

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala dɔ bi ka Iisa Masi iɲ danla

Dangaléat New Testament

Contents

Kabarre ta Gala ta Matiye	1
Kabarre ta Gala ta Maark	50
Kabarre ta Gala ta Luk	81
Kabarre ta Gala ta Yaaya	133
Riy ta paliinna ku Iisa Masi Akt	170
Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Room	220
Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Korent	244
Maktumne ta seerinkar taat Pool siirtu do gee ku Korent	266
Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Galaasi	280
Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Epeez	288
Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Pilip	295
Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Koloos	301
Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik	306
Maktumne ta seerinkar taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik	311
Maktumne ta awalle taat Pool siiriiji do Timote	314
Maktumne ta seerinkar taat Pool siiriiji do Timote	321
Maktumne taat Pool siiriiji do Tiit	326
Maktumne taat Pool siiriiji do Pilemon	329
Maktumne taat nu siirtu do gee ku Hebru	331
Maktumne taat Zaak siirtu	349
Maktumne ta awalle taat Piyer siirtu	355
Maktumne ta seerinkar taat Piyer siirtu	362
Maktumne ta awalle taat Yaaya siirtu	366
Maktumne ta seerinkar taat Yaaya siirtu	372
Maktumne ta subbiŋkar taat Yaaya siirtu	373
Maktumne taat Zuud siirtu	374
Gamin kuuk Buŋ bayniiji do Yaaya	377

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi in danla

New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

Language: Dangaléat

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

e45df102-222d-5c2f-98b9-faa325b8e0c5

ISBN: 978-1-5313-0188-0

Kabarre ta Gala ta

Matiye

Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kaawe kadar ña Matiye kat siirta. Ñaar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. Ya ku garkiya Kabarre taat Maark siirtu in ta Luk, ñu kolaag oki Matiye a Lebi. Matiye ñaar Yuudinçe ho ña siir do Yuudinnar. Ampaa ko, ña ibingit rakki rakki Kitamne ta Jamaw ta Awalle ho ña siirig werin dakina do maktumney. Ña ibingit oki aadin ta Yuudinnar. Taar-at ko taat berji botol ña siiriicot maktumne-an do Yuudinnar in gee okinco kuuk raka ase in Iisa Masi. Awalle, Yuudinna, ñuur aada taat gaanuun kaawiico di. Kar Matiye gay gaaraacog Iisa ho ña piliig odinco in botol ta pey, a maman ñuu ibine baay ta gaanuunco. Kar agindaw ku Yuudinnar gay rakaatdo kaaw-ata. Ansii ko, ñu pocig Iisa in ñuur okinco kuuk aadaaga. Maajirna gay yaa gaarin Kabarre ta Gala do gee okinco kuuk do adiy ka kidar.

Tamba ta Iisa Masi

1 Ñuur-añ sin ku tamba ta Iisa Masi, roñ ka Dawuud kaak roñ ka Ibraayim. ²Ibraayim weetu Isaaka, Isaaka weetu Yakuub, Yakuub weetu Zuuda in siñtay ³ho Zuuda weetu Perees in Zaara, ñuur-añ yaaco siñti Tamaar. Perees gay weetu Esroom, Esroom weetu Araam, ⁴Araam weetu Aminadaab, Aminadaab weetu Nasoon ho Nasoon weetu Salmoon. ⁵Salmoon weetu Booz, yaaco gay siñti Raab. Booz gay weetu Obeed, roñti ka Ruut. Obeed

weetu Jeese, ⁶Jeese weetu sultan Dawuud.

Dawuud gay weetu Selemaan, atan Selemaan awalle, ta daaciy ta gem rakki ñu kolaag Uuri. ⁷Selemaan weetu Robowaam, Robowaam weetu Abiya, Abiya weetu Aza, ⁸Aza weetu Joza-paat, Jozapaat weetu Joraam ho Joraam weetu Oziyaas. ⁹Oziyaas gay weetu Jowataam, Jowataam weetu Akaaz ho Akaaz weetu Ezekiyaas. ¹⁰Ezekiyaas gay weetu Manaase, Manaase weetu Amoon ho Amoon weetu Zoziyaas. ¹¹Zoziyaas gay weetu Jekoniyaas in siñtay do wiktin taar-at ko gee ku Babiloon nosiriico do gee ku Israyeel ho ñu iyiig do kidco.*

¹²Min ñu iyiig Babiloon-ak, Jekoniyaas weeyiig Salatiyeel, Salatiyeel gay weetu Zorobabeel, ¹³Zorobabeel weetu Abiyuud, Abiyuud weetu Eliyakiim, Eliyakiim weetu Azoor, ¹⁴Azoor weetu Sadok, Sadok weetu Akiim ho Akiim weetu Eliyuud. ¹⁵Eliyuud gay weetu Eliyazaar, Eliyazaar weetu Mataan, Mataan weetu Yakuub ¹⁶ho Yakuub weetu Yuusup. Yuusup ko obit mic taat ñu koliiy Mariyam taat weeyig Iisa kaak ñu koliiy Masi.

¹⁷Tamba okintit ko anta : min Ibraayim nam sultan Dawuud gin orok in pood tamba. Min sultan Dawuud nam wiktin taat ñu iyiig gee ku Israyeel Babiloon gin orok in pood tamba, ho min wiktin taar-ata nam wiktin taat ñu weeyig Masi gin orok in pood tamba.

Weenji ka Iisa Masi

¹⁸Taloñ maman ñu weeyiig Iisa Masi. Yaaco Mariyam, taar kaawco mat ko in Yuusup a ñuu obe. Kar gay, min ña bal weye misa in taar di, ta ictu adi in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi. ¹⁹Yuusup

*1:11 Anne-añ kaawa a gee ku Israyeel ñu obig ferrina do kid ka Babiloon (2 Ruwa 24.12-16).

dubilti, ñaar gem sellen ho ña rakaado imilin oorinti kara. Paa ko, ña ictu niyine a ñaa totirinti in bugumiy. ²⁰ Min ña pakira misan di, dubil ka *Rabbin Buñ bayniiji do sooniikar ho ña kaawiiiji aman : « Yuusup, roñ ka Dawuud, dak ginenna kolaw. Icit Mariyam do gerin ar daacin, asaan adti ñaar asa min gudurre ta Ruwwin ta Buñdi. ²¹ Ta asa wee mico, ya ta wee kiiji diye sin lisa† asaan ña asa jilin geenji min do zunuubinnico. » ²² Maanna-ak kuuniyutu ar taat Rabbin Buñ kaawtu awalle in bi ka nabiincey aman : ²³ « Cokiyon ! Gemso taat bal aawe mitko asa ice adi ho taa wee mico. Ya ta wee, mic-ak, ñuu kolin “ Emanuweel ”. »‡ Sin-ak diya aman : « Buñ goy in ginte. » ²⁴ Min Yuusup niintu, ña iciit Mariyam ar daacyi uudin taat dubil ka Rabbin Buñ kaawiiiji. ²⁵ Kar gay, ña bal weye in taara nam ta weeyig roñti. Hiyya, mic-ak, Yuusup diyii sin lisa.

Asinco ka gay ibinindi

2 Ñu weeyig Iisa do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude do wiktin taat sultan kaak ñu kolii *Herood tiya misa meennuwi. Min ñu weeyiiga, gay ibine kaalnal uctu min coke ka pati ho ñu baawtu Zeruzaleem. ² Kar ñu inditu aman : « Moo mic kaak ñu weetu daabiney ho asa gine sultan ka *Yuudinnar-aka ? Ni talig kaaloy bayin min coke ka pati ho ni as abdiyiñji. » ³ Min sultan Herood doriit kabarre-at, ña barjiltu yoo gee okinco ku Zeruzaleem oki. ⁴ Ña ñumiig agindaw ku gay satkiner okinco in agindaw ku gaanuundi ho ña indiigu aman : « Momon ga wer kaak ñuu weenji Masi kaak Buñ dobtu ? » ⁵ Ñuur

gay telkiiiji aman : « Ñuu weenji do hellin ta Beteleyem do kid ka Zuude, asaan nabiince siirit awalle do Kitamner aman :

⁶ “ Kanke Beteleyem, do kid ka Zuude, ka seener, min do hellinnan ku Zuude-
an, ka kapakdo tak-tak,
asaan min kanken di asa amile tatkaw
kaak asa tale kaaco do gee ku Israyeel. ”
»¶

⁷ Hiyya, min Herood doriit kaaw-at, ña kolii in cigile gay ibine kaalnal-aku ho ña indiigu a ñuuji gaare wiktin taat kaal-ak bayintu. ⁸ Min ñu gaariiji, ña ñaamiig Beteleyem ho ña kaawiico aman : « Baan, indon samaane do bi ka mic-aka. Ya ku gas weriy di, ku asiidu kaawe. Paa kat, nun meendu sa yaa baa abdiyiñji. » ⁹ Min sultan kaawiico pa-ak, ñu ictu botilco. Do deetiñco, ñu talig kaal kaak awalle ñu taltu min coke ka pat-aka. Ñaar gay sinja sinjen di in unji nam ña daktu pey do wer kaak mic goyiyo. ¹⁰ Min ñu taliig kaal pey do wer-aka, aditco miintu in galal. ¹¹ Hiyya, ñu unjitu geero ho ñu gasiig mic-ak in yaaco Mariyam. Ñu dersitu do unji ho ñu abdiyiiga. Kar ñu piliig gaminco ho ñu beriiji gamin kuuk kaalne : daabne, *dokkanne ho in itir kaak ñu kolii miir. ¹² Min ñaar-ak, Buñ miniig gee-ak do sooniikar a ñu baanno pey wer ka Herood. Hiyya, ñu yeeptu do darrico in botol ta pey.

Gade ka kaar do kid ka Meser

¹³ Min gay ibine kaalnal-ak yeeptu do darrico, dubil ka *Rabbin Buñ bayniiji do Yuusup do sooniikar ho ña kaawiiiji aman : « Ucu, icig mico in yaaco ho gadon do kid ka Meser. Goyon annere nam yiriñ taat naan kaawe ja kat kii

†1:21 ‘Iisa’ : Sin-an diya a ‘Buñ jilaw’.

‡1:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 7.14.

¶2:6 Wer ka gase kaawor do Mise 5.1.

yeepe. Yampa, Herood yaa bariyiṅ mico ṅaa deenji. »¹⁴ Hiyya, iṅ aando-at di, Yu-usup uctu, ṅa iciig mic-aka iṅ yaaco ho ṅu gadtu kayco Meser. ¹⁵ Ṽu goytu an-ner kee nam sultan Herood mattu. Ta kuuniyту ampa-ak asaan kaaw taat Rabbin kaawtu iṅ bi ka nabiincey yaa ase do werti. Kaaw-at aman : « Nu kolig roṅdu a ṅaa amile min Meser. »

Dee ka kooginar

¹⁶ Min Herood ibintu kadar gay ib-ine kaalnal caaciya-ak, ṅa dapinṅu aale. Paa ko, ṅa kaawiico do askirnay a ṅu ḡaa do hellin ta Beteleyem yoo hellinnan kuuk moota, ṅuu deen koogin kuuk mi-day kuuk elginco bal nece seera. Elgin-ak, Herood girsico min menaw kuuk gay ibine kaalnal kaawiji. ¹⁷ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle do Kitamner astu do werti aman :

¹⁸ « Ṽu dora koriya do geeger ka Raama, ale dakina ho iṅ morke oki. Ta Raseel kat ala kooginti. Ta rakaado a ṅuu doodinti[§] asaan ṅu mate. »^{**}

Yeepe kaak min Meser

¹⁹ Wiktin taat Herood mattu, Yuusup gay goy misa Meser. Hiyya, dubil ka Rabbin Buṅ bayniji do sooniikar ²⁰ ho ṅa kaawiji aman : « Ucu ! Iciḡ mico iṅ yaaco ho yeepon do kid ka Israyeel, asaan ṅuur kuuk raka deen mic-ak mat ko. » ²¹ Do wer-ak, Yuusup uctu, ṅa iciḡ mico iṅ yaaco ho ṅu yeeptu Israyeel. ²² Kar ṅa dortu kadar Arkelawuus roṅji ka Herood icit Meennaw tatacco do kid ka Zuude. Do wer-ak, kolaw obiiga ho ṅa rakaado goye do kid ka Zuude-aka. Kar *dubil ka Buṅdi miniḡ pey do sooniikar. Paa ko, ṅa deettu do kid ka Galile.

²³ Ṽa ḡaawtu goye do hellin rakki ṅu kolaat Nazareet. Ta kuuniyту ampa-ak, asaan kaaw taat nabiinna kaawtu awalle as do werti aman : « Ṽu asa kolin a ṅa Nazareyence. »

Asinji ka Yaaya-Batist

(Maark 1.1-8, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

3 Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist astu do kalaan ka Zuude ho ṅa teestu gaare kaaw ta Buṅdi aman : ² « Ibinon niginko, rason goye kaak awalle asaan *Meennaw ta Buṅdi askon ko moota ! » ³ Ṽaar ko Yaaya kaak nabi Ezaayi kaawtu biy awalle aman :

« Gaay tongo kaawa do kalaaner aman : " Siyon botol ta Rabbiner.

Siyonjiḡ botilay-ak dalaṅ. " »^{††}

⁴ Kesuuney ta Yaaya, ṅu siyit iṅ law ku lokumi ho ṅa duunit maasoy iṅ karra-biṅ ka zaami. Teenji gay, ṅa eeyma bagi iṅ yiime. ⁵ Gee dakina asiji min Zeruzaleem, min kid ka Zuude okinji ho min kidin kuuk moota iṅ barre kaak ṅu koliy Zurdan. ⁶ Min ṅu asiji, ṅu gaariḡ zunuubinnico do uṅco ka geemir ho Yaaya *batiziyiḡ do barre ka Zurdan-aka.

⁷ Min Yaaya taltu kadar gee kuuk ṅu koliy *Pariziyenna iṅ *Sadusiyenna asiji dakina a ṅaa batiziyinco, ṅa kaawico aman : « Talon ja, kuṅ gee kuuk ar aalin-aṅku ! Ku pakira a kuu pake min dapinko ta Buṅdi taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? ⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinḡ kaak awalle. ⁹ Dakon osenno do aditko aman : " Gi koogin ku tatte Ibraayim ko, " asaan ka seener, Buṅ nec soke min do dambay-aṅ di ṅaa rabilin roṅ ku Ibraayim. ¹⁰ Dinḡ gay jekin, ṅaar

§2:18 'doodinti' : Werin daarin, ṅu kaawa a 'salinti'.

**2:18 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.15.

††3:3 Wer ka gase kaawor do Malasi 3:1 ho Ezaayi 40:3.

goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado roŋ kuuk samaane, ŋuu doliyiŋji ho ŋuu acciŋ do aki. ¹¹ Nun batiziyaako iŋ amay. Pa-ak gaara kadar ku rasig goyiŋko kaak awalle. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa soriŋ ŋugiray. Gem ŋaar-ak yaako batiziyiŋko iŋ Ruwwin ta Buŋdi ho iŋ ako. ¹² Ŋa ob garta do pisiŋji, ŋaa yile *geme ka putiri ho ŋaa leen do urdey. Kar buŋ gay, ŋaa orin do ak taat matdo tak-tak. »

Batem ka Iisa Masi

(Maark 1.9-11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

¹³ Min ŋaar-ak, Iisa uctu min kid ka Galile. Ŋa dakiig gas Yaaya do barre ka Zurdan a ŋaa *batiziyiŋji. ¹⁴ Kar ŋaar gay zer raka pooce. Ŋa diyiiji do Iisa aman : « Kiŋke kat yaan batiziyindu ga, ki kaawiy a nun kat yaan batiziye ! » ¹⁵ Iisa gay telkiiji aman : « Paado, diŋ ginteŋ maanna-aŋ ampaa di, asaan gii necin taat Buŋ rakiyo. » Hiyya, Yaaya ooytu, ŋa batiziyyig Iisa. ¹⁶ Min ŋa batiziyga, Iisa amiltu min do amiydi ho ta bite-aŋ di, samaan piltu waakilak. Kar ŋa taliit Ruwwin ta Buŋdi paayiji ar ammaama ho ta goyiiji. ¹⁷ Kar ŋa dora gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Ŋaar-aŋ Roŋdu, nu elgig dakina ho adir miin iŋ galal do bi kaŋji. »

Gece ka Iisa Masi

4 Min ŋaar-ak, Ruwwin ta Buŋdi naamiig Iisa do goosiner a *Seetanne yaa gecinji. ² Do wer-ak, menaw orok pood, yiriyo aando, ŋa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, mey diyaaga. ³ Seetanne, gay gecindi, sinji-

iji moota do Iisa ho ŋa kaawiji aman : « Ya kiŋ kat Roŋ ka Buŋdi-ak, kaawco do dambay-aŋ a ŋuu rabile tee. » ⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Ŋu siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di, illa gay iŋ ay kaaw taat amila min do Buŋdi oki. ”^{‡‡} »

⁵ Min ŋaar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruzaleem, geeger kaak Buŋ dobtu. Ŋa diyiig kuwa do kaay ka *ger ka Buŋdi ⁶ ho ŋa kaawiji aman : « Ya kiŋ kat Roŋ ka Buŋdi-ak, beer keder, asaan ŋu siir do Kitamner aman :

“ Buŋ yaaco kaawe do dūbilji do bi kaŋji. Dubal-ak yaan acume[¶] do pisiŋco.

Paa kat, asiŋji dooyiydo iŋ dambay. ”^{§§}

»

⁷ Iisa gay telkiiji aman : « Ŋu siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo *Rabbin Buŋjiŋ. ”^{*} » ⁸ Kar Seetanne iyiig pey do kaat ka damba taat bolok. Ŋa gaarijig kidin ku sultinniidi okiŋco kuuk do duniiner iŋ samaanuwo. ⁹ Ŋa kaawiji aman : « As kii derse uŋtu kiin abdiyindu, kar naan beriŋ gamin-aŋ okiŋco. » ¹⁰ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Yalla baa annere Seetanne ! Ŋu siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye Rabbin Buŋjiŋ keeji di ho ŋaar di kii derse uŋci. ”[†] » ¹¹ Min ŋaar-ak, Seetanne rasiiga, kar *dubal ku Buŋdi asiiji ho ŋu taltu kaaci.

Durce ka riyor do kid ka Galile

¹² Do wiktin taar-at, ŋu obig Yaaya dajaayne. Min Iisa dortu pa-ak, ŋa deettu do kid ka Galile, ŋaa teese riyoy. ¹³ Kar gay, ŋa bal goye do geeger ka Nazareet, ŋa da goy do geeger ka Kaper-nayuum. Geeger ŋaar-ak goy do bi ka barrer ka Galile, do kid ka Zabiloon iŋ ka

^{‡‡}4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3.

[¶]4:6 ‘acume’ : Werin daarin, ŋu kaawa a ‘okume’.

^{§§}4:6 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12.

^{*}4:7 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

[†]4:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13.

Neptali. ¹⁴ Ta kuuniyту ampa-ak, asaan kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle as do werti aman :

¹⁵ « Kiŋ kid ka Zabiloon iŋ ka Neptali, Kiŋ kaak aaniy iŋ barre, Kiŋ goy aar barre ka Zurdan, Galile, kiŋ kid kaak Yuudinnado oki goyiyo !

¹⁶ Ŋuur kuuk goy do gondikor yaa tale portikaw dakin aale. Ŋuur kuuk goy do kid ka kellam ku muuti, portikaw asaaco bayne. »*

¹⁷ Min wiktin taar-at di, Iisa teestu gaare kaaw ta Buŋdi aman : « Ibinonŋ niginŋko, rason goye kaak awalle, asaan *Meennaw ta Buŋdi askonŋ ko moota ! »

Kole ka maajirna kuuk awalle

(Maark 1.16-20, Luk 5.1-11)

¹⁸ Yiriy rakki Iisa jaawa do bi ka barre ka Galile. Ŋa gastu sinŋa seer, gay cabe boosir : Simon kaak ŋu koliy oki Piyer iŋ sinŋi Andre. Ŋu caba boosi wiktin taat ŋa gasiigu. ¹⁹ Iisa diyiico aman : « Ason aadonnu ho naako giniŋko gay cabe geemir. » ²⁰ Kodok di, ŋu rasiig ribbinco ho ŋu aadiiga. ²¹ Iisa sinŋitu pey uŋda sood ho ŋa gastu sinŋa seer ku pey, ŋuur kuŋ Zaak iŋ sinŋi Yaaya, ronŋi ku Zebede. Ŋu goy siya ribbinco iŋ tacco ka markabar. Min Iisa gasiigu, ŋa koligu ²² ho kodok di, ŋu rasiig markabco iŋ tacco ho ŋu aadiiga.

Coole iŋ bilde ka geemir

(Maark 1.39, Luk 5.12-16)

²³ Iisa jaawiig kid ka Galile okinŋi. Ŋa bildiy gee do geray ku salaaner ku *Yuudinnar, ŋa gaariy Kabarre ta Gala ta Meennaw ta Buŋdi ho ŋa cooliig gee kuuk gin ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ²⁴ Do wer-ak, Iisa, sinŋi altu do kid ka Siri okinŋi ho ŋu iyiiig gee

kuuk raduwco keetiti keetiti : kuuk aarid obgu, kuuk gin punpun ho kuuk rungiye. Okinco, ŋa cooliigu. ²⁵ Gee dakina astu min Galile, min darre ta Geeginay ku Orok, min Zeruzaleem, min kid ka Zude ho min kid kaak aar barrer ka Zurdan. Okinco, ŋu aadiig Iisa.

Gaare ka kaawor kuwa ka dambar

5 Min Iisa taltu dakinaw ta geemir-ak, ŋa caktu ka dambar ho ŋa goytu. Maajirnay asiji moota ho ² ŋa teestu garkiyoŋco.

Galal ta taŋ

³ Do garaaney-at, ŋa kaawa aman : « Galal do ŋuur kuuk ibina kadam gelbinco aaye do uŋŋi ka Buŋdi, asaan *Meennaw ta Buŋdi taar loco.

⁴ Galal do ŋuur kuuk alaw, asaan Buŋ asa doodiŋco.

⁵ Galal do ŋuur kuuk dalullay, asaan Buŋ asaaco rasiŋ kid loco.

⁶ Galal do ŋuur kuuk bariya goye kaak Buŋ rakiyo

ar gem kaak mey diyaaga bariya tee ho see,

asaan Buŋ asaaco berin maan kaak ŋu bariyo.

⁷ Galal do ŋuur kuuk tala amindaw ta eenco,

asaan Buŋ asa tale aminduwco.

⁸ Galal do ŋuur kuuk gelbinco *cawar, asaan ŋu asa talin Buŋ.

⁹ Galal do ŋuur kuuk amra gee do werinco,

asaan Buŋ asa kolin a ŋu kooginay.

¹⁰ Galal do ŋuur kuuk ŋu taabiyaagu do goyiŋco kaak Buŋ rakiyo,

asaan *Meennaw ta Buŋdi, taar loco.

¹¹ Galal loko ya gee waraako, ya ŋu taabiyaako ho ya ŋu diyaako kaawin maalan di, asaan ku aamin lotu. ¹² Aaciyon ho goyon do galal

*4:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.23-9.1.

asaan haginko taat Buɗ yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansi-ak, ku kuuniy ar nabiinna kuuk awalle. Ɗuur oki, ɗu taabiɗig ar kuɗko.

Maral in portikaw

¹³ « Ɗa kuɗkoɗ kat ar maral ku duniiner. Ya maral-ak kat cille, gii giniɗ pey maman ɗuu aawe ? Illa ɗuu oriɗ kara, gee yaaco jaawe.

¹⁴ « Ɗa kuɗkoɗ kat ar portikaw ta duniiner. Geeger kaak ɗu pinig kuwa ka dambar, ɗaar cigallo. ¹⁵ Ginno oki gem kaak biy' lampa ho ɗa zuɓkiit in bardila. Kar gay, ya gem biy' lampa-ak, ɗa diyiit do wer ka jadaf. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak yaa talin portikuwti. ¹⁶ Ansii ko, portikuwko, ta ceeru do unco ka geemir a gee yaa tale riy taat samaan ku giniyo ho ɗu ozilin Takko Buɗ ka kuwa ka samaaner.

Garaan do bi ka gaanuundi

¹⁷ « Dakoɗ pakirenno a nu as deen *gaanuun kaak Muusa siirtu wala kaawin kuuk nabiinna kaawtu. Nu bal ase deenco, nu as a gamin-an yaa ase do werco. ¹⁸ Cokiyon, naako kaawe seene, min kida ho samaane bal bire misa, Kaawin kuuk Buɗ kaawtu-anku, yoo rakki oki amilaado min do gaanuundi. Ɗuu goye kee nam gamin okinco yaa kuuniye. ¹⁹ Paa ko, min gaanuun okinji, ɗaar kaak karmiyigdo kaak kapak tak-tak ho ɗa jagaag eenji ɗuu gine ar ɗaara, ɗa asa gine kapak tak-tak do *Meennaw ta Buɗdi. Kar gay, ɗaar kaak karmiyaaga ho gaaraag do eenji ɗuu gine ar ɗaara, ɗa asa gine tatko do Meennaw ta Buɗdi. ²⁰ Ka seener nu kaawaako, ya kuɗ kat bal gine taat Buɗ rakiyo pakgig agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna, ku unjaado do Meennaw ta Buɗdi.

Garaan do bi ka dapinkor

²¹ « Ku dor ɗu kaawco do aginiyte aman : “ Dak deenno gemo. Ay gem kaak dee gemo, ɗuuji dukume seriine. ” ²² Hadi nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak dapina in sinji, nec ɗuu sakkiyin do wer ka gay seriiner. Ay gem kaak wara sinji a ɗa ibanno maanna, nec ɗuu sakkiyin do wer ka gay seriiner kaak tatiko. Ay gem kaak wara sinji a ɗaa oliyo, nec ɗuu accin do ak ta ba oole. ²³ Ya ki baa do *ger ka Buɗdi a kiiji bere *satkine, kar do wer-ak, ki pakirtu kadar sinjin gin kaaw in kinke, ²⁴ rasit satkinen ede ho duw baa amron ja, kar kat kii yeepe berin satkinen-ata.

²⁵ « Ya waan sakkiyinjin, daan kaawko kodok di botildi. Yampa, adinen yaan iye do gay dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho ɗuur gay yaan unje dajaayne. ²⁶ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do dajaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat ɗu diyiijin.

Garaan do bi ka baaye ka munjam

²⁷ « Ku dor ɗu kaaw aman : “ Waan baayaado munjam. ”[¶] ²⁸ Kar nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak tala daacy ta gemor ho ta deej, ɗaar-ak ar ɗa wey ko in taara do gelbiney. ²⁹ Ya odon ta meeda kat iyaacin do zunubinnar-ak, dimta. Guna ya maanan rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji. ³⁰ Ya pisinjin ka meeda kat iyaacin do zunubinnar-ak, dukumba ho accig kara. Guna ya maanan rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji.

[¶]5:27 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18.

Garaan do bi ka totiriikar

³¹ « Ku dor ɗu kaaw pey aman : “ Ya waan totirit daaciy, ɗaati bere katkat ta totiriikar. ”[§] ³² Kar nun gay kaawaako aman : Gem ginno botol ɗaa totirin daaciy, illa ya ta kokina miday kara. Ya gem totirit daaciy, ɗa ɗaamit do zunuu-binnar ya ta ob mitik ka pey. Ho gem kaak ob daatik taat ɗu totirta, ɗaar oki unje ziy do zunuubinnar.

Garaan do bi ka togiliikar

³³ « Ku dor oki ɗu kaawco do aginiyte aman : “ Ya ki togil do unji ka *Rabbiner, necit kaawon. Dak yeeppenno pey aaro. ”^{**} ³⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Dakon togilenno tak-tak : wala in samaane, asaan ɗa wer kaak Buɗ goyiyo, ³⁵ wala in kiɗa, asaan ɗa wer kaak ɗa leeyiy asinji, wala in Zeruzaleem, asaan ɗa geeger ka Sultan kaak tatiko, ³⁶ wala in kaan ka meenji, asaan ki gediraado rabilin durwen rakki portiko wal pondiko. ³⁷ Ya ki ooy sa, ooyu ho ya ki pooc sa, poocu. Yampa kaaw taat ɗu gaayiy gaaye, taar asa min do *Seetanner.

Garaan do bi ka kapuuni

³⁸ « Ku dor ɗu kaaw aman : “ Ya gem dimit odon, kin sa dimjiit tanji ho ya ɗa sik saanon, kin sa sikijig kanji. ”^{††} ³⁹ Kar nun gay kaawaako aman : Ya gem ginaako maan kaak samaanno, dakon kapiyenno. Ya waan baasinjin do gargumon ta meeda, newsijit taat rakki oki. ⁴⁰ Ya waan sakkiyincin do bi ka parلمان, rasjita ho berjit pey batkon min kaatiya. ⁴¹ Ya waan kusbiyincin a kii

iyiin goroy kilomeetir rakki, iyiit kilomeetir seera. ⁴² Beriy do ay waan kaak indaacin maanna ho dak newsenno kop do waan kaak telka maannan.

Garaan do bi ka ele ka adiner

⁴³ « Ku dor ɗu kaaw pey aman : “ Kii elin gijin^{‡‡} ho kii yilin adinen. ” ⁴⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Elguwon adinko ho salkiyguwon do ɗuur kuuk taafiyaako. ⁴⁵ Ansii kat, kuu gine koogin ku Takko kaak kuwa. Pa-ak asaan ɗaar sa cokaat patoy do gee kuuk jookumo ho in kuuk sellen. ɗa nokaag amiyji do ɗuur kuuk goy in botol do unji ho do ɗuur kuuk goyincin do botiliido oki. ⁴⁶ Kar ya kun kat el gee kuuk elgiikon di, maa haginir taat Buɗ yaako bere ? Gay oba miirir oki elgig ɗuur kuuk elgig di ! ⁴⁷ Kar ya ku ooya do sintikon di, maa biidir kaak ajbay ku giniyo ? ɗuur kuuk ibanno Buɗ oki gina pa ! ⁴⁸ ɗaar-ak, ku-uniyon *cawar ar Takko Buɗ ka kuwa. »^{¶¶}

Garaan ta bere do pokirnar

6 Iisa kaaw pey aman : « Pakiron, ya ku gina riy taat Buɗ rakiyo, dakon gaarenno do unco ka geemir. Yampa Takko kaak kuwa yaako toɗin hagin ta riyko-ata. ² Ya ki raka bere maan do pokirincer, dak delenno darin do odin ku geemir ar gee kuuk abdiya Buɗ in binjico di. Gee-ak, ɗu el gaare zinjico do berindi do geray ku salaaner ho do botilniidi a gee yaa ozilincin. Ka seener nu kaawaako : gee ɗuur-ak gasit ko haginco. ³ Kar kin gay, ya ki gina oyaw in pisinji ka meeda, ka nugila ibinaado maan kaak ki beriyon. ⁴ Ansii ko, maan

§5:31 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 24.1.

**5:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.12, Nombir 30.3, Deteronoom 23.22-24.

††5:38 Wer ka gase kaawor do Ekzood 21.24, Lebitik 24.20, Deteronoom 19.21.

‡‡5:43 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

¶¶5:48 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

kaak ki bertu yaa goye in cigile. Paa kat, Takko Buñ kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin hagineñ.

Garaan do bi ka salaaner

⁵ « Ya ku salkiyaw, dakonj salkiyenno ar gee kuuk abdiya Buñ in binjico di. Njuur el salkiye in peyinco do geray ku salaaner ho do botilniidi a paa kat, gee yaa talinco. Ka seener nu kaawaako : gee njuur-ak gasit ko haginco. ⁶ Kar kin gay, ya ki salkiyaw, unju zugar ho dibirga. Indig Takko Buñ kaak goy do wer kaak ki cigiltu-aka. Paa kat, naar kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin hagineñ.

⁷ « Ya ku salkiyaw, dakonj deelenno taar di kuu goye ar gee kuuk ibanno Buñ. Gee njuur-ak, do tanco a wal in deele ka kaawinco-ak kat Buñ ya cokiyañco. ⁸ Dakonj icenno tanco, asaan Takko Buñ ibingig maan kaak arumko min ku bal indinji. ⁹ Cokiyonj maman kuu salkiye : Baaba, Buñ kaak goy kuwa ka samaaner, gee okinco yaa ibine kadar sinji kunjin njuur keeco.

¹⁰ *Meennuwin yaa ase do duniiner. Gee okinco, nu ginguwonj taat ki rakiyo keder

ar nu gingiy kuwa ka samaaner.

¹¹ Berni tee kaak yaani nece yiriyta.

¹² Saamiyningu zunuubinni ar nin oki saamiygiy do gee kuuk niginti.

¹³ Dakni rasenno *Seetanne yaani gece, kar gay gooyni minniney.

[Asaan locin di Meennaw, gudurre ho in *darjine elgin in elgina. *Aamin.]^{§§}

¹⁴ « Ya kun kat saamiyaaco do eenko, Takko kaak kuwa yaako saamiye loko oki. ¹⁵ Kar ya ku saamaydo do eenkonj gay, Takko Buñ saamiyaakonno tak-tak zunuubinniko.

Garaan do bi ka sayamner

¹⁶ « Ya ku ic sayamne, dakonj ritinenno ar gee kuuk abdiya Buñ in binjico di. Njuur yiimiit wijeenco, paa kat, gee yaa talin a nu ic sayamne. Ka seener nu kaawaako, gee njuur-ak gasit ko haginco. ¹⁷ Kar kin gay, ya ki ic sayamne, acit wijeeneñ ho kockac itir. ¹⁸ Paa kat, gee ibiniydo kadar ki ic sayamne, illa Takko kat talaag maan kaak gee giniy in cigile. Njaar kaak talaag maan kaak ki giniy-ak yaan berin hagineñ.

Garaan do bi ka mallel

¹⁹ « Dakonj atkenno malle do duniiner, yampa gujin yaa cokinji, nadaane yaa obinji ho kokinay asa dimin gero, nuu kokininji. ²⁰ Kar gay, bariyonj malle kaak do unji ka Buñdi, asaan anner-ak, gujin ginno, wala nadaane wala kokinaw. ²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan wer kaak ki dummiyiy malleñ-ak, gelbinen sa goy eden di.

Portikaw ta zinjar

²² « Odina, njuur ko lampa ta zinjar. Ya odinan tala samaane, zin okinji goy do portikaw. ²³ Kar ya odinan tallo samaane gay, naar-ak zin okinji goy do gondikor. Ansii ko, ya portikaw taat Buñ diyijin do gelbinen kat gondiko, gondikaw-at yaa gine dulum !

Dobe Buñ wala gurus

²⁴ « Ginno waan kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji ho ka rakki gay, naa poocinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaaway ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado ab-diye Buñ ho kuu abdiye pey gurus.

^{§§}6:13 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buñdi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Diye ka kaar

²⁵« Do saan taar-an, nu kaawaako aman : Dakoŋ moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. Goyiŋko, ŋaar pakgit tee kaak ku tiyo, ho ziŋkiko, ŋuur pakgit kesuun taat ku isiyo wal maman ? ²⁶Taloŋ diidi, ŋu luwdo ho ŋu seddo, wala ŋu liya gamin do urder. Illa Takko Buŋ ka kuwa-aŋ di beraaco tee. Kar kuŋ gay pakgiŋdo diid serek walla ? ²⁷Waa minninko, iŋ pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiri rakki do menuwiy ? ²⁸Kar maa di ku moyiy do bi ka isindi ? Taloŋ maman booyaw amiliy do kalaaner, wala ŋu wasaw, wala ŋu azaw. ²⁹Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, iŋ *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece iŋ rakki min do booyaw-aku. ³⁰Gaŋ kaak yiriya goy do kalaaner ho kaak kawtan di ŋuu oriŋji do ak din sa, Buŋ imilaaji booyaw. Kar kuŋ yeŋel-aŋ kat ŋa isiikonno maman ? Taloŋ gee kuuk imaanco sood-aŋku ! ³¹Dakoŋ moyenno aman : " Gii tee maa ? Gii see maa ? Gii ise maa ? " ³²Gamin ŋuur-ak, illa gee kuuk ibanno Buŋ kat diya kay'co. Kar kuŋ gay, Takko Buŋ kaak goy ka samaaner ibingig gamin kuuk yaako nece. ³³Bariyoŋ ja *Meennaw ta Buŋdi ho goye kaak Buŋ rakiyo. Kar gamin kuuk dak gay, Buŋ yaako beriŋco oki. ³⁴Dakoŋ moyenno ta neginda, asaan neginda taar goy iŋ tanti. Taabin ta yiri rakki nec ko do yiri taar-at di. »

Dukume ka seriiner

7 Iisa kaaw pey aman : « Dakoŋ tal-enno ziŋkiko ar gay dukume seriiner, paa kat Buŋ dukumiikonno seriin loko. ²Asaan Buŋ yaako dukume seriine ar kuŋ dukumiy do eenko. Ijaako yeepiŋ maan kaak kuŋ giniy do geemir. ³Maman ki taliy gaŋ kaak kapak kaak goy do od ta sinjiŋ, kar et kaak goy do odoŋ tanjiŋ gay, ki talgiŋdo ? ⁴Kiŋ

kaak gin et tatik do odoŋ, kar maman ki kaawiy do sinjiŋ aman : " Gem kol sinji, rasin ja naa iciŋ gaŋ kaak goy do odoŋ-aŋka ? " ⁵Tal ja gem kaak kaawa iŋ biy di-aŋka ! Gedar ja do od tanjiŋ, kii tale karaŋ, kar kii imiliŋ gaŋ kaak goy do od ta sinjiŋ. ⁶Dakoŋ berenno gamin ku Buŋdi do kanir, yampa, ŋuu newse ŋuuko umiŋko. Dakoŋ orenno duurko do uŋco ka kinziinar, yampa, ŋuuco jaawe kaaco.

Inde ka Buŋdi

⁷« Indoŋ ho Buŋ yaako beriŋ kaak ku indiyo, bariyoŋ ho Buŋ yaako beriŋ kaak ku bariyiyo, kokon ho Buŋ yaako pil-iŋ dibiro. ⁸Asaan ŋaar kaak indaw ho bariyaw-ak, Buŋ yaaji bere, ho ŋaar kaak kokaw oki, Buŋ yaaji pile. ⁹Minninko-aŋ goy gem kaak ya ronji kat indaag mappa, ŋaaji bere dambi walla ? ¹⁰Ho ya ŋa indaag booso, ŋaaji bere aalo walla ? ¹¹Kuŋ kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di, Takko kaak goy ka samaaner beriicodo gamin kuuk samaane do ŋuur kuuk indaaga ! ¹²Ginoŋco do geemir gamin okiŋco ar taat kuŋ rakiy a ŋuuko gine loko. An ko taat ŋu siirtu do *gaanuun ka Muusa ho iŋ makaatamna ku nabiinnar.

Botilay kuuk seera

¹³« Unjoŋ min botol ta neŋel ! Asaan botol taat berel, taar iya gee do aki. Dibirti tatko ho gee dakina unja melen min ede. ¹⁴Kar taat iya gee do janni gay, taar neŋel ho dibirti sa kapak di. Gee sood di kuuk gasaata.

Nabiinna kuuk raada

¹⁵« Yaman pakroŋco do gee kuuk gina ziŋkiko ar nabiinna. Ya ŋu as do werko, ŋu gina ziŋkiko dalullay ar tamgi, kar do aditco gay, ŋu motilay ar pulk-

ina*. ¹⁶ Ku ibingig gee-ak min do riyco ar taat ku ibingig atay min do roŋco. Gee cimdo sina min et kaak gin jamay. Ho gee okaddo gapra min do gurkuđu. ¹⁷ Ay et kaak samaane wiya roŋ kuuk samaane, kar ay et kaak samaanno wiya roŋ kuuk samaanno. ¹⁸ Et kaak samaan-ak waado roŋ kuuk samaanno ho et kaak samaanno-ak waado roŋ kuuk samaane. ¹⁹ Ay et kaak waado roŋ kuuk samaan-ak, ŋuu doliyiŋji ho ŋuu erinji. ²⁰ Ar gi ibiniig et-ak min do roŋji, kuu ibiniŋ gee in riy ta ŋu giniyo.

Maajirna kuuk taḅ

²¹ « Gee kuuk kolaan a “ *Rabbine, Rabbine ”, wala okiŋco yaa unje do *Meennaw ta Buŋdi ? Ha’a, illa ŋuur kuuk gina riy taat Tanni ka kuwa rakiyo. ²² Do yiriŋ ta seriiner, gee dakina asaadu kaaw aman : “ Rabbine, Rabbine, in siŋ kuŋjiŋ ko, ni gaartu kaawin ar nabi-inna. Ni atiktu aaridna ho ni gintu gamin dakin kuuk ajbay in siŋ kuŋjiŋ ! Maman ki ibingiydo ? ” ²³ Hiyya, naaco kaawe do gee ŋuur-ak aman : “ Nu ibingikonno bat. Yalla baan annere, kuŋ gee kuuk gina jookumo ! ”

Geray kuuk seera

²⁴ « Do bi ŋaar-ak ko, ay gem kaak cokiyaat kaawor ho aadaat in botilti, ŋaar-ak ar gem kaak gin ilim ho pinig geriy ka maari. ²⁵ Amay noktu, balal miintu, ŋu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okiŋco, ŋu duksiyiig ger-aka. Kar in taar-at oki, ger-ak bal eeze asaan ŋu pinig ka maari. ²⁶ Kar ay gem kaak cokiŋit kaawor-anta ho rawit biti gay, ŋaar-ak ar gem kaak oliyo kaak pinig geriy do yiror. ²⁷ Amay noktu, balal miintu, ŋu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okiŋco, ŋu duksiyiig ger-aka ho ŋa eeztu dizic. »

Bilde kaak in izinne

²⁸ Min Iisa gaasiit kaawoy, gee okiŋco ajbiŋtu do bildinji-aka, ²⁹ asaan bildinji arro ka agindaw ku gaanuundi. Kar ŋaar gay bildaag in izinne.

Cale ka burdumdi

(Maark 1.40-44, Luk 5.12-16)

8 Min Iisa paaytu min ka dambar, gee dakina amiltu aadinji. ² Min ŋaar-ak, gem kaak gin burdum baawtu, ŋa der-situ do unji ka Iisa ho ŋa indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, kii gedire kiin calindu ya ki ooye. » ³ Iisa ŋaamtu pisinji, ŋa diiriiga ho ŋa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diŋ calu ! » Ek di ŋa caltu *cawar min do burdumji. ⁴ Kar Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Yaman dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baa gaar ziŋ do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ŋuu ibine kadar ki cale. »

Coole ka gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room

⁵ Wiktin taat Iisa unjitu do hellin taat ŋu kolij Kapernayuum, tatkaw rakki ka askirnar kaak gin askirin miya do aaroy baawiji moota ho ŋa indiig a ŋaa gaayinji. ŋa kaawiji aman : ⁶ « Gem kol Rabbiney, nu gin gay riyor rakki weya kar geero. ŋa rungiye ho taabin patiy kaay. » ⁷ Iisa telkiiji aman : « Yalla nu baa coolinji. » ⁸ Kar tatkaw-ak gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nun bal nece kii unje do gerir. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-aŋ yaa coole. ⁹ Nun meendu oki aada ta aginduŋir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minnino a “ Baa ! ” Ek di ŋa baayo. Ya nu kol rakki ka pey a “ Asu ! ” Ek di ŋa asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a “ Ginit riy-anta ! ” Ek di ŋa

*7:15 ‘pulkina’ : Werin daarin, ŋu kolaag a ‘kulkina’ wala a ‘pilgay’.

giniita. » ¹⁰ Min Iisa doriit kaaw-at, ɲa ajbiyiiji do tatkaaw-aka. Kar ɲa kaawiico do gee kuuk aadaaga-ak aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okiŋco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar ɲaar-aŋka. ¹¹ Nu kaawaako pey, gee dakina yaa ase min coke ka pati wala min gale ka pati, ɲuu goye keder do tee ka iidin ta *Meennaw ta Buɲdi in Ibraayim, Isaaka ho in Yakuub. ¹² Kar ɲuur kuuk pakira a zer Meennaw ta Buɲdi do piŋco gay, ɲuu atkiŋ kara do gondikor. Do wer-ak, ɲuu eeyme saanjo ho zuliŋco yaa miŋe dakina. »

¹³ Hiyya Iisa kaawiji do tatkaaw-ak aman : « Yeep ko geero, taat ki inditu in imaanjin, Buɲ yaan berinti. » Do wiktin-at di, gay riyor ka tatkaaw ka askirnar-ak cooltu.

Coole ka gee dakina

(Maark 1.29-31, Luk 4.38-41)

¹⁴ Min ɲaar-ak, Iisa baawtu wer kan Piyer. Min ɲa unjitu geero, ɲa gasit kogoy weyaw, ziti kobire. ¹⁵ ɲa obiig pisinti ek di ziti ooltu. Min ɲaar-ak, ta uctu ho ta taltu kaaci. ¹⁶ Min pat gale, ɲu iyiji do Iisa gee dakina kuuk aaridna obgu. ɲa kaawa kaawen di aaridna amiliyo ho ɲa cooliig okiŋco kuuk radaw oki. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman : « ɲa sokig gamin kuuk taabiyaate ho ɲa icit raduwte do kaay. »[†]

Gee kuuk raka aadiŋ Iisa

¹⁸ Min Iisa taliit dakinaw ta gee kuuk leyga, ɲa kaawiico do maajirnay a ɲuu aale aar barrer. ¹⁹ Kar rakki min agindaw ku gaanuundi baawiji moota ho ɲa kaawiji aman : « Gem kol Tacco, ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ²⁰ Iisa telkiiji aman : « Bolli, ɲuur gin biddinco

ho diid sa gin geriyco, kar nun *Roŋ gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. » ²¹ Kar rakki min maajirnay diyiiji aman : « Gem kol Rabbinay, beror ja botol taat nu baay tiisin tanni. » ²² Iisa gay telkiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco ho kiŋ gay aadnu. »

Peye ka usi

(Maark 4.35-41, Luk 8.22-25)

²³ Min ɲaar-ak, Iisa neptu markaba ho maajirnay gay aadiiga. ²⁴ Tala kar us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay paka puk-puk nam ɲu gaay miin in markaba. Kar do wiktin taar-at, Iisa gay weyaw. ²⁵ Paa ko, maajirna baawiji do Iisa ho ɲu niiniig aman : « Gem kol Rabbinay, uc kiite jilinte ! Amay tiyaate ! » ²⁶ ɲaar gay telkiico aman : « Maa di ku giniy kolaw ? Sando, imaanko sood ampa ! » Hiyya, ɲa uctu, ɲa leesiiji do usi ho do amiydi. Ek di wer bugumtu dil. ²⁷ Okiŋco, ɲu ajbiytu tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « ɲaar-aŋ kat maa gemir kaak nam usu ho amay din sa karmiyaaga ? »

Coole ka gee kuuk aaridna obgu

(Maark 5.1-20, Luk 8.26-39)

²⁸ Min wer bugume, Iisa aaltu in markaba do kid ka gee kuuk ɲu koliy Gadariyenna.[‡] Do wer-ak, gin gee seer kuuk aaridna obgu amiltu min do magindi ho ɲu baawiji. Gee-ak motilay aale nam waan gedarro aade min do botol-ata. ²⁹ Gee-ak teestu koole aman : « Ki rakaani gine maman, Iisa, Roŋ ka Buɲdi ? Ki asintin ko taabiye walla ? Wiktin taat Buɲ diytu bal nece misa. »

³⁰ Serek sood min do wer-aka, gin kinziirna dakina kuuk gooyaw. ³¹ Aaridna-ak marmiliiji do Iisa aman : « Ya ki rakaani atke sa, atkini ni baay

[†]8:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.4.

[‡]8:28 'do kid ka gee kuuk ɲu koliy Gadariyenna' : Kid ɲaar-aŋ ɲu kolaag 'Gadara'.

unje do kinziirna anjkure. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Yalla amilon min do gee-anku ! » Hiyya, aaridna-ak amiltu ho nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³³ Gee kuuk gooya kinziirna-ak gadtu min do wer-aka ho nu deettu do geegirdi. Nu iyiicot kabarre okintit ta gee kuuk seer aarid obtu-aku. ³⁴ Kar gee ku geeger-ak amiltu okinco naamin Iisa. Min nu naamiiga, nu kaawiji a naa baane, naa rasiñ kidco.

Coole ka gem kaak rungiye

(Maark 2.1-12, Luk 5.17-26)

9 Min naar-ak, Iisa neptu markaba, na aaltu barre ho na birtu do gee-girji. ² Min na ottu, gee daarin iyi-iji gem rungiye ka darin gildi. Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, um bin zunuubinnañ, nu saamiyjinggu. » ³ Do wer-ak, min agindaw ku gaanu-undi, daarin kaawiy do aditco aman : « Gem naar-an niga biy in Buñ ! » ⁴ Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di aditko osiy gallo ampa ? » ⁵ Ya nu kaaw aman : « Zunuubinnañ, nu saamiyjinggu » wala « Ucu ho jaawu », taat moo melen ? ⁶ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey na diyiiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawijin-an, ucu, icig darin giljin ho deet geero. » ⁷ Hiyya, gem-ak uctu ho na deettu. ⁸ Min gee taltu pa-ak, kolaw unjiico ho nu teestu ozile Buñ kaak ber gudurre ar taar-an do geemir.

Kole ka Matiye

(Maark 2.13-17, Luk 5.27-32)

⁹ Iisa uctu min do wer-aka ho na deettu. Do botildi, na taltu gay obe miirir, sinji Matiye, kaak goy do riyoy. Kar na kaawiji aman : « Uc aadnu. » Hiyya, Matiye uctu ho na aadiiga. ¹⁰ Iisa baawtu in maajirnay do ger ka Matiye ho nu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyñco arro astu dakina tee in nuura. ¹¹ Min *Pariziyenna taltu pa-ak, nu indii maajirnay aman : « Maa di tatkuwko tiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-anku ? » ¹² Kar Iisa dorit kaawco ho na telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. » ¹³ Paa ko, nun oki bal ase do gee kuuk tala zinj-kico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo. Kar kun gay, baan bariyon baati ta kaaw taat Buñ kaawtu awalle aman : « Nu rakaado *satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. »[¶]

Bilde ka Iisa, naar marbinto

(Maark 2.18-22, Luk 5.33-39)

¹⁴ Min naar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist baawiji do Iisa ho nu indii aman : « Nini in Pariziyenna icgiy sayamne, kar maajirnañ kunjin gay, maa di nu icgiydo ? » ¹⁵ Iisa gay telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala nuu gonde ? Ha'a, nu gondaado ! Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiy ice sayamne. »

¹⁶ Na kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zooode in giteen⁸ kaak marbinto. Yampa giteen-ak obaat mirin ta bokiyo ho mutti gaayiy pey tatiko.

[¶]9:13 Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6.

⁸9:16 'giteene' : Werin daarin nu kolaat a 'lawne'.

¹⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, ñuu ñaale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. Ampaa kat, seerco, ñu nigiydo. »

Coole ka daatkor inj nooye ka micar

(Maark 5.21-43, Luk 8.40-56)

¹⁸ Min Iisa kaawaaco misan di, tatkaw ka *Yuudinnar rakki astu dera do unji ho ña kaawiji aman : « Romor mat diñka-aj di. As kiiti diye pisinji do kaati taa nooye. » ¹⁹ Hiyya, ña uctu inj maajir-nay ho ñu aadiig tatkaw-aka. ²⁰ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. El-gin orok inj seer, ñu miña minen di. Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa, kar ta di-irit biti ka kesuuney. ²¹ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²² Min ta diiriita, Iisa kolsitu ho ña taliita. Ña diyiitit aman : « Gem kol romoy, um bike, imaanke coolinje. » Ta bite-aj di, daatko-at cooltu.

²³ Wiktin taat Iisa ottu do ger ka tatkaw-ak, ña gastu gee dakina inj palin-dina alaata. ²⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Yalla amilon min anne, mic sa weya di, ta bal mate. » Kar gee-ak gay ajimiyaag Iisa. ²⁵ Min ñu amiltu kara, Iisa unjitu zugar, ña obiig pisinti ka mic-ata ho ta uctu. ²⁶ Hiyya, kabarre-at totirtu do adti ka darrer okintiti.

Coole ka noolin seera

²⁷ Wiktin taat Iisa amiltu min do wer-aka, noolna seer aadiig inj kolinco aman : « *Ronj ka Dawuud, tal aminduwni ! » ²⁸ Min ña ottu geer, noolna-ak baawtu do unji. Iisa gay indiigu aman : « Ku am-niya kadar nu nec piliñ odinko walla ? » Ñuur gay telkiji aman : « Hii, gem kol *Rabbiney, ni amniyaw. » ²⁹ Hiyya, Iisa diiriig odinco ho ña kaawtu aman

: « Inj imaanko-anta, Buñ yaako bere ar taat ku rakiyo. » ³⁰ Ek di odinco piltu ho Iisa karmiig aman : « Ha', yaman dakoñ kaawenno tak-tak do waanna. » ³¹ Kar ñuur gay, min ñu amiltu di, ñu teestu ko kaawe do bi ka Iisa do darre-at okintiti.

Coole ka gem kaak aarid sokumig biy

³² Wiktin taat noolna-ak amiliyo, ñu iyiji pey gem kaak aarid sokumig biy. ³³ Iisa atkiig aarid-aka ho min ñaar-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee okinco ajbiyitu tak-tak ho ñu kaawtu aman : « Maan ar ñaar-aj, gi bal talin yiriy rakki do kid ka Israyeel ! » ³⁴ Kar Pariziyenna gay kaawtu aman : « Gem-aj atkaag aar-idna inj gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! »

Tale ka amindaw ta geemir

³⁵ Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi okinco. Ña garkiyiigu do geray ku salaaner ku Yuudinnar, ña gaariy Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buñdi, ña cooliy ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ³⁶ Iisa tal amindaw ta gee kuuk dakin-aku asaan zinjkico oolgu ho ñu rawte, ñu jaawa ar tamgi kuuk ginno gay gooyinco. ³⁷ Min pa-ak, ña kaawiico do maajir-nay aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. » ³⁸ Indonj meenji gay morgor a ñaa ñaame gay riyor do sedinji. »

Paliinna kuuk orok inj seera

(Maark 3.13-19, Luk 6.12-16)

10 Min pa-ak, Iisa koliig maajir-nay kuuk orok inj seera. Ña beriico izinne taat ñuu atke aaridna inj gudurre taat ñuu coole ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido.

² Aj ko sinco ku paliinna kuuk orok inj seera : Simon ja kaak Iisa koliig oki Piyer inj sinji Andre, Zaak ronj ka Zebede inj sinji Yaaya, ³ Pilip inj Bartelemi, Tooma inj Matiye kaak ica miiri, Taade inj Zaak

ronji ka Alpe, ⁴Simon kaak mala do darrey, ho Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do lisa.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera

(Maark 6.7-13, Luk 9.1-6)

⁵Wiktin taat lisa naamiig paliinnay kuuk orok in seer do riyor-ak, na taayigu aman : « Dakon baanno do gee kuuk Yuudinnado ho dakon unjenno yoo do geeger rakki ka kid ka Samari. ⁶Kar gay, baanco do tamgi kuuk rawte min gee ku Israyeel. ⁷Ya ku deeta do botildi, gaaron Kabarre ta Gala aman : “ *Meennaw ta Bunji askon ko moota ! ” ⁸Coolon gee kuuk radaw, nooyon gee kuuk mate, calon burdumna ho atkon aaridna. Bun berko maalan di, beron oki maalan di. ⁹Ya ku baawaw, dakon icenno gurus, wala daabne, wala tammin ku poddiner. ¹⁰Dakon icenno mokolle, wala batik seer, wala nugir ku pey, wala donkilo. Ya tab gay, gay riyor nec gase teenji.

¹¹« Do ay geeger wala do ay hellin taat ku paaytu, bariyon ja gem kaak nec yaako obinjo samaane ho goyon do werak di nam kuu deete. ¹²Ya ku unja do gerdi, kaawonco aman : “ Aapiy ta goy in kunjo. ” ¹³Ya gee ku gerdi kat obinjo samaane, aapiy yaaco goye. Kar ya nu pooc obinjon gay, aapiy-at yaako yeepe do maaniiko. ¹⁴Kar wer kaak gee pooc obinjo ho nu pooc cokiye kaawinko, kokon burintal kuuk do asinjo** ho amilon min do ger-aka wala min do geeger-aka. ¹⁵Ka seener nu kaawaako, yiri taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom in ka Gomoor††. »

Taabin taat yaa ase

(Maark 13.9-13, Luk 21.12-17)

¹⁶Iisa kaawtu pey awalle aman : « Cokiyon, nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar. Goyon neenduway ar aalna ho dalullay ar ammaamna. ¹⁷Gooyon zinikiko min do gee ku duniiner, asaan do menaw na asaw, nuuko sakkiyinjo ho nuuko koocinjo in kordinjo do geriyco ku salaaner. ¹⁸Do bi kanto, nuuko iyinjo do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko loco ho do gee kuuk Yuudinnado oki. ¹⁹Ya nu obinjo ho nu sakkiyinjo, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe, wala maman kuu ose binikiko. Kaawin nuur-ak, Bun yaako gaarinco do wiktin-at di. ²⁰Kaawin kuuk kuu kaawe-ak, nuur asdo min loko, nu asa min Ruwwin ta Takko Bun. ²¹Gee asa bere sinja ku maaniico, nuu deenco ho aginay sa yaa gine pa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho nu asa bariye muutco. ²²Do bi kanto, gee dakina asaako poocinjo. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay yaa gase jile. ²³Ya nu taabiyaako do geeger rakki, gadon do ka pey. Nu kaawaako ka seener, ku necaagdo geegirnay ku Israyeel okinco di, nun *Ron gemor yaa ase.

²⁴« Ku iban kadar *maajirinco, naar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga ho gay riyoy oki pakgigdo gemoy. ²⁵Nec di maajirinco yaa gine ar gem kaak bildiga ho gay riyor oki yaa gine ar gemoy. Ya gee niga binikiko in mee gerdi a na Belzebuul‡‡, do geenji ku geer gay, nuu nige binikiko paka !

**10:14 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico.

††10:15 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegiriico asaan goyinco jookum aale (Zenecz 19.24-28).

‡‡10:25 'Belzebuul' : Naar tatkaw ka aaridnar kaak nu kolij pey 'Seetanne'.

Gine ka kolaw do Buṇḍi

(Luk 12.2-7)

²⁶ « Dakoŋ ginenna kolaw do geemir asaan gamin okiṅco kuuk cigile, ṅuu imiliṅco kara, ho kuuk ṅu rakaado a gee yaa ibiniṅco sa, ṅuuco gaariṅco ṅuu ibiniṅco. ²⁷ Kaawin kuuk nu kaawiiko in aando, kaawonḡu in yiriyo. Kar kuuk ku dortu in semsume, peyon do wer kaak jadan ho gaaronḡu. ²⁸ Dakoŋ ginenna kolaw do ṅuur kuuk ida zi ka gemor ho gedarro idin kelmoy. Illa ginon kolaw do Buṇ kaak nec ide zi ka gemor in kelmoy do aki. ²⁹ Gee gidaydo ga diid seer in tamma rakki di ? Yampa ya rakki minninco gal keder oki, Takko Buṇ iban. ³⁰ Kar kuṅ gay, duruwko okintiti, Buṇ osta. ³¹ Ŋaar-ak, dakon ginenna kolaw. Do unji ka Buṇḍi, kuṅko kat kaalin pakgig diid okiṅco !

³² « Ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a ṅa maajirinḡer, nun oki yaa kaawe do unji ka Tanni ka kuwa a ṅa kanto. ³³ Kar ay gem kaak poocan do unco ka geemir gay, nun sa yaa poocinji do unji ka Tanni ka kuwa. »

Rawte ka goyindi in gase ka jilindi

(Luk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ « Dakoŋ pakirenno kadam nu as iye aapiye do adiy ka kidar. Nu bal ase iye aapiye, illa taasinka. ³⁵ Ka seener gay, nu as eerin gemo in ronji, mica in yaaco, geema in kogti. ³⁶ Paa ko, do adiy ka gerco, ṅuu goye adine.¶¶

³⁷ « Gem kaak elgigtacco wal yaaco pak nunu, turro kanto. Ho gem kaak elgig ronji wal romoy pak nunu, turro oki kanto. ³⁸ Gem kaak icgigdo etoy ka taabiner a ṅaan aadindu, ṅaar-ak oki turro kanto. ³⁹ Gem kaak raka jile goy-inji, ṅaa rawtinji. Kar waan kaak raw-

taag goyinji do bi kanto gay, ṅaa gase goye kaak taḡ.

Hagin ta ṅuur kuuk gaayaag gee ku Buṇḍi

(Maark 9.41)

⁴⁰ « Ŋaar kaak obinḡo samaane, ar ṅa obin nun meendu. Ho ṅaar kaak obin nunu, ar ṅa obig ṅaar kaak ṅaamintu. ⁴¹ Gem kaak oba nabiinḡe do geriy do saan taat ṅa nabiinḡe, Buṇ yaaji bere haginey ar taat ṅa beriy do nabiinḡer. Ho ṅaar kaak oba gem kaak goy goye in botiliy do unji ka Buṇḍi, do saan ta goyinji-ak, Buṇ yaaji bere haginey ar taat ṅa beriy do gem-aka. ⁴² Gem kaak gaaya rakki min maajirnar do saan taat ṅa maajirinḡer, Buṇ yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, yoo ṅa bera amay sood ku maala pondik-an di do maajirnar kuuk sinco allo misa, ṅaa gasin haginey. »

Inde ka Yaaya-Batist

(Luk 7.18-35)

11 Min Iisa taayig ko maajirnay kuuk orok in seera, ṅa birtu bilde gee ho gaare Kabarre ta Gala do geegir-nay kuuk do kid-aka. ² Do wiktin taarat, Yaaya-Batist goy dajaayne. Do wer-ak, ṅa dor gee kaawa do bi ka gamin kuuk Masi giniyo. Paa ko, ṅa ṅaamtu daarin min maajirnay a ṅu ḡaa indin Iisa aman : ³ « Kiṅ ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ⁴ Iisa gay telkico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku dortu ho ku taltu : ⁵ noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burdumin calaw, dunguyuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ⁶ Galal do ṅaar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

⁷ Min maajirna ku Yaaya yeeptu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee

¶¶10:36 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6.

dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku baaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ⁸Yampa, ku baaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! ⁹Juur kuuk is kesuun taat samaan-at, juur goy do geray ku sultinniidi. ⁹Yampa, ku baaw tale waa ? Nabiinçe ga ? Hii, ka seener, nu kaawaako, kuñ tal gem kaak pakgig nabiinçe. ¹⁰Yaaya-Batist, jaar ko kaak Buñ kaawtu do Kitamner a ñaa ñaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :

“ Nun naa ñaame gay tabiriikar unci a ñaan siyin botilin. ”^{§§}

¹¹Nu kaawaako, min gee kuuk ñu weeyig ween di-añ, ginno kaak tatik pakgig Yaaya-Batist. Kar sando, jaar kaak kapak do *Meennaw ta Buñdi-ak gay, jaar tatik pakgig Yaaya. ¹²Min wiktin taat Yaaya-Batist gaariy kaaw ta Buñdi yoo diñka, gee raka a Meennaw ta Buñdi yaa ase in guwaane ho juur kuuk gin gudurre gay raka gaaminti. ¹³*Gaanuun kaak Muusa siirtu kaaw do bi ka Meennaw ta Buñdi-ata. Nabiinna okinco oki kaawe nam do wiktin ta Yaaya. ¹⁴Ya ku gin niyine, ooyon kaaw-anta : Yaaya, jaar ko *Eli kaak zer yaa ase*. ¹⁵Ya ku gin dengina, laañ denginko samaane, kuu cokiye ! »

¹⁶Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku diñka-añ, juur ar maa geenda ? Gee juur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinco aman : ¹⁷“ Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. ” ¹⁸Di talon, wiktin taat Yaaya astu, ña taado ho ña saado do bi ka abaadiner. In taar-an oki, ñu diya aman : “ Aarid obga. ” ¹⁹Kar wiktin taat nun

*Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw ho ñu kaawa aman : “ Talon ja, maan gemir kaak adiy begirji-añka ! Ña taa ho ña saa ! Ña royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. ” Gee kuuk ooya ilim ta Buñdi gay, ñu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Gee ku geegirñay kuuk pooc aamine

(Luk 10.13-15)

²⁰Min jaar-ak, Iisa teestu leese do gee ku geegirñay kuuk ña gintu gamin dakina kuuk ajbay, asaan ñu bal ibin-in niginco. Ña diyiico aman : ²¹« Do gaayiko, kuñ gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kuñ gee ku geeger ka Betsayda ! Ña lokon ko Buñ gintu gamin kuuk ajbay. Ya ña ginig gamin-añ do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-añ ñu ibinig niginco min awalle, in du-une ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ²²Do saan taar-an ko, nu kaawiiko, do yiriy ta Buñ yaa dukume seriin do geemir, geegirñay ku Tiir in Sidon tanco ginaado rad aale ar tanjo. ²³Kuñ gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Buñ yaako cooniko kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa ñaako orinjo ba oole. Ya Buñ ginig gamin kuuk ajbay-añ do geeger ka Sodom†, geeger-ak yaa goye yoo diñka. ²⁴Do bi jaar-ak ko, nu kaawaako, yiriy taat Buñ yaa dukume seriine, taabinko yaa gine rad aale pakgit ta gee ku Sodom. »

Gase ka jamiin ta tañ

(Luk 10.21-22)

²⁵Do wiktin taar-at, Iisa ictu kaawo aman : « Baaba, kin di *Rabbin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk

§§11:10 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1.

*11:14 Kaaw ta Buñdi kaawa a Buñ yaa ñaamen ja gem ar nabi Eli, kar kat, Masi yaa ase (Malasi 3.23).

†11:23 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Buñ idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zenecz 19.24-28).

iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinj-kico naada. ²⁶ Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²⁷ Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingigdo Roj kat waa, illa Tati. Waan ibingigdo Tati, illa Rojo ho nuur kuuk Roj-ak raka a nuu ibiniiji. »

²⁸ « Asondu okinjo kun kuuk rawe min gorko ta ooma ho naako jammiyiinjo. ²⁹ Icon gor taat nu beriiko ho bilde kaak nu bildinjo asaan nun dalulle ho gel-biner oola. Paa kat, kuu gase jamiine taat tab. ³⁰ Ka seener, bilde kaak nu bildinjo, naar raddo ho gor taat naako bere, taar oomno. »

Iisa in yiriy ta sabitdi

(Maark 2.23-28, Luk 5.33-39)

12 Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa dukuma datik morginar. Maajirnay gay mey diyaagu ho nu teestu yiime ganduulinna, nu eeymiyo. ² Min *Pariziyenna taliigu, nu diyiiji do Iisa aman : « Talig ja maajirna gina maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ! » ³ Iisa gay telkiico aman : « Ku bal garkiyn ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyiigu ? ⁴ Ina unjitu do *ger ka Bundi in eenji ho nu teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bundi. Zer tee naar-ak, nu bal gine botol taat nu teenji, gaanuunte ber botol illa do gay satkiner di. ⁵ Do gaanuun-ak, ku iban tam kadar ya gay satkiner gina riyco do ger ka Bundi in yiriy ta sabitdi oki, nu nigaado maanna. ⁶ Kar nun gay kaawaako, maan goy anne kaak tatik pak ger ka Bundi ! ⁷ Buu kaaw do Kitamney aman : “ Nu rakaado satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. ”* Ya ku iban baat ta kaaw-anta, ku diyaado kaaw do

eenko maalan di. ⁸ Asaan nun *Roj gemor di mee sabitdi. »

Gem kaak pisinji mate

(Maark 3.1-6, Luk 6.6-11)

⁹ Min ede-ak, Iisa uctu ho na daktu unja do ger ka salaaner ka Yuudinnar. ¹⁰ Do wer-ak, gin gem rakki pisinji mate. Pariziyenna kuuk goy ede-ak rakaaji diye kaaw do Iisa. Do bi naar-ak ko, nu indiig aman : « *Gaanuunte ber botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi walla kawwi ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Waa minninko, in yiriy ta sabitdi, ya na gin tamga rakki di ho na gal do beendi, na baayido imilini ? ¹² Hadi, gem gay, naar pakgig tamig serek wal mamam ? Paa ko, gaanuun bertu botol gii gine sellinkaw do gemor in yiriy ta sabitdi. » ¹³ Hiyya, Iisa kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Paanig pisinjin. » Ek di na paaniiga ho pisinji cooltu ar giji. ¹⁴ Min naar-ak, Pariziyenna amiltu ho nu numtu dee kaawco mamam nuu deen Iisa. ¹⁵ Iisa ibinit pikirrico, paa ko, na deettu min do wer-aka.

Iisa, gay riyor kaak Buu doftu

Wiktin taat Iisa deetiy-ak, gee dak-ina aadaaga ho na coolig kuuk radaw okinco. ¹⁶ Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat Buu kaawtu awalle in biy ka nabi Ezaayi as do werti aman :

¹⁸ « An ko gay riyor kaak nu doftu. Nu elgiga ho galilil okintit goy in naara. Naaji bere Ruwwiner. Naar yaa gaare botol taat samaane do darrinay okinco. »

¹⁹ Ina gidaado in gemo. Ina koolaado. Gee doraado gaayay do botilay ku helliner.

²⁰ Ina yiimaatdo coor taat kooj ko.

*12:7 Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6.

Ŋa diyaatdo lampa taat gaay ko mate.[¶]
Ŋaa gine paa nam ŋaa tale nosirraw ta
sellingkaw ta Bunđi.

²¹ Ho gee kuuk min darrinay okiŋco yaa
diye gelbinco in ŋaara. »[§]

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Maark 3.22-30, Luk 11.14-23)

²² Yiriy rakki, gee iyijii gem kaak aarid
sokumig biy ho ŋa noolo oki. Iisa cooli-
iga. Gem-ak teestu kaawe ho odinay sa
piltu. ²³ Gee okiŋco kuuk num-ak ajbiyту
tak-tak ho ŋu kaawtu aman : « Ŋaar-aŋ
ginaado roŋ ka sultan Dawuud walla ?
» ²⁴ Kar min Pariziyenna doriit kaaw-at
gay, ŋu diyту aman : « Gem-aŋ atkaag
aaridna illa in gudurre ta Belzebuul,
tatkaw ka aaridnar ! » ²⁵ Iisa gay ibin-
git pikirrico ho ŋa diyiico aman : «
Ay meennaw taat geenti taasina benan-
nico, taar asa gale. Ho ay geeger kaak
geenji kaawco bagdo, ŋaar asa totire.
Ho ay gee kuuk adiy ka gerco rakki, ya
kaawco bagdo, ŋu asa eere. ²⁶ Ya *See-
tanne kat atka giji seetanne, ŋa taas-
ina ziy ka meenji di. Pa-ak gay, maman
meennuwi yaa taaye ? ²⁷ Nu indaako
pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu
atkiy aaridna, kar maajirinkoŋ gay, ŋu
atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ?
Maajirin ku maaniikoŋ di yaako dukume
seriine. ²⁸ Kar ya nu atka aaridna in
Ruwwin ta Bunđi, ŋaar-ak gaara kadar
*Meennaw ta Bunđi askoŋ ko loko.

²⁹ « Ku iban di, waan gediraado unje
do ger ka gem kaak bombo, ŋaa soke
gamnay, illa ya ŋa duunig ja. Kar ya ŋa
duunig gay, ŋaa gedire sokin gamnay bal
kaawo. ³⁰ Waan kaak in nunno-ak, ŋaar
adiner. Waan kaak numno gee in nunu,
ŋaar-ak totiraagu totire. ³¹ Do bi ŋaar-
aŋ, nu kaawaako a Bun yaa saamiye ay

zunuubinna ku geemir yoo ŋuur kuuk
biŋkico amila gallo in ŋaara oki. Kar
gem kaak niga biy in Ruwwin ta Bunđi
gay, Bun saamiyaajido. ³² Ya gem kaak
nig biy in nun *Roŋ gemor, Bun yaaji
saamiye. Kar gem kaak waraat Ruwwin
ta Bunđi gay, ŋa saamiyaajido do duniin-
anta yoo taat asa ginda. »

Eto in roŋji

(Luk 6.43-45)

³³ « Cokiyon, ya et kaak samaane,
roŋji sa yaa gine samaane. Kar ya et
kaak samaanno gay, roŋji sa yaa gine
samaanno. Asaan gi ibiniig et-ak min
do roŋji. ³⁴ Talon kate, kuŋ gee kuuk
ar aalin-aŋku ! Kuŋ aditko pondiko,
kar maman kaaw taat yaa amile min
biŋkico yaa gine samaane ? Ka seener,
kaaw taat goy do adir-at, taar ko amila
kara. ³⁵ Gem kaak sellen, amila min-
ninee kaawin kuuk goy do adiy kaak
portiko. Kar gem kaak jookum gay,
amila minninee kaawin kuuk goy do
adiy kaak pondiko. ³⁶ Nu kaawaako, do
yiriy ta Bun yaa dukume seriine, gee yaa
ose biŋkico do ay kaaw taat ŋu kaawtu
bal baati. ³⁷ Asaan in kaawnaŋ-ak ko,
Bun yaan dukume seriine ho ŋaa ibine
kadar biŋ gala wala gallo. »

Inde ka gamin kuuk ajbay

(Maark 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸ Min ŋaar-ak, Pariziyenna daarin in
agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa
aman : « Gem kol *Rabbine, ni raka
kii gine do uŋni maan kaak ajbay kaak
gaara kadar Bun kat tabiriŋciŋ. » ³⁹ Iisa
gay telkiico aman : « Gee ku diŋka-
aŋ ŋuur jookumo ho ŋu newsiji kop do
Bunđi. Ŋu raka a naaco gaare maan
kaak ajbay. Kar gay, illa ŋuu tale maan

[¶]12:20 'coor taat koŋ ko' in 'lampa ta gaay ko mate' : danil taar-an kaawa a ŋaa
kuuniye dalulle in gee kuuk imaanco misa sooda.

[§]12:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 42.1-4.

ka ajbay kaak nabi Yuunus** gaartu-ak di. ⁴⁰Yuunus gay, awalle, gumba sidga, yiriyo aando na goy do atti nam mena subba. Ampaa ko, nun Ron gemor oki yaa gine mena subba do maginer. ⁴¹Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, nu ibinig niginco. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiriy taat Bun yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku diŋka ho nuuco diye kaawo. ⁴²Sultinca taat asa min watiine†† oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Yeepe ka aariddi

(Luk 11.24-26)

⁴³Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, na baayiy do kalaaner ho na bariyiy wer kaak naa goye. Kar ya na bal gasen gay, ⁴⁴na osiig adiy aman : “ Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minninye. ” Ek di na yeepiyo. Na gasiig ger-ak goy maala. Nu sooyiig sakaan ho siy samaane. ⁴⁵Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu asi sawa, nu unjiy do ger-aka ho nu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. Ansii ko, taaco kuuniye do gee ku diŋka kuuk jookum-an ku. »

Atan Iisa in sijntay

(Maark 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶Wiktin taat Iisa kaawa misa do gee kuuk num dakin-ak, yaaco in sijntay gay

pey kara. Nu bariya botol taat nuuji kaawe. ⁴⁷[Gem rakki asiiji kaaw do Iisa aman : « Gem koltacco, yaako in sijntan goy kara, nu indaaciŋ. »]‡‡ ⁴⁸Iisa gay telkiiji aman : « Yaani kat waa ho sijntar gay kun waa ? » ⁴⁹Kar na gaariig maa-jirnay ho na kaawtu aman : « Talon, an ko yaani ho sijntar. ⁵⁰Ka seener, ay gem kaak gina taat Tanni ka kuwa rakiyo, naar di sijdu, boor ho yaani. »

Danil ta gay luwor

(Maark 4.1-9, Luk 8.4-8)

13 Yiriy taar-at di, Iisa amiltu min do ger-aka ho na birtu bi ka bar-rer. Do wer-ak, na goytu, na garkiyiy gee. ²Gee dakina numiiji nam na coku ka markaba, kar na goytu. Geen gay goy do gongumor. ³Na gaarco kaawin dakina in dele ka danlal. Na kaawiico aman : « Cokiyon ! Gin gem rakki baa luwo do morgoy. ⁴Wiktin taat na luwi-ak,¶ busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okinco. ⁵Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karjiyo ho kiday perew di. Kodok di busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan nu bal paaye caari. ⁷Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸Kar daarin gay sollitu do kid kaak samaane, nu amiltu nam nu neetu.

** 12:39 'Yuunus' : Yuunus, naar nabiince kaak Bun naamtu do gee ku Niniib a nuu jipte goyinco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus.

†† 12:42 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta na goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

‡‡ 12:47 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

¶ 13:4 'Wiktin taat na luwi-ak' : Luw taar-at, nu dawiig dawe ar ginte liyiy buur.

Ganduulin daarin wee roŋ miya,⁸⁸ daarin orok bijigiŋ ho daarin gay orok subba ! »⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin deŋgina, laaŋ deŋginko samaane, kuu cokiye ! »

Inde ka baat ta daŋlal

(Maark 4.10-12, Luk 8.9-10)

¹⁰ Min ŋaar-ak, maajirnay ɓaawiiŋi moota do Iisa ho ŋu indiig aman : « Maa di, ki deliico danla ? »¹¹ Ŋaar gay telkico aman : « Buŋ gaarkoŋ loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka Meenuwiy. Yampa, do gee ku pey gay, ŋa todcogu. ¹² Gem kaak gine, Buŋ yaaji gaaye dakina min kuwa. Kar ŋaar kaak bal gineŋ gay, ka sood kaak ŋa gintu oki, Buŋ yaaji imilinji. ¹³ Do bi ŋaar-ak ko, nu deliico danla, asaan ya ŋu tala sa, ar ŋu tallo ho ya ŋu cokiya sa, ar ŋu cokaydo ho kayco icdo maanna. ¹⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman :

“ Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati. Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

¹⁵ Asaan kayco ku geemir-aŋ bombo, deŋginco amil lawa, odinco, ŋu timingu, pa ŋuu tale in odinco, pa ŋuu dore in deŋginco, pa ŋuu diye do gelbinco.

Ŋu pooc jipte goyiŋco in nunu, paa kat nu baltu gedire cooliŋco. ”*

¹⁶ Kuŋ gay, galal loko asaan odinko talaw ho deŋginko doraw ! ¹⁷ Taat nu kaawiiko-an, ka seener, nabiinna dakina in gee kuuk awalle kuuk goyiŋco sellen do unji ka Buŋdi rak tale maan kaak ku taliyo, kar ŋu bal talinji. Ŋu raka doriŋ maan kaak ku doriyo, kar ŋu bal doriŋji. »

Baat ta daŋil ta gem ka luwaw

(Maark 4.13-20, Luk 8.11-15)

¹⁸ « Cokiyon, naako gaare baat ta daŋil ta gem ka luwaw. ¹⁹ Gee kuuk dorit kaaw taat ŋu gaariico do bi ka *Meenaw ta Buŋdi ho ŋu ibanno baati, ŋuurak ar botol taat busam solliiti. *Seetanne gay asiŋ imiliit kaaw-at min do aditco. ²⁰ Daarin gay ar kid kaak gin karŋiyo kaak busam solliji. Gee ŋuurak cokiyaat kaaw ta Buŋdi ho kodok di ŋu ooyiit in galal. ²¹ Kar kaaw-at gay, ŋu rasgitdo taa paaye caari, ŋu obiit do menuwir di. Ya taabin ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di ŋu rasiita. ²² Kar daarin gay ar kid kaak gin pompal kuuk busam sollico. Ŋuurak dorit kaaw ta Buŋdi, kar ŋu pakira dakina do gamin ku duniiner ho malle oki daaniigu. Ampaa ko, kaaw-at wadirgiydo, ta uciy maala. ²³ Gee daarin gay ar kid kaak samaane. Ŋuurak cokiŋiit kaaw ta Buŋdi ho gas baati samaane nam kaaw-at wadirtu. Gee ŋuurak ar ganduulin kuuk wiyaw. Daarin wee roŋ miya, daarin orok bijigiŋ ho daarin gay orok subba. »

Daŋil ta busam kuuk samaanno

²⁴ Min ŋaar-ak, Iisa deliico daŋil ta pey aman : « Cokiyon, naako gaare Meenaw ta Buŋdi taar ar maa. Taar ar gem kaak luw busam kuuk samaane do morgoy. ²⁵ In aando, wiktin taat gee weyaw, adiney astu, ŋa luwtu busam kuuk samaanno do morgo-aka, kar ŋa deettu. ²⁶ Wiktin taat busam kuuk samaane maadtu ho ŋu imiltu ganduulinna, kuuk samaanno-ak oki imiltu kuŋco. ²⁷ Hiyya, gay riyoy dakiiji kaaw do mee morgor aman : “ Gem kol Tacco, ki luw

⁸⁸**13:8** ‘roŋ miya’ : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki ka geme wee roŋ orok subba, ŋa samaan ko. Ya roŋji miya, ŋaar-ak, ŋa samaan paka.

***13:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

busam kuuk samaane do morgon, kar kuuk samaanno-aj gay min momo ? ”
²⁸ Njaar gay telkiico aman : “ Nja adin kat iyduugu. ” Gay riyoy indiiq pey aman : “ Ki raka nii rotiŋco walla ? ”
²⁹ Njaar gay telkiico aman : “ Ha’a, rasongu. Ya ku rotaagu, *geme oki yaa rote. ”
³⁰ Rasongu juu maade sawa di nam wiktin ta sedindi yaa nece. Do wiktin taar-at kat, naaco kaawe do gay sedindi a juu dobe ja juur kuuk samaanno, juu duuniŋco kaa kaa ho juuco diye ako. Kar kat, juu sokin *geme juu leen do urder. »

Danil ta busum kaak juu koliy mutaard

(Maark 4.30-32, Luk 13.18-19)

³¹ Iisa deliico pey danil rakki aman : « Meennaw ta Buŋdi taar ar busum ka mutaard kaak gem luwtu do morgoy.
³² Min roŋ okiŋco, njaar di kapak tak-tak. Kar ya nja amile ho nja maade, nja deetiy tatik pak gamin okiŋco kuuk amila do jineendi nam nja giniy ar et kaak diid sa saayiy geriycu do leeginay. »

Danil ta geled

(Luk 13.20-21)

³³ Iisa deliico danil ta pey aman : « Meennaw ta Buŋdi taar ar *gele taat sood di daatik liiy do kurgal kuuk dakina, ta ediigu, ho juu uciy gusus. »

Maa di Iisa kaawiy in dele ka danjal

(Maark 4.33-34)

³⁴ Iisa kaawig kaawin-aj okiŋco in dele ka danjal ho nja kaawiicog illa in dele ka danjal di. ³⁵ Ansii ko, ta kuuniyutu in kaaw taat nabiinŋce kaawtu awalle aman :

« Naa pile bir in dele ka danjal.

Naa imile baaco ta gamin kuuk goy cigile min kilgiye ka duniiner. »[†]

Baat ta danil ta busam kuuk samaanno

³⁶ Hiyya, Iisa rasiig gee ho nja birtu geero. Maajirnay dakiig gasa ho juu indiiq aman : « Baan ja, gaarni baat ta danil ta busam kuuk samaanno do morgor-ajka ? »
³⁷ Iisa telkiico aman : « Njaar kaak luw busam kuuk samaan-ak, nja nun *Roŋ gemor. ³⁸ Morgo-ak, taar ko duniine. Busam kuuk samaane, juur gee kuuk do Meennaw ta Buŋdi. Kar busam kuuk samaanno-ak gay, juur gee kuuk ic kaaw ta Seetanner. ³⁹ Adin kaak luw busam kuuk samaanno-ak, njaar ko Seetanne[‡]. Sede, njaar ko gaase ka duniiner ho gay sedindi gay, juur *dubal ku Buŋdi. ⁴⁰ Uudin taat gay sedindi rotiy gan kaak samaanno ho juu oriig do aki, ampaa ko, dubal ku Buŋdi asiy gine do gaase ka duniiner. ⁴¹ Nun Roŋ gemor yaa tabire dubildu, juu atkin min do Meennuwir gee okiŋco kuuk jookumo in juur kuuk isiniig eenŋco a juu rasin imaanŋco. ⁴² Kar juu oriŋco do ak ta matdo. Do wer-ak, gee yaa ale ho juu eeyme saanŋco. ⁴³ Kar juur kuuk goy sellen do unji ka Buŋdi gay, juu irne ar pato do Meennaw ta Tacco Buŋ. Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

Danil ta malle ka cigile

⁴⁴ « *Meennaw ta Buŋdi taar ar malle kaak cigil do morgor. Gem rakki gaasiiga ho nja cigiliig pey do wer-ak di. Gemak adiy giniiji gal aale nam nja baayiy gididiy gamnay okiŋco ho nja asiy gididiy in morgo-aka. »

Danil ta duur ta kaalne

⁴⁵ « Meennaw ta Buŋdi taar ar pey taa-jiriŋce kaak bariya duur kuuk samaan

[†]13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 78.2.

[‡]13:39 ‘Seetanne’ : Nja gin sin ku pey a ‘Diyaabul’.

aale. ⁴⁶Ya ɲa gas taat kaalin aale, ɲaa gidiiyɲ gamnay okiɲco ho ɲa asiy gidiiyɲ duur-ata. »

Danjil ta ribini

⁴⁷« Meennaw ta Buɲdi taar ar pey ribin ta yaarko taat gee cabiy ay biyaw ku boosir do barrer. ⁴⁸Ya ta miine, gay cabindi daaniit do bi ka amiydi. Kar ɲu goyiy kedɛr, ɲu doɓiiɲ boos kuuk samaane samaane ɲu leeyiig do gombirkor ho kuuk samaanno gay, ɲu oriigu. ⁴⁹Ansii ko, do gaase ka duniiner, dubal ku Buɲdi asiy eerin gee kuuk sellen min kuuk jookumo. ⁵⁰Ƴuur kuuk jookum-ak gay, ɲu oriɲco do ak ta matdo. Do wer-ak ko, gee dakina yaa ale ho ɲuu eeyme saanɲco. »

Gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko

⁵¹Iisa indiiɲ maajirɲay aman : « Has diɲ ku iban baaco ta kaawin-aɲ okiɲco walla ? » Ƴuur gay aman : « Hii, ni iban. » ⁵²Ƴaar gay yeeɓiico pey aman : « Di ya pa-ak, ay gem kaak iban *gaanuun ka Buɲdi ho ɲu garkiyig do bi ka *Meennaw ta Buɲdi, ɲa ar mee gerdi kaak soka min malley gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko. »

Iisa do geeger ka Nazareet

(Maark 6.1-6, Luk 4.16-30)

⁵³Min Iisa gaastu in dele ka danɲay-at, ɲa deettu min do wer-aka. ⁵⁴Ƴa birtu do geeger ka Nazareet do wer kaak ɲa maadtu. Ƴa teestu garkiye gee do gerco ka salaaner. Gee kuuk cokiyaaga-ak, okiɲco ajbiyɲ tak-tak. Ƴu kaawtu benannico aman : « Ilimji-an, ɲa gasit min momo ? Gudurre taat ɲa giniy gamin kuuk ajbay-aɲ, ɲa gasit min momo ? ⁵⁵Ni iban kadar ɲa roɲ ka gay gerkide atiydi. Yaaco-at wal siɲti Mariyam doo ?

Siɲtay wal ɲu kuɲ Zaak, Yuusup, Simon in Zuud doo ? ⁵⁶Siɲtay kuuk daad sa goy in ginte. Kar gamnay-aɲ gay, ɲa gasig min momo ? » ⁵⁷Hiyya, pikirrico-at todiico ɲu baltu aamine do Iisa. Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiinɲe, ɲu karmiyaag di. Illa do wer kaak ɲu weeyi-iga ho do adiy ka gerco di, ɲu karmiyigigdo. » ⁵⁸Do bi ka imaanco taat sood-at ko, Iisa baltu gine gamin dakina kuuk ajbay do wer-aka.

Muutuy ta Yaaya-Batist

(Maark 6.14-29, Luk 9.7-9)

14 Do wiktin taar-at, sultan *Herood[¶], guberner ka Galile, dortu gee kaawa bi ka Iisa. ²Kar ɲa kaawiico do gay riyoy aman : « Gem-aɲ ɲaar Yaaya-Batist ! Ƴaar nooy min do muuti. Paa ko, ɲa gintu gudurre taat ɲa giniy gamin kuuk ajbay. »

³⁻⁴Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daacyi ta siɲji Pilip. Do bi ɲaar-ak ko, Yaaya kaawiiɲ do Herood aman : « *Gaanuun balɲin bere botol taat kii obin Herodiyaad. » Min Herood dortu pa-ak, ɲa bertu izinne ɲu obiig Yaaya, ɲu duuniig in jinziire ho ɲu unɲiiɲ dajaayne. ⁵Ƴa raka deenɲi, kar gay ɲa gina kolaw do *Yuudinnar asaan gee okiɲco talaag ar ɲa nabiinɲe.

⁶Ba aaro, yiɲiy rakki, ɲu iidiya al-guw ta Herood. Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unɲitu waare do unɲco ka geemir. Min Herood taliita-ak, ta ajbiyga ⁷nam ɲa togiltu a ɲaati bere ay maan kaak ta inditu di. ⁸Yaaco gay ɲaamiit a taa indin Herood aman : « Nu raka kiidu berin kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ⁹Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min ɲa togil do unɲco ka geemir gay, ɲa bertu izinne a ɲuuti berin maan kaak ta inditu. ¹⁰Paa

¶14:1 'sultan Herood' : Ƴaar ko ɲu koliiy oki 'Herood Antipaas'.

ko, ɲa ɲaamtu gemo do dajaayner, ɲuu dukumin kaay ka Yaaya-Batist. ¹¹ Min ɲu dukunga, ɲa iyiig do gartar ho ɲa beriitig do gemso-ata. Taar gay iciiga ho ta iyiitig do yaaco. ¹² Min ɲaar-ak, maa-jirɲay ku Yaaya asiig ic momtey ho ɲu ti-isiiga. Kar ɲu baawtu minin lisa do maan kaak kuuniye.

Bere ka teendi do gee alip beey'

(Maark 6.30-44, Luk 9.1017, Yaaya 6.1-14)

¹³ Min kabarre-at galiiji do lisa, ɲa neptu markaba ho ɲa deettu serek min gee. Kar min gee kuuk dakin-ak dortu a ɲa amile, ɲu amiltu min do helliniico in asinco, ɲuu jarbiy do bi ka barrer ho ɲu aadiiga. ¹⁴ Min lisa paaytu min ka markaba, ɲa gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, ɲa taltu aminduwco ho ɲa teestu coolin ɲuur kuuk radaw.

¹⁵ Wiktin taat pat gale, maa-jirɲay sinjiiji moota ho ɲu kaawiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. Kaawco do gee-anku a ɲuu totire do hellinniidi, ɲu baayiy gidiye tee. » ¹⁶ Lisa gay telkiico aman : « Ha'a, kuu-niyaado ta ɲuu deete, kun maaniikon di beronco tee ! » ¹⁷ Kar ɲuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di ! » ¹⁸ ɲaar gay kaawiico aman : « Iyondug anne. » ¹⁹ Min pa-ak, ɲa diyico do geemir a ɲuu goye ka gan ka balan. Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunji. Kar ɲa pirsiiig mappa ho ɲa bericog do maa-jirɲar a ɲuu deedin do gee-aku. ²⁰ Okinco ɲu teetu, ɲu aaytu. Kar tee kaak fak-ak gay, ɲu numiiga nam ɲa miin girdin orok in seera. ²¹ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar alip beey pa, daadi in koogin gay, ɲu bal osinco.

Jiwi kuuk ka amiydi

(Maark 6.45-52, Yaaya 6.15-21)

²² Min ɲaar-ak, kodok di, lisa diyico do maa-jirɲay a ɲuu nepe ka markabar ɲuuji ogire ar barrer. ɲaar gay daktu a ɲaa ɲaaminco ja gee-aku. ²³ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka dambar a ɲaa inde Bunj. Wiktin taat pat gale oki, ɲa goy keeji di ka dambar. ²⁴ Markab gay ot ko datik barrer. Us teestu abire dakina ho amay kuuk uca gulban-gulban-ak sa tanjilaaga. Us ɲaamiiga nam mark-abco sinjaado. ²⁵ In datik kawtira, lisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botol ta maa-jirɲay. ²⁶ Wiktin taat maa-jirna-ak taliig lisa jaawa ka amiydi-ak, kolaw unji-ico. ɲu kaawtu aman : « Hey yaman kelmo ! » ho in koluwco, ɲu teestu koole. ²⁷ Kar kodok di lisa diyico aman : « Oboŋ aditko. ɲa nunun di, dakoŋ ginnenno kolaw ! » ²⁸ Piyer ictu kaawo ho ɲa kaawiji aman : « Gem kol *Rabbine, ya ka seener ɲa kinke-ak, beror botol naa jaawe ka amiydi naan gase. » ²⁹ Lisa telkiiji aman : « Di ɲaar-ak, asu ! » Ek di Piyer paaytu min ka markabar, ɲa aaniyiig lisa ho ɲa teestu jaawe ka amiydi. ³⁰ Min Piyer aawiig us abira rad-ak, kolaw unji-iji ho ɲa teestu nooriye do amiydi. ɲa kooltu rada aman : « Rabbine jorkinu ! » ³¹ Kodok di, lisa ɲaamiiji pise, ɲa obiiga ho ɲa diyiji aman : « Imaanji goy misa sooda ! Maa di adin gintu seera ? » ³² Min pa-ak, seerco, ɲu coktu ka markabar ho us sa peytu min abirinji. ³³ Kar maa-jirna kuuk goy ka markabar dersitu do unji ka lisa ho ɲu diytu aman : « Way, kinke-an Roŋ ka Bunji da seener ! »

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet

(Maark 6.53-56)

³⁴ Min lisa in maa-jirɲay aaliig barre-ak, ɲu ottu do kid ka Zenezareet. ³⁵ Min gee taliigu, ɲu ibiniig lisa ho ɲu totiriit kabarey do kid okinji. Ampaa ko, ɲu

iyiijig geenço okiñco kuuk radaw. ³⁶ Ñu marmiliiji a ñaa rasiñco ñuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okiñco kuuk diirta-at cooltu.

Iisa in aadanna ku aginiydi

(Maark 7.1-13)

15 Ba aaro, daarin min *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi uctu min Zeruzaleem ho ñu ñaawiiji do Iisa. Ñu indiig aman : ² « Maa di maajirnañ karmiygido aadanna ku aginiydi ? Ya ñu raka tee, maa di ñu acgydo pisiñco ar kaak aginiyte diyiite ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Kar kuñ gay, maa di ku aadiy aadanna ku aginiyko ku maanikon di ho ku karmiygido ka Buñdi-aka ? ⁴ Buñ gay diy aman : “ Ber horoomin do yaako in takko. ” Pey ña kaaw aman : “ Waan kaak niga biy intacco wala in yaaco, tanji-at illa muutu. ” ⁵ Kar kuñ gay garkiya gee a ñuu kaawe do aginiyco aman : “ Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Buñ. ” ⁶ Ho ku kaawa kadar ñaar kaak kaawa ampa-ak, necig ko ña gediraado pey ñaaco bere horoomine in gaayoyata. Paa ko, ku pociit kaaw ta Buñdi ho ku makiit in ta aginiyko ku maaniko. ⁷ Talon gee kuuk kaawa in biñkico di ho ta aditco gay keetiti-anju ! Kaaw taat Buñ diytu do bi kanjo, taar ka seener. Ña kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman : ⁸ “ Gee ñuur-an beraadu horoomin in biñkico di, kar aditco gay serek min nunu. ⁹ Abaadin taat ñu abdiyin-an, taar uca maalan di, asaan garaan taat ñu garkiiy gee sa, geen di imilit min do kayco. ” [§] »

Maan kaak nigaag gemo do unji ka Buñdi

(Maark 7.14-23)

¹⁰ Min ñaar-ak, Iisa koliig gee okiñco ho ña diyiico aman : « Laan denginko samaane kuu ibinin baat ta kaaw-anta : ¹¹ maan kaak gem tiyo, ñaar nigido do unji ka Buñdi. Kaak nigaaga-ak, illa kaaw taat amila min do biy. » ¹² Kar maajirnañ ñaawiiji moota ho ñu indiig aman : « Ki iban kadar kaawnañ-an nigig aditco ku Pariziyennar walla ? » ¹³ Iisa gay telkiico aman : « Ay et kaak Tanni ka kuwa bal taatinji, ñu asa rotinji. ¹⁴ Rason oola Pariziyenna-anju ! Ñuur noolna kuuk daana noolna ! Ya nool kat daana giji noolo, seerco, ñuu solle do beendi. » ¹⁵ Piyer ictu kaawo aman : « Gaarnin ja baat ta danlan-anta. » ¹⁶ Iisa newsiico loco aman : « Kuñ oki kayko dibir ga ? ¹⁷ Ku ibanno ga maan kaak gem tiyak unja do adiy ho ba aar gem-ak ñaay dooye ? ¹⁸ Kar kaaw taat amila min do bi ka gemor, taar min do gelbiney ho taar ko taat niga gemo do unji ka Buñdi. ¹⁹ Asaan min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta ñaamiig do dee ka geemir, do kokine ka miday wal daad kara, do ñaaye kaak munjam, do kokinaw, diye ka kaawor kaak bal botol ho ña nigiy biy in gee. ²⁰ Gamin ñuur-an ko kuuk niga gemo do unji ka Buñdi ! Kar gay, tee kaak bal ace ka pisindi ar ka aad-inco, ñaar nigido gemo do unji ka Buñdi. »

Ase ka daatik taat Yuudiñcado

(Maark 7.24-30)

²¹ Min Iisa gaasiit kaawoy, ña uctu min do wer-aka ho ña deettu do kid ka Tiir in ka Sidon. ²² Tala kar daatik rakki taat Yuudiñcado ñaawiiji do Iisa. Caarti min gee ku Kana kuuk do kid-aka. Ta astu

§15:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13.

marmile do lisa aman : « Gem kol *Rab-biney, *Roŋ ka Dawuud, tal aminduwir ! Romor, aarid obta ho ŋa taabiyaat ko taabiye ! » ²³ Kar lisa gay da pillo biy. Maajirnay baawijji moota ho ŋu kaawijji aman : « Kaawti do daatko-an a taa deete, yampa ta aadiite inŋ koolinti kon di-aŋ gay maman ! » ²⁴ Ŋaar gay telkitu aman : « Nun, ŋu ŋaamintu do gee kuuk ar tamgi kuuk rawte do kid ka Israyeel. »

²⁵ Kar daatko-at astu dursa do unŋi ho ta diytu aman : « Gem kol Rab-biney, baanu jorkinu ! » ²⁶ Lisa gay telkititit aman : « Kuuniyaado ŋuu icinŋi tee ka kooginar ho ŋuu orin do kanir. » ²⁷ Daatko-at kaawijji aman : « Gem kol Rab-biney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, ŋuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ka gemco di. » ²⁸ Kar lisa telkititit aman : « Way ! Kanke-an imaanke-an dakina ! Taa kuuniye ar taat ka rakiyo. » Hiyya, do wiktin-at di, romti cooltu.

Coole ka gee dakina

²⁹ Min ŋaar-ak, lisa birtu do bi ka barre ka Galile. Ŋa coktu ka kooti ho ŋa goytu. ³⁰ Gee dakina baawijji, ŋu iyijji gee kuuk radaw : mersina, noolna, gee kuuk zinŋkico galcodo, dunguyuuyna, inŋ kuuk gin raduwnay ku pey. Okinco, ŋu iyiiŋ do unŋi ka lisa ho ŋa cooliigu. ³¹ Min gee-ak taliig dunguyuuynin doraw, kuuk zinŋkico galcodo coolaw, mersin jaawa tal-tal ho noolin talaw-ak, ŋu ajbiytu tak-tak. Do wer-ak, ŋu teestu ozilin Buŋ ka Israyeel.

Bere ka teendi do gee alip pood

(Maark 8.1-10)

³² Min pa-ak, lisa koliig maajirnay ho ŋa diyiico aman : « Gee-aŋ, nu tala amin-duwco, asaan mena subba ŋu goy inŋ nun di ho ŋu ginno maan ka teendi. Nu rakaado ŋaamin aditco aaye, yampa, gudurrico yaa arme botildi. » ³³ Maajir-

nay indiig aman : « Kalaan ta-aŋka, kar gi aaniye momo, gii gase tee kaak yaa necin gee kuuk dakin ta aŋku ? » ³⁴ Ŋaar gay indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Ŋuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa peesira inŋ tenilna minaw-minaw pa. » ³⁵ Kar lisa kaawiico do gee-ak a ŋuu goye keder. ³⁶ Hiyya, ŋa sokiig mappa kaak peesir-aka inŋ tenilna-aku. Ŋa deliiji barkin do Buŋdi, ŋa pirsiiigu ho ŋa bericog do maajirnay. Ŋuur gay deediig do gee-aku. ³⁷ Okinco, ŋu teetu, ŋu aaytu. Maajirna sokiig tee kaak dake nam ŋa miin girdin peesira. ³⁸ Miday kuuk tee gay, ŋuur alip pood. Daadi inŋ koogin gay, ŋu bal osinco. ³⁹ Min ŋu tee, lisa ŋaamiig kat gee-aku. Kar ŋa neptu markaba ho ŋa birtu do kid ka Magadaan.

Inde ka maan ka ajbay

(Maark 8.11-13, Luk 12.54-56)

16 Min ŋaar-ak, *Pariziyenna inŋ *Sadusiyenna sinjijji moota do lisa. Ŋu rakijji dibe. Ŋu indiig a ŋaaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Buŋdi. ² Kar ŋaar gay telkiico aman : « Ya pat gala zil-zil-zil, ku kaawgiy a wer yaa gine gala asaan pat ta guddinir ginig samaan dindiko. ³ Inŋ wer dugus-dugus sabaan cokaw, ku kaawgiy a yiriyta-aŋ amay yaa ase asaan buŋ derde. Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk ka samaaner, kar gamin ku gaarindi kuuk kuuniya dinŋa gay, ku ibanno baaco. ⁴ Gee ku dinŋa-aŋ, ŋuur jookumo ho ŋu newsiji kop do Buŋdi. Ŋu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa ŋuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus gaartu-ak di. » Kar ŋa rasiigu ho ŋa deettu.

Gel ta Pariziyennar inŋ ta Sadusiyennar

(Maark 8.14-21)

⁵ Wiktin taat maajirna aaltu aar bar-rer, ŋu rawte ice mappa. ⁶ Kar lisa kaawico aman : « Yaman pakironŋ ! Goyon

godom min *gel ta *Pariziyennar in ta *Sadusiyennar. » ⁷ Min pa-ak, maajirna kaawiy benannico aman : « Ija kaawiite ampa-ay asaan gi bal ice mappa kar di walla ? » ⁸ Iisa ibinit pikirrico ho na indiiig aman : « Talonj gee kuuk imaanco sood-anjku ! Maa di, ku kaawiy benanniko a gi bal ice mappa ? » ⁹ Yoo diŋ oki kayko dibir di misa walla ? Ku rawtig ko mappa kaak beey ku deedtu do gee kuuk alip beey-aku ho in girdin minaw kuuk ku soktu-aku ? ¹⁰ Ku rawtig ko pey mappa ka peesira ku deedtu do gee kuuk alip pood ho in girdin minaw ku soktu-aku ? ¹¹ Kar maa di, ku ibingiydo kadar nu kaawgikonno do bi ka mappa wiktin taat nu kaawiiko a kuu goye godom min do gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar ! » ¹² Min maajirnay dortu pa-ak, ŋu ibintu kadar na bal kaawe a ŋuu goye godom min gel ta ŋu giniy mappa, illa ŋuu goye godom min garaan ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar.

Iisa, ŋaar Masi kaak Buŋ dobtu

(Maark 8.27-30, Luk 9.18-21)

¹³ Min pa-ak, Iisa baawtu do kid ka Sezare ka Pilip. Ija indiiig maajirnay aman : « Do bi ka nun *Ronj gemor-anj, gee kaawa a nu waa ? » ¹⁴ Ŋuur gay telkiiiji aman : « Daarinj kaawa a ki Yaaya-Batist, daarinj a ki *Eli ho daarinj gay a ki Zeremi wal nabiinŋce ka pey min awalle. » ¹⁵ Iisa gay indiigu aman : « Kar kunj gay kaawa a nu waa ? » ¹⁶ Simon kaak ŋu kolij oki Piyer telkiiiji aman : « Kinke *Masi kaak Buŋ dobtu, Ronj ka Buŋdi, Buŋ kaak goy mento. » ¹⁷ Iisa telkiiiji aman : « Galinj Simon, ronji ka Yaaya. Ija Tanni ka kuwa kat gaarjin seen-anta, yampa na gemno. » ¹⁸ Nun gay kaawaajin aman : « Kinj Piyer* » ho do dambi-anj ko, naa piniŋ *Eglizdu ho muut sa gediraa-

jido do Egliz-aka. ¹⁹ Naan berin kerilna ku *Meennaw ta Buŋdi. Maan kaak kii poociŋ keder, kuwan sa ŋuu poociŋji, ho maan kaak kii ooyin keder, kuwan sa ŋuu ooyinji. » ²⁰ Hiyya, Iisa karmiig maajirnay a ŋuu kaawenno tak-tak do waanna a ŋaar ko Masi kaak Buŋ dobtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 8.31-9.1, Luk 9.22-27)

²¹ Min yiriy taar-at di, Iisa teestu kaawe waraŋ do maajirnay aman : « Nun baa Zeruzaleem. Aginay, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanu-undi, ŋuun taabiyin dakina. Ŋuu asiin deendu ho yiriy ta subbiŋkar gay, naa nooye. » ²² Min pa-ak, Piyer imiliig serpiya ho na leesiiiji aman : « *Rabbine, Buŋ yaan gooye ! Maan sa asaajinno tak-tak ! » ²³ Kar Iisa kolsiig Piyer ho na kaawiiiji aman : « Baa annere, Seetan-anjka ! Ki todaadu botol. Pikirreŋ taar arro ta Buŋdi, taar ar ta geemir di. »

²⁴ Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, naa pooce pey bariye galal ta meenji, naa icin etoy ka taabiner ho naan aadindu. » ²⁵ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, naa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, naa gase goye kaak taŋ. ²⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho na rawtig goyinji, naar-ak galilti gay maa ? Na bere maa naa gidiye goye ka gaasdo ? ²⁷ Ka seener gay, nun Ronj gemor naa ase in *darjin ta Tanni ho in dubilji. Do wer naar-ak, naa kappiye do ay gemo do riy taat na gintu. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-anj, daarinco mataado di, ŋuun talin nun Ronj gemor asa ar Sultan. »

**16:18 'Piyer' : In kaaw ta Grek, Piyer-ak a 'dambi'.

Newse ka zi ka Iisa

(Maark 9.2-13, Luk 9.28-36)

17 Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in sinji Yaaya ho na iyig keeco kuwa ka damba ta bolok. ²Tala kar Iisa, ziy newse. Wijeeney inna pit-pit ar pato ho kesuuney newis portik kar ar nirne. ³Ta bite-an di, nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, nuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁴Hiyya Piyer kaawiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-anka. Ya ki rakaw niko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » ⁵Min Piyer kaawa misan di, uce inna gootigu ho min do uc-at amila gaaya taat kaawa aman : « Naar-an Rondu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. Cokiyon kaawoy ! » ⁶Min maajirna doriit kaaw-at, kolaw obiigu nam nu zubik keder. ⁷Iisa sinjiico moota, na kedkidi-gu ho na kaawiico aman : « Ucon, dakon ginenna kolaw ! » ⁸Na jaaltu kayco, kar nu bal tale pey waanna, illa Iisa keeji di. ⁹Wiktin taat nu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakon kaawenna do waanna do maan kaak ku taltu-anka nam nun *Ron gemor naa nooyen ja min do muuti. »

¹⁰Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? » ¹¹Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, naa leen gaminan do botilco. ¹²Kar gay, nu kaawaako, Eli naar as ko, kar gee gay bal ibininji. Na taabiyig ar taat nu raktu. Ansii ko, nun Ron gemor oki, nu asiin taabiyindu. » ¹³Paa kat, maajirna ibintu kadar na kaawaaco do bi ka Yaaya-Batist.

Cooles ka mic kaak gin punpun

(Maark 9.14-29, Luk 9.37-43a)

¹⁴Wiktin taat Iisa in maajirnay yeeppo do gee kuuk dakin-ak, gem rakki sinjiiji moota ho na dersitu do unji. ¹⁵Kar na kaawiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, tal amindaw ta rondu. Na gin punpun. Ya punpunji ucji aale, na galgiy do aki wal do amiydi. ¹⁶Nu icyog do maajirnan, kar nu bal gedire coolinji. » ¹⁷Iisa kaawtu aman : « Kun gee ku din-kan, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunjo ho naako sosinjo pey ? Iyig ronjin-an anne. » ¹⁸Min nu iyjiiga, na leesiiji do aarid kaak iyiji punpun-aka. Hiyya, na amiltu. Ek di mic-ak cooltu. ¹⁹Min naar-ak, maajirna amiltu keeco ho nu indiig Iisa aman : « Gem koltacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-anka ? » ²⁰Naar gay telkiico aman : « Ku baltu gedire-ak asaan imaankon di sooda. Nu kaawaako ka seener, ya ku gin imaan kapak ar busum ka mutaard, nec kuuti kaawe do damba-an aman : « Janju annere. » Ek di taa janke, maan begiraakonno. ²¹[Kar gay, aarid naar-an, kuu gedire imilinji-ak, illa in inde ka Bunji ho in ice ka sayamner ja.]^{††} »

Deele ka kaaw ta Iisa do bi ka muutuy

(Maark 9.30-32, Luk 9.43b-45)

²²Yiriy rakki, maajirna numtu okinjo do kid ka Galile. Iisa kaawiico aman : « Nun Ron gemor, nu asaan berindu do pise ka midir. ²³Naun deendu ho yiriy ta subbinjar gay, naa nooye. » Min nu doriit kaaw-at, nu goytu aminda tak-tak.

Miiri ka ger ka Bunji

²⁴Wiktin taat Iisa in maajirnay ottu do geeger ka Kapernayuum, gay obe miirir

^{††}**17:21** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

ka *ger ka Buḅdi ɓaawiiḅi dɔ Piyer ho ɲu indiig aman : « Tatkuwko kappaydɔ miiri ka ger ka Buḅdi walla ? » ²⁵ Piyer gay telkiiḅi aman : « Ƴa kappay. » Kar wiktin taat Piyer^{‡‡} unḅiy geero, Iisa ictu kaaw awalle ho ɲa indiig aman : « Simon, kiḅ gay pakira maa dɔ kaaw-anta ? Sultinnay kuuk dɔ duniiner ica miiri ho patanti min dɔ waa ? Min dɔ geenco ku geero wala min dɔ gee ku kara ? » ²⁶ Piyer telkiiḅi aman : « Min dɔ gee ku kara. » Iisa gay kaawiiḅi aman : « Di ya pa-ak, koogin ku sultinniidi maan is-gigdo. ²⁷ Di iḅ taar-an oki, gi rakaado nige aditco ku gay obe miirir-aḅku. Do saan taar-an ko, kii icin jambaatjiḅ, ki ɓaa dɔ barrer, kii cabe boosi. Boos kaak kii ice awalle-ak di, pilig biy kii gase tamma rakki. Icgā, ɲaar necterḅ ko kiite kappiye miirte seerte. »

Inde kaak a waa tatik paka

(Maark 9.33-37, Luk 9.46-48)

18 Do wiktin taar-at, maajirna sinji-iji moota dɔ Iisa ho ɲu indiig aman : « Do *Meennaw ta Buḅdi, waa tatik paka ? » ² Iisa koltu mico, ɲa iyiig dɔ datikco ³ ho ɲa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku bal jipte goy-iḅko ho ku bal gine zɲkiko ɲaada ar koogina, ku unḅaado tak-tak dɔ Meennaw ta Buḅdi. ⁴ Gem kaak gina ziy kapak ar mic-aḅka, ɲaar-ak di kaak tatik paka dɔ Meennaw ta Buḅdi. ⁵ Gem kaak obig samaane mic ar ɲaar-aḅka dɔ bi kanto, ar ɲa obintu nun meendu. »

Unḅe ka dɔ zunuubinnar

(Maark 9.42-48, Luk 17.1-2)

⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unḅa rakki min eenḅi kuuk imaanco sooda dɔ zunuubinnar, guna ɲuuiḅi dɔ-

une tolo dɔ gaayay ho ɲuu acciḅ dɔ barrer. ⁷ Way duniine ! Gamin dakina goy dɔ duniiner kuuk iya gee dɔ zunuubinnar ! Ka seener gay, gamin ɲuur-ak yaa goyen di doo. Kar ɲaar kaak iya eenḅi dɔ zunuubinnar gay, taabin yaa gale dɔ kaay ! ⁸ Ya pisiḅjiḅ wal asiḅjiḅ kat iyaaciḅ dɔ zunuubinnar, dukumga ho acig kara. Gunḅiḅ kii unḅe dɔ goye ka gaasdo iḅ pise rakki wal merso, min kii unḅe iḅ pisiḅjiḅ wal iḅ asiḅjiḅ seer dɔ ak taat matdo. ⁹ Ya odoḅ di iyaaciḅ dɔ zunuubinnar, dɪmta. Guna kii unḅe iḅ odoḅ rakki di dɔ goye ka gaasdo, min kii unḅe iḅ odinaḅ seerco dɔ aki. »

Danḅil ta tamga ta rawte

(Luk 15.3-7)

¹⁰ « Yaman, min koogin-aḅ, dakon aanenno rakki minninco. Asaan nu kaawaako, *ɗubal ku Buḅdi kuuk gooyaag koogin-aḅ goy doo dɔ unḅi ka Tanni ka kuwa. ¹¹ [Kar nun *Roḅ gemor as jile ɲuur kuuk rawte.]^{¶¶}

¹² « Ku pakira maa ? Ya gem kat gin tamgi miya ho rakki minninco rawte, ɲaa gine maman ? Ƴaa rasiḅ kuuk dakina ka dambar iḅ gemo, kar ɲa ɓaayiy bariyin ta rawte-ata wal maman ? ¹³ Ka seener nu kaawaako, ya ɲa gasta, ɲaa aaciye. Ho aaciyiḅji-ak yaa pake aaciye ka ɲuur kuuk dakin bal rawte. ¹⁴ Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner rakiydo yoo rakki min koogin-aḅ yaa rawte. »

Nige ka siḅor

¹⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Ya sinjiḅ kat nigjiḅ, ɓaa gasig keejiḅ di ho gaarjiig maan kaak ɲa nigiiḅi. Ya ɲa cokiy-iḅciḅ, ɲaar-ak ki amir iḅ sinjiḅ. ¹⁶ Kar ya ɲa pooce gay, kol gem rakki wala gee seera. Paa kat, kaaw yaa mate iḅ

^{‡‡}17:25 'Piyer' : Ƴu kolaag oki Simon.

^{¶¶}18:11 Kaaw taar-an ginno dɔ makaatamna daariḅ ku Buḅdi kuuk ɲu siirtu min awalle iḅ kaaw ta Grek.

saadinna seer wala subba ar kaak Kitamne kaawiyo.^{§§} ¹⁷ Ya ɲa pooc cokiya in saadinna-aku, kaawco do gee ku *Eglizdi. Kar ya ɲa pooc cokiya gee ku Eglizdi-ak gay, talig ar ɲa gem kaak ibanno Buɲ wal gay obe miirir.

¹⁸ « Ka seener nu kaawaako, maan kaak ku poocig keder, kuwaɲ sa, ɲuu poocinji, ho maan kaak ku ooyig keder, kuwaɲ sa, ɲuu ooyinji.

¹⁹ « Nu kaawaako pey, ya seer minninko dee kaawco keder a ɲuu inde maanna min do Tanni ka kuwa, maanna-ak, ɲaaco berinji. ²⁰ Ka seener gay, ay wer kaak gee seer wal subba num in sin kunto, nun gay datikco. »

Danɲil ta gay riyor kaak pooc saamiye

²¹ Hiyya, Piyer sinjiiji moota do Iisa ho ɲa indiig aman : « Gem kol *Rabbinney, ya sinɲu kat nigdu, naaji saamiye dees minaw ? Dees peesira walla ? » ²² Iisa gay telkiiji aman : « Ha'a, dees peesirro. Illa orok peesira kat peesira ! ²³ Naako gaare *Meennaw ta Buɲdi taar ar maa. Taar ar Sultan kaak raka ose gurus in gay riyoy. ²⁴ Min ɲa tees ose, ɲu iyiji gay riyor rakki kaak yaaji kappiye tammin ɲonɲonɲo. ²⁵ Kar gay riyor-ak gay bal gedire kappiye daanay. Hiyya Sultan-ak bertu izinne a ɲuu gidiyinco ar berrina : ɲaara, daaciy, kooginay in gamnay okinco. ɲa kaawtu pa-ak a ɲaaji kappiyin daanay-ata. ²⁶ Min pa-ak, gem-ak dersitu do unji ho ɲa marmiliiji aman : " Gem koltacco, ic subirraw di, naan kappiyinti okintiti ! " ²⁷ Hiyya, tatkuwi-ak taltu aminduiy, ɲa saamiyijit daanay ho ɲa rasiig ɲa deettu. ²⁸ Do deetinji, ɲa ɲaamtu in rakki min eenji kuuk ɲu giniy riy sawa. Gem-ak, ɲa aadaag daan sood pa. ɲa gaɲubiiga ho ɲa kaawiji aman : " Yalla kappiyorduut daanar ! "

²⁹ Giji-ak dersitu do unji ho ɲa marmiliiji aman : " Gem kol royay, ic subirraw di, naan kappiyinti ! " ³⁰ Kar ka boodaaga-ak gay pooce. ɲa sakkiyiiga ho ɲu obiig dajaayne, illa ya ɲa kappiyit ja daanay. ³¹ Min gay riyor taliig maan kaak asji do royco-ak, aditco nigtu tak-tak ho ɲu dakiiji os okintiti do tatkuwco. ³² Min ɲu osiiji, tatkuwco kaawiico a ɲuui iyin gay riyor-aka. Kar min ɲu iyiiga, ɲa leesiji aman : " Talon gay riyor kaak gelbiny samaanno-anja ! Nun kat saamiyin daanan okintiti asaan ki marmildu. ³³ Nun tal aminduwin. Zer kin sa yaa tale amindaw ta sinjin doo ? " ³⁴ Hiyya, tatkaw-ak dapintu aale ho ɲa ɲaamiig gem-ak a ɲuu asirin do riyor nam ɲaa kappiyin daanay okintiti. »

³⁵ Kar Iisa kaawtu aman : « Ampaa ko, Tanni kaak goy ka samaaner yaako gine, ya rakki minninko saamaydo do sinji in gelbin rakki. »

Garaan do bi ka totiriikar

(Maark 10.1-12)

19 Min Iisa gaastu in garaaney, ɲa uctu min kid ka Galile ho ɲa baawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurdan. ² Gee dakina aadiiga ho ɲa cooliig geenco kuuk radaw.

³ Kar *Pariziyenna daarin baawiji moota, ɲu rakiy gaase baay. Paa ko, ɲu indiig aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy do ay maan kaak ta nigtu walla ? » ⁴⁻⁵ Iisa gay telkiico aman : « Kitamne kaaw aman : " Do teesindi, Buɲ kilgiyiig mitko in daatko. " » Kar ɲa kaawtu pey aman : « Do bi ɲaar-ak ko, mitko yaa rasiɲtacco in yaaco, ɲa baayiy nune in daaciy, ho seerco, ɲuu gine ar gem rakki di do unji ka Buɲdi. Ku garkiyit doo-at kaaw-anta ? ⁶ Ampa-ak, ɲu seerro pey, ɲu num ko ar

§§18:16 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

*19:4-5 Wer ka gase kaawor do Zenenez 1.27.

gem rakki di. Maan kaak Buɗ ɗuunga-ak, gem ipiraagɗo ! » ⁷ Pariziyenna indiig aman : « Hadi, maa di Muusa gay bertu botol ɗo gemor taat ɗaa bere maktumne ta totiriikar ɗo daaciy ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totiriɗ daditko asaan kayko bombo. Yampa, ɗo teesindi-ak taar paado. ⁹ Nu kaawaako, ya gem totirit daaciy ho ɗu bal obin iɗ gemo, kar ɗa obtu ta pey, taar-at daaciyɗo ar ɗa kokina karan di. »

¹⁰ Kar maajirnay kaawiji aman : « Ya ampa-ak, guna mitik yaa goye bal daatko. » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Gee okiɗo gediraado icin kaaw-anta, illa ɗuur kuuk Buɗ berco ja. ¹² Ka seener, gee daariɗ, min ɗu weeyiig di, botol ta obindi, Buɗ toɗcota. Daariɗ gay, ɗu ticgu[†]. Kar daariɗ gay, maaniico kat ic niyine a ɗu obaado daad ɗo bi ka *Meennaw ta Buɗdi. ɗaar kaak nec icin bilde ɗaar-aɗka, ɗa icga ! »

Iisa iɗ koogin kuuk ɗaada

(Maark 10.13-16, Luk 18.15-17)

¹³ Min ɗaar-ak, gee iyiji koogin ɗo Iisa a ɗaaco lee pise ho ɗaaco inde barkin min ɗo Buɗdi. Kar maajirnay gay leesiico ɗo gee-aku. ¹⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Rason koogin-aɗ yaadu ase. Dakonco todenno, asaan Meennaw ta Buɗdi, taar ɗo gee kuuk ar koogin-aɗku. » ¹⁵ Hiyya, ɗa leeyiico pisinji, kar ɗa deettu min ɗo wer-aka.

Iisa iɗ gay gamnar

(Maark 10.17-31, Luk 18.18-30)

¹⁶ Min ɗaar-ak, gem rakki baawiji ɗo Iisa ho ɗa indiig aman : « Gem koltacco, naa gine maa kaak sellen naa gase goye ka gaasɗo ? » ¹⁷ Iisa gay telkiji aman : « Maa di ki indiin ɗo bi ka

maan kaak sellen ? Illa maan rakki di kaak sellen. Ya ki raka goye ka gaasɗo, karmiyiig *gaanuun ka Buɗdi. » ¹⁸ Gem-ak indiig aman : « Gaanuun ka moo ? » Iisa gay telkiji aman : « Dakon deenno gee, kuɗ miday, dakon kokinenna daad kara ho kuɗ daad oki, dakon kokinenna miday kara, okiɗo, dakon kokinenna gamna ho dakon diyenna kaaw ɗo gemor maalan di. ¹⁹ Beron ho-roomine ɗo aginiyko ho elguwon eerjko ar zinika ku maaniiko. »[‡] ²⁰ Dubil-ak kaawiji aman : « Gaanuun-aɗ okinji nu karmiyga. Di kar naa gine maman pey ? » ²¹ Iisa kaawiji aman : « Ya ki raka gine zin *cawar, ɗaa gidiyig gamnan okiɗo kuuk ki gintu ho berig gurusji ɗo pokirnar, kar kii gase malle kuwa ka samaaner. Min ki gin ko ampa-ak, asu ho aadnu. » ²² Min dubil-ak doriit kaawat, ɗa yiimiit wijeeneɗ asaan ɗa gay gamnar.

²³ Iisa kaawiiico ɗo maajirnay aman : « Ka seener nu kaawaako, unje ka ɗo Meennaw ta Buɗdi, ɗaar raɗa ɗo gay gamnar ! ²⁴ Nu diyaako pey a lokumo gediraado taa bire min ɗo bee ka ripirer. Kar ɗo gay gamnar gay, unje ɗo Meennaw ta Buɗdi yaaji gine pey raɗ paka. » ²⁵ Min maajirnay doriig kaawat, ɗu ajbiyту tak-tak ho ɗu kaawtu aman : « Di ampa-aɗ gay, waa yaa gase jile ? » ²⁶ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ɗa diyiiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, ɗo Buɗdi gay, ɗa melen di. »

²⁷ Hiyya, Piyer ictu kaawo, ɗa diyiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okiɗo, ni aadiɗciɗ. Nin gay yaa gase maa ? » ²⁸ Iisa diyiiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya kid newis marbinto, nun *Ron gemor yaa goye ka seesdu ka *darjiner. Kar kuɗ kuuk orok iɗ seer aadintu gay, kuu goye

[†]19:12 'ticgu' : Werin daariɗ, ɗu kaawa a 'kircigu'.

[‡]19:19 Wer ka gase kaawor ɗo Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20, Lebitik 19.18.

do seesna ku sultan, kuu dukume serine do tamba ta orok in seer ta gee ku Israyeel. ²⁹ Ya gem kaak rasig geriy, sin-tay, aginiyi, kooginay wala morginay do saan tanto, naa gase dakin pak miya. Ho naa gase pey goye ka gaasdo. ³⁰ Gee dakina kuuk ogir diŋka yaa dake aaro ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

Daŋil ta mee jineendi in gay riyoy

20 lisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Buŋdi taar ar maa. Gin mee jineendi rakki kaak amil bariye gay riyor in kawtir wer dugus-dugus a nu ba gine riy do jineenji. ² Na gastu gee, nu deetu kaawco a naaco kappiye ar kaak nu kappiygiy eel ta riyor, kar na naamiig do jineenji. ³ Na amiltu pey in pat parrika ta kawtira ho na gastu gay riyor ku pey do wer ka berel ka helliner. Nu goy maalan di. ⁴ Na kaawiico aman : “ Kuŋko oki, baŋ ginon riy do jineendu ho naako kappiye maan kaak yaako kuuniye. ” ⁵ Hiyya, nu baawtu. Kar mee jineendi-ak amiltu pey in yiriyo ho na naamiig pey do jineenji nuur kuuk goy maala-aku. In pat subba oki, na gintu pa. ⁶ Ba aaro, na amiltu pey in pat beey ta maako. Na gastu pey gee goy maalan di do wer ka berel-aka. Na indiig aman : “ Maa di ku eeliy do wer-aŋ di bal riyoy ? ” ⁷ Nuur gay telkiiji aman : “ Di gem dakinti kollo do riyor-ak gay ! ” Na diyiico aman : “ Di naar-ak, kuŋko oki baŋ ginon riy do jineendu. ”

⁸ « Min pat gale, mee jineendi kaawiiiji do gay kappiye gurusdi aman : “ Kolig gay riyor ho ay gem di, kappiyy ar kaak nu kappiygiy eel ta riyor. Tees ja in nuur kuuk as ba aaro, kar kii gaase in kuuk as awalle. ” ⁹ Hiyya, nuur kuuk tees riy in pat beey ta maako-ak astu, ho ay gem di, na kappiyiiji ar eel ta riyor. ¹⁰ Na kappiyiit do ay gemo nam na ottu do nuur kuuk as awalle. Nuur gay pakira a wal

naaco kappiye dakin paka. Kar nuur oki, na kappiyyo ar ta eenco di. ¹¹ Min na kappiyiico, aditco nigtu in mee jineendi ¹² ho nu kaawiiiji aman : “ Nuur-aŋ kat as ba aaro ho nu gin riy pat rakki di. Nin-aŋ taabiyy in riyoy, ni icit pat do kayni nam ni eeltu. Kar kat ki kappiyinti sawa di ! ” ¹³ Kar mee jineendi-ak telkiiji do minnino rakki aman : “ Gem kol royay, nun tiyaacinno. Gi kaaw ja a naaŋ kappiye tamma rakki do eelon wal maman ? ¹⁴ Icig gurusjiŋ ho deettu ! Ya nu raka kappiye do naar kaak as ba aaro ar kaak nu kappiyiijiŋ lociŋ, taar-an isgicinno. ¹⁵ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy in gurusdu wal nu ginno ? Wala ki giniit hasuudinaw-aŋ asaan nu sellen ? ” » ¹⁶ Kar lisa kaawtu pey aman : « Paa ko, gee kuuk aaro yaa ogire ho kuuk ogire yaa dake aaro. »

Kaaw ta subbiŋkar ta lisa do bi ka muutuy in nooyiŋji

(Maark 10.32-34, Luk 18.31-34)

¹⁷ Min naar-ak, lisa coontu Zeruza-leem. Wiktin taat nu baayiyo, na koliig maajirnay kuuk orok in seer keeco di ho na kaawiico aman : ¹⁸ « Cokiyon, diŋ gi ba Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ron gemor, nuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanu-undi, nuu dee kaawco a nuun deendu. ¹⁹ Kar nuun berin pey do gee kuuk Yu-udinnado, nuudu samtiye, nuun koocin in kordingo ho nuun doodin ka etor. Kar yiriyy ta subbiŋkar gay, naa nooye. »

Inde ka atan Zaak in Yaaya

(Maark 10.35-45)

²⁰ Min naar-ak, daaciy ta Zebede sinji-iji moota do lisa in kooginti kuuk seer-aku. Kar ta dersitu do unji asaan ta raka indiŋ maanna. ²¹ lisa gay indiit aman : « Ka raka maa ? » Taar gay aman : « Baanor ja, wiktin taat ki asiy teen *Meennuwiŋ, nu raka a kooginar kuuk

seer-aŋ, rakki yaa goye do meedaŋ ho rakki gay do nūgilan. » ²² Iisa telkiico aman : « Kuŋ bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-aka. Kuu gedire seen *ko-rdindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? » Ŋuur gay aman : « Hii, nii gedire. » ²³ Iisa telkiico aman : « Ka seener, kuu ase see min do kordindir ta taabiner-ata. Kar do goye kaak do meedar wala do nūgilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin ŋuur-ak, Tanni kat siyiig do ŋuur kuuk ŋa dobtu. »

²⁴ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ŋu dapiniico do siŋta kuuk seer-aku. ²⁵ Hiyya, Iisa koliig okiŋco ho ŋa kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goy-aaco do kayco. ²⁶ Kar lokon gay, ta ginaado pa. Minninko ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ŋaa ginen ja ar gay riyko, ²⁷ ho ya minninko rakki raka ogire, illa ŋaa ginen ja ar berriko. ²⁸ Ansii ko, nun Roŋ gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do ŋuur kuuk goy do zunubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Cooles ka noolin seera

(Maark 10.46-52, Luk 18.35-43)

²⁹ Iisa in maajirnay amiltu min geeger ka Zeriiko, ŋu baayiy Zeruzaleem ho gee dakina aadiiga. ³⁰ Do wer-ak, gin noolin seer kuuk goy do bit ka botildi. Ŋu dortu a Iisa bira min ede ho ŋu teestu koole rafa aman : « Gem kol *Rabbinni, *Roŋ ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³¹ Gee kuuk dakin-ak gay awniico aman : « Ha', bugumon ! » Kar ŋuur gay jaalaat pey gaayco aman : « Gem kol Rabbinni, Roŋ ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³² Iisa

peytu, ŋa koliigu ho ŋa indiig aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³³ Ŋuur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, pilniig odinni ! » ³⁴ Iisa taliit aminduwco ho ŋa diiriig odinco. Ek di odinco piltu ho ŋu teestu aadnji.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Maark 11.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

21 Wiktin taat Iisa in maajirnay baawtu mootu in Zeruzaleem, ŋu ottu do koot ka Olibiyennar, mootu in hellin rakki taat ŋu koliy Betpaze. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera ² ho ŋa diyiico aman : « Baan do hellin ta goy unḡa antare. Ya ku ote, kuu gase durkila duune in roŋti. Ipironta ho iyonduta in roŋti. ³ Ya waan indaako a maa di ku ipiriit durkil-anta, telkonji aman : " Ŋa *Rabbin kat rakaata. " Ek di ŋaako rasiŋko kuudu iyinti. »

⁴ Ta kuuniyту ampa-aŋ a kaaw taat nabiince kaawtu awalle astu do werti aman :

⁵ « Kaawonco do gee kuuk do geeger ka *Siyon aman :

Talon, sultinko asaako,

Ŋa dalulle ho ŋa nep durkila,

ka seener, ŋa nep roŋ ka durkilal. »[†]

⁶ Maajirna-ak baawtu ho ŋu gintu ar kaak Iisa kaawiico. ⁷ Ŋu iyijit durkila in roŋti, ŋu siddiyiig in kesuunco ho Iisa neptu kuwa. ⁸ Gee dakina deerit kesuunco do botildi. Daarin gay, yiimtu tapar ku atiydi ho ŋu leeyiig do botildi. ⁹ Gee kuuk jaawa do unji ho kuuk aadaaga kooliy aman :

« Hozanna, *Roŋ ka Dawuud !

Barkin do ŋaar kaak asa in siŋ ku Rab-bine !

Hozanna, ozilinten Bunje

[†]21:5 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9.

[§]21:8 Do aadinco, ya ŋu raka karmiye gemo, ŋu deerit kesuunco ho in tapar ku atiydi do botol taat gem-ak aadiyo.

kaak goy kuwa ka samaaner ! »**

¹⁰ Wiktin taat Iisa unjiy Zeruzaleem, gee ku geegirdi okinco gina yik-yik. Nu indiy zinkico aman : « Ijaar-an gay maa gemira ? » ¹¹ Gee kuuk dakin-ak telkitu aman : « Ija Iisa, nabiince kaak min geeger ka Nazareet, kid ka Galile. »

Iisa do ger ka Bun̄di

(Maark 11.15-19, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹² Min pa-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bun̄di ho na teestu atkin okinco kuuk suugiya atta-aku. Ija akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹³ Ija kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : " Gerir, naar ger ka salaaner. "†† Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

¹⁴ Wiktin taat Iisa goy misa do ger ka Bun̄di-ak, noolna in mersina asiji ho na cooliigu. ¹⁵ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi dapintu min nu taliig gamin kuuk ajbay Iisa giniyo, in koogin kuuk koola do ger ka Bun̄di aman : « Hozanna, barkin do *Ron̄ ka Dawuud ! » ¹⁶ Ampaa ko, nu kaawiji do Iisa aman : « Ki cokiyyit kaawco-ata ? » Iisa telkiico aman : « Hii, nu cokiya. Ho do Kitamner nu kaaw aman :

" Bun̄ni, ki giniy nam koogin ku naada oki,

oziliika yaa amile min do bin̄kico.

Ho nuur kuuk siya misa buw sa yaan ozile. »‡‡

Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? » ¹⁷ Min pa-ak, Iisa uctu ho na rasiigu. Ija deettu min do geeger ka Zeruzaleem ho na daktu wal Betani.

Iisa in et ka waado

(Maark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Min wer waltu, Iisa yeeptu do geeger ka Zeruzaleem ho mey gay diyaaga. ¹⁹ Ija taltu et kaak nu kolaag *pigiye do bit ka botildi ho na baawtu do baay. Ija kociltu, kar na bal gase yoo ron̄o, illa tapar di. Ija kaawiji do et-ak aman : « Kin̄ke-an wiyaado pey yoo ron̄o ! » Min na kaawtu pa-ak, ta bite-an di et-ak aaytu yarap. ²⁰ Min maajir-nay taliig et aay'e-ak, nu abiytu tak-tak. Kar nu indiig Iisa aman : « Maman et-an aaytu kodok ampa ? » ²¹ Iisa gay telkiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku gin imaan ho aditko seerro-ak, kuu gedire giniy maan kaak nu gintu do et-an̄ka ho kaak pak naar-an̄ka oki. Kuu gedire kaawe do damba-an aman : " Ucu, baa gal do barrer ! " Ek di Bun̄ yaa jan̄kinti. ²² Ay maan kaak ku indiy in imaan min do Bun̄di, naako berin̄ji. »

Izinne ta Iisa asa min momo ?

(Maark 11.27-33, Luk 20.1-8)

²³ Min naar-ak, Iisa unjitu do ger ka Bun̄di ho na teestu garkiye gee. Kar agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar baawiji ho nu indiig aman : « Waa berin̄j botol taat ki giniig gamin-an̄ku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indin̄ko maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin̄ waan kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-an̄ku. ²⁵ Waa naamig Yaaya-Batist a naa *batiziye gee ? Ija Bun̄ wala nu geen di ? » Kar agindaw-ak teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken̄ kat a maa ? Ya gi telkiji a na Bun̄ kat naamga, naate indinte pey aman : " Maa di ku

**21:9 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26.

††21:13 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

‡‡21:16 Wer ka gase kaawor do Soom 8.3.

poociit kaawoy ? ” ²⁶ Kar ya gi telkiji aman : “ Ŋu geeŋ kat naamga, ” ŋaar-ak, paa gee kuuk dakin-aŋ yaate uce, asaan okiŋco pakira a Yaaya, ŋaar nabiŋce. » ²⁷ Hiyya, ŋu telkiji do lisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » Kar lisa gay kaawiico aman : « Di ŋaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-aŋku. »

Danil ta koogin seera

²⁸ Min pa-ak, lisa kaawiico aman : « Pakiroŋ do danil taat naako dele-anta : Gin gem rakki, kooginay seera. Ŋa kaawiji do roŋji kaak aawo aman : “ Yiriyta-aŋ, ki ba gine riy do jineendi. ” ²⁹ Kar roŋji-ak gay telkiji aman : “ Ha’a, nu baado. ” Kar ba aar gay, ŋa moyiit kaawoy-ata ho ŋa baawtu. ³⁰ Kartacco kaawiji pey do aaroy a ŋa ba gine riy do jineendi. Ŋaar gay telkiji aman : “ Hii baaba, naa baawe ! ” Kar ŋa daktu. » ³¹ Kar lisa indiig agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar-ak aman : « Kaawondu ja, min koogin kuuk seer-aŋ, ka moo ginit riy taat tacco gaariico-ata ? » Ŋuur gay telkiji aman : « Ŋaar kaak aawo-aka. » Hiyya, lisa kaawico aman : « Ka seener nu kaawaako, gay obe miirir in azbinna yaako ogire do *Meennaw ta Burdi. ³² Ka seener gay, Yaaya-Batist asko gaar botol taat samaane ho kuŋ gay bal icin kaawoy. Kar azbinna in gay obe miirir gay icta. Ku taliig in odinko maan kaak ŋa gintu, kar in taar-an oki, ku bal nedimin pikiriko ho ku bal icin kaawoy. »

Danil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Maark 12.1-12, Luk 20.9-19)

³³ Lisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako dele danil ta pey. Gin mee ji-

neendi rakki. Ŋa taattu atay kuuk ŋu koliy *biŋ do jineen-aka ho ŋa ŋaamiig in kelel[¶]. Ŋa siytu dukitka taat ŋuu miyiŋ roŋ ku atiydi-aku. Kar ŋa pintu ger bolok a ŋuu coke kuwa ŋuu gooyiŋji. Hiyya, ŋa rasig jineen-ak do gee daariŋ a ŋuu gooyiŋji ho ŋa deettu marti. ³⁴ Do wiktin taat roŋ-ak nee, ŋa naamtu gay riyoy do gee kuuk gooyaag jineen-ak a ŋuui berin haginey. ³⁵ Kar gay gooyiŋdi-ak obiig gay riyor-aku. Ka rakki ŋu koociiga, ka seeriŋkar ŋu deeyiiga, kar ka subbiŋkar gay ŋu dawig in dambay, nam ŋaar oki mattu. ³⁶ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ku pey, dakin pak kuuk awalle. Kar ŋuur oki, gay gooyiŋdi-ak giniig ar kaak ŋu giniig eenco ku awalle. ³⁷ Ba aaro, mee jineendi naamiicog roŋji. Ŋa kaawiy do adiy aman : “ Roŋdu-aŋ, ŋuu karmiyiŋji. ” ³⁸ Kar min gay gooyiŋdi-ak taliig roŋji baaco-ak, ŋu kaawtu benannico aman : “ Talon, aŋkar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Ason, daantenga, kar jineen yaate dake lote ! ” ³⁹ Hiyya, do wer-ak, ŋu obiiga, ŋu imiliig kara min do jineendi ho ŋu deeyiiga. »

⁴⁰ Min pa-ak, lisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Ya mee jineendi kat as gay, ŋaa giniŋco maman ? » ⁴¹ Ŋuur gay telkiji aman : « Ŋuur gee kuuk gelbinco samaanno-aku, ŋaa taabiyiŋ ko taabiye nam ŋaa deenco. Kar ŋaa beriŋ jineen-ak do gee ku pey kuuk yaaji berin haginey ya wiktin ta okidiŋji nece. »

⁴² Lisa gay kaawiico aman : « Do Kitamner, ŋu kaaw aman : “ Ŋa dambi kaak gay pinindi accitu, Ŋaar ko gin dambi kaak taŋ ba gerdi. Aŋ ko maan kaak Rabbin Bur gintu, Ho ŋa abjiyinte tak-tak. ”^{§§}

[¶]21:33 ‘ŋa ŋaamiig in kelel’ : Werin daariŋ, ŋu kaawa a ‘ŋa ŋaamiig in jaaba’.

^{§§}21:42 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23.

Kaaw-an, ku bal garkiyin yíriy rakki walla ? »

⁴³ Iisa kaawiico pey aman : « Do bi ñaar-ak ko, Buñ yaa imilin *Meennuwi minninko ho ñaa berin do gee ku pey kuuk yaa gine maan kaak Buñ rakiyo. ⁴⁴ [Ay waan kat galji do dambi-añka, ñaa yíime karap-karap, ho ya dambi-añ kat galji do gemor gay, ñaa rigininji dagiy-gay.]* »

⁴⁵ Min agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna doriig dele ka danlay-at, ñu ibintu kadar ña ceera loco. ⁴⁶ Min ñaar-ak, ñu bariyi botol taat ñuu obinji, kar gay, ñu gina kolaw do odin ku geemir, asaan okinco ñu talaag Iisa ar nabiinçe.

Dañil ta gee kuuk ñu kolig do iidiner

(Luk 14.15-24)

22 Iisa kaawiico pey do geemir in dele ka danjal aman : ² « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Buñdi taar ar maa. Taar ar sultan kaak gin tee do iidin ta obe ka ronji. ³ Ña ñaamtu gay riyoy a ñuu ñaa kole gee kuuk sinco goya do teendi. Kar ñuur gay pooce. ⁴ Min ñu pooce, ña ñaamtu gay riyor ku pey a ñuuco kaawe do gee-añ aman : « Jamañce†, teendu ñaar nee ko, nu dapsiyig barkiydu ho mallel kaak neere-neere. Gamin okinco odinco nece. Asoñ kate do tee ka obindi. » ⁵ Kar ñuur kuuk ñu koliy-ak bal icin kaaw-at do aditco. Daarin deet do riyniico, daarin deet do morginco ho daarin gay deet do suuginniico. ⁶ Kar daarin gay obiig gay riyor-aku, ñu koociig ko kooce nam ñu deeyiigu. ⁷ Hiyya, sultan adiy nigtu. Ña ñaamtu askirnay ñu deeyiig gay dee geemir-aku, ho geegirco sa, ñu erga.

⁸ Min pa-ak, ña kaawiico do gay riyor aman : « Tee ka iidin ta obindi ñaar nee ko. Kar gee kuuk sinco goy-ak gay bal ture teenji. ⁹ Diñ amilon do ñaamiig ta botilniidi ho ay gem kaak kuu ñaame-ak, kaawonji a ñaa ase tee. » ¹⁰ Hiyya, gay riyor amiltu. Ñu ñumiig gee okinco kuuk ñu gastu, ñuur kuuk samaane in kuuk samaanno oki. Paa ko, ger kaak ñuu iidiye-ak miintu in gee. ¹¹ Min sultan unjitu do wer kaak marti goyiy-ak, ña taltu gem rakki kaak bal ise kesuun ta iidiner. ¹² Kar ña indiig aman : « Gem kol royay, ki unjitu anne bal kesuun ta iidiner-an gay maman ? » Gem-ak gay bal pile biy. ¹³ Hiyya, sultan-ak kaawiico do gay riyor aman : « Gem-añ, ñu-unonjiig asinji in pisinji ho accoñ kara do gondikor. Do wer ka taabiner-ak, ñaa ale ho ñaa eeyme saanji. » ¹⁴ Ampaa di oki, gee dakina, ñu koliigu, kar kuuk Buñ dobtu gay, ñuur sood di. »

Kappiye ka miirir

(Maark 12.13-17, Luk 20.20-26)

¹⁵ Min ñaar-ak, *Pariziyenna ñaawtu dee kaawco. Ñuu bariye botol taat ñuu obinji Iisa in kaawo. ¹⁶ Min kaawco mate, ñu ñaamtu maajirincó daarin in daarin min ñuur kuuk aadaag *Herood.‡ Gee-ak kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ki garkiya gee in botol ta Buñdi taat tañ. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale ho ki ginno kolaw do geemir. ¹⁷ Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ¹⁸ Kar Iisa gay ibinit pikirrico taat samaanno. Paa ko, ña telkiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binjico di anku ! Maa di ku

*21:44 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buñdi kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

†22:4 'jamañce' : Werin daarin, ñu kaawa a 'jamaangi'.

‡22:16 'gee kuuk aadaag Herood' : Gee ñuur-ak kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune.

dibiidu ? ¹⁹ Gaarondu ja tamma ka kap-piye miirir-aka ? » Hiyya, ñu gaariijig tamma-aka. ²⁰ Kar Iisa indiigu aman : « Kaa inñ siñ kuuk siir kuwa-añ gay ku waa ? » ²¹ Ñu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » Kar Iisa kaawiico aman : « Di ñaar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig ño Sezaar, ho ku Buñdi sa, beronjiig ño Buñdi. » ²² Min ñu doriit kaawoy-at, ñu ajbiyту tak-tak. Kar ñu rasiiga ho ñu ñeettu.

Kaawo ño bi ka nooyindi

(Maark 12.18-27, Luk 20.27-40)

²³ Yiriy taar-at di, gee daarin kuuk ñu koliy *Sadusiyenna ñaawiiñi ño Iisa. Gee ñuur-ak kaawa a gee ku mate, ñuur nooydo. Ñu astu indin Iisa aman : ²⁴ « Gem koltacco, Muusa siir ño Kitamner aman : “ Ya gem ob daatko ho ña mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin ño sinji kaak mate. ” ²⁵ Cokay, gin sinja peesira ño ñatikni. Ka aawo obtu daatko, kar ña mattu bal mico. Ampaa ko, ña rasiit murgil-at ño sinji kaak aaroy. Sinji-ak obiita. ²⁶ Min ña obta, ñaar sa mattu. Ka subbiñkar obiita. Ñaar oki mattu. Okinco, sinja kuuk peesir-ak obiita ho ñu siibiyту bal koogina. ²⁷ Min ñu siibiye, ba aar taar sa menuwti gaastu. ²⁸ Do taaran, kaawnin ja, ño yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-añ, ka moo taa gine daaciy ? Asaan okinco-añ midiyti ! » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-añ rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Buñdi wala gudurrey. ³⁰ Ka seener, ño yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *ñubal ku Buñdi kuuk goy ka samaaner. ³¹ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyyin kaaw taat Buñ kaawiiko-anta wal maman ? Ña kaaw aman : ³² “ Nun Buñ ka Ibraayim, Buñ ka Isaaka ho Buñ ka Yakuub. ” »^f

Iisa kaawtu pey aman : « Ña Buñdo ka gee kuuk mate, kar gay, ña Buñ ka gee kuuk goy mento. » ³³ Gee okinco kuuk doriit garaaney-at ajbiyту tak-tak.

Gaanuun kaak pakgig okinco

(Maark 12.28-34, Luk 10.25-28)

³⁴ Min ñu dortu kadar Iisa gedirco ño *Sadusiyennar nam ñu gedarro pey pile biñkico-ak, *Pariziyenna numtu a ñuuji ñaawe. ³⁵ Min ñu ote, rakki min agindaw ku gaanuundi ictu kaawo a ñaaji ño dibe inñ kaawo. Ña indiig aman : ³⁶ « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okinji-añ, ka moo paka ? »

³⁷ Iisa telkiiji aman : « Kii elin *Rabbin Buñjin inñ gelbin rakki, inñ kelmon okintiti ho inñ pikirren okintiti. » ³⁸ Ñaar-añ ko gaanuun kaak awalle kaak pakgig okinco. ³⁹ Goy pey ka seeriñkar kaak ar ñaar-añka. Ña ñiya aman : “ Kii elin giñin ar zin ka meenjin. ”^{**} ⁴⁰ *Gaanuun ka Muusa okinji inñ kaawin kuuk nabiinna kaawtu, okinco num ño kuuk seer-añ di. »

Masi inñ sultan Dawuud

(Maark 12.35-37, Luk 20.41-44)

⁴¹ Min Pariziyenna goy misa ño wer ka numinco-ak, Iisa indiig aman : ⁴² « Ku pakira maa ño bi ka Masi ? Ñaa gine roñ ka waa ? » Ñuur gay telkiiji aman : « Ñaa gine roñ ka Dawuud. » ⁴³ Iisa indiig aman : « Ya ta as ampa-añ gay, maa di Ruwwin ta Buñdi ñaamig Dawuud, ña koliig a “ Rabbine ” ? Ka seener, Dawuud kaaw awalle aman :

⁴⁴ “ Rabbin Buñ kaawji ño Rabbiner aman :

As goy ño meedar

nam wiktin taat naaco gedire ño adinen,

^f22:32 Wer ka gase kaawor ño Ekzood 3.6.

[§]22:37 Wer ka gase kaawor ño Deteronoom 6.5.

^{**}22:39 Wer ka gase kaawor ño Lebitik 19.18.

nyuu gine wer ka lee asinjin. ”††

⁴⁵Kar ya Dawuud kat kolaag Masi a “ Rabbiner ”, di maman nya gine ronji ? » ⁴⁶Do wer-ak, waanco rakki sa balji gedire telke yoo maanna. Min yiriy taarat, nu cuntu kayco cat, yoo waan sa indigdo pey.

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar

(Maark 12.38-39, Luk 11.43-46, 20.45-46)

23 Min naar-ak, Iisa kaawiico do maajirnay in gee kuuk dakin-ak aman : ²« Agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna, Buɗ berco riy a nyuu gaare baay ta gaanuun ka Muusa do geemir. ³Ampa-ak, karmiyon kaawco ho ginon ay maan kaak nu kaawiiko. Kar gay, dakon icenno botilco, asaan goy-ingo turro in taat nu gaariy do geemir. ⁴Nu duun gor oom aale ho nu diyit do geemir. Kar nuur maaniico gay, nu gaaydo gee tak-tak in icile ka gor-ata. ⁵Riycu okintit taat nu giniy-at, nu rakiy a gee yaa talinco di. Gamin kuuk nu duuniy a nu rawtaagdo Buɗ, nu ginaag aginda. Ho batik sa, nu isa kuuk gin gamin ciilay-ciilay. ⁶Ya nu kolig do teendi, nu doba werin kuuk taɓ ho do geray ku salaaner, nu el goye unda. ⁷Nu el a gee yaaco ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo ho nu el pey a gee yaa kolguwin a “ *Rabbine ”. ⁸Kar kun gay, ya nu kolaako a “ Gem kol Rabbiney ”, dakon ooyenno, asaan kun ok-inko sinɗa di, ho Rabbinko sa, naar rakki di. ⁹Do kidar, dakon kolenno gemo a “ Takko ”, asaan Takko naar rakki di ho na goy kuwa ka samaaner. ¹⁰Ya nu kolaako a “ Gem kol tatkaw ” oki, dakon ooyenno. Asaan Tatkuwko, naar oki rakki di : naar ko Masi. ¹¹Kaak tatik

minninko yaa gine gay riyko. ¹²Kaak jaala kaay datik geemir, Buɗ yaa oninji, ho kaak ona kaay gay, Buɗ yaa jaalinji.

¹³« Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in binɗikon di ! Ku todaat botol ta *Meennaw ta Buɗdi do geemir. Ka seener, kun maaniiko unjaado ho ku rasaado nuur kuuk raka unje.

¹⁴[« Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in binɗikon di ! Ku sokaacog gamin ku murgilgildi ho pey do salaankon sa, ku osa kaawin dakina a paa kat gee yaako ozilingko. Do bi naar-ak ko, seriin tanɗo yaa gine rad paka.]††

¹⁵« Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in binɗikon di ! Ku aaliig barrinay ho ku jaawiig adiy ka kidar okinji a kuu gase gem rakki kaak yaa ice abaadinko. Kar naar kaak ic kaawko gay, ku giniig a gem-an tur ka aki pakgiko.

¹⁶« Do gaayiko, kun noolna gay daane noolnal-anɗu ! Ku diya aman : “ Ya gem looga in *ger ka Buɗdi, taarat tiyaado. Kar ya gem looga in daabne ka ger ka Buɗdi gay, taarat yaa tee. ”

¹⁷Hey, talon kat oliyay ho noolna-anɗu ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : daabne kaak do ger ka Buɗdi wala ger ka Buɗdi kaak ginaag daabne *cawar ? Ija ger ka Buɗdi kat paka wal maman ?

¹⁸Ku kaawiy pey aman : “ Ya gem looga in wer kaak nu giniy *satkin do Buɗdi, taarat tiyaado. Kar ya na looga in maan kaak nu bertu satkin-ak gay, taarat kat yaa tee. ” ¹⁹Hey, talon kat noolna-anɗu ! Kaawondu ja, maa kaak tatik paka : ta satkin taat nu giniy kat paka wala na wer kaak nu giniy satkine kaak ginaat satkin cawar kat paka. Ija wer kaak

††22:44 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

††23:14 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buɗdi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

ɲu giniy satkin kat paka wala maman ?
²⁰ Ya gem looga in *wer ka satkiner-aka, ɲa looga in ɲaara ho in gamin okiŋco kuuk ɲu leetu kuwa. ²¹ Ya gem looga in ger ka Buɲdi-ak, ɲa looga in ɲaara ho in Buɲ kaak goy atta. ²² Ya gem looga in samaane, ɲa looga in sees ka Buɲdi ho in meenji kaak goyji kuwa.

²³ « Do gaayiyko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku bera za-kaane do Buɲdi min tapar kuuk do ji-neendi, ɲuur kuuk diyaw ho kuuk aawa gala. Ku karmiyigig gaanuun in gamin ar ɲuur-aɲku, kar kaawin kuuk taɓ pak gay, ku rasgu : dukume ka seriiner kaak do botiliy, sellinkaw taat do geemir ho in imaan ta do Buɲdi. Zer ɲuur-aɲ ko kuuk kuu gine paka, ho ɲuur kuuk dak gay, dakon aaniɲcodɔ. ²⁴ Kuɲ noolna gay daane noolnal-aɲku ! Ku iban cille^{¶¶} pitpidiɲ min do amiydi, kar sando ku sida lokkam !

²⁵ « Do gaayiyko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Dawkinko in parkikko, ku acaag arirco samaane. Kar aditco gay, ku tooygigdo. Ampa-ak, aditko miin in gamin ku kokinaw ho in gamin kuuk gelbinko rakiyo. ²⁶ Hey, Pariziyence kaak nool-aɲka ! Tooyit ja adti ka dawkar samaane, paa kat aarti oki yaa gine wayar.

²⁷ « Do gaayiyko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku ar maggan kuuk ɲu ooyco maan portiko min kara. Ya ki talaag min kara-ak, ɲu samaane. Kar atta gay miin in kaas ku gee kuuk mate ho in ay gamin kuuk zooɔɔ. ²⁸ Kuɲko oki, do uɲco ka geemir, ku gaara ziɲkiko a ku goy in botol do

uɲji ka Buɲdi. Kar ta aditkon gay keetiti ho ta miin in gamin ku jookumo.

²⁹ « Do gaayiyko, kuɲ agindaw ku gaanuundi ho in kuɲ Pariziyenna. Kuɲ kuuk kaawa in biɲkikon di ! Ku siy maggan aginda do nabiinna ku awalle, ho pey, do ɲuur kuuk goy sellen do uɲji ka Buɲdi gay, ku siiriig magginco samaane. ³⁰ Kar ku kaaw aman : “ Ya nin kat goy do wiktin taat aginiyini deeyiig nabiinna, ni gediraado dee kaawni in ɲuura nam nii miɲe baarco. ” ³¹ Ansi-ak, kuɲ maan-ikon di imil bayko a ku kooginco kuuk gee kuuk deeyiig nabiinna ! ³² Di ɲaar-ak, riy taat aginiyko teestu-at, gaasonta ! ³³ Kuɲ kuuk ar aalin-aɲku ! Kuɲ koo-gin ku koosinar^{§§} ! Kuu gine maman, kuu pake min ak ta ba oole ? ³⁴ Do bi ɲaar-aɲ, cokiyoɲ, naako ɲaame nabiinna, gee kuuk iban kaawna ho agindaw ku gaanu-undi kuuk taɓ. Kuu aadiɲ gee-ak geeger in geeger kuu obiɲco. Ya ku obgu, daariɲ, kuu deenɲco, daariɲ, kuu doodiɲ ka atiydi, ho daariɲ gay, kuu koociɲco do geriyo ku salaaner. ³⁵ Ampa-ak, do gaayiyko, gee okiɲco kuuk aginiyko miɲtu baarco awalle-aɲku, min Abeel kaak sellen do uɲji ka Buɲdi yoo Zakariya roɲ ka Baraaki. Zakariya-ak, ku deeyiig datik taat in ger ka Buɲdi ho in wer kaak ɲu giniy satkine. ³⁶ Ka seener nu kaawaako, muut ta gee okiɲco-aɲ yaaco gagire do gee ku diɲka ! »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

(Luk 13.34-35)

³⁷ « Tubina, tubina, gee ku Zeruza-leem, kuɲko kuuk daggig nabiinna, ho ɲuur kuuk Buɲ ɲaamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ɲu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako numiɲko, kuɲ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig roɲti in gezgirti. Kar kuɲ gay pooce ! ³⁸ Di

¶¶23:24 'cille' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'miye'.

§§23:33 'koosinar' : Werin daariɲ, ɲu kolaag a 'koringi'.

ɲaar-ak, goyiro in gerko. ³⁹ Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiri y taat kuu asiy kaawe aman : “ Rabbin Buɲ yaa barkiyin ɲaar kaak as in sin kunji ! ”* »

Dime ka ger ka Buɲdi

(Maark 13.1-2, Luk 21.5-6)

24 Min ɲaar-ak, Iisa amiltu min do *ger ka Buɲdi. Wiktin taat ɲa deetiyo, maajirnay baawiji moota ho ɲu kaawiji aman : « Gem koltacco, tal ja samaanaw ta ger ka Buɲdi-anka. » ² Kar Iisa gay telkiico aman : « Hii, ku talaag ger-anka ? Ka seener nu kaawaako, wiktin yaa ase taat ɲaa dime, yoo dambi rakki kaak ɲu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner

(Maark 13.3-13, Luk 21.7-19)

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Oli-biyennar ho ɲa goytu. Maajirnay baawiji keeco ho ɲu indiig aman : « Gem koltacco, kaawnin ja, gamin-ay yaa ase kimin ? Ho kaawnin maan kaak yaani gaare asinjin ho in gaase ka duniiner. » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinkiko ɲuuko jagin ko. ⁵ Gee dakina yaa ase in sin du ho ɲuu kaawe aman : “ ɲa nun ko *Masi ! ” ɲu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁶ Moota ho serek ku asa dore gee kaawa do bi ka gartar. Yaman, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-ay yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁷ Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. Meya yaa unje do werin daarin ho kid asa azire. ⁸ Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-ay sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye. ⁹ Gee kuuk ibanno Buɲ yaako yilinko do saan tanto. ɲuuko taabiynko ho ɲuuko deen ko. ¹⁰ Do wiktin taar-at, gee dakina

yaa rasin imaanco. ɲuu isine do benan-nico ho ɲuu yile oki zinkiko. ¹¹ Nabiinna dakina kuuk raada yaa bayne ho ɲuu jage gee dakina in raadinco. ¹² Zunu-binna gaaya gaayen di nam gee dakina, elinco yaa gine sooda. ¹³ Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, ɲaa gase jile. ¹⁴ Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buɲdi-at, ɲu asa gaarin do duniin okintiti nam gee ku ay darre yaa dorinti. Kar kat duniin yaa gaaseng kate. »

Taabin ta dakina

(Maark 13.14-23, Luk 21.20-24)

¹⁵ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, ɲaa ibininti ! Ku asa tale gay nigindi kaak Buɲ yiliyo do ger ka Buɲdi. Maanna-ak, nabi Daniyeel kaaw biy. ¹⁶ Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ɲuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁷ Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta, ɲaa soke gamnay. ¹⁸ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ɲaa icin batkoy. ¹⁹ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ɲuur-aku ! ²⁰ Indon Buɲ, gamin-ay yaa asenno do koyin ku elgol kuuk ku gediraado gade kayko ho do yiri y ta eele ka geeror ! ²¹ Ka seener, wiktin taat kuu talin maanna-aka, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Buɲ kilgiyiit duniine yoo din ka. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²² Ya Buɲ kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, ɲa peyit kodok do saan ta gee kuuk ɲa dobtu. ²³ Do mena ɲuur-ak, ya ɲu kaawaako aman : “ Talon, Masi, ɲaar goy anne ! ”, wala aman : “ ɲaar goy annere ! ”, dakon cokiynco. ²⁴ Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a ɲuur ko Masi ho daarin a ɲuur nabiinna. ɲuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a ɲuu jage

*23:39 Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

gee. Njuu jage yoo njuur kuuk Buŋ doŋtu ya njuu gedire. ²⁵ Ha' ! Yaman nun sa mininŋkoŋ ko.

²⁶ « Di ŋaar-ak, ya ŋu kaawaako aman : " Cokiyon, Masi goy do goosiner ! ", dakon baanno. Wal ya ŋu kaawaako aman : " Ŋa cigile-ak anne ! ", dakon cokiyoŋcodo. ²⁷ Ka seener gay, ar buŋ kaak inŋaw cippit min baay yoo gale ka pati, nun *Roŋ gemor oki, naa ase pa. ²⁸ Cokiyon pey, do ay wer kaak maan mattu-ak di, daamarlin paayiyo. »

Yeepe ka Roŋ gemor

(Maark 13.24-27, Luk 21.25-28)

²⁹ « Min mena ku taabiner-ak bire, kodok di pat yaa mate, kooy sa ceeraado pey, kaalin yaa solle min kuwa, ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire.

³⁰ Kar kat, maan kaak gaara asindu ka nun Roŋ gemor yaa bayne kuwa. Gee okinŋo kuuk do adiy ka kidar yaa aaye ale. Gee-ak yaan talin nun *Roŋ gemor asa datik ucar in gudurre ho in *darjin okin-titi. ³¹ Perin yaa ale rada, kar naa naame dubildu do adiy ka kidar okinŋi. Dubal-ak yaa numin gee kuuk nu doŋtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danil ta et kaak ŋu koliy pigiye

(Maark 13.28-31, Luk 21.29-33)

³² « Cokiyon danil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho ŋu lee, ku iban ko kadar kabuŋ gaaye. ³³ Ampaa di, kuŋko oki, ya ku talaag gamin-aŋ asaw, ibinon kadar nun Roŋ gemor, nu gaay ko ote. ³⁴ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinŋka-aŋ mataado di, gamin-aŋ okinŋo yaa ase. ³⁵ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Wiktin taat Roŋ gemor yaa yeepe

(Maark 13.32-37, Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Buŋdi, wala nun Roŋo. Tatte Buŋ keeji di iban. ³⁷ Yiriy taat nun Roŋ gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ³⁸ Ka seener, min wiktin ta amay kuuk dakina bal teen misa gee, ŋu tiyaw ho ŋu siyaw. Ŋu oba daadi ho gemsico oki, ŋu beriico miday. Ŋu giniy paa di nam yiriy taat Nowe unjitu do markab ka tatiko. ³⁹ Wiktin taat ŋu giniy paa di-ak, amay paaytu ho teeyiig okinŋo. Do yeepe ka nun Roŋ gemor oki, ta asa gine pa. ⁴⁰ Do wiktin taar-at, ya gee seer gawna do morginco, ka rakki ŋuu icinŋi ho ka rakki ŋuu rasiŋji. ⁴¹ Ya daad seer eygaw, ta rakki ŋuu icinti ho ta rakki ŋuu rasinti. ⁴² Di ŋaar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo *Rabbinko yaa yeepe.

⁴³ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase in aando, ŋaa goye mento ho ŋa rasaagdo ŋaa dobe jolo. ⁴⁴ Do bi ŋaar-ak, kuŋko oki, siyon zinŋkiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun Roŋ gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ « Ampa-aŋ gay, kuuniyon ar gay riyor kaak sellen ho neenduwo. Ŋaar di kaak mee gerdi yaa diyiŋji a ŋaa tale do kaay ka geriy. Kar ya wiktin nece, ŋaa bere tee do gee kuuk ŋu giniy riy sawa. ⁴⁶ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwi yeepe, ŋaa gasin ŋa ginaat riy-ata. ⁴⁷ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinŋo do pisiŋji. ⁴⁸ Kar gay, ya gay riyor ka jookumo osiig adiy a

tatkuwiy yeeḑḑo kodok, ⁴⁹kar ɲa teesiy koocin eenji ku riyor, ɲa tiyaw ho ɲa siyaw nam ɲa ibanno ziy. ⁵⁰Ampa-ak, tatkuwiy yaa ase yiriy taat ɲa ergigḑo ho wiktin taat ɲa ibingitḑo. ⁵¹Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiyyin ko taabiye ar ɲu taabiyyiig ɲuur kuuk kaawa in binkico di. Do wer ka taabiner-ak, ɲuu ale ho ɲuu eeyme saanɔo. »

Danil ta gema ku orok

25 Iisa kaawtu pey aman : « Do wiktin taar-at, *Meennaw ta Bunḑi yaa kuuniye ar danil ta gema ku orok kuuk sok lampinco, ɲu ɓaa ɲaamin dubil kaak obe. ²Min gema-ak, kuuk beey neenduway ho kuuk beey gay oliyay. ³ɲuur kuuk oliyay-ak sokiig lampinco kar ɲu balco ice zaadin ka sewindi. ⁴Kar ɲuur kuuk neenduway gay sokiig lampinco ho ɲu iciico pey zaadin ḑo ḑewniico. ⁵ɲu yokiig dubile-ak kee. Min ɲa asḑo kodok, gema-ak teestu gonɔe nam okinco wey iciigu.

⁶« In ḑatik aandor, ɲu dortu gem koola raḑa aman : “ Ha’, talon dubil ote ! Amilon ɲaamonga ! ” ⁷Min gema-ak dortu pa-ak, okinco ɲu niintu ho ɲu biyiig lampinco. ⁸Kuuk oliyay-ak indiig eenɔo aman : “ Yaman lampinni mataw, beronin ja sood min sewinɔo-aka. ” ⁹Kar kuuk neenduway-ak telkiico aman : “ Ha’a, ɲa necaatenno okinte. Baan, dakon giday. ” ¹⁰Ek di kuuk oliyay-ak ḑeettu gidiye sewe. Wiktin taat ɲu ḑeete, dubil-ak astu aarco. Kar gema kuuk siy ko zin-kico unjitu in ɲaara ḑo wer ka obindi. Min ɲu unje, ɲu dibiriit botol. ¹¹Kar ba aaro, kuuk oliyay-ak astu kate. ɲu koliy raḑa aman : “ Gem koltacco, pilni botol ! ” ¹²Kar dubil-ak telkiico aman : “ Nu kaawaako seene, nu ibingikonno. ” » ¹³Hiyya, Iisa kaawtu pey aman : « Goyon mento, asaan ku ibanno yiriy wala pat taat naa yeepe. »

Danil ta gay riyor ku subba

(Luk 19.11-27)

¹⁴« *Meennaw ta Bunḑi-at yaa kuuniye oki ar gem kaak ɓaa marti. ɲa koliig gay riyoy ho ɲa beriicog malley amaanne ḑo pisinco. ¹⁵Ka rakki, ɲa berji tammin beey ku daabner, ka seerinɔar, seer ho ka subbinɔar, rakki. Ay gem di ɲa berji uudin ta gudurrey. Min ɲa beriicog gurus-ak, ɲa ḑeettu marti. ¹⁶Kar gay riyor kaak gas tammin beey-ak, kodok di, ɲa teestu taajire ho ɲa gastu tammin beey min kuwa. ¹⁷ɲaar kaak gas seer-ak oki gintu pa ho ɲa gastu tammin seer min kuwa. ¹⁸Kar ɲaar kaak gas tamma rakki-ak gay daktu ecar bee ho ɲa tiisiig gurus ka gemoy-aka.

¹⁹« Goytu kee, gemco astu min ḑo martuwiy. ɲa koliig gay riyor-aku a ɲaa tale maan kaak ɲu gintu in gurus-aka. ²⁰Gay riyor kaak gas tammin beey-ak astu ho ɲa gaariijig gurus kaak ɲa gastu min kuwa. Kar ɲa ḑiytu aman : “ Gem koltacco, an gurus kaak ki beridu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²¹Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye ho ḑin gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay in nunu. ” ²²ɲaar kaak gas tammin seer-ak astu ho ɲa ḑiytu aman : “ Gem koltacco, an gurus kaak ki beridu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²³Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan amniye ho ḑin gay naan bere kat kuuk dakina. As aacay in nunu. ” ²⁴Kar ba aaro, ɲaar kaak gas tamma rakki-ak astu ho ɲa ḑiytu aman : “ Gem koltacco, nu ibingicin kin gem tongo. Ki seḑaw gamin kuuk ki bal luwinco ho ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon. ²⁵Ampaa ko,

nu gintu kolaw ho nu dakiig tiis gurusjiŋ. Diŋ gay, ŋaar ko-aŋka, obig maannaŋ. ”

²⁶ Kar gemoy-ak kaawiiŋi aman : “ Kiŋke-aŋ gem kaak napkiyaado. Ki zegilo ! Ki iban min awalle oki kadar nu seda gamin kuuk nu bal luwiŋco ho nu soka gamin kuuk nu bal suude tiŋgor. ²⁷ Ya ki iban ansi-ak, zer kii leen gurusdu-aŋ do wer ka dummaayner. Ansii kat ya nu yeepe, naa gasiŋ gurusdu wee. ”

²⁸ Kar ŋa kaawtu aman : “ Icoŋ tamma-ak minnineeŋ ho beronjiig do ŋaar kaak gin orok-aka. ²⁹ Cokiyonŋ naako kaawe, waan kaak gine, Buŋ yaaji gaaye min kuwa nam ŋaa goye do bidinaw. Kar ŋaar kaak bal gineŋ gay, ka sood kaak ŋa gintu oki, Buŋ yaaji imiliŋji. ³⁰ Kar gay riyor kaak napkaydo gay, atkoŋ kara do gondikor, do wer kaak ŋu alaw ho ŋu eeyma saanŋco. ” »

Seriin ta ba aaro

³¹ « Wiktin taat nun *Roŋ gemor yaa yeepe do *darjiner iŋ dubal okiŋco, nu asiy goye ka seesdu ka sultinnaw. ³² Gee kuuk do adiy ka kidar okiŋco asa nune untu. Kar naa eerinŋco ar gay gooyiŋdi eergiy tamgi iŋ awgi. ³³ Kar naa dibiriŋ tamgi do meedar ho awgi gay do ŋugilal. ³⁴ Kar nun kaak sultan, naaco kaawe do kuuk do meedar aman : « Kuŋ kuuk Tanni barkiyiŋko-aŋ, asoŋ ho unjoŋ do Meennaw taat Buŋ siytu loko min kilgiye ka duniiner. ³⁵ Asaan mey deentu ho ku berdu tee. Ibin deentu ho ku berdu see. Nu baawko martaw ho ku obintu samaane. ³⁶ Nu tukinka ho ku berdu kesuune. Nu radaw wala ŋu obintu daŋaayne ho ku dakintu tala. ³⁷ Hiyya, ŋuur kuuk sellen do unji ka Buŋdi-ak yaadu telke aman : “ Gem kol *Rabbine, kimin ni taliŋciŋ mey diyaaciŋ ho ni beriiŋji tee ? Kimin ibin diyaaciŋ ho ni beriiŋji see ? ³⁸ Kimin ki asinti martaw ho ni obinŋciŋ samaane ? Kimin ki tukinka ho ni beriiŋji kesu-

une ? ³⁹ Kimin ki radtu wala ŋu obinŋciŋ daŋaayne ho ni dakiŋciŋ tala ? ”

⁴⁰ Min pa-ak, nun kaak sultan, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku ginit riy taar-an do rakki min do siŋtar kuuk siŋco allo tak-tak-aŋ, ar ku ginit lotu. ”

⁴¹ « Kar ba aaro, naaco newse do kuuk do ŋugilal aman : “ Kuŋko-aŋ Buŋ surpiyiŋko, etiroŋ minniner serek. Baan do ak taat ŋu biytu do *Seetanner iŋ dubilji. Ak-at matdo tak-tak. ⁴² Asaan mey deentu ho ku baldu bere tee. Ibin deentu ho ku baldu bere see. ⁴³ Nu baawko martaw ho ku dakintu obdo. Nu tukinka ho ku baldu bere kesuune. Nu radaw wala ŋu obintu daŋaayne ho ku bal ba talindu. ” ⁴⁴ Hiyya, ŋuur kuuk do ŋugilal-ak yaadu telke aman : “ Gem kol Rabbine, kimin ni taliŋciŋ ki meya wala ibino, ki marte wala tukinka, ki radaw wala do daŋaayner ho ni dakiŋciŋ gaaydo ? ” ⁴⁵ Min pa-ak, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku bal ginin riy taar-an do rakki min do siŋtar kuuk siŋco allo tak-tak-aŋ, ar ku bal ginin lotu. ” ⁴⁶ Gee ŋuur-ak ba goye doo do ak taat matdo ho ŋuur kuuk sellen do unji ka Buŋdi-ak gay yaa gase goye ka gaasdo. »

Dee ka kaawor do muut ta lisa

(Maark 14.1-2, Luk 22.1-2,
Yaaya 11.45-53)

26 Min lisa gaasiig kaawin-aŋ okiŋco, ŋa diyiico do maajirnay aman : ² « Ku iban kadar iidin ta *Paak daktit ko mena seer di. Ek di nun *Roŋ gemor, ŋuun berindu do ŋuur kuuk yaan doodin ka etor. »

³ Hiyya, agindaw ku gay satkiner iŋ *aginay ku Yuudinnar numtu do geriy ka gem rakki siŋji *Kayip, ŋa *Mee satkiner ka tatko. ⁴ ŋu deetu kaawco a ŋuu obin lisa iŋ cigile ho ŋuu deenji. ⁵ ŋu kaawtu

benannico aman : « Gi gediraado obin yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa

(Maark 14.3-9, Yaaya 12.1-8)

⁶Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. ⁷Wiktin taat na goytu tee, daatik rakki asiig gasa. Do pisinti, ta gin dew ka dambir kaak nu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam. Ta kockiciiji do kaay ka Iisa. ⁸Min maajirna taliig maanna-ak, aditco nigtu ho nu kaawtu aman : « Maa di ta nigiig itir-añ dur di ? ⁹Ya gi gidiyig itir-añ, nec gii gase gurus dakina ho gii deedin do pokirnar ! » ¹⁰Min Iisa doriit kaawco-at, na diyiico aman : « Maa di ku taafiyyit daatko-anta ? Riy taat ta giniidu-an samaane. ¹¹Ka seener, pokirna, nuur goy doo in kunjo, kar nun gay goyaado in kunjo doo. ¹²Min diñ di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda nuu unjin zir do maginer. ¹³Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak nuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, nuu moye bit ka daatko-anta ho nuu ose do maan kaak ta gintu. »

Isine ka Zuudas do Iisa

(Maark 14.10-11, Luk 22.3-6)

¹⁴Min naar-ak, Zuudas Iskariyoot kaak min paliinna ku Iisa ku orok in seer-ak, baawiico do agindaw ku gay satkiner ¹⁵ho na kaawiico aman : « Ya nu gaarko maman kuu obin Iisa-ak, kuudu bere maa ? » Hiyya, nu beriiji tammin orok subba ku gurusdi. ¹⁶Min yiriy taar-at di, na teestu bariye botol taat maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji.

Iidin ta Paak

(Maark 14.12-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)

¹⁷Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal gele[†], maajirna sinjiiji moota do Iisa ho nu indiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paakdi momo ? » ¹⁸Iisa gay telkiico aman : « Baan do geegirdi do wer ka gem rakki pa ho kaawonji aman : « Tatkaw kaawa a wiktiney gaaye. Na asa iidiye iidin ta Paak do gerin in maajirnay. » ¹⁹Hiyya, maajirnay baawtu, nu giniit ar taat Iisa kaawiico ho nu giniico tee.

²⁰Min pat gale, Iisa goytu tee in paliinnay kuuk orok in seera. ²¹Wiktin taat nu tiyo, na diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²²Min nu doriit kaaw-at, zinikoo ooliig koloc. Kar nu teestu indinji rakki rakki aman : « *Rabbine, na nununno doo ? » ²³Iisa gay telkiico aman : « Naar kaak pisinni or do parki-añ di, naar-ak di yaadu isine. ²⁴Nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya nu bal weenji sa guna ! » ²⁵Zuudas kaak isinaaji-ak indiig aman : « Gem kol Rabbiney, na nununno doo ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenji kaawit ko. »

Tee ka Rabbine

(Maark 14.22-26, Luk 22.14-20, 1 Korentiyeen 11.23-25)

²⁶Wiktin taat nu goytu tee, Iisa ictu mappa, na deliiji barkin do Bunji, na pirsiga ho na beriicog do maajirnay. Kar na kaawiico aman : « Oboñ ho taan, naar-añ zir. » ²⁷Kar na ictu pey *kordindi, na deliiji barkin do Bunji ho na beriicota. Kar na kaawiico aman : « Saan

[†]26:17 'iidin ta mappa ka bal gele' : Ta iidin ta Yuudinnar taat nu koliiy oki Paak. Do iidin taar-at, nu moyiy wiktin taat Bunji imiliig aginiyco min darre ta Meser (Ekzood 12.1-27).

okiŋko, ²⁸ asaan ŋuur-aŋ baarir. Baar-aŋ duunit *Jamaw ta marbinto taat Buŋ asiy obe inŋ gee. Baar-ak yaa miŋe do bi ka gee dakina a ŋuu gase saamiye ka zunuubinnico. ²⁹ Nu kaawaako aman : “ Nu siyaado pey maam ku *biŋdi nam yiriŋ taat naa see kuuk marbinto inŋ kuŋko do Meennaw ta Tanni. ” » ³⁰ Hiyya, ŋu riytu riyin ku iidiner, kar ŋu amiltu, ŋu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaawo do bi ka tatire ka Piyer

(Maark 14.27-31, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

³¹ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maa-jirnay aman : « Inŋ aando-an di, okiŋko, kuun rasindu. Ka seener, Kitamne kaaw aman : “ Naa deenŋ gay gooyiŋdi ho tamgiy yaa totire. ” » ³² Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy min do muuti gay, naako ogire do kiŋ ka Galile. » ³³ Piyer gay kaawiiŋi aman : « Ya okiŋco-aŋ rasiŋciŋ oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁴ Iisa gay telkiiŋi aman : « Cokay, naaŋ kaawe seene, do aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginnno. » ³⁵ Piyer gay telkiiŋi aman : « Ya nu mata inŋ kiŋke oki, nu tatiraado a nu ibingicinno. » Kar maa-jirna okiŋco kaawtu paa di.

Inde ka Buŋdi Jetsemaane

(Maark 14.32-42, Luk 22.39-46)

³⁶ Hiyya, Iisa inŋ maa-jirnay ottu do wer-kaak ŋu kolaag Jetsemaane ho ŋa kaawico aman : « Goyoŋ anne, nun baa inde Buŋ annere. » ³⁷ Min ŋa baayiy, ŋa iciig Piyer inŋ koogin ku Zebede kuuk seera : Yaaya inŋ Zaak. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁸ Kar ŋa kaawico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kuŋ goyoŋ anne ho goyoŋ mento inŋ nunu. » ³⁹ ŋa sinjiŋtu uŋda sood,

ŋa dersitu ho ŋa noodig unŋi keŋer, kar ŋa teestu inde Buŋ aman : « Baaba, ya an kat niyinenŋ, etirit taaŋin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kiŋ rakiyo. » ⁴⁰ Min ŋaar-ak, ŋa yeepiico do maa-jirnay kuuk subba. Kar ŋa gasig ŋu wey'aw. ŋa kaawiiŋi do Piyer aman : « Ku bal gedire goye mento sood inŋ nunu ? » ⁴¹ Goyoŋ mento ho indiguwonŋ Buŋ kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, ŋaar gin niyin taat ŋaa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ⁴² Ka seeriŋkar, ŋa deettu pey inde Buŋ aman : « Baaba, ya taaŋin-an kat etiraado minniner illa naa seenti ja, ŋaar-ak niyin tanjin di paka ! » ⁴³ Kar ŋa yeeptu pey do maa-jirnay ho ŋa gasiig ŋu wey'aw nam ŋu gedarro piliŋ odinco. ⁴⁴ Min ŋaar-ak, ŋa rasiigu ho ŋa deettu pey inde Buŋ ka subbiŋkar. ŋa deeliig kaawin ŋuur-ak di. ⁴⁵ Min ŋa inde Buŋ, ŋa yeeptu do maa-jirnay ho ŋa diyiico aman : « Ku wey'aw ho ku darma misa ? Way, diŋ wiktinti nec kate. Nun *Roŋ gemor, ŋuun berindu do pise ku gay zunuubinnar. » ⁴⁶ Talonŋ, gem kaak isindu-aŋ asa ko eka ! Uconŋ, ŋaamintenŋa ! »

Obiŋji ka Iisa

(Maark 14.43-50, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok inŋ seer astu inŋ gee dakina. Min gee-ak, daariŋ gin *seepinpan ho daariŋ gay gin donki-lay. Agindaw ku gay satkiner inŋ *aginay ku Yuudinnar kat ŋaamgu. ⁴⁸ Zuudas gaarco botol taat maman ŋuu obiŋ Iisa. ŋa kaawico aman : « ŋaar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, ŋa ŋaar ko ku rakiyo. Obonŋa ! » ⁴⁹ Min ŋu ottu do wer-aka, Zuudas sinjiŋi moota do Iisa ho ŋa ooyiiŋi aman : « Seek, gem kol Rabbiney ! » Kar ŋa baamiyiiga ho ŋa giniŋi cuud.

[†]26:31 Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

⁵⁰ Iisa gay telkijji aman : « Ab roya, maan kaak iyyinčin-añ, ginga ! » Hiyya, gee-ak baawijji moota ho ñu obiiga. ⁵¹ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceeptu *seepiney, ña asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ña dukumijit dengey. ⁵² Kar Iisa kaawijji aman : « Unjig seepinen-añ do caapoy, asaan okinco kuuk jaawa in seepinpan-ak, ñuu deenco in seepinpan. ⁵³ Ya do tanjin, ki pakira a nu gediraado indin Tanni yaadu male walla ? Ya nu indiga, kodok di ñaadu ñaame dubal dakin dakina[†]. ⁵⁴ Kar ya nu gina ampa-ak gay, maman taat ñu siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti ? Asaan Kitamne kaaw a taa kuuniye ansi. »

⁵⁵ Min ñaar-ak, Iisa newsiico do gee-ak aman : « Kun kawta, nu goy in kunjo do *ger ka Bunji. Maa di ku obginno an-nere ? Ku astu in seepinpan ho in donk-ila a kuun obindu. Wala nu kokino ? ⁵⁶ Kar gay, ta kuuniyutu ampa-ak a kaaw taat nabiinna siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti. » Min ñaar-ak, maajir-nay okinco gadtu, ñu rasiiga.

Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner

(Maark 14.53-65, Luk 22.54-55,
63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Gee kuuk obig Iisa-ak iyyig do ger ka *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁸ Piyer gay aadaag min serek nam ñu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar ña unjitu do

wer ka berel ka gerdi-aka ho ña goytu in askirna. Ña raka tale maman ñuu deen kaawco. ⁵⁹ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat ñuuji diye kaaw do Iisa ñuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁶⁰ Gee dak-ina uctu, ñu diyijji kaaw ta raadiner, kar in taar-at oki, ñu balji gase oorne. Ba aaro, gee seer uctu ho ñu kaawtu aman : ⁶¹ « Gem-añ kaawa a ñaa dimin ger ka Bunji-anjka, kar do menaw subba di, ñaa pinin do weriy. » ⁶² Hiyya, mee satkiner-ak uctu ho ña kaawijji do Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-añ kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶³ Kar Iisa gay buguma di. Kar mee satkiner-ak togilijji aman : « In Bunji kaak goy mento-anjka, kaawnin ja, kin ko *Masi, Ronj ka Bunji walla ? » ⁶⁴ Iisa gay telkijji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Kar gay, nu kaawaako, dak mena sood di[§], nun *Ronj gemor, kuun talin nu goy do meeday ta Bunji kaak gin gudurre okintiti, ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. » ⁶⁵ Min mee satkiner dortu pa-ak, ña eeriit kesuuney^{**} ho ña diytu aman : « Ña niga biy in Bunji ! Wala gi raka pey saadine ! Ku doraaga, ña geema ziy in Bunji ! ⁶⁶ Ya loko-ak, gee giniñji maman ? » Ñu telkijji aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁷ Do wer-ak, ñu picijji ul-ña do wijeene, ñu koociiga, ho daarin gay baasiiga ⁶⁸ ho ñu kaawijji aman : « Hey Masi-anjka, ya kin kat nabiin-ace-ak, kaawni ja waa kaak menninčin^{††} ? »

[†]26:53 'dubal dakin dakina' : Iisa kaawa do bi ka orok in seer 'leziyon'. Leziyon rakki, askirinti yaa gine maan ka alip subba (3000) wal alip bijigi (6000) pa.

[§]26:64 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, ñu kaawa 'min dinja'. Kar gay, wiktin ta ñu kaawiy ampa-ak, ñu raka kaawe a maanna-añ yaa ase kodok-kodok di.

^{**}26:65 'ña eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

^{††}26:68 'menninčin' : Werin daarin, ñu kaawa a 'doosinci'.

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Maark 14.66-72, Luk 22.56-62,
Yaaya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Do wiktin taar-at, Piyer gay goy kara do wer ka berel-aka. Kar gay riyor rakki baawiiji moota ho ta kaawiiji aman : « Kinke oki goy in Iisa, gem kaak min Galile ! » ⁷⁰Kar Piyer gay tatiriig Iisa do unco ka geemir ho na diytu aman : « Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » ⁷¹Kar wiktin taat na raka nere min do wer-aka, gay riyor taat pey taliiga ho ta diyiico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Talon, gem-an oki in Iisa kaak min Nazareet. » ⁷²Ka seerinkar, Piyer tatirtu pey ho na togiltu aman : « In Bun, nu ibingigdo gem-an ka tara ! »

⁷³Jammiy sooda, gee kuuk goy ede-ak baawiiji do Piyer ho nu kaawiiji aman : « Ka seener, kinke sa min nuura ! Ni ibinaacin min do kaawon-an di. » ⁷⁴Min naar-ak, na togiltu pey aman : « In Bun-an ka, nu diykon doo a nu ibingigdo gem-an ka ! Ya nu raada sa, Bun, naan surpiyindu. » Min na kaawtu pa-ak di, kokir boogtu. ⁷⁵Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiiji aman : « Awal ta kokir yaa booge, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya na amiltu kara ho na zugiig ale.

Iisa wer ka Pilaat

(Maark 15.1, Luk 23.1-2,
Yaaya 18.28-32)

27 In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner okinco in *aginay ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ²Do wer-ak, nu duuniiga, nu iyiiga ho nu beriijig do Pilaat kaak gee ku Room diyiig guberneer do wer-aka.

Muut ta Zuudas

(Akt 1.18-19)

³Min Zuudas kaak isinji do Iisa taltu kadar nu raka deen Iisa-ak, ginji rada. Hiyya, na baawiico do agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar a naaco yeepin tammin kuuk orok subba-aku. ⁴Min na gasiigu, na diyco aman : « Nun di bir gallo asaan nu isinji do gem-an nuu deen maalan di ! » Nuur gay telkiji aman : « Ginir ! Nin isgininno, taan gagire do gaayan ! » ⁵Min Zuudas doriit kaaw-at, na dawiiig gurus-ak do *ger ka Bundi ho na deettu zikide ziy. ⁶Kar agindaw ku gay satkiner ipiniig gurus-aka ho nu diytu aman : « *Gaanuunte berro botol taat gii numin gurus-an in kaak gi dummiyiy do ger ka Bundi, asaan na gurus ka kayar. » ⁷Hiyya, nu deetu kaawco, nu iciig gurus-aka ho nu daktu giday morgo ka gem kaak pina gamin in goljo. Nu gidiyiig morgo-ak a naa gine wer kaak nuu tiisguwe awraatinna. ⁸Do saan taar-at ko, yoo yiriyta nu koliig morgo-ak aman : « Morig ka baarir. » ⁹Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle astu do werti aman : « Nu ic tammin orok subba ku gurusdi. Gee ku Israyeel talaag gurus-an nec ko in kayay. » ¹⁰Kar in gurus-ak, nu gidiytu morgo ka gem kaak pina gamin in goljo ar taat *Rabbin Bun kaawiidu. »^{††}

Iisa do unji ka Pilaat

(Maark 15.2-15, Luk 23.3-25,
Yaaya 18.33-19.16)

¹¹Min nu beriig Iisa do guberneer Pilaat, Pilaat indiig aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ¹²Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar diyiiji kaawna, kar Iisa gay bugum mayaata. ¹³Kar Pilaat kaawiiji

^{††}27:10 Wer ka gase kaawor do Zakariya 11.12-13 in Zeremi 32.6-15.

aman : « Ki doraag doo di gee-aŋ diyiiŋ kaawin-aŋku ? » ¹⁴ Ɔaar gay balji telke maanna nam guberneer din sa ajbiy tak-tak.

¹⁵ Ay iidin ta *Paakdi, guberneer Pilaat imilgiy gem rakki min daŋaayne, Ɔaar kaak gee inditu. ¹⁶ Do wiktin taarat, gin gay daŋaayner rakki sinji alaw, Ɔu kolaag Iisa Barabaas. ¹⁷ Pilaat indiig gee kuuk num dakin-ak aman : « Naako pike waa min do daŋaayner ? Iisa Barabaas wala Iisa kaak Ɔu koliy Masi ? » ¹⁸ Pilaat ibina tam kadar min hasu-udinaw di, agindaw-ak iyiiŋ Iisa. ¹⁹ Do wiktin taat Pilaat goy misa do sees ka seriiner, daaciy Ɔaamiji kaawo aman : « Yaman cim kaan min kaawin ku gem-aŋka. Ɔa bal nige maanna. Maako-an nu bal weye min sooniika do bi kanji. »

²⁰ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner iŋ aginay ku Yuudinnar isinaag gee ku dakin-ak, Ɔuu indiŋ Pilaat a Ɔaaco pikiŋ Barabaas, kar Iisa gay Ɔuu deenji. ²¹ Ampaa ko, wiktin taat guberneer Pilaat indiig pey gee-ak aman : « Min kuuk seer-aŋ, ka moo ku rakiy naako pike ? » Ɔuur gay telkiji aman : « Barabaas ! » ²² Pilaat indiigu pey aman : « Kar Iisa kaak Ɔu koliy Masi gay, naa giniŋ maman ? » Okinco, Ɔu telkiji aman : « Doodiŋ ka etor ! Doodiŋ ka etor ! » ²³ Ɔa indiigu pey aman : « Kar Ɔa nig maa di ? » Ɔuur gay koola koolen di aman : « Doodiŋ ka etor ! Doodiŋ ka etor ! » ²⁴ Min Pilaat taltu kadar Ɔa gediraacodo ho kaawco bira maan ka pey-ak, Ɔa ictu amay ho Ɔa aciig pisinji do unco ka geemir. Kar Ɔa diytu aman : « Di Ɔaar-ak giniro, nun maan isginno iŋ muut ta gem-aŋka ! » ²⁵ Gee okinco telkiji aman : « Ya an di kaawon-ak, baariy Ɔu gagirni do gayiŋni yoo do kooginni ! » ²⁶ Hiyya, Pilaat pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, Ɔa diyiico a Ɔuu koociŋ iŋ kordingo. Min Ɔu koocga,

Ɔa beriicog do askinar a Ɔuu doodiŋ ka etor.

Ajimiika ta askinar do Iisa

(Maark 15.16-20, Yaaya 19.2-3)

²⁷ Min Ɔaar-ak, askinay ku Pilaat iyiig Iisa do geriy ka guberneer. Askinay okinco numtu do wer-aka, Iisa gay datikco. ²⁸ Do wer-ak, Ɔu cimijiit kesuuney ho Ɔu isiiji batik ta dindik buŋ ar ta sultinniidi. ²⁹ Kar Ɔu siyiiji jakumne ta jamiidi ho Ɔu isiiji ar jakumne ta sultinniidi. Min Ɔu isiigu, Ɔu beriiji eto do pisinji ka meeda ar ka sultan icgiyo. Kar Ɔu dersiy do unji ho Ɔu ajimiyiig aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, ooyaajiŋ ! » ³⁰ Kar do wer-ak, Ɔu piciji ulna ho Ɔu iciig etoy-aka, Ɔu menŋiig do kaay. ³¹ Min Ɔu ajimiyyig ko ajimiye, Ɔu cimijit batko-ata, kar Ɔu isiijit tanji, Ɔu baay doodiŋ ka etor.

Doodo ka Iisa ka etor

(Maark 15.21-32, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)

³² Min Ɔu amiliy min do geegirdi, Ɔu Ɔaamtu iŋ gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen[¶]. Askina asiriig a Ɔa icin etoy ka Iisa. ³³ Ɔu ottu wer rakki Ɔu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ³⁴ Do wer-ak, Ɔu beriiji do Iisa maam kuuk amse iŋ maan kaak yuutu. Min Ɔa aawiig di, Ɔa poocutu seenco. ³⁵ Hiyya, Ɔu doodiŋ ka etor. Min Ɔu doodga, Ɔu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁶ Ba aaro, askina-ak goytu ede Ɔuu gooyinji. ³⁷ Kar do et ka Iisa gay, Ɔu dood maan kuwa do kaay. Do maanna-ak, Ɔu siir maan kaak iy obinji aman : « Ɔaar-aŋ ko Iisa, sultan ka Yuudinnar. » ³⁸ Gin kokinay seera oki Ɔu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugalay.

[¶]27:32 'Sireen' : Ɔa kid ka gee ku pondiko kaak goy iŋ munsakne.

³⁹Gee kuuk bira min ede-ak sekiyiy kay'co ho ɲu wariig Iisa aman : ⁴⁰« Kiɲ kaak rak diɲi ger ka Buɲdi ho iɲ menaw subba di kii pine ka pey, ya kiɲ kat Roɲ ka Buɲdi-ak, jil kat doo ziɲ ka meenjiɲ ho paay min ka etor ! » ⁴¹Yoo agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi, iɲ *aginay ku Yuudinnar sa samtiyaaji aman : ⁴²« Ija jil gee ku pey, kar diɲ gay, ɲa gedarro jile ziy ka meenji ! Sultan ka Israyeel kat ampa ? Paay diɲ di min ka etor, kar niɲ aamine. ⁴³Ija diyiit kaay iɲ Buɲ ho ɲa kaawiy a ɲa Roɲ ka Buɲdi. Di ya Buɲ elgiga-ak, diɲ ɲa jilga kate ! »^{§§ 44}Yoo kokinay kuuk ɲu doodtu ka atiydi iɲ ɲaara oki, waraag pa.

Muut ta Iisa

(Maark 15.33-41, Luk
23.44-49, Yaaya 19.28-30)

⁴⁵Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ⁴⁶Do wiktin taar-at, Iisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Buɲdu, Buɲdu, maa di ki poociinu ? »* ⁴⁷Gee daariɲ kuuk goy moota-ak dorga ho ɲu diytu aman : « Cokiyon ja, ɲa kolaag *Eli ! » ⁴⁸Do wer-ak, rakki minnincoco gadtu ɲa ictu bit ka jardor, ɲa duuniit do bi ka etor ho ɲa coopiig do maam kuuk tooro. Kar ɲa beriijig do Iisa a ɲaa coode. ⁴⁹Daariɲ gay kaawiy aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa jilɲji. » ⁵⁰Ba aar, Iisa kooltu pey rada kar ɲa mattu. ⁵¹Min ɲa mattu, zimilla kuuk bi-gira† ɲu caaltu atta do ger ka Buɲdi eertu min datko min kuwa yoo kefer. Do wer-ak, kid sa azirtu ho dambinay sa doostu. ⁵²Maggan pile ho min gee kuuk sellen

do unji ka Buɲdi ho mate, dakina nooye. ⁵³Gee-ak amiltu min do magginco ho min Iisa nooytu, ɲu baawtu Zeruzaleem, geeger kaak *cawar, ho gee dakina taliigu. ⁵⁴Min ɲa mattu, tatkaw ka askirin ku Room iɲ geenji kuuk gooyaag Iisa taliig kid azire iɲ ay maan kaak kuuniy-ak, kolaw obiig tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Way, gem-aɲ Roɲ ka Buɲdi ka seener ! » ⁵⁵Do wer-ak, goy oki daad dakina kuuk aadig Iisa min kid ka Galile ho ɲu taliy kaaci. Iju taliy min serek. ⁵⁶Minnincoco goy Mariyam ta Magdala, Mariyam atan Zaak iɲ Yuusup, ho iɲ atan koogin ku Zebede.

Unje ka Iisa do maginer

(Maark 15.42-47, Luk
23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁵⁷Iɲ pat ta maako, gin gem rakki ɲu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Ija gay gamnar ho ɲaar oki min maa-jirna ku Iisa. ⁵⁸Gem-ak dakiig gas Pilaat ho ɲa indiig momtey ka Iisa. Hiyya, Pilaat beriico izinne do askirnar a ɲuui berinji. ⁵⁹Min ɲaar-ak, ɲa dakiig paaya ho ɲa maliyiig iɲ batik marbinto. ⁶⁰Kar ɲa iciiga ho ɲa unjiig do magin ta meenji taat ɲu dodditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki, ɲu baltit unje. Min pa-ak, ɲa tunkiltu dambi tatik, ɲa dibiriit magin-ata, kar ɲa deettu. ⁶¹Wik-tin taar-at, Mariyam ta Magdala iɲ gaati Mariyam goy kefer aaniy magine.

Gooye ka maginer

⁶²Ka kawtinti, iɲ yiriyo ta *sabidti‡, agindaw ku gay satkiner iɲ *Pariziyenna numtu ho ɲu baawtu wer ka Pilaat. ⁶³Min ɲu ottu, ɲu diyiiji aman : «

§§27:43 Wer ka gase kaawor do Soom 22.9.

*27:46 Wer ka gase kaawor do Soom 22.2.

†27:51 'bigira' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'bakar'.

‡27:62 'yiriyo ta sabidti' : Yuudinna siya ja zɲkico iɲ yiriyo ta jimeener, kar yiriyo ta sabit gay, ɲu eeliy geero.

Inj karaamineŋ, ni moy kaaw taat gay raadindi-aŋ kaawtu min ŋa goy misa inj odinay. Ŋa kaaw aman : " Inj menaw subba di, naa nooye min do muuti. " ⁶⁴ Baanu, gem kol tatkaw, diyo do askirnaŋ a ŋuu gooyin magin-an nam mena subba. Yampa, maajirnay asa kokiniŋ momtey ho ŋuu diye do geemir aman : " Ŋa nooye min datik ta gee ku mate. " Kar raade kaak ba aar-aŋ yaa pakiŋ ka awalle. » ⁶⁵ Kar Pilaat kaawtu aman : « Paa ko, askirin eku. Baan inj ŋuura ho kaawonco a ŋuu gooyin magine ar taat ku rakiyo. » ⁶⁶ Hiyya, ŋu baawtu do maginer, ŋu naariig dambi ka do bit-aka, kar ŋu rasiig askirna-ak yaa gooyinti.

Nooye ka Iisa

(Maark 16.1-10, Luk
24.1-12, Yaaya 20.1-10)

28 Min yiriy ta *sabit birtu, inj du-maas kawtir kawtira, Mariyam ta Magdala inj gaati Mariyam baawtu talin magine. ² Min ŋu ottu, aawa kar kid azirtu linjic. *Dubil ka Buŋdi paaytu min ka samaaner. Ŋa tunjiliig dambi kaak do bit ka maginer-aka ho ŋa goyiiji kuwa. ³ Dubile-ak, ziy irna ar irne ka buŋdi ho kesuuney portik kar ar nirne. ⁴ Min askirin kuuk gooyaŋ magine taliig maanna-ak, kelimco amiltu nam ŋu aziraw. Ŋu sollitu keŋer ar gee ku mate. ⁵ Kar dubil ka Buŋdi kaawiico do daad-ak aman : « Dakon ginenna kolaw. Nu iban katar ku bariya Iisa kaak ŋu doodtu ka etor-aka. ⁶ Ŋaar ginno anne, ŋa nooye ar taat ŋa kaawiiko. Ason, talon, aŋ ko wer kaak ŋu diyiiga. ⁷ Kar baan kodok, dakonco kaaw do maajirnay aman : " Iisa ŋaar nooye ho ŋa ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji. " An di ta iyiintu. » ⁸ Min ŋu doriit kaaw-at, kodok di ŋu uctu min do maginer. Kolaw obiigu ho galal sa miin aditco. Inj gadco, ŋu iyaat kabarre-at do maajirnay. ⁹ Tala

kar, Iisa ŋaamaagu ho ŋa diyiico aman : « Nu ooyko ! » Kar daad-ak sinjiiji moota, ŋu obiig asinji ho ŋu abdiyiiga. ¹⁰ Hiyya, Iisa diyiico aman : « Dakon ginenna kolaw. Baan kaawonco do sintar a ŋu baa do geeger ka Galile. Anner kat, ŋu baan talindu. »

Ose ka askirna do gamin kuuk kuuniye

¹¹ Wiktin taat daad-ak baawiico do maajirnay, askirin daarin kuuk gooyaŋ magin-at baawtu do geegirdi. Ŋu osiico do agindaw ku gay satkiner gamin okinco kuuk kuuniye. ¹² Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner inj *aginay ku Yuudinnar numtu, ŋu deetu kaawco. Ŋu beriico gurus dakina do askirnar ¹³ ho ŋu kaawiico aman : « Yaman, kuu kaawe a maajirnay kokinig momte-ak aando wiktin taat ku weyiyo. ¹⁴ Ya kaaw-an kat gal do dengey ta guberner, nin di yaa gaasin inj ŋaara ho yaako dake kayko. » ¹⁵ Min ŋu kaawiico pa-ak, askirna iciig gurus-aka ho ŋu giniit ar taat ŋu kaawico. Ansii ko, kaaw-at totirtu do Yuudinnar okinco yoo dinja a maajirnay kat kokinga.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Maark 16.14-18, Luk 24.36-49,
Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁶ Ya do maajirna ku Iisa kuuk orok inj rakki gay, ŋu baa do kid ka Galile, do damba taat ŋa kaawico. ¹⁷ Min ŋu taliiga, ŋu abdiyiiga. Kar minnino, daarin gay aditco osaw. ¹⁸ Kar Iisa baawiico ho ŋa kaawico aman : « Buŋ berduut gudurre okintit kuwa ho keŋer. ¹⁹ Ansi-ak, baan do gee ku darrinay okinco, ginongu maajirnar, *batiziyongu inj sinj ku Tati, ku Ronjo, inj ku Ruwwin ta Buŋdi ²⁰ ho bildongu ŋuu gine gamin okinco kuuk nu kaawiiko. Nun gay goy inj kunjo kun kawta nam duniin yaa gaase. »

Kabarre ta Gala ta

Maark

Pile ka kaawor

Kabarre-an, ɲa Maark kat siirta. Ɗaar attanno in ɲaliinna kuuk orok in seera. Kar ɲa gin riy in rakki minninco sinji Piyer. Ɗa dorig kaawin okinco kuuk Piyer ostu. Paa ko, ɲa gastu botol taat ɲa siiriig gamin kuuk Iisa gintu ho kuuk ɲa kaawtu. Min okinco kuuk siirit kabarre ta Iisa, ɲa Maark kat siirit awalle. Ɗa siirit do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu ibine kadar Iisa, ɲaar ko Masi kaak Buɲ ɲaamtu a ɲaa jile gee.

Min Iisa teestu riyoy do kidar, ɲa gaarit Meennaw ta Buɲdi, ɲa cool gee ho ɲa atke aaridna. Ɗa kaaw in izinne taat asa min kuwa. Min gee taliig maan kaak ɲa giniyo, ɲu indiy zinƙico a ɲaar-aɲ gay waa ? Min tatƙaw ka askirin ku Room taliig maan kaak kuuniye wiktin taat ɲu doodig Iisa ka etor, ɲa kaawtu aman : « Ka seener, gem-aɲ Roɲ ka Buɲdi. » Maark raka a gee kuuk garkiyaat maktumne-an asa oki ibinin Iisa ar tatƙaw ka askirnar-ak ibiniiga.

Gay tabiriikar Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

1 An ko baati ta Kabarre ta Gala, ta kaawa do bi ka Iisa Masi, Roɲ ka Buɲdi. ²⁻⁴ Gem rakki, sinji Yaaya, as mine gee do bi ka asinji ka Iisa. Do bi ka Yaaya-ak ko, Buɲ kaawtu awalle do maktumne ta nabi Ezaayi aman : « Nun naa ɲaame gay tabiriikar unci a ɲaana siyin botilin. Gaay tonɲo kaawa do kalaaner aman : “ Siyon botol ta *Rabbiner. Siyonjiig botilay ɗalaɲ. ” »[†]

Wiktin ta Yaaya goyiy do kalaaner, gee asiji moota ho ɲa diyco aman : « Ibinon niginƙo, rason goye kaak awalle, ɲuuko *batiziyinƙo ho Buɲ yaako saamiyin zunuubinniko. » Kar ɲuur kuuk ooye, ɲa batiziyiigu.

⁵ Gee dakina asiji min kid ka Zuude ho min do geeger ka Zeruzaleem. Kar ɲu gaariig zunuubinniko do unco ka geemir ho Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁶ Kesuuney ta Yaaya, ɲu siyit in law ku lokumi ho ɲa duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, ɲa eeyma bagi in yiime. ⁷ Ɗa kaawiico do gee-ak aman : « Gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin ɲugiray. ⁸ Nun batiziyaako in amay, kar ɲaar gay yaako batiziyinƙo in Ruwwin ta Buɲdi. »

Batem ka Iisa

(Matiye 3.13-4.11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Do wiktin taar-at, Iisa uctu min geeger ka Nazareet do kid ka Galile, ɲa dakiig gas Yaaya. Min ɲa gasga, Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan. ¹⁰ Wiktin ta Iisa imiliy kaay min do amiydi, ɲa taliig samaan pil waakilak. Kar Ruwwin ta Buɲdi paayiji ar ammaama. ¹¹ Do wer-ak, ɲa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Ƙinƙe ko roɲdu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

¹² Min ɲaar-ak di, kodok di, Ruwwin ta Buɲdi ɲaamiig Iisa do goosiner. ¹³ Ɗa gintu menaw orok pood do wer-aka. Wiktin ta ɲa goyiy ede-ak, *Seetanne astu gecinji. Ɗa goy ko in kumin ku yeer di ho *ɗubal ku Buɲdi gay tala kaaci.

Kole ka maajirnar kuuk awalle

(Matiye 4.12-22, Luk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Yiriy rakki, ɲu obiig Yaaya ɗaɲaayne. Min ɲaar-ak, Iisa baawtu do

[†]1:2-4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1, Ezaayi 40.3.

kid ka Galile, na teestu gaare Kabarre ta Gala ta asa min do Buḡdi. ¹⁵ Na kaawiy do geemir aman : « Wiktinti taar ase. *Meennaw ta Buḡdi askoḡ ko moota. Jiptoḡ goyiḡko ho icon Kabarre ta Gala ! »

¹⁶ Goytu kee, Iisa jaawiy do bi ka barre ka Galile. Na gastu gay cabe boosir seera : Simon in sinji Andre. Wiktin taat na gasiigu, nu caba in ribbinco. ¹⁷ Iisa diyiico aman : « Asoḡ aadonnu ho naako giniḡko gay cabe geemir. » ¹⁸ Kodok di nu rasiig ribbinco ho nu aadiiga.

¹⁹ Iisa sinjitu pey unḡa soodf ho na gasiig kuḡ Zaak in sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Nu goy siye ribbinco ka markabar in tacco. ²⁰ Do wer-ak, Iisa diyiico aman : « Aadonnu ! » Hiyya, nu rasiig markabco in tacco ho nu aadiiga.

Coolle ka gem ka aarid obga

(Luk 4.31-37)

²¹ Goytu kee, Iisa baawtu do geeger kaak nu koliy Kapernayuum in maajir-nay. In yiriy ta *sabitdi, na unjitu do ger ka salaaner ka Yuudinnar ho na teestu bilde gee. ²² Gee kuuk cokiyaagak ajbiytu do bildaḡji, asaan bildaḡji-ak arro in ka agindaw ku gaanuundi. Kar gay, na bildaag in izinne.

²³ Wiktin ta Iisa garkiyiy-ak, gem kaak aarid obga astu. Kar na teestu koole aman : ²⁴ « Wayyay, Iisa ka min Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nun iban tam kadar kinke gem kaak Buḡ doḡtu ho na naamtu. » ²⁵ Iisa leesiji do aarid-ak aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-aḡka ! » ²⁶ Aarid-ak azbiig gem-ak zid-zid-zid, kar na amiltu in koriyay. ²⁷ Gee okiḡco ajbiytu, nu teestu kaawe benannico aman : « Way ! Taar-an garaan ta marbinto, na kaawiit in izinne ! Gem-aḡ awḡa yoo do aaridnar ho nu karmiyaaga ! » ²⁸ Kodok di, kabarey ta Iisa totirtu do kid ka Galile okiḡji.

Coolle ka gee dakina

(Matiye 8.14-15, Luk 4.38-41)

²⁹ Hiyya, nu amiltu min do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho nu baawtu wer kaḡ Simon in Andre. Zaak in Yaaya sa baawtu in nuura. ³⁰ Kogoy ta Simon gay raḡaw. Ta weyḡaw, ziti kobire. Wiktin ta Iisa astu, nu miniiga. ³¹ Na sinjitu moota, na obtu pisinti, kar na copiliita. Ek di ziti ooltu ho ta teestu tale kaaco.

³² In maako, min pat gale, nu iyijig gee okiḡco kuuk raḡaw, in gee kuuk aaridna obgu. ³³ Gee ku geegirdi okiḡco numtu wer geero. ³⁴ Kar Iisa cooltu gee dakina kuuk gin ay biyaw ta raḡuwar ho kuuk aaridna obgu oki. Aaridna-ak, na balco rase botol taat nuu kaawe, asaan nu ibingiga.

Coolle in bilde ka geemir

(Luk 4.42-44)

³⁵ Ka kawtinti, Iisa saktu in kawtira. Na uctu min do geegirdi ho na deettu do kalaaner. Do wer-ak, na teestu inde Buḡ. ³⁶ Simon in eenji amiltu joriyiḡji. ³⁷ Min nu gasga, nu diyiiji aman : « Gee okiḡco joriyaaciḡ. » ³⁸ Iisa gay diyiico aman : « Yallinte wer ka pey, do hellinnan aḡkure. Annere oki nu baḡ gaare kaaw ta Buḡdi. Taar-an di taat iyintu. »

³⁹ Ampaa ko, na jaawiig kid ka Galile okiḡji. Na gaariy kaawin do geray ku salaaner ku Yuudinnar ho na atkiy aaridna.

Cale ka burdumdi

(Matiye 8.1-4, Luk 5.12-16)

⁴⁰ Gem kaak gin burdum asiiji do Iisa. Na dersitu do unji, na loklikiji aman : « Gem kol Rabbinney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ⁴¹ Iisa taltu aminduwiyy, na naamtu pisiḡji, na diiriiga ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diḡ calu ! » ⁴² Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ⁴³ Min naar-ak, Iisa naamiiga ho na karmiig

aman : ⁴⁴« Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, baa gaar ziñ do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ŋuu ibine kadar ki cale »

⁴⁵Gem-ak gay deettu, ŋa daktu tees ose wer okinji maan ka coolga. Do bi ŋaar-ak ko, Iisa pooctu unje do geegirdi, ŋa goytu do kalaaner di. Geen gay di-gaaji digen di.

Coole ka gem kaak rungiye

(Matiye 9.1-8, Luk 5.17-26)

2 Gin menaw, Iisa yeeptu do geeger ka Kapernayuum ho gee dortu kadar ŋa duw ko geero. ²Do wer-ak, gee asiy asiyo nam wer arme, kara oki wer ginno. Do wer-ak, Iisa gaariico kaaw ta Buñdi. ³Wiktin ta Iisa kaawiyo, gee iyi-iji gem ka rungiye. Minnincó gee pood icilga. ⁴Geen gay goy dakina ede, ŋu bal gedire iyin do unji ka Iisa. Hiyya, ŋu coktu kuwa ka gerdi, aaniy do wer kaak Iisa goyiyo ho ŋu noomtu bee. Min ŋu noomiig bee, ŋu paayiig gem ka rungiy-ak in daringal. ⁵Min Iisa taliit imaanco, ŋa diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinnan, ŋu saamiyjingu. »

⁶Do wer-ak, agindaw ku gaanuun ka *Yuudinnar sa goya. Min ŋu doriit kaaw ta Iisa, ŋu teestu kaawe do aditco aman : ⁷« Gem-añ diya a maa ? Ŋa nigiy biy in Buñ. Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Buñ keeji di ! » ⁸Kodok di, Iisa ibiniit pikirrico ho ŋa kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? » ⁹Ya nu diy do rungiiner-añ aman : « Zunuubinnan ŋu saamiyjingu » wala ya nu diyiji aman : « Ucu, icig daringiljin ho jaawu », taat moo melen ? ¹⁰Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ronj gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey ŋa diyiji do rungiiner-ak aman : ¹¹«

Nu kaawiiñ-añ, ucu, icig daringiljin ho deet gerko. »

¹²Kodok di, min do unco ka geemir, gem-ak uctu, ŋa iciig daringilji ho ŋa deettu. Okinco, ŋu ajbiytu tak-tak. Ŋu oziliig Buñ ho ŋu diytu aman : « Maan ŋaar-añ, gi bal taliñ yiriy rakki ! »

Kole ka Lebi

(Matiye 9.9-13, Luk 5.27-32)

¹³Min ŋaar-ak, Iisa yeeptu pey do bi ka barre ka Galile. Gee dakin asiji, ŋa gaariico kaaw ta Buñdi. ¹⁴Iisa sinjitu sood min do wer-aka ho ŋa taltu gay obe miirir rakki, sinji Lebi ronj ka Alpe. Ŋa goy do riyoy. Kar Iisa diyiji aman : « Uc aadnu ! » Ek di Lebi uctu, ŋa aadiiga.

¹⁵Iisa baawtu in maajirnay do ger ka Lebi ho ŋu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyinco arro astu dakina tee in ŋuura. Ŋu goyiy do wer-ak, asaan min gee kuuk aadaag Iisa, gee ar ŋuur-añ goy dakina. ¹⁶Min *Pariziyenna kuuk agindaw ku gaanuundi oki taltu kadar Iisa tiya in gee-ak, ŋu indiig maa-jirnay aman : « Maa di, ŋa tiyiy in gee-añku ? »

¹⁷Iisa doriit kaawco ho ŋa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa ŋuur kuuk radaw. Nun bal ase do gee kuuk tala zinjico a ŋu sellen. Nu as do ŋuur kuuk ibina kadar ŋu gina jookumo. »

Inde do bi ka sayamner

(Matiye 9.14-17, Luk 5.33-39)

¹⁸Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya-Batist in Pariziyenna ictu sayamne uudin ta ŋu icgiyo. Gee astu indin Iisa aman : « Maajirin ku Yaaya-Batist in ku Pariziyennar ica sayamne. Maa di, kunjin gay icgiydo ? »

¹⁹Iisa telkiico aman : « Gee kuuk ŋu kolig do iidin ta obindi, ya ŋu goy misa in ŋaar kaak obe, wala kuu gedire ku-uco kaawe a ŋuu ice sayamne ? Ha'a,

ɲu gediraado ice sayamne wiktin ta gem kaak ob goy datikco ! ²⁰ Kar gay, wiktin yaa ase taat ɲuu icin ɲaar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, ɲu asiy ice sayamne. »

²¹ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen kaak marbinto. Yampa, giteen-ak obaat mirin ta bokiyo ho mutti gaayiy pey tatiko. ²² Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikin etirsinna-aku, ɲuu ɲaale kedder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. »

Iisa in yiriy ta sabitdi

(Matiye 12.1-8, Luk 6.1-5)

²³ Yiriy rakki ta *sabitdi taat *Yu-udinna eelgiy geero, Iisa in maajirnay aadtu do morginar. Wiktin ta ɲu biriyo, maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, ɲu eeymiyo. ²⁴ Pariziyenna taliigu, kar ɲu diyijji do Iisa aman : « Talu ! Maa di, maajirnan giniy maan kaak gi gingigdo in eele ka geeror ? » ²⁵ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ²⁶ Do wiktin taat Abiyataar goy *mee satkiner ka tatko, Dawuud unjitu do ger ka Bunji ho ɲa teetu mappa kaak ɲu bertu *satkin do Bunji ho ɲa beriico do eenji oki. Zer tee ɲaar-ak, ɲuur bal gine botol taat ɲu teenji, illa gay satkiner di. »

²⁷ Iisa kaawiico pey aman : « Geen ke wala ɲu kilgiyig do bi ka eele geeror di ? Ha'a ! ɲu diyit yiriy ta sabitdi a taa gaaye gee. ²⁸ ɲaar nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

Coolle ka gem kaak pisinji mate

(Matiye 12.9-14, Luk 6.6-11)

3 Kar Iisa unjitu pey do ger ka salaaner ka *Yuudinnar-aka ho ɲa gastu gem kaak pisinji mate. ² Adin gay dibijji do

Iisa. ɲu rakiy tale ya ɲaa coolin gem-ak in yiriy ta sabitdi, kar ɲuuji diye kaawo. ³ Iisa kaawijji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Ucu ! As datik anne ! »

⁴ Iisa indiiig gee ku talaaga-ak aman : « *Gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta *sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwinco ? » ɲuur gay bugum di.

⁵ Min ɲa indiiig pa-ak, ɲa taliig gee-ak in dapinko, asaan dengingo amil lawa. Kar ɲa yeepiiji do gem ka pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di ɲa taariiga ho pisinji cooltu do weriy.

⁶ Min ɲaar-ak, *Pariziyenna amiltu. Ek di ɲu deetu kaawco in gee ku aadaag sultan *Herood maman ɲuu deen Iisa.

Gee dakina in Iisa

⁷ Iisa in maajirnay uctu ho ɲu baawtu do bi ka barre ka Galile. Gee dakin aale aadiiga. ɲu asa min Galile, min Zuude, ⁸ min Zeruzaleem ho min kid ka Idume. Goy kuuk asa min aar barre ka Zurdan ho min kid ka geeger ka Tiir in ka Sidon. Gee-ak asiiji do Iisa, ɲu dor maan kaak ɲa giniyo. ⁹ Iisa diyiico do maajirnay a ɲuuji iyin markab moota paa gee kuuk dakin-ak yaa tiryinji. ¹⁰ Uudin taat ɲa cooliy gee-ak, gee ku radaw okinco akiliy zinikco, ɲu rakiy diirinji. ¹¹ Ya gee ku gin aaridna talga-ak, ɲu solligiy do unji ho ɲu kooliy aman : « Kinken di Ron ka Bunji. » ¹² Kar ɲa karmiig tak a ɲuu gaarinjido.

Paliinna kuuk orok in seera

(Matiye 10.1-4, Luk 6.12-16)

¹³ Min ɲaar-ak, Iisa coktu ka dambar. ɲa koltu gee kuuk ɲa rakiyo ho ɲu asiiji. ¹⁴ Do wer-ak, ɲa dobtu minninco gee orok in seera, ɲa diyiico sin a ɲu paliinna. ɲa dobiigu asaan ɲa raka ɲuu goye in ɲaara, ɲaa tabirinco, ɲu baay gaare Kabarre ta Gala ¹⁵ ho ɲuu atikguwe aaridna. ¹⁶ An ko sinco ku paliinnar kuuk

orok in seera : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer,^{§ 17} Zaak ronj ka Zebede in sinji Yaaya kuuk Iisa koliig oki Bowan-ergees, sin njuur-an diya aman : “ gee ku ar dildile ka bunji ”, ¹⁸ Andre, Pilip, Bartelemi, Matiye, Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Taade, Simon kaak mala do darrey, ¹⁹ in Zuudas Iskariyoot, naar kaak asaji isine do Iisa.

Iisa in geenji ku geero

²⁰ Min naar-ak, Iisa yeeptu geero. Gee dakina numiiji pey nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. ²¹ Min sijntay dortu pa-ak, nu astu a nuu iyin gerco, asaan nu kaawa do aditco a na oliyaw.

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-32, Luk 11.14-23, 12.10)

²² Agindaw ku *gaanuun ka Yuudin-nar astu min Zeruzaleem ho nu kaawtu aman : « Na gin *Seetanne kaak nu koliy Belzebuul** ! » Ho nu kaawtu pey aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! » ²³ Kar Iisa koliigu, na deliico danla aman : « Maman Seetanne yaa gedire pey atke ziy ? ²⁴ Ya meennaw taat geenti taasina benannico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁵ Ho ya gee kuuk do adiy ka gerco kat ello zin-kico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁶ Pa-ak, ya Seetanne kat ello ziy ho ya geenji kat kaawco bagdo, gudurrey gediraado taa taaye, illa taa peye.

²⁷ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, naa soke gamnay, illa ya na duunig ja. Kar ya na duunig gay, naa gedire sokin gamnay bal kaawo. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, Buñ yaa saamiye zunubinna okinco ku geemir yoo njuur kuuk binjico amila gallo in naara oki. ²⁹ Kar gem kaak

niga biy in Ruwwin ta Bunji gay, Buñ saamiyaajido. Gem naar-ak gin zunubinna kuuk gaasdo tak-tak. »

³⁰ Iisa kaawiy pa-ak, asaan nu diya a na gin aarid.

Atan Iisa in sijntay

(Matiye 12.46-50, Luk 8.19-21)

³¹ Min naar-ak, atan Iisa in sijntay astu. Nu peytu kara, kar nu naamtu gem baawtu kolinji. ³² Gee dakina leyig Iisa datko, kar gem-ak diyiiji aman : « Gem kol tacco, yaako in sijntan goy kara, nu indaacin. »

³³ Kar Iisa telkiiji aman : « Yaani kat waa ho sijntar gay kun waa ? » ³⁴ Na taliig gee kuuk leyga-ak, kar na diytu aman : « Talon, an ko yaani ho sijntar. ³⁵ Ka seener, ay gem kaak gina taat Buñ rakiyo, naar di sindu, boor ho yaani. »

Danil ta gay luwor

(Matiye 13.1-9, Luk 8.4-8)

4 Iisa teestu pey garkiye gee do bi ka barre ka Galile. Gee dakina numiiji nam na cok ka markabar, kat na goytu. Geen gay goy do gonjumor. ² Na gaarico kaawin dakina in dele ka danlal. Na kaawiico aman : ³ « Cokiyon ! Gin gem rakki baa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat na luwi-ak††, busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okinco. ⁵ Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karjiyo ho kiday perew di. Kodok di, busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan nu bal paaye caari. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu, yoo ronj sa nu bal imile. ⁸ Kar daarin gay sollitu do kid kaak samaane nam nu neetu. Ganduulin daarin wee ronj

§3:16 'Piye' : Sin njuur-an diya a 'dambi'.

**3:22 'Belzebuul' : Nu sin ku rakki ku Seetanner.

††4:4 'Wiktin taat na luwi-ak' : Luw taar-at, nu dawiiig dawee ar ginte liyi buur.

orok subba, daarin orok bijigiŋ ho daarin gay miya^{‡‡}. »

⁹Kar Iisa kaawtu pey aman : « Ya ku gin deŋgina, laaŋ deŋginko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta daŋil ta gay luwor

(*Matiye 13.10-17, Luk 8.9-10*)

¹⁰Wiktin ta Iisa sinjitu sood min gee-ak, maajirnay in gee kuuk goy do ser-pey indiig a ŋaaco gaare baat ta daŋlal.

¹¹Iŋa telkiico aman : « Buŋ gaarkoŋ loko maan kaak cigile kaak kaawa do bi ka *Meennuwiy. Kar do gee ku pey gay, ŋa kaawaaco in dele ka daŋlal. ¹²Asaan

“ Ya ŋu tala sa, ar ŋu tallo ho ya ŋu cokiya sa, ar ŋu cokaydo.

Yampa, ta-aŋ ŋuu jipte goyiŋco ho Buŋ yaaco saamiye. ”^{¶¶} »

¹³Kar Iisa diyiico aman : « Ku ibanno baat ta daŋlal-anta walla ? Kar di maman kuu ibine baat ta daŋlal ta pey ? ¹⁴Anne-ak, gem kaak luwaw, ŋaar totira kaaw ta Buŋdi. Ijuur kuuk cokiyaat kaaw gay, ŋuur ar wer ka busam solliyo. ¹⁵Gee daarin, ŋuur ar bit ka botildi, wer ka kaaw-at totiriyo. Min ŋu doriit kaaw-at di, *Seetanne asiy imiliit min do aditco.

¹⁶Kar daarinco gay, ŋuur ar wer kaak gin karŋiyo. Iju cokiyaat kaaw ta Buŋdi ho kodok di, ŋu ooyiit in galal. ¹⁷Kar kaaw-at gay, ŋu rasgitdo taa paaye caari, ŋu obiit do menuwir di. Ya taabin ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di ŋu rasiita. ¹⁸Pey daarinco ar wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Iju cokiyaat kaawo, ¹⁹kar gay, ŋu pakira do goyiŋco di, ŋu bariya malle ka duniiner, ŋu diya gelbinco do gamin ku duniiner. Gamin ŋuur-ak imiliit kaaw taat ŋu dortu min do aditco ho ta rawtiy maala. ²⁰Gee daarin gay ar wer ka samaane. Ijuur-ak

cokiyaat kaawo, ŋu ooyiita ho ta wiyiy roŋ : daarin wee roŋ orok subba, daarin orok bijigiŋ ho daarin gay miya. »

Daŋil ta lampa

(*Luk 8.16-18*)

²¹Kar Iisa diyiico aman : « Ginno gem kaak biya lampa ho ŋa zuŋkiit in bardila wala ŋa diyiit ba daŋlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ŋa diyiit do wer ka jadaŋ.

²²Gamin okiŋco kuuk cigile, ŋuu imilinco kara, ho kuuk ŋu rakaado a gee yaa ibiniŋco sa, ŋuu ibiniŋco nam ŋuu talinco waraŋ. ²³Ya ku gin deŋgina, laaŋ deŋginko samaane kuu cokiye. »

²⁴Iisa diyiico pey aman : « Pakiron samaane do maan kaak kuu cokiye ! Buŋ yaako yeepein maan kaak ku giniy do geemir, kar ŋaako gaaye pey min kuwa.

²⁵Gem kaak gine, Buŋ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ŋaar kaak bal gineŋ gay, ya ŋa diy kaay a ŋa gin maanna oki, ŋu-uji imilin minninye. »

Daŋil ta busumdi

²⁶Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buŋdi ar gem kaak liya buur. ²⁷Gem-ak, aando, ŋa weyiyo, yiriy ŋa goyiy mento, kar ŋa ibanno maman kooy amiliyo ho ta maadiyo. ²⁸Ta amiliy-ak, kid boosit ko. Ta teesiy ja min aaro, ta buriyiyo, ta pikiyo, ta obiy roŋ, kar kat ta niyiyo. ²⁹Ya koo-at nee, gem-ak iciy goole, ŋa teesiy sede, asaan wiktin ta sedindi nec ko. »

Daŋil ta busum kaak ŋu koliy mutaard

(*Matiye 13. 31-34, Luk 13.18-19*)

³⁰Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buŋdi taar ar maa ho naa gaarin in daŋil ta moo ? ³¹Taar ar busum ka mu-

^{‡‡}4:8 ‘roŋ miya’ : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee roŋ orok subba, ŋa samaan ko. Ya roŋji miya, ŋaar-ak, ŋa samaan paka.

^{¶¶}4:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

taard kaak gem luwtu. Min roŋ okiŋco, ŋaar di kapak tak-tak. ³²Kar ya ŋa amile ho ŋa maade, ŋa deetiy tatik pak gamin okiŋco kuuk amila do jineendi. Ŋa imiliy leegin aginda nam diid sa saayiy geriycu do leeginay. »

³³Ansii ko, Iisa garkiiy gee in dele ka danlal dakina ar taar-an di, uudin taat ŋuu gedire obe do kayco. ³⁴Ŋa garkiiy gee illa in dele ka danlal di. Kar ya ŋu dak keeco in maajiray gay, ŋa gaariico baati okintiti.

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Luk 8.22-25)

³⁵Yiriy taar-at di, in maako, Iisa diyiico do maajiray a ŋuu aale aar barrer.

³⁶Iisa gay goy ka markabar di. Kar maa-jiray deettu in ŋaara, ŋu rasiig gee do goŋgumori. Markabin daarin sa deettu in ŋuura. ³⁷Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay teestu awke. Amay aastu do markabar nam ŋa mi-intu. ³⁸Wiktin taar-at, Iisa gay weya do markabar aaro nam ŋa tokume. Maajiray niiniig aman : « Gem koltacco, kin isinčinno ga ? Ucu ! Amay tiyaate. »

³⁹Iisa niintu, kar ŋa leesiiji do usi ho ŋa diyiico do amiydi aman : « Bugumon ! Yalla peyon ! » Ek di us peytu ho wer siimtu dil. ⁴⁰Kar Iisa kaawiico do maajiray aman : « Maa di ku giniy kolaw ansi ? Yoo diŋka, ku amnaydo misa walla ? »

⁴¹Ŋuur gay kolaw unjiico, kar ŋu teestu inde zinŋkico aman : « Ŋaar-aŋ kat maa gemir kaak nam usu in amay din sa karmiyaaga ? »

Coolle ka gem kaak aarid obga

(Matiye 8.28-34, Luk 8.26-39)

5 Min ŋaar-ak, Iisa in maajiray ottu aar barre ka Galile, do kid ka gee ku ŋu koliy Zeraziyenna. ²Iisa paaytu min ka markabar. Tala kar gem rakki aarid obga amiliiji min do maggindi. ³Gem-ak goyiŋji do maggindi di. Yoo in jinzirre

oki, ŋu gedarro duuniŋji. ⁴Awalle, ŋu doodgiijiig asiŋji in jinzirre ho ŋu du-ungiiijiig piŋiŋji in zinŋac. Kar ŋa okidiig zinŋac ho ŋa kilig jinzirre. Ginno pey gem ka bombo yaa gedire duuniŋji. ⁵Yiriyo, aando, goyiŋji do maggindi ho ka dambiniidi di. Ŋa kooliyo ho meenji di awriy zinŋay in dambay.

⁶Min ŋa taliig Iisa min serek di, ŋa iciig gadi ho ŋa astu dera do unji. ⁷Kar ŋa kooltu radfa aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roŋ ka Buŋ ka kuwa ? Baanu, nu indaciŋ, dakin taabiyindudo ! » ⁸Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa diyiiji aman : « Amal, rasig gem-aŋka, aarid ka maala-aŋka. » ⁹Kar Iisa indiig aman : « Kin sinjiŋ waa ? » Ŋaar gay telkiiji aman : « Nun sindu “ Dakinaw », asaan nin dakina. » ¹⁰Kar ŋa loklikiiji do Iisa a ŋaa ŋaaminco do kara min do darrer.

¹¹Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. ¹²Aaridna loklikiiji do Iisa aman : « Atikni ni baay unje do kinziirna aŋkure. » ¹³Iisa ooytu. Hiyya, aaridna-ak amiltu min do gem-aka ho ŋu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okiŋco eeztu tem in gadco, ŋu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. Kinziirna-ak yaa nece ar alip seer pa.

¹⁴Min gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ŋu gadtu, ŋu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. Min gee doriit kabarre-at, ŋu astu taliŋ maan kaak kuuniy-aka. ¹⁵Ŋu asiiji do Iisa ho ŋu taliig gem ka aaridna obga-ak goy keder, ŋa coole nam ŋa is ko kesuune. Min ŋu taliiga-ak, kolaw obiigu. ¹⁶Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aaridna obga-ak cooltu ho maman aaridna-ak unjitu do kinziirnar. ¹⁷Kar gee-ak kaawiji do Iisa a ŋaa baane, ŋaa deete min do kidco.

¹⁸ Wiktin taat Iisa neptu ka markabar, ña rakiy ko deete, gem ka cool-ak loklikiiji a ña ñaa in ñaara. ¹⁹ Iisa gay poocji. Kar ña diyiiiji aman : « Yeep gerko, gasgu geenjin ho osco maan kaak Bun giniijin ho maman ña taltu aminduwin. »

²⁰ Gem-ak deettu. Ña teestu kaawe do kid' kaak ñu koliy Geegirnay ku Orok. Ña osiicog ay maan kaak Iisa giniiji. Gee okinco ku dorit kaaway-at ajbiyту.

Coolle ka daatkor in nooye ka micar

(*Matiye 9.18-26, Luk 8.40-56*)

²¹ Wiktin taat Iisa yeeptu in markaba min aar barrer, ña paaytu do gongumor ho gee dakina asiiiji. ²² Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Ñaar ko tatkaw ka ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Min ña taliig Iisa, ña dersitu do unji. ²³ Ña loklikiiji aman : « Romor ta kapak raka mate. As kiiti lee pisinjin do kaati, taa coole ! »

²⁴ Hiyya, Iisa deettu in ñaara. Gee dakina aadiigu nam ñu tiry'aaga. ²⁵ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, ñu mina minen di. ²⁶ Ta taabiy dakina, ta jaaw do gay dawner dakina, ta gaasig ka pisinti. In taar-at oki ta bal coole, baarti goy mina di. ²⁷ Ta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta sinjitu moota min aar ta geemir, ta diiriit bit ka kesuuney. ²⁸ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²⁹ Ek di baarti peytu, ta aawtu ziti kadar ta coole. ³⁰ Do wer-ak, Iisa aawtu kadam gudurre amil min do ziy. Ña kolsitu, ña indiig gee-ak aman : « Waa diirit kesuuner ? » ³¹ Maajirnay telkiiiji aman : « Ki tala di gee tiry'aacin, kar ki indiy kat a " waa ga diirintu " ? »

³² Iisa gay talaag di, ña rakiy ibine waa kaak diirga. ³³ Daatko-at kolaw obiita, ta teestu azire asaan ta iban maan kaak astiti. Ta astu, ta dersitu do unji, kar ta kaawijiit seen okintiti.

³⁴ Iisa diyiiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinke. Baa in aapiye. Raduwke rasiinke. »

³⁵ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee astu min ger ka Jayrus tatkaw ka ger ka salaaner-aka ho ñu kaawijiiji aman : « Romon taar mat ko. Maa di ki taabiyyiig pey *Rabbin-anja ? » ³⁶ Kar Iisa doriit kaaw-ata ho ña telkiiiji do Jayrus aman : « Dak ginenco kolaw. Aaman di. »

³⁷ Iisa todiiico do geemir a ñuu aadin-codo, illa ña kol Piyer, Zaak, in sinji Yaaya. ³⁸ Min ñu ottu wer kan Jayrus, Iisa gastu gee dakina hawiyaw. Ñu alaw ho ñu koolaw. ³⁹ Iisa unjitu geero, ña kaawiico do gee-ak aman : « Maa di ku aliyo ho ku giniy hawne ? Mic-an taar bal mate, ta weya di. » ⁴⁰ Gee-ak ajimiyaag Iisa. Kar ñaar gay imiliig okinco kara, illa ñak aginiyti ku micar in maajirnay ku subba di. Kar ña unjitu zugar, wer ka mic-at goyiyo. ⁴¹ Ña obiit min do pisinti ho ña kaawiitit aman : « Talita kum ! » Ampa-ak aman : « Gem kol romoy, nu kaawaake : ucu ! »

⁴² Mic-at uctu puruk, ta teestu jaawe. Elginti orok in seera. Do wer-ak, ta bico sa amalho ho ñu ajbiyту tak-tak. ⁴³ Kar Iisa karmiig a ñu kaawenno tak-tak do gemor ho ña diyiiico pey a ñuuti bere tee.

Iisa do geeger ka Nazareet

(*Matiye 13.53-58, Luk 4.16-30*)

6 Hiyya, Iisa amiltu min do wer-aka, ña deettu do darrey ho maajir-nay sa aadiiga. ² Yiriy ta *sabitdi, Iisa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ña teestu garkiye gee. Ñuur kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyту tak-tak. Ñu kaawtu benannico aman : « Kaawnay-an, ña gasig min momo ? Ilimji ho gudurre taat ña giniy gamin kuuk ajbay-an, ña gasig min momo ? ³ Yampa, ña ginaado gem ka gerkide atiydi-aka, ronji ka Mariyam, sinco kan Yakuub, Yuusup, Zuud in Simon ? Sinjay ku daad sa goy in

ginte annen doo di ? » Taar-an ko todco aamine.

⁴Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiinçe, ɲu karmiyaag di. Illa do wer kaak ɲu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, ɲu karmiygigdo. » ⁵Do wer-ak, Iisa bal gine gamin dakina ku ajbay, illa ɲa lee pisiinji do gee minaw minaw paa di ku radaw ho ɲu cooltu. ⁶Iisa ajbiyту do bi ka imaanco taat sood-ata.

Kar ɲa jaawig hellinnan ku moota in geeger ka Nazareet, ɲa garkiyiy gee.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera

(Matiye 10.5-15, Luk 9.1-6)

⁷Yiriy rakki, Iisa koliig maajirnay kuuk orok in seera ho ɲa beriico izinne taat ɲuu atke aaridna. ɲa ɲaamiig seer, seer. ⁸ɲa kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakon ɲu icenno yoo maanna, wala tee, wala mokolle, wala gurus, illa donkilo. ⁹Ison ɲugira ho kesuun sa taat do zɲɲikikon di. » ¹⁰Kar ɲa kaawiico pey aman : « Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ¹¹Kar wer kaak gee pooc obinjo ho ɲu pooc cokiye kaawkon gay, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinjo. ¹²Pa-ak yaaco gaare kadar ɲu gin jookumo. »

¹²Maajirnay deettu, ɲu teestu kaawe do geemir a ɲuu jipte goyinco. ¹³ɲu atkiy aaridna ho ɲu etiliico sewe do gee kuuk radaw, kar gee-ak cooliyo.

Muutuy ta Yaaya-Batist

(Matiye 14.1-12, Luk 9.7-9)

¹⁴Wiktin taat *Herood dortu gee kaawa bi ka Iisa, sinji alaw aale, asaan ɲu diya aman : « Gem-an, ɲaar Yaaya-Batist ! ɲaar nooy min do muuti. Paa

ko, ɲa gintu gudurre taat ɲa giniy gamin kuuk ajbay. » ¹⁵Kar daarin a ɲa *Eli. Daarin gay a ɲa nabiinçe kaak ar nabiinna kuuk min awalle. ¹⁶Min Herood doriig kaawin-an okinco, ɲa diytu aman : « ɲa Yaaya-Batist kaak nu dukumtu kaay-ak di nooye. » ¹⁷⁻¹⁸Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip. Do bi ɲaar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad, daaciy ta sinjin. » Min Herood dortu pa-ak, ɲa bertu izinne ɲu obiig Yaaya, ɲu duuniig in jinzirre ho ɲu unjiig dajaayne. ¹⁹Herodiyaad obijit do Yaaya, ta bariya ko muutuy di. Kar ta bal gase botol. ²⁰Herood gay karmiyaag Yaaya. Ya ɲa cokiye kaawoy, kaaw-at barjilaaga. In taar-at oki, ɲa el cokiye kaawnay. Asaan ɲa iban kadar Yaaya kaawa seene ho ɲa gem sellen do unji ka Bunji. Do bi ɲaar-ak ko, Herood gooyaag min do Herodiyaad.

²¹Kar yiriy rakki, Herood gintu iidin ta alguway. ɲa koliig agindaw ku dar-rer, agindaw ku askirnar ho in aginay ku Galile okinco. ²²Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood in gee kuuk ɲa koltu taliita-ak, ta ajbiygu nam Herood kaawitit a ɲaati bere ay maan kaak ta inditu di. ²³Kar ɲa togiliitit aman : « In Bun, ya maan kaak ka inditu di, naake berinji yoo cenne* ta meennuwir oki. »

²⁴Hiyya, mic-at amiltu, ta indit yaaco aman : « Naa inden kat maa ? » Yaaco gay telkiitit aman : « Baa indig kaay ka Yaaya-Batist. »

²⁵Mic-at yeepiiji kodok do sultan ho ta kaawiji aman : « Nu raka kiidu berinji kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ²⁶Do wer-ak, sultan Herood adiy

¹²6:11 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayiyco.

*6:23 'cenne' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'serpe'.

nigtu. Kar min ɲa togil dɔ unco ka geemir gay, ɲa bal nakire pey dɔ kaa-woy. ²⁷ Ek di sultan tabirtu askiriŋce ho ɲa beriiɲi izinne a ɲa ɓaa iɲɲi kaay ka Yaaya-Batist. Askiriŋce-ak ɓaawtu dɔ dajaayner ho ɲa dukumiig kaay ka Yaaya-Batist. ²⁸ Min ɲa dukumga, ɲa iciig dɔ gartar ho ɲa beriitig dɔ gemso-ata. Taar gay beriitig dɔ yaaco.

²⁹ Wiktin ta maajirnay ku Yaaya doriit kabarre-at, ɲu asiig ic momtey ho ɲu tiisiiga.

Bere ka teendi dɔ gee alip beey'

*(Matiye 14.13-21, Luk
9.10-17, Yaaya 6.1-14)*

³⁰ Min paliinna yeeptu, ɲu osiiji dɔ Iisa gamin okiŋco kuuk ɲu gintu ho bilde kaak ɲu bilditu gee. ³¹ Gee dakina asiyo ho ɲu yeepiyo nam Iisa iŋ maajirnay bal gase wiktin ta ɲuu tee. Iisa diyiico dɔ maajirnay aman : « Yallinte yeero, ku ɓaay dak jammiye sooda. »

³² Hiyya, ɲu ɲeptu markaba ho ɲu deettu keeco yeero. ³³ Wiktin taat ɲu deetiy-ak di, gee dakina ibiniig wer kaak ɲu ɓaayiyo. Gee ku min dɔ hellinniidi okiŋco amiltu iŋ asiŋco, ɲu gadtu, ɲu ɓaawtu dɔ wer-aka nam ɲu ogiriico dɔ kun Iisa.

³⁴ Min Iisa paaytu min ka markabar, ɲa gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, ɲa taltu aminduwco, asaan ɲu ar tamgi kuuk ginno gemco ka gooyindi. Kar ɲa teestu bilingco iŋ kaawin dakina.

³⁵ Wiktin taat pat gal ko, maajirnay sinjiiji moota ho ɲu kaawiiɲi aman : « Gem koltacco, pat-an deete ho wer sa serek. ³⁶ Kaawco dɔ gee-aŋ a ɲuu totire dɔ hellinniidi ho dɔ geray ku gee kuuk goy yeero, ɲu ɓaayiy gidiye tee. » ³⁷ Kar Iisa telkiico aman : « Kun maaniikon di

beronco tee ! » ɲuur gay indiig aman : « Gee-aŋ, gurus dakin ja kat yaaco nece. Ki raka a ni ɓaa gidiye paa di walla ? »[†]

³⁸ Iisa gay diyiico aman : « Baan, dakoŋ tala, ku gin mappa minaw. » ɲu daktu tala, kar ɲu kaawiiɲi aman : « Ni gin mappa beeyi iŋ boos seera. »

³⁹ Iisa diyiico aman : « Kaawonco dɔ gee-aŋ a ɲuu goye ka gan ka balan. »

⁴⁰ Hiyya, ɲu goytu, ɲu deettu werin dakina, daarin miya, daarin gay orok beey.

⁴¹ Min ɲu goye, ɲa sokiig mappa kaak beey' iŋ boos kuuk seer-aku, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin dɔ Bunɗi. Kar ɲa pirsiiɲi mappa ho ɲa beriicog dɔ maajirnar a ɲuu deedin dɔ gee-aku. Boos ku seer-ak sa, ɲa deediicog okiŋco. ⁴² Okiŋco ɲu teetu, ɲu aaytu. ⁴³ Kar maajirin miintu girdin orok iŋ seer iŋ mappa ho boos kuuk dak-aku. ⁴⁴ Miday kuuk tee-ak gay yaa nece ar alip beey pa.[‡]

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-33, Yaaya 6.15-21)

⁴⁵ Min ɲaar-ak, kodok di, Iisa diyiico dɔ maajirnay a ɲuu nepe ka markabar ɲuuji ogire ar barrer aaniy geeger ka Bet-sayda. ɲaar gay daktu a ɲaa ɲaaminco ja gee-aku. ⁴⁶ Min ɲa ɲaamiigu, ɲa coktu ka dambar a ɲaa inde Bunɗ. ⁴⁷ Pat gale, maajirnay iŋ markabco ot ko datik barrer. Iisa gay dak keeji kara. ⁴⁸ Us teestu abire gidi-gidi-gidi, ɲa ɲaamiigu nam markabco sinjaado. Iŋ datik kawtira, Iisa jaawa ka amiydi, ɲa ica botilco nam ɲa gaay birinco. ⁴⁹ Wiktin taat ɲu taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, ɲuur a wal ta kelmo ho ɲu teestu koole rada. ⁵⁰ Okiŋco min ɲu taliiga-ak, kolaw unjiico tak-tak. Kar kodok di Iisa diyiico aman : « Oboŋ

[†]6:37 Wer-aŋ, maajirnay ku Iisa kaaw dɔ bi ka 'deniye miy seera'. Gurus ɲaar-ak nec iŋ kaak gem yaa gase dɔ koyin porpod ku gawnar.

[‡]6:44 'alip beey' : Daadi iŋ koogin gay, ɲu bal osiŋco.

aditko ! Ija nunun di, dakoŋ ginenna kolaw. »

⁵¹ Kar ŋa coku in ŋuura ka markabar, us peytu min do abirinji ho maarjirnay sa ta bico amalloy. ⁵² Ŋu abiytu-ak asaan maan ka Iisa gintu in mappaa-ak sa, ŋu bal ibine baay, kayco dibire.

Coole ka geemir do kid ka Zenezareet (Matiye 14.34-36)

⁵³ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ŋu ottu do kid ka Zenezareet ho ŋu peyiig markabco do gongumor. ⁵⁴ Ŋu paaytu kedder, kodok di gee ibiniig Iisa. ⁵⁵ Gee-ak jaawiig kid ka Zenezareet okinji, ŋu miniy zinikiko do wer ka Iisa ottu, kar ŋu iyijig geenco kuuk radaw in daringilnico. ⁵⁶ Do ay helline wal geeger wal do geray ku gee kuuk goy yeero, ŋu imiliig geenco ku radaw do wer ka berel. Kar ŋu marmiliji a ŋaa rasiŋco ŋuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

Iisa in aadanna ku aginiydi

(Matiye 15.1-9)

7 Gee ku ŋu koliiy *Pariziyenna in agindaw daarin ku *gaanuun ka *Yuudinnar astu min Zeruzaleem. Ŋu numiiji do Iisa. ² Ŋu tal maajirnay daarin bal karmiye ace ka pisinco ar ka aginiyco gingiy ya ŋu raka tee.

³ Ka seener gay, Pariziyenna in Yuudinna okinco, ŋuur karmiya kaaw taat aginiyco rasiico. Uudin ta aadin ta aginiyco, ŋuur taado ya ŋu bal ace pisinco samaane. ⁴ Ya ŋu yeep min do suuginer, ŋu aca ja asinco kar kat ŋu tiyiyo. Ta taar-anno di, ŋu karmiya pey gamin ku pey kuuk aginiyco gaariico ar ace ka *kordindinar, ka balsinsindi in ka kongilgildi ku hadinner.

⁵ Pariziyenna in agindaw ku gaanuun ka Yuudinnar indiig Iisa aman : « Maa di maajirnaŋ iciydo kaaw taat aginiyte rasiite ? Ya ŋu raka tee, maa di ŋu acgiydo pisinco ar kaak aginiyte diyiite ? » ⁶ Iisa diyiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binikiko di ho ta aditco keetiti-anŋu ! Kaaw taat Buŋ diytu do bi kanŋko, taar ka seener. Ija kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

“ Gee ŋuur-an beraadu horoomin in binikiko di,
kar aditco gay serek min nunu.

⁷ Abaadin taat ŋu abdiyin-an, taar uca maalan di,

asaan garaan taat ŋu garkiyyi gee sa, geen di imilit min do kayco. ”[¶] »

⁸ Kar Iisa kaawiico pey aman : « *Gaanuun kaak Buŋ kaawtu, kuŋ rasig serpiya, kar ku karmiya kat kaaw ta geemir. ⁹ Ku zeeda pooce gaanuun ka Buŋdi, kar ku makiig in kaaw ta aginiydi ! ¹⁰ Muusa, ŋaar diyko aman :

“ Ber horoomine do yaako in takko. ”

Ija diy pey aman :

“ Waan kaak niga biy intacco wala in yaaco,

tanji-at, illa muutu. ”[§]

¹¹ Kar kuŋ gay garkiya gee a ŋuu kaawe do aginiyco aman : “ Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Buŋ, ” ¹² ho ansi-ak, ŋu gediraado pey ŋuuco bere. ¹³ Kaawin kuuk ku gaariy do zinikiko, ŋuur deet kaaw ta Buŋdi. Ku gina pey gamin dakina kuuk ar ŋuur-anŋu. »

Gamin kuuk nigaag gem do unji ka Buŋdi

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Kar Iisa koliiig pey gee, ŋa kaawiico aman : « Laan denŋinko samaane ho cokiyon ! Naako dele danla. ¹⁵ Maan

[¶]7:7 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13.

[§]7:10 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16.

kaak gem tiyiy, njaar nigaagdo do unji ka Bunji. Njaar maan ka amila min do gelbinye kat nigaag do unji ka Bunji. [¹⁶ Ya ku gin dengina, laan denginko samaane kuu cokiye. »]^{**}

¹⁷ Wiktin ta Iisa rasiig gee na unjitu geero, maajirnay indiig aman : « Gaarnin ja baat ta danlal-anta. » ¹⁸ Iisa telkico aman : « Kuñ kayko dibir ga ? Talon, maan ka gem tiyiy-ak, njaar nigigdo do unji ka Bunji. ¹⁹ Maan ka gem tiyiy-ak, njaar unja do adiy, kar ba aaro, gem-ak baay dooye. Maan ka gem tiyiy-ak, njaar naamgigdo naa gine gamin ku samaanno. » Iisa kaawtu pa-ak a gamin okinco, nuur ku teendi.

²⁰ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Kaaw ta gem kaawiyo in maan ka na giniyo, nuur di nigaag do unji ka Bunji. ²¹ Asaan min do gelbinye-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do baaye kaak munjam, do kokinaw, do dee ka geemir, ²² do kokine ka miday wal daad kara. Ampaa ko, nu giniy tamanaw, nu giniy motol, nu caaciyiy gee, nu giniy ta nu rakiyo, nu giniy hasuudinaw, nu nigiy binikico in eenco, nu iciy zinikico, ho nu poociy jipte goyinco. ²³ Nuur-an ko gamin ku samaanno kuuk amila min do adiy ka gemor, ho nigaag do unji ka Bunji. »

Ase ka daatik taat Yuudincafo

(Matiye 15.21-28)

²⁴ Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir. Na unjitu do ger rakki, na rakaado waan yaa ibine a na goy ede. Kar gay, na bal gedire cigile ziy. ²⁵⁻²⁶ Tala kar daatik rakki romti aarid obta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta asiiji. Taar gay Yuudincafo, nu weeyit do geeger Siri do ka kid

ka Penisi. Min ta asiiji, ta dersitu do unji ho ta marmiliiji aman : « Gem koltacco, baanu ! Atkig aarid-an min do romor. » ²⁷ Iisa diyiitit aman : « Ras ja koogin yaa aaye ! Yampa, kuuniyaado nuu icinji tee ka kooginar ho nuu orin do kanir. »

²⁸ Daatko-at kaawiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, nuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ku kooginar di. » ²⁹ Min pa-ak, Iisa diyiitit aman : « Kaawke ka seener ! Yeep ko gerke, aarid, njaar amil ko min do romke. » ³⁰ Hiyya, daatko-at duwtu geero. Min ta ote, ta gasiit romti aarid rasta ho ta jammiya ko ka danlil.

Coole ka gem kaak dunguyuuu

³¹ Min Iisa kaawtu in daatko-at, na deettu min kid ka Tiir, na aadtu min kid ka Sidon in kid kaak nu koliy Geegir-nay ku Orok ho na birtu do biy barre ka Galile. ³² Do wer-ak nu iyiji gem kaak dunguyuuu ho gaayay amallo. Nu marmiliiji do Iisa a naa lee pisinji do gem-ak naa coole. ³³ Min naar-ak, Iisa obiig gem-aka, na imiliig serek min do geemir ho na kolniiig dengina ku gem-ak in kormay^{††}, kar na pictu ulna do kormay ho na diirijiit leesey ta gem-aka. ³⁴ Iisa kociltu kuwa, na niiztu ho na diyiiji do gem-ak aman : « Eppata ! » ansi-ak aman : « Pilu ! »

³⁵ Do wer-ak, kodok di, gem-ak teestu cokiye, leesey teestu awke, ho na baagtu kaawe samaane. ³⁶ Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Dakon kaawenno do gemor. » Min na kaawiico pa-ak, nuur gay totiraat kat kaaw do geemir. ³⁷ Gee-ak ajbiytu tak-tak ho nu diytu aman : « Way, gem-an gina riy samaane nam dunguyuuu sa, na coolaagu nu

^{**}**7:16** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

^{††}**7:33** 'kormay' : Werin daarin, nu kaawa a 'pernay'.

doriyo ho gee kuuk gaayíyco amalloy sa, kaawiyo ! »

Bere ka teendi do gee alip pood

(Matiye 15.32-39)

8 Do wiktin taar-at gee dakina numtu ho nu ginno maan ka teendi. Min pakak, Iisa koliig maajirnay ho na diyico aman : ² « Gee-an, nu tala aminduwco, asaan mena subba nu goy in nun di ho nu ginno maan ka teendi. ³ Ya nu naamaag aditoc aaye, gudurrico yaa arme botildi, asaan daarinco as min serek. » ⁴ Maajirnay telkiiji aman : « Kalaan ta anka, kar giico gase tee momo kaak yaa necinco ? » ⁵ Iisa indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Nuur gay aman : « Ni gin mappa peesira » ⁶ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a nuu goye keder. Hiyya, na sokiig mappa kaak peesir-aka, na deliiji barkin do Bunji, na pirsiga ho na beriicog do maajirnay a nuuco deedinji. Hiyya, maajirnay deediicog do gee-aku. ⁷ Nu gin oki tenilna minaw-minaw pa. Iisa deliiji barkin do Bunji do tenilna-aku ho na diyico do maajirnay a nuuco deedinco oki ! ⁸ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig kaak dake nam nu miin girdin peesira. ⁹ Miday ku tee-ak yaa nece alip pood pa. ¹⁰ Iisa diyico aman : « Baan kate ! » ¹⁰ Kar kodok di, na neptu markaba in maajirnay ho nu birtu do kid ka Dalmanuta.

Inde ka gamin kuuk ajbay

(Matiye 16.1-4)

¹¹ *Pariziyenna astu, nu teestu meele in Iisa. Nu rakiiji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunji. ¹² Iisa niiztu puus kar na diytu aman : « Maa di gee ku dinka indiy maan kaak ajbay ? Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an, nu gediraado naaco gine maan kaak ajbay loco. » ¹³ Kar na rasi-

igu, na neptu markaba ho na aaltu aar barrer.

Maajirnay ku Iisa bal ibiniñ misa

(Matiye 16.5-12)

¹⁴ Min nu ottu datik barrer, maajirnay pakirtu a nu bal ice tee, nu gin mappa rakki di do markabco. ¹⁵ Iisa taayigu aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min gel ta Pariziyennar in ta *Herood. » ¹⁶ Maajirnay kaawtu benannico aman : « Na kaawiite pa-ak asaan gi bal ice mappa-an di walla ? » ¹⁷ Iisa ibiniit pikirico ho na indiig aman : « Maa di ku kaawiy aman : " Gi bal ice mappa-an di walla ? " Yoo din sa ku tallo misa walla ? Kayko icdo misa ? Nu goy misa bombo di ? » ¹⁸ Ku talig gamin okinco kuuk nu gintu ho ku dorig gamin okinco kuuk nu diytu, kar kayko icdo di bat. ¹⁹ Wiktin taat nu pirsig mappa ka beeyi, miday alip beey teetu, ku miin girdin minaw in ka dake ? » Nuur gay telkiiji aman : « Ni miin girdin orok in seera. » ²⁰ Kar Iisa indiigu pey aman : « Hadi wiktin taat nu pirsig mappa ka peesira, gee alip pood teetu-ak gay, ku miin girdin minaw in ka dake ? » Nuur gay telkiiji aman : « Ni miin girdin peesira. » ²¹ Iisa diyico pey aman : « Yoo din sa ku ibinginno a nu waa ? »

Pile ka noolol

²² Hiyya, Iisa in maajirnay ottu Bet-sayda. Annere, nu daaniji nool rakki, kar nu marmiliji aman : « Gem kol *Rab-biney, baanu ! Diirga, naa pile. » ²³ Iisa obiig pisinji ka nool-ak, na imiliig serek min do helliner. Kar na giniji ulin do odinay, na leeyiji pise ho na indiig aman : « Ek kat ki tala maanna ? » ²⁴ Nool-ak telkiiji aman : « Nu tala gee ar atay, kar nu jaawaw. » ²⁵ Iisa leeyiji pey pise do odinay. Gem-ak odinay piltu. Na taliy ko karan. ²⁶ Min naar-ak, Iisa diyiji aman :

¹⁰8:9 'alip pood' : Daafi in koogin gay, nu bal osinco.

« Deet ko gerko, dak jagenno do helliner. »

Piyer diya a Iisa, naar Masi

(Matiye 16.13-20, Luk 9.18-21)

²⁷ Min naar-ak, Iisa in maajirnay deettu do hellinnan ku moota in kid ka Sezare ka Pilip. Do botildi, na indiig maajirnay aman : « Do bi kanto, gee kaawa a nu waa ? » ²⁸ Njuur gay telkiji aman : « Daarın kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin, a ki Eli, ho daarin gay, a ki min nabiinna ku min awalle. » ²⁹ Kar Iisa indiig pey aman : « Hadi kun gay diya a nu waa ? » Piyer telkiji aman : « Kinke Masi kaak Bun dobtu. » ³⁰ Kar Iisa karmiig maajirnay a nu kaawenno tak-tak do waanna a naar ko Masi kaak Bun dobtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 16.21-28, Luk 9.22-27)

³¹ Kar Iisa teestu pey bildin maajir-nay aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeın ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan pocindu. Njuu asiin deendu ho yiri ta subbin kar gay, naa nooye. » ³² Na kaawcot ko waran di. Kar Piyer imiliig serpiya ho na leesiji. ³³ Kar Iisa kolsiig maajirnay ho na uciji do Piyer aman : « Baa annere, Seetan-anka ! Pikirreın, taar arro in ta Bundi, taar ta geemir di. »

Maman gii aadin Iisa

³⁴ Kar Iisa koliig gee kuuk dakina ho in maajirnay, na diyiico aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, naa pooce pey bariye galal ta meenji, naa icin etoy ka taabiner ho naan aadindu. » ³⁵ Asaan waan kaak raka jile goyınji ka meenji, naa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyınji do bi kanto ho do bi ka Kabarre ta Gala gay, naa gase goye kaak ta.

³⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho na rawtig goyınji, naar-ak galilti gay maa ? ³⁷ Na bere maa naa gidiye goye ka gaasdo ? ³⁸ Gee ku din ka, njuur gina taat samaanno ho nu newsiji kop do Bundi. Ya gem kaak gina sokaın lotu in do kaawnar do unco ka gee-aku, nun Ron gemor oki, naaji gine sokaın do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Bundi kuuk *cawar oki. »

9 Iisa diyiico pey aman : « Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daarinco mataado di nuu talin *Meennaw ta Bundi asa in gudurre. »

Newse ka wijeen ta Iisa

(Matiye 17.1-13, Luk 9.28-36)

² Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in Yaaya ho na iyiig keeco kuwa ka damba ta bolok. Tala kar Iisa ziy newse. ³ Kesuuney deettu portik kar nam ta diya odina. Min irnen di, do adiy ka kidar okinji, ginno gem kaak ya acin portik ansi. ⁴ Ta bite-an di, maajirna taltu nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, njuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁵ Hiyaya, Piyer kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-anka. Niiko siye tar-ram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. »

⁶ Kar Piyer gay ibanno taat naa kaawe, asaan kolaw obgu. ⁷ Min Piyer kaawa misan di, uc gootiigu ho min do uc-at amila gaay kaawa aman : « Naar-an Rondu, nu elgig dakina. Cokiyon kaawoy ! » ⁸ Kodok di, maajirnay taliy-ak Muusa in Eli sawle, illa Iisa keeji di goya.

⁹ Min nu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakoın kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-anka nam nun *Ron gemor, naa nooyen ja min do muuti. » ¹⁰ Nu ooyiit kaawoy. Kar nu teestu inde zin kico aman : « Na raka kaawe maa, na diyiya a " naa nooyen ja anka ? " »

¹¹ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? » ¹² Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, ñaa leen gamin-añ do botilco. Kar ku iban di ñu siir do Kitamner a nun Roñ gemor, naa taabiye dakina ho gee yaan pocindu. ¹³ Kar gay nu kaawaako, Eli ñaar as ko, kar gee gay taabiwig ar taat ñu rakiyo uudin taat Kitamne kaawtu. »

Coole ka gem kaak gin punpun

(Matiye 17.14-21, Luk 9.37-43a)

¹⁴ Wiktin ta Iisa in maajirnay ku subba yeepiy do eenco, ñu gastu gee dakina numco do eenco-aku. Min gee-ak, goy oki agindaw ku gaanuundi meela in ñuura. ¹⁵ Min gee-ak taliig Iisa, ñu raastu, ñu gadtu a ñu baaji ooye. ¹⁶ Iisa indiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo in agindaw-añku ? » ¹⁷ Gem rakki min datik geemir diyijji aman : « Gem kol tacco, nu iyij roñdu, kiidu coolinji. Ña gin aarid ka todaaji kaawo. ¹⁸ Ay wer kaak aaridji ucji, ña accigig keder nam biy amila toppiyo, ña eeyma saanji ho ziy aayiy yap. Nu indig maajirnañ a ñu-uji atkinji, kar gay, ñu bal gedire. » ¹⁹ Iisa kaawiico aman : « Kuñ gee ku diñka-añ, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kuñko ho naako sosinjo pey ? Iyiig ronji-añ anne. »

²⁰ Kar ñu iyijjiga. Min aarid talig Iisa-ak, ña azbiig mic-ak zid-zid-zid. Ña galtu keder, ña tunjkiliyo nam biy amila toppiyo. ²¹ Iisa indiig takan mic-ak aman : « Min kimin aarid-añ obiiga ? » Ñaar gay telkiiji aman : « Min ña kapaki. ²² Kun kawta, aarid ñaamgig do aki wal do amiydi, ña rakiy deenji. Ya kii gedire kiini gaaye, tal aminduwni. » ²³ Iisa telkiiji aman : « Maa di ki diyiy a " ya ki gedire kiini gaaye ? " Do ñaar kaak aamine, botol goya a ñaa gine ay maanna. »

²⁴ Kodok di, takan mic-ak kaawtu rada aman : « Nu aamin kadar kii gedire gin-

in maanna-añka. Kar gay, gaayorduut pey imaandu ! » ²⁵ Min Iisa taltu kadar gee ñuma ñumen di-ak, ña leesiji do aarid-ak aman : « Kin aarid, ki ginaag gee dunyuyuyuna ho ki toda awke ka leeser. Yalla amal rasig mic-añka ho dak yeepenno pey tak-tak ! » ²⁶ Aarid-ak kooltu rada, ña azbiig mic-ak zid-zid-zid, kar ña amiltu. Do wer-ak, mic-ak weytu lasaan nam gee ku goy ede-ak kaawiy aman : « Ña mate ! » ²⁷ Hiyya, Iisa obiig min do pisinji, ña copiliiga ho mic-ak peytu.

²⁸ Wiktin ta Iisa unjitu geero, maajirnay indiig aman : « Gem kol tacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-añka ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kar gay, aarid ñaar-añ, kuu gedire imilinj-ak, illa in inde ka Bunji ja. »

Iisa kaawa pey do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 17.22-23, Luk 9.43-45)

³⁰ Min ñaar-ak, Iisa deettu min ede in maajirnay ho ñu aadtu min kid ka Galile. Iisa rakaado gee ya ibine wer ka ña goyiyo, ³¹ asaan ña garkiyaag maajirnay. Ña diyiiico aman : « Nun roñ gemor, ñu asaan berin do pise ka midir, ñuun deendu ho yiriy ta subbinjar gay, naa nooye. » ³² Kar ñuur gay bal ibinin baat ta kaawoy. Paa ko, ñu gintu kolaw taat ñuu indin Iisa do bi ñaar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka

(Matiye 18.1-5, Luk 9.46-48)

³³ Hiyya, ñu ottu kat Kapernayuum. Wiktin ta ñu goyiy geero, Iisa indiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » ³⁴ Ñuur gay bugum citcit, asaan botildi, ñu meel benannico a ñuu ibine waa kaak tatik paka. ³⁵ Min ñaar-ak, Iisa goytu keder, ña kolig maajirnay ku orok in seera, ña diyiiico aman : « Ya gem kaak raka ogire do unji ka

Bunđi, ɲaa ɗake aar ta eenji ho ɲaa gine gay riyco. »

³⁶ Kar Iisa obtu mic rakki, ɲa iyiig ɗo ɗatikco, ɲa diyiig ɗo tumkay ho ɲa diyiico aman : ³⁷ « Gem kaak obig mic-aɲ samaane ɗo bi kanto, ar ɲa obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, ɲa da obɗo nun di, ɲa obig ɲaar kaak ɲaamintu. »

Waan kaak adiy pondikɗo in kunjo, ɲaar kaɲko

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yaaya diyiiji ɗo Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunji ho nin gay todaaji asaan ɲaar in gintenno. » ³⁹ Kar Iisa gay kaawtu aman : « Dakonji todenno. Asaan ginno waan kaak yaa gedire gine maan kaak ajbay in sinj kunto ho ba aar, ɲaa nige pey biy in nunu. ⁴⁰ Waan kaak adiy pondikɗo in kunjo, ɲaar kaɲko. ⁴¹ Gem kaak gaayaako, Bunj yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, ɲaa gasin haginey yoo ɲa beraako amay sood ku maala pondik-aɲ di ɗo saan ta ku geenji ku Masi. »

Gale kaak ɗo zunuubinnar

(Matiye 18.6-9, Luk 17.1-2)

⁴² Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda ɗo zunuubinnar, ɲuuji ɗuune tolo ɗo gaayay ho ɲuu accin ɗo barrer sa guna. ⁴³ Ya pisinjin kat iyaacin ɗo zunuubinnar-ak, ɗukumga. Gunjin kii unje in pisinjin rakki di ɗo goye ka gaasɗo min kii unje in pisinjin seerco ɗo ak taat matɗo. [⁴⁴ Do wer ɲaar-ak, gur ku matɗo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]⁴⁵ Ya asinjin kat iyaacin

ɗo zunuubinnar-ak, ɗukumga. Gunjin kii unje in asinjin rakki di ɗo goye ka gaasɗo min kii unje in asinjin seerco ɗo ak taat matɗo. [⁴⁶ Do wer ɲaar-ak, gur ku matɗo tiyiig momtina ho ak sa goy doo.]⁴⁸ Ya odoɲ di iyaacin ɗo zunuubinnar-ak, ɗimta. Guna kii unje in odoɲ rakki di ɗo *Meennaw ta Bunđi, min kii unje in odinaɲ seerco ɗo ak taat matɗo. ⁴⁸ Do wer ɲaar-ak, gur ku matɗo tiyiig momtina ho ak sa goy doo. ⁴⁹ Uudin taat ak siyiig hadinne ho uudin taat maral giniig tiw gala, Bunj sa icit taabine, ɲa newsiig gemo, ɲa giniy *cawar. ⁵⁰ Ku iban tam kadar maral ɲuur gala. Kar ya ɲuur kat cille gay, kuuco gaaye maa, ɲuu aawe ? ɲaar-ak, kunjo oki goyon gala ar maral ho goyon in aapiye benanniko. »

Garaan ɗo bi ka totiriikar

(Matiye 19.1-12, Luk 16.18)

10 Min ɲaar-ak, Iisa uctu min ede, ɲa ɓaawtu ɗo kiɗ ka Zuude, aar barre ka Zurdan. Pey gee dakin aale ɲumiji, ɲa teestu garkiyinco uudin ta ɲa garkiygiigu.

² *Pariziyenna daarin ɓaawiji moota, ɲu rakiy gaase baay. Paa ko, ɲu indiig aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy walla ? » ³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Muusa gay, ɲaar rasko maa gaanuun da ? » ⁴ ɲuur gay diyiiji aman : « Muusa ber botol a gem ya siire maktumne ta totiriikar ho ɲaa totirin daaciy. » ⁵ Min Iisa dortu pa-ak, ɲa diyiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin ɗaditko asaan kayko bombo. ⁶ Yampa, ɗo teesindi, Bunj kilgiyit duniine, ɲa kilgiyig mitko in daatko. » ⁷ Do bi ɲaar-ak ko, mitko yaa rasintacco in

⁹9:44 Kaaw taar-an ginno ɗo makaatamna daarin ku Bunđi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

⁸9:46 Kaaw taar-an ginno ɗo makaatamna daarin ku Bunđi kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

*10:6 Wer ka gase kaawor ɗo Zenenez 1.27, 5.2.

yaaco, ɲa ɓaayiy ɲume iɲ daaciy, ⁸ ho seerco, ɲuu gine ar gem rakki di do unji ka Buɲdi. Ampa-ak, ɲu seerro pey, ɲu ɲum ko gem rakki di.† ⁹ Maan kaak Buɲ duunga-ak, gem ipiraagdo. »

¹⁰ Wiktin taat ɲu unjitu geero, maajir-nay ku Iisa indiiɲ pey do bi ka totiriikar.

¹¹ ɲa kaawiico aman : « Gem kaak totirit daaciy ho ɲa obtu ta pey, ɲaar-ak kokina karan di. ¹² Ar taar-an ko, geem taat rasig mitti ho ta obtu ka pey, taar-at kokina karan di. »

Iisa barkiya koogina

(*Matiye 19.13-15, Luk 18.15-17*)

¹³ Gee iyijji koogin do Iisa a ɲaaco lee pise, ɲaa barkiyiɲco. Kar maajir-nay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Min Iisa taliig maajir-nay leesaaco do geemir-ak, ɲa dapɲtu ho ɲa diyiico aman : « Rason koogin-aɲ yaadu ase. Dakoɲco todenno, asaan *Meennaw ta Buɲdi taar do gee kuuk ar koogin-aɲku. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Buɲdi ar mico, ɲa unjaado tak-tak. »

¹⁶ Hiyya, ɲa baamiyiig koogina, ɲa leeyiico pise ho ɲa barkiyiigu.

Iisa iɲ gay gamnar

(*Matiye 19.16-30, Luk 18.18-30*)

¹⁷ Do wiktin ta Iisa amiltu ko, gem rakki ɲaamiig iɲ gadiy. ɲa dersitu do unji, kar ɲa indiiɲ aman : « Gem koltacco, kiɲ kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁸ Iisa gay diyiiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Buɲ keeji di. ¹⁹ Kiɲ ibingig gaanuun kaak Buɲ bertu do geemir : “ Dakoɲ deenno gee, kuɲ miday, dakoɲ kokineno daad kara ho kuɲ daad oki, dakoɲ

kokineno miday kara, okiɲko, dakoɲ kokineno gamna, dakoɲ raadenno iɲ siɲ ku gemor, dakoɲ diyenno kaaw do gemor, beron horoomin do aginiyko. ”

»‡ ²⁰ Gem-ak telkijji aman : « Gem koltacco, nu karmiyiig gaanuun-ak okiɲji min nu kapak di. » ²¹ Iisa taliig gem-ak ajbiyga ho ɲa elgig dakina, ɲa kaawijji aman : « Dakjiɲ pey maan rakki : ɓaa gidiyig gamnaɲ okiɲco ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen mal-len do unji ka Buɲdi. Kar asu, aadnu. » ²² Min gem-ak doriit kaaw-at, ɲa yiimiit wijeeney asaan ɲa gay gamnar.

²³ Iisa taliig maajir-nay kuuk goy do serpey, ɲa diyiico aman : « Unje kaak do *Meennaw ta Buɲdi, ɲaar rada do gay gamnar ! » ²⁴ Kaaway-at unjiico kolaw do maajir-nay. Kar Iisa diyiico pey aman : « Gem kol siɲtay, unje ka do Meennaw ta Buɲdi, ɲaar rada ! ²⁵ Lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Buɲdi yaaji gine pey rad paka. »

²⁶ Do wer-ak, maajir-nay ajbiytu tak-tak, ɲu indiy ziɲkico aman : « Di ampa-aɲ gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho ɲa diyiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Buɲdi gay, ɲa melen di. »

²⁸ Min ɲaar-ak, Piyer diyiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okiɲco a niin aade. » ²⁹⁻³⁰ Kar Iisa diytu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geri, siɲtay, aginiyji, kooginay wala morgoy do saan tanto iɲ Kabarre ta Gala, do goye ka diɲka, ɲaa gase pey pak miya : geray, siɲta, aginay, koogina iɲ morgina. Wariy sa, ɲaa gase. Kar do wiktin taat yaa ase neginda gay, ɲaa gase goye ka gaasdo. ³¹ Gee dakina kuuk ogir diɲka yaa dake aaro, ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

†10:8 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

‡10:19 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20.

Iisa kaawa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 20.17-19, Luk 18.31-34)

³² Min jaar-ak, Iisa in maajirnay ictu botol ta Zeruzaleem. Iisa ogiriico. Kar maajirnay in gee kuuk aadaagu, kolaw unjiico do maan ka yaaji ase Zeruzaleem. Iisa koliig maajirnay ku orok in seera, na teesiico gaare maan ka yaaji ase. ³³ Na kaawiico aman : « Cokiyon, diŋ gi coona Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ronj gemor, nuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, nuu dee kaawco a nuun deendu. Kar nuun berin do gee kuuk Yu-udinnaŋ. ³⁴ Gee-ak yaadu samtiye, nuudu pice ulna, nuun koocindu in korŋinŋo ho nuun deendu. Kar yiriŋ ta subbiŋkar gay, naa nooye. »

Inde kan Zaak in Yaaya

(Matiye 20.20-28)

³⁵ Min jaar-ak, Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede, baawiji mooto do Iisa ho nu diyiji aman : « Gem koltacco, ni raka kiini giniŋ maan kaak niin inde-anŋka. » ³⁶ Iisa indiigu aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³⁷ Nuur gay telkiiji aman : « Ya ki icit Meennuwiŋ, ni raka gemni rakki yaa goye do meedaŋ ho rakki gay do nuŋilan. » ³⁸ Kar Iisa diyiico aman : « Kuŋ bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-anŋka. Kuu gedire kuu seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? Kuu gedire ooyin *batem ka taabiner kaak eraanu-anŋka walla ? » ³⁹ Nuur gay telkiiji aman : « Hii, nii gedire. » Iisa kaawiico aman : « Ka seener, kuu gedire see kordindir taat naa see ho kuu ooyin batem kaak nu kaawtu. ⁴⁰ Kar do goye kaak do meedar wala do nuŋilal gay, nun ginno botol ta naa beriŋji. Werin nuur-ak, Buŋ siyig do nuur kuuk na doŋtu. »

⁴¹ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, nu dapiiico do kuŋ Zaak in

Yaaya. ⁴² Hiyya, Iisa koliig okinco ho na kaawiico aman : « Ku iban kadar meenay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ⁴³ Kar lokon gay, ta ginaado ampa. Minninko, ya gem kaak raka gine tatkaw, illa naa gineŋ ja ar gay riyko, ⁴⁴ ho ya minninko rakki raka ogire, illa okinŋo, naa gineŋ ja ar berriko. ⁴⁵ Asaan nun *Ronj gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riŋ do geemir, naa bere zir do nuur kuuk goy do zunubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Pile ka nool rakki

(Matiye 20.29-34, Luk 18.35-43)

⁴⁶ Min jaar-ak, Iisa in maajirnay ho in gee dakina kuuk aadaaga-ak, nu ottu do geeger ka Zeriiko. Min nu aaliig geeger-ak, nu gastu nool kaak goy oce do bit ka botildi. Nool-ak, nu kolaag Bartime, na ronji ka Time. ⁴⁷ Min na dortu kadar na Iisa kaak min Nazareet kat biraw-ak, na teestu koole aman : « Iisa, *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! »

⁴⁸ Gee dakina awniiji aman : « Ha', bugam ! » Kar jaar gay gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁹ Iisa peytu, na diytu aman : « Kolonga ! » Nu dakiiji diy aman : « Obig adiŋ ! Ucu, na kolaacin. »

⁵⁰ Hiyya, nool-ak acciit batkoy, na uctu in beerinji ho na baawiji do Iisa. ⁵¹ Min na baawe, Iisa indiig aman : « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-an di. » ⁵² Iisa gay diyiji aman : « Baa kate, imaanjin jilincin. » Ta bite-an di, odinar piltu ho na aadiig Iisa.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

11 Wiktin taat Iisa in maajirnay baawtu mooto in Zeruzaleem, nu

ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellinnan kuuk nu koliy Betpaze in Betani. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera. ²Na diyiiico aman : « Baan do hellin ta goy unḡa-antare. Ya ku ote, kuu gase roḡ ḡurkilal duune. Yiriy rakki waan bal neḡinji. Ipirongga ho iyonḡdu-uga. ³Ya gem indaako aman : « Maa di ku ipirig roḡ ḡurkil-anḡa ? » Telkonji aman : « *Rabbin kat rakaaga ho ḡaako yeepinji kodok di. » »

⁴Hiyya, nu ḡaawtu, nu gasiig roḡ ḡurkil-ak duun do botildi, moota in ger ka gemor. Nu ontu ipirinji. ⁵Wiktin taat nu ipiriiga, gee daarin kuuk goy ede-ak indiig aman : « Naar ku gina maa ? Maa di ku ipiriig roḡ ḡurkil-anḡa ? » ⁶Nuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga ho ḡaako yeepinji kodok di. » Min pa-ak, gee-ak rasiigu, nu deettu.

⁷Hiyya, maajirin ku seer-ak iyiiig roḡ ḡurkil-ak do Iisa. Nu siddiyiig in kesu-unco ho Iisa neḡtu kuwa. ⁸Gee dakina deerit kesuunco do botildi. Daarin gay yiim tapar min do kalaaner, nu leeyiig do botildi. ⁹Gee kuuk jaawa do unji ho kuuk aadaaga kooliy aman « Hozanna, Rabbin Buḡ yaa barkiyin naar kaak asa in siḡ kunji ! ¹⁰Buḡ ya barkiyin Meennaw ta asaw, Meennaw ta tatte sultan Dawuud. Ozilinteḡ Buḡte kaak goy kuwa ka samaaner ! »

¹¹Min naar-ak, Iisa unjitu Zeruzaleem, na ḡaawtu do *ger ka Buḡdi ho na taliig gamin okinco kuuk goy atta. Min na taliigu, na amiltu in maajirnay ku orok in seera ho nu birtu do hellin ta Betani, asaan pat deete.

Iisa in et ka waado

(Matiye 21.18-19)

¹²Ka kawtinti, wiktin ta nu amiliy min Betani, Iisa mey diyaaga. ¹³Na taltu min serek et ar buguwa lee. Iisa ḡaawtu tale

ya na gase roḡji. Kar gay, min na otiiij moota, illa na tala tapar di, asaan wiktin ta weenji misa. ¹⁴Hiyya, Iisa diyiiiji do et-ak aman : « Waan aawaado pey roḡjin tak-tak ! » Wiktin ta na kaawiy pa-ak, maajirnay doraaga.

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Buḡdi

(Matiye 21.12-17, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹⁵Min naar-ak, Iisa in maajirnay yeeptu pey Zeruzaleem. Iisa unjitu do ger ka Buḡdi ho na teestu atkin nuur kuuk suugiya atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna.

¹⁶Kar do gee kuuk jalla gaminco nu biriy min do ger ka Buḡdi sa, na todco. ¹⁷Min naar-ak, na garkiyiigu ho kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : « Gerir, naar gin ger ka salaaner ka gee okinco. »¹⁸Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

¹⁸Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi doriit riy ta Iisa gintu. Nu teestu bariye botol taat maman nuu deenji. Kar gay, nu gina kolaw asaan gee okinco ajbiy tak-tak do garaan taat na garkiyiigu.

¹⁹In pat ta maako, Iisa in maajirnay amiltu min do geegirdi.

Kaaw ta buguw ta aaye

(Matiye 21.20-22)

²⁰Ka kawtinti in kawtira, wiktin taat nu yeepiy Zeruzaleem, nu taliig et ka Iisa surpiytu-ak aay yarap min do caariy.

²¹Piyer moyiit kaaway ta Iisa ho na diyiiiji aman : « Gem kol tacco, talig et ka ki surpiytu-an aay yarap. »

²²Iisa diyiiico do maajirnay aman : « Cokiyon, nu kaawaako ka seener, aaminon do Buḡdi in gelbin rakki ! ²³Ya gem diytit do damba-an aman : « Ucu,

¹¹11:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7, Zeremi 7.11.

baa gal do barrer. » Nec Buñ yaa janj-
inti. Kar Buñ yaaji ooye-ak, illa ya adiy
seerro ho ña aamin in gelbin rakki kadar
maan kaak ña inditu-ak yaa kuuniye.
²⁴ Ansi-ak, nu kaawaako, ay maan kaak
ku indiy min do Buñdi-ak, diyoñ do gel-
binko kadar ku gasig ko ho Buñ yaako
berinji. ²⁵ Kar ya ku tees salaane ho ya ku
gin kaaw in gemo, saamiyoñji ja. Ansii
ko, Takko kaak goy ka samaaner yaako
saamiyiñ zunuubinniko oki. [²⁶ Kar ya
ku saamaydo do eenko, Takko kaak goy
ka samaaner sa saamiyaakonno zunuu-
binniko.]⁸ »

Izinne ta Iisa asa min momo

(Matiye 21.23-27, Luk 20.1-8)

²⁷ Kar Iisa in maajirnay yeeptu pey
Zeruzaleem. Wiktin ta Iisa jaawiiñ ger
ka Buñdi, agindaw ku gay satkiner, agin-
daw ku gaanuundi ho in *aginay ku
Yuudinnar baawiiñ moota. ²⁸ Ñu indiiñ
aman : « Waa berin botol ki giniñ gamin-
anñku ? Izinne-an, ki gasit min momo ?
» ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki
yaako indinñ maanna in kaaw rakki
di. Ya ku telkidu, naako gaarin waan
kaak beraadu botol taat nu giniñ gamin-
anñku. ³⁰ Waa ñaamig Yaaya-Batist a ñaa
*batiziye gee ? Ña Buñ walla ñu geen di
? Telkondu ja. »

³¹ Ñuur gay teestu meele benannico
aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi
telkiji a ña Buñ kat ñaamga, ñaate ind-
inte pey aman : « Maa di ku poociit kaa-
woy ? » ³² Kar ginte gediraado gii diye a
« ñu gee kat ñaamga. » Ñu gina kolaw do
geemir, asaan gee okinco pakira kadar
Yaaya-Batist, ñaar nabiinñe ka seener. »
³³ Hiyya, ñu telkiiji do Iisa aman : « Ni
ibanno waan kaak ñaamga. » Kar Iisa gay
kaawiico aman : « Di ñaar-ak, nun oki

gaaraakonno waan kaak berdu botol taat
nu giniñ gamin-anñku. »

Danil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Luk 20.9-19)

12 Min ñaar-ak, Iisa teesiico dele
danla do agindaw ku *Yuudin-
nar aman : « Gin mee jineendi rakki.
Ña taattu atay kuuk ñu koliiñ *bin do
jineen-aka ho ña ñaamiñ in kelel*. Ña
siytu dukitka taat ñuu miyiñ roñ ku
atiydi-aku. Kar ña pintu ger bolok a ñuu
coke kuwa ñuu gooyinñi. Hiyya, ña rasig
jineen-ak do gee daarin a ñuu gooyinñi
ho ña deettu marti. ² Do wiktin taat roñ-
ak nee, ña ñaamtu gay riyor do gee kuuk
gooyaaga a ñuuiñ berin haginey. ³ Kar
gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku, ñu
koociiga ho ñu atkiig pisinñi orok. ⁴ Wik-
tin taat gem ka jineendi taliig ña as pis-
inñi aaye-ak, ña ñaamtu ka pey. Ñuur
gay, min ña otiico, ñaar sa ñu obiiga,
ñu wariiga ho ñu kayiig do kaay. ⁵ Min
ñaar-ak, gem ka jineendi-ak ñaamtu ka
pey. Ñaar-ak sa, ñu deeyiig kalak. Ña
ñamtu gay riyor dakina ku pey, daariñ,
ñu koocgu, daariñ gay, ñu deegu. ⁶ Gem
kaak ñakji-ak illa ronñi kon di, ña
elgig dakina. Kar ña osiig adiy aman :
« Ronñu-an, ñuu karmiyinñi. » Kar ña
ñaamiig ba aaro. ⁷ Kar min gay gooyindi-
ak taliig ronñi baaco-ak, ñu kaawtu be-
nannico aman : « Talon, ankar ko kaak
yatacco mate, jineen yaaji ñake. Ason,
daantenga kar jineen yaate ñake lote. »
⁸ Hiyya, ñu obiiga, ñu deeyiiga ho ñu
acciiñ kara min do jineendi. »

⁹ Min pa-ak, Iisa indiiñ gee kuuk
cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak
yaa giniñco maman ? Ña asa deen gee
kuuk gooyaag jineen-aka ho ñaa berin

§11:26 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buñdi kuuk ñu siirtu min
awalle in kaaw ta Grek.

**12:1 'ñaamiig in kelel' : Werin daarin, ñu kaawa a 'ña ñaamiig in jaaba'.

do gee ku pey. ¹⁰ Kar ña kaawiico pey aman : Kaaw taat ñu siirtu do Kitamner-an baati maa ?

“ Ña dambi kaak gay pinindi accitu, Ñaar ko gin dambi kaak tañ ka gerdi.

¹¹ An ko maan kaak *Rabbin Buñ gintu, ho ña ajbiyinte tak-tak. ”†† »

¹² Min ñaar-ak di, agindaw ku *Yuudinnar ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, ña ceera loco. Paa ko, ñu bariy botol taat ñuu obinji. Kar gay, ñu gin kolaw do geemir. Hiyya, ñu rasiig ñu deettu.

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Luk 20.20-26)

¹³ Agindaw ku Yuudinnar ñaamiji gee do Iisa a ñuuji dibe in kaawo. Min gee-ak, gin *Pariziyenna daarin in gee ku *Herood oki.†† ¹⁴ Ñu dakijji kaaw aman : « Gem koltacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ya kaaw sa, ki kaawaat do gee okinco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki garkiya gee in botol ta Buñdi taat tañ. Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room wala kawwi ? Gii kappiye wala gi kappiyaado ? »

¹⁵ Kar Iisa gay iban kadar ñu bal imilin ta aditco. Ña diyiico aman : « Maa di ku dibiidu ? Iyondur ja tamma rakki, naa tale. » ¹⁶ Ñu iyiji. Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Ñu telkijji aman : « Ku Sezaar. » ¹⁷ Min ñaar-ak, Iisa diyiico aman : « Di ñaar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Buñdi sa, beronjiig do Buñdi. »

Kaaw ta Iisa taar-at ajbiygu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Luk 20.27-40)

¹⁸ Min ñaar-ak, gee kuuk ñu koliiy *Sadusiyenna baawiji moota do Iisa. Gee ñuur-ak kaawa a gee ku mate, ñuur nooydo. Ñu astu indin aman : ¹⁹ « Gem koltacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho ña mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ”¶¶ ²⁰ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar ña mattu bal mico. ²¹ Ka seerinkar oki obiit daatko-ata. Ñaar oki mattu bal mico. Ka subbiñkar obiita, ñaar oki mattu. ²² Hiyya, okinco sinja ku peesir-ak obiita ho ñu siibiytu bal koogina. Ba aaro, taar sa menuwti gaastu. » ²³ Kar Sadusiyenna-ak indiig Iisa aman : « Do taar-an, kaawnin ja, do yiri ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daacy ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Kuñko-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Buñdi wala gudurrey. ²⁵ Ka seener, do yiri ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Buñdi kuuk goy ka samaaner. ²⁶ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat do gaanuun ka Muusa wiktin taat Buñ bayniiji do pompil kaak kobir ako, wal maman ? Ña kaaw aman : “ Nun Buñ ka Ibraayim, Buñ ka Isaaka ho Buñ ka Yakuub. ” »§§ ²⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ña Buñdo ka gee kuuk mate, kar gay, ña Buñ ka gee kuuk goy mento. Do taar-an, ku rawte tak-tak. »

††12:11 Wer ka gasa kaawor do Soom 118.22-23.

††12:13 ‘Pariziyenna in gee ku Herood’ : Gee ku Herood kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune.

¶¶12:19 Wer ka gasa kaawor do Deteronoom 25.5-6.

§§12:26 Wer ka gasa kaawor do Ekzood 3.5.

Gaanuun kaak pakgig okinco

(Matiye 22.34-40, Luk 10.25-28)

²⁸ Wiktin ta Iisa meeliy inj gee ku nu koliy *Sadusiyenna, tatkaw rakki ka gaanuun ka *Yuudinnar oki hadire. Min tatkaw-ak taltu kadar Iisa telkico samaan-ak, na baawiiji moota ho na indii aman : « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okinji-an, ka moo paka ? » ²⁹ Iisa telkiiji aman :

« Cokiyon, koogin ku Israyeel !

*Rabbin Bunje, naar rakki di.

³⁰ Kii elin Rabbin Bunjin inj gelbin rakki, inj kelmon okintiti, inj pikirren okintiti ho inj gudurren okintiti.*

³¹ An gay ka aadaag ka awalle :

Kii elin giji ar zin ka meenjin.†

Min ku seer-an ginno pey gaanuun ka pakgigu. »

³² Hiyya, tatkaw ka gaanuundi diyiiji do Iisa aman : « Seese, gem koltacco ! Kaawon-an ka seener. Rabbine, naar ko Bunj kaak rakki-an di ho ginno ka pey.

³³ Gii elin Bunj inj gelbin rakki, inj pikirrite okintiti ho inj gudurrite okintiti. Ho gii elin eente ar zin ka ku maaniite. Gamin nuur-an pakgig *satkin ta mallel ho inj satkin taat gee beriy do Bunji. » ³⁴ Min Iisa taltu kadar gem-ak telkiji inj ibine-ak, na diyiiji aman : « Kinke-an serekdo inj *Meennaw ta Bunji. » Min yiriy taarat, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigdo pey.

Masi inj sultan Dawuud

(Matiye 22.41-46, Luk 20.41-44)

³⁵ Wiktin ta Iisa garkiyiy gee do *ger ka Bunji, na dii aman : « Maman agindaw ku gaanuundi kaawiy a Masi naar ron ka Dawuud ? » ³⁶ Ya na ron ka Dawuud, maa di Ruwwin ta Bunji

naamig sultan Dawuud meenji na diytu aman : « Bunj kaawji do Rabbiner aman :

“ As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen, nuu gine wer ka lee asinjin. ”‡

³⁷ Paa ko, Dawuud meenji oki kolaag Masi-ak a “ Rabbine ”. Di maman naa gine ronji ? » Wiktin ta na kaawiy pa-ak, gee dakina goya. Kaaway-at ginco gala.

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar

(Matiye 23.1-36, Luk 20.45-47)

³⁸ Wiktin taat Iisa garkiyiy gee, na kaawiico aman : « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe inj batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. ³⁹ Do geray ku salaaner, nu el goye unda ho ya nu kolig do teendi, nu dofa werin kuuk tab.

⁴⁰ Nu tiyaag murgilgal inj neendaw. Kar do salaanco sa, nu osa kaawin dakina a paa kat, gee yaa ozilinc. Do bi naar-ak ko, taabin tango yaa gine rad pak ta gee okinco. »

Bere ka murgilal

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Kar Iisa goytu moota inj maan kaak gee liiy gurus do ger ka Bunji ho na taliy maman gee liiy gurus do maanna-aka. Gay gamnar liya gurus dakina.

⁴² Kar murgil rakki pokirinca astu. Ta leetu tammin seer kuuk bal baaco.

⁴³ Hiyya, Iisa koliig maajirnay ho na diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee okinco kuuk liya gurus do maanna-an ka, ⁴⁴ asaan okinco-an ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, inj pokirruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji ta berga. »

*12:30 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5.

†12:31 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

‡12:36 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

Dime ka ger ka Buḡdi

(Matiye 24.1-2, Luk 21.5-6)

13 Wiktin ta Iisa amiliy min do *ger ka Buḡdi, min maajirnay rakki diyiiji aman : « Gem koltacco, tal ja dambay-aṅku, tal ja pine-aṅka ! » ² Iisa telkiiji aman : « Ka seener ṅa samaane, kar wiktin yaa ase taat ṅuu dime, yoo dambi rakki kaak ṅu diytu do giji sa goy-aado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner

(Matiye 24.3-14, Luk 21.7-19)

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Olibiyennar ho ṅa goytu aaniy ger ka Buḡdi. Do wer-ak, maajirnay kuṅ Piyer, Zaak, Yaaya in Andre goy keeco. Ṽu indiig aman : ⁴ « Gem koltacco, kaawnin ja, gamin-aṅ yaa ase kimin ? Ho kaawnin maan kaak yaani gaare asinco ka gamin-aṅ okinco. »

⁵ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinkiko ṅuuko jaginco. ⁶ Gee dakina yaa ase in sinḡu ho ṅuu kaawe aman : “ Ṽa nun ko Masi ! ” Ṽu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁷ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar, moota wala serek, dakon bar-jilenno. Ka seener, gamin-aṅ yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁸ Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. Werin daarin kid asa azire ho mey yaa ase. Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-aṅ sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye.

« ⁹ Kuṅ gee kuuk aadintu gay, yaman pakiron do goyinco ! Gee asaako iyyinco do werin ku dukume seriiner, ṅu asaako koochinco do geray ku salaaner. Do bi kanto, ṅuuko iyyinco do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko. ¹⁰ Kar gay, Kabarre ta Gala, ṅuu gaarin ja do darri-nay okinco. ¹¹ Wiktin taat yaa ṅu obinco ho ṅu sakkiyinco, dakon moyenno do

kaaw taat kuu kaawe. Kaawin ṅuur-ak, Ruwwin ta Buḡdi yaako gaarinco do wiktin-at di. Kaawon kaaw taat ta diyi-iko di. Ampa-ak, ṅa kuḡdo kat kaawaw, ta Ruwwin ta Buḡdi. ¹² Do wiktin taar-at, gee asa bere sinḡa ku maaniico ṅuu deenco ho aginay sa yaa gine paa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho ṅu asa bariye muutco. ¹³ Do bi kanto, gee dakina asaako poochinco. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, ṅaa gase jile. »

Taabin ta dakina

(Matiye 24.15-28, Luk 21.20-24)

¹⁴ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, ṅa iban baati ! Ku asa tale maan ka nigindi kaak Buḡ yiliyo goy do wer kaak ku-unaydo kanji. Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ṅuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁵ Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta ṅaa soke gamnay. ¹⁶ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ṅaa icin batkoy. ¹⁷ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ṅuur-aku ! ¹⁸ Indon Buḡ, gamin-aṅ yaa asenno do koyin ku elgol ku rada. ¹⁹ Ka seener do wiktin taar-at, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Buḡ kilgiyiit duniine yoo dinḡa. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²⁰ Ya Buḡ kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, ṅa peyit kodok do saan ta gee kuuk ṅa dobtu. ²¹ Do mena ṅuur-ak, ya ṅu kaawaako aman : “ Talon, Masi, ṅaar goy anne ! ”, wala aman : “ Ṽaar goy annere ! ”, dakon cokiyyinco. ²² Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a ṅuur ko Masi ho daarin a ṅuur nabiinna. Ṽuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a ṅuu jage gee. Ṽuu jage yoo ṅuur kuuk Buḡ dobtu ya ṅuu gedire. ²³ Kuṅ gay, yaman pakiron ! Nun mininḡon ko. »

Yeepe ka Roŋ gemor

(*Matiye 24.29-31, Luk 21.25-28*)

²⁴ Kar lisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Do menaw ŋuur-ak, ya taabin-at bire, pato yaa mate, kooy sa ceeraado pey, ²⁵ kaalin yaa solle min kuwa ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁶ Kar kat, gee yaan talin nun *Roŋ gemor yaa ase datik ucar in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁷ Naa naame *dubildu do adiy ka kidar okinji, ŋuu ŋumin gee kuuk nu dobtu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Dajil ta et kaak ŋu koliy pigiye

(*Matiye 24.32-35, Luk 21.29-33*)

²⁸ « Cokiyon dajil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho ŋu lee, ku iban ko kadar kabuŋ gaaye. ²⁹ Ampa di kuŋko oki, ya ku talaag gamin-aŋ asaw, ibinon kadar nun *Roŋ gemor, nu gaay ko ote. ³⁰ Ka seener nu kaawaako, gee ku diŋka-aŋ mataado di, gamin-aŋ okinco yaa ase. ³¹ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak.

Wiktin taat Roŋ gemor yaa yeepe

(*Matiye 24.36-44*)

³² « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bunɗi, wala nun Roŋo. Tatte Buŋ keeji di iban. ³³ Yaman pakiron, goyon mento asaan ku ibanno kimin wiktin-at yaa ase. ³⁴ Maanna-aŋ, ŋaar ar gem kaak ɓaa marti. Ŋa rasiig geriyo do gay riyoy. Ay gem di ŋa gaarji riy taat ŋaa gine ho do gem kaak gooyaajiig geriyo gay, ŋa diyiiiji a ŋaa goye mento. ³⁵ Di ŋaar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo mee gerdi yaa yeepe. Kin ŋaa ase in maako, datik aando, in kokir ka awalle wal in kawtira ! ³⁶ Ya ŋa yeep rimsilik sa, ŋa gasaakonno ku weye. ³⁷ Taat nu kaawiiko-an, nu

kaawiit do gee okinco : « Goyon mento ! »

Dee ka kaawor do muut ta lisa

(*Matiye 26.1-5, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-53*)

14 Dak ko menaw seer di, *Yudinna yaa gine iidinco taat ŋu koliyo *Paak ho in ta mappa kaak bal *gele. Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat ŋuu obin lisa in cigile a ŋuu deenji. ² Ŋu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin in yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka lisa

(*Matiye 26.6-13, Yaaya 12.1-8*)

³ Yiriy rakki, lisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burɗum. Wiktin taat ŋa goytu tee, daatik rakki unjitu. Do pisinti ta gin dew ka dambir kaak ŋu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam, ŋu kolaag « naar ». Itir-ak, ŋu bal amsin in maan ka pey. Min ta unjitu, ta kilciit gaay ta dewti kar ta kockiciiji itir do kaay ka lisa. ⁴ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin dapintu ho ŋu kaawiy benannico aman : « Maa di ta nigiiig itir-aŋ dur di ? ⁵ Ya gi gidiyig itir-aŋ, nec ŋaate iye gurus pak tammin miy subba ho gii deedin do pokirnar. » Do wer-ak, ŋu uciitit do daatko-ata.

⁶ Kar lisa gay diytu aman : « Rasonta ! Maa di ku taabiyyita ? Riy taat ta giniiduan samaane. ⁷ Ka seener, pokirna ŋuur goy doo in kuŋko ho ya ku rakaw, nec kuuko gine taat samaane. Kar nun gay goyaado in kuŋko doo. ⁸ Ta gin ta guduriti. Min diŋ di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda ŋuu unjin zir do maginer. ⁹ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak ŋuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, ŋuu moye bit ka daatko-anta ho ŋuu ose do maan kaak ta gintu. »

Isine ka Zuudas dō Iisa

(Matiye 26.14-16, Luk 22.3-6)

¹⁰ Hiyya, min paliinna ku Iisa kuuk orok in seer-aku, rakki kaak ŋu ko-laag Zuudas Iskariyoot baawtu dō agindaw ku gay satkiner ho ŋa kaawiico in maman ŋaaco gaarin Iisa, ŋuu obinji. ¹¹ Min ŋu doriit kaaw ta Zuudas, aawco gala. Ŋu diyiji a ŋuui bere gurus. Min yiriy taar-at di, Zuudas teestu bariye botol taat maman ŋaaco gaarin Iisa, ŋuu obinji.

Iidin ta Paak

(Maark 14.17-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)

¹² Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal *gele, yiriy taar-at, ŋu daggiy baar, ŋu gingiy tee ka *Paakdi. Maajir-nay indiig Iisa aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paak momo ? »

¹³ Kar Iisa tabirtu maajir-nay seera ho ŋa diyiico aman : « Baan dō geegirdi, kuu ŋaame in gem rakki icil jalin ka amiydi, aadonga. ¹⁴ Do ger kaak ŋa unje, kaawonji dō mee ka gerdi-ak aman : “ Tatkaw ŋaaminti a niin inde wer kaak ŋa tee tee ka iidiner in maajir-nay ? ”

¹⁵ Kar ŋaako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Edeŋ ko, kuute gine tee. »

¹⁶ Hiyya, maajir-nay baawtu dō geegirdi. Ŋu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho dō wer-ak ko, ŋu gintu tee ka Paakdi.

¹⁷ Min pat gale, Iisa in paliinnay ku orok in seer ottu. ¹⁸ Wiktin taat ŋu tiyo, ŋa diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. Ŋaar kaak tiya in nun-aŋ di. »

¹⁹ Min ŋu doriit kaaw-at, zin-kico ooliig koloc. Kar ŋu teestu indinji rakki aman : « Ŋa nununno dōo ? » ²⁰ Iisa

gay telkiico aman : « Min kuŋko kuuk orok in seera, ŋa ŋaar kaak pisinni oraw dō parki-aŋ di. ²¹ Ka seener, nun *Roŋ gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu dō bi kanto. Kar gay, radji dō gem kaak isindu ! Gem-ak, ya ŋu bal weenji sa guna ! »

Tee ka Paak ta Marbinto

(Matiye 26.26-30, Luk 22.14-20, 1 Korentiye 11.23-25)

²² Wiktin taat ŋu goytu tee, Iisa ictu mappa, ŋa deliiji barkin dō Buŋdi, ŋa pirsiga ho ŋa beriicog dō maajir-nay. Kar ŋa kaawiico aman : « Oboŋ ho taan, ŋaar-aŋ zir. » ²³ Kar ŋa ictu pey *kordindi, ŋa deliiji barkin dō Buŋdi ho ŋa beriicota ho okinco seetu. ²⁴ Kar ŋa diyiico aman : « Ŋuur-aŋ baarir. Baar-aŋ du-unit *Jamaw ta marbinto taat Buŋ asiy obe in gee ho kuuk min dō saan ta gee dakina. ²⁵ Ka seener nu kaawaako, nu siyaado pey maam ku *bin-di nam yiriy taat naa see kuuk marbinto dō *Meen-naw ta Buŋdi. » ²⁶ Hiyya, ŋu riytu riyin ku iidiner, kar ŋu amiltu ŋu baayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaaw dō bi ka tatire ka Piyer

(Matiye 26.31-35, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

²⁷ Do wer-ak, Iisa kaawiico dō maajir-nay aman : « Okinco, kuun rasindu, asaan dō Kitamner ŋu kaaw aman : “ Naa deen gay gooyindi ho tangiy yaa totire. ” » ²⁸ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy gay, naako ogire dō kid ka Galile. » ²⁹ Piyer gay kaawiji aman : « Ya okinco-aŋ rasiŋcin oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene, yiriy-tan di, dō aando-anta, kokir boogaado dees seer di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ³¹ Piyer gay wakiliiji aman :

^{14:27} Wer ka gase kaawor dō Zakariya 13.7.

« Ha'a, ya nu mata in kinke oki, nu tati-raado a nu ibingicunno » Kar maajirna okinco kaawtu paa di.

Inde ka Buñdi Jetsemaane

(Matiye 26.36-46, Luk 22.39-46)

³²Hiyya, Iisa in maajirnay ottu do wer kaak nu kolaag Jetsemaane ho na kaawico aman : « Goyon anne, nun baa inde Buñ. » ³³Kar na koliig Piyer, Zaak in Yaaya. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁴Kar na kaawico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kuñ goyon anne ho goyon mento. » ³⁵Na sinjitu unnda sooda, na dersitu ho na teestu inde Buñ a na rakaw naaji etirin wiktin ta taabiner-an minniney. ³⁶Na indiig aman : « Baaba, locin-ak radfo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginunno ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » ³⁷Min naar-ak, na yeepico do maajirnay kuuk subba. Kar na gasiig nu weyaw. Na kaawiji do Piyer aman : « Simon, ki weya ga ! Ki bal gedire goye mento pat rakki di oki ? » ³⁸Goyon mento ho indiguwon Buñ kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, naar gin niyin taat naa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ³⁹Ka seerinkar na etirtu, na inditu Buñ ho na deeliig kaawnay nuur-ak di. ⁴⁰Kar na yeeptu pey do maajirnay ho na gasiig nu weyaw nam nu gedarro pilin odinco, nu ibanno taat nuuji kaawe. ⁴¹Min na inde Buñ ka subbinakar, na yeepico ho na diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, din wiktinti nec kate. Nun Ron gemor, nuun berindu do pise ku gay zunuubinnar. » ⁴²Talon, gem kaak isindu-an asa ko eka ! Ucon, naamintenga ! »

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴³Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daarin gin *seepinpan ho daarin gay gin donkilay. Agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinar kat naamgu. ⁴⁴Zuudas, kaak isinji do Iisa, gaarco botol taat maman nuu obinji. Na kaawico aman : « Naar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, na naar ko ku rakiyo. Obonga, deetonga ho goyon samaane. » ⁴⁵Min nu ottu, ta bite-an di Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho na ooyiiji aman : « Gem kol *Rabbiney ! » Kar na baamiyiiga ho na giniiji cuud. ⁴⁶Hiyya, nuur kuuk daarin baawiji moota ho nu obiiga.

⁴⁷Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceeptu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumijit dengey. ⁴⁸Kar Iisa piltu biy aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? » ⁴⁹Kun kawta, nu goy in kunjo do *ger ka Buñdi ho nu garkiyiy gee. Maa di ku obginno annere ? Kar gay, ta kuuniytu ampa-ak a kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. » ⁵⁰Min naar-ak, maajirnay okinco gadtu, nu rasiiga. ⁵¹Do wer-ak gin dubil rakki kaak aadaag Iisa. Na ginno kesuune illa na kakil zimilla di. Gee-ak obaaga. ⁵²Naar gay pikicog zimillay-aku ho na gadtu tukinka.

Iisa do unco ka agindaw ku gay satkiner

(Matiye 26.57-68, Luk 22.54-55, 63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵³Min naar-ak, nu iyiig Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gay satkiner, agindaw

ku gaanuundi in ^{*}aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁴ Piyer gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho na goytu in askirna, nu ooriy ako. ⁵⁵ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa, nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁵⁶ Ka seener gay, gee dakin diyiji kaaw ta raadiner, kar kaawco gay rakki do. ⁵⁷ Gee daarin uctu, nu diyiji kaaw ta raadiner aman : ⁵⁸ « Ni dorig gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bunde kaak gee pintu-anja, kar do menaw subba di, naa pine ka pey. Ger naar-ak, nuur geenno kat yaa piniiji. » ⁵⁹ Do kaaw taar-an sa, kaawco rakkido.

⁶⁰ Hiyya, mee satkiner ka tatko uctu do unco ka geemir, na indiig Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶¹ Kar Iisa gay buguma di, na telkido. Min naar-ak, mee satkiner ka tatko indiig pey aman : « Kin ko Masi, Ron ka Bun kaak gee abdiyiyo walla ? » ⁶² Iisa gay ooytu aman : « Hii ! Na nun ko ho kuun talin nun ^{*}Ron gemor goy do meeday ta Bun kaak gin gudurre okintiti ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. »^s

⁶³ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney^{**} ho na diytu aman : « Wala gi raka pey saadine ! ⁶⁴ Ku doraaga, gem-an nigiy biy in Bun-anja ! Ya do tanjo, gem-an, gii giniin mamana ? » Kar okinco diytu aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁵ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin teesiji pice ulin do Iisa. Nu duuniig odinay, nu koociiga ho nu indiig aman : « Hey nabiinca-anja, kaawnin ja

waa kaak mennincin^{††} ! » Kar askirna naamiig Iisa in baase.

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-75, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Wiktin taat Piyer goyiy kara do wer ka berel ka gerdi, gay riyor ta mee satkiner ka tatko astu. ⁶⁷ Ta taliig Piyer oora ako, ta ibiniiga, kar ta diyiji aman : « Kinke oki, ki goy in Iisa kaak min Nazareet-aka. » ⁶⁸ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Nu ibingigdo. Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » Min pa-ak, Piyer amiltu kara min do wer-aka, na peytu do bit ka botildi. Hiyya, kokir boogtu. ⁶⁹ Gay riyor-at gay taliiga ho ta diyico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Kun gem-an naar min nuura tara. » ⁷⁰ Piyer gay tatira di pey. Darum sooda, gee kuuk goy ede-ak diyiji pey do Piyer aman : « Ka seener, kinke sa min nuura, asaan kinke min Galile. » ⁷¹ Kar Piyer teestu togile aman : « In Bun-anja, nu diyko doo a nu ibingigdo gem kaak ku kaawiy-anja ! Ya nu raada sa, Bun, naa daan kara. » ⁷² Do wer-ak di, kokir boogtu ka seerinjar. Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge dees seera, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya, na amiltu kara ho na zugii ale.

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Luk 23.1-5, Yaaya 18.28-38)

15 In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner, ^{*}aginay ku Yuudinnar, agindaw ku gaanuundi in gay dukume seriiner, okinco numtu dee kaawco. Min nu deetu kaawco, nu duu-

^s14:62 Wer ka gase kaawor do Daniyeel 7.13.

^{**}14:63 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

^{††}14:65 'mennincin' : Werin daarin, nu kaawa a 'doosinci'.

niig Iisa, nu iyiiga ho nu beriiig do Pilaat, guberner ka Room. ² Pilaat indiig Iisa aman : « Kiŋ ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiiji aman : « Kiŋ meenjiŋ kaawit ko. » ³ Agindaw ku gay satkiner diyiiiji kaawin dakina. ⁴ Pilaat indiig pey aman : « Ki telkaado ga ? Ki doraag doo di kaawin okiŋco kuuk nu diyiiijiŋ-aŋku ? » ⁵ Kar Iisa gay balji telke maanna nam Pilaat din sa ajbiye.

⁶ Ay iidin ta *Paakdi, guberner Pilaat imilgiy gem rakki min dajaayne, ŋaar kaak gee inditu. ⁷ Do wiktin taarat, gin gem rakki sinji Barabaas, goy dajaayne. Gem-ak, nu obig dajaayin sawa in eenji kuuk nu barjiliig gee ho nu dee gemo. ⁸ Gee dakina baawiiiji do Pilaat. Nu teestu indinji a ŋaaco gine maan kaak ŋa gingiyo ay iidin ta Paakdi. ⁹ Pilaat telkiico aman : « Ku raka naako pikin Sultan ka Yuudinnar walla ? »

¹⁰ Pilaat ibina tam kadar min hasuudina di, agindaw ku gay satkiner iyiig Iisa. ¹¹ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner isiniig gee-ak a nuu indin Pilaat ŋaaco pikin Barabaas. ¹² Pilaat indiigu pey aman : « Kar ŋaar kaak ku kolij Sultan ka Yuudinnar-aŋ gay, naa giniŋ man ? » ¹³ Nuur gay baagtu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ¹⁴ Pilaat indiigu pey aman : « Ŋaar nig maa di ? » Nuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! »

¹⁵ Pilaat rakaado nige aditco ku gee-aku. Hiyya, ŋa pikiicog Barabaas. Kar Iisa gay, ŋa diyiico a nuu koocin in kordingo. Min nu koocga, ŋa beriicog do askinar a nuu doodig ka etor.

Ajimiika ta askinar do Iisa

(Matiye 27.27-31, Yaaya 19.2-3)

¹⁶ Min ŋaar-ak, askirna iyiig Iisa do geriy ka guberner, nu unjiig atta. Kar

nu koliig eenco askirna okiŋco. ¹⁷ Do wer-ak, nu isiiji batik ta dindik buŋ ar ta sultinniidi. Kar nu siyiiiji jakumne ta jamiidi ho nu isiiji ar jakumne ta sultinniidi. ¹⁸ Kar nu teesiiji ooye aman : « Seek, sultan ka Yuudinnar ! » ¹⁹ Kar nu menŋiig do kaay in eto, nu piciiiji ulna ho nu dersi di do unji, ansi-ak a nu karmiyaaga.

²⁰ Min nu ajimiyig ko ajimiye, nu cimiijit batko-ata, kar nu isiijit tanji, nu baay doodig ka etor.

Doode ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)

²¹ Wiktin nu baayiyo, nu ŋaamtu in gem rakki paa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen[‡] ho ŋa asa min yeero. Ŋa takan Alekzandir in Rupuus. Nu asiriig a ŋaa icin etoy ka Iisa. ²² Kar nu iyiig Iisa do wer rakki nu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ²³ Do wer-ak, nu rakji bere maam kuuk amse in dawin kaak nu kolij « miir ». Ŋaar gay pooce. ²⁴ Hiyya, nu doodiig ka etor. Min nu doodga, nu deediit kesu-uneŋ werin dakina ho ay gem di iciy taat galji.

²⁵ Wiktin taat nu doodiig Iisa, pat nec parrika ta kawtira. ²⁶ Nu siirtu kaaw taat iy obinji aman : « Ŋaar-aŋ ko sultan ka Yuudinnar. » ²⁷ Gin kokinay seera oki nu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nuŋilay. [²⁸ Ansii ko, kaaw ta nu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Ŋu osig in gee kuuk

[‡]15:21 'Sireen' : Ŋa kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne.

jookumo. »][¶] ²⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiyiy kayco ho ɲu wariig lisa aman : « Hey ! Kiɲ kaak rak dimiɲ *ger ka Buɲdi ho iɲ menaw subba di, kii pine ka pey, ³⁰ jil kat doo ziɲ ka meenjiɲ ho paay min ka etor ! »

³¹ Yoo agindaw ku gay satkiner iɲ agindaw ku gaanuundi sa samtiyaaji do lisa, ɲu kaawiy benannico aman : « Ija jil gee ku pey, kar diɲ gay, ɲa gedarro jile ziy ka meenji ! ³² Seese Masi, sultan ka Israyeel. Paay diɲ di min ka etor, nii tale kar niɲ aamine. » Yoo kokinay kuuk ɲu doodtu iɲ ɲaara oki waraaga.

Muut ta lisa

(*Matiye 27.45-56, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30*)

³³ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ³⁴ Do wiktin taar-at, lisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Buɲdu, Buɲdu, maa di ki poociinu ? »^{§§}

³⁵ Gee daarin kuuk goy mootak dorga ho ɲu diytu aman : « Cokiyon ja, ɲa kolaag *Eli ! » ³⁶ Do wer-ak, rakki minnincō gadtu ɲa ictu bit ka jardor, ɲa duuniit do bi ka etor ho ɲa coopiig do maam kuuk tooro. Kar ɲa beriijig do lisa a ɲaa coode. Kar ɲa diytu aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa paayin min ka etor. » ³⁷ Kar lisa kooltu rada ho ɲa mattu.

³⁸ Min ɲa mattu, zimilla kuuk bigira* ɲu caaltu atta do ger ka Buɲdi eertu min datko min kuwa yoo keder. ³⁹ Min tatkaw ka askirin ku Room ka pey do unji ka lisa taltu maman lisa mattu-ak, ɲa diytu aman : « Way, gem-an Roɲ ka Buɲdi ka seener ! »

⁴⁰ Do wer-ak, goy oki daad daarin kuuk aadig lisa. ɲu talii min serek. Minnincō goy Mariyam ta Magdala, iɲ Mariyam atan Zaak ka kapaki iɲ Zooze, ho iɲ Salome. ⁴¹ ɲu aadig lisa wiktin ta ɲa goyiy Galile, ɲu talii kaaci. Do wer-ak goy oki daad dakina ku pey, kuuk coon iɲ ɲaara Zeruzaleem.

Unje ka lisa do maginer

(*Matiye 27.57-61, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42*)

⁴² Wiktin taat lisa mattu ka etor, *Yu-udinna okinco siya zinikico do yiriyo ta sabitdi. Yiriyo taar-at teesa min gale ka pati nam gale ka pat ta kawta. Do aadincō ta Yuudinnar, waan unjaado gem ka mate do maginer iɲ yiriyo ta sabitdi. ⁴³ Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. ɲaar oki min agindaw ku darrer ho gee karmiyaaga. ɲa era ase ka *Meennaw ta Buɲdi. Yuusup bal rake a zi ka lisa yaa goye ka etor iɲ yiriyo ta sabitdi. ɲa baawiji do Pilaat bal kolaw ho ɲa indiig zi ka lisa. ⁴⁴ Min Pilaat dortu kadar lisa mat ko, ɲa ajbiyitu tak-tak. Kar ɲa koliig tatkaw ka askinar-aka ho ɲa indiiga ya lisa mat ko jammiye. ⁴⁵ Min Pilaat doriit kaaw ta tatkaw ka askinar-ak, ɲa beriiji botol do Yuusup ɲa baayiy paayin zi ka lisa.

⁴⁶ Hiyya, Yuusup gidiytu kapanne, ɲa paayiy zi ka lisa min ka etor ho ɲa maliyiig iɲ kapanne-ata. Min ɲa maliyga, ɲa baawtu unjiig do magin taat ɲu doɗɗitu ka dambar. Min pa-ak, ɲa tunkiltu dambi ho ɲa dibiriit magin-ata.

⁴⁷ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala iɲ Mariyam atan Zooze goy tala do wer kaak ɲu diyiig lisa.

[¶]**15:28** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buɲdi kuuk ɲu siirtu min awalle iɲ kaaw ta Grek.

^{§§}**15:34** Wer ka gase kaawor do Soom 22.2.

***15:38** 'bigira' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'bakar'.

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-8, Luk
24.1-12, Yaaya 20.1-10)

16 Min yīriy ta sabit birtu, kun Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak, in gaaco Salome gidiytu itir, nu baawijji kockice do zi ka Iisa. ²In yīriy ta dumaas, wer dugus-dugus sabaan cokaw, nu amiltu, nu baayiy do maginer. ³Do botildi, nu kaawiy benan-nico aman : « Waa yaate tunkilin dambi min do bit ka maginer ? »

⁴Kar nu jaaltu kayco, nu tala kar dambi ka tatiko-ak waan tunkilig ko. ⁵Wiktin taat nu unjiyo, nu gastu dubil rakki goy kefer in serip ta meeda. Dubil-ak is kesuun portiko. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ⁶Kar dubil-ak kaawi-ico aman : « Dakon ginenna kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa ka min Nazareet kaak nu doodtu ka etor. Naar ginno anne, na nooye. Talon, an ko wer ka nu diyiiga. ⁷Kar baan, dakonco kaaw do maajirnay in do Piyer aman : “ Naar ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji uudin ta na kaawiiko. ” »

⁸Hiyya, daad-ak amiltu ho nu gadtu serek min do maginer. Asaan nu barjile ho nu azira jug-jug. Min kolaw di yoo do waan sa, nu bal kaawe.

Bayne ka Iisa do Mariyam ta Magdala

(Matiye 28.9-10, Yaaya 20.11-18)

⁹[Min Iisa nooytu, yīriy ta dumaas in kawtir kawtira, na bayniitit ja do Mariyam taat min geeger ka Magdala, taat na atiktu aaridna peesira min do ziti. ¹⁰Ta baawtu, ta osiico do nuur kuuk awalle goy in naara. Nu morkaw ho nu alaw. ¹¹Kar nuur gay, min nu doriit

kaawti taat a ta talig Iisa nooye-ak, nu bal icin kaawti.

Bayne ka Iisa do maajirnay seera

(Luk 24.13-35)

¹²Min naar-ak, Iisa ziy newsitu ho na bayniico do maajirnay kuuk seera do wiktin taat nu baayiy yeero. ¹³Hiyya, nu yeeptu geero ho nu osiico do eenco maan kaak kuuniyco botildi. Kar nuur gay bal icin kaawco.

Bayne ka Iisa do maajirnay kuuk orok in rakki

(Matiye 28.16-20, Luk 24.36-49,
Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁴Hiyya, ba aar Iisa bayniico do maajirnay kuuk orok in rakki do wiktin ta nu tiyiyo. Na leesiico do bi ka imaanco taat sooda ho in kayco kuuk bombo, nu icgiydo kaaw ta gee kuuk talig na nooye. ¹⁵Kar Iisa diyiico aman : « Jaawon adiy ka kidar okinji. Gaaron Kabarre ta Gala do gee okinco. ¹⁶Naar kaak aamine ho nu *batiziyga, Bun yaa jilinji. Kar naar kaak bal aamine gay, Bun yaaji dukume seriine. ¹⁷⁻¹⁸An ko gamin kuuk ajbay kuuk yaa gaare a gee-an aamin lotu : nuur kuuk aamin lotu-ak yaa gedire atke aaridna in sindu ho nuu gedire kaawe kaawin kuuk marbinto. Nuu obe aalna wal ya nu see kop taat diya sa, ginaacodo maanna. Nu le pisinco do gee ku radaw ho gee-ak yaa coole. »

Coone ka Iisa ka samaaner

(Luk 24.50-53, Akt 1.9-11)

¹⁹Min *Rabbin Iisa kaawiico pa-ak, Bun coonig ka samaaner ho na diyiig do meeday. ²⁰Min naar-ak, maajirnay totirtu do ay wero, nu gaariy Kabarre ta Gala. Rabbin gaayiigu nu giniy gamin

kuuk ajbay kuuk gaara kadar kaawco ka
seener.][†]

[†]**16:20** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Buɗdi kuuk ɗu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Kabarre ta Gala ta

Luk

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar Luk siir makaatamna seera : ta rakki ko-anta ho ta seerinkar gay, Akt, riy taat paliinna gintu. Luk gay, naar paliinno ho na bal taliñ lisa in odinay. Kar gay, na daptoor ho naar oki hadire do wiktin taat Pool gaariy Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Na bariy baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniye do goyinj ka lisa min do teesindi. Gamin nuur-an ko kuuk berji botol na siiriit Kabarre ta Gala-anta. Na siirit do gem rakki kaak Yuudinnado sinji Teyopil ho min loci ko Kabarre-an totirtu do gee kuuk Yuudinnado kuuk goy do ay wero ho kaawa Grek.

Na gaariico baaco ku kaawin kuuk rada ho aadanna ku Yuudinnar. Luk gaara oki ele kaak tañ kaak Buñ gintu do kooginar, do daatir, do pokirnar, do awraatinnar ho do nuur kuuk gee pooogu. Maktumne-an gaara kadar Kabarre ta Gala, taar asa oki in galal, in oziliika ho in salaane. Luk raka a gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa ibine kadar lisa, naar gay jilincó.

Teesinti ka Kabarre ta Gala ta Luk

1 Gem kol sinji Teyopil, min awalle, gee dakina gec siirin gamin kuuk kuuniy do datikte. ² Nu gaarten gamin-ak ar kaak awalle gee kuuk tal in odinco osiitengu, nuur-ak riyco ta gaare kaaw

ta Buñdi di. ³ Ampa-ak, nun oki, aldu gala taat min nu bariytu baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniy min do teesindi, nu siiriin gamin-ak rakki rakki locin. ⁴ Nu siiriin-ak asaan kii ibine seen ta gaaran taat ki gastu.

Dubil ka Buñdi gaara weenji ka Yaaya-Batist

⁵ Do wiktin taat *Herood goyiy sultan ka Zuude, gin gay satkiner rakki nu kolaag Zakariya. Na gina riy do *ger ka Buñdi in gay satkiner ku Abiya.⁶ Daaciy, sinji Elizabeet, ta min tamba ta *Haruun. ⁶ Zakariya in daaciy, seerco, nu gee sellen do unji ka Buñdi, ho in gelbin rakki, nu karmiyaag *gaanuun ka Buñdi okinji. ⁷ Kar nuur gay bal wee asaan Elizabeet, taar mogina ho seerco nu zañ ko tak-tak.

⁸ Yiriy rakki, tamba tan Zakariya as gine satkine do ger ka Buñdi asaan ta kaminco. ⁹ Zakariya kat ta gal do kaay a na baa onne *dokkanne atta do *ger ka Buñdi ar kaak gay satkiner gingiy do aadinco. ¹⁰ Wiktin taat dokkanne onniyak, gee okinco gay goy salkiya kara. ¹¹ Tala kar, *dubil ka Buñdi bayniji do Zakariya ho na pey do meeday ta wer kaak dokkanne onniyak. ¹² Min Zakariya taliig dubil-ak, na barjiltu ho kolaw obiiga. ¹³ Kar dubil-ak gay kaawiiji aman : « Zakariya, dak ginenno kolaw. Buñ cokiyyit salaanen. Daacin Elizabeet yaan wee mico. Ya ta wee, kii kolin Yaaya. ¹⁴ Adin yaa gine portik aale ho gee dakina yaa aaciye¹ in kinke do bi ka weenji. ¹⁵ Asaan mic-ak asa gine gay riyor tatko ka Buñdi. Wala na siya maama, wala na siya argi. Min do addi ka yaaco di, Ruwwin ta Buñdi miinig ko.

¹1:5 'gay satkiner ku Abiya' : Min wiktin taat Dawuud goy sultan, nu deedig gay satkiner werin orok seer in pood (24). Do wiktin taar-at, Abiya tatkaw ka gay satkiner ka porpodinkar. Kar min gay satkiner okinco, werco kaak rakki asgiy gine riy do ger ka Buñdi menaw peesira, kar nu rasit kamin do eenco. Zakariya gay, naar gay satkiner min gee ku Abiya.

¹1:14 'aaciye' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagine'.

¹⁶ Ɓa asa iyyiŋ koogin ku Israyeel dakina do botol ta *Rabbince Buŋ. ¹⁷ Ɓaa ogiriŋ unji, Ɓaa gine riyoy iŋ gudurre ho iŋ ruwwine ar kaak nabi *Eli gintu awalle. Ɓaa amriŋ aginay iŋ kooginco ho Ɓaa newsiŋ gee kuuk kayco bombo ŋuu gine gee sellen. Paa kat, Ɓaa nune gee kuuk yaa kuuniye kunji. »

¹⁸ Zakariya telkiiji do dubil ka Buŋdi-ak aman : « Nun iŋ daatur, seertini ni zaɓ ko, kar maman naa ibine kadar maanna-aŋ ka seener ? » ¹⁹ Dubil-ak kaawiiŋ aman : « Nun ko kaak ŋu koliiy Jibriin kaak peya do unji ka Buŋdi. Ɓa Ɓaamintu a naan iyyin kabarre ta gala-anta. ²⁰ Kar kiŋ gay bal aamine do kaa-wor. Kaawor-at yaa asen di do wiktinti. Do saan taar-at ko, Buŋ yaan sokumiŋ biŋ nam yiriy taat gamin-ak yaa kuuniye. »

²¹ Wiktiŋ taat Zakariya kaawiy iŋ du-bil ka Buŋdi-ak, gee kuuk eraag kara gay ajbiyitu do taaye kaak Ɓa taaytu attaka. ²² Min Ɓa amiltu, biy sokume. Illa Ɓa tawga iŋ pisiŋji di. Ampaa ko, gee-ak ibintu kadar maan bayinji atta do ger ka Buŋdi.

²³ Hiyya, min kun Zakariya deet kam-inco, ŋu yeeptu geero. ²⁴ Ba aaro, daaciy Elizabeet ictu adi. Koyin beey ta cigil geer di. Ta kaawtu do adti aman : ²⁵ « Way, Rabbin tal kaatu. Diŋ Ɓa imilduut kat sokuŋuwir min unco ka geemir. »

Dubil ka Buŋdi gaara weenji ka Iisa

²⁶ Adti ka Elizabeet nec ko koyin bi-jigiŋ, kar Buŋ Ɓaamiig *dubiley Jibriin do geeger ka Nazareet do kid ka Galile. ²⁷ Ɓa Ɓaamiig do gemso rakki, siŋti Mariyam taat kaawco mat ko iŋ Yuusup a ŋuu obe. Yuusup gay, Ɓaar min baa taŋ Dawuud. ²⁸ Dubil-ak unjitu do werti, Ɓa ooyiiti, ho Ɓa kaawiiti aman : « Kaŋ aacay, ka gas barkin min do Buŋdi. Ɓa goy iŋ kaŋke. » ²⁹ Min Mariyam doriit kaawoy-at, ta barjiltu

tak-tak. Kar ta ostu do adti aman : « Taar-an gay baati maa ? » ³⁰ Dubil-ak kaawiiti aman : « Dak ginenco kolaw, Mariyam, asaan ka gas barkin ta Buŋdi. ³¹ Kaa ice adi, kaa wee mico ho kaaji diye siŋ Iisa. ³² Mic-ak, siŋji asa aale. Ɓuu kolin Roŋ ka Buŋ ka kuwa. Rabbin Buŋ yaaji beriŋ sees ka sultan kaak min ka tacco Dawuud. ³³ Ɓaa goye sultan ka gee ku Israyeel doo ho meennuwiŋ gaasaado tak-tak. » ³⁴ Mariyam telkiiji do dubil-ak aman : « Maanna-aŋ yaa kuuniye maman asaan nun ibanno misa mitko ? » ³⁵ Dubil-ak kaawiiti aman : « Ruwwin ta Buŋdi yaake ase ho gudurre taat min kuwa yaake gootiŋke ar kelmo. Ansii ko, mic kaak kaa wee-ak yaa goye sellen do unji ka Buŋdi ho ŋuu kolin Roŋ ka Buŋdi. ³⁶ Cokay ! Elizabeet taat min baako oki iŋ adti. Taar taat gee osiy a ta mogina din sa, diŋ adti koynay bijigiŋ ko ho taa wee mico. ³⁷ Asaan ginno maan kaak pak Buŋ. » ³⁸ Min pa-ak Mariyam kaawtu aman : « Nun gay riyor ta Rabbiner. Kaaw taat ki kaawiidu-an yaa ase do botilti. » Hiyya, dubil-ak rasiita ho Ɓa deettu.

Mariyam baati ooye do Elizabeet

³⁹ Menaw ŋuur-ak di, Mariyam uctu ho ta birtu sak-sak iŋ unti do kid ka Zude do geeger rakki ka dambar. ⁴⁰ Ta unjitu do ger kaŋ Zakariya ho ta ooyiiti do Elizabeet. ⁴¹ Min Elizabeet doriit ooyti-at di, mic kaak do adti-ak teestu awke ho Ruwwin ta Buŋdi miiniita. ⁴² Ta kaawtu iŋ gaay tongo aman : « Min daad okinco-aŋ, kaŋken di Buŋ barkiyiŋke ho mic kaak do adke oki, Ɓa barkiyga. ⁴³ Nun gay waa, taat nam atan Rabbiner asiin talindu ? ⁴⁴ Talu, do wiktin taat nu dorig gaayke di, mic kaak do adir-aŋ alji gala nam Ɓa awke. ⁴⁵ Galal loke, kaŋ taat aamin do kaaw taat Rabbin kaawiike a taa nece do werti ! »

⁴⁶ Kar Mariyam ictu riye aman :

« Nu ozila Rabbin Buṇ, ṇaar kaak tatiko.
⁴⁷ Gelbiner miin iṇ galal, asaan Buṇ jilaanu.

⁴⁸ Ṭa tal aminduwir, nun taat gay riyoy ho diṇ ṇa jaalintu.

Ka seener gay, min yiriya ḡaayiy iṇ unti, gee okiṇco yaa kaawe a Buṇ berdu galal,
⁴⁹ asaan Buṇ kaak gin gudurre okintiti berdu gamin

kuuk samaan lotu.

Sellen gay sinji.

⁵⁰ Aminduwiy goy doo ḡo gee kuuk karmiyaaga.

⁵¹ Ṭa gaarid gudurrey iṇ soriyay.

Ṭa totirig gee kuuk jaala ziṇkico kuwa.

⁵² Ṭa paayig sultinnay min ḡo jardico, ho ṇa jaalig masaakanna kuwa.

⁵³ Gee kuuk mey diyaagu, ṇa berco tee, ho gay gamnar gay, ṇa atkiig iṇ pisiṇco orok.

⁵⁴ Ṭa mogig^s gay riyoy, gee ku Israyeel. Ansi-ak, ṇa moyiig tale ka aminduwiy.

⁵⁵ Aminduwiy-at, ṇa taliit doo ḡo Ibraayim iṇ tambaay ar taat ṇa kaawiico ḡo aginiyte. »

⁵⁶ Min ṇaar-ak, Mariyam taaytu wer ka Elizabeet ar koyin subba pa, kar ta yeeptu gerco.

Weenji ka Yaaya-Batist

⁵⁷ Elizabeet, min menuwti ku weendi nectu, ta weetu mico. ⁵⁸ Mutkiyti iṇ aginiyti dortu a Rabbin tal aminduwti-ak, ṇu aacytu iṇ taara. ⁵⁹ Min mic-ak gintu menaw porpoḡ, kar ṇu astu ḡo *ḡukume ka selṇol. Zer ṇu rakji diye siṇ kutacco Zakariya. ⁶⁰ Kar yaaco gay kaawiico aman : « Ha'a, paado ! Gii kolin Yaaya. » ⁶¹ Ṭuur gay telkiitit aman : « ḡo baako, ginno gem kaak sinji pa. » ⁶² Kar ṇu kaawiiji iṇ pisiṇco ḡotacco Zakariya aman : « Ki raka ronji, gii kolin waa ? » ⁶³ Ṭaar gay inditu maan ka siirindi, kar ṇa siirtu aman : « Sinji Yaaya. » Hiyya,

gee-ak okiṇco ajbiyту. ⁶⁴ ḡo wer-ak, biy piltu kate ho ṇa teestu kaawe. Ṭa oziliig Buṇ. ⁶⁵ Gee-ak kolaw unjiico. Kaaw-at totirtu ḡo kid okiṇji ka dambiniidi ka Zuude ho ṇu kaawa ko ḡo bi ṇaar-ak di. Okiṇco, gee kuuk doriit kaaw-at, kolaw unjiico, ⁶⁶ ṇu obiit ḡo gelbinco ho ṇu ḡiyту aman : « Mic-aṇ asa gine maa gemira ? » Ka seener, gudurre ta Buṇḡi goy iṇ ṇaara.

Zakariya ozila selliṇkaw ta Buṇḡi

⁶⁷ Ruwwin ta Buṇḡi miiniig Zakariya takan mic-aka, ṇa teestu kaawe ar nabiinṇe aman :

⁶⁸ « Oziliika ḡo Rabbine, Buṇ ka Israyeel asaan ṇa mogiig geenji ho ṇa jiliigu.

⁶⁹ Ṭa imilte Gay Jilindi kaak gin gudurre min ḡo tamba ta gay riyoy Dawuud.

⁷⁰ An ko kaaw taat min awalle Buṇ kaawiico

ḡo nabiinnay kuuk ṇa doḡtu ho ṇuur gay kaawiit ḡo geemir.

⁷¹ Kaaw-at, taar ko taat Buṇ ḡiyту a ṇaate jilinte min ḡo adinte

ho min ḡo pise ka gee kuuk elgitenno.

⁷² Ṭa tal amindaw ta aginiyte ho ṇa bal rawtin jamuwiy taat taḡ ṇa obtu iṇ ṇuura.

⁷³ Jamaw-at, taar ko taat Buṇ togiltu ḡo tatte Ibraayim

⁷⁴ a ṇaate jilinte min ḡo adinte ho gii abdiyiṇji bal kolaw.

⁷⁵ Ampaa ko, gii gine sellen ho *cawar ḡo unji,

ḡo menuwte kuuk ṇa beriite ḡo duniiner. »

⁷⁶ Zakariya kaawtu pey ḡo ronji Yaaya aman :

« Gem kol ronji, yiriy rakki, ṇu asaan kole

a ki nabiinṇe ka Buṇ ka kuwa,

asaan kii ogire ḡo Rabbiner ho kiiji siyin botiliy.

^s1:54 'mogig' : Werin daarin, ṇu kaawa a 'sakuwig'.

⁷⁷ Kiico gaare do geenji maman nuu gase jile

ho zunuubinnico, nuuco saamiyınco.

⁷⁸ Ka seener, Buñ, ñaar tala aminduwte ho ña elgiite.

Paa kat, ñaate ceerin portikuwiy min kuwa ar pat taat cokaw.

⁷⁹ Taa ceerin gee kuuk goy do gondikor ho muut eraagu.

Paa kat, ceerinti-ak yaate iyinte do botol ta aapiyer. »

⁸⁰ Hiyya, mic-ak maadiyo ho ña gintu bombo do ruwwiner. Ña goytu do kalaaner nam yiri taat ña gaartu ziy do gee ku Israyeel.

Weenji ka Iisa

(Matiye 1.18-25)

2 Do wiktin taar-at, sultan kaak tatik ka Room kaak nu kolig Sezaar Ogist bertu izinne a nuu osin gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji. ² Ose kaak awalle-ak kuuniytu do wiktin taat Kiriniyuus goy guberner ka Siri. ³ Ay gem di baawtu do geegirji, nu osiiga. ⁴ Yuusup sa uctu min do geeger ka Nazareet, kid ka Galile, ña baawtu do geeger ka Dawuud kaak nu kolig Beteleyem do kid ka Zuude asaan ñaar min tamba ta Dawuud. ⁵ Yuusup baawtu sawa in gem-soy Mariyam taat in adti, nu osiigu.

⁶ Do wiktin taat nu goyiy misa Beteleyem, Mariyam koyinti ku weendi nece. ⁷ Min adti aawiita, ta weeyig aawti, kar ta maliyig in ñanguuna ho ta deerig do kolooyner. Ta deerig pa-ak asaan wer ginno do zugin ku martir.

⁸ Do wer ñaar-ak, gin gay gooyindi kuuk goy yeero. Ñu gooya mallico in aando. ⁹ *Dubil ka Buñdi bayniico ho *darjin ta Buñdi gootiig in portikuwti. Kolaw obiig tak-tak. ¹⁰ Dubil-ak kaawiico karan aman : « Dakon ginenna ko-

law, nu iyko kabarre taat yaa bere galal dakina do gee okinco. ¹¹ Do aandite-an di, do geeger ka Dawuud*, nu weeko Gay Jilindi. Ñaar ko Masi ho *Rabbine.

¹² An ko maan kaak yaako gaare kuu ib-ininji : ku baa gase mico, nu maliyig in ñanguuna ho nu deerig do kolooyner. »

¹³ Ta bite-an di, dubal ku Buñdi dakina paaytu min ka samaaner, nu gasiig ka awalle-aka ho nu teestu ozile Buñ. ¹⁴ Do ozilico-ak, nu riya aman :

« Darjin do Buñ kaak goy kuwa ka samaaner

ho aapiye do gee kuuk ña elgiyo kuuk goy kefer. »

¹⁵ Wiktin ta dubal ku Buñdi-ak coontu kuwa ka samaaner, gay gooyindi-ak kaawtu benannico aman : « Yallinten ja Beteleyem, gi baa taliñ maan kaak kuuniye, maan kaak Rabbin Buñ gaariite. » ¹⁶ Kodok di, nu uctu, nu baawtu do geeger-aka. Ñu gasiigu, Mariyam in Yuusup ho in mic kaak nu deertu do kolooyner-aka. ¹⁷ Min nu taliig mic-ak, nu osiicot taat dubil ka Buñdi kaawiico do bi kanji. ¹⁸ Gee okinco kuuk cokiye kaaw ta gay gooyindi-ak ajbiyu tak-tak. ¹⁹ Kar Mariyam gay obig gamin-an okinco do adti ho ta pakira dakina loco. ²⁰ Hiyya, gay gooyindi-ak ictu botilco. Do yeepinco, nu jaalig sin ku Buñdi kuwa ho nu oziliig do gamin okinco kuuk nu dortu ho kuuk nu taltu, asaan nu as do botilco uudin taat dubil ka Buñdi kaawiico.

Iisa, nu iyiig do ger ka Buñdi

²¹ Min mic-ak gintu menaw porpod, wiktin astu taat nuuji *dukume selno ho nuuji diye sin. Hiyya, nu diyiji sin Iisa kuuk *dubil ka Buñdi gaariiti do Mariyam min ta bal ice misa adi.

****2:11** 'geeger ka Dawuud' : geeger-ak, ñaar geeger ka Beteleyem, wer kaak nu weeyig Sultan Dawuud.

²²Goytu kee, menaw nectu kuuk
 ɲuu gine *satkin taat ɲuu kuuniye
 *cawar do unji ka Bunɗi uudin ta
 *gaanuun ka Muusa kaawtu. Hiyya, Yu-
 usup in Mariyam iciig mic-aka, ɲu deettu
 Zeruzaleem ho ɲu iyiig do Rabbiner do
 *ger ka Bunɗi. ²³ɲu gintu pa-ak asaan
 do gaanuun ka Bunɗi, ɲu siir aman : «
 Ay mic kaak aawo, ɲuu berinji do Rab-
 biner. »^{††} ²⁴ɲuuji gine satkine. Satkin-at
 gay, ɲuuji berguwe toreerin seera wala
 ammaamin seer kuuk naada.^{‡‡}

²⁵Do geeger ka Zeruzaleem, gin gem
 rakki sinji Simeyon. ɲaar gem sellen do
 unji ka Bunɗi ho ɲa karmiyaaga. ɲa
 era asinji ka Gay Jilindi ka gee ku Is-
 rayeel. Ruwwin ta Bunɗi goy in ɲaara
²⁶ho ta miniig a ɲa mataaɗo, illa ɲa tal-
 in ja in odinay, Masi kaak Buɲ ɲaamtu-
 aka. ²⁷Paa ko, Ruwwin-at ɲaamiig do
 ger ka Bunɗi. Do wiktin taar-at di, Iisa,
 aginiyyi iyiig do wer-aka a ɲuuji gine
 gamin kuuk gaanuun kaawtu. ²⁸Hiyya,
 Simeyon iciig mic-ak do pisinji ho ɲa
 oziliig Buɲ aman :

²⁹« Gem kol Rabbiner, diɲ ki necit
 kaawon.

Rasin ko, nun gay riyon, naa mate in
 aapiye.

³⁰Ka seener, nu tal ko in odinar maman
 kiini jile.

³¹Jile ɲaar-ak ko kaak ki bertu do unco
 ka gee okinco.

³²Taar portikaw do gee okinco a ɲuu
 ibininji,

ho taar *darjine do geenjin ku Israyeel.
 »

³³Min aginiyyi ku micor cokiyiit kaaw
 ta Simeyon-at, ɲu abiytu. ³⁴Simeyon
 barkiyiigu ho ɲa kaawiitit do Mariyam
 atan Iisa aman : « Do bi ka ronke-an,

gee ku Israyeel, dakina yaa solle, dak-
 ina gay yaa coone. Mic-an, ɲaar maan ka
 gaarindi ka Bunɗi kaak gee asiy meele
 do bi kanji. ³⁵Ansii ko, kaaw taat cig-
 ile do aditco, ɲaa imilin kara. Kar kanke
 Mariyam gay, taabin yaa noomin gel-
 binke ar ɲu waacinke in garta. »

³⁶Do wer-ak, gin pey nabiinca rakki
 sinji Aan. Ta romoy ta Panuwel min
 tamba ta Azeer. Taar zaɓ ko tak-tak.
 Ta goytu in mitti elgin peesira, kar ɲa
 mattu. ³⁷Min ɲa mattu, ta goytu murgila
 nam elginti nectu orok porpod in pood
 (84). Aan-at goyinti, aando, yiryo, ta
 goy ko do ger ka Bunɗi di, ta gina riy
 tanji : ta ica sayamne ho ta salkiyaw.
³⁸Wiktin taat Simeyon oziliy Buɲ-ak,
 Aan sa goya. Taar oki teestu ozile Buɲ
 ho ta kaawiy do bi ka mic-ak do gee ok-
 inco kuuk era jile ka Zeruzaleem^{¶¶}.

³⁹Min aginiyyi ku Iisa gaasiit riy taat
 gaanuun ka Rabbin kaawtu, ɲu yeeptu
 do geegirco Nazareet do kid ka Galile.

⁴⁰Mic-ak maadiyo ho ɲa denriyo. Ib-
 ine kaak asa min do Bunɗi miinga ho
 Buɲ berji barkin dakina.

Iisa unje do ger ka Bunɗi

⁴¹Ay elgo, aginiyyi ku Iisa baggiy
 Zeruzaleem do iidin taat ɲu kolig *Paak.

⁴²Min elginay ku Iisa nectu orok in
 seera, uudin ta aadinco, aginiyyi iyiig in
 ɲuura. ⁴³Min iidin-at gaase, ɲu yeeptu.
 Kar Iisa gay daktu Zeruzaleem. Sando,
 aginiyyi balji pakire. ⁴⁴Do tanco-at a wal
 Iisa toliya ko in gee kuuk yeepe in ɲuura.
 ɲu eeltu in jiwi, kar ɲu teestu bariyin
 datik ta aginiyyo in royinco kuuk goy
 ede. ⁴⁵Kar gay, ɲu bal gasinji. ɲu bariyyi
 paa nam ɲu yeeptu pey Zeruzaleem atta.
⁴⁶Mena seer, ɲu bariya bariyen di. Kar

^{††}2:23 Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.2,12.

^{‡‡}2:24 Wer ka gase kaawor do Lebitik 12.8.

^{¶¶}2:38 'jile ka Zeruzaleem' : Do wiktin taar-at, Yuudinna dakina pakira kadar Buɲ
 yaaco ɲaame Masi kaak yaa jilinco min do pise ka gee ku Room.

yiri ta baay ka subbiŋkar gay, ɲu gasiig do *ger ka Buŋdi. ɲa goy keder datik ta agindaw ku gaanuundi, ɲa cokiyyigu ho ɲa indiigu. ⁴⁷Gee kuuk cokiyaaga-ak okiŋco ajbiytu do telkiŋji ka micor-aka, asaan ɲa telkaaco in ibine dakina. ⁴⁸Wiktin taat aginiyyi taliiga, ɲuur sa ajbiytu. Kar yaaco kaawiiji aman : « Gem kol roŋji, maa di ki giniini ampa ? Talu, nunu in takko, seertini kelimni amile do wiktin taat ni bariyiicin. » ⁴⁹Iisa gay telkiico aman : « Maa di kuu bariyiinu ? Ku ibanno kadar nun naa ginin riyoy ta Tanni do geriy walla ? » ⁵⁰Kar aginiyyi gay bal ibine baat ta kaawoy-ata.

⁵¹Min ɲaar-ak, Iisa yeeptu Naza-reet in ɲuura ho ɲa karmiyiy kaawco. Yaaco gay obig gamin-aŋ okiŋco do adti. ⁵²Hiyya, Iisa maadiyo, ibiniŋji sa gaayiyo. ɲa goyiy sellen do unji ka Buŋdi ho do unco ka geemir.

Aŋji ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark
1.1-8, Yaaya 1.19-28)

3 Do wiktin taar-at, Tibeer, sultan kaak tatiko, gin ko elgin orok in beey do meennuwi. Pons Pilaat gay goy guberneer ka Zuude. *Herood Antipaas tala kaati ka Galile ho sinji Pilip gay goy kaati ka Iture in Terakoniit. Lisaniyaas gay goy kaati ka Abileen. ²*Han in *Kayip gay agindaw ku gay satkiner. Do wiktinco-at ko, do kalaaner, Buŋ berijit kaawoy do Yaaya roŋ ka Zakariya. ³Yaaya jaawiig biy ka barre ka Zurdan. ɲa kaawiy do geemir aman : « Ibinon niginko, rason goye kaak awalle, ɲuuko *batiziyinko ho Buŋ yaako saamiyin zunuubinniko. »

⁴Ampaa ko, taat nabi Ezaayi siirtu awalle do maktumney astu do werti aman :

« Gaay tongo kaawa do kalaaner aman :
" Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalaŋ. »^{§§}

⁵Zoolna, gee yaa tiisiŋco,

dambinay in kootat, gee yaa eeziŋco.

Botilay kuuk kooliyaw, gee yaa siyiŋco dalaŋ,

ho zorgilna, gee yaa siyiŋco sataaŋ.

⁶Paa kat, gee okiŋco yaa tale jile ka Buŋdi. »*

⁷Min ɲaar-ak, gee dakina baawiiji do Yaaya a ɲaa batiziyiŋco. ɲaar gay kaawiiico aman : « Talon ja, kuŋ gee kuuk ar aalin-aŋku ! Ku pakira a kuu pake min dapinko ta Buŋdi taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? » ⁸Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyiŋko kaak awalle. Dakon osenno do aditko aman : « Gi koogin ku tatte Ibraayim », asaan ka seener, Buŋ nec soke min do dambay-aŋ di, ɲaa rabilin roŋ ku Ibraayim. ⁹Diŋ gay, jekin ɲaar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado roŋ kuuk samaane, ɲuu doliyiŋji ho ɲuu accin do aki. »

¹⁰Kar gee-ak indiig Yaaya aman : « Hadi, nii gine ziŋkini maman ? » ¹¹ɲaar gay telkiico aman : « Gem kaak gin ke-suun seera, do kaak ginno gay, ɲaaji bere rakki. Kar gem kaak gin maan ka teendi sa, do kaak ginno gay, ɲaaco deediŋji oki. »

¹²Do wer-ak, gay obe miirir sa baawiiji do Yaaya a ɲaa *batiziyiŋco ho ɲu indiig aman : « Gem kol tatkaw, nin gay, nii gine maman ? » ¹³ɲaar gay telkiico aman : « Ku ginno botol ta kuu gaaye gurus do geemir min kuwa. Icon maan kaak ɲu kaawikon di. »

¹⁴Do wer-ak, pey gin askirna. ɲuur sa indiig Yaaya aman : « Kar nin-aŋ gay, nii gine maman ? » ɲaar gay telkiico aman : « Dakon gaamenno gurus ka gemor, wala

§§3:4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1.

*3:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3-5.

kuuji diye kaaw maala. Illa kuu peye in gurus ka ɲu beriiko dɔ koyer di. »

¹⁵ Wiktin taar-at, gee eraag ko Masi kaak Buɲ kaawtu a ɲaa ɲaame-aka, kar ɲu indiy zɪŋkico aman : « Yaaya-aɲ ko yaa gine ɲaara walla ? » ¹⁶ Yaaya gay kaawiico dɔ gee okiŋco aman : « Nun batiziyaaiko in amay. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdɔ kaak naa sorin ɲugiray. Gem ɲaar-ak yaako batiziyiŋko in Ruwwin ta Buɲdi ho in ako. ¹⁷ ɲa ob garta dɔ pisiɲji, ɲaa yiile *geme ka putiri ho ɲaa leen dɔ urdey. Kar buɲ gay, ɲaa orin dɔ ak taat matdɔ tak-tak. » ¹⁸ Ansii ko, Yaaya taayiiɲ gee in kaawin dakina ku pey kuuk gaara Kabarre ta Gala.

Herood obig Yaaya-Batist daɲaayne

(*Matiye 14.3-4, Maark 6.17-18*)

¹⁹⁻²⁰ *Herood kaak tala kaati ka Galile gay obit Herodiyaad, daacyi ta sinji Pilip ho ɲa gin pey gamin kuuk jookum ku pey. Do taar-at ko, Yaaya leesiiɲi dakina. In taar-ata oki, Herood bal cime kaay. ɲa gin pey maan kaak jookumo, ɲa obig Yaaya daɲaayne.

Batem ka Iisa

(*Matiye 3.13-17, Maark 1.9-11*)

²¹ Min Yaaya, ɲuu bal obin misa daɲaayne ho ɲa *batiziyiɲ gee okiŋco-ak, Iisa oki, ɲa batiziyiiga. Wiktin taat Iisa salkiyiyo, samaan piltu waakilak. ²² Do wer-ak, Ruwwin ta Buɲdi paayiiɲi ar ammaama, ho ɲa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kiŋke ko roɲdu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

Tamba ta Iisa

²³ Wiktin taat Iisa teestu gine riyoy-ak, elginay yaa nece ar orok subba pa. Gee gay a wal ɲa roɲ ka Yu-

usup, roɲji ka Eli-aka. ²⁴ Eli gay roɲji ka Mataat, Mataat roɲji ka Lebi, Lebi roɲji ka Melsi, Melsi roɲji ka Janaay, Janaay roɲji ka Yuusup. ²⁵ Yuusup gay roɲji ka Matatiyaas, Matatiyaas roɲji ka Amoos, Amoos roɲji ka Nawuum, Nawuum roɲji ka Esli, Esli roɲji ka Nagaay. ²⁶ Nagaay gay roɲji ka Maat, Maat roɲji ka Matatiyaas, Matatiyaas roɲji ka Simeyiin, Simeyiin roɲji ka Josees, Josees roɲji ka Joda. ²⁷ Joda gay roɲji ka Yowanaan, Yowanaan roɲji ka Reeza, Reeza roɲji ka Zorobabeel, Zorobabeel roɲji ka Salatiyeel, Salatiyeel roɲji ka Neeri. ²⁸ Neeri gay roɲji ka Melsi, Melsi roɲji ka Addi, Addi roɲji ka Kosaam, Kosaam roɲji ka Elmadaam, Elmadaam roɲji ka Eer. ²⁹ Eer gay roɲji ka Iisa[†], Iisa roɲji ka Eliyezeer, Eliyezeer roɲji ka Joriim, Joriim roɲji ka Mataat, Mataat roɲji ka Lebi. ³⁰ Lebi gay roɲji ka Simeyon, Simeyon roɲji ka Zuuda, Zuuda roɲji ka Yuusup, Yuusup roɲji ka Jonaam, Jonaam roɲji ka Eliyakiim. ³¹ Eliyakiim gay roɲji ka Meleya, Meleya roɲji ka Menna, Menna roɲji ka Mattata, Mattata roɲji ka Nataan, Nataan roɲji ka Dawuud. ³² Dawuud gay roɲji ka Jeese, Jeese roɲji ka Obeed, Obeed roɲji ka Booz, Booz roɲji ka Sala, Sala roɲji ka Nasoon. ³³ Nasoon gay roɲji ka Aminadaab, Aminadaab roɲji ka Admiin, Admiin roɲji ka Arni, Arni roɲji ka Hesroon, Hesroon roɲji ka Perees, Perees roɲji ka Zuuda. ³⁴ Zuuda gay roɲji ka Yakuub, Yakuub roɲji ka Isaaka, Isaaka roɲji ka Ibraayim, Ibraayim roɲji ka Teera, Teera roɲji ka Nawoor. ³⁵ Nawoor gay roɲji ka Seruug, Seruug roɲji ka Rewu, Rewu roɲji ka Peleeg, Peleeg roɲji ka Ebeer, Ebeer roɲji ka Seela. ³⁶ Seela gay roɲji ka Kenaan, Kenaan roɲji ka Arpaksaad, Arpaksaad roɲji ka Seem, Seem roɲji ka Nowe, Nowe roɲji

[†]3:29 'Iisa' : Iisa ɲaar-aɲ, ɲa Iisa Masido, ɲa gem ka pey.

ka Lemeek. ³⁷ Lemeek gay ronji ka Matusaleem, Matusaleem ronji ka Henok, Henok ronji ka Yereed, Yereed ronji ka Malaleyeel, Malaleyeel ronji ka Kenaan. ³⁸ Kenaan gay ronji ka Enoos, Enoos ronji ka Seet, Seet ronji ka Aadum, Aadum gay, naar ko ronj ka Bunji.

Gece ka Iisa Masi

(Matiye 4.1-11, Maark 1.12-13)

4 Iisa miin inj Ruwwin ta Bunji. Min na yeepiy min do barre ka Zurdan-ak, Ruwwin-at naamiig do goosiner. ² Do wer-ak, *Seetanne astu gecinji. Menaw orok pood, na gecaag gecen di ho Iisa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, Iisa, mey diyaaga. ³ Hiyya, Seetanne kaawiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, kaawiy do dambi-an a naan rabile tee. » ⁴ Iisa gay telkiji aman : « Iju siir do Kitamner aman : “ Gem ke goyaado do bi ka teendi di. ”* »

⁵ Min naar-ak, Seetanne iyiig pey do wer kaak kuwa aale ho kodok di, na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner. ⁶ Kar na kaawiji aman : « Izinne inj malle ku sultinniidi-an, okinco, naan berinco. Gamin-an, ju berduug do pisindu ho nun naa berin do ay waan kaak nu rakiy di. ⁷ Kinj gay, ya ki ooy ki abdiyintu-ak, gamin-an okinco locinj. » ⁸ Iisa gay telkiji aman : « Iju siir do Kitamner aman : “ Kii abdiye *Rabbin Bunjin keeji di ho naar di kii derse unci. ”† »

⁹ Min naar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruzaleem ho na diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunji, kar na kaawiji aman : « Ya kinj kat Ronj ka Bunji-ak, beer keder, ¹⁰ asaan ju siir do Kitamner aman : “ Bunj yaaco kaawe do dubilji nuun

gooye, ” ¹¹ ho ju siir pey aman : “ Dubal-ak yaan acume^s do pisinco. Paa kat, asinji dooyido inj dambay. ”** » ¹² Iisa gay telkiji aman : « Iju siir do Kitamner aman : “ Ki gecaagdo Rabbin Bunjin. ”†† » ¹³ Min Seetanne gaasiig gecinji kaak na gecig Iisa, na rasiiga ho na deettu mininey a naa ere wiktin ta pey.

Iisa do geeger ka Nazareet

(Matiye 4.13-17, Maark 1.14-15)

¹⁴ Min naar-ak, inj gudurre ta Ruwwin ta Bunji, Iisa yeptu do kid ka Galile ho gee okinco kuuk goy ede-ak kaawa ko do bi kanji di. ¹⁵ Ija bilda gee do geray ku salaane ku *Yuudinnar ho gee okinco ozila ko naar di.

Iju poocig Iisa do geeger ka Nazareet

(Matiye 13.53-58, Maark 6.1-6)

¹⁶ Iisa baawtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Ay yiriy ta *sabitdi, na baggiy do ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ampaa ko, yiriy ta sabit taarat oki, na unjitu pey do ger ka salaaner. Min na unje, na uctu a naa garkiye Kitamne. ¹⁷ Iju beriji maktumne taat nabi Ezaayi siirtu. Min na obta, na piliita, ho na gastu wer kaak kaawa aman :

¹⁸ « Ruwwin ta Bunji goy inj nunu asaan na do bintu

a naa gaarin Kabarre ta Gala do pokirnar.

Ija naamintu a naa kaawe aman :

“ Gee kuuk goy do dajaayner, juu pikiŋco.

Ijuur kuuk noolna, juu piliŋ odinco.

Ijuur kuuk ju taabiyaagu, juuco imilin taabinco.

³4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3.

⁴4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13.

^s4:11 ‘acume’ : Werin daarin, ju kaawa a ‘okume’.

^{**}4:11 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12.

^{††}4:12 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

¹⁹ Ɓa ƚaamintu a naa gaarin elgo taat kuu talin barkin ta Rabbin Buƚ. ” »^{††}

²⁰ Min ƚa gaastu inƚ garaaney, ƚa maliyiit maktumne-at do werti, kar ƚa beriijit do gay riyor ho ƚa goytu. Gee kuuk goy do ger-ak, okiƚco, odinco gooya ko ƚaar di. ²¹ Iisa gay teesiico kaawe aman : « Kaaw taat ku dortu ho nu garkiytu min do Kitamner-ata, yiiriyta-an kat wiktinti nece. » ²² Gee okiƚco kuuk cokiya-ak ajbiytu do kaawin kuuk unja do gelbner ƚa kaawiico ho ƚu teestu kaawe samaane do bi kanji. Kar ƚu diytu aman : « Ɓaar-an wal roƚ ka Yuusup doo di ? » ²³ Kar Iisa telkiico aman : « Ka seener gay, ku asaadu kaawe ar kaak ƚu kaawgiy aman : ” Kiƚ gay coole geemir, diƚ gay cool kat ziƚ ka meenjiƚ. ” Kuudu kaawe pey aman : ” Ni dorig gamin okiƚco kuuk ki gintu Kapernayuum, diƚ gay ginig anne do darre ta meenjiƚ oki. ” » ²⁴ Kar ƚa deeltu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, ginno nabiinƚe kaak gee ku darrey ica kaawoy. ²⁵ Nu kaawaako ka seener, do wiktin taat nabi *Eli goyiy-ak, gin murgilgal dakina do kid ka Israyeel ho mey yaarko unjitu do wer okiƚji asaan elgin subba inƚ koyin bijigiƚ amay bal noke.” ²⁶ Kar gay, Buƚ bal ƚaamin *Eli do murgilgal kuuk goy do kid ka Israyeel-aku, ƚa ƚaamig do murgil rakki taat goy do hellin ta Sarepta, do kid ka Sidon. ²⁷ Kar do wiktin ta nabi Elize gay, gin gee dakina kuuk dukum burfum do darre ta Israyeel. Kar Elize da cooldo yoo rakki minnincó. Illa ƚa cool gem rakki sinji Naama min darre ta Siri. »

²⁸ Min gee kuuk goy do ger ka salaaner doriit kaaw ta Iisa-ak, okiƚco, ƚu dapintu aale. ²⁹ Kar ƚu uctu putur ho ƚu teestu akiliƚji nam ƚu imiliig kara min do geeger ka Nazareet. Geeger-ak, ƚu piniig kuwa ka kooti. Paa ko, gee-ak iyiig

Iisa do wer kaak jerle a ƚuu akiliƚji pey, ƚaa tunkile keder. ³⁰ Kar Iisa gay uctu, ƚa birtu min do datikco ho ƚa deettu.

Coole ka gem kaak aarid obga

(Maark 1.21-28)

³¹ Min ƚaar-ak, Iisa baawtu do geeger ka Kapernayuum, do kid ka Galile ho ƚa bildiy gee inƚ yiiriy ta *sabitdi. ³² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiytu do bildinji-aka, asaan ƚa kaawa inƚ izinne. ³³ Atta do ger ka salaaner-ak, gin gem rakki kaak aarid obga. Gem-ak koola rada aman : ³⁴ « Wayyay, Iisa ka Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nu ibingicinƚ tam, kiƚ ko kaak Buƚ dobtu ho ƚa ƚaamtu. » ³⁵ Iisa telkiiji do aarid-ak inƚ gaay tonggo aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anƚa ! » Hiyya, aarid-ak acciig gem-ak bup do datikco ho ƚa amiltu min do gem-aka. Kar gem-ak uc cewey di, maan sa bal giniƚji. ³⁶ Gee-ak okiƚco ajbiytu tak-tak ho ƚu kaawtu benannico aman : « Taar-an gay maa kaawra ? Gem-anƚ kaawa inƚ izinne ho inƚ gudurre do aaridnar, ek di ƚu amiliy min do geemir. » ³⁷ Hiyya, do adiy ka kid ka Galile okiƚji, gee kaawa ko do bi ka Iisa di.

Coole ka gee dakina

(Matiye 8.14-17, Maark 1.29-34)

³⁸ Min ƚaar-ak, Iisa amiltu min do ger ka salaaner ho ƚa baawtu wer kanƚ Simon. Min ƚa unjitu geero, ƚa gasiit kogoy, ziti kobire. Ɓu indiig Iisa a ƚaa ase talinti. ³⁹ Iisa baawiititi ho ƚa oniititi, kar ƚa kaawtu inƚ gaay tonggo do raduwar at a taa rasinti. Ek di ta rasiita. Ta bite-an di, geem-at uctu ho ta teestu tale kaaco.

⁴⁰ Wiktin taat pat gale, gee ku geeger-ak iyiig geenƚco okiƚco kuuk radaƚ inƚ ay biyaw ta raduwar do Iisa. Ɓa leeyi-

^{††}4:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 61.1-2.

^{¶¶}4:25 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 17.1.

ico pise ho ɲa cooliigu. ⁴¹ Aaridna amiliy min ɔo gee dakina inɲ koriyco aman : « Kinke Roɲ ka Buɲdi ! » Kar Iisa gay awɲiico ho ɲa toɲiico kaawo, asaan ɲu ibingig a ɲaar ko *Masi.

Iisa gaara Kabarre ta Gala ɔo geray ku salaaner

(Maark 1.35-39)

⁴² Min wer waltu, Iisa amiltu, ɲa ɔeettu ɔo kalaaner. Gee dakina amiltu bariyiɲji. Min ɲu gasga, ɲu leyiiga a ɲaa ɔeetenno. ⁴³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nun naa ɓaa ɔo geegirɲay ku pey a naa gaarin Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buɲdi. Do riy taar-an ko, Buɲ ɲaami-inu. » ⁴⁴ Hiyya, Iisa uctu, ɲa ɓaawtu ɔo kid ka Zuude, ɲa gaariy Kabarre ta Gala ɔo geray ku salaaner ku *Yuudinnar.

Doɓe ka maajirna kuuk awalle

(Matiye 4.18-22, Maark 1.16-20)

5 Yiriy rakki, Iisa ɓaawtu ɔo biy ka barre kaak ɲu kolig Zenezareet. Gee dakina asiiɲi a ɲuu cokiye kaaw ta Buɲdi. Gee-ak akila ziɲkico, ɲu raka a ɲuuɲi ɓaawe moota. ² Iisa jaaltu kaay ho ɲa taltu markabin seera goy ɔo biy ka bar-rer. Gay cabindi^{§§} gay paay ko ace rib-bincó. ³ Iisa ɓaawtu, ɲa caktu ka markab ka Simon-aka ho ɲa kaawiiɲi a ɲaa sinɲiɲ sood min ɔo goɲɲumór*. Hiyya, ɲa goytu inɲ baay ho ɲa teestu bilde gee.

⁴ Min Iisa gaastu inɲ bilde ka geemir, ɲa kaawiiɲi ɔo Simon aman : « Sinɲite pey unɲa ɔo wer ka baata ho pikkirongu rib-binko kuu cabe boosi. » ⁵ Simon telkiiɲi aman : « Gem koltacco, aando-an ok-intit, ni caba caben di, kar ni bal gase yoo maanna. Kar gay, min ki kaawdu, naa pikkiriɲ ribban. » ⁶ Hiyya, ɲu pikkiri-

igu ho ɲu soktu boos dakina nam rib-bincó sa eeraw. ⁷ ɲu jaaliico pise ɔo eenco kuuk goy ɔo markab ka pey a ɲuu jorkiɲco. Eenco-ak astu ho okiɲco, ɲu miiniig markabinco seerco inɲ boosi nam markabinco-ak raka nooriye. ⁸ Min Simon-Piyer taliig maanna-ak, ɲa der-situ ris ɔo asiɲji ku Iisa ho ɲa kaawiiɲi aman : « Gem kol *Rabbiney, etar min-niner asaan nu gin zunubinna. » ⁹ Simon kaawtu pa-ak, asaan ɲaar inɲ eenɲi, okiɲco, ɲu ajbiye ɔo bi ka boos kuuk dakina ɲu soktu-aku nam kolaw sa obgu. ¹⁰ Min eenɲi ku Simon kuuk ajbiy-ak, goy oki Zaak inɲ Yaaya, kooginay ku Zebede. Kar Iisa ɔiyiɲji ɔo Simon aman : « Dak ginnenno kolaw. Min yiriya-ta-ɲ, ki cabaado pey boosi, illa kii cabguweɲ ko geen di. » ¹¹ Hiyya, ɲu iyiiig markabinco ɔo goɲɲumór, ɲu rasiig inɲ gaminco okiɲco ho ɲu aadiig Iisa.

Cale ka burɔumɲi

(Matiye 8.1-4, Maark 1.40-45)

¹² Ba aaro, Iisa goy ɔo geeger rakki ho gem kaak ɔukum burɔum asiiɲi. Min gem-ak taliig Iisa, ɲa dersitu ɔo unɲi nam ɲa noodiiɲ unɲi keɔer, kar ɲa loklikiiɲi aman : « Gem kol *Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ¹³ Iisa ɲaamtu pis-inɲji, ɲa ɔiiriiga[†] ho ɲa kaawtu aman : « Hii, nu ooye, ɔiɲ calu ! » Ek di ɲa caltu *cawar min ɔo burɔumɲi. ¹⁴ Iisa karmiig gem-ak aman : « Yaman, dak kaawenno bat ɔo waanna. Kar gay, ɓaa gaar ziɲ ɔo gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, ɲuu ibine kadar ki cale. »* ¹⁵ Min ɲaar-ak, gee kaawa ko kaawin kunɲi di pak ka awalle. Gee dakina ɲumiyo, ɲu cokiyyi kaawoy ho ɲa cooliigu min ɔo raɔuwni-

§§5:2 'Gay cabindi' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'gay dee boosir'.

*5:3 'ɔo goɲɲumór' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'bi joorner'.

†5:13 'ɔiiriiga' : Werin daariɲ, ɲu kaawa a 'ecimiiga'.

*5:14 Wer ka gase kaawor ɔo Lebitik 14.2-32.

ico. ¹⁶Kar Iisa gay amilgiy do kalaaner keeji di ho na salkiygiyo.

Coole ka gem kaak rungiye

(Matiye 9.1-8, Maark 2.1-12)

¹⁷Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee, agindaw ku gaanuundi in gee kuuk nu koliy *Pariziyenna sa goya. Gee-ak, asa min hellinnan okinco ku Galile in ku Zuude ho min geeger ka Zeruzaleem oki. Gudurre ta Rabbin Buḡ goy in Iisa a naa coole gee. ¹⁸Gee daarin pa astu, nu icil gem kaak rungiye ka daringildi. Iḡu bariya botol taat nuu unjin do gerdi a nuu iyin do Iisa. ¹⁹Kar gay, gee tid aale nam nu bal gedire unjinji. Ampaa ko, nu coktu kuwa ka gerdi-aka, nu noomtu bee ho nu paayig in daringilji datik geemir do unji ka Iisa. ²⁰Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinna, nu saamiyjingū. » ²¹Do wer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna teestu kaawe do aditco aman : « Na maa gemir kaak niga biy in Buḡ-anḡa ? Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Buḡ keeji di ! » ²²Kar Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? » ²³Ya nu kaaw aman : « Zunuubinna, nu saamiyjingū » wala « Ucu ho jaawu », taat moo melen ? ²⁴Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey, na diyiiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawijin-an, ucu, icig daringiljin ho deet gerko. » ²⁵Kodok di, gem-ak uctu do unco ka geemir okinco, na iciig daringilji, na deettu gerco ho na oziliy Buḡ. ²⁶Do wer-ak, gee okinco kolaw obigu, nu abiytu tak-tak ho nu teestu ozile Buḡ. Iḡu kaawiy aman : « Yiriyta, gi tal gamin kuuk abjay aale. »

Kole ka Lebi

(Matiye 9.9-13, Maark 2.13-17)

²⁷Min naar-ak, Iisa amiltu kara ho na taliig gay obe miirir, sinji Lebi, kaak goy do riyo. Kar Iisa kaawiji aman : « Uc aadnu. » ²⁸Ek di Lebi uctu, na rasiig gamnay okinco ho na aadiiga. ²⁹Kar Lebi iyiiḡ Iisa do geriy, na depiyiiga. Gay obe miirir dakina in gee kuuk pey sa tee in nuura. ³⁰Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi kuuk goy ede-ak teestu gujume. Iḡu kaawiico do maajiray ku Iisa aman : « Maa di ku tiyiyo ho ku siyiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-anḡu ? » ³¹Iisa telkico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. » ³²Nun bal ase do gee kuuk tala zinkico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo a nuu rasiḡ goyinco kaak awalle. »

Inde do bi ka sayamner

(Matiye 9.14-17, Maark 2.18-20)

³³Pariziyenna indiiḡ Iisa aman : « Maajirna ku Yaaya-Batist in kuni ica sayamne doo ho nu salkiyaw. Kar kunjin gay tiyaw ho nu siyaw. » ³⁴Iisa telkico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, kaawaacodo. » ³⁵Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiy ice sayamne. »

³⁶Iisa deliico pey danla aman : « Waan eerro giteen min do batik ta marbinto a naa naale batik taat zoode. Yampa, batik taat marbinto-at oki eere ho giteenti sa numaadō in taat zoode. » ³⁷Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiḡ etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. ³⁸Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do

etirsinna kuuk marbinto. ³⁹Waan kaak aaw ko maam kuuk nee-ak ello pey kuuk eelaw. Asaan gee kaawa aman : “ Maam kuuk nee kat gala. ” »

Iisa in yiriy ta sabitdi

(*Matiye 12.1-8, Maark 2.23-28*)

6 Yiriy rakki ta *sabitdi, kuñ Iisa bira min do morginar. Maajirnay teestu yíime kay' ku *gemer, ñu sooyiyo ho ñu eeymiyo. ²Do wer-ak, gin *Pariziyenna daariñ kuuk kaawiico aman : « Maa di ku giniy maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ? » ³Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyiñ ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ⁴Dawuud unñjitu do *ger ka Bunđi, ña teetu tee kaak ñu bertu *satkin do Bunđi, ho ña beriico do eenji oki. Zer tee ñaar-ak, gem ka pey ginno botol taat ñaa teenji, illa gay satkiner di. » ⁵Iisa kaawico pey aman : « Nun *Roñ gemor di mee sabitdi. »

Coolle ka gem kaak pisinji mate

(*Matiye 12.9-14, Maark 3.1-6*)

⁶Gin menaw, in yiriy ta sabit ta pey, Iisa unñjitu do ger ka salaaner ka *Yudinnar ho ña teestu bilde gee. Do ger-ak, gin gem kaak pisinji ka meeda mate. ⁷Agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna dibiiñi do Iisa, ñu rakiy tale ya ñaa coole gem in yiriy ta sabitdi, kar ñuui diye kaawo. ⁸Sando, Iisa gay ibinit pikirrico. Ña diyiiñi do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Uc pey datik ta geemir. » Ek di ña uctu, ña peytu. ⁹Kar Iisa kaawico aman : « Nu indaakon ja : gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwĩco ? » ¹⁰Min ña indiig pa-ak, ña taliig gee-ak okĩco, kar ña kaawiiñi do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjiñ.

» Ek di ña taariiga ho pisinji cooltu do weriy. ¹¹Min agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna taliig maanna-ak, ñu dap-ĩntu aale ho ñu teestu kaawe benannico do maan kaak ñuui gine do Iisa.

Paliinna kuuk orok in seera

(*Matiye 10.1-4, Maark 3.13-19*)

¹²Yiriy rakki, Iisa coktu ka dambar a ñaa salkiye. Ña waltu kuwa in inde ka Bunđi. ¹³Min wer waltu, ña koliig maajirnay, kar ña dobtu minnĩco orok in seera ho ña koliig a ñu *paliinna. ¹⁴Paliinna-ak, ñuur ko : Simon kaak Iisa koliig oki Piye^r in sinji Andre, Zaak in Yaaya, Pilip in Bartelemi, ¹⁵Matiye in Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ¹⁶Zuud ronji ka Zaak, ho in Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Coolle ka geemir

(*Matiye 4.23-25*)

¹⁷Kar ba aaro, wiktin taat Iisa paayiy min ka dambar in paliinnay-aku, ña peytu do wer kaak patal. Maajirnay dakina goy do wer-aka, in gee dakin dakina ku pey min kid okiñi ka Zuude, min Zeruzaleem, ho min geegirnay ku Tiir in Sidon kuuk goy do biy ka barrer. ¹⁸Gee okĩco-ak as a ñuu cokiye kaawoy ho ñaa coolĩco. Ñuur kuuk aaridna obgu sa, Iisa coolgu. ¹⁹Ay gem di raka diirĩñi, asaan gudurre taat amila min do ziy-at coolaag gee okĩco.

Iisa kaawa do bi ka galal in taafine

(*Matiye 5.1-12*)

²⁰Do wer-ak, Iisa jaaltu kaay, ña taliig maajirnay ho ña teestu kaawe aman : « Galal do kuñ kuuk pokirna, asaan *Meennaw ta Bunđi taar loko. ²¹Galal do kuñ kuuk mey diyaako diñka, asaan tee yaako neciñko.

¶6:14 'Piye' : Sin ñuur-añ diya a 'dambi'.

Galal do kuṅ kuuk zuliṅko miṇaw diṅka, asaan ku asa site iṅ galilko.

²²« Galal loko ya gee elgiikonno, ya ṅu yilaako, ya ṅu waraako ho ya ṅu kaawaako jookumo, asaan ku aamin do nun *Roṅ gemor. ²³Aaciyon min galal wiktin taat gamin-ak as ko, asaan haginko taat Buṅ yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansii ko, aginiyco ku geemir-aṅ taabiyyiṅ nabiinna oki pa.

²⁴« Kar gay, do gaayiko kuṅ gay gamnar,

asaan ku gasit ko galilko.

²⁵Do gaayiko kuṅ kuuk diṅ tee neciṅko,

asaan mey asaako deenṅko.

Do gaayiko kuṅ kuuk sita diṅka,

asaan kuu asa ale do taabinko.

²⁶« Do gaayiko kuṅ kuuk gee okiṅco ozilaako,

asaan awalle aginiyco ozilaag nabiinna kuuk raada oki. »

Ele ka adiner

(*Matiye 5.38-48, 7.12*)

²⁷« Kar gay, do kuṅ kuuk cokiyaanu, nu kaawaako : Elguwonṅ adinko ho gin-guwonṅco sellenṅ do ṅuur kuuk elgiikonno. ²⁸Indonṅco barkin ta Buṅdi do ṅuur kuuk surpiyaako ho salkiyonṅco do ṅuur kuuk taabiyaako.

²⁹« Ya waan baasiṅciṅ do gargumonṅ, newsijit taat rakki oki. Ya waan gaamit batkonṅ, rasjit ta kapak oki. ³⁰Beriy do ay waan kaak indaaciṅ maanna ho ya waan gaamig maannanṅ, da icenno pey biy. ³¹Ginonṅco do geemir ay maanna ar taat kuṅ rakiy a ṅuuko gine loko.

³²« Ya kuṅ kat el gee kuuk elgiikon di, maman Buṅ yaako oziliṅko ? Gee kuuk jookumo oki elgiṅ ṅuur kuuk elgiigu !

³³Ya kuṅ kat gina sellenṅ do ṅuur kuuk ginaako sellenṅ di, maman Buṅ yaako oziliṅko ? Gee kuuk jookumo oki gina

pa ! ³⁴Ya ku bera daan do gee kuuk yaako kappiyinti di, maman Buṅ yaako oziliṅko ? Gee kuuk gina jookumo oki bera daan do eenṅco ya ṅu hariya a ṅuuko kappiyinti. ³⁵Kar gay, elguwonṅ adinko, gin-guwonṅco sellenṅ. Berguwonṅco daana ho dakoṅ hariyenno a ṅuuko kappiyinti. Ansii kat, kuu gine kooginay ku Buṅ ka kuwa ho kuu gase haginko taat dakina oki. Asaan Buṅ, ṅaar sellenṅ do gee okiṅco, ṅuur kuuk oziligido yoo kuuk motilay oki. »

Dukume ka seriiner

(*Matiye 7.1-5*)

³⁶Iisa gaaytu pey aman : « Kuuniyonṅ sellenṅ ar Takko ka sellenṅ. ³⁷Dakonṅ tal-enno ziṅkiko ar gay dukume seriiner, paa kat, Buṅ dukumiikonno seriine loko. Dakonṅ diyenno kaaw do gemor, paa kat, seriin ta Buṅdi obaakonno. Saamiyonṅco do gee kuuk ginaako jookumo ho Buṅ yaako saamiye loko. ³⁸Beronṅ ho Buṅ yaako bere. Ṇaako bere ar gem kaak liya koo do girdor, ṅa yakyikiiga, ṅa ṅonyi-iga nam ta sollaw. Ampaa ko, Buṅ yaako yeepiṅ maan kaak ku giniy do geemir. »

³⁹Iisa deliico pey danla aman : « Nool kat daangiy giji noolo walla ? Ha'a, daanṅno. Yampa seerco, ṅuu solle do beendi. ⁴⁰*Maajiriṅce, ṅaar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga, kar ṅaar kaak ṅu bildig samaane gay yaa nece iṅ kaak bildiga.

⁴¹« Maman ki taliy gaṅ kaak kapak kaak goy do od ta siṅjiṅ, kar et kaak goy do odonṅ tanjiṅ gay, ki talgigdo ? ⁴²Kiṅ kaak gin et tatik do odonṅ, kar maman ki kaawiy do siṅjiṅ aman : " Gem kol siṅji, rasin ja naa iciṅ gaṅ kaak goy do odonṅ-aṅka ? " Ki tallo et kaak goy do odonṅ walla ? Tal ja gem kaak kaawa iṅ biy di-aṅka ! Gedar ja do tanjiṅ, kii tale karanṅ, kar kii imilinṅ gaṅ kaak goy do od ta siṅjiṅ. »

Maajirin kaak ta6

(Matiye 7.16-20,12.33-35)

⁴³ « Et kaak samaane waado roŋ kuuk gallo ho et kaak samaanno oki waado roŋ kuuk gala. ⁴⁴ Asaan ay eto, gee ib-inaag min do roŋji. Gee okaddo roŋ ku buguwar wala roŋ ku karumder min do et kaak gin jamay. ⁴⁵ Gem kaak sellen-ak, sellinikuwiya asa min do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, jookumiy-at sa asa min do adiy kaak pondiko. Ka seener, kaaw taat goy do adiy-at, taar ko ŋa imiliit kara. »

⁴⁶ Iisa kaawiico pey aman : « Maa di ku koliin aman : " *Rabbine, Rabbine " in binikikon di, kar kuu gingitdo taat nu kaawiiko ? ⁴⁷ Ŋaar kaak asa lotu, kaak cokiyaat kaawor ho kaak aadaat in botilti, ŋa ar waa ? ⁴⁸ Gem ŋaar-ak ar gem kaak pina gero. Ŋa eciriy ja beenay baata, ŋa paayii dulaayinna ku gerdi ho ŋa teesiy pine ar gem kaak pinig geriy ka maari. Paa kat, ya tambal aadji sa ŋaa eeziydo, asaan ŋa pin bombo. ⁴⁹ Kar gay, ya gem kaak cokiyaat kaawor ho aadgitdo in botilti, ŋaar ar gem kaak pin ger bal dulaayinna. Ya tambal aadji-ak, kodok di ŋa eeziy nam ŋa nigiy tak-tak. »

Gay riyor ka tat kaw ka askirin ku Room

(Matiye 8.5-13)

7 Min Iisa gaasit kaawoy okintit do geemir, ŋa deettu pey Kapernayuum. ² Do geeger-ak, gin tat kaw rakki ka askirin ku Room kaak gin askirin miya do aaroy. Tat kaw-ak gin gay riyoy rakki radaw nam ŋa gaay mate. Ŋaar gay, ŋa elgiga. ³ Paa ko, wiktin taat ŋa dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ŋa tabiriiji aginay daarin ku *Yuudinnar, ŋuuj diye a ŋaa ase coolin gay riyoy. ⁴ Min aginay-ak ottu moota do Iisa, ŋu wakiliiji marmile aman :

« Gem-aŋ nec ta ki gaayinji, ⁵ asaan ŋa elgig geente ho ŋaar di oki pinig gerni ka salaaner. » ⁶ Hiyya, Iisa uctu ŋa baawtu in ŋuura. Wiktin taat ŋa gaay ote geero, tat kaw ka askirnar-ak ŋaamtu roynay a ŋuuj diye aman : « Gem kol *Rabbiney, dak taabiyenno asaan nun bal nece kii unje do gerir. ⁷ Do saan taar-at ko, nun meendu baljin baawe. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-aŋ yaa coole. ⁸ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minninco a " Baa ! " Ek di ŋa baayo. Ya nu kol rakki ka pey a " Asu ! " Ek di ŋa asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a " Ginit riy-anta ! " Ek di ŋa giniita. » ⁹ Min Iisa doriit kaaw-at, ŋa ajbiyiiji do tat kaw-aka. Kar ŋa newsiico do gee ku aadaaga-ak ho ŋa kaawiico aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar ŋaar-aŋka. » ¹⁰ Hiyya, gee kuuk tat kaw tabirtu-ak yeeptu geero. Min ŋu yeepe, ŋu gasiig gay riyor-ak cool ko.

Nooye ka roŋ ka murgilal

¹¹ Min ŋaar-ak, Iisa uctu, ŋa deettu do geeger kaak ŋu koliig Nayiin. *Maajirnay in gee dakina ku pey aadaaga. ¹² Wiktin taat ŋa gaay ko unje do geegirdi-ak, ŋa ŋaamtu in gee kuuk icil momte. Momte-ak gay, ŋa roŋ ka murgilal. Roŋti rakki di gaasiiji. Gee dakina ku geegirdi-ak gay aadaata. ¹³ Min Rabbin taliita, ŋa taltu aminduwiti ho ŋa kaawitit aman : « Bugam, dak alenno pey ! » ¹⁴ Kar Iisa sinjitu moota ho ŋa diirig daringal-aka. Min ŋa diiriig di, gee kuuk icil momte-ak peytu dut. Kar Iisa kaawtu aman : « Gem kol roŋji, nu kaawaa-jin, ucu ! » ¹⁵ Ek di momte-ak nooytu, ŋa goytu in baay, kar ŋa teestu kaawe. Hiyya, Iisa beriitig do yaaco. ¹⁶ Gee-ak okinco ajbiyitu tak-tak nam kolaw sa

unjiico ho ɲu kaawtu aman : « Ozilintey Bunte ! Ɗa iyte nabiinɛe tatko do ɗatikte. » Ho ɲu kaawtu pey aman : « Buɲ as mogin geenji. »¹⁷ Hiyya, kabarre-at totirtu do kid ka Zuude okinji yoo do kidin kuuk moota oki.

Inde ka Yaaya-Batist

(Matiye 11.2-19)

¹⁸ Min ɲaar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist osiijig gamin okinco kuuk Iisa gintu-ak do takuwco. Min ɲu osiiji pa-ak, Yaaya koltu minninco seera ¹⁹ ho ɲa ɲaamiig do Rabbin Iisa a ɲuu indinji aman : « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ²⁰ Min ɲu otiiji, ɲu kaawiiji aman : « Yaaya-Batist ɲaaminti a niin inde aman : " Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? " » ²¹ Do wiktin taar-at, Iisa gay coola gee dakina min do raduwniico, ɲa bera aapiye do mersinar, ɲa atka aaridna ho ɲa pila odin ku noolin dakina. ²² Iisa telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku taltu ho ku dortu : noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burdumin calaw, dunguyuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ²³ Galal do ɲaar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

Iisa kaawa do bi ka Yaaya-Batist

(Matiye 11.7-11)

²⁴ Min gee kuuk Yaaya-Batist tabirtu-ak deettu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku baaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ²⁵ Yampa, ku baaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Ɗuur kuuk is kesuun ta samaan-at, ɲuur gay gamnar kuuk goy do geray ku sultinniidi. ²⁶ Yampa, ku baaw tale waa ? Nabiinɛe ga ? Hii, ka seener

nu kaawaako, kuɲ tal gem kaak pakgig nabiinɛe. ²⁷ Yaaya-Batist, ɲaar ko kaak Buɲ kaawtu do Kitamner a ɲaa ɲaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :

" Nun naa ɲaame gay tabiriikar unci a ɲaan siyin botilin. " ²⁸

²⁸ Nu kaawaako, min gee kuuk ɲu weeyig ween di-aɲ, ginno kaak tatik pakgig Yaaya. Kar sando, ɲaar kaak kapak do *Meennaw ta Bunɗi-ak gay, ɲaar tatik pakgig Yaaya. ²⁹ Gee okinco in gay obe miiri oki cokiyiig Yaaya. Ɗu ibin kadar Buɲ, ɲaar sellen ho ɲu ooytu, Yaaya *batiziyiigu. ³⁰ Kar *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi gay poociit taat Buɲ rakiy a ɲuu gine, ɲu bal ooyin in batem ɲaar-aka. »

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku diɲka-aɲ, ɲuur ar maa geenda ho ɲu tur kuɲ waa ? ³² Gee ɲuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinco aman : " Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. " ³³ Di talon, wiktin taat Yaaya-Batist astu, ɲa taado ho ɲa saado do bi ka abaadiner, oki ku diya aman : " Aarid obga. " ³⁴ Kar wiktin taat nun *Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw, ho ku kaawa aman : " Talon ja maan gemir kaak adiy begirji-aɲka ! Ɗa tiyaw ho ɲa siyaw ! Ɗa royco ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. " ³⁵ Gee kuuk ooya ilim ta Bunɗi gay, ɲu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Iisa do ger ka Simon kaak Pariziyenɛe

³⁶ Min ɲaar-ak, *Pariziyenɛe rakki kolig Iisa gerco a ɲu baa tee. Iisa ooytu, ɲa baawtu wer ka gem-aka ho ɲu goytu tee. ³⁷ Do geegirdi-ak, gin daatik rakki taat gin oorne. Min ta dortu kadar Iisa goy tiya do ger ka Pariziyenɛer-ak, ta

ictu gazzaz wic-wic** miin in itir, kar ta dakig gasa. ³⁸Min ta gasga, ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa,^{††} zuliṅti tiltu do asinji ho ta suudiig in duruwti. Kar ta giniiji cuud do asinji ho ta kockicico itir. ³⁹Min Pariziyenḡe kaak kolig Iisa talit pa-ak, ṅa kaawtu do adiy aman : « Ya gem-aṅ kat nabiṅḡe ka seener-ak, ṅaa ibine kadar daatik taat diirga-an gin oorne. » ⁴⁰Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Cokay Simon, nu gin kaawo, naaṅ kaawinti. » Simon telkiji aman : « Gem koltacco, kaaworduuta. » ⁴¹Kar Iisa deliiji danla aman : « Gee seer ic ḡaana ta gurusdi min do gemor. Ka rakki ic tammin miy beey^{‡‡}, rakki gay tammin orok beey. ⁴²Kar uudin taat seerco ṅu ginno maan kaak ṅuu kappiyinti-ak, gem-ak saamiyiicota. Min ku seer-aṅku, ka moo yaa elinji paka ? » ⁴³Simon telkiji aman : « Ya do tanto-at, kaak ḡaanay dakina, ṅa saamiyjiita. » Iisa kaawiji aman : « Hii ! Biṅ gala. »

⁴⁴Min ṅa kaawiji pa-ak, ṅa newsitit do daatko-ata ho ṅa kaawiji do Simon aman : « Ki taliit daatko-anta ? Min nu unjitu gerko, ki baldi bere amay kuuk naa ace asindu. Taar gay acduug asindu in zuliṅti ho ta suudiig in duruwti. ⁴⁵Kiṅ baldi gine cuud, taar gay min ta unjitu di, ta aay gine cuud do asindu. ⁴⁶Kiṅ baldi kockice itir do kaar, taar gay kockicdu do asindu. ⁴⁷Ansii ko, ka seener nu kaawaajiṅ, geem-an zunubinniti kuuk dakin-ak, ṅu saamiytigu. Do bi ṅaar-ak ko, ta gaarig elinti dakina. Kar gay, ṅaar kaak ṅu saamiyji sood-ak, elinji oki sooda. » ⁴⁸Kar Iisa kaawiitit do daatko-at aman : « Gem kol romoy,

zunubinnike ṅu saamiykengu. » ⁴⁹Gee kuuk ṅu koltu do teendi-ak kaawtu do aditco aman : « ṅaar maa gemir kaak nam saamiya zunubinna kare ? » ⁵⁰Kar Iisa gay kaawiitit do daatko-at aman : « Imaanḡe jilinḡe, ḡaa in aapiye. »

Iisa in gee kuuk aadḡaaga

8 Min ṅaar-ak, Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi a ṅaa gaare Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunḡi. Paliinna kuuk orok in seer goy in ṅaara, ²in daad daariṅ kuuk Iisa atiktu aaridna minnino ho kuuk cool min do raḡuwniico. Daad-ak, minnino goy Mariyam, taat min Magdala, taat Iisa atiktu aaridna peesira min do ziti, ³Zaan, daaciy ta Suuza, gay riyor kaak tatik ka sultan *Herood, ho in Sizaan. Daad-ak in eenḡo dakina ku pey gaayaag kun Iisa in gaminco.

Danḡi ta gay luwor

(Matiye 13.1-9, Maark 4.1-9)

⁴Gee dakin aale amiltu min ay geeger ho ṅu asiji do Iisa. ṅu ṅumiy do wer ka Iisa goyiyo ho ṅa deliico danla aman : ⁵« Cokiyon ! Gin gem rakki ḡaa luwo do morgoy. Wiktin taat ṅa luwiyaḡ^{¶¶}, busumji daariṅ sollitu do botildi. Gee jaawiico kaaco ho diid teeyiig okinco. ⁶Busumji daariṅ sollitu do kid kaak gin karṅiyo. Min ṅu amiltu di, ṅu aaytu asaan wer cokdo oola. ⁷Daariṅ gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. ṅu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸Kar daariṅ pey sollitu do kid kaak samaane. ṅu amiltu, ṅu maadtu ho ṅu imiltu ganduulinna. Ay ganduulic di weetu ron miya^{§§}. » Iisa gaaytu

**7:37 'gazzaz wic-wic' : gazzaz-ak, ṅu siyig in dambay kuuk ṅu koliy 'albaatir'.

††7:38 'ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ṅu tiyaw, ṅu danlaw, asinco gay in aaro.

‡‡7:41 'tammin miy beey' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

¶¶8:5 'Wiktin taat ṅa luwiyaḡ' : Luw taar-at, ṅu dawiiḡ dawee ar ginte liyiy buur.

§§8:8 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron miya, ṅaar-ak, ṅa samaan paka.

pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

Baat ta daɗil ta gay luwor

(Matiye 13.10-23, Maark 4.10-20)

⁹Min ɗaar-ak, maajirnay indiig Iisa aman : « Daɗlaɗ-an baati maa ? » ¹⁰Iisa telkiico aman : « Buɗ gaarkonɗ loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka *Meennuwi. Kar do gee ku pey gay, ɗu delco dele daɗla.

“ Paa ko, ya ɗu tala sa, ar ɗu tallo, ya ɗu cokiya sa, kayco icdo maanna. ”*

¹¹An baat ta daɗla-anta : Busam-ak, ɗuur gaara kaaw ta Buɗdi. ¹²Busam kuuk solle do botildi-ak, ɗuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar *Seetanne gay asiy imiliit min do aditco. ɗa imiliita-ak, pa ɗuu aamine ho ɗuu gase jile. ¹³Busam kuuk solle do kid kaak gin karɗiyo-ak gay, ɗuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata ho ɗu ooyiit in galal. Kar imaanco gay paaydo caari, ɗu obiit do menuwir di. Kar wiktin taat Seetanne gecaag di, ɗu rasiita. ¹⁴Busam kuuk solle do pom-pal kuuk gin jamay-ak, ɗuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar ɗu diy gelbinco do gamin ku duniiner ho paa ko, ronco darsigiydo. Gamin ku duniiner-ak, ɗuur pikirre ta duniiner in galilti ho in joriye ka mallel oki. ¹⁵Kar busam kuuk solle do kid kaak samaan-ak gay, ɗuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, ɗu obit bombo do aditco ku portiko, ɗu rasgitdo tak-tak nam ɗu wiyiy ronɗ. »

Daɗil ta lampa

(Maark 4.21-25)

¹⁶Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ɗa zuɓkiit in bardila wala ɗa diyit ba daɗlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɗa diyit do wer ka jaɗaɗ. Paa kat, gem kaak unja

do ger-ak yaa talin portikuwti. ¹⁷Gamin okinco kuuk cigile, ɗuu imilinco kara, yoo kuuk gee ibingigdo oki, ɗuu ibininco nam ɗuu talinco waraɗ. ¹⁸Yaman pakironɗ samaane maman ku doriig kaawin kuuk nu kaawiiko ! Kar ɗaar kaak gine, Buɗ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ɗaar kaak bal ginen gay, ya ɗa diy kaay a ɗa gin maanna oki, ɗuuji imilin minninee. »

Ataɗ Iisa in siɗtay

(Matiye 12.46-50, Maark 3.31-35)

¹⁹Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, yaaco in siɗtay astu talinji. Kar wer gay tide. Paa ko, ɗu baltu gedire ote moota in ɗaara. ²⁰Hiyya, gee miniig Iisa aman : « Gem koltacco, yaako in siɗtaɗ goy kara, ɗu indaaciɗ. » ²¹Kar Iisa gay telkiico aman : « Yaani in siɗtar, ɗuur gee kuuk cokiyaat kaaw ta Buɗdi ho ginaat in botilti. »

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Maark 4.35-41)

²²Yiriy rakki, Iisa ɗeptu markaba in maajirnay ho ɗa kaawiico aman : « Aalinte aar barrer. » Ek di ɗu deettu. ²³Wiktin taat ɗu aaliy barre, Iisa gay aayig wey yarap. Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay aastu do markabar nam amay-ak raka teenco. ²⁴Paa ko, maajirnay ɗaawiji do Iisa ho ɗu niiniig aman : « Gem koltacco, ucu, amay tiyaate ! » Hiyya, Iisa niintu ho ɗa awɗiji do usi ho do amiydi. Ek di ɗu peytu ho wer siimtu dil. ²⁵Kar ɗa kaawiico do maajirnay aman : « Yoo diɗ sa, ku aamanno misa walla ? » Kar maajir-nay gay kolaw obgu, ɗu ajbiytu tak-tak ho ɗu indiy zinkico aman : « ɗaar-aɗ kat maa gemir kaak min ɗa awiɗtu di, usu in amay oki karmiyaaga ? »

*8:10 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9.

Coole ka gem kaak aarid obga

(Matiye 8.28-34, Maark 5.1-20)

²⁶ Min naar-ak, Iisa in maajirnay ottu do kid ka gee kuuk nu koliig Zer-aziyenna kaak goy aar barrer, serek min Galile. ²⁷ Min Iisa paaytu min ka markabar, gem rakki astu naaminji. Gem-ak aaridna obga. Ija asa min do geeger-aka, kar taaye ja goy ko karan di. Ija goy tukinkin di. Gem-ak goydo zugar, illa goyinni do maggindi di. ²⁸ Min ja talig Iisa, ja kooltu rafa ho ja zubb-itu guf do asinji. Kar ja kaawtu in gaay tongo aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roj ka Bun ka kuwa ? Baanu, nu indaacin, dakin taabiyindudo ! » ²⁹ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa kaawji ko do aarid-ak a jaa amile minnney. Awalla oki, aarid-ak accigiya. Paa ko, nu doodiig pisinji in asinji in jinzirrana a nuu gooyinji geero. Kar gem-ak dukumiigu ho aarid-ak naamiig do kalaaner. ³⁰ Do wer-ak, Iisa indiig aman : « Kin sinjin waa ? » Naar gay telkiji aman : « Nun sindu " Dakinaw ". » Ija kaawtu pa-ak asaan aaridna dakina unje do ziy. ³¹ Aaridna-ak loklikiji do Iisa a jaa naaminco do bee kaak sugulgu ba oole.

³² Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. Kar aaridna-ak indiig Iisa a jaaco bere botol taat nu baay unje do kinziirna-aku. Hiyya, Iisa ooytu ³³ ho aaridna-ak amiltu min do gem-aka, nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³⁴ Wiktin taat gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, nu gadtu, nu iyiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. ³⁵ Min gee doriit kabarre-at, nu astu talin maan kaak kuuniy-aka. Ija baawtu moota do Iisa ho nu gasiig gem kaak aarid obga-ak coole. Ija is kesuune ho kaay sa as ko

do weriy. Ija goy kefer do unji ka Iisa. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ³⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aarid obga-ak cooltu. ³⁷ Ek di gee ku kidar-ak okinco kolaw obiig aale ho nu kaawiji do Iisa a jaa deete min do kidco. Hiyya, Iisa neptu markaba a jaa deete. ³⁸ Gem kaak aarid amil minnney-ak loklikiji do Iisa a jaa baa in jaara. Kar Iisa gay naamiig aman : ³⁹ « Yeep gerko ho osit okintit taat Bun giniijin. » Hiyya, gem-ak yeeptu ho ja osiig maan kaak Iisa giniji do adiy ka geegirdi okinji.

Coole ka daatkor in nooye ka micar

(Matiye 9.18-26, Maark 5.21-43)

⁴⁰ Wiktin taat Iisa yeeptu min aar barrer, gee dakina naamiiga asaan okinco nu yoka naar di. ⁴¹ Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Ija tatkaw ka ger ka salaaner. Ija dersitu do asinji ku Iisa ho ja loklikiji a jaa baawe gerco, ⁴² asaan romoy taar rakki di ho ta mataw. Elginti yaa nece ar orok in seer pa.

Wiktin taat Iisa baayiyo, do botildi gee dakina nam nu tiryaa. ⁴³ Min do gee-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, nu mina minen di. Ta orig ka pisinti okinji do gay dawner. Kar gay ginno gem kaak gedir coolta. ⁴⁴ Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa kar ta diiriit bit ka kesuuney. Ek di baarti-ak peytu min do mininco. ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa indiig gee-ak aman : « Waa diirintu ? » Okinco, nu tatirtu. Kar Piyer gay kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, nuur gee kuuk dakin-an di tiryaa. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Ka seener, waan diirintu asaan nu aaw gudurre amil min do zir. » ⁴⁷ Min daatko-at ibintu kadar ta gediraado cigilin maan kaak ta gintu-ak, ta astu in azirinti, ta dersitu do asinji. Kar ta teestu ose do unco ka geemir okinco maan kaak naamit ta diiriig Iisa ho

maman kodok di ta cooltu. ⁴⁸ Iisa kaawitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinḡe. Baa inḡ aapiye. »

⁴⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, waan astu min ger ka Jayrus-aka ho ḡa kaawijji aman : « Romonḡ, taar mat ko, dak taabiynḡido pey rabbin-aḡka. » ⁵⁰ Kar Iisa doriit kaaw-ata ho ḡa telkijji do Jayrus aman : « Dak gineno kolaw. Aaman di, kar kii tale ya ta bal coole. » ⁵¹ Min Iisa ottu wer ka Jayrus-ak, ḡa kol Piyer, Yaaya inḡ Zaak ho inḡ aginiyti ku micar di a ḡuu unḡe inḡ ḡaara. Kar gee kuuk dakin gay, ḡa todco. ⁵² Gee okinco kuuk goy ede-ak alaw ho marmilaw do kaat ka micar. Kar Iisa kaawiico aman : « Dakonḡ alenno. Taar bal mate, ta weya di. » ⁵³ Gee-ak ajimiyaag Iisa, asaan ḡu iban kadar taar mate. ⁵⁴ Min ḡaar-ak, Iisa obiḡ pisinti ka micar-ata ho ḡa kaawitit inḡ gaay tonḡo aman : « Gem kol romoy, ucu ! » ⁵⁵ Ek di mic-at nooytu ho kodok di ta uctu. Kar Iisa kaawiico a ḡuuti bere tee. ⁵⁶ Aginiyti ku micar-at ajbiytu tak-tak, kar Iisa karmiig a ḡu kaawenno do gemor maan kaak kuuniyaḡka.

ḡaame ka paliinna kuuk orok inḡ seera

(Matiye 10.5-15, Maark 6.7-13)

9 Yiriy rakki, Iisa ḡumiig *paliinnay kuuk orok inḡ seera ho ḡa beriico gudurre inḡ izinne a ḡuu atke aaridna okinco ho ḡuu coole gee min do raduwnico. ² Kar ḡa ḡaamiig ḡu baay gaare *Meennaw ta Bunḡi ho ḡuu coole gee. ³ ḡa kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakonḡ icenno yoo maanna, wala donkilo, wala mokolle, wala tee, wala gurus. Kar kesuun sa, taat do zinjikon di. ⁴ Do ay ger kaak ku paaytu, goyonḡ eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min

do ger-aka. ⁵ Kar wer kaak gee pooc obinḡko-ak, deetonḡ min ede ho kokon burintal kuuk do asinḡko.† Pa-ak yaaco gaare kadar ḡu gin jookumo. » ⁶ Min ḡaar-ak, paliinna deettu. ḡu baawiy do ay helline, ḡu gaariy Kabarre ta Gala ho ay wero ḡu cooliy gee.

Herood Antipaas barjil do bi ka Iisa

(Matiye 14.1-12, Maark 6.14-29)

⁷ Wiktin taat *Herood, guberneer ka Galile, doriig gamin okinco kuuk kuuniyaw-ak, ḡa barjiltu asaan gee daarinḡ kaawa a Iisa-ak, ḡaar ko Yaaya-Batist kat nooye min do muuti. ⁸ Kar daarinḡ a ḡa *Eli kat bayne, ho daarinḡ pey a ḡa nabiiḡce kaak min awalle kat nooy min do muuti. ⁹ Kar Herood gay kaawtu aman : « ḡaar nun meendu-aḡ ko kaak dukumig kaay ka Yaaya. Kar ḡaar maa gemir pey ḡu kaawiy biy dakin ampa-aḡka ? » Hiyya, Herood teestu bariye botol taat ḡaa talinḡ Iisa.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Yaaya 6.1-14)

¹⁰ Min paliinna yeeptu, ḡu osiiji do Iisa gamin okinco kuuk ḡu gintu. Kar Iisa koliigu, ḡu amiltu keeco do wer rakki, moota inḡ geeger kaak ḡu koliig Betsayda. ¹¹ Kar min gee kuuk dakin-ak dortu kadar kunḡ Iisa deete, ḡu ictu botilco. Hiyya, Iisa ḡaamiigu, ḡa gaarico Meennaw ta Bunḡi ho ḡa cooliig ḡuur kuuk bariya aapiy ta zinjico.

¹² Wiktin taat pat galaw, paliinnay kuuk orok inḡ seer-ak baawijji moota do Iisa ho ḡu kaawijji aman : « Kaawco do gee-aḡ a ḡuu deete. ḡu baayiy gase maan ka teendi do hellinnan kuuk moota ho ḡuu wale. Yampa, anne-aḡ kalaane.

†9:5 'kokonḡ burintal kuuk do asinḡko' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-aḡ jag min botol ta samaane sa, do gaayico.

» ¹³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Kuɗ maaniikon di beronco tee ! » Ŋuur gay telkiiɗi aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di. Ki raka a ni ɓaa gidiye tee kaak yaa necin gee-aɗku walla ? » ¹⁴ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar gee alip beey pa.[‡] Hiyya, Iisa kaawiico do maajir-nay aman : « Kaawonco do gee-aɗ a ŋuu goye keder, deedonɗu orok beey beey. » ¹⁵ Paliinna ooyit kaawoy ho ŋu kaawico ŋu goytu keder. ¹⁶ Min ŋaar-ak, Iisa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, ŋa jaaltu kaay ka samaaner ho ŋa deltu barkin do Buɗdi. Kar ŋa pirsiiɗu ho ŋa beriicog do *maajirnar a ŋuu deedin do gee-aku. ¹⁷ Okinco, ŋu teetu ŋu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, ŋu numiiga nam ŋa miin girdin orok in seera.

Iisa, ŋaar Masi kaak Buɗ doɓtu

(Matiye 16.13-19, Maark 8.27-30)

¹⁸ Yiriy rakki, Iisa salkiya keeji. Maa-jirnay sa goy in ŋaara. Kar ŋa indiigu aman : « Ku dora gee kaawa a nu waa ? » ¹⁹ Ŋuur gay telkiiɗi aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli, ho daarin gay a ki nabiinco kaak min awalle kat nooy min do muuti. » ²⁰ Iisa kaawiico pey aman : « Kar ya do tanɗon gay a nu waa ? » Piye ictu kaawo aman : « Kin ko *Masi kaak Buɗ doɓtu. » ²¹ Kar Iisa karmiig tak-tak-tak a ŋuu kaawenno do waanna. ²² Ŋa gaaytu aman : « Ila nun *Ron gemor, naa taabiyeɗ ja daki-na. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan poocindu. Ŋuu asiin deendu ho yiriy ta subbinɗar gay, naa nooye. »

²³ Kar Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, ŋaa pooce pey bariye galal ta meenji, ŋaa icin etoy ka taabiner kun kawta ho ŋaan aadindu. ²⁴ Asaan waan kaak raka

jile goyinji ka meenji, ŋaa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, ŋaa gase goye kaak taɓ. ²⁵ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho ŋa rawtig goyinji wala ŋa meenji di id ziy, ŋaar-ak galilti gay maa ? ²⁶ Ya gem kaak gina sokaɗ lotu in do kaawnar, nun Ron gemor oki, naaji gine sokaɗ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *ɗubal ku Buɗdi kuuk *cawar oki. ²⁷ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-aɗ, daarinco mataado di, ŋuu talin Meennaw ta Buɗdi. »

Newse ka wijeɗ ta Iisa

(Matiye 17.1-8, Maark 9.2-8)

²⁸ Min Iisa kaawtu pa-ak, gintu ar mena porpod, ŋa koliig Piye, Yaaya in Zaak ho ŋu coktu ka dambar a ŋuu salkiye. ²⁹ Wiktin taat Iisa salkiyyo, wi-jeeney newsitu ho batkoy sa deettu portik kar nam ta diya odina. ³⁰⁻³¹ Tala kar nabiinna seer bayintu ɗatik ta *darjin taat asa min do Buɗdi. Nabiinna-ak, ŋuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa a maman ŋa ɓaay gaasin riyoy in muutu Zeruzaleem. ³² Do wer-ak, Piye in eenji gay aayig wey yarap. Kar min ŋu niintu, ŋu taliig Iisa in darjiney in gee seer goy in ŋaara. ³³ Wiktin taat gee-ak rakiy deete, Piye ictu kaawo aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-aɗka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » Kar Piye gay ibanno taat ŋa kaawiyo. ³⁴ Wiktin taat Piye kaawiy pa-ak, tala kar uc asiig goota. Min paliinna taltu kadar uc gootaagu-ak, kolaw obiigu. ³⁵ Ŋu dortu gaay amila min do ucer, ta kaawa aman : « Ŋaar-aɗ ronɗu. Nun kat doɓga. Cokiyon kaawoy ! » ³⁶ Min gaay-at kaawtu pa-ak, paliinna taltu ko Iisa keeji di. Min ŋu taliig gamin-ak, ŋu obiig do aditco ho do menaw ŋuur-ak,

[‡]9:14 'gee alip beey pa' : Daadi in koogin gay, ŋu bal osinco.

ɲu bal kaawe do gemor maan kaak ɲu taltu.

Coole ka gem kaak gin punpun

(Matiye 17.14-18, Maark 9.14-27)

³⁷ Ka kawtinti, min Iisa inɲ paliinnay kuuk subba paaytu min ka dambar, gee dakina astu ɲaaminɲi. ³⁸ Min ɗatik ta geemir-ak, gin gem rakki koola aman : « Gem koltacco, ɲaaru, tal do kaay ka roɲdu-aɲ, ɲaar rakki di ! » ³⁹ Aarid obgi-iga ho ɲa koolgiy koolgiyo. ɲa tunkilgiyo inɲ gudurre nam biy amila toppiyo. ɲa taabiyaag ko taabiye nam ɲa amila inɲ rafa. ⁴⁰ Nu indig maajirnaɲ a ɲuu atkinɲi, kar ɲu bal gedire. » ⁴¹ Iisa kaawtu aman : « Kuɲ gee ku diɲka-aɲ, ku geenno ho imaanko sa soofa. Dakdu mena mina naa goye inɲ kuɲko ho naako sosinɲko pey ? Iyiig roɲɲi-aɲ anne. » ⁴² Min mic-ak asiiji moota-ak, aarid acciig keɗer ho ɲa tunkiliy burɗunɲul-burɗunɲul. Kar Iisa awɲiiji do aarid-aka. Ek di ɲa cooliig mic-aka ho ɲa beriijig dotacco. ⁴³ Gee-ak okinco ajbiyту tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Way, Buɲ-aɲ sa tatko ! »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy

(Matiye 17.22-23, Maark 9.30-32)

Min gee okinco ajbiyту do gamin okinco kuuk ɲa giniy-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁴ « Laaɲ deɲginko samaane kuu cokiye taat naako kaawe diɲka : Nun *Roɲ gemor, ɲu asaan berindu do pise ka midir. » ⁴⁵ Kar ɲuur gay bal ibinin kaawoy asaan ta kaaw agunuwa. Paa ko, ɲu baltu gase baati ho ɲu gintu kolaw taat ɲuu indin Iisa do bi ɲaar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka

(Matiye 18.1-5, Maark 9.33-37)

⁴⁶ Min ɲaar-ak, paliinna meela benanico a ɲuu ibine waa kaak tatik paka. ⁴⁷ Iisa gay ibiniit pikirrico. Hiyya, ɲa koltu mic rakki ho ɲa diyig do unɲi. ⁴⁸ Kar ɲa kaawiico aman : « Gem kaak obig mic-aɲ samaane do bi kanto, ar ɲa obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, ɲa ob ɲaar kaak ɲaamintu. Asaan ya ɲu talaako okinɲko, ɲaar kaak ɲu talaag a ɲa gina ziy kapak, ɲaar ko kaak tatik paka do unɲi ka Buɲdi. »

Waan kaak adiy pondikdo inɲ kuɲko, ɲaar kaɲko

(Maark 9.38-40)

⁴⁹ Yaaya kaawiiɲi do Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna inɲ sinɲi kuɲi ho nin gay todaaji asaan ɲaar inɲ gintenno. » ⁵⁰ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Dakonɲi todenno asaan waan kaak adiy pondikdo inɲ kuɲko, ɲaar kaɲko. »

Iisa ɓaa Zeruzaleem

⁵¹ Wiktin taat Buɲ gaay ko icin Iisa ɲaa coonin kuwa ka samaaner, Iisa diy kaay tak illa a ɲa ɓaa Zeruzaleem. ⁵² ɲa ɲaamtu gay tabiriikar yaaji ogire. Gay tabiriikar-ak ottu do hellin rakki ta Samari asaan ɲuu siye zinɲkico ɲuu yoke asinɲi. ⁵³ Kar gee ku helliner-at gay pooc ɲaaminɲi, asaan ɲa bira Zeruzaleem. ⁵⁴ Min kuɲ Zaak inɲ Yaaya doriit kaaw-at, ɲu kaawiiɲi do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ya ki ooye, nii inde ak taat yaa paaye min ka samaaner yaa idin gee-aɲku. » ⁵⁵ Kar Iisa gay newsi-

^{9:53} 'ɲa bira Zeruzaleem' : Gee ku Samari, ɲuur adinco ku Yuudinnar min inɲ elgina. ɲu rakaado a gee kuuk min Galile yaa bire min do kidco ya ɲu ɓaa Zeruzaleem.

ico ho ɲa karmiigu.^{§ 56} Kar ɲu deettu do hellin ta pey.

Maman gem yaa aadɪn Iisa

(Matiye 8.19-22)

⁵⁷ Wiktin taat ɲu deetiyo, do botildi, gem rakki kaawiiɲi do Iisa aman : « Ay wer kaak ki ɓaayiy di naan aade. » ⁵⁸ Iisa telkiiɲi aman : « Bolli, ɲuur gin biddinco ho diid sa gin geriyco, kar nun Roɲ gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. »

⁵⁹ Kar Iisa kaawiiɲi do gem ka pey aman : « Aadnu. » Gem-ak telkiiɲi aman : « Gem kol Rabbinney, beror ja botol taat nu ɓaay tiisin tanni. » ⁶⁰ Iisa gay kaawiiɲi aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco. Kar kin gay, ɓaa gaarit *Meennaw ta Buɲdi. »

⁶¹ Gem ka pey kaawiiɲi do Iisa aman : « Gem kol Rabbinney, nun naan aade. Kar beror ja botol taat nu ɓaaco bere ooya taat ba aaro do geendu. » ⁶² Iisa gay telkiiɲi aman : « Gem kaak gawnaw ho kolsa aaroy-ak, ɲaar turro do Meennaw ta Buɲdi. »

Iisa ɲaamiig maajirɲay kuuk orok peesira in seera

10 Min ɲaar-ak, *Rabbin dobtu pey maajirin orok peesira in seera. ɲa ɲaamiig seer seer unci do geegirɲay okinco ho do werin okinco kuuk meenji yaa ɓaawe. ² ɲa kaawiico aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. Indon meenji gay morgor a ɲaa ɲaame gay riyor do sedinji. » ³ Ucon ɓaan ! Nu ɲaamaako ar roɲ ku tamgir do datik ta pulkinar^{**}. ⁴ Ya ku ɓaawaw, dakon icenno do pisinco wala gurus, wala

mokolle, wala ɲugira. Dakon peyenno kuu ooye in gee do botildi. ⁵ Do ger kaak kuu unje-ak, kaawonco ja aman : “ Aapiy ta Buɲdi yaa goye do ger-anka. ” ⁶ Kar ya do ger-ak kat gin gem ka aapiyer, aapiyat yaa goye in ɲaara. Yampa, ya gem ka aapiyer ginno, aapiyat yaa yeepe do maaniiko. ⁷ Goyon do ger-aka. Taan ho saan gamin kuuk ɲuuko bere, asaan gay riyor nec gasin hagin ta riyoy. Dakon jankenno gero in gero. ⁸ Ya ku unje do geeger ho ɲu ɲaaminco samaan-ak, taan gamin kuuk ɲu beriikon di. ⁹ Coolon gee kuuk radaw do wer-aka ho kaawonco do geemir aman : “ *Meennaw ta Buɲdi askon ko moota. ” ¹⁰ Kar ya ku unje do geeger ho ɲu balko ɲaaminco samaan gay, ɓaan do werin kuuk berel ku geeger-aka ho kaawonco aman : ¹¹ “ Ni kokaakon yoo burintal ku geegirko kuuk sopirig asinni. Kar gay, ibinon tam kadar Meennaw ta Buɲdi askon ko moota. ” ¹² Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Buɲ yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger ɲaar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom.^{††} »

Geegirɲay kuuk pooc aamine do Iisa

(Matiye 11.20-24)

¹³ Min ɲaar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! ɲa lokon ko Buɲ gintu gamin kuuk ajbay. Ya ɲa ginig gaminan do geeger ka Tiir in ka Sidon, taan ɲu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ¹⁴ Do saan taar-at ko, do yiriy ta Buɲ yaa dukume seriin do geemir, geegirɲay ku Tiir in Sidon tanco ginaado rad

§9:55 In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, ɲu siir do weran aman : « Iisa kaawiico aman : “ Ku ibanno maan ruwwinir ta unjiko ku kaawiy ampa. Asaan nun Roɲ gemor, nu bal ase taat naa idin gee, nu as taat naa jilinco. ” »

****10:3** ‘pulkina’ : Werin daarin, ɲu kolaag a ‘kulkina’ wala a ‘pilgay’.

††10:12 ‘geeger ka Sodom’ : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Buɲ idiig geegirco asaan goyinco jookum aale (Zenecz 19.24-28).

aale ar tanjo. ¹⁵ Kuŋ gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Buŋ yaako cooniŋko kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa ŋaako oriŋko ba oole. » ¹⁶ Iisa kaawiico pey do maajiray aman : « Gem kaak cokiyaako, ŋa cokiyaan nunu. Gem kaak poocaako, ŋa poocaaŋ nunu. Kar gem kaak poocaaŋ-ak, ŋa poocaag ŋaar kaak ŋaamintu. »

Yeepe ka maajirin kuuk orok peesira iŋ seera

¹⁷ Goytu kee, maajirin kuuk orok peesira iŋ seer yeeptu iŋ galal. Ŋu kaawiy aman : « Gem kol *Rabbinni, aar-idna din sa karmiyaani yaa ni kaawaaco iŋ siŋjiŋ. » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Wiktin taat ku goy misa do riyor, nu jaaliy kaar ho nu tal *Seetanne gala min kuwa ka samaaner ar irŋe ka buŋdi. ¹⁹ Di cokiyoŋ ! Nun berko gudurre taat kuu jaawe ka aalnal ho do erindilnal. Nu berko gudurre taat kuuji gedire do adin ka tatko yoo maan sa asaakonno. ²⁰ Kar gay, dakoŋ aaciyenno do bi kaak a aar-idna karmiyaakoŋ di, aaciyon do bi kaak a ŋu siirig siŋko kuwa ka samaaner. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do pokirnar (Matiye 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak di, Ruwwin ta Buŋdi miiniig iŋ galal ho ŋa kaawtu aman : « Baaba, kiŋ di Rabbin ka samaaner ho ka kiɗar, nu ozilaaciŋ do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk giŋ ilim, kar ki bayincog do ŋuur kuuk giŋa ziŋkico ŋaada. Ka seener, kiŋ kat raka a taa kuuniye ansi. »

²² Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okiŋco do pisindu.

Waan ibingigdo Roŋ kat waa, illa Tati. Waan ibingigdo Tati, illa Roŋo ho ŋuur kuuk Roŋ-ak raka a ŋuu ibiniŋji. »

²³ Kar Iisa newsitu do maajiray ho ŋa kaawiico do ŋuur keeco di aman : « Galal loko, kuŋ kuuk taliig maan kaak ku taliyo ! ²⁴ Asaan ka seener nu kaawaako, nabiinna ho iŋ sultinnay dakina kuuk awalle rak taliŋ maan kaak ku taliyo, kar ŋu bal taliŋji. Ŋu raka doriŋ maan kaak ku doriyo, kar ŋu bal doriŋji. »

Dajil ta gem kaak sellen min Samari

²⁵ Do wer-ak, tatkaw ka gaanuundi rakki astu. Ŋa weyiŋji do Iisa min keder aman : « Gem kol tacco, naa gine man naa gase goye ka gaasdo ? » ²⁶ Iisa kaawiji aman : « Do *gaanuunte ŋu siir a maa ? Ya ki garkiyaaga-ak, maman ki ibiniy baay ? » ²⁷ Gem-ak telkiiji aman : « Kii eliŋ Rabbin Buŋjiŋ iŋ gelbin rakki, iŋ kelmon okintiti, iŋ gudurreŋ okintiti ho iŋ pikirreŋ okintiti. ²⁸ Kii eliŋ giŋi ar ziŋ ka meenjiŋ. ²⁹ Iisa kaawiji aman : « Kaawon-an ka seener. Ginig gamin-an ku, kar kii gase goye ka gaasdo. » ³⁰ Kar tatkaw ka gaanuundi-ak gay raka gaare kadar indinji-aŋ samaane. Paa ko, ŋa indiig pey Iisa aman : « Gidu-ak gay ŋaar waa kaak naa ele ? » ³¹ Iisa deliiji dajil aman : « Giŋ gem rakki paaya min Zeruzaleem, ŋa ba Zeriiko. Wiktin taat ŋa baayo, kokinay dukumiiji botol. Ŋu gaamiig gamnay okiŋco ho ŋu koociig ko kooce nam ŋu gaay deenji. ³² Ba aaro, gay satkiner rakki paaya min do botol-ata. Min ŋa taliig gem-ak, ŋa jagtu serek ho ŋa birtu. ³³ Kar gem rakki kaak min caar kaŋ Lebi ³⁴ ottu do wer-aka. Min ŋa taliig gem-ak, ŋaar oki jagtu serek ho ŋa birtu. ³⁵ Kar gem rakki min geeger

²²10:27 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5.

²³10:27 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

²⁴10:32 'gem rakki kaak min caar kaŋ Lebi' : Gee ŋuur-ak gaayaag gay satkiner do Ger ka Buŋdi.

ka Samari ɓaa marti ho ɗa aada min botol-ata. Min ɗa ottu do wer-aka, ɗa gasiig gem-aka ho ɗa taltu aminduwiyyaale. ³⁴ Ɗa sinjiiji moota, ɗa aciig mu-tiyji iɗ dawne ho ɗa ooyiico sewe, kar ɗa maliyiiigu. Ɗa ɗepiig ka ɗurkilji, ɗa iyiiig do ger ka obe martir, kar ɗa taltu kaaci. ³⁵ Ka kawtinti, ɗa imiltu tammin seer* ku gurusdi, ɗa beriiig do meenji ka ger ka obe martir-aka ho ɗa kaawiji aman : « Gem kol sinji, gem-aɗ, taliy kaaci. Ya gurus kaak nu beriiji kat arme, do yeepindu naan kappiyinji. »

³⁶ Min Iisa gaasiit kaawoy-ata, ɗa indiig tatkaw-ak aman : « Ki indiinu a " Gidu gay waa ? " Ɗiɗ gay nun indaaciɗ, min gee kuuk subba kuuk gasig gem kaak ɗu kooctu-aka, ka moo giji ? » ³⁷ Tatkaw-ak telkiiji aman : « Gem kaak ginji sellen. » Hiyya, Iisa kaawiji aman : « Di ɗaar-ak, ɓaa, kinke oki gin ar ɗaara. »

Iisa goy wer kan Maart iɗ Mariyam

³⁸ Wiktin taat kun Iisa ɓaay Zeruzaleem, do botildi, ɗu ottu do hellin rakki. Do hellin-at gin daatik rakki sinji Maart taat ɗaamiigu gerti. ³⁹ Maart gin boo ɗu kolaat Mariyam. Ta daktu goy keder moota iɗ *Rabbin Iisa ho ta cokiyiy kaawoy. ⁴⁰ Kar Maart gay gina tukina ho riy patiy kaati. Paa ko, ta ɓaawiji do Iisa ho ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbinney, tal ja, boor-an rasduut riy ta tukinar-an okintit do kaar. Ampa-ak, ya lociɗ samaane walla ? Di kaawti taan gaayindu ɗako. » ⁴¹ Rabbin telkitit aman : « Maart, Maart, ka moya gamin dakina ho gelbinke goy eden di. ⁴² Kar gay, illa ka diye gelbinke do maan rakki di. Mariyam, taar doɓ maan kaak samaan paka ho ginno waan kaak yaati imilinji. »

Iisa bildiig maajirnay do bi ka salaaner

(Matiye 6.9-13, 7.7-11)

11 Yiriy rakki, Iisa salkiya do wer rakki. Wiktin taat ɗa gaastu iɗ salaaney, *maajirincey rakki kaawiji aman : « Gem kol *Rabbinney, bildini ja maman nii salkiye ar kaak Yaaya-Batist bildiig maajirnay. » ² Hiyya, Iisa kaawico aman : « Ya ku salkiyaw, kaawon aman :

" Baaba,
gee okinco yaa ibine kadar sinji kunjin ɗuur keeco.

Meennuwin yaa ase do duniiner.

³ Berguwaani tee kaak yaani nece yiriyta.

⁴ Saamiyningu zunubinni,
asaan nin oki saamiyaaco do gee okinco kuuk niginti.

Ho dakni rasenno *Seetanne yaani gece. " »

⁵ Iisa iciico pey kaaw aman : « Ya minninko rakki gin roya, ɗa dakig gas ɗatik aandor ho ɗa kaawiji aman : " Gem kol royay, beror ja ɗaan ta mappa subba di, ⁶ asaan royar rakki as kar min marti ho nu ginno maan kaak naaji bere amay. " ⁷ Kar ya royay-ak telkiji min zugar aman : " Rasin godom ! Nun dibirit ko botilni. Nun iɗ kooginar, ni cok ko. Nu gediraado pey uce naan bere maanna. " ⁸ Ka seener nu kaawaako, ya royay ucaado do saan taat ɗu royna oki, ya gem-ak wakila inde, ɗaa ucen di, ɗaaji bere maan okinji kaak ɗa indiyoo asaan ɗa wakila bal sokaɗ. ⁹ Kar nun gay kaawaako : indon ho Buɗ yaako berin kaak ku indiyoo, bariyon ho Buɗ yaako berin kaak ku bariyiyo, kokon ho Buɗ yaako piliɗ ɗibiro. ¹⁰ Asaan ɗaar kaak indaw ho bariyaw-ak, Buɗ yaaji bere, ho ɗaar kaak kokaw oki, Buɗ yaaji pile.

*10:35 'tammin seer' : Tamma rakki nec iɗ gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

¹¹ Minninko-aŋ goy gem kaak ya roŋji kat indaag booso ŋaa tee, ŋaaji bere aalo walla ? ¹² Ho ya ŋa indaag dīisa ŋaa tee, ŋaaji bere erindile walla ? Ha'a, be-raajido. ¹³ Kuŋ kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di Tatte ka kuwa beriydo Ruwwiney do ŋuur kuuk indaaga ! »

Lisa iŋ tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-30, Maark 3.22-27)

¹⁴ Yiriy rakki, lisa coola gem kaak aarid sokumig biy. Min ŋa atkiig aarid-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee kuuk dakin goy ede-ak ajbiyту tak-tak. ¹⁵ Kar gee daarin minninko gay kaawtu aman : « Gem-aŋ atkaag aaridna illa iŋ gudurre ta Belzebuul[†], tatkaw ka aaridnar. »

¹⁶ Daarin pey raka gecinji ho ŋu indiig a ŋaaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Buŋdi. ¹⁷ Kar lisa gay ibin-git pikirrico ho ŋa kaawiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasina benannico, taar yaa gale ho geriyti sa yaa eeze do eenco. ¹⁸ Ku kaawa a nu atka aaridna iŋ gudurre ta Belzebuul. Kar nu indaako, ya Seetanne kat taasina ziy ka meenji di-ak, maman meennuwiyy yaa taaye ? ¹⁹ Nu indaako pey, ya iŋ gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkoŋ gay, ŋu atkiy aaridna-ak iŋ gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikoŋ di yaako dukume seriine. ²⁰ Kar ya nu atka aaridna iŋ gudurre ta Buŋdi, ŋaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Buŋdi as ko loko.

²¹ « Ya gem kaak mitko iŋ gartiy kat gooya geriy, ginno waan kaak yaa wak-iŋ malley. ²² Kar ya gem kaak mitik pakgiga ho gedirji gay, ŋa gaamin gartiy kuuk ŋa diyту kaay ho ŋaa deedin gamin okinco kuuk ŋa gaamtu min do gem-aka.

²³ « Waan kaak iŋ nunno-ak, ŋaar adiner. Waan kaak numno gee iŋ nunu, ŋaar-ak totiraagu totire. »

Yeepe ka aariddi

(Matiye 12.43-45)

²⁴ Lisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, ŋa baayiy do kalaaner ho ŋa bariyiy wer kaak ŋaa goye. Kar ya ŋa bal gasen gay, ŋa osiig adiy aman : « Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minniney. » ²⁵ Ek di ŋa yeepiyo. ŋa gasiig ger-ak sooy sakaan ho siy samaane. ²⁶ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. ŋu asiyy sawa, ŋu unjiy do ger-aka ho ŋu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. »

Galal ta taβ

²⁷ Min lisa kaawtu pa-ak, gin daatik rakki min datik geemir taat kaawiji iŋ gaay tonggo aman : « Galal do daatik taat sosinŋiŋ do adti ho berjiŋ buwti ! » ²⁸ Kar lisa telkiitit aman : « Nun gay kaawaake, galal do ŋuur kuuk cokiyaat kaaw ta Buŋdi ho ginaat iŋ botilti. »

Lisa pooc gine maan kaak ajbay

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Min ŋaar-ak, gee dakina asiiji moota do lisa ho ŋa teesiico kaawe aman : « Gee ku diŋka-aŋ, ŋuur jookumo. ŋu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa ŋuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus[‡] gaartu-ak di. ³⁰ Asaan uudin taat nabi Yuunus kuuniyту maan kaak gaaraw do gee ku Niniib, nun *Roŋ gemor oki naa kuuniye pa do gee ku diŋka. ³¹⁻³² Min gee ku Niniib cokiyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, ŋu ibinig nig-inco. Sando, anne-aŋ gay, gin gem kaak

[†]11:15 'Belzebuul' : ŋuur siŋ ku rakki ku Seetanner.

[‡]11:29 'Yuunus' : ŋaar nabiinŋe kaak Buŋ ŋaamtu do gee ku Niniib a ŋuu jipte goyiŋco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus.

pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiri y taat Buɲ yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku diŋka ho ɲuuco diye kaawo. Sultinca taat asa min watiine^f oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kiɗin kuuk serek aale a taa cokiyaɲ sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Danil ta lampa

(Matiye 5.15, 6.22-23)

³³ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ɲa zuɓkiit iɲ bardila wala ɲa diyit do wer ka cigile. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɲa diyaat do wer ka jaɗaɲ. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak taliy portikuwti. ³⁴ Odi-naɲ, ɲuur ko lampa ta ziɲ. Ya odinaɲ tala samaane, ziɲ okiɲji goy do portikaw. Kar ya odinaɲ tallo samaane gay, ɲaar-ak, ziɲ okiɲji goy do gondikor. ³⁵ ɲaar-ak goy goɗom, yampa portikuwiɲ yaa gine gondiko. ³⁶ Ya ziɲ okiɲji goy do portikaw ho ɲa ginno weriy kaak goy do gondikor-ak, goyiɲji okiɲji yaa goye do portikaw taat ar lampa taat caapiɲciɲ portik kar. »

Iisa iɲ aadanna ku aginiyɗi

(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

³⁷ Min Iisa gaastu iɲ kaawoy-ak, *Pariziyence rakki koliig gerco a ɲu ɓaa tee. Hiyya, Iisa ooytu, ɲa ɓaawtu do wer ka gem-aka ho ɲu goytu tee. ³⁸ Min Pariziyence-ak taltu kadar Iisa tiya bal ace ka pisindi ar kaak ɲu gingiy do

aadinco-ak, ɲa ajbiyту. ³⁹ Paa ko, Rabbin Iisa kaawiiɲi aman : « Kuɲ Pariziyenna, ku iban ace aar ta dawkinar iɲ ta parkikdi. Kar attaɲ gay, gelbinko miin iɲ kokinaw ho motol. ⁴⁰ Talon kat gee kuuk ibanno maanna-aɲku ! Buɲ kaak kilgiyig aarco ta gamin-aɲ, ɲa ɲaar di oki kaak kilgiyig gelbin ka gemor wala maman ? ⁴¹ Di gamin kuuk do dawkinar ho do parkikdi-ak, beronɓog do pokirnar. Paa kat, kuu goye *cawar do unji ka Buɲdi. »

⁴² Iisa gaaytu pey aman : « Do gaayiyko, kuɲ Pariziyenna ! Ku bera zakaane do Buɲdi min tapar kuuk do jineendi, ɲuur kuuk diyaw^s ho kuuk aawa^{**} gala. Kar gay, ku dukumgitdo seriin iɲ botilti ho ku elgigdo Buɲ. Zer ɲuur-aɲ ko kuuk kuu gine paka, ho ɲuur kuuk dak gay, dakoɲ aaniɲcodo. »

⁴³ « Do gaayiyko, kuɲ Pariziyenna ! Ku el goye unɗa do geemir do geray ku salaaner ho ku el a gee yaako ooye iɲ karaamine do werin kuuk gee ɲumiyo. »

⁴⁴ « Do gaayiyko, kuɲ Pariziyenna ! Kuɲ ar maggan kuuk gee jaawaaco kaaco asaan ɲu pakirgiycodo. »^{††}

⁴⁵ Gem rakki min agindaw ku gaandu-undi kaawiiɲi do Iisa aman : « Gem koltacco, ki kaawiy ampa-aɲ, ki waraani nini oki. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiiɲi aman : « Kuɲ agindaw ku gaanduundi oki, do gaayiyko ! Ku diyco gor oom aale do geemir. Kar kuɲ maaniikoɲ gay diirgitdo iɲ piɲiɲko wala ku gaayaag iɲ icile. »

⁴⁷ « Do gaayiyko, kuɲ kuuk siyiig maggan kuuk samaane ku nabiinna kuuk awalle. Nabiinna-ak, aginiykoɲ di deegu

^f11:31-32 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktiɲ ta ɲa goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

^s11:42 'ɲuur kuuk diyaw' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak ɲu kolaag 'menthe' iɲ nassarinca wala 'naana' iɲ sogiɲga.

^{**}11:42 'ɲuur kuuk aawa gala' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak ɲu kolaag 'rue' iɲ nassarinca.

^{††}11:44 Do aadin ta Yuudinnar, ya gem ɲepid magine, ɲa cawarro do unji ka Buɲdi ho salaaney oki, Buɲ ooyaato.

! ⁴⁸ Ansi-ak, ku gaara kadar ku ooy in taat aginiyko gintu. Ijuur deeyig nabiinna, kar kuñ gay siyco maggan. ⁴⁹ Do saan taar-at ko, Buñ in ibiniñji kaawtu aman : " Nun naaco tabire nabiinna in paliinna. Ijuu deen daariñ ho daariñco gay, ñu taabiñ in taabiñen di. " ⁵⁰ Min do kilgiye ka duniiner, ñu deeyig nabiinna dakina ho baarco gay yaaco gagire do gee ku diñka. ⁵¹ Ka seener nu kaawaako, Buñ yaa taabiñ in gee ku diñka-añ do muut-at okintiti, min muutuy ta Abeel yoo ta Zakariya kaak ñu deeyig do *ger ka Buñdi, ñatik in wer kaak ñu giniy *satkine ho in wer kaak atta *cawar aale.††

⁵² « Do gaayiko, kuñ agindaw ku gaanuundi ! Kuñ kuuk gin kerle ka pile kayir do pisiñko. Kar in kerle-ak oki, ku bal pile kayko ku maaniiko ho ku todco do ñuur kuuk raka a kayco yaa pile. »

⁵³ Min Iisa amiltu min ger ka Pariziyencer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna dapintu aale in ñaara ho ñu teestu indinji in kaawin dakina. ⁵⁴ Iju rakaaji dibe a ñuu gase oorin taat ñu obin in kaawo.

Gine ka kolaw do Buñdi

(Matiye 10.26-27)

12 Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, gee asiyo asiyo nam ñu ñepida zinjico. Hiyya, Iisa teestu kaawe do maajir-nay aman : « Pakiron ja ! Goyon godom min lees ta *Pariziyennar ! Taar ar *gele taat ucaag gamin okinco. Dakon kuu-niyenno gee kuuk kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti. ² Gamin okinco kuuk cigile, ñuu imilinco kara, ho kuuk ñu rakaado a gee yaa ibiniñco sa, ñuuco gaariñco ñuu ibiniñco. ³ Ansii ko, gamin okinco kuuk ku kaawiy in aando, gee yaa cokiyoñco in yiryo, ho kuuk ku sem-

sumiy zugar in eenko sa, gee asa cokiyoñco warañ do wer okinji. »

⁴ « Kar nu kaawaako do kuñ kuuk roy-nar : dakon ginenna kolaw do ñuur ku diya zi ka gemor ho gedarro gine maan kaak pak ñaar-añka. ⁵ Nun, naako gaare waan kaak kuuji gine kolaw : waanna-ak, ña Buñ kaak gin gudurre, ya ku mate, ñaa gedire oriñko do aki. Nu kaawaako seene, ña ñaar kat kuuji gine kolaw !

⁶ « Gee gidaydo ga diid beeyi kuuk ñaada in gurus seer di ? Yampa, ya rakki minninco gal kedder oki, Buñ iban. ⁷ Kar kuñ gay, duruwko okintiti, Buñ osta. Ijaar-ak, dakon ginenna kolaw. Do unji ka Buñdi, kuñko kat kaalin pakgig diid okinco ! »

Ooye wal pooce ka Iisa Masi

(Matiye 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ « Nu kaawaako warañ : ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a ña *maajir-incer, nun *Ron gemor oki, naa kaawe do unco ka *dubal ku Buñdi a gem-añ kanto. ⁹ Kar ay gem kaak pooaanu do unco ka geemir gay, nun Ron gemor oki, naa poocinji do unco ka dubal ku Buñdi. ¹⁰ Ya waan kaak biy amila gallo do nun Ron gemor, Buñ yaaji saamiye. Kar ya waan kaak niga biy in Ruwwin ta Buñdi gay, Buñ saamiyaajido.

¹¹ « Ya ñu sakkiyaako do geray ku salaaner, wala do unco ka sultinni-idi, wal ñuur kuuk gin izinne, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko. ¹² Asaan do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Buñdi yaako gaare taat kuu kaawe. »

Iisa kaawa do bi ka malle ka duniiner

¹³ Min gee kuuk dakin-ak, gem rakki kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, kaawiy do sindu a nii deedin malle kaak tanni rasinti-añka. » ¹⁴ Iisa telkiji aman : « Ab roya, waa diyintu a naako

††11:51 Wer ka gase kaawor do Zenenez 4.8, 2 Kronik 24.20-22.

dukume seriin ta gaminko ho naako deediŋ malliko ? » ¹⁵ Kar ŋa kaawiico do ŋuur okiŋco aman : « Goyon godom ! Dakon elenno malle ka duniiner, asaan goye ka gemor, Buŋ tallo malle kaak ŋa gintu, ya malle-aŋ kat dakin nam wer ka leenji ginno oki. »

¹⁶ Iisa deliico danla aman : « Gin gay gamnar rakki kaak kiday niya gamna. ¹⁷ Gem-ak kaawiy do adiy aman : “ Naa gine kat maman ? Nu bal gine werin kuuk naa leen gamin-aŋku. ” ¹⁸ Hiyya, ŋa ictu niyin aman : “ An ko taat naa gine ! Naa dimiŋco urdinar, naa pine kuuk aginda paka, naa leen gamnar okiŋco in mallel atta. ¹⁹ Ampa-ak, naa kaawe pey do adir aman : Gem kol sinji, ki gin tee ka elginar. Diŋka-aŋ jammay, taa, saa ho kanju do duniinen. ” ²⁰ Kar Buŋ gay kaawiji aman : “ Tal ja gem kaak ibanno maanna-aŋka ! Do aando-an di, ŋuu icin ruwwinen ho gamin kuuk ki gintu kirip-kirip-aŋ gay, ki rasiŋ do waa ? ” » ²¹ Hiyya, Iisa gaasiit kaawoy aman : « Di talon ! Ŋaar-aŋ maan kaak yaaji ase do gem kaak bariya malle do meenji di : do unco ka geemir-ak, ŋa gay mallel, kar do unji ka Buŋdi gay, ŋa ar maan kaak maala. »

Malle ka taɓ

(Matiye 6.25-34)

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : do goyiŋko, dakon moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. ²³ Asaan goye, ŋaar pakgig tee kaak ku tiyo, ho ziŋka, ŋuur pakgit kesuun taat ku isiyo. ²⁴ Talon diidi, ŋu luwdo ho ŋu seddo. Ŋu bal gine urdina wala werin kuuk ŋu dummiyiŋ gaminco. Kar Buŋ beraaco tee. Kar kuŋ gay pakgig diid serek ! ²⁵ Waa minninko, in pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy

? ²⁶ Ya maan kaak kapak-aŋ din sa, ku gedirgijido, kar maa di ku pakiriy do gamin ku pey ? ²⁷ Di talon maman booyaw amiliy do kalaaner, wala ŋu wasaw, wala ŋu azaw. Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ²⁸ Gaŋ kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di ŋuu oriŋji do ak din sa, Buŋ imilaaji booyaw. Kar kuŋ yeŋel-aŋ kat ŋa isiikonno maman ? Talon gee kuuk imaanco sood-aŋku ! ²⁹ Kar kuŋ gay, dakon diyenno gelbinko do gamin ku teendi wala ku seendi di. Dakon obenno tirit do gamin-aku. ³⁰ Gamin ŋuur-ak, illa gee kuuk ibanno Buŋ kat diya kayco. Kar kuŋ gay, Takko Buŋ ibingig gamin kuuk yaako nece. ³¹ Bariyon ja *Meennaw ta Buŋdi, kar gamin kuuk dak gay, Buŋ yaako beriŋco oki. »

³² Iisa gaayiitit do kaawoy aman : « Kuŋ kuuk ar hidbinder taat sood di, dakon ginenna kolaw. Ŋaar-ak, alji gala do Takko, ŋaako berin Meennaw, kuu hokumiye in ŋaara.¶ ³³ Gidiyon gaminko ho beron gurus-ak do pokirnar. Ampa-ak, ku dummiyiig malliko do unji ka Buŋdi, do wer kaak ŋa rawtaado. Werak samaane, ŋa zoodaado tak-tak. Kokinay gediraado kokininji ho gujin sa cokaagdo. ³⁴ Nu kaawiiko pa-ak, asaan wer kaak ku dummiyi malliko-ak, gelbinko sa goy eden di. »

Siye ka ziŋkar do ase ka Rabbiner

³⁵ « Duunon masisko bombo, peyon kay asiŋko ho rason lampinko yaa obe. ³⁶ Goyon mento ar gay riyor kuuk era tatkuwco kaak asa min do iidin ta obindi a ya ŋa ote ho ŋa kooca botol, kodok di ŋuuj pile. ³⁷ Galal do gay riyor kuuk goy mento wiktin taat tatkuwco ase. Ka seener nu kaawaako, ya tatkuwco gasiig

¶12:32 'ŋaako berin Meennaw, kuu hokumiye in ŋaara' : Talon oki do Luk 22.29.

ɲu goy mento-ak, ɲaar meenji sa yaa unje pisiinji do riyor, ɲaaco kaawe a ɲuu goye keder ho ɲaaco bere tee. ³⁸ Ya ɲa as datik aandor wala datik kawtira oki, galal do gay riyor kuuk ɲa gasig ɲu goy mento.

³⁹ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase, ɲaa rasiɲji ɲaa dobe jolo walla ?

⁴⁰ Kuɲko oki, siyon ziɲkiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun *Roɲ gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo

(*Matiye 24.45-51*)

⁴¹ Min ɲaar-ak, Piyer indiig Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ki deliit danla-an lonin di wala do gee okiɲco ? »

⁴² Kar Rabbin Iisa telkiiɲi aman : « Gay riyor kaak sellen ho neenduwo, kaak mee gerdi yaa diyiɲji a ɲaa tale do kaay ka geriy ho ya wiktin nece ɲaa bere tee do gay riyor-ak, ɲaar waa ?

⁴³ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiɲ yeepe, ɲaa gasiɲ ɲa ginaat riy-ata. ⁴⁴ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji beriɲ gamnay okiɲco do pisiinji. ⁴⁵ Kar gay, ya gay riyor-ak osiig adiy a tatkuwiɲ yeeɲdo kodok, kar ɲa teesiɲ koociɲ eenji gay riyor, ɲa tiyaw ho ɲa siyaw nam ɲa ibanno ziy. ⁴⁶ Ampa-ak, tatkuwiɲ yaa ase yiɲiɲ taat ɲa ergigdo ho wiktin taat ɲa ibingitdo. Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiɲiɲ ko taabiye ar ɲu taabiɲiig ɲuur kuuk gingitdo riy in botilti. ⁴⁷ ɲaar kaak ibingit di riy taat tatkuwiɲ rakiɲ a ɲaaji gine, kar ɲa pooc gininti-ak gay, ɲuu koociɲ ko kooce. ⁴⁸ Kar ɲaar kaak ibingitdo riy taat tatkuwiɲ rakiɲ a ɲaaji gine gay, ya ɲa gina maan kaak nec yaaji iye kooce oki, ɲuu koociɲ sood di. Do ɲaar kaak ɲu

berji dakina, ɲuu inde oki minniney dakina. Ho do ɲaar kaak ɲu diyiɲ amaanne dakina, ɲuu inde oki minniney dakin paka. »

Eere ka geemir do bi ka Iisa

(*Matiye 10.34-36*)

⁴⁹ « Asindu-aɲ, nu as iye ako do kidar, ho do tanto-ak, nu raka a illa ɲuu biyiɲti ko. ⁵⁰ Naa unje do taabiner ar gem kaak ɲu nooriyig do amiydi. ɲuun *batiziyindu in batem ka taabiner. Maanna-aɲ yaan oomin ko oome nam wiktiney yaa nece. ⁵¹ Ku pakira a nu astu-aɲ, nu iy aapiɲ do kidar walla ? Ha'a, nu bal iye. Asindu-aɲ a gee yaa eere benannico. ⁵² Talonɲ, min diɲka-aɲ di, ya gee beey kat goy do adiy ka gerco, kaawco ɲumaado. Kuuk subba kaawco yaa waale in kuuk seera, ho kuuk seera oki, kaawco ya waale in kuuk subba. ⁵³ Do bi kanto ko, gee yaa eere : gem in ronji ho mico intacco, geema in romti ho mica in yaaco, geema in kogti ho kogo in kogti oki. Paa kat, gee dakina yaa eere. »^{§§}

Maman gem yaa ibine baat ta wiktiner

(*Matiye 16.2-3*)

⁵⁴ Iisa kaawiico pey do gee kuuk dakin-ak aman : « Ya ku tala Buɲ diy uce in gale ka pati, kodok di ku kaawiy aman : " Yaman buɲ asaw. " » Kar kaawko asiy do botilti ho ɲa ɲokiyo. ⁵⁵ Kar pey, ya ku tala us abira min watiine, ku kaawiy aman : " Yaman wer yaa gine tongo. " Kar ɲa giniɲ tongo. ⁵⁶ Talon gee kuuk kaawa in biɲkiko di ho ta aditco gay keetiti-aɲku ! Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk keder ho in kuuk ka samaaner. Kar maa di gamin kuuk kuuniya diɲ gay, ku ibingiydo baaco ? »

§§12:53 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6.

*12:54 'gale ka pati' : Do darre ta Israyeel, buɲ liya uca in gale ka pati.

Dee ka kaawor

(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ Lisa gaayiitit do kaawoy aman : « Maa di maaniiko icgiydo niyin taat kuu ibiniñ gamin kuuk sellen kuu giniñ in botilco ? ⁵⁸ Ya waan sakkiyiñcin, daan kaawko botildi di. Yampa, adinen yaan iye do wer ka dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho nuur gay yaan unje danjaayne. ⁵⁹ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyijiñ. »

Jipte ka goyindi

13 Do wiktin taar-at, gee daarin astu ho nu osiiji do lisa maan kaak guberneer Pilaat gintu. Ija deeyig gee daarin min Galile do wiktin taat nu giniy *satkine. Paa ko, baar ku geemir-ak amsitu in kuuk nu giniy satkine. ² Min lisa dorit kaawco, na telkiico aman : « Talon muutco ta gallo ta gee-aku. Ku pakira a muutco gaara kadar zunuubin-nico pakgig zunuubinna ku gee ku Galile kuuk bal mate walla ? ³ Ha'a, pakgigdo. Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine gallo ar tanco. ⁴ Pey, gee kuuk orok in porpod kuuk mat wiktin taat durdurre ka geeger ka Silowe eeziico-ak, ku pakira a zunuubinnico pakgig ku eenco kuuk goy Zeruzaleem walla ? ⁵ Ha'a, pakgigdo ! Nu kaawaako, ya ku bal ibiniñ niginjo, okinjo, muutko yaa gine oki gallo pa. »

Dajil ta et kaak waado

⁶ Kar lisa deliico danla aman : « Cokiyon, gem rakki gin jineene. Do jineen-ak, gin et ar buguwa. Gem-ak baawtu okide ronji, kar na bal gase yoo

rakki. ⁷ Kar na kaawiji do gay riyoy aman : « Talu ! Gin ko elgin subba, nu asgiy okide ron ku et-anja, kar nu gasdo maanna. Doliyiig kara asaan na ica wer maala. » ⁸ Kar gay riyoy-ak telkiiji aman : « Gem koltacco, rasig pey do elgol-anta. Naaji siye porda do baay ho naaji lee dooyo. ⁹ Pa-ak, wal naa ween din ga ron weeno†. Kar ya na bal ween gay, kii doliyiñji di. » »

Lisa cool geem ta radaw in yiriy ta sabitdi

¹⁰ Yiriy rakki ta *sabitdi, lisa goy bilda gee do ger ka salaaner. ¹¹ Do wer-ak, gin daatik rakki aarid obta nam elgin orok in porpod ta goy koon di. Ta gedarro taa peye tal. ¹² Min lisa taliit daatko-at, na koliita ho na kaawiitit aman : « Kan coole min do raduwke. » ¹³ Min naar-ak, lisa leetu pisinji do kaati, ek di ta peytu tal ho ta teestu ozile Bun. ¹⁴ Kar tatkaw ka ger ka salaaner-ak dapiñtu do bi kaak a lisa cool geem in yiriy ta sabitdi. Do bi naar-ak ko, na kaawiico do gee kuuk dakin-ak aman : « Gi gin mena bijigiy ku riyor. Do mena nuur-ak kat kuu ase nuuko coolinjo. Yampa, dakon asenno in yiriy ta sabitdi. » ¹⁵ Kar *Rabbin lisa telkiiji aman : « Kun gee kuuk kaawa in binjikon di ho ta aditkon gay keetiti ! In yiriy ta sabitdi, waa kaak iparro berkiy wala durkilji min do saayney‡ ho na baayiji bere amay ? ¹⁶ Kar daatko-an, taar min tamba ta Ibraayim. *See-tanne duunit nam elgin orok in porpod. Kar maa di nu ipiritdo min do raduwti in yiriy ta sabitdi ? » ¹⁷ Wik-tin taat lisa kaawiy pa-ak, adiney okinco sokañ deeyiig ko dee. Kar gee kuuk dakin-ak gay, aacyaw do gamin okinco kuuk ajbay na gintu.

†13:9 'weeno' : Werin daarin, nu kaawa a 'zootira' wala 'daayum'.

‡13:15 'saayne' : Werin daarin, nu kolaat a 'denigile'.

Dajil ta busum kaak ɲu kolij mutaard

(Matiye 13.31-32, Maark 4.30-32)

¹⁸ Min ɲaar-ak, Iisa kaawtu aman : « *Meennaw ta Buɲdi taar ar maa ho naa taskiyin in maa ? ¹⁹ Taar kapak ar roɲ ka mutaard kaak gem luwtu do jineendi. Roɲ-ak amiltu, ɲa maadtu ho ɲa gintu ar eto nam diid sa saaytu do leeginay. Meennaw ta Buɲdi oki pa. »

Dajil ta geel

(Matiye 13.33)

²⁰ Iisa kaawtu pey aman : « Meennaw ta Buɲdi taar naa taskiyin in maa ?

²¹ Taar ar *gele taat sood di taat daatik liyiy do kurgal kuuk dakina, ta ediiɲu ho ɲu uciy gusus. »

Botol ta ɲelel

(Matiye 7.13-14, 21-23)

²² Wiktin taat Iisa baay Zeruzaleem, ɲa aada geegirɲay ho hellinnan in bilde ka geemir. ²³ Do botildi, waan rakki indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, Buɲ yaa jile gee sood di walla ? » Kar Iisa diyiico do gee kuuk goy do wer-ak aman : ²⁴ « Zeedoɲ kuu unje min do botol ta ɲelel. Asaan nu kaawaako, gee dakina yaa bariye botol taat ɲuu unje, kar ɲu gediraado.

²⁵ « Wiktin yaa ase taat mee gerdi yaa uce ɲaa dibirin botol. Ya ku goy kara do wiktin-ata, ku as kooce difiɲu ho kuu in diɲ aman : “ Gem koltacco, pilni botol. ” ɲaar gay yaako telke aman : “ Nu ibanno kuɲ min momo ? ” ²⁶ Kar kuuji telke aman : “ Ni tee ho ni see in kiɲke. Ki bilde oki gee do werin kuuk berel ku geegirni. ” ²⁷ Kar mee gerdi-ak yaako telke pey aman : “ Nu ibanno kuɲ min momo, etiroɲ serek minniner, okiɲko,

kuɲ gee kuuk gina jookumo. ” ²⁸ Kar do wiktin taat kuu talin aginiyko Ibraayim, Isaaka, Yakuub ho in nabiinna okiɲco do *Meennaw ta Buɲdi, kar kuɲ gay, ɲuuko oriɲko kara-ak, kuu eeyme saanjo ho zuliɲko yaa miɲe dakina. ²⁹ Do Meennaw ta Buɲdi-at, gee yaa ase min coke ka pati, min gale ka pati, min watiine ho min munsakne. Okiɲco, ɲuu goye keder do tee ka iidin ta Meennaw ta Buɲdi. ³⁰ Ansii ko, min gee kuuk diɲ goy aaro, daarin yaa ogire, ho min gee kuuk diɲ ogire, daarin yaa dake aaro. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

(Matiye 23.37-39)

³¹ Do wiktin taar-at, *Pariziyenna daarin baawiiɲi do Iisa ho ɲu kaawiiɲi aman : « Uc min anne, deet wer ka pey. Yampa, *Herood rakaan dee. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do guberner kaak neenduɲ ar sokriya-ak aman : “ Min yiɲiya yoo kawta, nu gina riy ta atke aaridnar ho ta coole geemir. Kar yiɲiy ta subbiɲkar gay, naa gaasin riy-ata. ” ³³ Kar gay, nu ic ko botol ta Zeruzaleem. Min yiɲiya, kawta ho neginda oki, illa naa sinje in unɲu. Yampa, nabiinɲe, ɲu daggigdo kara min do geeger-aka.

³⁴ « Tuɲina, tuɲina, gee ku Zeruzaleem, kuɲko kuuk daggig nabiinna, ho ɲuur kuuk Buɲ ɲaamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ɲu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako numiɲko, kuɲ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig roɲti in gezgirti. Kar kuɲ gay pooce ! ³⁵ Di ɲaar-ak, goyiro in gerko. Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiɲiy taat kuu asiy kaawe aman : “ Rabin Buɲ yaa barkiyin ɲaar kaak as in sin kuɲji ! ” »

Coole ka gemor in yiriy ta sabitdi

14 Yiriy rakki in yiriy ta *sabitdi, rakki min agindaw ku *Pariziyennar baawtu in lisa do geriy a nu baa tee. Gee kuuk goy ede-ak okinco leeyig odinco ruum do lisa ya naa nepidin *gaanuunco wala kawwi. ²Do wer-ak, gem rakki gin raduw ta waase zinakar goy do unji ka lisa. ³Iisa ictu kaawo ho na indig agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna aman : « Gaanuunte beraate botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi wala kawwi ? » ⁴Kar nuur gay bugum cit-cit. Do wer-ak, lisa obiig gem kaak radaw-aka, na cooliiga ho na kaawiji a naa deete. ⁵Min naar-ak, lisa iciico kaawo do gee kuuk do ger-ak aman : « Waa minninko in yiriy ta sabitdi, ya ronji wala berkiy kat gal do beendi, baayido imilin kodok ? » ⁶Do bi naar-ak oki, nu bugum di cit-cit. Nu bal gedire telke.

Taayiika do bi ka dofe ka wer ka goyindi

⁷Min gee kuuk nu koltu-ak, ay gem di bariya wer kaak taɓ naa goye unda. Min lisa taltu pa-ak, na deliico danla aman : ⁸« Ya waan kolinjin do iidin ta obindi, dak goyenno unda. Paa nuu kole gem kaak tatik pakgicin. ⁹Yampa, gem kaak kolinjo-ak yaan kaawe aman : “ Gem kol sinji, uc rasig wer-an do gi-jin. ” Hiyya, kii ucej kat in kaan waase, ki baay goye aar ta geemir. ¹⁰Kar gay, ya waan kolinjin-ak, goy aar ta geemir di. Ampaa kat, ya kaak kolinjin-ak ase, naan kaawe aman : “ Gem kol royay, as kii goye unda anne. ” Paa kat, gee kuuk ku tiyiy sawa yaa ibine kadar kin kaan jaale. ¹¹Nu kaawiy pa-ak, asaan ya gem kaak jaala ziy do unco ka eenji-ak, Bun yaa yeepin kapak tak-tak, ho ya gem kaak yeepa ziy kapak gay, Bun yaa jaal-inji. »

Kole ka pokirnar do teendi

¹²Min naar-ak, lisa kaawiji do naar kaak kolig do teendi aman : « Ya ki kol gee a nu baa tee do gerin, yiriy wala aando, dak kolenno roynan, sin-tan, gee ku adiy ka gerko, wala mutkiyin kuuk gay gamnar. Yampa, nuur oki yaan kole ho nuun kapiyin hagine taat nu teetu. ¹³Kar gay, ya ki bera tee ka iidiner, kol pokirna, mersina, noolna in kuuk zinjiko galcodo. ¹⁴Ya ki gina pa-ak, kii gase galal, asaan nuur gediraado nuun kapiyin hagine taat kin beriico. Illa Bun kat yaan kapiyinti do wiktin taat naa nooyin nuur kuuk goy in botol do unji. »

Danil ta gee kuuk nu kolig do iidiner (Matiye 22.1-10)

¹⁵Min gee kuuk tiyaw dortu pa-ak, rakki kaawiji do lisa aman : « Galal do naar kaak yaa goye do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bundi. » ¹⁶Iisa gay deliiji danla aman : « Gem rakki gina iidine. Na koltu gee dakina do teendi. ¹⁷Pat ta teendi nece, na naamtu gay riyoy rakki a na baa kole gee kuuk sinco goya aman : “ Ason kodok ! Tee naar nee ko. ” ¹⁸Kar nuur gay, okinco imiltu kayco a nu otaado. Ka awalle-ak kaawiji do gay riyor-ak aman : “ Baanu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy morgo, illa nu baa ja talinji. ” ¹⁹Ka seer-inkar kaawiji aman : “ Baanu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy barkay orok ku riyor, nu baa ja gecinco. ” ²⁰Ka subbinkar kaawiji aman : “ Nun daabiner di ob daatko. Do bi naar-ak ko, nu gediraado naa baawe. ” ²¹Hiyya, gay riyor-ak yeeptu do tatkuwiy ho na osi-ijig kaawinco-aku. Min tatkaw-ak doriig kaawin-ak, na dapintu ho na kaawiji do gay riyoy-ak aman : “ Gad kodok do werin kuuk berel ho do botilay ku geegirdi. Baa kolig pokirna, mersina,

noolna ho in kuuk zinkico galcodo. ”
²² Jammiy sooda, gay riyoy-ak yeeptu, ɗaa kaawiiɗi do tatkuwii aman : “ Gem koltacco, nu ginit taat ki kaawiidu, kar wer gay goy di dake. ”²³ Hiyya, mee gerdi-ak kaawiiɗi aman : “ Baa do botilay ku yeero ho gee kuuk kii ɗaame, wakilco ɗuu unje, paa kat, gerir yaa miine in gee.
²⁴ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk awalle nu koltu ho pooc-an, yoo waan sa aawaagdo teendu. ” »

Maman gem yaa aadɗin Iisa

(*Matiye 10.37-38*)

²⁵ Yiriy rakki, Iisa ica botol ho gee dakin aadaaga. ɗa kolsitu ho ɗa kaawico aman : ²⁶ « Ya waan kaak rakaan aadindu, illa ɗaan elindu pak aginiyji, daaciy, kooginay, siɗtay ho ziy ka meenji oki. Yampa, ɗa ginaado tak-tak *maajirincer. ²⁷ Ya waan kaak icaagdo etoy ka taabiner a ɗaan aadindu, ɗaar-ak gediraado gine maajirincer. ²⁸ Ya minninko rakki raka pine ger tatiko, illa ɗa goya ja keder, ɗa tale ya gurusji yaaji nece ɗaa peyin ger-aka. ²⁹ Yampa, ya ɗa durcit baay ho ɗa bal peyinji, gee okinco kuuk biraw yaaji samtiye aman : ³⁰ “ Huu, talon ja, gem-an tees pine gero kar ɗa bal peyinji ! ” ³¹ Ya sultan rakki raka taasine in giji, illa ɗa tala ja in askir-nay kuuk alip orok ya ɗaa gedire taasine sultan kaak gin orok seer alip askirna do aaroy. ³² Ya ɗa gediraado gay, ɗaaji ɗaame paliinna min ɗu misa sereki, ɗu-uji kaawe do sultan-ak a ɗuu gine man garta yaa peye. » ³³ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Minninko rakki gediraado ɗaan aadindu ya ɗa bal rasiɗ malley okinji kaak ɗa gintu. »

Maral kuuk cille

(*Matiye 5.13, Maark 9.50*)

³⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ku iban tam kadar maral, ɗuur gala. Kar ya ɗuur kat cille gay, kuuco gaaye maa ɗuu aawe

? Ha'a, ginno maanna. ³⁵ Maral kuuk cille-ak, ɗuur kuunaydo diyarre do kidar wala do morginar. Gee oraag ka susi. Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cikiye. »

Danɗil ta tamga ta rawte

(*Matiye 18.12-14*)

15 Yiriy rakki, min gay obe miirir in gee ku pey kuuk gin zunubinna, dakina baawiiɗi do Iisa a ɗuu cikiyinji.
² Do wer-ak, *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi dapiɗu ho ɗu kaawtu aman : « Gem-an jaawa in gee kuuk gin zunubinna ho ɗa tiya in ɗuura. » ³ Iisa gay deliico danla aman : ⁴ « Cokiyon, ya rakki minninko gin tamgi miya ho ta rakki rawte, ɗaa gine maman ? ɗaa rasiɗ kuuk dakina do kalaaner in gemo ho ɗa baayiy bariyin ta rawte nam ɗaa gasinti. ⁵ Ya ɗa gasta, ɗaa aaciye ho ɗaa icin do gornay. ⁶ ɗaa yeepe geero ho min ɗa ote, ɗaa kolin roynay in mutkiyiy ho ɗaaco kaawe aman : “ Ason, aaciyon in nunu asaan tamgar taat rawte-at, nu gasta. ”
⁷ Ka seener nu kaawaako, ampaa kat, ya gem rakki gay zunubinnar ibinig niginji, *ɗubal ku Bunɗi yaa aaciye dakina. Aaciye ɗaar-ak pakgig aaciye kaak ɗubal-ak yaa aaciye in gee kuuk orok parrika in parrika kuuk pakira a ɗu goy ko in botol do unji ka Bunɗi ho isgigdo in jipte ka goyinco. »

Danɗil ta gurus ka rawte

⁸ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Ya daatik rakki gin tammin orok ku gurusdi ho rakki rawte, ta biyaado lampa taa tale samaane ho taa elne lapad-lapad adiy ka gerti nam taa gasinji walla ? ⁹ Ya ta gasga, ta kolin gaadinti in mutkiyti ho taaco kaawe aman : “ Ason, aaciyon in nunu, asaan tammar kaak rawte, nu gasga. ” ¹⁰ Ka seener nu kaawaako, ɗubal ku Bunɗi yaa aaciye oki dakin pa, ya gay zunubinnar rakki kat ibinig niginji. »

Danil ta koogin seera

¹¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gem rakki gin koogin seera. ¹² Yiriy rakki, ronji ka kapak kaawiji dotacco aman : “ Baaba, baanu, min malle-an, berduut ko hagner. ” Hiyya, tacco ooytu ho na deediicog malley do kooginay seerco. ¹³ Gin menaw seer subba, ronji ka kapak-ak gidiiyig gamnay okinco ho na deettu in gurusji do darre ta serek. Anner-ak, na kanjit ko kanje in gurus nam wer kaak na gaasiiga. ¹⁴ Wiktin taat na gaasga, mey yaarik unjitu do darre-ata ho maan kaak naa tee sa ginno tak-tak. ¹⁵ Hiyya, na baawtu bariye riyo. Gem rakki min do darre-at iciiga, na naamiig gooye kinzi-irna do morginay. ¹⁶ Do wer-ak, na raka kin miine adiy in keckil[§] kaak kinzi-irna eeymiy-ak di oki, waan bergijido. ¹⁷ Hiyya, na pakiriit kat duniin kee ho na kaawtu aman : “ Way, nun-an kati, gay riyor ku tanni tiya maak-kawtira nam nu pica siro. Kat nun gay mata anne in meya ! ¹⁸ Nun naa yeepe in tanni ho naaji kaawe aman : Baaba, nu nig do unji ka Bunji ho do unjin. ¹⁹ Dakin talindudo pey ar ronji. Talin ko ar nu gay riyon di. ” ²⁰ Hiyya, na uctu, na deettu wer ka tacco. Min na asa misa serek di, tacco taliiga ho na taltu aminduiy dakina. Na uctu in gadiy, na baawtu naaminji. Min nu naame, na baamiyig tipic ho na gini-iji cuud. ²¹ Kar ronji kaawiji aman : “ Baaba, nu nig do unji ka Bunji ho do unjin. Dakin talindudo pey ar ronjin. ” ²² Kar tacco gay kaawiico do gay riyoy aman : “ Kun-an ku, gadon kodok. Iyonjit kesuun taat kaalne-ata ho isonjita. Unjonji korkido ho isonji oki nugira. ²³ Iyon ijilin kaak dub-dub-aka ho dapsiyonga. Gininte iidin yaarko ho aacyinte ! ²⁴ Gii iidiye-ak asaan rondu kaak ku taliy-an, ar na mate ho din gay na

goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga. ” Hiyya, nu teestu iidine.

²⁵ « Wiktin taar-at, ronji ka aawo gay deet yeero. Do yeepinji, min na gaay ote geero, na dora gangin alaw. ²⁶ Hiyya, na koltu gay riyor rakki ho na indiiig aman : “ Naar maa di kuuniy geero ? ” ²⁷ Gay riyor-ak telkiji aman : “ Naar sinjin kaak kapak-ak doo ase ho takko dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka, asaan na as in cewey. ” ²⁸ Min ronji ka aawo dortu pa-ak, na dapintu aale ho na pooctu unje geero. Kar tacco amiltu salinji a naa unje geero. ²⁹ Naar gay telkiji dotacco aman : “ Cokay baaba ! Gin elgin dakina nu gina riy locin di ho yiriy rakki nu bal pooce kaawon. Kar lotu gay, yoo ron awkor oki, ki baldu bere naa iidiye in roynar. ³⁰ Kar gay, wiktin ta ronjin kaak kanje in malle in azbinna as gay, ki dapsiyig ijilin kaak dub-dub-aka. ” » ³¹ Tacco gay telkiji aman : « Gem kol ronji, kin goy doo in nunu ho gamin kunto, okinco, nuur kunjin di. ³² Kar gay, ya ta-ak, ginte iidiye ho ginte aaciye, asaan sinjin kaak ki taliy-an, ar na mate, ho din gay, na goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga ! »

Danil ta gay riyor kaak neenduwo

16 Yiriy rakki, Iisa deliico pey danla do maajiray aman : « Gem rakki gay gamnar, na gin gay riyor rakki na beriiig gamnay do pisinji. Kar gee daarin astu nu osiiji do tatkaw-ak aman : “ Yaman gay riyon-an nigaag gamnan. ” ² Tatkuwi-ak koliiga ho na kaawiji aman : “ Nu dor gee kaawa jookumo do bi kanjin. Osor ja gurus kaak ki gastu, asaan min yiriyta-an ki goyaado pey tak-tak kaaco ka gamnar. ” ³ Kar gay riyor-ak osii adiy aman : “ Tatkuwir imilaan min do riyor. Gawin sa, nu ka gawnarro ho naa oce sa, soka diyaanu. Kar nun-

[§]15:16 'keckile' : Werin daarin, nu kaawa a 'goddo'.

an, naa gine zir maman ga ? ⁴Wayya ! Nun iban maan kaak naa gine. Ansi-ak, ya na imilin min do riyor oki, gee goy di kuuk yaan obindu tara ! ” ⁵Kar na koliig nuur okinco kuuk ic daan ta tatkuwiya a nuu ase rakki rakki. Naar kaak asji awalle-ak, na kaawiji aman : “ Daanan minaw taat kiji kappiye do tatkuwir ? ” ⁶Naar gay telkiji aman : “ Nun, naaji kappiye yogingan miya ku sewindi. ” Kar gay riyor-ak telkiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir yogingan orok beey di. ” ⁷Kar na kaawtu pey do ka pey aman : “ Kin gay tanjin minaw ? ” Naar gay telkiji aman : “ Nun, naaji kappiye suwaalin miya ku *gemer. ” Gay riyor-ak kaawiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir suwaalin orok porpod di. ” ⁸Hiyya, tatkuwiya oziliig gay riyoy kaak jookumo asaan na ginit riyoy in neendaw. Ka seener, gee ku do duniineran, neenduwco taat benannico pakgit ta nuur kuuk goy do portikaw ta Bunji. »

⁹Iisa gaaytu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, obguwon roynaw in gurus kaak jagaag gee ku duniiner. Paa kat, wiktin taat gurus-ak gaase, Bun yaako obinco do geriy kuu goye doo. ¹⁰Naar kaak gaara ziy a nuu amniyinji in gamin kuuk sooda, kuuk dakina oki, naaco gedire. Kar naar kaak nigaag gamin kuuk sood-ak gay, kuuk dakina oki, naa niginco. ¹¹Ya gamin ku duniiner kat ku balco gedire-ak, waa yaako amniye gamin kuuk taɓ ? ¹²Ya ku tiya gamin ku geemir, ku maaniikon gay, waa yaako berinco. »

¹³« Ginno gay riyor kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji, ho ka rakki gay, naa pociinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy, ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus. »

Iisa kaawa do bi ka gaanuun in Meennaw

(Matiye 11.12-13, 5.31-32, Maark 10.11-12)

¹⁴Do wer-ak, *Pariziyenna kuuk goy cokiya kaawin ku Iisa-ak samtiyaaji asaan nu el gurus dakina. ¹⁵Kar Iisa kaawiico aman : « Kun Pariziyenna, ku el gaare zinikiko do unco ka geemir a ku gee sellen. Kar Bun gay ibingit ta aditko. Asaan maan kaak gee taliig taɓ-ak, Bun gay yilaaga. »

¹⁶« Taat *gaanuun ka Muusa kaawtu in taat nabiinna gaartu, tanco di tee kee nam wiktin taat Yaaya-Batist astu. Min na ase, nu gaariit ko Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji ho ay gem di oosa kaay a naa unje. ¹⁷Ku tala manna ? Samaane in kida, nuu sawle melen di walla ? Ha'a, melen do. Kar nun gay kaawaako, taar-at oki melen min wer rakki kaak nu siirtu do gaanuundi yaa amile. »

¹⁸« Gem kaak totirit daacyi ho na obtu ta pey, naar-ak kokina karan di. Kar gem kaak ob daatik taat mitti totirta, taar-at oki daacyido. »

Danjil ta gay gamnar in Lazaar

¹⁹Iisa deltu danla aman : « Gin gem rakki gay gamnar. Na isa kesuun taat samaane, dindiko ho kaalne, ho kun kawta na gina iidine, na tiya gala. ²⁰Gin oki pokirinco rakki sinji Lazaar. Na weya do botol ta geero ta gay gamnar-aka. Zinkay okinco mutay di. ²¹Ya gay gamnar-ak tiyaw, na raka kin tee kaak gaama keder-ak di, oki na gasdo. Illa kan kat asa meraag mutiyji. ²²Yiriy rakki, pokirinco-ak mattu ho *dubal ku Bunji iyiig do wer kaak Ibraayim goyiyo. Kar gay gamnar oki mattu ho nu tiisiiga. ²³Gay gamnar-ak taabiya dakina ba oole. Na jaaltu kaay ho na taliig min serek Ibraayim in Lazaar kaak goy do »

serpey. ²⁴Hiyya, ɲa teestu koole aman : “ Kuk, gem koltacco Ibraayim, tal aminduwir. Kaawiy do Lazaar ɲaa coop-ɪŋ kormoy do amiydi, ɲaadu corre do bir, gaayar yaa boosen dako. Yampa, akan patiy kaar. ” ²⁵Kar Ibraayim kaawiiɟi aman : “ Gem kol roŋɟi, pakar do goy-ɪŋɟi ka awalle. Ki gas galal ho Lazaar gay taabiye. Diŋ anne-aŋ, Lazaar gas galal, ɲa jammiy kate ho kiŋ gay taabiyaw. ²⁶Ta taar-anno di, gin oki bee baata dɛatikte. Ansii kat, ya gee kuuk uc min anne raka baad do werko wala kuuk min do werko ho rakaani ase-ak, ɲu gedi-raado ɲuu aaliŋ bee-aka. ” ²⁷Hiyya, gay gamnar-ak kaawtu aman : “ Baan ja, ɲaamig Lazaar do ger ka tanni. ²⁸Nu gin kur siŋtar beey, ɲa baad miniŋco paa ɲuur oki yaa ase do wer kaak nun taabiyiyan-ka. ” ²⁹Ibraayim telkiiɟi aman : “ Siŋtan, ɲuur gin ko gaanuun kaak Muusa siirtu ho ɪŋ taat nabiinna gaartu. Illa ɲuu ice kaawco ! ” ³⁰Gay gamnar-ak kaawiiɟi aman : “ Gem koltacco Ibraayim, taaran soodco. Illa ya waan kaak min ba oole baawco ja kat, ɲuu ibiniŋ nigiŋco. ” ³¹Ibraayim gay kaawiiɟi aman : “ Ya ɲu pooc iciŋ gaanuun kaak Muusa siirtu ho ɪŋ kaawin kuuk nabiinna gaartu-ak, ya waan kaak nooy min do muuti kaawco oki, ɲu icaado kaawoy. ” »

Taayiiik ta Iisa do bi ka saamiyindi

(Matiye 18.6-7,21-22, Maark 9.42)

17 Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Gamin goy di kuuk iya gee do zunuubinnar. Kar ɲaar kaak unjaag eenji do zunuubinnar gay, do gaayay. ²Gem ɲaar-ak, ɲuui duune tolo do gaayay ho ɲuu acciŋ do barrer, guna min ɲaa unje rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar. ³Yaman goyoy godom !

« Ya siŋɟiŋ kat nigjiŋ, leesi. Kar ya ɲa ibinig nigiŋɟi-ak, saamiyi. ⁴Ya yiri rakki di ɲa nigjiŋ dees peesira ho ɲa

asji dees peesira a kiiɟi saamiye, ɲaar-ak saamiyi. »

Imaan taat kapak gin gudurre

⁵Min ɲaar-ak, paliinna kaawiiɟi do Iisa aman : « Gem kol Rabbinni, gaayninta imaanni. » ⁶Kar *Rabbin Iisa telkiiɟi aman : « Nu kaawaako, ya ku gin imaan kapak ar roŋ ku mutaard, nec ku-uji kaawe do et-aŋ aman : “ Janɟu do barrer. ” Ek di ɲaa janɟe. »

Gay riyor kaak ginit riyoy

⁷Iisa kaawtu pey aman : « Ya rakki minninko gin gay riyor kaak gawnaaji wala kaak gooyaaji, ya ɲa asa curtan min yeer di, kiiɟi kaawen ko a ɲaa tee walla ? ⁸Ha'a, kaawaajido. Kiiɟi kaawe aman : “ Sorig gamnan ho is ku pey, ginor maan naa tee. Kar wiktin taat nu tee aay ja, kat kiŋ asiy tee ba aaro. ” ⁹Gem-ak yaa oziliŋ gay riyoy asaan ɲa ginit riy okintit taat ɲa gaariiji walla ? Ha'a, ozilaagdo. ¹⁰Ansi-ak kuŋko oki, ya ku ginit riy okintit taat Buŋ gaariiko, kaawo aman : “ Nin gay riyor kuuk maala, ni ginit riy ni taat ɲu gaarintin di. ” »

Iisa ɪŋ gee orok kuuk dukum burdum

¹¹Wiktin taat Iisa baayiy Zeruzaleem, ɲa aaliig gungar ku kid ka Samari ɪŋ ka Galile. ¹²Min ɲa gaay unje do helliner, gee orok kuuk dukum burdum baawtu ɲaaminji. Min ɲu ɲaamtu, ɲu peytu serek ¹³ho ɲu teestu koole aman : « Hey, gem koltacco Iisa, tal aminduwni ! » ¹⁴Min Iisa taliigu, ɲa kaawiico aman : « Baan gaaron ziŋkiko do gay satkiner. » Hiyya, min ɲu baad misan di, ɲu caltu ko. ¹⁵Min ɲu tal ziŋkiko cale, rakki minninko yeeptu do Iisa ho do yeepiŋɟi-ak ɲa oziliy Buŋ ɪŋ gaay tongo aman : « Darjin do Buŋdi ! Darjin do Buŋdi ! » ¹⁶Kar min ɲa ottu do wer ka Iisa, ɲa dersitu do unji nam ɲa noodig unji keder ho ɲa oziliiga. Gem-ak min kid ka Samari. ¹⁷Hiyya, Iisa

kaawtu aman : « Gee kuuk orok-ak okiŋco bal cale walla ? Kar kuuk parrik gay moo ? ¹⁸ Talon kate, min okiŋco kuuk cale-aŋ, illa ŋa marte-aŋ di kaak yeep ozile Bun. » ¹⁹ Kar Iisa kaawiiŋi do gem-ak aman : « Ucu, baa kate. Imaanŋin kat jiliŋciŋ. »

Ase ka Meennaw ta Bunđi

(Matiye 24.23-28,37-41)

²⁰ Min ŋaar-ak, *Pariziyenna indiiŋ Iisa aman : « *Meennaw ta Bunđi yaa ase kimin ? » Ŋaar gay telkiico aman : « Meennaw ta Bunđi, taar asaado ar maan kaak gee taliyo. ²¹ Gee kaawaado aman : “ Talon, ta anta ” wal “ Taar ko antare, ” asaan, ka seener, Meennaw ta Bunđi, taar goy ko datikko. »

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Wiktin yaa ase taat ku rakaan talin nun *Ron gemor ho ku talaanno, yoo yiriy rakki di oki. ²³ Gee yaako kaawe aman : “ Talon ŋaar ko anka ” wal “ Ŋaar ko ankare. ” Dakon baanno ho dakon aadiŋcodo. ²⁴ Ka seener gay, nun Ron gemor, naa ase ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka pati. ²⁵ Kar gay, illa nun Ron gemor, naa taabiyeŋ ja dakina ho gee ku diŋka yaan pociindu. ²⁶ Yiriy taat nun Ron gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ²⁷ Wiktin taar-at, gee tiyaw, ŋu siyaw ho ŋu oba daadi nam yiriy taat Nowe unjitu do markab kaak tatiko. Hiyya, amay kuuk dakina paaytu ho kuuk boka foke teeyiig gee okiŋco. ²⁸ Ampaa di oki, do wiktin ta gem kaak ŋu koliy Loot : gee tiyaw ho siyaw, ŋu gidiya gamna ho ŋu imila gam-

inco ku gidiyir. Ŋu taata atay ho ŋu pina geray. ²⁹ Kar gay, yiriy taat Loot amiltu min do geeger ka Sodom **, Bun nokiico ak ta baruukiner, ho okiŋco, ŋa idiigu dakap. ³⁰ Ampaa ko, wiktin taat nun Ron gemor, naa ase oki, taa kuuniye pa.

³¹ « Yiriy taar-at, gem kaak jammiya kara gediraado unje atta ŋaa soke gam-nay. Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero. ³² Moyon do taat astit do daaciy ta Loot.†† ³³ Gem kaak gooya ziy asa rawtiŋi ho kaak rawtaag ziy asa jiliŋji. ³⁴ Nu kaawaako, do aando taar-ata, ya gee seer weya ka danlil, ka rakki ŋuu iciŋji ho ka rakki ŋuu rasiŋji. ³⁵ Ya daad seer eygaw, ta rakki ŋuu icinti ho ta rakki ŋuu rasinti. [³⁶ Ya gee seer baa do morgor, ka rakki ŋuu iciŋji ho ka rakki gay ŋuu rasiŋji. »]‡‡ ³⁷ Kar maajirnay ku Iisa indiiŋ aman : « Gem kol Rabbinni, maanna-aŋ yaa kuuniye momo ? » Ŋaar gay telkiico aman : « Do wer kaak maan mattu-ak di, damaarlin paayio. »

Gay seriiner in murgila

18 Min ŋaar-ak, Iisa deliico pey danla do maajirnay a ŋuu salkiyguwe doo, ŋuu rasenna tak-tak. ² Ŋa kaawiico aman : « Gin gem pa gay dukume seriiner do geeger rakki. Ŋa karmaydo Bun ho ŋa indado¶. ³ Do geeger-ak, gin oki murgil rakki. Ta baggiyi do ka seriiner-aka. Ta sakkiiyiŋi aman : “ Gem kol tatkaw, baanu, talit kaawni in adiner-anka. ” ⁴ Dees dakina zer ŋa pocaadi, kar min ŋaar-ak, ŋa osiig adiy aman : “ Ka seener, nu karmaydo Bun ho nu indado. ⁵ In taar-an oki, naati talin kaawti paa

** 17:29 ‘geeger ka Sodom’ : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyiŋco jookum aale (Zenecz 19.24-28).

†† 17:32 ‘daaciy ta Loot’ : Daaciy ta Loot rabiltu marlo asaan Bun kaawtit a ta kol-saado ho taar gay kolse (Zenecz 19.26).

‡‡ 17:36 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Bunđi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

¶¶ 18:2 ‘indado’ : Werin daariŋ, ŋu kaawa a ‘inaddo’ wala a ‘jaalaydo’.

di. Yampa, daatko-an toddu wero. Ya nu talit kaawti, taan rasindu, naa gase kaar. ” » ⁶*Rabbin Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Talon ja gay dukume seriiner kaak bagdo botol-anja ! Din sa ja talit kaaw ta murgil-anta. ⁷Kar ya nuur kuuk Buɗ dobtu alaaji yiriyo ho aando, maa di ja dukumiicodo seriine. Wala ja taaye talin kaawco ? Ha’a, taayaado. ⁸Ka seener nu kaawaako, kodok di Buɗ yaaco dukume seriin in botilti. Kar maan rakki goya, wiktin ta nun *Ron gemor naa yeepe, naa gase gee kuuk gin imaan walla ? »

Danil ta Pariziyenɗer in ta gay obe miirir

⁹Iisa deltu danla rakki do gee kuuk tala zinkico a nu goy in botol do unji ka Buɗi ho nu talaag eenco ar maan ka maala. Ja kaawiico aman : ¹⁰« Yiri rakki, gee seer unje salaane do *ger ka Buɗi. Ka rakki Pariziyenɗe, ka rakki gay, gay obe miirir. ¹¹Pariziyenɗe-ak teestu salkiye do adiy in ka peyiinji aman : “ Buɗu, nu delaajin barkine asaan nun arro gee kuuk kokinay, kuuk jookumo ho kuuk kokina miday wal daad kara. Naan ozile asaan nun arro gay obe miirir-anja. ¹²Do suugin rakki, nu ica sayamne menaw seera ho nu bera zakaane min gamnar okinco kuuk nu gasiyo. ” ¹³Kar gay obe miirir-ak gay, peytu aaro ho ja oniig kaay. Ja rakaado kocile tak-tak ka samaaner. Ja obiig gongumoy ho ja lokliktu aman : “ Buɗu, tal aminduwir, nun gay zunubinnar. ” » ¹⁴Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Ka seener nu kaawaako, do wiktin taat gay obe miirir-ak yeeptu geero, Buɗ talga a ja goy in botol do unji. Kar Pariziyenɗe gay, ja poocga. Asaan jaar kaak jaala ziy, Buɗ yaa oninji ho jaar kaak ona ziy gay, Buɗ yaa jaalinji. »

Iisa in koogina

(Matiye 19.13-15, Maark 10.13-16)

¹⁵Do wiktin taar-at, gee daarin iyiig kooginco ku jaada do Iisa a jaaco lee pise, ja barkiyingo. Min maajirna taliigu, nu leesiico do gee-aku. ¹⁶Kar Iisa gay koliig koogin-aku ho ja kaawtu do maajirnay aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Buɗi taar do gee kuuk ar koogin-anju. ¹⁷Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Buɗi ar mico, ja unjaado tak-tak. »

Iisa in gay gamnar

(Matiye 19.16-30, Maark 10.17-31)

¹⁸Do wer-ak, tatkaw ka *Yuudinnar rakki indiig Iisa aman : « Gem koltacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁹Iisa gay telkiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Buɗ keeji di. ²⁰Kin ibingig *gaanuun kaak Buɗ bertu do geemir : “ Kun miday, dakon kokineno daad kara ho kun daad oki, dakon kokineno miday kara, okinjo, dakon deeno gee, dakon kokineno gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, beron horoomin do aginiyo. ” »

²¹Gem-ak telkiji aman : « Nu karmiyig gaanuun-an okinji min nu kapak di. »

²²Min Iisa dortu pa-ak, ja kaawiji aman : « Dakjin pey maan rakki : baa gidiyig gamnan okinco ho deefig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen malle do unji ka Buɗi. Kar asu, aadnu. »

²³Min gem-ak doriit kaaw-at, ja yiimiit wijeeney asaan ja gay gamnar. ²⁴Min Iisa taltu kadar gem-ak yiimit wijeeney-at, ja kaawtu aman : « Unje ka do Meennaw ta Buɗi, jaar rada do gay gamnar ! ²⁵Ka seener, lokumo gedi-raado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Buɗi yaaji gine pey rad paka. » ²⁶Gee

kuuk cokiyaaga-ak kaawtu aman : « Di ampa-aj gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Iisa gay telkiico aman : « Maan kaak patiya kay'co ku geemir, do Bunđi gay, ɲa melɛ di. » ²⁸ Hiyya, Piyer kaawiiji do Iisa aman : « Kar nin kuuk rasig gaminni ho ni aadɛnciɲ-aj gay ? » ²⁹ Kar Iisa kaawico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, daaciy, sin-tay, aginiyji, kooginay do saan ta *Meen-naw ta Bunđi-ak, ³⁰ do goye ka dɛnka, ɲaa gase dakin paka, ho do wiktin taat yaa ase neginda gay, ɲaa gase goye ka gaasdo. »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 20.17-19, Maark 10.32-34)

³¹ Min ɲaar-ak, Iisa koliig paliinna kuuk orok in seer keeco ho ɲa kaawico aman : « Cokiyon, diɲ gi coona Zeruzaleem. Anner kat, gamin okiɲco kuuk nabiinna siirtu do saan ta nun *Ron gemor-ak yaa ase uudinco. ³² ɲuun berin do pise ka gee kuuk Yuudinnado, ɲuun warindu, ɲuudu samtiye ho ɲuudu pice ulɲa. ³³ ɲuun koocindu in korɛɲgo ho ɲuun deendu. Kar yiriɲ ta subbiɲkar gay, naa nooye. » ³⁴ Kar paliinnay gay ibanno tak-tak maan kaak Iisa rakiy kaawe asaan ɲu cigilcot baat ta seener.

Coole ka noolol

(Matiye 20.29-34, Maark 10.46-52)

³⁵ Wiktin taat kun Iisa gaay ote do geeger ka Zeriiko, gin nool kaak goy oce do bit ka botildi. ³⁶ Min ɲa doriig gee kuuk dakina biraw-ak, ɲa inditu maan kaak kuuniye. ³⁷ ɲu telkiiji aman : « ɲa Iisa kaak min geeger ka Nazareet kat biraw. » ³⁸ Hiyya, ɲa teestu koole aman : « Iisa *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ³⁹ Gee kuuk ogir-ak, awɲiiji aman : « Ha', bugam ! » Kar ɲaar gay, gaay'ay jaala jaalen di aman : « Iisa, Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁰ Iisa peytu ho ɲa

kaawiico a ɲuui iyinji. Min ɲu iyiiɲiga, Iisa indiig aman : ⁴¹ « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-aj di. » ⁴² Iisa gay telkiiji aman : « Odi-naɲ, ɲu pilon. Imaanɲin kat coolɛnciɲ. » ⁴³ Ta bite-aj di, odinay piltu. Min ɲaar-ak, ɲa aadiig Iisa ho ɲa oziliy Bun, ho gee okiɲco kuuk taliig maanna-ak, ɲuur oki oziliig Bun.

Iisa in Zaase

19 Kun Iisa unjitu do geeger ka Zeriiko, kar ɲu bira in unco. ² Do geeger-ak, gin gem rakki paa sinji Zaase. ɲa tatkaw ka gay obe miiri ho ɲa gay gamnar. ³ ɲa bariya botol taat ɲaa talin a Iisa kar waa. Kar gay, ɲa talgigdo asaan ɲa geeram ho gee ginji dakina. ⁴ Hiyya, ɲa gadtu unɲa, ɲa coktu ka et kaak ɲu koliy sikomoor. Paa kat, ɲaa talin Iisa ya ɲa biraw. ⁵ Min Iisa ottu do wer-aka, ɲa jaaltu kaay ho ɲa koliig aman : « Zaase, paay kodok. Yiriya-aj illa nu baa paaye gerko. » ⁶ Kodok di, Zaase paaytu ho ɲa ɲaamiig Iisa in galal. ⁷ Min gee okiɲco taltu pa-ak, ɲu teestu gujumjume aman : « Ha', talon gem-aj baa paaye do wer ka gay zunubinnar-ajka ! » ⁸ Min ɲaar-ak, Zaase peytu do unji ka *Rabbin Iisa ho ɲa kaawiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nun naa berin serip ta mallel do pokirnar ho ya nu ic gurus do gemor in gaayo, naaji yeeɲin dees poodi. » ⁹ Hiyya, Iisa kaawiiji aman : « Yiriya-aj Bun as jilin gee ku ger-ajka, asaan Zaase oki min ron ku Ibraayim. ¹⁰ Ka seener gay, nun *Ron gemor as bariye gee kuuk rawte, naa jiliɲco. »

Danil ta sultan in gay riyor

(Matiye 25.14-30)

¹¹ Iisa gaayiitit pey do danlay do gee kuuk cokiyaaga, asaan ɲaar gaay ko ote Zeruzaleem ho gee pakira kadar *Meen-naw ta Bunđi taar asa ko. ¹² Danlay-

at aman : « Gin gem rakki baaco tiya meennaw. Nja raka ba marti serek a nuu darjiyinjii sultan do darrey, kar kat nja yeepe. »^{§§ 13} Paa ko, nja koltu min gay riyoy gee orok. Nja deediico tammin orok kuuk nu koliy 'miin'* ho nja kaawiico aman : " Ginonj inj njaari riyo nam yiriy taat naa yeepe. " ¹⁴ Kar gee ku darrey gay elgigdo. Paa ko, nu naamtu gee do aaroy, nuuji kaawe do sultan kaak tatko aman : " Gem-anj ni rakaagdo kiini darjiyinjii sultan. " ¹⁵ Inj taar-ata oki, nu darjiyiiga ho nja yeeptu do darrey. Min nja yeepe, nja koliig gay riyoy kuuk nja berco gurus-aku, nja raka tale maan kaak nu gastu min kuwa.

¹⁶ « Kaak awalle baawtu ho nja kaawtu aman : " Gem koltacco, gurusji-anj iy pey eenji orok min kuwa. " ¹⁷ Sultan-ak oziliig aman : " Seese, kinke-anj gay riyor kaak samaane. Do gamin kuuk sood-anj sa, ki gaar ziñ kadar naan amniye. Njaarak, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk orok. "

¹⁸ « Ka seerinkar baawtu ho nja kaawtu aman : " Gem koltacco, gurusji-anj iy pey eenji beey min kuwa. " ¹⁹ Sultan gay oziliig aman : " Seese, kinke-anj oki, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk beey. "

²⁰ « Kar gay riyor ka pey astu ho nja kaawtu aman : " Gem koltacco, anj gurusji. Nu duuniig inj nanguuna ho nu dummiyjinga. ²¹ Nu ginaajinj kolaw asaan kinj gem tongo. Ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon† ho ki seda gamin kuuk ki bal luwincó. "

²² « Sultan-ak kaawiji aman : " Talon ja gay riyor kaak napkiyaado-ankaa ! Naan obe inj kaaw taat amil min do bin. Ki iban kadar nun gem tongo. Nu soka gamin kuuk nu bal suude tingor

ho nu seda gamin kuuk nu bal luwincó. ²³ Ya ki iban pa-ak, maa di ki dummiy-gigdo gurusdu wer ka dummaayner ? Ansii kat, ya nu yeepe naa gasin gurusdu wee. " ²⁴ Kar nja kaawiico do nuur kuuk goy ede-ak aman : " Iconj tamma-ak minniney ho beronjiig do njaari kaak gin orok-aka. " ²⁵ Kar nuur gay kaawiji aman : " Gem koltacco, njaari gin ko tammin orok ! " ²⁶ Sultan-ak telkiico aman : " Cokiyonj, naako kaawe, waan kaak gine, Buñ yaaji gaaye min kuwa. Kar njaari kaak bal giney gay, ka sood kaak nja gintu oki, Buñ yaaji imilinjii. ²⁷ Kar adiner kuuk rakaado a naa gine sultinco-ak gay iyondug anne ho daangu untu. " »

²⁸ Min Iisa gaastu inj kaawoy, nja ogirico, nu ictu botol taat coona Zeruzaleem.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Maark
11.1-11, Yaaya 12.12-19)

²⁹ Wiktin taat Iisa gaay ote do hellinnan kuuk nu koliy Betpaze inj Betani, moota inj koot ka Olibiyennar, nja tabirtu maajirnay seera. ³⁰ Nja kaawiico aman : « Baan do hellin ta unda antare. Ya ku ote, kuu gase ronj durkilal duune. Yiriy rakki, waan bal nepinjii. Ipironga ho iyondugaa. ³¹ Kar ya waan indaako aman : " Maa di ku ipirig ronj durkil-ankaa ? " Telkonji aman : " *Rabbin kat rakaaga. " »

³² Maajirnay baawtu ho nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico. ³³ Wiktin taat nu ipiriiga, maaniico ku durkil-ak indiiigu aman : « Maa di ku ipirig ronj durkilal-ankaa ? » ³⁴ Nuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga. » ³⁵ Hiyya, nu iyijig do Iisa. Kar inj ke-suunco nu siddiyiiga ho nu nepiig Iisa.

§§19:12 Do aadin ta gee ku Room, nja sultan ka tatik kat darjiya sultinnay do kidinco.

*19:13 'miin' : Miin rakki, nja gurus kaak gem gasiy do mena miya ku riyor.

†19:21 'tingon' : Werin daarin, nu kaawa a 'wer erindin'.

³⁶ Wiktin taat Iisa baawiy-ak, gee deer-aaji kesuunco[‡] unci. ³⁷ Min ŋa paayiy min do koot ka Olibiyennar ho ŋa gaay ko ote Zeruzaleem, maajirnay okiŋco in dakinuwo-at alco gala. Ŋu teestu ozile Buŋ in gaay tongo do gamin okiŋco kuuk ajbay ŋu taltu. ³⁸ Do oziliŋco-ak, ŋu kaawiy aman : « Rabbin Buŋ yaa barkiyin sultan kaak as in siŋ kunji ! Aapiye kuwa ka samaaner ho *darjin do Buŋdi do wer-aka ! »

³⁹ Min gee-aku, gin *Pariziyenna daarin kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, awiŋco do maajirnan a ŋuu bugume. » ⁴⁰ Iisa gay telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ŋuur kat bugume, dambay gay yaa koolen kate. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

⁴¹ Wiktin taat Iisa gaay ko ote do geeger ka Zeruzaleem ho ŋa talaag ko, ŋa altu do saan ta geenji ⁴² aman : « Wayyayo, gee ku Zeruzaleem ! Yiriyta-ŋ ku bal ibine maman aapiy yaa ase ! Kar diŋ gay, aapiy taar-at cigilko, ku gediraado gasinti. ⁴³ Wiktin yaa ase taat adinko yaa pine durdurre, ŋuuko leyinŋo datko nam ku gediraado amile ho ŋuuko taasiŋinŋo. ⁴⁴ Ŋuuko idinŋo dakap, kunŋo in geegirko, yoo dambi rakki sa goyaado do giji, asaan ku bal ibinin wiktin taat Buŋ astu a ŋaako moginŋo[¶]. »

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Buŋdi

(*Matiye 21.12-17, Maark 11.15-19, Yaaya 2.13-22*)

⁴⁵ Min ŋaar-ak, Iisa unjitu do *ger ka Buŋdi ho ŋa teestu atkin gee kuuk su-

ugiya atta-aku. ⁴⁶ Ŋa diyiico aman : « Kitamne kaaw aman : " Gerir, ŋaar gin ger ka salaaner. »[§] Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

⁴⁷ Min ŋa atkiigu, kun kawta, Iisa bildiig gee do ger ka Buŋdi. Kar gay, aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi bariya botol taat ŋuu deenji. ⁴⁸ Kar ŋu ibanno maman ŋuu obinji asaan gee okiŋco cokiyaaga ho ŋu tala ka ŋaar di.

Izinne ta Iisa asa min momo ?

(*Matiye 21.23-27, Maark 11.27-33*)

20 Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiig gee do *ger ka Buŋdi ho ŋa gaariico Kabarre ta Gala, agindaw daarin baawiji, ŋuur agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi, in aginay ku darrer oki. ² Ŋu indiig aman : « Kaawni ja, waa berjin botol taat ki giniy gamin-ŋku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki naako indinŋo, kar telkondu : ⁴ " Waa ŋaamig Yaaya ŋa *batiziyiy gee ? Ŋa Buŋ walla, ŋu geen di ? " » ⁵ Ŋu teestu meele benanico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a ŋa Buŋ kat ŋaamga, ŋaate indinte pey aman : " Maa di ku poociit kaawoy ? " » ⁶ Kar ya gi telke aman : " Ŋu gee kat ŋaamga, " gee kuuk okiŋco-ŋ yaate dawinte in dambay ŋuute deente, asaan okiŋco, ŋu pakira kadar Yaaya, ŋaar nabiŋce. » ⁷ Hiyya, ŋu telkiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ŋaamga. » ⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ŋaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-ŋku. »

[‡]19:36 'deraaji kesuunco' : Awalle do darre ta Israyeel, ya gem kaak sinji alaw kat biraw, gee deeraaji kesuunco wala zimilla do botildi. Ŋaar-ak gaara kadar gem-ak, ŋu talaag ar sultan.

[¶]19:44 'mogiŋko' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'sakuwiŋko'.

[§]19:46 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

Danil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Maark 12.1-12)

⁹Do wer-ak, Iisa deliico danil do gee-ak aman : « Gin mee jineendi rakki. Ija taattu rezeñ, ña rasig do gay riyor a ñuu gooyinji, kar ña deettu marti ho ña taaytu. ¹⁰Do wiktin taat roñ-ak nee, ña ñaamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a ñuui berin haginey. Kar gee kuuk gooyaaga-ak, koocig gay riyor kaak ña ñaamtu-aka ho ñu atkiig pisinji orok.

¹¹Kar mee jineendi-ak ñaamtu gay riyor ka pey. Gee kuuk gooyaaga-ak kooci-ga, ñu wariiga ho ñaar oki, ñu atkiig pisinji orok. ¹²Ija ñaamtu pey ka sub-binakar. Ijaar-ak oki, ñu koociiga, ñu awriiga ho ñu acciig kara min do jineendi. ¹³Kar mee jineendi-ak osiig adiy aman : “ Di naa gine maman ? Naa ñaame roñ ka adir kaak nu elgiy dakina. Ijaar-ak, ñu karmiyinji ! ” ¹⁴Kar min gay gooyindi-ak taliig roñji baaco-ak, ñu kaawtu benannico aman : “ Talon, ankar ko kaak yatacco mate, jineen yaaji dake. Daantenga kar jineen yaate dake lote. ”

¹⁵Hiyya, ñu imiliig kara min do jineendi ho ñu deeyiiga. »

Min pa-ak, Iisa indiiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniñco maman ? ¹⁶Ija asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho ñaa berin do gee ku pey. » Min gee-ak doriit kaawoy-at, ñu kaawtu aman : « Tufina, maan ñaar-an, Bun yaa iyinjiido tak-tak ! » ¹⁷Kar Iisa gay taliig yalaan ho ña kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Ija dambi kaak gay pinindi accitu, Ijaar ko gin dambi kaak tañ ka gerdi. ”** Kaaw-an baati maa ? ¹⁸Ay gem kaak galji do dambi-anka, ñaa yiime karap-karap ho ya dambi-an kat galji do kaay gay, ñaa rigininji dagiygay. »

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Maark 12.13-17)

¹⁹Min Iisa gaasiit kaawoy, agindaw ku gaanuundi in agindaw ku gay satkiner ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, ña ceera loco. Min ñaar-ak di, ñu teestu bariye botol taat ñuu obinji. Kar gay, ñu gina kolaw do geemir. ²⁰Min pa-ak, ñu gooya ko ñaar di. Ija ñaamiiji gee kuuk gina zinikico a ñu sellen do unji ka Bunji. Gee-ak raka obinji in kaawo a ñuu gase botol taat ñuu iyinji do unji ka guberneer kaak gin izinne. ²¹Paa ko, ñu indiiig Iisa aman : « Gem koltacco, ni iban kadar bildinjin in kaawnan, ñuur do botilco. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki bilda gee in seen ta Bunji. ²²Hadi kaawnin ja, gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ²³Kar Iisa gay ibiniit neenduwco ho ña kaawiico aman : ²⁴« Gaarundu ja tamma ka gurusdi. Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Ija telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ²⁵Kar Iisa kaawiico aman : « Di ñaar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. » ²⁶In neenduwco-at oki, ñu bal gase kaaw taat ñuu obinji do unco ka geemir. Do wer-ak, ñu bugumtu dil, ñu ajbiy do telke kaak ña telkiico.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Maark 12.18-27)

²⁷Min ñaar-ak, gin gee daarin ñu ko-laag *Sadusiyyenna. Gee ñuur-ak kaawa a gee ku mate, ñuur nooydo. Ija baawiji moota do Iisa ²⁸ho ñu indiiig aman : « Gem koltacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho ña mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do

**20:17 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

sinji kaak mate. ^{††} 29 Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar ŋa mattu bal mico. ³⁰ Ka seerinƙar oki obiit daatko-ata. Ŋaar oki mattu bal mico. ³¹ Ka subbinƙar oki paa di, nam okinƙo kuuk peesir-ak obiita ho ŋu mattu bal koogina. ³² Ba aar, daatko-at sa, menuwƙi gaastu. ³³ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriƙi ta nooyindi, min kuuk peesir-aj ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk peesir-aj okinƙo midiƙti ! »

³⁴ Iisa gay telƙiico aman : « Gee ku diŋka, ŋuur obaw. ³⁵ Kar gay, gee kuuk Buŋ berco botol a ŋuu goƙe do duniin taat asa neginda ho kuuk asa nooye min do muut-ak, ginno pey obe. ³⁶ Gee ŋuur-ak mataado tak-tak asaan ŋuu gine ar *dubal ku Buŋdi. Ŋuu gine koogin ku Buŋdi asaan ŋa nooyig nooye. ³⁷ Do bi ka nooyindi, Muusa gaarit waraŋ do wiktin taat Buŋ bayniiji do pompil kaak kobir ako. Ŋa koliig Buŋ aman : “ *Rab-bine, kin Buŋ ka Ibraayim, Buŋ ka Isaaka ho Buŋ ka Yakuub. ” ³⁸ Ŋa Buŋdo ka gee kuuk mate, kar gay, ŋa Buŋ ka gee kuuk goƙe mento. Asaan do unji ka Buŋdi, gee ku subba-aj, okinƙo goƙe mento. » ³⁹ Agindaw ku gaanuundi daarin ictu kaawo aman : « Gem koltacco, an kat kaawo. » ⁴⁰ Min ŋaar-ak, ŋu bal gedire pey indin tak-tak.

Masi in sultan Dawuud

(Matiye 22.41-46, Maark 12.35-37)

⁴¹ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Maman gee kaawiy a Masi, ŋaar *roŋ ka Dawuud ? ⁴² Ya ŋa roŋ ka Dawuud, maa di sultan Dawuud meenji kaawiy do maktumne ta *Soom aman : “ Rabbin Buŋ kaawji do Rabbiner aman :
As goƙe do meedar

⁴³ nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

ŋuu gine wer ka lee asinjin. ^{†††}

⁴⁴ Paa ko, Dawuud kolaag Masi-ak a “ Rabbiner ”. Di maman ŋaa gine roŋji ? »

Do gaayiyco agindaw ku Yuudinnar

(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

⁴⁵ Do wiktin taat gee okinƙo cokiyiy-ak, Iisa kaawiico do maajirƙay aman : ⁴⁶ « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. Do geray ku salaaner, ŋu el goƙe unƙa ho ya ŋu kolig do teendi, ŋu doƙa werin kuuk taƙ. ⁴⁷ Ŋu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, ŋu osa kaawin dakina, paa kat, gee yaa ozilinƙo. Do bi ŋaar-ak ko, taabin taŋco yaa gine raƙ pak ta gee okinƙo. »

Bere ka murgilal

(Maark 12.41-44)

21 Iisa jaaltu kaay ho ŋa taliig gay gamnar kuuk bera gurus do Buŋdi. Gurusco-ak, ŋu leeyiig do koopor ka goƙe do *ger ka Buŋdi. ² Ŋa taltu oki murgil rakki pokirinƙa tak-tak. Ta bertu tammin seer kuuk bal baaco. ³ Kar Iisa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee-aj okinƙo, ⁴ asaan ŋuur ber min gurusco kaak ƙaƙa maala. Kar murgil-an gay, in pokurruwƙi, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji, ta berga. »

Dime ka ger ka Buŋdi

(Matiye 24.1-2, Maark 13.1-2)

⁵ Do wer-ak, gee daarin gay kaawa do bi ka ger ka Buŋdi aman : « Talon ja, ger-aj ŋu pinig samaanaw, ŋu siirig in gamin kuuk gee bertu do Buŋdi ho in

^{††}20:28 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-10.

^{†††}20:43 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

dambay kuuk samaane. » ⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Okinco kuuk ku taliyan, wiktin yaa ase taat nuu dime, yoo dambi rakki kaak nu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner

(Matiye 24.3-14, Maark 13.3-13)

⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak indiig Iisa aman : « Gem koltacco, gamin kuuk ki kaawiy-an yaa ase kimin ho kaawnin ja maan kaak yaani gaare asinco ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinkiko nuuko jaginko. Gee dakina yaa ase in sindu ho nuu kaawe aman : “ Na nun ko Masi ! ” wal “ Wiktin taar nec ko ! ” Kar kun gay, dakon icenno kaawco. ⁹ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar ho gee amila sawirnew, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-an yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. » ¹⁰ Kar Iisa kaawico pey aman : « Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. ¹¹ Kid asa azire linic. Meya in raduwa yaa ase anne-anne do kidin daarin. Gee yaa tale gamin kuuk isa kolaw ho gamin kuuk gaara gudurre ta Bunji kuuk asa min kuwa ka samaaner. ¹² Kar gay, awal taat gamin-an yaa ase, gee yaako obinko do bi kanto, nuuko taabiynko. Nuuko iynko do geray ku salaaner, nuuko unjinko dajaayne, nuuko iynko do unco ka sultinniidi ho do guberneernar. ¹³ Taabin taar-at yaako bere botol taat kuu kaawe seene do bi kanto. ¹⁴ Min dinka-an, diyon do kayko, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko, ¹⁵ asaan nun naako bere lees ta gala ho in ibine kaak nam adinko sa gedi-raado yaako meelinke wala yaako telke. ¹⁶ Nam aginiyko, sintiko, jaamko ho royinko ku maaniikon di yaako sakkiynko do wer ka seriine. Minninko daarin, nuu deenco. ¹⁷ Gee dakina yaako yilinko

do saan tanto. ¹⁸ Kar gay, yoo duruwko rakki sa galaado keder. ¹⁹ Goyon bombo, zeedon do imaanko. Paa kat, kuu gase goye ka gaasdo.

Zeruzaleem asa ide

(Matiye 24.15-21, Maark 13.14-19)

²⁰ « Wiktin taat ku tala askirin leyig geeger ka Zeruzaleem, ibinon kadar na gaay ko ide. ²¹ Do menaw nuur-ak, gee kuuk do kid ka Zuude, illa nuu gade do bayco ku dambiniidi, kuuk do geeger ka Zeruzaleem yaa amile kodok yeero ho kuuk yeero unjaado do geegirdi. ²² Bun yaaco peyin do kayco do menaw nuur-aku, asaan gamin kuuk nabiinna siirtu do makaatamnar as do botilco. ²³ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw nuur-aku ! Gee ku darre-at yaa taabiye aale in dapinko ta Bunji. ²⁴ Gee daarin, nuu deenco in *seepinpan, daarin, nuu obinco nuu iyninco do dar-riniyco. Kar gee kuuk Yuudinnado gay yaa icin geeger ka Zeruzaleem, nuu gine do giniinco nam wiktinco yaa bire.

Yeepe ka Ron gemor

(Matiye 24.29-31, Maark 13.24-27)

²⁵ « Min ka samaaner, kuu talin gamin kuuk gaara gudurre ta Bunji : ka pati, do koyer, do kaalnal. Do kidar, barre yaa uce gulban-gulban ho gee yaa dore hawin ta amiydi gidi-gidi-gidi nam gee kuuk do adiy ka kidar okinco kellimco yaa amile ho kolaw yaa obinco. ²⁶ Ya nu pakira do gamin kuuk yaa ase do adiy ka kidar-ak, kellimco amiliyo nam nu mataw, asaan gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁷ Kar kat, gee yaan talin nun *Ron gemor yaa ase datik ucer in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁸ Do wiktin taat gamin-an baynaw-ak, jaalon kayko kuwa, asaan Bun gaay ko jilinko. »

Danil ta et kaak ɲu koliy pigiye

(Matiye 24.32-35, Maark 13.28-31)

²⁹ Min ɲaar-ak, Iisa deliico pey danla aman : « Talon ja *pigiye-aŋka ho atay okiŋco-aŋku. ³⁰ Ya ku talaag ɲu eccaw, kuɲ maaniiko iban ko kadar kabuɲ gaaye. ³¹ Ampaa di kuŋko oki, ya ku talaag gamin-aɲ baynaw, ibinon kadar *Meennaw ta Buɲdi gaay ko. ³² Ka seener nu kaawaako, gee ku diŋka-aɲ mataaɗo misan di, gamin-aɲ okiŋco yaa bayne. ³³ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaaɗo tak-tak. »

Goye ka mento

³⁴ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Ya-man pakiron ! Dakon diyenno gelbinko leɲ-leɲ ɗo seendi di ho ɗo pikirre ta gamin ku duniiner. Ya ku gina ampa-ak, yiriy ta dukume seriiner yaako cok-iŋko bordiko, [¶] ³⁵ ar boos kuuk ɲu sokig in ribino. Ansii ko, gee kuuk goy ɗo adiy ka kidar okiɲji, taaco ase loco. ³⁶ Goyon mento ho salkiyon doo. Paa kat, kuu gase gudurre taat kuu pake min ɗo gamin okiŋco kuuk yaako ase ho kuu ɓaa ɗo unɗu, nun *Ron gemor, bal sokaɲ. »

³⁷ In yiriy, Iisa bildigiy gee ɗo ger ka Buɲdi. In aando gay, ɲa ɓaggiy wale kuwa ka koot ka Olibiyennar. ³⁸ Kar in kawtir wer dugus-dugus, gee okiŋco asgiy ɗo ger ka Buɲdi, ɲuu cokiyanji.

Dee ka kaawor ɗo muut ta Iisa

(Matiye 26.1-5, Maark

14.1-2, Yaaya 11.45-53)

22 Iidin ta mappa kaak bal *gele taat *Yuudinna koliy *Paak gaay ko. ² Agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat ɲuu deen Iisa, kar ɲu gina kolaw ɗo geemir.

³ Do wer-ak, *Seetanne unjiiji ɗo Zudas kaak ɲu koliy oki Iskariyoot, ɲaar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera.

⁴ ɲa ɓaawtu ɗo agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gay gooye *ger ka Buɲdi ho ɲa kaawiico in maman ɲaaco gaarin Iisa, ɲuu obinji. ⁵ Gee-ak, aawco gala ho ɲu kaawtu a ɲuuji bere gurus. ⁶ Hiyya, Zuudas ooytu ho ɲa teestu bariye botol taat maman ɲaaco gaarin Iisa ɗo wiktin taat ya gee dakin ginno ja.

Iidiye ka iidin ta Paakdi

(Matiye 26.17-25, Maark

14.12-21, Yaaya 13.21-30)

⁷ Yiriy ta iidiner astu, yiriy taar-at, ɲu daggiy baar, ɲu gingiy tee ka *Paakdi.

⁸ Iisa ɲaamiig Piyer in Yaaya. ɲa kaawiico aman : « Baan ku ɓaate gine tee ka iidin ta Paakdi. » ⁹ ɲuur gay indiig aman : « Ki raka a ni ɓaate gine tee momo ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Cokiyon samaane, ya ku unjaw ɗo geegirdi, kuu ɲaame in gem rakki icil jalin ka amiydi. Aadonga ɗo ger kaak ɲaa unje. ¹¹ Kaawonji ɗo mee gerdi-ak aman : “ Tatkaw ɲaaminti a niin inde wer kaak ɲaa tee tee ka iidiner in maajirnay. ” ¹² Kar ɲaako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okiŋco goy ko. Eden ko, kuute gine tee. » ¹³ Hiyya, maajirin ɓaawtu, ɲu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho ɗo wer-ak ko, ɲu gintu tee ka Paakdi.

Tee ka Paak ta marbinto

(Matiye 26.26-30, Maark 14.22-26, 1

Korentiyen 11.23-25)

¹⁴ Wiktin taat pat nectu ta teendi, Iisa goytu tee in *paliinnay ¹⁵ ho ɲa kaawiico aman : « Min taabiner bal ase misa-aɲ, nu raka ja a illa gii tee sawa tee ka iidin ta Paakdi-anta. ¹⁶ Nu kaawiko ampa-ak asaan min tee ɲaar-aɲ, nu tiyaado pey tee ka iidin-anta nam yiriy

[¶]21:34 'bordiko' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'gugal'.

taat Buɲ asiy gaare baat ta iidin-an ɗo Meennuwi. » ¹⁷ Kar ɲa iciit *kordindi, ɲa deltu barkin ɗo Buɲɗi ho ɲa kaawtu aman : « Obon kordindi-anta, kuu see, kuu ɗakguwe ɗo ziɲkiko. ¹⁸ Ka seener nu kaawaako, min ɗiŋka-aɲ, nu siyaado pey maam ku *biɲdi nam yiri y taat *Meennaw ta Buɲɗi yaa ase. » ¹⁹ Kar ɲa ictu mappa, ɲa deliiji barkin ɗo Buɲɗi, ɲa piriiga ho ɲa beriicog ɗo maajirnay. Kar ɲa kaawtu aman : « ɲaar-aɲ zir kaak naa bere *satkin ɗo saan taɲko. Ginguwoɲ ansii kat kuu moyguwe bir. » ²⁰ Min ɲu tee, ɲa beriico oki kordindi ar kaak ɲa beriico mappa ho ɲa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara *Jamaw ta marbinto taat Buɲ asiy obe iɲ gee iɲ baarir kuuk miɲ ɗo saan taɲko. ²¹ Kar gay taloɲ, gem kaak asaadu isine pisinni ora ɗo parki. ²² Ka seener, nun *Roɲ gemor asa mate ar taat Buɲ kaawtu. Kar gay, raɗji ɗo gem kaak isindu ! » ²³ Min Iisa kaawtu pa-ak, maajirnay teestu inde ziɲkico aman : « Waa kaak yaa ginin riy-anta ? »

Inde kaak a waa tatik paka

²⁴ Min ɲaar-ak, maajirna teestu meele benannico a minninco-aɲ waa tatik paka. ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Sultinnay ku duniiner goy kaaco ka geeɲco. ɲu hokumiyaag geeɲco iɲ guwaane, kar ɲu raka pey a gee yaa kolinco a " gay selliɲkaw ". ²⁶ Kuɲko-aɲ, dakon ginenna ar ɲuura. Minninko, gem kaak tatik paka yaa tale ziy ar ɲa kapak, ho ɲaar kaak hokumiya yaa gine ar gay riyor. ²⁷ Naako indinco : ya ɗo taɲko, gem kaak tiya kat tatko wala kaak iya tee ? Kaak tiyaw-ak ɗoo di ? Kar nun gay, nu goy ɗatikko ar gay riyor kaak iyaako tee. ²⁸ Kuɲko-aɲ ko, wiktin taat taabin gasintu, ku balnu rasindu. ²⁹ Do saan taar-at ko, nun naako berin Meen-

naw ɗo pisiɲko ar Tanni Buɲ beriiduuta. ³⁰ Paa kat, ku asiy tee ho kuu see iɲ nunu ɗo *Meennuwir. Ku asiy goye ar sultinnay, kuu ɗukume seriin ɗo tamba ta Israyeel taat orok iɲ seera. »

Iisa kaawa ɗo Piyer a ɲa asa tatire

(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Yaaya 13.36-38)

³¹ Iisa kaawiiiji ɗo Simon Piyer aman : « Simon cokay samaane, Seetanne indig Buɲ a ɲaako dodiyiɲko ar ɲu dodiyi *geme. ³² Kar nun gay indijiɲ Buɲ imaanjiɲ giniyɗo sooda. Kar wiktin taat Seetanne gecinciɲ ko ho ki goy pey bombo ɗo imaanjiɲ, ɗeɲrig siɲtaɲ oki. » ³³ Piyer gay kaawiiiji ɗo Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ya ɲu unjaaciɲ ɗaɲaayne wala ɲu diyaaciɲ oki, nun rasaacinno. » ³⁴ Kar Iisa telkiiiji aman : « Piyer, nu kaawaajiɲ ka seener, yiriya iɲ aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

Gurus, mokolle iɲ seepine

³⁵ Min ɲaar-ak, Iisa indiig maajirnay aman : « Wiktin taat nu ɲaamiɲko ɗo riyor, ku bal soke ɗo pisiɲko wala gurus, wala mokolle, wala ɲugira. Do wiktin taar-at, maan arumko walla ? » ɲuur gay telkiiiji aman : « Ha'a ! Maan balni arme. » ³⁶ Kar ɲa kaawiico aman : « Min ɗiŋka-aɲ, kaak gin gurus, ɲa icga. Kaak gin mokolle oki, ɲa icta. Kaak ginno *seepin gay, ɲa gidiiy batkoy ho ɲaa gidiiye seepine. ³⁷ Kar nu kaawaako, kaaw taat ɲu siirtu ɗo Kitamner ɗo bi kanto yaa ase ɗo werti. Kaaw-at aman : " ɲu asa talin ɲaar oki atta iɲ gee kuuk jookumo. " ³⁸ Ka seener, kaawin okiɲco kuuk ɲu siirtu ɗo bi kanto-ak gaay ko nece. » ³⁸ Maajirnay kaawiiiji aman : « Gem kol Rabbinni, aɲ seepinpan seera. » Iisa gay telkiico aman : « Rason kaaw-anta. »

§§22:37 Wer ka gase kaawor ɗo Ezaayi 53.12.

Iisa dō koot ka Olibiyennar

(*Matiye 26.36-46, Maark 14.32-42*)

³⁹ Min njaarak, Iisa amiltu in maa-jirnay min dō geegirdi. Ŋu baawtu dō koot ka Olibiyennar uudin ta nja baggiyo.

⁴⁰ Min ŋu ottu dō wer-ak, nja kaawiico aman : « Indonj Buŋ kuu goye bombo ya Seetanne gecaako, kuuji gedire. »

⁴¹ Kar Iisa etirtu minninco serek sood, nja dersiitu ho nja indiy Buŋ aman :

⁴² « Baaba, lociŋ-ak raddo, etirit taabin-an minniner. Yampa, taa ginenco ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » [⁴³Hiyya, *dubil ka Buŋdi bayniiji a njaa deŋrinji. ⁴⁴Iisa kelmoy amile nam nja tala aminda. Do wer-ak, nja salkiytu in gelbin rakki paa nam tingoy etila cus-cus ar baar.]*

⁴⁵ Min nja gaastu in salaaney, nja uctu ho nja yeeptu wer ka maa-jirnay. Min nja ottu, nja gasiig ŋu weye asaan ŋu moya gamin okinco kuuk ŋu dortu ho kuuk yaa ase ba aaro. ⁴⁶ Kar nja indiig aman : « Maa di ku weyiyo ? Uconj, indonj Buŋ kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. »

Obinji ka Iisa

(*Matiye 26.47-56, Maark*

14.43-50, Yaaya 18.3-11)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, tala kar gee asaw. Zuudas kaak min paliinna kuuk orok in seer ogirco. Ŋa baawiiji dō Iisa, nja baamiyiiga ho nja giniiji cuud.[†]

⁴⁸ Kar Iisa gay kaawiiji aman : « Zuudas, nun kaak *Ronj gemor, in cuud-an di, ki isiniidu ! » ⁴⁹ Min maa-jirin ku Iisa taltu maan kaak yaa kuuniye-ak, ŋu indiig aman : « Rabbine, ni asidin gee-an in seepinpan walla ? » ⁵⁰ Ek di rakki

min maa-jirnay ku Iisa ceeptu seepiney, nja asidiig gay riyor kaak gina riy dō *mee satkiner ka tatko ho nja dukumiijit dengey ta meeda. ⁵¹ Kar Iisa ictu kaawo aman : « Ha'a, paado, goyon werko rakki ! » Kar nja atiit denge-at dō werti. ⁵² Min pa-ak, Iisa kaawiico dō agindaw ku gay satkiner, ku gay gooye ger ka Buŋdi ho *aginay ku Yuudinnar aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu, wala nu kokino ? » ⁵³ Nun sa goy doo in kunjo dō ger ka Buŋdi. Maa di ku obginno annere ? Kar din gay, wiktin tanjo ase, taar taat gondikaw[‡] yaa gaare gudurriti. »

Tatire ka Piyer dō bi ka Iisa

(*Matiye 26.57-58, 69-75, Maark*

14.53-54, 66-72, Yaaya 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Min njaarak, ŋu obiig Iisa, ŋu iyyig dō ger ka mee satkiner ka tatko ho ŋu unjiig atta. Piyer gay aadaag min aaro, datikco dukume. ⁵⁵ Min njaarak, gee daarin njaamtu ako dō wer ka berel ŋu ooriyo. Piyer oki goytu in ŋuura. ⁵⁶ Daatik rakki gay riyor taliig Piyer oora ako, ta taliig yalaan ho ta kaawiico dō gee-ak aman : « Ha', talonj gem-an oki in njaara ! » ⁵⁷ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nu ibingigdo gem-anja. » ⁵⁸ Jammiy sood, gem ka pey taliiga ho nja kaawtu aman : « Kin oki rakki min maa-jirnay ku Iisa dōo ? » Kar Piyer telkii-iji aman : « Ha'a, nun min ŋuurro. » ⁵⁹ Goytu kee, yaa gine ar pat rakki pa, kar gem rakki ka pey wakiliy di aman : « Ka seener gay, gem-an, njaarak goy in njaara asaan njaarak oki min kid ka Galile. » ⁶⁰ Kar Piyer gay telkiiiji aman : « Hey kinke-anja, kaawon-an gay min momo

*22:44 Kaaw taar-an ginno dō makaatamna daarin ku Buŋdi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

†22:47 'nja giniiji cuud' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ŋu ooya dō gem kaak ŋu ibingiga, ŋu gingiy pa.

‡22:53 'gondikaw yaa gaare gudurriti' : Gudurre ta gondikaw, ta gudurre taat amilaw min dō Seetanner di.

? » Min ɲa bal deen kaawoy misan di, kokir boogtu. ⁶¹Do wer-ak, Rabbin kol-siig Piyer ho ɲa taliig y'alaan. Hiyya, Piyer moyiit kaaw taat Rabbin kaawiji aman : « Yiriyta inɲ aando-anta, kokir boogaado di, kii tatre dees subba a ki ibinginno. » ⁶²Min ɲaar-ak, Piyer amiltu kara ho ɲa zugiig ale.

ɲu koocig Iisa ho ɲu warga

(Matiye 26.67-68, Maark 14.65)

⁶³Gee kuuk gooyaag Iisa ajimiyyiga ho ɲu koociiga. ⁶⁴ɲu duuniig odinay ho ɲu indiiɲ aman : « Hey nabiinɲe-aŋka, kaawniɲ ja waa kaak menninɲinɲi[¶] ! » ⁶⁵Kar ɲu wariig ko ware.

Iisa do unɲo ka agindaw ku gay satkiner

(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Yaaya 18.19-24)

⁶⁶Min wer waltu, *aginay ku Yuudinnar numtu, ɲuur agindaw ku gay satkiner inɲ agindaw ku gaanuundi. Kar gee kuuk gooyaag Iisa-ak iyiicoga. ⁶⁷Min ɲu iyga, ɲu indiiɲ Iisa aman : « Kaaw ta gaayan, ya kin ko Masi kaak Buɲ dobtu. » ɲaar gay telkiico aman : « Ya nun kat diyaako, ku amniyaanno, ⁶⁸ho ya nun kat indaako, ku yeep-aadudo. ⁶⁹Kar gay, dak mena sood di[§], nun *Roɲ gemor yaa goye do meeday ta Buɲ kaak gudurre okintit do pisinɲi. » ⁷⁰Do wer-ak, okinɲo kaawtu aman : « Di pa-ak, kin ko Roɲ ka Buɲdi walla ? » ɲaar gay telkiico aman : « Kuɲ maaniko kaawit ko a ɲa nunu. » ⁷¹Hiyya, ɲu kaawtu benannico aman : « Maaniite cokiyyit ko ta biy, wala gi raka pey saadine ! »

Iisa do unɲi ka Pilaat

(Matiye 27.1-2, 11-14, Maark 15.1-5, Yaaya 18.28-38)

23 Do wer-ak, gee ku dukuma seriin-ak uctu okinɲo, ɲu iyiig Iisa do unɲi ka guberneer Pilaat^{**}. ²Min ɲu iyiiga, ɲu diyiji kaaw aman : « Ni gasig gem-aɲ as nigin darrini ho ɲa isinaag gee a ɲuu kappiyenno miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room. ɲa gina ziy a ɲa Masi, ansi-ak a ɲa Sultan. » ³Pilaat indiiɲ Iisa aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiji aman : « Kin meenɲinɲ kaawit ko. » ⁴Pilaat kaawiico do agindaw ku gay satkiner ho do gee kuuk dakin-ak aman : « Nun bal gase oorin taat naa obin gem-aŋka. » ⁵Kar gee kuuk diyji kaaw-ak wakiliy kon di aman : « ɲa isinaag gee inɲ bilingɲi, min kid ka Galile yoo kid ka Zuude okinɲi nam ɲa astu anne. »

Iisa do unɲi ka sultan Herood

⁶Wiktin taat Pilaat dortu-ak, ɲa inditu aman : « Gem-aɲ min Galile walla ? » ⁷Kar min ɲu kaawiji a Iisa asa min do kid ka Galile do wer kaak *Herood Antipaas goy kaaci, ɲa ɲaamijiga. Do menaw ɲuur-ak, Herood oki goy do geeger ka Zeruzaleem. ⁸Min ɲu ottu ho Herood taliiga-ak, alji gal aale asaan min awalle ɲa raka talinɲi. ɲa dor gee kaawa biy ho ɲa raka talinɲ ɲaa gine maan kaak ajbay. ⁹Do wer-ak, ɲa indiiɲ inɲ kaawin dakina, kar Iisa gay bugum mayaata. ¹⁰Agindaw ku gay satkiner inɲ ku gaanuundi sa goya. ɲu diyiji kaawin kuuk ooma. ¹¹Do wer-ak, Herood inɲ askirnay wariiga. ɲu isiji batik taat samaane ho ɲu ajimiyyiga. Kar ɲu ɲaamijig pey do

[¶]22:64 'menninɲinɲi' : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a 'doosinɲi'.

[§]22:69 'dak mena sood di' : Inɲ kaaw ta Grek, ɲu kaawa 'min dinɲka'. Kar gay, wiktin ta ɲu kaawiy ampa-ak, ɲu raka kaawe a maanna-aɲ yaa ase kodok-kodok di.

^{**}23:1 'Pilaat' : ɲaar Roominɲe, ɲa Yuudincedo. Sultan ka tatik ka Room diyig guberneer do kidin ku Zeruzaleem.

Pilaat. ¹²Awalle Herood in Pilaat, nuur adine ho yiri taar-at di nu amirtu.

Nu iyiig pey Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.15-26, Maark 15.6-15, Yaaya 18.39-19.16)

¹³Min nu yeepig Iisa, Pilaat numiig *Yuudinna in agindawco in agindaw ku gay satkiner ¹⁴ho na kaawiico aman : « Ku iduug gem-anka ho ku diyi kaawo a na isinaag gee a wer yaa nige. Kar nu indig unko ho min kaawin okinco kuuk ku diyi, oorin rakki sa nu balji gase taat yaaji iye obe. ¹⁵Herood oki balji gase oorin taat naa obinji. Paa ko, na naamitenga. Di naar-ak, gem-an naar ginno oorin taat yaaji iye muutu. ¹⁶Ansi-ak, naa koocinji di kar naa pikinji. » [¹⁷Do ay iidin ta *Paak, do aadiney, Pilaat imilgiyco do Yuudinnar gem rakki min do danaayner.]^{††} ¹⁸Kar gay, okinco, nu teestu obe kuuri aman : « Daag gem-anka ho pikiniig Barabaas. » ¹⁹(Barabaas gay, nu unjiig danaayne asaan na barjilig gee ku geegirdi ho na dee gemo.) ²⁰Pilaat gay, do tanji-at, na raka pikin Iisa. Ampaa ko, na kaawiico paa do gee kuuk dakin-aku. ²¹Kar nuur gay kaawiy rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²²Ka subbinakar, Pilaat ictu pey kaawo aman : « Ijaar nig maa di ? Yoo oorin rakki taat nec yaa iye muutuy oki, nu balji gase. Naa koocin in kordingo kar naa pikinji. » ²³⁻²⁴Kar nuur gay wakila di kaawe rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Gaayco jaala jaalen di nam Pilaat giniicot taat nu rakiyo. ²⁵Na pikiicog Barabaas ar taat nu inditu, naar kaak barjilig gee ku geegirdi

ho dee gemo. Kar Iisa gay, na beriicog do pise ka askirnar a nuuji gine taat gee-ak rakiyo.

Doodig ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Yaaya 19.17-27)

²⁶Nu iyiig Iisa do wer kaak nuu deenji ho nu iciig et kaak nu doodig kuwa. Do botildi, nu naamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen^{‡‡} ho na asa min yeero. Nu asiriig naa icilin et-ak do goroy ho naa aadin Iisa. ²⁷Gee dakin aale aadaaga. Minninco goy oki daad kuuk alaw ho kuuk marmilaw do saan tanji. ²⁸Iisa kolsiig daad-aku ho na kaawiico aman : « Kun daad ku Zeruza-leem, dakon alenno lotu. Illa alon ta maaniiko ho ta kooginko, ²⁹asaan wiktin yaa ase taat gee yaa kaawe aman : “ Galal do moggan, nuur kuuk bal aawe wee ho kuuk bal bere popo tak-tak. ” ³⁰Do menaw nuur-ak, gee yaa kaawe do dambiniidi aman : “ Sollonni do kayni ” ho do kotat aman : “ Gootonni. ”^{¶¶} ³¹Ka seener, ya et kaak balan kat nu doliyaag ampa-ak, kar kaak aay gay nuu giniinji maman ? »^{§§}

³²Do werco-ak, nu iytu oki kokinay seera a nuu deenjo in Iisa. ³³Min nu ottu do koot kaak nu koliy « Dawik ta kaar », nu doodig Iisa ka etor. Nu doodiig oki kokinay-aku : rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. ³⁴Min nu doodig Iisa, na inditu tacco Bun aman : « Baaba, saamiyco do gee-an ku asaan nu ibanno maan kaak nu giniyo. » Kar askirna-ak deediit kesuun ta Iisa werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁵Gee gay ta-

^{††}**23:17** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bundi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

^{‡‡}**23:26** 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne.

^{¶¶}**23:30** Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8.

^{§§}**23:31** Danil ta et kaak balan in kaak aaye : Et kaak balan, naar gaara gem kaak bal gine oorne ho kaak aaye gay gaara kaak gin oorne. Iisa, naar bal gine oorne ho nu doodig ka etor.

laaga. Ijuur agindaw ku Yuudinnar oki samtiyaaji aman : « Ija jil gee ku pey. Diŋ gay, ŋa jil ziy ka meenji ya ŋaar kat Masi kaak Buŋ doŋtu kare ! » ³⁶ Askirin oki samtiyaaji. Iju baawiiji moota ho ŋu beriiji maam ku tooro ³⁷ ho ŋu kaawiiji aman : « Ya kin kat sultan ka Yuudinnar-ak, jil kat doo ziŋ ! » ³⁸ Kar do et ka Iisa, ŋu dood maan kuwa do kaay kaak ŋu si-irji aman : « Ijaar-aŋ ko sultan ka Yuudinnar. »

³⁹ Rakki min kokinay kuuk ŋu doodtu-ak wariig Iisa aman : « Kinke-aŋ doo ko kaawa a ki Masi kaak Buŋ doŋtu-aka ! Jil ziŋ ho kiini jile oki ! » ⁴⁰ Kar kokin ka seerin-ak gay leesiiji do giji aman : « Ginte-aŋ, ŋu obinte ŋuute deente ar ŋaara. Kin ginno kolaw do Buŋdi walla ? ⁴¹ Tante-an taar do botilti asaan ŋuute deente do maan kaak gi gintu. Kar ŋaar-aŋ gay nig maa ? » ⁴² Kar ŋa kaawtu pey aman : « Gem koltacco Iisa, dakin rawtinno do wiktin taat ki asiy teen meennuwiŋ. » ⁴³ Iisa gay telkiiji aman : « Ka seener nu kaawaajiŋ, yiriyta-aŋ di, ki baagoye do janni in nunu. »

Muut ta Iisa

(*Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Yaaya 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Wiktin taat pat nectu yiriy, ta mattu. Wer astu gondiko do kid ok-inji nam pat subba ta maako. Do *ger ka Buŋdi sa, zimilla kuuk ŋu duuntu do botol taat unja do wer kaak *cawar aale eertu min datko min kuwa yoo keder. ⁴⁶ Hiyya, Iisa kooltu rada aman : « Baaba, nu diyi ruwwiner do pisin-ciŋ. » Kar min ŋa kaawtu pa-ak di, ŋa mattu. ⁴⁷ Min tatkaw rakki ka askirin ku Room taliig gamin okinco kuuk kuuniy-ak, ŋa oziliig Buŋ ho ŋa kaawtu aman : « Way, ka seener, gem-aŋ bal nige maan tak-tak ! » ⁴⁸ Do wer-ak, goy gee dakina kuuk as tale maan kaak kuuniye. Min ŋu totirtu, ŋu deliig goŋguminco min nige

kaak aditco nigtu. ⁴⁹ Roynay ku Iisa okinco ho in daad kuuk aadig min Galile-ak peytu serek ho ŋu taliy maan kaak kuuniya-aka.

Unje ka Iisa do maginer

(*Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Yaaya 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Do wer-ak, gin gem rakki ŋu kollaag Yuusup. Ijaar min geeger ka *Yuudinnar kaak ŋu koliy Arimate. Gemak goyiŋji samaane ho ŋa sellen do unji ka Buŋdi. Ija era ase ka *Meennaw ta Buŋdi. Ijaar min *aginay ku Yuudinnar, kar gay, ŋa bal ooye do kaawco ho do maan kaak ŋu gintu. ⁵² Ija baawtu gasin Pilaat ho ŋa indiiŋ zi ka Iisa. ⁵³ Kar ŋa paayig min ka etor, ŋa maliyig in kappanne ho ŋa baawtu unjiig do magin taat ŋu doŋditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki ŋu balti diye. ⁵⁴ Yiriy taar-at ta siye ka ziŋkar asaan yiriy ta *sabitdi gaay ko. ⁵⁵ Daad kuuk as min Galile in Iisa-ak aadiig Yuusup min aaro. Iju taliit magin-ata ho maman ŋu deerig Iisa. ⁵⁶ Kar ŋu yeeptu do geriycu ho ŋu teestu siye gamin kuuk ŋuui ooye do momtey ka Iisa : itir in sewe. Kar gay, in yiriy ta sabitdi, ŋu bal baawe do maginer, ŋu eeltu geero uudin taat *gaanuun kaawtu.

Nooye ka Iisa

(*Matiye 28.1-10, Maark 16.1-8, Yaaya 20.1-10*)

24 In yiriy ta dumaas, wer dugusdugus, daad-ak sokiig gamin kuuk ŋu siytu a ŋuui ooye do ziy ka Iisa ho ŋu baawtu do bit ka maginer. ² Min ŋu ote, ŋu gasig dambi kaak ŋu goottu magin-ak tunkil serpiya. ³ Iju unjitu do maginer, kar ŋu bal gasin zi ka *Rabin Iisa. ⁴ Iju ajbiyitu nam ta bico sa amallo. Do wer-ak, tala kar gee seer ke-suunco irna pit-pit bayniico. ⁵ Daad-ak kolaw obiigu nam ŋu onig kayco. Kar

gee-ak kaawiico aman : « Maa di ku bariyyi gem kaak goy mento min datik ta gee kuuk mate ? ⁶Ɔjaar kawwi do maginer, Ɔa nooye. Pakiron Ɔo kaaw taat Ɔa kaawiiko wiktin taat Ɔa goyiy Galile. ⁷Kaaw-at aman : “ Illa nun *Ron gemor, Ɔuun berin do pise ka gee kuuk jookumo. Ɔuun doodin ka etor ho yiriy ta subbinƆar gay, naa nooye. ” »

⁸Hiyya, daad-ak moyiig kaawin kuuk Iisa kaawiico. ⁹Ɔu yeeptu min do maginer ho Ɔu osiicog gamin okinco kuuk Ɔu taltu do paliinna kuuk orok inƆ rakki ho do gee okinco kuuk aadig Iisa. ¹⁰Daad kuuk iyiit kabarre do paliinnar-ak, Ɔuur Mariyam ta min geeger ka Magdala, Zaan, Mariyam atan Zaak ho inƆ daad daarin ku pey. ¹¹Kar min paliinna-ak doriit kabarre-at, do tanco a wal daad-ak osa kaawin kuuk bal baaco din ga. Paa ko, Ɔu baltu amniyinco. ¹²Kar Piyer gay uctu, Ɔa iciig gadi Ɔa baawtu do maginer. Min Ɔa ottu, Ɔa yogiltu ho Ɔa taltu jardad di goy keeco. Do wer-ak, Ɔa ajbiyitu tak-tak. Hiyya, do yeepinji Ɔa osiig kat adiy do maan kaak kuuniye.

Maajirna seer do botol ta Emayuus

(Maark 16.12-13)

¹³Do yiriy taar-at di, maajirna seer ku Iisa Ɔaa do hellin taat Ɔu koliiy Emayuus. Hellin-at, min Zeruzaleem yaa nece ar kilomeetir orok. ¹⁴Do botildi Ɔu kaawiy benannico do gamin okinco kuuk kuuniye. ¹⁵Wiktin taat Ɔu kaawiy ho Ɔu meeliy-ak, Iisa meenji jorkiigu ho Ɔa toliyyi inƆ Ɔuura. ¹⁶Maajirna-ak talaaga, kar gay, maan todco Ɔuu ibinjinji. ¹⁷Iisa indiig aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » Do wer-ak, Ɔu peytu dut ho Ɔu yimiit wijeenco. ¹⁸Rakki minnincosinji Kileyopaas telkiji aman : « Min gee kuuk goy Zeruzaleem, kin keeji di ibingigdo gamin kuuk kuuniy do menaw-anƆu walla ? » ¹⁹Iisa indiig aman : « Ɔuur maa ? » Ɔuur

gay telkiji aman : « Maan kaak asji do Iisa ka min Nazareet ! Ɔjaar nabiinco tatiko. Do unji ka BunƆi ho do unco ka gee okinco, Ɔa gaarit gudurrey inƆ gamin kuuk Ɔa giniyo ho inƆ kaawin kuuk Ɔa kaawiy. ²⁰Aginduwte ku gay satkiner inƆ aginiyte ku darre berig do pise ka agindaw ku Room a Ɔuu obinji, Ɔuuji diye kaawo ho Ɔuu deen ka etor. ²¹Zer nin pakir a wal Ɔjaar ko kaak asa jilin gee ku Israyeel min adinco. Kar taar gay bal ase pa, ho din gay gin ko menaw subba min gamin-anƆ kuuniy. ²²Illa gay daad daarin minninni iyinti kaawin kuuk ajbay. Ɔu sak bit ka maginer, ²³kar Ɔu bal gasin ziy ka Iisa. Ɔu asinti kaaw a *dubal ku BunƆi bayinco ho Ɔu kaawiico a Ɔa goy mento. ²⁴Minninni, daarin baawtu do maginer ho Ɔu gasiig gamin-ak uudinco ar taat daad-ak kaawiico. Kar Ɔaar gay, Ɔu bal gasinji. » ²⁵Hiyya, Iisa kaawiico aman : « KuƆ maa di kayko dibirtu ampa ? Kaawin okinco kuuk nabiinna iyiiko-anƆu, maa di Ɔu unjigikonno kodok ? ²⁶Ka seener, nabiinna kaaw a illa Masi kaak Bun dobtu yaa taabiyeƆa ja ampa, kar kat, Ɔaa unje do *darjiney. » ²⁷Kar Iisa gaarico baaco ta kaawin kuuk Ɔu siirtu do saan tanji. Ɔa teestu inƆ makaatamna ku Muusa inƆ ku nabiinnar nam Ɔa gasiit Kitamne okintiti.

²⁸Wiktin taat Ɔu gaay ote do hellin taat maajirna-ak baayiyo, Iisa gintu ar Ɔa bira inƆ unji. ²⁹Kar Ɔuur gay todiji aman : « Ha'a, gem kol sinƆe, as inƆ nini asaan pat-an deete. » Hiyya, Iisa ooytu ho Ɔa baawtu goye inƆ Ɔuura. ³⁰Wiktin taat Ɔu goyiy keeder do teendi, Ɔa ictu mappa ho Ɔa deltu barkin do BunƆi. Ɔa pirsiiiga ho Ɔa deediicoga. ³¹Do wer-ak odinco piltu kate ho Ɔu ibiniig Iisa. Kar ta bite-anƆ di, Ɔa sawiltu min do unco. ³²Min pa-ak, Ɔu kaawtu benannico aman : « Min Ɔa kaawiite do botildi

ho ɲa gaariite baat ta Kitamner-at, kaawat eruwgintennen walla ? »

³³ Kodok di, ɲu uctu ho ɲu yeeptu Zeruzaleem. ɲu gasiig *paliinna kuuk orok in rakki ɲum in eenco. ³⁴ Maajirna-ak, kaawiico do ɲuur kuuk asa min hellin ta Emayuus-ak aman : « Ka seener, *Rabbin nooye ! ɲa bayinji do Simon. » ³⁵ Kar maajirin ku seer-ak osiico oki maan kaak kuuniyco do botildi ho manan ɲu ibiniig Iisa do wiktin taat ɲa pirsiiig mappa.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(*Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8*)

³⁶ Wiktin taat ɲu kaawa misan di, tala kar Iisa goy datikco ho ɲa kaawiico aman : « Aapiye, taa goye in kunjo ! » ³⁷ Do wer-ak, ɲu raastu ho kolaw obigu, ɲuur a wal ta kelmo. ³⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Maa di ku barjiliyo ho aditko gintu seera ? » ³⁹ Talon pisindu ho asindu. Ka seener ɲa nunu ! Diironnu ho kuu tale asaan kelim taar bal gine kuma wala kaaso ar ku taliy nun gintu-anja. » ⁴⁰ Min ɲa kaawiico pa-ak, ɲa gaarico pisinji in asinji. ⁴¹ Alco gala ho ɲu ajbiyitu tak-tak, kar in ajbiyico-ak oki, ɲu bal amniye loci. Paa ko, Iisa indiig aman : « Ku gin maan ka teendi walla ? » ⁴² ɲuur gay aman : « Hii, ni gine. » Kar ɲu persiiji boos ka bike. ⁴³ Iisa ici-iga ho ɲa teeyig unjo. ⁴⁴ Kar ɲa kaawi-

ico aman : « Aan taat nu kaawiico wiktin taat nu goyiy in kunjo : Gamin kuuk siir do bi kanto do *gaanuun ka Muusa, do makaatamna ku nabiinnar ho in ta *Soom, okinco yaa asen ja uudinco. » ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa piliig kayco ho ɲu ibiniit kat baat ta Kitamner. ⁴⁶ ɲa kaawiico aman : « An kaaw taat siir do Kitamner : “ Illa Masi yaa taabiyeɲ ja, ɲaa mate, kar yiriy ta subbiɲkar gay ɲaa nooye min do muuti. ” » ⁴⁷ Paa kat, gee yaa gaare Kabarre ta Gala in siɲ kunji min Zeruzaleem yoo adiy ka kidar okinji. Kabarre-at a ɲuu ibinin niginco, ɲu pociɲ goyinco kaak samaanno ho Buɲ yaaco saamiyɲ zunuubinnico. ⁴⁸ Kun kon di gee kuuk talig gamin-an in odinko. ⁴⁹ Kar nun meendu yaako ɲaame maan kaak Tanni kaawtu a ɲaako bere. Kun gay, goyon do geeger-an di nam gudurre taat asa min kuwa* yaako miiniɲko. »

Iisa coona ka samaaner

(*Maark 16.19-20, Akt 1.9-11*)

⁵⁰ Min ɲaar-ak, yiriy rakki Iisa imiliig maajirnay min do geeger-aka, ɲa iyiig moota in hellin ta Betani. Do wer-ak, ɲa jaaltu pisinji ho ɲa barkiyiigu. ⁵¹ Wiktin taat ɲa barkiyiigu-ak di, ɲa etirtu minninc ho Buɲ coonig ka samaaner. ⁵² Do wer-ak, ɲu abdiyiiga, kar ɲu yeeptu Zeruzaleem in galal dakina. ⁵³ Min ɲu yeepe, ɲu baggiy do *ger ka Buɲdi ho ɲu oziliiga.

*24:49 'gudurre taat asa min kuwa' : Gudurre-at, taar Ruwwin ta Buɲdi.

Kabarre ta Gala ta

Yaaya

Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar ɗa Yaaya kat siirta. Yaaya, ɗaar min paliinna kuuk orok in seera. Kar ɗa bal siirin sinji kuuk Yaaya-ak ɗo maktumne-anta. Illa ɗa siir aman : « Ɗaar kaak Iisa elgiyo » (Yaaya 13.23).

Maktumne ta Yaaya, taar ginno dele ka ɗaɗɗal. Kar gay, ta gin kaawin dakina kuuk Maark, Matiye in Luk bal siirinco. Ta kaawa oki ɗo bi ka gamin peesira kuuk ajbay Iisa gintu. Ɗuur ko kuuk gaara a Iisa, ɗaar Roŋ ka Buɗɗi. Ta kaawa pey ɗo bi ka Iisa kaak meela in gee ar : maajirnay, Nikodeem, daatik taat min geeger ka Samari, agindaw ku Yuudinnar ho siɗtay ku Lazaar. Yaaya siir ɗo gee okinco kuuk bariya botol, seene ho in goye ka gaasɗo. Gamin ɗuur-an, illa in Iisa kat ɗuu gasinco.

Iisa Masi, ɗaar Kaaw ta Buɗɗi

1 Awalle, min Buɗ bal kilgiyin misa duniine, gem kaak ɗu koliy Kaaw ta Buɗɗi goy ko. Ɗa goy sawa in Buɗ ho ɗaar meenji di Buɗ. ²Min Buɗ bal kilgiyin misa duniine, ɗa goy ko in ɗaara. ³In Kaaw-at di, Buɗ kilgiyiig gamin okinco. Maan ginno kaak ɗa kilgiytu bal taara. ⁴Ta taar kat ber goye ɗo gamin okinco. Ho in goye kanti ko, gee taltu portikaw. ⁵Portikaw-at caapiy ɗo gondikor, kar gondikaw baltit gine maanna.

⁶Kar gay, gin gem rakki kaak Buɗ ɗaamtu, ɗu kolaag Yaaya-Batist. ⁷Ɗaar as kaawe ɗo geemir ɗo bi ka ɗaar kaak gaarit portikaw-ata, asaan gee yaa

cokiye kaawoy ho ɗuu aamine in ɗaara. ⁸Yaaya gay, ɗaar meenjiɗo kat portikaw, ɗaar as kaawe biti di. ⁹Portikaw-at taar ko seene. Taar as ɗo adiy ka kidar ho ta caapiy ɗo gee okinco.

¹⁰Gem kaak ɗu koliy Kaaw-ak, ɗaar goy ɗo adiy ka kidar. In ɗaar ko, Buɗ kilgiyiig kida. Kar gee kuuk ɗo adiy ka kidar gay bal ibininji. ¹¹Ɗa ɗaaw goye in geenji ku meenji, kar geenji gay bal obinji. ¹²Kar ɗo gee kuuk obga ho kuuk aamin in sinji, ɗa berco botol taat ɗuu gine koogin ku Buɗɗi. ¹³Ɗuu gine kooginay-ak, asaan Buɗ kat bercog wee ka marbinto. Wee ɗaar-ak wala isgig in niyin ta gemor, wala in pikirre ta gemor.

¹⁴Gem kaak ɗu koliy Kaaw-ak gintu gemo ho ɗa astu goye in ginte. Gi talit *darjiney taat ɗa gastu min Tacco Buɗ. Darjiney-at, taar ko ta Roŋji ka dangiro.[†] In barkiney, ɗa elgiy gee ho ɗa gaariico seen ta Buɗɗi.

¹⁵Yaaya gay, ɗaar kaaw biy. Ɗa kaawtu rada aman : « Talon ! An ko gem kaak nu kaawiiko awalle aman : “ Gin gem rakki kaak yaa ase ɗo aaror, kar gay, ɗa ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, ɗaar goy ko. ” »

¹⁶Paa ko, in sellinkuwi-at, ɗa barkiyiite dakina, okinte ɗa barkiyaaten di gaay in gaayo. ¹⁷Awalle Buɗ berten *gaanuun min ɗo pise ka Muusa. Kar barkin in seen gay, Buɗ bertenɗu in ase ka Iisa Masi. ¹⁸Ginno waan kaak talig Buɗ. Illa Roŋji ka dangiro, ɗaar kaak goy sawa in Buɗ-ak di, gaartenɗa.

Kaawo ɗo bi ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Luk 3.1-18)

¹⁹Yiriy rakki, agindaw ku Yuudinnar kuuk goy Zeruzaleem ɗaamtu gay satkiner in gee ku min baaco tan *Lebi a ɗuu gasin Yaaya. Min ɗu gasga, ɗu in-diig aman : « Kin waa ? » ²⁰Ɗaar gay

[†]1:14 'dangiro' : Werin daarin, ɗu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

balco cigile maanna. Ija telkiico aman : « Nun-añ Masido. »²¹ Ijuur gay indiig pey aman : « Di kiñ ke waa ? Wal kiñ ko *Eli ? » Yaaya gay telkiico aman : « Ha'a ! Nun Elido. » Iju indiig pey aman : « Di wal kiñ ko nabiinçe kaak ñu kaawtu biy do Kitamner-aka ? » Ijaar gay telkiico aman : « Ha'a ! Ija nunno. »²² Kar ñuur gay diyiiji aman : « Di kiñ waa ? Ki kaawa maa do bi kanjiñ ? Asaan ni raka niico yeepe kaaw do ñuur kuuk ñaaminti. »²³ Yaaya telkiico aman : « Nun ko gem kaak nabi Ezaayi kaawtu biy aman : " Gin gem rakki koola do kalaaner a *Rab-binte asaw. Ucoñ, siyonji botol dalañ. »[†]

²⁴ Min gee kuuk ñu ñaamtu do Yaaya, goy oki gee kuuk ñu koliiy *Pariziyenna. ²⁵ Iju indiig aman : « Di ya kiñ kat Masido, wala ki Elido, wala ki nabi-incedo kaak ñu kaawtu biy do Kitamner-ak, maa di ki *batiziiy gee ? »²⁶ Yaaya telkiico aman : « Nun-añ batiziya gee in amay di. Kar gem rakki goy do datikko kaak ku ibingigdo. ²⁷ Gem-ak yaa ase do aaror, kar gay, nun bal nece kaak naa one, naa sorin ñugiray. »²⁸ Maanna-ak kuuniy do wer kaak Yaaya batiziiy gee, do geeger ka Betani, aar barrer kaak ñu koliiy Zurdan.

Iisa Masi, ñaar Roñ Tamgi ka Buñdi

²⁹ Ka kawtinti, Yaaya taliig Iisa asaaji. Do bi kanji, ña diytu aman : « Talon, añ ko *Roñ tamgi ka Buñdi, ñaar sooya zunuubinna ku geemir. ³⁰ Do bi kanji ko, nu diytu aman : " Goy gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, ñaar ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, ñaar goy ko. »³¹ Awalle, nunu oki ibingigdo. Kar diñ gay, nun as *batiziye gee in amay a naa gaarinji do gee ku Israyeel. »

³² Do bi ka Iisa Masi, Yaaya kaawtu pey aman : « Nu tal Ruwwin ta Buñdi paayiji do Iisa ar ammaama ho ta goyi-iji. ³³ Awalle nun ibingigdo oki, kar gay, Buñ kaak ñaamintu a naa batiziye gee in amay kat kaawdu aman : " Ki asa tale gem rakki, Ruwwin ta Buñdi yaaji paaye ho taaji goye. Gem ñaar-ak ko asa batiziye gee in Ruwwin ta Buñdi. »³⁴ Nun talig maanna-ak in odinar ho nu kaawaako ka seener, gem-añ, ñaar Roñ ka Buñdi. »

Gee kuuk tees aadiñ Iisa

³⁵ Ka kawtinti, Yaaya-Batist goy pey do wer-ak in maajiray seera. ³⁶ Do wiktin taat ña taliig Iisa biraw, ña kaawtu aman : « Talon, añ ko *Roñ tamgi ka Buñdi ! »³⁷ Maajiray ku Yaaya ku seer-ak dorit kaawoy taat ña kaawtu-ata ho ñu teestu aadiñ Iisa. ³⁸ Iisa kolsitu ho ña tala ñu aadaaga. Ija indiig aman : « Ku aadiin gay ku bariya maa ? » Ijuur gay diyiiji aman : « *Rabbine, kiñ goy momo ? » (Sin ku Rabbin-ak diya a « Tatkaw ».)³⁹ Ijaar gay telkiico aman : « Ason tala. » Hiyya, ñu daktu tal wer ka ña goyiyo. Wiktin taar-at yaa necen ko pat pood ta maako. Hiyya, ñu eeltu in ñaara.

⁴⁰ Min gee seer kuuk doriit kaaw ta Yaaya ho aadiig Iisa-ak, Andre sinji ka Simon Piyer sa goya. ⁴¹ Ija uctu dakiig gas sinji Simon ho ña miniig aman : « Ni gasig *Masi. » (Sin ku Masi-ak diya a « Ijaar kaak Buñ dobtu. »)⁴² Kar ña iyyi-ijig Simon do Iisa. Iisa taliig yalaan kar ña diyiiji aman : « Kiñke Simon, roñ ka Yaaya. Min yiriya-añ gee yaan kolen ko Sepaas. » (Sin ku Sepaas-ak diya a « Piyer ».)[†]

⁴³⁻⁴⁴ Ka kawtinti, Iisa ictu niyin taat ñaa baawe do kid ka Galile. Do botildi,

[†]1:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3.

[†]1:42 'Piyer' : 'Sepaas' in kaaw ta Yuudinnar ho 'Piyer' kaak asa min kaaw ta Grek, ñuur baaco rakki di a 'dambi'.

ɲa ɲaamtu iɲ gem rakki sinji Pilip kaak min Betsayda, werco kanɲ Andre iɲ Piyer. Iisa diyiiɲi do Pilip aman : « Aadnu ! »⁴⁵ Kar Pilip gay ɓaa tale gem rakki sinji Natanayeel. Pilip diyiiɲi do Natanayeel aman : « Ni gasig gem kaak ɲu kaawtu biy do Kitamner, do *gaanuun ka Muusa ho do makaatamna ku nabiinnar oki. ɲa Iisa ronji ka Yuusup min geeger ka Nazareet. »⁴⁶ Kar Natanayeel gay diyiiɲi aman : « Has min Nazareet kat amilgiy maan ka samaane ? » Pilip gay telkiiɲi aman : « Asu, ki ɓaa tale. »

⁴⁷ Min Iisa taliig Natanayeel gaayji ko ote-ak, ɲa kaawtu do biy kanɲi aman : « Talonɲ ! Anɲ kat gem ka Israyeel kaak taɓ. ɲaar-anɲ, yoo raadin rakki oki, amilaado minninee. »⁴⁸ Natanayeel gay indiig aman : « Maman ki ibinginu ? » Iisa telkiiɲi aman : « Do wiktin taat Pilip gasiɲciɲ do baat ta buguwar-ak di, nun taliɲciɲ ko. »⁴⁹ Min pa-ak, Natanayeel kaawtu aman : « Gem kol Rabbinney, nu iban katar kinɲ kat Ronɲ ka Bunɲi, Sultan ka Israyeel ! »⁵⁰ Iisa telkiiɲi aman : « Nu kaawaajinɲ ja a nu taliɲciɲ do baat ta buguwar-ata, ampaa doo wal ki aamintu katar nu Ronɲ ka Bunɲi ? Hadi ki asa tale misa gamin kuuk ajbay pa-ak ɲuur-anɲku. »⁵¹ Cokiyonɲ, naako kaawe seene. Ku asa tale samaan yaa pile waakilak ho *ɗubal ku Bunɲi yaa paayguwe ho ɲuu cokguwe, ɲuu birguwe min do werir, nun *Ronɲ gemor. »

Maan ka ajbay kaak Iisa teestu gine

2 Min ɲaar-ak, menaw seer birtu. Kar gee gay gina iidin ta obindi do geeger ka Kana, kidɲ ka Galile. Do iidin taar-at, Mariyam atanɲ Iisa goya. ² Kar Iisa iɲ maajirɲay sa, ɲu ɲaamco, ɲu astu. ³ Kar ba aar, maam ku *biɲɲi kuuk gee siyo gaase. Hiyya, atanɲ Iisa diyiiɲi do

ronɲi aman : « Gee-anɲ, seenco arme. »⁴ Iisa telkiitit aman : « Iya, nun gay yaa gine maa ? Nun wiktiner misa taat naa gaare zir. »⁵ Min pa-ak, yaaco diyiiɲi do gay riyor aman : « Ya taat ɲa kaawiikon di, ginonta. »

⁶ Kar do wer-ak gay gin guwin bijigiɲ ku dambiydi. Guwin-ak, *Yuudinna aciɲ ziɲkico do aadinco a ɲuu goye *cawar do unji ka Bunɲi. (Ay guw di ica jeliɲgin poof wal beey.)⁷ Iisa diyiiɲi do gay riyor-ak aman : « Miinonɲ guwin-anɲ iɲ amay ! » Kar ɲu miiniig pal-pal-pal. ⁸ Min guwin-ak miine, Iisa diyiiɲi aman : « Dinɲ gay itinonɲ⁸ min amay-anɲku, kuuji iye do meeram. »^{**} Hiyya, ɲu itintu, ɲu iyiiɲi. ⁹ Min ɲu iyiiɲigɲu, amay-ak rabil ko maam ku biɲɲi. ɲuur kuuk itiniɲ amay-ak iban wer kaak ɲu asiyo. Kar meeram gay ibanno. Min ɲa aawiigu, ɲa koliig gem ka obe¹⁰ ho ɲa diyiiɲi aman : « Kun kawta, gee bera ja maam ku yuutu, kar ya gee aay konɲ gay, ɲu beriy kuuk yuutiɲkuwco sooda. Di kinɲ gay dummiyig kuuk yuutu yoo diɲka ! »

¹¹ Maan kaak gaara gudurre ta Bunɲi-aka, ɲaar ko maan kaak Iisa gintu awallico ta gamnar. ɲa ginig do geeger ka Kana, kidɲ ka Galile. Ansii ko, Iisa gaartu *darjineɲ do geemir ho maajirɲay aamintu loci. ¹² Min ɲaar-ak, Iisa iɲ yaaco ho iɲ siɲtay kuuk goy oki do wer-aka yoo maajirɲay, okiɲco, ɲu uctu ho ɲu birtu do geeger ka Kapernayuum. Do wer-ak, ɲu goytu menaw sooda.

Atke ka taajirɲar min do ger ka Bunɲi

(Matiye 21.12-13, Maark 11.15-17, Luk 19.45-46)

¹³ Menaw ku iidin ta Yuudinɲar taat ɲu koliiɲ *Paak gaaye. Kar Iisa uctu, ɲa ɓaawtu do geeger ka Zeruzaleem. ¹⁴ Min ɲa ottu, ɲa unjiɲu do *ger ka

§2:8 'itinonɲ' : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a 'ɗokiɲo'.

**2:8 'meeram' : Meeram-ak, ɲaar ko deeda tee ka iidiner do geemir.

Buṇdi. Do ger-ak gin gee ku gidiya barkay, tamgi iṇ ammaamna. Atta-ak gin oki gee kuuk maka gurus. Ŋu deerig gaminco ka taabulnal. ¹⁵Min Iisa taltu pa-ak, ṇa soktu mernan ho ṇa siytu kordingo, kar ṇa atkiig okiṇco kara, yoo tamgico iṇ barkiyo. Gee ku maka gurus-ak, ṇa akiliig taabulnico ho ṇa dawiiḡ gurusco. ¹⁶Ŋa kaawiico do taa-jirin ku ammaamnar-ak aman : « Imilonḡ gaminco-aṇ min anne ! Ger ka Tanni, dakonḡ giniṇjido ger ka suuginer ! » ¹⁷Do wer-ak, maajirnay ku Iisa moyiit kaaw taat ṇu siirtu do Kitamner aman : « Gem kol *Rabiney, nu elgig geriṇ dakina. Ya nu moyaw-ak, adir erwaan ar ako. »^{††}

¹⁸Hiyya, agindaw ku Yuudinnar indiig Iisa aman : « Ni raka kiini gaare maan kaak ajbay, nii ibine kadar Buṇ ko tabiriṇciṇ, ki giniig maanna-aṇka. » ¹⁹Iisa gay telkiico aman : « Dimonḡ ger-aṇka. Ya ku dimig gay, do menaw subba di, nun naa peyiṇ do weriy. » ²⁰Ŋuur gay diyiiḡ aman : « Ger-aṇ, ṇu pinig do elgin orok poof iṇ bijigiḡ. Kar kiṇ gay maman do menaw subba di, ki kaawiy a kii piniṇji ! » ²¹Sando, wiktin taat Iisa kaawiy do bi ka gerdi-ak, ṇa kaawa do bi ka ziy ka meenji. ²²Ba aar, min Iisa nooytu min do muuti, maajirnay moyiit kaawoy-ata. Paa ko, ṇu aamintu do kaaw taat ṇu siirtu do Kitamner ho do taat Iisa kaawtu.

Iisa iban adat ku geemir

²³Do wiktin taat Iisa iidiyiy iidin ta *Paak do geeger ka Zeruzaleem, ṇa gin gamin ku ajbay dakina. Min gee taliig gamin ku ajbay-ak, dakina minninco piltu birḡkico a ṇu aamin iṇ ṇaara. ²⁴Kar Iisa gay bal amniyiṇco, asaan okiṇco, ṇa ibingit ta aditco. ²⁵Ŋa rakaado a gem yaaji ose do biy ka gemor, asaan ṇa ibinḡ okintit taat goy do adiy ka gemor.

Nikodeem indaag Iisa

3 Kar gin gem rakki sinji Nikodeem. Ŋa min gee ku ṇu koliy *Pariziyenna ho ṇa min *agindaw ku Yuudinnar. ²Yiriy rakki, ṇa dakiig gas Iisa iṇ aando, ṇa diyiiḡ aman : « Gem kol Tacco, ni iban kadar Buṇ kat tabiriṇciṇ, ki asiini bilde, asaan ginno gem kaak yaa gedire giniṇ gamin kuuk ajbay ar kuuk ki gintu-aṇku ya Buṇ iṇ ṇaarro. » ³Iisa telkiiji aman : « Cokay, naaṇ kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa gedire talin *Meennaw ta Buṇdi ya ṇu bal ween wee ka marbinto. » ⁴Nikodeem gay indiig aman : « Ma-man gem kaak tatik ko, ṇuu ween pey marbinto ? Ampa-ak, ṇaa unje pey do atti ka yaaco kat taa weenji wal ma-man ? » ⁵Iisa diyiiḡ aman : « Cokay, naaṇ kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa unje do Meennaw ta Buṇdi ya ṇu bal ween iṇ amay ho iṇ Ruwwin ta Buṇdi. ⁶Ŋuur kuuk ṇu weeyig ween di, ṇuur goy koogin ku geemir di. Kar ṇuur kuuk ṇu weeyig iṇ Ruwwin ta Buṇdi gay, ṇuur koogin ku Buṇdi. ⁷Dak ajbiyenno do kaawor taat aman : « Illa ku asa ja wee ka marbinto. » ⁸Pakar ja do usi. Ŋa abiriyo ho ṇa aaniyiy wer kaak ṇa rakiy di. Gee cokiya abiriṇji kaak ṇa abiriyo, kar gay, gee ibanno wer kaak ṇa asiyo ho kaak ṇa baayiyo. Hadi, gem kaak ṇu weeyig iṇ Ruwwin ta Buṇdi sa, ṇaar paa di. »

⁹Kar Nikodeem indiig aman : « Ma-man maanna-aṇ yaa kuuniye ? » ¹⁰Iisa telkiiji aman : « Kiṇ sinjiṇ ale, ki tatkaw ka *gaanuun ka gee ku Israyeel, kat ki ibingigdo gamin-aṇku ? » ¹¹Di cokay, naaṇ kaawe seene ! Nin kaawa do bi ka maan kaak ni ibingiyo ho kaak ni taltu iṇ odinni, kar kuṇ gay rakaado ice kaawni. ¹²Ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy do adiy ka kidar din

^{††}2:17 Wer ka gase kaawor do Soom 69.10.

sa, ku aamanno, kar mamam kuu aamine ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ? ¹³ Asaan ginno waan kaak coon ka samaaner, illa nun *Ronj gemor di paay min kuwa. ¹⁴ Ku iban kadam gin ko elgin dakina, nabi Muusa siytu aal ka hadinner, na caaliig kuwa ka etor do wiktin taat nu goyiy do goosiner. Uudin ta na caaliig aal-aka, nun Ronj gemor oki, nu asaan caalindu ka etor ansi. ¹⁵ Nu asaan caalin ka etor-ak a gem kaak aamin lotu yaa gase goye ka gaasdo do unji ka Bunji. ¹⁶ Ka seener, Bunj elig gee ku duniiner okinco nam na tabiriig Ronji kaak dangiro a ay gem kaak aamin loci idiydo maala, kar gay, naa gase goye ka gaasdo. ¹⁷ Bunj, naar bal tabirin ronji do duniiner a seriin yaa obin gee, kar gay, na tabirig a naa jil-in gee okinco. ¹⁸ Gem kaak aamin do Ronj ka Bunji, seriin obaagdo. Kar naar kaak bal aamine loci gay, seriin obig ko, asaan na bal aamine do Ronj ka Bunji kaak dangiro. ¹⁹ Talu, mamam seriin yaa obe gee : portikaw as do duniiner, kar geen gay el gondikaw kat guna, asaan nu gina gamin kuuk jookumo. ²⁰ Ka seener gay, gee kuuk gina jookum-ak, nuur elgitdo portikaw ho nu baggitido, asaan nu rakaado gee yaa talin gaminco kuuk jookum nu giniy-aku. ²¹ Kar gee kuuk gina riy taat samaane do unji ka Bunji gay, nuur baa do portikaw, asaan gee yaa tale waran kadam nu gina gamin kuuk samaane do unji ka Bunji. »

Kaawo do bi ka Iisa in Yaaya

²² Min naar-ak, Iisa in maajirnay uctu, nu deettu do kid ka Zuude. Do wer-ak, nu taaytu ho Iisa *batiziyiy gee. ²³ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist sa batiziya gee. Naar gay goy kid ka Enon, moota

in Saliim, asaan do wer-ak gin amay dakina. Gee asiji ho na batiziyiigu. ²⁴ Kar do wiktin taar-at, Yaaya, nu bal obin misa dajaayne.

²⁵ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya daarin teestu meele in *Yuudince rakki do bi ka aadinco. Aadinco-at kaawa do bi ka acindi kaak gem yaa gine *cawar do unji ka Bunji. ²⁶ Do wer-ak, maajirna-ak dakiig gas Yaaya ho nu diyi-iji aman : « Gem kol Tacco, gem kaak goy awalle in kinke aar barre ka Zurdan, naar kaak ki kaawinti biy-ak, din na tees kar batiziye gee ho gee okinco baa ko loci di. » ²⁷ Yaaya gay telkiico aman : « Gem gediraado gine maan kaak Bunj balji kaawe. ²⁸ Ku dor di nu kaawko a nun Masido. Kar gay, nun gem kaak Bunj tabirtu yaaji siyin botiliy. ²⁹ Ku iban di mitik in daatko, yiriy ta nuu obe, naar ko mitti ho royay gay, naar goy do serpey, na cokiyyi gaayay, ansi-ak galji. Di nun sa paa di. Nun ko royay ka mitkor. Din-ka-an galilil nec kat do werti. ³⁰ Min yiriyta baayiy in unti, sinji kunji yaa coone ho kunto gay yaa one. »

Gem kaak asa min kuwa ka samaaner

³¹ « Naar kaak asa min kuwa ka samaaner, naar pakgig gee okinco. Kar naar kaak asa min do kidar gay, naar goy do kidar di ho na kaawa do bi ka gamin kuuk do adiy ka kidar di. Ka seener, naar kaak asa min kuwa ka samaaner, [naar pakgig gee okinco.] ³² Na kaawa do bi ka maan kaak na taltu ho na dortu, kar gay, ginno gem kaak icit kaawoy. ³³ Naar kaak icit kaawoy gay gaara kadam Bunj kaawa seene. ³⁴ Kar gay, naar kaak Bunj tabirtu gay, naar kaawa kaaw taat Bunj beriji, asaan Bunj berji Ruwwiney okintiti. ³⁵ Tatte Bunj, naar elig Ronji ho

¹³3:14 Wer ka gase kaawor do Nombir 21.9.

²²3:31 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

ɲa berji izinne dɔ gamin okiŋco. ³⁶ Gem kaak aamin dɔ Roŋ ka Buŋdi, ɲaar gas goye ka gaasdo. Kar gay, ɲaar kaak poot aamine dɔ Roŋ ka Buŋdi, ɲaar gasaagdo goye ɲaar-aka. Kar gay, dap-ɲko ta Buŋdi yaa paaye kaaci. »

Iisa kaawa iŋ daatik taat min Samari

4 ¹⁻³ Pariziyenna dortu kadar gee kuuk aadaag Iisa ho kuuk Iisa *batiziyiy-ak gin dakin pakgig gee kuuk aadaag Yaaya. Ka seener gay, Iisa ɲaar meenjiɔdo kat batiziya gee, illa maajirnay di. Min Iisa doriit kaaw-at, ɲa uctu min Zuude ho ɲa ictu botol ta Galile. ⁴ Do baanji, ɲa aad min kid ka Samari. ⁵ Hiyya, ɲa ottu dɔ geeger ka Samari kaak ɲu koliy Sikaar. Geeger-ak moota iŋ morig kaak Yakuub beriji awalle dɔ ronji Yuusup. ⁶ Do wer-ak ko, Yakuub ecirtu bee ka amiydi. Min Iisa iŋ maajirnay ottu dɔ wer-aka, Iisa rawe. Ampaa ko, ɲa daktu goy dɔ bi ka beendi. Pat nec ko yiriyo.

⁷⁻⁸ Wiktin taat Iisa jammiyiy-ak, maa-jirnay gay baawco gidiye tee dɔ geegirdi. Awalle min ɲuu deete, daatik rakki min kid ka Samari baaw amay. Ta gasiig Iisa dɔ bi ka beendi-aka. ɲa indiit aman : « Beror ja amay, naa see. » ⁹ Daatko-at kaawiji aman : « Kiŋ kat *Yuudiŋce, kar maman ki indiin a naaŋ bere amay, nun taat *Samariteŋca ? » Sando, Yuudinna iŋ gee ku Samari gay kaawco baɔɔdo. ¹⁰ Iisa telkiitit aman : « Ya ka iban maan kaak Buŋ beriyo ho ya ka ibingig ɲaar kaak kaawaake a "beror amay", zer kaŋ kat yaan indindu ho naake bere amay kuuk bera goye kaak taɔ. » ¹¹ Daatko-at diyiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bee-aŋ baata aale ho kiŋ bal gine maan ka it-iŋindi. Kar maman kii gasiŋ amay kuuk bera goye-aka ? » ¹² Migini^{ss} Yakuub ko berintiŋ bee-aŋka. ɲaar meenji sa seetu amiyji, yoo kooginay ho malley oki. Do

tanjiŋ-ak, kiŋ kat tatik pakgig Yakuub walla ? » ¹³ Iisa telkiitit aman : « Ya gem kaak see amay ku beendi-aŋ, ibin yaa obiŋ pey. » ¹⁴ Kar gem kaak yaa see amay kuuk naaji bere gay, ibin obaagdo pey. Amay kuuk naaji bere-ak yaaji goye ar concal kuuk bera goye ka gaasdo dɔ unji ka Buŋdi. » ¹⁵ Daatko-at telkiiji pey aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja amiyjiŋ-aku a ibin obiinno pey ho nu asiyo pey deese amay min dɔ beendi. »

¹⁶ Iisa diyiitit aman : « Baa, kolig mitke, kar kuu ase. » ¹⁷ Taar gay aman : « Nun bal gine mitko. » Iisa kaawitit aman : « Way, ka kaaw seene a ka bal gine mitko-aŋka. » ¹⁸ Asaan awalle ka ob miday beey ho kaak diŋ ku goyiy-aŋ sa, ɲa mitkenno. Do taar-an ka kaaw seene. » ¹⁹ Hiyya, dɔ wer-ak, ta kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu tala kadar kiŋ nabiŋce. » ²⁰ Aginiyni ku Samari abdiy Buŋ kuwa ka damba-anta, kar kuŋ Yuudinna diya a wer ka abdiye Buŋdi, ɲaar Zeruzaleem. » ²¹ Iisa telkiitit aman : « Gem kol yaaco, cokay : wiktin asaw taat ku abdiyiigdo Tatte Buŋ kuwa ka damba-an di wal Zeruzaleem di. Icit kaawor-anta. » ²² Kuŋ gee ku Samari, ku abdiya Buŋ kaak ku ibingigdo. Kar nin Yuudinna gay ibingig ja kat ni abdiyiiga, asaan ɲaar kaak yaa jile gee amil min dɔ Yuudinnar. » ²³ Kar gay, wiktin asaw ho diŋ taar as ko taat gay abaadiner kuuk taɔ yaa abdiye Buŋ iŋ gelbin rakki ho iŋ botol ta seener. Asaan Tatte Buŋ, ɲaar raka a gee yaa abdiyiŋ ansi. » ²⁴ Buŋ, ɲaar ruwwine ho ɲuur kuuk abdiyaaga, illa ɲuu abdiyiŋ iŋ gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi ho iŋ seene. » ²⁵ Daatko-at telkiiji aman : « Nu iban kadar Masi yaa ase, ɲaar kaak Buŋ yaa tabire ɲa asi yiliŋ gee. Ya ɲa ase, ɲaani gaariŋ gamin ok-

^{ss}4:12 'Migini' : Werin daariŋ, ɲu kaawa a 'tanni ka tatko'.

inco. » ²⁶ Iisa telkiitit aman : « Ija nun kaak kaawaake-aj ko Masi. »

²⁷ Do wiktin taat ja kaawiy pa-ak ko, maajirnay astu min bariye tee. Iju ajbiytu do bi kaak ja kaawa in daatko. Kar waanco ke bal gedire indin aman : « Ki rakaati maa ? » wala « Maa ki kaawiy in taara ? » ²⁸ Min jaar-ak, daatko-at rasig jelingiti, ta deettu do geegirdi ho ta dakiig min gee aman : ²⁹ « Amilon, ason talon ! Gem-aj gaarduug gamin okinco kuuk nu gintu ! Wal naa gine Masi ga ! » ³⁰ Hiyya, ju amiltu, ju dakiig gasa.

³¹ Do wiktin taat ta deettu mine gee, maajirnay diyiji aman : « Gem kol Tacco, kin okam dak maanna tara ! »

³² Ijaar gay telkiico aman : « Nun gin tee kaak kun ibingigdo. » ³³ Maajirnay kaawiy benannico aman : « Di gem-aj, waan iyji tee ga ? » ³⁴ Iisa diyiiico aman : « Nun, teendu, illa naa ginin taat jaar kaak naamintu rakiyo ho naa gaasin ja tak riy taat ja beriidu. » ³⁵ Ija diyiiico pey aman : « Kaaw agunuw rakki kaawa aman : " Dak ko koyin pood di, kar gee yaa sede. " Nun gay diyaaako a talon ja morgin-ajku. Koo nee ko, ta raka ko sede. » ³⁶ Gem kaak sedaw, jaar gasaag ko maan ka yaaji nece do elgol ho ya ja numig gamin-ajku, ja numiig do goye ka gaasdo. Ansii ko, jaar kaak luwaw in jaar kaak sedaw, ju aaciyiy sawa. ³⁷ An gay kaaw agunuw ta pey, taat diya aman : « Anka-aj luwaw ho aj gay sedaw. » Taar sa seene. ³⁸ Nu tabirin ko sede do morig kaak ku bal gawningi. Gee ku pey gawinga, kar kun gay tiya tingico. »

³⁹ Do kaaw ta daatkor taat aman : « Gem-aj gaarduug gamnar okinco kuuk nu gintu », gee dakina kuuk min geeger ka Samari-ak aamintu do Iisa. ⁴⁰ Wiktin taat gee ku Samari otiji do Iisa, ju kaawiji a naa baane naa jammiye do werco. Hiyya, ja gintu menaw seer in juura. ⁴¹ Do wiktin taat Iisa goytu in juura, gee ku Samari dakina pak ku

awalle aamintu in Iisa, asaan ju dorig meenji kat kaawco. ⁴² Hiyya, ju diyiiitit do daatko-at aman : « Din nin aamintu-aj do kaaw taat ni dortu min do meenji Iisa. Ni bal aamine do kaaw tanjen di ho ni iban kadar ka seener, jaar ko yaa jilin gee. »

Iisa cool roj ka tatkaw rakki

⁴³ Min Iisa gin ko menaw seer Samari, ja uctu min wer-aka ho ja ictu botol ta Galile. ⁴⁴ Iisa meenji diy aman : « Nabiince, gee karmiyigigdo do darrey ta meenji. » ⁴⁵ Kar gay, do wiktin taat Iisa ottu do kid ka Galile, gee ku Galile obig samaane, asaan juur sa baaw iidiye iidin ta *Paak Zeruzaleem ho ju talig gamin okinco kuuk Iisa gintu do iidin-ata.

⁴⁶ Hiyya, Iisa yeeptu do geeger ka Kana, do wer kaak ja newsiig amay maam ku *bindi. Geeger-ak sa do kid ka Galile. Do geeger ka Kapernayuum gay gin tatkaw rakki ronji radaw. ⁴⁷ Wiktin taat tatkaw-ak dortu a Iisa uc min Zude, ja astu gasinji do kid ka Galile. Ija marmiliji do Iisa a ja baa coolin ronji kaak gaay mate. ⁴⁸ Kar Iisa diyiji aman : « Ya ku bal tale gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bunji, kun amniyaado bat ! » ⁴⁹ Tatkaw-ak wakiliiji aman : « Gem kol Tacco, asor kodok paa rondu yaa mate. » ⁵⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Yeep ko do gerin, ronjin, jaar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do kaaw ta Iisa ho ja yeeptu do geriy. ⁵¹ Do yeepinji, ja naamtu in gay riyoy kuuk baa gasinji. Iju diyiji aman : « Ronjin, jaar cewey ko ! » ⁵² Tatkaw-ak indiigu aman : « In maa patira ja aawiig zi cewey ? » Juur gay telkiji aman : « Duudi, in pat rakki ta yiriyo kat zi ooltu. » ⁵³ Takan mic-ak pakirtu kadar pat taarat ko Iisa kaawiji aman : « Ronjin jaar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do Iisa in gee ku geriy okinco. ⁵⁴ Ijaar-aj maan kaak ajbay ka seerinkar kaak

Iisa gintu do kid ka Galile. Ija ginig do wiktin taat na yeeptu min kid ka Zuude.

Iisa cool rungiine

5 Min naar-ak, *Yuudinna iidiya iid-inco do geeger ka Zeruzaleem ho Iisa baawtu hadire. ²Do geeger-ak, gin dibir rakki kaak nu koliy dibir ka Tam-gir. Moota in dibir-ak, gin koriy taat nu kolaat Betzaata in kaaw ta *Hebru ho do bit ka koriyor-at, nu siy kellam beeyi. ³Kellam-ak miin in gee kuuk radaw : noolna, mersina in rungiina. [Gee-ak era wiktin taat amay ku koriyor yaa awke. ⁴Asaan werin daarin, *dubil ka Bunji paaygiy do koriy-ata, na awkigig amay-aku. Kar min gee kuuk radaw, kaak paay awalle di cooliyo, yoo raduway ta maa oki.]*

⁵Kar do wer-ak, gin gem rakki kaak raduway gin ko elgin orok subba in por-pod. ⁶Iisa taliig gem-ak danle ho na dor kadar raduway taay ko, kar na indiig aman : « Ki raka kii coole walla ? » ⁷Gem-ak telkiiyi aman : « Gem kol *Rab-biney, nu bal gine gem kaak yaan paayin do koriyor wiktin taat amay awkiyo. Ya nu baa paayen di, waan ka pey ogirdu ko. » ⁸Iisa diyiiyi aman : « Diñ ucu, maliyit argan ho deettu ! » ⁹Hiyya, kodok di, gem-ak cooltu. Ija maliyiit argay ho na deettu. Sando, yiriy taar-at gay ta *sabitdi. ¹⁰Min agindaw ku Yuudinnar taliig gem-aka ho nu diyiiyi aman : « Hey kinke-anka ! Yiriyta-an sabit, kar maa di ki iciit argan ? Taar-an, *gaanuun tofta. » ¹¹Ijaar gay telki-ico aman : « Gem kaak coolintu-an ko diydu a naa maliyin argar ho naa deete. » ¹²Agindaw-ak indiig pey aman : « Ijaar waa kaawjin pa ? » ¹³Kar gem-ak gay ibingigdo gem kaak coolga, asaan min

Iisa cooliig di, na unjitu datik ta gee kuuk dakin goy do wer-aka.

¹⁴Kar ba aaro, Iisa dakiig gas gem kaak na cooltu-ak do *ger ka Bunji ho na diyiiyi aman : « Diñ ki cool ko. Kar gay, dak ginno pey zunuubinna, yampa omaayin yaan ase pey pak taat asjin awalle. » ¹⁵Gem-ak dakiico os do agindaw ku Yuudinnar a na Iisa kat coolga. ¹⁶Min naar-ak, Yuudinna teestu taabiyn in Iisa, asaan na coolig gem-ak in yiriy ta sabitdi. ¹⁷Iisa gay teesiico ose baati aman : « Tanni, naar ginaat riyoy yoo yiriyta ho nun sa gina ar tanji-at di. » ¹⁸Do kaawoy taar-an ko, agindaw ku Yuudinnar bariyiy botol taat nuu deenji, asaan naar bal aalin gaanuun ka sabitdi di, kar gay, na diy a Bun kat Tacco ho ansi-ak, na gina zi nec in Bun.

Bun berji izinne do Ronji

¹⁹Iisa gay diy pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun Ronj ka Bunji, nu gedarro gine maan keedu. Nu tala gamin kuuk Tanni giniyo, nun sa giniy ar kunji di. Gamin kuuk Tanni giniy-ak, nun Ronji sa gina nuur di. ²⁰Asaan Tanni naar elgiinu ho na gaaraadu ay maan kaak na giniyo. Ijaadu gaare pey gamin ku aginda pak nuur-anjku nam kuu ajbiye tak-tak. ²¹Ka seener gay, Tanni, naar nooya gee ku mate ho na beriico goye. Ar taar-at ko, nun kaak Ronji sa bera goye do gee kuuk nu rakiyo. ²²Pey Tanni, meenji dukumaado seriin do geemir, kar gay, na berdu izinne do nun Ronji, naa dukume seriin do geemir. ²³Ansii ko, gee okinco yaadu bere horoomine ar kaak nu beriji do Tanni. Gem kaak bergiidudo horoomine do nun Ronjo, naar bergiijido do Tanni kaak tabirintu.

*5:4 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

²⁴ « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem kaak cokiya kaawor ho ɗa aamina do kaak tabirintu, ɗaar gas ko goye ka gaasdo. ɗaar-ak, seriin obaagdo. Kar gay, ɗaar aad ko min do muuti ho ɗa tees ko goye kaak taɓ. ²⁵ Cokiyon, naako kaawe pey seene : wiktin yaa ase ho taar as ko taat gee ku mate yaa cokiya gaayar, nunu kaak Ronj ka Bunji, ho kuuk cokiyaata yaa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Asaan ar Tanni beriy goye do geemir, nun kaak Ronji sa, ɗa berdu botol a naa bere goye do geemir. ²⁷ Ho ɗa berdu pey izinne a naa dukume seriin do geemir, asaan nun *Ronj gemor. ²⁸ Dakonj ajbiyenno do gamin kuuk nu kaawiiko-anju. Wiktin yaa ase taat gee ku mat okinco yaa cokiya gaayar ²⁹ ho ɗuu nooye. Gee kuuk gin riy taat samaane, ɗuur yaa gase goye ka gaasdo. Kar gee kuuk gin riy taat jookum gay, seriin yaa obinco.

³⁰ « Nun gediraado gine maan keedu. Ya nu dukuma seriin do geemir, nu dukumaat uudin taat Tanni diyiidu. Kaaw taat nu dukumta-at, taar do botilti, asaan nu gina riy taat Bunj kaak tabirintu rakiy di, yampa, nu ginno ta meendu di. »

Saadinna ku Iisa

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Ya nun meendu di diya a kaawor-an seene, man gee yaa ibine a nu kaawa seene ? ³² Kar gay, gin waan ka pey kat kaaw bir ho nu iban kadar kaaw taat ɗa kaawiy-at, taar seene. ³³ Kunj kat tabirji gee do Yaaya-Batist ho ɗaar sa kaawko seene bi kanto. ³⁴ Nun gay, ɗa gemno kat yaa kaawe bir. Kar gay, ya nu kaawa pa-ak, nu raka a kuu gase jile. ³⁵ Yaaya, ɗaar goy ar lampa do geemir ho ɗa ceerico. Do wiktin taar-at, portikaw-at berko galal. ³⁶ Kar gay, nun gin saadin kaak tatik pakgig Yaaya. Ka seener, riy taat Tanni beriidu ho taat nu ginny-at, taar ko saadiner ho ta gaara kadar ɗa Tanni

kat tabirintu. ³⁷ Ho Tanni kaak tabirintu sa, meenji saadiner. Kar kunj gay bal dorin kaawoy ho ku bal talin wijeene bat. ³⁸ Ku icgitdo kaaw do kayko, asaan ku bal aamine inj nun kaak ɗa tabirtu. ³⁹ Ku el garkiye do Kitamner a kuu gase baati, asaan ku pakira kadar ansii di kuu gase botol taat yaako iynjko do goye ka gaasdo. Sando, Kitamne-an sa kaawa bi kanto di. ⁴⁰ Kar gay, ku rakaado ase lotu a naako bere goye ka gaasdo.

⁴¹ « Nun-aj baraydo oziliik ta asa min do geemir. ⁴² Nun ibingiko. Nu iban tak kadar ku elgigdo Bunj min do aditko. ⁴³ Nun as asaan Tanni kat tabirintu ho ku pooc obindu. Kar gem kaak as inj ta kaay di gay, ku obaaga. ⁴⁴ Ku el ozile zinjiko, kar gay, ku baraydo oziliik taat asa min do Bunji. Kar di maman kuu aamine lotu ? ⁴⁵ Dakonj moyenno a nun kat naako sakkiyinjko do Tanni. ɗaar kaak yaako sakkiyinjko gay, ɗa Muusa kaak ku diytu gelbinko. ⁴⁶ Zer, ya ku aamin ka seener inj Muusa, nec kuun aaminindu oki, asaan ɗaar siir do bi kanto ko. ⁴⁷ Kar gay, ya ku amnaydo inj taat Muusa siirtu, maman kuu aaminin kaawor ? »

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Luk 9.10-17)

6 Min ɗaar-ak, Iisa aaltu barre ka Galile, ɗaar di ɗu kolij oki barre ka Tiberiyaad. ² Gee dakina aadiiga, asaan ɗu tal gamin kuuk ajbay ɗa giniy do wiktin taat ɗa cooliy gee kuuk radaw. ³ Iisa coktu ka dambar inj maajirnay ho ɗu goytu. ⁴ Do wiktin taar-at, iidin ta *Yuudinnar taat ɗu kolij Paak gaay ko. ⁵ Kar Iisa jaaltu kaay ho ɗa taltu kadar gee dakina asaaji. Hiyya, ɗa indiig Pilip aman : « Momonj ga gii gidiye tee kaak yaa nece do gee-aj okinco ? »

⁶ Iisa kaawiy pa-ak, asaan ɗa raka gecinj Pilip di. Yampa, ɗa iban ko maan

kaak ɲaa gine. ⁷ Pilip gay telkiiji aman : « Gee-aɲ, gurus ka eel ta gee miy seer sa necaado yaaco gidiye tee, ya ay gem di yaa okume maan kapak kapak oki. » ⁸ Min maajirnay, rakki kaak ɲu kolaag Andre, sinji ka Simon Piyer diyijji do Iisa aman : ⁹ « Mic rakki goy anne kaak gin mappa beey ka oorze[†] ho iɲ boos seera. Kar ɲuur-aɲ gay yaa nece maa do gee kuuk dakin-aɲku ? » ¹⁰ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Diyoŋco do gee-aɲ a ɲuu goye keder. » Kar ɲu goytu. Wer-ak gin gaɲ ka balan dakina. Gee-ak yaa nece alip beey*. ¹¹ Hiyya, Iisa sokiig mappaka, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Buɲdi. Kar ɲa pirsiiɲa ho ɲu deediicog do gee kuuk goy keder-aku. Kar pey, Iisa sokiig boos-aku, ɲa barkiyiigu ho ɲuur oki, ɲa deediicog ar ka mappar-aka. Okinco, ɲu teetu, ɲu aaytu. ¹² Min ɲu tee aaye, Iisa diyiiico do maajirnay aman : « Numoɲ tee ka dak-aɲka, dakon rasenno maan keder. » ¹³ Hiyya, ɲu sokiig mappa ka dake nam ɲu miin girdin orok iɲ seer min do mappa ka beey-ak di.

¹⁴ Min gee-ak taltu maan ka ajbay kaak Iisa gintu-ak, ɲu diytu aman : « Way ! Gem-aɲ nabiinco ka seener. ɲaar ko kaak ɲu diytu awalle a ɲaa ase do duni-ner. »

¹⁵ Kar Iisa uctu ho ɲa etirtu pey keeji ka dambar, asaan ɲa ibin ko kadar gee-aɲ raka obinji ɲuu darjiyiɲ sultan.

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-27, Maark 6.45-52)

¹⁶ Iɲ maako, maajirnay ku Iisa baawtu do bi ka barrer. ¹⁷ ɲu daktu nep markaba a ɲuu aaniye geeger ka Kapernayuum aar barrer. Do wiktin taar-at, wer aando ko, kar Iisa bal jorkinco misa. ¹⁸ Kar us dakina paaytu ho ɲa

abiriy do amiydi nam amay awka dakina. ¹⁹ Min maarjirna-ak deet ko serek ta kilomeetir beey wal bijigiy, ɲu taliig Iisa asaaco moota do markabco. ɲa jaawa ka amiydi. Do wer-ak, kolaw obiigu. ²⁰ Iisa gay diyiiico aman : « ɲa nunun di, dakon ginenno kolaw. » ²¹ Zer maajirnay-ak rak icin Iisa do markabco, kar tala kar ɲa dooy ko keder, ɲu ot ko do wer kaak ɲu baayiyu.

Iisa ar tee kaak gee tiyo

²² Ka kawtinti, gee kuuk dak aar barrer-ak pakirtu kadar awalle gin markab rakki di do wer-aka ho ɲu iban kadar Iisa bal nepe iɲ maajirnay do markab-aka, ɲuur deet keeco di. ²³ Ba aar, markabin ku pey uctu min geeger ka Tiberiyaad. ɲu asiig gas gee do bi ka barrer, do wer kaak *Rabbin Iisa deltu barkin do Buɲdi ho ɲa beriico tee. ²⁴ Min gee-ak taltu kadar Iisa iɲ maajirnay ginno do wer-aka, ɲu neptu markabna ho ɲu aaniytu Kapernayuum, ɲu baayiy bariyiɲji.

²⁵ ɲu dakiig gas Iisa aar barrer ho ɲu indiig aman : « Gem kol Tacco, kin as anne kimin ? » ²⁶ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ku bariyin sa, asaan nu berko tee ku aaytu. Yampa, ku bariyginno, asaan ku ibin ko baaco ta gamin kuuk ajbay nu gintu. ²⁷ Nu kaawaako a zeedon, kuu gase tee kaak taayaw ho kaak bera goye ka gaasdo. Yampa, dakon zeedenno do tee kaak taaydo. Tee kaak taayaw-ak, ɲa nun *Ron gemor ko kaak yaako berinji, asaan Tanni Buɲ berdu maan kaak gaara kadar nu gin izinne min loci. » ²⁸ ɲuur gay telkiiji aman : « Nii gine maman a nii necin taat Buɲ rakiyo ? » ²⁹ Iisa telkiico aman : « Riy taat Buɲ rakiy-at, illa kuu aamine iɲ nunu kaak ɲa tabirtu. »

[†]6:9 'mappa beey ka oorze' : Oorze-ak, ɲa gaɲ ar *geme.

*6:10 'alip beey' : Daaf iɲ koogin gay ɲu bal osinco.

³⁰ Ƴuur gay diyiiji aman : « Ya ki raka nii aamine in kiŋke-ak, gaarni ja maan kaak ajbay kaak gaara kadar Buŋ kat tabiriŋciŋ. Kiini gine maa ? ³¹ Awalle, do wiktin taat aginiyni goyiy do goosiner, Ƴu tee tee kaak Ƴu koliy “ maan ”. Ansii ko, Ƴu siirtu do Kitamner aman : “ Buŋ berco tee kaak asa min kuwa ka Buŋdi. ” » ³² Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, Ƴa Muusado kat berko tee kaak asa min kuwa ka Buŋdi, Ƴaar kaak beraako tee kaak taŋ gay, Ƴaar Tanni. ³³ Asaan tee kaak Buŋ beriyo, Ƴaar ko kaak asa min kuwa ho bera goye do geemir. » ³⁴ Kar gee-ak kaawiiji aman : « Gem kol Tacco, kun kawta, berguwaani tee Ƴaar-aka. »

³⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Tee kaak bera goye kaak taŋ-ak, Ƴa nun ko. Gem kaak as lotu, mey diyaagdo, ho Ƴaar kaak aamin lotu, ibin diyaagdo tak-tak. ³⁶ Nun kaawkon ko a ku talintu, kar ku bal aamine. ³⁷ Ay gem kaak Tanni beridu yaadu ase, ho Ƴaar kaak asaadu, nu poocaagdo bat. ³⁸ Nu poocaagdo-ak, asaan ya nu paay min ka samaaner, nu paay a naa gine riy ta Ƴaar kaak Ƴaaminintu. Yampa, nu bal paaye a naa gine riy taat nu rakiy di. ³⁹ An ko riy taat Ƴaar kaak Ƴaamin rakiyo : min Ƴuur kuuk Ƴa beridu, nu rawtaado rakki minninco, kar gay, do yiriy ta ba aaro, illa naa nooyinco min do muuti. ⁴⁰ Ka seener, an ko taat Tanni rakiyo : ay gem kaak talin nun Ronjo ho kaak aamin in nunu yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. »

⁴¹ Min Ƴaar-ak, *Yuudinna teestu osin Iisa asaan Ƴa kaaw aman : « Nun tee kaak paay min ka samaaner. » ⁴² Ƴuur gay diytu aman : « Gem Ƴaar-aŋ, Ƴa Iisa, ronji ka Yuusup-ak doo di ? Gi ibingig kun

tacco in yaaco. Maman Ƴa kaawiy diŋka a Ƴa paay min ka samaaner ? » ⁴³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Dakon osenno benanniko. ⁴⁴ Waan gediraado yaadu ase ya Tanni kaak Ƴaaminintu baldi iyinji. Ho Ƴaar kaak asaadu gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁵ Do makaatamna ku nabiinnar, Ƴu kaaw aman : “ Buŋ yaa bildin gee okinco. ” ⁴⁶ Ay gem kaak cokiya kaaw ta Buŋdi ho ica kaawoy yaa ase lotu. ⁴⁶ Ginno bat gem kaak talig Buŋ, illa Ƴaar kaak as min do Buŋdi keeji di talga.

⁴⁷ « Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak aamina lotu gay, Ƴaa gase goye ka gaasdo. ⁴⁸ Nun ko tee ka bera goye. ⁴⁹ Aginiyko tee tee kaak Ƴu koliy maan do goosiner, kar in taar-at sa, Ƴu mattu di. ⁵⁰ Kar gay, ya gem tiya tee kaak paay min ka samaaner-ak, Ƴa mataado. ⁵¹ Nun ko tee kaak paay min ka samaaner ho kaak bera goye. Gem kaak tiya tee Ƴaar-aŋ yaa gase goye ka gaasdo. Tee kaak naa bere-aŋ, Ƴaar zir ka meendu. Naa beringi-ak a gee ku duniiner yaa gase goye kaak taŋ. »

⁵² Min Ƴa kaawtu pa-ak, *Yuudinna teestu leese benannico aman : « Maman gem-aŋ kaawiy a Ƴaate bere ziy kat gii tee ? »

⁵³ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, nun *Ronj gemor, ya ku tiyaagdo zir ho ku siyaagdo baarir, ku gasaagdo goye kaak taŋ-aka. ⁵⁴ Gem kaak tiya zir ho siya baarir, Ƴaar yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyin do yiriy ta ba aaro. ⁵⁵ Asaan zir, Ƴaar tee kaak taŋ, ho baarir sa, Ƴuur see kaak taŋ. ⁵⁶ Gem kaak tiya zir ho siya baarir-ak, Ƴaar yaa goye in nunu ho nun sa yaa goye in Ƴaara. ⁵⁷ Tanni kaak Ƴaaminintu, Ƴaar goy mento ho nun sa

^{6:31} ‘maan’ : Ƴa tee kaak Buŋ bertu do gee ku Israyeel do goosiner (Ekzood 16.13-15).

^{6:45} Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.13.

goy do saan tanji. Ampaa ko, naar kaak tiya zir yaa gase goye do saan tanto. ⁵⁸Naar-aŋ ko tee ka taɓ kaak paay min ka samaaner. Na arro tee kaak aginiyko teetu, kar ŋu mattu di. Gem kaak tee tee naar-aŋ, naa gase goye ka gaasdo. »

⁵⁹Iisa kaawiig kaawnay-aŋ do geeger ka Kapernayuum wiktin taat na bildiy gee do ger ka salaaner ka Yuudinnar.

Dakin min gee ku aadaag Iisa rasga

⁶⁰Min maajirnay dortu kaaw taat Iisa kaawtu-at, daarinco diytu aman : « Kaaw-an taar rad aale. Waa yaa ooyinti ? »

⁶¹Iisa gay iban tak kadar maajirnay leesa benannico. Kar na kaawiico aman : « Kaawor-an erwig aditko walla ? ⁶²Kar di, kuu gine maman wiktin ta kuun talin nun *Ron gemor naa yeepe do wer kaak nu paaytu-aka ? ⁶³Taar Ruwwin ta Bunji ko taat bera goye. Gem keeji di gediraado gine maanna. Kar gay, kaawin kuuk nu kaawiiko awalle-ak, ŋu asa min do Ruwwiner ho ŋu bera goye. ⁶⁴Kar gay, do datikko, goy gee ku aamanno. » Iisa gay ibingig ko min do teesindi, ŋuur kuuk bal aamine in naara ho naar kaak asa gaarŋi do adiney oki. ⁶⁵Iisa kaawiico pey aman : « An ko kaaw taat nu kaawiiko min awalle : ya Tanni Bun bal bere botol do gemor, gem gediraado yaadu ase. »

⁶⁶Min naar-ak, dakin min gee ku aadaag Iisa rasiiga, ŋu pooctu aadinji. ⁶⁷Kar Iisa indig maajirnay ku orok in seera aman : « Kun sa rakaan rasindu walla ? » ⁶⁸Simon Piyer telkiji aman : « Gem kol Tacco, nin-aŋ gay, nii aade pey waa ? Kinke-aŋ ko kaak kaawa kaaw taat bera goye ka gaasdo. ⁶⁹Ni iban ho ni aamina kadar kinke-aŋ ko kaak Bun doɓtu ho na naamtu. » ⁷⁰Iisa gay telkico aman : « Naar nun ko kaak doɓŋko, kunjo kuuk orok in seer-aŋku. Kar gay, minninko, rakki, naar seetanne. » ⁷¹Wik-

tin taat Iisa kaawiy pa-ak, na kaawa do bi ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. Naar sa min do maajirnay ku Iisa kuuk orok in seera ho naar ko kaak asaaji isine do Iisa.

Iisa yep Zeruzaleem do iidiner

7 Min naar-ak, Iisa uctu jaawe do kid ka Galile. Na rakaado baawe do kid ka Zuude, asaan *agindaw ku Yuudinnar bariyaaga a ŋuu deenji. ²Do wiktin taar-at, iidin ta Yuudinnar taat ŋu koliy Tabernaakile as ko moota. ³Kar siŋtay ku Iisa diyiiji aman : « Uc baa do kid ka Zuude, asaan anner kat maajirnaŋ sa yaa tale riy taat ki giniyo. ⁴Ya gem kaak raka a siŋji yaa ale, naar ginaado gamin in cigile. Kin gina gamin kuuk ajbay, naar-ak samaane. Ginig gamin-aŋ do unco ka gee okinco, ansii kat, ŋu-un ibine. » ⁵Ka seener, maaniico siŋtay ku Iisa din sa aamanno in naara. ⁶Kar Iisa diyiico aman : « Wiktin taat naa baawe bal nece misa. Ya lokon gay, taar samaan ko ! ⁷Gee kuuk do kid-aŋ, ŋuur poockaakonno. Kar gay, ŋu oyaanno nunu, asaan nu kaawaaco seene do bi ka gamin kuuk samaanno ŋu giniyo. ⁸Kun baan do iidin-anta. Nun gay baado misa, asaan wiktiner bal nece misa. » ⁹Min na kaawiico pa-ak, na daktu do kid ka Galile.

¹⁰Wiktin taat siŋtay ku Iisa deettu do iidin-at, naar oki baawtu in cigile, na bal gaare ziy. ¹¹Do wiktin taat gee iidiyiyo, agindaw ku Yuudinnar bariyiiga ho ŋu indiy aman : « Naar kat moo ? » ¹²Gee dakina kuuk hadir do iidin-at meeliy benannico do bi ka Iisa. Daarin kaawa aman : « Gem-aŋ, naar sellen. » Kar daarin gay diya aman : « Na caaciya gee. » ¹³Kar gay, ŋu semsuma di, asaan ŋu gina kolaw paa agindaw ku Yuudinnar yaa doriŋ kaawinco-aku.

¹⁴Do wiktin taat iidin-at ottu datko, Iisa unjitu do *ger ka Bunji ho na teestu

bilde gee. ¹⁵ Gee ku cokiyaaga-ak ajbiyту ho ɲu diyту aman : « Maman gem-aɲ ibiniy gamin dakina, kar ɲa bal garkiyeen di ? »

¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Garaan taat nu garkiyeiko-an, taar asdo min do meendu, kar gay, ta asa min do Buɲ kaak ɲaamintu. ¹⁷ Ya gem raka gine maan kaak Buɲ rakiyo, ɲaa ibine ya bildindu-aɲ asa min do Buɲdi wal nu garkiya gee in kaar ka meendu di. ¹⁸ Ya gem kaak garkiya in kaay ka meenji di, ɲaar raka a siɲ ku meenji yaa ale. Kar gem kaak gina riy a siɲ ku ɲaar kaak tabirga yaa alen gay, ɲa kaawa seene ho ɲa ginaat riyoy in botilti. ¹⁹ ɲaar Muusa ko kaak berko *gaanuun, kar minninkon gay, ginno gem rakki oki kaak karmiyaaga. Pa-ak gay, maa di ku rakiin deendu ? »

²⁰ Gee-ak telkiiji aman : « Ki gin aarid do kaan wal maman ki kaawiy a ni rakaan dee ? »

²¹ Iisa kaawiico aman : « Nun gin maan rakki di ho okin ko ku ajbiyту. ²² Muusa kaawko a kuu *dukumguwe selno do kooginko kuuk miday. Kar maanna-aɲ, ɲa Muusado kat teesga, ɲu aginiyi. In taar-at ko, yiriy ta sabitdi sa, ku dukuma di selno. ²³ Ya yiriy ta sabit oki, ku dukuma selno do gemor ho ku niggigdo gaanuun ka Muusa, maa di ku dapiniidu ya nu cool gem do yiriy ta sabitdi ? ²⁴ Dakon obenno rikimit do maan kaak gee taliy di. Kar gay, pakiron do botol ta seener. »

²⁵ Min gee kuuk goy Zeruzaleem, daarin kaawtu aman : « ɲa ɲaar-aɲ doo ko kaak ɲu bariyi a ɲuu deenji-aka ?

²⁶ Talon ! Di ɲaar doo ko kaawa pey do datik ta geemir-an ka ? Kar aginduwte kaawgijido maanna-aɲ gay maa ? Di wal ɲu ibinig ko kadar ɲa ɲaar ko Masi kaak Buɲ doftu ? ²⁷ Zer, ɲaar-aɲ gay, gee ibingig aginiyi. Kar gay, Masi kaak Buɲ yaa tabire-ak, gee ibinaado wer kaak ɲaa ase. »

²⁸ Kar do wiktin taat Iisa garkiyyi gee do ger ka Buɲdi-ak, ɲa kaawtu rada aman : « Aɲ kat ku ibingin tabi ? Ku iban wer kaak nu asiyo walla ? Nun bal ase in ta kaar di. Kar waan kaak tabirintu-aɲ gay, ɲaar ka amaanner ho kuɲ ibingigdo. ²⁹ Nu ibingiga, asaan nu asa min do weriy ho ɲaar ko kaak tabirintu. » ³⁰ Hiyya, ɲu teestu bariye botol taat ɲuu obinji, kar ɲu bal gedire asaan wiktiney goy misa. ³¹ Min ɲaar-ak, gee dakina aamintu in ɲaara ho ɲu kaawiy aman : « Ya Masi ase-ak, ɲaa gine gamin kuuk ajbay pak ɲuur kuuk gem-aɲ gintu walla ? »

Pariziyenna raka obin Iisa

³² Wiktin taat *Pariziyenna dortu gee semsuma do bi ka Iisa, ɲuura in agindaw ku gay satkiner, ɲu ɲaamtu gee a ɲu ba obin Iisa. ³³ Iisa gay kaawtu aman : « Nun goy pey in kuɲko do wiktin sooda, kar kat naa yeepe gasin ɲaar kaak tabirintu. ³⁴ Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer kaak nun, naa baawe. » ³⁵ *Yuudinna teestu kaawe benannico aman : « ɲaar ba momon ga nam gee gasigdo kare ? Wal ɲa ba wer kaak Yuudinna goyiy in Grekna, wal ɲa ba bildin Grekna doo walla ? ³⁶ ɲa kaawiite aman : “ Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer ka nun, naa baawe. ” Kar kaawoy-an gay raka kaawe maa ? »

Amay kuuk bera goye do geemir

³⁷ Yiriy ta gaase ka iidiner, taar yiriy ta yaarko. Yiriy taar-at ko, Iisa peyту datik ta geemir ho ɲa teestu kaawe rada aman : « Ya gem kaak ibin diyaaga, illa ɲaadu ase ho ɲaa see. ³⁸ ɲaar kaak aamin in nunu, ar ɲa gas od ta amiydi do gelbiney. Ampaa ko, amay kuuk bera goye yaa gade min do gelbiney ar taat ɲu kaawtu do Kitamner. » ³⁹ Wiktin taat Iisa kaawtu pa-ak, ɲa kaawa do bi ka Ruwwin ta

Buṇdi taat gee kuuk yaa aamine in ṇaara yaa gase. Sando, wiktin taar-at, Ruwwin-at bal ase misa, asaan Iisa, Buṇ bal darjiyin misa.

Gee meela do bi ka Iisa

⁴⁰Min gee dorig kaawin-ak, daarin diytu aman : « Gem-aṇ, ṇaar Nabiinṇe kaak taḅ kaak ṇu kaawtu awalle a ṇaa ase-aka. » ⁴¹Daarin gay kaawtu aman : « Ṇaar ko *Masi kaak Buṇ doḃtu. » Kar daarin gay diytu aman : « Masi ke amilaado min kid ka Galile, ⁴²asaan ṇu kaaw do Kitamner kadar Masi yaa amile min baa ta Dawuud ho ṇaa ase min Beteleyem, geeger ka Dawuud. » ⁴³Ansii ko, gee meeltu benannico do bi ka Iisa nam ṇu eertu. ⁴⁴Daarinco raka obin Iisa, kar gay, ṇu bal gedire.

⁴⁵Gee kuuk ṇu ṇaamtu a ṇuu obin Iisa yeeptu do wer kaak agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna goyiyo. Kar agindaw-ak indiig aman : « Maa di ku obgigdo Iisa ? » ⁴⁶Ṇu telkiico aman : « Ginno gem kaak yaa gedire kaawe ar kaawin kuuk Iisa kaawtu aṇkure. » ⁴⁷Kar Pariziyenna diyiico aman : « Kuṇko-aṇ oki, ṇa rawtiṇkoṇ ko ? » ⁴⁸Min ginte Pariziyenna, ginno rakki kaak aamin in Iisa, yoo aginduwte oki. ⁴⁹Ṇuur kuuk aamin in Iisa-ak, ṇuur ibingigdo *gaanuunte. Ṇuur gee kuuk surpiye ! »

⁵⁰Nikodeem oki goy in Pariziyenna-aku. Ṇaar ko kaak yiriy rakki dakig gas Iisa. Do wer-ak, ṇa uctu ho ṇa kaawiico do Pariziyenna-ak aman : ⁵¹« Gaanuunte diya a gi gediraado obe gemo in taaranta ! Illa ya gi dor ja min do biy ho gi ibin maan kaak ṇa gintu. » ⁵²Ṇuur gay telkiji aman : « Ṇaar kin sa min Galile wal maa ? Garkay ja do Kitamner kat kii

ibine kadar nabiinṇe amilaado bat min Galile. »

[⁵³Min ṇaar-ak, ṇu totirtu, ay gem di deettu do geriy.]

Daatik taat kokina mitik kara

8 Kar Iisa gay uctu, ṇa coktu ka koot ka Olibiyennar. ^{** 2}Kar ka kawtinti in kawtir kawtira, ṇa yeeptu, ṇa unjitu do *ger ka Buṇdi ho gee okinco asig gasa. Ṇa goytu ho ṇa teestu bildinco. ³Hiyya, agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna obtu geem taat kokina mitik kara. Ṇu iyiit datik geemir do unji ka Iisa. ⁴Kar ṇu kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, talu, ni obit geem-an kokina mitik kara. ⁵Do bi ṇaar-ak ko, Muusa siirtu do *gaanuunte a geem taat gina ansi-ak, ṇuu zeerin in dambay nam ṇuu deenti. Kar kin gay, kaawon maa ? »

⁶Ṇu indiig pa-ak, asaan ṇu rakiy a ṇaa dee jookumo, ansii kat, ṇuu gase botol taat ṇuu obinji. Iisa gay onig kaay ho ṇa teestu siire in perney keder. ⁷Ṇu wakiliy wakiliy inde, kar Iisa jaaltu kaay ho ṇa kaawiico aman : « Minninko, kaak ginno zunuubinna, ṇa ic dambi awalle ho ṇa zeerta. » ⁸Kar ṇa ontu pey, ṇa teestu siire pey keder. ⁹Min ṇu dortu pa-ak, ṇu teestu amile rakki rakki, min jaminna yoo ku ṇaada, dak ko Iisa keeji di in daatik taat pey datko-ata. ¹⁰Kar Iisa jaaltu pey kaay, ṇa indit daatko-at aman : « Ṇu moon di gee kuuk obinṇe-aku ? Moon di kuuk sakkiyinṇe-aku ? » ¹¹Ta telkiji aman : « Gem kol *Rabiney, ginno yoo gemo. » Ṇaar gay telkitit aman : « Nun sa naake rasinṇe. Baa ho dak ginenna pey zunuubinna. »^{††}

¹²Iisa kaawiico pey do gee ku cokiyaaga-ak aman : « Nun ko portikaw ta duniiner. Ṇaar kaak aadaanu

^{**}**8:1** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak, ṇu koliig pa-ak, asaan ṇa gin et dakina kaak ṇu koliy Olibiye.

^{††}**8:11** Wer ka gase kaawor 7.53–8.11 ginno do makaatamna daarin ku Buṇdi kuuk ṇu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

jaawaado do gondikor, kar gay, nya gasin portikaw taat bera goye. »
¹³ *Pariziyenna kaawiji aman : « Ki kaawa do bi ka meenjin di, ansi-ak, kaawon, gee icaatdo. »
¹⁴ Iisa gay telkiico aman : « Ya nun kat kaawa do bi ka meendu sa, kaawor, taar ka seener, asaan nun iban wer kaak nu asiyo ho wer kaak nu baayiyo. Kar kun gay ibanno wer kaak nu asiyo ho kaak nu baayiyo. »
¹⁵ Kun dukuma seriine ar taat gee giniy di. Nun gay dukumaado seriin ansi. ¹⁶ Ya nun kat diya kaaw gay, tanto seene, asaan nun keedudo, kar gay, inj Tanni kaak tabirintu-ak, nin sawa. ¹⁷ Do *gaanuunko, gee garkiyaat kaaw taat kaawa aman : « Ya kaaw ta saadinna seer as werti rakki, kaaw-at ka seener. »
¹⁸ Nun kaawa do bi ka meendu di ho Tanni kaak tabirintu sa kaawa do bir. »
¹⁹ Gee-ak indiig Iisa aman : « Takkon gay goy momo ? »
 Njaar gay telkiico aman : « Wala ku ibinginu, wala ku ibingig Tanni. Ya ku ibinginu, ku ibingig Tanni oki. »

²⁰ Iisa kaawiig kaawnay-an wiktin taat na bildiyy gee do ger ka Bunji, moota inj wer kaak gee beriy maan do Bunji. Kar nu bal obinji, asaan wiktiney goy misa.

Iisa ko kaak goya

²¹ Iisa kaawiico pey aman : « Nun, naa deete. Ya nu deete, kuun bariyindu, kar gay, ku gasaanno, kuu mate inj zunubinniko. Ku gediraado baawe wer kaak nu baayiyo. »
²² *Agindaw ku Yuudin-nar teestu kaawe benannico aman : « Na kaawiy a gee gediraado baawe wer kaak na baayiy-an, na raka dee ziy walla ? »
²³ Iisa telkiico aman : « Nun asa min kuwa, kar kun gay min keder. Kun min do duniin-anta, kar nun gay min ka

samaaner. »
²⁴ Inj taar-an ko, nu kaawiiko aman : « Ku asa mate inj zunubinniko. »
 Ka seener, ya ku aaminaado kadar 'nun kaak goya', ku asa mate inj zunubinniko. »
²⁵ Kar nu indiig aman : « Kinke waa ? »
 Iisa telkiico aman : « Min awalle, nu kaawko a maa ? »
²⁶ Nu gin kaawin dakina do bi kanjo ho naako deenjo. Nu gaara do duniiner kaawin kuuk njaar kaak tabirintu beriidu di, ho njaar gay kaawa seene. »

²⁷ Gee-ak, nuur bal ibine kadar na kaawiico do bi ka Tacco Bun. ²⁸ Ampaa ko, Iisa kaawiico aman : « Wiktin taat ku asiy jaalindu, nun *Ronj gemor, ku asiy ibine kadar 'nun kaak goya'. Ku asiy ibine pey kadar riy taat nu giniy-an, ta meendudo, kar gay, nu kaawaako taat Tanni Bun gaariidu. »
²⁹ Njaar kaak tabirintu goy inj nunu. Na balnu rasin keedu, asaan nu gina doo maan kaak na elgiyo. »
³⁰ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee dakina aamintu inj njaara.

Horrina inj ferrina

³¹ Kar do *Yuudinna kuuk aamin inj njaar-ak, Iisa kaawiico aman : « Ya ku obit kaawor-an bombo, kuu kuuniye maajirnar kuuk tab. »
³² Ku asiy ibine seen taat kaawa do bi ka Bunji ho seen-at yaako giniinjo horrina. »
³³ Nu telkiiji aman : « Nini min tamba ta Ibraayim ho ni ferrinno bat ku gemor. Maman ki kaawiy a nii gine horrina ? »
³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ay gem kaak gina zunubinna, njaar ferre ka zunubinnar. »
³⁵ Berre-ak, njaar kuunaydo ronj ka geero, kar gay, ronj ka geer-ak goy ronj ka geer di. »
³⁶ Ya Ronj ka Bunji kat imilaako min do ferrinkaw, ku asa kuuniye horrina ka seener. »
³⁷ Nu iban kadar ku amil

††8:17 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

††8:24 'nun kaak goya' : Sin nuur-an gaara sin ku Bunji do Jamaw ta Awalle (Ekzood 3.14-15).

min tamba ta Ibraayim. Kar ku rakaan deendu asaan ku pootit kaawor. ³⁸ Nun kaawaako maan kaak Tanni gaariidu. Kar kuŋko gay gina taat takko kaawiiko. » ³⁹ Ŋu telkiiji aman : « Nin, tanni, ŋaar Ibraayim. » Kar Iisa kaawiico aman : « Ya ka seener, kuŋ koogin ku Ibraayim-ak, kuu gine ar taat ŋa gintu. ⁴⁰ Diŋ gay, ku rakaan deendu. Maa di ? Ku rakiin deendu-aŋ, asaan nu kaawaako seen ta Buŋdi. Ibraayim, ŋaar ginno tak-tak maan ar ŋaar-aŋka ! ⁴¹ Kuŋko, ku gina gamin kuuk takko giniy di. » Ŋuur gay telkiiji aman : « Nin buuminno, tanni, ŋaar rakki di, ŋaar ko Buŋ-aŋ di. » ⁴² Iisa diyiico aman : « Ka seener, ya Buŋ kat Takko, kuun elindu, asaan nun sa asa min do Buŋdi, ŋaar kat ŋaamintu. » ⁴³ Maa di ku ibingitdo taat nu kaawiiko-anta ? Ku ibingitdo-ak, asaan ku gedarro icin kaawor. ⁴⁴ Takko kaŋko, ŋaar *See-tanne. Ku el gine gamin kuuk ŋa rakiyo. Min do teesindi sa, ŋaar usin dee ka geemir. Ŋa kaawdo seene, asaan ginno seen loci. Ya ŋa raadaw, ŋa kaawa kaaw taat taŋji di, asaan ŋaar ko gay raadindi ho ŋa tacco ka gay raadindi. ⁴⁵ Kar nun gay, nu kaawa seene. Inj taar-at ko, ku aaminginno. ⁴⁶ Waan minninko yaadu diye kaaw kadar nu gin zunuubinna yoo rakki oki walla ? Ya nu kaawaako seene, maa di ku aamanno do kaawor. ⁴⁷ Ya waan gin gem ka Buŋdi, ŋaar cokiya kaawin ku Buŋdi. Kar kuŋ gay, ku cokaydo, asaan ku gee ku Buŋdido.

Iisa inj Ibraayim

⁴⁸ *Agindaw ku Yuudinnar kaawiji do Iisa aman : « Ya ni kaawa a ki min *Samari ho ki gin aarid do kaan, kaawan ka seenerro walla ? » ⁴⁹ Ŋaar gay telkiico aman : « Nun bal gine aarid, kar gay, nu bera horoomin do Tanni ho kuŋ gay bergidudo horoomine. ⁵⁰ Nun baraydo ozile ka meendu, kar gay, gin waan ka pey kat rakaaga ho kaak asa tale

baat ta kaaw-anta. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obit kaawor-an bombo, ŋa mataado tak-tak. »

⁵² Agindaw ku Yuudinnar diyiiji aman : « Diŋka-aŋ, ni iban kadar aarid obin-ciŋ. Ibraayim, ŋaar mat ko. Ho nabi-inna oki, ŋuur mat ko. Kar kinke gay, ki kaawiy a gem kaak obit kaawon bombo, ŋaar mataado tak-tak. ⁵³ Tatte Ibraayim, ŋaar mate. Ki pakira kadar kin kat tatik pakgiga walla ? Nabiinna oki, ŋuur mate. Do taŋji-at, kin gay waa kina ? » ⁵⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun baraydo ozile ka meendu. Ya nu bariya ozile ka meendu-ak, ta ginno baati. Ŋaar kaak ozilaanu, ŋaar Tanni. Ku diya a ŋaar ko Buŋko. ⁵⁵ Ka seener gay, kuŋ ibingigdo ho nun kat ibingiga. Ya nu diya a nu ibingigdo, nun sa yaa gine raada ar kuŋko. Kar gay, nu ibingiga ho nu obit kaawoy bombo. ⁵⁶ Min Ibraayim goy misa inj odinay, ŋa pakir do yiriy ta weendu ho ŋa aacyi dakina. Kar min ŋa taliit yiriy-ata, adiy gintu portik aale. » ⁵⁷ Agindaw ku Yuudinnar diyiiji aman : « Kin, elginaŋ bal nece misa orok beey-aŋ di, ki talig ko Ibraayim walla ? » ⁵⁸ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, min Ibraayim ŋu bal ween misan di, nun goy ko. » ⁵⁹ Min ŋa kaawtu pa-ak, ŋu soktu dambay a ŋuu zeerinji. Hiyya, Iisa toopintu inj gee, ŋa amiltu min ger ka Buŋdi ho ŋa deettu.

Pile ka noolol

9 Yiriy rakki, Iisa biraw ho do botildi, ŋa gastu noolo. Min ŋu weeyig di, ŋaar nool ko. ² Min *maajirnay taliiga, ŋu indiig Iisa aman : « Gem kol Tacco, gem-aŋ, min ŋu weeyig di, ŋa nool ko. Ŋaar kat gin zunuubinna, wala aginiyji kat gin zunuubinna ? » ³ Iisa telkiico aman : « Gem-aŋ nooltu-aŋ, wala do bi ka zunuubinna ku aginiyji, wala ku meenji. Ŋa nooltu-aŋ a gee yaa tale maan kaak Buŋ yaaji gine. ⁴ Min pat

goy misa, illa gii ginin riy ta naar kaak naamintu. Aando asaw ho do aando-an, gem gediraado gine riy. ⁵ Min nun goy misa do duniiner, nun portikaw ta gee ku duniiner. » ⁶ Hiyya, min lisa kaawtu pa-ak, na pictu ulnay ho na liiptu goljo. Kar na torziig goljo-ak do odin ku nool-aka. ⁷ Kar na diyijji aman : « Baa acig odinan do koriy taat nu boktu nu koliy Silowe. » (Siñ kuuk Silowe-ak diya a « tabire ».) Hiyya, nool-ak daktu ac odinay. Min na acgu, odinay piltu karan. Kar na yeeptu do geriy. ⁸ Mutkiyyi in gee kuuk talig wiktin taat na ociy-ak indiy zin kico aman : « Gem-an ar nool kaak goygiy oce-ak doo ? » ⁹ Daarinco diya aman : « Hii, na naara. » Daarinco gay aman : « Ha'a, na naarro. Gem-an ar naar di. » Kar naar gay telkiico aman : « Ka seener, na nunu ko. » ¹⁰ Nu indiiig aman : « Kar maman odinan piltu ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak nu koliy lisa kat liip goljo, na torziig do odinar kar na diyidu aman : « Baa acig odinan do koriy ta Silowe. » Nu baawtu, nu dakiig aca, ek di, nu teestu tale. » ¹² Nu indiiig pey gem-ak aman : « Kar diñ gay, na moo ? » Na telkiico aman : « Baana ! Nu ibanno wer kaak na deettu. »

Pariziyenna indaag nool ka pile

¹³ Gem kaak awalle nool-ak, nu iyyig do unco ka Pariziyennar. ¹⁴ Sando, yiriy taat lisa liiptu goljo in ulnay ho na piliig odin ku nool-ak, ta yiriy ta *sabitdi. ¹⁵ Pariziyenna oki indiiig gem-aka a na ginji maa do odinan nu piltu. Na diyico aman : « Na torzidu golin do odinar, kar nu dakiigu aca, ek di odinar piltu. » ¹⁶ Pariziyenna daarin diytu aman : « Gem-an, naar asdo min do Burdi, asaan na karmaydo *gaanuun kaak kaawa do bi ka yiriy ta sabitdi. » Daarinco gay diytu aman : « Ya gem-an gin zunuubinna, maman naa gine gamin ku ajbay ? » Min naar-ak, nu eertu. ¹⁷ Nu indiiig

pey nool kaak pil-ak aman : « Kinke gay pakira maa do bi ka gem kaak pilig odinan ? » Na telkiico aman : « Naar nabiince. »

¹⁸ Kar gay, agindaw ku Yuudinnar aamanno kadar nu weeyig gem-an noolo ho diñ odinay pile. Ampaa ko, nu koliig aginiyyi. ¹⁹ Kar nu indiiig aman : « Gem-an roñko walla ? Ka seener, min ku weeyig di, na nool ko walla ? Diñ gay, maman na taliyo ? » ²⁰ Aginiyyi-ak telkiico aman : « Hii, na roñni ho min ni weeyig di, naar nool ko. » ²¹ Kar ni ibanno maman odinay piltu. Ho ni ibanno gem kaak pilgu. Indon meenji, naar sa tatik ko nec naako kaawe. » ²² Aginiyyi kaawtu ansi-ak, asaan nu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Ka seener, agindaw-ak deet ko kaawco kadar ay gem kaak kaawa a lisa ko Masi kaak Bur dobtu, nuu atkinji min do gerco ka salaaner. ²³ In taar-at ko, aginiyyi ku nool-ak diytu aman : « Indon meenji, naar sa tatik ko nec naako kaawe. »

²⁴ Pey *Pariziyenna koliig gem-ak ka seerinkar ho nu diyijji aman : « Kaaw ja seen taat Bur weenjin ! Nin iban kadar gem kaak coolinjin-an, naar gin zunuubinna. » ²⁵ Gem-ak telkiico aman : « Nu ibanno ya na gin zunuubinna wala na bal gine. Kar gay, nu iban maan rakki di : awalle nu noolo, diñ gay, nu talaw. » ²⁶ Nu indiiig pey aman : « Naar ginjin maa ? Maman na piliig odinan ? » ²⁷ Na telkiico aman : « Nun kaawkon ko, kar ku bal icin kaawor. Kar ku indaan pey maa ? Kunjo oki raka gine maajirnay walla ? » ²⁸ Nu ucijji aman : « Na wanjin, kin kat *maajirinney ! Nin-an maajirin ku Muusa. » ²⁹ Ni iban kadar Bur kaawji do Muusa, kar gay, gemon-an, ni ibanno wer kaak na asiyo. » ³⁰ Gem-ak telkiico aman : « Way, nun-an ajbiye ! Gem-an kat pilig odinar ho ku ibanno wer ka na asiyo ! » ³¹ Gi iban tak kadar Bur ooydo

kaaw ta gem kaak gin zunuubinna, kar gay, na ooya gem kaak karmiyaaga ho gina taat Buñ rakiyo. ³²Min kilgiye ka duniiner, gi bal dore tak-tak gem kat pil odin ku gemor kaak nu weeyig noolo. ³³Ka seener, gem-añ, naar as min do Buñdi, yampa, na gediraado giniñ maanna-añka. » ³⁴Pariziyenna-ak telkiiji aman : « Kiñ din sa, min nu weenčin di, ki miin ko in zunuubinna, kar ki raka bilde kun waa ? » Min naar-ak, nu atkiig kara.

³⁵Min Iisa dortu kadar nu atkiig gem-aka, na deettu bariyinj. Ija dakiig gasa ho na kaawiji aman : « Ki aamina in nun *Ron gemor walla ? » ³⁶Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, naar waa kaak naa aamine in naara ? » ³⁷Iisa diyiiji aman : « Ija nun ko kaak ki taliy kaawijiñ-añka. » ³⁸Hiyya, gem-ak kaawiji aman : « Rabbine, nu aamin in kinke. » Min na kaawtu pa-ak, na der-situ do unji. ³⁹Kar Iisa kaawiji aman : « Nun as do duniiner a dukume ka seriner yaa kuuniye : kuuk tallo asa tale, ho kuuk talaw gay asa gine noolna. » ⁴⁰Pariziyenna daariñ kuuk goy do serpey ta Iisa doriit kaawoy-ata ho nu indiig aman : « Ki pakira a nin sa noolna walla ? » ⁴¹Iisa telkiico aman : « Ya kun kat noolna, ku bal gine zunuubinna. Kar gay, uudin taat ku kaawiy a ku talaw, ansii ko, ku goyiy in zunuubbinnikon di. »

Dañil ta tamgir in gay gooyindi

10 Iisa kaawiico pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem dob min do joli, naar kokino ho na bandinçe. ²Kar gay, naar kaak unja min do botildi, naar kat gay gooyindi. ³Gem kaak gooya wer geer yaaji pile botol. Tamgi iban gaayay, na koliig rakki rakki in sinco ho na imiliig kara. ⁴Ya na imilig

okinco, naar ogiriico ho nuur gay aadiig min aaro, asaan nu ibingiga. ⁵Kar gay, nu aaddo gem kaak nu ibingigdo. Ya nu dor gaay ta gem kaak nu ibingigdo, nuu gade minniney serek. »

⁶Min Iisa deliicot danil-ata, gee bal ibine baati.

⁷Ampaa ko, Iisa diytu pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyiyo. ⁸Gee kuuk as awalle, nuur kokinay ho nu bandina, kar tamgi gay bal ooyinco. ⁹Nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyiyo. Gem kaak aada min lotu, naa gase jile. Ija unjiguwe, naa amilguwe ho naa gase tee. ¹⁰Kokin asiy kokiniyo, na diyiye gee ho na nigiy. Nun gay, nu as a gee yaa gase goye kaak tañ. ¹¹Nun ko gay gooyindi kaak tañ. Gay gooyindi kaak tañ-ak, naar yaa ooye muut do bi ka tamgiy. ¹²Gem kaak nu gidiyig gidiyen di, tamgi-ak kunjido. Ampaa ko, ya na tala pulkina^{ss} asa di, naa gade, naa rasin tamgi-aku. Kar pulkin gay yaa totirinco. ¹³Gem kaak nu gidiyig gidiyen di-ak, naar isigigdo in tamgi. ¹⁴⁻¹⁵Nun ko gay gooyindi kaak tañ. Nu ibingig tamgir ho nuur sa ibingin. Nu ibingigu ar Tanni ibingin ho nun oki ibingig Tanni. Naa bere zir naa mate do bi ka tamgir. ¹⁶Nu gin pey tamgi ku pey kuuk bal unje misa in eenco. Illa naa iyinco a nuu nune in eenco. Ampaa ko, nuu cokiye gaayar ho nuu gine hidbin rakki, ho gay gooyinco oki rakki. ¹⁷Tanni, naar elginu, asaan naa bere zir do muuti, kar naa gasinji pey ya nu nooye. ¹⁸Ginno gem kaak yaan deendu, nu meendu ko bera zir do muuti. Nu gin botol taat naa mate ho nu gin gudurre taat naa nooye. An maan kaak Tanni kaawiidu a naa gine. »

¹⁹Min agindaw ku Yuudinnar doriit kaaw ta Iisa-at, nu eertu werin seera.

^{ss}10:12 'pulkina' : Werin daariñ, nu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

²⁰ Dakinuwo kaawtu aman : « Gem-añ, ñaar oliyo ho ña gin aarid. Maa di ku cokiyi kaawoy ? » ²¹ Kar daariñ gay diytu pey aman : « Bat, gem-añ, ñaar oliydo. Ña bal gine aarid. Maa oliyir kaak kaawa ansi ! Oliy kat gedirgiy pile odin ku noolnal walla ? »

Yuudinna poocig Iisa

²² Wiktin taar-at, ta siteener ho ñu iidiya iidin ta pile ka *ger ka Buñdi Zeruzaleem. ²³ Do menaw ku iidiner-ak, yiri rakki, Iisa kaariy atta do ger ka Buñdi-aka. Kar ña peytu do kelim taat ñu koliy kelim ta Selemaan. ²⁴ Yuudinna daariñ numtu pey do unji ho ñu diyiiji aman : « Kimin ja kat kiini mine ? Kaawni waraŋ ya kinke-añ ko Masi kaak Buñ dobtu wala kawwi ! » ²⁵ Iisa gay telkiico aman : « Nun kaawkoŋ ko, kar ku bal icin kaawor. Gamin kuuk nu gintu in gudurre ta Tanni kaawa ko waraŋ do bi kanto. Gamin-añ nec ko kuu ibine katar nun ko kaak Buñ tabirtu. ²⁶ Kar gay, ku bal aamine, asaan ku tamgiro. ²⁷ Ar tamgi kuuk cokiyaat gaay ta gay gooyinco, geendu sa cokiyaat gaayar. Nu ibingigu ho ñu aadaanu. ²⁸ Nu be-raaco goye ka gaasdo. Ñu mataado tak-tak ho ginno gem kaak nec gaaminco min do pisindu. ²⁹ Tanni kaak berduugu-ak, ñaar gin gudurre pak gee okinco. Ginno gem kaak nec gaame maan min pise ka Tanni. ³⁰ Nunu in Tanni, nin rakki di. »

³¹ Min *Yuudinna dortu pa-ak, ñu ipintu dambay a ñuu zeerinji ñuu deenji. ³² Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nu gin gamin dakin kuuk ajbay do unko in gudurre taat Tanni beriidu. Ku talig in odinko. Min gamin-añ, ka moo ku rakiin deen in dambay ? » ³³ Yuudinna diyiiji aman : « Ni diyaacinno do bi ka maan

kaak samaane ki gintu. Ni rakiin de-ak, asaan ki niga biñ in Buñ. Kin kat gem di, kar ki gina ziñ ar Buñ ! » * ³⁴ Iisa telkiico aman : « Ñu siir do *gaanuunko katar Buñ kaaw aman : “ Kunjo ko buñ-nay. ”† ³⁵ Ansi-ak, ñuur kuuk cokiyaat kaawoy, ñu kolaag a ‘buñnay’ ho gee iban katar gee siimaatdo kaaw ta Buñdi. ³⁶ Kar nun gay, Buñ dobtu ho ña ñaamintu do duniiner. Kar maman ku diyiidu kaawo a nu niga bir in Buñ wiktin taat nu kaawtu a nu Roñ ka Buñdi ? ³⁷ Ya nu ginno riy ta Tanni, dakonnu aaminindudo. ³⁸ Kar ya nu gina riy ta Tanni gay, ya ku aaminginno oki, aaminon in gamin kuuk nu gintu-aku. In taar-at ko, kuu ibine waraŋ a Tanni goy in nunu ho nun sa goy in ñaara. » ³⁹ Agindaw ku Yuudinnar teestu pey bariyinji a ñuu obinji, kar gay, ña paka di. ⁴⁰ Iisa yeeptu pey aar barre ka Zurdan do wer kaak Yaaya-Batist *batiziyi gee awalle ho ña goytu do wer-aka. ⁴¹ Gee dakina asiiji ho ñu diyiiji aman : « Yaaya bal gine yoo maan rakki oki ka ajbay, kar kaawoy taat ña kaawtu do bi ka Iisa gay, taar as do botilti. » ⁴² Hiyya, gee dakina kuuk baa do wer-ak aamintu in Iisa.

Muut ta Lazaar

11 ¹⁻² Gin gem rakki, sinji Lazaar. Ña goy do hellin ta Betani in siñtay ku daadi, Mariyam in Maart. Mariyam gay, taar ko taat kockicji itir do asinji ku *Rabbin Iisa ho ta sooyjig in duruwti. Kar yiri rakki, Lazaar-ak galtu raduwa. ³ Siñtay-ak ñaamiiji gem do Iisa a ñaa mininji. Min gem kaak ñu ñaamtu-ak ote, ña kaawiiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, royañ Lazaar radaw. » ⁴ Min Iisa dorit kaaw-at, ña diytu aman : « Raduway taar-an diyaagdo. In raduw taar-an ko, gee yaa tale *darjin ta Buñdi.

*10:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 24.16.

†10:34 Wer ka gase kaawor do Soom 82.6.

Ho in taar ko oki, gee yaa tale darjin ta Roj ka Bunđi. »

⁵ Iisa gay elgig kun Maart in booti ho in Lazaar oki. ⁶ Kar gay, do wiktin taat na dortu kadar Lazaar radaw, na bal uce kodok. Na goy ja pey menaw seer do wer-aka. ⁷ Min naar-ak, na kaawiico do maajirnay aman : « Yeepinte Zuude. » ⁸ Kar maajirnay gay telkiiji aman : « Gem kol Tacco, misa-an di, nu rakaan dee in dambay, kar diñ pey ki raka yeepe an-nere ? » ⁹ Iisa gay diytu aman : « Min kawtira yoo maako, wer, naar yaa goye karan di. Naar kaak jaawa in yiriy-ak, na batakdó, asaan na tala karan. ¹⁰ Kar naar kaak jaawa in aando gay, naar tallo karan ho na batkaw, asaan na ginno portikaw do gelbiney. » ¹¹ Min naar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Royte Lazaar weye, kar gay, nu baa niiniñji. » ¹² Maajirnay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, ya na wey'aw-ak, naa coole doo di. » ¹³ Sando, Iisa gay rakaaco kaawe a Lazaar mate. Nuur gay a wal na kaawa do bi ka wey ku maalan di. ¹⁴ Hiyya, Iisa piliiicot waran aman : « Lazaar mat ko. ¹⁵ Kar gay, ya nu ginno do serpey wiktin taat na radiyo oki, adir gala, asaan ansii ko, ku gastu botol taat kuu aamine in nunu tak-tak. Diñ gay ucinte, gi baa talinñji. » ¹⁶ Hiyya, Tooma kaak nu koliiy pey Didim diyiiico do eenji aman : « Yallinte, ginte oki, gi baa mate in Rabbinte ! »

¹⁷ Min nu ottu do wer-aka, nu dortu kadar Lazaar goy ko do maginer. Na gin ko menaw poodi. ¹⁸ Kar Betani in Zeruzaleem gay, datikco yaa nece ar kilomeetir subba pa. ¹⁹ Ansii ko, *Yuudinna dakin asiico ooya do kun Maart in Mariyam do sinco ka mate. ²⁰ Min Maart dortu kadar Iisa gaay ko ote do helliner, ta uctu, ta baawtu naaminñji. Mariyam gay daktu geero. ²¹ Min Maart otiiji do Iisa, ta diyiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, zer ya ki goya, sinđu

mataado. ²² Kar diñka-an sa, nu iban kadar ya ki inde maan do Bunđi, naan berinñji. » ²³ Iisa diyiiitit aman : « Sinke, naar yaa nooye. » ²⁴ Maart telkiiji aman : « Nu iban kadar na asa nooye do wiktin taat gee okinco asiy nooye do yiriy ta ba aaro. » ²⁵ Kar Iisa gay kaawiitit aman : « Nun ko kaak bera goye do geemir ho na nun di oki kaak nooya gee. Gem kaak yaa aamine in nunu, ya na mate oki, na asa nooye, naa goye pey. ²⁶ Ho ya gem kaak goy misa in odinay aamina in nun-ak, na mataado tak-tak. Maanna-an, ka aamina walla ? » ²⁷ Taar gay telkiiji aman : « Ka seener, gem kol Rabbiney, nu aamin kadar kin ko Masi, Roj ka Bunđi, naar kaak yaa ase do duniiner. »

²⁸ Min Maart kaawtu pa-ak, ta yeeptu kolin booti Mariyam. Ta semsumiitit aman : « Rabbini ase, naa kolaake. » ²⁹ Min Mariyam dortu pa-ak, ta uctu puruk, ta baawiiñji. ³⁰ Sando, Iisa bal unje misa do helliner. Na goy misa do wer kaak Maart naamiiga-ak di. ³¹ Min Mariyam baawiiñji do Iisa, *Yuudinna kuuk as ooya do kun Mariyam goy misa gerco. Min nu taliit Mariyam uctu puruk-ak, nuur sa aadiita. Ya do tanco-ak a wal ta baa ale do maginer.

³² Hiyya, Mariyam ottu do wer kaak Iisa goyiyo. Min ta taliiga, ta dersitu do unji ho ta kaawiiñji aman : « Gem kol Rabbiney, zer ya ki goya, sinđu mataado. » ³³ Iisa taliit Mariyam alaw in Yuudinna kuuk aadta oki. Hiyya, ziy ooliiga ho na barjiltu. ³⁴ Na indiig aman : « Ku diyig momtey-ak momo ? » Nuur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, as ni in gaare. » ³⁵ Kar meenji Iisa teestu ale. ³⁶ Min Yuudinna taliig Iisa alaw-ak, nu diytu aman : « Talon ja, na elgig Lazaar ! » ³⁷ Kar daarin minninco gay diytu aman : « Na pil odin ku noolol, maa di na baltu gedire jiliñ Lazaar min do muuti ? »

Nooye ka Lazaar

³⁸ Iisa gay, ziy ooliig di misa wiktin taat ɲu ottu do maginer. Magin-at gay, ɲa girpi[‡]. ɲu diyiiig momtey ka Lazaar atta ho ɲu dibiriit in dambi tatko. ³⁹ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Tuɲkilonj dambi-anja. » Maart gay diyiiji aman : « Gem kol Rabbiney, momtey-an, ɲaar menuwiy pood ko atta. Wiktin-an, ɲaa zooder ko. » ⁴⁰ Iisa telkiitit aman : « Nu balke kaawe kadar ya kanj kat aamin in nunu, ka asa tale *darjin ta Buɲdi walla ? » ⁴¹ Hiyya, ɲu tuɲkiliig dambi-aka. Kar Iisa gay jaaliig kaay ho ɲa diytu aman : « Gem kol Tacco, nu ozilaaciɲ do cokiye kaak ki cokiyyinu. ⁴² Ho nu iban kadar ki cokiyaan doo, kar gay, nu kaawiy pa-ak do bi ka gee kuuk goy in nun-anju a ɲuu aamine kadar kinj kat tabirintu. » ⁴³ Min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa koliig Lazaar rada aman : « Lazaar, amal kara ! » ⁴⁴ Ek di Lazaar kaak mat-ak amiltu. Pisinji in as-inji, ɲu maliyji in jardaɗ ho ɲu suriyig kaay oki. Do wer-ak, Iisa diyiiico aman : « Ipironga ho rasonj ɲaa deete. »

Dee ka kaawor do muut ta Iisa

(*Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Luk 22.1-2*)

⁴⁵ *Yuudinna dakina kuuk baawco ooya ho in Mariyam taliig maan kaak Iisa gintu ho ɲu aamintu in ɲaara. ⁴⁶ Kar daarinco gay dakiig gas *Pariziyenna ho ɲu osiico do bi ka maan kaak Iisa gintu. ⁴⁷ Kar agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna numtu ho ɲu diytu aman : « Gem-an, ɲaar gina gamin dakina kuuk ajbay. Dinj gay, gii giniɲ maman ? » ⁴⁸ Ya gi rasaag paa di, gee okinco yaa aamine in ɲaara. Kar gee ku Room asa dimin *ger ka Buɲdi ho ɲu asa nigin darrite. »

⁴⁹ Minninco, gin gem rakki, sinji *Kayip. Do elig taar-at, ɲaar ko *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak, ɲa uctu ho ɲa kaawiico aman : « Kuɲ, kayko dibire. » ⁵⁰ Ku ibanno ga ? Ya gem rakki mat do bi ka gee okinco, ɲaar-ak, guna min darrite okintit yaa ide. » ⁵¹ Sando, kaaw taat ɲa kaawiy-at, taar asdo min loci di. Kar gay, ar ɲaar di mee satkiner ka tatko, ɲa kaawiy ar nabiince kadar Iisa asa mate do bi ka Yuudinna okinco. ⁵² Kar gay, ɲa bal mate do bi ka Yuudinna keeco di. ɲa mat a koogin ku Buɲdi kuuk totir do adiy ka kidar okinji yaa nune werco rakki do unji ka Buɲdi.

⁵³ Min yiriy taar-at di, agindaw ku Yuudinnar deetu kaawco a ɲuu deen Iisa. ⁵⁴ Min ɲaar-ak, Iisa jaawa ko in cigilen di min do agindaw ku Yuudinnar. ɲa uctu ho ɲa deettu do geeger rakki moota in goosin kaak ɲu kolaag Epraayim. Do wer-ak, ɲa daktu goy in maajirnay.

⁵⁵ Min iidin ta Yuudinnar taat ɲu koliy Paak gaaye, gee dakina uctu min geegir-nay okinco ho ɲu baawtu Zeruzaleem. ɲu baaw siye zinikico a ɲuu gine sellen do unji ka Buɲdi[¶] do iidin-ata. ⁵⁶ Gee kuuk as do iidin-at bariyaag Iisa. Do adiy ka ger ka Buɲdi, ɲu kaawiy benannico aman : « Gem-an kat yaa ase do iidiner walla ? Wala ku pakira maa ? » ⁵⁷ ɲu kaawiy pa-ak, asaan agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna kaaw kadar ya gem ibingig wer kaak Iisa goyiy-ak di, illa ɲaa minninco a ɲuu baawe obinji.

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa

(*Matiye 26.6-13, Maark 14.3-9*)

12 Wiktin taat iidin ta *Paak daktit ko menaw bijigiɲ di, Iisa uctu ho ɲa deettu Betani, hellin ta Lazaar kaak ɲa nooytu-aka. ² Min ɲa ottu, ɲu giniiji

[‡]11:38 'girpi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'pugurum'.

[¶]11:55 'ɲu baaw siye zinikico' : Yuudinna, ya ɲu raka gine sellen do unji ka Buɲdi, ɲu aca ja zinikico uudin ta aadinco.

tee ho Maart iyiicoga. Min gee ku tee in lisa-ak, Lazaar sa goya. ³Kar Mariyam ictu dew miin in itir kaak gasdo badam. Itir naar-ak, nu ginig in et kaak nu koliy « naar » ho nu bal amsinji. Mariyam kock-iciijig itir-ak do asinji ku lisa ho ta sooyi-ijig in duruwti. Deenji iciig adiy ka gerdi okinji. ⁴Min maajirnay ku lisa, rakki kaak nu kolaag Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do lisa diytu aman : ⁵« Talon ja ! Maa di gi gidiiyigdo itir-an unda ho gii deedin gurus do pokirnar ? Itir-an nec iye gurus tammin miy subba[§]. » ⁶Wik-tin taat na kaawiy pa-ak, na pakarro do pokirnar, na meenji kat kokino. Min awalle, naar ko dummiyaacog gurusco ho na iciy sood-sood do meenji. ⁷lisa gay diyiiji do Zuudas aman : « Rasit oolo ! Ta ginig maanna-an uudin taat nu asiidu gine ya nu unjaan do maginer. ⁸Pokirna, nuur goy doo in kunjo, kar nun gay goy-aado doo in kunjo. »

⁹*Yuudinna dakina dortu kadar lisa goy Betani. Nuur sa baawtu. Baanco gay, nu bal baa talin lisa di, kar gay, nu baaw talin oki Lazaar kaak na nooytu-aka. ¹⁰Hiyya, agindaw ku gay satkiner deetu kaawco a nuu deen Lazaar oki, ¹¹asaan do bi ka Lazaar ko, gee dakina icdo kaawco, nu aamina ko do kaaw ta lisa di.

Unje ka lisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Maark
11.1-11, Luk 19.28-40)

¹²Ka kawtinti, gee dakin aale kuuk baa iidin Zeruzaleem dortu kadar lisa asa do geegirdi. ¹³Gee-ak dukumtu carig in margigti, nu baawtu naamin lisa botildi. Nu kooliy rafa aman :
« Darjin do Bunji !

*Rabbin Bunj yaa barkiyin naar kaak asa in sin kunji.

Talon, na naar ko Sultan ka Israyeel. Ozilintenga ! »**

¹⁴Do botildi, lisa gastu ron durkilal ho na neptu uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

¹⁵« Dakon ginunno kolaw, kun gee ku geeger ka Siyon^{††}.

Talon, sultinko asaako, na nep ron durkilal. »^{‡‡}

¹⁶Do wiktin taar-at, maajirnay bal ibine misa baaco ta gamin-anju. Ba aar, min lisa gasit ja *darjiney kat nu moytu maan kaak Kitamne kaawtu do bi kanji ho nu ibintu kadar maan kaak gee gintu-an necit kaaw-ata.

¹⁷Do wiktin taat lisa nooyiig Lazaar ho na koliig min do maginer, gee dakin aale goya. Naar-ak ko, nu dakiico os do eenco maan kaak lisa gintu. ¹⁸Do taar-at ko, gee dakin astu naaminji. Nu astu-ak, asaan nu dorig maan kaak ajbay lisa gintu. ¹⁹Pariziyenna gay kaawiy benan-nico aman : « Ku talaw, dinja-an, gi gedi-raado gine maanna. Gee okinco-an aada ko naar di. »

Grekna daarin as talin lisa

²⁰Min gee kuuk baaw Zeruzaleem a nuu abdiye Bunj do wiktin ta iidiner-at, Grekna oki goya. ²¹Nu dakiig gas Pilip kaak min Betsayda taat do kid ka Galile ho nu diyiiji aman : « Gem kol Tacco, ni raka talin lisa. » ²²Pilip dakiiji kaaw do Andre, kar seerco, nu baawiji do lisa ho nu kaawiji. ²³lisa diyiico aman : « Din kat wiktinti nece taat nun *Ron gemor, naa gasin *darjiner. ²⁴Cokiyon, naako kaawe seene, ya gem luwa koo, na ti-isiig bungiy ho ta amiliyo. Maanti kaak

§12:5 'tammin miy subba' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

**12:13 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26.

††12:15 'geeger ka Siyon' : Nuur-an sin ku rakki ku geeger ka Zeruzaleem.

‡‡12:15 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9.

dak keder zoodiyo, kar inj naar-ak ko, ta wiyiy roŋ dakina. Yampa, ya ŋa bal luwinti, ta goy taar di. ²⁵ Ampaa ko, gem kaak el goye ka duniiner, ŋa asa rawte ziy maala. Kar gem kaak obdo tirit do goye ka duniiner-aŋ gay, ŋa asa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Ya gem kaak rakaadu gine riyo, illa ŋaan aadindu. Ampaa ko, wer kaak nu baayiyo, gay riyor-ak yaa baagguwe oki inj nunu. Gem kaak ginaadu riy-ak, Tanni yaaji bere horoomine.

²⁷ « Diŋka-aŋ, kelmol amile. Do Tanni gay, naaji kaawe kat maa ? Wala naa gedire naaji kaawe a " Gem kol Tacco, etirit taabin-an minniner ? " Ha'a, nu kaawaajido, asaan do bi naar-aŋ ko, nun astu do duniiner. ²⁸ Maan kaak naaji kaawe-ak aman : " Gem kol Tacco, jaalig sinjiŋ kuwa. " » Min naar-ak, gee dortu gaay taat kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Nu jaalig ko ho naa jaaliŋ pey. » ²⁹ Gee kuuk goy do wer-ak doriit gaay-ata ho ŋu diytu aman : « Naar-aŋ, buŋ kat awŋaw. » Kar daariŋ gay diŋ aman : « Na *dubil ka Buŋdi kat kaawji. » ³⁰ Iisa gay kaawiico aman : « Gaay-an bal kaawe a nun kat yaa dore, illa kuŋkon di. ³¹ An ko wiktin taat ŋuu dukumin seriin ta gee kuuk goy do adiy kidar. Diŋ, Buŋ yaa atkiŋ sultan ka duniiner min do adiy ka kidar. ³² Kar nun gay, wiktin taat ŋuun jaalin kuwa-ak, naa iy-in gee okiŋco lotu. » ³³ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, ŋa gaara mamam ŋa asiy mate. ³⁴ Gee-ak kaawiji aman : « Do *gaanuundi, ŋu siir a Masi mataado tak-tak. Kar kiŋke-aŋ gay, mamam ki kaawiy a *Roŋ gemor-ak, ŋuu jaaliŋ kuwa. Roŋ gemor-ak, naar waa ? » ³⁵ Kar Iisa diyiico aman : « Portikaw goy misa inj kuŋko do mena sood di. Jaawoŋ min portikaw goy misa inj kuŋko. Jaawoŋ do portikaw paa gondikaw yaako gootiŋko, asaan gem

kaak jaawa do gondikor, naar ibanno wer kaak ŋa baayiyo. ³⁶ Aaminon do portikaw do wiktin taat ta goy misa inj kuŋko. Ansii kat, kuu gine gee ku portikaw. »

Min Iisa kaawtu pa-ak, ŋa daktu cigal serek minninco.

Yuudinna bal aamine inj Iisa

³⁷ Iisa gin gamin dakina kuuk ajbay do uŋco ka geemir. Kar inj taar-an oki, gee bal aamine inj naar. ³⁸ Maanna-aŋ ko gaara kadar kaaw ta nabi Ezaayi as do botilti aman :

« Gem kol *Rabbiney, waa icit kaaw taat ni kaawtu ?

Ki gaarit gudurreŋ do waa di ? »⁴¹

³⁹ Ezaayi gaarig pey maan kaak todco do geemir a ŋuu aamine inj Iisa. ⁴⁰ Na kaawtu aman :

« Buŋ timincog odinco ho ŋa ginig kayco bombo.

Na ginig a ŋu talaado inj odinco ho diyaado maan do gelbinco.

Ampaa ko, ŋu newsiido loci pa ŋaa cooliŋco. »⁴⁸

⁴¹ Ezaayi diytu pa-ak, asaan ŋa talit *darjin ta Iisa ho ŋa kaaw biy.

⁴² Inj kaaw ta Ezaayi-at, agindaw ku Yuudinnar dakin aamintu inj Iisa. Kar gay, ŋu bal gaarin imaanco do geemir, asaan ŋu gina kolaw do Pariziynnar, pa ŋuu atkiŋ min do ger ka salaaner. ⁴³ Gee-ak raka a gee yaa elinco di. Do taŋco-at, ŋu tala kadar ele naar-aŋ pakgig kaak asa min do Buŋdi.

Iisa, naar portikaw ta duniiner

⁴⁴ Iisa kaawtu rada aman : « Naar kaak aamin inj nunu, ŋa bal aamine inj nun di, ŋa aamin oki inj naar kaak tabirintu. ⁴⁵ Ho naar kaak talintu, ŋa talig naar kaak tabirintu oki. ⁴⁶ Nun kaak por-

⁴¹12:38 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1.

⁴⁸12:40 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

tikaw, nu as do duniiner. Ampaa ko, ay gem kaak aamin in nunu goyiyo do gondikor. ⁴⁷ Ya waan cokiya kaawor ho na ginno maan kaak nu kaawiyo, na nununno kat yaaji dukume seriine, asaan nu as do duniiner a naa jile gee, nu bal ase a naaco dukume seriine. ⁴⁸ Kar naar kaak pocintu ho icdo kaawor, in kaaw taar-at ko, seriin asiy obinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁹ Ka seener gay, nun bal imilin kaaw-an min do kaar. Kar gay, na Tanni kaak tabirintu kat berduut kaawanta, asaan naa gaarin do geemir. ⁵⁰ Nun iban kadar kaaw taat Buŋ kaawtu-an, taar bera goye ka gaasdo do geemir. In taar-at ko, kaaw okintit taat nu kaawiyo, taar asa min do Tanni. »

Iisa aca ase ku maajirnay

13 Wiktin taat iidin ta *Paak gaaye, Iisa ibin ko kadar wiktin taat naa rasin duniin nec ko ho naa yeepeŋ ko do Tacco. Na elgig geenji kuuk do adiy ka kidar in ele kaak gaasdo tak-tak. ² In maako, Iisa in maajirnay goytu tee. Sando, *Seetanne unje ko do adiy ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot a naaji isine do Iisa. ³ Iisa iban kadar na asa min do Buŋdi ho naa yeepe pey loci. Na iban oki kadar Tacco berjiig gamin okinco do pisinji. ⁴ Wiktin taat nu tiyo, Iisa uctu ho na soriit batkoy, na ictu nanguuna ho na duunit maasoy. ⁵ Kar na weertu amay do maan ka acindi ho na teestu acin ase ku maajirnay ho na sooyinco in nanguun kuuk do maasoy-aku. ⁶ Wiktin taat na otiji do Simon Piyer, Simon pooctu aman : « Gem kol *Rabbiney, kinke acaadudo ase kunto. » ⁷ Iisa diyiiji aman : « Diŋka-aŋ, kin ibanno maan kaak nu giniy-aŋka, kar gay, neginda ja kat ki asiy ibininji. » ⁸ Simon Piyer diyiiji aman : « Ha'a ! Kin acaadudo tak-tak ase kunto. » Iisa gay telkiji aman :

« Ya nu baljin acin gay, kin gasaado pey hagineŋ in nunu. » ⁹ Ampaa ko, Simon Piyer diyiiji aman : « Gem kol Rabbiney, kin acaado asindu di, kiidu acin pisindu ho kaar oki. » ¹⁰ Kar Iisa diytu aman : « Ya gem kaak ac ko ziy-ak, naar *cawar ko, illa asinji di raka ace. Kuŋ cawar ko, kar gay, okinjonno. » ¹¹ Naar ibingig ko gem kaak asaaji isine. Paa ko, na kaawtu aman : « Okinjo, ku cawarro. »

¹² Min Iisa aciig asinco ku maajirnay, na isiit batkoy ho na goytu pey do teendi. Kar na indiigu aman : « Has, ku ibinig maan kaak nu giniiko-aŋka walla ? ¹³ Kuŋ kolaan a " Gem kol Tacco " wal " Gem kol Rabbiney ". Ya ku kaawa ampa-ak, ku kaawa seene, asaan na nun ko. ¹⁴ Hadi, ya nun kat Takko ho Rabbinko kaak acig asinjo, kuŋko oki, kuu acguwe asinjo benanniko. ¹⁵ Maanna-aŋ, nu gaarkon a kuu ginguwe ar kaak nu gaariiko. ¹⁶ Cokiyon, naako kaawe seene : berre, naar pakgigdo gemoy, ho gem kaak nu tabirtu sa, na pakgigdo gem kaak tabirga. ¹⁷ Diŋ gay, maanna-aŋ, ku ibingig ko, ho ya ku karmiyga, kuu goye do galal. ¹⁸ Kar gay, nun kaawaado do bi ka kuŋ okinjo. Nun ibingig geendu kuuk nu doŋtu-aku. Kar gay, kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti aman : " Gem kaak tee in nunu, gin adiner. " ¹⁹ Nu minaakon ko min diŋka, ya maanna-ak ase, kuu aamine kadar na nun kaak nunu. ²⁰ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obig samaan naar kaak nu tabirtu, ar na obintu nun meendu, ho ya na obintu gay, ar na obig oki naar kaak naamintu. »

Seetanne unje do adiy ka Zuudas

(Matiye 26.20-25, Maark
14.17-21, Luk 22.21-23)

²¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, kelmoy amiltu piw ho na kaawiico bal cigile

*13:18 Wer ka gase kaawor do Soom 41.10.

aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Maajirnay teestu tale odinco, asaan ɲu ibanno Iisa kaawa do bi ka waa. ²³ Min maajirna-ak, ɲaar kaak Iisa elgiyo goy do serpey. ²⁴ Simon Piyer kaawiji in ɔdinay a ɲaa indin Iisa do gemoy kaak ɲa kaawiyo. ²⁵ Hiyaa, *maajirnce-ak oniji do Iisa ho ɲa indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ɲaar waa ? » ²⁶ Iisa telkiji aman : « Naa ice lokumne, naa ocumin do tiwir, kar naajig berin do gem-aka. » Kar Iisa ictu lokumne, ɲa ocumiita ho ɲa berijit do Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. ²⁷ Min Zuudas obiig lokumne-at, Seetanne unjiiji. Kar Iisa diyiiji aman : « Zuudas, maan kaak ki rakiy gine-ak, ginig kodok. » ²⁸ Min gee kuuk tiya in Iisa-ak, waanco rakki sa bal ibinin kaawoy. ²⁹ Sando, Zuudas gay, ɲaar ko dummiyaacog gurusco. Ansii ko, maajirin daarin pakirtu a wal Iisa kaawji do Zuudas a ɲa ɓaa gidiye tee ka iidiner, wal ɲaa deede gurus do pokirnar. ³⁰ Zuudas gay, min ɲa okumiit lokumney-at, kodok di, ɲa amiltu kara. Wer gay aando.

Iisa ber gaanuun kaak marbinto

³¹ Min Zuudas amiltu kara, Iisa diytu aman : « Dinjka-an, nun *Ronj gemor, nu gasit ko *darjiner. In nun ko, gee taliit darjin ta Bunji. ³² Asaan nu gaaraat darjin ta Bunji do geemir ho Bun sa gaaraat tanto do geemir. Dak ko sood di, ɲaaco gaarinti, ɲaan coonin kuwa, ni ɓaayiy goye sawa. ³³ Gem kol kooginay, nu taayaado pey in kunjo. Ku asaan bariyindu, kar gay, din nu kaawaako taat nu diyiico do *Yuudinnar aman : “ Ku gediraado ɓaawe wer kaak nu ɓaayiyo. ” ³⁴ Nu beraako *gaanuun ka marbinto : “ Elguwon eɲko ar ku elgiy zinjka ku maaniiko. Ar kaak nu elgiiko, kunjo oki elguwon zinjiko. ” ³⁵ Ya ku el zinjiko, ɲaar-ak, gee yaa ibine kadar ku maajirnar. »

Iisa diya a Piyer asa tatiriji

(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Luk 22.31-34)

³⁶ Simon Piyer indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ki ɓaa momo ? » Iisa telkiji aman : « Dinjka-an, ki gediraado kiin aadindu do wer kaak nu ɓaayiyo, kar gay, neginda ja kat ki asiin aadindu. » ³⁷ Piyer diyiiji aman : « Maa di nu gedirido naan aade dinjka ? Nun ooy a naa mate do bi kanjin. » ³⁸ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener, ki ooy kii mate do bi kanto walla ? Di cokay, naan kaawe seene : kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

Iisa ko botol taat iya gee do Tacco Bun

14 Iisa diytu pey aman : « Dakon ginnenno kolaw. Beron gelbinko do Bunji ho lotu oki. ² Do ger ka Tanni, werin goy dakina. Paa ko, nu dakiiko kaawdo a nu ɓaako siye wero. ³ Ya nu ɓaawe ho nu dakko siy wer gay, naa yeepe ho nu asiiko sokinjo, ku ɓaayiy goye oki do wer kaak nu ɓaayiyo. ⁴ Kun ibingit botol taat iya gee do wer kaak nu ɓaayiyo » ⁵ Tooma diyiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nin ibanno wer kaak ki ɓaayiyo. Kar gay, maman nii ibinin botilin ? » ⁶ Iisa diytu aman : « Nun meendu ko botol-ata. Nun di oki seene ho goye. Waan ginno kaak yaa ɓaa do Tanni ya ɲa bal bire min lotu. ⁷ Uudin taat ku ibingin, kuu ibinin oki Tanni. Kar gay, min din di, kun ibinig ko ho ku talga. »

⁸ Pilip diyiiji aman : « Gem kol Rabbiney, gaarnin ja Takko, ek di, necintin ko. » ⁹ Iisa telkiji aman : « In elgin-an kat gi goy sawa di, geekaade Pilip, yoo din sa ki ibinginno di misa ? Ya gem kaak talintu, ɲaar talig Tanni oki. Kar maa di ki kaawiy aman : “ Gaarnin ja Takko ”. ¹⁰ Ki bal aamine kadar nu goy in Tanni ho Tanni goy in nunu walla ? Kaawor taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min

do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni. Njaar kat goy in nunu ho njaar di ginaat riyoy-anta. ¹¹ Aaminon do kaawor a nun goy in Tanni ho Tanni goy in nunu. Ya ku gediraado aamine do kaawor-at sa, aaminon do bi ka riy taat nu giniyo. ¹² Cokiyon, nu kaawaako seene : gem kaak yaa aamine in nunu, nja gedire gin in gamin kuuk nu giniyo. Nja gin pey botol nja gine gamin kuuk pak nuur-anju, asaan nun coona wer ka Tanni. ¹³ Ho gamin okinco kuuk kuu inde in sindu, nu asa giniinco. Ansi-ak, Ron ka Bunji yaa gaarin *darjin ta Tacco. ¹⁴ Ya ku inda maan in sindu, nun naa giniinji. »

Iisa diy a nja naame Ruwwin ta Bunji

¹⁵ Iisa diytu pey aman : « Ya ku elgi-inu, kuu cokiye kaawor. ¹⁶ Naako ind in Tanni ho njaako naame waan ka pey kaak asaako gaayinjo. Nja goye doo in kunjo. ¹⁷ Waanna-ak gay, ta Ruwwin ta seener. Gee kuuk el gamin ku duniiner, nuur gasaatdo, asaan nu talgitdo ho nu ibingitdo. Kar kunjo gay ibingita, asaan ta goy in kunjo ho taa goyen ko do gelbinkon di. ¹⁸ Ansi-ak, nu rasaakonno gollina. Nu asa goye in kunjo. ¹⁹ Dak sood di, gee kuuk el gamin ku duniiner talaanno pey. Kun gay yaan talindu, asaan nun goya ho kunjo oki yaa goye. ²⁰ Yiriy taar-at, ku asiy ibine kadar nun goy in Tanni ho kun goy in nunu, ho nun sa goy in kunjo. »

²¹ « Ay gem kaak cokiya kaawor ho nja karmiyaata, njaar ko elgiinu ho Tanni sa yaa elin njaar kaak elgiinu. Nun sa naa elinji ho nu cigilaajido maanna. »

²² Zuud diyiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, maman ki kaawiy a kii gaare zin loni, kar do gee kuuk el gamin ku duniiner gay, ki cigiliy zin ? » (Zuud-ak gay, njaar keeji min Zuudas Iskariyoot.)

²³ Iisa telkiji aman : « Gem kaak elgiinu-

ak, yaa karmiyin kaawor ho Tanni sa yaa elinji. Seertini in Tanni niiji baawe ho ni baayiy goye in njaara. ²⁴ Gem kaak elginno, njaar karmaydo kaawor. Ibinon kadar kaaw taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni kaak naamintu. ²⁵ Nu kaawikonta do wiktin taat nu goy misa in kunjo. ²⁶ Ruwwin ta Bunji taat Tanni Bun yaako naame in sindu-at, taar ko yaako gaarin gamin okinco ho taako moyin kaawnar okinco. »

²⁷ « Dinja-an, nun deetaw ho nu rasaako aapiye. Aapiy taat nu rasiiko-an, taar aapiy tanto di. Nun bergitdo ar gee ku duniiner bergiyo. Dakon barjilenno ho dakon ginenna kolaw. ²⁸ Ku dor di, nu diyko a " nu deetaw ho naako yeepe ". Zer ya ku elgiinu, aditko yaa gine portiko, asaan nu coona wer ka Tanni, njaar kaak pakginu. ²⁹ Min gamin-an bal ase misa, nu kaawkonta ko a wiktin taat gamin-an yaa kuuniye, kuu aamine in nunu. ³⁰ Nun kaawaado pey dakina in kunjo, asaan sultan ka duniiner asaw. Kar gay, nja ginno gudurre lotu. ³¹ Illa gee ku duniiner yaa ibine kadar nu elgig Tanni ho gamin okinco kuuk nu giniy-ak, nu ginaag uudin taat nja kaawiidu. Din gay ucon, deetinte min anne ! »

Iisa ar et kaak nu kolij bin

15 Iisa diyiiico pey do maajirnay aman : « Nun ar et kaak taab kaak nu kolij *bin ho Tanni gay gemoy ka et-aka. ² Leeginay kuuk waado, nja dukumaagu. Kar nuur kuuk wiya gay, nja siyiigu. Pa-ak, nu wiyiy pey dakin paka. ³ Kunjo gay, in kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, ku gin ko *cawar. ⁴ Goyguwon in nunu ar nun goyiy in kunjo. Ya nu dukumig leegina, nu waado. Nu wiy-ak, illa ya nu goy do etco. Kunjo oki, ya ku raka gine maan kaak Bun rakiyo, illa kuu goyguwe in nunu. ⁵ Ay gem kaak goy in nunu, nun oki goy

inɗ ɲaara, ɲaa wee dakina. Asaan bal nunu, ku gediraado gine maanna. ⁶ ɲaar kaak goyaado inɗ nunu, ɲu accinɗ kara ar leegin kuuk ɲu dukumig min do etco. Leegin-ak, ɲu aayaw, kar ɲuu numinco, ɲuu orinɗ do aki taa teenco. ⁷ Kuɲ gay, ya ku goy inɗ nunu, kaawor oki goy inɗ kuɲko, indiguwonɗ maan kaak ku rakiy di ho kuu gasinji. ⁸ Talonɗ maman *darjin ta Bunɗi yaa bayne waranɗ. Taa bayne-ak ya ku wiya ronɗ dakina, asaan ansii kat kuu gaare kadar ku maajinar kuuk tab. ⁹ Nun elgiiko ar kaak Tanni elgi-inu. Goyguwonɗ do ele kanto. ¹⁰ Ya ku karmiyaat kaawor, kuu goyguwe do ele kanto-aka. Nun oki, nu karmiyiit kaaw taat Tanni kaawiidu ho nu goyiy do elinji.

¹¹ « Nu kaawiiko ansi-ak a galilil yaa goye inɗ kuɲko ho galiiko yaa ase do werti. ¹² Anɗ ko *gaanuun kaak nu beriko : elguwonɗ zinɗiko ar kaak nu elgiiko. ¹³ Ele kaak pak ele okinji, illa gem kaak ooy muut do bi ka roynay ku bici. ¹⁴ Ku kuuniyɗ roynar-ak ya ku ginaat taat nu kaawiiko. ¹⁵ Nu kolaakonno pey gay riyor, asaan gay riyor-ak, ɲaar ibanno maan kaak gemoy giniyo. Nu kolaako roynar, asaan nu gaarkonɗ gamin okinco kuuk nu dortu min do Tanni. ¹⁶ Kuɲ gay, kuɲ balnu dobindu, kar gay, nu meendu kat dobinɗko. Nu ɲaaminɗko a ku baayiy wee ronɗ kuuk yaa taaye doo. Ansi-ak, maan kaak kuu inde min do Tanni inɗ sinɗu, ɲaako berinji. ¹⁷ Maan kaak nu indiy minninkonɗ gay, illa kuu elguwe zinɗiko. »

Gee yilaag kuɲ iisa inɗ geenji

¹⁸ Iisa kaawtu pey aman : « Ya gee yilaako-ak, ibinonɗ kadar nun kat ɲu yilin ja awalle. ¹⁹ Ya kuɲ kat ar gee ku duniiner, gee ku duniiner yaako

elinɗko asaan ku geenco. Kar gay, ku arro gee ku duniiner-anɗku. ɲa nun ko kaak dobinɗko a kuu goye keeko min gee ku duniiner-anɗku. Do bi ɲaar-ak ko, ɲu yiliiko. ²⁰ Moyon kaaw taat nu kaawiko a “ berre, ɲaar pakgigdo gemoy ”. Gee taabiyyintu, ho ɲu asaako taabiyyinɗko kuɲko oki. Ya ɲu karmiyiit kaawor tanto, ɲuu karmiyin tanɗko oki. ²¹ Gamin-an okinco, ɲuuko giniinco do bi kanto, asaan ɲuur ibingigdo ɲaar kaak tabirintu. ²² Zer, ya nu bal ase ho nu balco kaawe, ɲaar-ak, ɲu bal gine zunuubinna yoo rakki. Dinɗ gay, ɲu ginno botol taat waan yaaco saamiyɗ zunuubinnico. ²³ Gem kaak yilaanu, ɲaar yilaag Tanni oki. ²⁴ Do unɗo, nu giniig gamin kuuk ajbay kuuk waan bal giniɗ yiriy rakki. Ya nu bal gine ampa-ak, ɲu ginno zunuubinna. Kar gay, ɲu talig gamin kuuk nu gintu-aku, ho inɗ taar-at sa, dinɗ ɲu yilaanu ho yilaag Tanni oki. ²⁵ Do gaanu-unco, ɲu siir aman : “ ɲu yilin bal botol. ”† Gee-anɗ yilintu asaan kaaw taat ɲu siirtu-an yaa ase do werti.

²⁶ « Nu baako ɲaame min do Tanni waan kaak yaako gaayinɗko. Taar Ruwwin ta seener, ta asa min do Tanni. Ya ta ase, taako goye saadiner. ²⁷ Kuɲko oki yaa goye saadinnar, asaan min do teesindi, gi goy sawa di.

16 « Nu diyiko ansi-ak a ku rawti-itdo imaanko. ² ɲu asaako atkinɗko min do geriyco ku salaaner ho wiktin asaw taat gee asiiko dagguwinɗko. ɲuur kuuk yaako deenkonɗ gay, loco-ak, illa ɲuu gine riy ta Bunɗi. ³ Maanna-anɗ, ɲuu giniɗji, asaan ɲu ibingigdo Tanni ho nun sa, ɲu ibinginno. ⁴ Nu kaawiiko min dinɗka-anɗ, asaan wiktin taat maanna-ak yaa ase, kuu ibine kadar nu mininɗkonɗ ko. Min do teesindi, nu balko kaawinɗ gamin-anɗku, asaan nu goy misa inɗ kuɲko. »

†15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 35.19, 69.5.

Riy taat Ruwwin ta Buṇḍi giniyo

⁵ Iisa diyiico pey do maajirnay aman : « Diṇ gay, nun coona ko wer ka ṇaar kaak tabirintu. Kar minninko, rakki sa indiginno aman : “ Ki ɓaa momo ? ” » ⁶ Ku barjiltu-aṇ, asaan nu diyko a nu deetaw. ⁷ Sando, nun gay kaawaako seen di a ya nu deet di guna. Asaan ya nu bal deete, waan kaak asaako gaayinḱo asaakonno. Kar ya nu deet gay, nu ɓaako ṇaaminḱi. ⁸ Ya ṇa as gay, ṇa asaaco gaare do gee ku duniiner kadar maan kaak ṇu pakiriy do bi ka zunubinnar, do bi ka maan kaak do botiliy ho do bi ka seriiner, ṇaar do botiliy. ⁹ ṇa asaaco gaare do bi ka zunubinnar, asaan ṇu bal aamine in nunu. ¹⁰ ṇa asaaco gaare do bi ka maan kaak do botiliy-ak, asaan nu coona do Tanni ho ku talaanno pey. ¹¹ Ho do bi ka seriiner gay, ṇa asaaco gaare, asaan sultan ka duniiner, seriin obig ko.

¹² « Dak gamin dakina kuuk nu balko kaawinco misa. Kar gamin ṇuur-ak gay, ya nu kaawkonḱu diṇka, ku ibinaado baaco. ¹³ Wiktin taat Ruwwin ta seener yaa ase, taako iyinḱo do botol ta seener okintiti. Ka seener gay, ta kaawaakonno gamin kuuk ta imiliy min do kaati. Kar gay, taako kaawe gamin okinco kuuk ta dortu ho taako gaare gamin okinco kuuk yaa ase neginda. ¹⁴ Ruwwin ta seener-ak yaa ice min tanto ho taako gaarinco. Ampaa ko, ta asaako gaare gudurre ta *darjiner. ¹⁵ Gamin ku Tanni okinco, ṇuur kunto oki. Do taar-an ko, nu diyiiko aman : “ Ruwwin ta seener asa gaare gudurre ta darjiner, asaan gamin kuuk taako gaare-ak, ṇuur min lotu. ” »

Taabin yaa newse in galal

¹⁶ Iisa diyiico pey aman : « Dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu pey. » ¹⁷ Min maajir-nay ku Iisa, daarin indiy zinḱico aman : « ṇa raka kaawe maa ? ṇa diyiya a

ɗak ko sood di, gi talaagdo pey ho ba aar sood di, gi asiy talinḱi. Ho pey, ṇa diyiya a ṇaa coone wer ka Tacco. Gamin-aṇ raka kaawe maa ? » ¹⁸ Maajir-nay in-diy pey zinḱico aman : « ṇa kaawiy a “ ɗak ko sood di ”, kar kaawoy-an raka kaawe maa ? Gi ibanno baati. » ¹⁹ Sando, Iisa iban kadar maajir-nay raka indinḱi. Ampaa ko, ṇa diyiico aman : « Kaawor taat a “ ɗak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu-an ” kat, ku bal ibine baati wala maman ? » ²⁰ Hadi, cokiyonḱ, naako kaawe seene : ku asa ale ho ku asa marmile. Gee ku duniiner gay asa site. Ku asa taabiye, kar taabinko gay yaa newse in galal. ²¹ Daatik taat atti awaata, ta taabiya dakina. Ta taabiyiy-ak, asaan wiktinti ta weendi nec ko. Kar ya mic amil konḱ gay, kodok di, ta rawtiit taabinti ho ta aaciyyo, asaan ta wee ronḱ gemor. ²² Kunḱ sa, diṇ ku taabiyaw. Kar gay, nu asaako talinḱo pey, ho do yiriy taar-at, aditko yaa miine in galal, ho galal-at, waan gaamaatdo pey minninko tak-tak.

²³ « Yiriy taar-at, ku indaanno pey yoo maanna. Ka seener nu kaawaako waraṇ : ay maan kaak ku indiy in sinḱu, Tanni yaako berinḱi. ²⁴ Yoo diṇka, ku bal inde misa maan in sinḱu. Indiguwonḱ ho kuu gase. Ansii kat, aditko yaa miine in galal. »

Iisa gedirtit ko do duniiner

²⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Nu kaawkonḱ gamin-aṇ okinco in dele ka daṇlal. Kar gay, wiktin asaw taat nu deliikonno pey daṇla. Naako kaawenḱ ko waraṇ di do bi ka Tanni. ²⁶ Yiriy taar-at, kuu inde Buṇ in sinḱu. Nu kaawaakonno a naako inde Tanni do bi karḱo, ²⁷ asaan ka seener, Tanni meenḱi elgiiko. ṇa elgiiko-ak, asaan ku elgiinu ho ku aamin kadar nu as min do Buṇḍi. ²⁸ Nu as min do Tanni ho nu goytu do duniiner. Diṇ gay, nu rasaat ko duniin-anta ho

nu coona wer ka Tanni. » ²⁹ Maajirnay diyiiji aman : « Tal di, diŋ ki kaawa ko waraŋ. Ki dello pey daŋla. ³⁰ Diŋ ni tal ko kadar kiŋ iban gamin okiŋco, nam gamin kuuk gee rakiy yaan inde oki. Do taar-an ko, ni aaminiiy kadar ki as min do Buŋdi. » ³¹ Iisa telkiico aman : « Diŋ ja kat ku aamine walla ? ³² Hadi, wiktin asaw ho taar as ko, taat ku asiy totire, ay gem di yaa ice botiliy, kuun rasindu keedu. Kar nun gay keedudo, asaan Tanni goy iŋ nunu. ³³ Gamin-aŋ, nu kaawkoŋ min diŋka, asaan kuu goye iŋ aapiye iŋ nunu. Ka seener, kuu taabiy do duniiner. Kar gay, duunoŋ masisko, asaan nun gedirtit ko do duniiner-anta. »

Iisa inda Buŋ do bi ka geenji

17 Min Iisa kaawtu pa-ak, ŋa jaaliig kaay ho ŋa indiig Tacco Buŋ aman : « Baaba, wiktinti ase. Beror ko *darjine do nun kaak Ronjiŋ a nun sa, naa gaarin darjineŋ. ² Ki berduug gee okiŋco do pisindu. Ansi-ak, naaco bere goye ka gaasdo do gee okiŋco kuuk ki beriidu-aŋku. ³ Goye ka gaasdo-ak, illa ŋuun ibine, kiŋ Buŋ keejiŋ di ka seener, ho ŋuu ibiniŋ pey ŋaar kaak ki tabirtu, nun ko Iisa Masi. ⁴ Nu gaarit darjineŋ do adiy ka kidar ho nu gaasit ko riy okintit taat ki beriidu a naa gine. ⁵ Diŋ gay, Baaba, berduut ko darjin uŋci loci. Darjin-at, nu ginit ko iŋ kiŋke min duniin bal kilgiye misa.

⁶ « Gee kuuk ki doŋtu min do duniiner ho ki beriidu-ak, ŋuur ibingicin, asaan nu gaariŋcin loco. Nu gaariŋcin a ŋu-uŋ ibine. Okiŋco, ŋu kuŋjiŋ, ki berduugu ho ŋu karmiya kaawon. ⁷ Diŋ ŋuur iban kadar gamin okiŋco kuuk nu gintu asa min lociŋ, ⁸ asaan nu gaarcot kaawon taat ki beriidu ho ŋu cokiya. ŋu iban kadar ka seener, nu asa min lociŋ ho ŋu aamin kadar ŋa kiŋ ko tabirintu.

⁹ « Nu indaacinno do bi ka gee ku duniiner, kar gay, nu indaaciŋ do bi ka

ŋuur kuuk ki beriidu, asaan ŋu kuŋjiŋ.

¹⁰ Gee okiŋco kuuk kunto, ŋuur kuŋjiŋ, ho gee okiŋco kuuk kuŋjiŋ, ŋuur kunto. Ho iŋ gee ŋuur-aŋ ko, nu gaariy darjiner.

¹¹ Diŋ gay, nun, naa rasiŋ ko duniine ho naa coone do weriŋ. ŋuur gay goy misa do duniiner. Baaba, kiŋ kaak *cawar aale, gooygu iŋ gudurre taŋji, gudurre taat ki beriidu. Gooygu a ŋuu kuuniye ar gem rakki, ar kiŋke iŋ nunu, gi rakki.

¹² Wiktin taat nu goyiy iŋ ŋuura, nu gooyig iŋ gudurren taat ki beriidu. Nu gooyigu nam waanco sa bal rawte, illa ŋaar kaak yaa rawte a kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ¹³ Diŋ gay, nun coona ko do weriŋ. Ya nu kaawa pak wiktin taat nu goy misa do duniin-an, nu kaaw a galal taat nu gintu yaa miin-iŋ aditco tak. ¹⁴ Nu gaarcot kaawon, kar gee ku duniiner gay yilgu, asaan ŋu attanno iŋ ŋuura, ar nun oki attanno iŋ gee ku duniiner-aku. ¹⁵ Nu indaacinno a kii imiliŋ min do duniiner, kar gay, nu indaaciŋ a kii gooyiŋ min do *Seetan-ner. ¹⁶ ŋuur gee ku duniinerro ar nunu gemtido. ¹⁷ Ginu a ŋuu kuuniye kuŋjiŋ tak-tak iŋ botol ta seener. Seen gay, taar ko kaawon. ¹⁸ Nu tabiraag gee-ak do adiy ka kidar, ar nun oki, ki tabirin do adiy ka kidar. ¹⁹ Do bi kaŋco, nu ras zir okinji loci a ŋuur oki yaa kuuniye geenji tak-tak.

²⁰ « Kar gay, nu indaacinno do bi maa-jirnar kuuk goy diŋka-aŋ di, nu indaaciŋ oki do bi ka gee kuuk asa aamine iŋ nunu iŋ kaaw taat ŋuuco kaawe. ²¹ Nu indaaciŋ a ŋuur okiŋco yaa kuuniye rakki. Baaba, kiŋ goy iŋ nunu ar nun goy iŋ kiŋke, nu raka a ŋuur oki yaa nume iŋ ginte a gee ku duniiner yaa ibine kadar kiŋ kat tabirintu. ²² Nu bercot darjin taat ki beriidu lotu a ŋuu kuuniye ar gem rakki, ar kiŋke iŋ nunu, gi rakki. ²³ Nun goy iŋ ŋuura ho kiŋ goy iŋ nunu. Ansi-ak, ŋu gin botol taat ŋuu kuuniye ar gem rakki di, ho ampa a ko, gee ku duniiner

yaa ibine kadar ɲa kiɲ ko kaak tabirintu ho ki elgiigu ar kaak ki elgiinu.

²⁴« Baaba, gee-aɲ, ki berduugu. Nu raka a ɲuu goye iɲ nunu ay wer kaak nu goyiyo. Ampaa ko, ɲuu talin darjiner. Ki berduut darjine-at, asaan ki elgin min duniin bal kilgiye misa. ²⁵Baaba, kiɲ ginaag ay maan iɲ botiliy. Gee ku duniiner, ɲuur baliɲ ibine. Kar nun gay ibin-ɲiɲ ho geendu-aɲ sa ibin kadar kiɲ ko kaak tabirintu. ²⁶Nu gaariɲiɲ loco ho naaɲ gaare pey a ele kaak ki elgiinu yaa goye loco oki. Ho nun meendu sa, naa goye iɲ ɲuura. »

Obinji ka Iisa

(*Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Luk 22.47-53*)

18 Min Iisa gasiit kaawoy-ata, ɲa uctu iɲ maajirɲay ho ɲu deettu aar corkilol kaak ɲu koliy Sedron. Wer-ak gin jineene. Iisa iɲ maajirɲay unjitu do jineen-aka. ²Wer-ak, Zuudas kaak asaaji isine do Iisa sa ibingiga, asaan wer-ak, Iisa iɲ maajirɲay jaawgiy iɲ menaw. ³Hiyya, do wer-ak, Zuudas uctu iɲ askirin ku Room ho iɲ askirin ku agindaw ku gay satkiner iɲ ku Pariziyenar. ɲa ogiriico ho ɲa iyiig do jineen-aka. Askirna-ak sok garti, biruwna ho iɲ lampina. ⁴Iisa gay, ɲaar iban ko maan kaak yaaji ase. Ampaa ko, ɲa asiico moota ho ɲa indiigu aman : « Ku bariya waa ga ? » ⁵ɲuur gay telkiiɲi aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » Iisa diyiico aman : « ɲa nun ko aɲka. » Do wer-ak, Zuudas kaak isinaaji do Iisa-ak sa goya. ⁶Do wiktin taat Iisa diytu aman : « ɲa nun ko aɲka », ɲu dendirtu aaro ho ɲu sollitu keder. ⁷Iisa indiig pey aman : « Ku bariya waa ga ? » ɲuur gay diyiiɲi aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » ⁸Iisa telkiico aman : « Nu diykon doo a nun ko aɲka. Ya ɲa nun di

kaak ku bariyiy-ak, rason maajirɲar-aɲ yaa deete. » ⁹ɲa kaawtu ansi-ak, asaan kaaw taat ɲa kaawtu awalle yaa ase do werti aman : « Baaba, min gee kuuk ki beriidu-aɲ, nu bal rawte yoo waan minnino. »[‡]

¹⁰Hiyya, do wer-ak, Simon Piyer kaak gin *seepin-ak ceepiiga ho ɲa asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ɲa dukumiijit dengey ta meeda. Gay riyor-ak, sinji Malkuus. ¹¹Iisa gay diyiiɲi do Piyer aman : « Unji seepinen-aɲ do caapoy. Ya lociɲ-ak, taabin taat Tanni kaawtu a naa taabiye-at, nu aawaatdo walla ? » ¹²Min ɲaar-ak, askirna iɲ tatkuwco, iɲ askirin ku agindaw ku Yuudinnar okiɲco, ɲu obiig Iisa ho ɲu duuniiga.

Iisa do unji ka mee satkiner ka tatko

¹³Hiyya, ɲu iyiiɲi ja do gem rakki, sinji *Han. ɲaar gay, takan daaciy ta *Kayip. Do elig taar-at, Kayip ko *mee satkiner ka tatko. ¹⁴ɲaar ko kaak taayig agindaw ku Yuudinnar aman : « Guna ya gem rakki di mat do bi ka gee okiɲco. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(*Matiye 26.69-70, Maark 14.66-68, Luk 22.55-57*)

¹⁵Simon Piyer iɲ giji *maajirince ka pey aadaag Iisa. Maajirince ka pey-ak gay, mee satkiner ka tatko ibingiga. Paa ko, ɲa unjitu iɲ Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. ¹⁶Kar Piyer gay pey kara do bit ka botildi. Hiyya, maajirince kaak mee satkiner ka tatko ibingiy-ak amiltu kara. ɲa kaawiitit do daatik taat gooya botol a taa rasiɲ Piyer yaa unje oki. ¹⁷Wiktin taat Piyer unjiyo, daatik taat gooya botol-at indiig aman : « Kiɲke oki min maajirɲay ku gem-aɲ doo ? » Piyer telkiitit aman : « Ha'a, nun maajirinceydo. »

[‡]18:9 Wer ka gase kaawor do Yaaya 6.39, 17.12.

¹⁸Do wiktin taar-at, us diyaw. Paa ko, gay riyor in askirin kuuk gooya wer-ak biytu ako nu ooriyo. Piyer sa peytu in nuura, na ooriyo.

Mee satkiner ka tatko indiig Iisa

(*Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Luk 22.66-71*)

¹⁹Kar mee satkiner ka tatik indiig Iisa do bi ka maajirnay ho do bi ka bilde kaak na bildiyy gee. ²⁰Iisa gay telkiiyi aman : « Nun kaaw bal cigile do unco ka gee okinco. In menaw, nu bildigiy gee do geray ku salaaner ho do *ger ka Bunji. Nu bal kaawe maan tak-tak in cigile. ²¹Kar maa di ki indiin pey ? Ya ki rakaw, indig ja gee kuuk dorintu. Nuur iban taat nu kaawiico. » ²²Do kaawoy taar-at, askirince rakki min kuuk peya do wer-ak baasiig Iisa. Na kaawiiyi aman : « Ampaa kat ki telkiiyi do mee satkiner ka tatko walla ? » ²³Kar Iisa gay telkiiyi aman : « Ya nu kaaw jookumo, gaarduug ja nigindu. Kar ya kaaw taat nu kaawtu-an kat do werti gay, maa di ki baasiinu ? » ²⁴Min naar-ak, *Han naamiig Iisa do *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Wiktin taat na naamiijiga-ak, Iisa, nu bal ipirin misa.

Tatire ka Piyer

(*Matiye 26.71-75, Maark 14.69-72, Luk 22.58-62*)

²⁵Wiktin taar-at, Piyer gay oora misa ako. Kar nu indiig pey aman : « Kinke oki min maajirnay ku gem-an doo ? » Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nun maajirinceydo. » ²⁶Kar min gay riyor kuuk gina riy do mee satkiner ka tatko-ak, goy gem rakki jaamay ka gem kaak Piyer dukumtu dengey-aka. Gem-ak diyiiyi do Piyer aman : « Kinke-an, nu bali tale in Iisa do jineendi walla ? » ²⁷Piyer gay tatirtu pey. Hiyya, do wer-ak, kokir boogtu.

Iisa do unji ka Pilaat

(*Matiye 27.1-2, 11-14, Maark 15.1-5, Luk 23.1-5*)

²⁸Kar in kawtir kawtira, nu amiltu min do ger ka *Kayip ho nu iyyig Iisa do ger ka Pilaat, tatkaw ka Room. Kar agindaw ku Yuudinnar-ak bal unje, asaan nu rakaado nige zinkico uudin taat *gaanu-unco diytu awalle min nuu tee tee ka *Paakdi. ²⁹Ampaa ko, Pilaat amiliico, na dakiig gas kara. Kar na indiig aman : « Gem-an, ku gasji maa kaawra ? » ³⁰Agindaw-ak telkiiyi aman : « Ya gem-an kat bal nige-ak, zer ni iyaajigdo anne. » ³¹Pilaat gay diyiico aman : « Di naar-ak, obonga ku maaniiko, ku baayiy deen kaawoy uudin taat gaanuunko diytu. » Nuur gay telkiiyi aman : « Nin bal gine botol taat nii dee gemo. » ³²Iisa gay kaaw ja ko mamam na asiy mate. Ansii kat, uudin taat agindaw-ak kaawtu, kaaw-at astu do werti.

³³Min naar-ak, Pilaat unjitu pey do geriy, na koliig Iisa, kar na indiig aman : « Has, kinke-an ko sultan ka Yuudinnar walla ? » ³⁴Iisa telkiiyi aman : « Kaawon-an, ki meenjini di pakire wala gee ku pey kat kaawjin bir ? » ³⁵Pilaat gay kaawiiyi aman : « Ya locin-ak, nu *Yuudince walla ? Nuur gee ku darren in agindaw ku gay satkiner kat iyingin lotu. Kaawor ja, ki nig maa ? » ³⁶Iisa telkiiyi aman : « Jardor tanto, taar do duniinero anne. Zer ya jardor kat anne-ak, wiktin-an, geendu jilintu ko min do pise ku agindaw ku Yuudinnar. Kar gay, jardor tanto, taar do duniinero anne. » ³⁷Kar Pilaat indiig aman : « Ya pa-ak, kinke-an ko sultan doo ? » Iisa gay telkiiyi aman : « Kin meenjini kaawit ko. Nun, nu weentu ho nu as do duniinero asaan naa gaare seene. Gee kuuk raka seene, nuur cokiya kaawor. » ³⁸Pilaat indiig Iisa aman : « Seen gay taar maa ? »

Pilaat berig Iisa n̄uu dood̄in̄ ka etor

(Matiye 27.15-31, Maark
15.6-20, Luk 23.13-25)

Min Pilaat kaawtu pa-ak, ɲa dakiig gas pey Yuudinna-aku ho ɲa kaawiico aman : « Gem-aɲ, nu balji gase kaaw taat yaa iye muutuy. ³⁹ Kar gay, kuɲ gin aadin taat nu pikgiyko gem ka daɲaayner do iidin ta *Paakdi. Kar diɲ gay, ku raka naako pikiɲ sultan ka Yuudinnar walla ? » ⁴⁰ ɲuur gay kooliiji aman : « Ha'a, ɲaarro. Ni raka Barabaas ! » Sando, Barabaas-ak gay, ɲaar bandiɲce.

Pilaat ooy a n̄uu dood̄in̄ Iisa

19 Pilaat unjitu pey do geriy. ɲa diyiico do askirnar a n̄uu koocin̄ Iisa in̄ kord̄iɲgo. ² Askirna-ak siyiiji jakumne ta sultinniidi ta jamiidi. In̄ ajimiye kaak ɲu ajimiyyiga-ak, ɲu isiijit do kaay. Kar pey ɲu isiiji batik ta sultinniidi taat dindiko. ³ ɲu baawiiji moota, kar ɲu ooyiiji aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, seek ! » Kar ɲu koociiga.

⁴ Pilaat amiltu pey kara. ɲa diyiico do Yuudinnar aman : « Talon̄ ! Naakon̄ imil-in̄ Iisa kara. Ansi-ak, kuu ibine kadar nu balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁵ Hiyya, Iisa amiltu kara in̄ jakumne ta jamiidi do kaay ho in̄ batik ta dindik-at do ziy. Pilaat diyiico aman : « Aɲ gemko ! » ⁶ Min agindaw ku gay satkiner in̄ askirin kuuk gooy'a *ger ka Bun̄di taliig Iisa-ak, ɲu teestu koole aman : « Dood̄ig ka etor ! Dood̄ig ka etor ! » Pilaat gay kaawiico aman : « Icoɲ ku maaniiko dakon̄ dood̄ ka etor, asaan nun-aɲ balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁷ Gee-ak telkiiji aman : « Nin gin *gaanuun kaak kaawa a ɲaa mate, asaan ɲa diya a ɲa Ron̄ ka Bun̄di. » ⁸ Min Pilaat dortu pa-ak, kolaw obiig pey dakin paka. ⁹ ɲa unjitu pey do geriy. Kar ɲa dakiig gas Iisa ho ɲa indiiɲ aman : « Kiɲke asa min momo ? » Kar Iisa gay balji telke

yoo maanna. ¹⁰ Min ɲaar-ak, Pilaat diyiiji aman : « Lotu kat ki rakaado kaawe ? Ki ibanno a nu gin botol taat naan̄ pike wal taat naan̄ doode ka etor walla ? »

¹¹ Iisa telkiiji aman : « Ya ki gin botol taat kiin dood̄in̄ ka etor-ak, illa taat Bun̄ beriiɲ min kuwa. In̄ taar-ak kat, ɲaar kaak berintu do pisin̄iɲ ic kaya pak tan̄iɲ. »

¹² Min ɲaar-ak, Pilaat bariya ko botol taat ɲaa pikiɲ Iisa di. Kar Yuudinna gay tees pey koole aman : « Ya ki pikig gem-aɲ, ki royaydo ka sultan ka tatik ka Room ! Asaan gem kaak gina ziy sultan-ak, ɲaar adiney ka sultan ka tatik ka Room ! » ¹³ Min Pilaat dortu pa-ak, ɲaa imiliig Iisa kara. ɲa goytu do wer ka seriiner kaak ɲu pintu in̄ dambay. Wer ka seriiner-ak, Yuudinna kolaag in̄ kaawco a « Gabbata ». ¹⁴ Sando, ka kawtinti gay iidin ta *Paakdi. Pat ot ȳriyo. Do wer-ak, Pilaat kaawiico aman : « Talon̄, aɲ sultinko ! » ¹⁵ ɲuur gay teestu pey koole aman : « Ibiniy weriy ! Ibiniy weriy ! Dood̄ig ka etor ! » Pilaat indiiɲ aman : « Ku raka naa dood̄in̄ sultinko ka etor walla ? » Agindaw ku gay satkiner telkiiji aman : « Ni bal gine sultan ka pey. Sultinni-ak, ɲaar ko sultan ka tatik ka Room-aɲ di. » ¹⁶ Hiyya, Pilaat bericog Iisa, ɲu baayiy dood̄in̄ ka etor. Kar askirna-ak obiiga ho ɲu deettu in̄ ɲaara.

Dood̄e ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Maark
15.21-32, Luk 23.26-43)

¹⁷ Wiktin taat Iisa amiliy min do geegirdi-ak, meenji di icig etoy kaak ɲu baayiy dood̄in̄ji. ɲa aaniytu wer kaak ɲu baayiy dood̄in̄ji-aka. Wer-ak, ɲu kolaag a « Dawik ta kaar » ho in̄ kaaw ta *Yuudinnar gay, ɲu kolaag a « Golgota ». ¹⁸ Min ɲu ottu do wer-ak, askirna-ak doodiig Iisa ka etor. ɲu dood̄tu pey gee seer ka atiydi, rakki do meeday, rakki gay do ɲugilay. ¹⁹ Pilaat diyiico do geen̄ji a ɲuu siire maanna, ɲuu dood̄in̄

ka etoy ka Iisa. Maanna-ak, ɲu siirji aman : « Iisa kaak min Nazareet, sultan ka Yuudinnar. »²⁰ Yuudinna dakina garkiyyiig maan kaak ɲu siirtu-aka, asaan wer kaak ɲu doodiig Iisa-ak mootan di in geeger. Ho siire-ak sa, ɲu siirig in kaaw ta Yuudinnar, in ta Roominar ho in ta Greknar.²¹ Min agindaw ku gay satkiner ku Yuudinnar taliig maan kaak Pilaat siirtu-ak, ɲu baawiiji. ɲu diyiiji aman : « Maa di ki siiriy aman : “ Sultan ka Yuudinnar ” ? Nin raka kii siire aman : “ Gem-aɲ diya a ɲa sultan ka Yuudinnar. ” »²² Pilaat gay telkiico aman : « Kaaw taat nu siirtu-at, nu siirta. »

²³ Askirin gay, min ɲu doodiig Iisa ka etor, ɲu deediit kesuuney werin pood, ay gem di ictu wer rakki. Kar ɲa gin pey batik yaarko taat bal orpe, ɲu azit werti rakki di min kuwa yoo baata. Taar sa ɲu iciita.²⁴ Do bit kanti ko, askirin kaawtu benannico aman : « Dakinte eerintido. Kanjinte kanjen di. Gem kaak ta galji di yaa icinti. » Ampaa ko, kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « ɲu deedit kesuuner ho ɲu kanje in batkor ta yaarko. »^f

²⁵ Moota in et kaak ɲu doodiig Iisa-ak gay, daad peya ede, ɲuur atan Iisa, in booti Mariyam, in daacyi ta Kilopaas ho in Mariyam taat min geeger ka Magdala.²⁶ Wiktin taat Iisa taliit yaaco ho ɲa taliig *maajirincey kaak ɲa elgiyo peya do serpiti-ak, ɲa diyiitit aman : « Iya, aɲ ko ronke. »²⁷ Kar ɲa kaawiiji pey do maajirincey aman : « An ko yaako. » Min ɲaar-ak di, maajirince-ak iyiit atan Iisa do geriy.

Muut ta Iisa

(Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Luk 23.44-49)

²⁸ Min ɲaar-ak, Iisa kaawtu aman : « Ibin diyaanu. » Ka seener, ɲa ibina ko kadar riyoy gaase, ɲa kaawtu pa-ak a kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner yaa ase do werti.²⁹ Do wer-ak gin bardil miin in maam tooro ku *biɲdi. Askirna-ak ictu bit ka jardor, ɲu duuniit do kordɲ ta et kaak ɲu koliy « Isoop ». ɲu coopiig do maamar, kar ɲu naamiiig do bi ka Iisa.³⁰ Min Iisa aawiiga, ɲa diytu aman : « Hiyya, ta nece. » Min ɲaar-ak, ɲa oniig kaay ho ruwwiney amiltu.

ɲu waacig Iisa do serpey

³¹ Uudin taat ɲu siya ko zɲkico do yiriy ta *sabitdi, agindaw ku *Yuudinnar bal rake a momtin kuuk ɲu doodtu-ak yaa goye pey kuwaɲ di. Asaan yiriy ta sabit-at, taar yaarko. Hiyya, ɲu kaawiiji do Pilaat a ɲaaco kaawe do askirnar ɲuu baa yiimiɲ asinco ku gee kuuk ɲu doodtu-aku.³² Hiyya, askirna-ak baawtu. Gee kuuk ɲu doodiig in Iisa-ak, ɲu yiimiicog asinco. Ay gem di, ɲu yiimig asinji rakki rakki.³³ Wiktin taat ɲu otiiji do Iisa gay, ɲu gasig ko ɲa mate. Min pa-ak, ɲu bal ko yiimiɲ asinji.³⁴ Kar min askirna-ak, rakki ictu garta, ɲa waaciig Iisa do serpey ho baar in amay amiltu.³⁵ Gem kaak siirkon gamin-aɲ talig in odinay ho kaawoy-an ka seener. ɲaar meenji iban kadar kaawoy taat ɲa kaawiy-an ka seener ho ɲa kaawiy a kunjo oki yaa aamine.³⁶ Kar awalle gay, ɲu siir do Kitamner aman : « Yoo kaasoy rakki sa, ɲu bal yiiminji. »^g Maanna-aɲ kuuniytu asaan kaaw-an yaa ase do werti.³⁷ Do wer ka pey ɲu siir do Kitamner aman : « Yiriy rakki, odinco,

^f19:24 Wer ka gase kaawor do Soom 22.19.

^g19:36 Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.46, Nombir 9.12 ho Soom 34.21.

ɲu asa aaniyiɲ do ɲaar kaak ɲu waacig do serpey. »**

Unje ka Iisa do maginer

(Matiye 27.57-61, Maark
15.42-47, Luk 23.50-56)

³⁸Min gamin-aɲ birtu, gin gem rakki min geeger ka Arimate kaak ɲu kolaag Yuusup. ɲaar sa maajiriŋcey ka Iisa. Kar ɲa bal kaawe do geemir, asaan ɲa gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. ɲa baawiiɲi do Pilaat ho ɲa dakiig inda a ɲaaji rase botol, ɲa baayiy paayin zi ka Iisa. Hiyya, Pilaat ooytu Yuusup ba paayinji, ɲa baayiy tiisinji. ³⁹Kar gin pey gem ka pey, ɲu kolaag Nikodeem. ɲaar ko kaak awalle baawji dak ko do Iisa in aando-aka. ɲaar gay iytu itir kaak ɲa amsig buw ku atay kuuk ɲu koliiy « miir » in « alowes ». Itir ɲaar-ak, oominkuwiyyaa nece in jeliɲ ka amiydi. ⁴⁰Yuusup in Nikodeem ictu jarɗo, ɲu kockiciitit itir uudin taat Yuudinna gingiy ya ɲu tiisa geenɗo, kar ɲu maliyiig zi ka Iisa in kappanne. ⁴¹Do wer kaak ɲu doodiig Iisa-ak gay gin jineene rakki. Kar atta do jineendi-ak gay gin magin taat ɲu baltit unje misa gemo. ⁴²Uudin taat ka kawtinti sabit ko, pey magin-at sa moota di-ak, hiyya, ɲu unjiig zi ka Iisa do maginer-ata.

ɲu bal gasin zi ka Iisa do maginer

(Matiye 28.1-8, Maark
16.1-8, Luk 24.1-12)

20Yiriy ta dumaas, Mariyam taat min Magdala saktu, ta baayiy do maginer. Min ta ottu, ta tala kar dambi kaak ɲu dibiriit magin-ak, ɲu tunkilig serpiya. ²Hiyya, ta yeeptu in gafti, ta dakiig gas kun Simon Piye in maajirin kaak Iisa elgiyo ho ta kaawiico aman : « ɲu imilig *Rabbinte, kar ni ibanno wer kaak ɲu diyiiga. »

³Min Piye in *maajiriŋce-ak doriit kaawti, ɲu uctu ho ɲu aaniytu do maginer. ⁴Do baanɗo-ak, ɲu gada di. Kar gay, maajiriŋce kaak rakki-ak gada pakgig Piye. Ampaa ko, ɲa ogiriiɲi do maginer. ⁵Kar ɲa yogiltu do maginer. ɲa taltu jarɗaɗ di goy keder, kar gay, ɲa bal unje. ⁶Kar ba aar, Simon Piye sa ottu. Min ɲa ote, ɲaar-ak unjitu kalak do maginer. ɲaar sa taliig jarɗaɗ kuuk goy keder-aku. ⁷ɲa taliit pey jarid taat ɲu maliyiig kaay ka Iisa. Jarɗo-at, ɲu bal diyin sawa in jarɗaɗ ku awalle-aku. Kar gay, ɲu maliyit keetiti ho ɲu diyig keetiti. ⁸Min ɲaar-ak, maajirin kaak ogirji do Piye do maginer-ak unjitu oki. ɲa taltu in odinay ho ɲa aamintu kadar Iisa nooye. ⁹Ka seener gay, yoo yiriy taar-ata, maajirin bal ibinin kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner taat diya a Iisa asa nooye min datik ta gee kuuk mate. ¹⁰Hiyya, maajirin kuuk seer-ak yeeptu do geriycu.

Iisa num in Mariyam taat min Magdala

(Matiye 28.9-10, Maark 16.9-11)

¹¹Mariyam taat min Magdala-at gay yeeptu pey do maginer. Ta peyiy do bit ka maginer ho ta aliyo. In alinti, ta yogiltu atti ka maginer ¹²ho ta taltu *ɗubal ku Bunɗi seer kuuk is batik portik kar. ɲu goy do wer kaak ɲu diyiig zi ka Iisa, rakki in kaay, rakki in asinji. ¹³ɗubal ku Bunɗi-ak indiit aman : « Kar ala maa ga ? » Taar gay telkiico aman : « ɲu imilig *Rabbiner, kar nu ibanno wer kaak ɲu diyiiga. »

¹⁴Min ta kaawtu pa-ak, ta kolsitu ho ta taliig Iisa peya do wer-aka. Kar gay, ta bal ibininji. ¹⁵Kar Iisa indiit aman : « Kar ala maa ga ? Ka bariya waa ? » Mariyam gay ginig a ɲa gay gooye jinneendi, ta diyiiji aman : « Gem kol sinji,

**19:37 Wer ka gase kaawor do Zakariya 12.10.

ya ŋa kiŋ kat icig sa, gaaror weriy, nu baayiy icinji. » ¹⁶ Iisa koliit iŋ siŋti aman : « Mariyam ! » Ta kolsitu ho ta kaawiiŋi iŋ kaaw ta *Yuudinnar aman : « Rabbuni ! » Ansi-ak aman : « Gem kol Tacco ! » ¹⁷ Min ŋaar-ak, ŋa diyiitit aman : « Dakin obindudo, asaan nu bal coone misa do Tanni. Kar gay, dakig gas siŋtar, diyco a nun coonaaji do Tanni kaak Takko oki. Nun coona do wer ka Buŋdu kaak Buŋko oki. »

¹⁸ Hiyya, Mariyam taat min Magdala-at yeepu, ta dakiig gas maajirnay ho ta miniig aman : « Nu talig Rabbine. » Kar ta osiicot kaaw taat ŋa kaawiititi.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(*Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Luk 24.36-49*)

¹⁹ Do dumaas taar-at di, iŋ maako, maajirin numtu do ger rakki. Ger-ak, nam ŋu dibirig iŋ kerle min atta, asaan ŋu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Do wiktin taat ŋu goyiyo, Iisa astu, ŋa peytu do datikco ho ŋa kaawiico aman : « Aapiy taa goye iŋ kuŋko ! » ²⁰ Min ŋa kaawtu pa-ak, ŋa gaarico pisinji iŋ serpey. Min maajirin taliig Rabbin-ak, aditco gintu portiko. ²¹ Iisa diyiico pey aman : « Aapiy taa goye iŋ kuŋko ! Uudin taat Tanni tabirintu do datikko, nunu oki tabiraako do adiy ka kidar, ku baayiy gine riyor. » ²² Min ŋa kaawtu pa-ak, ŋa biyiriico usu ho ŋa diyiico aman : « Ooyon Ruwwin ta Buŋdi. ²³ Nu diyaako, ya ku saamiy zunuubinna ku gemor, Buŋ sa yaaji saamiye. Kar ya ku pooc saamiye zunuubinna ku gemor gay, Buŋ sa saamiyaa-jido. »

Iisa kaawa iŋ Tooma

²⁴ Yiriy taat Iisa asiico do maajirnay-ak, rakki minninco ginno. Ŋaar siŋji Tooma kaak ŋu koliy oki Didim. ²⁵ Kar ba aar Tooma astu. Eenji kaawiiŋi aman

: « Ni talig Rabbine ! » Kar Tooma gay telkiico aman : « Ya nun kon di bal tale delin ku pontinar kuuk do pisinji, ya nu bal ŋaame kormor do delin ku pontinar ho ya nu bal ŋaame pisindu do del taat do serpey, nu aaminaado bat. »

²⁶ Astu suugin ta pey, yiriy ta dumaasdi, maajirnay ku Iisa numtu pey do ger-aka. Kar yiriy taar-at, Tooma goya. Ger-ak, ŋu dibirig pey iŋ kerle min atta. Kar Iisa asiico pey, ŋa peytu datikco ho ŋa kaawiico aman : « Aapiy taa goye iŋ kuŋko ! » ²⁷ Kar Iisa diyiiji do Tooma aman : « Kiŋ kaak meela-aŋka, talig pisindu ho ŋaam kormoŋ anne. Ŋaamig pey pisinjiŋ do del ta serper. Min yiriyta-aŋ, pey ko min meelo ho aaman ! » ²⁸ Tooma telkiiŋi aman : « Kiŋke Rabbiner ho Buŋdu ! » ²⁹ Iisa diyiiji aman : « Ki aamintu asaan ki talintu. Kar gay, nu diyaajiŋ, galal do gee kuuk balin talindu ho aamine. »

Baati ta maktumne-anta

³⁰ Iisa gin pey gamin kuuk ajbay dakina kuuk maajirnay taltu iŋ odinco. Kar gay, waan bal siiriŋi atta do Kitamne-anta. ³¹ Kar gay, gamin okiŋco kuuk ŋu siirtu-aŋ, ŋu siirig a kuu aamine kadar Iisa, ŋaar Masi kaak Buŋ doftu, ho ŋaar ko Roŋ ka Buŋdi. Ya ku aamin do kaaw-anta, iŋ siŋ kuŋji, kuu gase goye kaak taŋ.

Iisa bayinco do maajirnay ku peesira

21 Ba aar, Iisa bayniico pey do maajirnay do bi ka barre kaak ŋu koliy Tiberiyaad. Talonŋ maman ŋa bayniico. ² Maajirnay ku Iisa peesira goy werco rakki. Ŋuur gay kuŋ Simon Piyer, iŋ Tooma kaak ŋu koliy Didim, iŋ Natanayeel kaak min Kana kid ka Galile, iŋ koogin ku Zebede ho iŋ maajirin seer ku pey. ³ Simon Piyer diyiico do eenji aman : « Nu baa cabe boosi. » Ŋu kaawiiŋi aman : « Gi baa sawa. » Hiyya, ŋu daktu

nep markabco ho ɲu ɗeettu. ɲu daktu tees cabe. Kar ɗo aando taar-at, ɲu bal gase yoo maanna.

⁴Min wer wale, Iisa peyiico ɗo gongumor. Kar maajirɲay gay bal ibiniɲji. ⁵Iisa indiig aman : « Gem kol kooginay, has ku bal ice yoo maanna ? » ɲuur gay telkiiɲi aman : « Hii ! Yoo maanna, ni bal ice. » ⁶Iisa diyiico aman : « Di ɲaar-ak, pikkiron ribinko in pise ka meeda, ek di, kuu gase. » Hiyya, ɲu pikkiriit ribinco uudin taat ɲa kaawiico. Kar ta mintu nam ɲu gedarro ɗaaniinti. ⁷Maajirin kaak Iisa elgiy-ak diyiiji ɗo Piyer aman : « Gem kaak kaawte-aɲ, ɲa *Rabbine ! » Min Piyer dortu a ɲa Rabbin-ak, ɲa isiit batkoy taat ɲa cimtu wiktin taat ɲa ɓaay cabe ho ɲa galto ɗo amiydi. ⁸Maajirin ku pey-ak gay ɗaaniit ribinco in boosti ho ɲu coktu ɗo gongumor in markabco. Asaan gongum serekɗo, ɲaa nece ar kocingil miy seer di. ⁹Min ɲu paaytu keɗer, ɲu taltu ako taat ɲu leetit boos kuwa ho ɲu taltu pey mappa. ¹⁰Iisa diyiico aman : « Iyundu min boosko kuuk ku soktu-aɲku. » ¹¹Hiyya, Simon Piyer coktu ka markabar, ɲa ɗaaniit ribin keɗer. Atta ta gin boos ku aginda miya in orok beey in subba (153). Kar in dakinaw ta boosir-aɲ sa, ribinco bal eere. ¹²Iisa koliig aman : « Asoɲ, kuu tee. » Hiyya, ɲu astu. Kar waanco bal gece indiɲ aman : « Kiɲ waa ? » asaan ɲuur iban ko kadar ɲa Rabbine. ¹³Iisa sinjitu moota, ɲa ictu mappa ho ɲa ɗeediicoga. Kar ɲa beriico pey boosi. ¹⁴Bayniɲji ɲaar-ak, ka subbiɲkar ko ɗo maajirɲay min ɲa nooytu.

Iisa kaawa in Piyer

¹⁵Min ɲu teetu, Iisa indiig Simon Piyer aman : « Simon, roɲji ka Yaaya, has ki elgin pak eenjiɲ walla ? » ɲaar gay telkiiɲi aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa kaawiiɲi pey aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka roɲ tamgir-aɲku. » ¹⁶Kar pey Iisa indiig ɓaayiy ka seeriɲkar

aman : « Simon, roɲji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » ɲaar gay telkiiɲi aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa diyiiji aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka roɲ tamgir-aɲku. » ¹⁷Kar pey Iisa indiig ɓaayiy ka subbiɲkar aman : « Simon, roɲji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Wer-ak, Piyer adiy nigtu ɗo bi kaak Iisa indig dees subba aman : « Has ki elgiinu walla ? » Kar ɲa telkiiɲi ɗo Iisa aman : « *Rabbiner, ki iban gamin okinco. Ki iban kadar nu elgicin. » Iisa gay diyiiji aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka roɲ tamgir-aɲku. » ¹⁸Cokay ! Naan kaawe seene. Do ɗubiluwin, kiɲ meenjiɲ duuna karraabiney, ki ɓaayiy wer kaak ki rakiyo. Kar ya ki zaɓ gay, waan ka pey kat yaan duuniɲji ho ɲaan iye ɗo wer kaak ki rakiyɗo ɓaawe. » ¹⁹Iisa kaawiy pa-ak, asaan ɲa raka gaare maman Piyer asiy mate ɗo oziliik ta Bunɗi. Hiyya, min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa diyiiji ɗo Piyer aman : « Aadnu ! »

Iisa in maajirin kaak ɲa elgiyo

²⁰Piyer kolsitu ho ɲa taliig *maajirin kaak Iisa elgiy-ak aadaag min aarco. ɲaar ko kaak awalle onji ɗak ko ɗo Iisa ɗo wiktin ta teenco ho ɲa indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ɲa waa kaak yaan isine ? » ²¹Min Piyer taliig maajirin-ak, ɲa indiig Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, di ɲaar gay, maa yaaji ase ɗo kaay ? » ²²Iisa telkiiɲi aman : « Ya nun kat raka a ɲaa goye paa nam naa yeepe ɗo duniiner gay, kiɲ maa isgicin ? Kiɲ aadin di ! » ²³Do wer-ak, kabarre totiriico ɗo ɗatik ta siɲtar a maajirin-ak ɲaar-ak mataaɗo tak-tak. Sando, Iisa gay diyiiji ɗo Piyer aman : « Ya nun kat raka a ɲaa goye paa nam naa yeepe ɗo duniiner gay, kiɲ maa isin-icin ? » Yampa, ɲa balji ɗiye a maajirin-ak mataaɗo.

²⁴ɲa maajirin kaak Iisa kaawiy biy-aɲ ko kaak kaawiiɲi gamin-aɲku ho ɲa

siiriig siire. Di nin gay iban kadar ɗa
kaawa seene.

²⁵ Iisa gin pey gamin dakina ku pey.
Zer, ya ɗu siiraag gamin-aɗ okiɗco-ak,

nu ibina kadar adiy ka kidar okiɗji gedi-
raaɗo iciɗco.

Akt

Riy ta paliinna ku Iisa Masi

Pile ka kaawor

Luk siir makaatamna seera : taat awalle Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka riy taat Iisa Masi gintu keder. Ta seerinkar gay, taar ko maktumne ta Akt-anta, taat kaawa do bi ka riy taat paliinna gintu min Buɗ cooniig Iisa ho ɗa diyiig do serpey. Iisa Masi, paliinna talgigdo in odinco ar ka awalle. Kar gay, ɗa goy datikco in Ruwwin ta Buɗdi. Ruwwin-at gaayaag maajirin ku Iisa do gaare ka Kabarre ta Gala.

Luk siirit maktumne-an do gem rakki sinji Teyopil (Akt 1.1) in gee okinco kuuk raka ibine gamin kuuk kuuniye min Iisa nooytu min do muuti. Ampaa ko, ya gee dorit Kabarre ta Gala ho ɗu ooyta, ɗu teesiy ko Egliz. Luk gaara ja mamam Egliz teestu Zeruzaleem in Yuudinna. ɗa gaaraate pey mamam Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa totirtu do kid ka Palestin okinji ho do darrinay kuuk leyig barre kaak ɗu koliiy Mediteraane, nam Room, geeger ka Tatko. Kar min do werin ɗuur-ak ko, diɗ oki kretiyenna gaariit Kabarre-at do gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji.

Maajirna era Ruwwin ta Buɗdi

1 Gem kol sinji Teyopil, nu siir ko do maktumner taat awalle gamin okinco kuuk Iisa Masi gintu ho kaawin okinco kuuk ɗa gaartu min Buɗ ɗaamiiga ²nam yiriy taat Buɗ cooniig ka samaaner. Min ɗa bal coone misa, in gudurre ta Ruwwin ta Buɗdi kat ɗa

dobtu gee a ɗuu goye paliinna, kar ɗa gaariico maan kaak ɗuu gine. ³Ka seener, min ɗa nooytu, ɗa bayinco loco. ɗa goy in ɗuura mena orok pood ho ɗa gaariico gamin dakina kuuk gaara kadar ka seener, ɗa goy in odinay. ɗa kaawco do bi ka *Meennaw ta Buɗdi. ⁴Yiriy rakki, wiktin taat ɗu rakiy tee, ɗa diyiico aman : « Dakon amilenno min Zeruzaleem, illa ku eren ja maan kaak Takko Buɗ kaawtu a ɗaako bere. Maan ɗaar-ak, nu kaawkongga ko. ⁵Ar kaak awalle Yaaya *batiziyiig gee in amay, diɗ gay, dak ko mena sood di, Buɗ yaako batiziyinjo in Ruwwiney. »

Iisa coona ka samaaner

⁶Yiriy rakki, gee ɗumtu in Iisa Masi ho ɗu indiig aman : « *Rabbine, a do wiktin anta-an ko, kii berin pey *darjin pisinco do gee ku Israyeel^{††} ga ? » ⁷Iisa gay telkiico aman : « ɗaar Tanni in izinney kat ɗa diyiit wiktine. Kar kuɗ gay, ku bal gine botol taat kuu ibininti. ⁸Kar gay, wiktin taat Ruwwin ta Buɗdi asko paaya, ku asiy gase gudurre taat ku asiy kaawe bi kanto do geeger ka Zeruzaleem, do kid okinji ka Zuude in ka Samari, ho do ay wer ka duniiner, nam kuu gaasin wer okinji. » ⁹Min ɗa kaawtu pa-ak, Buɗ cooniig Iisa Masi min do unco, kuwa ka samaaner. Wiktin taat ɗa cooniyo, uce asiig goota nam ɗu talgigdo tak-tak. ¹⁰Wiktin taat ɗu wakiliy kocile-ak, tala kar gee seer kesuunco portiko do serpico. ¹¹Kar ɗu kaawiico aman : « Gee ku Galile, maa di ku peyiy kay asinjo ampa, ku kociliy samaane ? ɗa Iisa kaak Buɗ coontu kuwa-ak di, yeeprinji sa asagine ar kaak ku taliig ɗa coontu unko-an di. »

^{††}**1:6** 'ki berin pey darjin pisinco do gee ku Israyeel' : Gee ku Israyeel era a Iisa asacin meennaw ta gee ku Israyeel min do gee ku Room.

Nume ka paliinnar

¹² Min gee ku seer-ak deettu, maajirna paaytu min ka koot ka Olibiyennar^{‡‡}, ɲu yeeltu Zeruzaleem. Zeruzaleem mootan di, yaa nece ar kilomeetir rakki. ¹³ Min ɲu ottu Zeruzaleem, ɲu unjitu geero ho ɲu coktu kuwa ka gusuurdi, wer kaak ɲu numgiyo. Do wer-ak, goy Piyer, Yaaya, Zaak in Andre, Pilip in Tooma, Bartelemi in Matiye, Zaak roŋ ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ho Zuud roŋ ka Zaak. ¹⁴ ɲu numgiy in menaw ho ɲu indiy Buɲ in gelbin rakki. Daaf daarin, in Mariyam atan Iisa, ho in sintay ku Iisa, ɲuur sa goy in ɲuura.

ɲu doɓig Matiyaas kat yaa maɓin Zuudas

¹⁵ Do mena ɲuur-ak, yiriy rakki, gee ku aamine numtu maan ka miya in orok seer (120) gemo. Do wiktin taar-at, Piyer uctu datikco ho ɲa kaawtu aman : ¹⁶⁻¹⁷ « Gem kol sintay, ku iban kadar Zuudas, ɲaar minninte ho riyoy sa ba serpite, kar gay, ɲaar di kaak ogirco do ɲuur kuuk as obin Iisa. Maanna-ak as do weriy asaan Ruwwin ta Buɲdi kat kaawji do Dawuud min awalle a ɲaa siirin do Kitamner a taa kuuniye ampa. ¹⁸ ɲu berji gurus do Zuudas a ɲaaco gaarin Iisa Masi. In gurus-ak, ɲa gidiyту morgo. Do wer-ak, ɲa zuɓkitu guɓ nam aadiy okinco sa booye. ¹⁹ Gee ku Zeruzaleem okinco doriig maan kaak asji do kaay ka Zuudas. Do saan taar-at ko, ɲu kolaag morgo-ak a “ Akeldamma. ” Pa-ak diya aman : “ Morig ka baarir ” in kaawco. ²⁰ Cokiyon taat Sultan Dawuud

siirtu do maktumne ta *Soom do bi ka Zuudas aman :

“ Geriy sa, ɲu poocinji
ho waan sa goyaajido. ”^{¶¶}

ɲa siir pey aman :

“ Gem ka pey kat yaa icin riyoy. ”^{§§}

²¹ Do bi ka siirindi-aɲ ko, gii ice gem kaak yaa maɓin Zuudas. Gem ɲaar-ak yaa gine min gee kuuk goy in ginte do wiktin taat Rabbin Iisa goyiy misa, ²² min wiktin taat Yaaya *batiziyiiga nam yiriy taat Buɲ cooniig kuwa ka samaaner min do datikte. Illa gem-ak yaa kuuniye minninte ginte kuuk talig in odinte nooye ka Rabbinte Iisa Masi. »

²³ Min ɲu doriit kaaw ta Piyer-at, ɲu doɓtu gee seer : ka rakki, sinji Yuusup Barsabaas ho gee gay kolaag Zustuus, ka seerinƙar gay sinji Matiyaas. ²⁴ Min pa-ak, ɲu inditu Buɲ aman : « *Rabbin ki ibingig gelbin ka gee okinco. Gaarni min gee ku seer-aɲ ka moon di ki doɓtu, ²⁵ asaan gem-ak zer yaa goye *paliine yaa maɓin Zuudas. Yampa, Zuudas, ɲaar rasit ko riyoy ho ɲa deet kar wer ka waaliyga. » ²⁶ Hiyya, do wer-ak, ɲu indiiɓ Buɲ a ɲaaco doɓe ɲaar kaak ɲa rakiyo. * Buɲ gay doɓiig Matiyaas. Hiyya, ɲa numtu in paliinna kuuk orok in rakki.

Ruwwin ta Buɲdi paaya do geenji

2 Yiriy ta iidin ta Pantekoot astu, gee ɲuur-ak numtu okinco do wer rakki. ² Kodok di, ɲu dora kar hawin paaytu min kuwa ar us kaak abira gidi-gidi-gidi nam ɲa miniig wer ka ɲu goyiyoy. ³ ɲu tala kar maan amila ar lesas ku aki, lesas-ak totirtu ho ɲu paayiy do ay kaa ka gemor. ⁴ Ruwwin ta Buɲdi gay miniigu

^{‡‡}1:12 ‘koot ka Olibiyennar’ : Koot-ak ɲu koliig pa-ak, asaan ɲa gin atay dakina kaak ɲu koliy Olibiye.

^{¶¶}1:20 Wer ka gase kaawor do Soom 69.26.

^{§§}1:20 Wer ka gase kaawor do Soom 109.8.

*1:26 Awalle, wiktin ta gee ku Israyeel raka ibine waa kaak Buɲ yaa doɓe, ɲu inda ja Buɲ, kar ɲu siiriig sin ku gee okinco do gamnar, ɲu leeyiig gamin-ak do baldumner, ɲu sekiyiita ho ɲu oriig keder. Paa kat, ɲuu tale waan kaak Buɲ yaa doɓe.

ho ɲu teesit kat kaawe kaawin kuuk kuŋ-codo uudin taat ta gaariico a ɲuu kaawe.

⁵Do wiktin taar-at, do Zeruzaleem, gin *Yuudinna kuuk obit abaadinco bombo ho kuuk asa min darrinay okiŋco kuuk do adiy ka kidar. ⁶Min hawin-at kuuniyɲu, gee dakina dortu, ho ɲu astu taliŋ maanna-aka. ɲu barjiltu asaan ɲu cokiya ɲuur kuuk kaawa kaawin kuuk kuŋcodo ho ay gem di cokiya waan kaawa iŋ kaaw ta darrey. ⁷Maanna-aŋ patiy kayco, taat ɲuu kaawej ke ɲu ibanno. ɲu indintu ziŋkico aman : « Ok-iŋco kuuk ku taliy-aŋ, ɲu min Galile di walla ? ⁸Maman gee-aŋ di gediriy kaawe kaawin ku darrite ? ⁹Minninte asa min ay darre : min Partees, min Medi, min Elaam, min Mezopotami, min Zuude, min Kapadoos, min Pont, ho min Aazi. ¹⁰Goy kuuk as min Prizi, min Pampili, min Meser, min kid ka Sireen ka Libi, min Room, ¹¹min Kreet ho min darre ta Sogindi. Minninte goy kuuk Yuudinna ho kuuk Yuuddinado ku aada abaadin ta Yuuddinna. Yampa, okinte, gii do-raagu ɲu kaawa iŋ kaawin ku darriniyte do bi ka gamin kuuk ajbay ku Buŋdi. » ¹²Okiŋco, ɲu ajbiyɲu dakina, taat ɲu kaawej ke ɲu ibanno. ɲu inditu ziŋkico aman : « Taar-an gay baati maa kate ? » ¹³Kar daariŋ gay ajimiyaagu ho ɲu diyiico aman : « ɲu see aay di ! »

Piyer kaawa do geemir

¹⁴Min ɲu cokiɲu kaaw taat gee kaawtu-ak, Piyer astu uŋco iŋ paliinna kuuk orok iŋ rakki, kar ɲa kaawiico rada do geemir aman : « Gem kol siŋtay, kuŋ kuuk Yuudinna iŋ kuŋ okiŋko kuuk goy Zeruzaleem, laaŋ deŋginko samaane do taat naako kaawe ho girsonɲi do taat ku-uniyaw. ¹⁵ɲu kaawa a gee-aŋ see aaye. Kar sando, ka seenerro, taar kat daabinti pat parrik di ! ¹⁶Kar diŋ gay taat nabi

Zowel kaawtu min awalle as kat do werti. ¹⁷ɲa kaaw aman :

“ An taat Buŋ kaawtu :

Do wiktin taat yaa ase,

naako paayin Ruwwiner ay wer do gee okiŋco.

Kooginko ku miday iŋ ku daadi asiɲ kaawe ar nabiinna,

do dubilko ho do gemsiko naaco bayne gamna ɲuu tale.

Kar do aginiykoŋ gay, naaco kaawe iŋ sooniika.

¹⁸Ka seener, menaw ɲuur-ak,

naa berin Ruwwiner ay wero

do gay riyor kuuk miday ho iŋ kuuk daadi.

Paa kat, ɲu asiɲ gine nabiinnar.

¹⁹Nu asiɲ gine gamin kuuk ajbay dakin ka samaaner ho kefer oki.

Gee asa tale baar, ako, iŋ uc ku mooydi.

²⁰Pat asa mate ho koy oki asa newse dindik ar baar,

ja kat yaa ase yiriɲ ta *Rabbiner.

Yiriɲ taar-at yaarko ho gin *darjine.

²¹Wiktin taar-at, ay gem kaak inda Buŋ iŋ siŋ ku Rabbine yaa gase jile. ”† »

²²Piyer deeliit pey kaawoy aman : « Cokiyoŋ sellen, kuŋ gee ku Isray-eel, do taat naako kaawe. Ku iban tam kadar Buŋ gin gamin kuuk ajbay dakina do datikko. ɲa ginig gamin-ak iŋ Iisa Masi kaak min geeger ka Nazareet asaan ɲaako gaare kadar ɲaar kat tabirga.

²³Gem-ak, Buŋ meenji ko berkoŋ do pisiŋko ar taat ɲa raktu. ɲaar iban ko min awalle ho ɲa ictu niyine do maan kaak ku asiiji gine do kaay. Paa ko, ku beriig do gee kuuk ibanno Buŋ a ɲuu doodiŋ ka etor kar ɲaa mate. ²⁴Kar Buŋ gay jilig min do diiginey ho ɲa nooyig min do muuti asaan muut ginno gudurre kaaci. ²⁵Ka seener gay, nabi Dawuud kaawko do Kitamner aman :

“ Nu talaag Rabbine uŋtu doo,

†2:21 Wer ka gase kaawor do Zowel 3.1-5.

ɲa goy dɔ serpar paa kat, nu galiyɔdɔ.

²⁶Do saan taar-at ko, adir gintu portiko ho kaawnar sa gintu gala, asaan nu iban kadar inɲ imaandu kat naa baay jammiye dɔ unɲi ka Bunɲi.

²⁷Asaan Rabbine, ki rasinno ba oole ho ki ooyaado kadar nun gemonɲ yaa zoode keder.

²⁸Ki gaarduut botol taat bera goye ho kiidu miiniɲ adir inɲ galal dɔ wiktin taat naa goye inɲ kinke. ”[‡] »

²⁹Piyer diytu pey aman : « Gem kol sintay, naako kaawe waraɲ, Migite Dawuud, ɲaar mate, ɲu diyiiɲ dɔ girpi[†] kaak yoo diɲ oki goy kar dɔ darrite.

³⁰Kar ɲaar gay nabiinɔe ho ɲa iban kadar Bunɲ togile a gem rakki min dɔ tambaay asa tee meennaw. ³¹Sando, Dawuud ɲaar iban ko min awalle kadar Masi kaak Bunɲ dobtu asa nooye. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diytu aman :

“ Bunɲ bal rasiɲɲi dɔ datik ta gee kuuk mate

ho ziy sa bal zoode dɔ maginer. ”

³²Ansii ko, nu kaawiiko aman : Bunɲ nooyig Iisa Masi-aka, ho okintini, ni talig ɲa goy inɲ odinay. ³³Bunɲ cooniiga, kar ɲa diyiiɲ dɔ meeday, kar ɲa beriiɲi Ruwwiney taat ɲa kaawtu a ɲaaji bere. Maan kaak ɲa gastu min dɔtacco, ɲa berintinɲ Ioni. Taar-an ko taat ku doriyo ho ku taliy diɲka. ³⁴Ya Dawuud meenɲi sa, ɲaar bal coone kuwa. Kar gay, ɲa kaaw dɔ bi ka Iisa Masi aman :

“ Rabbin kaawji dɔ Rabbiner aman :

Asu goy dɔ meedar

³⁵nam wiktin taat naa asirinɲ adinenɲ, ɲuu gine wer ka lee asinɲinɲ. ”[§]

³⁶Kar gay cokiyoɲ, kuɲ okinɲko gee ku Israyeel, ibinoɲ tam kadar ɲa Iisa Masi

kaak ku doodtu ka etor-ak, ɲa ɲaar ko Bunɲ diytu *Rabbine ho Masi ! »

Gee alip subba num inɲ kuuk aamine

³⁷Min gee-ak doriit kaaw-at, ɲu barjiltu tak-tak, kar ɲu indiig Piyer inɲ eenɲi paliinna aman : « Gem kol sintay, ampa-ak gii gineɲ kat maman ? » ³⁸Piyer gay telkiico aman : « Ibinonɲ niginɲko ho ay gemo, ɲu *batiziyinɲi inɲ sinɲ ku Iisa Masi, kar Bunɲ yaako saamiyiɲ zunuuubiniko ho ɲaako bere Ruwwiney. ³⁹Asaan maan kaak ɲa kaawtu-ak, ɲaako berinɲi yoo dɔ kooginko ho dɔ gee kuuk goy serek oki. Ka seener, ɲa berinɲi dɔ gee okinɲko kuuk ɲaa kole. » ⁴⁰Piyer kaawco pey kaawin dakina a ɲuu ooyinɲko ho ɲaa iskinɲco^{**}. ɲa diyco pey aman : « Gee ku diɲka-aɲ, ɲuur samaanno. Pikonɲ botilco ! Ek di kuu gase jile. » ⁴¹Gee kuuk ooy kaawin ku Piyer-ak, ɲu batiziyiigu. Yiriy taar-at, gee gaay nece alip subba numtu inɲ gee kuuk aamin dɔ Iisa Masi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁴²Gee okinɲko kuuk aamine obit garaan-at bombo taat paliinna bildiigu a ɲuu goye ar sinɲa kuuktacco rakki. ɲuu goye sawa : teenɲco, seenɲco sawa ho salaanco sa sawa. ⁴³Do wiktin taar-at, paliinna gin gamin dakina kuuk ajbay inɲ gudurre ta Bunɲi ho gamin-aɲ unɲiico kolaw dɔ geemir. ⁴⁴Gee kuuk aamin-ak, okinɲko kaawco rakki ho ɲu numaaɲ gaminco sawa. ⁴⁵ɲu gidiyaag gaminco, ho gurusco-ak gay, ɲu deediig benannico, ay gem di dɔ wer kaak ɲaaji nece. ⁴⁶Kun kawta, ɲu numa inɲ gelbin rakki dɔ hoosin ta *ger ka Bunɲi. Do geriyo, ɲu tiya sawa inɲ galal, bal ice ka zinɲkico. ⁴⁷Hiyya, dɔ wer-ak, ɲu

[‡]2:28 Wer ka gase kaawor dɔ Soom 16.8-11.

[†]2:29 ‘girpi’ : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a ‘pugurum’.

[§]2:35 Wer ka gase kaawor dɔ Soom 110.1.

^{**}2:40 ‘iskinɲco’ : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a ‘huusiniɲco’.

oziliy Buṇ ho gee okiṇco elgiigu. Ansii ko, kun kawta, Rabbin jiliy gee ku pey asgiy nṁume in ṁuura.

Piyer in Yaaya cool gem kaak rungiye

3 Yiriy rakki, do wiktin ta salaaner in pat subba, Piyer in Yaaya coona do hoosin ta *ger ka Buṇdi ka *Yuudin-nar. ²Ṃa gin gem rakki rungiye min ṁu weeyiiga. Kun kawta, ṁu iyiiga, ṁu diyiig do botol ta ger ka Buṇdi taat ṁu koliy « Botol taat Samaane » a ṁaa oce min do gee kuuk asa unje ede. ³Wiktin taat gem-ak taliig kun Piyer in Yaaya asa unje ede-ak, ṁa indiigu aman : « Gem kol siṁtay, berondu dak da. » ⁴Min ṁu doriit kaawat, ṁu peytu ho ṁu taliig yalaan. Kar Piyer diyiiji aman : « Talni samaane. » ⁵Ek di gem-ak taliig samaane. Ṃa hariya a wal ṁaa gasen ko maan minninco. ⁶Kar Piyer gay diyiiji aman : « Wala nu gin gurus, wala nu gin daabne. Kar gay, maan kaak nu gintu di, naan berinji, in siṁ ku Iisa Masi ka min Nazareet, nu kaawaajin-an : ucu ho jaawu ! » ⁷Do wer-ak, Piyer obiig pisinji ka meeda, ṁa jaaliiga. Ta bite-an di, asinji ku gemor-ak paant tal ⁸ho ṁa uctu parak, ṁa peytu tal, ho ṁa teesit jiwi. Ṃa unjitu in paliinna do ger ka Buṇdi ho ṁa jaawiyo, ṁa beriyo, ho ṁa oziliy Buṇ. ⁹Gee okiṇco taliig ṁa jaawaw ho ṁa ozila Buṇ ¹⁰ho ṁu ibiniig a ṁa gem kaak goygiy oce do botol taat ṁu koliy a « Botol taat Samaane » ta ger ka Buṇdi. Okiṇco, ṁu ajbiyitu tak-tak do maan kaak kuuniyiṁ do gem-aka.

Piyer kaawa do geemir do ger ka Buṇdi

¹¹Piyer in Yaaya unjitu ba tarmi ta ger ka Buṇdi taat ṁu koliy « Tarum ta Se-lemaan » ho gem kaak ṁu cooltu-ak ob baaco di. Gee dakina aaniyiigu in gadco asaan ṁu ajbiy aale. ¹²Min Piyer taliig ṁu asaaco-ak, ṁa diyiico aman : « Gee ku

Israyeel, maa di ku ajbiy pa do gem kaak cool-anṁa ? Maa di ku taliini ampa ? Ku pakira a gem-ak, nin kat coolig in gudur-rini walla ? Wal a nin diṁ kat samaane do unji ka Buṇdi ? ¹³Ha'a, paado ! Ṃa Buṇ ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub, ṁaar di oki Buṇ ka aginiyte kaak berit *darjiney do gay riyoy Iisa. Kun maaniikon di obiiga, ku iyiig do unji ka Pilaat. Kar do wiktin taat ṁa raka pik-inji, kun gay pooce. ¹⁴Ku indig ṁaako pike ṁaar kaak dee gemo ho kaak sell-en do unji ka Buṇdi ho bal nigen gay, ku poocga. ¹⁵Paa kat, ku deeyig ṁaar kaak bera goye. Kar Buṇ gay nooyig min datik ta gee ku mate, nin gay saadinna. ¹⁶Gem-an coole in gudurre ta siṁ ku Iisa. Nun gay aamin in ṁaara ho paa kat, gem kaak ku taliyo ho ku ibiniy-an cooltu-anṁa. In amaanne taat in siṁ ku Iisa Masi kat, ṁa gastu gudurre tak-tak.

¹⁷« Diṁ gay gem kol siṁtay, nu iban tam kunṁo ho in aginduwko, pooce kaak ku poociṁ Iisa-ak asaan ku ibanno maanna. ¹⁸Kar gay, ampa-ak, Buṇ necit kat taat ṁa kaawtu awalle in biṁkico ku nabiinnar aman : « Masi kaak naako tabire asa taabiye. » ¹⁹Diṁka-an gay, ibi-noṁ niginṁo, rason botol ta samaanno ho aadon Buṇ, kar ṁaako saamiyiṁ zunuu-binniko. ²⁰Kar kat, *Rabbin Buṇ yaako bere wiktin ta aapiyer, kar ṁaako ṁaam-in pey Masi kaak ṁa doṁtu loko min awalle, ṁaar ko Iisa. ²¹Diṁka-an, Iisa Masi yaa goyen ja kuwa ka samaaner nam yiriy taat Buṇ asiy newsin gamin okiṇco marbinto ar taat ṁa kaawtu min awalle in biṁkico ku nabiinna kuuk ṁa doṁtu. ²²Ka seener, nabi Muusa gay kaaw do Kitamner aman : « Rabbin Buṇ yaako doṁe nabiinṁe kaak ar nunu min do siṁtiko. Cokiyon ay kaawoy-ata. ²³Ay gem kaak poociit kaawoy-at, ṁu imil-in kara min do gee ku Buṇdi ho ṁuu

deenji. ^{††} 24 Nabiinna okiŋco kuuk kaaw min wiktin ta Samiyeel kaawtu rakki rakki maan kaak yaa kuuniye dō menaw-an̄ku. ²⁵ Gem kol sintay, kaaw taat Buŋ kaawtu iŋ biŋkico ku nabiinnay, taar loko. Ampa-ak, ku un̄je ko dō jamaw taat Buŋ obtu iŋ aginiyko, wiktin taat ŋa kaawiiji dō Ibraayim aman : “ Min baa tanjin di, naa barkiyiŋ gee okiŋco kuuk goy dō duniiner. ” ^{‡‡} 26 Awalle, Buŋ ŋaamig ja gay tabiriikar Iisa Masi loko. Ŋa ŋaamiiga-ak a ŋaako barkiyiŋko ho ay gem di yaa rase goyiŋji ka jookumo. »

Piyer iŋ Yaaya dō un̄co ka agindaw ku Yuudinnar

4 Wiktin taat Piyer iŋ Yaaya kaawiy misa dō geemir di, *agindaw ku Yuudinnar daariŋ astu : gay satkiner, tatkaw ka askirnar kaak gooya ger ka Buŋdi, ho iŋ *Sadusiyenna oki. ² Min ŋu taliig di, ŋu dapintu asaan Piyer iŋ Yaaya bilda gee a Buŋ nooyig Iisa min dō muuti. Ansii kat, gee oki asiy nooye. ³ Hiyya, ŋu obiigu ho ŋu un̄jiig dajaayne. Ŋu waltu atta asaan pat deete. ^{¶¶} 4 Kar gay, min gee kuuk cokiyyit kaaw ta paliinnar dō *ger ka Buŋdi-ak, dakina aamintu. Iŋ ŋuur kuuk awalle, okiŋco, ŋuu nece ar gee alip beey' (5000) pa.

⁵ Ka kawtinti, agindaw ku Yuudinnar, manjikina ho agindaw ku gaanuundi numtu okiŋco dō geeger ka Zeruzaleem. ⁶ Do wer-ak, gin gem rakki ŋu kolaag *Han, *mee satkiner ka tatko, iŋ *Kayip, Yaaya, Alekzandir, ho iŋ gee okiŋco ku adiy ka ger ka gay satkiner ka tatko-aka.

⁷ Kar Piyer iŋ Yaaya, ŋu imiliig min dō dajaayner ho ŋu iyiig un̄co, ŋu indiigu aman : « Ku coolig gem-aŋ iŋ gudurre ta waa ho iŋ siŋ ku waa ? » ⁸ Min ŋaar-ak di, Buŋ miiniig Piyer iŋ Ruwwiney kar ŋa kaawiico aman : « Kuŋ agindaw ku Yuudinnar ho iŋ ku darrer : ⁹ yiriya ku indaani dō bi ka a ni giniŋ sellen dō ruŋgiiner-aŋka ho ku raka ibine iŋ maman gem-aŋ cooltu. ¹⁰ Di ŋaar-ak, ya gem-aŋ, ku talaag ŋa pey un̄co cewey-aŋ, kuŋ ibanno yoo gee ku Israyeel okiŋco kadar gem-aŋ gas aapiye iŋ siŋ ku Iisa Masi kaak min Nazareet. Ta barkin tanji kat coolig gem-aŋka. Ŋaar ko ku doodtu ka etor ho Buŋ gay nooyig min dō muuti. ¹¹ Do bi ka Iisa, ŋu siirtu dō Kitamner aman :

“ Ŋa dambi kaak gay pinindi accitu.

Ŋaar ko gin dambi kaak taŋ ka gerdi. ” ^{§§}

¹² Ka seener, jile goy iŋ ŋaar di. Min dō duniiner okintiti, Buŋ bal diye siŋ ku pey dō geemir a ŋuu gase jile, illa siŋ kuŋji di. »

¹³ Do wiktin taar-at, agindaw ku abaadin ta Yuudinnar* ajbiyitu tak-tak, asaan ŋu talaag Yaaya iŋ Piyer bal garkiye, kar ŋu kaawaaco dō un̄co bal kolaw. Ŋu ibintu kadar ŋu gee kuuk aadiig Iisa. ¹⁴ Kar gay, min ŋu taliig gem kaak cool-ak goy un̄co, ŋu ibanno kaaw tak-tak taat ŋuuco telke. ¹⁵ Hiyya, ŋu kaawiico aman : « Amilon̄ kara min anne ! » Min ŋu amiltu, agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico dō bi kaŋco. ¹⁶ Ŋu kaawtu aman : « Di gee-aŋ gi giniŋ maman ? Gee okiŋco kuuk goy Zeruzaleem gin kabarre kadar ŋuur ko ginig maan kaak ajbay-aŋka. Iŋ

^{††}3:23 Wer ka gase kaawor dō Deteronoom 18.15, 18.19.

^{‡‡}3:25 Wer ka gase kaawor dō Zenenez 22.18.

^{¶¶}4:3 Do gaanuun ka Yuudinnar, ŋu d̄ukamno seriin iŋ aando.

^{§§}4:11 Wer ka gase kaawor dō Soom 118.22.

*4:13 'agindaw ku Yuudinnar' : Gee ŋuur-ak, ŋu orok peesira iŋ rakki gemo. Tatkuwco, ŋaar mee satkiner ka tatko ho riyco gay, ta d̄ukume seriiner ta abaadin ta Yuudinnar.

taar-an, gi gediraado gii meele. ¹⁷ Kar gay, gi rakaado kadar kabarre-an yaa totire do geemir. Diŋka-aŋ giico tode, ŋu kaawenno bat in siŋ ku lisa do waanna ho ya ŋu kaawa pey, ŋuu aawe raŋa. »

¹⁸ Min ŋaar-ak, ŋu koliig Piyer in Yaaya ho ŋu diyiico aman : « Yaman kawiyon tak-tak-tak, dakoŋ kaawenno ho dakoŋ bidenno pey gee in siŋ ku lisa. » ¹⁹ Kar ŋuur gay telkiico aman : « Ya loko-ak, taat moo samaane, nii iceŋ kat taat moo, kaawin kuŋkoŋ wala kaaw ta Buŋdi ? ²⁰ Nin gay bugumaado. Ni kaawin taat ni taltu ho ni dortu min do lisa. »

²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar teestu karminco pey, kar ŋu rasiigu asaan ŋu balco gase oorne taat ŋuu obinco ho gee okinco ozilaag Buŋ do maan kaak kuuniye. ²² ŋu oziliiga-ak asaan gem kaak cool-ak ajbiyiig gee-aku, elginay yaa pake orok pood.

Salaan ta gee kuuk aamine

²³ Min agindaw ku Yuudinnar-ak pikiigu, Piyer in Yaaya dakiig gas eenco ho ŋu osiicog maan kaak agindaw ku gay satkiner ho agindaw ku Yuudinnar kaawiico. ²⁴ Min ŋu doriit kaawco-at, okinco, ŋu teestu salkiye sawa in gelbin rakki. Do salaanco-at ŋu kaawa aman : « *Rabbin Buŋ, ŋa kinke-aŋ ko kaak kilgiyig samaane in kiŋa, barre ho in gamin okinco kuuk goya. ²⁵ ŋa kinke-aŋ ko kaak berit Ruwwinen do migini† Dawuud kaak gay riyon. Ruwwin-at ko ŋaamig ŋa kaawiy aman : ŋa dambi kaak gay pinindi accitu,

“ Maa di gee ku duniiner saariy motol ? ŋu diya kaawco maala.

²⁶ Sultinnay siy ziŋkico do gartar.

Ho agindaw num a ŋuu pociŋ Rabbine

ho Sultan kaak ŋa doŋtu. ”‡

²⁷ Hii, ka seener, *Herood in Pons Pilaat numtu Zeruzaleem in gee kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado a ŋuu pociŋ gay riyon kaak ki doŋtu ho ki darjiytu. ²⁸ Ampa-ak, ŋu ginit okintit taat ki kaawtu min awalle ho taat ki raktu in gudurren. ²⁹ Kar diŋ gay, Rabbine talu, ŋu saraaninta. Berni gudurren taat ni gaarin kaawon bal kolaw. ³⁰ Gaar gudurren, kii coole gee ho in siŋ ku lisa, kii gine gamin kuuk gaara gudurren ho kuuk ajbay, ŋaar kaak ki doŋtu do riyon. »

³¹ Wiktin taat ŋu gaastu in salaane, werco kaak ŋu goyiy-ak teestu azire. Okinco, Ruwwin ta Buŋdi miiniigu ho ŋu baawtu gaare kaaw ta Buŋdi bal kolaw.

Gee kuuk aamin deeda gaminco benannico

³² Gee kuuk aamine, okinco kaawco rakki ho gelbinco oki rakki. Paa ko, ŋu numiig gaminco okinco sawa. Ginno gem kaak yaa kaawe a maanna-aŋ kanto.

³³ Paliinna kaawtu do bi ka Rabbin lisa aman : « ŋa nooye ho ni talig in odinni. » ŋu kaawtu in gudurre okintiti ho in gee ku aamin-ak, okinco, Buŋ barkiyiig dakina. ³⁴ Do datikco, ginno gem kaak arumji maanna. Asaan ay gem kaak gin kiŋa ho gin ger-ak di gidiyiig gamnay ho ŋa iyiig gurusji. ³⁵ ŋu beriig do pise ka paliinnar ho ŋuur gay, deediig gurus-ak do ay gemo uudin taat yaaji nece. ³⁶ Do datikco, gin gem rakki ŋu kolaag Yuusup. Paliinna gay, kolaag pey a ŋa Barnabaas, siŋ-ak kaawa a « Gem kaak iska gee ». ŋaar min baa taŋ Lebi, kar ŋu weeyig do kiŋ ka Sipre. ³⁷ Gem ŋaar-ak gin kiŋa. ŋa gidiyiiga, kar ŋa iyiig gurus-aka, ŋa beriig do paliinnar.

†4:25 ‘migini’ : Werin daarin, ŋu kaawa a ‘tanni ka tatko’.

‡4:26 Wer ka gase kaawor do Soom 2.1-2.

Raade ka Ananiyaas in Sapiira

5 Gin gem rakki nu kolaag Ananiyaas in daacyi Sapiira. Nu deetu kaawco a nu gidiyin kidco. ²Min nu gidiyga, nu kaawtu a naa dukumin gurus-ak daarin ho kaak dak gay, naa iyyin do pali-innar. ³Min pak, Piyer kaawiji aman : « Ananiyaas, maa di ki rasiig *Seetanne unjitu do gelbinen ? Ki dukumiig gurus kaak ki gidiyiig kidan, kar ki raadiy do Ruwwin ta Bunji. ⁴Min ki bal gidiyin misa kid-an sa, na kanji wal maman ? Ho min ki gidiyiig ko sa, gurus sa kanji wal maman ? Kar maan kaak naaminjin ki raadiy ampa-an gay maa ? Iban kadar raadinji-an, ki bal raade do geemir, ki raad do Bunji. » ⁵Min Ananiyaas doriit kaaw-at, na galtu ho na mattu. Hiyya, nuur kuuk dorit kabarre-at, okinco, kolaw obiigu. ⁶Wiktin taat na mattu, dubal astu, nu maliyiig ziy in kappanne, nu iyyig do maginer ho nu tiisiiga.

⁷Min nu tiisiga, yaa nece ar pat subba pa. Daacyi ta Ananiyaas unjitu do wer kaak paliinna goyiyo. Ta bal gasin kabarre-ata. ⁸Do wer-ak, Piyer gaar-itig gurus kaak mitti iyyico. Ho na indiit aman : « Kid kaak ku gidiytu-an an di gurusji walla ? » Ta taliig gurus-aka kar ta telkiji aman : « Hii, na naar ko an di » ⁹Kar Piyer gay telkiitit aman : « Maman ku ictu niyin in mitke a kuu gecin Ruwwin ta Bunji ? Di cokay, gee kuuk asa min tiisin mitke as ko moota in geero. Nuuke icinke kanke oki. » ¹⁰Ar kaawte-an di, ta galtu do unji, kar ta mattu. Dubal-ak astu do wer-aka, nu unjitu, kar nu gasit ta mat ko. Hiyya, nu iciliita, nu iyyiita ho nu tiisiit do serpey ta mitti. ¹¹Hiyya, *Egliz okinji in gee okinco kuuk dorit kabarre-at, kolaw unji-ico dakina.

Paliinna gina gamin dakina kuuk ajbay

¹²Do wiktin taar-at, paliinna gintu gamin dakina kuuk ajbay, kuuk gaara gudurre ta Bunji do unco ka geemir. Gee kuuk aamine numgiy okinco werco rakki do *ger ka Bunji, do wer kaak nu koliy ba tarum ta Selemaan. ¹³Kar gee kuuk kara gay gina kolaw taat nuu nume in nuura. Yampa, nuur sa kaawa samaane do bi kanco. ¹⁴Paa di oki, goy gee dakina, miday ho daadi, nu duuntu masisco, nu aamintu do *Rabbine ho nu numtu in nuura. ¹⁵Do saan ta gamin kuuk ajbay kuuk paliinna giniyo, nu imilaag gee kuuk radaw do botilniidi, nu leeyiig do argigdi ho do daringilnal. Nu giniy ansi-ak a wal paa kat, ya Piyer biraw kar kelmoy yaa goote din ga minnincin rakki, naa gasen din ga aapiye. ¹⁶Min darrinay ku moota in Zeruzaleem sa, gee dakina astu. Nu iyyig geenco ku radaw ho in kuuk aarid obgu. Gee-ak okinco, Bunji coolgu.

Nu obig paliinna danaayne

¹⁷*Mee satkiner ka tatko ho in nuur kuuk goy in naara kuuk min *Sadusiyenna, ictu niyine a nuu obin paliinna. Nu ictu niyin-ak asaan nu ginaaco hasuudinaw. ¹⁸Min pa-ak, nu obiigu, kar nu unjiig danaayne, do wer kaak nu obiy gee doo. ¹⁹Kar gay, in aando, Rabbin naamtu dubiley piliig dibirin ku danaayner. Na imiliig paliinna kara, kar na diyico aman : ²⁰« Baan do ger ka Bunji, anner kat, kuuco gaare do geemir kaaw taat bera goye kaak marbinto. » ²¹Min paliinna dortu pa-ak, in kawtir kawtira, nu baawtu do ger ka Bunji ho nu teestu gaarin garaanco.

In kawtir-at di, mee satkiner ka tatko in nuur kuuk goy in naara uctu in tanco. Nu numiig aginay ku darrer ku Israyeel a nuu dee kaawco. Kar nu naamtu

askirna, ɲuu iɲɲ paliinna-ak min do daɲaayner, ɲuu indinco. ²² Min ɲu ottu do daɲaayner, ɲu bal gasinco. Ek di ɲu yeptu ho ɲu osiico do maan kaak kuuniye. ²³ ɲu kaawtu aman : « Ni baaw do daɲaayner ho ni gasig dibirniiti dibir gap-gap. Askirna gay goy ede do werco. Kar gay, min ni piliig dibirna-ak, yoo waan sa ginno atta. » ²⁴ Min tatkaw ka askirnar ka ger ka Buɲdi in agindaw ku gay satkiner gasiit kabarre-at, ɲu ibanno taat ɲu kaawe oki. Do wer-ak, ɲu indiy kat zɲɲkico do maan kaak asco do paliinnar. ²⁵ Min pa-ak di, waan gay astu min do ger ka Buɲdi, ɲa diyiico aman : « Cokiyon ! Yaman, gee kuuk ku obtu do daɲaayner-aɲ, diɲ goy kur do ger ka Buɲdi, ɲu garkiya gee. »

²⁶ Kodok di tatkaw ka askirnar amiltu in geenji a ɲuu obiɲɲ paliinna, ɲuu iɲinco. Kar gay, ɲu obiig in taat ool di, asaan ɲu gina kolaw pa gee yaa dawinco in dambay.

²⁷ Min ɲu ottu do wer kaak agindaw ku *Yuudinnar ɲumgiyo, ɲu iɲiig paliinna unco, ho mee satkiner ka tatko teestu indinco ²⁸ aman : « Has ni todkonno tak-tak a ku garkiyenno in siɲ ku Iisa ? Di talon ja maan kaak ku gintu-aɲka ! Ku kaawcot kaaw-an okinit do gee ku Zeruzaleem okinco ho wal maanko ku raka a baar ku gemor-aɲ yaa gagire do gaayiyɲi kuni. » ²⁹ Piyer in eenji telkiico aman : « Ku iban kadar gii karmiyen ja Buɲ, kar gii karmiye kat gee. ³⁰ Kuɲko ko kuuk deeyig Iisa Masi, ku doodig ka etor. Kar gay, Buɲ ka aginiyte nooyig min do muuti, ³¹ ɲa coonig kuwa ho ɲa diyig do meeday. ɲa diyig tatkaw ho Gay Jilindi a ɲaa pile botol do gee ku Israyeel, ɲuu ibiniɲ niginco, ɲuu rasiɲ goye kaak awalle ho Buɲ yaaco saamiy-in zunuubinnico. ³² Nin tal in odinni ho Ruwwin ta Buɲdi oki saadine, taar ko

taat Buɲ bertu do gee kuuk karmiyaaga. »

³³ Wiktin taat ɲu doriit kaaw-at, ɲu dapɲtu aale nam ɲu gaay deen *paliinna. ³⁴ Do wer-ak, gin gem rakki min *Pariziyenna, ɲu kolaag Gamaliyeel. ɲaar gay tatkaw ka gaanuundi ho gee okinco karmiyaaga. Wiktin taat ɲu rakiy deen paliinna, ɲa uctu datikco ho ɲa kaawtu a ɲuu imilin ja paliinna sooda. ³⁵ Min ɲu imiliigu, ɲa diyiico aman : « Gem kol siɲtay gee ku Israyeel, girsonti do taat kuuco gine do gee-aɲku. ³⁶ Pakiron do elgin kuuk bir mootaaɲku. Gin gem rakki ɲu kolaag Tedaas. ɲa gina ziy gem tatiko. ɲa gas gee yaa gaaye miy poof kuuk aadaaga. Kar ɲaar gay, ɲu deeyiiga ho geenji sa totirtu. Hiyya, werco siimtu dil. ³⁷ Min ɲaar-ak, amiltu pey gem ka pey ɲu kolaag Zudas. ɲa min geeger ka Galile. Wiktin taat agindaw ku Room osiy gee, gem-ak amiltu sawirɲaw ho gee dakina aadiiga. ɲaar oki ɲu deeyiiga ho geenji sa totirtu. ³⁸ Diɲ gay, nu kaawaako : Cimon kayko min do gee-aɲku ! Rason ɲuu deete. Asaan ya pikirrico ho riyco kat asa min do geemir, taar yaa peye keetit di. ³⁹ Kar gay, ya riyco taat ɲu giniy-an kat asa min do Buɲdi, ku gediraado peyin ampa, yampa, ku asa gine adiney ku Buɲdi ! »

Hiyya, gay seriiner ooyiit kaaw ta Gamaliyeel. ⁴⁰ Min ɲaar-ak, ɲu iɲiig paliinna ho ɲu kaawiico do askirna a ɲuu koocinco. ɲu koociigu, kar ɲu kaawiico a ɲuu icenno pey bat bi ka Iisa. Hiyya, ɲu rasiigu, ɲu deettu. ⁴¹ Paliinna rasiig gay seriiner in gelbinco kaak portiko, asaan Buɲ taliig ɲu nec icin taabine taat do bi ka siɲ ku Iisa. ⁴² In taabin taat ɲu awtu-anta oki, do ger ka Buɲdi yoo do geriydi sa, kun kawta, ɲu garkiya di gee. ɲu gaartu Kabarre ta Gala a Iisa, ɲaar *Masi kaak Buɲ dobtu.

Ŋu doḡ gee peesira kuuk yaa gaayin paliinna

6 Do wiktin taar-at, maajirna ku Iisa Masi, illa gaaya gaayen di. Kar gay, *Yuudinna kuuk aamine kuuk kaawa kaaw ta Grek sakkiytu do eenco kuuk kaawa *Hebru. Ŋu kaawtu kadar kun kawta, ya ŋu deeda gamin ku teendi, ŋu rawtaag murgilgilco. ²Min *paliinna kuuk orok in seer doriit sakuunco-at, ŋu nuniig gee kuuk aamin do Iisa, kar ŋu diyiico aman : « Ta kuuniyaaninno nii rase gaare kaaw ta Buḡdi ho nii oberŋ ko do deede ka gamin ku teendi di. ³Ampa-ak, gem kol sintay, doḡon minninko gee peesira, kuuk goyinco samaane, miin in Ruwwin ta Buḡdi, ho gin ilim dakina. Paa kat, niico rasin riy-an do pisinco. ⁴Nin-aḡ gay, nii bere zinḡini okinco do salaaner ho do gaare ka Kaaw ta Buḡdi do geemir. » ⁵Gee okinco kuuk num-ak ooyiit kaaw taat paliinna diyiico a ŋuu gine. Ŋu doḡiig ja Etiyeen kaak obig imaanji bombo ho Ruwwin ta Buḡdi gaayaaga. Kar ŋu doḡtu pey Pilip, Prokoor, Nikanoor, Timon, Parmenaas, ho Nikola kaak min geeger ka Antiyoos. Ŋaar Yuudincedo, kar min awalle, ŋa ictu ja niyine do abaadin ta Yuudinnar, kar ba aar gay, ŋa aamintu do Iisa Masi. ⁶Hiyya, do wer-ak, ŋu iyyig gee ku peesir-ak do unco ka paliinnar a ŋuuc lee pise do kayco ho ŋuuc inde barkin ta Buḡdi yaa gaayinco.

⁷Paa kat, gee ku ibiniit kaaw ta Buḡdi gaayiy gaayen di, ho do Zeruzaleem, gee ku aamin do Iisa Masi oki wadirtu ho gay satkiner dakina numtu in ŋuura.

Ŋu obig Etiyeen

⁸Buḡ barkiyiig Etiyeen dakina ho ŋa berji gudurre, ŋa giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Buḡdi do datik ta geemir. ⁹Kar gay, *Yuudinna daar- in teestu meele in ŋaara. Ŋuur-aḡ gay

astu min werin seera. Daar in astu min geeger ka Sireen in ka Alekzandir, ŋu numgiy do ger ka salaaner kaak ŋu koliy « Wer ka ḡerrin kuuk ŋu pikt. » Kar daar in gay asa min waay Silisi ho min Aazi. ¹⁰Yuudinna ŋuur-ak gay, min do meelco, ŋu balji gedire do Etiyeen, asaan ŋa kaawa in ibine kaak Ruwwin ta Buḡdi beriji. ¹¹Hiyya, ŋu deewintu gee a ŋuu kaawe aman : « Ni dorig Etiyeen niga biy in *gaanuun ka Muusa ho in Buḡ. » ¹²Ŋu isiniig gee ku dakina, in agindaw ku darrer, ho in gee kuuk bilda gaanuun ka Muusa oki. Okinco, ŋu teesiig Etiyeen. Ŋu obiiga, kar ŋu iyyig do unco ka *aginay ku Yuudinnar. ¹³Do wer-ak, ŋu iytu pey gee kuuk raada a ŋuu kaawe aman : « Gem-aḡ wakila di nige biy in *ger ka Buḡdi ka *cawar ho in gaanuun ka Muusa. ¹⁴Ni dorig ŋa kaawa a gem kaak ŋu koliy Iisa kaak min Nazareet-ak ko yaa dimin ger ka Buḡdi, ho ŋa ŋaar di pey kaak yaa makin aadanna kuuk Muusa rasiite. » ¹⁵Do wiktin taar-at, gee okinco kuuk goy do wer-ak gooyaag ko Etiyeen di, asaan wiyeeney irna ar ta *dubil ka Buḡdi.

Etiyeen kaawa do unco ka agindaw ku Yuudinnar

7 Kar *mee satkiner ka tatko indiig Etiyeen aman : « Kaawin kuuk ŋu kaawiy do bi kanjin-aḡ ka seener walla ? » ²Ŋaar gay telkiji aman : « Gem kol aginiyi ho gem kol sintay, cokiyoḡ, wiktin taat Ibraayim goyiy misa do darre taat ŋu koliy Mezopotami ho min ŋa bal deete misa goye do geeger ka Haran, Buḡ ka *darjiner bayniji unci. ³Kar ŋa diyiiji aman : « Amal rasig geenjin ho in darren, ho ḡaa do kid kaak naan gaare. » ⁴Min ŋaar-ak, Ibraayim amiltu min do darre ta Kalde ho ŋa deettu goye Haran. Min tacco mattu, Buḡ kaawiji a ŋa ḡaa goye do darre taat ku goyiy dinḡa. ⁵Buḡ diyiiji a ŋaaji berin darre-ata, ho tambaay

sa yaa goye ede. Kar do wiktin taar-at gay, Buɗ toɗji wero, yoo kaak ɗa diyin baay oki ginno. Ho do wiktin taar-at, ɗa ginno misa yoo mico. ⁶ An ko kaaw ta Buɗ kaawiiɗi awalle do Ibraayim aman : " Tambaan asa goye do darre ta geemir. ɗu asiy giniɗ berrina ho ɗu taabiyaɗco nam elgin miy pood. ⁷ Kar gee kuuk obig geendu berrina-ak gay, nu asaaco gaarinti. Min ɗaar-ak, kooginaɗ-ak yaa amile min annere ho ɗuu asiin abdiyindu anne. " ⁸ Min ɗa kaawtu pa-ak, Buɗ obtu jamaw in Ibraayim kar ɗa diyiiji aman : " *Dukume ka selɗol yaa gine dele ta jamuwte. " Paa ko, min Ibraayim weeyig Isaaka, yiriy ta porpoɗɗkar, ɗa dukumiiɗi selɗo. Isaaka oki dukumji selɗo do Yakuub. Ho Yakuub gay, dukumco selɗo do kooginay ku orok in seer, ɗuur ko kuuk aginiyte.

⁹ « Koogin ku Yakuub gay giniiji ha-suudinaw do sinco Yuusup. ɗu gidiiɗ ar berre do geemir. Kar ɗu iyyig kat Meser. Kar Buɗ gay goy in ɗaara ¹⁰ ho ɗa jilig min do taabin okintiti. ɗa berji ibine dakina. ɗa ginig gem sellen do unji ka Parawon, sultan ka darrer. Do bi ɗaar-ak ko, Parawon diyyig guberner ka Meser okintiti, yoo geriy oki, ɗa rasjig do pisinji. ¹¹ Goytu kee, mey astu wer okinji ka Meser yoo do kid ka Kana, wer kaak Yakuub goyiyo. Gee taabiy dakina ho aginiyte sa, gaminco ku teendi arumco tak-tak. ¹² Min Yakuub dortu kadar *geme goy Meser, ɗa ɗaamiig aginiyte baaco gidie tee ho ɗu iyyico. ¹³ Min tee-ak gase, ka seerinɗkar, ɗa ɗaamiig a ɗuu baaco gidie pey. Wiktin ta ɗu ottu, Yuusup bariytu botol taat sintay ibiniiga. Paa kat, Parawon oki gintu kabarre kadar ɗu gee ku Yuusup. ¹⁴ Min ɗaar-ak, Yuusup ɗaamtu a ɗuu kolin tacco Yakuub in geenji okinco. Okinco, ɗu nec gee orok peesira in beey (75). ¹⁵ Kar min Yakuub doriit kaaw-at, ɗa uctu ɗa deettu Meser in geenji ok-

inco. Goytu kee, ɗa mattu in kooginay okinco kuuk aginiyte. ¹⁶ ɗu iyyig momtinco Sisem, Kar ɗu tiisiig do magin taat Ibraayim gidiiɗu awalle in poddine min do koogin ku Amoor kaak min Sisem.

¹⁷ « Goytu elgin kee, geente ku goy Meser weetu ko wee ho ɗu gintu dakina. Sando, wiktinti kat ase taat kaaw ta Buɗ kaawiiɗi do Ibraayim astu do werti. ¹⁸ Sultan ka pey gay coku, ɗa teestu goye kaati ka Meser ho ɗaar gay ibingigdo Yuusup. ¹⁹ ɗa caaciyyig geente ho ɗa taabiyyig aginiyte aale. ɗa asiraag a ɗuu orin kooginco kuuk ɗu weetu daabinco a paa kat ɗuu mate. ²⁰ Wiktin taar-at ko, ɗu weeyig Muusa. ɗaar gay samaane do unji ka Buɗdi. Koyin subba aginiyyi cigilig gerco. ²¹ Min cigilinji gin ko rada, ɗu iciiga ɗu diyyig kara. Kar rom ta Parawon asig gasa ho ta iciiga. Ta iyyig gerti, ta maadiig ar ronɗi ka meenti. ²² Paa ko, ɗu bildiig gamin dakina kuuk gee ku Meser ibingiyo. In taar-at ko, gee ibingig in kaaw taat ɗa ibingiyo ho in riy taat ɗa gingiyo.

²³ « Min Muusa elginay nectu orok pood, ɗa ictu niyine a ɗa baa talin sintay, gee ku Israyeel. ²⁴ Kar min ɗa ottu do wer ka sintay, ɗa tala kar gem rakki min Meser kooca rakki minninco. ɗa baawtu male do sinji nam ɗa deeyiiga. ²⁵ Ya do tanji-at, ɗa pakira kadar sintay gee ku Israyeel yaa ibine a Buɗ yaa jilincin in sin kunji. Kar sando, taar gay paado. ²⁶ Ka kawtinti, Muusa gastu min sintay seer taasinaw. ɗa rak leyinco ho ɗa diyiico aman : " Gem kol sintay, ɗaar kun sintado ga ? Maa di ku taasiinyo ? " ²⁷ Kar gay, ɗaar kaak gedirji do giji-ak akiliig Muusa ho ɗa kaawiiɗi aman : " Waa diyinɗin tatkaw ho gay dukume seriini ? ²⁸ Ki rakaan deendu ar duudi ki deeyiig gem kaak min Meser-aka walla ? " ²⁹ Min ɗa doriit kaaw-at, Muusa kollaw obiiga. ɗa gadtu kay'a min Meser ho ɗa birtu do darre ta Madiyaan. ɗa

daktu goy ar awraatiñce ho dō darre-at, ña weetu koogin seera.

³⁰« Ña goytu elgin orok pood dō darre-ata. Yiriy rakki, moota in damba ta Sinayi, Buñ bayniiji dō Muusa ar dūbiley, datik pompil kaak kobir ako.

³¹Muusa talig kadar ak ergigdō pompil-ak ho ña ajbiytu. Ña sinjitu moota a ñaa pandiyinji samaane. Min ña pandiyi-iga, ña dortu gaay ta *Rabbine taat diya aman : ³²« Ña nun-añ ko Buñ ka aginiyjin, Buñ ka İbraayim, ka İsaaka, ho in ka Yakuub. » Do wer-ak, Muusa teestu azire, asaan kolaw obga. Ña gedarro pey tale tak-tak. ³³Min pa-ak, Rabbin kaawiji pey aman : « Sorig ñugiran asaan wer kaak ki diyig asinjin-añ, ñaar *cawar. ³⁴Ka seener, nu tal taabin ta geendu Meser. Nu dorig niiziñco ho nu as jiliñco. Diñ gay ucu, nu ñaamaaciñ Meser. »[¶] »

³⁵Kar Etiyeen kaawtu pey aman : « Ña Muusa kaak gee ku İsrayeel pooctu-ak dōo di, ñu diyiiji aman : « Waa diyiñcin tatkaw ho gay dukume seriini ? » Sando, ña meenji Buñ kat ñaamga a ñaa goye tatkaw ho gay jilindi. Ña ñaamig wiktin taat ña asiiji ar *dubil ka Buñdi ho ña bayniiji dō pompil-aka. ³⁶Muusa ko imilig gee kuuk İsrayeel min Meser. Ña gintu gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Buñdi, wiktin taat ñu goyiy misa Meser, wiktin taat ñu aaltu barre kaak dindiko ho dō elgin kuuk orok pood ñu goytu dō goosiner. ³⁷Ña Muusa di pey kaak diyco dō gee ku İsrayeel aman : « Buñ asaako bayne nabiñce ar nunu min dō datikko. »[§] ³⁸Min gee ku İsrayeel numtu dō goosiner, ña Muusa-ak di kaak goy datikko in dubil ka Buñdi ho in aginiyte, wiktin taat dubil-ak kaawiji ka damba ta Sinayi. Paa kat, Buñ beriiji kaawoy a ñaate gaarinti, taar ko taat

bera goye ka gaasdo. ³⁹Kar gay, aginiyte ñuur pooc karmiynji ho ñu poocit kaa-woy oki. Ñuur gay diy kayco a illa ñuu yeepe Meser di. ⁴⁰Wiktin taat Muusa bal paaye misa min ka dambar, ñu kaawiji dō *Haruun aman : « Siyte margi gii icinji kar gii jaawe in ñaar unte. Asaan gi ibanno maan kaak asji dō maan Muusir kaak imilinte min Meser. » ⁴¹Hiyya, dō wiktin taar-at, ñu siytu maan ar ijil-ince. Ñu teestu abdiynji ho ñu giniig ar margico. Kar ñu gintu iidine dō maan kaak ñu siytu in pisinco-aka. ⁴²Kar Buñ gay newsiico kopo. Ña rasiig ñu abdiyiy gamin kuuk ceera kuwa ka samaaner ar taat ñu siirtu dō maktumne ta nabiinnar aman :

« Koogin ku İsrayeel, dō elgin kuuk ku gintu orok pood dō goosiner,

ku gin *satkinkan in malle ho gamin ku pey kat lotu walla ?

⁴³Ha'a paado !

Ku icig zug ka margir kaak ñu koliy Malook

ho ku icig pey margi kaak ar kaalo kaak ñu koliy Repaan.

Gamin kuuk ku siytu in pisinco-añ di, ku abdiyig ar ñu marginko.

Do bi ñaar-ak ko, naako atkinjo serek aar Babiloon. »^{**}

⁴⁴« Wiktin taat aginiyte goyiy misa dō goosiner, ñu gin *kuraarin taat ñu siytu dō Buñdi. Muusa siyig ar taat Buñ kaawiji. Ña pinig sawa-sawa ar taat ña gaariiji. In ger-ak ko, gee ku İsrayeel yaa ibinguwe a Buñ goy in ñuura. ⁴⁵Goytu kee, gee-ak rasiit kuraarin-at dō kooginco. Kar ñuur gay iciit kuraarin-at, ñu deettu in taara ho ñu iyiit wiktin ta ñu unjiy dō darre taat Buñ beriico. In tatkuwco Zoozuwe, ñu nosiriico dō gee

[¶]7:34 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 3.1-10.

[§]7:37 Wer ka gase kaawor dō Deteronoom 18.15, 18.

^{**}7:43 Wer ka gase kaawor dō Amoos 5.25-27.

ku darre-ata. Ijaar Buñ kat atkiig gee-ak unco. Ampaa ko, kuraarin ta Buñdi-at goytu nam wiktin ta sultan Dawuud. ⁴⁶Dawuud gay goy samaane do unji ka Buñdi ho ña indiig a ñaaji bere botol taat ñaaji pine wer kaak ñaa goye. Ijaar Buñ ka aginiyi ku Yakuub. ⁴⁷Kar gay, ña ronji Selemaan kat pinjig ger-aka. ⁴⁸Yampa, Buñ ka kuwa goyaado atta do ger kaak gem di pintu, asaan ña tatik aale. Ar taat Buñ kaawtu in bi ka nabiinçe aman : ⁴⁹“ Rabbin diñ aman : Samaane, ñaar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.

Ho kid gay, ñaar wer kapak di nu leeyi asindu ho nu jammiyo.

Kuudu pine maa gerda ?

Wer kaak nu baay jammiye gay momo ? ⁵⁰Ña nun di kilgiyig gamin-añ okinco in pisindu. ”†† »

⁵¹Etiyeen diyiico pey aman : « Kuñ, kayko bombo do unji ka Buñdi ! Denginko amil lawa. Ku meelgit Ruwwin ta Buñdi ! Ku ginaag gamin sawa-sawa ar taat aginiyko giniyo. ⁵²Maa nabiinçir kaak aginiyko daktu taabaydo ? Ñu deeyig ñuur kuuk kaaw do bi ka gem kaak sellen pakgig gee okinco. Ijaar ko kaak diñ kuñ deetu kaawko nam ku deeyiiga. ⁵³Buñ berko gaanuunji in botol ta dubilji. Kar kuñ gay pooc karmiynji. »

Muut ta Etiyeen

⁵⁴Min Etiyeen kaawtu pa-ak, gee ku seriiner dapintu ar aditco yaa doose nam ñu uma korumco. ⁵⁵Ijaar gay miin in Ruwwin ta Buñdi, ña kociltu kuwa. Ña taliit *darjin ta Buñdi ho Iisa Masi gay peya do meeday. ⁵⁶Ña kaawiico do gee-ak aman : « Talon ja ! Nu tala samaan pile ho *Ron gemor gay peya do meeday ta Buñdi. » ⁵⁷Gee kuuk dorit kaawat teestu koole rađa ho ñu tiriig denginco

in pisinco paa ñu cokiynji pey. Kar okinco, ñu uciji, ⁵⁸ñu obiig cap, kar ñu imiliig kara min do geegirdi a ñuu dawin in dambay. Min amil kara, ñu cimiig batikco ho ñu leeyiig ba serpe ta dubil rakki sinji Sawuul ho ñu teestu dawinji. ⁵⁹Wiktin taat ñu dawiiga-ak di, Etiyeen inditu Buñ aman : « Gem kol Rabbiney Iisa, icit ruwwiner ! » ⁶⁰Hiyya, ña der-situ ho ña kooltu rađa aman : « Rabbine, saamiyco do gee-anju. » Min ña kaawtu pa-ak, ña mattu.

8 Dubil kaak ñu kolij Sawuul-ak, kaawko rakki in gee kuuk deeyig Etiyeen.

Sawuul taabiyaag geenji ku Iisa

Yiri taar-at di, taabin taat rađa asiji do *Egliz ka Zeruzaleem. Paa kat, ñu totirtu okinco do kid ka Zuude in ka Samari, illa ñak ko paliinna di Zeruzaleem. ²Gee kuuk karmiyaag Buñ tiisig Etiyeen ho ñu alit muutuy dakina. ³Kar Sawuul gay bariya botol taat ñaa rawtin Egliz ka Iisa tak-tak. Ña unja gero in gero, ña obiigu, miday in daadi, ho ña unjiig ñaayne.

Pilip gaara Kabarre ta Gala Samari

⁴Gee kuuk totir-ak teestu jaawe do hellinniidi, ñu gaariy Kabarre ta Gala. ⁵Paa ko, Pilip uctu min Zeruzaleem, ña baawtu do geeger ka tatik ka Samari. Kar ña teestu kaawe a Iisa, ñaar *Masi kaak Buñ doftu. ⁶Gee okinco ictu niyine ñu baawtu cokiye samaane kaaw ta Pilip, asaan ñu dor kadar ña gina gamin kuuk ajbay ho diñ gay maaniico taliig in odinco. ⁷Do wer-ak, ñu tala gee dakina kuuk gin aaridna coolaw. Aaridna-ak amiliy in koolinco. Ñu tala gee ku rungiye in mersin dakina kuuk coolaw oki. ⁸Ansii ko, gee ku geegirdi-ak, galilco gintu dakina.

††7:50 Wer ka gase kaawor do Ekzood 66.1-2.

⁹Do wiktin taar-at, gem rakki sinji Simon, goy ko do geeger-aka. Na gina olgaw^{††} min daayum ho gee dakina ajbiyaaji. Na tala ziy ar naar di gemo. ¹⁰Ho gee okinco kuuk aginda yoo ku naada karmiyaag dakina. Nu kaawa aman : « Gem-an, naar gudurre ta Bunji taat nu koliy gudurre ta yaarko. » ¹¹Nu cokiyaag kaawoy, asaan min daayum, na ajbiyaag gee in olguwi. ¹²Kar diin gay, Pilip iyiiicot Kabarre ta Gala ta kaawa do bi ka *Meennaw ta Bunji ho do bi ka Iisa Masi. Min nu dorit Kabarre-at, miday in daadi aamintu, kar nu *batiziyiigu. ¹³Meenji Simon oki aamintu ho nu batiziyiiga. Na obtu baay ta Pilip ho na ajbiyту wiktin taat na taliig Pilip giniy gamin kuuk ajbay ho kuuk gaara gudurre ta Bunji.

¹⁴Wiktin taat paliinna kuuk goy Zeruzaleem dortu a gee ku Samari ooyit kaaw ta Bunji, nu naamiicog Piyer in Yaaya. ¹⁵Min nu ottu Samari, nu indiico Bun do gee ku aamine a naaco bere Ruwwiney. ¹⁶Asaan Bun balco naame misa Ruwwiney datikco. Nu *batiziyiig in sin ku *Rabbin Iisa Masi. ¹⁷Hiyya, Piyer in Yaaya leeco pise do kayco, kar Bun beriico kat Ruwwiney. ¹⁸Min Simon taltu kadar Bun paayco Ruwwiney do gee-an ku wiktin taat paliinna leeco pisinco do kayco, na imiltu gurus a naa bere do Piyer in Yaaya ¹⁹ho na diyiico aman : « Nun sa, berindu gudurre-anta, naa lagguwe pisindu do geemir ho nu gasguwe Ruwwin ta Bunji. » ²⁰Kar Piyer gay telkiji aman : « Hey kinke-an ka, wala gurusjin, wala meenjin, Bun yaako idinko jot, asaan kin pakira kadar kii gidiye maan kaak Bun beriig maalan di ! » ²¹Do riy-an maan isgicinno. Ki ginno botol taat kii

unje kaan do wer-an ka, asaan gelbinen samaanno do unji ka Bunji. ²²Taat ki inditu-an taar samaanno. Ibinig niginji ho indig Bun, wal naan saamiye diin ga ? ²³Nu tala kadar adiin teenci do gamin-an ku ho ki deet berre ka zunuubinnar. » ²⁴Kar Simon telkiico aman : « Kunjon sa salkiyondu, paa kat, kaaw taat ku kaawtu-an ginaadudo maanna. »

²⁵Min naar-ak, Piyer in Yaaya wakilit kaawe do geemir do maan kaak nu taltu min do Iisa Masi ho nu gaariy kaaw ta Rabbiner. Kar nu yeeptu Zeruzaleem. Do botildi, nu gaariit pey Kabarre-at do hellinnan dakina ku Samari.

Pilip in gem kaak min Etiyopi

²⁶Pilip gay goy misa Samari. Kar *du-bil ka Bunji astu diyiiji aman : « Ucu ! Aanay watiine. Ic botol taat do goosiner taat amila min Zeruzaleem aaniy Gaza. » ²⁷Hiyya, kodok di Pilip uctu ho na deettu. Wiktin taat na baay botildi, na tala kar gem kon di unci. Gem-ak gay, tatko min Etiyopi. ^{††}Na gina riy ta tab in Kandas sultinca ta Etiyopi ho gaminti okinco do pisinji. Na asa abdiye Bun Zeruzaleem ²⁸ho diin gay, na nep ka puusji ho na yeepa ko do geriy. Do botildi, na garkiya maktumne ta nabi Ezaayi. ²⁹Wiktin taat Pilip taliig gem-aka, Ruwwin ta Bunji kaawiji aman : « Jorkig gem ka puusdi ankare. » ³⁰Hiyya, Pilip iciig gadi, na jorkiiga. Min na otiiji moota, na cokiyaag gem-ak garkiyaw, kar na indiig aman : « Has garkiyinjin-an, ki iban baay walla ? » ³¹Gem-ak telkiji aman : « Maman naa ibine baay ka garkiyindu ya gem baldu gaare ? Nepu, kiidu gaare baay. » ³²Wer kaak na garkiyiy-ak kaawa aman :

^{††}8:9 'olgaw' : Werin daarin, nu kaawa a 'olgi'.

^{††}8:27 'tatko min Etiyopi' : in nassarinca nu kolaag a 'eunuque'. Gee nuur-ak, nu ticgu (kircigu) ho do wer-ak, sultinnay icgu ar gee kuuk amaannico.

« Ija ar tamga kaak ñu ñaanaag ñu ñaa dapsiyyinji.

Wal ar roñ tamgi kaak allo ya ñu ñuku-maag laway.

Paa ko, biy sa ña bal piliñji.

³³ Ñu eebiyga ho seen sa ñu tođjiita.

Waa di pey asa kaawe bi ka kooginay ?

Menuwiw kuuk ño duniiner sa, ñu gaasgu. »^{§§}

³⁴ Gem-ak indiig Pilip aman : « Baan ja kaawor, nabiñce-añ kaawa ño bi ka waa ansi-añka ? Ija kaawa ño bi ka meenji di, wal ño gem ka pey ? »

³⁵ Hiyya, ño wer-ak, Pilip teestu gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min ño wer kaak ña garkiiyy-aka. ³⁶ Ñu toliiytu kee nam ñu ottu ño wer kaak gin amay. Gem-ak kaawiiji ño Pilip aman : « Talu, amay goy-anjku. Maa yaadu tode pey *batem, naa gine gem ka Iisa Masi ? » ³⁷ [Pilip gay telkiiji aman : « Ya ki aamin ka seener ño gelbinen in Iisa Masi-ak, maan todaajinno, naan batiziye. » Kar gem-ak telkiiji aman : « Hii, nu aamin kadar Iisa Masi, ñaar Roñ ka Buñdi. »]* ³⁸ Kar gem-ak kaawtu a ñuu peyiñ puus. Ñu paaytu, ñu daktu paay ño amiydi, ho Pilip batiziyyiiga. ³⁹ Wiktin taat ñu amiltu min ño amiydi, Ruwwin ta Buñdi iciig Pilip ho gem-ak bal taliñ pey tak-tak. Kar ñaar gay icit botiliy, ña deettu in galal. ⁴⁰ Pilip gay, tala kar, ña goy ko Azoot di. Min ede-ak, ña aaniyту Sezare, ho ño botildi, ay wer kaak ña ottu di, ña gaariy Kabarre ta Gala nam ña ottu Sezare.

Rabbin Iisa kolaag Sawuul

(Akt 22.6-16, 26.12-18)

9 Do wiktin taar-at, gem kaak sinji Sawuul-ak taabiyaag gee kuuk aamin ño *Rabbin Iisa ho ña bariya muutco. Ija dakiig gas *mee satkiner

ka tatko Zeruzaleem. ² Ija daktu inda izinne a ñuui bere makaatamna a ñaaco iyyin ño agindaw ku ger ka salaaner ka Damaas. Makaatamna-ak beraaji botol taat ñaa obin miday in daad ku iciit Botol ta Iisa, ñaa iyyin Zeruzaleem.

³ Min ña gasiig makaatamna-aku, ña iciit botol ta Damaas in eenji. Wiktin taat ñu gaay ote ño geegirdi, tala kar portikaw wic min ka samaaner yoo ño kaay. ⁴ Do wer-ak, tala kar Sawuul gal keđer bup. Kar ña doriit gaay ta gemor kolaag aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyyin ampa-añka ? » ⁵ Sawuul gay indiig aman : « Rabbine, kin waa ? » Gaay-at telkiiji aman : « Ijaar nun Iisa Masi ko kaak ki taabiyyi-añka. ⁶ Ucu, unju ño geegirdi. Anner kat, naan gaare maan kaak kii gine. » ⁷ Kar eenji kuuk ñu toliyy sawa-ak, peytu ñut. Ñu bal gedire pile biñkico asaan kelimco amile. Ñu dora gaaya, kar ñu tallo waanna. ⁸ Min ñaar-ak, Sawuul uctu, ña piliig odinay, kar ña tallo. Min ño wer-ak, eenji obiig min ño pisiñji, ñu ñaaniig yoo Damaas. ⁹ Menuwiw subba, ña tallo tak-tak, wala ña tiyaw, wala ña siyaw.

Sawuul odinay pile

¹⁰ Gin gem rakki pa goy Damaas, ñu kolaag Ananiyaas. Ija *maajirincey ka Iisa Masi. *Rabbin bayniiji ho ña koliig aman : « Ananiyaas ! » Ijaar gay oyiji aman : « Hoy Rabbine, nun ko añka ! » ¹¹ Rabbin kat kaawaajin aman : « Ucu, ñaa ñin di ño botol taat berel ñu koliy " Dalaj ", ño geriy ka Zuudas ho indiig gem rakki sinji Sawuul min Tars. Ñin ña goy kar salkiyaw. ¹² In salaaney-at kat, Buñ gaariiji gem kaak ñu koliy Ananiyaas, ñaa unje gerci, ñaaji lee pise

^{§§}8:33 Wer ka gase kaawor ño Ezaayi 53.7-8.

*8:37 Kaaw taar-an ginno ño makaatamna daarin ku Buñdi kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

do kaay a odinay yaa pile. » ¹³ Ananiyaas gay telkiiiji aman : « Nu dor gee dak-ina kaawa do bi ka gem-aŋka. Ŋu os-duug gamin kuuk samaanno ŋa giniy Zeruzaleem do gee kuuk aamin in ŋin kunjin. ¹⁴ Ho ŋu kaawa pey kadar agindaw ku gay satkiner berji izinne a ŋaa obin gee kuuk aamin okinco. Do bi ŋaar-ak ko, ŋa astu yoo anne. » ¹⁵ Kar Rabbin gay kaawiiiji aman : « Uc ɓaa paa di, gasig gem-aka, asaan ŋa nun ko doɓga, ŋaadu ginin riyor. Ŋaa jaawe in ŋin kunto ho ŋaan gaarindu do gee kuuk Yuudinnado in sultinniico, yoo do gee ku Israyeel oki. ¹⁶ Nun meendu yaaji gaare gamin kuuk yaa taabiyyin do bi kanto. » ¹⁷ Hiyya, Ananiyaas uctu ho ŋa deettu. Kar ŋa unjitu do ger-aka, ŋa dakiig gas Sawuul. Kar ŋa leeyig pisinji do kaay ho ŋa kaawiiiji aman : « Sawuul, gem kol sinji, ŋaar Rabbin kat ŋaamintu. Ŋaar ko Iisa Masi kaak ki taltu bayinjin do botildi wiktin taat ki asiy anne. Ŋaar ko ŋaamintu loci, asaan odinan yaa pile, ho Buŋ yaan bere Ruwwiney. » ¹⁸ Ta bite-aŋ di, gamin ar aar ta gugurumdi sollitu min do odinay ku Sawuul ho ŋa teestu pey tale. Hiyya, ŋa uctu ho Ananiyaas *batiziyiiga, ŋaa gine gem ka Iisa Masi. ¹⁹ Do wer-ak, ŋu iyiiiji kat tee. Ŋa teetu ho ŋa gastu pey gudurre.

Sawuul gaara kaaw Damaas

Sawuul gin mena in maajirna Damaas, kar ŋa bal taaye. ²⁰ Min ŋa goy misa, ŋa teestu ko gaare kaaw ta Buŋdi do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Ŋa kaawico aman : « Iisa Masi, ŋaar Roŋ ka Buŋdi. » ²¹ Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyitu. Kar ŋu teestu inde benannico aman : « Ŋaar-aŋ doo ko gem kaak awalle taabiyaag gee kuuk aamin in ŋin ku Iisa Masi Zeruzaleem-aka ? Asinji-aŋ, ŋa da asdo gay obe geemir ho ŋaa iyinco do unco ka agindaw ku gay satkiner walla ? » ²² Kar Sawuul gay, kun kawta

wakila kaawe in gelbin rakki do Yuudinna kuuk goy Damaas. Ŋa kaawaaco waraŋ kadar Iisa, ŋaar ko Masi kaak Buŋ ŋaamtu ho Yuudinna-aŋ gay gedarro meelinji.

²³ Min ŋaar-ak, goytu kee, Yuudinna deetu kaawco a ŋuu deen Sawuul. ²⁴ Ŋu duunji kur botilay yiriyo aando. Ampaa kat, ya ŋa deeta min do helliner, ŋuu obinji ŋuu deenji. Kar gem rakki gay dakiig mina aman : « Ŋu rakaan dee. » ²⁵ Paa kat, in aando di, gee ku aadaag Sawuul iciiga, ŋu saliiig do barner ho ŋu aaliig aar durdurrer ka geegirdi.

Sawuul goy Zeruzaleem

²⁶ Hiyya, Sawuul amiltu min Damaas, ŋa birtu Zeruzaleem. Min ŋa ottu, ŋa rak nune in maajirna. Kar ŋuur gay gina kolaw asaan ŋu aamniygigdo misa kadar ŋa aada Iisa in gelbin rakki. ²⁷ Kar Barnabaas gay ooyga ho ŋa iyiicog do pali-innar. Ŋa osiico in maman Sawuul taliig Rabbin bayniiiji do botol ta Damaas ho in maman Rabbin kaawiiiji. Kar ŋa osiico a maman ŋa gaartu kaaw bal kolaw in ŋin ku Iisa Masi do geeger ka Damaas.

²⁸ Min ŋaar-ak, Sawuul numtu in ŋuura ho ŋu baawiy asiyo Zeruzaleem sawa, ho Sawuul kaawiy kaaw ta Buŋdi bal kolaw in ŋin ku Rabbine. ²⁹ Ŋa kaawiy oki do Yuudinna kuuk kaawa Grek ho ŋu meelgiyo. Kar ŋuur gay illa bariya botol taat ŋuu deenji di. ³⁰ Min gee kuuk aamin in Iisa Masi doriit kaawat, ŋu baawtu gasin Sawuul, ŋu imilig kara min do geegirdi ho ŋu toliytu yoo Sezare. Min ede-ak, ŋu ŋaamiiga, ŋa deettu Tars.

³¹ Do wiktin taar-at, *Egliz goy in aapiye do kid ka Zuude yoo kid ka Galile in ka Samari. Gee ku Eglizdi-ak obtu tirit do botol ta Buŋdi, ŋu karmiyaat kaaway ho in gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi, ŋu wadiy in unco.

Coolle ka Eene

³²Do wiktin taar-at, Piyer teestu jaawe kee do atti ka darre okintiti. Kar y'iriy rakki, na dakiig gas gee ku Bunđi kuuk goy Lidda. ³³Min Piyer ottu do wer-ak, na gastu gem rakki sinji Eene. Naar gay rungiye. Elgin porpod, na weya ka danlil di. ³⁴Do wer-ak, na kaawijji aman : « Eene, Iisa Masi coolinčin. Ucu ho maliyig gamnan. » Ek di na uctu puruk kay'asnji. ³⁵Hiyya, gee okinco ku Lidda in gee kuuk goy do kid'ka patal ka Saroon taliig gem ka cool-aka ho nu aamintu do Rabbin Iisa.

Nooye ka Dorkaas

³⁶Kar gin geem rakki do geeger ka Jappa nu kolaat Tabiita taat aamin in Iisa. (Sin kuuk Tabiita-ak, in kaaw ta Grek kaawa a « Dorkaas† ».) Geem-at kun kawta, ta gina samaane do geemir ho gaminti oki, ta beraag do pokirnar. ³⁷Min Piyer goy misa Lidda di, ta galtu raduwa kar ta mattu. Nu acit momta-ata, kar nu dakiit deer kuwa ka gusuurdi. ³⁸Min maajirna kuuk goy Jappa dortu kadar Piyer goy moota, Lidda di-ak, nu naamtu gee seera. Nu dakiiji kaawa aman : « Gem kol sinje, baanu ! Asnin ja kodok-kodok. » ³⁹Hiyya, Piyer uctu pasuwat ho na baawtu in nuura. Min nu ottu, nu iyiig wer kaak nu deerit momta-ata. Murgilgal okinco asiig gas Piyer in alinco ho nu teesiji gaare kesuun taat Tabiita orpitu wiktin taat ta goyiy misa in odinti. ⁴⁰Piyer kaawiico do gee-ak a nuu amile kara, kar na dersitu inde Bun. Min na inditu Bun, na newsiitit do momta-ata ho na koliit aman : « Tabiita, ucu ! » Hiyya, ta piliig odinti. Min ta taliig Piyer, ta uctu, ta goyту in baati. ⁴¹Do wer-ak, Piyer obiig pisinti, na copiliita, ta peytu. Kar na koliig

murgilgal-aku ho in gee ku aamine, na gaariicot ta nooye. ⁴²Gee okinco kuuk do geeger ka Jappa doriit kabarre-ata ho gee dakina aamintu do Rabbin Iisa. ⁴³Piyer taaytu ede do ger ka Simon, gay amy'e zamimdi.

Bayne ka dubil ka Bunđi do Korney

10 Gin gem rakki nu kolaag Korney, min geeger ka Sezare. Na tatkaw ka askirnar miya. Askirin kuuk guul werco rakki-ak, nu kolaag askirin ku Itali. ²Gem-ak sellen. Na abdiya Bun in geenji ku geriy okinco. Na oya do pokirna kuuk *Yuudinna ho salaan ta Bunđi gay, na warraydo. ³Yiriy rakki, in pat subba ta maako, na taliig *dubil ka Bunđi bayniiji waran do geriy. Dubil-ak koliig aman : « Korney ! » ⁴Wiktin taat Korney taliiga-ak, kolaw gay obiiga. Na telkiiji aman : « Maa di gem kol *Rab-biney ? » Naar gay telkiiji aman : « Bun cokiyyit salaanen ho na talig pisinji kaak ki beriy do pokirnar-aka. Do bi naar-ak ko, na pakirjin kat locin. ⁵Kar din di, naam gee do geeger ka Jappa, nu baayiy kole gem rakki sinji Simon naa ase. Naar di nu koliiy pey Piyer. ⁶Naar martey ka gem rakki nu kolaag oki Simon, naar kaak amy'a zamam. Geriy moota in bi ka barrer. » ⁷Wiktin taat dubil ka Bunđi gasit kaawoy, na deettu. Min pa-ak, Korney koliig gay riyoy seer in askirinçey rakki kaak obit kaaw ta Bunđi bombo. ⁸Hiyya, Korney osiicog gamin okinco kuuk kuuniye, kar na naamiig Jappa.

Piyer tala gamin kuuk Bun tođtu

⁹Ka kawtinti in y'iriy, wiktin taat gee ku Korney baay misa do botildi ho nu gaay ko ote Jappa, Piyer gay coku ka gerdi a naa salkiye. ¹⁰Mey gay diyaaga ho na rak tee. Wiktin taat nu giniiji misa tee-ak, do salaaner, Bun gaariiji

†9:36 'Dorkaas' : Sin nuur-an diya a 'botila'.

maanna. ¹¹ Ɓa tala samaan pile ho maan ar zimilla paaya min kuwa. Zimilla-ak, ɲu obig biɲkico poodikco. ¹² Kar do datik ta zimilla-ak gay, gin ay biyaw ta kumnar : kuuk asiɲco poodi, kuuk poypiyaw ho in kuuk zewaw. ¹³ Do wer-ak, Piyer dortu gaay diyaaji aman : « Piyer ucu, obu min kumin-aɲku, daa, kii tee ! » ¹⁴ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, gem kol Rabbiney ! Yiriy rakki nu bal tee kumin kuuk ki toɗtu-aɲku kuuk niga gemo do unjiɲ. » ¹⁵ Gaay-at deeliiji pey aman : « Maan kaak Buɲ diyig samaane, dak diyenno a ɲa samaanno. » ¹⁶ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner.

¹⁷ Do wer-ak, Piyer ajbiyту maala do maan kaak ɲa taltu, asaan ɲa bal ibine baay. Sando, do wiktin taar-at, gee kuuk Korney ɲaamtu-ak inde ko wer kaak Simon gay amye zamimdi goyiyo, ho diɲ gay, ɲu ot ko do bit ka botildi. ¹⁸ Min ɲu unjitu, ɲu koliig gem ka gerdi ho ɲu indiig aman : « Simon kaak ɲu koliy oki Piyer goy do ger-aɲka walla ? » ¹⁹ Piyer gay goy misa, ɲa pakira do maan kaak ɲa taltu, ho do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Buɲdi kaawiji aman : « Piyer, yaman gee subba indaaciɲ kure. ²⁰ Ucu, paayu, ɓaa in ɲuura. Dak poccenno, asaan nun kat ɲaamgu. » ²¹ Hiyya, Piyer paaytu, ɲa dakiig ɲaam gee-aku, kar ɲa diyiico aman : « Nun ko-aɲka kaak ku bariyiyo. Ku bariyin-an oy di ? » ²² Ɓuur gay telkiiji aman : « Nin-aɲ, Korney tatkaw ka askirnar-aɲ kat ɲaaminti. Ɓaar gem kaak goy in botol ho ɲa abdiya Buɲ. *Yu-udinna okiɲco sa ozilaaga. Ho *ɗubil ka Buɲdi gay kaawji a ɲaa ɲaame gee, ɲu-un kole, kiiji ɓaawe do geri, ɲaa cokiye kaawnaɲ. » ²³ Hiyya, Piyer ɲaamiigu ɲa unjiigu geero. Ɓa obiig samaane, ɲu waltu do wer-aka. Kar ka kawtinti, ɲu

uctu. Piyer toliytu in ɲuura. Siɲtay daar-in min Jappa sa gaayga.

Piyer do ger ka Korney

²⁴ Ka kawtinti, kun Piyer ottu Sezare. Korney gay numig geenji in roynay ku taɓ, ɲu yokiy asiɲji. ²⁵ Kar wiktin taat Piyer unjiy ger-ak, Korney ɲaamiiga. Ɓa galu bup do unji ho ɲa ooyiiji. ²⁶ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, dak ginenno ampa. Ucu ! Nun sa gem ar kinɲen di. » Kar Piyer obiig pisiɲji, ɲa copiliiga. ²⁷ Wiktin taat ɲa kaawiy misa in Korney-ak di, ɲa unjitu geero ho ɲa tala gee num dakina. ²⁸ Min ɲaar-ak, ɲa kaawiico aman : « Ku iban kadar nin *Yuudinna, *gaanuunni toɗinti roynaw in gee ku Yu-udinnado wala nii unje do geriyo. Kar Buɲ gay gaardu waraɲ, ya naa pooce gemo ho naa kaawe a ɲa samaanno do unji ka Buɲdi do bi ka tambaay di, ta botiltido. ²⁹ Do bi ɲaar-ak ko, wiktin taat ɲu kolintu, nu bal meele, nu asiikon di. Diɲ gay, kaawondu ja, maa di ku koliinu ? » ³⁰ Korney gay telkiiji aman : « Gin ko mena subba, ar pat anta, pat subba ta maako, nu goy gertu, nu salkiyaw ho nu taltu gem rakki bayniidu untu waraɲ. Kesuuney irɲa pit-pit. ³¹ Ho ɲa kaawidu aman : " Korney, Buɲ dorit salaanen ho ɲa bal rawtin oyaw taat ki giniy do pokirnar. ³² Diɲ ɲaam gee Jappa. Ɓu ɓaa kolin Simon kaak ɲu koliy oki Piyer a ɲaa ase anne. Ɓaar marte ka Simon, gay amye zamimdi kaak goy do bi ka barrer. » ³³ Ɓaar-ak di, nu ɲaamtu gee kodok-kodok dakiɲciɲ baray. Barkin do asiɲji. Diɲ gay, okinte gi goy do unji ka Buɲdi. Ni yokaaciɲ nii cokiye kabarre taat Buɲ ɲaamiɲciɲ a kiini kaawe. »

Piyer kaawa wer ka Korney

³⁴ Hiyya, Piyer uctu ɲa teestu kaawe aman : « Diɲ nu ibin kate kadar Buɲ

[†]10:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 4.14.

eerro gee. ³⁵ Buɗ ooya ay gemo, min ay ba ta geemir, ya ɗa karmiyaaga ho ya ɗa gina samaane do unɗi. ³⁶ Buɗ berit kaawoy do gee ku Israyeel : taar ko Kabarre ta Gala ta aapiyer in botol ta Iisa Masi, ɗaar kaak Rabbin ka gee okinco. ³⁷ Ku iban ko kadar maanna-an ɗaar tees min wiktin taat Yaaya-Batist kaawiy do geemir aman : “ Asoɗ, ɗuuko *batiziyinɗo, ” ho ku iban oki maan kaak kuuniy do kid ka Galile ho astu kat do kid ka Zuude okinɗi. ³⁸ Ku ibina maman Buɗ beriji gudurre ta Ruwwiney do Iisa Masi kaak min Nazareet. ɗa baay ay wero, ɗa giniy sellinkaw do geemir ho ɗa cooliy gee kuuk *Seetanne obgu, asaan Buɗ goy in ɗaara. ³⁹ Nin-an ko gee kuuk hadire. Ni tal in odinni maan kaak Iisa Masi gintu do kid ka Israyeel ho do geeger ka Zeruzaleem. Ba aaro, ɗu doodiig ka etor ho ɗu deeyiiga. ⁴⁰ Kar gay, gin mena subba Buɗ nooyiiga ho ɗa daktu gaar ziy do geemir. ⁴¹ ɗa bal gaare ziy do gee okinco, kar gay, ɗa gaarig loni, nini kuuk Buɗ dobtu min awalle. Ni talig in odinni, nin-an ko tee ho see in ɗaara wiktin taat ɗa nooytu. ⁴² Iisa Masi kaawinti a ni gaarin Kabarrey ta Gala do geemir ho nii kaawe do bi kanɗi a ɗaar ko kaak Buɗ dobtu a ɗa dukume seriin do gee ku goya in kuuk mate. ⁴³ Nabiinna okinco kaaw do bi kanɗi. ɗu diytu aman : “ Ay gem kaak aamina in sin ku Iisa Masi, Buɗ yaaji saamiyin zunubinnay okinco. ” »

Bere ka Ruwwin ta Buɗi do gee kuuk Yuudinnado

⁴⁴ Wiktin taat Piyer kaawa misan di, Ruwwin ta Buɗi paayiico do gee ku cokiyaaga. ⁴⁵ Gee kuuk as in Piyer min Jappa ajbiytu tak-tak. ɗuur *Yuudinna kuuk aamin ko do Iisa Masi. ɗu kaawtu aman : « Doron ja, Buɗ beraat Ruwwiney yoo do gee kuuk Yuudinnado ! » ⁴⁶ ɗu cokiyaag gee-ak kaawa in kaawin kuuk kunco do ho ɗu oziliy tatkaw ta Buɗi.

Hiyya, Piyer kaawtu aman : ⁴⁷ « ɗin gee-an gas Ruwwin ta Buɗi ar ginte gasiita. Ginno maan kaak yaaco tode pey gii *batiziyin do amiydi. » ⁴⁸ Do wer-ak, Piyer kaawiico do gee-ak aman : « Asoɗ niiko batiziyinɗo in sin ku Iisa Masi. » Min ɗu batiziygu, Korney in geenɗi indiig Piyer a ɗaa goye menaw seer wal subba in ɗuura. Ek di ɗa ooytu.

Piyer kaawa do maan kaak kuuniy Sezare

11 Sinta kuuk min Zuude in paliinna dortu kadar gee kuuk Yuudinnado cokiyit kaaw ta Buɗi, ɗuur oki ooyiita. ² Min Piyer yeeptu Zeruzaleem, sintay kuuk Yuudinna teestu karminɗi ³ ho ɗu kaawiji aman : « Maa di ki giniig maanna-anɗa ? Kat ki unɗitu do wer ka gee kuuk Yuudinnado ho ki tiy in ɗuura ! » ⁴ Min pa-ak, Piyer osiico maan kaak bire min do baay. ɗa kaawiico aman : ⁵ « Nu goy do geeger ka Jappa, wiktin taat nu salkiyyo, Buɗ gaariidu maanna. ɗa paayig min ka samaaner moota in nunu. Maanna-ak ar zimilla ho ɗu obig binɗiko poodikco. ⁶ Nu taliig samaane datik ta zimilla-aku ho adco gin kumin kuuk asinco pood, kumin ku yeero, kuuk poypiyaw ho in gamin kuuk zewaw. ⁷ Min ɗaar-ak, nu dortu gaay diyaadu aman : “ Piyer ! Ucu, obu min kumin-anɗu, daa, kii tee ! ” ⁸ Kar nun gay telkiji aman : “ Ha’a, gem kol *Rab-biney, yiriy rakki, nu bal tee kumin kuuk ki todtu-anɗu kuuk niga gemo do unɗinɗi. ” ⁹ Gaay-at deeliiji pey aman : “ Maan kaak Buɗ diytu a ɗa samaane dak diyenno a ɗa samaanno. ” ¹⁰ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner. ¹¹ Do wiktin taar-at di, gee subba astu geero, do wer kaak ni goyiyo. Gee-ak gay, ɗu ɗaamduug min Sezare. ¹² Ruwwin ta Buɗi gay kaawdu aman : “ Ucu, baa in ɗuura, dak poccenno. ” Sinta ku bijigiɗ kuuk nu iytu anne-an

aadintu yoo Sezare, ho okintini, ni unjitu do ger ka Korney. ¹³Do wer-ak, Korney osintiit kaaw taat *dubil ka Buṇdi astu kaawiiḡi gerci. Dubil-aṇ diyiiḡi aman : “ Diḡ ṇaam gee Jappa, ṇu baayiy kole gem rakki sinḡi Simon ṇaa ase. Ṇaar di ṇu koliiy oki Piyer. ¹⁴Ṇaaṇ kaawe kaaw taat yaako bere jile, lociṇ ho iḡ geenḡiṇ okiṇco kuuk do geriṇ. ” ¹⁵Kar nun gay, wiktin taat nu teestu kaawe do kuṇ Korney-ak di, Ruwwin ta Buṇdi paayiico do kayco ar kaak ta paayiite kaate awalle. ¹⁶Hiyya, nu moyiit kaaw taat Rabbin kaawtu aman : “ Yaaya, ṇaar *batiziyig gee iṇ amay. Kar kuṇ gay, ṇuuko batiziyiṇko iṇ Ruwwin ta Buṇdi. ” ¹⁷Hiyya, nu taltu kadar Buṇ berco Ruwwiney uudin taat ṇa beriite min gii aamintu iḡ sinḡ ku Rabbin Iisa Masi. Ya do tanto, nun gay waa naaji tode do Buṇdi do maan kaak ṇa rakiy gine ? » ¹⁸Min ṇu doriit kaaw ta Piyer-at, gee okiṇco bugumtu. Ṇu diytu aman : « Ozil-inteṇ Buṇte. Ṇa pilco botol oki do gee kuuk Yuudinnado a ṇuu ibiniṇ niḡiṇco, ṇuu rasiṇ goyiṇco kaak awalle ho ṇuu gase goye ka gaasdo. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do gee ku Antiyoos

¹⁹Min ṇu deeyig Etiyeen di, ṇu teestu taabiḡiṇ gee ku aamine ho do saan taar-at ko ṇu totirtu serek. Minninco, daariṇ gadtu yoo kid ka Penisi, ka Sipre ho do geeger ka Antiyoos. Do darrinay-ak, ṇu gaara kaaw ta Buṇdi do Yuudinnar di. ²⁰Kar gay, min gee ku aamine kuuk goy Antiyoos-aku, daariṇ kuuk as min Sipre ho kuuk as min Sireen teestu gaare Kabarre ta Gala ta Rabbin Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. ²¹Gudurre ta Buṇdi goy iḡ ṇuura. Do bi ṇaar-ak ko, gee dakina ooyiit kaaw ta Buṇdi ho ṇu diyiiḡ gelbinco iḡ Iisa Masi. ²²Kabarreat galtu do denḡinco ku gee kuuk goy do *Egliz ka Zeruzaleem. Hiyya, ṇu

ṇaamiig Barnabaas yaa ba a taliṇco Antiyoos. ²³⁻²⁴Ṇu ṇaamiiga-ak asaan ṇaar gem sellen, ṇa obit imaanji bombo ho ṇa miin iḡ Ruwwin ta Buṇdi. Min ṇa ottu Antiyoos, ṇa taltu barkin taat Buṇ gintu do geenḡi ho adiy gintu portiko. Okiṇco, ṇa kaawiico a ṇuu goye bombo iḡ Rabbinco. Do wiktin taar-at di, gee dakina aamintu do Rabbin Iisa, kar ṇu ṇumtu kat iḡ ṇuura.

²⁵Min ṇaar-ak, Barnabaas baawtu gasiṇ Sawuul do geeger rakki ṇu kolaag Tars. ²⁶Min ṇa gasiiga, ṇa iyiḡ Antiyoos. Seerco, ṇu algitu ede. Ṇu ṇumḡiy iḡ gee ku Eglizdi. Ṇu bilditu gee dakina. Do wer-ak ko, ṇu teestu awalle kolinḡ maa-jirna a ṇu kretiyyenna.

Gaayo do sinḡa ku Zeruzaleem

²⁷Yiriḡ rakki, nabiinna daariṇ uctu min Zeruzaleem, ṇu birtu Antiyoos. ²⁸Minninco rakki sinḡi Agabuus. Ruwwin ta Buṇdi ṇaamiig ṇa kaawtu aman : « Cokiyon, yaman mey yaarko asa-ata do wer okiṇji. » (Mey-at as dak ko, wiktin taat Kilood goytu sultan ka tatik ka gee ku Room.) ²⁹Min maajirna dortu pa-ak, ṇu ictu niyine a ay gem di yaa bere maanna do gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Ay gem di yaa bere do wer kaak pisiṇ necti di. ³⁰Hiyya, ṇu captu gurus, kar ṇu beriḡ do Barnabaas iḡ Sawuul a ṇuu iyiṇ do agindaw ku Egliz ka Zuude ho ṇuu beriṇ do pisiṇco.

Herood deeyig Zaak ho ṇa unḡig Piyer dajaayne

12 Wiktin taar-at, sultan *Herood teestu taabiḡiṇ gee daariṇ ku *Egliz ka Zeruzaleem. ²Ṇa bertu izinne a ṇuu deenḡ Zaak, sinḡi ka Yaaya iḡ *seepine. ³Kar min ṇa taltu kadar maanna-ak alco gala do *Yuudinnar, ṇa obiḡ oki Piyer wiktin taat ṇu giniy iidin taat ṇu koliiy iidin ta mappa ka bal *gele.

4 Min ɲa obga, ɲa unjiig dagaayne. Kar ɲa imiltu askirin orok in bijigiɣ yaa gooyinji. ɲa leeyig poof, poof. Do tanji-at, ɲa raka ya iidin ta *Paak bir ja, kar ɲaa iɣin unco ka geemir ɲaaji dukume seriine. 5 Hiyya, Piyer goyiy di misa do dagaayner, kar gee ku *Eglzdi gay indiji Buɲ dakina in gelbin rakki.

Bun imilig Piyer min do dajayner

⁶ Sultan *Herood diyit ko y'iriy taat
 ṇaa iyin Piyer do uṇco ka geemir ṇaaji
 dukume seriine. Kar y'iriy taar-at di, min
 wer bal wale misa, Piyer weya datik
 ta askirna seera. Pisinji, ṇu duunig in
 jinzirre. Kar askirin ku pey gay goy do
 werco do bit ka daṇaayner. ⁷ Tala kar
 *ḍubil ka Buṇdi bayintu. Wer-ak caaptu
 portik kar. Ṇa kedkidfiig Piyer, ṇa ni-
 intu. Kar ḍubil-ak diyiji aman : « Yaman
 uc ja koḍok ! » Ṇa uctu, ek di jinzirre
 kiltu min do pisinji. ⁸ Kar ḍubil ka Buṇdi
 kaawiji pey aman : « Duunit maason
 ho isig ṇugiran. » Piyer ooyiit kaaw-ata.
 Kar ḍubil-ak kaawiji pey aman : « Isit
 batkon kar aadnu. » ⁹ Ek di Piyer aadfiig
 *ḍubil ka Buṇdi-aka ho ṇa amiltu min
 do daṇaayner. Do pikirrey, ṇa ibanno
 kadar taat ḍubil-ak giniiji-at ka seener.
 Do tanji-at a wal ṇa soona diṇ ga. ¹⁰ Wik-
 tin taat ṇu baayiyo, ṇu gas ja wer rakki
 ka askirin gooyiyo. Kar uṇda, ṇu gastu
 ku pey. Kar kat ṇu ottu do bit ka botol
 ta hadinner taat gee amiliy do geegirdi.
 Bit ka botol-at piltu keetit di. Hiyya, ṇu
 amiltu min do daṇaayner ho ṇu toliytu
 sooda. Tala kar ḍubil ka Buṇdi-ak rasga.

¹¹ Min ɲaar-ak Piyer ibintu kat ziy samaane ɔo maan ka asji ho ɲa ɔiytu aman : « ɔiɲka-aɲ, nu iban kat ka seener kadar *Rabbin Iisa tabirduug dubiley a ɲaan jilindu min ɔo pise ka Herood ho ɔo ay maan kaak samaanno Yuudinna rakiidu gine. »

¹²Min Piyer ibintu ziy, ɲa deettu wer
ka daatik rakki taat nu kolaat Mariyam

atan Yaaya kaak ŋu koliy oki Maark. Do
ger-ak, gee dakina num salkiye. ¹³ Min
Piyer ottu do wer-aka, ŋa kooctu botol
ta gerdi. Kar geem rakki ŋinti Rood taat
gina riy ede amiltu pile botol. ¹⁴ Min ta
ibiniit gaay' ta Piyer-at, gintit gala nam
ta bal pile botol, ta yeeptu ja miniŋ eenti
kuuk goy atta aman : « Ŋa Piyer ! Ŋa goy
kar bit ka botildi. » ¹⁵ Ŋuur gay telkiitit
aman : « Ka oliya ga, wal maanke maa
? » Kar taar gay wakila di aman : « Ka
seener, ŋa Piyer tara. » Ŋuur gay aman
: « Wal ŋaa gine dubil ka Bunɗi kaak
gooy'aaga ga ? » ¹⁶ Piyer gay wakila di
kooce bi botildi nam ŋu astu piliiji. Min
ŋu piliiji-ak, ŋu taliiga ho ŋu ajbiyту tak-
tak. ¹⁷ Kar Piyer gay tawgiig pisinji a ŋuu
bugume, kar ŋa osiico maan kaak Rab-
bin giniiji, ŋa imiliig min do dagaayner.
Ho ŋa diyiico pey aman : « Baan, iyoncot
kaaw-an do kun Zaak ho iŋ ŋinta ku pey.
» Hiyya, do wer-ak, ŋa uctu, ŋa rasiigu
ho ŋa birtu wer ka pey.

¹⁸ Kar wiktin taat wer waltu gay, askirin kuuk gooy'aag Piyer-ak taltu kadar ña koonje ho kelimco amiltu. Ñu diytu aman : « Ñaar maa asji do Piyer ? » ¹⁹ Min Herood dortu pa-ak, ña ñaamtu gee ñaawtu bariyinj. Kar gay, ñu bal gasinj. Ho askirin kuuk gooy'aaga-ak, ña indiigu do maan kaak asji, kar ña deeyigu. Min ñaar-ak, Herood ñeettu min do kid ka Zaude, ña ñaayiy goye do geeger ka Sezare sooda.

Muut ta sultan Herood

²⁰Do menaw nuur-ak, *Herood dap-
intu in gee ku Tiir in ku Sidon. Sando,
nuur gay dee kaawco a nu baa amre in
naara asaan nu gasaag teenco min do
kiday. Paa kat, nu dewiniig tatkaw rakki
gay amaanney ka sultan, sinji Blastus,
a naa iyiinco do unji. ²¹Hiyya, Herood
gay dukumiico yiriy taat naaco kaawe.
Yiriy taar-at, na isit kesuuney ta sultin-
naw, na govtu ka sees ka sultan ho

ɲa kaawtu do unco ka geemir okinco. ²²Min gee-ak doriit kaawoy, ɲu teestu koole rada aman : « ɲaar-aɲ buɲ ga, gem di kaawa ansi ! » ²³Wiktin taat Herood doriit kaaw ta geemir-at, adiy gintu portiko. Kar kodok di, dubil ka Rabbin Buɲ diyiiɲi raduwa : ɲu gur ku adir. Hiyya, ɲa mattu. Muutuy-at asaan ɲa rakaat *darjin ta Buɲdi do meenji.

²⁴Kar kaaw ta Buɲdi gay, gee dakina cokiyiita ho dakin sa ooyiita. ²⁵Barnabaas in Sawuul gay, ɲuur gaasit ko riyco Zeruzaleem. Do deetinco, ɲu iciig Yaaya kaak ɲu koliiy oki Maark, kar ɲu yeeptu Antiyoos.

Martaw ta awalle ta Pool

*Ruwwin ta Buɲdi ɲaamig Pool
in Barnabaas do riyor*

13 Do *Egliz ka Antiyoos, gin gee kuuk garkiyaagu ho in nabiinna oki : ɲuur Barnabaas, Simeyon kaak ɲu koliiy oki Pondiko, Lisiyuus kaak min Sireen, Manayeen kaak maad in Sultan *Herood, ho in Sawuul. ²Yiriy rakki, wiktin taat ɲu ictu sayamne ho ɲu salkiyiy do *Rabbiner, Ruwwin ta Buɲdi kaawiico aman : « Imilonduug Barnabaas in Sawuul do riy taat nu koliiɲ a ɲuudu gine. » ³Kar min ɲu ictu pey sayamne ho ɲu salkiytu, ɲu asiico laa pise do kayco ho ɲu rasiig ɲu deettu gine riy ta Buɲdi.

Barnabaas in Sawuul do kid ka Sipre

⁴Ar taat Ruwwin ta Buɲdi ɲaamiig Barnabaas in Sawuul do riyor, ɲu deettu do geeger ka Seluusi. Min ede-ak, ɲu neptu markaba, ɲu deettu Sipre, do kid kaak datik amiydi. ⁵Min ɲu ottu do wer-ak, ɲu paaytu do geeger ka Salaamin ho ɲu teestu gaare kaaw ta Buɲdi do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Wiktin taar-at, Yaaya-Maark sa goy in ɲuura, ɲa gaayaagu.

⁶Kar min ɲu gaay biriɲ kid okinji ka Sipre, ɲu ottu do geeger ka Papoos. Do wer-ak, ɲu ɲaamtu in gem rakki, ɲu kolaag Baar-lisa, ɲa Yuudiɲce. ɲaar gay olgo ho ɲa gina ziy ar nabiinco. ⁷ɲa goy do serpey ta guberneer kaak ɲu kolaag Serziyuus Poluus. Guberneer-ak iban gamna. ɲa koliiɲ Barnabaas in Pool do geriy, asaan ɲa raka a ɲuuji gaare kaaw ta Buɲdi. ⁸Kar olga-ak gay todco, asaan ɲa rakaado a guberneer-ak yaa aamine do lisa Masi. (Olga-ak, ɲu kolaag in kaaw ta Grek a « Elimaas ».) ⁹Min ɲaar-ak, Ruwwin ta Buɲdi miniit gelbiney ka Sawuul kaak ɲu kolaag oki Pool. Paa ko, Pool taliig gem-ak yalaan do odinay ¹⁰ho ɲa kaawiiɲi aman : « Kinke-aɲ gem kaak raada. Ki caaciya gee ! Talon ja ron ka seetanner-aɲka ! Ki adin ka ay maan kaak samaane. Botol ta *Rabbiner-an, illa a ki niginti ja. ¹¹Hadi diɲ cokay samaane : Rabbin Buɲ yaan gide ho ki asiɲ noole, kii taaye, ki talaatdo pato. » Min ɲaar-ak di, ɲa nooltu, wer giniiɲi dulum. ɲa danduma meeda ɲugila a ɲaa gasen di gemo yaa daaninji. ¹²Min guberneer taliig maan kaak asji do Elimaas-ak, ɲa ajbiyту tak-tak do garaan taat asa min do Rabbin Buɲ ho ɲa aamintu do kaawoy.

*Pool gaara kaaw ta Buɲdi
Antiyoos ta Pisidi*

¹³Kar Pool in eenji gay, ɲu amiltu min Papoos ho ɲu neptu markaba ɲu aaltu Perz do kid ka Pampili. Min ɲu ottu, Yaaya-Maark rasiig kat ede ho ɲa yeeptu Zeruzaleem. ¹⁴Min ɲaar-ak, kun Pool amiltu min Perz, ɲu ictu botol taat baa Antiyoos do kid ka Pisidi. Yiriy ta *sabitdi, ɲu unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲu goyту. ¹⁵Kar gee kuuk do ger ka salaaner-ak garkiytu min do *gaanuun kaak Muusa siirtu ho in mak-tumne ta nabiinnar. Do wer-ak, agindaw ku ger ka salaaner-ak kaawiico do kun

Pool aman : « Ya ku gin kaaw taat yaani bere gudurre sa kaawonninta kate. »

¹⁶ Hiyya, Pool uctu. Ija tawgitu pisinji a ŋuu bugume. Kar ŋa diyiico aman : « Kuŋ gee ku Israyeel ho kuŋ kuuk karmiya Buŋ, cokiyonnu ! ¹⁷ Buŋ ka geente ku Israyeel, ŋaar ko kaak doŋig aginiyte. Ija wadiriigu wiktin taat ŋu goyiy do kid ka Meser. Kar iŋ gudurrey tanji kat ŋa imiliig min ede. ¹⁸ Buŋ tal kaako ka geenji do wiktin taat ŋu goyiy do goosiner ar elgin orok poof pa. ¹⁹ Min pa-ak, ŋa idiig gee ku darrinay kuuk peesira kuuk goy do kid ka Kana ho ŋa beriicog kid-ak do geenji. ²⁰ Min gamin-ak kuuniyitu, kid-aŋ goy do pisinco ar elgin miy poof iŋ orok beey (450) pa.

« Min ŋaar-ak, Buŋ doftu min aginiyte gay seriiner a ŋuuco dukumin kaawco kee nam do wiktin taat nabi Samiyeel yaa ase. ²¹ Wiktin taat Samiyeel goyiy misa iŋ odinay, aginiyte inditu Buŋ a ŋaaco imile sultan. Ek di Samiyeel darjiyiico Sawuul roŋ ka Kiis, min tamba ta Benjamin. Ija goytu elgin orok poof min ŋu darjiyiiga. ²² Min ŋaar-ak, Buŋ paayiig Sawuul min do meennuwiŋ ho ŋa darjiyiig Dawuud kaak Buŋ kaawtu biy aman : “ Ijaar Dawuud, roŋji ka Jeese kat nu eltu. Ijaa gine ay maan kaak gelbinder rakiyo. ” ²³ Min tamba ta Dawuud ko amiltu Iisa Masi kaak Buŋ kaawtu a ŋaa ŋaame do gee ku Israyeel a ŋaa jiliŋco. Ansii ko, kaaw taat Buŋ kaawiiji do Dawuud min awalle-at as kat do werti. ²⁴ Min Iisa bal teese misa riy ta Buŋdi, Yaaya-Batist astu kaawico do gee ku Israyeel okiŋco aman : “ Ibinon nigiŋko, rason goye kaak awalle ho naako *batiziŋko. ” ²⁵ Wiktin taat Yaaya-Batist gaay gaase riyoy ta Buŋdi, ŋa diytu aman : “ Ku taliin kar a nu waa

? Nun sa Masido kaak ku eriyo. Kar gay, cokiyon, ŋa asa-ak aaror ho nun meendu sa da neddo kaak naa sorin ŋugiray. ”[¶]

²⁶ « Gem kol siŋtay, kuŋ kuuk min tamba ta Ibraayim ho kuŋ kuuk karmiya Buŋ, ŋa lote kat Buŋ ŋaamiite kaawoy a ŋaate jilinte. ²⁷ Min Iisa astu do duniiner, gee ku Zeruzaleem ho iŋ aginduwo, ŋu bal ibine a ŋaar ko Masi. Iju balco girse do kaawin ku nabiinnar do bi kanji kuuk ŋu garkiŋiico ay sabit. Kar gay, wiktin ta ŋu obiig Iisa ho ŋu deeyiiga, kaaw taat nabiinna kaawtu-at astu do werti. ²⁸ Gee-ak balji gase yoo oorin rakki taat nec iye muutuŋ. Iŋ taarat di oki, ŋu indiig Pilaat a ŋaa deenji. Ija ooytu, ŋu dakig da. ²⁹ Hiyya, min kaaw taat Kitamne kaawtu do bi kanji astu tak do werti, ŋu paayiig min ka etor, kar ŋu unjiig do mager. ³⁰ Kar Buŋ gay nooyiig min do muuti. ³¹ Min ŋa nooyga, Iisa bayinco mena dakina do gee kuuk jaaw iŋ ŋaar awalle min do kid ka Galile yoo do geeger ka Zeruzaleem. Diŋ gay, ŋuur kon di saadinnay do unco ka geemir ³² ho nin meenini iyaakonta Kabarre ta Gala : ta taar ko taat Buŋ kaawiico do aginiyte min daayum, ³³ ho diŋka, do ginte kooginco, ŋa necta wiktin taat ŋa nooyit Iisa Masi min do muuti. Ar taat ŋu siirtu do *Soom ta seer-iŋkar aman :

“ Kiŋke-aŋ ko Roŋdu,

min yiriya-aŋ, nun ko Takko. ”[§]

³⁴ Buŋ gaartu pey do aginiyte kadar ŋa nooyig min do muuti ho ziy zoodaado keder. Ansii ko, Buŋ kaawtu aman :

“ Naako bere barkin taat nu kaawtu a naaji bere do Dawuud, taar ko kuu diye do kayko. ”^{**}

³⁵ Paa ko, do wer ka pey, do maktumne ta Soom, Dawuud kaaw aman :

[¶]13:25 ‘sorin ŋugiray’ : Riy ta sore ŋugirar-an, taar ta berrer.

[§]13:33 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7.

^{**}13:34 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.3.

“ Ki rasaagdo gem kaak ki doftu yaa zoode maala do maginer. ”^{††}

³⁶ Dawuud gay, wiktin taat na goyiy misa in odinay, na ginit riy ta Bunđi ar taat Bun raktu, kar na mattu. Min na mattu, gee unjiig momtey-ak in aginiyji. Hiyya, do wer-ak, na zoodtu. ³⁷ Kar lisa Masi gay bal zoode do maginer. Bun nooyig min do muuti. ³⁸⁻³⁹ Gem kol sintay, ibinon tam kadar in sin ku lisa kat ni gaariikon Kabarre ta Gala taat kaawa a Bun saamiykon zunubinniko. Ya ku aamin in sinji, Bun yaako saamiyin zunubinniko okinco. Saamiye ar naar-an, ku gasaagdo do gaanuun ka Muusa. ⁴⁰ Din gay, yaman goyon godom ! Yampa, maan kaak nabiinna siirtu-an yaako ase do kayko. In siir aman :

⁴¹ “ Cokiyon samaane, kunjo gee ku dupal.

Kuu ajbiye ho nuuko idinjo !

Asaan naa gine maan kaak ajbay do zamanniko.

Maan naar-ak, ya nu osaakonga sa, ku aaminaajido. ”^{‡‡} »

⁴² Wiktin taat Pool amiltu in Barnabaas min ger ka salaaner-ak, gee-ak indiigu a nuu yeepe yiriy ta sabit ta asaw nuuco deelin kaaw-ata. ⁴³ Min nu totirtu, gee dakina kuuk *Yuudinna ho in kuuk karmiyaag *gaanuun ka Muusa aadiig Pool in Barnabaas. In kaawiico do gee-ak a nuu obe rikimit do barkin ta Bunđi.

⁴⁴ Min yiriy ta sabit astu, anuwco gee ku gegirdi numtu cokiye kaaw ta Bunđi.

⁴⁵ Kar gay, min Yuudinna taliig gee-ak, aditco miintu in hasuudinaw. Paa ko, nu teestu meelin Pool ho nu wariiga. ⁴⁶ Kar Pool in Barnabaas gay kaawiico bal kolaw aman : « Loko, kun Yuudinna ja

kat niiko gaare kaaw ta Bunđi, kar kun gay poocata. Ampa-ak, ku gaara kadar ku bal ture gase goye ka gaasdo. Hadi din gay, ni baaco iyin kaaw-an do gee kuuk Yuudinnado. ⁴⁷ Taar-an gay taat Rabbin kaawinti a ni kaawe aman :

“ Nu diyincin ar portikaw

taat yaa ceere do darrinay okinco.

Ki iyin kaaw taat bera jile

do gee okinco ku duniiner. ”^{¶¶} »

⁴⁸ Min gee kuuk Yuudinnado doriit kaaw-at, nu aacytu. In deliiji barkin do Bunđi do bi ka kaawoy. Ho gee okinco kuuk Bun doftu a nuu gase goye ka gaasdo, nuur sa aamintu in lisa Masi.

⁴⁹ Kaaw ta Bunđi-at totirtu do kid okinji. ⁵⁰ Kar Yuudinna gay, akilaag daad kuuk sinco alaw kuuk abdiyaag Bun ka Yuudinnar, in agindaw ku gegirdi. In isiniig gee a nuu taabiyin Pool in Barnabaas ho nu atkin min do kidco.

⁵¹ Hiyya, Pool in Barnabaas, do deetinco, nu kokiig burintal ku asinco^{§§}. Min naar-ak, nu birtu do geeger ka Ikoniyoos. ⁵² Kar *maajirna kuuk goy do geeger ka Antiyoos gay, Ruwwin ta Bunđi miiniig gelbinco ho aditco gintu portik ar buguwa.

Pool in Barnabaas goy Ikoniyoos

14 Min *paliinna-ak ottu do geeger ka Ikoniyoos, nu daktu pey unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Do wer-ak, nu gaartu kaaw ta Bunđi paa nam gee dakina kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado aamintu do lisa Masi. ² Kar gay, Yuudinna kuuk pooc aamine isico binka do nuur kuuk Yuudinnado a nuu nige aditco ku sinta ku aamine. ³ In kaawin nuur-ak oki, Pool in Barn-

^{††}13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 16.10.

^{‡‡}13:41 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 1.5.

^{¶¶}13:47 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.6.

^{§§}13:51 ‘nu kokiig burintal ku asinco’ : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayinco.

abaas taaytu do geeger-aka. Iju kaawa bal kolaw inj amaanne taat nu gintu do *Rabbin Iisa. Rabbin Buñ gaayaagu, nu giniy gamin kuuk ajbay inj kuuk gaara gudurrey. Inj gamin-ak ko, gee ibiniy kadar nu kaawa seene do bi ka barkin ta Buñdi. ⁴Gee ku geegirdi-ak, deedtu werinco seera : daariñ deet inj Yuudinna ho daariñ gay deet inj kun Pool. ⁵Min ñaar-ak, Yuudinna inj gee kuuk Yuudinna do ho inj aginduwco ictu niyine a nuu taabiñiñ paliinna, nuu dawiñ inj dambay nuu deenco. ⁶Min kabarre-at galiico do kun Pool inj Barnabaas-ak, nu gadtu kayco. Iju aaniyту geegirnay kuuk do kid ka Likawoni, Listir, Derbe, inj geegirnay kuuk moota. ⁷Do kid ñaar-ak oki, nu gaara Kabarre ta Gala.

Pool inj Barnabaas goy Listir

⁸Gin gem rakki do geeger ka Listir. Ija rungiye min nu weeyiiga. Ija bal jaawe tak-tak. Ija goy inj baay di. ⁹Yiri rakki, ña cokiyyit kaaw ta Buñdi taat Pool kaawtu. Pool gay gooyiig yalaan, ña tal imaanji ho ña iban kadar ta nec cooliñji. ¹⁰Do wer-ak, Pool kaawtu rada aman : « Ucu, pey kay asinjiñ ! » Ek di gem-ak uctu inj beeriñji ho ña teestu ko jiwi. ¹¹Gee dakina goy do wer-aka. Min nu taliig maan kaak Pool gintu-ak, nu teestu kaawe inj kaawco ta Likawoni aman : « Talon ja margin kat ic zi ka gemor, kar nu paaytu datikte ! » ¹²Iju kolaag Barnabaas « Zeyuus », ho Pool gay, nu kolaag « Ermees » asaan ñaar ko gay iye kaawor. ¹³Ger ka margi Zeyuus goy moota inj unje ka geegirdi. Min mee satkiner kaak goy ede dorit kaaw-at, ña daktu ob barkay ho ña ictu booyaw. Barkay-ak, ña ñuuniico booyaw, kar ña iyiig do bi ka botildi. Inj gee-ak, ña raka gine *satkin do Pool inj Barnabaas. ¹⁴Min kun

Pool doriit kaaw-at, nu eeriit kesuunco* ho nu iciig gadi. Iju aaniyiig gee-aku inj kooliñco aman : ¹⁵« Gem kol siñ-tay, maa ga ku giniy ampa ? Nin sa gee ar kunjo-aj di. Ni iyko Kabarre ta Gala a kuu rasiñ marginko kuuk ginno paydinco. Asoñ do Buñ kaak goy doo. Ijaar kaak kilgiyig samaane inj kida, inj amay ho ay maan kaak goy do duniiner. ¹⁶Awalle Buñ rasig gee ku ay darre iciy botol taat nu rakiyo. ¹⁷Inj taar-at oki, ña gaariico do gemir a ñaar sellen inj nuura. Sellin kuwiy-at, ku taliit uudin taat ña ñokiiko amay ho gaminko niyiy ay elgo. Ka seener gay, ña ñaar di kaak beraako tee inj galal dakina. » ¹⁸Inj kaawin kuuk nu kaawiico-anju oki, gee-ak tirig ñengginco. Inj taar-at oki, nu gediriico, nu baltu gine *satkine.

¹⁹Min ñaar-ak, *Yuudinna daariñ uctu min Antiyoos ta Pisidi ho min Ikoniyo-oom. Min nu ottu do wer-aka, nu isiniig gee-ak a kabarre taat Pool iyiico-an taar seenno. Ek di nu teestu dawiñ Pool inj dambay a nuu deenji. Iju ñaaniiga, nu imiliig kara min do geegirdi. Do tañco-at a ña mat ko. ²⁰Min gee ku aamin numtu do unji, Pool uctu paa di ho ña yeeptu pey do geegirdi. Kar ka kawtinti, nu birtu inj Barnabaas do geeger ka Derbe.

Pool inj Barnabaas yeep Antiyoos ta Siri

²¹Min nu ottu Derbe, nu gaariit Kabarre ta Gala ho gee dakina aamintu do Iisa Masi. Min ñaar-ak, nu yeeptu do geegirnay ku Listir, Ikoniyo-oom ho inj Antiyoos ta Pisidi. ²²Do ay geeger, nu iskaag gee kuuk aamine a nuu goye bombo do imaanco. Iju kaawaaco aman : « Gii gasen ja taabin dakina unte, kar gii unje kat do *Meennaw ta Buñdi. » ²³Do ay *Egliz, nu liyaaji agindaw. Kar nu iciy

*14:14 'nu eeriit kesuunco' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

sayamne, ɲu salkiyiico dɔ agindaw-aku, kar ɲu rasiig dɔ pisiɲji ka *Rabbin Iisa kaak ɲu aamintu in ɲaara.

²⁴Min pa-ak, Pool in Barnabaas deettu. ɲu aaliig kid ka Pisidi, kar ɲu daktu ot dɔ kid ka Pampili. ²⁵Do wer-ak, ɲu teestu gaare Kaaw ta Buɲdi dɔ geeger ka Perz. Min ɲu gaastu, ɲu birtu dɔ bi ka barrer kaak ɲu koliy Attaliya. ²⁶Kar min dɔ wer-ak, ɲu ictu pey markaba ho ɲu yeptu dɔ geeger ka Antiyoos ta Siri. Eder ko, wiktin taat ɲu rakiy deete, ɲu salkiyiico a Buɲ yaa gaayinco dɔ riy taat diɲ ɲu gaastu-anta. ²⁷Wiktin taat ɲu ottu dɔ wer-aka, ɲu numiig gee ku Eglizdi. Kar ɲu osiicog gamin okinco kuuk Buɲ gintu in ɲuura. ɲu osiico pey maman Buɲ gaariico botol dɔ gee kuuk Yuudinnado ho maman ɲuur oki aamintu dɔ Iisa Masi. ²⁸Hiyya, dɔ wer-ak, Pool in Barnabaas gintu mena dakina in gee kuuk aamine.

Numa ka Eglizdi Zeruzaleem

15 Yiriy rakki, gee daarin uctu min Zuude kar ɲu baawtu Antiyoos. Gee-ak teestu garkiyin siɲta aman : « Ya kuɲ kat *dukamno selno ar ka *gaanuun ka Muusa kaawtu, ku gasaado jile. » ²Pool in Barnabaas pocit kaaw-ata ho dɔ bi ɲaar-ak ko, ɲu meeltu paa in ɲuura. Kar ba aaro, ɲu ictu niyine a Pool in Barnabaas in siɲta daarin ku pey, ɲu baay talin kaaw-at Zeruzaleem dɔ unco ka paliinnar ho in agindaw ku *Eglizdi. ³Min pa-ak, gee ku Egliz ka Antiyoos beriico zaadin ka botildi, kar ɲu naamiigu.

Min ɲu ɲaamgu, ɲu aaltu kid ka Penisi ho in ka Samari. Do botildi, ɲu gastu siɲta ho ɲu osiicot okintit kaaw taat gee kuuk Yuudinnado din sa ooyit kaaw ta Buɲdi. Ho okinco, maanna-ak

berco galal dakina. ⁴Min ɲu ottu Zeruzaleem, gee ku Egliz-ak obiig samaane, wala paliinna, wala agindaw okinco. Kar ɲu osiicot kaaw okintit taat Buɲ gintu in ɲuura. ⁵Kar gay, gee daarin min Pariziyenna kuuk aamin dɔ Iisa Masi uctu aman : « Gee kuuk Yuudinnado-aɲ, illa giico dukume ja selno, ho diyonco a ɲuu karmiyin gaanuun ka Muusa. »

⁶Do wer-ak, paliinna ho in agindaw ku Eglizdi numtu a ɲuu talin kaaw-ata. ⁷Min ɲu meeltu paa, Piyer uctu ho ɲa kaawiico aman : « Gem kol siɲtay, ku iban kadar Buɲ dofin minninko min daayum a naa gaarin Kabarre ta Gala dɔ gee kuuk Yuudinnado. Paa kat, ɲuu cokiyyinti ho ɲuu aamine dɔ Iisa Masi. ⁸Buɲ kaak iban gelbin ka geemir gaaraako kadar ɲa ooyiy gee-ak dɔ wiktin taat ɲa beriicot ja Ruwwiney ar taat ɲa beriiten lote. ⁹Ginte in ɲuura, Buɲ ta laate sawa di dɔ unji ho ɲa saamiyiig zunubinnico asaan ɲu aamin dɔ Iisa Masi. ¹⁰Di diɲ gay, maa di ku rakiy nige adiy ka Buɲdi ? Dakon ginenna pa. Ku raka rase goro dɔ maajirnar. Gor taat ooma[†] nam aginiyte sa bal gedire sosinti ho nini oki gediraatido ! ¹¹Ha'a, paado ! Ni iban kadar ɲa Buɲ kat jilinti in barkin ta *Rabbin Iisa ar taat ɲa jiliig ɲuur oki. »

¹²Min pa-ak, gee okinco kuuk num ede-ak bugumtu. Kar Barnabaas in Pool osiicog gamin okinco kuuk Buɲ gintu in ɲuura dɔ unco ka gee kuuk Yuudinnado gamin kuuk ajbay ho in kuuk gaara gudurrey. ¹³Min ɲu gaasit kaawco, Zaak[‡] piltu biy, kar ɲa diytu aman : « Gem kol siɲtay, laaɲ denginko samaane, cokiyyonnu ! ¹⁴Simon, ɲaar kaawintin ko a maman min dɔ teesindi Buɲ taltu kaaco ka gee kuuk Yuudinnado ho ɲa doftu minninko yaa gine

[†]15:10 'gor taat ooma' : Anne-aɲ kaawa dɔ bi ka karaamin ta gaanuun ka Muusa.

[‡]15:13 'Zaak' : ɲa siɲji ka Iisa Masi.

geenji. ¹⁵ Kaaw-at n̄mtu iñ kaaw taat nabiinna kaawtu min daayum. Ampaa di, gi garkiyi do Kitamner aman :

¹⁶ “ Min ñaar-ak, naa yeepe piniñ pey geriy ka Dawuud kaak gale.

Yoo ña eez tak-tak oki, naa ase pey piniñji,

ñaa peye pey do weriy.

¹⁷ Ampaa kat, gee okiñco asiin bariyindu.

Hii, ka seener, tamba ta geemir okiñco taat nu koltu yaa gine geendu.

An kaaw taat Rabbin Buñ kaawtu,

¹⁸ ñaar kaawig ko min daayum maan kaak ñaa gine. ”[¶] »

¹⁹ Zaak gay diytu pey aman : « Ya do tanto-at, dakoñco ginenna kaawin do gee kuuk Yuudinnado asaan ñu aamin ko iñ Buñ. ²⁰ Kar gay, siirinteco maktumne ho giico kaawe aman : “ Dakoñ teenno kum kaak ñu satgiytu do marginar. Ña gallo. Gooyoñ zikiko min baaye kaak munjam. Dakoñ teenno kum kaak patiis. Ho baar oki, dakoñ teenncodo. ” ²¹ Giico siire ampa-ak, asaan min daayum, gee gaaraag gaanuun ka Muusa do ay geeger ho ñu garkiyaag do ger ka salaaner ka Yuudinnar ay *sabit. »

Maktumne do kretiyyenna kuuk Yuudinnado

²² Do wer-ak, *paliinna, aginay, iñ gee ku *Egliz okiñco ictu niyine a ñuu dobe minnino gee kuuk ñuu ñaamin Antiyoos sawa iñ Pool ho iñ Barnabaas. Hiyya, ñu doftu gee seer kuuk siñtico karmiyaagu : Zuud kaak ñu koliy oki Barsabaas ho iñ Silaas. ²³ Kar ñu ñaamiig iñ maktumne taat kaawa aman :

« Nin siñtiko iñ paliinna ho iñ aginay ku Eglizdi, ni ooyko dakina. Ni ooyko kun siñta kuuk Yuudinnado kuuk goy

Antiyoos do kid ka Siri ho iñ ka Silisi.

²⁴ Ni dor kadar gee minninni baawko. Gee-ak barjilingko iñ kaawin kuuk imila kellaam ku geemir. Kar gay, nin balco bere yoo botol rakki taat ñu ginin riy-anta. ²⁵ Do bi ñaar-ak ko, ni deetu kaawni a nii dobe gee kuuk niiko ñaame iñ Pool ho iñ Barnabaas, siñtini kuuk ni elgiyo. ²⁶ Ñuur-añ ko kuuk lee baarco do bulel do riy ta Rabbinte Iisa Masi. ²⁷ Diñ gay, ni ñaamaakongu Zuud iñ Silaas. Ñuur ko yaako kaawe karañ bi iñ bi kaaw taat ni siiriiko do maktumner-anta.

²⁸ Ka seener gay, Ruwwin ta Buñdi gaayinti ni ictu niyine a ni diyaakonno pey goro, illa kuu karmiye gamin daariñ di kuuk Kitamne todtu : ²⁹ dakoñ teenno kum kaak ñu satgiytu do buñnydi, dakoñ teenno baar, dakoñ teenno kum kaak patiis ho dakoñ baayenno munjam. Ya kuu karmiyiit kaaw taar-an, ta samaane. Nin siñtiko kuuk goy anne kat ooyko dakina. An di kaawni. »

³⁰ Hiyya, kun Pool deettu Antiyoos iñ maktumne-ata. Min ñu ottu, ñu ñumiig gee ku Eglizdi, kar ñu beriicot pisiñco.

³¹ Min ñu garkiyiita, okiñco aditco ginco gala asaan ta denjiru. ³² Zuud iñ Silaas kuuk maaniico nabiinna sa kaawiico kee do gee ku Eglizdi a ñuu obin imaanco-at bombo. ³³ Do wer-ak, ñu gintu menaw ede, kar siñtico ku Antiyoos ñaamiigu iñ Buñ a ñuu yeepe do gee kuuk ñaamgu. [³⁴ Kar ba aar gay, Silaas ictu niyine a ñaa dake Antiyoos.][§] ³⁵ Pool iñ Barnabaas oki daktu. Iñ eenco dakina, ñu bilda gee ho ñu gaariico kaaw ta Buñdi.

Pool iñ Barnabaas eere

³⁶ Gintu menaw, Pool kaawiji do Barnabaas aman : « Yeepte, gi baa tal-iñ siñta kuuk goy do ay geeger kaak gi

[¶]15:18 Wer ka gase kaawor do Amoos 9.11-12.

[§]15:34 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariñ ku Buñdi kuuk ñu siirtu min awalle iñ kaaw ta Grek.

gaartu kaaw ta Bunđi. Gi ɓaa taliŋ goye ka imaanco. » ³⁷ Barnabaas ooyit kaaw ta Pool, kar ɗa raka iyiin Yaaya kaak ɗu koliy oki Maark in ɗuura. ³⁸ Kar Pool gay pooce. ɗa rakaado Yaaya-Maark yaa ɓaa in ɗuura, asaan awalle wiktin ta ɗu goyi Pampili, ɗa deettu, ɗa rasiig ɗu giniy riy keeco di. ³⁹ Barnabaas gay dii kaay kadar Yaaya-Maark yaa ɓaawe. Do bi ɗaar-ak ko, kaawco waaltu tak-tak nam ɗu eertu. Barnabaas iciig Yaaya-Maark, ɗu ɗeptu markaba ho ɗu aaltu Sipre. ⁴⁰ Kar Pool gay doɓiig Silaas. Gee ku Egliz deliico barkin ta Bunđi, kar ɗu deettu. ⁴¹ ɗu jaawtu do kid ka Siri ho in ka Silisi ho ɗu gaayig gee ku Egliznar a ɗuu goye bombo do imaanco.

Martaw ta seeriŋkar ta Pool

*Pool in Silaas iciŋ Timote a
ɗaa ɓaa in ɗuura*

16 Min ɗaar-ak, Pool ottu do geeger ka Derbe ho in ka Listir. Do wer-ak, ɗu gastu *maajiriŋce rakki kaak ɗu kolaag Timote. ɗa roŋti ka *Yuudiŋcar taat aamin do Iisa Masi. Kartacco gay, Grekiŋce. ² Timote, siŋtay ku Listir in ku Ikoniyoomb ozilaag dakina. ³ Pool raka iyin in ɗaara. Do bi ɗaar-ak ko, ɗa *ɗukumiiji selno do saan ta Yuudinnar kuuk goy do darrinay-aku. Okinco, ɗu iban katartacco Grekiŋce. ⁴ Min ɗaar-ak, ɗu amiltu jiwi geeger in geeger. ɗu kaawiico do gee ku ay *Egliz do niyin taat paliinna in agindaw ictu Zeruza-leem ho ɗu taayig a ɗuu rasiinoo kaawata. ⁵ Hiyya, do Egliznar-ak, imaanco gaayio ho kun kawta, ɗu gasiy gee ku pey ɗumiŋ in ɗuura.

Soonik ta Pool do kid ka Trowaas

⁶ Min ɗaar-ak, zer ɗu rak gaare kaaw ta Bunđi do darre ta Aazi. Kar Ruwwin ta Bunđi gay todco. Hiyya, ɗu aaltu do kid ka Prizi in ka Galaasi. ⁷ Min ɗu ottu mootu in Miizi, ɗu rak zer ɓaawe Bitini. Kar gay, Ruwwin ta Iisa todco pey a ɗu ɓaanno ede. ⁸ Paa ko, ɗu birtu min do kid ka Miizi ho ɗu paaytu bi ka barre ka Trowaas. ⁹ In aando, Pool soontu aman : « Gem rakki min Maseduwaan peyi unci ho ɗa marmiliiji aman : “ Gem kol siŋji, asniŋ ja Maseduwaan, kiini gaaye. ” » ¹⁰ Hiyya, min Pool soontu pa-ak, kodok di, ni** bariytu botol ta deetindi do kid ka Maseduwaan, asaan ni ibin tam katar ɗa Buŋ kat kolinti a ni ɓaa gaare Kabarre ta Gala do gee anŋkure.

Kuŋ Pool ot do geeger ka Pilip

¹¹ Min Trowaas, ni ɗeptu markaba, ni aaniytu dalan do kid ka Samotraas, datik barrer. Kar ka kawtinti, ni ottu Neyapoliis. ¹² Min ede-ak, ni birtu do geeger ka Pilip do kid ka Maseduwaan. Kid-ak, ɗu deedga ho Pilip gay, ɗaar geeger tatik do kid ka awalle. Gee ku Room kat hokumiyaaga. Ni gintu mena dakina ede. ¹³ Yiriy ta *sabitdi, ni amiltu min do geeger-aka, ni ɓaawtu mootu in baala, wer kaak ni hariyiy a *Yuudinna numgiyo ho ɗu salkiygiyo. Do wer-ak, ni gas daad nune. Ni goytu in ɗuura ho ni kaawiico. ¹⁴ Min do daad-ak, rakki ɗu kolaat Liidi. Ta asa min geeger ka Tiyaatiir. Ta suugiya tooɓina samaane kuuk dindiko†† ho ta abdiya Buŋ. Wiktin taat ta cokiyyit kaaw ta Pool, *Rabbin Buŋ newsiig gelbinti ho ta iciit kaawoy. ¹⁵ Hiyya, ni *batiziyiita in geenti ku geer okinco. Min ni batiziyiita, ta kolinti, kar

** 16:10 ‘ni bariytu’ : Luk kaak siirit maktumne-an oki atta do maliyal.

†† 16:14 ‘tooɓina samaane kuuk dindiko’ : Awalle tooɓina ku dindiko-aŋ, ɗuur kaalne ho ɗu gasdo badam.

ta kaawinti aman : « Ya ku ooy ko a nu aamin tað do Rabbiner, asonj goyon gertu. » Do wer-ak, ta wakiliy paa nam ni ooytu.

Ŋu obig Pool in Silaas dajaayne

¹⁶Yiriy rakki, wiktin taat ni baay do wer ka salaaner, berre rakki asinti gasa. Taar gay olga. Ta kaawa do maan kaak yaa ase misa in gudurre ta aarid kaak obta. Inj kaawinti-ak di, aginduwti jalli-y gurus. ¹⁷Daatko-at teestu aadinni in koolinti, nini in Pool aman : « Sando, gee ŋuur-aŋ kuuk gina riy ta Buŋ ka kuwa ! Ŋu gaaraako botol taat Buŋ yaako jil-injo. » ¹⁸Inj menaw, ta aadaani paa di. Kar ba aaro, Pool dapintu. Ŋa kolsitu, kar ŋa kaawiji do aarid kaak obta-ak aman : « Inj siŋ ku Iisa Masi, nu diyaaji, amal min do daatko-anta ! » Kodok di, ŋa amiltu suu ŋa rasiita. ¹⁹Min aginduwti taltu kadar ŋu gasaado pey gurus min do daatko-at, ŋu obiig Pool in Silaas. Ŋu iyiig do wer kaak gee ku geegirdi ŋumgiyo, do uŋco ka agindaw ku darrer. ²⁰Do wer-ak, gee ku Room goy dukuma seriine. Min ŋu ottu, ŋu sakkiyiig do uŋco aman : « Gee-aŋ, ŋuur as barjilin geegirte ! Yaman, ŋu Yuudinna. ²¹Kar ŋu as gaare aadanna kuuk nin gee ku Room din sa ooygigdo ho gingigdo. »

²²Do wer-ak, gee kuuk ŋum-ak uci-ico do kuŋ Pool in Silaas. Kar gay seriiner ku Room gay kaawiico a ŋuu soriin kesuunco ho ŋuu koociŋco in kor-dingi. ²³Min ŋu koociig zuð-zuð-ak, ŋu unjiig do dajaayner. Kar ŋu diyiiji do gay gooye dajaayner-ak a ŋaa gooyin samaane. ²⁴Min gem-ak doriit kaawat, ŋa unjiig do dajaayner atta kar ŋa doodiig asiŋco do dugildi.

*Tatkaw ka dajaayner
aamin in siŋ ku Iisa Masi*

²⁵Inj datik aandor, Pool in Silaas teestu salaane ho ŋu riyiy riyin ku ozile

Bundi. Eenço kuuk goy do dajaayner gay cokiyaagu. ²⁶Tala kar, kid teestu azire raða nam baat ta dajaayner gaay dime. Do wer-ak, dibirniico okiŋco piltu waakilak keeco di ho ay jinziŋre ka gay dajaayner-ak sa kile. ²⁷Do wer-ak, tatkaw ka dajaayner-ak raastu, ŋa uctu puruk. Ya ŋa tala kar botilay ku dajaayner kon di pile. Ŋa pakirtu a wal gay dajaayner okiŋco gade, ho ŋa ceeptu *seepiney a ŋaa dee ziy. ²⁸Kar Pool gay, astu gaar gaayay raða aman : « Hey, Hey ! Dak denno ziŋ, okintini ni goya ! » ²⁹Min pa-ak, gay gooye dajaayner-ak inditu ako a ŋaa tale. Kar ŋa unjitu atta karak. Min ŋa unje, kel-moy oki amile ho ŋa dersitu ris do uŋco kaŋ Pool in Silaas. ³⁰Jammiy sooda, ŋa imiliig min do dajaayner. Kar ŋa indigu aman : « Gem kol aginiyi, naa gine maman naa gase jile ? » ³¹Ŋuur gay telkiiji aman : « Aaman in siŋ ku *Rabbin Iisa di kar kii gase jile, kiŋke ho in geenji ku geero. » ³²Hiyya do wer-ak, ŋu gaariiji kaaw ta Bundi do gay gooye dajaayner-aka ho do gee okiŋco kuuk adiy ka geriy. ³³Inj aando-at di, ŋa iyiigu do wer kaak gin amay ho ŋa teyiriicog mutiyco. Do wer-ak, ŋu *batiziyyiig gay gooye dajaayner-aka in geenji. ³⁴Min ŋaar-ak, ŋa iyiig kat kuŋ Pool do geriy ho ŋa beriico tee. Gem-ak in adiy ka geriy okiŋji, aditco gintu portiko asaan ŋu aamin do Bundi.

³⁵Min wer waltu, gay seriiner ku Room ŋaamtu gee a ŋuuji kaawe do tatkaw ka dajaayner a ŋaa pikiŋ gee-aŋ min do dajaayner. ³⁶Hiyya, gem-ak iyiit kabarre-at do Pool aman : « Gay seriiner berdu izinne a naako imiliŋko min do dajaayner. Di ŋaar-ak, amilonj ko ho baan in aapiye. » ³⁷Pool gay iban kadar ŋu obaagdo gem ka Room do dajaayner ya ŋu balji dukume ja seriiney. Ampaa ko, ŋa osiico baati aman : « Nin kat ŋu bal goyin misa kaawni-aŋ di, ek di ŋu

koocinti do uŋco ka geemir. Nin sa Yu-
udinnado, ni Roomina. Inj taar-at oki, ɲu
obinti daɲaayne. Diɲ gay a ɲuuni im-
ile inj cigile-ak gay maa ? Ha'a, pa-ak
ni oyaado. Maaniico kat ɲu ason ɲuuni
imile. » ³⁸ Kar gee-ak iyiit kaaw ta Pool
inj Silaas do gay seriiner. Min ɲu doriit
kaawco taat diya a ɲu Roomina, kolaw
obiigu. ³⁹ Hiyya, ɲu astu ɲu obtu aarco
ho ɲu imiliig min do daɲaayner. Kar ɲu
diyiico pey a ɲuu amile min do geeger-
aka. ⁴⁰ Min ɲu amiltu min do daɲaayner,
ɲu deettu wer ka Liidi-ata ho ɲu gasiig
siɲta okiŋco ede. ɲu iskiigu, kar ɲu iciit
botilco, ɲu deettu.

Pool inj Silaas ot do geeger ka Tesalonik

17 Kar min ɲu amiltu min geeger
ka Pilip, Pool inj eenji, ɲu birtu
ja min do geeger ka Ampipoliis inj ka
Apolooni. Kar kat, ɲu ottu do geeger ka
Tesalonik. Do wer-ak, *Yuudinna gin ger
ka salaaner. ² Ar taat ɲa usintu ko, Pool
baawtu do ger ka salaaner. ɲa kaawgico
kaaw ta Bunɗi min do Kitamner. *Sabit
subba, ɲa jaawa di. ³ Do wiktin taat
ɲa baawiico-ak di, ɲa gaariico min do
Kitamner a *Masi kaak Bun dobtu asa
taabiye, ɲaa mate ho ɲaa nooye. Ho ɲa
kaawiico aman : « Iisa kaak nu kaawiiko
biy-aŋka, ɲa ɲaar ko Masi kaak ku eriyo.
» ⁴ Min gee kuuk cokiye, Yuudinna daar-
in astu num inj kun Pool inj Silaas. Gin
gee dakina kuuk Yuudinnado kuuk ab-
diya Bun kuuk as oki num inj ɲuura, in
pey daad dakina kuuk siŋco alaw.

⁵ Kar Yuudinna kuuk bal aamine do
Iisa Masi gay ginaaco hasuudinaw. Paa
ko, ɲu baawtu bariye maan geenda kuuk
ginno kay min do suuginer. ɲuu bar-
jilin gee inj geeger okinji. Kar kat, ɲu
baawtu duksiyin ger ka Jaason a ɲuu
gasin Pool inj Silaas. Zer ɲu raka iyi-
in do wer kaak gee ku darrer numgiyo,
⁶ kar ɲu bal gasinco. Paa ko, ɲu obiig
Jaason inj siɲta daarin ho ɲu iyiig do

uŋco ka agindaw ku geegirdi. Do wer-
ak, ɲu teestu koole aman : « Waay, talon
kate ! Maan geenda-aŋ as nigin duniin
okintiti. Diɲ ɲu as kuude anne ! ⁷ Jaa-
son obiig do geriy ! Gee-ak gay, okiŋco
poocig *gaanuun ka sultinte ka Room.
Do taŋco-at, a gin sultan ka pey, ɲu ko-
laag Iisa. » ⁸ Min agindaw ku geegirdi
doriit kaaw-at, ɲu barjiltu okiŋco inj gee
ku darrer oki. ⁹ Hiyya, Jaason inj eenji,
ɲu pooctu pikiŋco, illa a ɲuu kappiyen
ja maanna.

Pool inj Silaas ot do geeger ka Beere

¹⁰ Inj aando, siɲta ku Tesalonik ɲolpiig
kun Pool inj Silaas a ɲuu deete do geeger
ka Beere. Min ɲu ottu annere, ɲu daktu
unja do ger ka salaaner ka *Yuudin-
nar. ¹¹ Yuudinna kuuk do geeger ɲaar-ak
pikirrico samaane pakgit ɲuur ku Tesa-
lonik. ɲu cokiyaat Kabarre ta Gala ho ɲu
ooyiit inj galal. Kun kawta, ɲu garkiya
kaawin kuuk do Kitamner a ɲuu tale
yaa kaawin kuuk Pool kaawiico-aŋ do
botilco wala do botilcodo. ¹² Minninco
dakina aamintu do Iisa Masi. Min do
Greknar gay, goy daad kuuk siŋco alaw
kuuk aamine ho inj miday dakina oki.

¹³ Kar min Yuudinna kuuk goy Tesa-
lonik dortu kadar Pool gaara kaaw ta
Bunɗi do geeger ka Beere oki, ɲu astu
barjilin gee ku geegirdi a ɲuu poocin
kaawco. ¹⁴ Kodok di, siɲta ɲolpiig Pool,
ɲu iyiig bi ka barrer, ho ɲu neptu mark-
aba. Kar Silaas inj Timote gay, daktu
Beere. ¹⁵ Pool inj eenji kuuk ɲaamaaga-
ak, ɲu birtu inj markaba yoo do geeger ka
Aten. Hiyya, Pool kaawiico do eenji-ak
aman : « Ya kuu yeepe, diyonco do kun
Silaas inj Timote a ɲu asaan gasin kodok
anne. »

Pool ot do geeger ka Aten

¹⁶ Wiktin taat Pool eriig kun Silaas
inj Timote do geeger ka Aten, ɲa taliig
geeger-ak miin cak inj margina. Do saan

taar-ak ko, gelbiney nigtu. ¹⁷ Paa ko, ɲa ɓaawtu ɗo ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲa kaawiico ɗo Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Buɲ. Ho ɲa ɓaawtu pey ɗo wer ka gee ku geegirdi ɲumgiyo ho kun kawta ɲa kaawico ɗo gee okiɲco kuuk bira ɗo birinco. ¹⁸ Do wer-ak, gin toksina daarin kuuk meela in Pool. (Toksina-ak, illa ɲu aadaag gem kaak ɲu kolaag Epikuur, wala kaak ɲu kolaag Zeno).^{‡‡} Min toksina-ak, daarin inda aman : « Gay osindi-aɲ kaawa a maa ga ? » Ho daarin gay aman : « Wal ɲa gaara margin kuuk min karan ga ? » ɲu indiy ampa-ak, asaan ɲu doriig Pool kaawa ɗo bi ka Iisa Masi in nooyinji.

¹⁹ Min ɲaar-ak, ɲu iyiig Pool ɗo koot ka Ayeropaaz^{¶¶}, wer kaak agindaw ku geegirdi sooriygiyo ho ɲu diyiiji aman : « Ni raka kiini gaarin kaawin kuuk marbinto kuuk ki bildiye gee-aɲku. ²⁰ Ki kaawiini kaawin kuuk yiri rakki ni bal doriɲco ho diɲ gay, ni raka gase baaco samaane. » ²¹ (Ya taɓ-ak, goyiɲco ka gee ku Aten okiɲco ho in martico, illa ɲu el cokiye ho ɲu el ose kaawin kuuk marbinto di.)

²² Do wer-ak, Pool uctu ɗatikco ho ɲa diyiico aman : « Kuɲ gee ku Aten, cokiyoɲ ! Nu tala kadar, ɗo ay maanna, ku gee kuuk obig marginko bombo. ²³ Ka seener, min nu jaawiig geegirko, nu talig werinko ku satkiner ku marginko. Nu taliy kee nam nu gas wer rakki kaak ku siirji kuwa aman : “ Buɲ kaak gee ibingigɗo. ” Di ɲaar-ak, ason, naako gaare baay ta Buɲ kaak ku abdiyiyo ho ku ibingigɗo-aɲka. ²⁴ Buɲ ɲaar-ak ko kaak kilgiyit duniine ho in gamin okiɲco. ɲaar di *Rabbin kaak goy kuwa ka samaaner ho keɗer. ɲa goyɗo ɗo geray ku margin kuuk geen di siytu.

²⁵ ɲa rakaado tak-tak gaay ta gemor. ɲaar keeji di beraate ay maanna, yoo siikime kaak gi goyiy oki. ²⁶ ɲa ɲaar di kaak kilgiyig gee okiɲco min gem rakki di ho ɲa totiriig ɗo adiy ka kidar okiɲji. ɲa ɲaar di eerit puidiya in maawa. Ho ɲa ɲaar di dukumig gunɲar ku kidco okiɲji. ²⁷ Buɲ gintu pa-ak a ɲuu bariye botiliy badam-badam wal ɲuu gasinji din ga ? Zer ɲaar gay serekɗo min ɗo ay gemo, ²⁸ asaan in ɲaar di gi siikimiyo, gi goyiyo ho gi jaawiyo. Ka seener gay, gee daarin minninko miliyna kaaw aman : “ Ginte okinte koogin ku Buɲdi. ”

²⁹ Ka seener, okinte gi kooginay. Ampa-ak, dakinte pakirenno pey kadar Buɲ, ɲaar ar margi kaak gee siytu in daabne, wala in poddine, wala in dambay. Dakinte pakirenno kadar in pikirre ta maanite wala in ibininte, gii gedire siye Buɲ. ³⁰ Buɲ balco obinti ɗo gamin kuuk ɲu gintu awalle, asaan ɲu bal gine ibine. Kar diɲ gay, ɲa kolaag gee okiɲco kuuk goy ɗo ay wero a ɲuu ibinin nigiɲco. ³¹ Yampa, Buɲ diy yiri rakki taat ɲaa gine seriin in botilti ɗo gee okiɲco kuuk ɗo duniiner. Seriin-at yaa kuuniye in gem rakki kaak ɲa doɓtu. Gem-ak, ɲa nooyig min ɗo muuti. Paa kat, gee yaa ibine kadar ɲa ɲaar ko kaak Buɲ doɓtu. »

³² Wiktin taat gee-ak doriit kaaw taat Pool kaawtu aman : « Buɲ nooy gem min ɗo muuti », daarin teestu ajimiyanji, kar daarin gay diyiiji aman : « Ni raka ki asaani deelin pey kaaw-an neginda. »

³³ Min ɲaar-ak di, Pool rasiigu ho ɲa deettu. ³⁴ Kar gay, min gee ku goy ede-ak, goy di kuuk da as ɲum in ɲaara ho aamintu in Iisa Masi. Minninco rakki ɲu kolaag Deniis min gee ku seriiner ku

^{‡‡}17:18 Gee kuuk aadaag Zeno, ɲu kolaag Estoyisiyenna. Kar ɲuur kuuk aadaag Epikuur gay, ɲu kolaag Epikuuriyenna.

^{¶¶}17:19 ‘Ayeropaaz’ : ɲa ger kaak gee ɲumiy dakina.

Aten. Ta rakki gay, sin̄ti Damariis ho gin gee kuuk pey oki.

Pool goy do geeger ka Korent

18 Min naar-ak, Pool uctu min geeger ka Aten ho ɲa birtu Korent. ²Min ɲa ottu, ɲa gastu gem rakki *Yuudin̄ce ɲu kolaag Akilaas. ɲu weeyig do darre ta Pont. Daabiney, ɲa as in daaciy Prisil^{ss} min geeger ka Room, asaan sultan Kilood kat ber izinne ɲu atkiig *Yuudinna okin̄co min Room. Pool daktu num in ɲuura, ³asaan riyoy sa ar tan̄co di. (ɲa siya tarram in tandina.) ɲa goy gerco ho ɲu gina riy sawa. ⁴Ay *sabit, Pool baggiy do ger ka salaaner. ɲa icgiy kaawo. ɲa raka a ɲaaco gedire do Yuudinnar in do Greknar oki.

⁵Min Silaas in Timote astu min Maseduwaan, goye ka Pool okin̄ji ɲa gaara kaaw ta Buɲdi di, ɲa bariya botol taat ɲaaco gedire do Yuudinnar a Iisa, naar Masi kaak Buɲ dobtu. ⁶Kar ɲuur gay poocit kaawoy-ata ho ɲu teestu warin̄ji. Do wer-ak, ɲa ergiit kesuuney kar ɲa kaawiico aman : « Ya ku tar zin̄kiko sa, ku maaniiko kat nige ho nun isginno bat. Min ku pooc-ak, nun deetaw in gee kuuk Yuudinnado. »

⁷Hiyya, ɲa amiltu min ger ka salaaner. ɲa baawtu wer ka gem rakki kaak goy moota in ger ka salaaner, sin̄ji Tituyuus Zustus. (ɲa Yuudin̄cedo kar ɲa abdiya Buɲ.) ⁸Gin gem rakki, tatkaw ka ger ka salaaner, ɲu kolaag Krispuus. ɲa aamin do *Rabbin Iisa Masi, yoo geen̄ji okin̄co ku geero. Min do geeger-ak oki, gee dakina kuuk cokiyit kaaw ta Pool, aamintu ho ɲu *batiziyiigu.

⁹Yiriy rakki, in aando, Rabbin bayniiji do Pool. ɲa kaawiiiji aman : « Dak ginno kolaw. Kaawco di, dak bugumenno, ¹⁰asaan nun goy in kin̄ke. Waan

gediraado yaan̄ diye pise. Do geeger-aɲ, goy geendu dakina. » ¹¹Pool goytu do geeger ka Korent maan ka elgo in̄ koyin bijigiɲ ho ɲa gaariico kaaw ta Buɲdi do gee okin̄co.

Pool do un̄ji ka tatkaw Galiyon

¹²Do wiktin taar-at, Galiyon, naar guberneer ka darre ta Akayi. *Yuudinna deetu kaawco a ɲu sakkiyin̄ Pool. Hiyya, ɲu iyiiɲ do wer ka seriiner ¹³ho ɲu diytu aman : « Yaman, gem-aɲ isinaag gee a ɲuu abdiye Buɲ maala. Abdiyin̄co arro in̄ *gaanuunte. » ¹⁴Pool raka ice kaawo, kar Galiyon gay dukuntu min do biy. Kar ɲa newsiico do Yuudinnar aman : « Kuɲ Yuudinna, cokiyon̄, ya gem-aɲ kat nigin̄ji aale, kin ɲa kokine wala ɲa nig maa, naa ice subirraw di guna, naako cokiyin̄ko. ¹⁵Di kuɲko meela do kaawin kuuk maalan di. Ku meela do bi ka kaawnar in̄ sin̄. Ku kaawa do gamin kuuk goy do gaanuunko kan̄kon di. Di naar-ak giniron̄ ! Do gamin ɲuur-aɲ, nun un̄jaado kaar. » ¹⁶Min pa-ak, Galiyon atkiig gee-ak min wer ka seriiner. ¹⁷Hiyya, gee-ak obiig gem rakki sin̄ji Sosten, naar tatkaw ka ger ka salaaner ka Yuudinnar. ɲu koociig do wer ka seriiner di, kar Galiyon gay, isgigdo, ɲa newsiico kopo.

Pool yeepa do geeger ka Antiyoos

¹⁸Min naar-ak, Pool goytu kee Korent. Kar sin̄tay gay ɲa rasiig ede, illa ɲa icit Prisil in̄ Akilaas di ho ɲu birtu San̄kerees. Do wer-ak ko, Pool oodiig kaay asaan ɲa togil in̄ Buɲ. Hiyya ɲu neptu markaba, ɲu aaltu do kid ka Siri. ¹⁹Min ɲu ottu do geeger ka Epeez, Pool rasiig een̄ji Prisil in̄ Akilaas, kar naar gay un̄jitu do ger ka salaaner a ɲa baa meele in̄ Yuudinna. ²⁰Min ɲu meeltu paa, Yuudinna-ak in̄diig a ɲaa goye in̄ ɲuura. Kar naar gay pooce. ²¹Do deetin̄ji, ɲa kaawiico aman

^{ss}18:2 'Prisil' : ɲu kolaat oki Priska.

: « Naako yeepe ya Buṅ pildu botol. » Hiyya, min Epeez-ak, ɲa ɲeɲtu markaba, ɲa deettu. ²² ɲa paaytu Sezare, kar ɲa birtu ja Zeruzaleem a ɲa baaco ooye do gee ku *Eglizdi. Kar kat, ɲa yeeptu do geeger ka Antiyoos.

Martaw ta subbiŋkar ta Pool

*Apoloos goy do geeger
ka Epeez iŋ ka Korent*

²³ Pool gintu menaw Antiyoos, kar ɲa birtu pey do kiɗ ka Galaasi ho iŋ ka Prizi. Do ay wer kaak ɲa ottu, ɲa deŋriig siŋta iŋ kaaw ta Buṅdi.

²⁴ Do wiktin taar-at, Yuudiŋce rakki kaak ɲu kolaag Apoloos as Epeez. Gem-ak, ɲu weeyig Alekzandri. ɲa iban kaawna ho ɲa iban pey Kitamne. ²⁵ ɲu bildig samaane do Botol ta Rabbin Iisa Masi. Paa ko, ɲa zeediyo, ɲa gaariy Kabarre ta Gala iŋ galal. ɲa bildiy gee iŋ botol do bi ka Iisa Masi. Kar ɲaar gay, illa ɲa iban ko *batem ka Yaaya-Batist di. ²⁶ Do ger ka salaaner ka Yuudinnar, ɲa kaawa kaawin ku Buṅdi bal kolaw. Min Prisil iŋ Akilaas doriit kaawoy, ɲu iyiig gerco a ɲuui gaare botol ta Buṅdi samaane. ²⁷ Ba aar gay, Apoloos raktu baawe do kiɗ ka Akayi. Siŋta ku Epeez iskiiga ho ɲu siirtu maktumne do gee kuuk aamine kuuk goy do kiɗ-aka a ɲuu obin samaane. Hiyya, Apoloos deettu Akayi. Min ɲa ottu, ɲa obco wero do gee kuuk aamin do Iisa Masi iŋ barkin ta Buṅdi. ²⁸ Ka seener gay, ɲa gaar waraŋ do uŋco ka gee okiŋco a Kitamne kaawa a Iisa, ɲaar *Masi kaak Buṅ dobtu. Min ɲa kaawtu pa-ak, Yuudinna bugumtu dil nam ta ɲuu kaawe sa, ɲu ibanno.

Pool yeep pey Epeez

19 Min Apoloos goy misa Korent, Pool gay aaltu Aazi, wer ka gin dambinay, kar ɲa ottu Epeez. Do wer-ak, ɲa gastu gee daariŋ kuuk aamin do

Iisa Masi ² ho ɲa indiigu aman : « Min ku aamintu-aŋ, Ruwwin ta Buṅdi paayko walla ? » ɲuur gay telkiiji aman : « Ha'a, yirii rakki gem balni kaawe biti. » ³ Pey Pool indiigu aman : « Di maa *batemda ku gastu ? » ɲuur gay aman : « Nin gas batem ar kaak Yaaya-Batist kaawtu. » ⁴ Pool kaawiico aman : « Yaaya batiziyig gee kuuk ibinig nigiŋco ho ɲa kaawiico do gee ku Israyeel a ɲuu aamine do gem kaak yaa ase do aaroy. Gem-ak gay, ɲa Iisa Masi. » ⁵ Min ɲu doriit kaaw ta Pool-at, ɲu ooytu ho ɲa batiziyiigu iŋ siŋ ku *Rabbin Iisa. ⁶ Pool leeco pise do kayco ho Ruwwin ta Buṅdi paayiico. Ek di ɲu teestu ko kaawe kaawin kuuk kuŋcodo ho ɲu gaariy kaaw taat ɲu gastu min do Buṅdi. ⁷ Gee-ak, okiŋco yaa nece ar orok iŋ seer pa.

⁸ Kun kawta Pool baaggiy do ger ka salaaner nam koyin subba. ɲa gaariy kaaw ta Buṅdi bal kolaw do bi ka *Meenaw ta Buṅdi. ɲa zeeda a gee-ak yaa icin kaawoy. ⁹ Kar *Yuudinna kuuk dakin gay tirig deŋginco ho ɲu pooctu aamine do kaaw-ata. Botol ta Rabbin Iisa, ɲu ginit ar maan kaak maala do uŋco ka geemir. Do wer-ak, Pool amiltu iŋ maa-jirnay ho ɲa iyiig do lekkool ta gem rakki kaak ɲu koliig Tiranuus. Kun kawta, Pool garkiyyiigu do wer-aka. ¹⁰ Garaan-at taaye, gin elgin seera. Paa ko, gee okiŋco kuuk goy do darre ta Aazi doriit kaaw ta Buṅdi, kuuk Yuudinna iŋ kuuk Grekna oki.

Koogin peesira ku Skeebe

¹¹ Buṅ gina gamin kuuk ajbay aale min do Pool. ¹² Ampaa ko, ɲu iciig ɲaŋguunay wal zimillay, ɲu wakiy ziy ka Pool ho ɲu iyiico do gee kuuk raɗaw. Ek di gee-ak cooliyo ho aaridnico oki amiliy min do ziŋkico. ¹³ Do wer-ak, *Yuudinna daariŋ kuuk jaawa do darre geciy atke aaridna min do geemir iŋ siŋ ku *Rabbin Iisa. ɲu kaawiico do aaridna aman :

« Inj siŋ ku Rabbin Iisa Masi kaak Pool kaawtu, nu diyiiko-aŋ : Yalla, amilon, ibinon werko ! » ¹⁴Yuudiŋce rakki, ŋu kolaag Skeebe, ŋa tatkaw ka gay satkiner ho ŋa gin koogin miday peesira. Kooginay-ak oki atta inj gee kuuk giniit riy-anta. ¹⁵Kar yiriy rakki gay, min ŋu geciy atke aarid min do gemor, aarid-ak telkiiko aman : « Iisa Masi, nu ibingiga ho Pool sa, nu dor ŋu kaawa biy. Kar kuŋkon gay, ku kuŋ waa kina ? » ¹⁶Kar gem kaak gin aarid-ak teestu taasiŋin koogin-aku. Ŋa gin gudurre pakgig ŋuur okiŋco. Ŋa koociig ko kooce nam ŋu gadtu min do geriy. Min ŋu gadtu, ziŋkiko mutay di ho kesuunco eer caak-caak nam ŋu gaay dake tukinka. ¹⁷Min gee ku Epeez doriit kabarre-at, kolaw unjiico, *Yuudinna inj Grekna okiŋco. Min ŋaar-ak, siŋ ku Rabbin Iisa jaaltu kuwa. ¹⁸Hiyya, min gee kuuk aamine, dakina astu imiliŋ kara gamin kuuk ŋu gintu jookumo. ¹⁹Min ŋuur kuuk gina olgaw sa, dakina numiig katkidinco ho ŋu eriig do uŋco ka geemir. Katkidna-ak, tamminco* orok beey alip (50 000). ²⁰Ampaa kat, inj gudurre ta Rabbine, kaawat gaaya gaayen di ho ta totirtu do wer okiŋji.

Gee ku Epeez barjile

²¹Min maanna-ak kuuniyту, Ruwwin ta Buŋdi naamiig Pool a ŋaa baawe Zeruzaleem. Ya ŋa baawaw, ŋaa aaden ja min Maseduwaan ho min Akayi. Ŋa diyiico do gee kuuk aamin-ak aman : « Ya nu ot anner-ak, naa bire oki yoo Room. » ²²Min pa-ak, ŋa naamtu ja do darre ta Maseduwaan gee seer kuuk gina riy baaci, Timote inj Erast. Kar ŋaar

meenji gay goytu job Epeez, do kid ka Aazi.

²³Do wiktin taar-at, wer barjil aale Epeez do saan ta Botol ta Iisa Masi. ²⁴Gee ku Epeez pintu awalle ger tatik ka margico taat ŋu koliiy *Artemis. Do wer-ak, gin garpo rakki ŋu kolaag Demetriyuus. Ŋa garpa geray naada-naada† inj poddine ar ger ka Artemis-anka. Inj geenji ku riyor, ŋu gidiiyig geray-aku ho ŋu iyiiico gurus dakina. ²⁵Yiriy rakki Demetriyuus numiig geenji ku riyor ho inj gee kuuk gina riy ar taar-ata. Ŋa kaawiico aman : « Gee-aŋ talon, inj riy-an di gi gintu gay gamnar. ²⁶Kar gay, ku talaag di ho ku doraag di maan kaak kuuniyaw-anka. Gem kaak ŋu koliiy Pool-aŋ kaawa do geemir a margin kuuk gi siyту-aŋ, ŋuur arro Buŋ kaak ka seener. Pool gedirco do gee dakina kuuk cokiya, Epeezdo di nam yoo do kid ka Aazi okiŋji. ²⁷Ya Pool kat wakila inj riyoy taar-anta, riyte yaa nige. Ŋa nigaado riy tanten di ho ŋa nige oki ger ka Artemis, taar taat siŋti alaw nam gee okiŋco ku Aazi inj kuuk adiy ka kidar okiŋji sa abdiyaata. Diŋ ku talaw, margite Artemis-an, riy ta Pool yaa cillin maala ho siŋti sa yaa mate. » ²⁸Min gee-ak dorit kaaw-at, ŋu dapiŋtu ho ŋu teestu koole aman : « Artemis ta Epeeziyennar, siŋti jaal kuwa ! »

²⁹Min gee-ak teestu koole pa-ak, gee dakina kuuk do geeger okiŋji asiico num kaaco. Gin gee seer min Maseduwaan kuuk aadaag Pool do martuwiy, siŋco Gaayuus inj Aristaark. Min gee-ak taliigu, ŋu obiigu ho ŋu iyiiig do wer ka kanjir‡, ŋuuco gine seriine. ³⁰Do wer-ak, zer Pool raka ice kaaw datik geemir, kar gee

*19:19 'tamminco' : Tamma rakki nec inj gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

†19:24 'geray naada-naada' : Geray-ak ar ku kanjir, kar gee-ak iyiiig do geriycو ho ŋu abdiyaagu ar marginco.

‡19:29 'wer ka kanjir' : Inj nassariŋca, ŋu kolaag 'théâtre', Wer kaak gee numgiy dakina ho ŋu talgiy ay maanna. Wer ka kanjir ka Epeez nec ice gee orok seer inj bijigiŋ alip (26 000).

kuuk aamin gay todijji. ³¹ Gin gee aginda ku hokumiyaw kuuk min kid ka Aazi. Ŋu roynay ku Pool. Ŋu naamiiji kaawo aman : « Dak baanno do wer ka kanjir-aka ! » ³² Do wer kaak Gayuus in Aristaark goyiy-ak, hawin dakina. Ay gem di koola anne-anne. Daarin gay koola kur ampa ho daarin pey koola ansi. Anuwco ta geemir ibanno maan kaak iyig do wer-aka. ³³ Min gee kuuk okiŋco-ak, Yuudinna ictu minnincio gem rakki kaak ŋu kolaag Alekzandir. Ŋu taayiga, kar ŋu akiliig unŋa a naaco kaawe do geemir. Hiyya, Alekzandir jaaltu pisinji unco, ŋaa ose biy. ³⁴ Kar gay, min gee ku Epeez taltu kadar ŋa Yuudinŋe, ŋu pooctu cokiynji. Ŋu obtu kuuri werco rakki di, aman : « Artemis ta Epeeziyennar, siŋti jaal kuwa ! » Ŋu obiit kuurico paa di zuu-zuu, nam taay pat seera.

³⁵ Hiyya, ba aaro, gem rakki kaak gina riy ta siirindi do geegirdi uctu. Ŋa gedirtu ŋa bugumiig gee-aku ho ŋa kaawiico aman : « Gee ku Epeez, gee okiŋco iban kadar ginte gooyaag ger ka Artemis taat siŋti alaw in dambi kaak ar taara kaak gal min kuwa ka samaaner. ³⁶ Gem ke gediraado meele do bi naaranjka. Hadi bugumonj. Ya ku raka gine maanna, pakironj ja samaane kar kat kuu gininji. ³⁷ Ku sakkiyiig gee-an anne, wala ŋu nig biŋkico in siŋ ku Artemis, wala in gerti. ³⁸ Ya Demetriyuus in eenji gay riyor kat raka sakkiye waanna-ak, gee ku seriiner goya. Ŋuu iyiin gee-ak do unco do mena kuuk ŋu leetu ku seriiner. ³⁹ Ya ku gin kaaw ta pey, gi baa deen do unco ka gee kuuk iban *gaanuun. ⁴⁰ Yampa, biŋkite yaa gine gallo. Ya gi goyaado samaane, gee ku Room yaate diye a ginten di ginig kaawin-anjku. Ya ŋuur kat

indaate do baat ta kaaw-anta, kar giico telke a maa ? » ⁴¹ Min gem-ak gaasiit kaawoy-at, ŋa diyiico do gee kuuk num-ak a ŋuu totire.

*Martaw ta Pool do kid
ka Maseduwaan in ka Grees*

20 Min kaawin kuuk Epeez-ak gaastu tak-tak, Pool numiig gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ŋa iskiig do imaanco. Ŋa beriico ooya, kar ŋa ictu botol ta Maseduwaan. ² Wiktin taat ŋa jaawiy do darre-ata, ŋa kaawiico dakina do gee ku aamine ho ŋa iskiigu a ŋuu goye bombo do imaanco. Min naar-ak, ŋa birtu do kid ka Grees. ³ Do wer-ak, Pool goytu koyin subba. Niyiney astu taat ŋaa deete Siri. Ŋa gaay ice markaba, kar kabarre galiiji kadar *Yuudinna deet ko kaawco a ŋuu obinji. Ampaa ko, ŋa duwtu, ŋa ictu botol ta Maseduwaan. ⁴ Gee kuuk naamaaga-ak kun Sopateer ronji ka Piruus min Beere, Aristaark in giji Sekonduus min Tesalonik, Gayuus min Derbe, Tisik in Tropim min Aazi, ho in Timote oki. ⁵ Ŋuur ogirinti, ŋu baani ere do geeger ka Trowaas. ⁶ Nin gay, ni iidiyit ja iidin ta mappa ka bal *gele do geeger ka Pilip. Kar kat, ni neptu markaba, ni deettu. Menuwni beey do amiydi, ni jorkiig kat Trowaas. Do wer-ak, ni dee suugin rakki.

Pool nooyig Etikuus min do muuti

⁷ Do wiktin taat ni goyiy misa Trowaas, in yiriy ta sabitdi[¶], ni numtu in maako ho ni deedtu mappa sawa.[§] Kar Pool teestu kaawe do gee kuuk num-aku. Ŋa ictu niyine a ŋaa deete ka kawtinti, ampaa ko, ŋa kaawtu paa nam

¶20:7 'yiriy ta sabitdi in maako' : In siire ka daayum, ŋu siir in kaaw ta Grek a 'yiriy ta awalle in maako'. Do aadin ta Greknar a ta 'yiriy ta dumaasdi', Kar do aadin ta Yuudinnar gay a ta 'yiriy ta sabitdi'.

§20:7 'deedtu mappa sawa' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'ice ka kominiyon (sen-sen)'. Tee naar-ak moya satkin ta Iisa Masi taat ka etor.

datik aador. ⁸Do wiktin taar-at, ni goy ka gusuurdi ho ɲu biy' lampin dakina. ⁹Gin dubil rakki ɲu kolaag Etikuus. ɲa goy do bi ka peneetirdi do gusuur ka subbiŋkar. Uudin taat Pool kaawiy kee-ak, ɲa aayiig wey' yarap. Tala kar ɲa gaam bup min kuwa. ɲu astu copiliŋji, kar sando, ɲaar gay mat ko. ¹⁰Pool gay paaytu min kuwa, ɲa oniiji, ɲa iciiga, ɲa gogiyiiga, kar ɲa kaawtu aman : « Yaman, dakonj barjilenno, ɲa nooye. » ¹¹Min ɲaar-ak, Pool coktu pey ka gusuurdi. ɲa pirsiiŋ mappa ho ɲa teetu. Min ɲa teetu, ɲa kaawiy pey paa nam wer waliiji. Hiyya, ɲa berico ooya ho ɲa deettu. ¹²Min ɲaar-ak, gee iyiig dubil kaak nooy-ak do geriy in aapiye ho okiŋco gelbinco wey' tu.

Martaw ta Pool do geeger ka Mile

¹³Min Trowaas, Pool deet in asinji do geeger ka Asoos. Nin gay ɲeptu markaba ho ni ogiriiji do geeger-aka ar taat ɲa rakiyo. ¹⁴Min Pool gasinti ede-ak, ɲa ɲeptu markaba in nini ho ni birtu do geeger ka Mitileen. ¹⁵Min Mitileen, ni amiltu, kar ka kawtinti ni ottu do geeger ka Kiyu. Ka neginditi, ni ottu do geeger ka Samoos. Kar ta antar gay, ni ottu kat Mile. ¹⁶Ni bal peye Epeez. Pool rakaado tanjkile do kid ka Aazi-aka, asaan ɲa raka ote kodok-kodok Zeruzaleem. Ya do tanji-at a ɲaa hadire do iidin ta Pantekoote.

*Ooy ta ba aaro do agindaw
ku Egliz ka Epeez*

¹⁷Paa kat, wiktin ta ni goy misa Mile, Pool ɲaamtu kaaw do agindaw ku *Egliz ka Epeez a ɲu asa gasinji. ¹⁸Min ɲu asinji, ɲa ooyiico kar ɲa kaawiico aman : « Cokiyonj, min yiriy taat nu astu unjo do kid ka Aazi, ku iban maman nu goy' tu in kunjo. ¹⁹Nu gintu riy taat *Rabbin

beriidu, bal ice ka zir. Zuliŋdu min dakina. Nu taabiye do bi ka Yuudinnar kuuk dee kaawco a ɲuun obindu. ²⁰Ku iban kadar nu balko cigile yoo maan rakki kaak yaako napkiyiŋko. Nu gaarko ho nu bildiŋko in gamin dakina do unjo ka geemir ho do geriyko oki. ²¹Nu kaawco do Greknar ho do Yuudinnar a ɲuu ibiniŋ nigiŋco do unji ka Buŋdi ho ɲuu aamine do Rabbinte Iisa Masi.

²²« Kar diŋ gay, nu ba Zeruza-leem, asaan Ruwwin ta Buŋdi kat ɲaamaanu a naa baawe. Kar gay, nu ibanno maan kaak yaadu ase annere. ²³Illa gay, ay geeger kaak nu baawtu, Ruwwin ta Buŋdi minaanu a ɲuun obindu daŋaayne, ho ɲuun taabiŋin dakina. ²⁴Ya do tanto kin di-ak, goyindu nu balji gine hajine. Kar gay, maan kaak taɓ lotu-ak, illa naa gaasin ja riy taat Buŋ beriidu. Riy-at gay, taar gaare ka Kabarre ta Gala ta barkin ta Buŋdi.

²⁵« Min nu goy datikko, nu gaarkonj *Meennaw ta Buŋdi. Kar diŋ gay, nu iban tam kadar ku talaanno pey tak-tak. ²⁶Do bi ɲaar-ak ko, nu kaawiiko waraŋ : ya minninko goy gem kaak tar ziy sa, nun isintudo, ²⁷asaan nu kaawkon okintit taat Buŋ kaawtu. Nu balko cigile yoo maanna. ²⁸Goyonj godom, gooyonj ziŋkiko ku maaniiko ho gooyonj gee ku Eglizdi kuuk Ruwwin ta Buŋdi beriiko. Gooyonj Egliz ka Buŋdi ar gem kaak gooya tamgi. Dakonj rawtenno kadar Egliz-ak, Buŋ gidiiyiŋ in baar ku Ronji Iisa Masi.

²⁹« Yampa, ya nun kat gin kawwi, nu iban kadar gee yaako ase do datikko ar pulkina** a ɲuu nigiŋ Egliz, ³⁰nam do datikko di oki asa amile gee kuuk asaako gaare kaawin ku raadiner. Yoo gee kuuk aamin din sa, asa aadiŋco. ³¹Di ɲaar-ak, uconj kuwa ! Moyonj do taat nu kaawii-ko. Ta gin ko elgin subba, yiriy, aando,

**20:29 'pulkina' : Werin daarinj, ɲu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

nu taayaakon di nam zuliṇdu min do bi kaṅko.

³²« Kar diṅ gay, nu rasiṅko iṅ Buṅ ho iṅ barkin ta kaawoy. Iṅa gin gudurre taat ṅaako gaayiṅko do imaanko, ho iṅ ṅaar di, kuu gasin haginko taat ṅa bertu do gee okiṅco kuuk ṅa doḃtu kuṅji.

³³Kar nun meendu gay, nu bal rake ice maan minninko, wala gurus, wala daabne, wala kesuune. ³⁴Asaan kuṅ sa iban tam kadar nu gin riy iṅ pisiṇdu a naa gase maan kaak nun meendu naa tee bir yoo eendu. ³⁵Do riy okintit taat nu gintu, nu gaarko botol taat maman gi gaayiṅ pokirna. Ansii ko, gi rawtiitdo kaaw taat Rabbin Iisa kaawtu aman : “ Galal do gem kaak beraw, pakgit gem kaak obaw. ” »

³⁶Hiyya, min ṅaar-ak, ṅu dersitu ho Pool salkiytu. ³⁷Iṅuur okiṅco, ṅu teestu ale, ṅu baamiyiig Pool ho ṅu beriji ooya ta ba aaro. ³⁸Okiṅco, ṅu goytu aminda, asaan Pool kaawco a ṅu talaagdo pey tak-tak. Hiyya, min pa-ak, ṅu ṅaamiig yoo do markabar.

Pool yeep Zeruzaleem

21 Min ni eertu min iṅ gee-ak, ni ṅeptu markaba ho ni birtu sak-sak do geeger ka Koos. Ka kawtinti, ni birtu Rood. Kar min ede-ak, ni birtu geeger ka Patara. ²Do wer-ak, ni gastu markab kaak ḃaa do kid ka Penisi^{††}. Hiyya, ni ṅeptu ho ni deettu. ³Ni rasiit Sipre^{‡‡} iṅ ṅugila, kar ni birtu do kid ka Siri. Min ni ottu do geeger ka Tiir, ni paaytu. Do wer-ak ko, gee paayiig gamin kuuk atta do markab-aka. ⁴Tiir atta, ni gas gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ni goytu iṅ ṅuur mena peesira. Sando ṅuur gay, Ruwwin ta Buṅdi minga do maan

kaak yaaji ase do Pool ho ṅu kaawiji aman : « Yaman, dak ḃaanno Zeruzaleem ! » ⁵Hiyya, min mena kuuk peesir-ak bire ho ni rakiy deete, siṅta ku Tiir amiltu, daditco wala kooginco, ṅu ṅaaminti yoo kara min do geegirdi. Do bi ka barrer, ni dersitu ho ni salkiytu. ⁶Min ni gaastu iṅ salaane, ni bertu ooy do ziṅkini, kar ni ṅeptu markaba, ni deettu. Kar gee kuuk aamin-ak yeeltu do geriyco.

⁷Min ni amiltu min do geeger ka Tiir, ni birtu Petolemayiis. Min ni ottu, ni gasiig siṅta ho ni eltu iṅ ṅuura. ⁸Ka kawtinti, ni ṅeptu pey markaba ho ni birtu do geeger ka Sezare. Do wer-ak, ni paaytu do ger ka Pilip ho ni goytu. Pilip-ak gaara Kabarre ta Gala ho ṅa min gee ku peesira kuuk ṅu doḃtu awalle Zeruzaleem a ṅuu gaayiṅ *paliinna. ⁹Iṅa gin gema pood kuuk bal obe misa. Gema-ak gaara kabarranna kuuk ṅu gasiṅ min do Buṅdi. ¹⁰Min ni taaytu ede-ak, nabi-ṅce rakki kaak ṅu kolaag Agabuus astu min Zuude. ¹¹Iṅa asinti gasa, ṅa iciig karrabiṅce^{¶¶} ka Pool ho ṅa duuniig asiṅji iṅ pisiṅji. Kar ṅa kaawtu aman : « An kaaw taat Ruwwin ta Buṅdi kaawiyo : Mee karrabiṅcer-aṅ, ṅu asa duuniṅ Zeruzaleem ar kaak nun duuniig zir-aṅka. Kar ṅu asa iyiṅ do gee kuuk ibanno Buṅ. »

¹²Min ni doriit kaaw-at, nini ho iṅ siṅta ku Sezare, ni deesji kaawe do Pool aman : « Yaman, dak ḃaanno Zeruzaleem ! » ¹³Kar ṅaar gay telkinti aman : « Maa di ku aliy ampa ? Ku raka yiimin gartar walla ? Ya ṅu duunaan Zeruzaleem, wala ya ṅu diyaan do bi ka *Rabbinte Iisa oki, nun ooy di. » ¹⁴Min ṅa poocit kaawni, ni dakji wakallo pey kaawo. Ni

^{††}21:2 'kid ka Penisi' : Geegirnay ku Tiir iṅ Sidon goy do kid-aka. Gee ku Room numig kid ka Penisi sawa iṅ ka Siri.

^{‡‡}21:3 'Sipre' : Iṅa kid kaak goy datik amiydi.

^{¶¶}21:11 'karrabiṅce' : Iṅ nassariṅca, ṅu kolaag a 'santir' (ceinture).

kaawtu aman : « Di njaar-ak ta Rabbinten di unḡa ! »

¹⁵ Min mena kuuk ni gintu Sezare nectu, ni ruytu, kar ni ictu botol ta Zeruzaleem. ¹⁶ Gee kuuk aamine kuuk min Sezare iyiinti ḡo wer ka gem kaak nju kolaag Menason, ni paaytu ḡo geriy. Gem-ak, njaar min kid ka Sipre, ho min nja aamintu ḡo Iisa Masi-ak taay ko.

Pool ot Zeruzaleem wer ka Zaak

¹⁷ Min ni ottu Zeruzaleem, siṅta njaaminti inḡ galal. ¹⁸ Kar ka kawtinti, Pool inḡ nini, ni baawtu kat talin Zaak ḡo geriy. Do wer-ak, ni gasiig agindaw ku *Eglizdi okinco nume. ¹⁹ Pool ooyiico, kar nja osiicot rakki rakki riy taat Buṅ gintu inḡ njaara ḡo datik ta gee kuuk Yuudinnado. ²⁰ Min agindaw ku Eglizdi doriit kaawat, okinco, nju deliiji barkin ḡo Buṅdi. Kar nju diyiiji ḡo Pool aman : « Ki talaw, gem kol siṅte, *Yuudinna dakina aamin ḡo Iisa Masi. Ya ki osaagu, kii gase alpanna, ho okinco, gelbinco goy misa inḡ *gaanuun ka Muusa. ²¹ Njuur dor gee osiicin a ki garkiyaag Yuudinna okinco kuuk goy datik ta gee kuuk ibanno Buṅ a nju pociṅ gaanuun ka Muusa. Nju dor pey kadar ki kaawco ḡo gee-ak a nju *ḡukumaado selno ḡo kooginco ho nju rasiṅ aadanna ku Yuudinnar. ²² Gee sa yaa doreṅ ko kur a kii ase. Ampa-anḡ gay, gii gine maman ? ²³ Ya pa-ak gay, ooyit kaawni-anta. Anne, ni gin gee pood kuuk togil inḡ Buṅ. ²⁴ Di njaar-ak, iyiig gee-ak inḡ kinke ḡo *ger ka Buṅdi. Siyon zinḡkiko sellen ar taat gaanuunte kaawtu. Kar kin meenjinḡ kappiyig gurus ka *satkiner taat nju oode kayco. Paa kat, gee okinco yaa ibine kadar kaawin kuuk nju osinḡci-anḡ, njuur ka seenerro, kar nju ibine kadar kinke oki karmiyaag gaanuun ka Muusa. ²⁵ Do gee kuuk aamine kuuk Yuudinnado gay, ni ictu niyine ho ni siirco dak ko a nju teenno kum kaak nju satgiyту ḡo buṅniydi, nju teenno baar, nju teenno

kum kaak patiiis, ho nju baayenno munjam. »

²⁶ Pool ooyit kaaw ta aginiydi-ata. Kar ka kawtinti, nja iyiig gee ku pood-ak inḡ njaara ho nju daktu siy zinḡkiko sellen ar kaak gaanuun kaawtu. Min nju gaastu siye ka zinḡkiko, Pool unḡitu ḡo ger ka Buṅdi a nja inde yiriy ta moo, siye ka zinḡkar yaa peye ho njuuco gine satkine.

Nju obig Pool

²⁷ Min mena kuuk peesira ku siye zinḡkar-ak gaay gaase, Pool yeeptu ḡo ger ka Buṅdi. Do wer-ak, gin Yuudinna kuuk asa min kid ka Aazi. Wiktin taat nju taliig Pool ḡo ger ka Buṅdi, nju isiniiig gee okinco ho nju obiiga. ²⁸ Nju isiniiigu ho nju kooltu aman : « Gee ku Israyeel, jorkonni ! Anḡ ko gem kaak nigaag siṅte, inḡ gaanuunte, ho inḡ ger ka Buṅte oki. Nja gaara kaaw ḡo ay wero ḡo gee okinco. Dinḡ nja unḡiig kuude gee kuuk Yuudinnado oki atta ḡo ger ka Buṅdi. Ampa-anḡ, maa nja nigig ko kalcak-kalcak wer kaak *cawar-anḡka. » ²⁹ (Ka seener, awalle, nju talig Pool Zeruzaleem inḡ gem rakki kaak nju kolaag Tropim. Njaar kaak asa min Epeeḡ ho ḡo tanco-at a Pool iyiig atta ḡo ger ka Buṅdi.)

³⁰ Hiyya, geeger okinḡi barjiltu ho nju asiy min ay wero. Min nju obiig Pool, nju imiliig kara, kar nju ḡibiriig botilay kodok-kodok. ³¹ Uudin taat nju rakiy deenḡi, kabarre galiiji ḡo tatkaw ka askirin ku Room a yaman Zeruzaleem okintit barjile. ³² Kodok di, nja soktu askirna inḡ aginduwco, nju aaniyiig geeku inḡ gadco. Min gee kuuk koocaag Pool taliig tatkaw inḡ askirnay asaw-ak, nju peyту. ³³ Do wer-ak, tatkaw-ak sinḡiiji moota ḡo Pool, kar nja kaawiico ḡo askirnay a nju obinḡi ho nju duuniḡ inḡ jinzirin seera. Hiyya, nja indiig gee-ak aman : « Gem-anḡ, njaar waa ho nja nig maa ? » ³⁴ Gee kuuk num ede-ak, ay gem di koola ḡo koolinḡi nam tatkaw-ak sa

ibanno baat ta koriycō. Hiyya, min pa-ak, ɲa kaawiico dō askirnay a ɲuu iyiin Pool dō ger ka tatik ka askirnar. ³⁵ Min ɲu ottu dō wer-aka, Pool naaltu asinji ka gusuurdi a ɲaa coke kuwa, kar gee gay akilaaga nam askirin asiig jaal kuwa. ³⁶ Gee kuuk aadaaga-ak koola aman : « Daanɲa ! Daanɲa ! »

Pool osa biy dō unɲo ka sinɲay Yuudinna

³⁷ Wiktin taat ɲu rakiy ko unɲin Pool dō ger ka tatik ka askirnar, Pool indiig tatkaw ka askirnar-ak aman : « Baanɲu, beror botol, naan kaawe ɗak soodɗa ? » ɲaar gay telkiiɲi aman : « Ki iban kaaw ta Grek walla ? ³⁸ ɲaar kinke-aɲ dōo ko gem kaak min Meser coy kaawin unɲa-aka, ɲaar kaak amil sawirnew dō goosiner in gee alip poodɗa-ka ? » ³⁹ Pool gay telkiiɲi aman : « Ha'a, ɲa nunno. Nun Yuudinɲe. ɲu weentu Tars dō kid ka Silisi. Geeger ɲaar-ak, sinji alaw. Baanɲu, beror botol, naaco kaawe dō gee-aɲku. » ⁴⁰ Ek di tatkaw-ak beriiɲi botol ta kaawor. Hiyya, Pool uctu, ɲa peytu dō unji ka ger-aka. ɲa jaaltu pisinji a gee yaa bugume. Okinco, ɲu bugumtu, kar ɲa kaawiico in kaaw ta Yuudinnar.

22 Pool teestu kaawe aman : « Gem kol aginiyji, gem kol sinɲay, cokiyon taat naako kaawe ɗinɲa, naa imile kaar. » ² Min ɲu doriig Pool kaawa in kaawco-ak, ɲu bugumtu dil. Pool gay, kaawiy deetiɲ in unji di. ɲa ɗiytu aman : ³ « Nun *Yuudinɲe, ɲu weentu Tars dō kid ka Silisi. Kar nun maad anne Zeruzaaleem di. Gamaliyeel gay garkiyintu maman naa ibine taɓ *gaanuun ka aginiyte. Nu giniit riy ta Buɲdi in gelbin rakki ar kaak kunjo giniy riyoy yoo ɗinɲa. ⁴ Gee kuuk aadaat botol ta *Rabbin Iisa, miday in daadi, nu taabiɲgu, nu ɗuuniig in jinzirrina, nu unjiig ɗaɲaayne, ho nu deegu. ⁵ *Mee satkiner ka tatko in aginay kuuk ɲume in ɲaara, ɲuur yaadu

rafile saadinnar. ɲuur di kuuk berdu maktumne a naaco iye dō sinɲa kuuk Yuudinna kuuk goy dō geeger ka Damaas. Ya nu ot annere, naa obin gee kuuk aamin in Iisa Masi, naa iɲin Zeruzaleem, ɲuu taabiɲco. »

Pool kaawa maman Iisa Masi koliiga

(Akt 9.1-19, 26.12-18)

⁶ Pool gaayiitit dō kaawoy aman : « Wiktin taat nu amiltu Damaas in yiriyo, nu gaayiy ko ote, tala kar maan irintu cippit min kuwa ka samaaner paayidu. ⁷ Min ɲaar-ak, nu galtu bup. Dora kar gaay ar ta gemor kolaan aman : " Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiɲin ampa ? " ⁸ Nun gay aman : " Rabbine, kin waa ? " Kar gaay-at gay telkiidu aman : " ɲa nun Iisa Masi kaak min Nazareet kat ki taabiɲiy-aɲka. " ⁹ Gee kuuk aadaana-ak oki, talit portikaw-at samaane. Kar gay, ɲu bal dorin gaay taat kaawaadu-ata. ¹⁰ Hiyya, nu teestu pey inde aman : " *Rabbine, di naa gine maman ? " Rabbin gay telkiidu aman : " Ucu, ɓaa dō geeger ka Damaas. Kar anner-ak, kii gase waan yaan gaarin ay maan kaak Buɲ rakiy kii gine. " ¹¹ Kar portikaw-at gay noolintu. Nu tallo tak-tak. Min pa-ak, eendu obiig pisindu, ɲu daanintu nam yoo Damaas.

¹² « Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag Ananiyaas. ɲa gem sellen ho ɲa obig bombo gaanuun ka aginiyte. Yuudinna okinco kuuk dō geeger-ak ozilaaga. ¹³ ɲa asintu gasa, kar ɲa kolintu aman : " Sawuul, gem kol sinji, pilig odinan. " Min kaawoy-at di, odinar piltu. Nu taliig karan ɲa pey untu. ¹⁴ Kar ɲa kaawiidu pey aman : " Buɲ ka aginiyte dobinɲin min awalle a kii ibinin taat ɲa rakiyo. ɲa dobinɲin a kii talin ɲaar kaak sellen ho ki cokiye gaayay. ¹⁵ ɲa dobinɲin a kii gine saadiney ka Iisa dō gamin okinco kuuk ki taltu ho ki dortu, kiico kaawin dō geemir. ¹⁶ Kar ɗin gay, ki era pey maa ? Ucu, diyiit amaanen in sin

ku Iisa Masi, ɲuun *batiziye ho ɲaan saamiyɪn zunuubinnan. ” »

Pool osa maman ɲu ɲaamiig do gee ku Yuudinnado

17-18 Pool kaawtu pey aman : « Min nu yeeptu Zeruzaleem, yiriy rakki, nu unjitu do ger ka Buɲdi, nu salkiytu. Kar Rabbin Iisa Masi bayniidu ho ɲa kaawidu aman : “ Ucu, amal kodok-kodok min Zeruzaleem, asaan geenti rakaatdo kaaw taat ki kaawiy do bi kanto. ” 19 Nun gay telkiiɲi aman : “ Di Rabbine, maaniico iban tam kadar awalle, wiktin taat nu jaawiy do geray ku salaaner, nu koocgig gee kuuk aamin iɲ kiɲke, nu obgiigu, ho nu unjigiig daɲaayne. 20 Esa do wiktin taat ɲu deeyig saadineɲ Etiyeen-ak, nun oki goya. Iɲ gee kuuk deega-ak, nin kaawni sawa, ho nun ko kaak gooya at kesuunco. ” 21 Kar Rabbin gay deeliidu pey aman : “ Baa paa di, nu ɲaamaaciɲ serek, wer ka gee kuuk Yuudinnado. ” »

Pool iɲ tatkaw ka askirin ku Room

22 Gee-ak cokiyiig Pool nam wiktin taat ɲa diytu a Buɲ ɲaamig do gee kuuk Yuudinnado. Do wer-ak, ɲu teestu koole aman : « Daan gem-aɲ kara ! Dakoɲ rasiɲjido ɲaa goye do kid-aɲka ! » 23 Min pa-ak, kooliɲco jaala jaalen di, ɲu soriit kesuunco ho ɲu ergiita, ɲu sokiɲ pey kida ho ɲu dawiy kuwa. §§ 24 Hiyya, tatkaw ka askirin ku Room-ak diyiiɲco do askirnar aman : « Oboɲ gem-aɲka, unjoɲ atta ho koocoɲ iɲ kordɲingo. Paa kat, ɲaa kaawe seene ho naa ibine baat ta koriyco. » 25 Ek di ɲu teestu duuniɲji a ɲuu koocinji. Do wer-ak, Pool diyiiɲi do tatkuwco aman : « Yaman, kawiyon, ya ɲu bal dukume misa seriine, ku gin botol taat kuu kooce Roomiɲce walla ? »

26 Min gem-ak doriit kaaw-at, ɲa daktu ceer dengey ta tatkaw-aka. ɲa diyiiɲi aman : « Yaman, gem-aɲ, ɲaar Roomiɲce. Ansi-aɲ, gii giniɲ maman ? » 27 Hiyya, tatkaw-ak asiig gas Pool, kar ɲa indiig aman : « Kaawor ja taɓ, kiɲke Roomiɲce walla ? » Pool gay telkiiɲi aman : « Hii, nun Roomiɲce. » 28 Kar tatkaw-ak kaawiiɲi pey aman : « Ki taliin nu ginit Roomiɲce-aɲ, esa nu kappiy gurus dakin ja. » Pool gay telkiiɲi aman : « Nun gay, min ɲu weentu, nu Roomiɲce. » 29 Kodok di, gee kuuk raka zer koocinji-ak rasiiga. Meenji tatkaw ka askirnar din sa, kolaw obga, asaan ɲa doodig Roomiɲce iɲ jinzirre.

Pool do unco ka agindaw ku gay seriiner

30 Tatkaw ka askirnar-at raka ibine baat ta kaaw taat Yuudinna diyiiɲi do Pool. Ampa ko, ka kawtinti, ɲa koliig agindaw ku gay satkiner iɲ ku seriiner okiɲco. Kar ɲa kiliig jinzirin ku Pool ho ɲa iyiig do unco.

23 Min ɲu iyiig Pool do unco, ɲa taliig gay seriiner-ak yalaan, kar ɲa kaawtu aman : « Gem kol siɲtay, riy taat nu gintu do unji ka Buɲdi yoo diɲka, taar samaane. Do bi ɲaar-ak ko, gelbinder weytu. » 2 Kar gay, *mee satkiner ka tatko kaak ɲu kolaag Ananiyaas diyiiɲco do gee kuuk goy moota iɲ Pool-ak aman : « Baasonjiig biy-aka ! » 3 Min pa-ak, Pool kaawiiɲi aman : « Buɲ meenji di yaan baase. Kiɲ kaak ar durdurre kaak ɲu ooyji maan portik min kara. Kiɲ goy an-nen doo di, kiidu dukume seriine ar kaak *gaanuun kaawiyoy, kar kiɲ gay, maa di ki aaliig gaanuun, ki kaawiy a ɲuun baasindu-aka. » 4 ɲuur kuuk goy moota iɲ Pool-ak kaawiiɲi aman : « Kiɲke-aɲ di gedirgiy wariɲ mee satkiner ka tatko ka

§§22:23 ‘ɲu soriit kesuunco ho ɲu ergiita, ɲu sokiɲ kida ho ɲu dawiy kuwa’ : Do aadin ta Yuudinnar, sore ka kesuuner iɲ dawey ka kidar gaara kadar ɲu dapin aale.

Buñdi ! » ⁵ Pool gay telkiico aman : « Gem kol siñtay, saamiyundu, nu ibanno kadar ña ñaar ko mee satkiner kaak tatiko. Yampa, Kitamne kaawa aman : “ Dakonj wariñdo tatkaw ka darriko. ”* »

⁶ Pool iban kadar gay dukume seriiner-añ, daariñco *Sadusiyenna ho daariñco gay *Pariziyenna. Do saan taar-at ko, ña jaaltu gaayay do unco aman : « Gem kol siñtay, nun Pariziyençe ho aginiydu sa Pariziyenna. Ya yíriyta ku tala ñu dukumaadu seriine, ñu ginaat asaan nu diy gelbiner kadar Buñ asa nooyin gee ku mate. » ⁷ Min ñu doriit kaaw-at, Pariziyenna in Sadusiyenna teestu meelee. Hiyya, gee kuuk ñum-ak astu eer werinco seera. ⁸ Ya ta Sadusiyennar, ñuur diya a gee kuuk mate, ñuur nooydo. Ho ñu diya pey kadar *dubal ku Buñdi ginno, in ruwwinnay oki. Kar ta Pariziyennar gay, a gamin ñuur-ak goya. ⁹ Ñu meeliy kee nam hawinco jaal kuwa. Hiyya, Pariziyenna daarin kuuk bilda gee in gaanuun, uctu kaawe rađa aman : « Talonj, gem-añ ni balji gase oorne. Kin taa gine ruwwine, wala dubil ka Buñdi kat kaawji sa, gi ibanno. »

¹⁰ Meelco raka bire maan kaak pey, nam tatkaw ka askirnar-ak din sa kolaw obga a pa ñuu eerin ziy ka Pool yarak-yarak. Do saan taar-at ko, ña kaawico do askirnay aman : « Paayonj ! Imilonj min fatik ta geemir. Azbonj min do pisinco ho iyonj atta. » Hiyya, ñu iyi-iga. ¹¹ In aando-at di, Rabbin bayniiji do Pool ho ña kaawiji aman : « Zeedu, ki kaaw samaane anne Zeruzaleem do bi kanto. Nu raka ki deelin pey kaawon-an do geeger ka Room. »

Dee ka kaawor do bi ka Pool

¹² Ka kawtinti in kawtira, Yuudinna daarin ñumtu in cigile ho ñu togiltu in Buñ aman : « Wala ni tiyaw, wala

ni siyaw, illa ya Pool ñu deeyig ja. » ¹³ Gee kuuk togil-ak pak orok pood. ¹⁴ *Yuudinna-ak baawtu gasin agindaw ku gay satkiner ho in aginay ku darrer ho ñu kaawiico aman : « Nin-añ sa togil in Buñ. Illa ya Pool mat ja, kat ni tee ho ni see. ¹⁵ Ansi-ak, ni indaako in gay seriiner okinco aman : “ Indonj din di tatkaw ka askirnar, ñaako ñaamin pey Pool. Ku-uji kaawe kadar ku raka goyin pey kaawoy. ” Nin gay siy ko zinikini ya ñu asa do botildi di, kar nii deenji. »

¹⁶ Kar ronj ka booy ta Pool gay dorit kaaw-ata. Kodok di, ña birtu do ger ka tatik ka askirnar, ña unjitu, ho ña miniig Pool. ¹⁷ Do wer-ak, Pool koltu rakki min agindaw ku askirnar. Kar ña kaawiji aman : « Iyiig dubil-añ do tatkuwin. Ña gin kaaw ooma ñaaji kaawe. » ¹⁸ Askirinçe-ak toliytu in dubil-aka, ña iyiig do tatkuwiy. Kar ña diyiji aman : « Pool kaak goy do ñaayner-añ kolintu kar ña diydu a naan iyniji dubil-anja, ña gin kaaw ooma ñaawinti. » ¹⁹ Tatkaw-ak obiig pisinji ho ña imiliig dubil-ak kara. Kar ña indiiig aman : « Ki gin maa kaawra kiidu kaawe ? » ²⁰ Ñaar gay osiiji aman : « Yaman, Yuudinna dee kur kaawco a ñuun inde a kii iyiin Pool kawta do unco ka gay seriiner. Ñuun kaawe a ñu raka goyin pey kaawoy. ²¹ Kar kinke gay, dak amniyincodo ! Gee pak orok pood isji guba nam ñu togil in Buñ a ñu tiyaado ho ñu siyaado, illa ya ñu deeyig ja Pool. Gee-anjur siy ko zinikico. Illa ñu era ko tanjin di ya kii ooye. » ²² Min tatkaw doriit kaaw-at, ña diyiji do dubil-ak aman : « Yaman, dak imilinnu kaaw-an tak-tak kara. » Kar ña rasiig, ña deettu.

Ñu janjig Pool Sezare

²³ Tatkaw-ak koltu gee seer min agindaw ku askirnay ho ña kaawiico aman : «

*23:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 22.27.

Numon askirin miy pood maaya, in orok peesira dalñay. Min nuur kuuk maay-ak, miy seer in gartico. Siyon zinkiko, in pat parrika ta aandor ku baa Sezare.^{† 24} Imilonji oki pisay kuu iyinji Pool in aapiye do wer ka guberneer Peliks. »²⁵ Tatkaw-ak siirtu oki maktumne do guberneer, na kaawiji aman : ²⁶ « Gem kol guberneer Peliks, nun Kilodiyuus Lisiyaas ooyjin dakina in karaamine. ²⁷ Yuudinna obig gem kaak ni naamiijin-anka. Iju raka deenji. Wiktin taat nu dortu kadar na Roomince, nu astu moginji[‡] in askinar, nu jiliig min do pisinco. ²⁸ Nu raka ibine maman Yuudinna diyiji kaawo. Paa ko, nu iyiig do unco ka agindaw ku seriiner-aku. ²⁹ Min nu dorit kaaw ta agindaw-ak di, nu ibintu kadar nu diyiji kaawo do bi ka gaanuunco di. Kar gay, do gaanuun ka Room, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo do dagaayner oki nu obaagdo. ³⁰ Kar min waan astu minintu kadar Yuudinna sooriya do gem-an a nuu deenji, kodok di nu ictu niyine a naan naaminji. Kar nu kaawiico do nuur kuuk diyji kaaw-ak a nu baa sakkiyin do werin. »

³¹ Askirna-ak giniit ar taat na kaawico. Iju iyiig Pool in aando-at di nam do geeger ka Antipatriis. ³² Kar ka kawtinti, askirna ku maay-ak yeeptu do werco Zeruzaleem. Ijuur dalñay in Pool gay, birtu in unco yoo Sezare. ³³ Min nu ottu Sezare, askirna-ak berit maktumne-at do guberneer Peliks ho nu gaariijig Pool. ³⁴ Guberneer-ak garkiyit maktumne-ata, kar na indiig Pool aman : « Ki asa min darre ta moo ? » Ijaar gay telkiji aman : « Nu asa min darre ta Silisi. » ³⁵ Min na dortu pa-ak, na telkiji

aman : « Di yaa pa-ak, gee kuuk diyji kaaw-ak, ya nu as di, kar gii talin kaawon. » Hiyya, na bertu izinne do askir-nay, nuu iyin Pool do ger kaak nu pintu do sultan *Herood.

Pool do unji ka guberneer Peliks

24 Min Pool ottu Sezare, mena beey bir ko, kar *Yuudinna daarin astu min Zeruzaleem : nuur Ananiyaas, *mee satkiner ka tatko, in gem rakki gay malol sinji Tertuluus, ho in agindaw daarin ku pey. Iju astu do unji ka guberneer Peliks ho nu sakkiyig Pool. ² Guberneer-ak naamtu gee a nu baa iyin Pool. Min nu iyiiga, Tertuluus-ak ictu kaawo aman : « Gem kol Guberneer, in barkin tanjin kat ni gasit aapiy do darre-anta. In ibine ka riyon, ki siyig goyinni ho ki gaayinti. ³ Ni delaajin barkine do gamin okinco kuuk ni gastu min locin ay wiktine ho do wer okinji. ⁴ Kar gay, nu tanjilaacinno dakina. Ijaar-ak baanu, berni botol taat kiini cokiye sood di. ⁵ Yampa, ki talaw, gem-an jaar gemno. Ija barjilig Yuudinna okinco kuuk goy do duniiner ho na tatkuwco ka gee kuuk nu kolaag Nazariyenna. ⁶ Ija rak nigin *ger ka Bunji oki. Do bi jaar-ak ko, ni obiga. [Ni rakaaji dukume seriine ar kaak *gaanuunni ka Yuudinnar kaawtu. ⁷ Kar tatkaw Lisiyaas gay, asinti gal atta. Ija imiliig Pool min do pisinni in rada. ⁸ Kar na kaawinti a ni baa sakkiyin do unjin.][†] Din kin meenjin guberneer indig gemanka, kii gasin baati ta sakuunni taat ni sakkiyiiga. An di kaawor. » ⁹ Yuudinna okinco kuuk goy do wer-ak ooyit kaawata ho nu kaawtu a ta do botilti di.

[†]23:23 'Sezare' : Ija geeger tatiko. Ija wer kaak askirna dakina ku Room goyiy do kid ka Zuuda.

[‡]23:27 'moginji' : Werin daarin, nu kaawa a 'sakuwinji'.

[†]24:8 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Pool osa biy

¹⁰ Min njaar-ak, guberneer jaaliiji pise do Pool a nja kaawe. Ek di na kaawtu aman : « Gem kol guberneerji Peliks, nu iban, na kinke-an ko mee seriiner ka darrer in elgina. Paa ko, in amaanner ta rakki, nu astu ose bir do unjiin, naa imile kaar. ¹¹ Pakaado mena orok in seer di, nu astu Zeruzaleem a naa abdiye Buḡ do geriy. Kin meenji baa baray baati. ¹² Min nu ottu do wer-aka, ya nu goy do *Ger ka Buḡdi, ya nu goy do ger ka salaaner, wala do wer ka pey, nu meello in gee ho nu barjilgido. ¹³ Gee-ak, nu gediraado gaare seen ta kaawco, asaan kaaw-at ginno baati. ¹⁴ Kar nun gay raka naan kaawin kaaw-an waraḡ do unjiin. Ka seener, nu aadaat Botol ta Iisa Masi taat nu kaawiy a ta samaanno. Kar gay, nun abdiya Buḡ ka aginiyte, nu aamina do makaatamna ku Muusa ho in ku nabiinnar oki. ¹⁵ Nu diy gelbiner in Buḡ a nja nooye gee kuuk goy in botol in kuuk goydo in botol ar nuur maaniico oki diytu gelbinco pa. ¹⁶ Do saan taarat ko, nu zeediy goye in gelbin kaak samaane do unji ka Buḡdi ho do unco ka geemir.

¹⁷ « Nu gin elgin dakina kara, kar nu yeeptu kat Zeruzaleem. Nu as iye gaayo do geendu ho naa gine *satkin do Buḡdi. ¹⁸ Wiktin taat nu gasin do ger ka Buḡdi, nu siy ko zinḡar ar kaak *gaanuunte kaawtu. Do wiktin taar-at, gee dakina ginno in nunu ho wer sa bal barjile. ¹⁹ Ya seen goya, zer Yuudinna kuuk min kid ka Aazi kat gasintu. Ya nu gin kaaw in nunu, zer nuur kat yaa ase ose binḡico do unjiin. ²⁰ Wal gee kuuk ki taliy-an, nuur ko kuuk hadire do wiktin taat nu sakkiyin do unco ka agindaw ku seriiner, nuudu gaarin maan kaak nu nigtu. ²¹ Ya

do tanto-at, nu iban maan rakki di. Wiktin taat nu uctu datikco, nu kaaw in gaay tongo aman : “ Nun aamina kadar Buḡ asa nooyin gee ku mate. ” Wal do kaaw taar-an diḡ ga, nu sakkiyintu anne ? »

²² Njaar Peliks, nu kaawiiji min awalle do bi ka Botol ta Iisa Masi. Ek di na diyico do gee kuuk sakkiyiig Pool-ak aman : « Ya yiriy taat tatḡaw Lisiyaas as annen di, naa talin kaawko. » ²³ Kar na beriiji izinne do tatḡaw ka askinar a Pool yaa goye do daḡaayner di. Kar nu rasiig us yaaji gade dak sooda ho nu diyico do geenji a nuu tale kaaci.

Pool goy elgin seer do daḡaayner

²⁴ Gintu menaw, yiriy rakki, Peliks in daaciy Dursiil, nu astu talin Pool. Daaciy ta Peliks, taar *Yuudinca. Peliks naamtu waan yaa iyiiḡ Pool nuu cokiyingji, nja kaawe do bi ka imaan taat do Iisa Masi. ²⁵ Min nu iyiiḡa, na ictu kaawo. Na kaawiy do bi ka goye kaak sellen, do obe ka zinḡar ho do seriin ta Buḡdi taat yaa ase. Min Peliks doriit kaaw-at di, kolaw obiiga. Kar na diyiiji do Pool aman : « Diḡka-an deettu, ho ya yiriy taat nu gas pisindu di, kar naan kole pey. » ²⁶ Do gelbiney gay, na diy kaay oki a Pool yaaji iye gurus. Do saan taar-at ko, in menaw na kolgig a nuu jammiye.

²⁷ Elgin kuuk seer birtu, Peliks paaytu ho Porsiyuus Pestuus gay makiiga. Kar Peliks bal imilin Pool min do daḡaayner asaan na raka a Yuudinna yaaco aawe gala.[§]

Nu iyig Pool do unji ka Pestuus

25 Min Pestuus ottu Sezare, na gin mena subba di, kar na uctu ho na deettu Zeruzaleem. ² Do wer-ak, min gee ku *Yuudinna, agindaw ku gay satkiner, in aginay daarin ku pey astu do unji ka

§24:27 ‘Peliks bal imilin Pool min do daḡaayner’ : Gaanuun ka Roominar kaaw kadar ya gem nu obig daḡaayne elgin seer ho na ginno oorne, zer nuu pikiḡji.

Pestuus a ɲuu sakkiyiɲ Pool. ɲu wakiliiji³ inde aman : « Baanu, ni raka a kii jaɲk-in Pool anne Zeruzaleem. » Sando, Yuudinna gay dee kaawco a ɲuu deenji do botildi. ⁴ Kar Pestuus gay telkiico aman : « Pool, ɲaar goy dajaayne ta Sezare ho nun meendu sa gaay ko baawe. ⁵ Rason aginduwko yaan ɲaamin Sezare, ho ya gem-aɲ kat nige sa, kar ɲu sakkiyonga. » ⁶ Do wer-ak, Pestuus gintu mena orok kan porpodi, kar ɲa yeptu Sezare. Min ɲa ottu Sezare, ka kawtinti, ɲa deettu do wer ka seriner ho ɲa bertu izinne a ɲuu iyiɲ Pool ? ⁷ Min ɲu iyiiga, Yuudinna kuuk min Zeruzaleem leyig datikco ho ɲu diyiji kaawin dakina kuuk ooma. Kar gay, ɲu bal gedire gaare baat ta saku-unco. ⁸ Hiyya, Pool imiltu kaay aman : « Nun bal nige tak-tak : wala iɲ *gaanuun ka Yuudinnar, wala iɲ *ger ka Buɲdi, wala iɲ sultan kaak tatik ka Room. »

⁹ Pestuus raka a Yuudinna yaaco aawe gala. Ek di ɲa indiig Pool aman : « Ki raka baawe Zeruzaleem kat nu baan dukumin seriineɲ annere wal maman ? » ¹⁰ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, nun goy ko do unco ka gay seriiner ku sultan kaak tatiko. Annen di ɲuudu talin kaawor. Nun sa balco nige yoo maan rakki do Yuudinnar. ɲaar kiɲ meenji oki iban tam. ¹¹ Ka seener, ya nu gin orne ho nigindu kaak nu nigtu kat nec iye muutur, ɲaar-ak daan kara. Kar gay, ya kaawin kuuk ɲu diyidu-aɲ kat iɲ botil-codo, waan ginno botol taat ɲaan iyiɲ do unco. Di yaa pa-ak, naa kolin sultan kaak tatik ka Room. Nu raka anner kat ɲaadu talin kaawor. » ¹² Hiyya, Pestuus deetu kaawco iɲ gay taayinji, kar ɲa kaawiji do Pool aman : « Min kiɲ meenji kat koliig ko sultan-aka, meenjiɲ baa wer ka sultan. »

Pool do unji ka Agripa

¹³ Gintu menaw, sultan *Agripa iɲ booy Bereniis astu Sezare a ɲu baaji oooye do Pestuus. ¹⁴ Ar taat ɲu astu gine menaw, Pestuus gaariijit baat ta kaaw ta Pool aman : « Peliks ras kar gem rakki do dajaayner anne. ¹⁵ Wiktin taat nu goyi Zeruzaleem, *aginay ku Yuudinna daarin astu talindu, minninco, daarin agindaw ku gay satkiner. ɲu astu sakkiyiɲ gem-aka ho ɲu indintu a taaji peye do kaay. ¹⁶ Kar nun gay telkiico a nin gee ku Room, ya waan sakkiyig gemo, ni ɲumaag ja gem-ak iɲ gee kuuk ɲu giniy kaawna kat ɲaa imile kaay unco. Ya ɲa bal imile kaay gay, ni rasaakongado kat bat. ¹⁷ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar-ak astu anne iɲ nunu. Kar ka kawtinti, nu bal taaye, nu baawtu do wer ka seriiner ho nu goytu do werir, kar nu ɲaamtu a ɲuu iyiin Pool do undu. ¹⁸ Min Yuudinna kuuk diyiji kaaw-ak astu, nun gay pakirtu a wal ɲu diyji kaaw ooma. Sando ta paado. ¹⁹ ɲu meeltu iɲ Pool do bi ka abaadinco taɲco ho do maan gemir pa ɲu kolaag iisa. ɲaar mat ko, kar Pool gay a ɲa nooye. ²⁰ Nun gay, kaaw ar taaran patiy kaar, nu gediraado naa deen anne. Do saan taar-at ko, nu indiig Pool ya ɲaa gedire baa Zeruzaleem kat ɲuu gaasin kaawoy. ²¹ Kar Pool gay pooce. Kar ɲa inditu a ɲa baa do unji ka sultan ka Room. Anner kat ɲuui dukumin seriiney. Paa ko, nu diyico do askinnar, ɲuu gooyinji do dajaayner nam wiktin yaa nece taat naa iyiinji do unji ka sultan kaak tatik ka Room. » ²² Hiyya, Agripa kaawiji do guberner Pestuus aman : « Nun meendu oki raka cokiyaɲ gem-aɲka. » Pestuus gay telkiiji aman : « Kawtan di ki dorinji-aka. »

²³ Ka kawtinti, sultan Agripa iɲ Bereniis** istu gaminco ku sultinniidi

**25:23 'Bereniis' : Taar booy ta sultan Agripa.

ho ɲu ɓaawtu ɗo ger ka tatik kaak gee ɲumgiyo. Wiktin ta ɲu unjitu ɗo wer-aka, agindaw ku askirnar, in ajaawanna ku geegirdi aadiigu. Min gee-ak okinco ɲume, Pestuus ɲaamtu gee a ɲuuco iynji Pool. ²⁴Min ɲu iynji, gubeneer Pestuus ictu kaawo aman : « Gem kol sultinji ho in kunjo okinjo kuuk as anne-anju, ku talaag gem-anja : Yuudinna okinco asdu kaaw biy. ɲu kaawdu ja Zeruzaleem, kar ɲu asiidu pey anne. Kar kaawo gay, a illa ɲuu deenji. ²⁵Yampa, nun gay, dakji gasɗo orne taat nec iye muutuy. Min ɲaar kat rak ɓaawe ɗo wer ka sultan kaak tatik ka Room-ak, nu bertu botol ta ɲuu iynji. ²⁶Kar gay, nu taliy paa, nu ginno kaaw taat taɓ naaji siire ɗo sultan ɗo bi ɲaar-aka. Ek di nu iynji uncin kin meenji sultan Agripa in gee okinco kuuk num-anju. Ya ku deejit kaawoy di, wal naa gase kat maan kaak naa siire. ²⁷Asaan ya lotu-ak, ya nu bal gase baat ta kaawor, nu gediraado naa ɲaamin Room. »

Pool osa biy ɗo unji ka sultan Agripa

26 Do wer-ak, sultan *Agripa diyiji ɗo Pool aman : « Nu berji kaawo, imal kaan. » Hiyya, Pool jaaltu pisinji ho ɲa teestu ose biy aman : ²« Gem kol sultinji, yiriyta-an galdu. Nu iciy kaaw ɗo unji ɗo kaawin okinco kuuk Yuudinna diyidu. ³Yiriyta galdu pey asaan nu iban kadar kin meenji ibingig samaane aadanna okinco ku *Yuudinnar yoo kaawinco ku meelol. Do bi ɲaar-ak gay, ic subiraw ho cokiynu.

⁴« Yuudinna okinco ibingig goyindu min nu dubile. ɲu ibingin min nu uciy in geendu ho wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem. ⁵Nu aadig goye ka Pariziyennar. Goye ɲaar-an rafa, pakgig goye okinji ka abaadinte. Ya ɲu rakaw, gee-an nec kaawe bir asaan ɲu ibingin min daayum. ⁶Kar diɲ gay, ya ɲu talaat kaawor, ɲu ta-

laat asaan nu diy gelbinder ɗo kaaw taat Buɲ kaawiico ɗo aginiyte a ɲaa gine. ⁷Kaaw-at, Yuudinna okinco era a taa ase ɗo werti. Tamba taat orok in seer ta gee ku Israyeel gina riy ta Buɲdi yiriy aando ɗo bi ɲaar-aka. Gem kol sultinji, ki talaw, ya ɲu sakkiyaanu, ɲu sakkiyaan ɗo bi ka kaaw-an di. ⁸Kuɲ Yuudinna, maa di ku kaawiy a Buɲ gediraado nooyin gee ku mate ?

⁹« Ya ɗo tanto gay, awal nu bariy ay botol taat nu pociɲ lisa ka Nazareet. ¹⁰Riy taar-at ko, nu teestu gine Zeruzaleem. Nu gas izinne min ɗo agindaw ku gay satkiner ho nu meendu oki obtu gee ku Buɲdi dakina ɗo dajaayner. Kar wiktin taat ɲu rakiy deenjo sa, nu ooye. ¹¹Nu ɓaay ɗo ay ger ka salaaner, nu taabiyyigu a ɲuu rasin imaanco. In dapinjo taat aale loco, nu taabiyyigu oki yoo ɗo darrinay kuuk pey.

Pool kaawa maman Buɲ koliiga

(Akt 9.1-19,22.6-16)

¹²« Do bi ɲaar-ak ko, yiriy rakki agindaw ku gay satkiner beridu izinne a naa ɓaawe Damaas. ¹³Gem kol sultinji, in yiriy, wiktin taat nu ɓaayiy ɗo botildi, tala kar maan irintu cippit pak cir ku pati paayinti kaani min kuwa ka samaaner, in eendu kuuk ni ɓaay marti. ¹⁴Do wer-ak, okintini, ni sollitu kedfer. Dora kar gaay ar ta gemor kolaanu in kaaw ta *Yuudinnar aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyyin ampa ? Kin kaan bombo ar berki kaak ɲu koocaaga, kar kaan ka bombinkaw-an maalan di. ” ¹⁵Nun gay aman : “ *Rabbine, kin waa ? ” Kar Rabbin gay telkiidu aman : “ ɲa nun lisa kat ki taabiyy-anja ! ¹⁶Di ɲaar-ak, uc kay asinjin. Nu bayniijin-an a kii gine gay riyor kanto. Kii gine saadiner ho kiico kaawe ɗo geemir a nu bayinjin yiriyta. Kar naan bayne pey ho naan gaare gamin ku pey kiico kaawe. ¹⁷Naan ɲaame ɗo gee kuuk Yuudinna

in̄ kuuk Yuudinnado ho do werin-ak okin̄co, naan̄ gooye. ¹⁸ Nu naamaacin̄ loco a ki baa pilin̄ odinco. Kii imilin̄ min do gondikor, kii iyin̄ do portikaw. Kii imilin̄ min do pise ka *Seetanner, kii iyin̄ do Bun̄di. Ya nu diyit imaanco lotu, nuu gase saamiye ka zunuubinnico ho nuu gase pey haginco in̄ nuur kuuk Bun̄ doftu. ” »

Pool osa do riy taat na gintu

¹⁹ Kar Pool diytu pey aman : « Gem kol Sultinji *Agripa, nu bal pociin̄ maan kaak bayindu min ka samaaner-aka. ²⁰ Kar gay, nu kaawco ja do gee ku Damaas in̄ gee ku Zeruzaleem, kar nu deettu do geegirnay okin̄co ku Zuude, ho ba aar gay, do darrinay kuuk geen̄co ibanno Bun̄. Nu kaawiico a nuu ibinin̄ nigin̄co, nuu ase do Bun̄di ho nuu gine gamin kuuk gaara a ka seener nu ic goye ka pey. ²¹ Do saan taar-at ko, Yuudinna obintu min do *ger ka Bun̄di a nuun deendu. ²² Kar gay, yoo yiriyta, Bun̄ gooyintu. Nu goyiy saadiney, nu kaawiy seen ta Bun̄di do un̄co ka gee okin̄co, gee kuuk aginda in̄ kuuk naada oki. Nu kaawiico do gamin kuuk Muusa in̄ nabiinna kaawtu min daayum a nuu ase. Nu balco gaaye yoo maanna. ²³ Kaawinco-ak diya aman : “ Masi kaak Bun̄ doftu asa taabiye, naa mate ho na asa nooye awalle min do gee kuuk mate. Na gaare do gee ku Yuudinna in̄ kuuk Yuudinnado portikaw taat yaa iyin̄ do botol ta jilindi. ” »

Pool kolaag sultan Agripa a naa aamine

²⁴ Wiktin taat Pool osiy biy-ak, Pestuus dukumiit kaawoy ho na jaaliit gaayay aman : « Pool, ki oliyo ! Ki garkiy dakina nam ki oliye ! » ²⁵ Pool gay yeep-ijiit aman : « Koon̄e, in̄ karaaminey, nu diyijin̄-ay nun oliydo. Kaar kanto ho taat nu kaawiy-an ka seener. ²⁶ Nu

kaawit kaaw-at do sultan *Agripa ho nu iban kadar na gin kabarre do gamin-ay okin̄co. Do bi naar-ay ko, nu imiliit taat do adir bal kolaw. Nu iban tam kadar ginno maan kaak begirji, asaan gamin-ay bal ase in̄ cigile. ²⁷ Hadi kin̄ke sultan Agripa, ay kat ki aamina do kaawin kuuk nabiinna kaawtu ? Ya lotu-ak, nu iban kadar kin̄ kat aaminaaco ! » ²⁸ Do wer-ak, Agripa telkiiyi do Pool aman : « Do tanjin̄-at a hiyya, kiin̄ newsin ko kretiye n̄ce melen̄ ansii di walla ? » ²⁹ Pool gay telkiiyi aman : « Nu inda Bun̄ locin̄, yiriyta wal neginda, ki asagine ar nunu, bal jinzirrinar-ayku ! Ho nu inda pey paa do bi ka gee okin̄co kuuk cokiyaan din̄ka. »

³⁰ Min Pool gaasiit kaawoy, Sultan Agripa uctu, in̄ guberneer Pestuus, in̄ Bereniis, ho in̄ gee okin̄co kuuk goy in̄ nuura. ³¹ Wiktin taat nu amiltu kara, nu kaawtu benannico aman : « Gem-ay, na bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo danaayne oki, nu obaagdo. » ³² Agripa gay diyijii do Pestuus aman : « Zer yaa gem-ay kat bal sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room-ak, pat-an gi pikga. »

In̄ naamig Pool Room

27 Guberneer Pestuus ictu niyine a nuuni iye in̄ markaba do un̄ji ka sultan ka tatik ka Room. Paa ko, nu koliig tatkaw ka askirnar rakki kaak nu kolaag Juliyuus ho nu berijig Pool do pisin̄ji, in̄ gee daarin̄ ku pey kuuk goy do danaayner. Juliyuus gay min askirna kuuk ginaaji riy do sultan ho na gin askirna miya do aaroy. ² Ni neptu markaba kaak uca min geeger ka Adraamiit ho na baa do kid ka Aazi. Do markab-ak, Aristaark kaak min Tesalonik do kid ka Maseduwaan sa goy in̄ nini. ³ Ka kawtinti, ni ottu do geeger ka Sidon. Juliyuus naar gem sellen̄ in̄ Pool, ek di na beriji botol a na baa talin̄ geenji yaaji bere gaayco. ⁴ Min ni amiltu min Sidon, us

ɲaamaani tongo. Ampaa ko, ni jagtu do kid ka Sipre kaak goy datik amiydi. Wer-ak, usuy sooda. ⁵ Min ɲaar-ak, ni jarbitu min do kid ka Silisi in ka Pampili. Hiyya, ni ottu do geeger ka Mira do kid ka Li-isi. ⁶ Min ni ottu, tatkaw ka askirnar-ak gastu markaba ka pey kaak asa min geeger ka Alekzandri ho ɲa ɓaa do kid ka Itali. Hiyya, ɲa paayinti min do markaba kaak ni astu ho ni neptu ka pey.

⁷ Min ni deettu min Mira, ni sinjiy sood-sood. Ni gintu menaw dakina do amiydi, kar in ɲaafine kat ni ottu do geeger ka Kiniid. Min do wer-ak, ni amiltu, kar us gay pey ɲaamaani tongo nam ɲa tofintiit botol. Ek di ni jagtu pey. Ni kedirtu wer kaak ɲu kolaag Salmone do kid ka Kreet kaak goy datik amiydi. Hiyya, ni birtu moota in kid ka Kreet, wer kaak usuy sooda. ⁸ Do wer-ak, ni sinjiy sood-sood, ni birtu kee nam ni ottu do wer rakki ɲu kolaag « Bopoor^{††} », moota in geeger ka Laaze.

⁹ Min ni ottu do wer-ak, ni taltu kadar martuwni taaya aale. Ya ni kondira in martuwni-anta, yaani gine rada. Asaan yiriy ta sayamner ta *Yuudinnar^{‡‡}, taar bir ko ho barre, amiyji yaa awke dakina. Do bi ɲaar-ak ko, Pool miniig gee kuuk goy do markab-ak aman : ¹⁰ « Gem kol sijtay, nu tala kadar ya martuwte-an kat deeta in unti, markabte in gamnay yaa ide. Kar ginte maaniite oki, akuun amay yaate teente. » ¹¹ Kar gay, tatkaw ka askirnar pootit kaaw ta Pool ho ɲa diy kaay in kaaw ta gem ka suugiya markaba ho in ta mee markabar. ¹² ɲu kaawtu kadar wer ka ni goyiy-an kuuniyaado in

menaw kuuk us diyaw. Do bi ɲaar-ak ko, gee anuwco kaawtu a ɲuu deete min ede. Ya Buɲ ooy-ak, nu raka a ɲuu ote do bi ka barrer ka pey do kid ka Kreet kaak ɲu kolaag Peniks. Do wer-ak, in siteene oki, goyiɲji samaane. Us abarro dakina.^{¶¶} ɲu pakira a ya ɲu ot ede, ɲuu eren ja wiktin taat ya us bire.

Kurumbiine akilaag markaba

¹³ Jammiy sooda, ɲu awa kar us sala-la-la-la min watiine teestu abire. Ampa-ak, gee ku markab-ak raka ko deete, ɲu pakira a martuwco-at yaa kuuniye. Min ɲaar-ak, ɲu teeniig hadinne kaak ooma ɲu duuniig markaba awalle, ho ɲu deettu. ɲu aadtu moota in kid ka Kreet. ¹⁴ Kar gay, jammiy sooda, kurumbiine taat ɲu koliy « Erakiloon^{§§} » paayiy min ka dambinay ku Kreet. ¹⁵ Kurumbiin-at ɲaamiig markabni nam ni gedarro sinje unɗa. Hiyya, ni aadiy ko wer ka us ɓaay di. ¹⁶ Min pa-ak, ni birtu moota in kid kapak kaak ɲu kolaag Koda kaak goy datik amiydi. Wer-ak, kurumbiin ool dak ko sooda. Markabni kaak tatko gin pey markab kapak kaak ɲu duunig do aaroy. Markab kaak kapak-ak, zer us gaay deetinji. Min us ool dak ko sooda, ni taabiyyit ja kee kat ni gediriiji do markab kaak kapak-aka. ¹⁷ ɲu teeniig markab-ak, ɲu iciiga ho ɲu diyiig kuwa do ka tatko. Kar ɲu zerdiig markab kaak tatko-ak in mer-nan, pa ɲaa dime. ɲu gina kolaw paa ɲu solle do yir ka Sirt do kid ka Libi. Paa ko, ɲu duuntu maan aaro do amiydi yaa peyin markab-ak sood-sood. Hiyya, ni aadiy pey wer ka us ɓaay di. ¹⁸ Ka kawtinti,

^{††}27:8 'Bopoor' : Kaaw-an kaawa a 'bɲkico ku barriniydi kuuk samaane'.

^{‡‡}27:9 'yiriy ta sayamner ta Yuudinnar' : Ay elgo, ya wiktin ta sayamner ote, us teesiy abire dakina do wer-aka.

^{¶¶}27:12 Ya gem unɗa do bi ka barrer ka Peniks-ak, ɲa unja min ɲugil sood in gale ka pati wala in meeda sood in gale ka pati. Ansii ko, in siteene, us abarro pey dakin do wer-aka.

^{§§}27:14 'Erakiloon' : ɲa us kaak abiraw. Do kid ka Kreet, ay elgo, ɲa uca min ɲugil sood in coke ka pati.

us wakila paa di. Hiyya, ɲu teestu oriŋ gaminco ɔo barrer. ¹⁹ Ka neginditi, gee ku markab-ak maaniico di oriig gamnay ɔo barrer. ²⁰ Mena kuuk ɓaay iŋ uŋco, kurumbiin gay pooc seene. Ni tallo tak-tak pato wala kaalna. Ba aaro, nin sa bal diye pey kayni a nii amile cewey.

²¹ Gee kuuk goy ɔo markab-ak taay bal tee. Hiyya, Pool uctu ɔatikco ho ɲa kaawiico aman : « Gem kol siŋtay, ya ku ooyit kaawor-at sa, guna, zer gi amilaado min Kreet. Ya gi bal amile, taabine ho kasaarne-an asaakonno. ²² Kar diŋ gay, obonj aditko, minninko rakki sa mataado. Illa markab di yaa ide. ²³ Ka seener, iŋ aando, *Rabbiner Buŋ kaak nu abdiyiyo ɲaamduug dubiley. ²⁴ Kar dubil-ak kaawiidu aman : “ Pool, dak ginenna kolaw. ɲuun ginin seriinen ɔo unji ka sultan kaak tatik ka Room. Kar pey Buŋ, ɲaar sellen iŋ kinke. Ampa-ak, ɲaan jile iŋ gee okinco kuuk ɔo markaba. ” ²⁵ Di gem kol siŋtay, obonj aditko. Nun gin amaanaw ɔo Buŋdi. Kaawoy sa yaa ase ɔo botilti uudin taat ɲa kaawidu. ²⁶ Nu taliy-aŋ taate peye unɔa ɔo kid kaak ɔatik barrer. »

²⁷ Ni gin mena orok iŋ pood min kurumbiin-at teestu. Ta ɔeetinti ɔo barre kaak ɲu koliy Adriyatiik. Iŋ ɔatik aando, gee kuuk gina riy ta markab-ak, pakirtu a wal ni gaay ko ote ɔo kidar. ²⁸ Do bi ɲaar-ak ko, ɲu ictu dambi kaak ɲu ɔuuniig iŋ merno ho ɲu acciig ɔo amiydi a ɲuu geeme baatiŋkuwi. Baatiŋkuwi gay nec orok subba iŋ peesira meetir. Ni sinjitu unɔa sood, kar ɲu geemtu pey. Do wer-ak, ɲu gastu orok seer iŋ porpod meetir. ²⁹ ɲu geemiy pa-ak, asaan ɲu gina kolaw kadar markabco akuun yaa ɔooye iŋ dambay. Do bi ɲaar-ak ko, ɲu ortu hadinnina pood ɔuun aaro a ɲuu peyiŋ markaba, nam wer sa walgicodo kodoki.

³⁰ Min ɲaar-ak, gee kuuk gina riy ta markabar paayiig markab kaak kapak-aka ho ɲu kaawtu a ɲuu ɓaa ɔuuniŋ hadinnina ku pey unɔa. Kar ɲu raada di. ɲu raka ɲere min ɔo markabar, ɲuu rasiŋ eenco. ³¹ Kar Pool gay diyiiji ɔo tatkaw ka askirnar iŋ geenji aman : « Yaman, ya ku rasig gee-aŋ kat paay min ɔo markabar, ku pakaado tak-tak. » ³² Hiyya, askirna-ak ɔukumiig mernan kuuk ɲu ɔuunit markab kaak kapak-aka, ho ɲu rasiig ɲa ɔeettu ɔo amiydi keeji.

³³ Wiktin taat ɲu eriy wer yaa wale, Pool kaawiico aman : « Talonj ja, gin mena orok iŋ pood kat ku era eren di ho ku bal okume yoo maanna. ³⁴ Diŋka-aŋ okumo ɔak maanna, paa kat kuu gase gudurre kuu jile ziŋkiko. Nu kaawaako pey, Buŋ yaa jile ay gemo minninte, nam durwey* rakki sa galaado. » ³⁵ Min ɲa kaawiico pa-ak, ɲa ictu mappa ho ɲa deltu barkin ɔo Buŋdi ɔo uŋco okinco. Kar ɲa pirsiga ho ɲu teestu tee. ³⁶ Hiyya, ɲuur okinco obtu gelbiŋco ho ɲu teetu. ³⁷ Okintini kuuk ɔo markab-ak, ni nec gee miy seer iŋ orok peesira iŋ bijigiŋ (276). ³⁸ Min ɲu teetu, ɲu aaytu, teenco kaak ɔak-ak, ɲu oriig ɔo barrer, paa kat, markab yaa ɔake cewey.

³⁹ Min wer waltu, ni taliig kid-aka, kar gee ku markab-ak bal ibiniŋji. Kar ni taltu wer rakki gin yiŋo. Paa ko, ɲu ictu niyine, ya taaco kuuniye, ɲuu iyiin markaba ɔo wer-aka. ⁴⁰ Hiyya, ɲu ɔuku-miig mernan ku hadinner kuuk peyig markab-aka, ɲu rasiig ɔo amiydi. Kar ɲu ipiriig pey mernan min ɔo atay kuuk seer kuuk turaag markaba. Kar ɲu ɔuuntu zimilla berel ɔo et ka uŋci. Paa kat, us akiliig yoo ɔo yiŋ-aka. ⁴¹ ɲu sinjiy paa di sood-sood nam markab-ak ɔooy iŋ yiŋ kaak bayanno min ɔo amiydi. Unji ka markabar orbitu ɔo yiŋor ho ɲa gedarro ko sinje unɔa. Kar baay ka markabar

*27:34 'durwey' : Werin daariŋ, ɲu kolaat a 'law ta kaar'.

gay, amay kuuk paka puk-puk-ak gay nam cirga.

⁴² Askirna ic niyine a nuu deen gee ku dajaayner okinco. Paa kat, minninc rakki pakaado min do amiydi. ⁴³ Kar tatkaw ka askirnar gay rak jilin Pool. Paa ko, na todico a nuu ginenco riy taaranta. Na kaawiico do nuur kuuk iban amay, nuu paaye awalle nam nu baayiy amile kara. ⁴⁴ Nuur kuuk ibanno amay gay yaa obe sarpanje wala serpay ku markabar ho nu aadinco. Nu gintu ar taat tatkaw-ak kaawtu. Paa ko, okinco, nu amiltu cewey min do amiydi.

Pool do kid ka Maalt

28 Min okintini amil cewey, nu kaawinti a kid-an sinji Maalt. Na goy datik amiydi. ² Gee ku darre-ak obinti samaane. Do wer-ak, us diyaw ho amay sa teestu noke. Paa ko, nu naamin-ti ako ho ni ooriyo. ³ Pool soktu atay a naa leenco do aki. Kar wiktin ta na leeyigu, aal umiig do pisinji ho na caaltu asaan ak cokiji tongo. ⁴ Wiktin taat gee ku Maalt taliig aal kaak kaltuw do pisinji-ak, nu kaawtu benannico aman : « Gem-an, ka seener, naar daa gee. Min do amiydi din sa na pake, kar seriin ta Bunji gay rasaagdo, naa maten di ka. » ⁵ Do wer-ak, Pool ergiig aal-ak do aki ho na bal aawe yoo maanna. ⁶ Okinco nu era akuun pisin yaa waase ho wal naa galej ko bup di, naa mate. Nu yokiy paa, yoo maan sa gingigdo. Hiyya, nu ictu kaaw ta pey ho nu kaawtu aman : « Way, naar-an oki bun rakki ! »

⁷ Moota do wer-ak, gin gem rakki kaak nu kolaag Publiyuus. Min agindaw ku kid-ak, naar di kaaco. Na obinti ar sin-tay in gelbin rakki. Ni gintu mena subba do geri. ⁸ Sando, takan Publiyuus gay radaw. Zinkay tongo ho na tennaw. Na weya ka danlil. Min Pool doriit kaaw-at,

na unjitu, na leeyiiji pisinji do kaay ho na salkiyiiji. Ek di gem-ak cooltu. ⁹ Min gee kuuk radaw ku pey doriit kabarre-at, nu asiig gas Pool ho na cooligu. ¹⁰ Gee ku darrer-ak berinti horoomin dakina. Wiktin taat ni rakiy nepe markaba nii deete, nu berinti oki zaadin ta martuwni.

Pool ot do geeger ka Room

¹¹ Ni goytu do kid ka Maalt koyin subba, kar ni neptu markaba. Markab-ak gay, nu kolaag « Diyoskuur » ho na min kid ka Alekzandri. Na goy wiktin ta siteener do kid ka Maalt. ¹² Min ni neptu markab-ak, ni birtu do geeger ka Siraakuuz. Min ni ottu do wer-aka, ni jammytu mena subba. ¹³ Min ede, ni jar-bitu moota in kid-aka nam ni ottu do geeger ka Riggiyo. Ka kawtinti, us kaak asa min watiine teestu abire. Hiyya, ni amiltu min ede. Ni gin mena seer ja kat ni ottu Puuzol. ¹⁴ Do geeger naar-ak, ni gastu gee ku aamin do lisa indinti a nii goye mena peesira in nuura. Min mena kuuk peesir-ak gaastu, hiyya, ni birtu kat Room. ¹⁵ Gee ku aamine ku Room gas kabarrini a ni asa do botildi. Paa ko, nu uctu a nuuni naame. Nu naamin-ti do werin kuuk nu kolaag « Suugin ta Apiyuus » ho « Geray Subba ku Martir ». [†] Min Pool taliigu, na deliiji barkin do Bunji ho na denirtu. ¹⁶ Min ni ottu Room, nu beriiji izinne a naa goye ger keeji di. Do wer kaak na goyiy gay, gin askirinco gooyaaga.

Pool gaara kaaw ta Bunji Room

¹⁷ Gin mena subba, Pool koliig agindaw ku Yuudinnar ku Room a nuu nume do weriy. Min nu numtu, na kaawiico aman : « Gem kol sintay, nun kaak ku taliy-an, nu obintu min Zeruzaleem ho nu sakkiyintu do unco ka gee ku Room kuuk goy annere. Nu obintu maalan

[†]28:15 Wer ka numinco-ak serek pak kilomeetir orok beey min Room.

di, wala nu nig inj geente, wala nu nig aadanna ku aginiyte. ¹⁸Min gee ku Room taliit kaawor, nu rak pikindu asaan nu bal gase oorin taat yaa iye muutur. ¹⁹Kar Yuudinna gay pooce ho kaawat gindu rada. Ek di nu birtu sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room. Kar sakkiyindu gay, nu rakaado loomayin ta sinja ku darrer. ²⁰Do bi naar-ak ko, nu kolinjo gii naame ho naako gaare baati. Kuñ ibingig maan kaak gee ku Israyeel eriyu. Do saan taar-ak ko, nu doodintu inj jinzirre. » ²¹Kar agindaw ku Yuudinna gay telkiiji aman : « Nin anne, ni bal gase yoo naktumne rakki min Zuude taat kaawa bin ho ginno sinja kaak as min annere kaak nig biy inj kinke. ²²Kar nin gay raka cokiya taat kin meenji pakiriyo, asaan ni iban, ay wero, gee kaawa gallo do botol taat ki aadiy-anta. » ²³Hiyya, nu diytu yiriy rakki taat nuu nume.

Min yiriy taar-at astu, Yuudinna dakina numtu pey do weriy, pak ka awalle. Min kawtira yoo maako, Pool osiico kaawin dakina. Ija gaariico *Meennaw ta Bunji. Ho na bariya pey botol taat naaco gedire do bi ka Iisa Masi min do *gaanuun ka Muusa ho min makaatamna ku nabiinnar. ²⁴Daarin ooyit kaaw-ata ho daarin gay poocata.

²⁵Kaawco bal nume ho nu raka deete. Do wer-ak, Pool kaawiico pey aman : « Kaaw taat Ruwwin ta Bunji kaawiico do aginiyko min do bi ka nabi Ezaayi, taar ka seener. ²⁶Ta kaawa aman :

“ Baa gasig gee-anju ho kaawco aman : Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati. Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

²⁷Asaan kayco ku geemir-an bombo, dengingo amil lawa,

odincu, nu timingu,

pa nuu diye do gelbincu,

pa nuu dore inj dengingo,

pa nuu tale inj odincu,

Iju pooc jipte goyincu inj nuu,

paa kat, nu baltu gedire coolincu. ”[†] »

²⁸Kar Pool kaawiico pey aman : « Diyon do kayko, Bunji iyiit Kabarre ta Gala ta jile geemir do gee kuuk Yuudinnado. Gee nuur-ak kat yaa ooyin kaaw-ata. »

²⁹[Min Pool gaasiit kaawoy, hiyya, *Yuudinna amiltu min do geriy ho nu teestu meelee benannico.][¶]

³⁰Min naar-ak, Pool goytu pey elgin seer karaat do ger kaak na ajjirtu-aka. Do geriy-ak, na obaag ay gem kaak asa talinji di. ³¹Kar na gaariicot Meennaw ta Bunji ho na garkiyigu do bi ka *Rabbin Iisa Masi bal kolaw. Ginno waan kaak todaaji.

[†]28:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

[¶]28:29 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle inj kaaw ta Grek.

Roomen

*Maktumne taat Pool
siirtu do gee ku Room*

Pile ka kaawor

Ŋa Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Room. Ŋa siirit do wiktin taat ŋa baayiy martaw ta subbiŋkar. Ŋa raka iyin Kabarre ta Gala do darrico. Pool gaaraat garaaney a gee okiŋco kuuk do adiy ka kidar gin zunuubinna. Kar Buŋ gay elgiigu, ya ŋu Yuudinna wala ŋu Yuudinnado. Ka seener, Iisa Masi mat do bi kaŋco. Ampaa ko, gee okiŋco kuuk aamin loci, Buŋ yaa jiliŋco, ŋaa giniŋco ŋuu goye iŋ botol do uŋji. Jile ŋaar-ak, Buŋ berig maala bal kapuune do geemir ho iŋ gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi, ŋuu nune iŋ Iisa Masi.

Ooy ta awalle

1 Ŋa nun Pool, gay riyor ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Buŋ ko kolintu a naa kuuniye *paliine ho ŋa doŋintu a naa gaarin Kabarre ta Gala ta Buŋdi. ²Ta taar ko taat Buŋ kaawtu min awalle iŋ biŋka ku nabiinnar a ŋaate ŋaaminti. Kaaw-at, ŋu siirit do Kitamner. ³⁻⁴Ta kaawa do bi ka Ronji Iisa Masi, ŋaar ko *Rabbinte. Do bi ka weenji kaak do duniiner, ŋa min tamba ta sultan Dawuud. Kar iŋ Ruwwin ta Buŋdi gay, min ŋa nooytu min do muuti, ŋu gaariig iŋ gudurre kadar ŋa Ronj ka Buŋdi. ⁵Iŋ Iisa Masi, Buŋ barkiyintu nu kuuniytu paliine a naa jaalin siŋ ku Iisa kuwa ho min do darrinay okiŋco, naa iyin gee dakina kuuk yaa aamine

loci ho yaa karmiyin kaawoy. ⁶Kuŋ oki min gee-aku, kuŋ kuuk Buŋ⁸ koliŋko a kuu gine geenji ku Iisa Masi. ⁷Nu siiraako do kuŋ kuuk goy do geeger ka Room, kuŋ okiŋko kuuk Buŋ elgiiko ho ŋa koliŋko a kuu kuuniye geenji. Tatte Buŋ iŋ *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Martaw taat Pool rakiy ba Room

⁸Awalle-ak, naa delen ja barkin do Buŋdi iŋ siŋ ku Iisa Masi do bi kaŋko okiŋko, asaan do duniin okintiti, gee kaawa do bi ka imaanko. ⁹⁻¹⁰Ay wiktin taat nu inda Buŋ, nu rawatdo biko. Do taar-an, Buŋ meenji oki saadiner, ŋaar kaak nu ginaaji riy ta gaare Kabarre ta Gala do bi ka Ronji iŋ gelbin rakki. Ŋa iban kadar nu inda doo do salaaner a ya ŋa ooye, ŋaadu pile botol, nu baako taliŋko. ¹¹Ka seener, nu gin niyin dakina a nu baako taliŋko. Ansi-ak, naako iyin maan kaak Ruwwin ta Buŋdi beriidu a ŋaako denriŋko do imaanko. ¹²Pak taaran oki, nu rakiy ba taliŋko-ak a paa kat, ginte iske benannite do imaan taat nunte okinte iŋ Iisa Masi.

¹³Gem kol siŋtay, nu raka kuu ibine do kayko kadar dees dakina, nu icgiy niyine a nu baako taliŋko. Kar gay, yoo diŋka, Buŋ baldu pile misa botol. Nu raka kadar riyor taat naa gine do datikko-at yaa ba iŋ uŋti ar kaak ta gintu do darrinay ku pey. ¹⁴Riy taat Buŋ beriidu-at a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee okiŋco. Naa gaarin do ŋuur kuuk kayco pile** iŋ kuuk kayco dibire. Naa gaarin do ŋuur kuuk iban gamna iŋ kuuk ibanno. ¹⁵Do bi ŋaar-ak ko, nu rakiy ba gaarin Kabarre ta Gala do kuŋ kuuk goy do geeger ka Room oki.

§1:6 'kuŋ kuuk Buŋ koliŋko': 'Do Kitamne taat ŋu jiptitu iŋ nassariŋca, gee daarin jiptit kaaw-an a 'kuŋ kuuk Iisa Masi koliŋko'.

**1:14 'kayco pile': Anne-aŋ, Pool kaawa do bi ka Grekna iŋ kuuk Greknado. Awalle-ak, Grekna tala ziŋkico a ŋuur di gee kuuk iban goye ka duniiner kaak taŋ. Kar gee okiŋco kuuk pey gay, ŋu talaagu ar ŋu geenno.

Gudurre ta Kabarre ta Gala

¹⁶ Nu gaara Kabarre ta Gala bal sokañ. Ka seener, taar ko gudurre ta Buñdi taat ña jiliy ay gem kaak aamin ðo Iisa Masi, ñuur kuuk *Yuudinna ja, kar kat kuuk Yuudinnado oki. ¹⁷ Asaan in Kabarre-at, Buñ gaara maman gee yaa goye in botol ðo unji. Ñu goyiy in botol-ak, illa in imaan, min ðo teesindi yoo ðo gaasindi. Uudin taat ñu siirtu ðo Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye ðo saan ta imaanji. »††

Zunuubinna ku gee kuuk Yuudinnado

¹⁸ Buñ gaarit dapinkoy min kuwa ka samaaner ðo zunuubinna okinco ku geemir in giniñco kaak ñu giniy bal botol. In gamin ku samaanno-ak, ñu ticiit seen ta Buñdi. ¹⁹ Buñ gaarit dapinkoy loco, asaan ka seener, ñu iban waraŋ gamin kuuk ñuu gedire ibine ðo bi ka Buñdi. Gamin-ak, Buñ meenji kat gaarcogu. ²⁰ Asaan min Buñ kilgiyiit duniine, gamin ku Buñdi kuuk gee tal-gigdo ar gudurrey, Buñnuwiy, gee gedar ibiniñco min ðo riy taat ña giniyo ya ñu pakiraaco. Ñaar-ak, gee ginno botol taat ñuu imile kayco. ²¹ Ñu ginno botol-ak, asaan in ibiniñco kaak ñu ibingig Buñ-ak oki, ñu poocji bere horoomine ho dele ka barkiner taat kuuniy loci. Kar gay, ñu jage nam ñu pakira ðo gamin kuuk gaaygigdo in maanna ho ñu rasiit gondikaw unjitu ðo gelbinco kaak jookum-aka. ²² Ya loco-ak, ñu gaara zinkico ðo unco ka geemir a ñu gin ilim. Kar sando, ñu oliyay. ²³ Ampaa ko, ñu rasiig abdiye ka Buñ kaak matdo ho gin *dar-jine a ñuu abdiye gamin kuuk maanico di siytu. Gamin-ak, ñu waya ar di-idi, wal gamin kuuk asinco poodi, wal kuuk poypiya poypiye, wal gemo. Kar gem gay, ñaar asa maten di.

²⁴ Do saan taar-an ko, Buñ rasiig ñu giniy gamin ku ginindido uudin taat gelbinco rakiy di. Ña rasiigu, ñu nigtu zinkico ku maanico in gamin ku sokañ. ²⁵ Ñu makit seen ta Buñ in raadine. Ñu rasig abdiye in gine ka riyor ðo Buñ kaak kilgiyig gamin okinco, kar gay, ñu abdiya gamin kuuk ña kilgiytu di, ho ñu gina riy loco. Kar sando, ña Buñ kat gee oziliy elgin in elgina ! *Aamin.

²⁶ Do saan taar-an ko, Buñ rasiig ñu giniy gamin ku sokañ kuuk gelbinco elgiyo : daadi weydo in miday, illa ñu bariya zinkico daadi. ²⁷ Miday oki gina pa, ñu weydo in daadi. Gelbinco kaak samaanno ñaamiig a illa ñuu bariye zinkico miday. Ñu gina gamin ku sokañ benannico ho ampaa ko, in gamin kuuk ñu giniy-ak, ñuur maanico gasiit kat tañco.

²⁸ Uudin taat ñu pooc ibiniñ Buñ, ña rasiig in pikirrico taat jookum-ata ho ansii ko, ñu giniy gamin kuuk gee gingigdo. ²⁹ Gee ñuur-ak, gelbinco miin in ay biyaw ta gamin ku gallo : gamin kuuk in botilcodo, kuuk samaanno, ele ka gamin ku geemir ho motol. Gelbinco miin in hasuudinaw, dee ka geemir, giduwa, tee ka geemir in neendaw ho gamin ku pey kuuk arro. Ñu diya raadin ðo geemir ³⁰ ho ñu osa gee. Ñu adin ku Buñdi, ñu is biñka, ñu ðapal ho ñu dela gonguminco. Ñu imila gamin kuuk jookumo min ðo kayco kuuk gee bal talin yiriy rakki. Ñu karmiyigigdo aginiyco. ³¹ Pikirrico bal baati ho ñu necgitdo kaawco. Ñu ello gee ho ñu tallo amindaw ta geemir. ³² Ñu ibingit tam seriin ta Buñdi taat kaawa a gee kuuk ginaag gamin-añ, tañco-at, illa muutu. Kar in taar-at oki, ñu goy di ginaag gaminco-aku, ho pey, ñu ozilaag ñuur kuuk gina gamin ar ñuur-anju.

††1:17 Wer ka gase kaawor ðo Habakuuk 2.4.

Dukume ka seriin ta Buḡdi

2 Kiṅ kaak gina ziṅ a ki gay dukume seriiner, ya ki waa oki, ki ginno botol taat kii imile kaan. Paa ko, wiktin taat ki dukuma seriin do gem ka pey, biṅ ka meenji di diyaaciṅ, asaan kiṅ oki gina jookumo ar ṅaara. ²Gi iban kadar Buḡ dukumaaco seriin iṅ botilti do ṅuur kuuk gina gamin kuuk jookum-aku. ³Kiṅ kaak dukuma seriin do geemir do gamin ku jookumo kuuk ṅu giniyo, kar kiṅ meenjiṅ oki ginaagu, ki pakira a kii pake min do seriin ta Buḡdi walla ? ⁴Sell-iṅkaw ta Buḡdi taat dakina, ki ginaat bees walla ? Subirruwiṅ ho dalulluwiṅ, ki ginaag ar maan kaak maala walla ? Ki ibanno kadar Buḡ ginaaji selliṅkaw a kii ibiniṅ niginjiṅ ho kii jipte goyiṅjiṅ walla ? ⁵Kar gay, deṅginaṅ amil lawa ho ki pooc jiptiṅ goyiṅji. Paa ko, ki meenjiṅ di iytu omaayin yaarko do kaan do yiriy taat Buḡ yaa gaarin dapinṅkoy. Do yiriy taar-at, Buḡ yaaco dukume seriin do geemir iṅ botilti ⁶ho ay gem di, ṅaaji kappiyin hagin ta riy taat ṅa gintu. ⁷Do ṅuur kuuk zeeda gine selliṅkaw a Buḡ yaaco bere *darjine, horoomine ho goye ka gaasdo gay, Buḡ yaaco beriṅ goye-aka. ⁸Kar gay, gee daariṅ bariya gamin kuuk galco di, ho ampaa ko, ṅu poociit seen ta Buḡdi, ṅu rasiig ziṅkico ṅu unjiṅ do gamin kuuk iṅ botilcodo. Do gee ṅuur-ak, Buḡ yaa paayin dapinṅkoy taat ṅa dapiniico aale. ⁹Ka seener, do ṅuur kuuk gina jookum gay, Buḡ yaa taabi-yiṅ ko taabiye. Taabin taar-at yaa gasiṅ ja *Yuudinna, ṅuur kuuk dorit kaaw ta Buḡdi awalle, ho taa gasiṅ ṅuur kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰Kar do ṅuur kuuk gina selliṅkaw gay, Buḡ yaaco bere darjine, horoomine ho ṅaaco iye aapiye. Gamin-aṅ, Buḡ yaa beriṅ ja do Yuudin-nar, ṅuur kuuk dorit kaaw ta Buḡdi awalle, ho ṅaa beriṅ do ṅuur kuuk Yu-

udinnado oki. ¹¹Asaan Buḡ, ṅaar eerro gee.

¹²Gee okiṅco kuuk gina zunuubinna ho ibingigdo *gaanuun kaak Muusa si-irtu yaa mate bal seriin taat gaanuun-ak yaaco dukume. Kar ṅuur okiṅco kuuk gina zunuubinna ho kuuk ibingig gaanuun gay, ṅuuco dukume seriin iṅ gaanuun-aka. ¹³Asaan gee kuuk cokiyaag gaanuun iṅ deṅginco di, Buḡ talgigdo a ṅu goy iṅ botol do unji, illa ṅuur kuuk karmiyaaga. ¹⁴Gee kuuk Yuudinnado, ṅuur ibingigdo gaanuun ka Muusa. Kar sando, ṅu ibingig do gelbinco maan kaak kuuniy iṅ gaanuun. Ampaa ko, werin daariṅ, ṅu giniy maan kaak gaanuun kaawtu, asaan gaanuun-ak goy do gelbinco. ¹⁵Ampa-ak, ṅu gaara kadar maan kaak gaanuun kaawtu-ak, ar Buḡ diyig do gelbinco. Pikirrico oki gaara pa, asaan ya ṅu gina taat jookumo, ta aditco ku maaniico di yaaco diye kaawo. Ho ya ṅu gina taat samaan gay, taar di oki yaa imiliṅco. ¹⁶Gamin okiṅco-aṅ yaa bayne do yiriy taat Buḡ yaa dukume seriine. Uudin taat nu gaariy Kabarre ta Gala, do yiriy taar-at, Buḡ yaa dukume seriin iṅ botol ta lisa Masi do gamin okiṅco kuuk gee cigiltu do gelbinco.

Yuudinna iṅ gaanuun ka Muusa

¹⁷Kar kiṅ kaak kaawa a ki *Yuudiṅce, ki diya gelbiniṅ do *gaanuundi ho ki dapiliy a ki gem ka Buḡdi. ¹⁸Do tanjiṅ a ki ibingit taat Buḡ rakiyo ho iṅ bilde kaak ki gastu min do gaanuundi, ki iban dobe taat samaane. ¹⁹Ki tala ziṅ a ki nec daaṅe noolna. Ki pakira a kiṅ portikaw taat yaa ceeriṅ ṅuur kuuk goy do gondikor. ²⁰Ki pakira a ki nec bilde gee kuuk kayco dibire iṅ ṅuur kuuk ar koogina do imaandi, asaan kiṅ pakira kadar iṅ gaanuun, ki gin ibine kaak taḅ ho iṅ seen ta Buḡdi okintiti. ²¹Ansi-ak, kiṅ bilda kat gee ku pey, kar maa di ki

bildigiyo ziŋ ka meenjiŋ ? Kiŋ di a « dakon kokineno », kar maa di kiŋ gay kokiniyo ? ²² Kiŋ di a « mitko iŋ daatko, ŋuu kokineno kara », kar maa di kiŋ gay kokiniyo daadi ? Kiŋ yilaag buŋnay, kar maa di ki kokiniyo gamin kuuk ŋu bertu *satkin do geriyo. ²³ Kiŋ dapilaw do bi ka gaanuun ka Muusa, kar maa di ki karmiyigido gaanuun-aka ? Ansi-ak, ki nigiiŋ siŋ ku Buŋdi. ²⁴ Ka seener, do Kitamner, ŋu siir aman : « Do bi kanjon di, gee kuuk Yuudinnado nigiy biŋkico iŋ Buŋ. »^{††}

²⁵ Ka seener, Buŋ kaaw a kuu *dukume selŋo yaa gaare kadar ku geenji. Dukume ka selŋol ŋaar-an samaane ya ku karmiyaag gaanuun. Kar ya ku karmiyigido gay, ar ŋu balko dukume selŋo. ²⁶ Kar gay, do gem kaak karmiyaag gaanuun, ya ŋu balji dukume selŋo oki, Buŋ yaa talin ar ŋa dukum ko selŋo. ²⁷ Ka seener, ŋu berkon gaanuun do piŋko ho ŋu dukumko selŋo. Kar ya ku karmiyigido gaanuun, ŋaar kaak ŋu balji dukume selŋo ho karmiyaaga-ak yaako dukume seriine. ²⁸ Asaan Yuudiŋce kaak taŋ, ŋu ibingigido min do gamnay kuuk gee talaagu, ho dukume ka selŋol kaak taŋ oki, ŋu ibingigido min do deley^{¶¶}. ²⁹ Kar Yuudiŋce kaak taŋ, illa ŋu ibinaag min do gelbiney, ho dukume ka selŋol kaak taŋ gay, ŋaar maan kaak Ruwwin ta Buŋdi giniyo do gelbin ka gemor, yampa, ŋa ŋaarro kaak ŋu siirtu do gaanuundi. Yuudiŋce kaak taŋ-ak gasdo ozile min do geemir, illa min do meenji Buŋ.

3 Ampa-ak, *Yuudinnaw gay, galilti maa ? Ho dukume ka selŋol-ak gay, galiliyo maa ? ² Ka seener, galilco dakina do ay maanna. Asaan awalle-ak, Buŋ iyig ja kaawnay do Yuudinnar. ³ Ka seener,

Yuudinna daarin bal necin kaaw taat Buŋ kaawiico. Kar gay, taar-an yaaji tode do Buŋdi ŋaa necin tanji walla ? ⁴ Ha'a, todaajido ! Ya gee okinco kaawa raadine oki, Buŋ, ŋaar gin seene. Ar kaak ŋu siirtu do Kitamner aman :

« Gem kol *Rabbiney, min do kaawon di, gee ibinaacin a ki ɓaa iŋ botol ho do wer ka seriiner, kiŋ di nosiraw. »^{§§}

⁵ Naako gaare maman gee daarin pakiriyo. Gee-ak diya aman : « Ka seener, ni jag min botol taat samaane. Kar gay, jaginni-ak gaayaag gee a ŋuu tale waraŋ kadar Buŋ gina ay maan iŋ botiliyo. Ya jaginni gaayaag gee, maa di Buŋ yaa paayin dapinkoy kaani ? » Gee-ak gin botol taat ŋu kaawe ampa walla ? ⁶ Ha'a, ginno. Ya Buŋ ginno ay maanna iŋ botiliyo-ak, maman ŋaa gedire dukume seriine do gee ku duniiner okinco ?

⁷ Kar gem ka pey yaa diye aman : « Ka seener, nu raade. Kar gay, raadindu-ak gaayaag gee a ŋuu talin waraŋ seen ta Buŋdi. Ampaa ko, gee yaa ozilinji gaay iŋ gaayo. Kar ya raadindu-ak kat ŋaa-maag gee ŋu oziliyo Buŋ, maa di, seriin ta Buŋdi yaan obindu ar gem kaak gin zunuubinna ? » ⁸ Kar ya kaaw-an kat samaane gay, maa di gi kaawiydo aman : « Gininte gamin kuuk samaanno a ŋuur kuuk samaane yaa amile minninco ? » Ka seener, gee daarin osaan a nu meendu kat kaaw pa. Kar sando, ŋu raada di. Gee-ak, illa ŋuu gasin tanco.

Ginno gem kaak ɓaa iŋ botol do unji ka Buŋdi

⁹ Iŋ taar-an gay, gii kaawe pey maa ? Ginte *Yuudinna, gi pakgig gee ku pey walla ? Ha'a, pakgigido. Nu gaarko min awalle kadar gee okinco unje kayco do zunuubinnar, kuuk Yuudinna iŋ kuuk

^{††}2:24 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.5.

^{¶¶}2:28 'deley' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'doly'.

^{§§}3:4 Wer ka gase kaawor do Soom 51.6.

Yuudinnado oki. ¹⁰ Ar kaak nu siirtu do Kitamner aman :

« Ginno gem kaak ba'a in botol do unji ka Bunji,

yoo rakki oki ginno.

¹¹ Ginno gem kaak gin pikirre ta taβ.

Ginno gem kaak bariya botol ta Bunji.

¹² Gee okinco amil min botol taat samaane

ho okinco, pikirrico jag min seen ta Bunji.

Ginno gem kaak gina sellinkaw, yoo rakki oki ginno.*

¹³ Gee-ak, kaawin kuuk amila min do korkorinco[†] iya muutu.

Lesisco imila kaawin ku caacyindi

ho binikico gay amila kaawin kuuk ar kop ta aalol.[‡]

¹⁴ Min binikico-ak, amila suruupine in kaawin ku yuutu.[¶]

¹⁵ In asinco kuuk caway-ak, nu gadgiy dee gee.

¹⁶ Do ay botol taat nu aadiy-at, nu iya taabine in nige ka werdi.

¹⁷ Nu bal ibinin botol ta aapiyer.[§]

¹⁸ Nu ginno kolaw bat do Bunji. **

¹⁹ Sando, gi iban kadar kaawin okinco kuuk nu siirtu do *gaanuundi, nu siirig do nuur kuuk gaanuun goy do kayco. Paa kat, yoo gemo gasiydo botol taat naa imile kaay. Seriin ta Bunji yaa obin gee ku duniiner okinco, asaan okinco, nu nig do unji. ²⁰ Ansi-ak, Bunji talaado gemo a na goy in botol do unji asaan na karmiyaag gaanuun. Ka seener gay, gaanuun-ak, illa na gaayaag gee a nu ibinin zunuubinnico.

Bunji giniig gee goyiy in botol do unji in imaan

²¹ Kar din gay, Bunji gaarte maman na giniite gi goyiy in botol do unji. Na giniite ansi-ak, na balte gininte in botol ta gaanuundi. Taar-an ar kaak gaanuun ka Muusa in nabiinna kaawit ko min awalle. ²² Bunji ginaag gee goyiy in botol do unji do bi ka imaanco taat do Iisa Masi. Na giniy ampa-ak do gee okinco kuuk aamin in naara. Gee okinco, nuur sawa di, ²³ asaan okinco, nu gin zunuubinna, ho okinco, datikco dukum in Bunji ka *darjiner. ²⁴ Kar Bunji gay, in barkiney, na ginaag gee goyiy in botol do unji, bal kapuune, in jile kaak Iisa Masi jiliig gee min do zunuubinnico. ²⁵⁻²⁶ Ar tamga kaak nu beriy *satkine do saamiye ka zunuubinnar, Bunji berig Iisa a nuur kuuk aamin in naara yaa gase saamiye ka zunuubinnico. Ampaa ko, Bunji gaartu a na ginaag ay maanna in botiliy. Awalle, na gin riy in botilti wiktin taat na ictu subirraw ho na rasig gee kuuk gin zunuubinna bal seriine. Din gay, Bunji gaaraat pey riyoy taat in botilti ho na ginaag naar kaak obit imaan taat do Iisa Masi yaa goye in botol do unji.

²⁷ Ampa-ak gay, waa kaak yaa dapile ? Ginno yoo waanna ! Waan dapiliydo-ak, asaan taat tiyaw do unji ka Bunji-at, ta riydo taat gi giniyo, kar gay, illa imaan taat gi aaminiyo. ²⁸ Maan kaak naa kaawe-an ko kaak ni kaawiy do geemir : gem kaak goy in botol do unji ka Bunji, goy in botol ta imaan, yampa, na goydo do saan taat na karmiyaag gaanuun. ²⁹ Bunji, naar ka *Yuudinnar di

*3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 14.1-3 ho 53.2-4.

†3:13 'korkorinco' : Werin daarin, nu kaawa a 'korlinco'.

‡3:13 Wer ka gase kaawor do Soom 5.10 ho 140.4.

¶3:14 Wer ka gase kaawor do Soom 10.7.

§3:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.7-8.

**3:18 Wer ka gase kaawor do Soom 36.2.

walla ? Ha'a, naar Buḡ ka gee okiṅco, kuuk Yuudinna inḡ kuuk Yuudinnado oki. ³⁰Asaan Buḡ, naar rakki di, ho gee kuuk Yuudinna, ḡa ginaag a ḡuu goye inḡ botol do unḡi do saan ta imaanco, ho kuuk Yuudinnado oki, ḡa ginaag a ḡuu goye inḡ botol-ak do saan ta imaanco. ³¹Ya ni kaawa pa-ak, ni talaag gaanuun ar maan kaak maala walla ? Ha'a, talgigdo ! Kar seener, ni talaag gaanuun ar kaak Buḡ taliiga.

Maan kaak Ibraayim gaariyo

4 Pakironḡ do goyinḡi ka tatte Ibraayim. Maa kaak asji ? Gii kaawe kat maa do bi kanḡi ? ²Buḡ ginig a ḡa goy inḡ botol do unḡi. Ya ḡa ginig do bi ka riy taat ḡa giniyo, zer ḡa gin botol taat ḡaa ḡapile. Kar do unḡi ka Buḡdi gay, ḡa ginno botol taat ḡaa ḡapile. ³Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney inḡ Buḡ. Do bi ka imaanji-at ko, Buḡ taliig a ḡa goy inḡ botol do unḡi. »^{††} ⁴Ka seener, gem kaak gina riyo, ḡu kappiyaaji. Maan kaak ḡu kappiyiiji-ak, naar bere ka maalanno, naar maan kaak waaliyaaga. ⁵ḡa Buḡ kat ginaag gay zunuubinnar, ḡu goyiy inḡ botol do unḡi. Pa-ak, gem kaak bal gine riyo ho kaak aamin inḡ ḡaara, do bi ka imaanji-ata, Buḡ talaag a ḡa goy inḡ botol do unḡi. ⁶Do bi ka gee kuuk bal gine riyo ho Buḡ taliig a ḡu goy inḡ botol-ak, sultan Dawuud kaaw paa do bi ka barkin taat Buḡ beriico aman :

⁷« Galal do ḡuur kuuk Buḡ saamiycog zunuubinnico

ho niginḡco sa, ḡa imilcog tak-tak !

⁸Galal do gem kaak *Rabbin Buḡ talaag zunuubinnay

ar ḡu ginno do kaay ka meenḡi gem-aka ! »^{‡‡}

⁹Barkin-at, taar do *Yuudinnar di walla ? Ha'a, gee kuuk Yuudinnado oki yaa aaciye do barkin-ata. Uudin taat ni kaawtu ḡak ko awalle, do bi ka imaanji, Buḡ taliig Ibraayim a ḡa goy inḡ botol do unḡi. ¹⁰Wiktin taat Buḡ taliig a ḡa goy inḡ botol-ak, ḡu *ḡukumji ko selḡo walla ? Ha'a, do wiktin taar-at, ḡu balji ḡukume misa ! ¹¹Ba aaro, Buḡ kaawji a ḡaa ḡukume selḡo. ḡjaar-aḡ maan kaak gaara kadar do bi ka imaanji, ḡa goy inḡ botol do unḡi min ḡa bal ḡukume misa selḡo. Ampaa ko, Ibraayim kuu-niytu tacco ka gee okiṅco kuuk aamine bal ḡukume ka selḡol. Gee-ak, do bi ka imaanco-at, ḡuur oki, Buḡ taliig a ḡu goy inḡ botol do unḡi. ¹²ḡa tacco oki ka ḡuur kuuk, ya ḡu ḡukum selḡo oki, ḡu ic botol ta imaandi. Gee ḡuur-ak, goy inḡ imaanco ar tatte Ibraayim min ḡa bal ḡukume selḡo.

Goye kaak inḡ botol do unḡi ka Buḡdi

¹³Buḡ kaawji do Ibraayim ho do koo-gin ku kooginay a ḡaaco berin duniin loco. Ya Buḡ kaawji ampa-ak, ḡa balji kaawe do bi ka karaaminey taat ḡa karmiya *gaanuun. ḡa kaawiji pa-ak, asaan do bi ka imaanji, ḡa taliig a ḡa goy inḡ botol do unḡi. ¹⁴Ya gee kuuk karmiyaag gaanuun keeco di yaa gasin taat Buḡ kaawtu-at, gee kuuk aamin do Buḡdi-ak, imaanco yaa gine maan ka maala ho maan kaak Buḡ kaawtu a ḡaaco bere-ak oki, naar bal baay. ¹⁵Ka seener, gaanuun-ak iya ḡapinḡco ta Buḡdi do geemir. Kar do wer kaak gaanuun ginno gay, ginno nepide ka gaanuundi oki.

¹⁶Do bi naar-ak ko, maan kaak Buḡ kaawtu a ḡaa bere-ak, ḡa kaawig do ḡuur kuuk aamin loci a ḡuu ibine do kay'co kadar Buḡ beraag maanna-

^{††}4:3 Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6.

^{‡‡}4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 32.1-2.

ak maala bal kapuune do koogin ku Ibraayim okinco do saan ta imaanco. Ija kaawaag maanna-ak do nuur kuuk aada gaanuun ho na kaawaag oki do nuur kuuk aamina do Bunji ar Ibraayim, naar tatte okinte. ¹⁷ Uudin taat Kitamne kaawtu aman : « Nu giniñcinjtacco ka gee ku darrinay dakina. »^{¶¶} Ija aamin in Bunj ho diñ na goy ar tatte do unji. Bun-ak, naar ko kaak nooyaag gee ho in kaa-woy di, na kilgiyiig gamin kuuk ginno awalle. ¹⁸ Ibraayim diy gelbiney in maan kaak Bunj kaawtu ho na aamin loci. Do wiktin taar-at, gee gay pakira a wal na ginno botol taat naa gasin maan kaak na eriy min do Bunji. Do bi ka imaanji-at ko, na gintu tacco ka tamba dakina uudin taat Bunj kaawiji aman : « Kooginanj asa gine dakin aale. »^{§§} ¹⁹ Min Bunj kaawiji pa-ak, Ibraayim iban kadar na zaḥ ko ho daacyi Zaara oki mogina. Kar wiktin taat elginay gaay ko nece miya, na ob di tirit do imaan. ²⁰ Do maan kaak Bunj kaawiji a naaji bere-ak, imaanji bal arme. Kar gay, imaanji-at berji gudurre ho na deltu barkin do Bunji. ²¹ Ija iban do kaay kadar Bunj gin gudurre taat naa necin kaawoy. ²² Do bi naar-ak ko, Bunj talig Ibraayim a na goy in botol do unji. ²³ Wiktin taat nu kaawtu do Kitamner aman : « Bunj talig a na goy in botol », nu bal kaawe do Ibraayim keeji di. ²⁴ Kar gay, ta lote oki. Asaan do bi ka imaante, Bunj talaate a gi goy in botol do unji. Ka seener, gi diy gelbinte in naar kaak nooyig Rabbinte Iisa min do muuti. ²⁵ Do bi ka zunubinnite, Bunj berig Iisa do pise ka geemir a nuu deenji ho na nooyig min do muuti a Bunj yaate gininte gii goye in botol do unji.

Jile kaak Iisa Masi jiliite

5 Ansii ko, Bunj gininte gi goyiy in botol do unji do bi ka imaante, ho do saan ta *Rabbinte Iisa Masi ko, diñ gi goyiy do aapiyer in Bunj. ² In Iisa ho do bi ka imaante, gi gin botol gii gase barkin min do Bunji, ho gi obtu tirit do barkinata. Ho maan kaak yaate ale gala-ak, na diye kaak gi diytu gelbinte a gii gase hagin ta *darjin ta Bunji. ³ Min kaatiya, ya taabin gasinte oki, galte, asaan gi iban kadar taabin-at gaayaate gi iciy subirraw. ⁴ Ho ya gi ic subirraw, ta gaayaate gi goyiy bombo do gecindi. Kar ya gi goy bombo do gecindi-ak, ta gaayaate gi eriy in gelbin rakki taat Bunj kaawtu. ⁵ Ho ere kaak gi eriy-ak kacaatenno, asaan in Ruwwiney taat na beriite, Bunj gaarte kadar na elgiite dakina.

⁶ Ka seener, do wiktin taat gi gedarro imile kayte, Iisa Masi mat do bi ka gay zunubinnar. Muutuy-at, taar do wiktin taat Bunj diytu. ⁷ Do duniiner, gi iban kadar gee sood di yaa ooye muutu do gaay ta gem ka pey. Akuun yaa goyen di gee kuuk yaa ooye mate do gaay ta naar kaak ḥaa in botol wala kaak sellen. ⁸ Kar Bunj gay gaarte maman na elgiite : wiktin taat gi goy misa gay zunubinnar, Iisa Masi astu mat do saan tante. ⁹ In muutuy taat na mattu do saan tante, diñ Bunj ginaate a gi goy in botol do unji. Ansi-ak, ibininte tak kadar Iisa Masi yaate jilinte min do dapinko ta Bunji. ¹⁰ Awalle, wiktin taat gi goy misa adin ku Bunji, Bunj amrinte in meenji in botol ta muut ta Ronji Iisa Masi. Ka seener, ya na amrinte in muut ta Ronji-at, gi iban tak kadar naate jilinte oki in nooyinji. ¹¹ Min kaatiya, gi aacyaw do unji ka Bunji do saan ta Rabbinte Iisa Masi kaak diñ amrinte in Bunj.

¶¶4:17 Wer ka gase kaawor do Zenenez 17.5.

§§4:18 Wer ka gase kaawor do Zenenez 15.5.

Tatte Aadum in Rabbinte Iisa Masi

¹² In botol ta gem rakki di, zunuu-binna unjitu do duniiner. Zunuubinna unje in gem kaak nu kolaag Aadum ho zunubinna-ak iya muutu. Muut-at astu do gee okinco, asaan gee okinco gin zunubinna. ¹³ Ka seener, min Buṅ bal berin misa *gaanuun do Muusa, zunubinna goy ko do duniiner. Kar gay, uudin taat gaanuun-ak ginno misa, Buṅ talaag zunubinna-ak ar nu ginno do kaay ka gemor. ¹⁴ Sando, min wiktin ta Aadum yoo ta Muusa, muut diyco pise do gee okinco. Aadum, naar poc karmiyin taat Buṅ kaawiji. Kar muut gay, taar diyco pise yoo do nuur kuuk zunubinnico sawado in ku Aadum.

Aadum gaara naar kaak as ba aaro, naar ko Iisa Masi. ¹⁵ Kar gay, barkin taat Buṅ beriy bal kapuune, taar pakgig nige ka Aadum serek. Ka seener, do bi ka nige ka gem rakki di, gee dakina mattu. Kar gay, bere kaak Buṅ beriite in gem rakki di-ak, pakgig serek. Bere-ak, Buṅ berig in Iisa Masi bal kapuune ho ta oyaw do gee dakina. ¹⁶ Talon kat maan kaak nige ka gem rakki iytu ho maan kaak barkin ta Buṅdi iytu ! Ka seener, seriin taat oba gee astu do duniiner in nige ka gem rakki di ho ta obiig gee dakina. Kar barkin ta Buṅdi gay, in nige kaak gee nigtu dakin-ak oki, ta iyaag gee dakina a nuu goye in botol do unji ka Buṅdi. ¹⁷ Ka seener, ya in gem rakki di ho in niginji kaak rakki di, muut diytu pise do gee ku duniiner, ibininte oki tak do kayte kadar in Iisa Masi kaak rakki di, gi gasiy bere ho in barkine min do Buṅdi, taat pakgig gamin okinco. Bere-ak, naar ko Buṅ giniite gi goyiy in botol do unji. Paa ko, gii gase goye kaak taḅ ho gii hokumiye in naar.

¹⁸ Ansii ko, uudin taat nige ka gem rakki di iyaag gee okinco a seriin ta Buṅdi yaa obinco, ampaa di oki, in riy taat in botol ta gem rakki di gintu, gee

okinco nec imile kayco min do seriiner ho nuu gase goye kaak taḅ. ¹⁹ Gem rakki di poc karmiyin taat Buṅ kaawiji ho gee dakina unjitu do zunubinnar, ampaa di oki, gem rakki di ooy karmiyit taat Buṅ kaawiji ho gee dakina Buṅ giniig nu goyiy in botol do unji.

²⁰ Min Buṅ berig gaanuun do Muusa, zunubinna ku geemir gaaya gaayen di. Kar do wer kaak zunubinna gaaya gaayen di gay, barkin ta Buṅdi oki goy dakin dakina pakgigu. ²¹ Awalle, zunubinna gaara gudurricco in muutu. Kar din gay, in *Rabbinte Iisa Masi, barkin ta Buṅdi gaara gudurriti in gine kaak Buṅ giniite gi goyiy in botol do unji ho in naar ko, gii gase goye ka gaasdo.

Barkin ta Buṅdi imilinte min do zunubinnar

6 Naar-ak, gii kaawen kat maa ? Gee daarin kaawa a guna nuu gine zunubinna, paa kat, barkin ta Buṅdi yaa gine dakin gaay in gaayo. Kaaw-at do botilti walla ? ² Ha'a, ta do botiltido ! Ya gi pakira do zunubinnar, gi ar gee kuuk mate, ho paa kat, zunubinna gedi-raado nuute diye pise. In taar-an gay, maman gii unje pey kayte do gine ka zunubinnar ? ³ Ku ibanno kadar ginte okinte kuuk nu *batiziyinte, gi num in Iisa Masi ho ansi-ak, gi num in muutuy oki. ⁴ In batem-ak, ar gi mate ho nu tiis-inte in naar. Paa kat, ar kaak Tatte Buṅ nooyig Iisa Masi in gudurre ta *darjiney, ginte oki, gii goye goye kaak marbinto.

⁵ Ka seener, ya gi num in Iisa Masi in muut ar tanji, gii nime oki in naar in nooye kaak ar kanji. ⁶ Ibininte tak kadar goyinte kaak awalle-ak, nu doodig ka etor in Iisa Masi. Paa kat, goye naar-ak idtu jot ho gi giniydo pey ferrin ku zunubinnar. ⁷ Gi giniydo pey ferrina-ak, asaan gem kaak mate, naar imil ko kaay min do gudurre ta zunubinnar. ⁸ Sando, ya gi mat in Iisa Masi, gi iban

ko tak kadar gii goye oki in̄ ŋaara. ⁹Gi iban oki kadar Buŋ nooyig Iisa Masi min dō muuti ho ŋa mataadō pey tak-tak. Muut bal gine pey gudurre loci. ¹⁰Asaan muutuy-at, taar mena rakki di gaasiititi dō bi ka zunuubinnar. Kar diŋ gay, ŋa goya, ho goyiŋji-ak, ŋaar dō Buŋdi. ¹¹Ampa-ak, kuŋko oki, dō uŋco ka zunuubinnar, taloŋ ziŋkiko ar ku mate, ho dō uŋji ka Buŋdi, taloŋ ziŋkiko ar ku goy mento in̄ n̄ume kaak ku n̄umtu in̄ Iisa Masi.

¹²Ŋaar-ak, dakon̄ rasenno zunuubinna yaaco gedire dō ziŋkiko kuuk goy ku muuti di. Dakon̄ ooyenno ŋuuko ŋaamiŋko kuu aade galal ta ziŋkikon di. ¹³Dakon̄ berenno ziŋkiko dō zunuubinnar a *Seetanne yaa gine in̄ ŋuur gamin kuuk in̄ botilcodō. Kuŋ ar gee kuuk mate ho diŋ goy mento. Ampa-ak, beron̄ ziŋkiko dō Buŋdi a Buŋ yaa gine in̄ ŋuur ay maanna in̄ botiliy. ¹⁴Ŋaar-ak, zunuubinna gediraakonno pey, asaan *gaanuun goy dō pey dō kayko, kar gay, ku goy dō barkin ta Buŋdi.

Gine ka riyor kaak in̄ botiliy

¹⁵In̄ taar-an gay, gi kaawe pey maa ? Ya gaanuun goy dō dō kayte ho gi goy dō barkin ta Buŋdi, ŋaar-aŋ maan kaak be-raate botol gii gine zunuubinna walla ? Ha'a, ginno ! ¹⁶Ku ibanno ga ? Ya ku ooy waan yaa goye kaako a kuu karmiyiŋji ar ferrinay, kuu gine ferrinay ku taḅ ku ŋaar kaak ku karmiyiyo. Ya ku karmiya zunuubinna kuuk iyaako dō muuti, kuu gine ferrinco, ho ya ku karmiya Buŋ kaak yaako giniŋko kuu goye in̄ botol dō uŋji, kuu gine oki ferrinay. ¹⁷Ŋaar-ak, ozilinter Buŋ, asaan awalle kuŋ ferrina ku zunuubinnar ho diŋ gay, ku obig bilde kaak ŋu bildiŋko in̄ gelbin rakki. ¹⁸Diŋ Buŋ imiliŋko min dō zunuubinnar ho ku gin ko ferrin kuŋji a kuu gine riy taat in̄ botilti. ¹⁹Nu kaawaako in̄ kaawin ku gamin kuuk kuuniya dō duni-

iner di, asaan pikirriko, taar ta geemir di. Awalle, ku ber ziŋkiko okiŋco a kuu gine ferrin ku gamin kuuk *cawarro ho kuuk in̄ botilcodō. Gamin-ak imilig gee min botol ta taḅ. Kar diŋ gay, beron̄ ziŋkiko okiŋco a kuu gine ferrin ku Buŋdi. Paa kat, kuu gedire gine riy taat in̄ botilti ho kuu gedire goye cawar dō uŋji.

²⁰Wiktin taat ku goyiy misa ferrin ku zunuubinnar, isgikonno taat kuu gine riy taat in̄ botilti. ²¹Kar diŋ gay, gamin ku sokaŋ kuuk ku gintu awalle-ak iyko maa biidira ? Gamin-aŋ bal iye maanna, illa muutu. ²²Kar diŋ gay, Buŋ imiliŋko min dō zunuubinnar, ku gin ko ferrin kuŋji. Ansii ko, kuu goye *cawar dō uŋji ka Buŋdi ho kuu gase goye ka gaas dō. ²³Ka seener, gem kaak gina zunuubinna, maan kaak ŋuujji kappiye-ak, illa muutu. Kar bere kaak Buŋ beriite maalaŋ gay, ŋaar goye ka gaas dō in̄ n̄ume kaak gi n̄umtu in̄ *Rabbinte Iisa Masi.

Taayiika dō bi ka gaanuundi

7 Gem kol siŋtay, ku ibingig ko maan kaak naako kaawe-aŋka, asaan ku ibingig *gaanuun ka Muusa. Gaanuun-ak goy dō kaay ka gemor, illa ya gem-ak goy misa in̄ odinay. ²Ŋaar-ak, ya daatik ob mitko, illa taa goye in̄ mitti-aka nam menuwiyy yaa gaase ar kaak gaanuun kaawtu. Kar ya mitti kat mat gay, ta imil kaati min dō gaanuun kaak kaawa dō bi ka obindi. ³Yampa, ya mitti-ak goy misa in̄ odinay ho ta ob mitik ka pey, dō uŋji ka Buŋdi-ak, ar ta kokina miday kara. Kar ya mitti-ak mat gay, ta imil kaati min dō gaanuundi. Ya ta raka obe ka pey oki, ta bal nige maanna. ⁴Gem kol siŋtay, taŋko oki pa. In̄ muut taat ku mattu in̄ Iisa Masi, kuŋko oki, dō uŋji ka gaanuun ar ku mate. Kar diŋ gay, ku kuuniy geen̄ji ku gem ka pey, ŋaar kaak Buŋ nooyig min dō muuti. Paa kat, gii gine gamin kuuk Buŋ rakiyo. ⁵Ka seener, awalle, dō wiktin taat gi teet

duniin ar kaak gi rakiy di-ak, ɲa gaanuun ko gaartɛj zunuubinna. Kar min galal ta zɛnkite talig zunuubinna-ak gay, ta ɲaamaate a gi giniŋco ho zunuubinna-ak iyiite illa do muuti. ⁶Kar diŋ gay, iŋ muut taat gi mattu iŋ Iisa Masi, Buŋ imilinte min do gaanuun kaak obinte ar gi gay dɛɲaayner. Buŋ imilinte-ak a gii gedire gine riy taat marbinto iŋ gudurre ta Ruwwiney. Yampa, riy-at, gi ginaatdo ar awale iŋ karaamin ta gaanuun ka Muusa.

Gaanuun ho iŋ zunuubinna

⁷ɲaar-ak, gii kaawe kat maa ? Gaanuun iŋ zunuubinna, ɲuur rakki walla ? Ha'a, ɲu rakkido ! Kar gay, iŋ botol ta gaanuun ko, nu ibiniig zunuubinna. Ka seener gay, ya gaanuun dakdu kaawdo aman : « Dak elenno maan ka gijiŋ »*, ta-aŋ, nu bal ibine baay ta nige ka ele ɲaar-aŋka. ⁸Kar gay, min gaanuun gaardu pa-ak, zunuubinna gastu botol taat ɲu unjiidu do gelbinder iŋ ay ele ka gamin ku geemir. Yampa, ya gaanuun ginno-ak, zunuubinna, ɲuur ar maan kaak mate. ⁹Awalle, min nu ibingigdo misa gaanuun-ak, nu goy mento. Kar min nu ibiniig gaanuun-ak gay, zunuubinna teestu gine riyco ¹⁰ho nu rawtitu zir. Ansii ko, gaanuun kaak zer yaan iyiindu do goye ka gaasdo-ak, diŋ ɲa iyin do muuti. ¹¹Asaan min nu ibiniig gaanuun-ak ko, zunuubinna gastu botol taat ɲu caacyintu ho ɲu iyin do muuti. ¹²Ansi-ak, gaanuun, ɲaar taɓ ho kaaw taat amila minniney oki, taar taɓ, ta do botilti ho ta samaane.

¹³Pa-ak, maan kaak samaane kat iyintu do muuti walla ? Ha'a, ɲa ɲaarro ! Maan kaak iyin do muut-ak, illa zunuubinna. Kar gay, zunuubinna ic maan kaak samaan-ak ko, ɲu iyiidu muutu. Ka seener, iŋ kaawin kuuk amila min do

gaanuundi, gee ibiniy baaco ta zunuubinna ho ɲu ibiniy oki waraŋ kadar zunuubinna, ɲuur samaanno tak-tak.

Zunuubinna kuuk goy do zi ka gemor

¹⁴Ka seener, gi iban kadar *gaanuun, ɲaar asa min Ruwwin ta Buŋdi. Kar nun gay, zir, ɲaar ka gemor di ho ɲa ginno gudurre. Zir-aŋ ar ɲu gidiyiig berre ka zunuubinna. ¹⁵Ka seener, nu ibanno baay ta maan kaak nu giniyo. Nu gingigdo maan kaak nu rakiy gine. Kar maan kaak nu yilaag gay, nu ginaaga. ¹⁶Kar ya nun kat gina maan kaak nu rakaado a naa giniŋji gay, ɲaar-ak, nu ooy iŋ taat gaanuun kaawiyo ho nu ibin kadar gaanuun, ɲaar samaane. ¹⁷ɲaar-ak, maan kaak samaanno-ak, ɲa nununno kat ginaaga. Kar gay, ɲu zunuubinna kuuk goy do zir. ¹⁸Asaan nu iban kadar maan kaak samaane goydo iŋ nunu, ɲa ginno do zir kaak ar ka geemir di. Ka seener, nu gin niyin taat naa gine taat samaane, kar gay, nu gedarro. ¹⁹Nu gingigdo maan kaak samaan nu rakiy gine. Kar maan kaak samaanno nu rakaado giniŋji gay, nu ginaaga. ²⁰Ya nun kat gina maan kaak nu rakaado-ak, ɲa nununno kat ginaaga. Kar gay, ɲu zunuubinna kuuk goy do zir.

²¹Do goyindu, nu tala maan asgiydu : do wiktin taat nu raka gine taat samaane, taat samaanno gay asgiydu melen. ²²Ka seener, do gelbinder, nu el-gig gaanuun ka Buŋdi. ²³Kar gay, nu tala kadar gaanuun ka pey goy do zir ho ɲa taasinaag ɲaar kaak nu ibiniy do kaar kadar ɲa samaane. Gaanuun kaak goy do zir-aŋ ginintu ar nu berre ka gaanuun ka zunuubinna kuuk goy do zir. ²⁴⁻²⁵Taloŋ nun kaak aminda-aŋka ! Do pikirrer, nu berre ka Buŋdi ho nu ooy naa aadin taat gaanuunji kaawtu. Kar zir gay ɲaamiin a illa naa aade taat zunuubinna rakiy di.

*7:7 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.17, Deteronoom 5.21.

Waa kat yaan jilindu min do maan kaak iyaan do muut-anjka ? Waan kaak yaan jilindu-ak, illa Buḡ, inḡ botol ta *Rabbinte Iisa Masi. Ozilintej sinji !

Goye kaak marbinto inḡ Ruwwin ta Buḡdi

8 Ampaa ko, diḡ seriin ta Buḡdi obaagdo tak-tak ḡuur kuuk ḡum inḡ Iisa Masi.[†] ²Ka seener, *gaanuun ka Ruwwin ta Buḡdi, ḡaar beraate goye kaak taḡ inḡ ḡume kaak gi ḡumtu inḡ Iisa Masi ho ḡaa jiliite min gaanuun ka zunuubinnar ho min do muuti. ³Maan kaak gaanuun ka Muusa bal gedire gin-inji, Buḡ gay ginga. Gaanuun bal gedire gin-inji asaan ziḡka ku geemir, gudur-rico sooda. Kar Buḡ gay ḡaamig Ronji ka meenji. Inḡ ḡaamig inḡ zi kaak ar ziḡka ku gee kuuk gina zunuubinna. Ampaa ko, ḡa idiit gudurre ta zunuubinnar taat gina riyti do ziḡka ku geemir. ⁴Buḡ gintu pa-ak a maan kaak gaanuun kaawtu yaa ase tak do weriy. Maanna-ak yaa ase do weriy inḡ ginte kuuk jaawdo ar kaak gi rakiy di, kar gay, kuuk jaawa ar kaak Ruwwin ta Buḡdi rakiyo. ⁵Ka seener, ḡuur kuuk gina taat ziḡkiko rakiy di-ak, ḡuur diyaat pikirrico illa do galal ta ziḡkiko. Kar ḡuur kuuk gina taat Ruwwin ta Buḡdi rakiy gay, ḡuur diyaat pikir-rico do maan kaak kuuniya inḡ Ruwwin ta Buḡdi. ⁶Inḡuur kuuk diyaat pikirrico do galal ta ziḡkiko-ak, ḡuur ku muuti. Kar ḡuur kuuk diyaat pikirrico do Ruwwin ta Buḡdi gay, Buḡ yaaco bere goye ho ḡaaco iye aapiye. ⁷Ka seener, ḡuur kuuk diyaat pikirrico do taat ziḡkiko rakiy-ak, ḡuur adin ku Buḡdi. Pikirre ta ziḡkar-at, taar iygigdo gee ḡuu karmiyinḡ gaanuun ka Buḡdi ho ta gedarro iyinco a ḡuu karmiyinji oki. ⁸Inḡuur kuuk aadaat

pikirre ta ziḡka ku maaniico di-ak, ḡu gediraado yaaji bere galal do Buḡdi.

⁹Kar kuḡ gay bal diyin pikirriko do galal ta ziḡka ku maaniiko-ata, ku diyit inḡ taat Ruwwin ta Buḡdi rakiyo, asaan Ruwwin-at goy do gelbinko. Ka seener, gem kaak ginno Ruwwin ta Iisa Masi do gelbiney-ak, ḡaar ka Iisa Masido. ¹⁰Ya Iisa Masi goy do gelbinko oki, ziḡkiko, ḡuur yaa mate do bi ka zunuubinnar. Kar gay, Ruwwin ta Buḡdi yaako bere goye asaan Buḡ talaako kadar ku goy inḡ botol do unji. ¹¹Kar ya Ruwwin ta Buḡ kaak nooyig Iisa Masi min do muuti kat goy do gelbinko, ḡaar-ak, kuu ibine do kayko kadar kuḡko oki, ḡaako bere goye. Ka seener, do ziḡkiko ku muut-aku, ku iban kadar ḡaar kaak nooyig Iisa Masi-ak yaaco bere goye inḡ gudurre ta Ruwwiney.

¹²Gem kol sinḡay, ampa-ak ar gi gin daana. Kar daana-at gay, gii kappiyin do waa ? Gii kappiyin inḡ goye kaak gi goyiy do galal ta ziḡkite walla ? Ha'a.

¹³Asaan ya ku goy do galal ta ziḡkikon di, ḡaar-ak, ku goy ku muuti. Kar gay, ya inḡ gudurre ta Ruwwin ta Buḡdi, ku rasig tak-tak gamin kuuk jookumo kuuk bera galal ta ziḡkiko, kuu gase goye. ¹⁴Inḡuur kuuk ooy aada botol taat Ruwwin ta Buḡdi gaariico, ḡuur-ak koo-gin ku Buḡdi. ¹⁵Ka seener, Ruwwin taat Buḡ beriiko-at, taar gingikonno berrina kuuk goy pey inḡ koluwco. Kar gay, Ruwwin-at ginaako koogin ku Buḡdi ho ampa-ak, gi nec kolinḡ Buḡ aman : « Baaba ! Tanni ! » ¹⁶Ta meenti Ruwwin ta Buḡdi ko gaaraate kadar gi koogin ku Buḡdi. Ampaa ko, gi ibiniy do kayte kadar gi kooginay. ¹⁷Ka seener, gi kooginay. Pa-ak, gii gasinḡ oki gamin kuuk Buḡ dummiyitu a ḡaa deede do geenji. Gamin-ak, gii gasinḡ sawa inḡ Iisa Masi,

[†]8:1 Inḡ kaaw ta Grek, do makaatamna daarinḡ kuuk awalle, ḡu gaay aman : « Gee kuuk ḡum inḡ Iisa-ak, ḡuur aaddo galal ta ziḡkiko, kar gay, ḡu aada taat Ruwwin ta Buḡdi kaawtu. »

asaan ya gi taabiya in̄ ŋaara, gii un̄je oki in̄ ŋaara do *darjiney.

Darjin taat yaa ase

¹⁸Do tanto, taabin taat gi aawiy do menuwir-an, taar sood di ya gi tala *darjin taat Buŋ yaate bayne. ¹⁹Gamin okin̄co kuuk Buŋ kilgiytu era in̄ niyin rakki ȳiriy taat Buŋ yaa gaarin̄ kooginay. ²⁰Ka seener, gamin kuuk Buŋ kilgiytu-ak gal do pise ka maan kaak gin gudurre ho ŋa bal baay. Ŋaar-ak, in̄ niyin ta maan-icodo, ta niyin ta ŋaar kaak raka a taa kuuniye pa. Kar gay, gamin ku Buŋdi-ak gin pey maan kaak gi diytu gelbinte : ²¹ȳiriy rakki, Buŋ asa imilin̄ gamin kuuk ŋa kilgiytu min do gudurre ta idindi taat obig ferrina. Paa kat, ŋuu gase horrinaw in̄ koogin ku Buŋdi do ȳiriy taat ŋuu un̄je do darjiney. ²²Gi iban kadar yoo din̄ka, gamin okin̄co kuuk Buŋ kilgiytu-an̄ neȳaw ar daatik taat taabiyaw do wiktin ta weenti. ²³Kar gay, ya gamin-ak neȳaw, ginte kuuk gin Ruwwin ta Buŋdi do gelbinte ar barkin taat awalle min do barkin taat Buŋ yaa bere do kooginay, gi neȳaw oki. Ka seener, neȳinte amila min do gelbinte in̄ erinte kaak gi eriy a gii kuuniye kooginay ku Buŋdi tak-tak do wiktin taat ŋaate imilinte min do taabin-anta. ²⁴Asaan Buŋ jilinte, kar gay, gi talgigdo misa maan kaak gi diytu gelbinte. Ka seener, ya gem talaag ko maan kaak ŋa diytu gelbiney, ŋaar-ak, ŋa maa diyinda ? Di pa-ak, waa yaa diye pey gelbiney do maan kaak ŋa talaag ko in̄ odinay ? ²⁵Kar ya gi diyaag gelbinte do maan kaak gi talgigdo misa gay, illa gii erin̄ in̄ subirraw.

²⁶Ampaa di oki, in̄ gudurrite taat sood-ata, Ruwwin ta Buŋdi asgiy gaay-inte. Ka seener, gi ibanno inde Buŋ ar kaak ŋa rakiyo. Kar meenti Ruwwin ta Buŋdi gay indiite Buŋ in̄ neȳinti kaak

gem gedarro kaawe. ²⁷Kar Buŋ, ŋaar talaag gelbin ka geemir ho ŋa ibingit taat Ruwwin ta Buŋdi kaawiyo, asaan taat Ruwwin-at indiy do saan ta gee ku Buŋdi-ak kuuniy in̄ taat ŋa rakiyo.

²⁸Gi iban kadar do ay maanna, Buŋ gina a gamin okin̄co yaa gine sellen̄ do gee kuuk elgiga ho kuuk ŋa koltu ar kaak ŋa rakiy gine. ²⁹Asaan ŋuur kuuk Buŋ dobig min awalle-ak, ŋa ic ko niyine a ŋaa giniŋco ŋuu kuuniye ar Ronji. Paa kat, Ronji-ak yaa gine aawco ka sin̄ta dakina. ³⁰Ŋuur kuuk Buŋ dobtu min awalle-ak, ŋa koltu oki. Ho ŋuur kuuk ŋa koltu-ak, ŋa ginig oki ŋu goyiy in̄ botol do un̄ji. Ho ŋuur kuuk goy in̄ botol do un̄ji-ak, ŋa un̄jig oki do darjiney.

Ginno maan kaak pakgig ele ka Buŋdi

³¹Do taar-an, gii kaawe pey maa ? Ya Buŋ kat in̄ ginte-ak, waa kat yaa gine adinte ? ³²Buŋ bal gooyin̄ Ronji ka meen̄ji, kar gay, ŋa berig *satkine do saan tante okinte. Ya Buŋ gin pa-ak, maa di ŋa beritenno ay maanna in̄ ŋaara ? Ka seener, in̄ barkiney, ŋaate berin̄ji. ³³Waa kat yaaco diye kaaw do gee kuuk Buŋ dobtu ? Ginno yoo gemo, asaan Buŋ kat ginig ŋu goyiy in̄ botol do un̄ji. ³⁴Waa kat yaaco gine a seriin̄ yaa obin̄co ? Ginno yoo gemo, asaan Iisa Masi, ŋaar mate ho min kaatiya, Buŋ nooyig min do muuti. Din̄, ŋa goy do meeday ta Buŋdi ho ŋa indaag do saan tante. ³⁵Maa kaak yaate eerinte min ele ka Iisa Masi ? Ginno yoo maanna, wala taabine, wala diigine, wala taabin ta imaan, wala meya, wala pokirraw, wala duniin taat yaa ase kaate, wala muutu. ³⁶Ar kaak Kitamne kaawtu aman :

« Gem kol *Rabbiney,
gee joriyaanin̄ muut doo asaan ni
geen̄jin̄.

Ŋu talaani ar ni tamgi kuuk ŋu ɓaa dap-siyinco. »[‡]

³⁷ Kar gay, ɗo gamin okinco kuuk asaate kaate-an, nosirruwte paka in gudurre ta lisa Masi kaak elgiite. ³⁸ Ka seener, nu iban tak kadar ginno maan kaak yaate eerinte min ele ka Buŋdi : wala muutu wal goye, wala *ɗubal ku Buŋdi wal aar-idna ho ŋuur kuuk gin gudurre kuwa, wala gamin ku ɗinƙa wal ŋuur kuuk yaa ase neginda, ³⁹ wala maan kaak goy kuwa wal kaak goy baata. Min gamin okinco kuuk Buŋ kilgiytu, ginno tak-tak maan kaak yaate eerinte min ele kaak Buŋ gaariite in n̄ume kaak gi n̄umtu in Rabbinte Iisa Masi.

Buŋ in gee ku Israyeel kuuk ŋa doɓtu

9 In n̄ume kaak nu n̄umtu in Iisa Masi, kaaw taat naa kaawe-an, taar ka seener, ŋa raadenno. Pikirrer ho in Ruwwin ta Buŋdi, ŋuur saadinnar kadar kaawor ka seener. ² Ka seener, adir nig ko nige ho gelbinder sa goy ko gelɓinaan di. ³ Ya botol goya taat naa jilin sinƙar kuuk tambaani rakki, naa ooye a Buŋ yaan surpiyindu ho ŋaan eerin min ɗo lisa Masi. ⁴ Sinƙar-ak, ŋuur gee ku Israyeel. Buŋ doɓig a ŋuu kuuniye kooginay. Ŋa gaarcot *darjiney. Ŋa ob jamaw dees dakina in ŋuura. Ŋa berco *gaanuun. Ŋa gaarco maman ŋuu abdiyini. Ŋa kaawco a ŋaaco bere gamna. ⁵ Aginiyco kuuk aginda, ŋuur min gee ku Israyeel, ho Masi oki, weenji, ŋa min gee-aku. Ŋaar goy kaaco ka gamin okinco. Ŋa Buŋ kaak ŋuu ozilin elgin in elgina ! *Aamin.

⁶ Ŋaar-ak gaara kadar kaaw ta Buŋdi uc maala walla ? Ha'a, ta bal uce ! Kar gay, gee okinco kuuk min tatte Israyeel[¶], daarin, ŋuur gee ku Israyeeldo ku taɓ kuuk Buŋ doɓtu. ⁷ Kar gee okinco kuuk min tatte Ibraayim, daarin, ŋuur kooginaydo kuuk taɓ. Ka seener, Buŋ kaawji ɗo Ibraayim aman : « Koogin kuuk nu kaawtu a naan bere-ak, ŋuur asa min Isaaka. »[§] ⁸ Ampaa ko, Buŋ kaawtu kadar koogin ku adiy ka Ibraayim, okinco, ŋu koogin ku Buŋdido, illa ŋuur kuuk Buŋ kaawiji a ŋaaji bere-ak di. Ŋuur kuuk Buŋ kaawtu a ŋaaji bere-ak, ŋuur koogin ku Buŋdi kuuk taɓ. ⁹ An ko kaaw taat Buŋ kaawiji ɗo Ibraayim. Ŋa kaawji aman : « Weeno^{**}, ɗo wiktin-an di, naa yeepe ho naa gasin daacin Zaara wee mico. »^{††}

¹⁰ Ta taar-anno di ! Pakirinte oki ɗo Rebeka, daacy ta Isaaka. Ta weeji muusan. ¹¹ Kar gay, min koogin-an, ŋu bal ween misa ho min ŋu bal gine taat samaane wal taat samaanno di, Buŋ doɓtu rakki ar kaak ŋa rakiyo a maan kaak ŋa ictu niyine a ŋaa gine-ak, ŋaa giniŋji. ¹² Ka seener, Buŋ doɓiig gee ar taat ŋa rakiy di, ŋa tallo maan kaak ŋu giniyo. Paa ko, min Rebeka bal wee misan di, Buŋ kaawiitit aman : « Aawke asa gine berre ka aaroy. »^{‡‡} ¹³ Kaaw taaran as uudinti in taat ɗo Kitamner aman : « Nu doɓig Yakuub ho Ezaayu gay, nu poocga. »^{¶¶}

¹⁴ Ŋaar-ak, gii kaawe pey maa ? Gii kaawe a Buŋ gina taat in botiltido walla ? Ha'a, ŋa ginno ! ¹⁵ Ka seener, Buŋ kaawji ɗo Muusa aman : « Ya nu raka

[‡]8:36 Wer ka gase kaawor ɗo Soom 44.23.

[¶]9:6 'Israyeel' : Ŋu sin kuuk Buŋ diyiji ɗo tatte Yakuub.

[§]9:7 Wer ka gase kaawor ɗo Zeneez 21.12.

^{**}9:9 'Weeno' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'zootira'.

^{††}9:9 Wer ka gase kaawor ɗo Zeneez 18.10.

^{‡‡}9:12 Wer ka gase kaawor ɗo Zeneez 25.23.

^{¶¶}9:13 Wer ka gase kaawor ɗo Malasi 1.2-3.

gine sellen do gemor, naaji gine, ho ya nu raka tale amindaw ta gemor oki, naaji tale. »^{§§ 16} Ansi-ak, ya Buṅ doḅ gemo, ṅa bal doḅin in niyin ta gem-aka, wala in riy taat ṅa gintu, illa in sellinkaw ta meenji Buṅ. ¹⁷Do Kitamner, Buṅ kaawji do sultan ka Meser aman : « Nu darjiyincin sultan a in kinken di, naa gaarin gudurrer ho sinḁu yaa ale do adiy ka kidar okinji. »^{*} ¹⁸Ansi-ak, Buṅ gaara sellinkuwi y do ṅaar kaak ṅa rakiy di ho ṅaar kaak ṅa rakiy di, ṅa ginaag kaay bombo.

Doḅe ka geemir kaak in niyin ta meenji Buṅ

¹⁹Waan asaan di indindu a ya Buṅ gaar sellinkuwi y do ṅaar kaak ṅa rakiy di, maa di ṅa leesi y pey do geemir ? Ginno waan kaak yaa pocin niyin ta Buṅdi wal maman ? ²⁰Kar kin gem gay waa kina, kii meelin Buṅ ? Gem ṅaar-ak, ṅa ar parik kaak yaa indin gem kaak pinga aman : « Maa di ki piniin ansi ? »[†] ²¹Ka seener, gay pinindi-ak gin botol ṅaa gine maan kaak ṅa rakiy di in golṅoy. Min golṅoy kaak do pisinji-ak di, ṅaa gedire pine maan kaak ṅuu gine riy ta iidiner ho ka pey do riy ta geero kun kawta.

²²Ya Buṅ raka a gee yaa ibinin dapinkoy ho ṅa raka gaarin gudurrey, kuu kaawe maa ? Kar gay, ya ṅa ic subirraw dakina ho ṅa sosig ṅuur kuuk zer dapinkoy yaa paaye kaaco ho kuuk nec ku idindi-ak, kuu kaawe pey maa ? ²³Buṅ gintu ansi-ak a ṅaa gaarin yaarkaw ta *darjiney. Darjiney-at, ṅa gaaraat do ṅuur kuuk ṅa tala aminduwco ho ṅa

siyig zinḁico min awalle a ṅuu hadire do darjiney-ata. Ṇaar-ak, kuu kaawe pey maa ? ²⁴Ṇuur kuuk ṅa taliy aminduwco-ak, ṅa ginte kuuk ṅa koltu. Ṇa balte kolinte min gee kuuk *Yuudinna keeco di, kar gay, min gee kuuk Yuudin-nado oki. ²⁵Uudin taat do Kitamner, ṅu kaawtu do maktumne ta nabi Ooze aman :

« Gee kuuk awalle geendudo-ak, din naa kolin a ṅu geendu. Ho darrinay kuuk awalle nu elgigdo-ak, din naa kolin a ṅu darrinay kuuk nu elgiy dakina. »^{*}

²⁶« Do wer kaak Buṅ kaawiico do geemir a “ kun geendudo ”, eden di, ṅuu kolin a ṅu koogin ku Buṅ kaak goy mento. »[†]

²⁷Do gee ku Israyeel, nabi Ezaayi kaaw ko bico aman : « Ya gee ku Israyeel kat gin dakina ar yir kaak do bi ka barrer oki, minninco, gee sood di kuuk Buṅ yaa jilinco. ²⁸Asaan kaaw taat Buṅ kaawtu a ṅaa gine do kidar-at, kodok di ṅaa necinti. »[§] ²⁹Ho ar kaaw taat Ezaayi kaawtu min awalle aman :

« Ya *Rabbin Mee Gudurri balte rase koogina, gii gine ar gee ku geeger ka Sodom ho gii kuuniye ar gee ku geeger ka Gomoor. »^{**}

Goye kaak in botiliy in imaan

³⁰Ṇaar-ak, gii kaawe pey maa ? Gee kuuk Yuudinnado, ṅuur bal bariye botol taat Buṅ yaa gininco ṅuu goye in botol do unji. Kar in taar-at oki, Buṅ ginig a ṅuu goye in botol do unji do saan

^{§§}9:15 Wer ka gase kaawor do Ekzood 33.19.

^{*}9:17 Wer ka gase kaawor do Ekzood 9.16.

[†]9:20 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.16 ho 45.9.

^{*}9:25 Wer ka gase kaawor do Ooze 2.25.

^{*}9:26 Wer ka gase kaawor do Ooze 2.1.

[§]9:28 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 10.22-23.

^{**}9:29 Geeginay ṅuur-aṅ, Buṅ idig jot (Ezaayi 1.9, Zenenez 19.23-28).

ta imaanco. ³¹ Kar *Yuudinna gay, in *gaanuun, ɲu bariya goye kaak in botiliy do unji ka Bun̄di, kar gay, ɲu bal gas-inji. ³² Maa di ɲu baltu gasinti ? ɲu baltu gasinti-ak, asaan ɲu bal bariye botol ta imaan taat iyaag gee ɲu goyiy in botol do unji ka Bun̄di. ɲu pakira a ɲuu gedire goye in botol in riy taat ɲu giniy di. Paa ko, ɲu batkitu in ɲaar kaak ar dambi^{††} kaak solla gee. ³³ Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Talon̄, nu diya dambi ka batkindi do geeger ka Siyon.

Do bi ka dambi-ak, gee yaa solle.

Kar waan kaak aamin loci gay,

sokaɲ diyaagdo tak-tak. »^{‡‡}

10 Gem kol siɲtay, do bi ka Yuudin-nar, maan kaak gelbiner rakiyo ho kaak nu indiy Bun̄-ak, illa a ɲuu gase jile. ² Yuudinna zeeda gine riy ta Bun̄di, nun sa saadine. Kar riyco gay, ɲu gingitdo in ibine kaak taɓ ka Bun̄di. ³ ɲu bal ibine baati taat maman Bun̄ giniig gee ɲuu goye in botol do unji ho ɲu bariyiy botol ta maaniico di. Ampaa ko, botol taat Bun̄ gintu-at, ɲu poociita. ⁴ Iisa Masi gintu a *gaanuun ka Muusa goydo pey kaate. Paa kat, ɲuur kuuk aamin in ɲaara, Bun̄ yaa giniɲco ɲuu goye in botol do unji.

Jile ka gee okiɲco kuuk aamin do Iisa Masi

⁵ Do bi ka ɲuur kuuk bariya goye in botol do unji ka Bun̄di in *gaanuun, meenji nabi Muusa siir do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okiɲji-ak yaa goye in ɲaar di. »^{¶¶} ⁶ Kar gay, an kaaw taat ɲu kaawtu do bi

ka *goye kaak in botol kaak min do imaandi. Kaaw-at a dak osenno do ad-in aman : « Waa yaa coone ka samaaner ? » Ya ampa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal paaye misa walla ? ⁷ Dak kaawenno pey do adiɲ aman : « Waa yaa paaye do bee kaak sugulgul, wer kaak gee ku mate goyiyo ? » Ya pa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal nooye min do muuti walla ? ⁸ Kar gay, maan ka kaawindi-ak, ɲa maa ? Kii kaawe taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw ta Bun̄di, taar as ko moota, ta goy do biɲ ho do gelbinen̄. »^{§§} Ta taar-an ko kaaw taat do bi ka imaandi taat gi gaariy do geemir. ⁹ Ya ki pil biɲ do unco ka geemir a Iisa Masi, ɲaar *Rabbine, ho ya ki aamin do gelbinen̄ kadar Bun̄ nooyig min do muuti, kii gase jile. ¹⁰ Asaan ɲaar kaak aamin do gelbiney-ak, Bun̄ ginig a ɲa goy in botol do unji, ho ɲaar kaak pil biy do unco ka geemir-ak, Bun̄ yaa jilin̄ji. ¹¹ Ka seener, ɲu siir do Kitamner aman : « Ay waan kaak aamin loci, sokaɲ diyaagdo tak-tak. »^{*} ¹² Ansi-ak, gaara kadar *Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, ɲuur sawa di. Asaan okiɲco, *Rabbince rakki di. ɲaar ko kaak gina sellin̄kaw do ay gem kaak ala in siɲ kun̄ji. ¹³ Ka seener, ɲu siir do Kitamner aman : « Ay gem kaak ala in siɲ ku Rabbiner yaa gase jile. »[†]

¹⁴ Ka seener gay, maman ɲuu indin̄ji ya ɲu bal aamine loci ? Maman ɲuu aamine ya ɲu bal dore ? Maman ɲuu dore ya waan balco gaare kaawo ? ¹⁵ Ho maman ɲuuco gaare kaawo ya waan balco ɲaame gee ? Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « Gee kuuk

^{††}9:32 'ɲaar kaak ar dambi' : Anne-an̄, ɲu kaawa do bi ka Iisa Masi.

^{‡‡}9:33 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14-15, 28.16.

^{¶¶}10:5 Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5.

^{§§}10:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.4, 30.12-14.

^{*}10:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16.

[†]10:13 Wer ka gase kaawor do Zowel 3.5.

iya kabarranna ku samaane, ɲu miinaag adat ku geemir inɲ galal. »[‡] ¹⁶ Kar gay, min gee okinco, daarin di ooyit Kabarre ta Gala. Uudin taat nabi Ezaayi siirtu do Kitamner aman : « Gem kol Rabbinney, ni gaarcot kaawon, kar waa di icta ? »[¶] ¹⁷ Ansi-ak, gee kuuk aamine, imaanco asa min do kaaw taat ɲu dortu, ho kaaw taat ɲu dortu-at asa min gaare ka kaawor do bi ka lisa Masi.

¹⁸ ɲaar-ak, nu gin pey inde : Kabarre-at, ɲu bal dorin misa walla ? Ha'a, ka seener, ɲu dorit ko. Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Do kid okinji, ɲu dorit gaay ta gay gaare kaawor,
ho kaawco-at, ɲu gaarit do duniin okin-titi. »[§]

¹⁹ ɲaar-ak, naa inde pey : Kaaw-an, Yu-udinna bal ibine baati walla ? An ko kaaw taat Buɲ kaawtu min awalle in biy ka nabi Muusa. ɲa kaaw aman :

« Naako giniɲko hasuudinay do gee kuuk kuntodo,

ho naa gine kuu dapine inɲ darre taat geenti ibanno maanna. »^{**}

²⁰ Kar nabi Ezaayi zeedtu nam ɲa kaawtu bal kolaw kaaw taat asa min do Buɲdi aman :

« ɲuur kuuk bariyginno, gasintu,
ho ɲuur kuuk indiginno yoo maanna, nu bayinco. »

²¹ Kar gay, do bi ka gee ku Israyeel, Ezaayi gaaytu pey aman :

« Min kawtira yoo maako,
nu jaalaaco pise do geemir a ɲuudu ase,
kar gay, ɲu karmiygitdo kaawor ho ɲu newsidu kopo. »^{††}

Buɲ bal poocin gee ku Israyeel

11 Ansi-ak, nu gin pey inde : Buɲ poocig geenji, gee ku Israyeel walla ? Ha'a, ɲa bal poocinco. Ka seener, nun meendu oki min gee ku Israyeel, min kooginay ku Ibraayim ho min caar ka Benjamin. ² Buɲ bal poocin geenji kuuk ɲa dobtu min awalle-aku. Ku rawtit kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner do bi ka nabi *Eli walla ? Do bi ka gee ku Israyeel, nabi Eli caactu^{‡‡} do Buɲdi aman ³ : « Gem kol *Rabbinney, gee-aɲ deeyig nabi-innaɲ ho ɲu eezig *wernaɲ ku satkiner. Kar dak ko nun keedu di kaak aadaacinɲ ho ɲu rakaan deendu oki. » ⁴ Kar Buɲ gay telkiji maa ? ɲa telkiji aman : « Ha'a, kin bal dake keejin. Nu ras miday alip peesira (7000) kuuk aadaanu ho bal derse do unji ka maan buɲir kaak ɲu kolij Baal. »^{¶¶}

⁵ Ampaa ko, do wiktin ta diɲka-an oki, goy di gee job kuuk Buɲ dobtu inɲ barkiney. ⁶ Gee-ak, Buɲ dobig inɲ barkiney, ɲa bal dobin inɲ riy taat ɲu giniyo. Yampa, ya ɲa dobig inɲ riyco, barkiney-at, siɲti barkinno.

⁷ Taar-an gay baati maa ? Taat gee ku Israyeel bariytu min do Buɲdi-at, ɲu bal gasinti. Gee kuuk gasta-ak, illa kuuk Buɲ dobtu-ak di. Kar gee ku pey gay, kayco gin bombo. ⁸ Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « Buɲ dibirig kayco, odinco tala purus-purus ho deɲginco ooma. » ⁹ Sultan Dawuud oki kaaw do Buɲdi aman :

« Ginu a wer kaak ɲu teeyiy teenco ka iidiner-ak

[‡]10:15 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.7.

[¶]10:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1.

[§]10:18 Wer ka gase kaawor do Soom 19.5.

^{**}10:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.21.

^{††}10:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 65.1-2.

^{‡‡}11:2 'caactu' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'mintu'.

^{¶¶}11:4 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 19.10, 18.

yaaco kuuniye ar rece.

Ginu a ŋaaco kuuniye maan kaak ŋuu batke

ho maan kaak Buŋ yaa taabiŋɔ.

¹⁰ Ginu a odinco yaa kirkile^{§§} nam ŋu taliydo tak-tak.

Ginu a ŋuu kooŋe korindonŋ min oomɔŋkaw ta taabiner. »*

¹¹ Ŋaar-ak, naa inde pey : Ya *Yu-udinna batke-ak, ŋu sollaw. Ka ya ŋu solle-ak, ŋu ucaw walla ? Hii, ŋu ucaw. Kar gay, do bi ka nige kaak ŋu nigtu-ak ko, botol ta jilindi piltu do gee kuuk Yu-udinnado. Buŋ gintu ansi-ak, asaan ŋa raka a Yuudinna yaaco gine hasuudinaw do gee-aku. ¹² Kar sando, ya nige ka Yu-udinnar pilit botol a gee ku duniiner yaa gase barkin min do Buŋdi ho ya Yuudinnado gas gamin dakina wiktin taat Yu-udinna jagtu min botol taat samaan-at oki, ka seener, wiktin taat gee ku Israyeel yeep do botol-ata, ŋuu gase barkin dakin aale !

Olubiye ka jineendi inŋ ka yeero

¹³ Diŋ nu newsa loko, do kuŋ kuuk Yuudinnado. Ka seener, nun *paliine ka Buŋdi kaak ŋa ŋaamtu do gee kuuk Yu-udinnado. Adir portiko inŋ riy taat Buŋ beriidu-anta. ¹⁴ Nu giniy pa-ak a wal gee kuuk min tambaar-aŋ yaa gine hasuudinaw ho daariŋco yaa gase jile. ¹⁵ Ka seener, Buŋ leeyig *Yuudinna serpiya. Ampaa ko, gee ku duniiner gastu botol taat ŋuu amre inŋ Buŋ. Ya ta ampa-ak, do yiri taat Buŋ yaa obin pey samaane inŋ ŋaara, taa kuuniye maman ? Taa kuuniye ar gem kaak nooy min do muuti ho gas goye kaak taɓ.

¹⁶ Yampa, ya tee kaak nee awalle kat gi beraag do Buŋdi-ak, ka ɗak-ak sa, ok-inŋi do Buŋdi. Ho ya gi bera caar ku etor do Buŋdi-ak, leeginay sa, okinco loci.

¹⁷ Talonŋ, gee ku Israyeel, ŋuur ar et kaak ŋu koliy olibiye kaak ŋu taattu do jineendi. Kar kuŋ kuuk Yuudinnado gay, ku ar olibiye ka yeero. Ar Buŋ dukumig leeginay daarin ku et kaak goy do jineendi, kar ŋa iytu ku olibiye ka yeero ho ŋa atiig do et ka jineendi-aka. Ansi-ak, kuŋ leegin kuuk ŋu attu ate-aku, ar ku siya amay kuuk samaane min do et kaak goy do jineendi kaak ŋu atinŋko-aka. ¹⁸ Ampa-ak, ku ginno botol taat kuu giniŋ bees leegin kuuk Buŋ dukumtu-aku. Kuu gediraado kuu ɗapile asaan ŋa kuŋkonno kuuk gakig caari, illa ŋu caar kat gakinŋo.

¹⁹ Kar waan minninko yaadu kaawe aman : « Ŋu dukumiig leegin min do et-aŋ a nun kat ŋuun atin do werco. » ²⁰ Kaaw-an ka seener. Kar gay, dak rawtenno, Buŋ dukumiigu-ak asaan ŋu bal aamine loci ho ŋa atinŋin ki goyiy do et-ak inŋ imaan taat ki aaminiiy loci. Ŋaar-ak, dak ɗapilenno do bi kaak ki icig werco. Kar gay, goy godom. ²¹ Yu-udinna, ŋuur ar leegin kuuk taɓ. Kar ya leegin kuuk taɓ din sa Buŋ bal rasiŋ do werco, kin kaak ar leeg taat ŋu attu aten di-at, ŋaŋ rase walla ? ²² Talu maman Buŋ gaariit sellinŋkuwiy ho tongukuwiy taat rada ! Ŋa gaaraat tongukuwiy-at do ŋuur kuuk jag min do botildi, ho ŋa gaaraat sellinŋkuwiy locinŋ, ya ki goy bombo do sellinŋkaw-ata. Kar ya ki goydo bombo gay, kin oki, ŋaŋ dukume ar ŋa dukumiig leegin awalle. ²³ Kar ya gee ku Israyeel kat rasig kaa ka bombinŋkaw ho ŋu aamin do Buŋdi, ŋaa atinco do werco. Asaan Buŋ nec atin pey. ²⁴ Ka seener, kin ar leeg taat ŋu dukumtu min do olibiye ka yeero, wer kaak ki coktu. Buŋ dukuminŋin min do olibiye ka yeero ho ŋa atinŋin do kaak goy do jineendi, wer kaak ki baltu coke. Buŋ nec atin leegin ku oli-

§§11:10 'kirkile' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'korbile'.

*11:10 Wer ka gase kaawor do Soom 69.23-24.

biye ka yeero do et kaak taɓ-aka. Ɗaar-ak, ya ɗa raka yeeɗiɗi pey leegin ku et kaak taɓ-ak do werco, yaaji gine melen di.

Jile ka gee ku Israyeel

²⁵ Gem kol siɗtay, cokiyoŋ naako kaawe maan rakki kaak cigile. Naako gaariɗi-ak asaan ku gediraado dapile in ilimko. Maanna-ak a min gee ku Israyeel, daarin, kayco gin bombo ho ɗuu goyerɗo ko paa di nam wiktin taat gee kuuk Yuudinnado kuuk yaa aamine yaa necen ja uudin taat Buɗ rakiyo. ²⁶ Ansii kat, Buɗ yaa jilin darre ta Israyeel okintiti ar taat ɗu siirtu do Kitamner aman :

« Gay jile geemir yaa ase min Siyon.
Kar nige kaak gee kuuk min tamba ta Yakuub nigtu,
ɗaa imiliɗ tak-tak.

²⁷ Taar-an ko jamuwir taat naa obe in ɗuura
do wiktin taat naa imiliɗ zunuubinnico tak-tak. »[†]

²⁸ Gee ku Israyeel, do bi ka pooce kaak ɗu poociit Kabarre ta Gala, ɗu gin adin ku Buɗdi. Ansi-ak, kuɗ kuuk Yuudinnado gasiig maan kaak samaan-aka. Kar gay, do bi ka dobindi kaak Buɗ doɓtu awalle, gee ku Israyeel-ak, ɗuur gee kuuk Buɗ elgiɗ do saan ta aginiyco. ²⁹ Asaan, ya Buɗ ber maan do gemor, ɗa icgiɗdo pey, ho ya ɗa kol gemo, ɗa yeeɗdo pey aar tak-tak. ³⁰ Kuɗ gee kuuk Yuudinnado, awalle ku pooc karmiyiɗ Buɗ. Kar diɗ gay, Buɗ tala aminduwko do bi ka Yuudinna kuuk pooc karmiyiɗi. ³¹ Ansii ko, gee ku Israyeel poocutu karmiyiɗ Buɗ. Ampa-ak, ku gas botol a Buɗ yaa tale aminduwko. Ho ɗuur oki, Buɗ yaa tale aminduwco in botol

taar-at di. ³² Ka seener, do pooce kaak gee ku duniiner okiɗco poociit taat Buɗ kaawtu, Buɗ gintu a ɗuu kuuniye ar gay dajaayner do poociɗco-aka. Ɗa gintu pa-ak a ɗaa gedire gaare tale ka aminduwiɗ do gee okiɗco.

Tatkaw ta Buɗdi

³³ Talon sellinkaw ta Buɗdi taat dakin aale-anta ! Talon ilim ho ibine ka Buɗdi kaak ginno gaase tak-tak ! Ginno waan kaak yaa ibinin pikirrey ho ginno waan kaak yaa ibine baay ta maan kaak ɗa rakiy gine. ³⁴ Uudin taat ɗu siirtu do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Buɗdi ?

Ho waa kaak nec taayinji ? »[‡]

³⁵ « Waa berji maan awalle ?

Ho waa kaak gin botol taat ɗa baayiy boode ? »[†]

³⁶ Asaan gamin okiɗco asa min loci, ɗu goy in gudurrey ho ɗu goyiy sa do saan tanji di. Loci di *darjine, elgin in elgina ! *Aamin.

Goye kaak marbinto in Iisa Masi

12 Gem kol siɗtay, do bi ka sellinkaw ta Buɗdi taat dakin-ata, nu taayaako a kuu bere ziɗkiko mento ar *satkin taat taɓ do unji ka Buɗdi. Satkin-at aawaaji gala ho taar ko abaadin ta taɓ kuu abdiyiɗ Buɗ. ² Dakon icenno goye ka gee ku duniiner. Kar gay, rason Buɗ yaa jiptiɗ goyiɗko ho ɗaako makin pikirriko in taat marbinto. Ansi-ak, kuu ibine maan kaak ɗa rakiyo : maan kaak samaane, kaak aawaaji gala ho kaak nec tak ar kaak ɗa rakiyo.

³ Do bi ka barkin taat Buɗ beriidu, nu kaawa do ay gemo minninko a ɗaa jaalenno ziy. Ɗaa talenno ziy pak taat Buɗ diyiiga. Kar gay, ay gem di yaa tale

[†]11:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 27.9 ho 59.20-21.

[‡]11:34 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13.

[†]11:35 Wer ka gase kaawor do Zoob 41.3.

ziy ar kaak kuuniy in gudurre ta imaan taat Buḡ beriji. ⁴Taloḡ, zi ka gemor, ḡaar rakki di, kar gamnay gay dakina ho ay maan di in riyoy. ⁵Ansi-ak, ginte kuuk dakin-aḡ oki, okinte, gi ḡum do lisa Masi ho gi kuuniy ar zi ka gem rakki di. Okinte, gi ḡum benannite ar gamin kuuk do zi ka gemor. ⁶Okinte, Buḡ berte bere keeji keeji uudin ta barkin taat ḡa bertu do ay gemo. Ya minninte goy gem kaak Buḡ berji bere a ḡaa kaawe kaawin kuuk asa min do Buḡdi, illa ḡaa kaawinco uudin ta imaan taat Buḡ beriji. ⁷Ya ka pey, Buḡ berji bere a ḡaa gine riy do geemir, illa ḡaa ginguwinti. Waan kaak Buḡ berji bere a ḡaa bilde gee, illa ḡaa bildiguwinco. ⁸Waan kaak Buḡ berji bere a ḡaa iske gee, illa ḡaa iskiguwinco. Waan kaak Buḡ berji bere a ḡaa bere gamin do geemir, illa ḡaa berguwinco in gelbin rakki. Waan kaak Buḡ berji bere a ḡaa tale kaaco ka geemir, illa ḡaa zeede ḡaa talguwe kaaco samaane. Waan kaak Buḡ berji bere a ḡaa gaaye gee kuuk aminda, illa ḡaa gaayguwinco in galal.

⁹Dakoḡ elenno in biḡkikon di. Poocon nige tak-tak ho oboḡ tirit do sellinḡkaw. ¹⁰Elguwoḡ benanniko in gelbin rakki ar sinḡa kuuktacco rakki ho zeedoḡ kuu karmiye benanniko. ¹¹Zeedoḡ ho rason zegel. Ginoḡji riy do *Rabbiner in niyin rakki. ¹²Do bi ka maan kaak ku diytu gelbinko, aaciyon. Icoḡ subirraw do taabinko ho indiguwoḡ Buḡ bal bare[§]. ¹³Do gee ku Buḡdi kuuk gamin arumco, gaayonḡu, ho oboḡ martiko samaane.

¹⁴Indonco barkin ta Buḡdi do ḡuur kuuk taabiyaako. Indonco a ḡaa barkiyoḡco, yampa, dakoḡco indenno a ḡaa surpiyoḡco. ¹⁵Aaciyon in ḡuur kuuk aaciyaw ho aloḡ in ḡuur kuuk alaw. ¹⁶Goyoḡ gala benanniko. Dakoḡ

bariyenno a kuu gine riy taat gee yaako bere horoomin di, kar gay ooyoḡ oki a kuu gine ay riyoy, yoo taat gee talaat a ta bal baati.

¹⁷Gem kaak nigaako, dakoḡji yeepintido. Zeedoḡ kuu gine gamin kuuk yaa ale gala do unco ka gee okinco. ¹⁸Ya botol goya, zeedoḡ kuu gine ay maan kaak kuu gedire giniḡji a kuu goye do aapiyer in gee okinco. ¹⁹Gem kol royin kuuk nu elgiyo, ya gem ginaako taat samaanno, dakoḡ kappiyenno. Kar gay, rason Buḡ kat yaa ibine baay. Asaan Rabbīn Buḡ kaaw do Kitamner aman : « ḡa nun meendu kat yaa kappiyoḡ taat ḡu nigiiḡu. ḡa nun meendu kat yaa yeepin taat ḡu giniidu. »** ²⁰Kar pey aman : « Ya adineḡ, mey diyaaga, beriy tee, ho ya ibin obga, beriy amay. Ya kiḡ kat ginaaji pa-ak, sokaḡ yaa deenji ar ki liyaaji ubal do kaay. »†† ²¹Dak rasenno taat samaanno yaan gedire. Kar gay, gedirti do taat samaanno-at in taat samaane.

Karaamin do agindaw ku darre

13 Ay gemo yaa karmiyoḡ agindaw ku darrer. Asaan ginno gem kaak yaa goye tatḡaw ka darrer ya Buḡ bal diyoḡji. Ansi-ak, ḡuur kuuk agindaw ku darrer sa, ḡa Buḡ kat diyaagu. ²Ampaa ko, ḡaar kaak poocaat kaaw ta agindaw ku darrer, ḡa poocaag maan kaak Buḡ diytu. Ansi-ak, ḡuur kuuk poocaw, maaniico di iyaat seriin ta Buḡdi do kayco. ³Ka seener, gee kuuk gina samaane, ḡuur ginno kolaw do gay dukume seriiner, illa ḡuur kuuk gina taat samaanno. Ya ki raka goye bal kolaw do agindaw ku darrer, gin taat samaane ho ḡuun ozile. ⁴Asaan agindaw ku darrer-ak, ḡuur gay riyor ku Buḡdi a ḡuuko gine sellen. Kar ya kuḡ kat gina taat

§12:12 'bare' : Werin daarin, ḡu kaawa a 'barniye'.

**12:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.35.

††12:20 Wer ka gase kaawor do Proverb 25.21-22.

samaanno gay, giniŋco kolaw. Asaan izinne taat ŋu gintu ta dukume seriiner-at, taar maalanno. Ŋu gay riyor ku Bun̄di a ŋuu gaarin dapin̄koy do ŋuur kuuk gina gamin kuuk samaanno. ⁵Do saan taar-an, samaane kuu karmiyiŋ agindaw ku darrer. Ya ku karmiyaagu, ku karmiy-gigdo a paa dapin̄ko-at yaako paaye do kaykon di, kar gay, ku karmiyaagu asaan ku iban do gelbinko kadar taar-at ko taat kuu gine.

⁶Ampa-ak, illa kuu kappiye miiri. Asaan ŋuur kuuk ica miiri-ak, ŋuur gay riyor ku Bun̄di kuuk gina riyco di. ⁷Beron̄ do ay gemo maan kaak waaliya : kappiyon̄ miiri wal patanti do ŋuur kuuk icaw ho beron̄ horoomine in̄ karaamine do ŋuur kuuk tur kuuco bere.

Ele ka gijiŋ

⁸Dakon̄ rasenno daana yaa goye do kayko, illa daan taat kuu ele benanniko. Gem kaak el giji-ak, ŋaar karmiyig ko tak *gaanuun ka Bun̄di okin̄ji. ⁹Ka seener, do Kitamner, ŋu siir gaanuun dakina : kuŋ miday, dakon̄ kokinenna daad̄ kara ho kuŋ daad̄ oki, dakon̄ kokinenna miday kara, okin̄ko, dakon̄ deenna gee, dakon̄ kokinenna gamna, dakon̄ elenna gamin ku een̄ko,[‡] ho goy gaanuun ka pey oki. Kar gay, okin̄ji, ŋa num do gaanuun rakki di kaak kaawa aman : « Kii elin̄ gijiŋ ar zin̄ ka meen̄jin̄. »[¶] ¹⁰Gem kaak elgig giji, ŋaar niggijido. Ansi-ak, gem kaak el giji-ak karmiyaag gaanuun okin̄ji.

Siye ka zin̄kar do yeepe ka Iisa Masi

¹¹Zeefon̄ kuu giniŋ gamin-aŋ gaay in̄ gaayo, asaan ku ibingit ko wiktin taat diŋ gi goyiy-anta. Wiktin nece taat kuu niine. Ka seener, wiktin taat Bun̄ yaate jilinte tak-tak as ko moota, pak

wiktin taat gi aamintu. ¹²Wer gaay ko wale ho pat sa gaay ko coke. Ŋaar-ak, rasinten̄ gamin okin̄co kuuk gi giniy do gondikor ho sokinte garti, ginte taasine do portikaw. ¹³Goyinte goye kaak taḅ ar gee kuuk goy do portikaw. Dakinte hadirenno do iidin taat gee gina gamin ku ginindido ho dakinte sakriyenno. Dakinte baayenno mun̄jam ho dakinte goyenno jookumo. Yaman, goyinte godom min giduwa ho min hasuudinaw. ¹⁴Kar gay, ar kaak ku sokiy garti ku taasinkar, icon̄ *Rabbinte Iisa Masi ar gartiko. Dakon̄ rasenno galal ta zin̄kiko yaako iyin̄ko kuu gine jookumo.

Gee kuuk imaanco sooda in̄ kuuk taŋco dakina

14 Obon̄ samaane gem kaak imaanji sooda ho dakon̄ meelin̄jido do bi ka maan kaak ŋa pakiriyo. ²Ampaa ko, gee daarin̄ pakiriya a ŋuu gedire tee gamin okin̄co. Kar daarin̄ kuuk imaanco sood̄ gay pakira a illa ŋuu tee tapar di. ³Gem kaak tiya gamin okin̄co-ak, illa ŋaa giniŋjido bees ŋaar kaak taado gamin daarin̄. Kar ŋaar kaak taado kum oki, illa ŋa dukumaajido seriin do ŋaar kaak tiyaag gamin okin̄co. Asaan ŋaar oki, Bun̄ ooyga. ⁴Yampa, kin̄ gay waa kaak ki taliy zin̄ ar ki gay dukume seriiner do gay riyor kaak kanjinno ? Gay riyor-ak, ya ŋa goy bombo do riyoy wala ya ŋa gale oki, illa tatkuwiy kat gin botol taat ŋaaji kaawe. Ka seener, ŋaa goye bombo, asaan *Rabbin Bun̄ gin gudurre taat ŋaa gaayin̄ji.

⁵Gee daarin̄ pakira a menaw daarin̄ samaane pak een̄co do un̄ji ka Bun̄di. Kar daarin̄ gay a menaw-ak, okin̄co sawa di. Ŋaar-ak, ay gem di yaa ibine baay samaane ta maan kaak ŋa pakiriyo. ⁶Gem kaak pakira a yiriy ta rakki pakgig

[‡]13:9 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13-17, Deteronoom 5.17-21.

[¶]13:9 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

menaw kuuk daarin-ak, ɲa pakiriy pa-ak asaan ɲa rakaaji bere horoomin do Rabbiner. Gem kaak tiya gamin okinco-ak rakaaji bere oki horoomin do Rabbiner, asaan ɲa ozila Buɲ do bi ka teenji. Ho gem kaak taado gamin daarin-ak sa rakaaji bere horoomin do Rabbiner, asaan ɲaar oki ozila Buɲ do bi ka teenji. ⁷ Ka seener, minninte-aɲ ginno gem kaak goy do bi ka meenji di, ho muut sa, ginno gem kaak mata do bi ka meenji di. ⁸ Asaan ya gi goy-ak, gi goy a gii gine riy do Rabbin Iisa Masi, ho ya gi mataw oki, gi mata do saan ta riyoy. ɲaar-ak, ya gi goya wal gi mataw oki, gi geenji ku Rabbin Iisa Masi. ⁹ Do bi ɲaar-ak ko, Iisa Masi mattu ho ɲa nooytu min do muuti. Paa ko, ɲa kuuniytu Rabbin ka gee kuuk mate in kuuk goya oki. ¹⁰ Kar kin gay, maa di ki dukumiiji seriin do sinjin ? Maa di, ki giniig bees ? Okinte, gi ɓaa do unji ka Buɲdi a ɲaate dukume serine. ¹¹ Asaan, ɲu siir do Kitamner aman :

« Rabbin Buɲ kaaw aman :

“ Nu goy mento

ho nu kaawaako a

gee okinco yaa derse do unɗu.

Okinco, ɲuu ibine kadar nun Buɲ. ” »§§

¹² Ansii ko, minninte-aɲ, ay gem di, Buɲ asa indin do taat ɲa gintu.

Gamin kuuk kuuniya in imaan

¹³ ɲaar-ak, rasintej tak-tak dukume ka seriiner benannite. Kar gay, zeedon ku giniydo maan kaak yaa iyin sintiko ɲuu jage min botol ho ɲuu gale do zunuubinnar. ¹⁴ Do tanto, in Rabbin Iisa Masi, nu iban tak do kaar kadar do unji ka Buɲdi, maan kaak sinji tee-ak ginno kaak *cawarro. Kar gay, ya waan pakira do gelbiney a tee daarin cawarro, ka seener, loci di, ɲa cawarro. ¹⁵ Ya ki niga adiy ka sinjin in maan kaak ki tiy-ak,

ki rasig ele kaak Buɲ rakiyo. Ka seener, Iisa Masi mat do bi ka sinjin-aka. Ampa-ak, dak ɲaaminjido sinjin ɲaa tare ziy do bi ka teendi di. ¹⁶ Dakon berenno botol gee yaako osinko do bi ka maan kaak talaako samaane. ¹⁷ Asaan gamin kuuk kuuniy in *Meennaw ta Buɲdi gay, ɲuur *gaanuunno kaak kaawa do bi ka teendi in ka seendi. Kar gay, ɲu gamin kuuk Ruwwin ta Buɲdi beriite : *goye kaak in botol do unji ka Buɲdi, aapiye ho in galal. ¹⁸ Gem kaak gina riy do Iisa Masi ar ansi-ak, aawaaji gala do Buɲdi ho gee sa yaa karmiyinji.

¹⁹ Ansi-ak, zeedinte gii gine gamin kuuk yaate iye aapiy benannite ho kuuk yaate gaayinte gii sinje do imaante. ²⁰ Do bi ka teendi-ak, dak nigintido riy ta Buɲdi. Ka seener, do unji ka Buɲdi, ginno tee kaak cawarro. Kar gay, ya do bi maan kaak ki tiy di, sinjin yaa jage min botol ta Buɲdi, ɲaar-ak, tee-ak di aayay. ²¹ Maan kaak samaan-ak, illa kuu rasiɲ gamin okinco kuuk jagaag sintiko min botol ta samaane : tee ka kumar, see ka maamar ho in gamin ku pey oki. ²² Maan kaak ki pakiriy do gelbinen-ak, illa kii obin samaane do gelbinen do unji ka Buɲdi. Galal do gem kaak adiy osgijido kadar ɲa nige do wiktin taat ɲa ica niyine a ɲaa gine maanna. ²³ Kar gay, gem kaak adiy osaw do bi ka teendi ho ɲa tiya paa di-ak, seriin ta Buɲdi obig ko. Asaan maan kaak ɲa giniy-ak kuunaydo in imaan. Ka seener, gamin okinco kuuk kuunaydo in imaan-ak, ɲuur zunuubinna.

Gine ka gamin kuuk aawa gala do geemir

15 Nin kuuk bombo do imaandi, nii gedire sosin ɲuur kuuk imaanco sooda. Ni gediraado nii gine taat aawaani gala lonin di. ² Minninte-aɲ,

§§14:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

illa ay gem di yaa gine taat aawa gala do giji a ɲaa gaayinji ho a ɲaa deŋriŋ do imaandi. ³Ka seener, lisa Masi bal gine taat aawa gala do meenji di. Kar gay, uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « Bunɗu, wariy taat gee warin cin asdu do kaar. »* ⁴Kaawin okinco kuuk ɲu siirtu min awalle do Kitamner, ɲu siirig a ɲuute bildinte. Ampaa ko, in subirraw ho in iske kaak gi gastu min do kaaw ta Bunɗi, gi gin maan kaak gi eriy in imaante. ⁵Nu inda Bun kaak bera subirraw ho kaak iska gee a ɲaako gaayinjo a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki. Talon goye ka lisa Masi ho ginon pa. ⁶Ampaa ko, kuu obe kuuri okinjo, kuu gedire ozile Bun, takan *Rabbinte lisa Masi, in gelbin rakki.

Ase ka lisa Masi, ɲaar do gee okinco

⁷Oboŋ ziŋkiko samaane ar kaak lisa Masi obinjo. Ansii kat, gee yaa ozilin Bun. ⁸Ka seener nu kaawaako, lisa Masi as ar gay riyor ka *Yuudinnar a ɲaa necin kaawin kuuk Bun kaawiico do aginiyco. ɲaar-ak gaara kadar Bun necit taat ɲa kaawtu. ⁹ɲa as oki a gee kuuk Yuudinnado yaa ozilin Bun do selin kuwiy uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Do saan taar-an ko, naan ozile do datik ta gee kuuk Yuudinnado,

ho naa riye a sinjin yaa jaale. »†

¹⁰ɲu siir pey do Kitamner aman :

« Kuŋ gee kuuk Yuudinnado, aacyon in ɲuur kuuk Rabbin doftu ! »‡

¹¹ɲu siir pey aman :

« Kuŋ okinjo kuuk Yuudinnado, ozilon Rabbin Bun.

Illa gee ku duniiner okinco yaa ozilin sinji ! »¶

¹²Nabi Ezaayi kaaw oki aman :

« Gem rakki min tamba ta Jeese§ yaa ase. ɲaa uce a ɲaa tee meennaw do darrinay ku gee kuuk Yuudinnado, ho gee-ak gay yaa diye gelbinco loci. »**

¹³Bun beraate maan kaak gi eriy in imaante. Ampaa ko, nu indiig a ɲaako bere galal dakina ho ɲaako iye aapiy do gelbinko, asaan ku aamin loci. Ansii ko, in gudurre ta Ruwwiney, kuu ibine gay in gaayo kadar maan kaak ku eriy-ak yaa kuuniye.

Riy taat Bun beriji do Pool

¹⁴Gem kol sinɗay, nun meendu iban tak kadar ku gin sellinkaw dakina ho ku iban gamin okinco kuuk ku nec ibininco. Ampa-ak, kuu gedire taaye benanniko. ¹⁵Kar sando, werin daarin do maktumner-an, nu siirko bal kolaw a kuu moyin kaawin kuuk ku bilditu min awalle. Nu siirtu pa-ak, in barkin taat Bun beriidu ¹⁶a naa gine gay riyor ka lisa Masi do ɲuur kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, riy taat nu giniy-at, nu ber zir okinji do gaare ka Kabarre ta Gala ta Bunɗi do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu kuuniye ar *satkin taat aawaaji gala do Bunɗi. Ampaa ko, gee kuuk Yuudinnado yaa gine *cawar in gudurre ta Ruwwin ta Bunɗi. ¹⁷Do bi ɲaar-ak ko, in nume kaak nu numtu in lisa Masi, adir gintu portiko do riyor taat nu giniy do Bunɗi. ¹⁸Kar ya nu kaawa bal kolaw, illa naa

*15:3 Wer ka gase kaawor do Soom 69.10.

†15:9 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 22.50 ho Soom 18.50.

‡15:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43.

¶15:11 Wer ka gase kaawor do Soom 117.1.

§15:12 'Jeese' : ɲa takan sultan Dawuud. Kaaw-an, taar a sultan ka tatko yaa ase min tamba ta Dawuud ho ɲaar ko lisa Masi, sultan ka tatko kaak Bun kaawtu a ɲaa ɲaame.

**15:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 11.10.

kaawe do bi ka riy taat Iisa Masi gintu in nunu. Riy-at, na iyig gee kuuk Yuudinnado a nuu karmiyin Bun. Na iyig a nuu karmiyinji in kaawin kuuk nu kaawiyo, in gamin kuuk nu giniyo, ¹⁹ ho in ay gamin kuuk gaara gudurrey kuuk na gintu do datikco. Gamin kuuk gaara gudurrey-ak, nuur gamin kuuk ajbay kuuk na gintu in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. Ampaa ko, nu gaariit Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min geeger ka Zeruzaleem yoo kid ka Iliiri. ²⁰ Kar lotu-ak, nu raka a naa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk yiriy rakki gee bal dore nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Nu gintu pa-ak, asaan nu bal rake gine riy do wer kaak gem ka pey ginit ko. ²¹ Ta kuuniy in taat nu siirtu do Kitamner aman :
« Gee kuuk nu balco kaawe biy yaa tale, ho nuur kuuk bal dore nu kaawa biy yaa ibine. »††

Martaw taat Pool rakiy baa Room

²² Nu raka baa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk nu bal dorinti. Naar-an ko maan kaak toddu dees dakina nu baltu baa talinjo. ²³ Gin elgin dakina, nu gin niyin taat nu baayiko talinjo, kar nu bal gase kaar. Kar din gay, nu gaasit kat riyor taat do darrinay-anju. ²⁴ Nu raka a naako jage do wiktin taat ya nu baa do kid ka Espaan. Ka seener, nu gin niyin taat naako baawe ho naa gine dak menaw in kunjko. Ansi-ak yaadu aawe gala ho yiriy taat nu deetaw, kuun gaayindu naa icin botilil.

²⁵ Kar din gay, nu baa ja Zeruzaleem a naa gaayin gee ku Bunji kuuk goy ede-aku. ²⁶ Ka seener, sinja kuuk goy do kid ka Maseduwaan in ka Akayi ic niyin a nuu cape gurus nuu gaayin gee ku Bunji kuuk tiya saaro kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem. ²⁷ Nuur maaniico di ic niyin

a nuu gaayinco. Kar ka seener gay, ar nu tee daanco ho nuuco yeepinti. Asaan nuur kuuk Yuudinnado-ak gas barkin min do nuur kuuk *Yuudinna. Ampa-ak, illa gaminco oki, nuu deedin in gee-aku. ²⁸ Wiktin taat nu bercog ko gurus kaak nu captu ho nu gaasit riy-anta, naako jagen ja, kar naa biren di Espaan. ²⁹ Ampa-ak, nu iban kadar wiktin taat nu ot do werko, naako ote in barkin dakina ta Iisa Masi.

³⁰ Gem kol sinjay, nu indaako in sin ku *Rabbinte Iisa Masi ho in ele kaak Ruwwin ta Bunji beriite a kuu indiguwe Bun do bi kanto. In inde ka ku indiy, numon in nunu a ginte taasine do salaaner. ³¹ Indiguwon Bun a naan gaayindu naa pake min do gee kuuk bal aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Indiguwon oki a gee Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem-ak yaa ooyin in gelbin rakki gaay taat nu iyiico-anta. ³² Ampaa ko, ya Bun ooye, naako baawe in galal dakina ho naa jammiyen dak sood in kunjko. ³³ Bun ka aapiyer yaa goye in kunj okinjo ! *Aamin.

Ooya in taayilik ta ba aaro

16 Nu naamaakon boote Poobe taat gina riy do Bunji do *Egliz kaak goy do geeger ka Sanjerees. ² Ya ta baawko, obon samaane in sin ku *Rabbine ar kaak kuuniye do gee ku Bunji. Ya ta rak gaayko, gaayonta. Gaayonta, asaan taar oki ob wer do gee dakina ho ta gaayintu nun meendu oki.

³ Ooyonco do kun Priska†† in mitti Akilaas. Nuur, ni gin riy sawa do Iisa Masi. ⁴ Nu leeyig baarco do bulel do bi kanto. Na nun keedudo di kaak yaa ozilinco. Kar gay, Eglizna okinco kuuk Yuudinnado oki yaa ozilinco. ⁵ Ooyonco oki do gee ku Eglizdi kuuk numa gerco. Ooy-

††15:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.15.

††16:3 'Priska' : Inu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

onji do Epayneet, royar ka bitu. Min gee kuuk goy do kid ka Aazi, ñaar di aamin awalle do Iisa Masi. ⁶Ooyonti do Mariyam taat ginko riy dakina. ⁷Ooyonco do kun Andronikuus in Juniyaas kuuk jaamar ho ñu obinti ñaayin sawa. Min paliinna okinco, ñuur di gee ibingigu ho ñu karmiyaagu. Min nu bal aamine misa do Iisa Masi di, ñuur aamin ko.

⁸Ooyonji do Ampliyatuus, royar ka bitu do numinni kaak ni numtu in Rabbine. ⁹Ooyonji do Urbeen kaak ni giniy riy sawa do Iisa Masi ho do Stakiis kaak nu elgiyo. ¹⁰Ooyonji do Apelees kaak gaar kadar ña gin imaan ta tab do Iisa Masi. Ooyonco do gee kuuk goy do geriy ka Aristobuul. ¹¹Ooyonji do Herodiyoon kaak jaamar ho do gee kuuk aamin do Rabbiner kuuk goy do geriy ka Narsiis. ¹²Ooyonco do kun Tripen in Tripoos kuuk gina riy do Rabbine ho ooyonti oki do baar Persiid taat nu elgiyo. Taar oki gin riy dakina do Rabbine. ¹³Ooyonji do Rupuus kaak sinji ale do riy ta Rabbine ho do yaaco taat gaayintu ar nu roñ ka adti. ¹⁴Ooyonco do kun Asinjkrit, Plegon, Hermees, Patrobaas, Hermaas ho do sinja kuuk ñuma in ñuura. ¹⁵Ooyonco do kun Piloloog in Juliy, Neere in booy ho do Olimpaas in do gee ku Bunji okinco kuuk ñuma in ñuura.

¹⁶Ooyon benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuktacco rakki. Eglizna ku Iisa Masi okinco ooyko dakina.

¹⁷Gem kol sinjay, nu taayaako a kuu goye godom min gee kuuk poocaag bilde kaak ku gastu. Ka seener, in poocincoak, ñu eeraag gee kuuk aamine ho ñu jagaag min botol taat samaane. Gee ñuurak, cimor kayko minninco. ¹⁸Gee ar ñuur-añ, ñuur ginno riy do Rab-

binte Iisa Masi. Ñu as tee aditco di. In kaawinco kuuk gala ho pulus-pulusak, ñu caaciyaag gee kuuk ibanno maanna. ¹⁹Karaamin taat ku karmiyiig Rabbinat, gee okinco ibingita. Ansii ko, adir gintu portiko do bi kanjo. Kar gay, nu raka kuu gine ilim taat kuu ibine taat samaane ho kuu etire serek min taat samaanno a kuu kuuniye *cawar. ²⁰Dak ko sood di, Buñ ka aapiyer yaa riginin *Seetanne ho kuuji jaawe kaaci.

Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo !

²¹Timote kaak ni giniy riy sawa, ooyko. Lisiyuus, Jaason ho in Sosipateer kuuk jaamar oki ooyko.

²²Ho nun Tertiyuus, gay siirindi ka Pool do maktumne-anta, nu ooyko in sin ku Rabbinte.

²³Gayuus kaak nu goyiy do geriy-añ sa, ooyko. Do geriy ko, Egliz okinji numiyo. Erast kaak dummiyaag malle ka geegeer ho in sinje Kartuus oki, ooyko dakina. ²⁴[Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo ! *Aamin.][¶]

Oziliik ta ba aaro

²⁵Ozilinteñ Buñ ! Uudin ta Kabarre ta Gala taat nu gaariy-anta, ña gin gudurre taat nec yaako ñeñrinjo do imaanko. Kabarre-at, ta kaaw taat do bi ka Iisa Masi ho ta baynaag maan kaak Buñ rakiy gine, kaak cigil elgin in elgina. ²⁶Kar diñ gay, Buñ baynig ko warañ in kaawin kuuk nabiinna siirtu a gee okinco yaa ibinin ar Buñ kaak goy doo rakiyo. Paa ko, ñuur kuuk ibingaak gin botol taat ñuu aamine do Bunji ho ñuu karmiyinji. ²⁷*Darjin do Buñ kaak keeji di gin ilim ! Darjin loci in Iisa Masi, elgin in elgina ! *Aamin.

[¶]16:24 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

1 Korentiyeen

*Maktumne ta awalle taat Pool
siirtu do gee ku Korent*

Pile ka kaawor

Ɓa Pool kat siirit maktumne-an do kretiyeenna kuuk goy do geeger ka Korent. Do wiktin taar-at, geeger ƙaar-ak, sinji ale ho geenji sa dakina. Ɓa goy do biy ka barrer. Do wer-ak ko, ɗu iyiy gamin min aar barrer, ɗu taajiriyo. In tajirco-at ko, ɗu miintu in malle. Ay gem di iciy pikirre in abaadin taat ɗa rakiy di ho dakina gina jookumo. Gee ku Eglizdi-ak eer benannico. Kar Pool gay leesaaco ho ɗa raka numin werco rakki. Ɓa rakaaco gaare mamam ɗuu ice goye ka kretiennar do datik ta gee kuuk ibanno Buɗ.

Ooy ta awalle

1 Nun Pool kat siiraat maktumne-anta. In niyin ta meenji Buɗ, ɗa kolintu a naa kuuniye *paliine ka Iisa Masi. In sinthe Sosteen, ²ni ooyaako kuɗ gee ku *Egliz ka Buɗdi ka Korent. Kuɗ num in Iisa Masi ho do bi ɗaar-ak ko, kuu kuuniye *cawar do unji. Ɓa kolinjo a kuu kuuniye geenji. Ampaa di oki, ɗa koliig gee okinjo kuuk ala in sin ku *Rabbinte Iisa Masi do ay wero. Ɓaar ko Rabbin kanjo ho kante oki. ³Tatte Buɗ in Rabbin Iisa Masi yaako barkiyingko ho yaako iye aapiye.

Barkin taat Buɗ beriy do geenji

⁴Nu ozilaag Buɗ doo do bi kanjo do barkin taat ɗa beriiko min ku numtu in Iisa Masi. ⁵Do bi ka numinjo-ak ko, Buɗ barkiyingko do ay maanna, ɗa barkiyig kaawin okinjo kuuk ku kaawiyo ho in ibiniinjo oki. ⁶Ɓaar-ak gaara kadar wiktin taat ɗu kaawiiko do bi ka Iisa Masi, ku obit kaaw-at samaane do gelbinko. ⁷Paa

ko, min bere okinji kaak Buɗ beriy do geemir, yoo rakki sa armaakonno loko, kuɗ kuuk yoka asinji ka Rabbinte Iisa Masi. ⁸Ɓaar ko yaako denrinjo kuu goye bombo yoo do gaase ka duniiner. Paa kat, do yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe-ak, ɗu gasaakonno oorin tak-tak. ⁹Buɗ kaak kolinjo a kuu nune in ronji Rabbinte Iisa Masi, ɗa necaat tak taat ɗa kaawiyo.

Eere ka gee ku Egliz ka Korent

¹⁰Gem kol sinjay, nu kaawaako in sin ku Rabbinte Iisa Masi a kaawko yaa gine rakki di nam eere sa goyaado datikko. Nu raka a gelbinko ho pikirriko yaa kuuniye rakki. ¹¹Ka seener, gem kol sinjay, nu kaawiiko ampa-ak asaan gee daarin min ger ka boote Kilowe kaawdu kadar kaawko bagdo. ¹²Nu kaawiit kaaw-an, asaan minninko, gee daarin diya aman : « Nin-an gee ku Pool », daarin a « Nin-an gee ku Apoloos », daarin a « Nin-an gee ku Piyer » ho daarin a « Nin-an gee ku Iisa Masi ». ¹³Iisa Masi, ɗaar rakki di. Ku pakira a gii gedire eerin gee kuuk num in ɗaara walla ? Ɓa nun Pool kat kaak ɗu doodtu ka etor do bi kanjo walla ? Ɓu *batiziyinjo in sin ku meendu Pool walla ? Ha'a, paado ! ¹⁴Nu dela barkin do Buɗdi do bi kaak nu bal batiziye yoo waan minninko, illa Krispuus in Gayuus di. ¹⁵Ɓaar-ak, waan gediraado kaawe a ɗu batiziyig in sin kunto. ¹⁶Way, nu batiziyig oki Stepaan in geenji kuuk goy do geriy. Kar gay, nu haraydo kadar nu batiziy waan ka pey. ¹⁷Asaan Iisa Masi balnu naamindu a naa batiziye gee. Kar gay, ɗa naamintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Ya nu gaara Kabarre ta Gala, nu kaawa in kaawin kuuk melen di, nu kaawdo in kaawin kuuk gee yaa kaawe a nun kat gin ilim. Yampa, muutuy ta Iisa Masi taat ka etor yaa gine ar maan ka maala.

Iisa Masi ko gudurre ho ilim ta Buñdi

¹⁸Do gee kuuk tara ziŋkico, kaaw taat do bi ka muutuy ta Iisa Masi ka etor, taar ginno baati. Kar do ginte kuuk Buñ jilaate gay, kaaw-at, taar gudurre ta Buñdi.

¹⁹Asaan ɲu siir do Kitamner aman :

« Nun, naa rawtin ilim ta gee kuuk iban kaawna

ho naa pociŋ ibine ka gee kuuk iban gamna. »^{§§}

²⁰Ampa-ak, gee ku duniiner kuuk iban kaawin-ak, moo kat ɲuura ? Moo ɲuur kuuk iban *gaanuun ka *Yuudinnar-aku ? Moo kat gay meelol-aku ? Buñ kat gaar kadar ilim ta duniiner-an, taar ar maan ka maala. ²¹Ay maanna, Buñ ginaag in ilim ta meenji. Kar gee ku duniiner gay, in ilimco, ɲu bal ibiniŋ Buñ in ilimji. Do bi ɲaar-ak ko, Buñ ictu niyine in ilim ta meenji a ɲaa jiliŋ gee kuuk aamin do kaaw taat gee ku duniiner talaat ar maan ka maala. ²²Yuudinna raka tale gamin kuuk ajbay ho Grekna gay bariya ilim ta duniiner. ²³Kar nin gay, ni gaara kaawo taat a *Masi kaak Buñ doŋtu, ɲu doodig ka etor. Kaaw-an, Yuudinna a ɲu dorintido ho Grekna gay talaat ar kaaw ta bal baati. ²⁴Kar do ɲuur kuuk Buñ doŋtu a ɲuu kuuniye geenji gay, ya ɲu *Yuudinna wal Yuudinnado oki, Iisa Masi-ak ko gudurre ho ilim ta Buñdi. ²⁵Asaan ya gee pakira a Buñ gin maan ka bal baay oki, maannay-ak pakgit ilim ta geemir serek. Ya gee tala kadar maan kaak Buñ ginii-ak ginno gudurre, in gudurrey taat ginno-at oki, ta pakgit ta geemir serek.

²⁶Gem kol siŋtay, kuŋ kuuk Buñ kolinŋo, pakiroŋ. Dakin minninko gin ilim do uŋco ka geemir walla ? Dakin minninko gin gudurre walla ? Dakin

minninko baaco tiya meennaw walla ? Ha'a, ginno ! ²⁷Kar gay, Buñ dobig ɲuur kuuk ginno ilim do uŋco ka geemir a paa kat, ɲuur kuuk gin ilim-ak yaa gaage maala. Buñ dobig ɲuur kuuk ginno gudurre do uŋco ka geemir a paa kat, ɲuur kuuk gin gudurre-ak, sokaŋ yaa deenŋo. ²⁸Buñ dobig ɲuur kuuk gee talaag ar maan ka maala, ɲuur kuuk gee yilaagu ho ɲuur kuuk masaakanna a paa kat, ɲaa cilliŋ goye ka geemir kaak ɲu talaag ar ɲa taŋ. ²⁹Buñ gintu pa-ak, asaan yoo waan sa gediraado ɗapile do uŋji. ³⁰Kar Buñ gay numinte in Iisa Masi ho in ɲaar di, Buñ gaariite ilimji. In Iisa Masi ko, Buñ gininte a gii kuuniye sellen do uŋji, gii kuuniye geenji kuŋji ho ɲa jilaate min do zunubinnite. ³¹Ar taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « ɲaar kaak ɗapilaw-ak, illa ɲaa ɗapile in maan kaak Rabbin gintu. »*

Gaare ka kaawor in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi

2 Gem kol siŋtay, wiktin taat nu asiko a naako gaariŋ maan kaak cigile kaak Buñ bayniite-aka, nu bal gaariŋ in kaawin kuuk diya meya ho nu balko kaawe ar tatkaw kaak iban gamin dakina. ²Kar gay, wiktin taat nu goyiy in kuŋko, illa nu ic niyine a naako kaawe do bi ka Iisa Masi di in muutuy taat ka etor. ³Do wiktin taar-at, nu bal gine gudurre taat naa gine riy samaane ho kolaw uŋjidu nam nu aziraw. ⁴In kaaw taat nu kaawiiko, nu balko gaarin kaawat in kaawin ku ilimdi a taa obin kayko. Kar gay, ta Ruwwin ta Buñdi kat gaarko gudurriti. ⁵Ansi-ak, ta ilim ta geemirro kat ɲaamiŋko ku aamintu do Iisa Masi. Kar gay, ku aamintu-ak, asaan ku talit gudurre ta Buñdi.

§§1:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.14.

*1:31 Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23.

Ilim ta Buḡdi

⁶Kar gay, nin oki, ya ni bilda gee kuuk darse do imaan, ni bildaag do bi ka ilimdi. Kar ilim-at gay, taar ta duniin-erro ho ta asdo min agindaw ku duniiner. Agindaw-ak, ḡuur asa ide. ⁷Kar gay, ilim ta Buḡdi taat ni kaawiy-an, taar ilim taat cigil awalle ho gee bal ibininti. Min Buḡ bal kilgiyin misa duniin di, ḡa siyit ko ilim-ata a ḡaate unḡinte do *darjiney. ⁸Min agindaw ku duniiner-aḡ yoo rakki oki bal ibinin ilim-ata. Yampa, ya ḡu ibinta, *Rabbin gay darjiner, ḡu doodaagdo ka etor. ⁹Kar gay, ar taat ḡu siirtu do Kitamner aman :

« Maan kaak yiriy rakki gem bal talin in odoy,
ḡa bal doriḡ in deḡgey
ho ḡa bal pakiriḡ do kaay,
Buḡ siyig do ḡuur kuuk elgiga. »[†]

¹⁰Sando, maan kaak cigile-aḡ, Buḡ baynintiḡ in Ruwwiney. Asaan Ruwwin ta Buḡdi, taar ibingig ay maanna, nam ka Buḡdi kaak cigile oki. ¹¹Ginno waan kaak ibingit pikirre ta gemor, illa ruwwin ta meenḡi. Ansi-ak, ginno waan kaak ibingit pikirre ta Buḡdi, illa Ruwwin ta meenḡi Buḡ. ¹²Ginteḡ gay bal gase ruwwin taat asa min do duniiner-anta. Kar gay, gi gas Ruwwin taat asa min do Buḡdi. Paa kat, gii ibiniḡ maan kaak Buḡ beriite in barkiney. ¹³Gamin-aḡ, ni kaawgigdo do geemir in filde kaak asa min ilim ta geemir. Kar gay, ni kaawa in filde kaak asa min Ruwwin ta Buḡdi. Ansii kat, ni gaariy baat ta seen ta Ruwwin ta Buḡdi do gee kuuk gasit Ruwwin-ata.

¹⁴Gem keeji di gediraado gasin seen taat asa min Ruwwin ta Buḡdi. Loci-ak, ḡa talaat seen-at ar maan ka bal baay ho ḡa gediraado ibininti. Gem yaa ibininti-

ak, illa in Ruwwin ta Buḡdi ja. ¹⁵Gem kaak gin Ruwwin ta Buḡdi nec ibine baaco ta gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. Kar gay, ginno gem kaak nec gaase baay tanḡi. ¹⁶Ka seener gay, ḡu siir do Kitamner aman :

« Waa ibingit pikirre ta Buḡdi ?

Ho waa kaak nec taayinḡi ? »[‡]

Kar ginte gay gin pikirre ta Iisa Masi.

Riy ta gay riyor ku Buḡdi

3 Gem kol siḡtay, wiktin taat nu baawiiko, nu bal gedire naako kaawe ar ku gee kuuk jaawa in Ruwwin ta Buḡdi. Kar gay, nu kaawaako ar ku gee ku duniiner di. Do imaanko taat do Iisa Masi, ku ar koogin ku ḡaada. ²Ansii ko, nu bildinḡo in kaawin kuuk meḡeḡ di ar see ka buwi. Nu balko bildinḡo in kaawin kuuk rada ar tee ka ander, asaan ku gediraado ibininḡo. Yoo diḡ oki ku gediraado misa, ³asaan ku goy misa ar gee ku duniiner. Ka seener, ku hasuudinay ho ku kaasuma benanniko. Ampa-ak gaara kadar ku ar gee ku duniiner ho goyinḡo sa ar ka geemir di wal maman ? ⁴Ya gem rakki kaawa aman : « Nun gem ka Pool » ho ka pey aman : « Nun gem ka Apoloos », ḡaar-ak gaarro kadar goyinḡo ar ka geemir di walla ?

⁵Ya ku bariya baaco, Apoloos kat waa, ho Pool gay waa ? Seertini, ni gay riyor ku Buḡdi di. Buḡ ḡaaminti a kuu aamine do Iisa Masi. Ni gina riy taat Buḡ berinti di. ⁶Nun Pool, nu gaarkon kaaw ta Buḡdi ar gem kaak taat eto. Apoloos gay, gaayaako in filde ar gem kaak leeji amay do et kaak nu taattu-aka. Kar ḡa Buḡ kat maadga. ⁷Ampa-ak, ḡaar kaak taate ho ḡaar kaak lee amay, seerco, ḡuur geen di. Illa Buḡ keeji di tatiko, asaan ḡaar di maadig et-aka. ⁸Iḡaar kaak taate in

[†]2:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 64.3.

[‡]2:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13.

ka lee amay, ŋuur sawa di. Ay gem di, Buŋ yaaji bere haginey uudin ta riyoy.⁹ Asaan seertini, ni gay riyor ku Buŋdi ho kuŋ gay ar morgo kaak ŋa gawniyo.

Pey, ku ar ger kaak Buŋ piniyo.¹⁰ Nun gay ar gem kaak gin ilim ho kaak iban pine geray. In barkin taat Buŋ beriidu, nu teesiit baay ta gerdi do werko ho waan ka pey astu piniŋ ger-aka. Kar gay, yaman ay gem di yaa pakire maman ŋaa pine do baay ta ger-aka.¹¹ Asaan baay ta gerdi, ŋaar Iisa Masi ho waan gediraado diye ta pey.¹² Ŋuur kuuk pina do baa ta ger-aka, daarin yaa pine in daabne, wal in poddine, wal in dambay kuuk kaalne ho daarin gay yaa pine in atay, wal in balgiga, wal in idam.¹³ Yiriya taat Buŋ yaa dukume seriine, ay gemo, riyoy yaa bayne waraŋ. Yiriya taar-at yaa ase in ako ho ak-at yaa gaare riy ta ay gemo, ya ta samaane wal ta samaanno.¹⁴ Ya waan pin do ger-aka ho wer kaak ŋa pintu-ak kat ak taggigdo, Buŋ yaaji berin haginey.¹⁵ Kar ya ak-at teeyig gay, riyoy-at uc maala. Gem-ak, Buŋ yaa jilinji. Kar gay, ŋaa gine ar gem kaak do b kiyw min do aki in pisinji ku orok.

¹⁶ Ku iban tam kadar kuŋ ko *ger ka Buŋdi ho Ruwwin ta Buŋdi goy do gelbinko wal maman ? ¹⁷ Ya waan kaak ni-gaag ger ka Buŋdi, Buŋ yaa idinji oki. Asaan ger ka Buŋdi, ŋaar *cawar ho kuŋ ko ger ka Buŋdi-aka.

¹⁸ Dakoŋ caaciyenno zinŋkiko : minninko-aŋ, ya waan kaak pakira kadar ŋa gin ilim do unco ka gee ku duniiner, illa ŋaa poocin ilim taar-ata. Paa kat, ŋaa gase ilim taat taŋ.¹⁹ Asaan ilim ta gee ku duniiner, do unji ka Buŋdi, taar bal baati. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Gee kuuk gin ilim, in neendaw ta maaniico di, Buŋ yaa obin ar ŋu obiy kumin ku yeero in

dada. »²⁰ Kitamne kaaw pey aman : « *Rabbin Buŋ ibingit pikirrico ta gee kuuk gin ilim ho ŋa iban kadar taar bal baati. »²¹ Ampa-ak, dakoŋ pisiriyenno in siŋ ku gemor, asaan okinco-aŋ, ŋuur kuŋko : ²² nun Pool, Apoloos ho in Piyer, okintini, ni kuŋko. Duniine, goye, muutu, gamin kuuk goy diŋka ho kuuk yaa ase neginda, okinco kuŋkon di. ²³ Kar kuŋ gay, kuŋ gee ku Iisa Masi ho Iisa Masi gay, ŋaar ka Buŋdi.

Taayiiik ta Pool do gee ku Korent

4 Nu raka a kuuni tale, nun Pool in Apoloos, ar gay riyor ku Iisa Masi, ar ŋuur kuuk Buŋ berco riyo a ŋuu imilin maan kaak ŋa cigiltu awalle do geemir. ² Ya ŋu ber riy do gemor, illa ŋaa gaare kadar ŋa nec ŋu amniyinji. ³ Do tanto gay, ya kuŋ kat dukumaadu seriine wal gay dukume seriiner oki, taar-at ginaadudo maanna. Nun meendu oki dukumaado seriine do kaar, ⁴ asaan adir osgitdo maan kaak nu nigtu. Kar gay, in taar-an oki, gaarro kadar nu goy goye kaak in botiliy do unji ka Buŋdi. Ka dukumaadu seriin-ak, ŋaar *Rabbin Buŋ. ⁵ Do bi ŋaar-ak ko, ya Rabbin Iisa Masi bal yeepe misa, dakoŋ dukumenno seriine. Kar wiktin taat ŋa yeepe, gamin kuuk cigil do gondikor, ŋaa imilinco waraŋ, in pikirre taat cigil do gelbin ka geemir oki. Ampaa ko, ay gem di yaa gase oziliikay min do Buŋdi.

⁶ Gem kol sintay, do paydin ta maaniko kat nu kaawtu do bi kanto in ka Apoloos a niiko gaare kuŋ oki yaa gine pa. Nu raka a kuu ibine baati ta maliy taat gee ibingit-anta. Maliy-at aman : « Waan yaa amilenno kara min botol taat Kitamne gaartu. » Nu kaawiy ampa-ak, asaan nu rakaado kuu pisiriye aman : « Nun aada gem kaak tatik aale, kin gay

⁹3:19 Wer ka gase kaawor do Zoob 5.13.

⁸3:20 Wer ka gase kaawor do Soom 94.11.

aada ka maala. » ⁷ Maa di ki pakiriy a ki pakgig eenjin ? Gamin okinco kuuk ki gintu-an, waa berjingu ? Ija Buñ doo di ? Di ya pa-ak, maa di ki pisiriyiy ar ñu baljin berin bere ?

⁸ Talonj kate ! Ku pakira a ku ginig ko gamin okinco. Do botol ta Buñdi, ku pakira a ku deet ko gay gamnar. Ku pakira a ku teet ko meennaw. Hey kunjo-anju ! Ya ka seener, ku teet meennaw, nin paliinna oki yaa teen in kunjo. ⁹ Nu kaawiy ampa-ak, asaan nin kuuk paliinna-an, nu pakira a Buñ leenti aar ta geemir tak-tak. Ni ar gee kuuk ñu obig a ñuu deenjo do unjo ka geemir. Ampa-ak, gee ku duniiner okinco yaa talin taabinni nam *dubal ku Buñdi oki yaa tale. ¹⁰ Ni oliyay do saan ta Iisa Masi, kar kunj gay pakira a in Iisa Masi, ku gin ilim dakina ! Ni ginno gudurre, kar kunj gay pakira a ku gin gudurre dakina ! Gee dakina poocaani, kar kunj gay pakira a ñu jaalaag sinjo ! ¹¹ Nin gay, yoo diñka mey diyaani, ibin sa obinti ho ni bal gine kesuune oki. Gee koocaani ho ñu atkaani min ay wero. ¹² Ni gina riy in soriyni a nii gase tee ka binjini. Gee waraani ho nin gay barkiyaagu. Ñu taabiyaani ho nin gay subira di. ¹³ Ñu diyaani kaawin ooma ho nin gay telkaaco in taat ool di. Yoo diñka, gee yilaani pakgig gamin okinco kuuk Buñ kilgiytu. Ñu talaani ar maan kaak ñu orig ka suusi.

¹⁴ Nu balko siirin kaawin-an a sokan yaako deenjo. Kar gay, gem kol kooginay kuuk nu elgiyo, nu siirig a naako taayinjo. ¹⁵ Asaan ya ku gin gee dakina kuuk bildaako do bi ka Iisa Masi oki, takko ñaar rakki di. Wiktin taat nu iyiiko Kabarre ta Gala, nu gintu takko do goyinjo kaak do Iisa Masi. ¹⁶ Do bi ñaar-ak ko, nu taayaako a kuu ice botilil. ¹⁷ Paa ko, nu ñaamikonj Timote. Ñaar ar rondu do imaan. Nu elgiga ho ña gina riy ta Rabbine in botilti. Nu bildiig gee kuuk do *Egliznar okinco a maman ñuu goye

do botol ta Iisa Masi. Nu ñaamiig Timote a ñaako gaare pey maman nu garkiyig gee a ñuu goye do botol-ata.

¹⁸ Gee daarin minninko pakira a nu asaakonno pey. Ampaa ko, ñu dapiltu aale. ¹⁹ Kar gay, ya Buñ kat pildu botol, kodok di naako baawe. Ya nu ot do werko, nu raka tale riy ta gee ku dapilaw-aku. Nu raka ibine ya ka seener, ñu gin gudurre ta Buñdi wala ñu kaawa maalan di. ²⁰ Asaan do *Meennaw ta Buñdi, kaawin kuuk maalan di-ak, ñuur ginno werco, illa riy taat in gudurre ta Buñdi. ²¹ Kar kunj gay, ku raka maa ? Ku raka naako baa in ele ho in dalullaw, wal naako ice donkilo ?

Gee kuuk aamine in kuuk baaya munjam

5 Ay wero, nu dora gee kaawa a ku gin maan kaak patiy kaa. Gem rakki minninko weya in daaciy ta tacco. Way, maan ñaar-an, gee kuuk ibanno Buñ din sa gingigdo. ² In taar-an oki, ku dapiliy di-ak maman ? In maan kaak kuuniyaw-an, zer kuu gonde dakina ho kuu atkin gem-ak min do datikko. ³⁻⁴ Nun gay, ya nu serek minninko oki, ar nu goy do datikko ho kelmol sa in kunjon di. Ñaar-ak, nu dukumji ko seriin in sin ku *Rabbin Iisa Masi do gem kaak ginig maanna-anja. Kunjo oki, do wiktin taat ku ñume ho kelmol goy in kunjo, dukumonjit seriin-an in gudurre ta Rabbinte Iisa : ⁵ beronj gem-ak do *Seetanner a ziy kaak goy kaak do zunuubinnar-ak yaa nige. Paa kat, do yiri taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe, ñaa gedire gase jile ka ruwwiney.

⁶ Dapilijnko-ak, ñaar ginno baay tak-tak. Ku ibanno ga ? Ya waan gina mappa, ña liya gel sood di, kar okinji, ña uciy gusus. ⁷ Gel-at, taar ar zunuubinna kuuk goy do datikko. Ñaar-ak, rason zunuubinna-ak serek a kuu kuuniye pey *cawar do unji ka Buñdi. Ka

seener, ku kuuniytu ko cawar-ak, asaan Iisa Masi mat do bi kante ar roŋ tamgi kaak ŋu bertu *satkin awalle do iidin ta *Paakdi. ⁸Do bi ŋaar-ak, goyinte ar gee kuuk awalle iidiytu iidin ta Paak in gelbin ka cawar ho in seene. Yampa, dakinte goyenno ar ŋuur kuuk iidiyiit iidinat in zunuubinna ho in jookumuwo-ata.

⁹Do maktumner taat nu siiriikon dak ko, nu taayin ko a kuu goye serek min gee kuuk goyinco jookumo. ¹⁰Nu kaawiy ampa-ak, nu kaawdo do ŋuur kuuk jookumo ho bal aamine misa do Iisa Masi. Nu kaawdo a kuu goye serek tak-tak min gee-aku, ŋuur kuuk atka tamanaw ta duniiner, kuuk kokinay, kuuk abdiya margina. Ya ampa-ak, illa kuu rasin duniine ! ¹¹Nu kaawa do bi ka ŋuur kuuk kaawa a ŋu siŋtiko do Iisa Masi, kar goyinco gay jookumo. Ŋu atka tamanaw ta duniiner, ŋu abdiya buŋnay, ŋu wara gee, ŋu sakriyaw ho ŋu kokinay. Goyon serek min gee-aku ho dakon teenno bat in ŋuura. ¹²⁻¹³Ŋuur kuuk bal aamine misa do Iisa Masi gay, ŋa nunno kat yaaco dukume seriine, illa Buŋ meenji. Kar do ŋuur kuuk aamin ko do Iisa Masi gay, ku gin botol taat kuuco dukume seriine. Asaan ŋu siir do Kitamner aman : « Atkon gem kaak jookumo min do datikko. »*

Siŋta sakkiyaado eenco do unco ka gee ku duniiner

6 Kar ya minninko rakki gin kaaw in sinji, maa di ŋa gediriy iyin do unco ka gee ku duniiner a ŋuuco talin kaawco ? Samaan-ak zer ŋaa iyin do unco ka gee ku Buŋdi kat kuuk yaaco talinti. ²Ku ibanno kadar ŋu gee ku Buŋdi kat kuuk asaaco dukume seriin do gee kuuk do duniiner okinco walla ? Kar zer ya kuŋ kat kuuk yaaco dukume seriin-ak, maa di ya ku gin kaaw kapak di, ku

gedirgiydo talinti. ³Ku ibanno ga ? Ŋa ginte ko kuuk yaaco dukume seriin do *dubal ku Buŋdi. Kar zer ya ta ampa-ak, maa di gi gedirgiydo talin kaawin kuuk do duniiner-anta ? ⁴Kar gay, ya ku gin kaawin ar ŋuur-aŋku, maa di ku iyii do ŋuur kuuk gee ku *Eglizdi talaagu ar maan ka maala ? ⁵Sokaŋ daggikonno walla ? Minninko-aŋ kat ginno tak-tak gem kaak gin ilim ho nec talin kaawin ku siŋta kuuk aamin do Iisa Masi walla ? ⁶Kar kuŋko, minninko rakki iyii giji do unco ka gay dukume seriiner kuuk ibanno Buŋ-ak gay maa ?

⁷Ka seener, do datikko, ku gin ko gee kuuk sakkiya siŋtiko. Ŋaar-ak gaara ko kadar biŋkiko gallo do unji ka Buŋdi. Ya gem gingikonno gamin kuuk in botilco, kuu subire guna min kuu iyin do unco ka gay seriiner. Ya gem soka gaminko oki, kuu rasiŋ guna min ku sakkiyiŋji. ⁸Kar sando, kuŋ maaniikon gay gina gamin kuuk in botilcodo. In raade, ku tiyaag siŋtiko kuuk aamin do Iisa Masi ! ⁹Ku ibanno ga ? Ŋuur kuuk gina gamin kuuk in botilcodo unjaado do *Meennaw ta Buŋdi. Dakon caaciyenno ziŋkiko ! Ibinon tam kadar gee kuuk baaya munjam, kuuk abdiya margina, kuuk kokina miday wal daad kara, kuuk delesinay, ¹⁰kuuk kokinay, kuuk atka tamanaw ta duniiner, kuuk sakriyaw, kuuk wara gee, kuuk gaama gamin ku geemir, okinco-aŋ unjaado do Meennaw ta Buŋdi. ¹¹Ampaa ko, awalle minninko daarin giŋgiyo. Kar diŋ gay, ku gin ko *cawar do unji ka Buŋdi, ku gin ko geenji ho ku goy ko goye kaak in botiliy in siŋ ku *Rabbinde Iisa Masi ho in gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi.

Ziŋkite, ŋuur ku Buŋdi

¹²Gee daarin minninko kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan

**5:12-13 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.7.

kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener, kar gay min gamin okiŋco-aŋ, daar-iŋ gaayaakonno. Nun oki, naa gedire kaawe aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kar gay, nu rasaado zir gamin-aŋ yaadu gedire. ¹³ Ku kaawa pey aman : « Tee, ŋaar ɓaa do adir ho ad sa, ŋaar yoka teen di. » Kaaw-an ka seener, kar gay, tee iŋ adi, Buŋ yaa idiŋ seerco. Kar gay, Buŋ bal giniŋ zi ka gemor a ŋaa ɓaaye munjam. Zi ka gemor, ŋaar do Rabbiner, ho Rabbin sa, ŋaar do zi ka gemor-aka. ¹⁴ Ka seener, Buŋ kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muuti yaate nooyinte, ginte oki, iŋ gudurrey ta meenji.

¹⁵ Ku ibanno ga ? Zinŋkiko, ŋuur num iŋ zi ka Iisa Masi. Ampa-ak, ya waan wey iŋ azbiŋca, ar ŋa ic min zi ka Iisa Masi ho ŋa numig iŋ kanti. Taar-at kuunaydo kat bat ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Gem kaak wey iŋ azbiŋca-ak, seerco, ŋu num ar zi ka gem rakki. Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Seerco, ŋuu gine ar zi ka gem rakki. »^{††} ¹⁷ Kar gay, gem kaak num iŋ Rabbinte Iisa Masi, seerco, ruwwinco rakki.

¹⁸ Yaman, cimɔŋ kayko cat min ɓaaye ka munjam-aka. Zunuubinna okiŋco ku pey, ŋuur kara min do zi ka gemor. Kar gay, gem kaak ɓaaya munjam-ak, ŋaar gina zunuubinna do ziy ka meenji. ¹⁹ Ku ibanno ga ? Zinŋkiko, ŋuur ger ka Ruwwin ta Buŋdi. Ŋaar Buŋ kat berkonta ho ta goy do zinŋkiko. Ampa-ak, zinŋkiko, ŋuur kuŋkonno, ŋu ku Buŋdi. ²⁰ Buŋ kappiy dakina a ku kuuniye geenji. Ŋaar-ak, iŋ zinŋkiko-aŋ, zeedoŋ kuu jaaliŋ siŋ ku Buŋdi kuwa iŋ ay maan kaak ku giniyo.

Taayiik ta Pool do bi ka obindi

7 Diŋ naako yeepe kat do maan kaak ku siiriidu awalle aman : « Ya gem

obaado daatik sa guna. » ² Kar gay, iŋ goye ka duniiner kaak jookum-aŋ, guna, ay gemo yaa obe daatik ta meenji ho ay geema yaa obe mitik ka meenti. ³ Ya ŋu obe, mitko newsaado kop do daaciy ho daatik sa newsaado kop do mitti. ⁴ Daatik gediraado gine maan kaak ta rakiy di iŋ zit ka meenti, asaan zit-ak, ŋaar ka mitti oki. Ho mitik sa gediraado gine maan kaak ŋa rakiy di iŋ ziy ka meenji, asaan ziy-ak, ŋaar ka daaciy oki. ⁵ Ŋaar-ak, do danjilco, daatik pooaagdo mitti ho mitik sa pooaatdo daaciy. Kar gay, illa ŋuu deen ja kaawco a ŋuu deediŋ danjilco do wiktin sood di, ŋuu unje kayco do inde ka Buŋdi. Kar ya wiktin-at bire, ŋuu yeepe do danjilco. Yampa, ŋu gediraacodo do zinŋkiko, paa *Seetanne yaa gase botol taat ŋaa gecinco.

⁶⁻⁷ Do tanto gay, gee okiŋco yaa goye bal daadi ar nunu. Kar gay, nu kaawaakonno a kuu gine ampa. Kar ya ku raka gine pa, sokaŋ obaakonno. Ay gem di iŋ bere kaak Buŋ beriji : rakki, Buŋ berji bere ka aŋka, ho ka rakki gay, ŋa berji bere ka pey.

⁸ Do ŋuur kuuk bal obe misa ho do murgilgal, nu kaawaaco a samaane ŋuu goye bal obe ar nunu. ⁹ Kar ya ku gediraakonno do zinŋkiko gay, ŋaar-ak, oboŋ. Ya ku ob-ak, guna min baykon di yaako deenjo.

¹⁰ Diŋ naaco kaawe do ŋuur kuuk ob ko. Maan kaak naa kaawe-aŋ (ŋa nununno di kaak kaawga, ŋa *Rabbin meenji) daatik rasaagdo mitti. ¹¹ Kar ya daatik rasig mitti gay, illa taa goye maala wal taa amre iŋ mitti, ho mitik sa, totiraatdo daaciy.

¹² Diŋ naaco kaawe do ŋuur kuuk pey. Kaaw-an (ŋa nunu kat kaawta, ŋa Rabbinno) ya siŋ rakki daaciy bal aamine misa do Iisa Masi ho ta ooy a ŋuu saaye,

^{††}6:16 Wer ka gase kaawor do Zenenez 2.24.

ɲaa totirintido. ¹³ Ampaa di oki, ya boo rakki mitti bal aamine misa ho ɲa ooy a ɲuu saaye, taa rasiɲjido. ¹⁴ Ka seener, mitik kaak bal aamine gay, do bi ka daaciy taat aamine, Buɲ talaag ar ɲa mitti kaak taɓ do unji. Ampaa di oki, daatik taat bal aamine, do bi ka mitti kaak aamine, do unji ka Buɲdi, ta daaciy ta taɓ. Pa-ak, kooginco oki, do unji ka Buɲji, ɲu buuminno.

¹⁵ Kar gay, ya ɲaar kaak bal aamine raka totiriika, ɲaar-ak, ɲu totironj. Ampa-ak, ɲuur kuuk aamine, ɲu imil kayco. Kar gay, Buɲ kolinjo a kuu goye do aapiyer. ¹⁶ Ku ibanno maan kaak yaa kuuniye. Kan daatik taat aamin-anta, ka ibanno wal mitke yaa aamine ho ɲaa gase jileɲ ga ? Kiɲ mitik kaak aamin-aɲka, ki ibanno wal daaciɲ yaa aamine ho taa gase jileɲ ga ?

Goye ka gemor do unji ka Buɲdi

¹⁷ Do wiktin taat Buɲ kolinjo, kuɲ goy goye kaak Rabbin Buɲ weenjo. Ampa-ak, min kaaw taat nu kaawtu-anta, ay gemo yaa obin goyiɲji ɲaar-aka. ɲaar-aɲ ko taaye kaak nu taayig *Eglizna okiɲco. ¹⁸ Ya gem kaak ɲu *ɗukumji ko selɲo do wiktin taat Buɲ koliiga, illa ɲaa goye paa di.† Ya gem kaak ɲu balji dukume misa selɲo do wiktin taat Buɲ koliiga, ɲaa bariyenno botol bat ta ɲuɲji dukume selɲo. ¹⁹ Ya ɲu dukumji selɲo wala ɲu balji dukume oki, ginaado maanna. Maan kaak samaan-ak, illa ɲaa aade taat Buɲ kaawtu do Kitamner. ²⁰ Illa ay gemo yaa obin goyiɲji kaak do wiktin taat Buɲ koliiga. ²¹ Do wiktin taat Buɲ kolinɲiɲ-ak, kiɲ berre walla ? Dak moyenno do taar-ata. Kar ya ɲu beraajin botol taat kii imile kaan-ak, ob baati. ²² Ka seener, berre kaak Rabbin Buɲ koltu-ak, do unji ka Buɲdi, ɲa imil

ko kaay min berriɲkaw. Kar ɲaar kaak berredo do wiktin taat Rabbin Buɲ koliiga, ɲa berre ka Iisa Masi. ²³ Buɲ kappiy dakina a kuu kuuniye geenji. ɲaar-ak, dakoɲ ginenna berriɲ ku geemir. ²⁴ Ka seener, gem kol siɲtay, illa ay gemo yaa goye do unji ka Buɲdi ar goyiɲji kaak min Buɲ koliiga.

Taayika do ɲuur kuuk bal obe ho in murgilgal

²⁵ Do ɲuur kuuk bal obe misa, nu bal gine kaaw taat asa min do Rabbinte. Kar gay, in barkin taat Rabbin Buɲ beridu, naa taayinco in kaaw taat nec ɲuu obin bombo. ²⁶ Do bi ka taabin taat diɲ goy kaate-anta, nu pakira a guna ay gemo yaa goye bal obe. ²⁷ ɲaar kaak gin ko daatko, ɲaa totirintido. ɲaar kaak bal gineɲ gay, ɲaa obenno. ²⁸ Kar ya ki ob gay, ki bal nige maanna do unji ka Buɲdi. Kar ya gemso kat obe, taar oki bal nige maanna. Kar ɲuur kuuk ob gay, taabinco yaa gine dakina do duniin-anta ho nu rakaado kuu aawin taabin-anta.

²⁹ Gem kol siɲtay, nu kaawiy ampa-ak, asaan wiktin taat Buɲ beriite, taar sood di. ɲaar-ak min diɲka, illa ɲuur kuuk gin daad-ak yaa gine riy do Buɲdi ar ɲu bal gine daadi. ³⁰ ɲuur kuuk ala diɲka, ɲuu gine ar ɲu allo. ɲuur kuuk aaciyaɲ, ɲuu gine ar ɲu aacaydo. ɲuur kuuk gidiya gamna, ɲuu gine ar gamin-aɲ kuncoɗo. ³¹ ɲuur kuuk atka tamanaw ta duniiner, illa ɲuu atkenno tamanaw-anta, asaan duniin taat diɲ ku taliy-an, taar yaa bire.

³² Nu rakaado kuu ice kelimko. ɲaar kaak bal obe misa, ɲaar ic kelmoy do gamin ku Rabbin Iisa ho ɲa bariya botol taat ɲaa gine maan kaak Rabbin rakiyo. ³³ Kar ɲaar kaak ob daatik gay, ɲaar ic kelmoy do gamin ku duniiner ho ɲa

†7:18 'ɲuu goye paa di' : Yuudinna daarin, ya ɲu dukumco selɲo, ɲu bariyiy pey botol taat ɲu giniy ziɲkico a gee yaa talin ar ɲu bal dukume selɲo. ɲu giniy ansi-ak a ɲuu pocin abaadinco ho ɲuu ice ta pey.

bariya botol taat ŋaa gine maan kaak daaciy rakiyo. ³⁴Ŋaar-ak ko, kelmoy deedtu werin seera. Ampaa ko, daatik taat bal gine mitko wala gemso oki, ŋuur ic kelliinco dō gamin ku Rabbīn Iisa, asaan ŋu bariya botol taat ŋuu kuuniye geenji kunji in riyco ho in pikirrico. Kar daatik taat ob gay, taar ic kelimti dō gamin ku duniiner ho ta bariya botol taat taa gine maan kaak mitti rakiyo.

³⁵Nu kaawtu ampa-ak a naako gaay-injo, yampa, nu asiraakonno. Kar gay, nu raka a kuu gine maan kaak yaako kuuniyen di ho kaak yaako gaayinjo kuu aadin *Rabbīn Iisa Masi in gelbin rakki.

³⁶Ya waan minninko ogir gemso ho ŋa taaya dō obinti, kar ŋa tala kadar gintit rada dō gemso-ata wala ŋa raka obinti asaan niyiney dakina dō daatkuwti, ŋaar-ak, illa ŋaa obinti. Ŋa bal nige maanna dō unji ka Buŋdi. ³⁷Kar gay, ya waan kaak ic niyin min dō gelbiney a ŋa obaado ho ŋa wakaatdō gemsoy, ya ŋu bal asirinji ho ŋa tala kadar ŋaaji gedire dō ziy, ŋaar-ak, ŋa gin maan kaak samaane. ³⁸Ansi-ak, waan kaak obit gemsoy-ak, gin maan kaak samaane, ho waan kaak bal obin tanji gay, gin maan kaak samaan paka.

³⁹Daatik taat mitti goy in odinay, taar ginno botol taat taa obe mitik ka pey. Kar gay, ya mitti mate, ŋaar-ak, ta gin botol taat taa obe mitik kaak ta rakiyo ya ŋa gem ka Iisa Masi. ⁴⁰Kar gay, dō tanto, ya ta goy bal mitko, galilti yaa gine dakin paka ho nu pakira kadar kaawor-an asa min Ruwwin ta Buŋdi.

Taayika dō bi ka kum ka satkiner

8 Din naako kaawe dō bi ka kum kaak ŋu satgiytu dō buŋniydi. Ka seener, ginte okinte, gi gin ibine. Ibine-ak ŋaamaag gemo, ŋa dapiliyo. Kar elen

gay gaayaag gee, ŋu goyiy bombo dō imaanco. ²Ya waan pakira a ŋa iban maanna, ŋaar-ak, ŋa ibanno misa baay ta maanna-aka. ³Kar ŋaar kaak el Buŋ gay, Buŋ oki ibingig kadar ŋa kanji. ⁴Dō bi ŋaar-aŋ, kum kaak ŋu satgiytu dō buŋniydi-aŋ, gi gin botol taat gii teenji wala kawwi? Gi iban kadar dō duniiner-an, buŋnay, ŋuur maan kaak maalan di, asaan Buŋ, ŋaar rakki di ho ginno ka pey. ⁵Ka seener, gee kaawa a buŋ-nay goy kuwa ka samaaner ho kedfer. Dō gelbinco, ŋu abdiya buŋnay dakina ho in rabbinnay oki. ⁶Kar sando, loten gay, Buŋ ŋaar rakki di. Ŋaar ko Tatte, ŋa kilgiyig gamin okinco, ho dō saan tanji ko, gi goyiyo. *Rabbinte oki, ŋaar rakki di. Ŋaar ko Iisa Masi. In ŋaar di, gamin okinco goyiyo, ho in ŋaar di oki, gi siikimiyo.

⁷Kar gay, dō datikko, goy gee daar-in kuuk ibingitdō kaaw-anta. Yoo dinka, daarin, abdiye ka buŋniydi-ak goy di dō kayco. Ya ŋu tiya kum ka *satkiner, ŋu pakira kadar kum-ak, ŋu dapsiyig dō buŋnay kuuk ka seener. Ansii ko, ŋu aawiy zinikco kadar ŋu *cawarro, asaan pikirrico sooda.⁸ ⁸Gamin ku teendi, ŋuur gaaydō gemo dō unji ka Buŋdi. Ya gi taado, ginno maan kaak yaate arme, ho ya gi tiyaw oki, ginno maan kaak yaate gaayinte.

⁹Kuŋ gin botol taat kuu teen gamin okinco kuuk ku rakiyo. Kar gay, ya-man goyon godom, yampa, ŋuur kuuk bal gine gudurre dō imaan yaa jage dō saan tanjo. ¹⁰Ka seener, ku gin ibine ŋaar-aŋka. Kar ya gee kuuk pikirrico sooda talaako ku goy tee kum ka satkiner atta dō ger ka marginar, ŋu pakiraado kadar ŋuur oki yaa tee walla? ¹¹Ampa-ak, in ibininjo-ak ko, ku jagiig sintiko kuuk aditco seera, ŋu baay rawte.

⁸8:7 Gee ŋuur-ak, aditco osaw dō maan kaak kuuniye dō ŋuur kuuk aada botol ta Rabbīn Iisa Masi.

Kar gay, do saan taŋco ko, Rabbin Iisa Masi mattu. ¹²Ŋaar-ak, ku gina maan kaak samaanno do siŋtiko-aku ho ku gurbiliit pikirrico taat sood-ata. Ansi-ak, ku gin zunuubinna do unji ka Iisa Masi. ¹³Ampa-ak, ya tee kaak nu tiy di iyaag siŋdu ŋa jagiy min botol ta Buŋdi, ŋaar-ak, naa rasiŋ tee ka kumar tak-tak, asaan do saan tanto, nu rakaado siŋdu yaa jage min botol ta Buŋdi.

Hagin ta riy ta paliine

9 Nun oki gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di, wal maman ? Nun *paliine ka Iisa Masi wal kawwi ? Nu talig Rabbin Iisa Masi, wal nu bal tal-inji ? Ya ku aamin iŋ siŋ ku *Rabbin Iisa Masi-aŋ wal iŋ riy taat nu gintu do datikko doo di ? ²Ya gee daariŋ pooc ooye a nu paliine oki, lokoŋ gay, nu paliine, asaan numiŋko kaak ku numtu iŋ Iisa Masi-ak gaara kadar ka seener, nu paliine.

³Naako kaawe maman nu imiliy kaar do uŋco ka ŋuur kuuk diyaadu kaawo : ⁴ni bal gine botol taat nii gase tee ho see iŋ riy taat ni giniyo walla ? ⁵Ya waan minninko gin daatko ho ta aamine, ŋa gin botol taat ŋa jaawguwe riy iŋ taara walla ? Ŋaar-aŋ ko maan kaak paliinna kuuk pey ho iŋ siŋtay ku *Rabbinte Iisa gintu ho Piyer oki. ⁶Wal nunu iŋ Barnabaas di kuuk yaa gase tee iŋ soriyni walla ? ⁷Maa askiriŋcir kaak meenji di kappiya koyey ? Maa gemir kaak taatgiy eto ho taado ronji ? Maa gemir kaak gooyaw ho saado buwa ?

⁸Kaawor-an, taar pikirredo ta geemir di, *gaanuun ka Muusa oki kaaw pa. ⁹Ka seener gay, do gaanuun ka Muusa ŋu siir aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakoŋ gootinjido biy a pa ŋaa tee ganduulinna. »^{ss} Do pikirriko, Buŋ kaawit kaaw-an do bi ka barkiydi walla

? ¹⁰Ha'a, ya taɓ-ak, ŋa kaawa do bi kani. Ka seener, ŋaar kaak gawnaw ho ŋaar kaak sedaw, seerco, ŋu diy kayco do maan kaak ŋuu gase. ¹¹Ar gay luwor luwiy busumji do morgoy, nin oki gaarit kaaw ta Buŋdi do datikko. Ŋaar-ak, ya ni pakira a nii gase maan minninko, ku talaag ŋa dakin aale walla ? ¹²Ya gee ku pey gin botol do gaminko, ŋaar-ak, nin gay gin paka, wal maman ? Kar iŋ taar-an oki, nin balko indinjo a kuuni bere maanna. Kar gay, ni icit taabin okintiti a paa nii gine maan kaak yaa peyin Kabarre ta Gala ta Iisa Masi yaa sinje iŋ uŋti.

¹³Ku iban tam kadar ŋuur kuuk gina riy do ger ka Buŋdi gasa teenco min do riyco-at di ho ŋuur kuuk dapsiyaag malle kaak gee bertu *satkine sa gasaat haginco min do gamin kuuk ŋu bertu-ak di. ¹⁴Paa ko, Rabbinte Iisa kaawtu oki a ŋuur kuuk riyco ta gaare Kabarre ta Gala, ŋuu gase teenco min do riyco-at di. ¹⁵Kar nun gay, nu bal gine pa. Nu siirgitdo kaaw-an a kuudu ŋaame maanna. Yampa, ya nu mata sa guna min naa inde maanna ! Ginno waan kaak yaa imiliŋ maan kaak nu dapiliy-aŋka. ¹⁶Nu dapilaado do bi kaak nu gaara Kabarre ta Gala. Asaan Buŋ berduut riy taat naa gaarin Kabarre-anta. Do gaayar ya nun kat gaargitdo Kabarre ta Gala-an do geemir. ¹⁷Ya meendu kat dofit riy-anta, nu gin botol taat naa gase maan do koyer. Kar gay, ŋa meendudo kaak dofta. Ŋa Buŋ kat berduut a naa gintoni. ¹⁸Ŋaar-ak, maan kaak naa gase do koyer gay moo ? Maanna-ak, ta galal ta gaare Kabarre ta Gala maalan di. Ya nu gin botol taat naa gase maanna oki, nu boodaado do bi ŋaar-aŋka.

¹⁹Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di. Kar gay, nu meendu ic niyine naa gine berre ka gee okinco a naa

^{ss}9:9 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4.

iyee gee dakin aale, ŋuu aamine dō Rabbin Iisa Masi. ²⁰ Ya nu goy iŋ *Yuudinna, nu ica goyiŋco a naa iyiŋco ŋuu aamine dō Iisa Masi. Ya gaanuun baldi diye pise oki, wiktin taat nu goy datik ta gee kuuk gaanuun diyco pise, goyindu ar kaŋco a naa iyiŋco ŋuur oki yaa aamine. ²¹ Ya nu goy iŋ gee kuuk aadgigdō gaanuun-ak sa, nu goy ar ŋuura a naa iyiŋco oki. Sando, ka seener gay, nu aadaag gaanuun ka Buŋdi, asaan nu karmiyaag gaanuun ka Iisa Masi. ²² Ya nu goy iŋ gee kuuk bal gine gudurre dō imaan sa, nu goy ar ŋuura a naa deŋriŋco dō imaanco. Ansii ko, nu goyiy iŋ ay gemo ho nu giniy ay maanna a naa iyiŋ daariŋ minnino a ŋuu gase jile. ²³ Riy okintit-an, nu ginaat a Kabarre ta Gala yaa sinje iŋ unti. Ansii kat, naa gasin haginertaat taat kaawtu dō unji ka Buŋdi.

²⁴ Ku iban tam kadar dō kaasumindi, gee okiŋco gadaw kar gem rakki di yaa iciŋ maan kaak ŋu diyiiico. Kuŋko oki, gadon kuu iciŋ maan kaak ŋu diyiiikooka. ²⁵ Gee okiŋco kuuk raka pakiŋ eenco dō gadir-ak, ŋuur taala ziŋkico ho ŋu gedirco dō ziŋkico dō gamin dakina. Ŋu giniy pa-ak a ŋuu iciŋ maan kaak ŋu diyiiico. Sando, maanna-ak taayaado aale. Kar ginte gay, gi giniy pa-ak a gii iciŋ maan kaak yaa goye doo. ²⁶ Ansii ko, dō botol ta Buŋdi, nu gaddo munjam. Nun ar gem kaak kaasuma iŋ kutpa ho mennido badam. ²⁷ Nu taabiyaag ko taabiye zir a naaji gedire. Yampa, nun meendu kaak gaarit kaaw ta Buŋdi dō gee daariŋ-an oki, siŋdu amilaado.

Gamin kuuk gee ku Israyeel gaariite

10 Gem kol siŋtay, nu rakaado a ku ibinaado baay ta maan kaak kuuniy awalle dō wiktin ta nabi Muusa. Dō wiktin taar-at, aginiyte okiŋco, Buŋ diyco uce a taaco gaare botol, ho okiŋco, ŋu aaltu barre ka dindiko. ^{*} ² Okiŋco, ŋu gintu geenji ku nabi Muusa iŋ *batiziye kaak ŋu batiziyyiŋ dō ucer ho dō barrer. ³ Ŋuur okiŋco tee tee kaak Buŋ paayiiico min ka samaaner†, ⁴ ho okiŋco, ŋu see amay kuuk asa min dō Buŋdi oki. Amay-ak amila min dō dambi kaak Buŋ berico. Dambi-ak jaawa iŋ ŋuura ho ŋaar ko Iisa Masi.‡ ⁵ Kar anuwco gay, Buŋ dapiŋ iŋ ŋuura. Paa ko, ŋu mattu taruwsin dō goosiner, dō ay wer kaak ŋu baayyo.¶

⁶ Gamin kuuk asco dō aginiyte-an yaate gaare botol taat samaane. Ampaa kat, gi diydo pey kayte dō gamin kuuk samaanno ar aginiyte gingiyo. ⁷ Ampa-ak, dakoŋ abdiyeno margina ar gee daariŋ minnino gingiy awalle. Ansii ko, ŋu siirtu dō Kitamner aman : « Gee goyiy keder a ŋuu tee ho ŋuu see, kar ŋu uciy waare iŋ daadi. »§ ⁸ Dakinte baayenno munjam ar daariŋ minnino gintu. Min ŋu gintu paa di, dō yiriy rakki di, gee orok seer iŋ subba alip (23 000) mattu.**

⁹ Dakinte gecinjido *Rabbin Iisa Masi ar ŋuura. Gee daariŋ minnino gecga. Ek di aalin deeyiigu dakap.†† ¹⁰ Dakinte gujumumenno dō Buŋdi ar gee daariŋ minnino. Gee ŋuur-ak, *dubil ka Buŋdi gay dee geemir asiigu da.‡‡

*10:1 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 13.21-22, 14.22-29.

†10:3 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 16.35.

‡10:4 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 16.4-35, Nombir 20.7-11.

¶10:5 Wer ka gase kaawor dō Nombir 14.16.

§10:7 Gee-ak margico, ŋu siy berki ka daabner ho ŋu guniiji. Kar ŋu tiyo, ŋu siyo ho ba aar, ŋu waariy dō unji ka margico-aka (Ekzood 32.6).

**10:8 Wer ka gase kaawor dō Nombir 25.1,9.

††10:9 Wer ka gase kaawor dō Nombir 21.5-6.

‡‡10:10 Wer ka gase kaawor dō Nombir 17.6-14.

¹¹ Gamin okiŋco kuuk asco-aŋ yaate gaare botol taat samaane. Ŋu siirig do Kitamner a gii goye godom, asaan gi goy do wiktin taat ba aaro. ¹² Ansii ko, gem kaak pakira a ŋa pey bombo, illa ŋaa goye godom pa ŋaa gale. ¹³ Gece okiŋji kaak ku aawtu-ak, gee okiŋco aawaaga. Buŋ, ŋaar kaawoy rakki di ho ŋa ooy-aado *Seetanne yaako gecijko inŋ gamin kuuk pakgit gudurriko. Kar do wiktin taat Seetanne geacaakonŋ gay, Buŋ yaako bere gudurre a kuu gediriŋ gece-aka ho ŋaako pile botol kuu imile kayko.

Peye min gamin ku marginar

¹⁴ Ŋaar-ak, nu kaawaako gem kol siŋ-tay kuuk nu elgiyo, abdiye ka marginar-aŋ, rasonŋ serek. ¹⁵ Nu kaawaako ar nu kaawa do gee kuuk gin ilim. Kuŋ maaniko pakironŋ do kaawor-anta. ¹⁶ Pakirinte do tee kaak gi tiyo ho do see kaak gi siyo do wiktin taat gi num do bi ka Rabbin Iisa Masi. Ya gi nume, gi dela barkin do Buŋdi do bi ka *kordin ta barkiner. Wik-tin taat gi siya min do kordindi-ata, gi num inŋ baar ku Iisa Masi ho wiktin taat gi deeda mappa gi tiyo oki, gi num inŋ zi ka Iisa Masi. ¹⁷ Mappa, ŋaar rakki di, kar ginterŋ gay dakina. Tee ka mappar-ak gaara kadar ginte okinte ar zi ka gem rakki di.

¹⁸ Pakirinte oki do abaadin ta gee ku Israyeel. Ka seener, ŋuur kuuk tiya kum ka *satkiner kaak ŋu dapsiytu do wer kaak ŋu pintu inŋ siŋ ku Buŋdi, ŋu num inŋ Buŋ meenji. ¹⁹ Ka seener, ya ŋu num inŋ Buŋ, ŋaar-ak gaara kadar kum kaak ŋu bertu satkin do marginar wal margin maaniico, ŋuur oki gin paydine walla ? Ha'a, ginno ! ²⁰ Kar gay, nu kaawaako, maan kaak ŋu beriy satkin do marginar, ŋu beraag do aaridnar, yampa do Buŋdifo.^f Nun gay rakaado tak-tak

kuu nume inŋ aaridna. ²¹ Ku gediraado see kordindi ta Rabbin Iisa ho kuu see pey ta aaridnar. Ku gediraado kuu tee tee ka Rabbin Iisa ho kuu tee pey ka aaridnar. ²² Gi raka nige adiy ka Rabbinte walla ? Gi gin gudurre pakgiga walla ? Ha'a, kawwi !

Gine gamin kuuk yaaji bere darjin do Buŋdi

²³ Gee daarinŋ kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener. Kar gay, min gamin okiŋco-aŋ, daarinŋ gaayaakonno. Gee-ak kaawa a nu ginit botol-ata, kar min gamin okiŋco-aŋ gay, daarinŋ gaayaakonno kuu siŋje do botol ta Buŋdi. ²⁴ Dakonŋ pakirenno do maan kaak yaako gaayinŋko kuŋ maaniikon di. Kar gay, pakironŋ oki do maan kaak yaa gaayinŋ eenko.

²⁵ Ku gin botol taat kuu tee kum okiŋji ka suuginer bal inde pa aditko yaa ose. ²⁶ Ku gin botol, asaan ŋu siir do Kitamner aman : « Kida ho inŋ gamin okiŋco kuuk goy do adiy, ŋuur ku Rabbin Buŋ. »^{§§}

²⁷ Ya waan kaak bal aamine kolinŋko a ku faa tee do geriy ho ku ooy kuu faawe, taanŋ gamin okiŋco kuuk ŋa beriko bal inde, pa aditko yaa ose. ²⁸ Kar gay, ya gem rakki kaawko aman : « Kum kaak ku tiy-aŋ, ŋaar gay marginar. » Ŋaar-ak, dakonŋ teenno pey do saan ta gem kaak kaawaako ho inŋ adiy kaak osaw-aka. ²⁹ Nu kaawtu pa-ak, asaan gem-ak adiy osaw, yampa nu kaawdo a aditko osa do bi ka kumar-aka.

Gee daarinŋ yaa inde a ya ni gin botol taat nii tee tee kaak ni rakiy di-ak, maa di nii ice ta ŋaar kaak adiy osaw-aka ho nii rasin ta maaniini ? ³⁰ Ya nu dela barkin do Buŋdi do tee kaak nu tiy-ak

^f**10:20** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.17.

^{§§}**10:26** Wer ka gase kaawor do Soom 24.1.

gay, maa di njuun osin pey do tee kaak nu dela ja barkine ?

³¹ Ampaa ko, ya ku tiyaw, wal ku siyaw, wal ku gina ay maanna oki, gin-guwoŋ a kuu bere *darjin do Buŋdi.

³² Dakoŋ ginenna tak-tak maan kaak yaa jage gee min botol ta Buŋdi, ya ŋu *Yu-dinna, wal ŋu Yuudinnado, wal gee ku *Egliz ka Buŋdi. ³³ Goyoŋ ar nunu. Nu zeedaw a naa gine ay maan kaak yaa ajbiye ay gemo. Nu baraydo maan kaak yaan gaayin nun meendu di. Kar gay, nu bariya maan kaak yaa gaaye gee dakin aale a ŋuu gase jile.

11 Icoŋ botol tanto ar nun oki ictu botol ta Iisa Masi.

Mitko iŋ daatko do uŋji ka Buŋdi

² Nu ozilaako asaan ku pakira lotu do ay maanna ho ku karmiyaag taaye kaak nu taayinŋko. ³ Kar gay, nu raka a kuu ibine maan rakki : Iisa Masi, ŋaar goy kaay ka ay mitko. Mitko, ŋaar goy kaati ka daatkor, ho Buŋ gay, ŋaar goy kaay ka Iisa Masi. ⁴ Do wiktin taat mitik inda Buŋ wal ŋa kaawa kaawin kuuk asa min do Buŋdi, ya ŋa gootig kaay, ŋa karmiyigido tatkuwiy Iisa Masi. ⁵ Kar gay, do wiktin taat daatik inda Buŋ wal ta kaawa kaawin kuuk asa min do Buŋdi, ya ta bal gootin kaati, ta karmiyigido ŋaar kaak goy kaati. Ŋaar-ak, sokaŋ yaa deenti ar kaati oode. ⁶ Ya daatik kat gootigido kaati gay, maa di duruwti oki ta dukumgitdo ? Kar ya daatik taat oode wal dukumit duruwti kat talaati sokiŋda gay, illa ta gootguwiŋ kaati.

⁷ Ya mitik raka inde Buŋ, ŋaa isenno maan do kaay, asaan Buŋ kilgiyig ar ŋaara ho ŋa gaara *darjiney. Kar daatik gay, taar gaara darjin ta mitkor. ⁸ Ka seener, Buŋ bal kilgiyiŋ mitko min do daatkor, kar gay, ta daatik kat ŋa kilgiyiit min do mitkor. ⁹ Buŋ bal kilgiyiŋ

mitko do bi ka daatkor, illa daatik kat ŋa kilgiyiit do bi ka mitkor.* ¹⁰ Ampaa ko, kaati ka daatkor-ak yaa goye goote. Ansi-ak gaara kadar ta karmiyaag kaak goy kaati ho *dubal ku Buŋdi oki yaa talinti.

¹¹ Taar-an ka seener. Kar gay, do goy-inte kaak iŋ *Rabbin Iisa Masi, bal daatko, mitik goyaado, ho bal mitko, daatik sa goyaado. ¹² Asaan uudin taat Buŋ kilgiyiit daatik min do mitkor, mitik oki, daatik kat weega ho okiŋco, ŋu asa min do Buŋdi.

¹³ Kuŋ maaniiko pakiroŋ ja. Do tanŋo, ya daatik inda Buŋ ho kaati bal goote-ak samaane walla ? ¹⁴ Ya ku talaat duniine, kuu ibine kadar mitik kaak rasit durwey bolok-ak, sokaŋ sa diyaaga. ¹⁵ Kar gay, daatik taat duruwti bolok-at, samaane, asaan Buŋ bertit durwe bolok a taa goote kaati. ¹⁶ Kar ya gem kaak meeliit kaawan gay, ŋaa ibine kadar do aadinni, nini wala *Egliz ka Buŋdi, ni rasgigdo daadi yaa abdiye bal goote ka kayco.

Tee ka Rabbiner

(Matiye 26.26-29, Maark 14.22-25, Luk 22.15-20)

¹⁷ Kar diŋ do maan kaak naako kaawe gay, nu gediraado naako oziliŋko, asaan numiŋko kaak ku numiy-ak iyaako nige kat dakina min siye. ¹⁸ Maan kaak awalle, ŋu kaawiidu-ak a ya ku nume, ku eera benanniko. Nu pakira kadar kaawan, seen oki yaa goye. ¹⁹ Ka seener, illa kuu eere benanniko, asaan ya ku eerro-ak, maman gee yaa ibiniŋ waraŋ ŋuur kuuk goy goye kaak iŋ botiliy do imaanco ? ²⁰ Ansi-ak, do wiktin taat ku nume, tee kaak ku tiy-ak, dakoŋ diyenno a ŋa tee ka *Rabbin Iisa, ²¹ asaan do wiktin ta teendi-ak, ay gem di tiya maan-nay. Ansi-ak, gee daariŋ goyiy iŋ meyco ho daariŋ gay sakriyaw. ²² Ku taado ho

*11:9 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.26-27, 2.18-23.

ku saado do geriyko walla ? Wal ku aanig *Egliz ka Buñdi ? Ku raka sokañ yaa deenɔo ŋuur kuuk bal gine maanna walla ? Di ku raka naako kaawe maa ? Naako oziliŋko walla ? Ha'a, do bi ŋaar-añ, nu ozilaakonno tuk.

²³ Ka seener, an kaaw taat nu gastu min do Rabbinte Iisa Masi ho taat nu gaariiko awalle : Rabbinte Iisa Masi, do aando taat ŋuu berin do pise ka midir, ŋa ictu mappa, ²⁴ ŋa deltu barkin do Buñdi, ŋa pirsiga ho ŋa kaawtu aman : « Ŋaar-añ zir. Nu beraakonj loko. Ginguwonj paa kat kuu moyguwe bir. » ²⁵ Min ŋu teetu, ŋa ictu *kordindi ho ŋa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara Jamaw ta marbinto taat Buñ asiy obe in gee in baar kunto. Ay wiktin taat ku siyaata, ginguwonj paa kat kuu moyguwe bir. »†

²⁶ Ka seener, ay wiktin taat ku tiya mappa-aka, ho ku siya kordindi-ata, ku gaaraat muutuy ta Rabbin Iisa Masi do geemir. Ginguwonj paa nam yiriy taat ŋaa yeepe. ²⁷ Ampaa ko, gem kaak tiyaag tee ka Rabbin Iisa, ho siyaat kordindiy ar ŋu gamin ku maala, ŋaar-ak parik yaa zuŋke do kaay, asaan ŋa aanig zi ho in baar ku Rabbin Iisa Masi. ²⁸ Ansi-ak, ya gem raka tee mappa-aka ho ŋaa see kordindi-ata, illa ŋaa pakiren ja do goyinji. ²⁹ Asaan gem kaak pakarro do zi ka Iisa Masi wiktin taat ŋa tiyaw ho ŋa siyaw gay, ŋaar-ak, ŋa meenji di zuŋkig parik do kaay. ³⁰ Do saan taar-an ko, minninko goy gee dakina kuuk raɗaw ho kuuk zinjiko galcodo, ho daarin kuuk mate oki. ³¹ Ya ginte maaniite pakira do goyinte-ak, Buñ dukumaatenno seriine. ³² Kar gay, ya Rabbin Buñ dukumaate seriine oki, ŋa taayaate a ŋaate diyinte do botildi a paa kat seriin taat yaa obin gee ku duniiner-at obiitenno.

³³ Ansi-ak, gem kol siytay, ya ku num do tee ka Iisa Masi-ak, yokonj zinjiko.

³⁴ Ya gem kaak mey diyaaga gay, illa ŋaa teen ja do geriy. Paa kat, ya ku nume, parik zuŋkiydo do kayko. Kar kaawin kuuk daarin gay, wiktin taat ya Buñ iy-intu do werkon di, naako gaasiŋco.

Bere kaak Ruwwin ta Buñdi beriy do geemir

12 Gem kol siytay, nu raka naako kaawe do bi ka bere kaak Ruwwin ta Buñdi beriy do geemir. Nu raka kuu ibinin seen taat do bi ka berindi-anja. ² Do wiktin taat ku bal aamine misa do Iisa Masi, ku iban maman ŋu daaniŋko nam ku abdiytu buɗnay kuuk kaawdo. ³ Do bi ŋaar-añ, nu kaawaako waraŋ : ya gem kaawa a Buñ yaa surpiyin Iisa Masi, ibinonj tam kadar Ruwwin ta Buñdi ŋaamaagdo ŋaa kaawe ampa. Kar gay, ya gem kaawa a Iisa Masi, ŋaar *Rabbine, illa Ruwwin ta Buñdi kat ŋaamaag ŋa kaawiy pa.

⁴ Bere ka Ruwwin ta Buñdi, ŋaar biyuwji dakina. Kar Ruwwin ta Buñdi gay, taar rakki di. ⁵ Riy taat gi giniy do Buñdi, taar biyuwti dakina. Kar Rabbin Iisa Masi gay, ŋaar rakki di. ⁶ Goy oki botilay dakina kuuk gi giniig gamin-anju, kar Buñ gay, ŋaar rakki di ho ŋaar bera gudurre do ay gemo a ŋaa gine ay maanna. ⁷ Buñ beraag bere do ay gemo a ŋaa gaarin gudurre ta Ruwwin ta Buñdi. Ŋa giniy ampa-ak a bere ŋaar-añ yaa gaayin gee okinco. ⁸ Do gem rakki, Ruwwin ta Buñdi berji bere a ŋaa kaawe in ilim, ho do ka pey gay, Ruwwin-at berji bere a ŋaa kaawe in ibine ka gamin ku Buñdi. Kar Ruwwin ta Buñdi gay, taar rakki di. ⁹ Do gem ka rakki, Ruwwin taar-at berji imaan taat bombo aale, ho do ka pey gay, Ruwwin taar-at di berji bere a ŋaa coole gee. ¹⁰ Do gem ka pey, Ruwwin-at berji bere a ŋaa gine gamin kuuk ajbay, ka pey gay gas bere

†11:25 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.6-8, Zeremi 31.31-34.

a ɲaa kaawe kaawin kuuk asa min dɔ Buɲdi, ka pey gay gas bere a ɲaa eerin ruwwin taat samaane iɲ taat samaanno, ka pey gay gas bere a ɲaa kaawe kaawin kuuk gee ibingigɔ ho ka pey gay gas bere a ɲaa gaariɲ kaawin-ak iɲ kuuk gee ibingigu. ¹¹ Gamin okiɲco-aɲ asa min dɔ Ruwwin taat rakki-an di. Ta beraag gamin-aɲ dɔ ay gemo ar kaak ta rakiy di.

Egliz ka Buɲdi ar zi ka gemor

¹² Talon zi ka gemor. ɲaar rakki di, kar ɲa gin gamin dakina. Gamin kuuk dakin-ak kuuniy zi ka gem rakki di. Geenji ku Iisa Masi oki ar zi ka gemor-aka. ¹³ Asaan Buɲ *baptiziyinte okinte iɲ Ruwwiney taat rakki di a gii kuuniye ar zi rakki, ɲa zi ka Iisa Masi. ɲa ginig maanna-ak lote okinte : kuuk *Yuudinna iɲ kuuk Yuuddinnaɔ, kuuk ɓerrina iɲ kuuk ɓerrinno. Gem kaak see amay, amay-ak goy dɔ adiy. Ampaa ko, ginte okinte, Buɲ diyte Ruwwiney taat rakki-an di, ho taar di taat goy dɔ gelbinte.

¹⁴ Zi ka gemor, ɲaar gin gamin dakina. ɲa da kuunayɔ iɲ maan rakki di. ¹⁵ Kar ya asen kat kaawa aman : « Nun pisenno, isginno iɲ ziɲka. » Iɲ taar-ata oki, ɲa amilaado kara min dɔ ziɲka-aku. ¹⁶ Kar ya denge kaawa aman : « Nun oddo, isginno iɲ ziɲka. » Iɲ taar-at oki, ta amilaado kara min dɔ ziɲka-aku. ¹⁷ Kar ya zi ka gemor okinji, ɲa od di ho denge ginno, maman gem-ak yaa cokiye ? Kar ya zi ka gemor okinji, ta denge di ho ete ginno, maman gem-ak yaa nibe ? ¹⁸ Kar gay, Buɲ diyig ay maanna dɔ zi ka gemor-ak ar kaak ɲa rakiyo. ¹⁹ Yampa, ya zi ka gemor kat kuuniy iɲ maan rakki di, ɲaar-ak wal ɲa zi ka gemor ! ²⁰ Ka seener, zi ka gemor, ɲaar rakki di, kar gammay gay dakina.

²¹ ɲaar-ak, od sa gediraado kaawe dɔ pise aman : « Nu rakaacinno. » Kaa sa gediraado kaawe dɔ ase aman : « Nu

rakaacinno. » ²² Kar gay, gamin ku zi ka gemor kuuk gee pakira a wal ɲu bal na-paanco oki, ya ɲu ginno, gem gediraado goye. ²³ Gamin kuuk dɔ zi ka gemor kuuk gi talaag ar maan kaak maalan di, gi beraaco horoomine. Kar ɲuur ku sokaɲ gay, gi beraaco horoomin paka. ²⁴ Gamin ku ziɲkite kuuk gee talaagu-ak, ɲuur turro giico bere horoomin dakina. Kar gay, gamin ku sokaɲ-ak, Buɲ leeyig dɔ zi ka gemor a ɲuu gase horoomin paka. ²⁵ Ansi-ak, eere goyaado dɔ zi ka gemor. Kar gay, dɔ zi-ak, gamin okiɲco-aɲ yaa gaaye benannico. ²⁶ Do zi ka gemor, ya maan rakki aawa rada, ɲaar-ak, zi okinji oki aawaw ho ya ɲu bera horoomine dɔ maan rakki, zi okinji aaciyaw iɲ ɲaara.

²⁷ Sando, kuɲ zi ka Iisa Masi ho ay gem di gin weriy. ²⁸ Ansii ko, Buɲ leetu gee kuuk yaa gine riy dɔ *Eglizdi. Awalle, ɲa lee ja paliinna, ka seeriɲkar, nabiinna, ho ka subbiɲkar gay, ɲuur kuuk bilda gee iɲ kaaw ta Buɲdi. Kar ba aaro, ɲa leetu ɲuur kuuk gina gamin kuuk ajbay, ɲuur kuuk coola gee, ɲuur kuuk ɲa berco bere ka gaaye geemir, ɲuur kuuk tala kaay ka Eglizdi ho ɲuur kuuk kaawa iɲ kaawin kuuk gee ibingigɔ.

²⁹ Okinco, ɲu paliinna walla ? Okinco, ɲu nabiinna walla ? Okinco, ɲu bilda gee iɲ kaaw ta Buɲdi walla ? Okinco, ɲu gina gamin kuuk ajbay walla ? ³⁰ Okinco, ɲu berco bere ka coole geemir walla ? Okinco, ɲu kaawa kaawin kuuk gee ibingigɔ wal ɲu gaaraag kaawin kuuk gee ibingigɔ-ak iɲ kuuk gee ibingigu walla ? Ha'a, taar-an taarro. ³¹ Kar kuɲ gay, bariyon bere kaak pakgig eenji.

Diɲ gay, naako gaare botol taat samaan paka.

Ele ka geemir

13 Ya nu kaawa iɲ kaawin ku geemir wal iɲ kaawin ku *ɗubal ku Buɲdi, kar nu ello geen gay, ɲaar-ak, nu

ar ale ka sindallel wal koril kuuk diya denjina. ²Ya nu nec kaawe ar nabiinne, ho nu gin ibine okinji nam nu iban gamin okinco kuuk cigile, ya imaandu nec naa janjin dambinay oki, kar nu ello geen gay, naar-ak, nu ar maan ka maala. ³Ya nu deedaag mallel okinji do pokirnar ho nu beraag zir a nuu accinji do aki oki, kar nu ello geen gay, naar-ak, gamin okinco kuuk nu giniy-an yaa uce maalan di.

⁴Gem kaak el geen gay, naar ic subirraw ho na gin sellinjaw do geemir. Naar hasuudince do, na pisiraydo ho na dappallo oki. ⁵Na ginno gamin kuuk arro, na baraydo do meenji di, na dapan do kodoki ho na obdo kaawin do adiy. ⁶Na aacaydo do gamin kuuk in botilcodo, illa na aaciya do nuur kuuk tab. ⁷Do ay wiktine, na saamiya do geemir, na amniyaagu, na diya kaay loco ho na icaaco subirraw.

⁸Ele, naar gaasdo tak-tak. Kar gay, yiriy rakki, kaawin ku nabiinnar yaa bire, nuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo yaa bugume cit-cit, ho nuur kuuk gin ibine oki, ibininco yaa rawte. ⁹Asaan ibine ka maaniite, naar da necdo ho kaawin kuuk nabiinna kaawgite oki, nuur da necdo. ¹⁰Kar gay, yiriy taat maan kaak samaan aale-ak yaa ase, gamin kuuk da necdo-ak yaa bire tak-tak.

¹¹Wiktin taat nu kapak, kaawor in pikirrer ar ta micor. Kar wiktin taat nu gin ko tatik gay, nu rasiit kooginaw. ¹²Din gi talaag gamin purus-purus ar gi tala do sawwapa taat soygume. Kar yiriy rakki gay, gi asiy talin unte waran. Din gay, ibinindu arumdu. Kar yiriy rakki gay, naa ibine tam ar Buu ibinginu.

¹³Din gin gamin subba kuuk gaasdo tak-tak : nuur ko imaan, ere kaak gi eriyo ho in ele. Kar kaak pakgig okinco-an gay, naar ele.

Barkin taat Buu beriy do numindi

14 Min gamin okinco-an, bariyon ja ele. Bariyon oki bere kaak Ruwwin ta Buudi beriy do geemir. Min bere okinji-an, bariyon ja a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buudi. ²Gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo gay, na kaawdo do geemir, illa do Buu meenji. Ginno gem kaak ibingit kaawoy, asaan in gudurre ta Ruwwin ta Buudi kat na kaawiy do bi ka gamin kuuk cigile. ³Kar naar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buudi gay, na kaawa do geemir a naa denrinco do imaanco, naa iskinco ho naa gaayinco nuu baa in unco. ⁴Naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, denra meenji di. Kar naar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buudi gay, denraag gee ku *Eglizdi.

⁵Kuu okinko, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo-an ku. Kar maan kaak nu rakiy samaan paka gay, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buudi. Ka seener, gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buudi-ak, pakgig naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, illa ya waan goy ja kaak nec gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu a nuu denrin gee ku Eglizdi. ⁶Gem kol sintay, nu indaako, ya nu baawko ho nu kaawaako illa in kaawin kuuk gee ibingigdo-an ku, paydinti gay maa ? Ha'a, ginno. Naar-ak, guna naako kaawe maan kaak Buu bayniidu, naako gaare ibine wal kaaw taat asa min do Buudi ho naako bildinjo maan rakki.

⁷Di pakiron do gamin ku palindinar, ar suraare wal gonko. Ya alinco kat bagdo samaane, maman gi ibinin riyinco ? ⁸Ya gee baa garta, kat punne allo samaane, maman gee yaa ibine nuu siye zin kico do gartar ? ⁹Kunko oki, ya ku kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo, maman nuu ibinin baat ta kaawko ?

Ŋaar-ak ar ku kaawa dō us di. ¹⁰Ka seener, dō duniiner, gin biyaw dakina ta kaawnar ho ay geen di iban baat ta kaawco. ¹¹Ya gem kaawaadu in̄ kaa-woy ho nu ibingitdō, ŋaar-ak, ŋa marte kaak asa min wer ka pey ho nun oki marte loci. ¹²Dakon̄ gineno ar gee kuuk kaawa in̄ biŋkico di aŋku. Kuŋ kuuk bariya bere kaak Ruwwin ta Buŋ beriy dō geemir, bariyon̄ ja bere kaak gaaya gee ku *Eglizdi yaa faa in̄ uŋco.

¹³Ampa-ak, ay gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdō-aku, illa ŋaa inde Buŋ a ŋaaji bere pey bere kaak ŋaa gaariŋ dō geemir in̄ kaawin kuuk gee ibingigu-aku. ¹⁴Asaan ya nu inda Buŋ in̄ kaawin kuuk gee ibingigdō-aku, ka seener, nu inda Buŋ dō gelbiner, kar kaar gay icdō maanna. ¹⁵Di ampa-aŋ, naa gine maman ? Naa inde Buŋ in̄ kaawin ku Ruwwin ta Buŋdi kuuk gee ibingigdō-aku ho in̄ ŋuur kuuk gee iban baaco oki. Naa riye in̄ riyin kuuk asa min Ruwwin ta Buŋdi ho in̄ ŋuur kuuk gee iban baaco oki. ¹⁶Yampa, ya ku gin dō datikko gem kaak as cokiye di ho ki dela barkin dō Buŋdi in̄ kaawin ku Ruwwin ta Buŋdi-aku, gem-ak ibinaado yoo maanti. Kar ya ŋa ibanno gay, maman ŋaa ooye a « *Aamin » dō kaawon̄-ata ? ¹⁷Ya ki del barkin dō Buŋdi in̄ kaawin kuuk gala oki, in̄ taar-at sa, ki bal gaayin̄ gem-aka.

¹⁸Nu dela barkin dō Buŋdi asaan nu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdō pakgiko kuŋ okiŋko. ¹⁹Kar gay, ya nu goy dō Eglizdi, guna naa kaawe kaawin sood di kuuk gee iban baaco a naa bilde gee, min naa kaawe kaawin dakin aale kuuk gee ibingigdō.

²⁰Gem kol siŋtay, dakon̄ talintido duniin-an ar koogina. Dō bi ka gaminti kuuk jookum gay, kuuniyon̄ ar koogina. Kar dō bi ka pikirre ta maaniikon̄ gay,

kuuniyon̄ ar gee ku aginda. ²¹Dō Kitamner, Buŋ kaaw aman :

« Naa kaawe dō gee-aŋ in̄ gee kuuk kaawco ŋu ibingitdō.

Naaco kaawe in̄ kaaw ta gee kuuk as min wer ka pey.

In̄ taar-an oki, ŋu cokiyaado kaawor. »[‡]

²²Ansii ko, bere kaak Ruwwin ta Buŋdi beriy dō gemor a ŋaa kaawe kaawin kuuk gee ibingigdō, ŋaar maan kaak gaara dō ŋuur kuuk bal aamine misa. Yampa, ŋa gaarro maanna dō ŋuur kuuk aamine. Kar bere ka Ruwwin ta Buŋdi beriy a gem yaa kaawe kaawin kuuk asa min dō Buŋdi gay, ŋaar maan kaak gaara dō ŋuur kuuk aamine. Yampa, ŋa gaarro maanna dō ŋuur kuuk bal aamine.

²³Di talon̄, ya ku num dō Eglizdi ho okiŋko ku kaawa kaawin kuuk gee ibingigdō ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa un̄jiko, ŋu talaako ar ku oliyay. ²⁴Kar gay, ya okiŋko ku kaawa kaawin kuuk asa min dō Buŋdi in̄ kaawin kuuk gee ibingigu ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa un̄jiko, ampa-ak, kaawko yaaco un̄je ho ŋuu ibiniŋ nigiŋco. ²⁵Ŋuu taliŋ waraŋ nigiŋco kaak cigil dō gelbinco. Dō bi ŋaar-ak, kodok di, ŋuu derse nam ŋuu noodfin̄ uŋninco keder ho ŋuu abdiye Buŋ aman : « Ka seener, Buŋ goy in̄ kuŋko ! »

Gee yaa goye in̄ karaamine dō Eglizdi

²⁶Di gem kol siŋtay, kuu gine maman ? Wiktin taat ku num dō *Eglizdi, minninko, rakki yaako ice riye, rakki yaako bildiŋko, rakki yaako kaawe gamin kuuk Buŋ bayniiji, rakki yaako gaare kaawo in̄ kaawin kuuk gee ibingigdō, ho rakki gay, yaako gaariŋco in̄ kaawin kuuk gee ibingigu. Gamin-aŋ okiŋco, illa ŋuuko iskiŋko dō imaanko. ²⁷Wiktin taat ku

[‡]14:21 Wer ka gase kaawor dō Ezaayi 28.11-12.

nume, ya gee daarin raka kaawe in kaawin kuuk gee ibingigdo, illa yaa gine gee seer wal subba di. Ay gem di yaa kaawe yaa rase do giji. Ya nu gaase, gem rakki yaa gaarin kaawinco-ak in kuuk gee ibingigu. ²⁸ Kar ya ginno gem kaak yaa gaarin kaawinco-ak gay, nuur kuuk raka kaawe in kaawin kuuk gee ibingigdo-ak, nuu pilenno binjico do Eglizdi. Illa nu inde Buḡ do aditko di. ²⁹ Kar do nabiinna gay, seer wal subba yaa ice kaawo. Kar nuur kuuk pey gay, nuu cokiyoŋco ho nuu tale ya kaawco-at kat taḡ wala kawwi. ³⁰ Kar gay, ya wiktin taat gem-ak kaawa misa, ya Buḡ bayin maanna do gem ka pey, illa gem kaak kaawa-ak yaa bugume. ³¹ Ampa-ak, okiŋko, ku gin botol taat kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buḡdi ho kuu rase do eenko. Ansii kat, ay gem di yaa gase bilde ho okiŋko, kuu iske zinjiko. ³² Gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Buḡdi-ak, illa ḡa gin gudurre taat ḡaa subire do kaawoy. ³³ Asaan ka seener, Buḡ, ḡaar Buḡ ka barjaalinerro, ḡaar Buḡ ka aapiyer.

Ar kaak ḡu gingiy do Eglizna okiŋco ku gee ku Buḡdi, ³⁴ daad yaa pilguwenno binjico wiktin taat ku ḡum sawa. Asaan do ḡumiŋko, nuur ginno botol taat ḡuu kaawe. Illa ḡuu goye in karaamine ar kaak *gaanuun kaawtu. ³⁵ Ya ḡu raka inde maan kaak ḡu ibanno baay oki, illa ḡuu indiguwe midiyco geero. Yampa, daatik ginno botol taa ice kaawo do uŋco ka gee ku Eglizdi.

³⁶ Ku pakira a kaaw ta Buḡdi tees min loko walla ? Wal ku pakira a kuḡ keekon di gasta ? ³⁷ Ya gem kaak pakira a ḡa nabiinŋe wal ḡa pakira a Ruwwin ta Buḡdi bayinji maanna, illa ḡaa ibine kadar kaaw taat nu siiriiko-an, ta kaaw

ta *Rabbin Buḡ. ³⁸ Ya gem kaak cokiyoŋgitdo kaaw-anta, Buḡ oki cokiyaagdo.

³⁹ Di ḡaar-ak, gem kol siŋtay, bariyoŋ bere ka Ruwwin ta Buḡdi a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Buḡdi. Kar gay, dakoŋco todenno do ḡuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku. ⁴⁰ Kar gay, zeedoŋ ku giniŋ gamin okiŋco in botilco ho in karaamine.

Nooye ka Iisa Masi

15 Gem kol siŋtay, nu raka pey diŋ kuu pakire do Kabarre ta Gala taat nu gaariiko awalle. Kabarre-at, ku ooyta ho ku obit samaane do gelbinko. ² In taar ko, Buḡ jiliiko ya ku obit kaaw-an bombo ar kaak nu gaariikonta. Yampa, imaanko uc maala. ³ Nu bildiŋko min awalle maan kaak ḡu bildintu nun meendu. Maan kaak pakgig gamin okiŋco, ḡaar ko aŋka : Iisa Masi mat do bi ka zunuubinnite ar kaak ḡu siirtu do Kitamner, ⁴ ḡu uŋjig do maginer ho yiriy ta subbiŋkar gay, Buḡ nooyiig min do muuti ar taat Kitamne kaawtu. ⁵ Min ḡa nooye, ḡa bayniiji do Piyer ho ḡa bayniico oki do paliinna daarin. ⁶ Kar ba aaro, ḡa bayniico do maajirna dakin pak miy beey ḡum werco rakki. Min maajirna-ak, daarin mate, kar anuwco gay goya. ⁷ Min ḡaar-ak, ḡa bayniiji do Zaak, kar ḡa bayniico do paliinna okiŋco.

⁸ Kar min ḡa bayinco ja do ḡuur okiŋco, kar kat ba aar, ḡa bayniidu lotu, nun kaak ar mic kaak ḡu weeyig koynay bal nece. ⁹ Asaan min paliinna okiŋco-an, nun di siŋdu allo tak-tak. Zer ya samaan-ak, nu bal nece ḡuun kolin a nu *paliine, asaan awalle, nu taabiyyig ko taabiye gee ku *Egliz ka Buḡdi. ¹⁰ Kar in barkin ta Buḡdi gay, nu gintu ar kaak ku talin-aŋka. Barkin taat Buḡ beriidu-an bal uce maala. Ya taḡ gay, in taar ko,

¹⁵:5 ‘paliinna daarin’ : Do Kitamner, ya ḡu kaawa a orok in seer-ak, ḡu kaawa do bi ka paliinnar ya odinco bal nece oki.

nu gintu riy dakin pak paliinna okiŋco. Kar riy taat nu giniy-an, ŋa nununno kat ginaata, ta barkin ta Buŋdi taat goy in nuu. ¹¹ Ansi-ak, ya ŋa nun kat gaarkon Kabarre ta Gala wal ya ŋu paliinna kuuk daariŋ sa, kaawni rakki di. An ko kaaw taat ni gaariyo ho taat ku aamintu.

Nooye ka gee ku mate

¹² Ya ni kaawaako a Buŋ nooyig Iisa Masi min do muuti, maa di minninko, daariŋ diyiya a gee ku mate, ŋuur nooydo ? ¹³ Ya gee ku mate nooydo, ŋaar-ak, Iisa Masi sa bal nooye. ¹⁴ Ho ya ŋa bal nooye, kaaw taat ni gaariy-an uc us maala, ho imaanko sa, bal baati. ¹⁵ Kar pey, ya ka seener gee kuuk mate ŋuur nooydo, ta-aŋ Buŋ oki bal nooyin Iisa Masi min do muuti. Ŋaar-ak, ni raada in maan kaak Buŋ gintu, asaan ni kaaw waraŋ a ŋa nooyga. Kar ya kaaw taat ŋu kaawiy-an ka seener, ŋaar-ak, ŋa bal nooyinji. ¹⁶ Asaan ya gee kuuk mate kat nooydo, ŋaar-ak, Iisa Masi oki, Buŋ bal nooyinji. ¹⁷ Kar ya Buŋ bal nooyinji gay, imaanko taat ku aamintu loci-at sa, taar us maala ho ku goy misa do zunuubiniko. ¹⁸ Ŋaar-ak, ŋuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate, ŋuur-ak rawte zinjico. ¹⁹ Ya gi diy gelbinte do Iisa Masi do goye ka diŋ di, ŋaar-ak, min gee okiŋco, ginter di ŋuute talinte aminda paka.

²⁰ Kar ka seener gay, Buŋ nooyig Iisa Masi min do muuti. Ŋa ŋaar ko nooy awalle a ŋaa gaare kadar botol pile a gee ku mate yaa nooye oki. ²¹ Ka seener, ar muut unjitu do duniiner in botol ta gem rakki di, ampa ko, nooye oki astu in botol ta gem rakki di.

²² Gee okiŋco mataw asaan ŋu koo-gin ku Aadum. Ansii ko, ŋuur kuuk

num in Iisa Masi, okiŋco yaa gase goye. ²³ Kar gay, ay gem di yaa yoke kamney : Iisa Masi, ŋaar ogirco do gee okiŋco do nooyindi, kar kat yaa ase geenji do wiktin taat ŋaa yeepe. ²⁴ Kar ba aaro, duniin yaa gaaseŋ kate. Do wiktin taarat, Iisa Masi yaa idiŋ ruwinnay kuuk jookumo okiŋco, in aginduwco okiŋco ho in ŋuur okiŋco kuuk gin gudurre do duniiner ho ŋaaji berin Meennaw do Tatte Buŋ. ²⁵ Asaan Iisa Masi yaa tee Meennuwiŋ nam yiriŋ taat Buŋ yaaco nosire do adiney okiŋco, ŋuu gine wer ka lee asinji. ²⁶ Adin kaak Buŋ asiŋ ide ba aar-ak, taar muutu. ²⁷ Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman : « Buŋ diyig Iisa Masi kaaco ka gamin okiŋco. »** Kar min gamin-aŋ gay, Buŋ meenji attanno, asaan ŋaar di kaak berji gudurre do Iisa do gamin-aŋku. ²⁸ Ka seener, wiktin taat Buŋ yaa diyin Iisa Masi kaaco ka gamin okiŋco, meenji Buŋ di yaa goye kaaci. Hiyya, Buŋ keeji di yaa goye tak-tak kaaco ka gamin okiŋco.

²⁹ Di talon, gee daariŋ kuuk gina batem do saan ta siŋtico kuuk mat bal batiziye.†† Ŋu giniy pa-ak a ŋuu gase maa ? Ya gee kuuk mat nooydo-ak, maa di pey gee-ak giniy batem do bi kaŋco ? ³⁰ Kar nini gay, maa di ay wiktine, ni beriy zinjini do taabiner ? ³¹ Gem kol siŋtay, kun kawta, nu goy ko do taabin ta muuti di. Nu kaawaako, ya ka seener adir portiko in kuŋko, asaan ku aamin in siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi, kaaw taat nu kaawiy-an oki, taar ka seener. ³² Wik-tin taat nu goyiy do geeger ka Epeeŋ, ŋu taabiŋin ko taabiye. Nu gintu ar nu taasina in kumin ku yeero. Ya nu taasina do bi ka gamin ku duniiner-aŋ, naa gase maa ? Kar pey ya gee kat nooydo

§15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

**15:27 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

††15:29 'gee daariŋ kuuk gina batem do saan ka siŋtico kuuk mat bal batiziye' : Pool kaawiy ansi-ak, ŋa kaawa do bi ka maan kaak gee daariŋ giniyo. Ampa-ak, ŋa rakaado kaawe a gee yaa gine pa.

min do muuti, naar-ak, gee kaawa seene wiktin taat nu kaawiy in kaaw agunuwa aman : « Taante ho saante, asaan kawta muut yokaate. »^{‡‡}

³³ Yaman, dakon caaciyenno zinjiko ! Goye kaak in gee kuuk jookum-ak, naar niga gemo. ³⁴ Naar-ak, yeepon do pikirre taat samaane ho rason gine ka zunuubin-nar tak-tak. Nu tala kadar minninko, gee daarin ibingigdo misa Buñ. Nu kaawtu pa-ak a sokañ yaako denko.

Zi ka gem kaak nooye

³⁵ Kar gay, wal gem yaa inde aman : « Maman gem ka mate nooygiyo ? Kar ya gem-ak kat nooye, naa ice maa zirda ? » ³⁶ Talon kat gem kaak kaay kanjido-anja ! Ya ki luwaw, busumji zooddo di nu rocciyon^{¶¶} walla ? ³⁷ Ko taat ki luwiy-at, ya na juuju wal ta meriya oki, ki luwa busumco di. Yampa, ki luwdo aarco. ³⁸ Kar busam kuuk ki luwiy-ak gay, Buñ giniig nu rocciyon ho nu maadiyo. Ay busum di in aaroy ar kaak meenji Buñ rakiyo.

³⁹ Gamin okinco kuuk siikimaw, zinjiko sawado. Zinka ku geemir, ku mal-lel, ku diidir ho in ku boosir sa, okinco, nu sawado. ⁴⁰ Gamin kuuk ka samaaner in ku keder, nuur sawado. Nuur kuuk ka samaaner, samaanuwco keetiti min ku keder. ⁴¹ Pato ceera keetiti ho koye ceera keetiti. Kaalna sa, ceerinco sawado, ay kaal di in ceerinji.

⁴² Ansii di oki, do wiktin taat gee kuuk mate yaa nooye, taa kuuniye pa. Momte kaak nu tiisig keder, naar ar busum kaak nu luwga. Momte-ak yaa zoodo. Kar min na nooye, na zoodaado pey tak-tak. ⁴³ Wiktin taat nu tiisig momte-ak, na ka talinno. Kar min na nooye, gee

rawdo talinji. Wiktin taat nu tiisiiga, na ginno gudurre. Kar min na nooye, na gin gudurre dakina. ⁴⁴ Wiktin taat nu tiisiiga, naar zi ka gemor di. Kar min na nooye, na gin zi kaak asa min Ruwwin ta Buñdi. Ya na gin zi ka gemor, na gin oki zi kaak asa min Ruwwin ta Buñdi.

⁴⁵ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Aadum, naar ko gem kaak awalle, Buñ berji siikime. »^{§§} Kar Iisa Masi, naar Aadum ka ba aaro. Naar ruwwine taat bera goye do geemir. ⁴⁶ Na zido kaak asa min Ruwwin ta Buñdi kat as awalle.

Kar gay, na zi ka gemor ja, kar kat astu zi kaak asa min Ruwwin ta Buñdi.

⁴⁷ Aadum kaak awalle, naar Buñ kilgiyig in kida. * Kar Aadum ka seerin kar gay, naar as ase min kuwa. ⁴⁸ Gee kuuk goy do duniiner-an, nuur ar naar kaak Buñ kilgiyit in kida ho nuur kuuk goy ka samaaner gay, nuur ar naar kaak as ase min kuwa. ⁴⁹ Uudin taat gi ariy gem kaak Buñ kilgiyit in kida, yiriy rakki, gi asiy are oki gem kaak as ase min kuwa.

⁵⁰ Gem kol sijtay, cokiyon kaawor-anta : zi ka gemor in kumay ho in baariy un-jaado do *Meennaw ta Buñdi, ho gamin kuuk yaa zooden sa, nuur hadiraado in kuuk zoodaado tak-tak.

⁵¹ Cokiyon, naako kaawe maan rakki kaak cigile : gi mataado okinte. Kar gay, okinte, zinkite asa jipte ⁵² kodok di ar kooce ka columdi. Nu jipte do wiktin taat perin ta ba aaro yaa aale. Ya ta aale, gee kuuk mate yaa nooye. Nu nooye in zinka kuuk zoodaado tak-tak. Kar ginte okinte gay, zinkite yaa jipte.

⁵³ Ka seener, zi kaak yaa zoodo, naa jipte in naar kaak zoodaado tak-tak, ho zi kaak kawtan di yaa mate sa, naa jipte in naar kaak mataado tak-tak. ⁵⁴ Wiktin

‡‡15:32 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 22.13.

¶¶15:36 'rocciyon' : Werin daarin, nu kaawa a 'piciyo'.

§§15:45 Wer ka gase kaawor do Zenenez 2.7.

*15:47 Wer ka gase kaawor do Zenenez 2.7.

taat zi kaak yaa zoode-ak yaa jipte in kaak zoodaado, ho kaak yaa mate-ak in kaak mataado, naar-ak, kaawin kuuk nu siirtu do Kitamner yaa ase kat do werco aman :

« Buɗ nosirtit tak-tak do muuti, muut ginno pey bat. »[†]

⁵⁵ « Way kanke muutu, di moon kat ka nosire ?

Way muut-anta, moon kat gudurrike ? »[‡]

⁵⁶ Muutu, taar gin gudurre taat ta diyy gee-ak min zunuubinna kuuk gee giniyo. Kar zunuubinna gay, nuur gin gudurre taat nu sakkiyig gee min do *gaanuun ka imila baaco. ⁵⁷ Ozilintɛ Buɗte, naar kaak beraate gudurre taat giiti nosire do muuti in gudurre ta Rabbinte Iisa Masi.

⁵⁸ Ansi-ak, gem kol siɗtay kuuk nu el-giyo, obon tirit do imaanko ho yoo maan sa eeraakonno. Zeedon kuu baa in unko do riy ta *Rabbin Buɗ, asaan ku iban tam kadar taabin taat ku taabiyyi do ay maan kaak ku giniy in siɗ ku Rabbiner, taar ucaado maala kat bat.

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

16 Do bi ka gaay taat ku capiy do gee ku Buɗdi kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ginon ar kaak nu kaawico do *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. ² Dakon yokenno a naa baan ja kat kuu cape. Kar gay, min diɗka, ay yiriy ta dumaasdi, ay gem di yaa diye maan do geriy min gurus kaak na gasiyo. ³ Ya nu ot do werko, naa naamin gurus-ak do pise ka gee kuuk kuu dofe, nuu iyyin Zeruzaleem. Ya nu baawaw, naaco bere makaatamna kuuk gaara kadar goy-ingo in botiliy do unji ka Buɗdi. ⁴ Kar ya taa kuuniye a nun oki yaa baawe, naar-ak, nii obe asinni.

Martaw taat Pool rakiy baawe Korent

⁵ Nu baako talinjo, kar gay, naa aaden ja min kid ka Maseduwaan, asaan nu ic niyin min awalle a naa aaden ja min ede.

⁶ Ya nu otko, naa gine menaw minaw-minaw in kunjo wal naa gaasin siteen okinji sa, nu ibanno misa. Ampaa ko, wal kuun gaayindu di naa sinje in unjo do martuwir do wer kaak nu baayiy di.

⁷ Asaan nu rakaado naako talinjo kay asindu di. Ya Buɗ ooye-ak, nu raka gii taaye sawa do werko. ⁸ Kar diɗ gay, naa goye anne do geeger ka Epeeɗ nam iidin ta Pantekoot. ⁹ Nu raka goye anne, asaan Buɗ pildu botol a naa gine riy dakina do geeger-an ka yoo adin goy dakina oki.

¹⁰ Ya Timote otko, obon samaane. Paa kat, na gasiydo maan kaak yaaji unje kolaw, asaan naar oki gina riy do *Rab-bine ar nunu. ¹¹ Waan sa yaa aaninjo. Kar gay, gaayonga do martuwiy, naa icin botiliy in aapiye nam na asiin gasindu, asaan nu yokaag anne in siɗta.

¹² Do bi ka siɗte Apoloos, nu iskiɗ dees dakina a naako baawe in siɗta kuuk pey. Kar gay, na bal gine niyin tak-tak taat naako baawe diɗka. Ya Buɗ pilji botol di, naako baawe-aka.

Taayiiika in ooy ta ba aaro

¹³ Goyon mento ho obon tirit do imaanko. Dakon ginenna kolaw ho goyon bombo. ¹⁴ Eloɗ benanniko do gamin okinjo kuuk ku giniyo.

¹⁵ Gem kol siɗtay, ku ibingig kun Estepanaas in gee kuuk goy do geriy. Ku iban kadar do kid ka Akayi, nuur di kuuk aamin awalle do Iisa Masi ho nu unje kayco a nuu gine riy do gee ku Buɗdi. Naar-ak, nu taayaako : ¹⁶ karmiyon gee kuuk ar nuur-an ku ho karmiyon oki nuur okinjo kuuk taabiya do riyor in nuura.

[†]15:54 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 25.8.

[‡]15:55 Wer ka gase kaawor do Ooze 13.14.

¹⁷ Adir portiko do asinco kan Estepanaas, Portunatuus ho in Akaykuus. Kun goy serek. Kar ya nu talaag sinja-an, ar nu talinjo ko kunjo oki. ¹⁸ Inu oolit gelbiner ar nu ooliig gelbinko. Inaar-ak, diyon do kayko kadar gee ar nuur-an icon kuwa.

¹⁹ Gee ku Eglizna kuuk goy do kid ka Aazi ooyko. Akilaas in Priska[¶] ho in gee ku Egliz kuuk numa gerco ooyko dakina in sinjo ku Rabbin Iisa. ²⁰ Sinja okinjo ooyko dakina.

Ooyon oki benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuktacco rakki.

²¹ Nun meendu Pool kat siiriig kaawin ku ba aar-an in pise ka meendu.

²² Ya gem kaak elgigdo *Rabbin-ak, Bun, na surpiyga.

Gem kol Rabbinni, asu !

²³ Rabbin Iisa yaako barkiyinjo okinjo.

²⁴ Okinjo, nu elgiiko in sinjo ku Iisa Masi. Nu ooyko dakina.

[¶]16:19 'Priska' : Inu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

2 Korentiyeen

*Maktumne ta seerinkar taat
Pool siirtu do gee ku Korent*

Pile ka kaawor

Maktumne ta seerinkar-an oki, ɲa Pool kat siirta. ɲa siirit do kretiyeena kuuk goy do geeger ka Korent, asaan ɲu goy di eera benannico. ɲa siiriita-ak asaan minnino, goy gee kuuk kaawa a ɲa paliinno ho daarin tirig denɲinco do bilde kaak samaane ɲa bildiigu. Do saan taar-at ko, ɲa imiliy kaay unco. ɲa gaariico maman ɲa giniy riy ta paliinnar. Goyinji ho riyoy taat ɲa giniyo, ɲuur ar kuuk Iisa rakiyo. ɲu kuuniyutu pa-ak, do saan ta gudurre taat Iisa beriji.

Ooy ta awalle

1 ɲa nun Pool kaak kuuniy *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Buɲdi kat nu siiraakon maktumne-anta. In siŋte Timote, ni ɲaamaat maktumne-an do *Egliz ka Buɲdi kaak ɲuma do geeger ka Korent ho do gee ku Buɲdi okinco kuuk goy do kid ka Akayi okinji. ²Tatte Buɲ ho in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyanko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Buɲdi

³Ozilintɛ Buɲ, ɲaar ko Takan Rabbinte Iisa Masi. ɲaar Tati kaak tala amin-daw ta geemir ho ɲa salaagu. ⁴ɲaar ko kaak salaate do ay wiktin taat kaawin patiy kayte a paa kat ginte oki, in sale kaak gi gastu min do Buɲdi, gii gedire salinco ɲuur kuuk taabiya in ay kaawna. ⁵Asaan in riy taat ni giniy do Iisa Masi do bi kaak ni num in ɲaara, ni taabiya dakina ho in nume-ak oki, Buɲ salaani dakina. ⁶Ya ni moya do bi ka taabiner-ak, ni moya a Buɲ yaako salinco ho ɲaako jilinco. Ya Buɲ salinti-ak, ɲa salinti a kunco oki yaa gase sale kaak nec

kuu gedire icin in subirraw, taabin taat ar nini oki aawiy-anta. ⁷Ni diy kayni loko a ku goy bombo ho ni iban tam kadar Buɲ salaako ar kaak ɲa saliini, asaan kun sa taabiya ar nin taabiyy-anka.

⁸Gem kol siŋtay, ni raka kuu ibine man in taabiytu do kid ka Aazi. Taabin-at patiy kayni ho gudurrini gaas tak-tak, nam ni ibanno kadar nii goye pey do duniiner. ⁹Do wiktin taar-at, ni iban tam kadar nii yoka ko menuwni di. Ta kuuniyutu pa-ak a ni diyaado kayni in ta maaniini di. Kar gay, illa nii diye kayni in Buɲ kaak nooyaag gee min do muuti. ¹⁰Buɲ jilinti min do muut taat ar taar-anta ho ɲaani jile pey. Ka seener, ni diy kayni loci a ɲaani jilguwe pey. ¹¹Kun oki gaayaani in inde ka Buɲdi. In inde kaak gee dakina indiy-ak ko, ni gasiy barkin min do Buɲdi. Ampaa ko, gee dakina yaa dele barkine do Buɲdi do bi kani.

Pool dak min do martuwiy ta Korent

¹²Maan kaak galni ho ni ibiniy do kayni, ɲaar ko anka : do goyinni kaak do duniiner ho in kunco, ni goy in gelbinni kaak *cawar ho in goye kaak taɓ kaak Buɲ rakiyo. Ni goydo in ilim ta maaniinin di, kar gay, ni goy in barkin ta Buɲdi. ¹³⁻¹⁴Ka seener, ni balko cigile yoo maanna. Gamin okinco kuuk ni siiriiko-an, ɲuur kuuk kuu gedire garkiyanco ho kuu gedire ibine baaco. Nu raka a kuu ibine tam kadar yiriy taat *Rabin Iisa yaa yeepe, nii gase horoomin do bi kanco uudin taat kunco oki yaa gase horoomin do bi kani. Yoo dinka, ku bal ibine baat ta kaaw-anta. Kar din gay, nu raka a kuu ibinin tak-tak.

¹⁵⁻¹⁶Nu ibina do gelbiner kadar ku pakira ampa. Ansii ko, nu ictu niyine a naa baan ja do werko, kar kat naa bire do kid ka Maseduwaan. Do yeepindu oki, naa aade pey min do werko kar galilko yaa deele. Min pa-ak, kuun gaayindu

naa baawe do kid ka Zuude. ¹⁷Wik-tin taat nu iciit niyin-an, nu bal pakire samaane walla ? Wal nu gina ar gee ku duniiner kuuk ooya kaawo, kar ba aar nu nakiriyo walla ? Ha'a, paado ! ¹⁸Kaaw taat ni kaawiiko-at, taar rakki di, wala aaro wala unja. Buñ meenji iban. ¹⁹Kaaw taat do bi ka Iisa Masi, Roñ ka Buñdi, ni gaarkonta, nunu, Silaas ho in Timote. Kaaw-at, taar seerro, taar ko taat rakki-an di. ²⁰Asaan in Iisa Masi kaak rakki-an di, kaawin okinco kuuk Buñ kaawtu yaa nece do werco. Ampaa ko, do bi ka Iisa Masi gi ooyiy « *Aamin » do Buñdi a giiji bere *darjine. ²¹Ka seener, na Buñ meenji ko kaak denraani do botol ta Iisa Masi in kuñko oki. Buñ meenji kat do binte do riyoy, ²²na diyte maan ar tompo kaak gaara kadar gi kuuniy geenji ho na berte Ruwwiney do gelbinte. Ruwwin-at, taar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

²³Buñ oki saadiner, ya nu raada sa, na daanu ! Nu bal baawe do werko Korent, asaan nu rakaado pey naako iye taabine. ²⁴Kuñ ob ko tirit do imaandi. Naar-ak, ni rakaado niiko asirinko do maan kaak kuu aamine. Kar gay, ni raka a gii gine riy sawa yaako aawe gala.

2 Ansii ko, nu ictu niyine a nu baado pey do werko pa aditko yaa nige pey ar kaak awalle nu nigtu. ²Asaan ya nun kat nigig aditko-ak, waa kaak yaadu bere pey galal ? Waan kaak nu nigig adiy-ak, naa gedire naadu bere galal walla ? Ha'a, beraadudo ! ³Di talon, nu siiriiko awalle-ak asaan pa ya nu ot do werko, adir yaa nige in gee kuuk zer yaadu bere galal. Yampa, nu iban tam kadar wiktin taat adir aawiidu gala, kuñko oki yaako aawe gala. ⁴Wiktin taat nu siirikon maktumne-at, gindu rad aale ho nu pakira dakina nam zulinu sa mine.

Asaan nu rakaado aditko yaa nige, kar gay, nu raka a kuu ibine maman nu elgi-iko dakina.

Saamiye do gem kaak nige

⁵Ya waan kaak niga adat ku geemir, na nigdo ad kanto di, kar gay, na nigaag aditko okinco. Nu jagumaado, asaan minninko, daarin, na nigig aditko dakina ho daarin gay sood dak di. ⁶Gem kaak niga adat ku geemir-ak, seriin taat gee kuuk dakina dukumiiji-at necig ko. ⁷Ansii ko, dinka-an, kuuji saamiye ho kuu isinji, yampa kaaw-at yaa patiye kaay nam naa tazziye^s maala. ⁸Naar-ak, nu raka kuuji gine gamin kuuk yaaji gaare kadar ku elgiga. ⁹Talon, nu rakaako gecinco ho naa tale ya ku karmiyaag taayindu wala kawwi. Ansii ko, nu naamiikon maktumne-ata. ¹⁰Gem kaak ku saamiyji, nun oki saamiyji. Ya nun kat gin maan do adir kaak naaji saamiye, nu saamiyji a naako gaare kuñko oki yaa gine pa do unji ka Iisa Masi. ¹¹Gininte ampa, paa kat, *Seetanne gasiydo botol taat naate nosire, asaan ka seener, gi ibingit pikirrey tam.

Moye ka Pool do geeger ka Trowaas

¹²Wiktin taat nu ottu do geeger ka Trowaas a naa gaarin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi, nu ibintu kadar Buñ pildu botol berel taat naa gine riy ede. ¹³Kar gay, gelbinder bal weye weriy rakki, asaan nu bal gasin sinthe Tiit. Paa ko, nu beriico ooyar ta ba aaro do gee ku Trowaas ho nu ictu botol taat deeta do kid ka Maseduwaan.

Nosirraw taat in Iisa Masi

¹⁴Ozilinter Buñte, naar kaak beraate nosirraw doo in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, naar ko kaak ogiraate do ay maanna. Na naamaate gi gaariy kabar-

^s2:7 'tazziye' : Werin daarin, nu kaawa a 'oole'.

rey do gee okiŋco. Kabarre-at, taar ar dee kaak gala kaak icaag wer okiŋji. ¹⁵Wiktin taat gi gaariita, gi ar itir kaak lisa Masi bertu do Buŋdi a yaaji aawe gala. Itir-ak diya do gee okiŋco : do ŋuur kuuk Buŋ jilaagu ho do ŋuur kuuk tara ziŋkico. ¹⁶Do ŋuur kuuk tara ziŋkico-ak, ŋa dee ka muuti kaak iya gee do muuti ho do kuuk daariŋ gay, ŋa dee ka goyindi kaak bera goye do geemir. Ansi-ak, waa nec ginin riy-anta ? ¹⁷Ni arro gee dakina ku pey kuuk ber ziŋkico do gaare ka kaaw ta Buŋdi a ŋuu jalle gurus. Kar gay, ŋa Buŋ kat ŋaaminti. Ni kaawa iŋ gelbin rakki do uŋji iŋ nume kaak ni numtu iŋ lisa Masi.

Jamaw ta marbinto

3 Maaniini di bariya pey botol taat nii gaare ziŋkini walla ? Niiko bere makaatamna kuuk gaara kadar goyinni iŋ botiliy do uŋji ka Buŋdi ar kaak gee daariŋ gingiyo walla ? Niiko indinŋko kuuni bere makaatamna-aku walla ? ²Ŋa kuŋ maaniikonŋ ko maktumnini taat lisa Masi siirtu do gelbinni. Gee okiŋco yaa gedire ibininti ho ŋu garkiyinti. ³Ka seener, ni iban tam kadar kuŋ ko ar maktumne taat lisa Masi siirtu ho ŋa nin kat kuuk iykonta. Ŋa bal siirin iŋ aŋkir, ^{**}kar gay, ŋa siirit iŋ Ruwwin ta Buŋ kaak goy mento. Ŋa bal siirin do tariŋcilnal ar ŋu siiriig *gaanuun awalle, kar gay, ŋa siirit do gelbin ka geemir.

⁴Ni kaawtu pa-ak, asaan iŋ lisa Masi ho do uŋji ka Buŋdi, ni iban tak do kayni kadar kaaw-an ka seener. ⁵Ni gediraado diye kayni do gudurre ta maaniinin di a nii gine riy ar taar-anta. Kar gay, ta gudurre taat asa min do Buŋdi kat gaayinti ni gediriy ginin riy-ata. ⁶Buŋ kat gaayaani ni kuuniyту gay riyor a nii

gaarin do geemir *Jamuwiy ta marbinto. Jamaw ta marbinto-at, ŋu bal siirinti ar kaak ŋu siirig gaanuun awalle, kar gay, ta Ruwwin ta Buŋdi taat goy iŋ ginte. *Gaanuun-ak, ŋaar iyaag gee do muuti. Kar Ruwwin ta Buŋdi gay bera goye ka gaasdo.

⁷Gaanuun kaak iya gee do muut-ak, ŋu siirig do tariŋcilnal do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-at ko, *darjin ta Buŋdi bayniiji do Muusa. Wijeeney irŋa cuu nam gee ku Israyeel gedarro taaye talinti.^{††} Sando, ŋa irŋe kaak taaydo.

⁸Ya gaanuun-ak bayin iŋ darjine, riy ta Ruwwin ta Buŋdi yaa gine darjin yaarik paka. ⁹Ka seener, ya gaanuun kaak iya seriin ta Buŋdi bayin iŋ darjine, maan kaak ginaag gee a ŋuu kuuniye sellen do uŋji ka Buŋdi gay yaa gine darjin yaarik paka ! ¹⁰Ansii ko, maan kaak awalle gin darjine-ak, diŋ ar ŋa bal gine yoo darjin rakki, asaan darjin taat marbinto bayne ho ta pakgit taat awalle serek. ¹¹Ya maan kaak taayaado din sa gin darjine, ŋaar-ak, darjin ta maan kaak goy doo yaa gine yaarik paka !

¹²Ansii ko, ni kaawiy waraŋ do uŋco ka geemir asaan ni iban tam kadar gamin-aŋ ka seener. ¹³Ni ginno ar Muusa kaak awalle gootaat wijeeney iŋ zimilla a gee ku Israyeel talaagdo irŋe ka darjin taat sawlaw-ata.^{‡‡} ¹⁴Kar gee-ak gay, kayco dibire, yoo diŋka oki, ŋuur kuuk garkiyaag makaatamna ku Jamaw ta awalle-at, ar zimilla-ak goy di misa todaaco ibine. Ŋu goyiy di misa-ak, illa iŋ nume kaak iŋ lisa Masi kat ŋuu sawle. ¹⁵Ka seener, yoo diŋka, ya gee ku Israyeel garkiyaag makaatamna ku Muusa, ar zimilla-ak todaaco ibine. ¹⁶Kar gay, ar kaak ŋu siirtu do Kitamner aman : « Do wiktin taat gem yeepp

^{**}3:3 'aŋkir' : Ŋu amay ku bikdi.

^{††}3:7 Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.29.

^{‡‡}3:13 Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.33.

do *Rabbiner, zimilla-ak, Buñ imiliigu. »[¶] ¹⁷Sando, Rabbin-ak gay, ñaar ko Ruwwin ta Buñdi. Do wer kaak Ruwwin ta Rabbin Buñ goyiy-ak, horrinaw sa goya. ¹⁸Ñaar-ak, ginte okinte, wijeente pile ho ya gee talaate ar ñu tala darjin ta Rabbin Buñ. Buñ jiptaag goyinte a gii kuuniye ar ñaara. Gi bir min darjin taat kapak nam darjin taat yaarik paka. Taaran riy ta Rabbin meenji giniyo, ñaar Ruwwin ta Buñdi.

Kabarre ta Gala ar maan kaak gasdo badam

4 Buñ, in sellinkuwi, ña berintin riy-anta. Ñaar-ak, nin oki tazziyaado bat. ²Ni poocig gamin kuuk gee giniy in cigile ho kuuk iya sokañ. Ni taggigdo gee in neendaw ho ni welkigido kaaw ta Buñdi. Kar gay, ni kaawaat seen waraŋ a gee okinco yaa ibine tak do kayco kadar kaawni ka seener do unji ka Buñdi. ³Gee kuuk tara zinkico do unji ka Buñdi gay ibingido baati ta Kabarre ta Gala taat ni gaariy-anta. Ñu talaat ar maan kaak ñu gootig in zimilla. ⁴Gee-ak amnaydo do kaaw-ata asaan *Seetanne dibirig kayco dec. Seetan-ak, ñaar buñ ka duniin-anta^{§§} ho ña todcó do geemir, ñu talgitdo portikaw ta Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka *darjin ta Iisa Masi. Ñuur kuuk talaag Iisa Masi ar ñu talaag meenji Buñ. ⁵In kaawni taat ni gaariyo, ni kaawdo do bi kani, kar gay, ni kaawa do bi ka Iisa Masi, ñaar *Rabbine. Kar nini gay, ni tala zinkini ar ni gay riyko do bi ka Iisa Masi. ⁶Wiktin taat Buñ kilgiyiit duniine, ña kaawtu aman : « Do gondikaw-an, portikaw, ta caapu. »* Ña meenji Buñ di oki kaak caapit por-

tikuwi do gelbinni a ñaani piliñ kayni, nii ibinin darjiney taat irña do wijeene y ta Iisa Masi.

⁷Kar gay, nin kuuk icig maan kaak gasdo badam-ak, ni ar gamin kuuk ñu pintu pinen di. Ansi-ak a gee yaa ibine waraŋ kadar gudurre taat ajbay-an asa min do Buñdi yampa, ta min loninno. ⁸Gee tiryinti ko tiryé ar miye ka saayar, kar nin gay bal deete burga. Ni ic kelimni, kar gay, ni bal tazziye. ⁹Ñu taabiyinti ko taabiye, kar Buñ gay rasgininno bat. Ñu orinti keder, kar nin gay bal mate. ¹⁰Ar ñu deeyig Iisa Masi, ñu bariya botol taat ñuuni dee nini oki. Kun kawta, ni icit muutuy ta Iisa meeda nugila, a goyinni oki, gee yaa talinji waraŋ in goyinni. ¹¹Ya ni goy misa in odinni oki, gee bariya botol doo taat ñuuni dee do bi ka Iisa Masi. Ampaa ko, in zinkini kuuk yiriy rakki asa mate oki, gee talaag waraŋ goyinni ka Iisa. ¹²Kun kawta, ni ooyaata muutu a kuu gase goye kaak tañ.

¹³Ñu siir do Kitamner aman : « Nu aamin do kaaw ta Buñdi, ampaa ko, nu kaawtu do biy. »[†] Imaanni taat do Buñdi oki pa. Ni aamina do kaawoy, ampaa ko, ni kaawiy do biy. ¹⁴Ka seener, ni iban kadar Buñ kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muut-ak yaani nooye oki in ñaara, ho in kunko, Buñ yaate iyinte okinte do unji. ¹⁵Taabin okintit taat ni aawiy-an, ta do bi kanjo. Ampaa ko, barkin ta Buñdi sinjiy nam ñuur kuuk gasit kabarre-at wadiriya gaay in gaayo. Ansi-ak, gee kuuk ozila Buñ sa, dakinuwco yaa gaaye oki. Gamin-añ okinco bera darjin do Buñdi.

[¶]3:16 Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.34.

^{§§}4:4 'buñ ka duniin-anta' : Do duniin-an, Seetanne hokumiyaw ho ña gin gudurre dakina. Ñaar ko buñco ka gee kuuk ibingido Buñ kaak tañ.

*4:6 Wer ka gase kaawor do Zenéez 1.3.

[†]4:13 Wer ka gase kaawor do Soom 116.10.

Darjin taat eraate

¹⁶Do bi njaar-ak ko, gi tazziyaado bat. Ya do zinj kite, gi aawa gudurrite arma sood-sood oki, do gelbinte, Buñ gaayaate gudurre kun kawta. ¹⁷Ka seener, *darjin taat eraate, taar yaarko ho ta goy doo. Ya gi pakira do darjine-at, ar taabinte taat diñka-an, taar sood di ho taa biren di. Taabin-at siyaatenj zinj kite do darjin taat yaarko-ata. ¹⁸Gi bal diye odte do gamin kuuk gee talaagu, kar gay, do nuur kuuk gee talgigdo. Asaan gamin kuuk gee talaagu-ak, nuur taaydo, kar kuuk gee talgigdo gay, nuur goy doo.

5 Ka seener, zinj kite kuuk gi goyiy do duniiner-an, nuur ar kuraarne taat yiri rakki asa nige. Kar gay, gi iban kadar Buñ siyte ko zinj ka ku pey kuwa ka samaaner. Zinj ka-ak, nuur ar ger kaak Buñ pintu, kaak yaa goye doo. Ger-ak, nu geenno kat pinga. ²Diñ gay, gi ney'a kat dis-dis, gi raka a illa Buñ yaate ise pey zinj ka kuuk marbinto-aku. ³An-sii kat, ya na iste zinj ka kuuk marbinto-ak, na gasaatenno pey tukinka[‡]. ⁴Wik-tin taat gi goyiy inj zinj kite kuuk ar kuraarne do duniiner-ak, gi taabiyaw ar gi icil goro. Ka seener, gi rakaado ras-inj zinj kite, kar gay, gi raka a Buñ yaate bere zinj ka kuuk marbinto. Paa kat, zinj ka kuuk marbinto-ak yaa mañinco nuur kuuk yaa maten di-ak inj kuuk mataado tak-tak. ⁵Na Buñ meenji kat gininte a gii gasinj zinj ka kuuk marbinto-anjku. Na berte Ruwwiney ar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

⁶Do bi njaar-ak ko, doo gi gingiydo kolaw tak-tak. Gi iban kadar ya gi goy inj zinj kite-anj di, njaar-ak gi goy serek min wer kaak *Rabbin Iisa Masi goyiyo. ⁷Ka seener, gi goydo inj maan kaak gi taliig inj odinte, kar gay, gi goy inj imaan. ⁸Gi

ginno kolaw kat bat ho gi raka ko rasiñ zinj kite-anjku a gii baawe goye do serpey ta Rabbine. ⁹Ya gi goy do zinj kite-anjku wala gi rasgu oki, gi raka gine maan kaak yaaji aawe gala. Maanna-ak, gi rakaag pak gamin okinco. ¹⁰Asaan ginte okinte yaa baawe do unji ka Iisa Masi a njaate dukume seriine ho ay gem di yaa gase haginey uudin ta riyoy taat do duniiner, ya ta samaane wal ta samaanno.

Buñ amrig gee okinco inj botol ta Iisa Masi

¹¹Karaamin ta Rabbiner, ni ibingit tak. Paa ko, ni bariyy botol taat a illa nii gaarin do geemir, nuur oki yaa ooyinti. Buñ ibingini rakki rakki ho nu raka kadar kuñ maaniiko oki yaani ibine pa. ¹²Ni rakaado a maaniinin di yaa gaare pey zinj kini loko. Kar gay, ni rakaako bere botol taat kuu dapile do bi kani. Paa kat, kuu ibine maman kuuco telke do nuur kuuk dapilaw inj gamin ku duniiner kuuk gee taliy-anj di ho isgigdo inj kuuk atta do adir. ¹³Ya ku talaani a ni oliyay ar kaak gee daarinj kaawiy oki, oliykuwni-at asaan ni ber zinj kini do riy ta Buñdi. Kar ya kayni kat do werco gay, ampa-ak asaan ni rakaako gaay-injko. ¹⁴Ka seener, ele ka Iisa Masi kat goyinti leñ-leñ[¶], asaan ni iban tak kadar gem rakki mat do bi ka gee okinco. Ampaa ko, do unji ka Buñdi-ak, ar gee okinco-anj mat inj naara. ¹⁵Naar mat do bi ka gee okinco a nuur kuuk goy misa do duniiner-anj goyaado goye ka maanico di, illa nuu goye do bi ka njaar kaak mate ho nooye do bi kanco.

¹⁶Naar-ak ko, min diñka, ni talaagdo pey gee ar nu geen di. Zer awalle-ak, Iisa Masi sa, ni talaag ar na gem di. Kar diñ gay, ni talgigdo pey pa. ¹⁷Ya gem kaak num inj Iisa Masi-ak, naar gem kaak

[‡]5:3 'tukinka' : Tukinkin taar-an arro taat gi ibingiy-anta, taar ta ruwwiner.

[¶]5:14 'goyinti leñ-leñ' : Werin daarinj, nu kaawa a 'naamin ni-nuuk'.

marbinto. Goye kaak awalle-ak, baay bire. Diŋka-aŋ, goye kaak marbinto ase. ¹⁸Gamin okiŋco kuuk ni kaawiy bico-aŋ, ŋuur asa min do Buŋ kaak amrinte in ŋaara in botol ta Iisa Masi ho diŋ ŋa berte riyo a giico gaarin kaaw ta amrikar-an do geemir. ¹⁹Ka seener, in Iisa Masi, Buŋ amrig gee okiŋco in ŋaara ho ŋa bal asiriŋco ŋuu kappiye do bi ka niŋiŋco. Ho diŋ, ŋa leenti a ni faa gaarin kaaw taat do bi ka amrikar-an do geemir.

²⁰Do bi ŋaar-aŋ, ni gay tabiriikar ku Iisa Masi. Ka seener, in kaaw taat ni kaawiy-at, ar ŋa meenji Buŋ kat kaawaako. Ni wakilaako aman : « In siŋ ku Iisa Masi, ooyoŋ a Buŋ yaako amriŋko in ŋaara. ²¹Buŋ gintu nam ŋaar kaak bal gine zunuubinna tak-tak iciig zunuubinnite okiŋco do kaay. Ansii ko, in botol ta Iisa Masi-ak, gi giniy sellen do unji ka Buŋdi. »

6 Ampa-ak, uudin ni gina riy in Buŋ, ni iskaako : dakon talintido barkin ta Buŋdi taat ku gastu-an ar maan ka maala. ²Ka seener, Buŋ kaaw aman : « Do wiktin taat nu diytu, nu cokiyyig aliŋko.

Ho do yiriy ta jilindi, nu asiŋko gaaya. »⁸

Gem kol siŋtay, cokiyoŋ, taar-an ko wiktin taat Buŋ diytu a ŋaa gine selliŋkaw ho ŋaa jile gee.

³Ni rakaado tak-tak a nii gine gamin kuuk yaa tode botol ta Buŋdi yoo do waan rakki oki, asaan ni rakaado gee yaani ose do riy taat ni giniyo. ⁴Kar gay, do gamin okiŋco kuuk ni giniyo, ni gaara ziŋkini kadar ni gay riyor ku Buŋdi kuuk taŋ. Paa ko, ya ni taabiyaaw, wal ni gin kaawna, wal ni moya dakina oki, ni icaag gamin-aŋ do kayni in subirraw dakina. ⁵Gee koocinti ho ŋu unjinti daŋaayne. ŋu isininti gee ho

riy patiy kayni. Ni gasdo weyi ho ni gasdo tee. ⁶Kar nin gay, ni gaara a ni gay riyor ku Buŋdi in *cawirkuwni, in ibininni, in subirruwni, in selliŋkuwni, in gudurre ta Ruwwin ta Buŋdi ho in ele kaak ni elgiŋ gee in gelbinni okiŋji. ⁷Ni goy in kaaw taat ka seener ho in gudurre ta Buŋdi. Goye kaak in botiliy do unji ka Buŋdi gay, ni iciig ar garta taat nii taasine gee wala nii gooye ziŋkini. ⁸Gee daariŋ beraani horoomine ho daariŋ gay gininti bees. Daariŋ ozi-laani ho daariŋ gay waraani. ŋu talaani ar ni gee kuuk raada, sando nin gay kaawa seene. ⁹ŋu talaani ar ni awraatinna, sando ŋu ibingini tam. ŋu talaani ar ni gee kuuk mataw, sando ni goy mento. ŋu taabiyaani, kar gay, ŋu balni dee. ¹⁰ŋu ginaani ni taliy aminda, sando aditni gay doo portik di. ŋu talaani a wal ni pokirna, sando in botol tani kat gee dakin giniy gay gamnar do unji ka Buŋdi. ŋu pakira a ni bal gine yoo maanna, sando ka seener gay, ni gin gamin okiŋco do pisinni.

¹¹Gem kol siŋtay ku Korent, ka seener, ni kaawko waraŋ ho ni eliŋko in gelbin rakki. ¹²Ka seener, ni eliŋko, kar kuŋ gay pooc elinni ar kaak nin elgiiko. ¹³ŋaar-ak, nu kaawaako ar nu kaawa do koogin ku meendu : gaaronniŋ eliŋko ar kaak nin elgiiko. Kuŋko oki, elonni in gelbin rakki !

Tene ka deŋger do bi ka jamaw

¹⁴Dakon obenno jamaw in gee kuuk bal aamine. Ya ku obaw-ak, ku gina ar barkay kuuk ŋu diyo zuug. Yampa, maan kaak sellen in kaak jookumo, maa biidir kaak yaa numiŋco ? Portikaw in gondikaw oki, maa biidir kaak yaa numiŋco ? ¹⁵Iisa Masi in *Seetanne, ŋuu gedire dee kaawco walla ? Gem kaak aamine in kaak bal aamine oki, maa bi-

⁸6:2 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.8.

idir kaak yaa numiŋco ? ¹⁶ *Ger ka Buŋdi in buŋnay ku gee kuuk ibanno Buŋ, maa biidir kaak yaa numiŋco ? Ka seener, ginte gay, gi ger ka Buŋ kaak goy mento. Ar kaak Buŋ meenji kaawtu aman :

« Nun, naa goye ho naa jaawe in ŋuura, naa gine Buŋco ho ŋuu gine geendu. »**

¹⁷ Do bi ŋaar-ak ko, *Rabbin Buŋ kaawico do geenji aman :

« Gee kuuk jookum-ak, pikonj botilco ho etironj minnincum serek.

Dakonj wakenno yoo maan kaak *cawarro

ho nun gay yaako obinjo. »††

¹⁸ Rabbin Buŋ, mee gudurri diytu pey aman :

« Nun, naa gine takko

ho kuŋ gay yaa gine kooginar. »‡‡

7 Gem kol royin ku bitu, Buŋ kaawte a ŋaate berin gamin-aŋ okiŋco. ŋaar-ak, acinte ziŋkite ho gelbinte min do gamin okiŋco kuuk cawarro. In karaam-inte taat gi karmiyiig Buŋ-ak, zeedinte gi goye cawar do unji.

Pool adiy portiko in gee ku Korent

² Gaaronni kadar ku elgiini do gelbinko ! Ni bal nige maan do gemor, ni bal jage yoo gemo min do imaanji ho ni bal tee yoo gemo in neendaw. ³ Dakonj pakirenno do kaawor-an a naako diye kaawo. Kar gay, uudin taat nu kaawtu dɔk ko, ni elgiiko dakina. Ginno maan kaak yaate eerinte, wala do goyinte, wala do muutte. ⁴ Nu diy amaanner dakina loko ho ku berdu galal dakina. In taabin okintit taat ni taabiyo oki, nu bal tazziye tak-tak, galilil dakina.

⁵ Ka seener, wiktin taat ni ottu do kid ka Maseduwaan, ni bal gase kayni. Ay taabine, ni aawta. Gee poccinti seene

in kaawna ho kolaw sa unjinti. ⁶ Kar Buŋ kaak iskaag gee kuuk tazziy-ak gay, iskinti in asinji ka Tiit. ⁷ Maan kaak iskinti-ak, ŋa asinji ka Tiitdo di, kar gay, ta kaawoy taat ŋa kaawinti a maman ku giniiji gamin kuuk iskig do gelbiney. ŋa kaawinti a ku gin niyin taat a illa kuun talin pey. ŋa kaawinti oki kadar aditko nige do maan kaak kuuniye ho maman ku zeediy a kuudu male. Ansii ko, galilil gintu pey dakin aale.

⁸ Do bi ŋaar-aŋ ko, ya maktumner taat awalle nu siiriko nig aditko oki, nu kaawaado a ya nu bal siirinti oki guna. Ka seener, awalle, nu pakira a ya nu bal siirin maktumner-an sa guna, asaan nu tal maman ta nigig aditko. ⁹ Kar diŋ gay, adir portiko. Adir portik-ak asaan aditko nige walla ? Ha'a. Adir portiko asaan in nige kaak aditko nigtu-ak, ku ibiniig nigiŋko ho ku jiptiig goyiŋko. Nige ka aditko-ak, Buŋ kat rake. Ampa-ak, ni balko nige yoo maanna. ¹⁰ Asaan nige ka adir kaak Buŋ rakiy-ak, ŋaar iyaag gee a ŋuu jipte goyiŋco. Jipte ka goyiŋco-ak pila botol ta jile geemir. Ampa-ak, ya gee-ak aditko nige oki, samaan di. Kar nige ka adir kaak asa min pikirre ta duni-iner gay iyaag gee do muuti. ¹¹ Talonj ja, in nige ka adir kaak Buŋ rakiy-ak gay, kuu gasen kat maa ? Diŋ ku zeeda a kuu gine maan kaak kuuniye. Ku karkiya^{¶¶} a kuu imile kayko. In maan kaak do botilido, ku dapinaw ho ku gina kolaw do Buŋdi. Ku raka a illa kuun talindu. Ku ber ziŋkiko do riyor. Ya ku tala gem kaak nigaw, ku diyiig do botildi. Do taar-an, ku gaar ziŋkiko kadar ku ginno oorin tak-tak do kaawin-aŋku.

¹² Ansi-ak, nu balko siire do saan ta ŋaar kaak nige wala do saan ta ŋaar

**6:16 Wer ka gase kaawor do Lebitik 26.12, Ezekiyeel 37.27.

††6:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.11.

‡‡6:18 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14.

¶¶7:11 'karkiya' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'yokaw'.

kaak ɲu nigji. Kar gay, nu siiriiko-aɲ, nu raka a kuɲ maaniiko yaa ibine do unji ka Buɲdi maman ku elgiini. ¹³ Do bi ɲaar-ak ko, min ni taliig maan kaak ku gintu-ak, kelimni weyɗu.

Ya kelimni wey'e oki, aditni gintu pey gal aale min ni taliit galal ta Tiit, asaan kuɲko okiɲko ko berji galal nam kelmoy weyɗu. ¹⁴ Ka seener, do unji ka Tiit, nu dapiltu do bi kaɲko. Ya nu dapilaw-ak, nu ginno sokaɲ. Kar gay, uudin taat ni kaawkon seen doo, dapile kaak ni dapiltu do unji ka Tiit-at oki gaar kadar ɲa do botiliy. ¹⁵ Ampaa ko, ya ɲa pakira do karaamin taat ku karmiyiiga ho maman ku ɲaamiig in horoomine ho in kolaw, ele kaak ɲa elgiiko-ak, ɲaar dakina aale. ¹⁶ Nu aacyaw asaan naa gedire diye kaar in kuɲko do ay maanna.

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

8 Gem kol sintay, ni raka a kuu ibine maman Buɲ gaarit barkiney do *Eglizna kuuk do kid ka Maseduwaan. ² Gee-ak taabiɲ ko taabiye. In taar-at oki ho in pokirruwco, galilco gaaya di nam ɲu beriig mallico oyaw do riy ta Buɲdi. ³ Nun sa saadine, gee-ak, in niyin ta maaniico, ay gemo bertu ta gudurrey, kar ɲu bertu dakina nam pak ta gudurico. ⁴ ɲu wakiltu ko wakile a niico bere botol taat ɲuur oki yaa ɲaame gaayco do gee ku Buɲdi kuuk do geeger ka Zeruzaleem. ⁵ Maan kaak ɲu gintu-aɲ pakgig kaak ni pakiriyo. ɲu ber ja ziɲkico do Buɲdi, kar kat uudin taat Buɲ rakiyo, ɲu rastu ziɲkico loni. ⁶ Ampaa ko, ni kaawiiji do Tiit a ɲaa gaasin riy ta capindi taat ɲa teestu do werko-ata. ⁷ Do botol ta Buɲdi, ku gay gamnar do ay maanna. Imaanko dakina, ku gin ibine ka kaawor ho ku iban gamna. Do ay maanna, ku

zeeda do riyor in gelbin rakki. Ku elgiini dakina. Ampaa ko, do bi ka gaay-an, gaaron oki a ku gee kuuk gina oyaw.

⁸ Do bi ka gaay-an, nu asirgikonno. Kar gay, nu raka kuu ibiniɲ maan kaak gee ku pey giniyo. Ampaa kat, kuu gedire gaare ka seener maman ku elgig eenko. ⁹ Asaan ku iban maman *Rab-binte Iisa Masi gaariit barkiney : ɲaar kaak malle okiɲi do pisiɲji, ɲa gin ziy pokiriɲce do saan taɲko,* a paa kat in pokirruwiɲ-at, do imaanko, kuu gine gay gamnar.

¹⁰ Ampa-ak, nu taayaakon di, kuɲ kuuk ic niyin awalle ta geemir min al-ginda a kuu cape do bi ka sintiko ho kuɲkon di oki kuuk tees awalle. ¹¹ Diɲ gaason riy-anta in ta guduriko. Uudin taat ku ictu niyin ku teesiita, zeedon oki in niyin taat kuu gaasinti. ¹² Ka seener, ya gi bera maan do Buɲdi in gelbin rakki, Buɲ ooyaag bere-aka. Maan kaak gi beriy-ak, Buɲ tala min do malle kaak gi gintu. Ya gi bal gine oki, Buɲ meenji iban.

¹³ Nu rakaado naako giniɲko pokirna tak-tak a kuu gaaye gee ku pey. Kar gay, nu raka a okiɲko kuu nece. ¹⁴ Diɲ kuɲ goy do aayar ho kuu gedire gaayin ɲuur kuuk tee arumco. Ansii kat, yiɲiy taat tee arumko, ɲuur kuuk goy do aayar-ak yaa gedire gaayin ko oki. Paa kat, okiɲko, kuu nece. ¹⁵ Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« ɲaar kaak sok dakina, ginno dakin aale.

Ho ɲaar kaak sok sood gay, maan arumgiyji do. »†

Tiit in eenji

¹⁶ Nu zeeda a naako gaayin ko. Ozil-inten Buɲ, asaan ɲa berji niyin ar taar-

§§8:4 Wer ka gase kaawor do Roomen 15.26.

*8:9 Wer ka gase kaawor do Matiye 8.20.

†8:15 Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.18.

anta do Tiit oki. ¹⁷Ni kaawji do Tiit a naa baawe do werko ho na ooye. Kar ka seener gay, naar meenji oki ic niyin min awalle a illa naako baawe. ¹⁸Ni naamkonj Tiit ho inj sinj rakki ka pey. Sinj-ak, gee ku *Egliznar okinco ozi-laaga do riy taat na giniyo ta Kabarre ta Gala. ¹⁹Ta taar-anno di. Sinj-ak, gee ku Egliznar kat dooba a naa baa marti inj nini, naani gaaye do deede ka gamin ku gaayor. Riy taat sellen-an yaaji bere *darjin do meenji *Rabbine ho ta gaara oki kadar ni gin niyin taat nii gaaye gee.

²⁰Ka seener, gurus kaak dakina gee capiy-ak yaa goye do pisinni ho nin kat yaa tale kaaci. Ni zeedaw a nu osaaninno do bi ka gurus-aka. ²¹Ni zeedaw a nii gine sellen do unji ka Rabbin Bunj ho do unjo ka geemir oki.

²²Ni naamko oki sinji rakki ka pey inj nuura. Sinj-ak, ni ibintu kadar na ber ziy okinji a naa gine riy do Bunji, asaan na gaarintin niyiney dees dakina. Kar diinj gay, na zeeda dakin dakina do riy-anta, asaan na amniyinjo tak-tak. ²³Ampaa ko, do bi ka Tiit, naar gina riy do Bunji inj nunu a niiko gaayinjo. Kar do bi ka sinja kuuk gaayaaga-ak gay, nu Eglizna kat naamgu. Riyco taat nu giniy-at be-raaji darjin do Iisa Masi. ²⁴Naar-ak, ginonco gamin kuuk gaara kadar ka seener ku elgiigu. Ansii kat, gee ku Egliznar kuuk naamgu-ak yaa dore ho nuu ibine kadar kaawin kuuk ni kaawtu samaane do bi kanjo-anj, nuur do botilco.

Bunj el gem kaak bera inj galal

9 Nu ginno pey kaaw taat naako si-ire do bi ka gaay taat do gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruza-

leem, ²asaan ni iban kadar ku gin niyin ta berindi. Do unjo ka gee ku goy do kid ka Maseduwaan[‡], nu dapiltu do bi kanjo ho nu kaawco aman : « Sinja kuuk goy do kid ka Akayi siy ko zinjico min alginda do berindi. » Hiyya, min nu taliit niyinko, gee dakina minnino unje pisinco. ³Nu naamaakonj sinja-anj a kaawin kuuk nu kaawtu do bi kanjo ucaado maala. Nu raka a kuu siye zinjico do gaay-ata ar kaak nu kaawtu ko. ⁴Yampa, ya ni baawko sawa inj gee ku Maseduwaan ho ni gasinjo ku bal siye zinjico-ak, kayni yaa waase. Nu waase-ak, asaan ni kaawco kadar ku siy ko zinjico. Kar kayko kunjon gay yaa waase paka. ⁵Ansii ko, nu pakirtu kadar samaane naaco kaawe do sinja-anj nuudu ogire do werko. Nuur ko yaako gaayinjo do cape ka gaay taat ku kaawtu a kuu bere. Paa kat ya nu ote, nii gasin gaay-at ku capit ko. Ansi-ak, yaa gaare kadar ku berit inj oyaw ho inj gelbin rakki.

⁶Ibinonj samaane kadar gem kaak luwa busam sood-ak, naa sede oki sooda, kar gem kaak luwa busam dakin-ak gay, naa sede oki dakina.[†] ⁷Ampaa ko, ay gem di yaa bere maan kaak na pakiriy do kaay, bal gujumjume ho bal asire. Asaan Bunj, naar el gem kaak bera inj galal. ⁸Bunj gin gudurre taat naako bere gamin dakina yoo maan sa armaakonno. Ampaa ko, do ay wiktine ho inj ay maanna, kuu gine maan kaak necinjo, inj kaak paka oki a kuu gine ay riy taat samaane. ⁹Ar kaak nu siirtu do Kitamner aman :

« Na gina oyaw dakina do pokirnar ho sellinjuwiy goy doo. »[§]

¹⁰Bunj bera busam do gay luwor ho na beraaco pey gamin ku teendi. ^{**}Loko oki,

[‡]9:2 'kid ka Maseduwaan' : Na kid kaak goy watiine min darre ta Grees. Egliz ka Pilip, ka Tesalonik inj ka Bere goy do kid-aka.

[†]9:6 Wer ka gase kaawor do Proverb 22.8.

[§]9:9 Wer ka gase kaawor do Soom 112.9.

^{**}9:10 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.10.

ɲaako bere busam, ɲaako wadiriŋco ho ɲaa maadiŋco a paa kat, selliŋkuwko yaa gine gaay iŋ gaayo. ¹¹ Ampaa ko, do ay maanna, Buɲ yaako bere dakina nam kuu gedire gine oyaw do ay wiktine. Ansi-ak, do bi ka gaayko taat niico iye-at ko, gee dakin yaa dele barkin do Buɲdi. ¹² Asaan riy ta capindi-an gaayaag gee ku Buɲdi ku Zeruzaleem ho ta iskaag pey gee dakina a ɲuu dele barkin do Buɲdi. ¹³ Ka seener, min ɲu taliit riy taat ku gintu-an, gee dakina yaa oziliŋ Buɲ asaan ku gaarit imaanko do Kabarre ta Gala ta Iisa Masi iŋ karaamin taat ku karmiyiiga. ɲuu dele barkin oki do Buɲdi do bi ka oyuwko taat ku giniy loco ho do gee okiŋco. ¹⁴ Do bi ka barkin taat dakin aale Buɲ beriiko-at, ɲuu inde Buɲ dakina do bi kaŋko. Ansi-ak, ɲuuko gaare kadar ɲu elgiiko dakina. ¹⁵ Barkin do Buɲdi do bere kaak ɲa beriite kaak pakgig gamin okiŋco.

Malo ta Pool do bi ka riyoy

10 ɲa nun meendu Pool, nun ko kaak gee kaawiy bir a ya nu goy do datikko, nu dalulle ho ya nu serek minninkoŋ gay, nu tongo. Ku iban kadar Iisa Masi gay, ɲaar sellen ho dalulle. Iŋ siŋ kuŋji, nu taayaako. ² Nu kaawaako a wiktin taat naa baawe do werko-ak, dakonnu asirindudo naa gine tongo. Ka seener, naa kaawe bal kolaw do ɲuur kuuk pakira a goyinni ar ka gee ku duniiner di. ³ Ka seener, ni gee ho goyinni oki ar ka geemir di. Kar gay, ni taasando ar gee ku duniiner taasiŋiyo. ⁴ Asaan garti kuuk ni taasiŋiy-ak, ɲuur min do duniin-erro. Gudurrico asa min do Buɲdi. Garti-ak gin gudurre taat ɲuu dimiŋ werin kuuk bombo kuuk adin ku Buɲdi goyiyo. Ka seener, iŋ garti-ak, nii nigin pikirre ta jookumo taat gee diyi kayco ⁵ ho niico nosire do ɲuur kuuk jaala ziŋkico ho iŋ gaminco kuuk ɲu todiy do geemir a pa ɲuu ibiniŋ Buɲ. Kar gay, ni gaayaag gee

a pikirrico okintiti yaa ase iŋ pikirre ta gee kuuk karmiyaag Iisa Masi. ⁶ Ho wiktin taat ku gaar ko kadar ku karmiyaw-ak, nin gay siy ko ziŋkini a ni rasaagdo ɲuur kuuk karmaydo.

⁷ Ibinon waraŋ seen ta gamnar ! Ya gem kaak pakira a ɲa gem ka Iisa Masi-ak, illa ɲaa diye do kaay kadar nin sa geenji ku Iisa Masi ar ɲaara. ⁸ *Rabbin baldu bere izinne taat naa nigin imaanko, kar gay, ɲa berdu izinne taat naako gaayinjo do imaandi. Ya nu dapila aale iŋ izinne taat Rabbin beriidu-anta, sokaŋ sa diyaanno. ⁹ Iŋ makaatamna kuuk nu siiriiko-aŋ, nu rakaado kuu pakire kadar nu rakaako ise kolaw. ¹⁰ Asaan gee daariŋ kaawa aman : « Do makaatamna kuuk Pool siirtu-aŋ, ɲa zeedaw ho ɲa kaawa iŋ mitkaw. Kar ya ɲa goy do datikteŋ gay, ɲa oolo ho kaawnay sa ku kaŋjir. » ¹¹ Gem kaak kaawa pa-ak, illa ɲaa diye do kaay kadar ya ni goy do datikko, goyinni yaa kuu-niye tak-tak iŋ maan kaak ni siirtu do wiktin taat ni goyiy serek minninko.

¹² Ka seener, gee daariŋ, maaniico di gaara ziŋkico. Wayya, nin-aŋ sa gecaado a nii nece iŋ ɲuura wala nii kaasume iŋ ɲuura. Gee-ak maaniico di tala ya ziŋkico negu ho ɲuur maaniico di kaasuma ziŋkico. ɲaar-aŋ ko maan kaak gaara kadar kayco jage ! ¹³ Nin-aŋ gay gediraado jaale ziŋkini aale kara min riy taat Buɲ berinti. Ya ni jaala ziŋkini, nii jaale illa iŋ riy taat Buɲ berinti ho kuŋkoŋ sa atta do riy-anta. ¹⁴ Wiktin taat ni baawtu do werko, ni bal aalin riy taat Buɲ berinti-anta. Nin di kuuk as awalle do werko ho iykon Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. ¹⁵ Ansi-ak, nii gediraado jaale ziŋkini iŋ riy taat gee ku pey gintu. Kar gay, ni raka a imaanko yaa baa iŋ unti. Ampaa ko, nii gedire gine riy taat taɔ do werko, kar iŋ taar-ata oki, ni patiyaatdo taat Buɲ berinti. ¹⁶ Paa kat, nii gedire nii iyin Kabarre ta

Gala nam nii aaliñ gungirko, nii baa do kidin kuuk pey. Ampaa ko, ni baayido gine riy do wer kaak gee ku pey gintu ko ho nii ozile zinjini in riyco-ata.

¹⁷ Kar gay, ñu siir do Kitamner aman : « Ñaar kaak dapilaw-ak, illa ñaa dapile in maan kaak *Rabbin gintu. »^{††} ¹⁸ Ka seener gay, Buñ ooyigido ñaar kaak ozila ziy, illa ñaar kaak gasa oziliik min do Rabbiner.

Pool in paliinna kuuk ginno seene

11 Hadi, diñ ya kuu gedire kuun subirindu-ak, nun naa dapile do kaawor ar oliyo. Ka seener, ku subirintu ! ² Nun hasuudince do bi kanjo ho hasuudinuwir-at, taar asa min do Buñdi. Nu berinjo do gem rakki di kaak yaa kuuniye mitikko, ñaar ko Iisa Masi. Nu rakaako gaarinjo do unji ka gem-ak ar gemso taat *cawar ho bal aawe mitik tak-tak. ³ Kar gay pakironjo do yaate Hawwa. Ar aal caaciyyit in neenduwi, nu gina kolaw a pa gee yaako unje pikirre taat jookumo ho ñuuko jaginjo kuu rasiñ obinjo kaak tirit ho cawar do Iisa Masi. ⁴ Ka seener, ya waan asko ho ña gaaraako kaaw taat kaawa do bi ka Iisa ka pey min kaak ni gaariiko, ku subiriig di. Ho ya waan gaaraako ruwwine wala kabarre ta gala taat pey min taat ku gastu min loni, ku subiriig di oki. Hey kunjo-anjku !

⁵ Kunj pakira a ñuur kuuk gaaraat kaaw-an, ñuur paliinna kuuk tañ paka. Kar do tanto gay, ñu pakginno in maanna. ⁶ Ya nu bal gine ibine ka kaawor ar ñuur oki, nu ibingig tak maan kaak nu kaawiyo. Do ay maanna ho do ay wiktine, ni gaarko warañ kadar ni ibingig maan kaak ni kaawiyo.

⁷ Wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala ta Buñdi, nu gaarkon maalan di. Ampaa ko, nu ontu zir a naako jaalinjo

kuwa. Ansi-ak, nu nig maanna walla ? ⁸ Wiktin taat nu giniy riy do datikko, ñu *Eglizna daarinjo kat gaayintu in maanna. Ansii ko, nu ictu gurus minnino a naako gaayinjo. ⁹ Ampaa ko, wiktin taat nu goyiy do werko, nu bal oome yoo waanna do gamin kuuk arumdu, asaan siñta kuuk as min kid ka Maseduwaan iydu gamin okinjo kuuk nu rakiyo. Do wiktin taar-at, nu bal rake goye baako ho naa goyenjo ko paa di doo. ¹⁰ In seen ta Iisa Masi taat goy in nunu, nu kaawaako : do kid ka Akayi okinji, ginno yoo waan kaak yaadu todiñ maan kaak adir gintu portik-anja. ¹¹ Maa di nu kaawiy ampa ? Ku pakira a nu kaawiy pa-ak asaan nu elgiikonno walla ? Ha'a, paado. Buñ oki iban kadar nu elgiiko.

¹² Nun naa wakile pey, naa icin goyindu ka diñka-an di. Paa kat, naa nigin pikirre ta ñuur kuuk bariya botol taat ñuu dapile a ñuur oki gina riy ar nini. ¹³ Gee ñuur-ak, ka seener ñu paliinnado. Ñu gina zinjico a ñu paliinna ku Iisa Masi, kar ka seener gay, ñu gay riyor kuuk caaciya gee. ¹⁴ Dakonjo ajbiyenno do bi ka kaawor-anta, asaan *Seetanne meenji oki gina ziy ar ña *dubil ka Buñdi kaak irña wic-wic. ¹⁵ Ñaar-ak, ya ku ta-laag gay riyoy oki gina zinjico ar ñu gin riy in botol, dakonjo ajbiyenno. Kar gay, ba aar, ñuu gasin tañco uudin ta riyco.

Taabin ta Pool

¹⁶ Nu deelaakon pey kaaw-anta : nu rakaado gem yaan talindu a nu oliyo. Kar gay, ya ku pakira kadar nu oliyak, rasonnu nun oki, naa dapilen dak sooda. ¹⁷ Kaaw taat naa kaawe-an taar arro taat *Rabbin rakiyo, kar gay, nu kaawa ar oliyo in dapilindu. Ka seener, nu gin botol taat naa dapile. ¹⁸ Gee dakina dapila in gamin ku duniiner di. Ñaar-ak, nun oki, naa dapilen dako. ¹⁹ Talonjo

^{††}10:17 Wer ka gasa kaawor do Zeremi 9.23, 1 Korentiyeen 1.31.

ja ! Ku diya a ku gee kuuk gin ilim. Kar kodok di, ku maaniikon ooyig nuur kuuk oliyay. ²⁰ Ya gee ginaako ar berrina, ya nu teeko in neendaw, ya nu pokiriyaako, ya nu isaako binja ho ya nu basaako oki, ku subira di. ²¹ Ni baltu gine ar nuur-ak asaan ni bal gine gudurre walla ? Taaran di yaadu unje sokañ walla ? Ha'a, unjaadudo.

Gee daarin dapilaw, naar-ak, ya nu kaawa ar oliyo sa, nun oki yaa dapile ar nuura. ²² Ya nu kaawa a nu *Hebru, nun oki Hebrunçe. Ya nu kaawa a nu gee ku Israyeel, nun oki Israyeelinçe. Ya nu kaawa a nu min tamba ta Ibraayim, nun oki min tambaay. ²³ Ya nu kaawa a nu gay riyor ku Iisa Masi, naar-ak (nun naa kaawe ar oliyo) nu gay riyor ka Iisa Masi pakgig serek. Taabin taat nu taabiytu do riyor-at, taar dakin pakgigu. Nu obintu dajaayne dees dakina pakgigu. Nu koocintu dees dakina pakgig serek. Ho nu gal do taabiner ar naa mate dees dakina pakgigu oki. ²⁴ Dees beey, *Yuudinna koocin ko kooce, min korɗin orok pood-ak illa rakki di kawwi.^{‡‡} ²⁵ Dees subba, gee koocintu in donkilo ho yiriy rakki gay, nu dawintu in dambay a nuun deendu. Dees subba, do barrer, markab nooriygiy in nunu, ho yiriy rakki nu eeltu ho nu waltu do amiydi. ²⁶ Dees dakina do martuwir, duniin gasintu : balal gaay teendu ho nu gal do pise ka gay dukume botilniidi. Nu gas taabin min do sihtar kuuk Yuudinna ho min do gee kuuk Yuudinna do oki. Nu gas taabin do geegirniidi, do kalaaner ho do barrer. Nu gas taabine in gee kuuk gina zinkico a nu sihta. ²⁷ Nu taabiy ko taabiye do riyor ho nu gasdo

weyi. Mey deentu ho ibin obintu. Dees dakina, nu eela meya. Us deentu ho ke-suun oki teedu saaro. ²⁸ Nu osaakonno duniin taat gasintu okintiti. Kar gay, goy pey maan rakki : kelmol goy leñ-leñ do *Eglizna okinco ho kun kawta, nu moya loco kon di. ²⁹ Ka seener, ya waan kaak ginno gudurre, naar-ak ar nunu oki aawa pa, ho ya waan kaak jag min do imaanji gay, nun sa adir radaanu.

³⁰ Wayya, ya nun kat dapilaw-ak, naa dapile in gudurrer taat sood-anta. ³¹ Buñ, naar Takañ Rabbin Iisa Masi, naar ko kaak gee oziliy doo, na iban kadar nu raaddo. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Damaas, guberner kaak ginaaji riy do sultan^{¶¶} kaak nu koliy Are-taas leetu askirna do botilay ku geegirdi a nuun obindu. ³³ Kar gay, sihta kuuk goy ede-ak saalintu do barner, nu nolpin min do pineetir ka durdurrer ho nu paayin kara min do geeger-aka. Paa kat, nu paktu min do guberner kaak rakaan obindu.^{§§}

Gamin kuuk Buñ bayniiji do Pool

12 Illa naa dapile dapilen di ya naar kat ginno paydiney oki. Kar gay, naa kaawe do bi ka gamin kuuk *Rabbin bayniidu ho na gaariidu. ² Nu iban gem rakki kaak aamin do Iisa Masi.* Gin ko elgin orok in pood, Buñ coonig gem-ak kuwa ka samaan ka baay ka subbinjar. (Ya nu kaawa a Buñ coonga, nu ibanno ya na coonig in ziy wala ya na coon ruwwiney di, illa Buñ keeji di iban.) ³⁻⁴ Hii, nu iban kadar Buñ iyig gem-ak do janni. (Nu ibanno man na iyiiga, illa Buñ keeji di iban.) Min Buñ iyiiga, na dortu kaawin kuuk

^{‡‡}11:24 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.3.

^{¶¶}11:32 'sultan' : Do darre ta Room, do wiktin taar-at, sultan, naar pakgig guberner.

^{§§}11:33 Wer ka gase kaawor do Akt 9.23-25.

^{*}12:2 'gem rakki kaak aamin do Iisa Masi' : Anne-an, Pool kaawa do bi ka meenji di.

gem gedarro kaawinco. Kaawin-ak, yoo waanna bal gine botol taat ɲaa deeliŋco. ⁵Naa dapile do bi ka gem-aka. Kar do tanto gay, naa dapile-ak illa in gudurrer taat sood-anta. ⁶Ya nu raka dapile-ak, nu ginaado ka olay, asaan naa kaawe seen di. Kar gay, nu rakiydo dapile-ak, asaan nu rakaado gee yaa pakire kaawin kuuk pakgig gamin kuuk nu giniyo ho nu kaawiyo.

⁷Ka seener, Rabbin gaardu gamin kuuk patiy kaa. Kar gay, ɲa rakaado a naa dapile in gamin-aŋku. Paa ko, ɲa diyiidu taabin ooma ar *Seetanne kat naamdu dubiley asiin koocindu a paa kat nu dapiliydo. ⁸Dees subba, nu inditu Rabbine a ɲaa etirin taabin-an serek minniner. ⁹Kar ɲaar gay telkiidu aman : « Barkinuwir neciŋcin ko. Ki aawaat gudurrer okintiti, illa do wiktin taat gudurren gin ja sooda. » ɲaar-ak, naa dapile illa in gudurrer taat sood-ata a gudurre ta Iisa Masi yaan gooyindu. ¹⁰Ampaa ko, nu aaciyy in gudurrer taat sood-ata. Ya do bi ka Iisa Masi ko, ɲu warintu, nu gastu kaawin ku duniiner, ɲu taabiyintu ho pikirrer patiytu kaar oki, nu aaciya di. Asaan wiktin taat gudurrer gin sood-ak kat, nu bombo.

Pool ic kelmoy do Egliz ka Korent

¹¹Ya nu kaawa ka olay, ɲa kuŋ kat asirintu nu kaawiy pa. Zer ɲa kuŋ kat kuuk yaan gaarin do geemir. Ya nu ar maan kaak maala oki, paliinninko kuuk taɓ paka-ak pakginno in maanna. ¹²Ku talig in odinko gamin kuuk gaara kadar ka seener nu *paliine : do taabin okintiti, Buɲ berdu subirraw dakina, ho in nunu ko, Buɲ gintu gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. ¹³Kaawondu ja, maa maannir kaak nu ginig do *Eglizna daarin di ho lokoŋ gay, nu balko gin-ɲji ? Illa nu iban maan rakki di : nu bal goye baako. Ya ku talaat kaawor-an kat do botiltido, ɲaar-ak saamiyondu !

¹⁴Taloŋ, nu gaay ko baawe ka subbiŋkar do werko ho nu goyaado baako. Nu rakaado gaminko, illa kuŋ maaniko. Asaan ka seener, aginay kat rabbay kooginco, yampa koogin rabbaydo aginiyco. ¹⁵Do tanto gay, galdu naa orin ka pisindu ho naa beriŋ zir okinji do saan tanjo. Ya nu elgiiko aal ansi-ak, kuun elindu sooda walla ? ¹⁶Ku ooy kadar nu bal goye baako-aka. Kar daarin gay a nu neenduwo ho nu teenko in neendaw-ata. ¹⁷Taloŋ ɲuur okinco kuuk nu ɲaamiiko-aku. Ku pakira a nu teenko in gem rakki minninco walla ? ¹⁸Nu kaawji do Tiit a ɲaa baawe do werko ho nu naamko sin rakki ka pey kaak ku ibingiy in ɲaara. Tiit teenko in neendaw walla ? Tiit in nunu, kaawni ho botilni rakkido walla ? ¹⁹Ya ni kaawa ampa-ak, min awalle, ku pakira a wal ni bariya botol taat nii imile kayni unkon di walla ? Ha'a, imilaado ! In ɲume kaak ni ɲumtu in Iisa Masi, ni kaawa do unji ka Buɲdi. Gem kol royin ku bitu, gamin okinco-aŋ, ni kaawaako a imaanko yaa ɓaa in unti. ²⁰Asaan ya nu ɓaawko, nu gina kolaw a wal adir ginaado gala in kuŋko ya nu gasinjo ku goy goye kaak arro ho kuŋko oki, aditko ginaado gala in nunu asaan naako leese. Nu gina kolaw a wal gidaw, wal hasuudinaw, wal dapinjo, wal eere ka zinjar, wal dukume ka geemir, wal ose ka geemir, wal dapile, wal gine ka gamin kuuk munjam goy do datikko. ²¹Nu gina kolaw a wal Buɲ yaa onin kaar do bi kanjo. Nu gina kolaw a wal zulinu yaa mine do bi ka gee dakina minninko kuuk wakila di gine zunuu-binna ar kaak awalle ho kuuk bal rasin gine ka gaminco kuuk *cawarro, in goyinco kaak jookumo in ɓaayinco kaak munjam-aka.

Taayiika in ooy ta ba aaro

13 ɲaar-aŋ, nu siya zinjar a naa ɓaawe pey ka subbiŋkar do

werko. Ya nu otko, ta kuuniye ar kaak ñu siirtu ðo Kitamner aman : « Kaaw yaa mate inj saadinna seer walla subba. »[†] ²Wiktin taat nu ñaawtu ka seerinkar ðo werko-ak, nu kaawit ko kaaw-anta ho yiriyta, ya nu ginno ðo werko oki, nu deelaakon pey. Nu kaawaat ðo ñuur kuuk min awalle gin ko zunuubinna ho ðo ñuur okiñco ku pey : neginda, ya nu yeep pey ðo werko-ak, yoo waan sa nu rasaado. ³Min ku raka tale maan kaak gaara kadar inj nun ko, Iisa Masi kaawiy ðo geemir, ñaar-ak, naako gaar-inji. Iisa Masi, ñaar oollo unko, kar gay, ña gaaraat gudurrey ðo ðatikko. ⁴Ka seener, wiktin taat ñu doodiig ka etor, ña bal gine gudurre ðo ziy. Kar diñ gay, ña goy inj gudurre ta Buñdi. Nin gay ñum inj Iisa Masi. Kar inj ñuminni-ak oki, ni ginno gudurre ðo ziñkini. Kar gay, wiktin taat ya ni ot ðo werko, niiko gaare kadar ni goy inj ñaara inj gudurre ta Buñdi.

⁵Pakiron ña ðo goyiñko ka maaniiko, kuu tale ya ku goy ðo imaandi. Ya ku talaag goyiñko gaara kadar ku goy ðo imaandi, kuu ibine tak kadar Iisa Masi goy ðo gelbinko. Kar ya goyiñko gaarro imaankon gay, ñaar-ak wal ku goy inj ñuur kuuk ginno imaan. ⁶Kar nin gay, ni pakira a ku iban tam kadar ni gin gamin kuuk gaara imaanni-ata. ⁷Maan kaak ni

indiy Buñ-ak a ku giniydo yoo maan kaak samaanno. Ni rakaakonno gaare kadar biñkini gala. Kar gay, ya gee daar-in pakira a biñkini gallo oki, ni raka kuu gine gamin kuuk samaan di. ⁸Ka seener, ni gediraado nii gine gamin kuuk tofa seen ta Buñdi, illa nii gineñ ko riy tanti di. ⁹Ya ni ginno gudurre, aditni portiko ya kuñ kat gin gudurre. Do bi ñaar-ak ko, ni indigiy Buñ a kuu yeepe ðo botol taat samaan tak-tak. ¹⁰Ampaa ko, gamin okiñco-añ, nu siiraakonngu min nu goy misa serek. Nu siirig min diñka-añ, asaan ya nu ot ðo werko, nu rakaado naako leese inj izinne taat *Rabbin beriidu. Izinne-at, ña berduut a naako ðeñriñko, ña baldu berin a naako nigiñko.

¹¹Hiyya, gem kol siñtay, goyon kate ! Goyon ðo galal ho bariyon botol taat samaane taat yaako iyinjo kuu kuuniye gee kuuk tañ. Iskon ziñkiko, ginon kaawko yaa ñume rakki ho goyon inj aapiye. Ampaa ko, Buñ kaak el gee ho kaak iya aapiye yaa goye inj kuñko.

¹²Oyon oki benanniko inj gine ka cuud ar siñta kuuktacco rakki.

Gee ku Buñdi okiñco ooyko dakina.

¹³Barkin ta Rabbin Iisa Masi yaa goye inj kuñko okiñko, inj ele kaak asa min ðo Buñdi, ho inj ñume kaak gi ñumtu rakki inj Ruwwin ta Buñdi. Nu ooyko dakina.

[†]13:1 Wer ka gase kaawor ðo Deteronoom 19.15.

Galaat

*Maktumne taat Pool
siirtu do gee ku Galaasi*

Pile ka kaawor

Ɓa Pool kat siirit maktumne-an do Kretiyenna kuuk do kid' ka Galaasi. Gee-ak, ɲuur Yuudinnado. Kar gay, Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi barjilgu. Yuudinna raka a gee-ak yaa aafe gaanuun ka Muusa nam ɲuu dukume selno oki. Ɓaar-ak ko, Pool kaawaaco a paado. Ɓu gase jile-ak, illa in imaan taat do Iisa Masi.

Ooy ta awalle

1 ¹⁻² Gem kol siɲtay, nun Pool in siɲta kuuk aamin okinco kuuk goy in nunu, ni siiriit maktumne-an do gee ku *Eglizna kuuk goy do kid' ka Galaasi. Nun *paliine ka Iisa. Nun, ɲu geenno kat diyintu paliine. Gemno ja kat kaawe kar nu gintu paliine. Kar gay, ɲa Iisa Masi in Tatte Buɲ kaak nooyig min do muuti kat kaawe, kar nu gintu paliine. ³ Nu indaako Tatte Buɲ in *Rab-binte Iisa Masi, ɲuuko barkiyinɲo ho ɲuuko iye aapiye. ⁴ Iisa Masi ber ziy do muuti, asaan Buɲ yaate saamiyin zunuu-binnite. Ɓa beriig ziy pa-ak, asaan gamin kuuk samaanno kuuk do duniiner ginaatenno pey maanna. Ɓa gintu pa-ak ar kaak Tatte Buɲ rakiyo. ⁵ Ozilinter Buɲte, diɲka ho elgin in elgina. *Aamin.

Kabarre ta gala, taar rakki di

⁶ Goye kanɲo-aɲ patiy kaar. Buɲ kolinɲo in barkin ta Iisa Masi, kar kuɲ gay, kodok di ku poociiga ho ku cokiya kabarre ta pey. Loko-ak a ta samaane. ⁷ Ka seener gay, ginno Kabarre ta Gala ta pey ar ta nu kaawiiko-anta. Nu kaawiko pa-ak, asaan nu tala kadar goy gee daarin kuuk barjilaako. Ɓu raka makin

Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. ⁸ Ya gem kaak iyko kabarre ta pey min tani-an, ya ɲa nini wala ya ɲa *ɲubil ka Buɲdi kaak asa min kuwa oki, do gaayay. ⁹ Ni kaawkonta ko, ho diɲ nu deelaakon pey : ya gem iyko kabarre ta pey min taat ku dortu, do gaayay.

¹⁰ Ya loko-ak, nu siira asaan gee yaan ozilindu wala ? Ha'a ! Nu raka a Buɲ kat yaan ozilindu. Ya loko-ak, ku pakira a nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir walla ? Ha'a ! Zer ya nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir-ak, nu gediraado naa gine gay riyor ka Iisa Masi.

Pool gaara maman ɲa gintu paliine ka Iisa

¹¹ Gem kol siɲtay, nu raka kuu ibine kadar Kabarre ta Gala taat nu gaariikoo-an, gem bal imilin min do kaay. ¹² Nu bal dorin min do geemir ho gem baldu garkiyinti. Ɓa Iisa Masi kat gaarduuta.

¹³ Ku iban di, do goyindu ka awalle, wiktin taat nu aadiy aadanna ku *Yuudinnar, nu taabiyyig gee ku Buɲdi dakina. Zer, nu rak totirinco. ¹⁴ Min geenni kuuk ni maadtu sawa ho kuuk aada aadanna ku Yuudinnar, nun di pakigu. Nun berig zir okinɲi do aadanna ku aginiyni.

¹⁵ Kar Buɲ gay, wiktin taat ɲu balnu weendu misan di, ɲa doɓintu ko. Ɓa kolintu in barkiney, naaji gine riyor. ¹⁶ Wiktinti astu, ɲa gaariiduug Ronji, asaan naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Do wiktin taar-at, nu bal ɓaa inde taaye min do gemor. ¹⁷ Nu bal ɓaa Zeruzaleem a naa talin paliin-nay ku Iisa kuuk awalle. Kar gay, nu uctu kodok di, nu deettu do kid' ka Arabi. Kar nu yeeptu Damaas. ¹⁸ Min ɲaar-ak, gintu elgin subba, kar nu ɓaawtu Zeruzaleem a nu ɓaayiy talin Piyer. Nu goytu in ɲaar menaw orok in beey. ¹⁹ Nu bal tale *pali-

ine ka pey ka Iisa. Illa nu tal Zaak di, sinji ka Rabbinte Iisa.

²⁰ Inj Buɗ-aŋka, taat nu kaawiy-an ka seener. Nu raaddo.

²¹ Min ɲaar-ak, nu uctu min Zeruzaleem ho nu deettu jaawe do kid ka Siri inj ka Silisi. ²² Gee kuuk aamin do Iisa Masi kuuk goy do kid ka Zuude balnu talindu misa inj odinco. ²³ Illa ɲu dor gee kaawa bir di. Gee-ak diya aman : « ɲaar-aŋ gem kaak taafiɲ gee awalle, diɲ ɲa newse nam ɲa kaawa do bi ka imaan taat do Iisa Masi taat awalle ɲa rak niginti. » ²⁴ Wiktin taat ɲu doriit kaawor-at, ɲu teestu oziliɲ Buɗ do bi kanto.

Pool ɲum inj eenji paliinna Zeruzaleem

2 Goytu kee elgin orok inj pood, nu yeeptu Zeruzaleem inj Barnabaas. Tiit sa aadinti. ² Nu baawtu anner-ak, asaan Buɗ kat diɲdu aman : « Baa Zeruzaleem. » Min ni ottu, ni ɲumtu inj agindaw keetini. Nu gaariicot baat ta Kabarre ta Gala taat nu kaawtu do gee kuuk Yuudinnado. Asaan lotu, nu rakaado a riyor taat nu gintu ho nu giniɲ diŋka yaa uce maala. ³ Kar gidu Tiit gay, ɲaar Grekiŋce. Kar gay, ɲu balji diye a ɲuui *ɗukume selno. ⁴ Gee daariɲ unje ɗatikni, ɲu gina ziŋkico a ɲu siŋtini. ɲu rakaaji ɗukume selno. Gee ɲuur-ak unje kokunuwda, ɲu raka tale baani a nin aadɗo pey *gaanuun ka *Yuudinnar, asaan ni ic botol ta Iisa Masi. ɲuur gay rakaani gine pey ferrin ku gaanuun ka Yuudinnar. ⁵ Nin gay balco bere pijjin tak-tak. Ni raka kadar Kabarre ta Gala yaa goye do wert, kuɲ sa yaa dorinti.

⁶ Gee talaagu daariɲ a ɲu aginda, kar nun gay isginno inj aginduwco, asaan Buɗ, ɲaar doɗdo gee min do wijeenco. Min nu gaariicot Kabarre ta Gala do agindaw-ak, ɲu baltit gaaye maanna. ⁷ Kar gay, ɲu ibin kadar Buɗ kat berduut Kabarre ta Gala-at uudin taat ɲa beri-

ijit do Piyer. Lotu-ak, Buɗ diɲdu a naa gaarin do gee kuuk Yuudinnado. Do Piyer gay, ɲa diɲji a ɲaa gaarin do Yuudinnar. ⁸ Asaan Buɗ ko darjiyig Piyer *paliine ho ɲa ɲaamiig do Yuudinnar. Nun sa, ɲa ɲaar di oki darjiyintu paliine. ɲa ɲaamintu do gee kuuk Yuudinnado. ⁹ Gin agindaw kuuk siŋco alaw : kuɲ Zaak, Piyer inj Yaaya. ɲu ibina kadar Buɗ kat berduut riyor do pisindu. Hiyya, ɲu ooyinti inj pise seertini inj Barnabaas. Do wer-ak, ni deetu kaawni a nunu inj Barnabaas yaa baawe gaare Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. ɲuur gay yaa baa do Yuudinnar. ¹⁰ Illa gay, ɲu kaawinti kaaw rakki, aman : « Pakironɲ do siŋtiko kuuk pokirna kuuk goy Zeruzaleem. » Nun sa obit kaaw-at bombo do adir.

Leese ka Pool do Piyer

¹¹ Min ɲaar-ak, Piyer baawtu do geeger ka Antiyoos. Wiktin taar-at, nu leesiji do uŋco ka geemir, asaan ɲa nige. ¹² Min awalle ɲa tiya sawa di inj gee kuuk Yuudinnado. Kar Zaak ɲaamtu gee. Wiktin taat ɲu ottu, Piyer etirtu. ɲa bal tee pey inj gee ku Yuudinnado. ɲa gina kolaw do geemir, ɲuur kuuk raka gee okiŋco yaa *ɗukume selno. ¹³ Siŋtay Yuudinna daariɲ sa pood tee ar Piyer. Barnabaas sa ictu baaco, ɲa aadiigu. ¹⁴ Wiktin taat nu taltu kadar ɲu bal jaawe samaane ar seene ta Kabarre ta Gala, nu diyiiji do Piyer do uŋco ka geemir aman : « Kiɲ Yuudiŋce, kar goyiɲjiɲ gay ar ka gee kuuk Yuudinnado. Ki bal aade gaanuun ka Yuudinnar. Di maman ki rakiy gee kuuk Yuudinnado yaa ice goye ka Yuudinnar ? »

Kabarre ta Gala taat Pool gaariyo

¹⁵ Nini, ɲu weenti *Yuudinna di. Nini attanno inj gee kuuk ibanno Buɗ. ¹⁶ Kar gay, ni iban kadar Buɗ ke darjayɗo gemo

a ɲa goy iɲ botol do bi kaak a ɲa aada *gaanuun ka Muusa. ɲa ibiniig a ɲa goy iɲ botol-ak, illa ya ɲa ooyiit kaaw ta lisa Masi. Nin Yuudinna sa aamin iɲ lisa, Buɲ yaani ibine a ni goy iɲ botol, wal a ni aada gaanuun ? Ha'a, asaan ni aamin iɲ lisa Masi. Ka seener, gem ke goyaado iɲ botol do unji ka Buɲdi, asaan ɲa aada gaanuun. ¹⁷Ni raka goye iɲ botol do unji ka Buɲdi, asaan ni diy gelbinni do lisa Masi. Hadi, Yuudinna kaawa kadar ni gin zunubinna, asaan ni bal aadiŋ gaanuunco. Ya taar-an gay, ɲa lisa kat iya gee do zunubinnar walla ? Ha'a, ta seenno kat bat. ¹⁸Ya nu pociŋ gaanuun, kar ba aar, nu yeepiiji, ɲaar-ak, nu nig kate.

¹⁹Kar nun gay, do bi ka gaanuundi, nu goyaado pey ar ka gaanuundi. Ampaa ko, naa gedire goye tak do Buɲdi. Wiktin taat ɲu doodiŋ lisa Masi ka etor, nu mat iɲ ɲaar sawa. ²⁰Goye kaak nu goyiy-aɲ, nu meenduŋ kat goya, ɲa lisa Masi kat goy do gelbiner. Goyindu kaak nu goyiy do duniiner-aɲ, nu berig gelbiner do Roɲ ka Buɲdi kaak elintu ho ɲu deeyig do bi kanto. ²¹Nu poocaado barkin ta Buɲdi. Ya gem gina ziy a ɲa goy iɲ botol do unji ka Buɲdi, asaan ɲa karmiya gaanuun, ɲaar-ak muutuy ta lisa Masi, taar maan ka maala.

Maman Buɲ jiliy gemo

3 Gee ku Galaasi, kuɲ kayko jage. Ka seener, gem goya kaak rakaako rawtiŋko. Kar ku tal di, ɲu gaarko mamman lisa Masi, ɲu doodiŋ ka etor. ²Naako indinŋkoɲ ja kaaw rakki : ya loko-ak, Ruwwin taat Buɲ beriiko-an, ɲa berkon asaan ku karmiya *gaanuun ka Yuudinnar walla ? Ha'a ! Buɲ berkon

Ruwwiney asaan ku cokiŋit Kabarre ta Gala ho ku aamin loci. ³Kuɲ ke, kayko gintu ampa-aɲ kat maa ? Min awalle, ku diy gelbinko do Ruwwin ta Buɲdi, kar diɲ gay, maa di ku diyiy gelbinko do gudurre ta maaniikon di ? ⁴Buɲ gaarko gamin dakina, kar ku taliig gamin-aɲ yaa bire maalan di walla ? Ha'a ! ɲu birraado maala. ⁵Buɲ berkon Ruwwiney ho ɲa gaarko gamin dakina kuuk ajbay. Ya loko-ak, asaan ku karmiya gaanuun ka *Yuudinnar walla ? Ha'a ! Asaan ku obit Kabarre ta Gala do aditko.

⁶Naako kaawe : Pakiroɲ do bi ka Ibraayim. ɲu siir do Kitamner aman : « Ibraayim, ɲaar diy gelbiney iɲ Buɲ. Do bi ka imaanji-at ko, Buɲ taliig a ɲa goy iɲ botol do unji. »^{*} ⁷Iɲ taar-at ko, ya gee diy gelbinco do Buɲdi, ɲuu gine koogin ku Ibraayim. ⁸Min daayum, ɲu siir do Kitamner a gee kuuk Yuudinnado yaa aamine do Buɲdi ho Buɲ yaa taliŋ a ɲu goy iɲ botol do unji. Do bi ɲaar-ak ko, Ibraayim obiit kabarre ta gala bombo min awalle. Kabarre-at gay, Buɲ diyi aman : « Naa barkiyin tamba ta gee ku duniiner okinco do bi kanjiŋ. »[†] ⁹Hiyya, ar kaak daayum Ibraayim aamintu do Buɲdi ho Buɲ barkiyiiga, diŋka-aɲ sa, Buɲ barkiyaag gee ku aamina loci.

¹⁰Gi iban di kadar gee kuuk gina ziŋkico sellen do unji ka Buɲdi do saan ta a ɲu karmiya gaanuun, gee ɲuur-ak, do gaayiyco. Asaan ɲu siir do Kitamner aman : « Gee ku karmaydo gaanuun okinji doo, seriin ta Buɲdi eraagu. »[§] ¹¹Gi iban di oki kadar gem ke goyaado iɲ botol do unji ka Buɲdi do saan ta gaanuundi di. Asaan ɲu siir do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa iɲ botol yaa goye do saan ta imaanji. »^{**} ¹²Kar gay,

^{*}3:6 Wer ka gase kaawor do Zenenez 15.6.

[†]3:8 Wer ka gase kaawor do Zenenez 12.3.

[§]3:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 27.26.

^{**}3:11 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4.

karmiyē ka gaanuundi asɔɔ min aamine kaak ɔo Bunɔi. Ar taat ŋu siirtu ɔo Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, ŋaar di yaa gase goye ka gaasɔo. »^{††}

¹³Do taar-at ko, seriin ta Bunɔi obiite, asaan gi bal karmiyin gaanuun okinji. Kar diŋ gay, Iisa Masi makinte. Seriin ta Bunɔi, ŋa icit ɔo kaay. Paa ko, ŋa jiliite min ɔo seriin ta gaanuundi. Ar taat ŋu siirtu ɔo Kitamner aman : « Gem kaak ŋu zikidig ka etor, ŋaar di, seriin ta Bunɔi obga. »^{‡‡} ¹⁴Do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu-ak ko, gee ku Yuudinnasɔo yaa gase barkin taat Bunɔi kaawiji ɔo Ibraayim. Do bi ŋaar-ak di oki, in imaan, gii gase Ruwwin ta Bunɔi taat ŋa kaawtu.

Maan kaak Bunɔi ɔiyiiji ɔo Ibraayim a ŋaaji bere

¹⁵Gem kol siŋtay, naako ice kaaw rakki taat gi ginaat kun kawta. Ya gee seer kat deet kaawco ho ŋu ob jamaw, gem ginno kaak yaaco dukumin jamuwco. Waan ke gediraasɔo yaati gaaye maan kaati. ¹⁶Pakiron ɔo maan kaak daayum Bunɔi ɔiytu a ŋaaji gine ɔo Ibraayim ho ɔo ronji. Do Kitamner, ŋu bal siire aman : « Maan kaak Bunɔi yaaji gine ɔo Ibraayim in kooginay kuuk dakina », kar gay, ŋu siir aman : « Do ronji rakki di. »^{¶¶} Ronji ŋaar-ak, ŋaar ko *Masi. ¹⁷Cokiyon, an ko kaaw taat nu rakiiko kaawe : Bunɔi, ŋaar ob jamaw in Ibraayim. Kar gin elgin miy pood in orok subba, kar kat *gaanuun amiltu. Do taar-at ko, gaanuun gediraasɔo dukumin jamaw taat Bunɔi obtu in Ibraayim. Kaaw taat Bunɔi kaawiji ɔo Ibraayim sa, gaanuun gediraasɔo dukuminti. ¹⁸Ya yiriy rakki, Bunɔi yaa bere gamin ɔo gee kuuk karmiya gaanuun

di, ŋaar-ak, ŋa beraasɔo maan kaak ŋa kaawtu a ŋaa gine. Ka seener gay, Bunɔi barkiyig Ibraayim ar taat ŋa ɔiyiiji.

¹⁹Kar di gaanuun gay gin pey maa ? Gaanuun gaara nige ka geemir, asaan gee yaa ibinin niginco. Gaanuun-ak goytu kee nam ŋa ertu wiktin taat ronji ka Ibraayim-ak astu, loci ko Bunɔi kaawtu ɔo Ibraayim. Ya ŋa as ko-ak, gaanuun bal gine pey gudurre. Wiktin taat Bunɔi paayig gaanuun, ŋa berig ja ɔo ɔubilji. Dubal-ak gaariig ja gaanuun ɔo Muusa ho ŋu goytu ɔatikco, ŋu gaara gaanuun ɔo geemir. ²⁰Gem kaak jaawa ɔatko, ŋaar bal gine riyoy ya ta kaaw ta gem rakki di. Bunɔi gay, ŋaar rakki ho meenji di kaawji ɔo Ibraayim.

Riy ta gaanuun

²¹Kar di ansi-ak, *gaanuun kat dukumiit kaaw taat Bunɔi kaawtu walla ? Ha'a, bal dukuminti. Bunɔi bal paayin gaanuun a ŋaa bere goye ɔo geemir, asaan ŋaar-ak, gee sa yaa goye in botol ɔo unji ka Bunɔi in botol ta gaanuundi. ²²Do Kitamner gay, ŋu siir a gee okinco goy ɔo zunuubinnar di. Paa ko, Bunɔi yaa barkiyin gee okinco kuuk aamin ɔo riy taat Iisa Masi gintu.

²³Min awalle, gee bal gasin botol taat ŋuu aamine ɔo Iisa. Wiktin taar-at, gaanuun, ŋaar goy ar gem kaak gooya gee ku ɔaŋayner. Gi karmiyig kee nam Bunɔi gaariite botol taat gii aamine ɔo Iisa Masi. ²⁴Ansi-ak, gaanuun goyte ar gem kaak gooya koogina. ŋa gooyiite kee nam Iisa Masi astu. Do bi ŋaar-ak ko, gi gintu gee kuuk goy in botol ɔo unji ka Bunɔi, asaan gii aamin loci. ²⁵Diŋka-ŋ, gi gin ko botol ta gii aamine ɔo Iisa. Gaanuun bal pey gine gudurre kaate.

^{††}3:12 Wer ka gase kaawor ɔo Lebitik 18.5.

^{‡‡}3:13 Wer ka gase kaawor ɔo Deteronoom 21.32.

^{¶¶}3:16 Wer ka gase kaawor ɔo Zeneez 12.7.

²⁶Do bi kaak ku aamin do lisa Masi ko, ku gintu koogin ku Buṇdi. ²⁷Kuṇ kuuk ṇu *batiziyiṇko, ku gin rakki iṇ lisa Masi. Diṇka-aṇ, ku ic ko goyiṇji kaṇji ar gem kaak is batik ta marbinto. ²⁸Ya gem kaak Yuudiṇce wala Yuudiṇcedo, ṇu sawa di. Ya gem kaak berre wala berredo, ṇu sawa di. Miday iṇ daadi, ṇuur sawa di. Okiṇko, ku sawa di, asaan iṇ lisa Masi, ku gin ko ar gem rakki di. ²⁹Kar ya iṇ lisa Masi, ku gin ko gem rakki di, ṇaar-ak, okiṇko, ku koogin ku Ibraayim. Barkin taat Buṇ diytu a ṇaaji bere do Ibraayim-at, kuṇ sa yaa gasinti.

4 Cokiyon, naako kaawe kaaw rakki. Pakiron do kaaw ta micor. Wiktin taat ṇa kapaki, ṇa cokiya kaaw tatacco. Do kaay, ṇa iban kadar gamin kutacco yaaji ḏake loci, kar goyiṇji gay ar goye ka berrinar. ²Wiktin taat mic-ak goy misa kapak-ak, geen di tabiraaji ho ṇuur di gooy'aag gamnay. Ṭu giniiṇi ansii di kee nam ṇaa are uudin taattacco rakiyo. ³Kaaw taar-an kaawaate lote oki. Wiktin taat gi bal gasin misa botol taat samaane, gi berrin kuuk aada gamin ku duni-iner. ⁴Kar ba aaro, wiktin ta Buṇ diytu astu, ṇa ṇaamiitenṇ Ronji kaak amil min do adti ka daatkor. Ṭaar sa karmiyiig *gaanuun ka *Yuudinnar. ⁵Ansi-ak, ṇaa imiliṇ gee kuuk goy do serre ta gaandu-di ho ṇaate pile botol gii gineṇ ko koogin ku Buṇdi.

⁶Asaan ku koogin ku Buṇdi. Ansii ko, Buṇ ṇaamiite Ruwwin ta Ronji goyiy do gelbinte ho taar ko koola aman : « Baaba ! Tanni ! » ⁷Hiyya, ampa-ak, ku amil ko min do berrinaw ta gaandu-di. Ku gin ko koogin ku Buṇdi. Min ku gin ko kooginay-ak, ṇaa gedire ṇaako bere gamin okiṇco kuuk ṇa kaawtu ṇaa bere do kooginay.

Moye ka Pool do gee ku Galaasi

⁸Awalle taat ku bal ibiniṇ misa Buṇ, ku goy berrin ku marginar. Margin-ak

gay, do unji ka Buṇdi, ṇu maanno tak-tak. ⁹Kar diṇ gay, kuṇ ibingig ko Buṇ, taat nu rakiy kaawe-an gay Buṇ ibin-gitko. Hadi maa di ku rakiy yeepe pey aaro ? Margina, ṇuur taṇco gaase, ṇu ginno gudurre. Maa di pey ku rakiy yeepe berrinco ? ¹⁰Ku diya gelbinko do menaw daariṇ di, do koyin daariṇ, do wiktin daariṇ ho do elgin daariṇ. ¹¹Goye kaṇko-aṇ unjiḏu kolaw. Akuun riyor taat nu giniy-an yaa uce maala.

¹²Gem kol siṇtay, do wiktin taat nu goyiy iṇ kuṇko, nu ic goyiṇko. Diṇ, nu raka kuṇ sa yaa ice goyindu kaak nu poociig gaanuun ka Yuudinnar. Kuṇ baldi nige maanna. ¹³Ku iban kadar wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala awalle-ak, nu radaw. ¹⁴Do wiktin taar-at, ku taabiṇ do bi ka raduwar. Iṇ taar-at din sa, ku balnu yiḏindu ho ku balnu ginindu maan ka maala. Kar gay, ku obintu ar *ḏubil ka Buṇdi wala ar lisa Masi meenji. ¹⁵Wiktin taar-at, galko kon di. Kar diṇ gay maa asko ? Nu iban tam kadar do wiktin taar-at, zer nec kuudu imile odinko, kuudu bere. ¹⁶Diṇ gay, ku icintu adin-aṇ asaan nu kaawaako seen-aṇka wal maman ?

¹⁷Gee kuuk nu kaawiiko-ak, ṇuur rakaako iyiṇko moota, sando do aditco, ṇu samaanno. Ṭu raka a kuudu newse kopu, kar kuu ḏeete iṇ ṇuur tak-tak. ¹⁸Samaane kuu bere ziṇkiko doo do maan kaak gala. Ya gi goy sawa, wal ya nu serek minninko oki, nu raka kuu icin paa di. ¹⁹Gem kol kooginay, ziṇkar oolintu ar daatik taat wiyaw. Ziṇkar ooliin ampa-ak, nam gee yaa tale goy-inte ar goye ka lisa Masi. ²⁰Do tanto-ak, nu raka gii numeṇ ja kat naa ibine maman naako gaariṇ gamin daariṇ. Yampa, diṇka-aṇ, ta patiy kaar.

Pool ic bico kaṇ Agaar iṇ Zaara

²¹Kaawondu ja ! Kuṇ kuuk raka goye do serre ta gaandu-di, ku dorgitdo kaaw

ta gaanuundi walla ? ²² Maan kaak ɲu si-irtu do Kitamner-ak a Ibraayim gin koo-gin seera. Ka rakki, berrey ko weejiiga, ho ka seerɲkar gay, ka daacyi taat ber-redo. Berrey, siɲti Agaar. Daacyi ta geer gay, siɲti Zaara. ²³ Berrey, taar weeyig roŋti ar ka eenti daadi. Kar Zaara gay, Buɲ diɲ ja min awalle a taa wee mico, kar kat ta weetu. ²⁴ In kaaw taat daad ku seer-aɲ, Buɲ rakaate diye maa ? Ina rakaate diye a daad ku seera gaara ja-maw taat seer taat ɲa obtu. Berre, taar gaara jamaw taat Buɲ obtu in Muusa ka damba taat ɲu koliy Sinayi. Kooginti ku Agaar, ɲuur ta weeyig berrina. ²⁵ Ya geen kat kaawa do bi ka Agaar-ak, ɲu kaawa do bi ka jamaw taat ɲa obtu ka damba ta Sinayi do kid ka Arabi. Agaar gaara pey geeger ka Zeruzaleem kaak diɲka ho in geenji. Okinco, ɲu berrin ku gaanuundi. ²⁶ Kar gay, daacyi ta geer gay, taar ko gaara geeger ka Zeruzaleem kaak goy kuwa ka samaaner. Taar ko yaate. ²⁷ Inu siir do Kitamner aman : « Kanke daatik taat mogina, adke yaa gine portiko.

Kanke taat bal aawe taabin ta weendi, yillu kon di.

Asaan daatik ta mitti rasta, taa wee koogin dakin pak daatik ta geero. »^{§§}

²⁸ Kuɲ gay, gem kol siɲtay, ku gin koogin ku Buɲdi. Asaan ɲaar kat diɲ min awalle a kuu gine kooginay. Ar Isaaka, yaaco weeyiiga, asaan Buɲ kat diɲ a taa weenji. ²⁹ Do wiktin taar-at, mic kaak ɲu weeyig ar ka eenji koogina, joriyaa-jit do ɲaar kaak ɲuu weeyig in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi. Kar yoo yiriya, ta deeta ansii di. ³⁰ Kar kuɲ gay pakiron do kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « Atkit berre-an in roŋti min geero. Paa

ger-aɲ yaaji dake do roŋti ka berrer. Illa ɲaaji dake do roŋti ka daacyi ta geer di. »* ³¹ Kar gem kol siɲtay, diɲka-aɲ ginte koogin ku berredo. Taar daacyi ta geer kat weente.

Dakon rawtinno horrinuwko

5 Iisa Masi imilinte min do berri-naw, ansi-ak, gi goyaado berrin tak-tak. Ampa-ak, oboɲ ziɲkiko samaane ku yeepiydo pey berrina.

² Cokiyon samaane ! Nun Pool kat kaawaako. Ya ku raka a ɲuuko *dukume selno, ɲaar-ak, maan kaak Iisa Masi gintu-aɲ bir usu. ³ Nu diyaako pey a ya gem kaak ɲu dukumji selno-ak yaa karmiyin *gaanuun okinji. ⁴ Kar kuɲ kuuk raka goye in botol do unji ka Buɲdi asaan ku karmiya gaanuun-ak, kuɲko-ak jag ko min botol ta Iisa Masi ho ku parse ko min do barkin ta Buɲdi. ⁵ Nin gay, ni diɲ gelbinni do Buɲdi. Pa-ak, ya ni aamin loci, nii goye in botol do unci. Ta taar-an ko, ni eriy in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi. ⁶ Ya gem kat gin ko rakki in Iisa Masi-ak, ya ɲa dukum selno wala ɲa bal dukume oki, ginno kaawo. Maan kaak samaan-ak, illa gi aamin ko loci di. Aamine ɲaar-ak akilaate gi elgiy ziɲkite.

⁷ Min awalle-ak, ku zeeda ko, kar diɲ gay, waa todko a kuu icenno seene ?

⁸ Kaawin kuuk ɲu kaawiiko-ak, ɲuur bal amile min Buɲ kaak kolɲko. ⁹ Dakon rawtinno kaaw agunuw taat kaawa aman : « Gel sood di gossaag kurgal dak-ina. »† ¹⁰ Asaan ginte okinte, gi gin ko rakki in *Rabbinte Iisa Masi. Nu iban tam kadar kuu ase in tanto di. Gem kaak barjilaako gay, ya ɲaa gine waa oki, seriin ta Buɲdi eraaga.

¹¹ Gem kol siɲtay, nu diya pey do geemir a ɲuu dukume selno walla ?

§§4:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.1.

*4:30 Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.10.

†5:9 In danla, gee kaawa a 'kan ka ak di nec erin damba okintiti'.

Ha'a. Ya nu kaaw ampa-ak, maa di ɲu rakiin taabiyindu ? ɲaar-ak, kaaw taat nu kaawiy do bi ka muutuy ta lisa taat ka etor-at, radaagdo pey. ¹² Gee kuuk barjilaako-aɲ, ɲuu ticiɲco[‡].

¹³ Gem kol siɲtay, kuɲ Buɲ kolinɲo a kuu goye horrina. Ya ku horrina-ak, dakoɲ diyenno a kuu gine maan kaak ku rakiy di. Illa kuu ele ziɲkiko ho kuu gin-guwe riy benanniko. ¹⁴ Gaanuun okiɲji, ɲaar ɲuma do kaaw taat aman : « Kii eliɲ giɲji ar ziɲ ka meenɲiɲ. »[¶] ¹⁵ Kar gay, ya ku goya ar gamin ku yeero kuuk uma ziɲkiko ho awra ziɲkiko, pakironɲ yampa, kuu kirbiye ziɲkiko.

Goye kaak iɲ Ruwwin ta Buɲdi

¹⁶ Cokiyonɲ, naako kaawe a rason Ruwwin ta Buɲdi yaako diyiɲko do botildi ho dakoɲ aadenno galal ta ziɲkikon di. ¹⁷ Gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo, ɲuur baɲdo sawa iɲ gamin kuuk Ruwwin ta Buɲdi rakiyo. Ho gamin kuuk Ruwwin ta Buɲdi rakiy sa baɲdo sawa iɲ gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo. Gamin kuuk seer-aɲ, ɲuur eere. ɲaar-ak, ku gediraado kuu gine ta samaanno taat gelbinko rakiyo. ¹⁸ Ya Ruwwin ta Buɲdi kat diyiɲkonɲ ko do botildi, ɲaar-ak gaanuun bal pey gine gudurre kaako.

¹⁹ Gi ibingig gamin okiɲco kuuk amila min do gelbin ka gemor. Gamin-ak, ɲuur ko-aɲku : gine ka gamin kuuk arro, baaye ka munɲam, nige, ²⁰ margina, melem, adinaw, hasuudinaw, dapinɲo, mackirraw, eere, ²¹ ele ka gamin ku geemir, see kaak aale, tee kaak aale, iɲ gamin kuuk pey ar ɲuur-aɲku. Nu kaawkon ja ko min awalle ho diɲ nu dee-laakon a gee kuuk ginaag gamin ɲuur-aɲ unjaado do *Meennaw ta Buɲdi.

²² Kar maan kaak Ruwwin ta Buɲdi beriy gay, ɲaar maa ? Taar bera ele, galal, aapiye, subirraw, barkine, sell-iɲkaw ho amaanne. ²³ Ta bera dalullaw, ki gediriiji do ziɲ. Kar gaanuun gay, ɲaar bal todiɲ gamin ɲuur-aɲku. ²⁴ Kar gee kuuk aadaag lisa Masi, ɲuur rasig gamin kuuk samaanno kuuk goy do gel-biɲco. ɲu gingigdo pey. ²⁵ Taar Ruwwin ta Buɲdi ko beraate goye. Ansii ko, ta jaawinte iɲ gudurre ta Buɲdi. ²⁶ Dak-inte icenno ziɲkite, dakinte dapinno do eente ho dakinte ginenna hasuudinaw do ziɲkite.

Gaaye ka ziɲkite

6 Gem kol siɲtay, ya ku gas gem kaak nigaw, kuɲ kuuk Ruwwin ta Buɲdi gooyaako, diyoɲga do botol ta samaane. Kar gay, diyoɲga iɲ dalullaw di. Nu diyaako okiɲko, kuɲ sa pakironɲ, dakoɲ nigenno do bi ka gem-aɲka. ² Gaaygu-wonɲ ziɲkiko, kuu sosguwe gor ta benanniko. Ya ku gina ansi-ak, ku ginig ko maan kaak lisa Masi rakiyo. ³ Ya gem kat gina ziy tatiko, kar ɲa tatikdo, ɲaar-ak, ɲa ajimiya ziy di. ⁴ Ay gem di yaa tale goyiɲji. Ya goyiɲji kat ba ko samaane, ɲaar-ak, riyoy taat ɲa gintu yaaji aawe gala. ɲa tala do goye ta eenji. ⁵ Kar ay gem di yaa ginin riyoy taat Buɲ beriiji.

⁶ Gem kaak ɲu gaaraaji kaawin ku Buɲdi-ak yaa deedguwiɲco gamnay iɲ gem kaak bildaaga.

⁷ Ibinonɲ tam kadar gee kanjaado iɲ siɲ ku Buɲdi. Busam kuuk gem luwtu di, ɲaa sede.[§] ⁸ Ya ki aada ta ziɲ, saawin ta ziɲ yaan ide. Kar gay, ya ki aada ta Ruwwin ta Buɲdi, Ruwwin ta Buɲdi yaan bere goye ka gaasdo. ⁹ Zeedinte gininte oyaw, asaan ya gi rawdo gine oyaw, gi asagasin taat Buɲ yaate bere ya wiktinti

[‡]5:12 'ticiɲco' : Werin daarinɲ, ɲu kaawa a 'kirciɲco'.

[¶]5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

[§]6:7 Wer ka gase kaawor do Zoob 4.8, Proverb 22.8, Ooze 8.7.

nece. ¹⁰Do bi ɲaar-ak ko, diŋka, min gi gin di wiktin-an, gininte oyaw ɗo gee okiŋco, kar oyaw taat dakin gay gininten ɗo siŋtite kuuk aamin iŋ Iisa Masi.

Leesiika iŋ ooy ta ba aaro

¹¹Taloŋ maman diŋ nu siiriiko. Nu siiriiko aginda-aginda-aŋ iŋ pise ka meendu. ¹²Gee kuuk raka a kuuco *ɗukume selŋo-aŋ, ɲuur raka a gee yaa taliŋco di. ɲu rakiyɗo diye a muutuy ta Iisa Masi taat ka etor-at yaa jile gee, asaan ɲu gina kolaw pa gee yaa taabiyiŋco. ¹³Gee okiŋco kuuk ɲu ɗukumco selŋo-ak sa karmiygigɗo *gaanuun okiŋji. ɲu rakiy a kuu ɗukume selŋo-aŋ, asaan ɲuu ɗapile a ansi kat kuu ase iŋ

taŋco. ¹⁴Nun gay ɗapallo. Ya nu ɗapilaw, nu ɗapilaw iŋ et ka Iisa Masi kaak ɲa mattu. Do bi ka et-aŋka, nu mat min gamin ku duniiner. Do uŋco, nu gin ko ar gem kaak mat di. ¹⁵Ya gem kaak ɲu ɗukumji selŋo wala ɲu balji ɗukumen sa, ginno kaawo. Taat samaan-at, gii gine ar ɲu weente marbinto. ¹⁶Gee okiŋco kuuk ic botol ta marbinto-an, ɲuur ko geenji ku Buŋdi. Buŋ yaaco iye aapiye iŋ barkine.

¹⁷Neginda-ak, gem yaan barjilindudo pey, asaan delin kuuk goy ɗo ziŋkar-aŋ gaara a nu gemoy ka Iisa.

¹⁸Gem kol siŋtay, an di taat nu rakiiko siire. Barkin ta *Rabbinte Iisa Masi yaa goye ɗo gelbinko. Nu ooyko dakina.

Epeeziyen

*Maktumne taat Pool
siirtu do gee ku Epeez*

Pile ka kaawor

Ŋa Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Epeez ho do kuuk do geegirnay kuuk mootu. Ŋa siirit do wiktin taat ŋa goyiy dajaayne a ŋuu moye bilde kaak ŋa bildiigu. Bildinji-ak a Iisa nooy min do muuti. Do saan taar-an ko, ŋu ictu goye kaak marbinto ho Egliz okinji gintu ar gem rakki do unji ka Bunji.

Ooy ta awalle

1 Nun Pool kaak Bun doɓtu *paliine ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu siiraakon do kuŋ gee ku Bunji kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo ho kuuk goy do geeger ka Epeez. ²Tatte Bun ho in *Rabbin Iisa Masi yaako barkiyinŋo ho yaako iye aapiye.

Sellinŋkaw taat Bun giniite pakgig gamin okinco

³Delinte barkin do Bun kaak weeyig Rabbinte Iisa Masi. Ŋa berte barkine ho in gamin kuuk asa min ka samaaner kuuk gaayaate do botol ta Bunji. Ŋa gintu pa-ak, asaan gi num in Iisa Masi. ⁴Awalle, min Bun bal kilgiyin misa kida, ŋa doɓinte asaan ginte num ko in ŋaara. Ampaa ko, gi goyiy *cawar, bal zunubinna do unji. Do bi ka ele kaak ŋa elgiite, ⁵ŋa ictu niyin min awalle a ŋaate gininte ar kooginay do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu. An ko maan kaak ŋa raktu in sellinŋkuwi. ⁶Do bi ŋaar-an, ozilinte Bun do barkin taat dakina ŋa beriite in Ronji kaak ŋa elgiy dakina.

⁷Ka seener gay, in *satkin ta Iisa Masi, gi gastu jile ho zunubinnite sa, ŋu saamiyiitengu. Ampaa ko, Bun gaarite barkin taat dakin-ata. ⁸Ka seener, ŋa berte barkin dakina. Ansi-ak, ŋa gininte gee kuuk gin ibine in ilim dakina. ⁹Ŋa gaarten maan kaak cigil awalle ŋa rakiy gine. Maan kaak cigile-ak, in sellinŋkuwi, ŋa ictu niyine a ŋaa ginin in Iisa Masi. ¹⁰Maanna-ak, ŋaa giniŋi ya wiktiney nec ja. Do wiktin-at, ŋaa numin gamin okinco kuuk ka samaaner in ku kedder. Ŋaaji berin do Iisa Masi, asaan ŋaar ko yaa goye tatkuwco.

¹¹Gamin okinco, Bun ginig in niyin taat ŋa ictu min awalle. Ŋa ginig gamin-ak ar taat ŋa rakiy di. Ampaa ko, in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, ŋa doɓinte min awalle a gii kuuniye geenji. ¹²Ŋa doɓinte a gii ozile tatkaw ta Bunji, ginte kuuk min awalle diy gelbinte do Iisa Masi.

¹³Kar kuŋko oki, ku cokiyit seen ta Bunji, taar ko Kabarre ta Gala taat iyaako jile, ho ku aamintu in Iisa Masi. Paa ko, ar kaak Bun kaawtu awalle, ŋa beriiko Ruwwiney, ar dele** taat gaara kadar ku geenji. ¹⁴Ka seener, Ruwwiney-at gaara kadar gii gasin pey haginte do wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak. Ozilinten tatkaw ta Bunji !

¹⁵In taar-at ko, nu oziliig Bun do bi kaŋko, asaan nu dor kadar ku aamin in Rabbin Iisa ho ŋu kaawdu pey maman ku elgig gee ku Bunji. ¹⁶Min nu dortu pa-ak, nu oziliig Bun gaay in gaayo. Ya nu inda Bun, nu rawatdo biko. ¹⁷Nu indaag ŋaar kaak ŋaamig Rabbinte Iisa Masi, ŋaar ko Tatte Bun kaak gin *darjine a ŋaako bere ilim in gudurre ta Ruwwiney, ho ŋaako gaare botol taat kuu ibinin samaane. ¹⁸Nu indaag pey a ŋaako piliŋ kayko kuu ibine waran maan kaak kuu ere in imaanko. Ka seener, Bun

**1:13 'dele' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'dolo'.

koliŋko a kuu gasiŋ maan kaak ku eriy-aka. Nu indaag a ŋaa piliŋ kayko kuu ibinin haginko taat dakin paka taat ŋaa bere do geenji ku meenji. ¹⁹Nu indaag pey a kuu ibinin oki gudurrey taat dakina aale. Gudurrey-at ko gaayaate, ginte kuuk aamin iŋ ŋaara, ho taar di, Buŋ gaarit okintiti ²⁰wiktin taat ŋa nooyiig Iisa Masi min do muuti ho ŋa diyiig do serpey ta meeda kuwa ka samaaner. ²¹Do wer-ak, Iisa Masi goy kaaco ka gamin okiŋco : wala ŋuur kuuk gin izinne ka samaaner, wala ŋuur kuuk gin gudurre keŋer kuuk gee talgiŋdo, wala ŋuur kuuk goy diŋka, wala ŋuur kuuk yaa ase neginda. ²²Buŋ berjig gamin okiŋco do pisiŋji. Ŋa diyiig tatkaw ka gamin okiŋco^{††} ho tatkaw ka *Eglizdi oki. ²³Egliz ka Buŋdi, ŋaar ko zi ka Iisa Masi. Iisa Masi goy do ay wero, kar gay, ŋa goy tak-tak iŋ Egliz-aka.

Jile kaak gi gastu iŋ barkin ta Buŋdi

2Awalle, do bi ka zunuubinniko ho gamin kuuk samaanno ku giniyo, ku goy ar gee kuuk mate do unji ka Buŋdi. ²Ku jaawiy ar gee ku duniiner di ho ku cokiyiy kaaw ta *Seetanner. Seetan-ak goy datik ta samaane iŋ kiŋa ho ŋa gina riy iŋ ŋuur kuuk pociŋ Buŋ. ³Awalle, ginte okinte sa ar ŋuur di. Do goyinte, gi gina gamin kuuk arro, kuuk ziŋkite rakiy di. Ampaa ko, do bi ka gelbinte kaak samaanno-ak, seriin ta Buŋdi eraate ar ŋuura.

⁴Kar Buŋ gay tala aminduwte. Ho do saan ta ele kaak ŋa elgiite dakina, ⁵wiktin taat gi goyiy misa ar gee kuuk mate do bi ka zunuubinnite, Buŋ berte goye kaak marbinto iŋ Iisa Masi. Cokiyon, iŋ barkin ta Buŋdi kat ku gastu jile. ⁶Iŋ nume kaak gi numtu iŋ Iisa Masi, Buŋ nooyinte min do muuti iŋ ŋaara. Ampaa ko, gi gastu botol gii goye iŋ ŋaara kuwa

ka samaaner. ⁷Iŋ selliŋkuwiy taat ŋa gaariite iŋ Iisa Masi-ak, ŋa raka gaare elgin iŋ elgina, kadar barkiney, taar dakin paka ! ⁸Iŋ barkin ta Buŋdi kat ku gastu jile, iŋ botol ta imaandi. Jile-aŋ, ŋaar asdo min loko, ŋa bere kaak Buŋ berite. ⁹Ŋa asdo min do riy taat ku giniyo. Ansii ko, waan sa gediriyo ozile ziy ka meenji. ¹⁰Ka seener, ŋa Buŋ kat ginit riy iŋ ginte. Iŋ nume kaak gi numtu iŋ Iisa Masi, ŋa kilgiyinte a gii gine riy taat samaane. Gamin kuuk samaane kuuk gi giniy-ak, Buŋ siyiig min awalle a gii giŋguwiŋco.

Gee okiŋco num iŋ Iisa ar zi ka gem rakki

¹¹Kuŋ kuuk Yuudinnado, pakiron do goyiŋko kaak awalle ! *Yuudinna talaako a ku gee kuuk bal *dufume selno. Ŋu gina ziŋkico a ŋu gee ku Buŋdi, asaan ŋu dufum selno. ¹²Awalle, ku goy serek min Iisa Masi. Do datik ta gee ku Buŋdi, ku ar marti. Buŋ ob jamaw dakina iŋ gee ku Israyeel-aku ho ŋa gaarco maan kaak ŋa asiico gine. Kar kuŋ gay attanno. Do adiy ka kiŋar, ku bal gine maan kaak kuu gedire ere iŋ imaanko ho ku ibingigdo Buŋ tak-tak. ¹³Kar diŋ gay, iŋ nume kaak ku numtu iŋ Iisa Masi, kuŋ kuuk awalle goy serek min Buŋ, ku kuuniyitu geenji do saan ta baar ku Iisa Masi. ¹⁴Ŋaar kaak iyaate aapiye, ŋaar ko meenji Iisa. Ka seener, Yuudinna iŋ gee kuuk Yuudinnado, okiŋco, ŋa numig ar gee kuuk darrico rakki. Awalle, gin gunŋar datik ta Yuudinnar iŋ gee kuuk Yuudinnado. Kar diŋ gay, min Iisa bertu ziy do muuti, ŋa tarwilliig gunŋar kuuk ginig gee awalle ŋu goyiy adine. ¹⁵Ampaa ko, *gaanuun ka Yuudinnar kaak diya aman : « Ginon anta-anta », ŋa deeyiiga. Ŋa gintu ansi-ak a ŋaa numiŋ Yuudinna iŋ gee kuuk Yuudinnado. Gee

^{††}1:22 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

okiŋco-aŋ, ɲa ɲumig in ɲaara, ampa ko, ɲa iytu aapiye do datikco. ¹⁶Wiktin taat ɲa mattu ka etor, ɲa ɲumiig gee okiŋco werco rakki ho ɲa amriig in Buɲ. Ampaa ko, adinaw taat awalle goy datikco-at, ɲa imiliit tak-tak. ¹⁷ɲa as do adiy ka kidar a ɲaa gaare Kabarre ta Gala taat iya aapiy do kuɲ kuuk goy serek ho ɲuur kuuk goy moota oki. ¹⁸Do bi ka maan kaak ɲa gintu ho in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi taat rakki di, ginte okinte, gi gin botol taat gii unje do unji ka Tatte Buɲ.

¹⁹In taar-at ko, diɲ kuɲ kuuk Yuudinnado, ku martido pey. Ku arro gee kuuk asa min mombina. Ku gin ko gee ku darrer. Ku atta in gee ku Buɲdi nam ku kunyiy gee kuuk adiy ka gerco rakki, ɲaar ko, *ger ka Buɲdi. ²⁰Kuɲ ar dambay kuuk ɲu pintu gero. Kar baay ta ger-ak gay, ɲuur paliinna in nabiinna. Iisa Masi gay, ɲaar oki ar dambi. Kar ka dambiak, dambay ku pey oskitu kuwa. ²¹In ɲaar ko, ger okiɲi peyiy bombo ho ɲa cooniyo nam ɲa neciy ger kaak *cawar ka *Rabbiner. ²²In ɲume kaak ku ɲumtu in Iisa Masi, ku ɲum in gee okiŋco kuuk aamin in ɲaara. Ampaa ko, kuu gine ar wer kaak Buɲ goyiy in Ruwwiney.

Riy taat Pool giniy do gee kuuk Yuudinnado

3 Nu goy daɲaayne do bi ka riy taat Iisa Masi beriidu. Riy-at a naa gaare Kabarre ta Gala do kuɲ kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, nu indiig Buɲ do bi kaɲko. ²Ka seener, Buɲ in barkiney, ɲa beriiduut riy-anta a naako gaayinjo. ³Buɲ gaarduug maan kaak cigil awalle. Do bi ka maan kaak cigile-ak, do maktumne-anta, nu siirkoɲ ja ko. ⁴Ya ku garkiyaata, kuu ibine kadar ka seener, nu ibingig maan kaak cigil do bi ka Iisa Masi kaak Buɲ ɲaamtu. ⁵Wiktin ta bire, Buɲ bal gaarin maanna-ak do geemir. Kar diɲ gay, in botol ta Ruwwiney, ɲa gaarig do paliinnar ho do nabiinna kuuk

ɲa dobtu do riyoy. ⁶Maan kaak naa kaawe-aŋ ko kaak cigil awalle : Do saan ta Kabarre ta Gala ho in ɲume kaak ɲu ɲumtu in Iisa Masi, gee kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado ɲum ar zi ka gem rakki ho ɲuu deediɲ sawa maan kaak Buɲ kaawtu a ɲaa bere do kooginay.

⁷Buɲ berdu barkine. ɲa iyintu do riyor a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. ɲa giniig maanna-aŋ in gudurrey. ⁸Min gee ku Buɲdi okiŋco, nun di siɲdu allo tak-tak. Kar in taar-an oki, Buɲ berdu riyo a naa iye kabarre do bi ka Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. Ka seener, kabarre-at, taar gal aale nam gee gedarro ibine baati. ⁹Kar ɲa berdu pey riyo a naa gaare do gee okiŋco maman Buɲ yaa neciɲ maan kaak ɲa ictu niyin min awalle a ɲaa gine. Maan kaak ɲa rakiy ginerɲ gay, ɲa cigilig min odin ku geemir min kilgiye ka duniiner. Kar diɲ gay, ɲa imilig kara. ¹⁰In gee ku *Eglizdi, ɲa imilig a gamin kuuk hokumiya in kuuk gin gudurre kuwa ka samaaner yaa ibinin ilim ta Buɲdi in ay biyuwti. ¹¹Min Buɲ bal kilgiyin misa duniine, ɲa ictu niyine a ɲaa giniɲ maanna-aka, kar ɲa giniig in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. ¹²In ɲume kaak gi ɲumtu in Iisa Masi ho do bi ka imaante, gi gin botol taat gii unje bal kolaw do unji ka Buɲdi. ¹³Ampaa ko, nu kaawiiko aman : « Zeedon a ziɲkiko yaako ooliɲkonno do bi ka taabin taat nu taabiyyi do bi kaɲko. Ya nu taabiya oki, taabin-an yaako iye *darjin taat kuu ere in imaanko. »

Maman Iisa elgiite

¹⁴Ya nu pakira do maan kaak Tatte Buɲ giniite, nu dursa do unji. ¹⁵ɲaar ko, gee okiŋco kuuk goy ka samaaner wal do kidar koliig in siɲji. ¹⁶Nu indaag ɲaar kaak gin *darjin yaarko a ɲaako deɲriɲ gelbinko in gudurre ta Ruwwiney. Nu indaag a kuu gase gudurre taat kuu goye bombo do imaanko. ¹⁷Nu raka a Iisa

Masi yaa goye dō gelbinko dō bi ka imaanko. Ho in ele kaak kuu elin Buḡ ho kuu ele zinḡkiko sa, nu raka a kuu goye ar atay kuuk caarco paay baata, wala ar ger kaak ḡu ecirig dulaayinnay baata. ¹⁸Ansii ko, in gee ku Buḡdi okinco, kuu gedire ibinin ele ka Iisa. Ka seener, ḡa elgiite dakina. Ya ku coona kuwa, wal ku ona baata, wal ku ḡaa momo sa, elinḡi, ḡaar dakin paka. ¹⁹Ka seener gay, gem gedi-raado ibinin ele ka Iisa Masi, asaan ḡa pakgig gamin okinco kuuk gi ibingiyō. In taar-an oki, nu indaag Buḡ a ḡaa miinin gelbinko in barkiney taat dakin aale.

²⁰Gudurre ta Buḡdi nec gine gamin kuuk pak ay maan kaak gi indiyō ho gi pakiriy oki. Gudurre-at gina riy dō datikte. ²¹Gee ku *Eglizdi, beron darjin dō Buḡdi. In sin ku Iisa Masi, ozilinter sinḡi ay wiktine, elgin in elgina. *Aamin !

Goyinte ar zi ka gem rakki

4 Nun kaak goy dō dagaayner dō bi ka riy taat *Rabbin beriidu, nu kaawaako a zeedon kuu goye goye kaak kuuniy in kole kaak Buḡ kolinḡko. ²Do ay maanna, kuuniyon dalullay, icon subirraw ho sosoḡ benanniko in ele. ³Ruwwin ta Buḡdi gaayaate, gi goyiy ar zi ka gem rakki in botol ta aapiyer. Ampa-ak, zeedon kuu goye in aapiye ar gee kuuk zico rakki dō unḡi ka Buḡdi. ⁴Ka seener, zi ka Iisa Masi, ḡaar rakki di, ho Ruwwin ta Buḡdi oki, taar rakki di. Maan kaak Buḡ kolinte a gii ere in imaante oki, ḡaar rakki di. ⁵Rabbinte sa, ḡaar rakki di. Imaante, taar rakki di. *Batemte, ḡaar rakki di. ⁶Buḡ sa, ḡaar rakki di. In Tacco ka gamin okinco, ḡa gina riy in gamin okinco ho ḡa goy dō datik ta gamin okinco. ⁷Kar gay, ay gem di, Buḡ berji bere kaak kuuniy in riy taat

Iisa Masi beriji. ⁸Ampaa ko, ḡu siirtu dō Kitamner aman :

« Wiktin taat ḡa coontu kuwa, ḡa begiriico dō adiney, ho ḡa bertu bere dō geemir. »^{††}

⁹Kaaw taat ḡu siirtu a « ḡa coon kuwa-ak », baati maa ? Ta raka kaawe a ḡa paay ja ko awalle baata min kida. ¹⁰Gem kaak paay-ak, ḡaar di kaak coon ka Buḡdi a ḡaa miinin werin okinco. ¹¹In ḡaar di oki kaak deeda bere dō geemir. Gee daarin, ḡa berco bere ka paliinnar, daarin, ḡa berco bere ka gaare ka Kabarre ta Gala, pey daarin, ḡa berco bere ka agindaw ku *Eglizdi, ho daarin gay, ḡa berco bere a ḡuu bilde gee in kaaw ta Buḡdi. ¹²In gintu pa-ak a ḡaa gaayin gee ku Buḡdi ḡuu gine riyoy. In taar-at kat, gee ku Buḡdi yaa gine dakina. ¹³Ansii di, dō bi ka imaante, ginte okinte yaa ḡume ar zi ka gem rakki di in ibine kaak gi ibinin Ron ka Buḡdi. Ya gi gina ampa-ak, gii darse nam gii nece tak in Iisa Masi ar taat Buḡ rakiyo. ¹⁴In taar-at kat, gi goyidō pey ar koogina. Paa kat, gee kuuk bariya botol taat ḡuu jagin eenco in raadin-ak, ḡu gediriydō ḡuute rawtinte min botol ta taḡ. Kar dō wiktin taar-at, gi kuuniyaado pey ar maan kaak us yanḡaag anne-anne dō amiydi. ¹⁵Kar gay, wiktin taat gi gaara seen ta Buḡdi in ele, gi maada in ay maanna dō Iisa Masi, ḡaar ko kaay ka Eglizdi. ¹⁶In Iisa Masi di, zi okinḡi yaa gine rakki ho kaas okinco sa yaa ḡume ho ḡuu goye bombo. Kar wiktin taat ay maanna gin ko riy taat samaane, zi okinḡi yaa maade ho ḡaa gase gudurre in ele ka zinḡkar.

Goye kaak awalle in kaak marbinto

¹⁷Yaman cokiyon kaaw taat nu kaawiiko-anta ! In sin ku Buḡdi, nu taayaako aman : dakon goyenno pey

^{††}4:8 Wer ka gase kaawor dō Soom 68.19.

ar gee kuuk ibanno Buṅ. Gee-ak, ṅuur aadaat pikirrico taat ginno baati. ¹⁸Ṽu poot ibine taat samaane. Goye kaak Buṅ beriite-ak, ṅuur attanno, asaan ṅu ibanno bat botol ta seener ho kayco bombo. ¹⁹Inṅ gamin kuuk *cawarro kuuk ṅu giniyo, sokaṅ sa daggigdo. Ṽu gina gamin kuuk jookumo, ho gamin-ak, ṅu ginaag kon di, ṅu rasgigdo. ²⁰Kar kuṅ gay, ṅu balko bieldiṅko pa do bi ka Iisa Masi. ²¹Nu iban kadar ku dor ko ṅu kaaw biy. Ṽu bieldiṅko, kuṅ gee ku Buṅdi, maman kuu jaawe inṅ botol ta seen ta Iisa Masi. ²²Pa-ak gay, illa kuu rasiṅ goyiṅko kaak awalle. Gamin kuuk jookumo kuuk awalle ku gingiy-ak, ṅuur rawtaako. Gamin-ak caaciyaako nam ku idiy ziṅkiko. ²³Diṅ gay, illa kuu rasiṅ Buṅ kat yaa newsiṅ gelbinko inṅ pikirriko. ²⁴Ho ar kaak gem isiy batik taat marbinto, kuṅko oki, kuuniyoṅ gee kuuk marbinto. Iconṅ goye kaak marbinto kaak Buṅ rakiy a kuu goye inṅ botol ho *cawar do unṅji. Goye ṅaar-ak ko iya seen ta Buṅdi.

²⁵Ampa-ak, rasonṅ raade. Ay gem di yaa kaawe seene do eenṅji, asaan ginte okinte ṅum ar zi ka gem rakki. ²⁶Ya kuṅ kat dapine, dakoṅ ginenna zunuu-binna. Dakoṅ goyenno inṅ dapinṅkiko nam pat yaa gale. ²⁷Dakoṅ rasenna botol do *Seetanne ṅaa goye kaako. ²⁸Gem kaak kokan, illa ṅaa rasiṅ kokinuwiṅ a ṅaa gine riy inṅ soriy ta meenṅji. Ampaa ko, ṅaa gase maan ka teendi ho ṅaa gine pey maan ṅaa bere do gee kuuk bal gine. ²⁹Dakoṅ kaawenna kaawin kuuk yuutu. Kar gay, kaawoṅ kaawin kuuk gala, kuuk gaaya gee ho kuuk yaa denṅin do imaanco. Kaawin-ak yaa gine gala do ṅuur kuuk cokiyaagu. ³⁰Dakoṅ kaawenna kaawin kuuk samaanno, asaan kaawin-ak yaa dapiniṅ Ruwwin ta Buṅdi. Ruwwin-at,

taar maan kaak gaara kadar ku gee ku Buṅdi nam yiriy taat Buṅ yaako jiliṅko tak-tak. ³¹Rasonṅ ad ka yuutiṅkaw, dapinṅko, gidaw, inṅ nige ka biṅkar. Motol-an, rason tak-tak. ³²Kar gay, kuuniyoṅ sellenṅ ho dalullay do eenṅko. Saamiyoṅ benanniko ar kaak Buṅ saamiyiko inṅ Iisa Masi.

Goye kaak do portikaw

5 Kuṅ koogin ku Buṅdi. Ṽa elgi-iko dakina. Ampa-ak, ginoṅ ar taat takko Buṅ giniyo. [¶] ²Do goyiṅko kun kawta, elguwoṅ ziṅkiko. Pakiroṅ man Iisa Masi elinte ho ginoṅ ar ṅaara. Ṽaar elinte nam ṅa bertu ziy *satkine do Buṅdi do bi kante. Satkin-at aawaaji gala do Buṅdi. ³Kuṅ gee ku Buṅdi. Ampa-ak, dakoṅ kaawguwenno bat do bi ka baayindi, do bi ka gamin kuuk *cawarro ho do bi ka hasuudinaw. ⁴Dakoṅ kaawguwenno kaawin munṅjam, kuuk ginno baaco ho kuuk arro. Kar gay, delguwoṅ barkin do Buṅdi. ⁵Ibinoṅ samaane kadar min gee kuuk baaya munṅjam, kuuk *cawarro ho kuuk gaama gamin ku geemir, ginno waan kaak yaa gase haginey do *Meennaw ta Buṅdi inṅ ta Iisa Masi. (Ka seener, gem kaak gaama gamin ku geemir-ak gay, ṅaar ar gem kaak abdiya margina, asaan ṅa elgig gamin ku duniiner pak Buṅ.)

⁶Dakoṅ rasenna ziṅkiko a gee yaako ajimiṅko inṅ kaawin kuuk maala. Asaan gamin kuuk jookum-aṅ ko nigaag adiy ka Buṅdi. Ansii ko, Buṅ dapiniṅ inṅ ṅuur kuuk karmiygitdo kaawoy. ⁷Ṽaar-ak, dakoṅ ginenna ar gee ṅuur-aku. ⁸Asaan awalle, kuṅ goy do gondikor, ho diṅ gay, min ku ṅumtu inṅ *Rabbine, ku goy do portikaw ta Buṅdi. Ampa-ak, jaawguwoṅ ar gee kuuk goy do portikaw-ata. ⁹Gee kuuk jaawa do portikaw-at, ṅuu iye ay maan kaak sellenṅ, kaak ba inṅ

[¶]5:1 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

botol ho kaak iya seene. ¹⁰ Zeedon a kuu ibiniñ maan kaak aawaaji gala do Rabbinte. ¹¹ Dakon unjiguwenno kayko in gee kuuk gina gamin do gondikor. Kar gay, imilon kara gamin kuuk jookumo nu giniy-aku. ¹² Gamin kuuk nu giniy in cigile-ak, gee gina sokañ taat nuu kaawe bico oki. ¹³⁻¹⁴ Ya baaco amile, gee yaa ibiniñ gamin kuuk nu giniy-aku, asaan maan kaak goy do portikaw-ak, naar goy warañ. Do bi naar-ak ko, nu diytu aman :

« Kin kaak wey'aw-añ, niin kate !
Niin min datik ta gee ku mat-anju
a Iisa Masi yaa beenin portikuwiy kaaci.

»

¹⁵ Naar-ak, pakiron do goyiñko. Dakon jaawguwenno ar gee kuuk oliyay, kar gay, jaawon ar gee kuuk gin ilim. ¹⁶ Do wiktin ta diñka-an, gee gina gamin dakina kuuk jookumo. Naar-ak, ginguwon riy taat samaane. Dakon peyenno. ¹⁷ Do bi naar-ak ko, dakon kuuniyenno ar gee kuuk oliyay. Kar gay, zeedon kuu ibiniñ maan kaak Rabbinte eriy minninko. ¹⁸ Dakon sakriyenno, asaan see kaak aale-ak niga gemo. Kar gay, rason gelbinko yaa miine in Ruwwin ta Buñdi. ¹⁹ Deñron zinkiko in riyin ku Buñdi, riyin kuuk ozila Buñ in kuuk gaayaako do imaanko. Riyguwon riyin do Rabbinte ho ozilguwon sinji. Ginguwon in gelbinko okinji. ²⁰ Do ay wiktine, ozilon Tatte Buñ in sin ku Rabbin Iisa Masi do gamin okinco.

Daadi in midiyco

²¹ Kuñ kuuk karmiyaag Iisa Masi, karmiyguwon benanniko oki. ²² Kuñ daad, ay geem di yaa karmiyguwe mitti ar taat Rabbin Iisa Masi rakiyo. ²³ Asaan ay mitko, naar tatkaw ka daaciy, ar Iisa Masi tatkaw ka *Eglizdi. Ka seener, Iisa

Masi, na Gay Jilindi ka gee ku Eglizdi kuuk ar ziy. ²⁴ Ampaa ko, ar gee ku Eglizdi karmiyig Iisa Masi, daad oki yaa karmiye midiyco.

²⁵ Kuñ miday oki, elguwon daditko ar taat Iisa Masi elgig Eglizji. Na elig nam na bertu ziy bi kanji. ²⁶ Na bertu ziy do Eglizdi a Egliz-ak yaa kuuniye *cawar in amay ho in kaawoy. Na gintu pak a Egliz-ak yaa necin tak maan kaak Buñ rakiyo. ²⁷ Na raka a Egliz yaa kuuniye do unji ar gemso taat siy ziti ya ta baa do wer ka dubilti. Na raka a taa ase in samaanuwti, cawirkuwti ho bal oorne. Taa ase pey ziti salan-salan, bal dele ho bal maan kaak samaanno ka pey. ²⁸ Naar-ak, miday oki, illa nu elguwin daditco ar kaak nu elgig zinkiko ku maaniico. Gem kaak el daaciy-ak ar na el ziy ka meenji. ²⁹ Ginno gem kaak ello ziy. Kar gay, na beraaji tee ho na tala kaaci, ar taat Iisa Masi giniy do Eglizji. ³⁰ Asaan Egliz-ak, naar ko zi ka Iisa ho ginte okinte min do zi-aka. ³¹ Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Do bi naar-ak ko, gem yaa rasiñ ger katacco in yaaco, na baayiy goye in daaciy ho nuu gine ar zi ka gem rakki di. »^{§§} ³² Kaawan gin seen taat cigil atta. Diñ, nu kaawa do bi ka maan kaak awalle nu kaawiko do bi ka Iisa Masi in Eglizji. ³³ Kaawan kaawa loko oki, illa ay mitko yaa ele daaciy ho ay daatko yaa karmiyin mitti.

Aginay in kooginco

6 Do kuñ koogina, karmiyon aginiyko. *Rabbin raka a kuu gine pa, asaan taar-an do botilti. ²⁻³ Ku iban kadar *gaanuun ka Muusa kaawa aman : « Ber horoomin do takko in yaako. » Ho do naar kaak karmiyig gaanuun-ak, nu siir do Kitamner aman : « Kii gase goye ka

§§5:31 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

gala ho menuwiñ kuuk dō duniiner sa yaa gine dakina. »*

⁴Do kuñ aginay, dakoñ dapinguwĩ-codo kooginko maala. Kar gay, taaygu-wonngu ho bildiguwon dō botol ta Rabbin Buñ.

Berrina in geen̄co

⁵Do kuñ berrina, karmiyon̄ geen̄ko kuuk obin̄ko. Karmiyongu ho giniñco kolaw. Giniñco riy in̄ gelbin rakki ar taat ku giniy dō Iisa Masi. ⁶Dakoñ ginenna riy samaane un̄co ar ku raka ñuuko ozil-in̄kon di. Kar gay, ar gay riyor ku Iisa Masi, ginguwon̄ riy taat Buñ rakiy in̄ gelbin rakki. ⁷Ginon̄ riy in̄ gelbin ka portiko ar ku ginaat riy-at dō Buñdi, yampa dō geemirro. ⁸Ibinon̄ kadar riy taat samaane ku giniy-at, ya ku berrina wala ku horrina oki, Buñ meen̄ji yaako kappiye.

⁹Do kuñ geen̄co ku berrinar, ginon̄ paa dō berrinko oki. Dakoñ ginguwĩ-codo rada. Ibinon̄ kadar in̄ berrinko, ku gin tatkaw rakki kaak goy ka samaaner ho tatkaw-ak, ñaar eerro gee.†

Gamin ku taasin̄kar

¹⁰Cokiyon̄ gaasuw ta kaawor. Zeedon̄ a kuu gase gudurre in̄ ñume kaak ku numtu in̄ Rabbine ho in̄ gudurrey taat dakin-ata. ¹¹Sokoñ gamin ku taasin̄kar okin̄co kuuk Buñ beriy dō geemir. Ampaa ko, kuu peye bombo ya *Seetanne as a ñaako gecin̄ko in̄ neenduwi. ¹²Asaan taasin̄kite, taar in̄ geenno. Kar gay, taar in̄ gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ho kuuk gin gudurre. Gii taas-ine in̄ kuuk hokumiya kuwa, in̄ kuuk gin gudurre dō gondikor ho in̄ agindaw kuuk goy kuwa ka samaaner-aku. ¹³Do bi ñaar-añ, sokoñ gamin kuuk Buñ beriy ku taasin̄kar-aku. Paa ko, ya yĩriy ta

jookumo asaako oki, kuu peye bombo kuu taasine in̄ adine. ¹⁴Ansi-ak, siyon̄ zin̄kiko. Ar kaak gee duuniy karrabin̄ce, duunguwon̄ seen ta Buñdi bombo dō zin̄kiko. Ho ar kaak gee isgiy saapine, isguwon̄ seriin taat in̄ botilti. ¹⁵Ar kaak gee isgiy ñugira, isguwon̄ obe ka tirit dō gaare ka Kabarre ta Gala ta aapiyer. ¹⁶Ar kaak gee sokgiy dargingan, icguwon̄ imaan dō ay wiktine, asaan imaan-at nec yaako gooyin̄ko min dō garti ku adiner. ¹⁷Ooyon̄ pey jile ar kaak gee isgiy jakumne ta taasin̄kar ho icon̄ pey *seepin kaak Ruwwin ta Buñdi beriko. Seepin-ak, taar ko Kaaw ta Buñdi. ¹⁸Do ay maanna, indiguwon̄ Buñ. Indiguwon̄ dō ay wiktine ar taat Ruwwin ta Buñdi gaariiko ho dakoñ peyenno. Goyon̄ mento. Indiguwon̄ Buñ dō bi ka geen̄ji okin̄co. ¹⁹Indiguwon̄ oki dō bi kanto a Buñ yaadu bere kaawin kuuk in̄ botilco ho naa gedire gaarin̄ bal kolaw maan kaak cigile ka Kabarre ta Gala. ²⁰Do saan ta Kabarre ta Gala-at ko, Buñ tabirintu. Ka seener, nun gay tabiriikar ka Buñdi kaak ñu dōodig in̄ jinzirre. Ansi-ak, indiguwon̄ Buñ a naa gaarin̄ Kabarre-at bal kolaw ar taat kuuniy naa kaawe.

Ooy ta ba aaro

²¹Nu raka kuu ibine maman nu goyiyo ho riy taat nu giniyo. Ampaa ko, sin̄te Tisik kaak gi elgiyo ho gina riy in̄ ginte dō *Rabbin Iisa yaako iyin kabarrer okintiti. ²²Nu ñaamaaga a ñaako iyin kabarrini ho ñaako deñriñko. ²³Tatte Buñ ho Rabbin Iisa Masi yaako iye aapiye ho yaako bere ele in̄ imaan. ²⁴Buñ yaa barkiyin̄ okin̄co kuuk elgig Rabbinte Iisa Masi in̄ ele ka gaasdo tak-tak. Nu ooyko dakina.

*6:2-3 Wer ka gase kaawor dō Ekzood 20.12, Deteronoom 5.16.

†6:9 Wer ka gase kaawor dō Deteronoom 10.17.

Pilipiyen

*Maktumne taat Pool
siirtu do gee ku Pilip*

Pile ka kaawor

Ŋa Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Pilip. Ŋa siirit do wiktin taat ŋa goyiy dajaayne. Ŋa ozilaag do gaay taat ŋa gastu minninc. Ŋa taayaagu ho ŋa deŋraag do imaanco. Ya taabin dakin ase oki, do ay wiktine, aditco yaa gine portiko asaan ŋu num in Ŋa Masi.

Ooy ta awalle

1 Nun Pool kat siiraakon maktumne-anta in gidu Timote. Nin kuuk gay riyor ku Ŋa Masi, ni siiraat loko, kuŋ gee ku Buŋdi kuuk goy do geeger ka Pilip do bi ka Ŋa Masi. Nu siiraat ja do aginduwko in ŋuur kuuk gaayaagu, ho ba aar, loko okinŋo. ²Tatte Buŋ in *Rabbinte Ŋa Masi yaako barkiyinŋo ho yaako iye aapiye.

Inde ka Pool in oziliika

³Kun kawta, ya nu pakira loko, nu ozilaag Buŋ do bi kanŋo, ⁴ho ya nu inda Buŋ do bi kanŋo-ak, nu indaag in galal. ⁵Nu indiy pa-ak, asaan ku gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala min ku aamintu do Ŋa Masi yoo diŋka. ⁶Nu iban tak kadar Buŋ kaak tees gine riy do gelbinko yaa gaasinti oki. Riy-at yaa faa in unti di kee nam yiriy taat Ŋa Masi yaa yeepe do duniiner.

⁷Ya nu pakira loko ampa-ak, ta uudinti di, asaan kelmol goy in kuŋ okinŋo. Nu kaawiy pa-ak, asaan ya nu gaara Kabarre ta Gala, wal nu kaawaaco kadar taar di taat ka seener, wala diŋka ya nu goy do dajaayner sa, Buŋ numinte sawa, kuun gaayindu do riy taat Buŋ beriidu in barkiney. ⁸Buŋ iban kadar nu elgiiko

okinŋo in gelbin rakki ar kaak Ŋa Masi elgiiko.

⁹Aŋ ko maan kaak naa indiguwe Buŋ do bi kanŋo, nu indig a kuu elguwe zinŋiko gaay in gaayo, paa kat, kuu ibinin pey Buŋ paka ho kuu gedire kuuco girse do gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. ¹⁰Paa kat, kuu ibine maan kaak samaane kuu gine, ho yiriy taat Ŋa Masi yaa ase, gelbinko yaa gine portik kar, ho waan sa gediraado yaako karminŋo. ¹¹Nu inda pey Buŋ a in barkin ta Ŋa Masi, kuu gine riy dakina taat in botilti. Nu indiig pa-ak, asaan ya goy gee ku talaat riyko, ŋuu jaalin sin ku Buŋdi kuwa ho ŋuu ozilinŋi.

Kabarre ta Gala sinja in unti

¹²Gem kol sinŋay, nu raka kuu ibine kadar taabin taat nu gastu-an, ber botol ta sinje Kabarre ta Gala. ¹³Ampaa kat, askirin okinŋo ku sultan ho in gee okinŋo kuuk goy ede-ak ibintu kadar nu goy dajaayne do bi ka Ŋa Masi. ¹⁴Min sinŋa kuuk aamin in Ŋa Masi talintu kadar nu goy do dajaayner-ak, dakina, imaanco taat do Rabbinte Ŋa Masi yaa gaaye pak ta awalle. Ansii kat, ŋuu gaare Kabarre ta Gala bal kolaw.

¹⁵Ka seener gay, min gee kuuk gaara kaaw ta Ŋa Masi, daarin giniy hasuudinaw, ŋu bariya meel di. Kar daarin gay gaarig Ŋa Masi in gelbin rakki. Do tanŋo-at, ŋu raka a kaaw ta Buŋdi yaa totire. ¹⁶Gee ŋuur-ak gay gaara kaaw ta Buŋdi in ele, asaan ŋu iban kadar ya nu goy do dajaayner sa, nu gaara do geemir a Kabarre ta Gala taar seene. ¹⁷Kar ŋuur kuuk gelbinŋo pondik-ak gay, ŋuur gaaraat Kabarre ta Gala ta Ŋa Masi in hasuudinaw, asaan ŋu raka a ŋuun pakindu di. Ya do pikirrico-at, ŋu raka pey gaayin taabiner taat do dajaayner-anta.

¹⁸Kar gay, okintit-an ginaado maanna ! Ya ŋu gaara Kabarre ta Gala Ŋa Masi

in pikirrico taat samaane wal samaanno, Kabarre-at yaa totiren di ho adir yaa gine portiko. Adir yaa gine pey portik-ak, ¹⁹ asaan nu iban kadar ku inda Buḡ do bi kanto ho Ruwwin ta Iisa Masi gaayinu. Ampaa kat, taabiner-an uciydo maala do unji ka Buḡdi ho ḡaan jilindu. ²⁰ Gin maan rakki kaak nu rakiyo ho nu yokiy inḡ gelbin rakki. Maanna-ak a sokaḡ diyaanno tak-tak. Kar gay, min diḡka baay inḡ uḡti, kin asaadu muutu wala asaadudo, nu raka a gelbner yaa goye bombo. Paa kat, gee yaa oziliḡ Iisa Masi do bi kanto.

²¹ Ka seener, ya lotu-ak, ya muut balin icindu sa, naa gine riy do Iisa Masi di. Kar ya nu mat oki, guna ! ²² Kar gay, do goyindu, ya naa gedire gine riy taat samaane do Iisa Masi, nu ibanno maan kaak naa ice : kin muutu wala pakiya ! ²³ Min gamin kuuk seer-aḡ, doḡiḡco yaadu gine raḡa. Ya lotu-ak, nu raka muutu guna, nu baay gasiḡ Iisa Masi kuwa ka samaaner, naa goye inḡ ḡaara. ²⁴ Kar gay guna, naa goye anne inḡ kuḡko, naako gaayinḡko. ²⁵ Asaan nu iban tak kadar taa kuuniye ansi, naa goye inḡ kuḡko, naako gaayinḡko, kuu sinje inḡ uḡko, ho kuu gase galal ta pey do bi ka imaanko. ²⁶ Kar ya nu yEEP ko inḡ kuḡkonḡ gay, kuu oziliḡ Iisa Masi dakina do bi kanto.

Taayiik ta Pool

²⁷ Ya ar maa oki, goyguwoḡ ar gee kuuk aamin inḡ Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Ya nu yeepe wal ya nu bal yeepe oki, goyguwoḡ pa naa doren di gee yaa kaawe biko kadar ku goy bombo, ku eerro ziḡkiko ho ku gina riy taat raḡa sawa inḡ gelbin rakki. Paa kat, Kabarre-at yaa sinje inḡ uḡti. ²⁸ Dakoḡ ginenna kolaw bat do gee kuuk taabiyaako. Kar ya ku gingicodo kolaw, ḡaar-ak gaara kadar Buḡ yaako jiliḡko, kuḡko ho ḡuur gay, ḡa asa idiḡco. Okintit-an asa min

do Buḡdi. ²⁹ Nu kaawiy pa-ak, asaan Buḡ berko botol kuu aamine inḡ Iisa Masi ho kuu taabiye oki do bi kaḡji. ³⁰ Diḡ, ku gina kaawin inḡ gee kuuk poocit Kabarre ta Gala sawa-sawa ar kaawin kuuk nu gintu wiktin taat nu goyiy inḡ kuḡko. Ho ar taat ku ibingiy-at, diḡ oki, do daḡaayner anne, kaawin ḡuur goy di.

Dalullaw inḡ ḡume ka gee ku Buḡdi

2 Ku ḡum ko inḡ Iisa Masi, ansi-ak, gelbinko yaa goye bombo. Ku iban kadar ḡa elgiiko, ansi-ak, gelbinko yaa weye. Ku ḡum ko inḡ Ruwwin ta Buḡdi, ku el ziḡkiko ho ku tala amindaw ta benanniko. ² Ampa-ak, adir yaa gine portik aale. Ya pikirriko kat gin rakki, kuu el-guwe ziḡkiko ho ruwwinko inḡ gelbinko yaa gine sawa. ³ Dakoḡ ginenna maanna do uḡco ka eenḡko a ḡuuko taliḡko. Ho dakoḡ talenno maan ka maaniikoḡ di. Kar gay, kuuniyoḡ dalullay ho taloḡ eenḡko ar ḡu kaalne pakgiko. ⁴ Waan ke bariyenno paydin ta meenji di, kar gay, ḡaa bariye oki paydin ta eenji.

⁵ Ginoḡ samaane do eenḡko ar gee kuuk ḡum inḡ Iisa Masi.

⁶ Ka seener, Iisa Masi nec inḡ Buḡ.

Inḡ taar-an oki, ḡa obgiḡido tirit,

⁷ kar gay, ḡa ooy rasiḡ gamin okiḡco ku samaane

kuuk goy kuwa ka samaaner

ho ḡa astu do duniiner.

ḡa gin ko ar gemo do ḡatik ta geemir,

ho gee ibinig ar gemo.

ḡa gintu ziy ar gay riyor di.

⁸ ḡa goy dalulle.

ḡa karmiyiḡ Buḡ do ay maanna.

ḡa rasig ziy nam ḡa ooytu muutu, muut ta eemner taat kuwa ka etor.

⁹ Do bi ḡaar-ak ko, Buḡ nooyiḡ min do muuti

ho ḡa diyiḡ gem tatik pakgig gee okiḡco.

ḡa diyiḡi sinḡ kuuk pakgig sinḡ okiḡco.

¹⁰ Buḡ gintu pa-ak, asaan ḡa raka a gamin kuuk siikimaw

kuuk goy kuwa ka samaaner,
kuuk goy keder in kuuk goy baata,
okinco yaa derse do unji ka lisa.

¹¹ Njuu ozilin Tatte Bun ho njuu diye
do unco ka geemir okinco aman :

« lisa Masi, naar *Rabbine ! »[‡]

Riy ta kretiyennar

¹² Kar gem kol sintay, kun sa ar taat
ku karmiygiy Bun min awalle, zeedon
kuu gaare in goyiŋko kadar Bun jiliŋkon
ko. Gaaron in dalullaw ho in karaamin
ta Bundi. Ginon do wiktin taat nu goyiy
in kunjo ho ginon pak taar-anta ya nu
kawwi oki. ¹³ Asaan na meenji Bun kat
gina riy do gelbinko. Naako gaayinjo
kuu ele maan kaak na elgiyo, ho kuu
gine maan kaak na rakiyo.

¹⁴ Ay maan kaak ku giniyo, ginon bal
meelo ho bal gidaw. ¹⁵ Paa kat, kuu
gine *cawar paka, waan ke diyaakonno
kaawo, asaan ku koogin ku Bundi, ho
ku ic goye kaak samaane, bal oorne
do datik ta gee ku duniiner. Gee ku
duniiner-ak gay, nuur gina gamin kuuk
samaanno ho goyiŋco jookumo. Ya goy-
injo samaane, kuu gine ar akinay kuuk
caapit duniine min do gondikor, ¹⁶ ho
kuuco gaare Kabarre ta Gala taat bera
goye ka gaasdo. Ya ku gina ampa-ak
gay, naa jaale zir kuwa do unji ka Bundi
wiktin taat lisa Masi yaa yeepe, asaan
naa ibine kadar riy taat rad nu giniy-an
ucaado maala.

¹⁷ Imaanko, taar ar *satkine taat ku
beriy do Bundi. Ho nun meendu gay, ya
nu deentu sa, baarir yaa mine nju gaaye
do satkinko. Ya ta as ampa-ak, adir yaa
gine portiko ho galilko yaa nece in tanto.
¹⁸ Aditko yaa gine portiko, ho okinte,
galile yaa gine sawa.

Naame kan Timote in Epaprodiit

¹⁹ Kar gay, nu raka naako naamin
Timote kodok, ya Rabbinte lisa pilji
botol. Ansi-ak, naa gedire naadu iye
kabarriko ho gelbiner yaa weye do bi
kanjo. ²⁰ Naar keeji di kaak pikirrey as
ar tanto ho kaak pakira dakina loko.

²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan gee okinco
ku pey tala ko riy ta maaniico di, nu
tallo riy taat lisa Masi rakiy a njuu gine.

²² Kar Timote gay, ku iban kadar na gaar
dees dakina a na gem sellen. Na gin riy
in nunu do totire ka Kabarre ta Gala.
Na gaayintu ar kaak mic gaayiy tacco
do riyor. ²³ Nu raka ja tale maan kaak
yaadu ase anne, kar kat, naako naaminji.

²⁴ Kar gay, Rabbin berdu imaan kadar nu
meendu baayiyko taliŋko kodok.

²⁵ Kar do bi ka Epaprodiit gay, ku
tabirduug ar manjikko naadu iye gaayko
ya nu rak maanna. Na ar sinjo ka
meendu kaak gin riy in nunu do gaare
ka Kabarre ta Gala. Na ar askirinco
kaak taasina ba serper in adine. Kar
din gay, nu pakirtu kadar naako naamin-
inji. ²⁶ Naako naaminji-ak, asaan na raka
pey a illa naako taliŋko okinjo. Gel-
biney weydo, asaan na iban kadar ku
dor raduway. ²⁷ Ka seener, ku dor raduw
sikig rada nam na gaay mate, kar Bun tal
aminduwi, na cooliiga. Ho nun oki, Bun
tal aminduwir wiktin taat na cooliiga,
paa kat taabiner gaayiydo pey. ²⁸ Ampaa
ko, nu uctu kodok a naako naaminji. An-
sii kat, ya ku talga, aditko yaa gine por-
tiko, ho nun gay, gelbiner yaa weye do
bi kanjo. ²⁹ Pa-ak, naamon in galal dak-
ina, asaan kun sinta, ho Rabbinko rakki
di. Karmiyonga in gee okinco kuuk ar
naara. ³⁰ Na ooyit muutu do riy ta lisa
Masi ho na leeyig baariy do bulel wik-
tin taat na iyiidu gaayo. Gaay-at, kun
maaniiko gediraado kuudu iyinti.

[‡]2:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

Diye ka amaanner do Iisa Masi

3 Gem kol sijtay, aditko yaa gine portiko do bi ka maan kaak *Rab-binte Iisa giniiko. Ginaadudo rada ya nu deelaat pey kaaw taat nu siiriiko min awalle, asaan nu iban kadar kaawat yaako gaayiniko. ²Goyon godom min do gee kuuk ar kan. Gee nuur-ak, aditco pondiko ho riyco sa samaanno. Iju min gee kuuk el *dukume selno kaak bal baay. ³Nu kaawiy pa-ak, asaan ginte kat gee ku Buñdi kuuk tañ. Ruwwin ta Buñdi gaayaate, gi abdiyiy Buñ ka seener. Aditte portiko, asaan gi num ko in Iisa Masi. Gi diy gelbinte in naar di ho gi attanno in gee kuuk ica zinkico a nu dukum selno.

⁴Kar gay, ya goy gee kuuk ica zinkico asaan nu aada *gaanuun ka Yuudinnar, kanto gay pak kanco. Ya waan goy kaak pakira kadar na gin seen dakina, nun gay pakgiga. ⁵Min nu weentu, nu dukumiidu selno wiktin taat nu gintu mena porpod ar kaak Buñ diyiico do aginiyni. Nun min gee ku Israyeel, min tamba ta Benjamin. Aginiydu, nuur Yuudinna, nun oki Yuudince. Awalle, nu atta in Pariziyenna ho nu aada gaanuun ka aginiydi ar nuura. ⁶Gaanuun-ak, nu obiig bombo nam nu teesit taabiyin gee ku *Eglizdi dakina. Kar nu karmiyiig gaanuun okinji nam waan gediraado gase maan minniner kaak naan osindu.

⁷Awalle, gamin-an, nu talaag ar nuun gaayindu do botol ta Buñdi. Kar diñ gay, do bi ka Iisa Masi, nu tala kadar gamin-an gaayaanno do botol ta seener, nu gamin kuuk maalan di. ⁸Gamin-an, nu pociig tak-tak, asaan diñ, nu iban maan kaak samaan paka kadar Iisa Masi, naar ko Rabbiner. Do bi naar-ak ko, nu pociiig gamin-an okinco ho nu talaag gamin-an ar gamin kuuk ka suusi, asaan nu raka gine gem ka Iisa Masi ⁹ho nu raka nume tak in naara. Ya Buñ gina

a gem yaa goye in botol do unji, na gingigdo do saan ta a gem-ak karmiyaag gaanuun okinji, kar gay, do saan ta a na aamin do Iisa. Illa Buñ di ginaag gemo na goyiy in botol do unji, ho na ginaag gem goyiy in botol-ak, illa naar kaak aamin in Iisa Masi. ¹⁰Maan kaak nu rakiy-ak, illa naa ibiniñ Iisa Masi samaane ho naa aawin gudurre taat Buñ gaartu wiktin ta na nooyiig Iisa min do muuti. Nu ooy taabine ar naar oki taabiytu. Nu ooyit oki muutu ar naar mattu. ¹¹Ho nu diy kaar a Buñ yaan nooyindu min do muuti ar naar nooytu.

¹²Nu rakaado diye kadar nu necit ko riyor, ho nu gediraado diye kadar nun ke bal gine ooriin tak-tak. Kar gay, nu zeeda a naa obiñ maan kaak Iisa Masi kaawtu a naadu bere, asaan meenji kat do bintu ho na obintu wiktin taat nu goyiy misa do duniiner. ¹³Gem kol sijtay, nu iban kadar nu bal ote misa do wer kaak Buñ rakiyo. Kar gay, maan rakki goya : nun pakarro tak-tak do gamin kuuk nu gintu min awalle, illa gay, nu zeeda do maan kaak goy untu. ¹⁴Gay gadir, naar aatila gadiy nam na otiy wer kaak na baay peye, kar kat, nu berijit haginey. Ar taar-an di, naa sinje nam naa ote gase haginey taat Buñ yaadu bere. Buñ kolaate a naate bere haginte gi baay goye kuwa ka samaaner do bi ka maan kaak Iisa Masi giniite.

¹⁵Ginte okinte kuuk gin ko aginda do botol ta Buñdi, pikirrite kuuniya ansii. Ho ya ku gin pikirre ta pey gay, Buñ yaako gaayiniko kuu gase pikirre taat do werti. ¹⁶Ya tañ-ak, aadinten ko botol taat Buñ gaariite-an di.

¹⁷Gem kol sijtay, okinjo icon goyindu. Ku talig goyindu wiktin taat nu goyiy way gerko. Naar-ak, aadon gee ku iciig goye naar-aka. ¹⁸Nu kaawko min awalle, ho diñ gay, nu deelaakon pey in alindu : goy gee dakina kuuk goyinco gaara kadar nu adiney ku Iisa

Masi ho ɲu rakaado gee yaa dore kadar ɲa mat ka etor. ¹⁹Gee ɲuur-ak, Buɲ yaa idinco. Do goyinco, ɲu bera galal do zinƙico di. Ya ɲu gina gamin ku sokaɲ oki, galco di. Illa ɲu pakira ko do gamin kuuk gee talaag kaalne do duniiner di. ²⁰Kar ginterɲ gay, gi gee kuuk darrite duniinno. Darrite ta taɓ gay, taar kuwa ka samaaner, ho diɲ gay gi yokaag yeeɲɲi ka Gay Jilinte, Rabbinte Iisa Masi. ²¹Ya ɲa yeepe, ɲaate newsin zinƙite kuuk ginno gudurre in ɲinƙa ku pey kuuk gin gudurre. Zinƙa ɲuur-ak yaa are zinƙa kuuk ɲa gastu wiktin taat Buɲ nooyiig min do muuti. ɲa gin gudurre taat ɲa goyiy kaaco do gamin okinco, ho in gudurre-at ko, ɲaa newsin zinƙite.

4 Gem kol siɲtay, do bi ka maan kaak nu kaawiiko-ak, goyon bombo do imaanko in *Rabbinte Iisa Masi ho karmiyonga. Kuɲ siɲtar do imaandi ho nu elgiiko dakina. Nu rakaako talinƙo. Ya nu pakira loko, adir galdu, asaan nu iban kadar riyor bal uce maala. Kuɲ gaaraadu kadar nu nosir do riyor.

Bilde ka iye aapiyer

²Kaɲ Ebodi in gaake Siɲtiis, baanonɲ, yaman goyon gala, asaan ku geenji ku Rabbin Iisa Masi. ³Kar kin roy ka bitu, gaayig daad kuuk seer-an ɲu goye gala. Asaan ɲu goy ba serper, ɲu gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Riy-an ginco raɗa. Daad-an, ni gin riy sawa, in Kilema ho in eendu okinco kuuk gaayintu. Okinco, Buɲ siirig sinco do Maktumne taat gin sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo.

⁴Ay wiktine, aditko yaa gine portiko do bi ka Rabbinte Iisa Masi ! Nu dee-laako pey, aditko yaa goye portiko !

⁵Gaaron do unco ka geemir okinco kadar ku gee dalullay. Dakon rawtenno kadar Rabbinte Iisa Masi gaay ko yeepe. ⁶Dakon moyenno tak-tak, kar gay, ya

maan askon sa, indiguwon Buɲ do ay maan kaak ku rakiyo. Ho do wiktin taat ku inda Buɲ, ozilonga oki. ⁷Buɲ yaako iye aapiye ho ɲaako gaayinƙo. Ya taabin gasinƙo, aapiy ta Buɲdi yaako imilin koluwo in moyinƙo oki, asaan ku geenji ku Iisa Masi. Kar aapiy taat Buɲ beriy-at, taar pakgig gamin okinco kuuk gee gasiyo.

⁸Hiyya, diɲ gay, gem kol siɲtay, pakiron do gamin ku seener, do gamin ku karmiyindi, do gamin kuuk samaane, do gamin kuuk goy do werco, do gamin kuuk ginno oorne, do gamin ku elindi, ho do gamin kuuk sinco alaw. Pakiron do gamin kuuk gee talaag samaane do odor nam gee din sa ozilaagu. Gamin ar ɲuur-an ko, nu rakiy kuu obe baaco rikimit. ⁹Dakon rasiɲco do gamin okinco kuuk ku bilditu min lotu ho ku ooytu. Ginoɲ gamin okinco kuuk ku dortu nu kaawtu, ho ku taltu nu gintu. Ansii kat, Buɲ kaak iya aapiye yaa goye in kuɲko.

Oziliig ta Pool do gee ku Pilip

¹⁰Adir gintu portiko ho nu ozilaag Rabbinte Buɲ, asaan ku pakira pey kaatu. Nu iban kadar awalle oki, ku pakir kaatu. Kar gay, ku bal gase pisinƙo kaak kuudu iye gaayko. ¹¹Nu kaawiy pa-ak, nu ceerro a nu raka maanna. Ka seener gay, ya arumdu maa oki, nu tala maan ka meendu di. ¹²Nu iban goye ka pokirraw ho nu iban oki goye ka gay gamnar. Nun usin goye do galal ay wiktine, ya maan asaadu ta maa, ya adir aaye wal mey diyaanno, ya nu goy do aayar wal do armikar. ¹³Nu gedirtu gin in gamin okinco-an, asaan Iisa Masi kat berdu gudurre. ¹⁴Kar gay, kuɲ gaar sel-linƙuwko, ku gaayintu wiktin taat nu goyiy do taabiner.

¹⁵Kar gay, kuɲ gee ku Pilip, ku iban kadar min gee ku Buɲdi okinco, kuɲ keekon di kuuk gaayintu ho ɲaamdu gurus maala. Nun gaayinƙo ho kuɲ oki

gaayintu. Ku gaayintu wiktin taat ku teestu dore Kabarre ta Gala ho wiktin taat nu gaaytu deete do kid ka Maseduwaan. Do wiktin taar-at, ku keekon di gaayintu. ¹⁶ Nu kaawiy pa-ak, asaan min wiktin taat nu goyiy misa do kid ka Maseduwaan, do geeger ka Tesalonik, ku iygiydu gaayko ya nu rak maanna. ¹⁷ Wala a gaayko taat ku naamiidu-an kat nu rakiyo, kar gay, nu raka a Tatte Buḡ yaako barkiyinḡo pey pak min taat ku gintu-anta. ¹⁸ Kar diḡ gay, nu gasig kat gamin okinco kuuk nu rakiyo, ḡu dakin aale. Maan armaadudo pey min Epaprodiit iyduut gaayko. Maan kaak ku gintu-aḡ ar ku ginji *satkin taat diya

gala do Buḡdi ho Buḡ gay ooyta asaan satkin-an aawaaji gala.[¶] ¹⁹ Ho do bi ka Iisa Masi, Buḡdu kaak gin gamin dakin kuuk taḡ yaako berin gamin okinco kuuk arumko. ²⁰ Ozilinteḡ Tatte Buḡ inḡ *dar-jiney elgin inḡ elgina ! *Aamin.

Ooy taat ba aaro

²¹ Oyonco do gee ku Buḡdi kuuk goy inḡ kuḡko, inḡ sinḡ ku Iisa Masi. Sinte kuuk goy inḡ nunu oki ooyko dakina. ²² Gee ku Buḡdi okinco kuuk goy do geeger-aḡka, inḡ gee kuuk gina riy do Sultan ka Room oki ooyko dakina.

²³ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

[¶]4:18 Wer ka gase kaawor do Ekzood 29.18.

Koloosiyen

*Maktumne taat Pool
siirtu do gee ku Koloos*

Pile ka kaawor

Ŋa Pool kat siirit maktumne-an do kretiyenna ku Koloos wiktin taat ŋa goyiy dajaayne. Ŋa siirco asaan goy gee daarin kuuk jagaag min do botol taat samaane. Gee ŋuur-ak raka a ŋuu aadin Iisa ho ŋuu aade pey aadanna ku aginiydi. Do bi ŋaar-aj ko, Pool kaawico a : Iisa Masi, ŋaar goy mento ho ginno waan kaak yaa pakiŋji. Ŋaar di, izinne okintit do pisiŋji ho ŋaar di goy kaaco ka gamin okiŋco kuuk gin gudurre kuwa ho kedder. Ŋaar di kaay ka Eglizdi ho kretiyenna gay yaa gine rakki ar ziy kanji.

Ooy ta awalle

1 Nun Pool kaak Buŋ dobtu *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Siŋte Timote kaak goy in nunu oki ooyko dakina. ² Nu siiraat do kuŋ gee ku geeger ka Koloos kuuk Buŋ dobtu a kuu gine geenji ho kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo. Tatte Buŋ yaako barkiy-inko ho yaako iye aapiye !

Pool ozilaag Buŋ do bi ka gee ku Koloos

³ Kun kawta, ni inda Buŋ ho ni ozi-laaga do bi kanjo, ŋaar kaak Takan *Rabbinte Iisa Masi.^{§ 4} Ni ozilaaga asaan ni dor gee kaawa do bi ka imaanko taat do Iisa Masi ho in ele kaak ku el-gig gee ku Buŋdi okiŋco. ⁵ Imaanko goy bombo asaan wiktin taat Kabarre ta Gala taat gaara seen ta Buŋdi astu awalle do werko, ŋu gaarkon maan kaak Buŋ dum-

miyiiko kuwa ka samaaner. Min ŋaar-ak, kuu ere wiktin taat kuu gasinji. ⁶ Min yiriy taat ku doriit Kabarre ta Gala ho ku ooyit seen ta barkin ta Buŋdi, Kabarre-at totirtu do werko. Ka seener, diŋ Kabarre-at totir do adiy ka kidar ok-inji ar et kaak wiya roŋ dakina. ⁷ Gem kaak gaarkon kaaw-at, ŋa Epapraas kaak gina riy in nini ho ni elgiy dakina. Ŋaar ko icit riyni do werko ar gay riyor kaak taŋ ka Iisa Masi. ⁸ Ŋaar ko gaarkon ele kaak Ruwwin ta Buŋdi beriiko.

⁹ Do bi ŋaar-ak ko, min yiriy taat ni doriit kabarrikon di, nin oki rawatdo biko do salaanni. Ni indaag Buŋ a ŋaako bere ibine in ilim taat asa min do Ruwwiney. Ni indaaga a ŋaako bere ibine do ay maanna a kuu ibine karan maan kaak ŋa rakiyo. ¹⁰ Paa kat, kuu ice goye kaak kuuniy in gee ku Buŋdi ho kuu ginguwe taat ŋa rakiyo. In riyko okintiti, kuu gine ar et kaak wiya roŋ dakina ho ibiniŋko do Buŋdi sa yaa gaaye. ¹¹ Buŋ yaako gaayinko in gudurrey taat asa min kuwa. Paa kat, kuu ice subirraw ho kuu pake min ay maan kaak yaako ase. In galal, ¹² delon barkin do Tatte Buŋ, ŋaar kaak pilkon botol a kuu gase haginko in ŋuur kuuk Buŋ dobtu kuwa ka samaaner do wer kaak portikuwiye ceeriyo. ¹³ Ŋa imiliite min do gudurre ta gondikor ho ŋa iyiite do meennaw ta Ronji. Ronji-ak, ŋa elgig dakina. ¹⁴ In siŋ kunji, gi gas saamiye ka zunubinnite ho Buŋ imiliite min goye kaak samaanno.

Riy ta Iisa Masi

¹⁵ Waan bal talin Buŋ yiriy rakki. Kar Iisa kat ar ŋaara ho ŋa gaartenga. Min gamin okiŋco kuuk Buŋ kilgiyту, ŋaar di awalle ho ŋa pakgigu. ¹⁶ In ŋaar di, Buŋ kilgiyiig gamin okiŋco kuuk kuwa ka samaaner in kuuk kedder,

^{§1:3} 'Takan Rabbinte Iisa Masi' : Iisa Masi, ŋaar ar Aadum. Ŋa bal gine gem kaak weega. Ampa-ak, ŋa ginno tacco, illa Buŋ.

ɲuur kuuk gee talaagu in kuuk gee talgiɗo,

ɲuur ruwwinnay kuuk gin gudurre ho kuuk gin hokumnaw ɗo pisinco.

In ɲaar di, Buɲ kilgiyiig gamin okinco a ɲuu kuuniye kunji.

¹⁷ Min gamin okinco kuuk ɲu kilgiytu, ɲaar goy ko min awalle, ho in ɲaar di, gamin okinco-aɲ goyiy ɗo werco.

¹⁸ ɲaar di goy kaaco ka gee okinco kuuk aamin loci.

In ɲaar di, goye ka marbinto teestu.

ɲa nooy awalle min gee kuuk nooy min ɗo muuti.

Ampaa kat, ɲa ogiriico ɗo gamin okinco.

¹⁹ Iisa ɲaar ampa,

asaan Buɲ kat ic niyine

a gudurrey okintiti yaa goye in ɲaara.

²⁰ ɲa gintu ampa-ak, asaan in ɲaar di, ɲa rakiy amrin gamin okinco kuuk ɲa kilgiytu,

keɗer ho kuwa.

Ampaa kat, in baar kuuk Ronji minɗu ka etor,

ɲa iytu aapiy ɗo gamin okinco.

²¹ Awalle, kun serek min Buɲ. In gamin kuuk samaanno ku pakiriyo ho ku giniyo, ku gintu adiney. ²² Kar diɲ gay, in muut ta Ronji taat ka etor, Buɲ amrinco in ɲaara. Paa kat, kuu gedire goye *cawar ɗo unji bal oorin tak-tak. ²³ Kar gay, goyon bombo ho obon imaanko samaane. Dakon rasintido Kabarre ta Gala. Taar di taat ku dortu ho ku diytu gelbinko. Gay riyor ku Buɲdi gaarit ɗo adiy ka kidar okinji ho nun Pool oki in ɲuura.

Taaɓin ta Pool ɗo bi ka Eglizdi

²⁴ Diɲ gay adir galdu ɗo bi ka taaɓin taat nu taaɓiyyi ɗo saan tanjo. Paa kat, in zir ka meendu, nu awit taaɓin taat Iisa Masi taaɓiytu ɗo bi ka *Eglizdi, ɲaar kaak ziy ka meenji. ²⁵ Nu gintu gay riyor ka Eglizdi ar taat Buɲ gaariidu a naa gine

ɗo saan tanjo. ɲa berdu riy taat naa gaare kaaw ta Buɲdi okintiti. ²⁶ Kaawoy-at, ɲa maan kaak Buɲ cigiltu awalle ɗo aginiydi ho diɲ gay, ɲa baynig ɗo geenji ku meenji. ²⁷ ɲa rak a ɲuu ibine baat ta kaaw ta taɓ taat yaa iye barkin dakina ɗo gee kuuk Yuudinnado. Taar ko anta : Iisa Masi, ɲaar goy ɗo gelbinko, paa ko, kuu ere yiriy taat kuu unje ɗo *darjin ta Buɲdi. ²⁸ ɲa Iisa Masi ko kaak ni kaawiy biy. Ni minaag gee okinco ho ni garkiyaagu in ibine okinji kaak Buɲ berinti. Paa kat, in numinco kaak ɲuu nune in Iisa Masi, ɲuu darse ɗo imaanco. ²⁹ Do bi ɲaar-ak ko, nu zeediy nu giniy riy samaane in gudurre taat Iisa beriidu.

2 Nu raka kuu ibine maman nu oosiy kaar ɗo riyor ɗo bi kanjo, ɗo bi ka sinɗa kuuk goy ɗo geeger ka Lawodiise in ɲuur ku pey kuuk balnu talin tak-tak in odinco. ² Nu inda Buɲ asaan kuu zeede duune masisko, kuu ele zinjiko in gelbin rakki ho kuu gase ibine kaak taɓ kaak asa min ɗo Buɲdi. Paa kat, kuu ibinin maan kaak Buɲ cigiltu awalle, ɲaar ko Iisa Masi. ³ In ɲaar di, kuu gase ibine in ilim kuuk gasɗo badam. ⁴ Nu siiraako-aɲ asaan waan jagikonno in kaawin ku raadiner. ⁵ Ka seener, ya nu kawwi datikko oki, gelbiner gay goy in kunjon di. Adir galdu ɗo goyiɲko kaak samaane ho ɗo imaanko taat ku obtu bombo ɗo Iisa Masi.

Goye ka geenji ku Iisa

⁶ Ansi-ak, ku ooy ko kadar Iisa Masi, ɲaar Rabbinko. Ampa-ak, zeedon kuu goye ar gee kuuk num in ɲaara. ⁷ Obon imaanko bombo taa paaye caari. Ginon ar gem kaak pinig geriy bombo. Zeedon imaanko yaa gaaye loci ar taat ɲu bildi-iko. Ozilguwon Buɲ in gelbin rakki. ⁸ Yaman, pakronco ɗo gee kuuk yaako ase in kaawin ku raadiner, paa ɲuuko jaginjo. Gee ɲuur-ak, kaawinco asɗo min ɗo Iisa

Masi. Ƴu asa min aadanna ku aginiyco in bilde ka kaawin ku duniiner di. ⁹ DakoƳ icenno kaawinco asaan in Iisa Masi di, BuƳ ic zi ka gemor ho Ƴa goy tak-tak in Ƴaar di. ¹⁰ Min ku Ƴum in Ƴaara, barkin okintiti, Ƴaar kat berkonta. Ƴa goyiy kaaco ka gamin kuuk gin gudurre kuwa ho keder. ¹¹ Ku iban kadar *Yuudinna dukuma selƳo do kooginco. Pa-ak gaara kadar Ƴu kuƳco. Kar *dukume ka sel-Ƴol kaƳkoƳ gay, arro ta gee-aƳku. Ƴaar dukume ka selƳol kaak taƳ ka Iisa Masi, kaak gaara kadar BuƳ imiliƳko min goy-iƳko kaak samaanno ka awalle. ¹² Paa ko, min Ƴu *batiziyiƳko do amiydi, ar ku mate ho Ƴu tiisiƳko in Iisa. Kar in Ƴaar ko ku nooytu min do muuti oki asaan ku aamin in gudurre ta BuƳdi taat nooyiƳ min do muuti. ¹³ Awalle, ku goy ar gee ku mate do unji ka BuƳdi do saan ta zunuubinniko, ho do saan taat a ku goy in gee kuuk ibanno BuƳ, kuuk bal dukume selƳo. Kar diƳ gay, okinte, BuƳ berte goye kaak marbinto in siƳ ku Iisa Masi. Ƴaar ko saamiyten zunuubinnite okiƳco. ¹⁴ Saamiye ka zunuubinnite-ak, ar Ƴu siirig zunuubinna-ak do maktumner, kar BuƳ gay sooyiƳ tak-tak. Paa ko, wiktin taat Ƴu doodiƳ Iisa ka etor, gamin okiƳco kuuk nigaate do unji ka BuƳdi ar Ƴu doodiƳ in Ƴaara. ¹⁵ Ampaa ko, Ƴa yiimiit garta ta agindaw kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Ƴa eebiyiƳu do uƳco ka geemir ho Ƴa gaarco kadar Iisa begirco wiktin taat Ƴa mattu ka etor.

¹⁶ Ansi-ak, ya waan osaako do maan kaak ku tiyo wala ku siyo, do bi ka iidiner, do goye ka koyer, wala do yiiriya ta sabitdi, dakoƳ cokiyyenno kaawoy. ¹⁷ Gamin okiƳco-aƳ, Ƴuur ar kelim ta maan kaak taƳ kaak yaa ase ba aaro. Kar maan kaak taƳ-ak, Ƴa Iisa Masi meenji ho Ƴa as ko. ¹⁸ Goyon gofom min gee kuuk gina ziƳkico dalullay, kuuk abdiya *dubal ku BuƳdi ho kuuk oba tirit do gamin kuuk Ƴu sooniyo. Ya Ƴu osaako,

dakoƳ cokiyyenno kaawco. Gee Ƴuur-ak, daƳal asaan Ƴu naal kayco in pikirrico ¹⁹ ho Ƴu icdo botol ta Iisa kaak kaay ka *Eglizdi. Ka seener gay, Egliz Ƴaar zi ka Iisa, ho in Ƴaar ko, zi okiƳji goyiyo ho kaasi in caari Ƴumiyo. Kar in Ƴaar ko zi-ak maadiyo ar taat BuƳ rakiyo.

Muutuy ta Iisa in nooyiƳji

²⁰ Ku mat ko in Iisa Masi ho ku amil ko tak-tak min bilde ka kaawin ku duniiner. Kar maa di pey ku giniy ar duniinan taƳko ho ku rakiy aade bilde ka kaawin ku duniiner-aku ? ²¹ Bilde Ƴaar-ak kaawa aman : « DakoƳ icenno maanna ! DakoƳ nelenno maanna ! Ho dakoƳ wakenno tak-tak ! » ²² Gamin okiƳco kuuk Ƴu bilditu-aƳ, baaco yaa biren di. Gamin-ak, Ƴuur ko bilde in gaanuun kuuk geen di imilig min do kayco. ²³ Ka seener, do pikirre ta gemor, gamin-aƳ, Ƴuur gin ilim dakina : Ƴu abdiya BuƳ keeco, Ƴu gaariy ziƳkico ar Ƴu dalullay ho Ƴu taabiya ziƳkico. Kar sando, gamin-aƳ bera galal ta ziƳkico di, yampa, Ƴu gaaygiƳdo do unji ka BuƳdi.

3 KuƳ nooy ko in Iisa Masi. Pa-ak, zeedoƳ kuu bariye gamin kuuk asa min kuwa do wer kaak Iisa goyiyo, do meeday ta BuƳdi. ² PakroƳco do gamin-aƳku, dakoƳ pakirenno do Ƴuur kuuk goy keder. ³ Asaan do bi ka goye kaak do duniiner-aƳ, ar ku mat in Iisa Masi, ho diƳ gay, goyiƳko kaak marbinto-ak, gee talgiƳdo misa, Ƴaar cigil in Iisa do unji ka BuƳdi. ⁴ Ƴa Iisa Masi ko berkoƳ goye kaak marbinto-aka. Kar do wiktin taat Ƴaa asiya bayne in *darjiney, kuƳ oki yaa bayne in Ƴaara ho kuu aawin darjiney.

Goye ka awalle in ka diƳka

⁵ Do saan taar-an, imilon min do gelbinko gamin kuuk samaanno ku duniiner. Gamin-ak, Ƴuur ko aƳku : baaye ka munjam, gine ka gamin kuuk arro in kuuk *cawarro, pikirre taat samaanno

ho tamaanaw. (Kar tamaanaw gay, taar gin ar margi). ⁶Gamin ŋuur-aŋ ko iya dapinŋo ta Buŋdi do ŋuur kuuk icdo kaa-woy. ⁷Awalle, kuŋ oki ic goye kaak ar kaŋco.

⁸Kar diŋ gay rason gamin okinŋo kuuk samaanno. Ŋuur ko : dapinŋo, nige ka adir ho motol. Rason pey nige kaak ku nigiy binŋiko in Buŋ ho leesko taat amila gallo. ⁹Dakon raadenno benanniko asaan kuŋ rasig ko goyinŋo ka awalle in aadannay kuuk jookum-aŋku ¹⁰ho diŋ ku ic goye ka marbinto ar gem kaak is kesuun taat marbinto. Kar Buŋ yaako gaayguwinŋo kuu are ŋaara gaay in gaayo. Paa kat, kuu ibinin tak-tak Buŋ kaak kilgiyinte. ¹¹In goye ka marbinto-ak, ginno pey *Yuudinna wala kuuk Yuudinnado, ginno gee kuuk *dukum selno wala kuuk bal dukume, ginno awraatinna wala masaakanna, ginno berrina wala horrina. Ŋaar kaak pakgig gee okinŋo-aŋ, ŋaar Iisa Masi, ho ŋa goy do gelbin ka gee okinŋo kuuk aamin in ŋaara.

¹²Buŋ elinŋo ho ŋa dobinŋo a kuu gine geenji. Do saan taar-an, ginguwon gamin kuuk kuuniy do geenji. Gamin-aŋ a kuu gine sellen do geemir, kuu tale aminduwco, kuu icenno zinŋiko, kuu ice subirraw ho kuu kuuniye dalul-lay. ¹³Soson zinŋiko. Ya rakki minninko kat gid in giji, saamiyon benanniko ar kaak *Rabbin Buŋ saamiyiiko loko. ¹⁴Do gamin okinŋo-aŋ, ele ka zinŋar di paka, asaan ele-aŋ ko yaako numinŋo tak-tak kuu gine ar zi ka gem rakki. ¹⁵Aapiy taat Iisa Masi iyiiko yaa goye do gelbinko. Do aapiy taar-at ko, Buŋ kolinŋo, ku gintu ar zi rakki. Kar pey, ozilon Buŋ doo. ¹⁶Kaaw taat Iisa Masi gaariiko yaako goye do gelbinko in bark-inuwti okintiti. In ibine okinji kaak ku gastu min do kaawoy-ata, taayguwon ho

bildiguwon benanniko. Riyon riyin ku oziliikar in gelbin rakki ho in riyin okinŋo kuuk asa min Ruwwin ta Buŋdi. ¹⁷Ay maan kaak ku rakiy kaawe ho gine, ginon in siŋ ku Rabbin Iisa Masi, ho in siŋ kunji, delonji barkin do Tatte Buŋ.

Maman gee ku Buŋdi yaa obe zinŋiko

¹⁸Do kuŋ daadi, karmiyon midiyko ar ku karmiygiy Rabbin Buŋ.

¹⁹Kuŋ miday oki, elguwon daditko ho dakonco imilenno odina.

²⁰Do kuŋ koogina, karmiyon aginiyko do ay maanna. Taar-at ko taat Buŋ rakiyo.

²¹Do kuŋ aginay, dakon nigenno adat ku kooginko, pa gartico yaa yiime.

²²⁻²³Do kuŋ berrina, karmiyon geenŋo do ay maanna. Dakon ginenna riy do unŋo di a ŋuuko ozilinŋo. Kar gay, ginonŋo riy in gelbin rakki ar ku gina riy do Rabbin Buŋ meenji. Dakon ginenna ar ku giniy do geemir di. Ampa-ak, ku gaara kadar ku karmiya Rabbin Buŋ. ²⁴Diyon do kayko kadar Rabbin Buŋ asaako berin haginŋo taat ŋa dummiytu do geenji. Tatkuwko kaak taŋ kaak ku giniji riyo, ŋaar Iisa Masi. ²⁵Kar gem kaak gina maan kaak samaanno gay, taaji peye do kaay asaan Buŋ eerro gee.**

4 Kar do kuŋ geenŋo ku berrinar gay, obon berrinko samaane ar taat Buŋ rakiyo. Diyon do kayko kadar kuŋ oki gin Tatkuwko kaak goy kuwa ka samaaner.

Taayik ta ba aaro

²Obon tirit do salaanko ho indiguwon Buŋ in oziliika. ³Wiktin taat ku inda Buŋ, dakonni rawtenno. Indon Buŋ a ŋaani pile botol taat nii gaarin kaa-woy. Ampa-ak, nii gedire kaawe do bi ka maan kaak cigil awalle kaak Buŋ gintu

**3:25 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

in̄ iisa Masi. Do bi ka maan kaak cigile-ak ko, ɲu obintu daɲaayin-aɲka. ⁴Indondu Buɲ, naa gaarin kaaw-an waraɲ do geemir a ɲuu ibinin samaane, asaan Buɲ kat berduut riy-anta.

⁵In̄ gee kuuk ibanno Buɲ oki, goyoɲ in̄ ɲuura in̄ ilim taat asa min do Buɲdi. Ay wiktin taat Buɲ beriikon di, kaawonco do bi ka iisa Masi. ⁶Buɲ yaako gaayin̄ko kuu ibine telke do ay gemo ho kaawinko ya gine gal ar yiime.

Ooy taat ba aaro

⁷Siɲte Tisik kaak ni jaawiy sawa yaako iyin kabarrer okintiti. Ni elgiga ho ɲa un̄je kaay in̄ nini do riy ta *Rabbiner in̄ gelbin rakki. ⁸Nu ɲaamaakon̄ga a kuu gase kabarrini ho gelbinko yaa weye. ⁹Nu ɲaamaakon̄ in̄ siɲte Onezim. ɲaar oki ginaat riy in̄ gelbin rakki ho ni elgiga. ɲaar min kaɲkon di. Ya ɲu otko, ɲuuko ose ay maan kaak kuuniy do werni.

¹⁰Aristaark kaak goy do daɲaayner in̄ nunu ooyko dakina ho in̄ Maark oki kaak roɲ ka meerco ka takan̄ Barnabaas. Nu kaawkon̄ daɲ ko do bi ka Maark-aka. Ya ɲa baawko, obon̄ samaane. ¹¹Iisa kaak

ɲu koliy pey Zustuus ooyko oki dakina. Min gee kuuk gina riy in̄ nunu do bi ka *Meennaw ta Buɲdi, ɲuur subba-aɲ di min *Yuudinna kuuk aamine. ɲu iskintu dakina. ¹²Epapraas oki ooyko dakina. ɲaar oki min kaɲkon di. ɲa gay riyor ka iisa Masi ho ɲa peydo inde Buɲ do bi kaɲko in̄ gelbin rakki a kuu goye bombo, kuu maade do imaanko ho kuu ibine tam maan kaak Buɲ rakiyo. ¹³Nu imi-laakon ta adir kadar ɲa taaɲiya dakina do bi kaɲko ho do siɲta kuuk do geeger ka Lawodiise in̄ ka Hiyerapoliis. ¹⁴Royte Luk kaak daptoor in̄ Demaas oki berko ooyco.

¹⁵Ooyonco do siɲta ku Lawodiise, in̄ boote Nimpa ho do gee ku *Egliz kaak ɲumgiy do gerti. ¹⁶Ya ku garkiyiit maktumne-anta, ɲaamon do Egliz ka Lawodiise, ɲuur oki yaa garkiyinti. Kar garkiyon oki taat ɲuuko ɲaame min Lawodiise. ¹⁷Kar kaawon̄ji do Arsip aman : « Pakar do riy taat Rabbin beriijn̄, kii ginin in̄ botilti. » ¹⁸Nun meendu Pool kat siirig kaawin kuuk ba aar-aɲku : Dakon̄ rawtenno kadar nu goy do daɲaayner. Buɲ yaako barkiyin̄ko. Nu ooyko dakina.

1 Tesalonisiyen

*Maktumne ta awalle taat Pool
siirtu do gee ku Tesalonik*

Pile ka kaawor

Ɓa Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Tesalonik. Geeger-ak do kid ka gee kuuk Yuudinnado. Menaw kuuk Pool gaarit Kabarre ta Gala do geeger-ak yaa nece ar suugin subba pa. Do menaw ɲuur-ak, Yuudinna kuuk goy do geeger-ak, daarin pootit kaawoy ho ɲu atkiga (Akt 17.1-10).

Kar ba aaro, Pool siircot maktumne-an asaan ɲa raka pey gaaye do bildinji kaak ɲa bildiigu do wiktin taat ɲa goytu in ɲuura. Ɓa aacyaw asaan in taabin taat ɲu taabiyyigu do bi ka imaanco oki, gamin dakina ɓaa samaane do werco. Ɓa yeeapaaco oki do kaawin kuuk ɲu inditu. Indinco-ak aman : daarin mataw ho Rabbin Iisa gay arig misa. Kar gee kuuk mata-an gay, maa yaaco ase ? Kar ya Rabbin kat as kodok gay, ɲuu gine pey maa riyra ?

Ooy ta awalle

1 Ɓa nun Pool, in Silben^{††} ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kun kuuk geenji ku Tatte Buɲ ho *Rabbinte Iisa Masi. Buɲ yaako barkiyingko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner

²Do bi kanjo okinjo, ni ozilaag Buɲ doo ho ni rawitgikonno do salaaner. ³Do unji ka Tatte Buɲ, ni pakirgiy doo do imaanko in elinjo kaak ɲaamaako ku giniy riy dakina ho ere kaak ku eriy *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki. ⁴Gem

kol sijtay, ni iban kadar Buɲ elgiiko ho ɲa dobinjo kuu gine geenji. ⁵Ka seener, wiktin taat ni iyiikon Kabarre ta Galaan, taar arro kaaw ta maalan di, asaan Ruwwin ta Buɲdi gaayiini, ni ibintu tam kadar kaawni ka seener. Ampa-ak Kabarre-at asko in gudurre. Kun maaniko iban maman ni goyiy in kunjo ho ku talinti ni obiiko wero. ⁶Kar kun gay iciig goyinni ho in ka Rabbin Iisa Masi, asaan in taabin taat gee taabiyyiko-an oki, ku obit samaane kaaw ta Buɲdi in galal. Galal-an taar asa min Ruwwin ta Buɲdi. ⁷Paa kat, ku gaariy in goyingko do gee ku Buɲdi okinjo kuuk do kid ka Maseduwaan in ka Akayi, maman ɲuur oki yaa goye. ⁸Ampaa ko, do werko, kaaw ta Rabbin bal peye do kid ka Maseduwaan in ka Akayi di. Kar gay, gee kuuk goy do wer okinji gas kabarre kadar ku aamin do Buɲdi. Ampa-ak, ya ni kaawaado pey biti sa ginaado maanna ⁹asaan ɲuur maaniico osa maman ku obinti do werko, maman ku rasiig marginko ho ku newsitu abdiye Buɲ kaak goy mento ho taɓ. ¹⁰Ho ɲu osa pey maman kuu yoke Ronji Iisa. Buɲ nooyiig Iisa min do muuti, ɲa cooniig kuwa ho ɲaa yeepe ɲaate jilinte min dapinjo ta Buɲdi taat yaa paaye do kaaco ka gee kuuk bal aamine loci.

Riy taat Pool gintu Tesalonik

2 Gem kol sijtay, kun maaniiko iban tam kadar asinni kaak ni astu do werko-an, ɲaar maalanno. ²Ku iban kadar wiktin taat ni ɓaayiy kat talinjo werko, ni uc min geeger ka Pilip ho min gee ku geeger-ak, daarin taabiyyinti dakina ho ɲu warinti ko ware. In taabin taat ni gastu-at oki, min ni ottu do werko, Buɲ iskinti ni gaariikon Kabarrey ta Gala. ³Ka seener gay, ya ni taaya gee a ɲuu aamine do Iisa, kaawni raaddenno,

^{††}1:1 'Silben' : Ɓa ɲaar ko ɲu koliiy oki Silaas.

gelbinni sa pondikdo ho ni ginno oki pikirre taat nii gale gemo. ⁴Paado, Buɗ tal ja ta aditni, kar kat ɲa doɓinti a nii gaare Kabarre ta Gala. Ampa-ak, ni baraydo botol taat yaaco ale gala do geemir, illa do Buɗdi di. ɲaar kat ibingig gelbinni. ⁵Ku iban tam kadar yiriya rakki ni bal kaawe kaawin ku pulus-pulus do geemir ho ni balko ase tak-tak in tamaanaw ta gurusdi. Buɗ kat saadinni. ⁶Ni bal rake waan yaani ozile, wala kuɗko, wala gee ku pey. ⁷Yampa, nin paliinna ku *Masi yelel, nec nii gine taat ni rakiy di. Kar gay, min ni astu do werko, ni gin zinkini dalullay ar daatik taat tala kaaco do kooginti. ⁸In ele kaak ni elgiiko dakin-ɲ, ni gaarkon Kabarre ta Gala taat asa min do Buɗdi. In ele ɲaar-ɲ, ni ic kelimni aale loko ya waan indiini a nii bere zinkini oki, do bi kuɗko, ni poocaado. ⁹Gem kol siɲtay, pakiron ja do riy taat rada ni gintu do werko. Aando yiriyo, ni gina riy taat nii gase maan kaak nii okume. Paa kat, ni baltu goye ar gor taat ooma do rakki minninko do wiktin taat ni gaariiko Kabarre ta Gala taat asa min do Buɗdi.

¹⁰Ni goy goye kaak *cawar ho in botiliy in kuɗ gee kuuk aamine, yoo oorin sa, ni bal gine. Do taar-an, kuɗ saadonna ho Buɗ oki tale. ¹¹Ku iban kadar ay waan minninko, ni taayig ar tati taayiy kooginay. ¹²Ni taayinko, ni iskiɲko ho ni wakilko kadar goyinko yaa kuuniye ar kaak Buɗ rakiyo. ɲaar ko kolinke kuu unje do Meennuwiya ho do *darjiney.

¹³Ni ozilaag Buɗ doo asaan wiktin taat ni gaariiko kaawoy, ku cokiya ho ku obta. Ku bal obinti ar kaaw ta gemor di, ku obit ar kaaw ta Buɗdi. Ka seener, taar kaaw ta Buɗdi ho do kuɗ

kuuk aamine, ta gina riy do gelbinko. ¹⁴Gem kol siɲtay, gee ibiniiko kadar kaaw-at gina riy do gelbinko, asaan kuɗ maaniiko oki aad min botol ta *Eglizna ku Buɗdi kuuk goy do kid ka Zuude. Gee ku Eglizna-ak, ɲuur aamin do Iisa Masi ho *Yuudinna taabiyyig dakina. Kar kuɗko oki, gee ku maaniiko taabiyyinko dakina. ¹⁵Aginiyco ku Yuudinnar kuuk taabiyyig gee-ak deeyig nabiinna kuuk awalle. Goytu kee, pey daariɲ deeyig *Rabbin Iisa. Pey wiktin tante astu, daariɲ asinte taabay oki. Ansi-ak, ɲu nigaag adiy ka Buɗdi ho ɲu kuuniya adin ku gee okinco, ¹⁶asaan ɲu todaani gaare kaaw ta Buɗdi do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu gase jile. Ansi-ak, zunuubinnico gaaya gaayen di nam ɲu nectu do werco. Ampa-ak, dapinko ta Buɗdi paayco ko kaaco.

Pool raka yeepe Tesalonik

¹⁷Gem kol siɲtay, min gi totirtu, ni deet serek, kar gay kelimni goy in kuɗkon di. Ni gin niyin tak-tak taat ni baa pey taliɲko. ɲaar-ak ko, ni zeediy a illa niiko baawe. ¹⁸Ni raka yeepe nam nii ote do werko. Nun meendu Pool gec deele a naa baawe, kar *Seetanne gay todinti botol. ¹⁹Ni rakiy pey baa taliɲko-ak, asaan ni eriig Rabbinte Iisa in galal do saan tanke, ho wiktin taat ɲaa yeepe, nii jaale kayni kuwa ho nii gase haginini do unji ar taat ɲu beriy do gee kuuk nosire. ²⁰Ka seener, do saan tanke ko, ni jaaliy kayni kuwa ho ni aaciyyi dakina.

3 Do bi ɲaar-ak ko, ni bal gedire pey nii goye bal kabarriko. Paa ko, ni ictu niyin taat ni daktu keetini do geeger ka Aten, ²ho siɲte Timote gay, ni naamiikonka. ɲaar gina riy do Buɗdi ta gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi.

††2:15 'ɲu kuuniyutu adin ku gee okinco': Pool oki Yuudinca. ɲa kaawdo do bi ka Yuudinnar okinco. ɲa kaawa do ɲuur kuuk todaaco gaare kaaw ta Buɗdi do gee kuuk Yuudinnado.

Ni naamiikonga-ak a nyaako denriŋko ho nyaako iskiŋko do imaanko. ³Paa kat, yoo waanna rasiitdo botiliy do taabin taat gasiŋko-anta. Asaan kuŋ maaniiko oki iban kadar taabin ar taar-an yaate ase. ⁴Wiktin taat ni goyiy iŋ kuŋko, ni kaawkoŋ dak ko biti. Kuŋ maaniiko tal iŋ odinko kadar kaaw-an as do werti. ⁵Do saan taar-at ko, min nu bal gedire pey yoke kabarriko, nu naamiig Timote a nya iye kabarre ta imaanko, asaan nu gin kolaw a wal *Seetanne geciko ho ku rasit imaan. Ya ku rasta-ak gay, riy taat ni gintu do werko-an uc usu.

⁶Diŋ di Timote yeepinti min do werko ho kabarre taat na iyinti-an gala. Na kaawinti do bi ka imaanko, do ele kaak ku elgiy ziŋkiko ho na kaawinti a ku pakira samaane loni ho ku raka pey nyaame iŋ nini ar taat nini oki rakiyo. ⁷Ansii ko, gem kol siŋtay, iŋ taabin taat ni aawiyo ho iŋ pooce kaak gee pooci-ni oki, kabarre taat a ku goy iŋ imaanko berinti gudurre. ⁸Diŋ, goye ka duniiner gininti gala asaan ni dor kadar imaanko taat do *Rabbiner, ku obit bombo. ⁹Ni ibanno mamanii gedire dele barkin do Buŋdi do bi kaŋko ho galal okintiti taat ni aawiy do unji ka Buŋdi do bi kaŋko. ¹⁰Aando yiriyo, ni inda Buŋ iŋ gelbin rakki a nyaani pile botol gi baayiy dak nyaame ho niiko bildiŋko a imaanko yaa baa iŋ unti.

¹¹Ni inda Tatte Buŋ iŋ Rabbinte Iisa Masi yaani pile botol taat niiko baawe. ¹²Rabbin Iisa yaako gaayiŋko a ele kaak kuu elgiy ziŋkiko ho ku eliy gee okiŋco yaa baa iŋ unji. Ni raka a kuu ele ziŋkiko ar kaak nin elgiiko. ¹³Buŋ yaako denriŋko do imaanko. Ampaa kat, do wiktin taat Rabbinte Iisa yaa yeepe iŋ geenji okiŋco[¶], kuu gine *cawar ho bal oorone do unji ka Tatte Buŋ.

Goye kaak Buŋ rakiyo

4 Ba aaro, gem kol siŋtay, ni taayaako ho ni indaako iŋ siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi a kuu zeede kuu baa iŋ unko ar kaak ku bilditu baani awalle. Ku bilde mamani kuu goye goye kaak Buŋ rakiyo, ho diŋ gay, ku icig ko goye nyaar-aka. Nyaar-ak, baaŋ iŋ unko. ²Taayik taar-an asa min do Rabbinte Iisa Masi ho ku ibingit ko min awalle. ³Taat Buŋ rakiy-at, a kuu goye *cawar do unji ho kuu goye godom min baaye ka munjam. ⁴Nu kaawaako okiŋko, ay gem di yaa gedire do ziŋkay. Ampaa kat, kuu goye iŋ horoomine, cawar do unji ka Buŋdi. ⁵Dakoŋ ginenna ar gee kuuk ibanno Buŋ. Gee nyaar-ak, galal ta ziŋkiko nyaamaag nu giniy gamin kuuk jookumo. ⁶Ya gem kaak gina ampa-ak, na ni-gaag adiy ka siŋji ho na taraaga. Nyaar-ak, dakoŋ ginenna pa. Ni kaawkoŋ ko ho ni miniŋko tak-tak do bi nyaar-aŋka, asaan gee kuuk gina ansi-ak, dapiŋko ta Buŋdi yaa paaye kaaco. ⁷Ka seener gay, Buŋ dakinte kollo do goye kaak cawarro. Na kolinte do goye kaak cawar do unji. ⁸Nyaar-ak, gem kaak poocaat kaaw-anta, na poocdo kaaw ta gemor di, na poocaat kaaw ta meenji Buŋ kaak be-raako Ruwwiney.

⁹Gem kol siŋtay, ni ginno pey kaaw taat niiko siire do bi ka ele ka ziŋkiko. Asaan kuŋ maaniiko, Buŋ meenji bildiŋko mamani kuu ele benanniko. ¹⁰Ku elgig gee ku Buŋdi okiŋco kuuk goy do kiŋin ku Maseduwaan. Gem kol siŋtay, ni taayaako, zeedoŋ pey kuu ele ziŋkiko gaay iŋ gaayo ¹¹ho kuu goye do aapiyer bal kaawo. Talon riy ta maaniikon di ho ginon riy iŋ tiŋgiko ar kaak ni kaawiiko. ¹²Paa kat, ku ociydo do geemir ho goyiŋko yaa gine samaane

[¶]3:13 'geenji okiŋco': Nyaar dubal ku Buŋdi iŋ nyaar kuuk aamin iŋ siŋ ku Iisa oki.

do uŋco ka gee kuuk bal aamine misa inŋ Iisa Masi.

Yeepe ka Rabbiner

¹³Gem kol siŋtay, ni raka kuu ibin-in maan kaak yaaco ase do gee kuuk aamine ho mate. Ansii kat, ku goyiyo aminda ar gee kuuk haraydo a ŋuu nooye min do muuti. ¹⁴Gi aamin kadar Iisa mate ho Buŋ nooyig min do muuti. Ampaa ko, ŋuur kuuk aamin inŋ Iisa ho mate, gi aamin kadar Buŋ yaa nooyinco ho ŋaa numinco inŋ ŋaara.

¹⁵Ka seener, ni kaawaako kaaw taat *Rabbin meenji kaawtu a : ginte kuuk goy mento do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, gi ogiraacodo do ŋuur kuuk mat ko. ¹⁶Gee yaa dore maan kaak gaara yeepe ka Iisa Masi, inŋ gaay ta tatkaw ka *dubal ku Buŋdi ho inŋ ale ka perner ta Buŋdi. Do wiktin taar-at, meenji Rabbin Iisa Masi yaa paaye min kuwa, ho ŋuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate-ak yaa nooye awalle. ¹⁷Kar ba aaro, ginte kuuk goy misa mento gay, Buŋ yaate cooninte sawa inŋ ŋuura do ucar a gii ŋaame inŋ Rabbin Iisa kuwa ka samaaner. Ansii ko, gii goye doo inŋ ŋaara. ¹⁸Ŋaar-ak, iskiguwoŋ zinkiko inŋ kaawin-aŋku.

5 Gem kol siŋtay, do bi ka wiktiner inŋ yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe, ni ginno pey kaaw taat niiko siire. ²Asaan kuŋ maaniiko iban tam kadar yiriy ta Rabbiner, taar yaa ase ar kokin ka aando. ³Yiriy-at yaa ase do wiktin taat gee kaawa aman : « Hay, aapiy as kat do darrer ho barjaalin sa ginno pey ! » Kar do wiktin taar-at di, tala kar omaayin di galco do kayco ar daatik taat enaw do weenti ho wer kaak ŋuu imile kayco sa ginno.

⁴Gem kol siŋtay, gee kuuk goy do gondikor, yiriy ta Rabbiner yaaco soke yooma. Kar kuŋ gay arro gee ŋuur-aku. ⁵Asaan, okinŋko, ku goy do portikaw ho ku gina gamin kuuk kuuniya yiriy. Yampa, gi goydo do gondikor ho gi ginno gamin kuuk kuuniya aando di. ⁶Do taar-at ko, dakinte weyenno ar ŋuura. Kar gay, goyinte mento ho gedirinte do zinkite. ⁷Asaan gee kuuk weyaw, ŋuur weya inŋ aando, ho gee kuuk sakriyaw sa, ŋuur sakriya inŋ aando. ⁸Kar ginte, gee ku portikaw gay, gii gedire do zinkite. Imaan inŋ ele yaate gooyinte ar saapine do zinkite ho ere kaak gii ere jile yaate gooyinte ar jakumne ta taasinkar do kayte.^{ss} ⁹Gii gine ampa-ak, asaan Buŋ balinte do binte a ŋaate taabiyinte inŋ dapinkoy. Kar gay, ŋa do binte a gii gase jile inŋ Rabbin Iisa Masi. ¹⁰Ŋaar kat mat do bi kante. Paa ko, ya gi mate wala gi goy mento sa, yiriy taat ŋaa yeepe-ak, gii goye sawa inŋ ŋaara. ¹¹Ŋaar-ak, iskiguwoŋ ho denjir-guwoŋ zinkiko do imaanko ar kaak ku gingiyo.

Taayiiika inŋ ooy ta ba aaro

¹²Gem kol siŋtay, ni raka kuu karmiy-in gay riyor ku Buŋdi kuuk gina riy inŋ kuŋko. Asaan gee ŋuur-ak, Rabbin kat leeyig a ŋuu tale kaako ho ŋuuko taayinŋko. ¹³Do bi ka riy taat ŋu giniyo, elguwoŋgu ho berguwoŋgu horoomin dakina. Kar kuŋ gay, dakonŋ gidenno benanniko.

¹⁴Gem kol siŋtay, nu kaawaako : leesonco do gee kuuk zegilay, iskonŋ gee kuuk yiimit gartico, sosonŋ gee kuuk ginno gudurre* ho iconŋ subir-raw inŋ gee okinco. ¹⁵Yaman, goyonŋ godom, ya rakki minninko nigjin, dakiy

^{ss}5:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.17.

*5:14 'gee kuuk ginno gudurre' : Anne-aŋ raka kaawe do bi ka gee kuuk gudurrico wala imaanco sooda.

yeepenno. Kar gay, ginguwoŋ sellen be-nanniko ho dō gee okinco. ¹⁶Goyon doo in galal. ¹⁷Indiguwoŋ Buŋ, dakoŋ peyenno. ¹⁸Ozilon Buŋ dō ay maanna. Ŋuur-aŋ ko gamin kuuk Buŋ rakiy kuu gine dō goyiŋko kaak in Iisa Masi.

¹⁹Ya Ruwwin ta Buŋdi gina riyti dō gelbinko, dakonti todenno. ²⁰Ya Buŋ kaawko in biŋka ku nabiinnar, dakoŋ poociŋcodo kaawinco. ²¹Kar gay, ibinoŋ ja baaco ta gamin-aŋ okinco, kar kat, kuu obe ŋuur kuuk samaane. ²²Cimoŋ kayko min ay maan kaak samaanno.

²³Meenji Buŋ ka aapiyer yaako giniŋko kuu kuuniye *cawar dō goyiŋko

okinji. Paa kat, ruwwinko, kelimko ho ziŋkiko yaa goyeŋ ko paa di okinco bal oorne nam yiriŋ ta yeepinji ka *Rabbinte Iisa Masi. ²⁴Ŋaar kaak kolinjo-ak, kaawoy rakki di, ho ka seener, ŋaa necin taat ŋa kaawtu.

²⁵Gem kol siŋtay, indonni Buŋ oki.

²⁶Ooyonco dō siŋta dakina in gine ka cuud ar siŋta kuuktacco rakki.

²⁷In siŋ ku Rabbiner, nu kaawaako : garkiyon maktumne-an dō uŋco ka siŋta okinco.

²⁸Buŋ yaako barkiyinjo in barkin ta Rabbinte Iisa Masi ! Nu ooyko dakina.

2 Tesalonisiyen

*Maktumne ta seerinkar taat Pool
siirtu do gee ku Tesalonik*

Pile ka kaawor

Ɓa Pool kat siirit maktumne ta seerinkar-an do kretiyenna ku Tesalonik. Pool deelaag kaawin daarin kuuk Ɓa siirtu do maktumne taat awalle. Ɓa siiriico-ak, asaan Ɓu barjile do bi ka yeepe ka lisa. Daarin kaawa a Ɓa yeep ko, daarin gay a Ɓa gaay ko yeepe ho Ɓu rasit riyco a Ɓuu yokinji ja. Pool kaawaaco a Ɓuu ice subirraw do gamin kuuk yaa ase neginda. Ya Ɓu yokaag lisa ho Ɓa yeepdo kodok oki, Ɓuu rasaatdo riyco. Ɓuu tale goyiŋco kaak ɓaa in unji.

Ooy ta awalle

1 Ɓa nun Pool, in Silben[†] ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kuŋ kuuk geenji ku Tatte Buŋ ho ku *Rabbinte lisa Masi. ²Tatte Buŋ ho Rabbin lisa Masi yaako barkiyinŋo ho yaako iye aapiye.

Pool iskaag kretiyenna ku Tesalonik

³Gem kol siŋtay, illa ni ozila Buŋ doo do bi kaŋko. Ozilinni-ak do botiliy di, asaan imaanko siŋja in unti ho ele ka ziŋkiko sa gaaya gaayen di. ⁴Do saan taar-an, galni ni kaawiy do bi kaŋko do Eglizna ku Buŋdi. Asaan in taabin taat Ɓu taabiyyiko ho in goyiŋko kaak raf-ak oki, ku ic subirraw ho ku ob tirit do imaanko.

⁵Taar-an gaara kadar Buŋ dukuma seriin in botilti. Asaan in taabin taat Ɓu taabiyyiko do bi ka Meennuwiyy-at oki, Buŋ yaako giniŋko sellen kuu ture unje do Meennuwiyy-ata. ⁶Ka seener gay, Buŋ

dukuma seriin in botilti : Ɓaaco peyin do kayco do Ɓuur kuuk taabiyaako. ⁷Kar kuŋ kuuk taabiyyaw-aŋ gay, kuu jam-miye in nini oki do wiktin taat Rabbin lisa yaa yeepe min kuwa in dubilji. Dubilji-ak, Ɓuur gin gudurre ⁸ho Ɓuu ase in Ɓaara do portikaw taat ar ak taat oba bilim-bilim. Ɓaa taabiyyinco Ɓuur kuuk ibingigdo Buŋ ho kuuk karmiygitdo Kabarre ta Gala ta Rabbinte lisa Masi. ⁹Gee Ɓuur-ak, haginco ta taabiner, taar gaasaado tak-tak. Ɓuu goye serek min do Rabbinte ho min do gudurre taat gaara *darjiney. ¹⁰Wiktin taat Rabbin lisa yaa yeepe, yiŋiy taar-at, geenji yaa jaalin siŋji kuwa ho gee okinco kuuk aamin in Ɓaara yaa ozilinji dakina. Kuŋ sa yaa goye in gee Ɓuur-aku, asaan ku aamin do kaaw taat ni gaariiko.

¹¹Do saan taar-an ko, ni indiy Buŋ doo do bi kaŋko. Ni indaaga a Ɓaako gaayinŋo a ku tur goye kaak Ɓa kolinŋo do unji-aka. Ni indaag pey Buŋ, in gudurrey, Ɓaako gaayinŋo kuu gine gamin kuuk sellen kuuk ku rakiy gine, ho riy taat ku gingiy do bi ka imaanko oki yaa kuuniye samaan tak-tak. ¹²Ampaa kat, do bi kaŋko, Ɓuu jaalin siŋ ku Rabbinte lisa kuwa, ho do bi kaŋji, Ɓuu jaalin siŋ ku maaniiko oki. Okinco-aŋ asa min barkin ta Buŋte ho in ta Rabbinte lisa Masi.

Gamin kuuk yaa ogire do yeepe ka lisa

2 Gem kol siŋtay, nu rakaako kaawe do bi ka yiŋiy taat Rabbinte lisa Masi yaa yeepe ho mamam Buŋ yaate numinte in Ɓaara. ²Ampaa ko, ya waan kaawaako a yiŋiy ta *Rabbiner taar as ko, dakon barjilenno kodok di. Ya waan kaawaako ar Ɓa gin kaaw taat asa min do Buŋdi wala min loni, wala Ɓa as in maktumne do pisinji ar Ɓa nin ko berjiiita oki, dakon

[†]1:1 Silben : Ɓa Ɓaar ko Ɓu koliy oki Silaas.

ginenno kolaw. ³Dakon rasenno zinjiko nuuko jaginjo in ay maanna. Yiriy rakki yaa ase taat gee ku duniiner yaa poocin Buḅ tak-tak ho Gay nige duniiner yaa gaare ziy, ḅaar kaak Buḅ dukumji ko seriine. Nu kaawaako, ya gamin-aḅ bal ase, yiriy ta Rabbine asaado misa. ⁴Gem ḅaar-ak adine. ḅaa jaale ziy a ḅaar di tatik min gamin okinco kuuk gee ku duniiner koliy Buḅ ho kuuk ḅu abdiyyo nam meenji oki baay unje do *ger ka Buḅdi ho ḅaa kaawe a ḅaar kat Buḅ.

⁵Ku rawte ga ? Wiktin taat nu goyiy in kuḅko-ak, nu kaawgiko do bi ḅaar-aḅka.

⁶Kar diḅ gay, kuḅ ibingig maan kaak todaaji bayne do Gay nige duniiner-aka. ḅa yoka wiktiney yaa ase. ⁷Kar diḅ gay, riyoy taat samaanno tees ko in cigile do duniiner. Kar ḅa yoka wiktin taat ḅaar kaak todaaji yaaji pile botol. ⁸Do wiktin taar-at, Gay nige duniiner-ak yaa bayne waraḅ. Kar ya Rabbin Iisa yeepe, ḅaa id-inji in ceere ka *darjiney, ho ḅaa aayin yarap in us kaak amila min do biy. ⁹Min Gay nige duniiner-ak goy misa do duniiner, ḅaa gine riy in gudurre ta *Seetan-ner. ḅaa gale gee in ay maan kaak ajbay ho kaak gaara gudurrey. ¹⁰ḅaa jagin in ay maan kaak jookumo, ḅuur kuuk baa do rawtinco. ḅu baay rawte-ak, asaan ḅu bal obin seen taat zer yaa jilinco ho ḅu bal elinti. ¹¹Paa ko, Buḅ yaaco ḅaame gudurre taat yaa newsin pikirrico a ḅuu obe tirit do raadindi. ¹²Ampa-ak, okinco, Buḅ yaaco dukume seriine, ḅuur kuuk bal aamine do seener ho do galilco, ḅu giniy gamin kuuk in botilcofo.

Pool kaawaaco a ḅuu goye bombo

¹³Gem kol siḅtay, Buḅ elgiiko dakina. Illa nii ozile Buḅ doo do bi kaḅko, asaan ḅa doḅinjo min do teesindi a kuu gase jile. Ku gasiig jile ḅaar-ak, asaan Buḅ giniḅko *cawar in Ruwwiney ho in imaanko taat ku aamintu do seeney. ¹⁴Do jile ḅaar-aḅ ko, ḅa kolinjo in

Kabarre ta Gala taat ni gaariiko. Paa ko, kuu gasin haginko ta *darjin ta Rabbinte Iisa Masi. ¹⁵Do saan taar-an, gem kol siḅtay, goyoy bombo. Oboḅ samaane bilde kaak ni bildinjo in binjini, wala in makaatamna kuuk ni ḅaamiiko. ¹⁶Tatte Buḅ elinte ho in barkin tanji, ḅa berte maan kaak iskaate doo ho in ere kaak gi eriy in galal. Ni indaaga ho ni inda oki meenji Rabbinte Iisa Masi ¹⁷yaako iskinjo ho yaako bere gudurre kuu gine sellinkaw in ay kaaw taat ku kaawiyo ho in ay riy taat ku giniyo.

Pool raka a ḅuuko inde Buḅ

3 Ba aaro, gem kol siḅtay, nu raka a kuuni inde Buḅ. Indonga a kaaw ta *Rabbiner yaa totire kodok ho gee yaa karmiyinti ar kuḅ karmiyiita. ²Indoḅ oki Buḅ a ḅaani imile min pise ka gee kuuk jookumo ho motilay. Asaan ka seener, min gee okinco kuuk cokiyit Kabarre ta Gala-an, sando goy di kuuk bal aamine. ³Kar gay, Rabbin, ḅaar kaawoy rakki di. ḅaako bere gudurre ho ḅaako gooyinjo min do *Seetanner. ⁴Rabbin diyit do gelbinni a niiko amniyinjo kadar ku icig taaye kaak ni taayiiiko, ho neginda oki, kuu ginguwe ampa. ⁵Ni inda Rabbin yaako gaare a Buḅ elgiiko dakina ho ḅaako gaayinjo kuu ice subirraw ar meenji Iisa Masi ictu.

Pool leesaaco do zegiliydi

⁶Gem kol siḅtay, ni kaawaako in siḅ ku Rabbin Iisa Masi, goyoy serek min siḅta okinco kuuk gina zegel ho aadgigdo bilde kaak ni bildinjo. ⁷Kuḅ maaniiko oki iban maman kuu gedire ice goyinni. Asaan do wiktin taat ni goyiy in kuḅko-ak, nin zegilaydo ⁸ho ni bal goye do baa ta waanna nii tee maalan di. Kar gay, ni taabiye aando yiriyo, ni gina riy in soriyni. Paa kat, ni baltu oome yoo waan minninko. ⁹Ka seener, ni gin botol taat zer kuuni gaaye. Kar gay, ni gintu

pa-ak, ni rakaako gaare maman kuu ice goyinni. ¹⁰Asaan do wiktin taat ni goyiy inj kunjo-ak, ni taayinjo aman : « Gem kaak pooc gine riy-ak, illa naa pooce tee oki. »

¹¹Sando, ni dor nu kaawa kadar minninko, gee daarin zegilay ho riyco a illa nuu saalejo ko caram-caram do gamin ku geemir di. ¹²Do gee nuur-aku, ni kaawaaco ho ni taayaagu inj sinjo ku Rabbin Iisa Masi a nuu gine riy bal kaawo, nuu tee tee ka sorij ta maaniico.

¹³Kar kunjo sinjo gay, ginonjo sellen ho dakojo rawenno tak-tak. ¹⁴Ya waan karmiygitdo kaawni taat do maktumne-anta, gaaronjo do gee okinjo ho dakojo

rakenno jamuwij tak-tak. Paa kat, sokan yaa deenjo. ¹⁵Kar gay, dakojo talinjo do ar adine, leesonjo ar sinjo.

Ooy ta ba aaro

¹⁶Rabbin, naa goye inj kunjo okinjo. Naar kaak iya aapiye do geemir, meenjo yaako iyin loko oki do ay wiktine ho do ay riy taat ku giniyo. ¹⁷Ooy-an, nun meendu Pool kat siirit inj pisindu. Naar-anjo ko maan kaak gaara kadar maktumne-an asa min lotu. Ampaa ko, nu siirgij do ay maktumner. ¹⁸Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye inj kunjo okinjo. Nu ooyko dakina.

1 Timote

*Maktumne ta awalle
taat Pool siiriiji do Timote*

Pile ka kaawor

Ŋa Pool kat siirit maktumne-an do Timote. Timote, ŋaar yaaco Yuudiŋa ho ta aamin do Iisa Masi. Taar ko taayig do imaan. Kar tacco gay Grekiŋe. Timote aamin do Iisa Masi ho do martuiy ta Pool, werin daariŋ, Timote oki gaayaaga. Kar ba aar gay, ŋa gaarji riy dakina. Riy-at ko taat kretienna leeyiy gamin ku Eglizdi iŋ botilco. Kar daariŋ gay bera bilde kaak iŋ botiliido. Do saan taar-an ko, Pool taayaagu a : illa ŋuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner, ŋuu peyenno min riy ta gaare Kabarre ta Gala, ŋuu indiguwe Buŋ sawa ho ŋuu doŋe agindaw kuuk taŋ.

Ooy ta awalle

1 Ŋa nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi iŋ izinne ta Buŋ kaak jilaate ho ta *Rabbinte Iisa Masi, ŋaar ko gi eriy iŋ amaanne.

²Nu siiraat lociŋ do kiŋ Timote. Iŋ imaanji taat do Iisa Masi, kiŋ ar roŋdu kaak taŋ. Tatte Buŋ ho iŋ Rabbinte Iisa Masi, ŋuun barkiye, ŋuu tale aminduwiŋ ho ŋuun iye aapiye.

Taayiiik ta Pool do bi ka gay raadindi

³Do wiktin taat nu baay Masedowaan-ak, nu taayiiiciŋ a kii goye do geeger ka Epeeŋ di. Paa kat, kiico tode do gee daariŋ kuuk bilda gee iŋ bilde kaak arro iŋ imaan ta taŋ. ⁴Kiico kaawe a ŋuu ras-iŋ maliyin kuuk aginiyco imiliy min do kayco di ho iŋ ose ka siŋ ku tambaaco taat lidiib-ata. Ŋuur-ak iya meelo. Ŋu ŋumno iŋ maan kaak Buŋ rakiy gine. Maanna-ak gem gasiiga-ak, illa ya ŋa

aamin do Iisa Masi. ⁵Taaye kaak nu taayiiiciŋ-aŋ, nu raka a ŋuu ele ziŋkico iŋ ele kaak asa min gelbin ka *cawar, min pikirre taat samaane ho min imaan taat taŋ. ⁶Gee-ak jag min botol taat samaan-anta ho iŋ meel taat bal baati di, ŋu ictu botol ta pey. ⁷Ŋu gina ziŋkico ar ŋu agindaw ku *gaanuun ka Buŋdi. Ŋu bilda gee ar ŋuur kat ibingig gaanuun, kar sando, ŋuur maaniico oki ibingitdo baat ta kaawco ho bilde kaak ŋu bildi iŋ niyinco.

⁸Gi iban kadar gaanuun kaak Buŋ diytu, ŋaar samaane ya gi aadaag iŋ botiliy. ⁹Illu kuu diye do kayko kadar Buŋ bal diyiŋ gaanuun do gee kuuk sellen, ŋa diyiŋ do ŋuur kuuk pooc kaaw ta Buŋdi, do kuuk adiney ku Buŋdi, do kuuk motilay ho do kuuk jookumo. Buŋ diyiŋ gaanuun do ŋuur kuuk karmiy-gigdo, do kuuk nigaag gamin ku Buŋdi, do kuuk diyaag aginiyco ho do kuuk diya gee. ¹⁰Ŋa diyiŋ do ŋuur kuuk baaya munjam, do miday kuuk bariya ziŋkico ho daad oki kuuk gina pa, do gee kuuk taajira ŋerrina, do gay raadindi, ho do ŋuur kuuk looga bal botol. Ŋa diyiŋ do ŋuur okiŋo kuuk gina gamin kuuk jookumo kuuk arro bilde kaak taŋ. ¹¹Bilde-aŋ, gi gasig min do Kabarre ta Gala. Buŋ kaak goy iŋ *darjiney kat berduut Kabarre taat Gal aale-anta.

Pool ozilaag Iisa Masi

¹²Nu ozilaag *Rabbinte Iisa Masi asaan ŋa talintu ar gem kaak tur gine riyoy ho ŋa berdu gudurre taat naaji giniinti. ¹³Zer awalle, nu nig bir iŋ ŋaara, nu taabiŋiŋ geenji ho nu warga. Kar Buŋ gay tal aminduwiŋ, asaan nu bal aamine misa do Iisa Masi ho nu ibanno maan kaak nu giniyo. ¹⁴Rabbinte paayduut barkiney dakin aale iŋ imaan taat ŋa diyiidu do gelbiniŋ ho iŋ ele kaak ŋa beriidu. Nu gasiig gamin kuuk seer-aŋ asaan nu ŋum iŋ Iisa Masi. ¹⁵Ka seener, Iisa Masi as do

duniiner a ɲaa jiliŋ gee kuuk jookumo. Kaaw-at nec gee okiŋco yaa obin bombo. Kar min gee kuuk jookum-ak, nun gay jookum pakgig serek. ¹⁶ Kar gay, Buɲ tal aminduwir. ɲa taltu pa-ak asaan ɲa raka kadar in nunu kaak jookum pakgig gee okiŋco-aɲ ko, Iisa Masi yaa gaare subir-ruwiɣ okintiti do gee kuuk yaa aamine loci ho kuuk yaa gase goye ka gaasdo. In subirraw taat Buɲ ictu in nun kaak jookum pakgig gee okiŋco-aɲ, ɲuu ibine kadar ɲaaco saamiye loco oki.

¹⁷ Do Sultan kaak keeji di Buɲ, kaak ginno teesinji wala gaasinji, kaak matdo, kaak gee talgigdo, loci ko horoomine in *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

¹⁸ Gem kol roŋji Timote, bilde kaak nu bildiicɲ-aɲ aada kaawin kuuk nabi-inna kaawtu awalle do bi kaɲji. Kaawin-aɲ yaan bere gudurre kii gine riy taat Buɲ beriiɲi ar ki taasɲa taasɲka taat taɓ.

¹⁹ Do taasɲkar, obit imaanjiɲ bombo ho taasɲ in pikirre taat samaane Buɲ rakiyo. Gee daariɲ pooc icin pikirre taar-ata, paa ko, ɲu nigiiɲ imaanco tak-tak. ²⁰ Min do gee-ak, goy Himene[‡] in Alekzandir[¶]. Nu berig do pise ka Seetan-ner[§], paa kat, ɲuu diye do kayco kadar ɲu gediraado nige biɲkico in Buɲ.

Taayiika do bi ka salaaner

2 Min gamin okiŋco, maan kaak awalle nu rakiy gee yaa gine-ak a ɲuu indiguwe Buɲ do gee okiŋco, ɲuucɔ salkiyguwe in loklikiŋco ho ɲuu ozilguwinji do bi kaɲco. ² Salkiyguwoɲ do sultinniidi ho do ɲuur okiŋco kuuk hokumiyaw. Paa kat, gii goye in aapiye,

bal kaawo, ho do ay maanna, gii gaare in goyinte kadar gi karmiya Buɲ ho gii goye sellen do unco ka geemir oki. ³ ɲaar-aɲ ko maan kaak sellen ho kaak samaane do unji ka Buɲ kaak jilaate. ⁴ ɲa raka a gee okiŋco yaa gase jile ho ɲuu ibinin seeney. ⁵ Ka seener, Buɲ, ɲaar rakki di ho gem rakki di goy datik ta Buɲ in gee. Gem-ak, ɲaar ko Iisa Masi. ⁶ ɲaar kaak ber ziy *satkine a ɲaa jiliŋ gee okiŋco. ɲaar-aɲ ko maan kaak as do wiktiney kaak gaara kadar Buɲ raka jile gee. ⁷ Do bi ɲaar-ak ko, Buɲ diyintu gay gaare kaawor ho *paliine. Nu raaddo, nu kaawa seene. ɲa diyintu a naa bildiŋ gee kuuk Yuudinnado do bi ka imaan taat do Buɲdi ho do seeney.

Maman miday in daadi yaa goye do unji ka Buɲdi

⁸ Ampa-ak, do ay wero, nu raka miday yaa salkiyguwe, ɲuu jaalguwe pisiŋco^{**} in gelbin kaak cawar^{††}, wala dap-inko wala meelo.

⁹ Nu raka oki a daadi yaa isguwe kesuun taat kuuniye do unji ka Buɲdi ho taat icaado odin ku midir. ɲu siyaado ziɲkico in dee ka duruwco kaak arro. ɲu isguwenno daabne do ziɲkico, wala duura, wala kesuun taat kaalin aale. ¹⁰ Kar gay, ɲuu gaarguwe samaanuwco in gamin kuuk samaane ɲu gingiyo kuuk tur do daad kuuk karmiya Buɲ. ¹¹ Do wiktin ta bildindi, daad yaa goyguwe in bugumco di ho ɲuu cokiuguwe in karaamine. ¹² Nu balco bere izinne do daatir taat ɲuu bilde miday wal ɲuu goye kaaco. Kar gay, illa ɲuu goye in bugumco di. ¹³ Nu kaawiy pa-ak asaan Buɲ kilgiyig ja Aadum, kar kat astu

[‡]1:20 Wer ka gase kaawor do 2 Timote 2.17.

[¶]1:20 Wer ka gase kaawor do 2 Timote 4.14.

[§]1:20 Wer ka gase kaawor do 1 Korentiyen 5.5.

^{**}2:8 'jaalguwe pisiŋco' : Ya Yuudinna salkiyaw, ɲu jaala pisiŋco.

^{††}2:8 Wer ka gase kaawor do Soom 134.2, Lamantasiyon 2.19.

Hawwa. ¹⁴Kar pey Aadum bal rase ziy *Seetanne yaaji unje berkile, kar daatik kat ras ziti, Seetanne unjiitit berkile ho ta nigtu do unji ka Bunđi. ¹⁵Inj taar-at ko, daatko-at yaa gase jile inj weenti. Kar daad okinco gay yaa gase jile-ak ya nu ob tirit do imaanco, do elinco, ho do goyinco kaak *cawar ho kaak tur do unji ka Bunđi.

Agindaw ku Eglizdi

3 Kaaw taat naako kaawe-an nec kuu obin bombo : Ya gem kaak raka goye tatkaw ka *Eglizdi, na doḡ riy taat samaane. ²Tatkaw ka Eglizdi-ak yaa kuuniye gem kaak ginno maan kaak nu-uji diye kaawo. Ija kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Ija kuuniye gem kaak gedirco do zinḡay ho kaak pikirrey inj goyinji kuuniye do unji ka Bunđi. Ija kuuniye pey gem kaak oba marti ho kaak gedar bilde gee. ³Ija kuuniyaado gem kaak sakriyaw ho kaak adiy tongo. Kar gay, naa gine dalulle ho oola. Ija kuuniyaado gem kaak yaa tal-enno gurus. ⁴Inj horoomin taat kuuniye do tatkaw-aka, na gedirji do geriy ho kooginay sa karmiyaaga. ⁵Ya gem kaak balji gedire do geriy ka meenji-ak, man naa tale do kaay ka Egliz ka Bunđi ? ⁶Tatkaw ka Eglizdi-ak kuuniyaado gem kaak daabiney aamine, paa na jaale ziy ho seriin ta Bunđi yaa obinji ar ta obiig *Seetanne. ⁷Ija kuuniye gem kaak gee kuuk bal aamine oki kaawa samaane do bi kanji. Paa kat, waan nigaado biy inj gem-aka ho na galaado do wiktin taat Seetanne gecaaga.

Pool kaawa do bi ka diyaakirnar

⁸Gay riyor ku Bunđi kuuk nu koliy *diyaakirna oki yaa kuuniye gee kuuk gin horoomine ho kuuk kaawa seene.

Iju kuuniyaado gee kuuk sakriyaw wala kuuk bariya gurus inj botol taat jookumo. ⁹Inj gelbin ka *cawar, nuu obin bombo seen taat Bunđ bayintu do bi ka imaan. ¹⁰Gee-ak, nuu tale ja baaco. Ya nu balco gase maan kaak nuuco diye kaawo, nuu gine kat riy do Bunđi ar diyaakirna. ¹¹Daad sa yaa kuuniye kuuk gin horoomine. Iju osguwenno eenco. Iju gedirco do zinḡico ho nec gee yaa amniyinco do gamin okinco. ¹²Ay diyaakirince yaa kuuniye gem kaak daaciy rakki ho na tala taar di. Ijaaco gedire samaane do kooginay ho do geriy oki. ¹³Diyaakirna kuuk ginaat riyco samaan-ak, gee okinco yaaco bere horoomine ho nuu obe tirit do imaanco taat do Iisa Masi bal kolaw.

Seen taat Bunđ bayintu

¹⁴Nu pakira a naanḡ baa kodok di. Kar gay, nu siiraajinj carka^{††} maktumne-anta, ¹⁵asaan ya nu gediraado baa kodok oki, kaawin kuuk nu siirtu-anḡ yaako gaare maman kuu goye inj gee ku Bunđi ar gee kuuk adiy ka gerco rakki. Gee ku geer-ak, nu gee ku Egliz ka Bunđi. Bunđ-ak, naar goy mento. Iju beraati gudurre do seen ta Bunđi ar dulaayne taat peyaag gero. ¹⁶Nu kaawaako, seen ta imaante taat awalle cigile, taar dakina ! Dinḡ gay Bunđ bayinta :

Iisa Masi ic zi ka gemor ho na bayintu do duniiner.

Ruwwin ta Bunđi gaarig kadar na sellen do unji ka Bunđi.

Ijaar kaak *dubal ku Bunđi taltu.

Gee kaaw do bi kanji do gee ku duniiner okinco.

Do kid okinji, gee dakina aamintu loci ho kuwa ka samaaner, Bunđ cooniig do *darjiney.

††3:14 'carka' : Werin daarinḡ, nu kaawa a 'jawka'.

Pool minaag Timote do bi ka gay raadindi

4 Ruwwin ta Buṇdi kaaw waraṇ kadar do wiktin ta ba aaro, gee daariṇ yaa rasin imaanco a ṇuu aade ruwwinnay kuuk raada ho iṇ bilde kaak asa min do aaridnar. ²Gee-ak rasaag gay raadindi jagiig iṇ kaawinco. Gay raadindi-ak kaawa iṇ biṇkico di ho ta aditco gay keetiti. Ṇu ibanno doḃe maan kaak samaane asaan pikirrico nig ar ṇu beesit iṇ hadinne kaak nee dindik buṇ do aki. ³Gee-ak bera bilde kaak toda obe ka daatir ho kaak toda tee daariṇ. Kar gay, Buṇ kilgiyig gamin ku teendi-ak a gee kuuk aamine loci ho kuuk ibingit seeney yaa teenco iṇ dele ka barkiner do Buṇdi. ⁴⁻⁵Gamin okiṇco kuuk Buṇ kilgiyitu-aṇ, ṇuur samaane. Kaaw ta Buṇdi kaawa a ṇu samaane ho iṇ dele ka barkiner kat gi ooyiig a ṇu samaane. Pa-ak, ginno yoo tee rakki kaak gee yaa pooce. Illa gee yaa delen ja barkin do Buṇdi, kar kat, ṇuu tee.

Gay riyor kaak taḃ ka Iisa Masi

⁶Gaarig gamin-aṇ do siṇtaṇ. Paa kat, kii kuuniye gay riyor kaak taḃ ka Iisa Masi ho kii gaare kadar ki sinja iṇ unji do kaawin ku Buṇdi kuuk ki aamintu ho iṇ bilde kaak sellen ki aadiy iṇ gelbin rakki. ⁷Dak cokiyyenno maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di ho kuuk arro iṇ imaante. Kar gay, zeedu kii goye sellen do unji ka Buṇdi. ⁸Ka seener, taale ka ziṇkar, ṇaar samaane do gamin sood di. Kar waan kaak goyiṇji gaara kadar ṇa karmiya Buṇ gay, iṇ taar-at ko, ṇa ibiniy kadar ṇa gas goye kaak taḃ diṇka ho neginda oki. ⁹Kaaw taat nec gee okiṇco yaa obe bombo, taar ko anta : ¹⁰ya gi oosa kayte do riyor ho gi sila do bi ka imaante, gi giniy ampa-ak asaan gi diy gelbinte iṇ Buṇ kaak goy mento. Ṇa ji-

laag gee okiṇco, kar gay, illa gee kuuk aamin ja kat yaa gasiṇ jile ṇaar-aka.

¹¹Taar-an kaaw taat kii taayguwe gee ho kii bildiguwiṇco. ¹²Waan ke aanaacinno do saan taat a ki kapak. Kar gay, illa kii kuuniye gem kaak gee kuuk aamine yaa ice goyiṇji, elinji, imaanji, *cawirkuwiṇ ho ṇuu kaawe ar kinke. ¹³Kadar ta naa baawe, ber ziṇ do iskindi, do bildindi ho do garaan ta Kitamner do unco ka gee kuuk aamine. ¹⁴Dak rawt-inji do bere kaak Ruwwin ta Buṇdi beri-ijiṇ. Maanna-aṇ, ki gasig do wiktin taat nabiinna kaawtu do bi kanji ho agindaw ku *Eglizdi leetu pisiṇco do kaan. ¹⁵Giniṇ gamin-aṇ okiṇco do botilco, ber ziṇ okiṇji do riy-anta. Ansi-ak, gee okiṇco yaa tale kadar ki sinja iṇ unji. ¹⁶Ob ziṇ ho pakar do bildinji. Dak rasiṇcodo bat. Ansii kat, Buṇ yaan jile kinke iṇ kuuk cokiyaaciṇ oki.

Maman Timote yaa taay'e gee

5 Taayig gem ka zaḃe ar ṇa takko. Dakiy zeedenno. Taayig dubal ar ṇu sintaṇ. ²Taayig ajusinna ar ṇu aginiyiṇji. Taayig oki gema ar ṇu siṇtaṇ iṇ gelbin kaak *cawar, bal rake ka daatkuwco.

Pool kaawa do bi ka murgilgildi

³Do murgilgal kuuk taḃ ho ginno geenco, tal kaaco iṇ horoomine. ⁴Kar gay, ya murgil taat gin koogina wala koogin ku kooginti, illa ṇuu bilde maan ṇuu gaare ja imaanco min geero ho ṇuu kappiyyin oki taabin taat aginiyco taabiyo. Taar-an ko taat Buṇ rakiyo. ⁵Murgil taat ginno waanti tak-tak, taar diy kaati iṇ Buṇ. Aando yiriyo, ta goy inda Buṇ ho ta loklikaaji a ṇaa gaayinti. ⁶Kar murgil taat bariya galal ta duniiner, ya ta jaawa kay asinti oki, ar ta mat di. ⁷Taar-an ko kaaw taat kiico kaawe do murgilgal, ṇuu goye bal oorne. ⁸Gem kaak tallo kaaco ka jaamay wala ka aginiyiṇji ku meenji-ak, poocit imaanji.

Gem ñaar-ak, gem kaak bal aamine do Iisa Masi oki guna minnney.

⁹Ya ñu siira siñ ku murgilgildi, illa ñu tala ya elginti nec ja orok bijigiñ ho taa kuuniye daatik taat bal unje miday.

¹⁰Daatko-at, ñuu ibinin ja do gamin okiñco kuuk samaane ta gintu : ta taayig kooginti, ta obig marti samaane, ta acig asiñco[¶] ku gee ku Bunđi, ta gaayig gee kuuk aminda ho ta gin ay riy taat samaane.

¹¹Do murgilgal kuuk elginco bal nece orok bijigiñ gay, dak siiriñdo siñco. Asaan ya saawin ta ziñkico kat jagaag min botol ta Iisa Masi ho ñu obiy pey miday, ¹²seriin ta Bunđi yaa obinco asaan ñu rasiñ niyincó taat awalle ñu ictu do Iisa Masi^{§§}. ¹³Kar pey, uudin taat ñu ginno riy taat ñuu gine-ak, ñu unjigiñ gero in gero. Ñu gina hawne, ñu kaawa kaawin kuuk kuunaydo ho ñu unja biñkico do kaawin kuuk isgigdo. ¹⁴Do bi ñaar-ak ko, nu rakiy a murgilgal ñuur-ak yaa obe pey miday, ñuu wee koogina ho ñuu obe geriycó samaane. Ansi-ak, adinte gasiydo botol taat ñuu nige biñkico in ginte. ¹⁵Asaan goy ko murgilgal daariñ kuuk jag min botol taat ñalañ ho ñu aadiñ *Seetanne. ¹⁶Kar gay, ya geem taat aamine kat gin jaamti murgilgal, taa gaayinco. Ansii kat, *Egliz yaaji ñake kaay ho ñaa gaayen ko murgilgal kuuk tañ ho ginno geenco.

Agindaw ku Eglizdi

¹⁷Agindaw kuuk gooyaag Egliz samaane, nec ñuuco bere horoomine in haginco. Ñuur kuuk riyco ta gaare kaawor ho ta bilde geemir, tañco

yaa pake ta eenco. ¹⁸Asaan Kitamne kaaw aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakonj gootinjidó biy pa ñaa tee ganduilinna »* ho pey, « Gay riyor oki gin botol taat ñaa gasin haginey. »† ¹⁹Ya ñu diyaaji kaaw do tatkaw ka *Eglizdi-ak, dak ooyenno, illa ya saadinna goy ja seer subba.‡ ²⁰Ya waan dee jookumo, leesiy do unco ka geemir. Ansii kat, gee ku pey oki yaa gine kolaw.

²¹Nu kaawaajin warañ do unji ka Bunđi, do unji ka Iisa Masi ho do unco ka *ñubal ku Bunđi kuuk ña doñtu : karmiyig kaawin-añ okinco bal doñe ka geemir ho dak ginenna samaane do gee daariñ di. ²²Ya ki raka lee pisinjin do kaay ka gemor a ñaa gine riy ta Bunđi, yoku ya wiktinti as ja. Ya gee ku pey gina gamin ku jookumo, dak unjenno kaan. Kar gay, goy goye kaak *cawar do unji ka Bunđi.

²³Do bi ka adiñ kaak tiyaaciñ kon di-ak, dak seenno amay keeco di, kar gay, saa oki maam sood ku *biñdi. Paa kat, ñuun deen adiñ kaak tiyaaciñ-aka.

²⁴Gee daariñ zunubinnico tala warañ min ñu balco misa ñukume seriin di. Kar gee daariñ gay gina zunubinna in cigile, ho gee ibingigdo illa ya ñu ñukumco ja seriine. ²⁵Gamin kuuk samaane oki pa. Daariñ, gee talaag warañ ho ñuur kuuk tallo misa sa goyaado ko cigil di, ñu asa bayne.

Karaamin ta ñerrinar do geenco

6 Do bi ka ñerrin kuuk aamine, oki inco, ñuu karmiyee geenco ho ñuuco bere horoomin dakina. Paa kat, ñu ni-

¶**5:10** 'acig asiñco' : Do darre ta Yuudinnar, ace ka asindi gaara obe ka martir kaak samaane (Yaaya 13.1-17).

§§**5:12** 'ñu rasiñ niyincó taat awalle' : Awalle, ya daatik raka a ñuu siiriñ siñti in murgilgal-ak, taa ooye gine riy do Iisa Masi ho taa pooce obe mitik ka pey.

***5:18** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4.

†**5:18** Wer ka gase kaawor do Matiye 10.10, Luk 10.7.

‡**5:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19:15.

gaado biŋkico in siŋ ku Buŋdi ho ɲu cil-laagdo bildinji. ²Ya geenco kuuk ɲu ginaaco riyo kat aamine, illa ɲuu karmiyinco. Ya ɲu pooa karmiyinco do saan taat a ɲu siŋta, pa-ak, ta bal ase. ɲuuco ginguwe riya dakin paka asaan gee kuuk gasa min do riyco-ak, ɲuur gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ɲu siŋta kuuk ɲu elgiyo.

Bilde ka jookumo in ele ka mallel

Naan gaare maan kaak kii bilde gee ho maman kii taayinco. ³Ya gem bilda gee in bilde ka pey ho ya ɲa jaga min kaawin kuuk ka seener ku *Rabbinte Iisa Masi in bilde ka arro ka imaante-ak, ⁴ɲa dapila maalan di. ɲa ibanno maanna. ɲa el bariye meelo ho ɲa el gidaw do baaco ta kaawnar. ɲaar-aŋ ko maan kaak iya hasuudinaw, meelo, nige ka biŋkar ho pikirre taat samaanno do gemor. ⁵Ampa-ak, gee meela lagatlagat in pikirrico taat ginno baati. ɲu ginno tak-tak seen ta Buŋdi. Do taŋco, ɲu pakira a wal imaan ta do Buŋdi-at, taar botol ta ɲuu gase malle.

⁶Ka seener, gem kaak gin imaan do Buŋdi gin ko malle dakina, ya ɲa hamdiy in kaak Buŋ beriji. ⁷Asaan gi bal iye yoo maanna do duniiner ho gi gediraado oki ice yoo maanna minninti. ⁸ɲaar-ak, ya gi tiyaw ho siyaw, ho gi isaw-ak di, necinter ko. ⁹Kar ɲuur kuuk raka gine gay gamnar gay, niyinco taat ku-unaydo in botol ta Buŋdi ɲaamiig ɲu galyi do pise ka *Seetanner. In ele ka gamin ku duniiner-ak, ɲu idiy ziŋkico ho ɲu rawtiig goyinco. ¹⁰Ele ka mallel-aŋ, ɲaar ko baaco ta gamin okinco kuuk jookumo. Gee daarin diya kayco do bariye ka malle, ansii ko ɲu jagtu serek

min do imaan ho ɲu iytu taabin dakina do kayco.

Obe ka tirit do imaandi

¹¹Kar gay, kiŋ kat gem ka Buŋdi, goy serek min gamin-aŋku. Baray maman kii gine ay maanna in botiliy, kii gaare in goyinji kadar ki karmiya Buŋ, kii obin imaanjin bombo, kii ele gee, kii ice subirraw ho kii goye dalulle. ¹²Taasan taasinka taat taŋ do imaandi. Ob tirit do goye ka gaasdo. Goye ɲaar-ak ko Buŋ kolinjin do wiktin taat ki piltu biŋ do unco ka saadinna dakina a ki aamin do Iisa Masi. ¹³In siŋ ku Buŋ kaak bera si-ikime do ay maanna ho in siŋ ku Iisa Masi kaak gaar imaanji do unji ka guberneer Pilaat[†], nu kaawaajin aman : ¹⁴gin ay maan kaak Buŋ kaawiijin in gelbin kaak *cawar ho bal oorne nam yiriy taat *Rabbinte Iisa Masi yaa bayne. ¹⁵Bayninji-ak yaa kuuniye do wiktin taat meenji Buŋ diytu. ɲaar keeji di Sultan kaak taŋ, Galal tanji gaasaado tak-tak, ɲa Sultan ka sultinniidi ho ɲa Rabbin ka rabbinniidi.[§] ¹⁶ɲaar keeji di kaak matdo. ɲa goy do portikaw taat waan sa baatido moota.

Ginno waan kaak talga
ho ginno waan kaak yaa gedire talinji.**
Horoomine ho in gudurre loci doo !
*Aamin.

Taayiiik ta Pool do gay gamnar

¹⁷Do ɲuur kuuk gay gamnar kuuk goy do adiy ka kidar-aŋ, kaawco a ɲu jaalenno ziŋkico. Kaawco a ɲu diyenno kayco do malle kaak yaa uce us maala. Kar gay, ɲuu diye gelbinco in Buŋ. ɲaar kat beraate ay maanna, ɲa beraate dak-

[†]6:13 Wer ka gase kaawor do Yaaya 18.36-37, 19.11.

[§]6:15 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17, Soom 136.3.

**6:16 Wer ka gase kaawor do Soom 104.2, Ekzood 33.20, Yaaya 1.18.

ina, ampa kat gii aaciye. ¹⁸ Kaawco a ηuu gine sellinkaw, ηuu kuuniye gay gamnar do gamin kuuk samaane ηu giniyo, ηuu gine oyaw ho ηuu deedguwe gaminco in gee ku pey. ¹⁹ Ya ηu gina pak, ηuu nume malle kaak samaane do unji ka Bunji ho kaak neginda ucaado usu. Ansii kat, ηuu gase goye kaak taβ.

Ooy ta ba aaro

²⁰ Gem kol ronji Timote, obig gamin kuuk Bun berijij-an samaane do adin.

Gooy zin min meel taat bal baati ho taat arro in imaan. Gooy oki zin min meel taat gee talaat ar ηa ibine kaak taβ, kar sando ta raadine. ²¹ Gee daarin icig ibine ηaar-aka. Ampaa ko, ηu jagtu serek min imaan.

Bun yaako barkiyiniko okiniko. Nu ooyko dakina.

2 Timote

*Maktumne ta seerɪŋkar taat
Pool siiriji do Timote*

Pile ka kaawor

Maktumne ta seerɪŋkar-an, ɲa Pool di oki siirit do Timote. ɲa goy daɲaayne ho ɲa iban kadar menuwiɣ sa yaa gaasen di. Paa ko, ɲa ɲaamiji do Timote. Maktumne-an kaawa do bi ka goy-ɪnɲi ka Pool, bildiɲi kaak ɲa bildiy gee ho taabiɲey taat ɲa taabiɣ do saan ta Kabarre ta Gala. Pool taay'aag a ɲa gin-enno kolaw do taabin taat yaaji ase. Illa ɲaa gaare kaaw ta Buɲdi ɲɪ botilti. Do bildiɲi, ɲa amilaado kara min bilde ka Pool ɲɪ kaak paliinna bilditu. Illa ɲuu aade ta Kitamner, asaan ay maktumne ta Buɲdi, taar kaaw ta meenɲi Buɲ. Taar ta bilde seen ta Buɲdi, ta gaayaag gee yaa ibiniɲ nigiɲco, ɲuu yeepe do botol taat samaane ho ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo.

Ooy ta Pool

1 ɲa nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi ɲɪ niyin ta Buɲdi, naa gaare kaawoy taat ɲa kaawtu a ɲaa bere goye ka gaasdo. Goye-ak, gee gasaag ɲɪ ɲume kaak ɲɪ Iisa Masi.

² Nu siiraat lociɲ do kiɲ Timote. Kiɲ nu elgiɲ ar roɲ ka meendu. Tatte Buɲ ho ɲɪ *Rabbinte Iisa Masi yaan bakiye, ɲuu tale aminduwiɲ ho ɲuun iye aapiye.

Pool ozilaag Buɲ do bi ka Timote

³ Nu ozila Buɲ kaak nu abdiyiɲ ɲɪ gelbin kaak *cawar ar kaak aginiydu gintu awalle. Wiktin taat nu inda Buɲ, nu ozilgiyga do bi kanɲi ho aando yiriyo, nu rawatdo biɲ. ⁴ Nu moyig zuliɲi kuuk

wiktin taat gi totiriyo ho nu raka a illa gii ɲaame kat adir yaa miine ɲɪ galal. ⁵ Nun bal rawte maman ki aamintu do Iisa Masi ɲɪ gelbin rakki. Imaanɲi-at ar ta yaako ta yaarko Loyiiz ho ta yaako Eenis gintu min awalle. Kar diɲ oki nu iban tam kadar imaan taar-at di goy do gelbiniɲ. ⁶ Do bi ɲaar-ak ko, nu iskiiciɲ a kii obiɲ samaane bere ka Buɲdi kaak ɲa barkiyiɲciɲ do wiktin taat nu leetu pisindu do kaan. ⁷ Asaan Buɲ balte bere ruwwin taat unja kolaw, kar gay taat bera gudurre, ele ho ɲɪ gedire do ziɲkar.

⁸ Pa-ak, dak gin-enno sokaɲ ya ki kaawa do geemir do bi ka *Rabbinte. Nun ɲu obintu daɲaayne do bi ka Kabarre ta Gala. ɲaar-ak, dakor gin-enno oki sokaɲ tak-tak. Kar gay, ooyit taabiɲe do bi ka Kabarre ta Gala ɲɪ gudurre taat Buɲ beriijiɲ ar nun oki ooyiita. ⁹ ɲaar Buɲ kat jilinte ho doɓinte a gii kuuniye geenɲi. ɲa balinte doɓe do saan ta riy taat samaane gi gintu, kar gay, ɲa doɓinte ɲɪ niyin ta meenɲi ho ɲɪ barkin tanɲi. ɲa berten barkin-an ɲɪ botol ta Iisa Masi min Buɲ bal kilgiyiɲ misa duniine ¹⁰ ho ɲa gaarten kat diɲka ɲɪ ase ka Iisa Masi, Gay Jilinte. ɲaar ko gedirtit do muuti, ho ɲɪ gaare ka Kabarre ta Gala, ɲa bayinteg waraɲ goye ka gaasdo.

¹¹ Buɲ doɓintu *paliine, ɲa berduut Kabarre ta Gala-at do pisindu a naa gaarinti ho naa bilde gee ɲɪ taara. ¹² Do bi ɲaar-ak ko, nu taabiɲiy do daɲaayneraɲka. Kar gay, nu ginno sokaɲ, asaan nu ibingig waan kaak nu aamintu loci ho nu iban tam kadar ɲa gin gudurre taat ɲaa gooyiɲ maan kaak ɲa beriidu^{††} nam yiriɲ taat ɲa asiɲ dukume seriin do geemir.

¹³ Kaawin kuuk taɓ nu bildiciɲ-ak, obig do adiɲ ho gaarig do geemir. Goy bombo do imaan ho do ele kaak Buɲ beriy do ɲuur kuuk ɲum ɲɪ Iisa Masi.

^{††}1:12 'maan kaak ɲa beriidu' : Maanna-ak, ta Kabarre ta Gala ta Iisa Masi.

¹⁴ Buɲ berji amaanne taat taɓ. Dummiyit samaane iɲ gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi taat goy iɲ ginte.

Pool ozila Buɲ do bi ka Onesipoor

¹⁵ Ki iban kadar gee kuuk aamine kuuk goy do kid' ka Aazi, okiɲco rasintu. Minninc-o-ak goy oki Pigeel ho iɲ Her-mo-zeen. ¹⁶ Kar Onesipoor gay, Rabbin yaa barkiyiɲ iɲ geenji, asaan ɲaa iskintu dakina. ɲa baldu gine sokaɲ, nun kaak goy do dajaayner, ¹⁷ kar gay, min ɲa ottu do geeger ka Room di, ɲa bariyin kee nam ɲa gasintu. ¹⁸ Nu inda Rabbin ɲaa tale aminduiwiy do yiriy taat ɲa asiy dukume seriine. Ka seener, kiɲ oki ibin-git tam riyoy taat ɲa gintu lotu do geeger ka Epeez.

Askiriɲ kaak taɓ ka Iisa Masi

2 Gem kol ronji, iɲ barkin ta gi gastu min do Iisa Masi-an, zeedu kii goye bombo. ² Kaawin kuuk ki dortu amil min do bir do uɲco ka saadinna ku dakin-ak, gaarcog do gee kuuk ɲu amniyaagu, kuuk nec bilde gee ku pey.

³ Icit taabin iɲ nunu ar ki askiriɲ kaak taɓ ka Iisa Masi. ⁴ Ya askiriɲ raka a tatkuwiy yaa oziliɲji-ak, ɲaa tale riyoy di ho isgigdo iɲ riy ta gee kuuk askir-nado. ⁵ Kar do gee kuuk kaasuma iɲ gadi, ɲaar kaak pakig eenji gasaatdo haginey ya ɲa bal karmiyiɲ *gaanuun ka gadi. ⁶ Gay gawnar kaak taabiya jelket-jelket do morgoy, ya gamnay nee, illa meenji ja aawaag awalle. ⁷ Gem kol ronji, pakirit samaane kaaw taat nu kaawiiɲ-anta ho *Rabbin yaan gaaye kii ibine baati okintiti.

⁸ Kii pakirguwe do Iisa Masi. Uudin ta Kabarre ta Gala kaawtu, ɲaar min tamba

ta sultan Dawuud ho Buɲ nooyig min do muuti. Taar ko Kabarre taat nu gaariy-anta ⁹ ho do bi kanti ko, nu taabiyyi nam ɲu duuniig pisindu ar nu gem kaak jookumo. Kar kaaw ta Buɲdi gay, ɲu gediraado duuninti. ¹⁰ Ansii ko, nu iciit taabin-an okintit do kaar do bi ka ɲuur kuuk Buɲ doɓtu. Paa kat, ɲuur kuuk num iɲ Iisa Masi, ɲuu gase jile ho iɲ *darjin taat gaasdo tak-tak. ¹¹ Kaawin kuuk diɲ naan kaawe-aɲ, ɲuur nec gee okiɲco yaa obin bombo :

« Ya gi mat iɲ Iisa Masi,
gii goye oki iɲ ɲaara.

¹² Ya gi ica subiraw do taabiner,
gii hokumiye iɲ ɲaara do meennuiwiy.

Kar ya gi poocaag gay,
ɲaar oki yaate pocinte.

¹³ Ya gi gina maan kaak iɲ botiliido,
ɲaar gay ginaag doo iɲ botiliy.

Asaan ɲa tatarro do maan kaak meenji
kaawtu. »

Gay riyor kaak Buɲ oziltu

¹⁴ Kii moyguwiɲ gamin-aɲ do gee kuuk aamine ho kiico kaawe waraɲ iɲ siɲ ku Buɲdi a ɲuu gidenna do bi ka baaco ta kaawnar di. Gidaw, taar gaaydo gem iɲ maanna, illa ta rawtaag ɲuur kuuk cokiyaata. ¹⁵ Zeedu, kii peye do unji ka Buɲdi ar gem kaak tur Buɲ yaa ozile ho ar gay riyor kaak ginno sokaɲ do riyoy ho kaak gaariit kaaw taat ka seener iɲ botilti. ¹⁶ Dak unjenno kaan do kaawin kuuk bal baaco ho kuuk ku-unaydo iɲ imaan. Asaan gee kuuk gina ampa-ak, datikco yaa gine serek iɲ Buɲ gaay iɲ gaayo. ¹⁷ Gee ɲuur-ak, bildiɲco ar mut kaak gornaw. Min gee-ak goy oki Himene^{‡‡} ho iɲ Pileet. ¹⁸ ɲuur ra-sit botol ta taɓ. ɲu kaawa a Buɲ nooyig

^{‡‡}2:17 'Himene' : ɲaar ko kaak Pool kaawtu bi do maktumne ta Timote taat awalle (1 Timote 1.20).

ko gee min dō muuti.[¶] Ansii ko, ɲu jagiig gee dakina min dō imaanco. ¹⁹Kar gay, gee kuuk aamin dō Iisa Masi, ɲuur goy ar dulaayinna ku gerdi. Dulaayinna-ak, Buɲ kat pingu ho ɲu goyiy bombo. Dulaayinna-ak, ɲu siirco aman : « Rabbin Buɲ ibingig geenji ku meenji. »^{§§} Ho pey aman : « ɲaar kaak kaawa a ɲa gem ka Buɲdi-ak, ɲaa etire serek min dō gamin kuuk in botilcodo. »

²⁰Do ger ka gay gamnar, kii gase parkak dakina. Do yiriy ta iidiner, ɲu imila parkak ku daabner in ku poddiner. Kar yiriy ta maalan gay, ɲu imila parkak kuuk ɲu waytu waye wala kuuk ɲu pintu pine. ²¹Ansi-ak, gem kaak cal ziy min gamin kuuk jookum-aɲ, ɲaar ar parkak ku iidiner-aɲku. ɲa gin ko *cawar dō unji ka Buɲdi. ɲa nec ko ginin riy ta tatkuwiy dō botilti. Ho ɲa siy ko ziy ɲaa gine ay riy taat samaane.

Gay riyor ku Buɲdi

²²Gem kol roɲji, dak unjenno zin dō dubilaw. Kar gay, zeedu kii bariye botol ta sellinkaw, ta imaan, ta elindi ho ta aapiyer in gee kuuk inda Rabbin Buɲ in gelbin kaak *cawar. ²³Rasit oki meel taat maala, bal baati. Kin iban tam kadar meel, taar iya giduwa. ²⁴Kar gay riyor ku Rabbin Buɲ gay, ɲuur giddo in gee. Illa gay, ɲuu ginguwe sellinkaw dō gee okinco, ɲuu ibine bilde gee ho wiktin taat gee osaagu, ɲuu ice subiraw. ²⁵Do gee kuuk ooydo kaawo, ɲuuco gaarin seene in kaaw taat oola. Paa kat, wal Buɲ yaaco gaaren di botol taat ɲuu ibinin niginco, ɲuu jipte goyinco ho ɲuu ibinin seen ta Buɲdi. ²⁶Paa kat, kayco yaa ase, ɲuu amile min dō pise ka *See-

tanner kaak obiig awalle ɲu giniy maan kaak ɲa rakiyo.

Menaw ku ba aaro

3 Gem kol roɲji, iban tam kadar dō menaw ku ba aaro, wer yaa ase rada. ²Do wiktin taar-at, gee yaa tale adat ku maaniico di ho ɲu talenno gurus. ɲuu kaawe dō unco ka geemir a ɲuur di gee, ɲuu jaale zinikico, ɲuu nige binikico in Buɲ ho kaawco baado in aginiyco. Ya waan beraaco maan sa, ɲu ozilaagdo ho ɲu karmiyaagdo gamin ku Buɲdi. ³ɲu tallo amindaw ta geemir, ɲu saamaydo, ɲu os gee, ɲu gedarro dō zinikico ho ya ɲu tala gee taabiyaw, ɲuur gay galco. Gelbinco rakaado tak-tak gamin ku samaane kuuk Buɲ rakiyo. ⁴ɲu isan dō geemir, ɲu gina gamin bal kayco. Do goyinco a illa ɲuu jaalguwe zinikico kon di. ɲu el galal ta duniiner pak Buɲ. ⁵ɲu gaar zinikico ar ɲu gin imaan, kar dō kayco gay, ɲu pakira kadar ta ar maan ka maala kaak ginno gudurre. Gee ɲuur-aɲ, pik botilco serek. ⁶Min gee-aɲku, daarinco unjiy ko dō geray ku geemir, ɲuu caaciyaag daad kuuk imaanco bal paaye caari a ɲuu ooye kaawco. Daad-ak, zunubinnico dakina. ɲu aada ay galal ta zinikico di. ⁷Daad-ak el cokiye bilde ka marbinto, kar gay, ɲu gedarro ibinin seen ta Buɲdi. ⁸ɲuur kuuk caaciyaag daad-ak pootit seene uudin taat awalle Janees in Jambirees* pootiig kaawin ku Muusa. Gee ɲuur-ak, pikirrico jookumo ho imaanco sa yaa uce us maalan di dō unji ka Buɲdi. ⁹Kar gee-ak gay, riyco baado in unti asaan gee okinco yaa ibinin kadar ɲu gee kuuk bal gine kay, ar awalle ɲu ibiniig raade kan Janees in Jambirees.

[¶]**2:18** 'ɲu kaawa a Buɲ nooyinte ko' : Gay raadiner ɲuur-aɲ kaawa a Buɲ nooyaado zi ka gemor, illa ɲa nooya kelim ta gemor dō wiktin ta ɲa aamin dō Iisa Masi ho ɲa gas goye kaak marbinto.

^{§§}**2:19** Wer ka gase kaawor dō Nombir 16 : 5.

***3:8** Wer ka gase kaawor dō Ekzood 7.11-12.

Obig bombo bilde kaak ki gastu

¹⁰ Kar kin gay, wiktin ta nu bildiy gee, ki cokiyyintu. Ki tal maman nu goyiyo, gamin kuuk nu giniyo, imaandu, subiruwir, elindu, maman nu diyiy gelbinder do riyor, ¹¹ maman nu taabiyyintu ho maman nu taabiyyo. Ki ibingit taabin okintit taat asdu do geeger ka Antiyoos, ka lkoniyooin in ka Listir. Maa taabinir taat nu bal aawinti ! Kar *Rabbinte jilgiinu min ay taabine. ¹² Ka seener, nuur kuuk num in Iisa Masi ho raka goye sellen do unji ka Bunji, nuu taabiyyinco okinco. ¹³ Kar gee kuuk jookumo ho caacay gee gay, jookumuwo-at yaa gaaye gaayen di. Nuur kuuk caaciya gee, goy oki kuuk yaa caaciyyinco. ¹⁴ Kar kin gay, ob tirit do bilde kaak ki gastu ho kaak ki ooytu in gelbin rakki. Ki ibingig nuur kuuk bildin cin. ¹⁵ Min ki kapak di, ki ibingig ko makaatamna ku Bunji. Nuur kuuk be-raaji ilim kii gase jile kaak asa min imaan taat do Iisa Masi. ¹⁶ Ay maktumne ta Bunji, taar kaaw ta meenji Bu. Kaawat, taar ta bilde seen ta Bunji, ta gaayaag gee yaa ibinin niginco, nuu yeepe do botol taat samaane ho nuu goye goye kaak Bu rakiyo. ¹⁷ Ampaa kat, gay riyor ka Bunji yaa kuuniye gem kaak siy ko zin kay tak a na nec gine ay riy taat samaane.

Taayik ta ba aaro

4 Do unji ka Bunji ho do unji ka Iisa Masi, naar ko yaa ase dukume seriin do gee kuuk goya in kuuk mate ho naa tee *Meennuwiyy, cokay nu kaawaa-jin wara aman : ² Ya gee raka cokiye kaawna wala ya nu rakaado oki, wakal gaarit kaaw ta Bunji. Bildig gee ho iskig okinco. Do nuur kuuk jaawa badam, kii gaarin niginco ho kiico leese. Okintit-an,

ginit in subirraw dakina. ³ Asaan wiktin yaa ase taat gee ooyaagdo tak-tak bilde kaak ta-an ka. Illa nuu ele galal ta zin kico ho nuu nime gay bildindi dakina kuuk yaaco kaawe kaawin kuuk dora gala do denjer di. ⁴ Do wer-ak, nuu tirin denjinco do seen ta Bunji a nuu cokiye maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di. ⁵ Kar kin gay, gedar do zin do ay maanna, icit taabin do kaan, ginit riy ta gaare Kabarre ta Gala, ho kuunay gay riyor ka Bunji kaak ginaat riyoy in botilti.

Pool, wiktiney nece

⁶ Kar nun gay, wiktin taat naa rasin duniine gaay ko. Nu ber ko zir ar *satkin do Bunji. ⁷ Nu taasin taasin ka taat ta,† nu gaasig ko wer ka gadir ho nu ob baati ta imaan. ⁸ Min yiriyta, hagin taat nuu bere do nuur kuuk nosire eraan kuwa ka samaaner. Hagin-at, na kadumuul kaak Bu beriy do nuur kuuk goy goye kaak in botiliy, asaan *Rabbin Iisa Masi, naar gay dukume seriiner in botilti. Naar kat yaadu berinti do yiriy taat naa dukume seriin do geemir. Na beraaduutdo lotu di, kar gay, naa berin oki do nuur okinco kuuk era asinji in gelbin rakki.

Kabarre ta Pool

⁹ Zeedu, kii ase kodok-kodok kiin gasindu. ¹⁰ Nu rakiy kii ase-ak, asaan sinthe Demaas, naar el galal ta duniiner kat paka ho na rasintu, na deet do geeger ka Tesalonik. Kresans gay deet kar do kid ka Galaasi ho Tiit sa deet do kid ka Dalmasi. ¹¹ Anne-an dak ko Luk di in nunu. Ya ki asaw, iyig oki Maark, asaan na nec gaayindu dakina do riyor. ¹² Kar Tisik gay, nu naamig kar do geeger ka Epeez.

†4:7 'taasin ka taat ta' : Taar-an kaawa do bi ka riy taat Pool gintu do Iisa Masi in gelbin rakki.

¹³Ya ki asaw, iyorduut batkor ta usi taat nu rastu wer kaŋ Karpuus do geeger ka Trowaas. Iyig oki makaatamna. Dak rawtiŋcodo kuuk ŋu siytu iŋ zamam-aku.[‡]

¹⁴Alekzandir kaak garpo nigdu dakin aale. Rabbin yaaji yeepin uudin taat ŋa gintu. ¹⁵Kiŋke oki goy godom min ŋaara, asaan ŋaar poocig tak-tak bildinte.

¹⁶Do wiktin taat awalle ŋu iyintu do uŋco ka gay dukume seriiner nu osiy bir, ginno gem kaak gaayintu. Okinco, ŋu rasintu. Buŋ yaaco saamiye. ¹⁷Iŋ taaran oki, Rabbin goy iŋ nunu. Ŋa berdu gudurre nu gaariit Kabarre ta Gala do geemir nam okinco kuuk Yuudinnado sa cokiya. Nun ar gem kaak Rabbin jilig

min do biy ka boorir. ¹⁸Rabbin yaan jilindu min do ay maan kaak jookumo ho ŋaan iyindu do Meennuwiŋ kuwa ka samaaner. Locin di *darjine elgin iŋ el-gina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹⁹Ooyco do kuŋ Priska[¶] iŋ mitti Aki-laas ho iŋ geenji ku Onesipoor. ²⁰Erast, ŋaar daŋ do geeger ka Korent ho Tropim gay, nu rasig do geeger ka Mile asaan ŋa raɗaw. ²¹Zeedu kii ase kodok-kodok min us daado misa-anjka.

Kuŋ Ebuluus, Pudans, Linuus, Kilodiya ho iŋ siŋta okinco kuuk aamine ooyji dakina.

²²Rabbin, ŋaa goye iŋ kiŋke. Ŋaako barkiyiŋko okiŋko ! Nu ooyko dakina.

[‡]4:13 Awalle, ŋu siya makaatamna iŋ pardina wala iŋ zamam, ŋu siiriico ho ŋu maliyiig maliye. Ŋuur kuuk ŋu siyiig iŋ zamam-ak kaalne ho taayaw.

[¶]4:19 'Priska' : Ŋu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Tiit

Maktumne taat Pool siiriji do Tiit

Pile ka kaawor

Ɓa Pool kat siirit maktumne-an do Tiit. Ɓa siirit do wiktin taat Ɓa goyiɗ daɗaayne. Min Ɓu bal obin misa Pool daɗaayne, Tiit gaayiig in riy ta gaare Kabarre ta Gala. Kar ba aaro, Pool gaarji riy do kid ka Kreet. Kid Ɓaar-ak goy datik amiydi. Riy ta Tiit-at a Ɓaa gaay-in kretienna Ɓu leeyin gamin ku Eglizdi in botilco. Pool taaylig Tiit a maman Ɓa dofe agindaw ku Eglizdi. Ɓa diyiiji oki a Ɓaa taaye gee maman Ɓuu goye goye kaak Buɗ rakiyo, wala Ɓuur kuuk zaɓe, wala dubal in gema, wala ferrina.

Ooy ta awalle

1 Nun Pool, berre ka Buɗi kat siirit maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi a naa iyin Ɓuur kuuk Buɗ doɓtu-ak a Ɓuu obin imaanco bombo ho Ɓuu ibinin samaane bilde kaak Iisa bildiigu. ²Hiyya, Ɓuu diye do kayco kadar Ɓu asa goye in Ɓaar tak-tak. Asaan awalle, min Buɗ kilgiyiit duniine, Ɓa kaawco ko do geenji a Ɓu asa gase goye ka gaasdo. Hadi ginte iban kadar Buɗ, Ɓaar raaddo tak-tak. ³Buɗ doɓtu wiktine a Ɓaa gaarin kaawoy do geemir in riyor taat nu giniyo. Ta taar-an ko riy ta jile geemir taat Buɗ kaawiidu a naa gine ho Ɓa beriiduut do pisindu.

⁴Kiɗ Tiit, nu icinɗin ar ki roɗu ka meendu, asaan seerte gi aamin do Iisa Masi. Nu indaajin Tatte Buɗ in Gay Jil-inte Iisa Masi, Ɓuun bakiye in Ɓuun iye aapiye do gelbinen.

Dofe ka agindaw ku Eglizdi

⁵Wiktin taat nu uctu min kid ka Kreet, nu indinɗin a kii dake, kii gaasin riy taat dak annere. Riy taat nu rakiy ki

gine gay, kii lee agindaw ku *Eglizdi do ay geeger ka Kreet. Wiktin taat nu goy in kinke nu taayinɗin aman : ⁶Tatkaw ka Eglizdi, Ɓaa goye godom. Ɓaa obe daatik rakki di. Kooginay sa yaa aamine in Iisa Masi. Ɓuur sa yaa goye godom ho Ɓuu karmiyin aginiyco. ⁷Buɗ, Ɓaar berjit riyoy do tatkaw ka Eglizdi. Do taar-an ko, ay tatkaw ka Eglizdi yaa gine gem sellen. Ɓaa ginenna gem kaak a tanji di yaa tee ho Ɓaa dapinnenno munjam. Ɓaa sakriyenno ho Ɓa koocenno eenji. Ɓa ginenna gem kaak diya gelbiney do maan ka gemor. ⁸Illa tatkaw-ak yaa gine gem kaak oba gee gerci ho Ɓaa gine gem kaak el gine riy taat sellen. Ɓaa ginenna gem ka hallel. Ɓa eerro gee. Ɓaa nigenno ho Ɓa gedirji do ziy. ⁹Amaanney ta taɓ taat gee gaariiji yaa goye bombo. Ansi-ak, Ɓaa gedire gaaye eenji in bilde ka seene ho Ɓaaco gedire do gee kuuk meelaw.

¹⁰Nu diyiiji ansi-ak, asaan gee dakina goy ku pooa ice kaaw ta agindaw ku Eglizdi. Ka seener gay, gee Ɓuur-ak goy datik ta Ɓuur kuuk diya aman : « Gee kuuk amine, okinco yaa dukumen ja selno. » Gee Ɓuur-ak bilda eenco in kaawin kuuk do botilcodo a Ɓuu jagin min botol ta taɓ. ¹¹Kar kin Tiit gay, todco Ɓuu bildenno gee. Asaan ya Ɓu bilda gee in kaawin kuuk do botilcodo-ak, Ɓu niga geray ku geemir. Ɓu bildiy gee pa-ak, asaan Ɓu rakiy gase minninco gurus. ¹²Taaye, gin nabiinɗe rakki min gee ku Kreet kaak kaaw aman : « Gee ku Kreet, Ɓuur el raade, Ɓu ar kumin ku yeero kuuk motilay, Ɓu zegilay ho teenco gay teenno. » ¹³Kaaw ta nabiinɗer-an do botilti. Hadi ya kaawoy-at kat goy di do botilti gay, kin, zeedu, leesco dakina asaan Ɓuu aamine do kaawte. ¹⁴Pey Ɓu cokiyenna kaawin ku *Yuudinna imiltu min do kayco ho Ɓu aadiydo pey aadanna ku gee kuuk poocit kaaw ta seener. ¹⁵Do gee kuuk bal nige do unji ka Buɗi, ginno maan kaak yaa niginco

min kara. Kar do gee kuuk nigaw ho amnaydo do lisa gay, min gamin kuuk nu giniyo, ginno maan kaak sellen. Kun kawta, nu pakira ko do gamin ku jookum di ho nu eergigdo gamin kuuk sellen in gamin kuuk jookumo. ¹⁶Gee kuuk amil min do botildi-ak, nuur diya a nu ibingig Buñ, kar goyınco gay gaarro kadar nu ibingig Buñ ka seener. Gee yılaagu, nu karmaydo Buñ ho nu gedarro gine maan rakki kaak sellen oki.

Bilde kaak tañ

2 Kar kin Tiit gay, gaarco do geemir bilde kaak tañ. ²Kaawco do jamin-nar a nuu gedire do zıñkico, nuu goye godom ho nuu goye goye kaak gee yaa karmiyınco. Nuu obin pey imaanco bombo, nuu elguwe zıñkico ho nuu icguwe subirraw. ³In taar-an ko, kiico diye do ajusinna a nuu goye goye kaak Buñ rakiyo do gamin okınco kuuk nu giniyo. Diycó a nuu osenno eenco ho nuu peye min see kaak aale. Diycó a nuu taaye eenco in taaye kaak samaane. ⁴In taar-an kat, nuu gaare do eenco daad ku cewey maman nuu goye. Nu-uco gaare maman nuu elin midiyco in kooginco, ⁵maman nuu goye godom ho nuu talem ko midiyco di. Maman nuu obe geriyco, nuu gine *cawar ho nuu karmiyé midiyco. Paa kat, waan nigiydo biy in kaaw ta Buñdi.

⁶Do dıbal in gemsá oki, kondirco do leesindi a nuu goye goye kaak Buñ rakiyo ⁷do gamin okınco kuuk nu giniyo. Kin Tiit sa gin taat sellen asaan dıbal in gemsá-an yaa ice botilin. Ya ki bilda gee sa, bildig in bilde kaak in botiliy, paa kat, nuun karmiyé. ⁸Illa kaa-won yaa ase do werti di. Waan gedi-raado yaan meele. Ansi-ak, sokañ yaa deen adinte nu gediriydo gase maan kaak jookumo min lote.

⁹Do berrinar, diycó a nuu ginin riycó taat geenco diyıico a nuu gine. Ansi-

ak, yaaco aawe gala. Nu meelinco do geenco. ¹⁰Nuu kokininco do. Illa nuu gine taat geenco yaa ozilinco. Ampa-ak, in goyınco, gee yaa karmiyin kaaw ta Buñdi, Gay Jilinte.

¹¹Asaan Buñ, ñaar gaarit barkiney taat ñaa jilin gee okınco. ¹²Taar ko gaaraate maman gii jipte goyinte, gii pociñ gamin kuuk goy do duniiner. An-sii kat, gii ibine do goyinte ho gii goye goye kaak Buñ rakiyo ho sellen do unji ka Buñdi. ¹³In taar-an ko, gii diye do gel-binte do yiriy ta tañ taat gi eriyó. Yiriy taar-at kat, lisa Masi kaak Buñte ho Gay Jilinte yaa yeepe in *darjiney. ¹⁴Do bi kanterñ ko, lisa Masi rastu ziy, nu deeyi-iga asaan ñaate jilinte min do gamin kuuk samaanno ho ñaate aciñ zunuubin-nite. Ansi-ak, gii gine geenji, gii zeede gine taat samaane.

¹⁵An ko kaaw taat kiico kaawe in zeede. Kiico leese ho kii gaayınco. Dak rasenno gee yaan gine ar maan ka maala.

Goye ka gee ku Buñdi

3 Kin Tiit, deelcot kaaw do gee ku Buñdi a nuu karmiyin agindaw ku darrer yoo *gaanuunco. Deelco a nuu gine taat sellen do eenco. ²Diycó a nuu diyenno kaaw do eenco, illa nuu gine sellen benannico. Nuu goye dalullay in gee okınco. ³Asaan awalle ginte oki gee kuuk oliyay, gi newsiji kop do Buñdi, gi jag min botol taat samaane. Gi gin ber-rin ku gamin okınco ar ele ka maanni ho gamin kuuk bera galal. Gi el nigen di. Gi hasuudinay. Gi gina taat gi rakiy di. Gi ello zıñkite. ⁴Kar gay, Buñ kaak jilinte gaarte sellin kuwi in elinji lote okinte. ⁵Ña jilinte min do zunuubin-nar asaan ña tal aminduwte. Ña balte jilinte asaan gi gin taat in botilti. Buñ jilinte in Ruwwiney taat ña beriite. Ta acten zunuubinnite. Gi gintu gee kuuk marbinto ho gi ictu goye kaak marbinto. ⁶Buñ miinten gelbinte in Ruwwin ta lisa

Masi kaak Gay Jilinte beriite. ⁷ Ansi-ak, Buñ in elinji, ɲa gininte gi goyiy in botol do unji asaan gii gine kooginay kuuk yaa gase goye ka gaasdo kaak gi eriyo. ⁸ Ka seener, kaaw-an do botilti.

Ansii ko, nu rakiy a kiiti wakile do kaaw-anta. Asaan ɲuur kuuk aamin do Buñdi yaa zeede gine sellen. Kaaw taaran yaa gaayin gee okinco. ⁹ Kar gay, kaway min gamin ku tambaar, kaway min gee kuuk el giduwa ho kuuk el meelo do bi ka gaanuundi. Asaan gamin ar ɲuur-an bal gine paydinco. ɲu gaaydo gee. ¹⁰ Ya goy gem kaak el eere gee, karunga, kar kiiji deele pey. Ya ɲa icdo gay, kiiji newse kopo. ¹¹ Kin iban kadar gem kaak gina ansi-ak, ɲaar jag min do botol taat samaane. Ya ɲa baa ansi di-ak, ɲa tara ziy ka meenji.

Ooy ta ba aaro

¹² Nu rakaan ɲaame gem rakki kaak baañ make : Artemaas wala Tisik. Ya ɲa ote, uc parak ki asiin gasindu kodok do geeger ka Nikopoliis asaan nun ic niyine, nu raka gaasin ribba ede. ¹³ Baañu, gaayig Zenaas gay dukume seriiner, in Apoloos. Obco wero do martuwco. Nu rakaado maan yaaco arme. ¹⁴ Do siñtite sa, illa ɲuu ibine kadar ɲuu gaaye gee kuuk ya gamin armaaco. Ansii kat, goye ka gee ku Buñdi uciydo maala.

¹⁵ Siñta okinco kuuk goy anne in nunu ooyjin dakina. Kin sa, ni diyaajin : ooyco do siñtite kuuk elgiite kuuk goy annere.

Okinco, Buñ yaako barkiyinco. Nu ooyko dakina.

Pilemon

Maktumne taat Pool siiriji do Pilemon

Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Pool kat siirjit do Pilemon. ɲa siirit do wiktin taat ɲa goyiy daɲaayne. Pilemon, ɲaar aamin do Iisa Masi min awalle. Kar ɲa gin berre rakki, sinji Onezim. Onezim gay gadtu ho ɲa ɲaamtu in Pool. Wiktin taat Onezim goyiy in Pool, ɲaar oki aamintu do Iisa Masi. Kar ba aaro, Pool siirji do Pilemon a ɲaaji saamiye do Onezim ho ɲa ɲaami-ijig in maktumne-anta. Pool indaag Pilemon a ɲa talaagdo pey Onezim ar berrey, kar gay, ɲaa obin ar sinjo.

Ooy ta awalle

1 Maktumne-an, nun Pool in sinɲe Timote kat siirta. Nun, ɲu obintu daɲaayne asaan nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Ni siirit loci, kin Pilemon. Ki roy ka bini ho ki gaayaani do riy ta Iisa Masi. Ni ooyjin dakina. ²Ooyti do boote Apiya. Ooyiy oki do sinɲe Arsip, ɲaar kaak zeeda in nini do totire ka Kabarre ta Gala. Do *Egliz kaak ɲuma do gerin oki, ooyco dakina. ³Tatte Buɲ ho *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin ko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Buɲdi do bi ka Pilemon

⁴Kun kawta, ya nu inda Buɲ, nu rawatdo bin. Nu dela barkin do Buɲdi do bi kanjin, ⁵asaan gee kaawa do bi ka imaan taat ki gintu do Rabbinte Iisa Masi ho do ele kaak ki elgig gee ku Buɲdi. ⁶Nu inda Buɲ a imaan taat ɲuminte yaa sinje in unti. Ansii kat, kii ibinin ay maan kaak gi gintu in goye kaak gi goyiy in Iisa Masi. ⁷Gem kol sinji, in ele kaak ki elgiy gee, adir miin in galal ho ki deɲrin dak-

ina. Ka seener, ki deɲrig gelbin ka gee ku Buɲdi.

Pool indaag Pilemon a ɲaa obin Onezim samaane

⁸⁻⁹Ka seener, nu gin botol naan kaawe do maan kaak kii gine. Kar gay, nu rakaado gine pa. Ansi-ak, nu indaacin do saan ta elindi di. Nun Pool, ki iban kadar nu zaɓ ko ho ɲu obintu daɲaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁰Kar din gay, nu indaacin do bi ka Onezim kaak ar roɲ ka adir do daɲaayner-an ka. ¹¹Awalle, ɲa baljin gine riy samaane, kar din gay, ɲa obte wer seerte. ¹²ɲaar-ak, nu ɲaamaajinga, ɲaar kaak nu elgig min do adir.

¹³Ka seener, nun goy do daɲaayner do bi ka Kabarre ta Gala. Nu raka ɲaa goye in nunu a ɲaan gaayindu do wiktin taat ki ginno. ¹⁴Kar gay, nu gediraado gine maan bal kaawon, asaan nun asir-aacinno, illa in niyin ta meenjin.

¹⁵Tuuliy Buɲ imilig Onezim min do pisinjin do wiktin sood di, kar din gay, ɲaa yeepen ko, ɲaa goye tak-tak. ¹⁶Dak talinjin do pey ar berre. ɲaar pakgig ko berre serek, ɲaar sinjin do Iisa Masi. Nu elgig dakina, kar kin gay yaa elin pey paka. Kii elinji-ak asaan ɲa gem ar kinke ho asaan ɲa sinji oki do Iisa Masi.

¹⁷Hadi, ya kin kat icintu ar royan, ya Onezim-ak ote, obig ar ɲa nun di. ¹⁸Ya ɲa nigjin wala ya ki aadaag daana, diyduut do kaar. ¹⁹Nun Pool ko siirjin kaawin-an ku in pise ka meendu. Naan kappiye ay maan kaak ki giniji do kaay ka Onezim. Kar gay, kinke sa, ki iban kadar nu aadaacin daana. Nu gaayin-cin ki aamintu do Iisa Masi, taar-at ko daana. ²⁰Gem kol sinji, in ele kaak ki elgig Rabbinte, nu raka ki ginin riy taat nu rakiy-anta. Ampa-ak, deɲrig gelbinder in sin ku Iisa Masi.

²¹In siire kaak nu siirijin-an, nu iban kadar kii gininti ho kii gine pak taar-anta oki. ²²Kar nu inda pey maan ka

pey : kiidu bariye zuga, asaan nu iban kadam Buɗ yaa cokiya indiko. Ijaan imilin min do dagaayner ho naako baawe.

Ooy ta ba aaro

²³ Epapraas sa, ru obig dagaayne anne in nunu, asaan ja gaara kaaw ta lisa

Masi. Ija ooyin dakina. ²⁴ Eendu kuuk ni giniy riy ta Buɗi, kun Maark, Aristaark, Demaas in Luk sa ooyin dakina.

²⁵ Rabbinte lisa Masi yaako barkiya inko okiko. Nu ooyko dakina.

Hebru

*Maktumne taat ɲu siirtu
do gee ku Hebru*

Pile ka kaawor

Waan ibanno gem kaak siirit maktumne-anta. Kar gay, kaak siirta-aɲ ibingig aadanna ku Greknar ho ɲa ibingig oki rakki rakki makaatamna ku Jamaw ta Awalle. Maktumne-an, ɲa siirit do Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi. Yuudinna-ak, ɲu kolaag oki a ɲu Hebru. Gee-ak oole nam daarin dakco ko sood di, ɲuu rasin imaanco asaan ɲu bal gase bilde kaak necgu. Ansii ko, ka siirit maktumne-an raka gaare bilde kaak taɓ ka Iisa Masi. Bildinji-ak a : Iisa, ɲaar keeji di mee satkiner do Jamaw ta Marbinto. ɲaar di kaak goy datik ta geemir in Buɲ ho ɲaa gedire ginin riy-anta asaan ɲaar di gemo ho Buɲ. Muutuy taat ka etor, taar satkin ta taɓ lote. Min taar-an, Buɲ rakaado pey satkine. Ansi-ak, ginte okinte kuuk ɲum in Iisa, gii gedire sinje moota in Buɲ bal kolaw.

Buɲ kaaw in biy ka Ronji

1 Awalle, in binka ku nabiinnar, Buɲ deesco kaawe do aginiyte in botilay dakina. ² Din gay, do wiktin ta ba aaro, ɲa kaawte lote in biy ka Ronji. In ɲaar ko, Buɲ kilgiyiit duniine in gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder, ho ɲa rasiijig okinco-aɲ do pisinji. ³ In Ron ɲaar-ak ko, gee taliy portikaw ta *darjin ta Buɲdi, ho

in ɲaar ko, gee yaa ibinin Buɲ, ɲaar ma-man, asaan Ron-ak ara ko ɲaar di tak. Gamin okinco kuuk kuwa ho keder-ak goy in gudurre ta kaawoy. Min ɲa piltu botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Buɲdi, ɲa daktu goy ka samaaner do meeday ta ɲaar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ⁴ Ampaa ko, Buɲ gaartu kadar Ron-ak pakgig *ɗubal ku Buɲdi serek. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diyiji oki sin kuuk pakgig kunco.

Ron ka Buɲdi pakgig ɗubal ku Buɲdi

⁵ Ka seener, yiri rakki, Buɲ bal kaawe do rakki min ɗubilji aman :

« Kinke-aɲ ko Rondu,

min yiriyta-aɲ, ɲuu ibine kadar nun ko takko. »[§]

Ho ɲa bal kaawe tak-tak do bi ka rakki minninc o aman :

« Nun, naa gine Tacco kanji

ho ɲaar gay yaa gine Rondu kanto. »^{**}

⁶ Kar gay, Ron ka Buɲdi, ɲaar di kaaco ka gamin okinco. ^{††} Wiktin taat Buɲ rakiy ɲaamin Ronji do duniiner, ɲa kaawtu aman :

« ɗubal ku Buɲdi okinco yaa abdiyyinji. »^{‡‡}

⁷ Do bi ka ɗubilji-ak, Buɲ kaawtu aman :

« ɗubal kunto, ɲuur ar usu

ho gay riyor kunto, ɲuur ar lesas ku aki. »^{¶¶}

⁸ Kar do Ronji gay, ɲa kaawji aman :

« Kin kaak Buɲ, ki goy doo ka sees ka sultan.

Ki hokumiyaag gee in botol.

⁹ Ki el gamin kuuk in botilco

§1:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7.

**1:5 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14.

††1:6 'ɲaar di kaaco ka gamin okinco' : In kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'Ronji kaak ɲa weetu awalle'. Kar kaaw-an gay kaawdo kadar Buɲ gin koogin ku pey kuuk ɲa weeyig ba aaro. Ta kaawa a Iisa, ɲaar ar ron kaak ɲu weetu awalle, asaan ɲaar di kaaco ka gamin okinco.

‡‡1:6 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43.

¶¶1:7 Wer ka gase kaawor do Soom 104.4.

ho kuuk jookum gay, ki yilaagu.
 Ampaa ko, kinj kaak Buñ,
 Takko Buñ doḃinčinj a ki pakgig eenji
 ho inj sewe kaak ḡa etiliiḡin ḡo kaan-ak,^{§§}
 adiñ gintu portiko. »*

¹⁰ Buñ kaawtu pey aman :

« *Rabbine, ḡo teesindi, ḡa kinjen di kil-
 giyig kida

ho samaan sa, ḡa kinjen di siyig in
 pisinjinj.

¹¹ Gamin okinco kuuk ki kilgiytu-an yaa
 bire,

kar kinj gay goy doo.

Gamin kuuk ki kilgiytu-ak yaa zoode ar
 kesuun zoodiyo.

¹² Ar batik taat ḡu maliyiita, kii maliyin
 gamin-aku.

ḡu asiy makinco ar kaak gee makij
 kesuune.

Kar kinj gay makaado, ki goy uudinenj di
 ho menuwinj gaasaado tak-tak. »†

¹³ Yiriy rakki, Buñ bal kaawe ḡo rakki
 min dubilji aman :

« As goy ḡo meedar

nam wiktin taat naaco gedire ḡo adinenj,
 ḡuu gine wer ka lee asinjinj. »‡

¹⁴ Ka seener, *dubal ku Buñdi okinco,
 ḡuur ruwwinnay kuuk gina riy ḡo Buñdi.
 Buñ ḡaamiig a ḡuu gaayin gee kuuk yaa
 gase jile.

Jile ka taḡ kaak Iisa iyiite

2 Do bi ḡaar-ak, zeedfinte gii obe tirit
 ḡo kaaw taat gi dortu a gi jagaado
 min botol taat samaane. ² Ka seener,
 kaaw taat *dubal ku Buñdi iyiico ḡo
 aginiyte, taar ic kat riyti. ḡaar kaak bal
 karmiyin kaaw-ata ho ḡa aalta, ḡa ga-
 sit tanji uudin ta niginji. ³ Ya ḡuur kuuk

awalle bal karmiyin kaawo gasit tanco,
 maman gii imile kayte ya gi ginig bees
 jile kaak taḡ-anḡa. Jile ḡaar-ak, *Rabbin
 meenji ko gaarig awalle. Kar ḡuur kuuk
 cokiyyig in ḡenginco gay diyte kadar
 kaaw-at ka seener. ⁴ Buñ meenji gaay
 pey ḡo kaawco in gamin kuuk ḡa gintu
 ḡo datikte : ay gamin kuuk ajbay, kuuk
 gaara gudurrey ho in bere ka Ruwwiner
 kaak Buñ deediico ar kaak ḡa rakiyo.

Iisa gaar botol ta jilindi

⁵ Ka seener, ḡo bi ka duniin taat yaa
 ase taat gi kaawiy biti-an, Buñ balco
 berin ḡo pise ka dubilji. ⁶ Kar gay, ḡu siir
 ḡo Kitamner aman :

« Gem gay, ḡaar waa kina, ki pakiriy
 kaaci ?

Ronj gemor gay, ḡaar waa kina, ki taliy
 kaaci ?

⁷ Do wiktin sood, ki ginig kapak

nam dubal ku Buñdi din sa pakgiga.

Ki berji *darjine ho horoomin ar sultan

⁸ ho gamin okinco, ki berjig ḡo pisinji. »†

Ya Buñ berig gamin okinco ḡo pisinji,
 ḡaar-ak gaara kadar ginno yoo maanna
 kaak ḡa balji berin ḡo pisinji. Kar diñ
 gay, gi tallo misa kadar gamin okinco-an
 goy ḡo pisinji. ⁹ Kar gay, maan kaak gii
 gedire ibine-ak, ḡaar ko anḡa : ḡo wiktin
 sood, Iisa, Buñ ginig kapak nam dubal
 ku Buñdi din sa pakgiga. Kar diñ gay,
 ḡu berji darjine ho horoomin ar sultan,
 asaan ḡa seet taabin ta muuti. Ansi-ak,
 in barkin ta Buñdi, ḡa icit muut ḡo kaay
 ḡo saan ta gee okinco.

¹⁰ Buñ kilgiyyig gamin okinco ho in
 ḡaar ko, ḡu goyiyo. Buñ raka iye gee
 dakina ḡo darjiney ar kooginay in botol

§§1:9 'sewe kaak ḡa etiliiḡin ḡo kaan' : 'Do aadin ta Yuudinnar, ya ḡu etila sewe ḡo
 kaa ka gemor-ak gaara kadar ḡu darjiyaag sultan.

*1:9 Wer ka gase kaawor ḡo Soom 45.7-8.

†1:12 Wer ka gase kaawor ḡo Soom 102.26-28.

‡1:13 Wer ka gase kaawor ḡo Soom 110.1.

¶2:8 Wer ka gase kaawor ḡo Soom 8.5-7.

ta Iisa Masi. Ampaa ko, Buɗ gintu a Iisa, ɗaar kaak yaa pile botol ta jile geemir, ɗaa biren ja min ɗo taabiner, kar kat, ɗaa nece tak ar kaak Buɗ rakiyo. ¹¹ Iisa ko pil botol a gee yaa gine *cawar ɗo unji ka Buɗdi. Ampa-ak, Iisa ho in ɗuur kuuk cawar-aku, okinco, ɗuu gine ar gee kuuktacco rakki. Do bi ɗaar-ak ko, ɗa kolaagu a sihtar ho sokaɗ daggigɗo. ¹² Paa ko, ɗa kaawtu ɗo Buɗdi aman :

« Naa kaawe ɗo sihtar ɗo bi kanjin.

Do wer kaak gee num dakina, naa ozilin sinjin. »[§]

¹³ ɗa kaawtu pey aman :

« Nun, naa diye amaanner okintiti ɗo Buɗdi. »^{**}

Pey aman :

« Nun ko anka in gee kuuk Buɗ beriidu ar kooginar. »^{††}

¹⁴ Uudin taat koogin-an okinco, baarco ho zinƙico, ɗuur ku geemir di, Iisa oki ic zi ar kanco ho goyinji sa ar ka geemir. Awalle, ɗaar kaak gin gudurre ta muuti, ɗaar *Seetanne. Kar Iisa gay, in muutuy, ɗa imiliit gudurre ta Seetanner tak-tak ¹⁵ ho ɗuur kuuk ɗo goyinco okinji, ɗu ar berrina asaan ɗu gina kolaw ɗo muut-at, ɗa imiliit koluwo. ¹⁶ Asaan ka seener, asinji kaak ɗo duniiner, ɗa bal ase a ɗaa gaaye dubal ku Buɗdi. Kar gay, ɗa as gaaye tamba ta Ibraayim. ¹⁷ Do bi ɗaar-ak ko, ɗo ay maanna, illa ɗaa are sihtay. Ansii ko, ɗaa kuuniye *mee satkiner ka tatko kaak tala amindaw ta geemir ho kaak gina riy ta Buɗdi in botilti. Ansi-ak, ɗaa imilin zunuubinna ku geemir a ɗaa amrin in Buɗ. ¹⁸ Uudin taat Iisa meenji

seet taabine ta gecindi, ɗa nec mogin^{‡‡} ɗuur kuuk goy ɗo gecindi.

Iisa pakgig Muusa

3 Gem kol sihtay, ɗo saan taar-an, diyon pikirriko ɗo Iisa Masi. Ka seener, ku kuuniy gee ku Buɗdi ho ɗa kolinƙo a ku baayiy goye ka samaaner. Din gay, pakiron ɗo Iisa Masi, ɗaar gay tabiriikar ka Buɗdi ho ɗaar ko *mee satkiner ka tatko ɗo imaan taat gi gaariyo. ² Awalle, uudin taat Muusa ginit riy taat gaara kadar Buɗ nec amniyinji ɗo geriy okinji,^{¶¶} Iisa oki gaar kadar Buɗ kaak diyig ɗo riyor-ak nec amniyinji. ³ Ka seener, ar kaak ɗu jaaliig sin ku gem kaak pina gero pak ger meenji, Iisa oki, ɗuu jaalin sinji kuwa pak Muusa. ⁴ Geray okinco gin gay piniŋco. Kar ɗaar kaak pinig gamin okinco gay, ɗa meenji Buɗ. ⁵ Muusa gay, ka seener, ɗaar nec a Buɗ yaa amniyinji ar gay riyoy ɗo *ger ka Buɗdi okinji. Riyoy-at ta gaare ɗo geemir kaaw taat Buɗ asiy kaawe neginda. ⁶ Kar Iisa Masi gay, ɗaar nec a Buɗ yaa amniyinji ar Roŋ kaak goy ɗo kaay ka ger ka Buɗdi. Kar geriy-ak gay, ɗaar ginte, ya gi zeeda obe tirit ɗo imaante ho ɗo maan kaak gi eriyoy. Maan kaak gi eriy-ak denraate gi kaawiy bal kolaw ɗo unco ka geemir.

Jamiyne taat Buɗ bertu ɗo geenji

⁷ Do saan taar-an, uudin taat Ruwwin ta Buɗdi kaawiy aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Buɗdi,

⁸ dakon tirincoɗo denginko ar kaak aginiyko gintu

[§]2:12 Wer ka gase kaawor ɗo Soom 22.23.

^{**}2:13 Wer ka gase kaawor ɗo Ezaayi 8.17.

^{††}2:13 Wer ka gase kaawor ɗo Ezaayi 8.18.

^{‡‡}2:18 ‘mogin’ : Werin daarin, ɗu kaawa a ‘sakuwin’.

^{¶¶}3:2 ‘do geriy okinji’ : Ger ka Buɗdi okinji, anne-an kaawa ɗo bi ka gee ku Buɗdi okinco ɗo wiktin ta nabi Muusa.

do wiktin taat ɲu poociiga ho ɲu geciiɗ
do goosiner.

⁹ Ka seener, Buɲ kaaw a do menaw-ak,
aginiyko talig gamin okiɲco kuuk nu
gintu

do elgin kuuk orok pood.

Kar in taar-at oki, ɲu poocintu ho ɲu
gecintu.

¹⁰ Ampaa ko, adir nigtu in gee-aku ho nu
kaawtu aman :

“ Gee-aɲ, pikirrico jaga jagen di.

ɲu bal ibiniɲ maan kaak nu eriy min-
ninco. ”

¹¹ Ansii ko, in adir ka nige-ak, nu togiltu
aman :

“ ɲu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner
kaak nu siyiico ! ” »^{§§}

¹² Gem kol sintay, goyoy godom, paa
waan minninko adiy yaa gine pondiko
nam ɲa aaminidy do ɲaaji newse kop
do Buɲ kaak goy mento. ¹³ Kar gay,
kun kawta, iskiguwoɲ ziɲkiko. Ansii kat,
yoo waan minninko, rasiydo ziɲkay a
zunuubinna yaa caaciyinji ho kaay yaa
gine bombo. Ginguwoɲ pa do wiktin taat
kaaw taat a « Yiriyta » goy tiya misa.

¹⁴ Ka seener, ya gi oba tirit yoo gaasuwa
do imaan taat gi gastu, ɲaar-ak, gi geenji
ku lisa Masi ko.

¹⁵ Ansii ko, ɲu siirtu do Kitamner
aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Buɲdi,
dakoy tirinco do denjinko

ar kaak aginiyko poocitu kaawoy. »*

¹⁶ ɲaar-ak, ɲuur kuuk cokiyyit gaay-ata
ho poocit kaawoy, ɲu kun waa ? ɲu
gee okiɲco kuuk Muusa imiltu min darre
ta Meser. ¹⁷ Do elgin kuuk orok pood,
Buɲ, adiy nigtu-ak in kun waa ? Adiy
nig in ɲuur okiɲco kuuk gin zunuubinna

ho mat do goosiner. ¹⁸ Do wiktin taat
Buɲ togiltu aman : « ɲu unjaado tak-
tak do wer ka jamiyner-ak », ɲa togil
do kun waa ? ɲa togil do ɲuur okiɲco
kuuk poocit kaawoy. ¹⁹ Ansii ko, gi ib-
intu kadar gee-ak bal unje do wer ka
jamiyner-aka, asaan ɲu pooc aamniye do
Buɲdi.

4 Buɲ kaaw a ɲaa pile botol do
geemir ɲuu unje do jamiyner-ata. Ho
kaawoy-at, taar tiya yoo yiriyta. Ampa-
ak, zeedinte a minninko, yoo waanna
goyaado kaak yaa pakire a ɲa as ba
aaro ho ɲa gediraado unje do wer-aka.

² Asaan gi dorit kabarre ta samaane taat
kaawa do bi ka jamiyner-at ar kaak
awalle ɲuur oki doriit do goosiner. Kar
locoɲ gay, kabarre-at uc usu asaan ɲu
bal ooyin in imaan. ³ Kar ginte kuuk
aamin gay, gii unje do jamiyner-ata. Do
bi ka jamiyner-at, Buɲ kaaw aman :

« In adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ ɲu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner
kaak nu siyiico ! ”[†] »

Kar sando, min Buɲ gaasiit riyoy ta kili-
iginer, wer ka jamiyner-ak, ɲaar goy ko.

⁴ Ka seener, do bi ka yiriy ta peesirinkar,
wer rakki do Kitamner ɲu kaaw aman
: « Buɲ gaasit riyoy okintit in mena bi-
jigiy. Do yiriy ta peesirinkar gay, ɲa jam-
miyту. »[‡] ⁵ Pey do wer kaak gi garkiyiy

dinɲa-aɲka, Buɲ kaaw aman : « ɲu un-
jaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak
nu siyiico. »[¶] ⁶ ɲuur kuuk awalle dorit

kabarre taat samaan-at baltu unje do
wer jamiyner-ak, asaan ɲu pooc karmiy-
in Buɲ. Kar gay, goy gee kuuk yaa gedire
unje do wer-aka. ⁷ Ansii ko, Buɲ diyту
pey wiktin taat gee yaa unje do wer-aka
ho ɲu koliit a « Yiriyta ». Do bi ɲaar-ak

§§3:11 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-11.

*3:15 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8.

†4:3 Wer ka gase kaawor do Soom 95.11.

‡4:4 Wer ka gase kaawor do Zenenez 2.2.

¶4:5 Wer ka gase kaawor do Soom 95.11.

ko, do Kitamner, Buɗ kaawtu inɗ biy ka Dawuud aman :

« Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Buɗdi, dakoɗ tiriŋcodo deŋginko. »[§]

⁸Zer, ya ka seener, Zoozuwe iyiig aginiyte bal kaawo do wer ka jamiyner-ak*, min taar-an, Buɗ kaawaado pey do bi ka yiriy ta pey. ⁹Ampaa ko, ar kaak Buɗ jammiytu min do riyoy ta kiliiginer inɗ yiriy ta peesiriŋkar, botol ta jamiyner ar taar-an goya do gee ku Buɗdi oki. ¹⁰Ka seener, gem kaak unje do wer ka jamiyner kaak Buɗ siytu-ak, ɗaa jammiye min do riyoy ar Buɗ jammiytu min tanji. ¹¹Ansi-ak, zeedinte gii unje do wer ka jamiyner-aka. Gininte inɗ ay botol pa waan minninte yaa aade ta aginiyte kuuk tar ziŋkico do wiktin taat ɗu pooctu karmiyiɗ Buɗ.

¹²Ka seener, kaaw ta Buɗdi, taar ar maan kaak goy mento ho ta gina riyti inɗ gudurre. Ta ar *seepin kaak biŋkay paad pakgig paade ka ay seepine. Ta unja do gemor nam ta deediig gelbine inɗ ruwwine ho ta kiliig ɗaamiik ta kaasir inɗ loolo.^{††} Pikiirre inɗ kaawin kuuk goy do adiy ka gemor oki, ta bayniigu ya ɗu samaane wala ɗu samaanno. ¹³Min gamin okiŋco kuuk Buɗ kilgiytu, ginno kaak cigil do unji. Kar do unji ka Buɗdi, ɗaar kaak gii ose biŋkiterɗ gay, gamin okiŋco-aɗ, ɗa ibingig rakki rakki ho ɗa talaagu waraɗ.

Iisa mee satkiner ka tatko

¹⁴Min gi gin ko *mee satkiner ka tatik pakgig gay satkiner okiŋco, ɗaar-ak obinte bombo do imaante taat gi gaariyo. Mee satkiner-ak coon ka samaaner. ɗaar ko Iisa, Roɗ ka Buɗdi.

¹⁵Ka seener, gi gin mee satkiner ka tatko kaak nec adiy yaa raɗiɗji do wiktin taat gudurrite sooda. Asaan inɗ gece kaak ɗu geciga, ɗa aawit taabin okintit taat gi aawiyo, kar gay, ɗa bal gine zunuubinna kat bat. ¹⁶ɗaar-ak, siɗjinte moota bal kolaw do wer kaak Buɗ hokumiyiy inɗ barkiney. Edeɗ ko, Buɗ yaa tale amin-duwte ho ɗaate bere barkiney-ata. Ampaa kat, ɗaate jorkinte do wiktin taat ya duniin gasinte.

5 Ka seener, ay mee satkiner ka tatko, ɗu dobig min ɗatik ta geemir a ɗaa gine riy ta Buɗdi do bi kaŋco. Riy-at, ɗaa iye gamin ku berindi do Buɗdi ho ɗaaji gine satkine do bi ka zunuubinna ku geemir. ²Gay satkiner-ak nec tale amindaw ta ɗuur kuuk ibanno maanna ho jagaw, asaan ɗaar meenji oki aawaat gudurrey sooda do gamin dakina. ³Do saan ta gudurrey taat sooda-ata, illa ɗaa ginen ja *satkin do zunuubinna ku meenji, kar kat do ku geemir. ⁴Waan gediraado darjiye ziy a ɗa mee satkiner ka tatko. Illa Buɗ kat kola gemo a ɗaa gine riy-ata ar awalle, ɗa koliig *Haruun.

⁵Iisa Masi oki, ɗa meenji do darjiy ziy a ɗa *mee satkiner ka tatko. Kar gay, ɗa Buɗ kat darjiyga, wiktin taat ɗa ɗiyiiji aman :

« Kiŋke-aɗ ko Roɗdu, min yiriyta-aɗ, ɗuu ibine kadar nun ko takko. »^{‡‡}

⁶Do wer ka pey, ɗu siir do Kitamner aman :

« Kiɗ gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »^{¶¶}

⁷Wiktin taat Iisa goytu do duniiner, ɗa inditu Buɗ ho ɗa loklikiiji inɗ koriya ho inɗ

§4:7 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8.

**4:8 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.7 ho Zoozuwe 22.4.

††4:12 'lolo' : Werin daarin, ɗu kaawa a 'lando'.

‡‡5:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7.

¶¶5:6 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

zulaŋ oki. Ŋa indiig ŋaar kaak nec jiliŋ min do muuti ho do bi ka karaamin taat ŋa karmiyiig Buŋ, Buŋ cokiyyiig alinji. ⁸Ŋa Roŋ ka Buŋdi. Kar iŋ taar-ata oki, ŋa bilde karaamin iŋ botol ta taabiner. ⁹Iŋ goyiŋji, wiktin taat ŋa nectu ko tak ar kaak Buŋ rakiyo, ŋa piltu botol a gee okiŋco kuuk icit kaawoy yaa gase jile kaak goy doo. ¹⁰Buŋ diyig mee satkiner ka tatko ar kaak ŋa diyig Melkisedek-aka.

Obe kaak bombo do imaandi

¹¹Do bi ŋaar-aŋ, ni gin kaawin dakina kuuk niiko kaawe. Kar gay, gaariŋco yaa gine raŋa, asaan diŋ, kayko icdo kodok.

¹²Wiktin-an nec ko zer kuu garkiye gee. Kar sando, illa ŋuuko garkiyyiŋko pey iŋ gamin ku melen do bi ka kaaw ta Buŋdi. Kuŋko-aŋ ar koogin kuuk siya misa buwa, yampa, ande, ku gediraado teenji. ¹³Ŋaar kaak siya buwa-ak, ŋaar ar mic kaak ibanno misa maan kaak samaane iŋ kaak samaanno. ¹⁴Kar ande gay, ŋaar do gee kuuk aginda kuuk usin ko eerin gamin kuuk samaane iŋ kuuk samaanno, asaan taar ko taat ŋu gingiy do goyiŋco.

6 Ŋaar-ak, rasintey gamin kuuk melen do bi ka liisa Masi ho newsinte do gamin kuuk kuuniy do gee kuuk aginda. Gi yeepaado pey do kuuk melen-aku. Gamin-ak, ŋuur ko aŋku : ibine ho rase ka nigindi kaak iya gee do muuti, ice ka imaan taat do Buŋdi, ²bilde do bi ka batemdi^{ss}, iŋ lee ka pisindi, nooye ka gee kuuk mate ho seriin taat Buŋ asi dukume do geemir. ³Sinjinte iŋ unte ! Ŋaar-aŋ ko maan kaak gii gine ya Buŋ pilte botol.

⁴Pakiron do ŋuur kuuk yeep do goyiŋco kaak awalle. Awalle, Buŋ pilig odinco iŋ portikuwi, ŋu aawit sell-

in kaw taat asa min kuwa ho ŋu gas Ruwwin ta Buŋdi. ⁵Ŋu elit kaaw ta Buŋdi iŋ galilti ho ŋu aawit gudurre ta goye ka marbinto kaak iŋ imaan. ⁶Kar iŋ taar-an oki, ŋu yeep do goyiŋco kaak awalle. Gee-ak, gi gediraado pey iyiŋco ka seeriŋkar a ŋuu jipte goyiŋco. Ya ampa-ak, ar ŋuur maaniico doodaag pey Roŋ ka Buŋdi ka etor ho ŋu iyaaji sokaŋ do uŋco ka geemir.

⁷Ka seener, morig kaak aay amay ho niyaaco gamin samaane do ŋuur kuuk gawnaaga-ak, Buŋ barkiyya. ⁸Kar gay, morig kaak amil pompal kuuk gin jamay wala rapiŋga-ak, ŋa ginno paydiney. Dakji sood di, ŋuu muwiŋji ho ŋu-uji diye ako a ŋuu idiŋ tak-tak.

⁹Gem kol siŋtay, ya ni kaawa ampa oki, ni iban tak kadar botol taat ku ictu-an samaane. Taar ko taat iya gee do jilindi. ¹⁰Ka seener, Buŋ, ŋaar ginno gamin kuuk bal botol. Ŋa rawtaatdo riyko ho ele kaak ku gaartu iŋ sinji ho ku gaariy yoo diŋka do geenji. ¹¹Kar maan kaak ni rakiy minninkon gay, illa kuu zeede kuu obin imaanko yoo do gaasuwar. Ampaa kat, maan kaak ku eriy iŋ imaanko yaa ase tak do weriy. ¹²Yampa, dakoŋ ginenna zegilay. Kar gay, icon botol ta ŋuur kuuk aamine ho ica subirraw. Gee-ak gasaag maan kaak Buŋ kaawtu a ŋaaco bere.

Maan kaak Buŋ kaawtu a ŋaa bere do geenji

¹³Ku iban kadar wiktin taat Buŋ kaawiji do Ibraayim a ŋaaji bere maanna, ŋa togiltu iŋ siŋ ku meenji. Ŋa togiltu iŋ sinji-ak asaan ginno waan kaak tatik pakgiga. ¹⁴Ŋa togiltu aman : « Ka seener, naan barkiye dakina ho naa wadiriŋ kooginaŋ. »* ¹⁵Min Buŋ

^{ss}**6:2** 'bilde do bi ka batemdi' : Kaaw-an, iŋ kaaw ta Grek, ta kaawa a 'bilde kaak do bi ay biyaw ta batemdi'. Wal ta raka kaawe do bi ka ay biyaw ka batem kaak kretiyyenna giniyo, wal do bi ka ay ace ka abaadin.

***6:14** Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.16-17.

togiltu pa-ak, Ibraayim subirtu kee nam ɲa gasiig maan kaak Buɲ kaawiiɲi. ¹⁶ Ka seener, ya gee togilaw-ak, ɲu togila in maan kaak tatik pakgigu. Ya ɲu togila ampa-ak, kaaw matiyo, ginno pey yeepe ka aaro. ¹⁷ Ampaa ko, wiktin taat Buɲ kaawtu do Ibraayim-ak, ɲa raka gaare waraɲ do ɲuur kuuk yaa gasin maan kaak ɲa kaawtu kadar ɲa welkaatdo kaawoy. Ansii ko, ɲa gaayiiitit do kaawoy in togiliika. ¹⁸ Ka seener, maan kaak Buɲ kaawtu ho in togiliikay, seerco makaado tak-tak, asaan ɲa gediraado raade. Ampa-ak, do ginte kuuk rasig gamin okinco a gii obe tirit do maan kaak Buɲ kaawtu ho gi eriyu, kaaw-an yaate iskinde dakina. ¹⁹ Do ginte gay, maan kaak gi eriy-ak gaayaate gi goyiy bombo ar dambi kaak awkido tak-tak. In maan kaak gi eriy-ak, gi nec aade min do maan kaak ar zimilla ho gii unje do wer kaak Buɲ goyiyo[†], atta do wer kaak *cawar aale. ²⁰ Do wer kaak cawar aale-ak ko, Iisa ogiriite, ɲa unjitu do bi kante. Ampaa ko, Iisa, Buɲ diyig *mee satkiner ka tatko kaak goy doo, ar kaak awalle, ɲa diyig Melkisedek-aka.

Melkisedek sultan ho gay satkiner

7 Awalle, Melkisedek-ak, ɲaar sultan ka Saleem ho ɲa gay satkiner ka Buɲ ka kuwa. Yiriy rakki, wiktin taat Ibraayim nosiriico do sultinay daarin ho ɲa yeeɲi min do gartar, Melkisedek ɲaamiiga ho ɲa barkiyyiga. ² Do wer-ak, min gamin okinco kuuk Ibraayim gaamtu min do gartar-ak, ɲa beriji zakaane do Melkisedek. Min gamin kuuk orok, ɲa beriji rakki rakki. Melkisedek, ɲaar sultan ka Saleem. Siɲ kuuk Melkisedek-ak kaawa a « sultan kaak hokumiya in botol, » ho kuuk a sultan ka Saleem-ak gay kaawa a « sultan ka

aapiyer ». ³ Melkisedek-ak, do Kitamner, ɲu bal kaawe a ɲa gintacco wal yaaco wal aginiyyi ku aginda. ɲu bal kaawe do bi ka weenji wala do bi ka muutuy. ɲa ar Roɲ ka Buɲdi, ɲa gay satkiner kaak goy doo.

⁴ Talon ja, tatkaw ta Melkisedek ! ɲa gem tatik nam tatte Ibraayim din sa berji zakaaney min gamnay kuuk ɲa gaamtu min do gartar. ⁵ Ka seener, koogin ku Lebi, ɲuur kuuk gina riy ta gay satkiner, in *gaanuun ka Buɲdi, ɲu gin botol ta ice zakaaner min do siɲtico, gee ku Israyeel. Kar sando, ɲuur oki min tamba ta Ibraayim. ⁶ Melkisedek, ɲaar min caar ka Lebido. Kar gay, in taar-at oki, Ibraayim berji zakaane. Kar pey min kaatiya, Melkisedek barkiyyig Ibraayim kaak Buɲ kaawtu a ɲaaji bere maanna-aka. ⁷ Kar sando, gee iban tak kadar waan kaak barkiya gem-ak, ɲaar pakgig kaak ɲa barkiyyo. ⁸ Koogin ku *Lebi kuuk ica zakaane min do siɲtico-aku, ɲuur oki mata ar geen di. Kar Melkisedek kaak Ibraayim berji zakaaney-ak gay, ɲaar goy in odinay ar kaak Kitamne kaawiyu. ⁹ Kooginay ku Lebi kuuk ica zakaan-aku, wiktin taat Ibraayim beriit zakaaney do Melkisedek, ta artacco Lebi oki berit ko tanji in pise ka Ibraayim. ¹⁰ Ibraayim-ak, ɲaar min aginiyyi ku aginda ku Lebi ho Lebi gay goy misa do maasoy wiktin taat Melkisedek ɲaamiiga.

¹¹ Wiktin taat Buɲ beriico gaanuun do gee ku Israyeel, ɲu koogin ku Lebi kat asa gine riy ta gay satkiner. Kar ya botol kat goya taat koogin ku Lebi-ak yaa necin tak riy taat Buɲ rakiyo, maa di Buɲ ɲaamiy gay satkiner ka pey ? Gay satkiner ka pey-ak, ɲaar aadfo botol ta *Haruun ar koogin ku Lebi, kar gay, ɲa aadfa botol ta Melkisedek. ¹² Kar ya ɲu makaag gay satkiner in kaak aadfa botol

[†]6:19 'maan kaak ar zimilla do wer kaak Buɲ goyiyo' : Awalle, wiktin taat ɲu piniiger ka Buɲdi, ɲu caaltu zimilla a ɲuu cigilin wer kaak cawar aale. Wiktin taat Iisa mattu ka etor, zimilla-ak eertu datko min kuwa yoo keder (Matiye 27.51).

ta pey-ak, gaanuun oki, illa ŋuu makinji.
¹³ Ya ni kaawa ampa-ak, ni kaawa do bi ka *Rabbinte. Kar ŋaar gay min caar ka Lebido, ŋa min caar ka pey. Caar ŋaar-ak, yiriy rakki, waanco bal gine riy ta gay satkiner. ¹⁴ Gee okinco iban kadar Rabbinte, ŋaar min caar ka Zuuda. Do bi ka caar ŋaar-ak, yiriy rakki, Muusa bal kaawe a ŋu gina riy ta gay satkiner.

Gay satkiner kaak goy doo

¹⁵ Ŋaar-aŋ maan kaak gi talaag waraŋ : gay satkiner kaak pey ŋu kaawiy-ak, ŋaar ar Melkisedek. ¹⁶ Ya ŋu diyig gay satkiner, ŋu bal diyin do saan ta gaanuun kaak kaawa do bi ka tambaaco. Kar gay, ŋu diyig gay satkiner, illa in gudurre ta goye kaak idaad do tak-tak. ¹⁷ Ka seener, ŋu siir do Kitamner aman :

« Kiŋ gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »[†]

¹⁸ Ampa-ak, gaanuun kaak awalle, ŋu deeyiiga asaan ŋa ginno gudurre ho ŋa bal necin riyoy. ¹⁹ Ka seener, gaanuun ka Muusa bal nece iye gee a ŋuu nece tak ar taat Buŋ rakiyo. Kar diŋ gay, ŋu gaarte maan ka erindi kaak samaan pak ka awalle ho maanna-ak gaayaate gi sinjiy moota in Buŋ.

²⁰ Pakiron oki do togiliik ta Buŋdi-ata. Gay satkiner ku awalle, ŋuur gin gay satkiner bal togiliik ar taar-anta. ²¹ Kar Iisa gay, ŋu diyig gay satkiner in togiliika wiktin taat Buŋ meenji togiliiji aman :

« Nun *Rabbin kat togile ho nu yeepaado pey aaro :

kiŋ gay satkiner kaak goy doo. »[†]

²² Paa ko, in Iisa, gi iban tak kadar jamaw taat samaan pak ta awalle yaa ase do werti.

²³ Min kaatiya, gin maan ka pey : do jamaw taat awalle-at, gee dakina gin riy

ta gay satkiner ho ay gem di rasiy do giji, asaan muut rasgig do ŋuu ginin riyco doo. ²⁴ Kar Iisa gay, do bi ka goyiŋji ka gaasdo, ŋaar gay satkiner kaak goy doo. ²⁵ Paa ko, ŋuur kuuk asa do Buŋdi in sin kunji, ŋaa gedire jilin tak-tak. Ta kuuniyту ampa-ak, asaan doo, ŋa goy mento a ŋaa inde Buŋ do saan taŋco.

²⁶ Iisa kon di *mee satkiner ka tatik kaak kuuniyte. Ŋaar goy *cawar, bal oorne do unji ka Buŋdi. Ŋa bal gine zunubinna. Ŋa goy serek min gay zunubinnar ho Buŋ coonig kuwa ka samaaner do wer kaak ŋa goyiyo. ²⁷ Iisa, ŋaar arro agindaw ku gay satkiner ku pey. Agindaw ku gay satkiner ŋuur-ak, kun kawta, illa ŋu gina ja *satkinkan do zunubinna ku maaniico, kar kat, ŋu giniy do ku geemir. Kar Iisa gay, wiktin taat ŋa bertu ziy satkine do bi kante, ŋa ginit mena rakki di gaasiititi. ²⁸ Do gaanuun ka Muusa, ŋuur kuuk ŋu leeyig meennay ku satkiner ku aginda-ak, ŋuur gee kuuk ginno gudurre. Min gaanuun ka Muusa-ak, ta togiliik ta Buŋdi kat as ba aaro. In togiliik-at, ŋaar kaak ŋa diyту doo mee satkiner ka tatko-ak, ŋaar Ronji. Buŋ ginig ŋa necit tak riy taat Buŋ rakiyo. Ŋa necit mena rakki di gaasiititi.

Iisa mee satkinte ka tatiko

8 Cokiyon, an baat ta kaawor : gi gin *mee satkiner ka tatko ar kaak gi kaawtu dak ko biy. Ŋa daktu goy ka samaaner do meeday ta ŋaar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ² Do wiktin ta Muusa, ŋu siy *kuraarin ta Buŋdi. Kar diŋ gay, mee satkiner ka tatko-ak gina riyoy do kuraarin ta taŋ. Kuraarin taar-at, *Rabbin meenji kat siyta, yampa, ŋu geenno.

³ Ay mee satkiner ka tatko, ŋu diyig a ŋaa iye gamin ku berindi do Buŋdi

[†]7:17 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

[†]7:21 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

ho ɲaaji gine *satkine. Ampa-ak, kante oki, illa ɲaa gine maan ka berindi. ⁴Kar ya mee satkinte ka tatiko-ak kat goy do kidar, ɲa ginaado tak-tak riy ta gay satkiner, asaan kuuk gina riy ta satkiner ar taat *gaanuun kaawtu-ak, ɲuur goy ko. ⁵Ar gem taliiy kelmoy do sawwapa, riy ta gay satkiner-ak sa, taar ar kelim ta riy ta taɓ ɲu giniy do wer kaak Buɲ goyiyo. ɲaar-aɲ ar maan kaak kuuniyji do Muusa do wiktin taat ɲa siyiy kuraarin do Buɲdi. Do wiktin taar-at, Buɲ kaawji aman : « Ya ki siya kuraarne, zeedu kii siyin ar taat nu bayniiji ka dambar-aka. »⁸ ⁶Diɲ gay, riy taat Buɲ gaariiji do Iisa Masi-at, taar pakgit taat awalle serek. Kar jamaw taat ɲu diyig Iisa Masi datik ta geemir in Buɲ gay, taar oki pakgit taat awalle serek. Asaan in jamaw-at, maan kaak Buɲ kaawtu a ɲaa gine pakgit ɲaar kaak ɲa kaawtu awalle do gaanuundi.

Jamaw ta awalle in ta marbinto

⁷Ka seener, ya jamaw ta awalle-at kat necit ko riyti, maman Buɲ yaa obe jamaw ta pey ? ⁸Kar sando, Buɲ leesco do geenji aman :

« Nun *Rabbin kat kaawaw :
do menaw kuuk yaa ase-aku,
naa obe jamaw ta marbinto
in gee ku Israyeel ho in ku Zuuda.

⁹Jamaw taar-at arro taat nu obtu in aginiyco
wiktin taat nu imiliig min darre ta Meser
ho nu ogiriico.

Uudin taat ɲu bal karmiyin jamaw-ata,
nun Rabbin kat kaawaw, nun oki
newsico kopo.

¹⁰Nu kaawa pey aman :
do jamaw taat naa obe in gee ku
Israyeel-an,
ya menaw ɲuur-ak bire,

naa unjin gaanuundu do kayco
ho naa diyin do gelbinco.

Naa gine Buɲco

ho ɲuur gay yaa gine geendu.

¹¹Yoo waan minninco ucaado inde giji
wal sinji

a ɲaaji gaare botol taat ɲaan ibinindu.

Asaan okinco, ɲuun ibinindu,
min kuuk aginda yoo kuuk ɲaada.

¹²Naaco saamiyin niginco okinji
ho zunubinnico gay, nu icaado pey bico
tak-tak. »^{**}

¹³Ya Buɲ kolaat jamaw-at a ta marbinto,
ɲaar-ak, ar ɲa ginit taat awalle-at maan
kaak taay ko. Kar sando, maan kaak
taaye ho zaɓ-ak, ɲaar baay gaay ko bire.

Abaadin ta awalle

9 Do jamaw ta awalle-at, Buɲ ber
*gaanuun kaak gaara maman gee
yaa abdiyinni ho goy pey wer ka
abaadiner kaak ɲu siytu. ²⁻³Do wer ka
abaadiner-ak, ta kuraarin taat dukum
deelna seera in zimilla. Do deel taat bitta
taat ɲu koliiy « *wer kaak cawar », ɲu diy
maan ka hadinner binɲay peesira kuuk
gin gindiski ho oba ako. Ta gin oki taabul
kaak ɲu liyiy mappa kaak ɲu beriy satkin
do Buɲdi. Do deel ta atta taat ɲu koliiy
« wer kaak cawar aale », ⁴ta gin taabul
ka daabner kaak ɲu onniy *dokkanne.
Ta gin oki *sandumne taat gaara jamaw
taat Buɲ obtu in geenji. Sandumne-at, ɲu
siyiit in atay ho aarti gay daabne. Do atti
ka sandumne-at, ɲu diy parik ka daab-
ner kaak gin tee kaak ɲu koliiy « maan*
» ho in kunɲin ka *Haruun kaak imil
booyaw. ɲu lee pey tariɲilna kuuk Buɲ
siirtu gaanuunji ka jamaw ho ɲa beri-
ijiig do Muusa. ⁵Do kaati ka sandumner,
gin gamin seer kuuk ɲu siytu in daabne.
Gamin-ak, ar *ɗubal ku Buɲdi kuuk ɲu
kolaag « seruubinna » ho ɲu gaara kadar

⁸8:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 25.40.

^{**}8:12 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.31-34.

Buɲ goy dɔ wer-aka. Kelim ta gezgirco gootaag kaati ka sandumne-ata.^{††} Kar diɲ gay, wiktin ginno taat naako osiɲ kaawin-aɲ rakki rakki.

⁶Gamin okiɲco-aɲ, ɲu leeyig iɲ botilco dɔ kuraarin taat ɲu siytu dɔ Buɲdi ho kun kawta, gay satkiner unjigiy dɔ wer ka bitta-aka a ɲuu gine riyco.^{‡‡} ⁷Do deel ta atta gay, illa mee satkiner kaak tatik di unja keeji, mena rakki di dɔ elgol. Wiktin taat ɲa unja dɔ wer-ak, illa ɲa iya baar kuuk ɲu gintu *satkin dɔ Buɲdi. Baar-ak, ɲa beriig dɔ Buɲdi dɔ nige ka meenji ho iɲ nige ka geemir kaak bal niyinco.^{¶¶} ⁸Iɲ maanna-aɲ, Ruwwin ta Buɲdi gaariite kadar wiktin taat kuraarin taat ɲu siytu awalle goy misa, waan ginno botol taat ɲaa unje dɔ wer kaak *cawar aale kuwa ka samaaner. ⁹Gamin-aɲ gaara maan kaak kuuniya diɲka : gee kuuk abdiyaag Buɲ, ɲuur bera bere ho gina satkinkan dɔ Buɲdi. Kar gaminco-ak necaado ginin pikirrico tak ar taat Buɲ rakiyo. ¹⁰Gamin-ak, ɲuur ko kaawin kuuk dɔ bi ka teendi ho ka seendi, iɲ ay ace kaak ɲu aciyo. Kaawin-aɲ, ɲuur dɔ bi ka gamin kuuk gee talaagu di. Aadanna-ak, ɲuu goye kee nam wiktin taat Buɲ asiɲ makiɲ iɲ kuuk marbinto^{§§}.

Masi ber ziy satkine dɔ saan tante

¹¹Kar Iisa Masi gay bayin ar *mee satkiner ka tatko a ɲaate bere gamin kuuk samaane kuuk goy ko. ɲa unje dɔ kuraarin taat pakgit serek taar taat ɲu siytu keder ho taat nec tak ar taat Buɲ rakiyo pakgita oki. Kuraarin taat ɲa

unjitu-at, ɲu geenno kat siyta ho min gamin kuuk Buɲ kilgiytu dɔ duniiner-an, taar ginno. ¹²Masi unje mena rakki di dɔ *wer kaak cawar aale-aka. Do wer-ak, ɲa bal iye baar ku awgir wala ku aj-jalinnar a ɲaa bere dɔ Buɲdi. Kar gay, ɲa ber baar ku meenji kuuk min dɔ saan tante. Taar-an nec ko yaate jilinte tak-tak. ¹³Do aadin ta *Yuudinnar, ɲu erga baar ku awgir iɲ ku barkiydi dɔ geemir a ziɲkico yaa gine cawar. Ampaa di, berka oki, ɲu eriita ho butti gay, ɲu kokiriy dɔ geemir. Ya gamin-aɲ kat nec ginin zi ka gemor *cawar oki, ¹⁴baar ku Iisa Masi gay pakgig serek ! Iisa Masi, iɲ gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi taat goy doo, ɲa bertu ziy dɔ Buɲdi ar satkin taat nec tak ar taat Buɲ rakiyo. Ampaa ko, iɲ baariy, pikirrite yaa gine cawar min gamin kuuk iya gee dɔ muuti. Ansii kat, gii nece gine riy dɔ Buɲ kaak goy mento.

Jamaw taat Buɲ dɔuntu iɲ baar

¹⁵Iisa Masi, dɔ jamaw ta marbinto-at, ɲaar ko goy datik ta geemir iɲ Buɲ. ɲa goy datikco a ɲuur kuuk Buɲ koltu-ak yaa gase haginco min gamin kuuk Buɲ kaawtu a ɲaaco bere dɔ geenji. Gamin-ak, ɲuur goy doo. Gee-ak gin botol taat ɲuu gasin haginco-at dɔ saan ta muut ta Iisa. Asaan iɲ muutuy-at ko, ɲa jiliig gee min dɔ nigiɲco kaak ɲu nigtu dɔ jamaw ta awalle. ¹⁶Ya waan kat siirig malley okiɲji dɔ katkitdi, wiktin taat ɲu raka deediɲ dɔ kooginay-ak, illa ɲuu ibine ja kadar ɲa mat ka seener. ¹⁷Ka seener, maan kaak ɲu siirtu dɔ katkitdi-ak, ɲu deedaagdo ya meenji goy misa iɲ odi-

^{††}9:5 'kaati ka sandumner' : Do aadin ta Yuudinnar, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy dɔ wer kaak cawar aale-aka ho ɲa ergigiy baar dɔ kaati ka sandumner-ata. ɲaar-aɲ maan kaak gaara kadar zunuubinna ku gee ku Israyeel, Buɲ saamiycogu (Ekzood 25).

^{‡‡}9:6 Wer ka gase kaawor dɔ Nombir 18.2-6.

^{¶¶}9:7 Wer ka gase kaawor dɔ Lebitik 16.2-34.

^{§§}9:10 'kuuk marbinto' : Anne-aɲ kaawa dɔ bi ka Jamaw ta marbinto taat Buɲ obtu iɲ gee iɲ botol ta Iisa Masi.

nay, illa ya ɗa mat ja. ¹⁸Ansii ko, jamaw ta awalle ictu riyti-ak, illa in baar kuuk ɗu ergiy-aku. ¹⁹Ka seener, wiktin taat awalle Muusa uctu do unɗo ka geemir, ɗa garkiycoɗ ja ay maan kaak Buɗ rakiy ɗuu gine. Min ɗa garkiycoɗa, ɗa ictu baar ku ajjalinnar in ku awgir, amay, law ku dindiko ho leeg ta pom-pil kaak ɗu koliig Isoop. Kar ɗa ergiico baar do gee okiɗo ho ɗa ergiitit oki do maktumne taat ɗa siirig gaanuun-aka. ²⁰Wiktin taat ɗa ergiico, ɗa kaawiy aman : « ɗuur-aɗ baar kuuk gaara jamaw taat Buɗ obtu in kuɗko a kuu karmiyinti. »* ²¹Min Muusa ergitu baar do geemir ho do maktumner-at, ɗa ergitu pey do kuraarin taat ɗu siytu do Buɗdi ho do gamin ku abaadiner okiɗo. ²²Ka seener, gaanuun kaawa a anuwco ta gamnar giniy *cawar-ak, illa in baar ja. Ansi-ak, bal miɗe ka baarir, yoo waan gasaado saamiye ka zunuubinnay.

Satkin ta Iisa Masi sooya zunuubinna

²³Gamin kuuk goy do kuraarin taat ɗu siytu do Buɗdi kuuniyту *cawar-ak, illa in *satkine. Kar gay, ar taat gi kaawtu ko, gamin-ak, ɗuur ar kella ku gamin kuuk goy kuwa-aku. Ya gamin kuuk keder kat kuuniy cawar-ak illa in satkin ja, maaniico gamin kuuk kuwaɗ gay yaa kuuniye cawar-ak, illa in satkin taat samaan pak satkinkan kuuk ɗu giniy keder-aku. ²⁴Ka seener, *Masi bal unje do kuraarin taat geen di siytu, taat ar kelim ta wer kaak kuwa-aka. Kar gay, ɗa unje do taar ta taɓ kuwa-ata ho diɗ ɗa goyiy do unji ka Buɗdi do bi kante. ²⁵Awalle, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale in baar ku mallel. Kar Masi gay, tanji paado. ɗa bal unje ka samaaner dees dakina a ɗaa bere ziy satkine. ²⁶Yampa, ta-aɗ ɗa taabiy taaɓin ta muuti dees dak-

ina min kilgiye ka duniiner. Ya taɓ gay, do wiktin ta ba aaro, ɗa bayin mena rakki di a ɗaa sooyin zunuubinna ku geemir in satkiney. ²⁷Buɗ gintu a gee okiɗo yaa mate mena rakki di, kar kat, ɗaaco dukume seriine. ²⁸Ampaa ko, Iisa Masi oki bertu ziy satkine mena rakki di a ɗaa sooyin zunuubinna ku gee dakina. Wiktin taat ɗaa bayne ka seerinɗar, ɗa asaado pey sooyin zunuubinna ku geemir, ɗaa ase a ɗaa jiliɗ ɗuur kuuk eraaga.

Satkin ta Iisa Masi taat mena rakki di

10 Ka seener, *gaanuun ka Muusa, ɗaar ar kelimco di ta gamin kuuk yaa ase neginda. Kar gay, ɗa arro sawa-sawa in gamin okiɗo kuuk goy kuwa-aku. Ampa-ak, ya gee gina *satkinkan ɗuur-ak di elgin in elgina, ɗuur kuuk bariya botol a ɗuu sinje moota in Buɗ-ak, gaanuun necaado tuk, ɗaa giniɗo ɗuu nece tak ar taat Buɗ rakiyo. ²Yampa, ya satkinkan-ak nec ko ɗuu kuuniye *cawar do unji ka Buɗdi-ak, ɗuu ibinin cawirkuwco ho ɗuu rasiɗ satkinkan-aku. ³Ka seener gay, satkinkan-ak, illa ɗu iyaag gee ay elgo, ɗu moyig zunuubinnico. ⁴Asaan baar ku awgir in ku barkiydi, ɗuur bal gine gudurre tak-tak taat ɗuu ace zunuubinna.

⁵Do saan taar-an ko, wiktin taat Iisa Masi rakiy ase do duniiner, ɗa kaawiji do Buɗdi aman :

« Ki bal rake a ɗuun gine satkine wala ɗuun iye bere, kar gay, ki pinig zir.

⁶Ki aacaydo in satkin ta mallel taat ɗu eriyjin wala in satkinkan kuuk ɗu gintu do bi ka zunuubinnico.

⁷Hiyya, nu kaawtu aman :

“ Buɗdi ! Nun ko-aɗka.

*9:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.8.

Nu as gine maan kaak ki rakiyo.

Hii, nu as ar kaak ŋu siirtu do bir do Ki-tamner. ” »[†]

⁸Do wer-ak, ŋa teestu ja kaawe aman : « Ki bal rake a ŋuun gine satkinkan, ŋuun iye bere, ŋuun ere malle, ŋuun bere satkine do bi ka zunubinnar. Kiŋ gay bal aaciye iŋ gamin-aŋku. » Kar sando, gaanuun ka Muusa kaaw a ŋuu giniŋ gamin-aŋ okiŋco. ⁹Kar ba aaro, *Masi kaawtu pey aman : « Buŋdu ! Nun ko aŋka. Nu as gine maan kaak ki rakiyo. » Wiktin taat ŋa kaawtu pa-ak, ŋa as deen satkinkan kuuk awalle ho ŋaa maŋ iŋ tanji. ¹⁰Ansii ko, iŋ niyin taat Buŋ ictu, Iisa Masi bertu ziy satkine mena rakki di gaasiititi a ŋaa aciŋ zunubinnite, gii gine cawar do uŋji.

¹¹Kun kawta, gay satkiner ku *Yu-udinnar okiŋco gingiy riyco iŋ ka peyiŋco. ŋu gingiy satkinkan ŋuur-ak di doo. Kar satkinkan-ak gay gedarro tak-tak imiliŋ zunubinna ku geemir. ¹²Kar Iisa Masi gay, satkiney tanji, taar mena rakki di gaasiititi ho ta goy doo. Min ŋa berig ziy satkin do zunubinna ku geemir, ŋa daktu diy baay ka samaaner do meeday ta Buŋdi. ¹³Diŋ ŋa yoka a Buŋ yaaco nosire do adiney, ŋuu gine wer ka lee asiŋji. [‡]¹⁴Ampaa ko, iŋ satkiney taat mena rakki di-at, ŋa gintu a ŋuur kuuk ŋa ginaag cawar-ak yaa nece tak do werco doo.

¹⁵Taar-an ko taat Ruwwin ta Buŋdi oki kaawiite. Ta teestu ja kaawe aman :

¹⁶« *Rabbin Buŋ kaaw aman :

“ Ya menaw ŋuur-ak bire, naa obe ja-maw iŋ ŋuura.

Do jamaw-at, naa uŋjiŋ gaanuundu do kayco

ho naa diyin do gelbinco. ”

¹⁷ŋa gaaytu pey aman :

“ Naaco saamiyiŋ nigiŋco okiŋji

ho zunubinnico gay, nu icaado pey bico tak-tak. ”[¶] »

¹⁸Ka seener, ya zunubinnico kat ŋu saamiycogu, satkinkan bal gine pey galilco.

Diye ka gelbiner iŋ Buŋ

¹⁹Ampa-ak, gem kol siŋtay, iŋ baar ku Iisa kuuk ŋa bertu satkin-ak, gi gin botol taat gii uŋje do wer kaak *cawar aale-aka. ²⁰Iŋ ziy ka meenji, ŋa pilte botol taat gii aade min do maan kaak ar zimilla kuuk gootig wer kaak cawar aale-aka. Botol taat ŋa piltu-at, taar marbinto ho ta bera goye kaak taŋ. ²¹Ansi-ak, gi gin *mee satkiner ka tatko kaak tala do kaay ka *ger ka Buŋdi kaak kuwa ka samaaner. ²²Ampa-ak, siŋjinte moota do uŋji ka Buŋdi iŋ gelbin rakki bal kolaw do saan ta imaante. Siŋjinte iŋ gelbin kaak ac min pikirre taat jookumo ho iŋ ziŋka kuuk ac iŋ amay kuuk cawar. ²³Obinte tirit do maan kaak gi eriy iŋ imaante ho gi gaariy-aka, asaan Buŋ necaat tak taat ŋa kaawtu. ²⁴Bariy-inte botol taat gii iskiguwe ziŋkite a gii elguwe benannite ho gii ginguwe gamin kuuk samaane. ²⁵Numinte kaak gi numgiy-aŋ, dakinte rasiŋjido ar gee daariŋ rasiyo. Kar gay, iskinte ziŋkite do imaan ho gininte gaay iŋ gaayo, asaan ku iban ko kadar yiriy ta *Rabbiner, taar gaay ko.

²⁶Ya waan ibingit seen ta Buŋdi kat ŋa wakila gine zunubinna iŋ niyiney, ginno pey satkin ta saamiye zunubinnar. ²⁷Waanna-ak, taat dakji-at, illa ŋaa ere iŋ kolaw yiriy taat Buŋ yaa dukume seriine. Yiriy taar-at, ak taat girzaŋ-at yaa idiŋ jot, ŋuur kuuk newsiji kop do

[†]10:7 Wer ka gase kaawor do Soom 40.7-9.

[‡]10:13 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

[¶]10:17 Wer ka gase kaawor do Jereemi 31.33-34.

Bun̄di. ²⁸Ŋaar kaak ɲepidig *gaanuun kaak Muusa siirtu, ɲuu deen̄ji bal kaawo ya saadinna seer wal subba goya. [§] ²⁹Kar dō tan̄koɲ gay, ɲaar kaak yilaag Roɲ ka Bun̄di, kaak talaag baar ku lisa ar ɲu maan kaak maala ho kaak ginaat bees Ruwwin ta Bun̄di taat bera barkine, ku pakarro kadar tan̄ji-at yaa gine rad paka wal maman ? Baar ku lisa, ɲu ɲuur dōo di baar ku jamaw ta marbinto kuuk ginig gee cawar-aku ? ³⁰Ka seener, gi ibingig ɲaar kaak kaaw aman : « Ŋa nun meendu kat yaa yeepin taat ɲu nigtu. Ŋa nun meendu kat yaa kappiyin kaaco dō taat ɲu gintu. »^{**} Kar ɲa diytu pey aman : « *Rabbin Bun̄ yaa dukume seriin dō geen̄ji. »^{††} ³¹Rad̄ji aale dō ɲaar kaak gal dō pise ka Bun̄ kaak goy mento !

³²Kar gay pakiroɲ dō goyiɲko kaak awalle wiktin taat Bun̄ piliig kayko. Do menaw ɲuur-ak, gee taabiɲiɲko dakina ho in̄ taabin taat ginko dakin-at oki, kuɲ gay subire. ³³Werin daarin̄, ɲu wariɲko ho ɲu taabiɲiɲko dō uɲco ka geemir. Kar werin daarin̄ gay, ku galiy uciy in̄ ɲuur kuuk ɲu taabiyaag pa. ³⁴Ka seener gay, taabin ta ɲuur kuuk ɲu taabiyaag dō dajaayner, ku aawaat dō ziɲkiko ho wiktin taat ɲu sokiig gaminko, ku rascog in̄ aditko kuuk portiko. Aditko portik-ak asaan ku ibin kadar ku gin gamin kuuk samaan paka ho kuuk yaa taaye doo. ³⁵Ampa-ak, maan kaak ku eriy in̄ imaan-ak, dakon̄ rasiɲjido. Asaan in̄ ɲaar ko, kuu gasin haginko dakina. ³⁶Ya ku raka necin taat Bun̄ rakiyo ho kuu gasin̄ maan kaak ɲa kaawtu a ɲaako bere-ak, illa kuu ice subirraw ho kuu goye bombo. ³⁷Ki-tamne kaaw aman :

« Pey dak mena sood di, sood tak-tak^{‡‡}, ek di, ɲaar kaak yaa ase-ak, yaa ase. Ŋa taayaado.

³⁸Gem kaak jaawa un̄tu in̄ botol yaa goye dō saan ta imaan̄ji.

Kar ɲaar kaak yeepa aar gay, adir ginaado gal in̄ ɲaara. »^{¶¶}

³⁹Do tanten̄ gay, gi attanno in̄ gee kuuk yeepa aaro ho baayiy tare ziɲkico-aku. Kar gay, gi atta in̄ ɲuur kuuk diya gel-bince in̄ Bun̄ a ɲuu gase jile.

Imaan ta gee ku awalle

11 In̄ botol ta imaan, gi gin ko maan kaak gi eriyo ho gi ibinig ko tak maan kaak gee talgigdo. ²Do bi ka imaanco ta gee ku awalle ko, Bun̄ gaartu kadar adiy portik in̄ ɲuura.

³In̄ imaan ko, gi ibintu waraɲ kadar Bun̄ kilgiyig gamin okiɲco kuuk goy kuwa ho keder in̄ kaawoy. Ampaa ko, gi ibintu kadar gamin okiɲco kuuk gee talaagu asa min ɲuur kuuk gee talgigdo.

⁴In̄ imaan, Abeel bertu *satkin dō Bun̄di taat pakgit ta Kayen. Do saan ta imaan̄ji-at ko, Bun̄ meen̄ji ooyit satkiney ho ɲa taliig a ɲa goy in̄ botol dō un̄ji. Abeel, ɲaar mate. Kar dō bi ka imaan̄ji taat ɲa gintu-at, ɲa kaawaate yoo diɲka.

⁵In̄ imaan, wiktin taat Henok goyiy in̄ odinay, Bun̄ cooniig kuwa in̄ ɲaara. Ampaa ko, ɲa pakiig min dō muuti. Yoo waan sa bal gasin̄ji, asaan ɲa diyiig dō serpey. Ka seener, min Bun̄ bal coonin̄ misa, Kitamne kaaw a Bun̄, adiy portik in̄ ɲaara.^{§§} ⁶Yampa, Bun̄, adiy ginaado portik in̄ gem kaak ginno imaan. Ka seener gay, ɲaar kaak raka sin̄je moota in̄ Bun̄, illa ɲaa ooye kadar Bun̄ goya ho kadar

[§]10:28 Wer ka gase kaawor dō Deteronoom 17.6.

^{**}10:30 Wer ka gase kaawor dō Deteronoom 32.35.

^{††}10:30 Wer ka gase kaawor dō Deteronoom 32.36.

^{‡‡}10:37 Wer ka gase kaawor dō Ezaayi 26.10.

^{¶¶}10:38 Wer ka gase kaawor dō Habakuuk 2.3-4.

^{§§}11:5 Wer ka gase kaawor dō Zeneez 5.24.

ɲaaco gaarin sellinƙuwiƴ do ɲuur kuuk bariyaaga.

⁷ In imaan, Nowe iciig taay'e ka Buɗdi do maan kaak yaa ase neginda ho kaak gee talgigdo misa. Ampaa ko, ɲa siytu markab tatko a ɲaa jiliɲ geenji ku geriy. In maan kaak ɲa gintu, ɲa gaartu kadar gee ku duniiner, ɲuur jookumo. Ho in botol ta imaanji, Buɲ taliig a ɲa gem kaak goy in botol do unji.

⁸ In imaan, Ibraayim iciit kaaw ta Buɗdi wiktin taat ɲa koliiga. ɲa uctu min darrey ho ɲa deettu do darre taat Buɲ kaawtu a ɲaaji bere. Kar do deetinji, ɲa ibanno wer kaak ɲa baayiyo. ⁹ In imaan, Ibraayim daktu goy ar awraatince do darre taat Buɲ kaawtu a ɲaaji bere. ɲa daktu goy do kuraarner. Isaaka in Yakuub oki atta in Ibraayim do maan kaak Buɲ kaawtu a ɲaaji bere-aka ho ɲuur sa goy in kuraarnay di ar Ibraayim. ¹⁰ Kar Ibraayim gay era geeger kaak Buɲ meenji pakirtu do piniɲi ho ɲa meenji Buɲ kat kaak yaa piniɲi. Geeger-ak bombo ho eezaado tak-tak.

¹¹ In imaan, Zaara daaciy ta Ibraayim, ya ta mogina ho ta zaɓe oki, ta weetu ho ta gintu atan geemir. Ta weetu-ak, asaan ta amniy tak-tak in ɲaar kaak kaawit kaaw-ata. ¹² Ansii ko, min gem rakki kaak zab ko tak-tak amiltu tamba dakinna ar kaalna wal ar yir kaak do bi ka barrer ho gem gedarro osinji.

¹³ Gee-ak okinco obit imaan bombo yoo muutco. Kar gay, gamin kuuk Buɲ kaawiico-ak, ɲu bal taliɲ ɲu as do werco. Kar gay, ta ar ɲu talig ko gamin-ak min serek ho ginco gala. Paa ko, ɲu ibintu kadar ɲu goy ar awraatinna ho marti do duniiner. ¹⁴ Kar ya ɲu kaawa pa-ak gaara waraɲ kadar ɲu bariya darre ta maaniico. ¹⁵ Darre taat ɲu bariyi-at, ta

darre taat ɲu rastudo-ata. Yampa, ta-ay ɲu yeepe. ¹⁶ Kar gay, darre taat ɲu bariyi-at, ta darre ta taɓ taat goy ka samaaner. Do bi ɲaar-ak ko, Buɲ ginno sokaɲ taat ɲu kolin a ɲa « Buɲco ».

¹⁷ In imaan, Ibraayim berig ronji satkin do Buɗdi wiktin taat Buɲ rakiy tale baay. In maan kaak awalle Buɲ kaawiiɲi a ɲaaji gine oki, Ibraayim ooytu berin ronji kaak dangiro*. ¹⁸ Ka seener gay, min awalle, Buɲ kaawji aman : « In ronji Isaaka kat, baay yaa miine in koogina ar kaak nu kaawiiɲi. »† ¹⁹ Kar Ibraayim gay pakirtu kadar Buɲ gin gudurre taat ɲaa nooye gem min do muuti. Do saan taar-an ko, Buɲ beriiɲiig ronji ar ɲa yeeɲig min do muuti.

²⁰ In imaan, Isaaka barkiyiig Yakuub in Ezaayu do bi ka maan kaak yaa ase neginda.

²¹ In imaan, Yakuub, do wiktin taat menuwiƴ gaay gaase, ɲa barkiyiig kooginay ku Yuusup rakki rakki. Min ɲa barkiygu, ɲa denjirtu in donkiloy ho ɲa ontu abdiye Buɲ.

²² In imaan, Yuusup, do wiktin ta ɲa rakiy mate, ɲa kaawtu a gee ku Israyeel asa amile min darre ta Meser. Kar ɲa bertu izinne do maan kaak ɲuu gine in kaasiy.‡

²³ In imaan, min Muusa ɲu weeyiiga, aginiyiɲi cigiliig nam koyin subba. ɲu gintu pa-ak, asaan ɲu tal samaanuwiƴ ho ɲu bal gine kolaw do taat sultan kaawtu.

²⁴ In imaan, min Muusa gin ko tatiko, ɲa rakaado a ɲuu kolin pey a ɲa ronji ka romoy ta Sultan ka Meser. ²⁵ ɲa icit taabin in gee ku Buɗdi. ɲa tal kadar taabin-at guna min galal ta duniiner taat do menuwir di ho taat iyaag gee do zunuubinnar. ²⁶ Kar do ta Muusa gay, ɲa icit taabine ar taat Iisa Masi asiƴ aawe

*11:17 'dangiro' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

†11:18 Wer ka gase kaawor do Zenenez 21.12.

‡11:22 Wer ka gase do Zenenez 50.24-25.

ho ɲa talaat ar maan kaak pakgig malle ka Meser serek. Asaan ka seener, ɲa tala maan kaak Buɲ asiji bere neginda.

²⁷ In imaan, Muusa amiltu min Meser ho ɲa baltu gine kolaw do dapinko ta sultan. ɲa peytu bombo ar gem kaak talaag Buɲ kaak gee talgigdo. ²⁸ In imaanji, Muusa iidiytu iidin ta *Paakdi ho ɲa kaawiico do gee ku Israyeel a ɲuu ooye baar do botilay ku geriyo. Ampaa kat, *ɗubil ka Buɲdi gay dee geemir baltu deen awaw ku miday ku gee ku Israyeel.

²⁹ In imaan, gee ku Israyeel aaliig barre ka Dindiko bal boose ka asinco. Kar min gee ku Meser raka aalen gay, amay teeyig okinco.

³⁰ In imaan, durdurre ka geeger ka Zeriiko eeztu. Gee ku Israyeel jarbig¹ geeger-ak mena bijigiy, kar yiriy ta peesirinkar gay, wiktin taat ɲu jarbiyak, durdurre-ak eeztu dizic. ³¹ In imaan, azbinca rakki siɲti Raab baltu mate in ɲuur kuuk newsiji kop do Buɲdi, asaan ta obig samaane ɲuur kuuk gee ku Israyeel ɲaamtu a ɲuu tale baat ta darrico.

³² Naa kaawe pey maa ? Wiktin ginno taat naako ose rakki rakki do bi ka Zedeyon, Baraak, Somsom, Zepte, Dawuud, Samiyeel ho nabiinna daarin oki. ³³ ɲuur oki, in imaan taat ɲu gintu, ɲu ictu darrinay, ɲu hokumiyiy in botol, ɲu gasit taat Buɲ kaawtu a ɲaaco bere ho ɲu sokumiig binjiko ku boornar. ³⁴ ɲu deet ak ta oba bilim-bilim, ɲu waal min aside ka *seepiner, ya gudurrice arme oki, ɲu gas gudurre min do Buɲdi, ɲu gintu gee kuuk siɲco alaw do gartar nam ɲu atik askirna dakina ku darrinay ku pey. ³⁵ In imaan, daad gasiig pey geenco kuuk mate do wiktin taat ɲu nooytu.

Kar daarin gay, ɲu gaarcot ko gaare nam ɲu mattu. Ya waan raka jilincok oki, ɲu poocaw, asaan ɲu raka gase

maan kaak taɓ paka. Maanna-ak, ɲaar ko nooye kaak Buɲ asiy nooyinco. ³⁶ Pey daarin, ɲu ajimiyig ko ajimiye ho ɲu koocig in kordingo, kar daarin, ɲu du-unig in jinzirre ho ɲu unjiig dajaayne. ³⁷ Pey daarin, ɲu zeerig in dambay nam ɲu deeyiigu, daarin, ɲu gerkidig gerkidé nam ɲu dukumiig seera, ho daarin gay, ɲu deeyig in seepine. Pey daarin bal gine geray, ɲu jaawa anne anne, ke-suun teeco saaro nam ɲu duuna zamam ku awgir di. Gee-ak pokirna tak-tak, ɲu taabiyaagu ho ɲu gaaraacot ko gaare. ³⁸ Gee ɲuur-ak, sellinkuwco dakina nam duniin sa bal nece ooyinco ! ɲu jaawa anne-anne do kalaaner, ka dambiniidi, do girpiniydi² ho do biddindi.

³⁹ Gee-ak, okinco, in imaanco taat ajbiyig Buɲ-ak oki, ɲu bal gasin maan kaak ɲa kaawtu a ɲaaco bere. ⁴⁰ Ka seener, Buɲ siyaate maan kaak samaan aale pakgig gamin okinco. ɲa raka a gee-ak yaa nece tak ar kaak ɲa rakiyo. Kar gay, ɲu gediraado nece tak bal ginte.

Diye ka gelbiner in Iisa

12 Talon ja imaan ta gee kuuk gi kaawtu dak ko bico-an ku ! ɲuur ar saadinna kuuk leyinte datko. Saadinnuwco-at, ɲu gaaraat in goyinco kaak samaane do botol ta imaandi. Do saan taar-an gay, rason gamin okinco kuuk todaate sinje do goyinte kaak do botol ta Buɲdi. Rason oki zunuubinna kuuk daanaate melen paa di ho zeedinte do gad kuuk Buɲ kaawiite. ² Pakirinte doo do Iisa, ɲaar kaak durcit baat ta barar ta imaante ho kaak yaa gininti taa nece do wertu. Ka seener, galal taat ɲaa aawe do gaasindi-at, ɲa ibinit min awalle. Gee talaat muut ta ka etor ar maan ka sokan. Kar Iisa gay isigigdo tuk. Ampaa ko, ɲa ooyiit muut-ata. Kar diɲ

¹11:30 'jarbe' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kaare'.

²11:38 'do girpiniydi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'do pugurumnyiidi'.

gay, ɲa diy baay ɗo meeday ta Buɗɗi, wer kaak Buɗ hokumiyo.

³Talɔɲ ja mamam Iisa ictu subirraw wiktin taat gay zunuubinnar taabiɲiiga. Ampa-ak, zeedɔɲ ku rasiyɗo taabin yaa patiye kayko nam imaanko yaa oole.

⁴Asaan ɗo taasɲkiko taat ku taasɲiy in zunuubinna, ku bal taasɲe misa yoo ɗo muuti. ⁵Ku rawtig ko taaye kaak Buɗ taayɲko ar ɲa taaya kooginay-aka walla ? ɲa taayɲko aman :

« Gem kol ronji, ya *Rabbin diyaacin ɗo botildi, dak talinɲido taayɲji-ak ar maan ka maala.

Ya ɲa leesaajɲ oki, zinɲan yaa oolenno.

⁶Asaan ɲaar kaak Rabbin diyyi ɗo botildi-ak,

ɲaar ko kaak ɲa elgiyo

ho ɲaar kaak ɲa taabiyyi-ak,

ɲaar ko kaak ɲa taliy ar ronji. »**

⁷Icoɲ subirraw ɗo taabinko, asaan in taar ko, Buɗ diyiiko ɗo botildi ar kooginay. Yampa, ɲa maa micir kaaktacco diygigɗo ɗo botildi ? ⁸Ya Buɗ diygikonno ɗo botildi ar kaak gee okiɲco gingiy ɗo kooginco, ɲaar-ak gaara kadar ku kooginayɗo, ku buumina.

⁹Okinte, gi gin aginiyte kuuk weente. ɲu diyaate ɗo botildi ho gi karmiyaagu. Ya ɲuur din sa gi karmiyaagu, Tatte Buɗ ka kuwan gay, illa gii karmiyɲji pak ɲuura. Paa kat, gii gase goye kaak taɓ. ¹⁰Aginiyte diyaate ɗo botildi ɗo menuwir di ar taat ɲu rakiyo. Kar Buɗ gay diyaate ɗo botildi a ɲaate gaayinte gii kuuniye *cawar ar ɲaara. ¹¹Ka seener, ya ɲu diyaate ɗo botildi, ɗo wiktin taar-at awgitenno gala, illa ta rafa adi. Kar ba aar gay, ɲuur kuuk ɲu diyig ɗo botildi-ak gasiig maan kaak aadaag diye kaak ɗo botildi-aka. Maanna-ak,

ɲaar ko weye ka gelbinder ɗo bi ka *goye kaak in botol ɗo unji ka Buɗɗi.

Taayiika in mino

¹²Do saan taar-an ko, gem kol sintay, paanɔɲ kociɲgiliɲko kuuk oolaako ho deɲron gipiyko kuuk aziraw-aku. ¹³Jaa-won ɗo botilay kuuk dalaɲ a ɲaar kaak oygaw, asinji bodɲiyɗo, illa gay, ɲaa gase aapiy ta ziy.

¹⁴Zeedɔɲ kuu goye ɗo aapiyer in gee okiɲco ho goyon goye kaak *cawar ɗo unji ka Buɗɗi. ɲaar kaak goyɗo ampa-ak talaagɗo Rabbin Buɗ tak-tak. ¹⁵Yaman, ginon yoo waan minninko yaa newsenno kop ɗo barkin ta Buɗɗi. Zeedɔɲ a maan yaa amilenno min ɗo gelbinko ar et kaak caariy diya gee. Ya maan kaak samaanno-an amil minninko, ɲaa barjile gee nam anuwko, ɲaako niginjo.

¹⁶Ginon a waan minninko goyiyɗo kaak yaa baaye munjam ho kaak yaa kanje in gamin ku Buɗɗi. Dakon ginenna ar Eza-ayu kaak berit aawnuwiyy^{††} ɗo sinji ɗo bi ka teendi di. ¹⁷Ku iban kadar ba aaro, ɲa bariyɗu botol taattacco yaaji yeeɲin barkin taat ɲu beriy ɗo aawo-ata, kartacco gay pooce. In alinji, ɲa loklikiiji ɗotacco a wal ɲaaji gedire diɲ ga, kar gay, ɲa bal gedire newsiɲ gelbin katacco.

¹⁸Kar kuɲ gay, wiktin taat ku sinjitu moota in Buɗ, ta arro wiktin taat gee ku Israyeel sinjitu ɗo damba Sinayi taat nec ɲuu wakinti. Do wiktin taat ku sinjitu-ak, ginno ak taat oba jilik-jilik, ginno uc pondiko, ginno gondikaw taat dulum ho ginno kurumbiin gidi-gidi-gidi. ¹⁹Ku bal dore ale ka perner wala gaay ta Buɗɗi. Kar gee ku Israyeel gay, min ɲu doriit gaayay, kolaw obiigu ho ɲu marmiltu a ɲaaco kaawenno pey maan kaawra. ²⁰ɲu marmiltu ampa-ak, asaan kaaw

** 12:6 Wer ka gase kaawor ɗo Proverb 3.11-12.

†† 12:16 'berjit aawnuwiyy' : Do aadin ta Yuudinnar, aawo gasa barkin dakina min ɗotacco pakgig sintay.

taat ɲu dortu-at patiy kayco. Kaaw-at aman : « Ya waan kaak wakit damba-an, ɲuu zeerin in dambay, ɲuu deenji ya ɲa malle oki. »^{‡‡ 21} Gamin okinco kuuk Buɲ gaarico-ak isco kolaw aale nam meenji Muusa oki kaawtu aman : « Kolaw unjidu nam nu aziraw. »^{¶¶}

²² Kar kuɲ gay sinje moota in damba taat ɲu koliy *Siyon ho in geeger ka Buɲ kaak goy mento. Geeger-ak, ta Zeruzaleem taat goy kuwa ka samaaner do wer kaak *ɖubal ku Buɲdi num dil-dil in galal. ²³ Ku sinje moota do wer kaak gee dakina kuuk aamine numtu, ɲuur kuuk ɲu siirig ko sinco do maktumne taat goy kuwa. Gee kuuk aamin-ak, ay gem di ar aaw ka Buɲdi. Ku sinje moota in Buɲ, ɲaar kaak gay dukume seriiner do gee okinco, ho moota pey in gee kuuk goy goye kaak in botiliy ho mat taaye. Gee-ak, diɲ ɲu ginig nam ɲu neciit tak taat Buɲ rakiyo. ²⁴ Ku sinje moota in Iisa. Do jamaw ta marbinto, ɲaar ko goy ɖatik ta geemir in Buɲ. Ku sinje moota in baariy kuuk min ka etor. Baariy-ak pakgig ku Abeel serek.^{§§}

²⁵ Yaman, laaɲ denginko samaane kuu cokiɲin ɲaar kaak kaawaako ! Ka seener, gee ku Israyeel pocig ɲaar kaak minnaagu keder ho ɲu bal pake min do seriiner. Kar ginteɲ gay, ya gi newsaaji kop do ɲaar kaak kaawaate min kuwa ka samaaner, tante-at yaa gine maman ? ²⁶ ɲaar kaak gaayay azirig kid awalle-ak, diɲ gay, ɲa kaawaate pey aman : « Do menaw kuuk yaa ase, nu aziraagdo kid keeji di, kar gay, naa azirin pey kida in samaane oki. »^{*} ²⁷ Kaaw taat a « naa

azire pey-at » gay gaara waraɲ kadar gamin kuuk Buɲ kilgiytu ho kuuk yaa azire yaa sawle, illa ɲuur kuuk yaa dak-ak, kuuk azarro. ²⁸ *Meennaw taat Buɲ yaate bere-an, waan gediraado azirinti. Do saan taar-an ko, delinte barkin do Buɲdi ho abdiyintenga in kolaw ho in horomine ar taat ɲa rakiyo. ²⁹ Yampa, ya gi ginno ampa-ak, Buɲte, ɲaar nec yaate idinte ar ak taat tiyaw.

Goye kaak Buɲ rakiyo

13 Elguwoɲ ziɲkiko ar sinja kuuk tacco rakki. ² Dakoɲ rawtenno obe ka martir. Ka seener, in obe ka martir-ak, gee daarin ob *ɖubal ku Buɲdi ho ɲu ibingigdo. ³ Pakiroɲ do gee kuuk ɲu obtu daɲaayne ho ginon ar kuɲko oki, ɲu obinjo in ɲuura. Pakiroɲ do gee kuuk ɲu taabiyaagu, ho kuɲ oki, ginon ar ɲu taabiyaako.

⁴ Gee okinco, illa ɲuu bere horoomin do obindi. Do ɲuur kuuk ob gay, nu kaawaaco, illa ɲuu karmiyin obinco, ɲuu kokinenno kara. Yampa, Buɲ asaaco dukume seriin do gee okinco kuuk baaya munjam ho do ɲuur kuuk kokina daadi wal miday kara.

⁵ Do goyiɲko, dakoɲ elenno gurus aale. Hamdiyon in maan kaak ku gintu di. Asaan Buɲ meenji kaaw aman : « Nu rasaacinno keejiɲ ho nu newsaajinno kop tak-tak. »[†] ⁶ Do saan taar-an ko, nii kaawe bal kolaw aman : « *Rabbin Buɲ ko kaak gaayaanu. Nu ginaado kolaw tak-tak. Gem in odinay seer ar kunto di,

^{‡‡}12:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 19.12-13, Deteronoom 5.23-25.

^{¶¶}12:21 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.19.

^{§§}12:24 'Baariy-ak pakgig ku Abeel serek' : Baar ku Abeel, ɲuur ku kayar, asaan wiktin taat Kayen deeyiiga, Buɲ kaaw a baariy koola min keder a ɲu asa kappiyan kayay (Zenenez 4.10). Kar baar ku Iisa gay, ɲuur ku jilindi, asaan in muutuy taat ka etor, ya gem kaak aamin loci yaa gase jile.

^{*}12:26 Wer ka gase kaawor do Aaze 2.6.

[†]13:5 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.6,8, Zoozuwe 1.5.

ɲaan ginin maman ? »[‡]

⁷Pakronco do aginduwko kuuk gaarkon kaaw ta Buɗdi. Talon ja maman ɲu goytu nam ɲu mattu ho icon imaan tanco. ⁸Iisa Masi makaado tak-tak, wala diŋka, wala wiktin taat bire, wala taat yaa ase neginda. ⁹Yaman, dakon rasenno zɪŋkiko ɲuuko jaginƙo in ay bilde kaak arro in imaanko. Ka seener gay, maan kaak samaan-ak, illa gelbinte yaa deŋre in barkin ta Buɗdi. Yampa, ɲu deŋraado in *gaanuun kaak kaawa do bi ka teendi. Gaanuun ar ɲaar-aɲ bal gaayinco in maanna ɲuur kuuk aadaaga.

¹⁰Ka seener, gi gin wer ka satkiner. Kar gay, maan kaak ɲu bertu *satkin do wer-ak, gay satkiner ku *Yuudinnar ginno botol taat ɲuu teenji. ¹¹Ya taɓ gay, baar ku mallel kuuk ɲu bertu satkin do bi ka zunubinnico-ak, mee satkiner kaak tatik iyiig do *wer kaak cawar. Kar kumco gay, ɲu eriig kara do kalaaner. ¹²Ampaa ko, Iisa oki mattu kara min geeger ka Zeruzaleem a gee yaa kuuniye *cawar in baar ku meenji. ¹³Ansi-ak, ginte oki amilinte kara do wer kaak ɲa goyiyo ho ooyintɛn yile kaak gee yaate yilinte ar ɲaara. ¹⁴Asaan diŋ gi ginno wer ka goyindi kaak yaa taaye doo. Kar gay, gi bariya ka neginda. ¹⁵In Iisa Masi ko, gi abdiyiy Buɗ ho gi oziliy sinji. Ampa-ak, gi bera doo satkin ta oziliikar do Buɗdi. ¹⁶Dakon rawtenno gine ka sellinƙaw ho in gaay ta zɪŋkiko. Asaan satkinkan ɲuur-aɲ kat aawaaji gala do Buɗdi.

¹⁷Karmiyon aginduwko ho onon unco. Ka seener, ɲuur di tala kaako

doo ho neginda Buɗ asa indinco. Ginon a ɲuu gaasin riyco in galal bal niize. Yampa, ya ɲu niizaw-ak, kuu uce maala.

Inde ka Buɗdi

¹⁸Gem kol siɲtay, indiguwonni Buɗ. Ni iban do kayni kadar gelbinni *cawar, asaan do goyinni, ni ic niyin taat nii gin-guwe taat samaane ay wiktine. ¹⁹Maan kaak paka nu rakiy minninko-ak, illa kudu inde Buɗ a ɲaadu pile botol naako yeepe kodok.

²⁰Buɗ kaak iya aapiye nooyig *Rab-binte Iisa min do muuti ho ɲa gintu gay gooyindi kaak tatiko. In baariy kuuk mine, ɲa duuniit jamaw taat Buɗ obtu in gee ho ta dukumaado tak-tak. ²¹Buɗ yaako bere gudurre kuu gine ay riy taat kuuniy in niyiney. In botol ta Iisa Masi, ɲaate gaayinte gii necin ay maan kaak ɲa rakiyo. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

²²Gem kol siɲtay, kaawin kuuk nu ɲaamiiko a naako isinƙo-aɲ, oboɲ samaane do aditko in subirraw. Asaan maktumner-an, taar kaawinti sood di. ²³Nu minaako kadar siɲte Timote, ɲu imilig min darjaayne. Ya ɲa as kodok-ak, niiko baawe seertini.

²⁴Ooyonco dakina do aginduwko okinco ho do gee ku Buɗdi okinco. ɲuur kuuk goy Itali oki ooyko dakina.

²⁵Barkin ta Buɗdi yaa goye in kunƙo okinƙo ! Nu ooyko dakina.

[‡]13:6 Wer ka gase kaawor do Soom 118.6.

Zaak

Maktumne taat Zaak siirtu

Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Zaak kat siirit do kretienna kuuk goy do ay wero, ya ɲu Yuudinna wal Yuuddinado. ɲa taayaag maajirɲay ku Iisa okiŋco do goyiŋco kaak ɲuu goyguwe kun kawta. Taayinji daarin, ɲa diy odoɲ do gay gamnar. ɲa kaawa a gem kaak gin imaan ka seener, ɲu ibiniig min do riy ta samaane taat ɲa giniyo. Kar ya riyoy samaanno gay, imaanji turro imaan ta taɓ.

Ooy ta awalle

1 ɲa nun Zaak, gay riyor ka Buɲdi ho ka *Rabbin Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu ooyaako dakina, kuɲ gee ku Buɲdi kuuk totir do adiy ka kidar okinji^f.

Ibine kaak Buɲ beriyo

²Gem kol siɲtay, do ay taabine, aaciyoŋ dakina. ³Asaan ku iban kadar ya ku kondira in imaan do ay taabiner, kuu kuuniye gee kuuk gin subirraw. ⁴Kar zeedoŋ kuu ice subirraw gaay in gaayo nam kuu nece tak ar taat Buɲ rakiyo, bal oorne, do unji ka Buɲdi ho imaanko sa, maan armaatido pey.

Inde ka ilimdi min do Buɲdi

⁵Ya minninko, gin gem kaak ilimji arme, illa ɲaa inde Buɲ ho Buɲ yaaji berinti. Asaan in sellinɲkuwiy, Buɲ gina oyaw do gee okiŋco bal kaawo. ⁶Kar gay, illa gem-ak yaa inde in imaan, bal ose ka adir. Asaan gem kaak adiy osaw-ak, ɲaar ar amay ku barrer kuuk us yaɲ-

gaag meeda ɲugila. ⁷Gem ta ɲaar-ak, ɲa diyenno kaay a Rabbin Buɲ yaaji bere maanna. ⁸Asaan adiy seer ho do ay maan kaak ɲa rakiyo gine, ɲa obgiɲido tirit.

Pokiriŋce in gay gamnar

⁹Siɲ kaak pokiriŋce, illa ɲaa aaciye asaan Buɲ jaalig siɲji kuwa ¹⁰ho ɲaar kaak gay gamnar oki, illa ɲaa aaciye asaan Buɲ cillig siɲji. Ar booyaw kuuk solla do kalaaner, gay gamnar sa taayaado. ¹¹Tapar kuuk booye-ak, ya pat coke, ta giniy toŋgo ho tapar-ak aayiyo. Ya ɲu aaye, booyaw-ak solliyo ho samaanuwo rawtiyo. Paa ko, gay gamnar-ak asiy mate wiktin taat ɲa gina riyoy di.

Taabine in gece ka gemor

¹²Galal do ɲaar kaak obit imaanji bombo do taabiner. Asaan wiktin taat taabin-at gaase, ɲaa gase hagin taat ɲuu bere do ɲuur kuuk nosire. Hagin-at, taar goye ka gaasdo kaak Buɲ kaawtu a ɲaaco bere do ɲuur kuuk elgiga.

¹³Ya gelbin ka gemor ɲaamaag do zunuubinnar, ɲa diyenno aman : « Buɲ kat ɲaamintu do zunuubinnar. » Asaan Buɲ gediraado ɲaame gemo ɲaa gine maan kaak samaanno ho ɲaar meenji sa, waan gediraado ɲaaminji. ¹⁴Kar gem kaak raka gine zunuubinna gay, taar niyin ta meenji di ɲaamig ɲa giniy taat samaanno ho ɲa galiy do zunuubinnar. ¹⁵Niyin taat samaanno taat goy do gelbiner, taar ar daatik taat iciy adi ho ta wiyo. Ampaa di oki, niyin-at wiyiy zunuubinna. Kar wiktin taat zunuubinna-ak nec do werco, ɲu iy muutu.

^f**1:1** 'gee ku Buɲdi kuuk totir do adiy ka kidar okinji' : Do Kitamne taat in kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'tamba ta Israyeel taat orok in seera'. ɲuur ko gee ku Buɲdi. Kar gay, anne-aɲ, tamba ta Israyeel taat orok in seer-at gaara gee okiŋco kuuk aamin do Iisa Masi do wiktin ta Zaak.

¹⁶Gem kol sijtay, dakon rasenno zinjiko nuuko caaciynko. ¹⁷Ay bere kaak samaane ho ay maan kaak nec tak ar kaak Buñ rakiyo, Buñ kat beraatengu. Gamin-ay asa min Buñ kaak kilgiyig pato, koye in kaalna. Yiriyo maka in aando, kar Buñ gay makdo ho na rasitenno do gondikor ar kaak pat gingiyo. ¹⁸In niyin ta meenji ho in kaawoy taat ka seener, Buñ beriite goye ka marbinto, paa kat, gii gine awallico min gamin okinco kuuk na kilgiytu.

Cokiye in karmiyee ka kaaw ta Buñdi

¹⁹Gem kol sijtay, moyon do kaaw taat naako kaawe-anta : ya waan kaawaako, laan denginko samaane kuu cokiye kaawoy, ho ya ku raka kaawe, pakiron ja kayco ho dakon dapiñguwenno kodok. ²⁰Asaan gem kaak dapiñe, naar ginno maan kaak in botiliy do unji ka Buñdi. ²¹Do bi naar-ay, rason gamin okinco kuuk jookumo ho in kuuk nigaako do unji ka Buñdi. Kar in dalullaw, obon kaaw taat Buñ diytu do gelbinko, asaan ta nec yaako jilinko.

²²Ya ku cokiya kaaw ta Buñdi, dakon cokiyyenno maalan di, kar gay ginon ar taat ta kaawtu. Yampa, ku tara zinjiko ku maaniikon di. ²³Asaan naar kaak cokiyaat kaaw ta Buñdi ho ginno ar kaak ta kaawtu-ak, naar ar gem kaak tala wijeeneey ta meenji do sawwapa. ²⁴Min na talta, na deetiyo ho kodok di na rawtiita. ²⁵Kar gay, gem kaak bariya baay ta *gaanuun ka Buñdi kaak imilaag zunubinnite kuuk ginaate berrina, na rasaagdo tak-tak. Na rawtaagdo kodok maan kaak na cokiytu ho na gina ar taat gaanuun-ak kaawtu. Gem naar-ak, Buñ yaa barkiyyinji do ay maan maan kaak giniyo.

²⁶Ya waan pakira a na gay abaadiner, ho biy gay, na gedirgijido, na tara ziy ka meenji ho abaadiney sa uc usu. ²⁷Abaadin taat ta do taat bal oarin do unji ka Tatte Buñ, taar ko tale do kaaco ka gollina in murgilgal kuuk goy do taabiner[§], ho taar ko ta gooye zinjkar min gamin okinco kuuk nigaate do duniiner-anta.

Eere ka geemir naar samaanno

2 Gem kol sijtay, dakon eerguwin-codo gee, asaan ta bal kuuniye in imaanko taat in *Rabbinte Iisa Masi, naar gay *darjiner. ²Cokiyon, gin kaaw rakki taat diya a ku num do wer rakki ho gee seer kat as do wer-aka. Ka rakki gay gamnar kaak is kesuune taat samaane, ho do kormoy oki, na is korkid** ka daabner. Kar ka rakki gay, pokirince kaak is kesuun taat tiziw-tiziw. ³Wik-tin taat gay gamnar-ak unje, ku uciy ku ooyiiji, kar ku kaawiiiji aman : « Gem kol sijte, as goy anne, wer-ay kat kanjin. » Kar gay, wiktin taat pokirince-ak unje, ku talaag paa di ho ku kaawiiiji aman : « Kinke-ay pey in ka asinji di wal baa goy keder anner di ! » ⁴Ya ku gina ansi-ak, ku eera zinjiko ho ku tala gee ar gay dukume seriiner kuuk aditco pondiko.

⁵Gem kol sijtay, cokiyon samaane ! Nuur kuuk gee talaag ar nu pokirna, Buñ gay dofig a nuu gine imaan dakina. Ampa-ak, nuu goye ar gay gamnar do unji ho naaco berin haginco taat na kaawtu a naa bere do nuur kuuk elgiga. Hagin-ak, naa unje kaak do *Meennuwi. ⁶Kar kun gay, ku talaag pokirna-ay ar maan kaak maala ! Yaman pakiron, nuur kuuk taabiyaako ho kuuk sakkiyaako, nuur-ak kun waa ? Nuur gay gamnar-ak doo ko, wal maman ? ⁷Nu

§1:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 1.17.

**2:2 'korkid' : Werin daarin, nu kaawa a 'garaarince'.

ņuur di pey kuuk waraag siņ ku taḅ kuuk Buņ diyiiko.

⁸Ka seener gay, ya ku aada *gaanuun ka Meennaw ta Buņdi ar kaak Kitamne kaawiy aman : « Kii elin giji ar ziņ ka meenjiņ »,†† ņaar-ak, ku gina samaane. ⁹Kar gay, ya ku eera gee, ku gina zunubinna ho gaanuun-aņ yaako gagire asaan ku ņepidga. ¹⁰Ka seener, gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, kar ka rakki di, ņa ņepidga, ar ņa ņepidig ko okinji. ¹¹Do gaanuun-ak, Buņ kaaw aman : « Kuņ miday, dakonj kokinenna daad kara, ho kuņ daad oki, dakonj kokinenna miday kara »‡‡, ho ņa kaaw pey aman : « Dakonj deenna gee. »¶¶ Ansi-ak, ya waan gooya ziy min do bariye ka daatir wala ka midir, kar ņa dee gemo, ņaar-ak, ņa bal karmiyiņ gaanuun. ¹²Ampa-ak, do ay kaaw taat ku kaawiy ho ay maan kaak ku giniyo, ginonj ar gee kuuk iban kadar Buņ yaaco dukume seriine in gaanuun kaak imilaate min do zunubinna kuuk ginaate berrina. ¹³Ka seener, gem kaak tallo amindaw ta eenji, Buņ talaajido amindaw ya ņa dukumaaji seriine. Kar ņaar kaak tala amindaw ta eenji gay, ņaa nosire wiktin ta seriiner.

Imaan in riyti

¹⁴Gem kol siņtay, ya waan kaawa a ņa gin imaan, kar ņa gaarro imaanji in riyti gay, galilti maa ? Imaan taar-an yaa jilinji walla ? Ha'a, taa uce maalan di. ¹⁵Cokiyonj, gin kaaw rakki taat diya a kuu gin siņta kuuk arumco tee in ise. ¹⁶Ya ņu ḅaawko oce ho ku ņaamiigu aman : « Baan kate, Buņ yaako bere maan kaak ku rakiyo. » Ya ku balco bere

maanna, ansi-ak, galilti maa ? ¹⁷Ampaa ko, in imaan oki. Ya ta keetit di ho bal riyti, taar us maalan di.

¹⁸Gem rakki yaa kaawe aman : « Daariņ gin imaan, kar daariņ gay gin riy taat samaane. » Kar nun gay yaaji telke aman : « Gaarduut imaanji taat goy bal riyti tare ! Kar nun gay, naap gaare tanto in riyti taat samaane. » ¹⁹Ki aamin kadar Buņ ņaar rakki di. ņaar-ak samaane ! Aaridna oki aamina pa, nam kelimco amila min kolaw. ²⁰Kiņ kaak kaan bombo-aņka ! Ki raka tale maan kaak gaara a imaan taat bal riyti uca maala-anta walla ? ²¹Kaawor ja, maman Buņ taliig tatte Ibraayim a ņa goy in botol do unji ? ņa taliig a ņa goy in botol do unji-ak wiktin taat Ibraayim ooytu beriņ ronji Isaaka satkine. ²²Tal kate, imaanji ḅaa sawa in riy taat samaane ņa giniyo. In riy taat ņa giniy-at ko, imaanji nectu tak in taat Buņ rakiyo. ²³Maanna-ak astu do botiliy ar taat Kitamne kaawtu aman : « Ibraayim, ņaar diy gelbiney in Buņ. Do bi ka imaanji-at ko, Buņ taliig a ņa goy in botol do unji. »§§ Paa ko, Buņ koliig a ņa royay.* ²⁴Ku iban kadar Buņ talgigdo gemo a ņa goy in botol do unji in imaan keetit di, kar gay, ņa talaat oki riyoy taat gaara imaanji.

²⁵Pakirinte oki do geem rakki siņti Raab. Taar gay azbiņca min awalle. Kar gay, do bi ka riy taat samaane ta gintu, Buņ talit a ta goy in botol do unji. Riyti-ak, ta obiig samaane ņuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu†, ho do deetiņco, ta nolpiig in botol ta pey.

††2:8 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

‡‡2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18.

¶¶2:11 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13, Deteronoom 5.17.

§§2:23 Wer ka gase kaawor do Zenenez 15.6.

*2:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 41.8, 2 Kronik 20.7.

†2:25 'ņuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu' : ņu ḅaaw tale baat ta darrico ho ņu asiy taasiņco (Zoozuwe 2).

²⁶ Ka seener gay, gem kaak siikamno, ñaar mate. Ho imaan taat bal riyti, taar oki mate.

Gedire do leeser

3 Gem kol siñtay, riy ta bilde geemiran, gee dakina yaa bariyintido. Asaan ku iban kadar nin kuuk bilda gee-an, seriin tani yaani gine raɗ paka. ² Kar gay, okinte, gi niga di do gamin dakina. Ya gem kaak gedirji do biy, ñaar-ak nec tak ar kaak Buñ rakiyo ho ña gedirji do ziy okinji. ³ Ya gi isaaco layumnay do pisiydi, gi gediriy joominco ho aaniyinco in botol taat gi rakiyo. ⁴ Pakiron pey do markab kaak tatiko. Ñu duunaaji zimilla kuwa ho us tonggo kat aki-laaga. Kar gay, ñaar kaak suugiyaaga-ak aaniyiig wer kaak ña rakiyo in et kapak di ar ñenke. Markab-ak tatko ho et gay kapak di. ⁵ Lees ta gemor oki pa. Min do zi ka gemor, taar kapak, kar ya ta osa gay, taa gedire gine gamin kuuk gidim.

Pakiron do kan ka aki kaak nec erin et okinji kaak do kalaaner. ⁶ Leese, taar ar ako ho min loti ko amiliy kaawin dakina kuuk jookumo. Taar min gamin kuuk Buñ leetu do zi ka gemor ho ta nigaag zi okinji. Leese, taar ar ak taat amila min ba oole ho taat eraag goy-inte tak-tak. ⁷ Ku iban kadar gee nec iye kayco ku ay biyaw ta kumnar : ku yeero, kuuk zewaw, kuuk poypiyaw ho kuuk goy do amiydi. Ka seener, okinco, ñu iy kayco. ⁸ Kar lees ta gemor gay, ginno waan kaak yaati gedire. Taar gallo ho ta goydo werti rakki. Taar gin kop taat diya gee. ⁹ In lees-at ko, gi oziliy Tatte Rabbin Buñ, ho in taar di oki, gi surpiyiy gee kuuk Buñ kilgiy ar ñaara. ¹⁰ Min do biñkite ñuur-ak di, amila oziliika ho surupine. Gem kol siñtay, ampa-ak ta bal ase. ¹¹ Min od ta amiydi rakki di bokgiy amay kuuk gala in kuuk yuutu walla ? ¹² Gem kol siñtay, yiriy rakki ku tal buguwa weetuu coone walla ? Wala

bayur weetuu gapra ? Od ta amiydi oki pa, taat boka amay ku yuutu, bokdo pey kuuk gala !

Ilim taat Buñ beriyo

¹³ Minninko gin gem kaak gin ilim ho kaay icaw walla ? Ya goya, illa ñaa gaarguwe in goyinji kaak samaane ho in riyoy taat ña giniy in dalulluwi ho in ilimji. ¹⁴ Kar gay, dakoñ ñapilenno ya gelbinko miin in hasuudinaw ho in kaasume ka eerko. Asaan ya ku ñapilawak, ku nigiti seen ta Buñdi. ¹⁵ Ilim taaran asdo min do Buñdi. Taar ta duniiner, geen di imilit min do kayco ho ta asa min do aariddi. ¹⁶ Asaan wer kaak hasuudinaw in kaasume goy-ak, barjile oki goya in ay maan kaak jookumo. ¹⁷ Kar ilim taat asa min do Buñdi gay, taar *cawar ja, kar ta iya aapiye, ta dalulle, ta amra gee, ta tala amindaw ta geemir ho ta gina riy taat samaane. Ta eerro gee ho ta kaawdo in bit di ho ta adti keetiti. ¹⁸ Ñuur kuuk iya aapiy do eenco, ñuur ar gay gawnar. Busum kaak ñu luwi-ak, taar aapiye. Ho gamin kuuk ñuu gaase gay, ñaar goye kaak in botiliy do unji ka Buñdi.

Ele ka duniiner

4 Yampa, giduwa ho taasiñka kuuk benanniko, ñuur asa min momo ? Ñuur asa min pikirre taat samaanno taat taasiña do aditko. ² Do gelbinko, ku raka maanna, kar ku gasgigdo. Ampaa ko, ku diyi gee, aditko miin in hasuudinaw, ku saariy motol, ku taasiñiyo, kar ku gediraado gasin maan kaak ku rakiyo. Ku gasgigdo-ak, asaan ku indigigdo Buñ. ³ Zer ya ku indaw oki, ku gasaagdo, asaan ku inda in pikirre taat samaanno. Maan kaak ku inditu-ak, ku rakiy kanje in ñaar maalan di. ⁴ Talon ja gee kuuk aadgigdo Buñ ar taat ña rakiy-anta ! Kuñ ibanno kadar waan kaak el duniine, ñaar adin in Buñ walla ? Ka seener,

jaar kaak diy kaay in duniine, jaar-ak adin ka Bunji. ⁵Kitamne kaaw aman : « Ruwwin taat Bunji diytu do gelbinte, na ooygitido. » Kaaw-an, dakon talintido ar maan kaak maala. ⁶Kar barkin taat Bunji beriite-at, taar dakin paka. Asaan Kitamne kaaw pey aman : « Njuur kuuk jaala kayco, Bunji yaa poocinco. Kar njuur kuuk ona kayco gay, naa barkiynco. »^{*} ⁷Ampa-ak, karmiyon Bunji, goyon bombo min *Seetanne ho naa gade serek minninko. ⁸Sinjon moota in Bunji ho jaar oki yaako sinje.[¶] Kunj gay zunuubinnar, aconj pisinjo min do zunuubinniko ! Kunj kuuk aditko seera, ginonj a gelbinko oki yaa kuuniye *cawar. ⁹Ibinonj a ku aminda do bi kaak ku goy do zunuubinnar, alonj ho goyonj ar gee kuuk muut deegu. Sitynko yaa rabile ale ho galilkonj gay yaa rabile morke. ¹⁰Ononj kayko do unji ka *Rabbin Bunji ho naako jaalinjo kuwa.

Ose ka geemir samaanno

¹¹Gem kol sityay, dakonj osenno zinjiko. Ya ku osaagu wala ku tala zinjiko ar ku gay dukume seriinco, ku niga binjiko in *gaanuun ka Bunji ho kunj maaniiko dukumaaji seriin do gaanuun-aka. Ya ku dukumaaji seriine, jaar-ak gaara kadam ku karmiyigido. ¹²Illa gay, na Bunji kat berig gaanuun do geemir. Naar keeji di ka dukuma seriiner. Naar di nec jile gee ho nec idinco. Kar kunjkonj gay, ku pakira a ku kunj waa, ku giniy zinjiko ar gay dukume seriiner do eenjo-aku ?

Jaale ka zinjkar samaanno

¹³Cokiyonnu ! Gee kuuk diya a yiriyta wal kawta, nu baa do geeger rakki, nuu gine elgo, nuu taajire ede wal nuu gasen

di gurus dakina. ¹⁴Gee njuur-ak, taat yaa ase kawta, nu ibingita walla ? Ha'a, nu ibingitdo. Goye, jaar ar mooy kuuk onnaw ho dij di us totiriigu. ¹⁵Zer kunj yaa kaawe aman : « Ya Bunji rakaw, gii goye ho gii gine maan ta anka wal anka. » ¹⁶Ka seener gay, ku jaala zinjiko ho ku pisiriya maalan di. Gamin njuur-an samaanno. ¹⁷Yampa, jaar kaak iban di gine maan kaak sellen ho gingigdo, jaar-ak unje ziy do zunuubinnar.

Taabine do gay gamnar

5 Yaman, kunjko gay gamnar, cokiyon taat naako kaawe-anta ! Alonj ho marmilonj do taabin taat asaako ! ²Gaminko yaa zoode ho kesuunko sa, gujin yaa cokinti. ³Daabniko ho poddinko, nadaane yaa obinco. Taar nadaan-at ko yaa imile baako[§] do yiriy ta dukume seriiner. Ta teenj zinjiko ar ako. Kunj bariya malle di, ku baayiy in unjo. Kar sando, duniin taar gaay gaase. ⁴Njuur kuuk gin riy ta sedindi do morginko, ku todcog maan kaak waaliyaagu. Ansii ko, nu booda sa ar nu booddo nam boodinco-ak coon kuwa ka Bunji, jaar Mee Gudurri. ⁵Do goyinjko, ku teet duniine. Ku gina gamin kuuk ku rakiy di. Ku tiyaw ho ku siyaw nam ku neer birgin-birgin ar barkay kuuk jazzaarinna dapsiyyo. ⁶Gee kuuk ginno oorke oki, ku diyco kaawo ho ku deeyiig maalan di. Njuur gay balko pile binjiko.

Subirraw in inde ka Bunji

⁷Gem kol sityay, di pa-ak, iconj subirraw nam yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe. Talonj gay gawnar. Nu iciy subirraw kee nam amay ku kabun paayio ho ku ribbar peyio. Kar gaminco niyyio ho

^{*}4:6 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34.

[¶]4:8 Wer ka gase kaawor do Zakariya 1.3, Malasi 3.7.

[§]5:3 'taar nadaan-at ko yaa imile baako' : Kaaw-an kaawa a gee kuuk dummiyaag mallico nam na nigiy maala ho bergigdo do gee kuuk gamin arumco-ak, nu gina maan kaak samaanno do unji ka Bunji.

ɲu aaciyiy dakina iɲ gamin kuuk ɲu jal-litu. ⁸ Kuɲko oki, iconɲ subirraw pa ho ɖu-unonɲ masisko, asaan y'iriy taat Rabbin lisa Masi yaa yeepe, taar gaay ko.

⁹ Gem kol siɲtay, dakonɲ gujumju-menno benanniko, yampa, Buɲ yaako ɖukume seriine. Talonɲ, gay ɖukume seri-iner goy ɖo botol ta geero. ¹⁰ Gem kol siɲtay, pakironɲ ɖo nabiinna kuuk awalle. ɲu kaaw iɲ siɲ ku Buɲdi, kar iɲ taabin taat gasgu-at oki, ɲu ic subirraw. Kuɲko oki, goyonɲ pa. ¹¹ Ka seener, gi ozilaag nabiinna-ak asaan ɲu goy bombo, ɲu bal rasin botilco. Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa ɖo bi ka Zoob. Do taabiner, gem-ak ic subirraw kee, kar ba aaro, Rabbin Buɲ barkiyiig dakina. Ka seener gay, Rabbin Buɲ, sellinɲkuwiy dakina ho tale ka aminduwiyy oki pa.

¹² Gem kol siɲtay, naako kaawe maan rakki kaak kuu obe ɖo kayko : dakonɲ togilenno tak-tak, wala iɲ Buɲ, wala iɲ kida, wala iɲ maan ka pey. Ya ku ooy sa ooyonɲ ho ya ku pooc sa pooconɲ. Paa kat, seriin ta Buɲdi obiikonno.

¹³ Ya goy minninko waan kaak aawa taabine, illa ɲaa indiguwe Buɲ. Ya goy minninko waan kaak adiy portik sa,

illa ɲaa riyguwe riyin ku oziliikar. ¹⁴ Ya waan kaak radaw, illa ɲaa kolguwe agin-daw ku *Eglizdi. ɲuuji inde Buɲ ho ɲu-uji etile sewe ɖo kaay iɲ siɲ ku Rabbin lisa. ¹⁵ Inde ka Buɲdi kaak iɲ imaan-ak yaa jilinɲi. Rabbin Buɲ yaa copilinɲi ho ya gem-ak gin zunuubinna oki, ɲaaji saamiyinɲo. ¹⁶ Do saan taar-an ko, kuu gaarguwin zunuubinniko benanniko ho ku indiguwe Buɲ ɖo eenko. Paa kat, kuu coole. Ya gem kaak goyinɲi iɲ botiliy kat inda Buɲ, indinɲi-ak gin gudurre dakina. ¹⁷ Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa ɖo bi ka *Eli. ɲaar gem ar ginten di. Kar y'iriy rakki, ɲa indiig Buɲ iɲ gelbin rakki a amay ɲokaado. Ek di amay peytu. Do kid-ak, ɲu baltu ɲoke nam elgin subba iɲ koyin bijigiy. ¹⁸ Min pa-ak, ɲa indiig pey Buɲ, kar amay paaytu ho gamin amiltu, ɲu neetu. **

¹⁹ Gem kol siɲtay, ya goy minninko waan kaak rasit botol ta seener ho waan ka pey yeepig ɖo botol-ata, ²⁰ ibinonɲ tak kadar ɲa jilig gem kaak rawte-ak min ɖo muuti. ɲa yeepig gay zunuubinnar-ak min ɖo botol taat samaanno ho Buɲ yaaji saamiyin zunuubinnay kuuk dakin-aku.

**5:18 Wer ka gase kaawor 1 Ruwa 17.1, 18.1, 18.42-45.

1 Piyer

Maktumne ta awalle taat Piyer siirtu

Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Piyer kat siirta. ɲaar min paliinna kuuk orok in seera. ɲa siirco ɔo kretienna kuuk ɲu taabiyaagu ɔo saan ta imaanco. ɲa siirco a ɲaa ɔeɲriɲ ɔo imaanco ho ɲuu diye gelbinco ɔo maan kaak ɲu eriyɔ. ɲa iskaag a ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo, asaan Buɲ kat ɔoɓɓu. ɲa siirco kadar ya ɲu goyɔɔ ampa-ak, gee kuuk bal aamine yaaco diye kaawin maala.

Ooy ta awalle

1 ɲa nun Piyer, *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Nu siiraat loko, kuɲ gee kuuk Buɲ ɔoɓtu kuuk totir ar awraatinna ɔo kiɔ ka Pont, ka Galaasi, ka Kapadoos, ka Aazi, in ka Bitini. ²In niyin taat Tatte Buɲ gintu min awalle, ɲa ɔoɓiɲko. In Ruwwiney, ku gintu geenji. Paa kat, kuu karmiyiɲ Iisa Masi ho ɲaako aciɲko in baariy a kuu kuuniye *cawar ɔo unji ka Buɲdi. Buɲ yaako barkiyiɲko ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo.

Ere ka taɓ

³Ozilintɛ Buɲ, ɲaar Takan Rabbinte Iisa Masi ! Do bi ka aminduwiɲ taat dakin-at, ɲa weente pey wee kaak marbinto in nooye kaak ɲa nooyiig Iisa Masi min ɔo muuti. Ansi-ak, gi gin ere ka taɓ ⁴kadar Buɲ ginaate gamin kuwa. Gamin ɲuur-ak, wala ɲu rawtaw, wala ɲu nigaw, ho samaanuwco sa rawtaado tak-tak. ɲa dummiyaakon gamin-ɲ kuwa ka samaaner ⁵ho kuɲ ko ɲa gooyiɲ in gudurrey in botol ta imaanko a kuu gase jile kaak gaay ko ɲuu gaariɲji ɔo wiktin taat duniin gaay gaase.

⁶Do bi ɲaar-ɲ, ku gin botol taat kuu aaciye, ya diɲ ɔo wiktin sood ku taabiya in ay taabine oki. Ya taɓ-ak, kuu taabiyeɲ ja ampa. ⁷Taabin taat asko-an, taar ta tale baako ya ku gin imaan ta taɓ wala kawwi. Ku iban kadar daabne, ɲaar asa rawte. Imaanko gay, taar pakgig daabne serek. Talon ja, daabne kaak asa rawte din sa, ɲu leeyiig ɔo aki a ɲuu tale ya ɲa taɓ wala kawwi. ɲaar-ak, imaanko oki, ɲuu talinti pa. Kar ya ta taɓ gay, ɔo yeeɲji ka Iisa Masi, kuu gase ozile, *darjine ho horoomine ɔo unji ka Buɲdi. ⁸Iisa kaak ku bal talin yiɲiy rakki sa, ku elgiga ho ya ku talgigɔo oki, ku aamin in sinji. Paa ko, galilko gintu dakina nam ta kaaworro. ⁹Galilko gintu dakina asaan ku gasaag maan kaak ku eriy in imaanko : ɲaar ko jile.

¹⁰Jile ɲaar-ɲ, min awalle, nabiinna bariy baay kuwa keder ho ɔo bi ka bere kaak Buɲ yaako bere-aka, ɲu kaawig min awalle. ¹¹Ruwwin ta Iisa Masi goy in nabiinna-ɲku ho ta gaarco taabin taat ɲa asiɲ taabiye ho in darjin taat ɲaa gase oki. Nabiinna-ak bariya botol taat ɲuu ibine wiktin taat gamin-ɲ yaa ase ho maman ɲuu kuuniye. ¹²Buɲ bayin-cot ɔo nabiinna-ak kadar kaaw taat ɲu gastu-an, ɲu ɲuurro kat yaa talin a ta as ɔo werti, kar gay, ɲa kuɲko. Taar ko Kabarre ta Gala taat ɲu gaariiko diɲka in gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi taat ɲa ɲaamtu min kuwa. Maaniico *ɔubal ku Buɲdi sa raka ibiniɲ maan ɲaar-ɲjka.

Goye kaak sellɛ ɔo unji ka Buɲdi

¹³Do bi ɲaar-ɲ, siyon ziɲkiko ho gedironco, diyon gelbinko in maan kaak Buɲ yaako bere wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe. ¹⁴Ar koogin kuuk karmiya tacco, dakon yeeppenno pey ɔo galal ta ziɲkiko taat awalle, ɔo wiktin taat odinko bal pile misa ɔo seen ta Kabarre ta Gala. ¹⁵Buɲ kaak kolinjo, ɲaar *cawar. Ampaa ko, kuɲko oki, illa goyiɲko yaa ku-

uniye cawar ar njaara. ¹⁶Ka seener gay, do Kitamner, Buñ kaaw aman : « Goyon cawar asaan nun cawar. »^{††}

¹⁷Ya ku inda Buñ, ku kolaag a nja Takko. Kar njaar gay, dukuma seriin do ay gemo in riy taat nja giniyo ho nja erro gee. Ampaa ko, min ku siikima misa-an gay, illa goyinjo yaa gaare kadar ku karmiya Buñ. ¹⁸Awalle, ku ic goye ka aginiyko kaak bal paydiney-aka. Kar Buñ gay jilinjko min goye njaar-aka in maan kaak kaalin aale. Ija balko jilinjko in maan kaak yaa rawte, ar daabne wala poddine. ¹⁹Kar gay, nja jilinjko in baar ku Iisa Masi kuuk kaalin aale-aku. Iisa Masi, njaar ber ziy *satkine ar roñ tamgi kaak bal gine oorin tak-tak. ²⁰Min Buñ bal kilgiyin misa duniine, nja dobig do saan taar-ata, ho do menaw-an, do wiktin taat duniin gaay gaase, nja gaarig do saan tanjo. ²¹In botol ta Iisa Masi, ku aamintu do Buñdi. Ija nooyig Iisa Masi min datik ta gee kuuk mate ho nja darjiyga. Ansii ko, ku diyit imaanko do Buñdi ho ku diyig gelbinko oki loci.

²²Wiktin taat ku ooyit seen ta Buñdi, ku gintu cawar do unji a kuu ele sintiko in gelbin rakki. Ampa-ak, elguwoñ zinjiko in gelbinko okinji. ²³Asaan ya nu weenjo wee kaak marbinto-ak, nu weenjo in kaaw ta Buñdi. Nu balko weenjo in maan kaak yaa rawte. Kar gay, kaaw ta Buñdi-at, taar ar maan kaak goy mento ho ta goy doo. ²⁴Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gee okinco, nuur ar gaño
ho maan kaak jaalaag sinco gay, njaar ar booyaw.
Gaño, njaar aayaw, ho booyaw, nuur sollaw.

²⁵Kar Kaaw ta Rabbin Buñ gay, taar goy doo. »^{‡‡}

Kaaw-at, taar ko Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-ata.

2 Njaar-ak, gamin okinco kuuk naako kaawe-an, rasongu : motol, raade, kaaw taat in binja di, hasuudinaw ho ose ka geemir. ²Kar gay, ar koogin kuuk daabinco wee ho nu raka a illa nu see buw ku aginiyco, kunjo oki, bariyon Kaaw ta Buñdi. Kaaw-at, taar ar buw kuuk cawar kuuk gaayaako kuu maade do imaanko, paa kat, kuu gase jile. ³Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ku aawit ko sellinjaw ta *Rabbin Buñ. »^{¶¶}

Gee ku Buñdi ar dambay ku gerdi

⁴Sinjon moota do Rabbin Iisa. Rabbin Iisa-ak, njaar ar dambi kaak samaane ka pinindi, kar gay, nja goy mento. Awalle, gee poocig ar dambi kaak maala. Kar Buñ gay dobiga ho nja kaalin aale do unji. ⁵Kunjo oki ar dambay kuuk goy mento. Njaar-ak, ginon a kuu kuuniye ar dambay kuuk nu soktu ho nu piniig ger ka Ruwwin ta Buñdi. Ampaa ko, kuu gine ar gay satkine do unji ka Buñdi, kuu ginin riyoy, ho do saan ta Iisa Masi, Buñ yaa ooyin riy-ata. ⁶Asaan Buñ kaaw do Kitamner aman :

« Talon, an ko dambi kaak nu doftu.
Nu diyaag do geeger ka Siyon.
Do dambi-an ko, dambay ku pey yaa oske kuwa.
Waan kaak aamin loci, sokañ diyaagdo tak-tak. »^{§§}

⁷Do kun kuuk aamine, dambi njaar-an ar maan kaak kaalin aale. Kar do nuur kuuk bal aamineñ gay,
« Dambi-ak, gay pinindi acciga.
Kar gay, njaar ko gin dambi ka pinindi

^{††}1:16 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

^{‡‡}1:25 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.6-8.

^{¶¶}2:3 Wer ka gase kaawor do Soom 34.9.

^{§§}2:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16.

kaak pakgig eenji serek. »*

⁸ Kitamne kaaw pey aman :

« Ŋa dambi ka batkindi.

Ŋaar di oki kaak solla gee. »†

Gee kuuk bal aamine-ak batkiyo, asaan ŋu pooc karmiyin kaaw ta Buŋdi. Taaran ko taat eraagu.

⁹ Kar kuŋko gay, kuŋ tamba taat Buŋ doŋtu, kuŋ gay satkiner ku sultan, kuŋ darre taat geenti *cawar ho kuŋ ko gee ku Buŋdi. Ŋa imiliŋko min do gondikor ho ŋa iyiŋko do portikaw a kuu gaare gamin okiŋco kuuk ajbay ŋa gintu. ¹⁰ Awalle, ku gee ku Buŋdido. Kar diŋ gay, ku gin geenji. Awalle, Buŋ bal tale aminduwko. Kar diŋ gay, ŋa tala aminduwko.

Goye ka gay riyor ku Buŋdi

¹¹ Gem kol roynay ku bitu, kuŋ kuuk ar awraatinna ho marti do kidar, nu kaawaako : goyoŋ goŋom min galal ta ziŋkiko taat nigaako do unji ka Buŋdi.

¹² Goyoŋ goye kaak samaane do datikco ta gee kuuk ibanno Buŋ. Ampaa ko, ya ŋu osaako ho ŋu talaako ar gee kuuk jookum sa, ya ŋu talaat riy taat samaane ku giniy-at, ŋuu ibinin riy-ata ho ŋuu ozile Buŋ do yiriy taat ŋaa ase.

¹³ Do saan ta ele ka Rabbiner, karmiyon gee okiŋco kuuk hokumiyaako. Sultan ka tatiko, karmiyonga asaan ŋa pakgig kuuk hokumiya okiŋco.

¹⁴ Guberneerna, karmiyongu asaan ŋa ŋaamgu a ŋuuco dukume seriin do ŋuur kuuk gina taat samaanno ho ŋuu oziliŋ kuuk gina taat samaane. ¹⁵ Asaan ka seener, maan kaak Buŋ rakiy-ak, illa kuu ginguwe sellen a paa kat kuu sokumiŋ biŋkiko ku gee kuuk oliyay ho kuuk ibanno maanna-anju. ¹⁶ Dakon goyenno ar berrin ku zunuubinnar.

Goyoŋ ar gee kuuk gas ko kayco. Kar gay, dakon talinji do gase ka kayko-ak ar maan kaak kuu cigilin oorinko. Illa gay, kuu gine ar gay riyor ku Buŋdi. ¹⁷ Ampa-ak, beron horoomin do gee okiŋco, elguwon siŋtiko, ginon kolaw do Buŋdi ho karmiyon sultan ka tatiko.

Botol taat Iisa Masi gaariite

¹⁸ Kuŋ kuuk gay riyor, karmiyon geenko in gelbin rakki. Dakon karmiyenno ŋuur kuuk ginaako samaane ho elgiikon di. Karmiyon oki ŋuur kuuk ginaako rada. ¹⁹ Ka seener gay, do bi ka karaamin ta Buŋdi, ya gem ic subirraw wiktin taat ŋu taabiyaag bal botol, ŋa gin maan kaak samaane. ²⁰ Ya ŋu taabiyaako asaan ku nig maanna-ak, waa yaako oziliŋko ? Kar gay, ya ku bal nige maanna ho ŋu taabiyaako, ya ku subir do wiktin-anta, taar-at ko samaane do unji ka Buŋdi. ²¹ Do taar-an ko, Buŋ koliŋko. Asaan meenji Iisa Masi taabiy do saan tanjo. Ansi-ak, ŋa gaarko botol a kuu aadiŋji.

²² Ŋa bal gine zunuubinna ho yiriy rakki, raadin bal amile min do biy.[‡]

²³ Ŋu warga, kar gay, ŋa bal telke in wariya.

Ŋu taabiyaaga, kar gay, ŋa balco kaawe a ŋuur oki asa aawe taabine.

Ill a ŋa rasig in Buŋ kaak dukuma seriin in botilti.

²⁴ Kuwa ka et kaak ŋu doodiiga, ŋa icig zunuubinnite do kaay.

Ŋa gintu ampa-ak a zunuubinna diyaatenno pey pise.

Ho gii goye goye kaak in botiliy do unji ka Buŋdi.

Ka seener, in mutiyji-ak ko, ku gastu aapiy tak-tak.

*2:7 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

†2:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14.

‡2:22 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.9.

²⁵Awalle, ku goy ar tamgi kuuk rawte. Kar diŋ gay, ku gin ko gay gooyindi kaak tala kaako.

Daadi inŋ midiyco

3 Kuŋ daad oki, karmiyonŋ midiyko. Paa kat, ya midiyko daarin bal aamine misa do kaaw ta Buŋdi oki, inŋ goyiŋko kaak samaan-ak, ŋuu aamine. Ya ku balco kaawe yoo maanna oki, ²min ŋu talig goyiŋko kaak *cawar ho inŋ karaaminko, wal ŋuu aamine diŋ ga ? ³Dakonŋ diyenno kayko do samaanaw taat kara : ar dee ka kayko kaak arro, ise ka gamin ku daabner ho kesuun taat kaalin aale. ⁴Kar gay, bariyonŋ samaanaw taat cigil atta do gelbinko taat goy doo. Samaanaw-at, ŋuu talin inŋ dalulluwko ho inŋ ooliŋkuwko. Ŋuur-aŋ ko gamin kuuk kaalin paka do unŋi ka Buŋdi. ⁵Taaye, gin elgina, daad kuuk karmiyaag Buŋ ho kuuk diyaag gelbinco inŋ ŋaara gingiy ampa. Daad-ak karmiyiig midiyco. ⁶Ya ku talig goye ka Zaara, daaciy ta Ibraayim, ku tal maman ta karmiyiig mitti nam ta kolaag a « rab-biner^f ». Ya ku gina selliŋkaw ho ku rasdo yoo maanna yaako unŋe kolaw taat yaako barjiliŋko, kuu gine ar kooginti ku Zaara.

⁷Kuŋ miday oki, ay gem di yaa goye gala inŋ daaciy. Ibinonŋ kadar gudurre taŋco inŋ taŋko, taar sawafo. Beronco horoomine, asaan ŋuur oki yaa gase haginco, taar ko goye kaak Buŋ beriite inŋ barkiney. Ginguwonŋ ampa, paa kat, maan todiitido do salaanko.

Gine ka selliŋkaw

⁸Ba aar gay, ginguwonŋ a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki di. Eloŋ benan-niko ar siŋta, ginguwonŋ sellen ho goyon dalullay. ⁹Ya waan ginko maan kaak

samaanno, dakonŋi yeepinjidfo. Ya waan waraako, dakonŋi yeepintido inŋ wariya, kar gay, barkiyonga. Asaan do taar-an ko, Buŋ koliŋko, ho ampa ko, kuŋko oki yaa gase barkin min do Buŋdi. ¹⁰Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gem kaak raka goye gala ho raka tale mena ku galal sa, illa ŋaa raadenno ho ŋaa warenno gemo.

¹¹Gem-ak, illa ŋaaco newse kop do gamin kuuk jookumo

ho ŋaa gine taat samaane.

Illa ŋaa bariye botol ta aapiyer ho ŋaa aadinti.

¹²Asaan *Rabbin Buŋ diy oday

do ŋuur kuuk jaawa inŋ botol

ho ŋa diyit dengey do salaanco.

Kar ŋuur kuuk gina taat samaanno gay, ŋa newsaaco kopo. »[§]

¹³Waa yaako gine maan kaak samaanno, ya ku zeeda gine taat samaane ? ¹⁴Ya ku gina maan kaak inŋ botiliy ho ŋu taabiyaako do biy oki, aditko, ŋu ginonŋ portiko. Dakonŋ gineno kolaw do waanna ho dakonŋ barjilenno. ¹⁵Kar gay, ibinonŋ do gelbinko kadar Iisa Masi kaak Buŋ doftu-ak, ŋaar keeji di *cawar, ho ŋaar ko *Rabbinko. Ay wiktine, siyonŋ ziŋkiko kuu gedire telke ya ŋu indaako do bi ka maan kaak ku eriy inŋ imaan.

¹⁶Kar gay, kaawonco inŋ dalullaw ho inŋ taat ool di. Zeeonŋ a pikirriko yaa gine samaane. Ampaa kat, ŋuur kuuk osaako do bi ka goyiŋko kaak inŋ Iisa Masi-ak, sokaŋ yaa deenco. ¹⁷Ya ku taabiya do bi ka maan kaak samaane asaan Buŋ kat rake, ŋaar-ak, guna min kuu taabiye do bi ka maan kaak samaanno.

¹⁸Ka seener gay, Iisa Masi meenji taabiy taabin ta muuti mena rakki di gaasiititi do bi ka zunubinna ku gee okiŋco. Ŋaar kaak bal gine ooriŋ tak-tak,

^f3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.12.

[§]3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 34.13-17.

ɲa mattu do bi ka kuɲ kuuk gin oorne a ɲaako iɲɲko do unɲi ka Buɲdi. ɲu deeg ziiy, kar gay, Buɲ nooyig min do muuti inɲ gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi. ¹⁹Inɲ gudurriti-at ko, ɲa ɲaawtu gaare Kabarre ta Gala do ɲuur kuuk ba oole. ²⁰ɲuur kuuk ba ool-ak, ɲuur ko kuuk awalle poot kaaw ta Buɲdi do wiktin ta Nowe. Do wiktin taar-at, nabi Nowe siya markab ka tatko ho Buɲ gay ic subirraw a gee-ak yaa ice kaawoy. Kar gay, gee sood di unɲitu do markabar a ɲuu jile zɲɲkiko min do amiydi. ɲuur kuuk unɲe-ak, ɲuur gee porpod di. ²¹Amay kuuk do wiktin ta Nowe-ak, ɲuur gaara amay ku *batemdi kuuk jilaako diɲ di. Batem kaak taɓ gay, ɲaar ace ka tiɲgorro. Illa gay, ɲaa ice ka niyiner do aade ka Buɲdi inɲ pikirre taat cawar. Gamin okiɲco-aɲ yaa ase do werco inɲ nooye ka Iisa Masi. ²²Min ɲa nooye, ɲa coontu ka samaaner ho ɲa goytu do meeday ta Buɲdi. Do wer-ak, ɲa hokumiyaag *ɗubal ku Buɲdi. ɲa hokumiyaag oki gamin kuuk gin izinne ho inɲ kuuk gin gudurre kuwa ho gee talgigdo.

Goye kaak marbinto

4 Iisa Masi seet taabin do ziiy. Paa ko, kuɲko oki, siyoy zɲɲkiko kadar taabin ar taar-an, kuu seenti oki. Ka seener, ɲaar kaak seet taabin do ziiy-ak rasig ko zunubinna. ²Min diɲka, menaw kuuk ɗak kuu goye do duniiner-an, illa kuu rasin galal ta zɲɲkar ho kuu goye goye kaak Buɲ rakiyo. ³Ka seener gay, awalle, ku taɲkil zɲɲkiko aale inɲ gamin kuuk gee kuuk ibanno Buɲ giniyo : inɲ ɲaaye kaak munɲam, inɲ ele ka gamin ku eenko, inɲ tee ho see kaak aale, inɲ gine ka marginar ho inɲ gamin ku pey ku sokaɲ. ⁴Diɲ gay, gee kuuk ibanno Buɲ-ak ajbiye asaan ku rasig gamin ku sokaɲ-aku. Paa ko, ɲu wariiko. ⁵Kar gay, yiri y rakki, Buɲ asa di indiɲco, ɲaar kaak yaaco ɗukume seriine do gee kuuk

goya inɲ kuuk mate oki. ⁶Do saan taar-an ko, Iisa gaariicot Kabarre ta Gala do gee kuuk ba ool-aku. Gee okiɲco, ɲu uco ɗukume seriine do goyiɲco kaak ɲu goyiy do duniiner. Kar gay, gee ɲuur-ak, Iisa gaarcot Kabarre-at a ya ɲu ɗukumco seriin do goyiɲco kaak ɲu goytu oki, diɲ gay, inɲ gudurre ta Ruwwin ta Buɲdi, ɲu pilco botol taat ɲuu gase goye kaak taɓ do unɲi ka Buɲdi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁷Duniin-an, taar gaay ko gaase. ɲaar-ak, goyoy goye ka ilimdi ho gediron do zɲɲkiko, paa kat, kuu gedire salkiye. ⁸Maan kaak pak gamin okiɲco-aɲ, illa kuu elguwe zɲɲkiko inɲ gelbin rakki. Asaan inɲ ele ka zɲɲkar-ak, goy gamin dakina kuuk niga adat ku geemir, kar kodok di, gee rasiigu. ⁹Obguwoɲ martiko samaane benanniko, bal gujumjume. ¹⁰Minninko, ay gem di gin bere kaak Buɲ beriji a ɲaa gaayguwe eenji. Ya ku gina ampa-ak, kuu kuuniye ar gay riyoy kuuk obig samaane ay bere kaak Buɲ beriico. ¹¹ɲaar kaak gas bere ka gaare kaawor, illa ɲaa gaarguwe kaawin kuuk asa min do Buɲdi. ɲaar kaak gas bere kaak gine ka riy do geemir, illa ɲaa ginguwin riyoy inɲ gudurre taat Buɲ beriji. Do gamin okiɲco-aɲ, illa gee yaa bere *darjin do Buɲdi inɲ siɲ ku Iisa Masi. Locin di, darjine inɲ gudurre, elgin inɲ elgina ! *Aamin.

Taabin ta gee kuuk aamine

¹²Gem kol siɲtay, dakoɲ ajbiyenno ya taabin ginko dakina. Dakoɲ pakirennu kadar ɲa maan kaak kuunaydo do gee ku Buɲdi. Taabin-at yaa gaare ya ku aamin ka seener wala kawwi. ¹³Kar gay, inɲ taabin-at, aaciyoy, asaan ku gas botol ku hadirtu do taabin ta Iisa Masi. Ampaa ko, wiktin taat ɲaa ase inɲ *darjiney, aditko yaa miine inɲ galal. ¹⁴Ya ɲu waraako asaan ku aamin do Iisa Masi, aditko yaa

gine portiko, asaan Ruwwin ta Buñdi, taar gudurriri dakina ho ta goy in kuñko ! ¹⁵ Ya waan minninko seet taabine, ña seentido ðo saan taat a ña dee gemo, wal ña kokine, wal ña gin maan kaak jookumo, wal ña unje kaay ðo kaawin ku geemir. Gamin ñuur-añ samaanno. ¹⁶ Kar gay, ya ña seet taabine ðo saan taat ña kretiyeñce, ñaa ginenna sokañ. Illa gem-ak yaa dele barkin ðo Buñdi asaan ña nec iñiñ siñ-aku.

¹⁷ Ka seener, wiktin ase ta ðukume seriiner. Seriin-at yaa teesen ja min geenji ku Buñdi. Kar ya ta as ampa-ak, ñuur kuuk pood aamine ðo Kabarre ta Gala ta Buñdi gay, tañco yaa gine maañ ? ¹⁸ Ar taat Kitamne kaawtu aman :

« Ya gem kaak ðaa in botol gas jile in raða,

ñaar kaak karmayðo Buñ
ho kaak goy in zunuubinnay gay,
tañji yaa gine maañ ? »**

¹⁹ Ansii ko, ñuur kuuk ñu taabiyo asaan ñu gina maan kaak Buñ rakiyo, illa ñuu diye gelbinco ðo ñaar kaak kilgiygu ho ñuu ginguwe sellinkaw. Ñaar kaak kilgiygu-ak, ñaar pikgitðo kaawoy.

Tale ka kaar ðo gee ku Buñdi

5 Nu gin oki taaye ðo agindaw ku *Eglizdi kuuk goy ðatikko. Nun sa tatkaw ar ñuura. Nu talit taabin ta Iisa Masi in ðinar ho naa gase oki haginir ta *darjiney taat yaa bayne. Taaye kaak naa kaawe-añ ko kaak nu taayig agindaw-aku. ² Ar gay gooyin kuuk samaane, gooyon gee kuuk Buñ amniyiiko. Dakon ginenna ar ñu asiraako asire, kar gay, gooyon in niyinko ar kaak Buñ rakiyo. Dakon ginenna a kuu gase malle, illa gay, gooyon in gelbin rakki. ³ Do gee kuuk Buñ amniyiiko-

aku, dakon ginenna a tañkon di yaa tee. Illa gay, goyon goye kaak samaane nam ñuu ice goyinko. ⁴ Paa kat, wiktin taat tatkaw ka gay gooyindi bayne, kuu gase kadumuul kaak gaara kadar ku nosire. Kadumuul-ak yaa goye doo.

⁵ Kar kuñ ðubal oki, karmiyon aginduwko. Kuñko okinko, ðo goyinko kaak benanniko, onon zinkiko. Asaan Kitamne kaaw aman : « Buñ newsiiko kop ðo kuuk jaala zinkiko, kar gay, ña barkiyaag ñuur kuuk ona zinkiko. »†† ⁶ Ampa-ak, onon zinkiko ðo unji ka Buñdi, ñaar kaak gin gudurre. Paa kat, ñaako jaalinko ya wiktinti nece. ⁷ Rason pikirriko okintit taat barjilaako loci, asaan ñaar ko tala kaako.

⁸ Gediron ðo zinkiko ho goyon mento, asaan adinko *Seetanne jarba aarko ar boori kaak neyaw ho bariya waan kaak ñaa tee. ⁹ Kuñ gay, obon imaanko bombo ho ðuunon masisko. Ibinon kadar sintiko kuuk ðo adiy ka kidar okinji taabiya ar kuñko. ¹⁰ Barkin okintit asa min ðo Buñdi ho ña kolinko a kuu unje ðo *darjiney taat goy doo in ñume kaak ku ñumtu in Iisa Masi. Ampaa ko, min kuu taabiye pey ðo wiktin sood-ak, ñaako yeepinko ðo werko, ñaako bere gudurre, ñaako ðenrinko ho ñaako gaayinko kuu goye bombo. ¹¹ Locin di gudurre, elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹² Ña sinthe Silaas kaak tur ñu amniy-inji kat gaayintu, nu siiriikon maktumne ta kapak-anta. Nu siiriikonta-añ a naako isinko. Nu raka a kuu ibine tak kadar barkin ta Buñdi taat ku gastu-at, taar tað.

¹³ Ñuur kuuk Buñ dobtu ðo geeger ka Babiloon ooyko dakina, in rondu Maark oki. ¹⁴ Ooyon benanniko in gine ka cuud ar sinthe kuuktacco rakki.

** 4:18 Wer ka gase kaawor ðo Proverb 11.31.

†† 5:5 Wer ka gase kaawor ðo Proverb 3.34.

Kuŋ okiŋko kuuk num iŋ Iisa Masi,
Buŋ yaako iye aapiye. Nu ooyko dakina
!

2 Piyer

Maktumne ta seeriŋkar taat Piyer siirtu

Pile ka kaawor

Do maktumner-an, ɲu kaaw kadar ɲa Piyer kat siirta. ɲa min paliinna kuuk orok in seera. ɲa siircot do kretienna okinco, asaan goy gee kuuk raka jag-inco min Kabarre ta Gala. Gee-ak eeraag kretienna ho ɲu iyaag ɲuu gine gamin kuuk jookumo ar ɲuura. ɲa taayaagu a ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo, asaan Buɲ kat doɓgu. ɲuu icenno kaaw ta gay raadindi, kar gay, ɲuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner. Ka seener, Rabbin Iisa Masi yaa yeepe. Illa ɲuu yokinji in aapiye ho in galal. ɲuu goye goye kaak Buɲ rakiyo.

Ooy ta Piyer

1 Nun Simon Piyer, gay riyor ka Iisa Masi ho *paliiney. ɲa nun ko siirit maktumne-anta. Nu siirkon loko, kuɲ gee kuuk aamin do Iisa ar kaak nin aamin-tu. Imaante taat sellen-an, gi gasit min do Iisa Masi, ɲaar ko Buɲte ho Gay Jil-inte. ɲaar ko gin ay maanna in botiliy. ²Buɲ yaako barkiyinjo ho ɲaako iye aapiye gaay in gaayo in ibine kaak taɓ ka Buɲdi ho ka *Rabbinte Iisa Masi.

Botol ta gee ku Buɲdi

³ɲa Iisa Masi ko gaarten Buɲ kaak kolinte ho gi ibiniiga a gii unje do *darjiney ho gii ice goyiŋji kaak samaan paka. Ansi-ak, in gudurrey, ɲa berte gamin okinco. Paa kat, gii ice botiliy ho gii goye goye kaak Buɲ rakiyo. ⁴In botol taar-at ko, ɲa beriite gamin kuuk aginda ho taɓ kuuk awalle ɲa diytu a ɲaate bere. Kar ya ku gasgu-ak, kuu pake min gamin ku jookum kuuk gee ku duniiner elgiyo ho kuu gine sellen ar Buɲ.

⁵Do saan taar-an ko, kuɲ kuuk diy gel-binko do Iisa Masi, zeedon a kuu jaawe do botol taat samaane. Ya ku jaawa do botol taat samaan-at, ibinon maan kaak Buɲ rakiyo. ⁶Ya ku ibinig maan kaak Buɲ rakiy-ak, gedironco do zinŋkiko. Ya ku gedirco do zinŋkiko-ak, icon subirraw. Ya ku ic subirraw-ak, karmiyon Buɲ. ⁷Ya ku karmiyig Buɲ-ak, karmiyon zinŋkiko ar sinja. Ya ku karmiyig zinŋkiko-ak, el-guwoŋ oki gee okinco. ⁸Ya ku ginig ko gamin-anjo ho ku giniig gaay in gaayo, kuu ibinin pey *Rabbinte Iisa Masi pak ka awalle. Goyinjo yaa sinje in unji ho riyko sa, kuu necinti. ⁹Kar ya gem kaak gingigdo gamin-an gay, ɲaar ar noolo ho ɲa tallo samaane. ɲa rawte kadar Buɲ saamiyig zunuubinnay kuuk awalle ɲa gintu.

¹⁰Gem kol sinjay, uudin taat Buɲ kolinjo ho ɲa doɓinjo, zeedon pey a kuu necin gamin okinco. Ya ku gina pa-ak, ku rawtaatdo botol ta Buɲdi. ¹¹In taar-an ko, Buɲ yaako pile botol kuu unje do Meennaw ta Rabbinte Iisa Masi Gay Jil-inte. Do wer-ak, gii goyen ko tak-tak.

¹²Do bi ɲaar-ak ko, nu moayaakon pey gamin-anjo, kar gay, ku ibinig ko ho ku goy ko bombo do seen taat ɲu gaariiko. ¹³⁻¹⁴Rabbinte Iisa Masi, ɲaar minintu a naa mateŋ ko mooti. Paa ko, ya lotu-ak, ta samaane nu moyiikon gamin-an diŋka, min nu bal mate misa-anja. ¹⁵Nu zeediy pa-ak, asaan ku moyin gamin-an in menaw, ya nu mate.

Darjin ta Iisa Masi

¹⁶Awalle, ni kaawko maman Rabbinte Iisa Masi astu in *darjiney. Do wiktin taar-at, ni osko kaawin kuuk maalan di kuuk geen di imiltu min do kayco walla ? Ha'a, nin talit darjiney-at in odinni. ¹⁷ɲa gasit darjiney-at min do Tacco Buɲ. Ni goya wiktin taat ɲa gaarita. Maanna-an kuuniy do wiktin taat ni doriŋ Buɲ kaak tatik paka kaawtu min

kuwa. Ija diytu aman : « Ijaar-aŋ Rondu, nu elgig dakina ho adir miin iŋ galal do bi kaŋji. » ¹⁸Ni goy kuwa ka damba ta Buŋdi wiktin taat ŋa kaawit kaaw-anta. Do wiktin taar-at, ni dorig iŋ deŋginni.

¹⁹Ansii ko, ni aaminiiy dakin paka do kaaw taat nabiinna kaawtu-anta. Kuu diye deŋginko samaane do kaawco, asaan taar ar lampa taat beena^{‡‡} do gondikor. Laaŋ deŋginko samaane nam pat yaa coke ho kaal ka Belbel sa yaa amile. Yiriy taar-at di, ku asiy tale wer waraŋ. ²⁰Kar gay, ibinon kaaw-an samaane : kaawin kuuk awalle nabiinna kaawtu ho ŋu siirtu do Kitamner, gem keeji gediraado gase baaco. ²¹Kaawin ku nabiinnar, gem bal imiliŋ min do kaay ka meenji. Ta Ruwwin ta Buŋdi kat beraaco botol, ŋu kaawit kaaw taat ŋu dortu min do Buŋdi.

Kaawo do bi ka gay raadindi

2 Min awalle, nabiinna kuuk raada goy sawa iŋ gee ku Buŋdi. Diŋ sa, gee ku bilda gee iŋ raadine goy do datikko. Iŋu asiy bilde gee iŋ raadinco. Raade ŋaar-ak yaa idiŋ gee nam ŋu asiiji newse kop do *Rabbinte Iisa Masi kaak jiliig min do zunubinnico. Do taar-an, dak ko sood di, Buŋ yaa taabiŋiŋco dakina. ²Gee dakina asa ice botol taat jookumo. Do bi kaŋco ko, gee asiy nige biŋkico iŋ botol ta seener. ³Gee kuuk bilda iŋ raadin-ak diy kaaco do gamin ku duniiner. Iŋu asiiko raade ŋuuko jagiŋko min do botildi. Gee ŋuur-ak, seriin ta Buŋdi eraagu. Dak ko sood di, ŋu asa idiŋco tak-tak.

⁴Yoo *ɗubal ku Buŋdi kuuk nig awalle sa, Buŋ balco saamiye. Ija sokiigu ho ŋa oriig ba oole. Iŋuu goye iŋ jinzir-iŋco do wer kaak gondiko nam yiriy

taat Buŋ asiy dukume seriine. ⁵Yoo ag-inay kuuk awalle nige oki, Buŋ balco saamiye. Ija paayiico amay kuuk teeyiig gee okiŋco kuuk icdo kaawoy. Illa ŋa jil Nowe di iŋ eenji peesira ku pey, asaan ŋa taaya gee iŋ botol. ⁶Buŋ dapiŋtu oki do geeger ka Sodom ho iŋ ka Gomoor. Ija idiig ram iŋ ako, illa dak but di.^{¶¶} Ansi-ak, ŋaa gaartu maman ŋaa idiŋ gee kuuk karmiygigdo. ⁷Do wiktin taar-at, ŋa jiliig Loot di, asaan ŋa goy iŋ botol do uŋji ka Buŋdi ho ŋa taabiŋ dakina do nige kaak gee nigiji do Buŋdi.^{§§}

⁸Ija goy sawa iŋ gee kuuk gina jookum-aku. Ija talig gaminco kuuk ŋu giniyo. Kun kawta, ŋa talaagu, ŋa doraagu, ho maanna-aŋ radaag adiy asaan ŋa gem kaak goy iŋ botol do uŋji ka Buŋdi. ⁹Maanna-aŋ gaara maman Buŋ yaa jiliŋ gee kuuk ica kaawoy min do taabiner ho maman ŋaa gooyiŋ gee kuuk goydo iŋ botol nam yiriy ta seriiner. ¹⁰Ija paaye taabin dakin paka do ŋuur kuuk aada galal ta ziŋkico ho kuuk poocaat izinne ta Buŋdi. Gee kuuk bilda gee iŋ raadin-ak, ŋuur ica ziŋkico, ŋu ginno kolaw kat bat, ŋu karmiygigdo ŋuur kuuk gin *ɗar-jin kuwa ka samaaner ho ŋu waraagu oki. ¹¹Yoo ɗubal ku Buŋdi kuuk bombo aale sa nigdo biŋkico iŋ gee ŋuur-aku do uŋji ka Buŋdi.

¹²Kar gee kuuk bilda gee iŋ raadin-ak gay gina ta kayco di. Iŋu ar kumin ku yeero kuuk gee atikgiyo. Iŋu waraag gamin kuuk ŋu ibanno baaco. Iŋuu deenco ar kaak gee diŋiy kumin ku yeero. ¹³Buŋ asa taabiŋiŋco ar kaak ŋuur taabiŋiy eenco. Iŋ yiriyo oki, ŋu el teen duniine. Ya ku goy sawa, ku tiyaw, goyiŋco rada, ho sokaŋ oki yaako deenke. Ya ŋu raadaako oki, galco di. ¹⁴Odinco berel, ŋu rawdo gine zunuu-

^{‡‡}1:19 'beena' : Werin daariŋ ŋu kaaw a 'beena'.

^{¶¶}2:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.24.

^{§§}2:7 Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.1-16.

binna. Ya gee kuuk imaanco sood-ak, ɲu jagiigu, ɲu unɲiig do zunuubinnar. ɲu diyi kaaco do gamin ku duniiner. Gee ɲuur-ak, seriin ta Buɲdi obig ko.

¹⁵ Gee-ak rasiit botol ta Buɲdi, ɲu aada botol ta maaniico. ɲu ic botiliy ta Balaam, ronɲi ka Bosor. Gem-ak el ice gurus ho ɲa giniy jookum do geemir. ¹⁶ Yiriy rakki, Buɲ leesji asaan ɲa bal ice kaawoy. Yiriy taar-at, durkul kaak kaawdo din sa nam pil biy ho ɲa kaawiiɲi ar ka geemir. ɲa toɲiiɲi botol do nabiinɲe-ak, pa ɲa giniɲ gamnay kuuk arro-aku.*

¹⁷ Gee kuuk bilda gee in raadin-ak ar beenay kuuk amiyco ice. ɲu ar uc kuuk us jaawaagu anne-anne. Gee ɲuur-ak, Buɲ siyco ko wer kaak gondiko. ¹⁸ ɲu el kaawe dakina in gamin ku ɲapilindi kuuk bal baaco. Ansii ko, ɲu jagiig gee kuuk daabinco ic botol ta Buɲdi. ɲu raka a ɲuu yeepinco do goye kaak ɲu goyiy awalle in ɲuura, ɲuu gine gamin ku sokaɲ kuuk maaniico rakiyo. ¹⁹ ɲu raadaaco do geemir a ɲuuco bere horrinaw, kar sando maaniico gay ɲerrin ku zunuubinnar. Ka seener, gem goyiy ɲerre do ay maan kaak begirji. ²⁰ Ya goy gee kuuk aamin in *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi ho ɲu amil ko min gamin kuuk *cawarro kuuk niga gee, kar pey, ɲu yeepiy ɲu ginaag gamin-aku nam gamin-ak gediriico, gee ɲuur-ak niginco yaa pake pey ka awalle. ²¹ Ansi-ak, ya ɲu bal ibinin botol ta seener sa guna min ɲu ibiniita ho ɲu rasiita, kar ɲu cokaydo pey kaaw ta Buɲdi taat ɲu bildigu. ²² Giniɲco-aɲ ar dele ka ɲaɲlal taat diya aman : « Kaɲ jube, kar meenɲi yeepiy pey teen gamnay kuuk ɲa jubtu-aku. »† Giniɲco-ak pey ar dele ka ɲaɲlal taat diya aman : « Ya kinziir ɲu acga, jammiy sood di, ɲa yeepiy pey tunkile do golɲi. »

Gaase ka duniiner

3 Gem kol siɲtay, an maktumne taat seerinɲar taat nu siiriiko. Do taat awalle in taat ɲinɲa, nu moayaakon gamin-aɲku, asaan kuu gase pikirre taat taɲ. ² Nu raka kuuco pakire do kaawin kuuk nabiinna kuuk Buɲ doɲtu kaawtu min awalle ho in kaaw taat *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi kaawtu ho taat paliinna kuuk asko loko min do Buɲdi gaariikonta. ³ Nu raka kuu ibine kadar awalle min duniine yaa gaase, gee asa amile ɲuu gine taat ɲu rakiy di, ɲu asiiko yilinɲo ⁴ nam ɲu asiy diye aman : « Iisa Masi diy a ɲaa yeepe, kar ɲin gay ɲa moo ? Aginduwte mate ho maan bal make, gee goy ar ka awalle-ak di uudin taat min Buɲ kilgiyinte. » ⁵ Gee ɲuur-ak pooc icin kaaw taat Buɲ kaawtu awalle min do kilgiye ka duniiner. ɲa kilgiyig samaane in kida. ɲa ɲeediig kida in amay. ⁶ In amay-ak di pey, Buɲ idiig gee kuuk awalle. ɲa idiig gee kuuk do adiy ka kidar okinco, wiktin taat ɲa paayiico amay do wiktin ta Nowe. ⁷ Buɲ diy pey a samaane in kida kuuk gi taliy-aɲ, Buɲ asa rasiɲ ansii di kee nam yiriy ta seriin ta ba aaro, kar ɲa asiy erinco radinɲaɲ. Gee kuuk bal ice kaawoy, ɲaa idin jot.

⁸ Kar gay, gem kol siɲtay, gin kaaw rakki, dakon rawtintido. Do Buɲdi-ak, yiriy ta rakki in elgin kuuk alip, ɲuur nec di. ⁹ Goy gee kuuk pakira a Rabbinte, ɲaar ooma, ɲa taaya aale. Sando, tanɲi gay ampaado. ɲa subiriya-ak do bi kanɲo, ɲa raka kadar ay gemo yaa jipte goyinɲi ho ɲaa gase jile, ɲa rawtaado.

¹⁰ Rabbinte Iisa Masi, ɲaar yaa yeepen di taɲ. Yiriy taat ɲaa yeepe, gem ibinaatdo ar ase ka kokinor. Yiriy taar-at, gee asa dore hawin dakin pak awne ka buɲdi ho samaan asa sawle. Gamin ok-

*2:16 Wer ka gase kaawor do Nombir 22.4-35.

†2:22 Wer ka gase kaawor do Proverb 26.11.

inco kuuk gi taliy kuwa ka samaaner, nu asa erinco tak-tak. Kida in gamin okinco kuuk do adiy asa ide jot.

¹¹Hadi, ya gamin-an kat asa ide ansi-ak, kun gay pakiron do goyinco. Goyon sellen do unji ka Bun di ho ginon uudin taat Bun rakiyo. ¹²Kun yoka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe. Hadi, zeedon kuu gine ar taat ni kaawiiko, asaan naar yaa yeepe kodok di. Yiriy taar-at, samaane, nu asa erinji tak-tak, ho gamin kuuk kuwa ka samaaner sa asa relle okinco. ¹³Bun gay diyte a na asa siye samaane in kida kuuk marbinto. Do wer-ak, gamin okinco yaa goye do botilco do unji ka Bun di. An ko maan kaak gi diytu kayte.

¹⁴Gem kol sijtay, do bi naar-an, nu diyaako a zeedon kuu jaawe do botol taat samaane, asaan kun yoka yeepe ka *Rabbinte. Ansi-ak, ya na yeepe, naako gasinko sellen, bal oorne ho kuu goye in aapiye do unji. ¹⁵Ibinon kadar maan

kaak peyiig Rabbinte Iisa Masi min do yeepinji-ak, na raka gii gase jile. Sijte Pool, naar kaak gi elgiyo, naar sa siirko do bi naar-an ka. Naar Bun ko berji ibine, na siirtu. ¹⁶Do makaatamnay okinco, ya na kaawaako do bi naar-ak, naar sa kaawa ko ar tanto-an di. Ka seener gay, goy kaawnay kuuk rada. Gee kuuk ibanno maanna ho obdo bombo makiig kaawnay ku Pool uudin taat nu makiig kaawin daarin ku Kitamner. Ansi-ak, nu rawtiy zinkico.

¹⁷Gem kol sijtay, kun gay, nun mininon ko. Pakiron do goyinco, asaan gee kuuk niga sin ku Bun di jagikonno min do botilko. Ansii ko, ku rawtiitdo botilko taat ku obtu bombo min awalle.

¹⁸Zeedon a kuu aade Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Ek di naako barkiyinko gaay in gaayo ho kun sa yaa ibinin pey pak ka awalle. Delintenji barkin min dirka ho elgin in elgina ! *Aamin.

1 Yaaya

Maktumne ta awalle taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk min awalle kat kaawe a ɲa Yaaya kat siirit maktumne-anta. ɲaar di oki siirit Kabarre ta Gala ho ɲa min palinna ku Iisa Masi. ɲa siirit do kretienna kuuk goy do kid ka Aazi. Eglizna daarin barjile, asaan ɲu gas bilde kaak arro. Paa ko, Yaaya kaawiico karan a : Iisa, ɲaar di Masi kaak Buɲ doftu ho ɲaar di Roɲ ka Buɲdi. ɲaar di oki ele ho portikaw. Gi ibinaag gamin-aɲ in botol ta Iisa. ɲa saamiycog zunuubinnico in baariy a ɲuu gine cawar do unji ka Buɲdi. Gi ibinaag oki do bi ka Ruwwin ta Buɲdi taat gaarcoga. Kretienna kuuk taɓ gay obit imaanco bombo ar taat ɲu gaariico min do teesindi. Buɲ gay elgig dakina, paa ko, ɲa ɲaamiig Iisa mattu do saan taŋco. Ya ɲuur kat elgiga, ɲaar-ak, ɲuu bere oki ziɲkico do eenco.

Iisa, ɲaar Kaaw taat bera goye

1 Ni kaawaako do bi ka ɲaar kaak ɲu koliy Kaawo kaak goy min do teesindi ho kaak bera goye do geemir. Gem-ak, ni dorig in denginni, ni talig in odinni, ni pandiyga ho ni wakig in pisinni. ²Gem kaak bera goye-ak gaar ziy ho ni talga. Nin gay saadinnay. Do bi ɲaar-aɲ ko, ni gaariiko goye ka gaasdo. Goye ɲaar-ak, ɲa goye kaak do serpey ta Tatte Buɲ, ho goye-ak bayinte waraɲ. ³Maan kaak ni taltu ho ni dortu-ak, ni gaaraakonɲ loko oki. Ampaa ko, kuu nume in nini in nume kaak ni numtu in Tatte Buɲ ho in Roɲji Iisa Masi. ⁴Ni siirkoɲ gamin-aɲ a aditte yaa gine portiko.

Jiwi kuuk do portikaw

⁵Buɲ ɲaar portikaw, ginno gondikaw do weriy tak-tak. An ko kaaw taat ni

dortu min do biy ka Iisa Masi ho ni gaaraakonta. ⁶Ya gi kaawa a gi num in Buɲ, kar gi goy do gondikor gay, gi raada ho gi ginno seene. ⁷Kar gay, ya gi jaawa do portikaw uudin taat Buɲ goyiy do portikaw-at, gi num ko benannite ho baar ku Roɲji Iisa Masi actenɲu ko zunuubinnite okiŋco, gi goyiy *cawar.

⁸Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna, ɲaar-ak, gi tara ziɲkite ku maaniite ho gi ginno seene. ⁹Kar gay, ya gi gaara zunuubinnite waraɲ, ɲaar-ak, Buɲ kaak nec gi amniyiɲji ho kaak gina ay maan in botiliy, ɲaate saamiyiŋco a gii goye cawar, bal oorne do unji. ¹⁰Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna-ak, ɲaar-ak, gi diyaaji raadin do Buɲdi ho kaawoy sa ginno do gelbinte.

2 Gem kol kooginay, nu siiraakonɲ gamin-aɲ a kuu unjenno do zunuubinnar. Kar gay, ya waan gin zunuubinna, gi gin gem kaak yaate male do unji ka Tatte Buɲ. ɲaar ko Iisa Masi kaak gina ay maan in botiliy. ²ɲaar ber ziy satkine a Buɲ yaate saamiyiɲ zunuubinnite. Buɲ gay, ɲaar saamiyaatenno zunuubinnite kunten di, kar gay, ɲaa saamiye oki ku gee ku duniiner okiŋco.

Gem kaak ibingig Buɲ, ɲaar cokiya kaawoy

³Ya gi karmiyaat kaaw ta Buɲdi, ansi-ak gaara kadar ka seener gi ibingig Buɲ. ⁴Ya gem diya a ɲa ibingig Buɲ ho ɲa karmiygitdo kaawoy, ɲaar-ak, ɲa raada ho ɲa ginno seene. ⁵Kar gem kaak karmiyaat kaaw ta Buɲdi gay, ɲaar elgig Buɲ min do gelbiney. Pa-ak, gi iban tak kadar ginte in Buɲ, gi num rakki. ⁶Ya gem kat diya a ɲa num in Buɲ, ɲaa goye ar kaak Iisa goytu.

⁷Gem kol roynay, kaaw taat nu kaawiiko-an, taar kaawdo taat marbinto, kar gay, ta taar ko taat min awalle ɲu kaawiiko-at di. Kaaw-at, taar sawa di in taat ku dortu-ata. ⁸Kar gay, kaaw

taat nu siiriiko-an, taar marbinto. Goy-inji ka Iisa, naar gaara kadar kaaw-an taar seene ho goyiŋko kaŋko sa gaaraw. Asaan gondikaw sa sawlaw, ho portikaw ta seener sa beena[‡] ko.

⁹ Gem kaak diya a na goy do portikaw, kar na ello eenji, naar-ak goy misa do gondikor. ¹⁰ Kar gay, ya gem kaak el-gig sinji, naar goy do portikaw ho maan ginno do gelbiney kaak yaa naamin do nigindi. ¹¹ Kar gem kaak yila sinji gay, naar goy misa do gondikor. Na jaawa do gondikor-ata ho na ibanno wer ka na baayiyo, asaan in gondikaw-at, na ar noolo.

Diye ka kaar do gamin ku duniiner

¹² Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an, asaan Buŋ saamiykon ko zunuubinniko in sin ku Iisa Masi. ¹³ Kuŋ aginiydu, nu siiraakon gamin-an, asaan ku ibingig naar kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kuŋ dubal in gema oki, nu siiraako, asaan ku begirji do *Seetanner.

¹⁴ Gem kol kooginay, nu siirko pey, asaan ku ibingig Tatte Buŋ. Kuŋ aginiydu, nu siirko, asaan ku ibingig gem kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kuŋ dubal in gema, nu siirko, asaan ku goy bombo, ku icit kaaw ta Buŋdi do gelbinko ho ku begirji do Seetanner.

¹⁵ Dakon diyenno kayko do gamin ku duniiner ho dakon elguwiŋcofo. Ya gem kaak el gamin ku duniiner, ibinoŋ kadar na elgigdo Tatte Buŋ. ¹⁶ Gamin ku duniiner gay, nuur ko : ele ka gamnar, diye ka kaar do gamin kuuk gee taliyo, ho ice ka zinŋar do gamin kuuk gee giniyo. Gamin nuur-an, okiŋco, nuur ku duniiner di, nuur asdo min do Tatte Buŋ. ¹⁷ Ibinon kadar duniin-an, taar gaasa ko ho gamin okiŋco kuuk gee elgiy sa rawta

ko. Kar ya gem gina taat Buŋ rakiy gay, naa gase goye ka gaasdo.

Adiney ka Iisa

¹⁸ Gem kol kooginay, dak sood di, duniin yaa gaase. Ku dor kadar adiney ka Iisa yaa ase. Ka seener gay, adiney dakin as ko. Asiŋco-an gaara kadar duniin gaasa ko. ¹⁹ Adiney-an, min awalle nu goy in ginte, kar gay, gi sawado, ho paa ko, nu amiltu minninte. Zer, ya gi sawa, nec nuu goye in ginte. Maanna-an gaara kadar ka seener, nu in gintenzo.

²⁰ Kuŋ gay, Iisa Masi berko Ruwwiney. Ansii ko, okiŋko, ku ibiniit seene. ²¹ Nu balko siire a ku ibingitdo misa seene. Kar gay, ku ibingit ko ho ku iban kadar min seen ta Buŋdi, ginno maan ka raadiner atta.

²² Ansi-ak, waa kaak raadaw ? Illa na gem kaak diya a Iisa, naar Masido kaak Buŋ naamtu. Gem naar-ak di raadaw. Gem kaak pociŋ Tatte Buŋ ho in Ronji, naar-ak ko adiney ka Iisa Masi. ²³ Ya gem kaak pociŋ Ronji ka Buŋdi, na pociŋ Tacco Buŋ oki. Kar gay, ya gem kaak ooyig Ronji, na ibingig Tacco Buŋ oki.

²⁴ Kuŋ gay zeedon a kaawin kuuk ku dortu min awalle yaa goye do gelbinko. Ya gamin-an goy ko pa-ak, kuŋko oki, gelbinko yaa gine rakki in Tacco Buŋ ho in Ronji. ²⁵ Iisa Masi, naar diya a naate bere goye ka gaasdo.

²⁶ Nu siirkon gamin-an do bi ka gee kuuk asaako gecinŋko kuu rawte. ²⁷ Kuŋ gay, Ruwwin taat Iisa Masi beriko, taar goy in kuŋko. Do saan taaran, ku yokaado pey gem ka pey kat asaako bildinŋko, asaan Ruwwin taar gaaraakon ko gamin okiŋco. Gamin kuuk ta gaariiko-an gay, nuur ka seener di. Raadin rakki sa, nu bal gine. Do bi naar-ak, icon kaaw taat Iisa Masi gaariiko ho goyon in gelbin rakki in naara.

[‡]2:8 'beenā' : Werin daarin, nu kaawa a 'beenā'.

²⁸ Gem kol kooginay, diŋ gay, goyoŋ iŋ gelbin rakki iŋ Iisa Masi a yiriŋ taat ŋaa yeepe, gii goye bombo ho sokaŋ rakki sa diyaatenno do unŋi. ²⁹ Ku iban kadar Iisa Masi gin ay maan iŋ botiliŋ. Paa ko, kuu ibine oki kadar gem kaak gina maan kaak iŋ botiliŋ, ŋaar oki roŋ ka Buŋdi.

Koogin ku Buŋdi

3 Talonŋ maman Tatte Buŋ elinte ! Ŋa elinte nam ŋa koliite a gi kooginay. Ka seener gay, ginte kooginay ! Paa ko, gee ku duniiner ibingitenno a gi koogin ku Buŋdi, asaan ŋu bal ibiniŋ Tatte Buŋ.

² Gem kol roynay, diŋka-aŋ, ginte kooŋin ku Buŋdi ko. Taat gi asiy gine neginda gay, gi ibingitdo misa. Kar gay, gi iban kadar ya Iisa Masi yeepe, gi asa are ar ŋaara, asaan gi asa talinŋi uudiney.

³ Gem kaak diy gelbiney do kaaw taar-an yaa gine *cawar ar kaak Iisa Masi gintu.

⁴ Gem kaak gina zunuubinnar-ak, ŋaar pooc karmiyiŋ *gaanuun ka Buŋdi. Asaan gine ka zunuubinnar, ŋaar ko pooce ka gaanuun ka Buŋdi. ⁵ Kar gay, ku iban di kadar Iisa Masi, ŋaar as do duniiner, ŋaa ace zunuubinna ku geemir ho ŋaar gay bal gine zunuubinna tak-tak.

⁶ Iŋ taar-an, ya gem goy iŋ Iisa Masi iŋ gelbin rakki, ŋa ginno zunuubinna. Ya gem kaak gina zunuubinna-ak, ŋaar bal talin Iisa Masi ho ŋa ibingitdo.

⁷ Gem kol kooginay, gooyonŋ ziŋkiko min gale ka geemir. Gem kaak gina maan kaak iŋ botiliŋ, ŋaar meenŋi goy iŋ botol do unŋi ka Buŋdi, uudin taat Iisa Masi goytu iŋ botol. ⁸ Gem kaak gina zunuubinna gay, ŋaar asa min do *Seetanner, asaan Seetanne, ŋaar gina zunuubinna min do teese ka duniiner di. Maan kaak iyiŋ Roŋ ka Buŋdi do duniiner gay a ŋaa peyin riy taat Seetanne giniyo.

⁹ Gem kaak Buŋ weetu gay, ŋaar ginno zunuubinna, asaan maan kaak Buŋ beri-

iji goy iŋ ŋaara. Ya Buŋ kon di Tacco-ak, ŋaar ginno zunuubinna. ¹⁰ Kar di, iŋ maman gi asiy ibine a ŋuur-aŋ kooŋin ku Buŋdi, ho ŋuur-aŋ ku Seetanner ? Ya gem kaak ginno gamin kuuk iŋ botilco ho ŋa ello sinŋi-ak, ŋaar-ak gem ka Buŋdido.

Ele ka ziŋkar

¹¹ Kaaw taat ku dortu dak ko min awalle, taar kaawa a gii elguwe ziŋkite.

¹² Ginte nigaado ar Kayen, asaan ŋa amil min do Seetanner, ŋa deeyiŋ sinŋi ka meenŋi. Maa di ŋa deeyiŋ sinŋi Abeel ? Ŋa deeyiŋ-ak, asaan riy taat Kayen gintu-an samaanno. Kar riy ta sinŋi Abeel gay, taar iŋ botilti.

¹³ Gem kol siŋtay, dakoŋ ajbiyenno ya gee ku duniiner yilaako. ¹⁴ Ginte iban kadar diŋka, gi pak min do muuti ho gi gas ko goye kaak taŋ, asaan gi el siŋtite. Gem kaak ello siŋtay-ak, ŋaar goy misa do muuti. ¹⁵ Gem kaak yila sinŋi-ak, ŋaar ar gem kaak diya gee. Ku iban di kadar gem kaak diya gee-ak, ŋaar gasaado goye ka gaasdo.

¹⁶ Ansii ko, gii ibine maman gii elguwiŋ gee : Iisa Masi, ŋaar ber ziy do bi kante. Ginte oki, gii bere ziŋkite do bi ka siŋtite. ¹⁷ Ya gem kaak gin gamna, kar ŋa talaag sinŋi kaak bal gine maanna ho ŋa bal tale aminduwiŋ, maman ŋaa diye a ŋa elgiŋ Buŋ ? ¹⁸ Gem kol kooginay, ta botiltido ya gii elguwiŋ siŋtite iŋ biŋkiten di. Kar gay, gii elguwiŋco ka seener ho giico berguwe pisinte.

¹⁹ Ya gi el ziŋkite-ak, gi ibina kadar ginte goy iŋ seen ta Buŋdi. Ansi-ak, gelbinte portiko do unŋi. ²⁰ Ka seener, ya do gelbinte, gi pakira a gi nig sa, aditte portiko, asaan Buŋ iban gamin pak taat gelbinte ibiniyo. Ŋa iban ay maanna. ²¹ Gem kol roynay, ya ka seener, gi haraydo do gelbinte, ansi-ak, gii gine bombo ya gi inda Buŋ. ²² Ŋaar beraate gamin okiŋco kuuk gi indiŋa, asaan gi

karmiya kaawoy ho gi gina taat awaaji gala.

²³ Kaaw taat ɗa kaawiite-an gay a gii aamine in siɗ ku Ronji Iisa Masi ho gii elguwe ziɗkite ar taat ɗa kaawtu. ²⁴ Gee kuuk karmiyaat kaaw ta Buɗɗi, ɗuur in Buɗ, gelbiŋco rakki, ho Buɗ oki goy in ɗuura. Gi iban kadar Buɗ goy in ginte, asaan Ruwwiney taat ɗa beriite gaaraatengga.

Ibine ka Ruwwin ta Buɗɗi

4 Gem kol roynay, gee dakina kuuk goy ɗo adiy ka kidar, maaniico di diya a ɗu nabiinna. Do bi ɗaar-aɗ, dakon amniyiŋcodo okiŋco, gee kuuk diya a ɗu gin Ruwwin ta Buɗɗi. Kar gay, ibi- non ja baaco, ya ruwwinco-at asa min ɗo Buɗɗi wal kawwi. ² Talon maman kuu ibine kadar gem-aɗ gin Ruwwin ta Buɗɗi. Ku ibiniɗi ya ɗa kaawa bal cigile a Iisa Masi, ɗaar wee ar ka geemir. ³ Kar gay, ya gem kaak bal ooye a Iisa Masi wee ar kaak geemir-ak, ɗaar-ak bal gine Ruwwin ta Buɗɗi. Gem ɗaar-ak asa min Adin ka Iisa. Ku iban di kadar Adin ka Iisa asaw. Hadi, diɗka, ɗaar as ko ɗo duniiner.

⁴ Gem kol kooginay, kuɗ gay koo- gin ku Buɗɗi, ku gedirco ɗo nabiinna ɗuur-aku, asaan Ruwwin taat goy in kuɗko, taar pakgit ruwwin taat goy in gee kuuk goy ɗo duniiner. ⁵ Nabiinna ɗuur-ak kaawa ɗo bi ka gamin kuuk goy ɗo duniiner di, asaan ɗu asa min ɗo duniiner. Ampa-ak, gee ku duniiner cokiya kaawco. ⁶ Gintey gay gee ku Buɗɗi. Gem kaak ibingig Buɗ, ɗa cokiya kaawte. Gem ka ibingigɗo Buɗ gay cokayɗo kaawte. Ampaa kat, gii ib- inin Ruwwin ta seener ho ruwwin ta raadiner.

Ele kaak asa min ɗo Buɗɗi

⁷ Gem kol roynay, elguwinte ziɗkite, asaan ele asa min ɗo Buɗɗi. Ya gem kaak el eenji, ɗaar ko ron ka Buɗɗi ho ɗa ibingig Buɗ. ⁸ Kar ya gem kaak ello eenji gay, ɗaar-ak ko kaak ibingigɗo Buɗ, asaan Buɗ ɗaar ele. ⁹ Ampaa ko, Buɗ gaartu kadar ɗa elgiite : ɗa ɗaamiig Ronji ka dangiro¹ ɗo duniiner a ɗaate bere goye ka taɓ. ¹⁰ Talon, ampaa ko ele : Buɗ, ɗaar elinte awalle. ɗa ɗaami- itey Ronji. ɗa bertu ziy *satkine, asaan Buɗ yaate saamiyiɗ zunubinnite. Ansi- ak, ɗa gintenno kat elig Buɗ awalle.

¹¹ Gem kol roynay, ya Buɗ elintey ko dakin ansi-ak, ginte oki, gii elguwe ziɗkite.

¹² Ginno gem kaak talig Buɗ. In taar- an oki, ya gi el ziɗkite, Buɗ goy in ginte, ho ele kaak ɗa elinte-ak ot ko ɗo weriy.

¹³ Ansi-ak, gi iban ko kadar Buɗ goy in ginte ho gi ɗum ko in ɗaara : gi ibintu- ak asaan Buɗ beriite Ruwwiney. ¹⁴ Tatte Buɗ ɗaamiig Ronji a ɗaa jile gee. Nin gay taliig maanna-aɗka ho ni kaawa biy ɗo geemir. ¹⁵ Ya gem kaawa bal cigile a Iisa, ɗaar Ron ka Buɗɗi, Buɗ goy in ɗaara, ho ɗaar sa goy in Buɗ. ¹⁶ Ni iban kadar Buɗ elgiite ho ni amniy in kaaw taar- anta. Ele, ɗaar asa min ɗo Buɗɗi. Gem kaak gin ele, ɗaar goy in Buɗ ho Buɗ sa goy in ɗaara. ¹⁷ Maan kaak gaara kadar ele ot ɗo weriy-ak, gii talin ɗo yiriy taat Buɗ yaa dukume seriin ɗo geemir. Ginte ginaado kolaw, asaan goyinte kaak ɗo duniiner, ɗaar ar goyiɗi ka Iisa. ¹⁸ Ya gem kaak el eenji, ɗaar ginaado kolaw, asaan ele kaak taɓ-ak, ɗaar atkaat kolaw. Ka seener gay, gem giniy kolaw-ak ya ɗa iban kadar seriin yaa poocinji. Do taar- an ko, gem kaak gina kolaw-ak, elinji bal ote misa ɗo weriy.

¹4:9 'dangiro' : Werin daarin, ɗu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

¹⁹Gi eliy zinkite-ak, asaan Buɗ kat elinte awalle. ²⁰Ya gem diya a ɗa elgig Buɗ, kar sinji gay, ɗa elgigdo, ɗaar-ak raada. Ka seener gay, gem kaak ello sinji kaak ɗa talaaga, gediraado elin Buɗ kaak ɗa talgigdo. ²¹An ko kaaw taat Iisa Masi kaawiite : ya gem kaak elgig Buɗ, ɗaa elguwin sinji oki.

Gedire do gamin ku jookumo

5 Ya gem kaak aamin a Iisa, ɗaar Masi kaak Buɗ ɗaamtu, gem ɗaar-ak roɗ ka Buɗdi. Gem kaak elgig Tacco Buɗ, ɗaar-ak elgig kooginay oki. ²Ya gi elgig Buɗ ho gi karmiyaat kaawoy, ɗaar-ak, gi iban kadar gi elgig koogin ku Buɗdi oki. ³Ya ka seener, gi elgig Buɗ, ɗaar-ak nec gi ginin taat ɗa rakiyo. Maan kaak Buɗ rakiy gii gine-ak, ɗaar oomno do kayte. ⁴Asaan koogin ku Buɗdi okinco, ɗuur pakgig gamin ku duniiner kuuk jookumo. Kar maman gi pakgig gamin-anɗku ? Gi pakgig in imaante taat do Iisa. ⁵Ginno waan kaak gedirco do gamin-anɗku, illa ɗaar kaak aamin kadar Iisa, ɗaar Roɗ ka Buɗdi.

Gamin kuuk gaara kadar Iisa, ɗaar Roɗ ka Buɗdi

⁶Iisa Masi aste do duniiner. ɗa as aawin amay kuuk ɗu *batiziyiiga ho ɗa as mine baariy ku meenji do wiktin ta muutuy. ɗa bal ase in amay di, kar gay, ɗa as in baariy oki. Ruwwin ta Buɗdi kat diyaate kadar gamin-anɗ, ɗuur ka seener, ho Ruwwin ta Buɗdi, taar seene. ⁷Ka seener gay, gin gamin subba kuuk kaawaate seene a Iisa, ɗaar Roɗ ka Buɗdi. ⁸Gamin-anɗ gay, ɗuur Ruwwin ta Buɗdi, in amay kuuk ɗu batiziyiiga ho in baariy kuuk mine. Gamin-anɗ, okinco, kaawco rakki di. ⁹Ya gee kaawa bico ka gamin kuuk ɗu taltu, gi ica kaawco. Kar kaaw ta Buɗdi gay, taar pak tanco. Ho meenji Buɗ kaawko do bi ka Ronji. ¹⁰Gem kaak aamin do Roɗ ka Buɗdi,

ɗa iban do gelbiney kadar gamin-anɗ, ɗuur ka seener. Gem kaak bal aamine do Buɗdi gay, ɗaar-ak diyaaji raadin do Buɗdi, asaan ɗa bal ooyin kaaw taat Buɗ kaawtu do bi ka Ronji. ¹¹Kaaw taat Buɗ kaawiiten gay, taar a ɗa berte goye ka gaasdo, ho goye-ak asa min do Ronji. ¹²Ya gem kaak gelbiney rakki in Roɗ ka Buɗdi, gem ɗaar-ak gasiig goye ɗaar-aka. Kar gem kaak gelbiney seer in Roɗ ka Buɗdi gay gasaagdo goye-aka.

Gaasuw ta maktumner

¹³Nu siirkon maktumne-an loko, kun kuuk aamin in Roɗ ka Buɗdi, kuuk diya do kayko kadar ku gasig ko goye ka gaasdo.

¹⁴Gi iban tak kadar ya gi inda maan min do Buɗdi, ɗaate berinji ya ɗa num in maan kaak ɗa rakiyo. ¹⁵Hadi, ya gi iban kadar ɗa cokiyaag indinte, ansi-ak, gi iban kadar maanna-anɗ, ɗa bertenga ko.

¹⁶Ya gem tala sinji gina zunuubinna kuuk iyaagdo do muuti, gem-ak yaaji inde Buɗ do bi ka sinji-aka, ho Buɗ yaaji bere goye. Taar-an do ɗuur kuuk gina zunuubinna kuuk iygigdo do muuti. Kar gay, goy zunuubinna kuuk iya gee do muuti. Do zunuubinna ɗuur-ak, nu bal kaawe a kuu indiguwe Buɗ do geemir. ¹⁷Nige okinji, ɗuur zunuubinna do unji ka Buɗdi, kar gay, goy zunuubinna daarin kuuk iydo gee do muuti.

¹⁸Gi iban di kadar koogin ku Buɗdi, ɗuur ginno zunuubinna in menaw, asaan Roɗ ka Buɗdi gooyaagu, ho *Seetanne sa bal gine gudurre kaaco.

¹⁹Gi iban kadar ginte gee ku Buɗdi. Kar gee ku duniiner gay, ɗuur ku *Seetanner.

²⁰Gi iban kadar Roɗ ka Buɗdi, ɗaar as do duniiner a ɗaate gaarin gamin-anɗku. Ampaa ko, din, gi ibingig Buɗ ka seener. Gi num ko in Buɗ, asaan in Ronji Iisa

Masi sa, gi n̄ume. Ŋaar Buŋ ka seener ho
ŋa beraate goye ka gaasɗo.

²¹ Gem kol kooginay, goyonj godom
min margina.

2 Yaaya

*Maktumne ta seerɪŋkar
taat Yaaya siirtu*

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a ɲa Yaaya kat siirit maktumne-an ɗo Egliz rakki. Ƴa kaawaaco maman ɲuu ele ziŋkico. Ele-ak gaara kadar ɲu karmiyaat taat Buɲ kaawtu. Ƴa kaawaaco oki a Iisa, ɲaar gemo ho ɲa Roŋ ka Buɲdi. Ya gem asco ho ɲa beraaco bilde kaak arro ar ɲaar-aŋka, ɲuu icenno kaawoy.

Ooy ta awalle

1 Nun tatkaw ka Eglizdi kat siirke loke, kaɲ taat Buɲ doɓtu iŋ kooginke kuuk nu elgiy min ɗo gelbiner. Kar gay, ɲa nunno di kaak elgiiko, gee okiŋco kuuk ibingit seen sa elgiiko. ²Ni elgiiko asaan okinte, gi gin seene, ho seen-at goy iŋ ginte elgin iŋ elgina. ³Tatte Buɲ iŋ Roŋji Iisa Masi yaate barkiyinte. Ƴuur seerco yaate saamiye ho ɲuute ooliŋ aditte. Ampaa ko, ginte kuuk aada seene, gii elguwe ziŋkite.

Ele ka ziŋkar

⁴Wer galdu dakina, asaan nu dor kadar kooginke daariŋ aada botol ta seener uudin taat Tatte Buɲ kaawiite. ⁵Ƴiŋ gay, gem kol yaaco, ɲu ɗiyaake aman : « Gii elguwe ziŋkite. » Kaaw taaran, taar marbintoɗo, ta taar di taat gi dortu ɗak ko min ɗo teesindi. ⁶Ya gi el

ziŋkite, gii gine maan kaak Buɲ kaawtu. Kaaw taar-at ko taat ku dortu min ɗo teesindi.

Botol ta seener

⁷Nu kaawiiko ansi-aŋ, asaan gay raadiner dakina totir ɗo adiy ka kidar. Ƴu ooyɗo kadar Iisa Masi, ɲu weeyig ar ka geemir ho ɲa as ɗo duniiner. Ya gem kaak kaawa ansi-ak, ɲaar adiney ka Iisa Masi ho ɲa jaga gee. ⁸Do taar-an, goyoy mento, paa kat riy taat ku gintu-an ucaado maala, ho ku asiy gase maan kaak Buɲ ɗiytu a ɲaako bere.

⁹Ibinoy kadar ya gem ic kaaw ta Iisa Masi, ho ba aar, ɲa jag min ɗo kaaw-anta ho ɲa jaguma kaawin ku pey, gem-ak kaawco numaaɗo iŋ Buɲ. Kar gay, ya gem kaak icaag kaawin kuuk Iisa bilditu gee ho ɲa jagɗo, ɲaar-ak ɲa num iŋ Tatte Buɲ ho iŋ Roŋji oki, kaawco rakki. ¹⁰Iŋ taar-an ko, ya gem ɓaa ɗo werko, kar ɲa bilda gee iŋ kaawin kuuk arro ku Iisa Masi, gem ɲaar-ak, dakoŋ obinjiɗo geero ho ooy sa, dakoŋji ooyenno. ¹¹Ya gem kaak ooyji-ak unje ko ziy ɗo gamin kuuk samaanno kuuk gem-ak giniyo.

Ooy ta ba aaro

¹²Goy gamin dakin kuuk nu rakiiko siire, kar gay, nu rakaado siiriŋ ɗo maktumne-anta. Nu raka ɓaa taliŋko, ansi-ak, gi ɓaayiy kaawe bi iŋ bi. Paa kat, aditte yaa gine portiko. ¹³Gem kol booy taat Buɲ doɓtu, koogin ku booke ooyke. Nu ooyko dakina.

3 Yaaya

*Maktumne ta subbiŋkar
taat Yaaya siirtu*

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ŋa Yaaya kat siirta. Ŋa siirit do gem rakki ŋu kolaag Gayuus. Ŋaar min agindaw ku Eglizdi. Ŋa ozilaag do bere kaak ŋa beriy do kretiyyenna kuuk baaw do werco. Do Egliz ŋaar-ak, gin gem rakki oki ŋu kolaag Diyotreep. Ŋaar gay obdo siŋta kuuk kretiyyenna. Do saan taar-at ko, Yaaya leesiji.

Ooy ta awalle

1 Nun tatkaw ka *Eglizdi ko siirjin maktumne-anta. Nu siirit locin, kin royar Gayuus kaak nu elgiy do gelbiner.

²Gem kol royay, nu raka kii goye cewey ay wero. Nu iban kadar goyinjin kaak do unji ka Buŋdi, ŋaar do botiliy. Nu raka aapiy ta zin oki. ³Adir portiko, asaan goy siŋta kuuk as min do werko ho ŋu kaawa kadar ki gin seene ho ki aada botol ta seener. ⁴Maan kaak berdu galal dakin-ak, nu dor kadar kooginar aada seen ta Buŋdi.

Gayuus gina taat Buŋ rakiyo

⁵Gem kol royay, kin gem sellen do riyon. Ki obaag siŋtan samaane yoo marti oki. ⁶Siŋtan kuuk ki obtu-aŋ asinti kaaw do Eglizni a ki elgig dakina. Gee ŋuur-aŋ, ya ŋu otji, nu raka ki gaayinco ar kaak Buŋ rakiyo. ⁷Martuwco-an, taar do bi ka Iisa Masi. Ŋuur icdo maan min do

gee kuuk bal aamine do Iisa Masi. ⁸Do taar-an ko, gii gaayguwin gee ar ŋuur-aŋku, asaan ginte oki unje pisinte do riy taat ŋu giniy do bi ka seener.

Diyotreep in Demetriyuus

⁹Zer, nu siir maktumne do *Eglizko, kar Diyotreep gay bal icin kaawor, asaan ŋa el gine ziy tatik do unco ka geemir. ¹⁰Neginda, ya nu baawe, nu baako gaarin gamin kuuk jookum kuuk ŋa gintu uudin taat ŋa nigig siŋte. Pey min ŋuur-aŋ, ŋa gina gamin kuuk samaanno paka. Ŋa obdo siŋta kuuk aamin do Iisa Masi do geriy ho ya gee kuuk obaag siŋta-ak sa, ŋa todaaco ho ŋa atkaagu min do Eglizdi.

¹¹Gem kol royay, dak icenno botol ta gee kuuk jookum-aŋku, kar gay, ic botol ta gee kuuk sellen. Ya gem kaak gina gamin kuuk sellen, ŋaar gem ka Buŋdi. Kar gem kaak gina gamin kuuk jookum gay, ŋaar bal ibinin Buŋ misa.

¹²Demetriyuus gay, gee okinco ozilaaga. Goyinji sa gaara kadar ŋa gina gamin kuuk in botilco. Nin oki kaawa biy kadar ŋa mitko. Ho kin Gayuus oki iban kadar ni kaawa seene.

Ooy ta ba aaro

¹³Goy gamin dakina kuuk nu rakin in siire, kar gay, nu rakaado siirin do maktumne-anta. ¹⁴Nu raka gii nume moota, gii kaawe bi in bi neginda ya nu baawjin ooye.

¹⁵Buŋ yaan iye aapiy do gelbinen. Royinte okinco kuuk goy anne ooyjin. Kin sa ooyco do royinte okinco kuuk goy annere rakki rakki. Nu ooyko dakina.

Zuud

Maktumne taat Zuud siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɲa Zuud kat siirta. ɲa siirt do kretienna, asaan do datikko, goy gee daarin kuuk bera bilde kaak arro : ɲu iyaag do goye kaak jookumo, ɲu eeraag gee ku Eglizdi, ɲu waraag dubal ku Buɲdi ho ɲu poocaag Iisa. Kar gay, Zuud kaawa a Iisa keeji di Tatkuwte ho Rabbinte. Do saan taar-an ko, do maktumne-an, Zuud taayaag kretienna do maan kaak yaaco ase neginda do gee kuuk jookum-an̄ku. ɲa deɲraag gee ku Eglizdi a ɲuu obe tirit do imaanco, asaan Buɲ nec gooyiɲco, ɲu galiydo do zunuubinnar.

Ooy ta Zuud

1 ɲa nun gay riyor ka Iisa Masi kaak ɲu koliy Zuud, sinji ka Zaak, kat siiraat maktumne-anta.

Nu siiraacot do ɲuur kuuk Tatte Buɲ koltu, ɲa elgiyo ho ɲa leeyiy keeco do Iisa Masi.

²Nu inda Buɲ a ɲaa tale aminduwko. Nu indaag a kuu goye do aapiyer ho elinji sa yaa goye in kuɲko gaay in gaayo.

Kaaw do bi ka gay raadiner

³Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, nun diy kaar tak a naako siire do bi ka jile kaak Buɲ yaate jilinte okinte. Kar diɲ gay, nu tala kadar illa naako iskiɲko kuu obe tirit do imaanko. Imaan-at, taar Buɲ berit tak-tak do

geenji ku meenji. ⁴Nu iskiiko-ak asaan nu iban kadar gee kuuk jookumo unje kokunuwda do datikko. Gee-ak, in goy-iɲco kaak jookum-ak, ɲu nigii barkin ta Buɲte. In barkin-at, ɲu pakira a ɲuu gedire gine gamin kuuk jookumo kuuk gelbinco rakiyo, asaan Buɲ yaaco saamiyen di. Ansii ko, ɲu poociɲ Iisa Masi, ɲaar keeji di Tatkuwte ho *Rabbinte. Do bi ka gee-ak, Kitamne kaaw ko min awalle kadar seriin yokaagu.

⁵Nu iban kadar kuɲ ibingig samaane kaawin okiɲco kuuk naako kaawe. Kar gay, nu raka kuu pakire maman Rabbin Buɲ jiliig geenji ku Israyeel min darre ta Meser, kar ba aar gay, ɲa deeyiig ɲuur kuuk bal icin kaawoy.[§] ⁶Pakiron̄ pey do *dubal ku Buɲdi daarin kuuk poocig goyiɲco kaak Buɲ beriico ho ɲu rasig wer kaak ɲa leeyiigu. Buɲ obiigu, ɲa duuniig in jinzirrina ɲu goyiy do wer kaak gondiko nam yiriy ta yaarko taat Buɲ asiy dukume seriin do gee okiɲco. ⁷Pakiron̄ oki do geeger ka Sodom in ka Gomoor** ho in kuuk moota. Gee ku geegirnay-ak unje kayco do gamin kuuk jookumo ku ginindido^{††} ar kaak dubal ku Buɲdi-ak gintu awalle. Diɲ gee-ak gasit kat taɲco do ak taat matdo tak-tak. ɲuur-an̄ gaara gamin kuuk yaaco ase do gee kuuk gina ar gee ɲuur-aku.

⁸Kar in taar-an oki, gee kuuk cigil datikko-ak gina di gamin ar ɲuur-aku. ɲu soona sooniik taat iyaag ɲu nigiy ziɲkico in gamin ku ginindido-aku. ɲu aaniit tatkaw ta Buɲdi ho ɲu wariig ɲuur kuuk goy ka samaaner in *darjingo. ⁹Kar talon̄ tatkaw ka dubal ku Buɲdi kaak ɲu koliy Miseel. Wiktin taat ɲa meeliy in *Seetanne do bi ka zi ka Muusa din sa, ɲa bal warinji. Illa ɲa kaaw kaawen di

[§]**1:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.51, Nombir 14.29-30.

^{**}**1:7** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Buɲ idiig geegirniico asaan goyiɲco jookum aale (Zenecz 19.24-28).

^{††}**1:7** 'gamin kuuk jookumo ku ginindido' : Miday kuuk baaya ziɲkico ho in gamin kuuk pey.

aman : « Seriin ta Buṇdi yaan obe ! »

¹⁰Kar gee-ak gay wara maan kaak ṇu ibingigdo ho maan kaak ṇu ibingiga-ak oki, ṇu ibiniig ar malle kaak pakarro. In ibiniṅco-ak ko, pilaaco botol taat ṇu baayiy ide tak-tak. ¹¹Do gaayico ! Ṇuur kuuk ic botol ta Kayen. ¹²Ṇu bariya gurus in gamin kuuk jookumo ar Balaam gintu. ¹³Ho ṇu idiig zinjico do barjil-ṅco taat ṇu poocig Buṇ ar Koore gintu. ¹⁴Ka seener, ya ku nume ho ku tiya sawa in sinṭa, ṇuur gay nigaag goyṅko. Ṇu tiyaw ho ṇu siya dakin dakina, ṇu ginno sokaṇ. Ṇu pakira do adat ku maaniico di. Ṇuur ar uc kuuk aada wer kaak us baay di ho paaydo amay. Ho ṇuur ar pey atay kuuk waado in ribbi. Atay-ak yaa aaye tak-tak ar atay kuuk ṇu rotgu. ¹⁵Gamin kuuk jookumo kuuk ṇu giniy-ak, ṇuur ar amay ku barrer kuuk aasa kurbulbul-kurbulbul ho paka toppiyo. Ṇuur ar pey kaalin kuuk gada tuuy-tuuy ho ibanno wer ka ṇu baayiyo. Kar Buṇ gay siyco wer kaak ṇuu goye doo do gondikaw taat dulum.

¹⁴Do bi ka gee ṇuur-ak ko, gem kaak ṇu koliy Enok kaawtu min awalle. Enok gay min tamba ta Aadum taat baay ka peesirṅkar. Ṇa kaawtu ar nabiṅce aman : « Talon, Rabbin* asa in dubal ku Buṇdi kuuk *cawar ho gee gedarro os-ṅco. ¹⁵Ṇa asa dukume seriin do gee ok-ṅco kuuk do duniiner. Ṇaaco peyin do kayco do gamin okṅco kuuk jookumo ṇu gintu asaan ṇu poocig maan kaak Buṇ rakiy a ṇuu gine. Ho ṇaa taabiyoṅco do biṅkico kuuk amil gallo do saan tanji. »† ¹⁶Ṇuur gee kuuk goy gujumjumaw di ho aditco portikdo tak-tak. Ṇuur aada ko galal ta zinjico di. Ṇu jaala zinjico

ho ṇu kaawa kaawin ku gala a ṇuu gase maanna min do gemor.

Taayiika do gee kuuk aamin do Iisa

¹⁷Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, pakiron do kaawin kuuk *paliinna ku *Rabbinte Iisa Masi kaawtu min awalle do bi ka maan kaak yaa ase neginda. ¹⁸Ṇu kaaw aman : « Do wiktin taat duniin gaay gaase, yaa amile gee kuuk samaatinay. Gee-ak yaa aade galal ta zinjico taat jookum-at di. »

¹⁹Gee ṇuur-ak, riyco a illa ṇuu eere geen di. Pikirrico, taar ta geemir di, ṇu ginno Ruwwin ta Buṇdi do gelbinco. ²⁰Kar kuṇ kuuk nu elgiy-an gay, zeedon imaanko taat Buṇ beriiko yaa baa in unṭi. Salkiyguwon in gudurre ta Ruwwin ta Buṇdi. ²¹Goyon in ele ka Buṇdi. Diyon amaanniko do Rabbinte Iisa Masi. In selinṅkuwi, ṇaako bere goye ka gaasdo.

²²Talon amindaw ta gee kuuk aditco osaw. ²³Ya kuu gedire jilin min do aki, ṇaar-ak jilongu. Do gee daarin gay, talon aminduwco, kar goyon godom min gee-aku. Yilon zunuubinnico ar gee yiliy ke-suun taat gin tingo zirid-zirid-ata.

Oziliik ta ba aaro

²⁴⁻²⁵Ozilinte *darjin ta Buṇ kaak rakki di.

Ṇaar ko jilaate in botol ta Rabbinte Iisa Masi.

Ṇaar nec ṇaako gooyṅko,

pa kuu gale do zunuubinnar.

Ṇa nec ṇaako unṅṅko do darjiney,

bal oorne ho in galal dakina.

Locin di darjine, tatkaw, gudurre ho in izinne

‡1:11 Wer ka gase kaawor do Zenecz 4.

†1:11 Wer ka gase kaawor do Nombir 22 yoo 24.

§§1:11 Wer ka gase kaawor do Nombir 16.

*1:14 'Rabbin' : Ṇu kaawa bi ka Rabbin Iisa Masi.

†1:15 Wer ka gase kaawor do Zenecz 3.18, 21-24.

min awalle, diŋka ho elgin iŋ elgina !

*Aamin.

Apokalips

Gamin kuuk Buɲ bayniji do Yaaya

Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Yaaya kat siirta. Ɗaar di oki siirit Kabarre ta Gala ho in makaatamna subba ku pey. Ɗaar min paliinna ku Iisa Masi. Min Iisa Masi ɲu weeyiiga, gin ja elgin dakina kat Yaaya siiriit maktumne-anta. Do wiktin taar-at, kretiyenna daarin taabiya do bi ka imaanco, daarin gay, gartico yiime, asaan Iisa asdo kodok. Paa ko, Yaaya iskiig gee kuuk aamine a ɲuu peye bombo, ɲuu yoke nosirraw taat Buɲ yaaco bere.

Do maktumne ta Apokalips, Yaaya siir makaatamna peesira. Ɗa siirig do Eglizna kuuk peesira kuuk do kid ka Aazi (Turkiya). Kar ka seener gay, ɲa raka kaawe do kretiyenna okinco kuuk do adiy ka kidar. Ɗa gaara pey kadar Kabarre ta Gala ta Iisa Masi, taar do gee okinco.

Do maktumne-an, gin kaawin kuuk jarba jarbe ho in gamin kuuk gee talaagu tale : ar ose kaak peesira kaak gaara gamin kuuk nec sawa-sawa ho ose kaak bijigiy gay kaak gaara gamin kuuk bal nece misa. Maan kaak portiko gaara nosirraw, ka dindiko gaara motol. Barre, ɲaar wer kaak aaridna okinco goyiyo. Maan kaak ar jona gaara aaridna okinco ho maan biida gay ginaaji riyo.

Kitamne kaawa in geeger ka Babiloon. Geeger ɲaar-ak, meennuwiyy jookumo. Ronj tamgi kaak koollo gaara Iisa. Ɗaar di kaak ber ziy do muuti. In muutuy-at ko, ɲa nosirtu. Ba aaro, Buɲ yaa kilgiye geeger ka Zeruzaleem kaak marbinto kaak ɲaa paaye min kuwa ar bere ka Buɲdi.

Teese ka kaawor

1 Aɲ ko gamin kuuk Iisa Masi baynico do geenji do taat yaa ase. Gamin-aɲ, Buɲ berjig do Iisa Masi a ɲaaco gaarin do gay riyoy okinco, kar ɲaar gay ɲaamiig *dubiley do gay riyoy Yaaya a ɲaaji gaarin loci. Gamin-ak taayaado di ɲuu ase. ² Meenji Yaaya kat kaawe kadar gamin kuuk ɲa taltu-aɲ, ɲuur kaawin kuuk asa min do Buɲdi ho ka seener, ɲa Iisa Masi kat gaarjiigu. ³ Galal do ɲaar kaak garkiyaat maktumne-anta. Galal oki do ɲuur kuuk cokiyaat kaaw ta nabiincer-ata. Galal pey do ɲuur kuuk obit bombo kaaw taat ɲu siirtu-anta, asaan wiktin, taar as ko moota.

Ooya do Eglizna kuuk peesira

⁴ Gem kol siɲtay, maktumne-an, ɲa nun Yaaya kat siirkon loko, kuɲ *Eglizna kuuk peesira kuuk goy do kid ka Aazi. Buɲ yaako barkiyin ko ho ɲaako iye aapiye. Nu barkiyaako in siɲ ku Buɲ kaak goy min awalle, kaak goy diɲka, ho kaak yaa ase. Nu barkiyaako pey in siɲ ku ruwinnay kuuk peesira kuuk goy do unji ka Buɲdi do wer kaak ɲa hokumiyo. ⁵ Ho nu barkiyaako oki pey in siɲ ku Iisa Masi kaak meenji saadin kaak taɓ, kaak nooy awalle min do gee kuuk mate, ho kaak goy kaaco ka sultinnay ku duniiner.

Do ɲaar kaak elgiite ho jilinte min do zunubinnite in *satkin ta baariy, ⁶ ho do ɲaar kaak gininte ar gay satkiner kuuk sultinco rakki do unji katacco Buɲ, loci di *darjine ho gudurre elgin in elgina ! *Aamin.

⁷ Kocilonj, ɲa asa min ka samaaner in uca* ! Gee okinco yaa talin in odinco, nam gee kuuk waacig in waayine oki. Ho adiy ka kidar okinji yaa morke do saan tanji. Ka seener, maanna-aɲ yaa ase uudiney ampa ! Aamin.

*1:7 'uca' : Werin daarin, ɲu kolaag a 'goci'.

⁸*Rabbin Buḡ kaak gudurre okintit do pisinji diḡ aman : « Nun ko Alpa ho Omega[†], nun kaak goy min awalle, kaak goy diḡka ho kaak yaa ase. »

Iisa Masi bayinji do Yaaya

⁹Ḥaar nun siḡko Yaaya. Gi rakki di iḡ Iisa Masi : okinte gi unje do *Meennaw ta Buḡdi, taabinte sa sawa, ho iḡ taabin-at oki, gi subira di. Ḥu obintu daḡaayne do kid kaak ḡu koliy Patmoos datik bar-rer. Ḥu obintu do saan ta nu gaara kaaw ta Buḡdi ho nu kaawa seen ta Iisa Masi. ¹⁰Yiriy rakki ta dumaasdi, Ruwwin ta Buḡdi asintu miin tak ho nu dora maan aaror ar gaay ta gemor. Ta dora rada ar perne^{§ 11} aman : « Maan kaak ki taliy-aḡ, ic maktumne ho siirig atta. Kar ḡaamit maktumne-at do Eglizna kuuk peesira : Egliz ka Epeez, ka Ismiirn, ka Pergam, ka Tiyaatiir, ka Sardees, ka Piladelpi, ho iḡ ka Lawodiise. »

¹²Min nu doriit kaaw-at, nu newsitu naa talin gaay taat kaawaadu-ata. Do wer-ak, nu taltu lampin peesira ku daabner. ¹³Kar datik lampinar-ak gay, gin waan ar gemo. Ḥa is batko ho do gongu-moy gay, ḡa dūun karrab ka daabner. ¹⁴Kaay gay sopir portik kar ar ḡirḡe ho odinay sa gizig ar ubal. ¹⁵Asinji gay, ar hadinne kaak mirgiti ho gaayay oki ar baal kaak asa gidi-gidi-gidi. ¹⁶Gem-ak ob kaalin peesira do pisinji kaak meeda. *Seepiney biḡkay seer paad ḡata-ta-ta amila min do biy. Kar wiḡeeney gay, irḡa wic-wic ar pato.

¹⁷Wiktin taat nu taliiga, nu galtu do unji ar gem kaak mate. Kar ḡaar gay diyi-iduug pisinji ka meeda do kaar, kar ḡa kaawiidu aman : « Dak ginenna kolaw. Ḥa nun kaak awalle ho kaak ba aaro. ¹⁸Nun kaak goy mento. Nu mattu kar

diḡ gay nu goy mento elgin iḡ elgina. Nu gedirtit do muuti ho ba ool sa, nun di kaati. ¹⁹Diḡ di siirig okiḡco, gamin kuuk ki taltu, ḡuur kuuk goy diḡka iḡ kuuk yaa ase neginda. ²⁰Naan gaare kat baaco ta kaalin ku peesir kuuk ki taltu do meedar ho iḡ lampin ku peesir ku daabner. Kaalin kuuk peesir-ak, ḡuur dūbal ku Buḡdi ku Eglizna kuuk peesira. Lampin kuuk peesir-ak gay, ḡuur Eglizna kuuk peesira. »

Maktumne do Egliz ka Epeez

2 « Siir maktumne do *dūbil ka Buḡdi ka *Egliz ka Epeez aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak obig kaalin kuuk peesira do meedar ho kaak jaawa datik lampin kuuk peesira ku daabner. ²Nu ibingit riy taat ku giniyo, iḡ zeede kaak ku zeediyo, iḡ subirraw taat ku subiriyo. Ku gedarro sosin gee kuuk jookumo. Ku gecig gee kuuk gina ziḡkico paliinna kar sando, ḡu paliinnado. Ku maaniikon di imil bayco. ³Ku gin subirraw. Taaḡinko gintu dakina do bi kanto ho ku balnu rasindu bat. ⁴Kar gay, nu gidaako asaan ku rasig eliḡko kaak awalle. ⁵Pakironḡ min momo ku sollitu ! Jiptonḡ goyiḡko ho ginonḡ riyo ar taat ku gintu awalle. Yampa, ya ku da jiptido goyiḡko, naako ḡaawe ho naa icin lampiko min do werti. ⁶Kar gay, ku gin maan rakki kaak ajbiyintu : ku poocit riy ta gee kuuk ḡu koliy Nikolayit ar nun poociita.

⁷« Ya ku gin dengina, laanḡ denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere botol taat ḡuu okide ho ḡuu tee min ronḡ ku et kaak bera goye ka gaasdo kaak goy do janni. »

[†]1:8 'Alpa ho Omega' : Iḡ kaaw ta Grek, ḡu garti kuuk ḡu siiriyo (maan kaak ḡu koliy 'alphabet'). 'Alpa' ta garta taat awalle ar 'A' iḡ nassariḡna ho 'omega' gay taat gaasuwa ar 'Z'.

[§]1:10 'perne' : Werin daarinḡ, ḡu kolaat a 'parna'.

Maktumne do Egliz ka Ismiirn

⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Ismiirn aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak awalle ho kaak ba aaro. Nun ko kaak mate ho kaak nooye. ⁹ Nu ibingit taabinko ho pokirruwko. Kar do unji ka Bunđi gay, ku gay gamnar. Nu dorig ise ka binjar ka gee kuuk gina zin-kico a nu *Yuudinna, sando nu Yuudin-nado, nuur gee kuuk num in sij ku *Seetanner di. ¹⁰ Dakonj moyenno do taabin taat unko. Seetanne yaako gecinko, nja unje gee dakin minninko do dagaayner. Gece naar-ak yaa taaye ar mena orok pa. Ampa-ak, obon imaanko bombo yoo muutko. Do nuur kuuk nosire, naaco bere kadumuulco ka goye ka gaasdo.

¹¹ « Ya ku gin dengina, laanj denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, nuu aawaatdo muut ta seerinkar. »

Maktumne do Egliz ka Pergam

¹² « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Pergam aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ob *seepine kaak binjay seer paad nata-ta-ta-aka. ¹³ Nu iban kadar ku goy do wer kaak Seetanne hokumiyo. Do wer-ak ko, nu deeyig Antipaas, saadiner kaak tab. Inj taar-anta oki, ku aadiin nun di. Ku bal rasin imaanko. ¹⁴ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku gin gee minninko kuuk ica kaaw ta Balaam. Awalle gem-ak isinig Balaak, njaaco ise guba do gee ku Israyeel. Nja raka a nuu tee kum

ka marginar ho nuu baaye munjam.**

¹⁵ Goy pey gee datikko kuuk ica kaawin ku Nikolayit. ¹⁶ Jiptonj goyinko, yampa naako baa kodok di, naa taasinij gee-ak inj seepin kaak amila min do bir.

¹⁷ « Ya ku gin dengina, laanj denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere tee kaak cigile kaak nu kolij “maan”††. Ho naaco bere pey dambi portiko. Dambi-ak, nu sirji sij marbinto kuuk waan sa ibanno baaco, illa naar kaak gasig dambi-ak di iban. »

Maktumne do Egliz ka Tiyaatiir

¹⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Tiyaatiir aman :

« Nun meendu Ronj ka Bunđi kat kaawaako. Nun ko kaak odinar gizig ar ako ho asindu irnaw ar hadinne kaak nu sokiya. ¹⁹ Nu ibingig gamin okinco kuuk ku giniyo : elinko, imaanko, riyko ho inj subirruwko. Ho nu iban pey kadar gamin kuuk ku giniy ba aar-anj pakgig kuuk awalle. ²⁰ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku balti tode do geem taat nu kolij Zezebeel‡‡ taat diya a ta nabiinca. Geem-at jagiig gay riyor. Ta kaawiico a nuu baaye munjam ho nuu tee kum ka marginar. ²¹ Do geem-at, nu rastit wiktin taat taa jipte goyinti, kar taar gay pooc rase azbinnuwti. ²² Talonj, naa accinti, taara inj geenti kuuk ic botilti do dajal ku diiginer, nam nuu rasin riy taat ta bildiigu. ²³ Naa deen maajirinti okinco kuuk aadaata. Paa ko, Eglizna okinco yaa ibine kadar nja nun ko kaak ibingit pikirrico ho inj taat gelbinco rakiyo. Kar

**2:14 Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1-2, 31.16.

††2:17 ‘maan’ : Nja tee kaak Bunj beriico do gee ku Israyeel wiktin taat nu amiltu min darre Meser ho nu goyiy do goosiner (Ekzood 16.13-16). ‘maan kaak cigile’ : Njaar ko tee kaak marbinto kaak Bunj beriite inj Iisa Masi (Yaaya 6.48-51).

‡‡2:20 ‘Zezebeel’ : Ta geem taat abdiya margina (1 Ruwa 16.31, 19.1-2, 2 Ruwa 9.22-30).

naaji kappiye do ay gemo do riyoy taat na gintu.[¶]

²⁴« Kar kuŋ gee ku Tiyaatiir, nu kaawaako do kuŋ kuuk poocig bilde-aŋka ho kuuk pooc ibiniŋ gamin kuuk cigile ku Seetanner-aŋku. Nu diyaakonno pey maan oom kaako, ²⁵illa kuu obin bombo maan kaak ku gastu-aŋ nam naa yeepe.

²⁶⁻²⁸« Do kuuk nosire ho kuuk gina riyor nam do gaasinti, naaco bere hokumnaw do piŋco ar nun gasit min do Tanni. Njuu toorinco gee ku duniiner in kuŋin ka hadinner. Njuu diminco ar kaak ku dimiy parkak^{§§} ku golji. Kar naaco bere oki Belbel, kaal ka datik kawtira.

²⁹« Ya ku gin dengina, laaŋ denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Sardees

3 « Siir maktumne do *dubil ka Buŋdi ka *Egliz ka Sardees aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak gin ruwwinnay ku Buŋdi kuuk peesira in kaalin kuuk peesira. Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar gee taliiko a ku goy mento, sando gelbinko mate do unji ka Buŋdi. ²Niinon ho zeedon do imaanko, pa kuu mate tak-tak. Riy taat ku giniy-an ajbiygigdo Buŋ. ³Moyon ja do kaaw taat ku gastu awalle. Pakiron mamam ku doriita. Obon kaaw-an bombo ho jipton goyiŋko. Ya ku bal niine, naako ase ar kokino in wiktin taat ku ibingitdo. ⁴Yampa, minninko do geeger ka Sardees goy kuuk bal okiyin kesuunco. Njuu ise kesuun portiko ho njuu jaawe in nunu, ginno pey maan kaak yaaco tode.

⁵« Ampaa ko, njuur kuuk nosire yaa ise kesuun portiko. Do maktumne taat njuu siirtu siŋ ku gee kuuk gas goye ka gaasdo, nu sooyaagdo siŋco tak-tak. Ho naa diye do unji ka Tanni ho do unco ka dubilji a njuur-aŋ gee kunto.

⁶« Ya ku gin dengina, laaŋ denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Piladelpi

⁷« Siir maktumne do *dubil ka Buŋdi ka Egliz ka Piladelpi aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak Sellen ho kaak Taŋ. Nun kaak obig kerle ka sultan Dawuud. Ya nun kat pilit botol, waan gediraado dibirinti ho ya nun kat dibirta oki, waan gediraado pilinti. ⁸Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar ya gudurriko sood oki, ku obit kaawor bombo ho ku balnu poocindu. Paa ko, nu piliiko botol taat waan gediraado dibirinti. ⁹Talon gee ku *Seetanner kuuk gina ziŋkico a njuu *Yuudinna, kar sando njuu Yuudinnado. Gee njuur-ak, njuu raada maalan di. Naa asirinco njuu derse do unko, njuu asiy ibine kadar nu elgiiko. ¹⁰Ar kaak kuŋ obit kaawor bombo, nun oki naako gooyiŋko min do taabin taat asa do duniin okintiti a taa gece gee ku adiy ka kidar. ¹¹Nun gaay ko yeepe. Obon bombo kaaw taat ku gastu. Paa kat, waan gediraado naako nosire naa icin kadumuulko.

¹²« Kuuk nosire, njuu goye ar dulaayne do *ger ka Buŋdi kar njuu paaye caari. Naa siire siŋ subba do unŋinco : siŋ ku tanni Buŋ, siŋdu kuuk marbinto, in siŋ ku hellin ta Buŋdu taat na paaytu min kuwa ho taat njuu kolij Zeruzaleem taat marbinto.*

¶2:23 Wer ka gase kaawor do Soom 7.10, Zeremi 17.10, Soom 62.13.

§§2:26-28 'parkak' : Werin daarin, njuu kolaag a 'parki'.

*3:12 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 62.2.

¹³ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Lawodiise

¹⁴ « Siir maktumne do *dubil ka Buñdi ka Egliz ka Lawodiise aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ñu koliy *Aamin. Nun ko saadin kaak tañ kaak kaawa seene. In nun ko, Buñ kilgiyig gamin okinco. ¹⁵⁻¹⁶ Nu ibin-git riy taat ku gintu. Riyko-an gaara kadar ku tongodo ho ku oollo oki. Wala ku tongo wala ku oola ! Nu rakaado kuu goye zoom ampa. Ya ku goy ampa-ak, naako picinjo kara ! ¹⁷ Ku diya aman : “ Ni denir ko, ni deet ko gay gamnar, ni rakaado pey maanna. ” Kar ka seener gay, ku aminda ho taabin sa rasgikonno. Ku ar noolna, pokirna ho tukinkin di. ¹⁸ Ñaar-ak ason, naako taayinjo kuu gidiye min lotu daabne kaak nee do aki. Paa kat, kuu gine gay gamnar kuuk tañ. Kuu gidiye pey kesuun portiko kuu ise. Paa kat, waan talaatdo sokinjo. Kar kuu gidiye oki dawne kuu etile do odinko. Paa kat, kuu tale karan. ¹⁹ Gee okinco kuuk nu elgiyo, nu leesaaco ho nu taayaagu. [†] Ñaar-ak gay, zeedon pey ho jipton goyinjo. ²⁰ Talonnu ! Nu peya wer geero ho nu ooyaako. Ya ku dorig gaayar ho ku pilit botilko, naa unje gerko, gii tee sawa.

²¹ « Do kaak nosire, naaji bere botol gaa asiyo goye in nunu do wer kaak nu hokumiyo. Ar nun oki, min nu nosirtu, nu daktu goy in Tanni do wer kaak ña hokumiyo.

²² « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Ñu ozilaag Buñ do wer kaak ña hokumiyo

4 Min ñaar-ak, nu tala pey botol pil waakilak ka samaaner. Nu dortu pey gaay tongo ar perne taat kaawdu awalle. Ta kolintu aman : « As cok anne, naan gaarin maan kaak yaa ase neginda. »

² Kodok di, Ruwwin ta Buñdi miinintu. Ek di nu taltu pey ka samaaner-aka, do wer-ak gin sees ka sultan. Sees-ak gay waan goyji kuwa. ³ Waanna-ak irna cuu[‡] ar dambay kuuk gasdo badam. Ho do wer ka seesdi-ak, *darjin ta Buñdi irna cuu balan[¶] ar dambay kuuk samaan-aku. ⁴ Nu taltu pey seesin ku sultan orok seer in pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Seesin-ak gay, aginay orok seer in pood goyco kuwa. Aginay-ak is kesuun portiko ho in kadumuulna ku daabner. ⁵ Min do sees-ak, irne cippit-cippit, awne dindirim-dindirim ho hawin cayyi oki. Do unji ka sees kaak datko, gin akinay peesira. Akinay-ak gay, ñuur ko ruwwinay ku Buñdi kuuk peesira. ⁶ Ho do unji ka sees-ak gay goy pey wer ar barre kaak yaraan ar gazzaza.

Gin pey gamin kuuk siikimaw pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Unja aaro, zinikico okinco gin odina. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak : ka awalle ar boori, ka seerinakar ar ijilince, ka subbinakar wijeeneey ar ta gemor, ho ka poodinakar gay ar sersir[§] kaak zewaw. ⁸ Gamin kuuk pood-ak, okinco gin gezgir bijigiy bijigiy. Gezgirco-ak anuwco odin

[†]3:19 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.12.

[‡]4:3 'irna cuu ar dambay kuuk gasdo badam' : In kaaw ta Grek, ña irne ka dambay kuuk ñu koliy 'jaspe' ho 'sarduwaan'.

[¶]4:3 'irna cuu balan ar dambay kuuk samaan-aku' : In kaaw ta Grek, ña irne ka dambay kuuk ñu koliy 'emerood'.

[§]4:7 'sersiro' : Werin daarin, ñu kolaag a 'sarsiro'.

di, min kara yoo atta oki. Aando, yiriyo, ñu riya di. Riyinco gay aman :

« Sellen, sellen, sellen,

Kiñ *Rabbin Buñ kaak gudurre okintiti ðo pisinji.

Ki goy min awalle, ki goy diñka ho ki asa goye. »

⁹ Gamin kuuk pood siikimaw-ak, ñu riyiyo ho ñu oziliy Buñ kaak goy ka seesji elgin in elgina. Ñu karmiyaaga ho ñu deliiji barkine. Ho ay wiktin taat ñu tees riye-aka, ¹⁰ aginay kuuk orok seer in pood-ak gay, dersiy ðo unji ka waan kaak goy ka seesji. Ñu abdiyaag ñaar kaak goy elgin in elgina. Kar ñu ceepiig kadumuulinco ho ñu leeyig ðo unji ho ñu ðiy aman :

¹¹ « Rabbinni ho Buñni,

locin di *darjine, oziliika, in gudurre.

Kiñken di kilgiyig gamin okinco.

Kiñ kat kilgiyig in saawin ta meenjin. »

Ron Tamgi nec pilin maktumne

5 Kar waan kaak goy ðo sees ka sultan-ak, nu taliig ña gin maktumne maliye ðo pisinji kaak meeda. Ta siir ðo atti ho ðo aarti. Maktumne-at, ñu ñaarit werin peesira. ² Kar nu taltu pey *ðubil ka Buñdi kaak gin gudurre. Ña indigiy in gaay tongo aman : « Waa nec pirgin maktumne-anta ho ñaa pilinti ? »

³ Kar gay, ginno bat waan kaak yaa gedire pilinti ho ñaa talin atti : wala kaak asa min kuwa, wala kaak min kefer, wala kaak min ba oole. ⁴ Do wer-ak, zulindu mintu dakina asaan ginno waan kaak nec yaa pirgin maktumne-anta ho ñaa talin atti. ⁵ Hiyya, min aginay kuuk goy ðo wer-ak, rakki kaawiidu aman : « Bugam laa zin, dak alenno. Talig ñaar-añ ko kaak begire. Ña boori** kaak asa min caar kan Zuuda ho min caar kan Dawuud. Maktumne taat ñaar werin

peesir-at, ñaa gedire pirginco ho ñaa pilinti. »

⁶ Kar nu taltu pey waan pey ðatko ðo wer kaak Sultan goyiyo. Aginay in gamin kuuk siikimaw leyig ðatko. Ñaar gay, *Ron Tamgi. Ziy tala ar ñu deega. Kaay amil geepay peesira ho odinay sa peesira. Odinay-ak, ñuur ruwinnay ku Buñdi kuuk ña ñaamiy ay wero ðo adiy ka kidar. ⁷ Hiyya, Ron Tamgi-ak sinjitu ðo wer kaak Sultan goyiy-aka a ñaa icin maktumne-at min ðo pisinji ka meeda. ⁸ Min ña iciita, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak dersitu ðo unji. Ñu gin maan ar kungine ðo pisinco in bajangina ku daabner. Bajangina-ak, aditco miin in *dokkanne. Dee ñaar-ak, ta salaan taat gee ku Buñdi giniyo. ⁹ Do wer-ak, ñu riytu riy taat marbinto aman :

« Kiñ nec kii icin maktumne-anta, ki pirgin werin kuuk ñaare.

Asaan ñu deenjin ho in *satkin tanjin kat ki iyiig gee ðo Buñdi,

min ay tamba, min ay caaro,
min ay kaawo, ho min ay darre.

¹⁰ Ki gingu ar gay satkiner kuuk sultinco rakki

a ñuu gine riy ta Buñte.

Ñuu hokumiye ðo duniin okintiti. »

¹¹ Kar nu taltu pey ho nu dortu *ðubil ku Buñdi dakina nam gem gedarro osinco. Ñu leyig sees ka sultan, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak ðatko. ¹² Ñu riya raða aman :

« Ron Tamgi kaak ñu deetu,
ña nec gase gudurre, ibine, in izinne,
oziliika, *darjine, in karaamine. »

¹³ Kar nu dortu pey gamin okinco kuuk Buñ kilgiytu kuuk goy ka samaaner, kuuk goy ðo adiy ka kidar, kuuk goy ba oole, ho kuuk goy ðo amiydi. Okinco, ñu riy aman :

« Ozilinter ñaar kaak goy ka sees ka sultan

**5:5 'boori' : Werin daarin, ñu kolaag a 'buuri'.

in̄ ŋaar Roŋ Tamgi.

Oziliika, karaamine, darjine, gudurre okiŋco loci, elgin in̄ elgina. »

¹⁴ Hiyya, gamin kuuk siikimaw-ak diytu aman : « *Aamin ! » Kar aginay-ak gay ontu do ŋaar kaak goy ka sees ka sultan ho ŋu abdiyyiga.

Roŋ Tamgi pirgit maktumne

6 Min ŋaar-ak, nu taltu *Roŋ Tamgi pirgiig wer rakki ka maktumne kaak ŋu ŋaartu min kuuk peesir-aku. Min ŋa pirgiiga-ak, nu dortu rakki min gamin kuuk siikimaw-ak kooltu in̄ gaay' taat ar buŋ kaak awŋaw aman : « Asu ! » ² Wik-tin taat nu elliiyo, nu taltu pis portiko. Dalŋiy kaak ŋepga gin dempo^{††} ho ŋu berji pey kadumuul. Ŋa deettu in̄ nosirraw ho ŋa birtu pey nosire uŋda.

³ Kar Roŋ Tamgi-ak pirgiig wer ka seeriŋkar kaak ŋu ŋaartu. Min ŋa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka seeriŋkar kooltu aman : « Asu ! » ⁴ Min pa-ak, nu taltu pis ka pey astu amal. Pis-ak gay dindiko. Kar dalŋiy kaak ŋepig gay, ŋu berji *seepin tatko. Pey, ŋu berji izinne a ŋaa atkin aapiy min do duniiner, ŋaa guniŋ gee ŋuu taasine ho ŋuu dee ziŋkico.

⁵ Kar Roŋ Tamgi-ak pirgiig wer ka subbiŋkar kaak ŋu ŋaartu. Min ŋa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka subbiŋkar kooltu aman : « Asu ! » Min pa-ak, nu taltu pis pondiko. Kar dalŋiy kaak ŋepig gay gin kilo ka geemindi do pisinji. ⁶ Min do gamin kuuk siikimaw-ak, nu dor gaay' ar ta gemor amila minninc. Ta kaawtu aman : « Gurus kaak ku gasiy do eel ta riyor, nec ko gidiye *kordin ta juujur. Kar ta meriyar gay, kordini ar subba. Sewe in̄ maam ku *biŋdi gay, tamannico yaa goye do werti. »

⁷ Kar Roŋ Tamgi-ak pirgiig wer ka poodiŋkar kaak ŋu ŋaartu. Min ŋa pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka poodiŋkar kooltu aman : « Asu ! » ⁸ Min pa-ak, nu taltu pis biidi. Kar dalŋiy gay, sinji Muutu ho ba oole gay aadaaga. Ŋu deediŋ kid werin poodi ho ŋu berco izinne taat ŋu dee gee do wer ka rakki. Daariŋ, ŋu deen̄co in̄ seepine, daariŋ in̄ meya, daariŋ in̄ raduwnay, ho daariŋ gay, kumin ku yeer kat asa deen̄co.^{‡‡}

⁹ Kar Roŋ Tamgi-ak pirgiig wer ka beeyiŋkar kaak ŋu ŋaartu. Min ŋa pirgiiga, do baay ta wer kaak ŋu giniy *satkin do Buŋdi, nu taltu kellam ku gee kuuk ŋu deetu asaan ŋu ooyiit kaawoy ho ŋu gaariit bal kolaw do geemir. ¹⁰ Do wer-ak, kellam-ak kooltu rada aman : « *Rab-bine, kiŋke kaak Sellen ho kaak Taḁ, kimin kiico dukume seriin do ŋuur kuuk ic kayni do duniiner ? Kimin kiico peyin kaaco ? » ¹¹ Do wer-ak, ŋu isiico kesuun portik kar ho ŋu kaawiico a ŋuu ice subiraw sood asaan wiktinti bal ase misa. Ŋuu ere nam ŋuur kuuk ŋuu dee yaa nece karaat.

¹² Kar Roŋ Tamgi-ak pirgiig wer ka bi-jigiyiŋkar kaak ŋu ŋaartu. Min ŋa pirgiiga, kid azirtu liŋic ho pat sa mattu pondiko ar batik ta morkindi. Kar koy gay newsitu dindik buŋ ar baar. ¹³ Kar kaalin sa sollitu min kuwa ar roŋ ku etor kuuk bal nee misa solliyo ya us abira rada. ¹⁴ Samaan sa, maliy dal-dal-dal ar maliye ka argar. Dambinay okiŋco deet min do werinco in̄ kid kaak datik amiydi oki. ¹⁵ Kar gee okiŋco kuuk goy do adiy ka kidar cigil do biddindi ho ka dambiniidi. Sultinnay, agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar, gay gamnar, gee kuuk bombo, gee kuuk maala in̄ ferrina, okiŋco gad cigile. ¹⁶ Do werco-ak, ŋu ko-

^{††}6:2 'dempo' : Werin daariŋ, ŋu kolaat a 'deepo'.

^{‡‡}6:8 Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel 14.21.

laag kat dambinay ho in kotat aman : « Sollonni do kayni ho gootonni. Paa kat, Sultan kaak goy ka sees-aŋ talaaninno ho *Roŋ tamgi-ak sa dukumaaninno seriin in dapinkoy.^{¶¶} ¹⁷ Asaan wiktin nec ko taat ŋaa dukume seriin do geemir ho yiriŋ taar-at, waa yaa gedire imile kaay ? »^{§§}

Dubil ka Buŋdi diyaaco tompo do gee ku Buŋdi

7 Min ŋaar-ak, nu taltu *dubal ku Buŋdi poodf. Ŋu pey do werin poodf, do ay wer kaak us asiyo. Ŋu peyiig usu, a paa kat, ŋa abiriyo tak-tak, wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi. ² Kar nu taltu pey dubil ka Buŋdi kaak pey asa min coke ka pati. Do pisinji, ŋa ob tompo ka Buŋ kaak goy mento. Ŋa koliig rada dubal ku Buŋdi kuuk poodf-aku. Dubal-ak, Buŋ berco botol taat ŋu nigin kida ho in barre. ³ Ŋa diyiiico aman : « Yaman, dakoŋ nigenno maanna wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi, illa ya ni diyco ja tompo ka Buŋdi do uŋninco ku gee kuuk gina riy do Buŋte. » * ⁴ Waan waawduug gee kuuk ŋu diyco ko tompo-aka. Ŋuur gay, nec miya in orok poodf in poodf alip gemo (144 000). Tambaaco gay asa min caar okinji ka Israyeel. ⁵ Min caar ka Zuuda, orok in seer alip. Min caar ka Ruben, orok in seer alip. Min caar ka Gaad, orok in seer alip. ⁶ Min caar ka Azeer, orok in seer alip. Min caar ka Neptali, orok in seer alip. Min caar ka Manaase, orok in seer alip. ⁷ Min caar ka Simeyon, orok in seer alip. Min caar ka Lebi, orok in seer alip. Min caar ka Isakaar, orok in seer alip.

⁸ Min caar ka Zabiboon, orok in seer alip. Min caar ka Yuusup, orok in seer alip. Kar min caar ka Benjamin, orok in seer alip.

Gee dakina asa min ay wero

⁹ Min ŋaar-ak, nu taltu pey gee dakin aale, nam waan gedarro osinco. Gee-ak gay, asa min ay darre, ay caaro, ay tamba, ho ay kaawo. Okinco, ŋu is kesuun portik kar ho ŋu ob cargo[†] do pisinco. Ŋu pey do uŋji ka sees ka Sultan ho do uŋji ka *Roŋ Tamgi. ¹⁰ Ŋu kaawiy rada aman : « Jile asa min do Buŋte kaak goy ka sees ka Sultan ho in *Roŋ Tamgi ! » ¹¹ Do wer kaak Sultan, aginay, in gamin kuuk siikimaw goyiy-ak, *dubal ku Buŋdi okinco leyig datko. Ŋu dersitu do uŋji ka Sultan nam ŋu noodig uŋninco keŋer, kar ŋu abdiyig aman :

¹² « Ka seener, taa kuuniye ansi. Berontenji do Buŋte oziliika, darjine in ibine, barkine in karaamine, gudurre in bombinkaw, elgin in elgina. *Aamin. »

¹³ Min ŋaar-ak, rakki min aginay-ak, indintu aman : « Gee kuuk kesuunco portik kar-aŋ, ki ibingig ŋuur kuŋ waa ? Kar ŋu asa min momo ? » ¹⁴ Nun gay telkiiji aman : « Gem koltacco, kinj kat iban. » Kar ŋa telkiidu aman : « Ŋuur-aŋ gee kuuk aawit diigin taat yaarko ho ŋu obit botol ta Buŋdi bombo. Kesuunco, ŋu coopiit do baar ku Roŋ Tamgi, kat ki taliy ŋu newsitu portik kar-aŋku. ¹⁵ Do bi ŋaar-ak ko, ŋu peygiy do uŋji ka Buŋ kaak goy kuwa ka seesji. Yiriyo aando, ŋu abdiya ŋaar di do geriy. Kar ŋaar kaak goy do seesji-ak gay yaa tale kaaco.

^{¶¶}6:16 Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8.

^{§§}6:17 Wer ka gase kaawor do Zowel 2.11.

*7:3 Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel 9.4-6.

[†]7:9 'ŋu ob cargo do pisinco' : Gee ŋuur-ak, ya aditco portiko, ŋu soka cargo ho ŋu caktiŋiyo.

¹⁶ Mey sa diyaagdo ho ibin sa diyaagdo. Pato in cirti sa, yaaco gine ool di ho tongaw sa eraagdo tak-tak. ¹⁷ Asaan Roj Tamgi kaak goy moota in sees ka Sultan-ak, yaaco rabile gay gooyinco. Ina iyinco do wer kaak gin odin ku amiydi kuuk bera goye ho Bun gay yaaco sudin zulinco. »

Roj Tamgi pirgit maktumne ta ba aaro

8 Kar *Roj Tamgi-ak pirgiig wer ka peesirinjar ka maktumner. Min na pirgiiga, wer astu bugam dil ka samaaner nam serip ta pati³. ² Do wer-ak, nu taltu *dubal ku Bun di peesira pey do unji. Inu berco perinna oki peesira.

³ Kar gin dubil ka Bun di kaak pey astu ho na peytu moota do wer kaak nu giniy *satkin do Bun di. *Wer ka satkiner-ak, nu siyiig in daabne. Do pisinji, dubil-ak ob bajaran ka daabner. Inu berji *dokkanne dakina a naa onne. Paa kat, mooyiy ho in salaan ta gee ku Bun di yaaji coone min wer ka satkiner kaak goy do unji ka Bun kaak goy kuwa ka seesji. ⁴ Paa kat, mooy ku dokkanner in salaane ta geenji okinco yaaji coone min do pise ka dubil-aka. ⁵ Min pa-ak, dubil-ak iciig bajanga-aka, kar na leeyiiji ubal min wer ka satkiner ho na dawiiig keder. Min na dawiiig di, bun irintu cippit ho na awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linic.

Paane ka perinnar kuuk bijigi

⁶ Kar dubal ku Bun di ku peesira kuuk gin perinna do pisinco-ak siy zin kico a nuu paane.

⁷ Dubil kaak awalle paantu. Min na paantu di, kirdo ho ako amse in baar nokt. Ek di ak teestu ere gamin dakina. Kida, wernay subba, weriy ka rakki ere. Atay, werinco subba, werco ka rakki oki

ere. Ho gamin ku balan okinco er tak-tak.

⁸ *Dubil ka Bun di ka seerinjar paantu. Min na paantu, nu ictu maan tatik ar damba taat ob ako ho nu acciig do barrer. Ek di barre, wernay subba, weriy ka rakki rabiltu baar. ⁹ Ho min gamin okinco kuuk goy do barrer-ak, werinco subba, werco ka rakki gamnay mattu. Ho min markabna okinco, werinco subba, werco ka rakki oki nigtu.

¹⁰ Dubil ka Bun di ka subbinjar paantu. Min na paantu, kaal tatko ob ako galto min kuwa ka samaaner. Min balal okinco in odin ku amiydi okinco, werinco subba, werco ka rakki, kaal-ak galco. ¹¹ (Kaal kaak gal min kuwa-ak, nu kolaag Abisint, pa-ak a « yuutu ».) Amay deedtu werin subba, werco ka rakki newsitu yuutu nam gee dakina kuuk see amay-ak mattu.

¹² Dubil ka Bun di ka poodinjar paantu. Min na paantu, pato, werinti subba, werti ka rakki gintu gondiko. Ho koye in kaalin sa, werinco subba, werco ka rakki gintu gondiko. Min naar-ak, nu irando ko samaane. Yiriyo ho aando, werinco subba, werco ka rakki goy gondik di.

¹³ Min naar-ak, nu taltu pey sersir kaak zewaw kuwa. Nu dortu na kooliy rada aman : « Taabine, taabine ! Taabin do gee ku duniiner. Dak dubal ku Bun di subba, ya nu paan ja, kar kat taabin yaa aser kate ! »

9 Dubil ka Bun di ka beeyinjar paantu. Min na paantu, nu taltu kaal kaak gal min kuwa ka samaaner. Inu berji kerle kaak naa pilin bee kaak sugulgul, wer kaak seetinnay goyiyo. ² Kaal-ak piliig bee-aka. Min na piliiga, mooy astu amal min atta ar mooy ku baalel. Mooy-ak nam gootit pato. Ek di wer astu gondik dulum. ³ Min do mooy-ak

³8:1 'nam serip ta pati' : In nassarinca, nu kaawa a 'demi-heure' wala a '30 minutes'.

astu amal bagi. Bag-ak teriñtu do adiy ka kidar okinji. Ñu berco gudurre ar ta erindilel. ⁴Ñu kaawco a ñu teenno maan kaak balan, wala gaño, wala atay, illa ñu atke gee kuuk Buñ balco diye tompo do unñinco di. ⁵Kar gay, ñu todco a ñuu deenno gemo, illa ñu kaawco a ñuu taabiyn gee nam koyin beey. Taabinco-at gay, ar rađe ka erindilel. ⁶Do wiktin taar-at, gee aliit muut sa, ñu gasgitdo. Ñu rakaat muutu ho taar gay gada serek minninco.

⁷Bagi-ak ar pisay kuuk ñaa garta. Do kayco ñu gin gamin ar kadumuulna ku daabner ho wijeenco gay ar ta geemir. ⁸Duruwco bolok ar ta daatir ho saanço gay ar ku boorir. ⁹Kar do gonguminco, ñu is saapinna ku hadinner. Kar gezgirco gay, ala ridi-di-di ar pisay kuuk ñaana puusna ho ñu rees ñaa garta. ¹⁰Bagi-ak aayiycó gin kope ar ta erindilel. In aayiycó-ak gay, ñuu taabiyn gee koyin beey. ¹¹Meenço gay, dubil rakki kaak goy tatkaw ka ñuur kuuk goy do bee kaak sugulgul-aka. Dubil-ak, ñu kolaag « Abadoon » in kaaw ta *Yuudinnar, ho in kaaw ta Grek gay « Apoliyoon ». Sin-ak diya aman : « Ka nige wernar. »

¹²Taabin taat awalle bire. Min taar-an diigin seer asa pey aarti.

¹³Min ñaar-ak, dubil ka Buñdi ka bi-jigiynkar paantu. Min ña paantu, nu dortu gaay amila min do geepay kuuk pood kuuk goy *wer ka satkiner do unji ka Buñdi. ¹⁴Gaay-at kaawtu do dubil ka Buñdi ka bijigiynkar aman : « Pikgu dubal ku Buñdi kuuk pood kuuk ñu du-untu do barre kaak ñu koliy Epraat. »

¹⁵Hiyya, ñu pikiigu. Dubal kuuk pood-ak, min daayum ñu era ya elgo-at, koy-at, yiriy-at ho pat-at yaa ase. Ñu era a ñu ñaa dee gee ku duniiner : gee-ak werinco subba, ñu gas izinne a ñuu deen wer ka rakki. ¹⁶Kar nu taltu dalñay

askirna astu. Ñu kaawiidu a ñu miy seer maliyuun (200 000 000). ¹⁷Dalñay-ak, nu tal ñu is saapinnay ku gartar. Saapinnay-ak dindik ar ako, balan cidit ar samaane ho mirgiti. Kar kay ku pisiycó gay ar ku boornar ho min do bin-kico amila ako in mooy in maan ar ak ta baruukiner. ¹⁸Gamin kuuk amila min do bin-kinco-ak dee gee dakina : gee okinço werinco subba, wer ka rakki ñu deeyigu. ¹⁹Pisay-ak, gudurrico amila min do bin-kico ho min do aayiycó oki. Aayiycó gay ar ku aalnal. Ñu gin kay ho ñu umiy gee.

²⁰In taabin taat asco-at oki, gee daarin goy di kuuk bal mate. In taar-an oki, ñu bal jipte goyinço kaak samaanno. Ñu bal pikin botol ta aariddi. Ñu abdiya misa margin kuuk maaniico di siytu in daabne, poddine, hadinne kaak mirgiti, dambay, wal in atay. Margin-ak tallo, dorro ho jaawdo. Kar gay, ñu bal rase botilco. ²¹Gee-ak rasdo goyinço : dee ka geemir, olguwco, ñaayinço kaak munjam, wala kokunuwco.

Dubil ka Buñdi in maktumne ta kapaki

10 Min ñaar-ak, nu taltu *dubil ka Buñdi kaak pey paaya min ka samaaner. Ña gin gudurre ho ña goy do ñatik ucer. Kar arumban¹ gay leyig kaay. Wijeeney irña wic-wic ar pato ho asinji gay ar lesas ku aki. ²Ña ob maktumne kapak taat ñu pilit ko do pisinji. Asinji ka meeda, ña diyig do barrer ho kaak ñugila gay kara. ³Kar ña astu kool rada ar boori. Min ña kooltu pa-ak, nu dortu awne ka buñdi dindirim-dindirim dees peesira. ⁴Min nu doriig buñ awiñtu-ak, zer nu ñaa siirin maan kaak ñu kaawtu. Min pa-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner. Gaay-at kaawiidu aman : « Dak siirinjiido maan kaak awne ka buñdi kaawtu ho dak imilinjiido kara oki. »

¹10:1 'arumban' : Werin daarin, ñu kolaag a 'sadik kaalo'.

⁵ Min ɲaar-ak ɖubil ka Buɲdi kaak nu taltu paayig asinɲi ɖo barrer ho kara-ak jaaliig pisinɲi kaak meeda kuwa. ⁶ Do wer-ak, ɲa togiltu inɲ siɲ ku Buɲ kaak goy elgin inɲ elgina, ɲaar kaak kilgiyig samaane, inɲ kiɖa, amay, ho inɲ gamin okinco kuuk goya. ɲa astu togal aman : « Maanna-aɲ yaa kuuniye ɖinɲ di. » ⁷ Kar ɲa kaawtu pey aman : « Min awalle, Buɲ kaawco ɖo nabiinnay kuuk ginaaji riyo a ɲa gin maan kaak cigile ɲa asi y gine. Wiktin taat ya ɖubil ka Buɲdi ka peesirinɲar paan ja kat maanna-ak yaa kuuniye. »

⁸ Gaay' taat nu dortu min kuwa-at kaawdu pey aman : « Baa icit maktumne taat ɲu pilit ko min ɖo pisinɲi ka ɖubil ka Buɲdi kaak asinɲi ɖo barrer ho kara-aka. »

⁹ Min nu ɖaawtu, nu kaawiiɲi ɖo ɖubile-ak aman : « Berorduut maktumne ta kapak-anta. » Kar ɲaar gay telkiidu aman : « Icta kar eeymta. Taan aawe ar yiime ɖo bin. Kar ya ki sidit gay, taan raɖin adin. »

¹⁰ Hiyya, ɖubil-ak beriiduut maktumne-ata, nu eeymiita. Do bir, nu aawiit ta ar yiime. Kar min nu sidit gay, ta radaag adir.

¹¹ Kar ɲu kaawiidu pey aman : « Ki ɖaa pey gaarin maan kaak Buɲ kaawtu a ɲaa gine ɖo gee dakina min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay sultan. »

Saadinna kuuk seera

11 Do wer-ak, ɲu beriidu et ka gee-mindi ho ɲu kaawiidu aman : « Uc ɖaa geemig *ger ka Buɲdi ho inɲ *wer ka satkiner. Kar osig gee kuuk salkiya atta-aku. ² Kar hoosin^s ta ger ka Buɲdi gay, dak geemintido. Rasig wer-ak paa di, asaan Buɲ berig ɖo ɲuur kuuk abdiyigido. Gee ɲuur-ak yaa jaawe ɖo geeger ka Buɲdi koyin orok poof inɲ seera. ³ Nu

naamiig saadinnar kuuk seera. ɲu is ke-suun ta morkindi kar ɲuu gaarin kaawor ɖo geemir mena alip inɲ miy seer inɲ orok bijigi y' (1260). »

⁴ Saadinna kuuk seer-ak, ɲuur atay seer kuuk ɲu koliy olibiye inɲ lampin seer kuuk goy ɖo unɲi ka *Rabbin Buɲ kaak goy ɖo kaay ka kidar. ⁵ Ya waan kat rakaaco nige-ak, ak kon ɖi amila min ɖo binɲiko ho diyig adinco. Ka seener, ya gem kat rakaaco nige-ak di, ɲa matiyo. ⁶ Wiktin taat ɲu teesit riycu yoo ɖo gasinti, ɲu gin gudurre taat ɲuu peyin amay kuuk ɲokaw. ɲu gin pey gudurre taat ɲuu newsin amay baar, ho ɲuu taabiyn gee ku duniiner inɲ ay taabine ay wiktin taat ɲu rakiy di.

⁷ Kar gay, min ɲu gaastu gaare kaaw ɖo bi ka Buɲdi, kum ka yeer rakki yaa amile min ɖo bee kaak sugulgul-aka a ɲaa taasininco. ɲaaco begire ho ɲaa deenco. ⁸ Kar momtinco gay, ɲu rasiig ɖo geeger ka tatik ɖo wer kaak gee ɲumgiyo. Geeger-ak, ɲu diyiiɲi siɲ a Sodom wala Meser ho ɖo geeger-ak di oki, ɲu ɖoodig Rabbincu kuwa ka etor. ⁹ Gee dakina astu taliɲ momtin-aku nam mena subba inɲ serpe ho ɲu todco a ɲuu tiisincoɖo. Gee ɲuur-ak asa min ay tamba, ay caaro, ay kaawo, ho ay darre. ¹⁰ Gee ku adiy ka kidar alco gala asaan ɲu deeyig gee kuuk seer-aku. Nabiinna kuuk seer-aɲ taabi yig gee ku duniiner dakina. Do wer-ak, ɲu iidiyitu ho ɲu deedu gamin benannico.

¹¹ Min mena kuuk subba inɲ serpe-ak birtu, Buɲ biyiriico us ɖo etiniycu, ek di ɲu nooytu ho ɲu uctu kay asinco. Min ɲu taliig gee-ak kolaw obiigu tak-tak. ¹² Saadinna-ak dortu gaay' raɖa min kuwa ka samaaner kaawaaco aman : « Coonon kuwa anne ! » Ek di min ɖo unco ka adinco, ɲu coontu ka samaaner ɖatik ucar. ¹³ Wiktin taar-at di, kiɖ astu azar

^s11:2 'hoosine' : Werin daarin, ɲu kolaat a 'boor tanɲkiyar'.

linjic. Geeger-ak, wernay orok, wer ka rakki eez dizic ho gee alip peesira mattu. Kar kuuk pak gay, kolaw obiigu ho ɲu diytu aman : « Kiɲ ko Buɲ kaak goy kuwa ka samaaner, ki gaarit gudurreɲ ! »

¹⁴ Taabin ta seeriɲkar taar bir ko ho ta subbiɲkar gay asaako-ata.

Paane ka dɔbil ka Buɲdi ka peesiriɲkar

¹⁵ Min ɲaar-ak, *dɔbil ka Buɲdi ka peesiriɲkar paantu perney. Min ɲa paantu, nu dortu gaayay' kaawa raɗa min ka samaaner aman :

« Diɲ duniin okintit goy dɔ pisiɲji ka Rabbin Buɲte

iɲ *Masi kaak ɲa doɓtu.

ɲaar kaak hokumiya elgin iɲ elgina. »

¹⁶ Min ɲu gaasit kaawco, aginay kuuk orok seer iɲ poof kuuk leyig sees ka Sultan-ak ontu dɔ unji ka Buɲdi nam ɲu noodiig uɲnincɔ keder, kar ɲu abdiyiiga.

¹⁷ ɲu kaawtu aman :

« *Rabbin Buɲ, kiɲ kaak gudurre okintiti dɔ pisiɲji.

Kiɲ Buɲ kaak goye ho diɲ sa ki goya.

Ni delaajin barkine

asaan iɲ gudurre tanjin kat,

ki teet *Meennuwin.

¹⁸ Gee kuuk kunjido dapin ɗak ko iɲ kinke,

kar diɲ gay, kiɲ yaa dapineɲ kat loco.

Wiktinti as kate

taat kii dɔkume seriin dɔ gee ku mate, kii oolin aditco ku nabiinna kuuk gay

riyon,

kii oole oki aditco ku geenjin okinco

ho kuuk karmiyaacin,

kuuk aginda wala kuuk ɲaafa.

Kii idin kat gee kuuk niga kida ! »

¹⁹ Min ɲa gaasiit kaawoy-ak di, *ger ka Buɲdi kaak kuwa ka samaaner astu pila. *Sandumne taat gaara jamaw taat Buɲ duuntu iɲ geenji bayintu waraɲ atta

dɔ ger-aka. Do wiktin taar-at, buɲ irintu cippit ho ɲa awintu dindirim. ɲu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linjic, ho kirdo oki sollitu dakina.

Daatko iɲ maan ar joɲa

12 Min ɲaar-ak, nu taltu maan kaak patiy kaa bayintu ka samaaner.

Taar geema. Pat gay leyit ar kesuunti ho koy goy ba asinti. Kaalin orok iɲ seer gay goy dɔ keskees kaak ta istu dɔ kaati.

² Daatko-at gin adi. Ta raka wee, kar atti taabiyaata nam ta koolaw.

³ Pey, maan kaak ajbay bayintu pey ka samaaner. Nu taltu maan ar joɲa**

kaak tatik aale. ɲa gizig ar ako. Kayiy peesira, kadumuulinnay ar ku sultinni-idi oki peesira, kar geepiyi gay orok.

⁴ ɲa dɔaɲiig kaalin iɲ aayey ho ɲa oriig keder : werinco subba, ɲa oriig wer ka rakki. Kar joɲ-ak pey dɔ unti ka daatik ta wiyaw-ata. ɲa yoka ya ta wee di, kar ɲa teen roɲti.

⁵ Daatko-at weetu mitko.

ɲaa hokumiye darrinay okinco kuuk dɔ duniiner, ɲaa taabiyoɲco iɲ kunjiney ka hadinner. Min ta weeyig mic-ak di, ɲu iciiga, kar ɲu iyiig dɔ unji ka Buɲdi

dɔ wer kaak ɲa goyiyo. ⁶ Min ɲaar-ak, daatko-at gadtu dɔ goosiner dɔ wer kaak Buɲ siyiitit loti a taa goye ho ɲaa tale kaati. Taa goye ede menaw alip iɲ miy seer iɲ orok bijigiy (1260).

⁷ Kar ka samaaner astu bayan garta.

*Dɔbil ka Buɲdi kaak ɲu koliy Miseel gay taasinaw iɲ joɲa kaak gizig ar ak-aka. Ay waan di gin dɔbilji dɔ aaroy.

⁸ Kar Miseel iɲ geenji gay begirco dɔ kun joɲa. Werco kaak ɲu goyiy kuwa ka samaaner sa, ɲu todcoga.

⁹ ɲu atkiig joɲ-ak keder iɲ dɔbilji okinco. ɲaar di aal kaak min awalle galiig gee ku duniiner okinco, ɲaar ko ɲu koliy « *Seetanne »,

wal « Diyaabul ».

**12:3 'joɲa' : Werin daarin, ɲu kolaag a 'maara'.

¹⁰Kar nu astu dor gaay' tongo min ka samaaner. Ta diytu aman : « Hiyya, wiktin taat Buñ yaa jiliñ gee as kate. Ña gaarit gudurrey in Meennuwi. Diñ izinne goy do pise ka *Masi kaak ña doftu. Waan kaak sakkiyiig siñtite-añ, ñu atkiig min kuwa. Awalle, yiriyo aando, ña sakkiyaag geente do unji ka Buñte. ¹¹Kar siñtite gedirji in baar ku *Roñ Tamgi ho in kaaw ta Buñdi taat ñu gaartu do geemir. Ñu bal ele zinkico nam ñu ooyit muutu oki. ¹²Jon-ak, ñu atkiig keder. Do bi ñaar-ak ko, kuñ kuuk goy kuwa ka samaaner-ak, aaciyon^{††}. Kar kuñ kuuk goy keder in barre gay, talon taañin-anta ! Seetanne goy-ak do datikko. Ña dapin aale ho ña iban wiktiney dak ko sood di. »

¹³Wiktin taat jon-ak taltu ñu atkiga ho ña goyiy ko keder-ak, ña teestu atkin daatik ta wee-ata. ¹⁴Kar daatko-at gay, ñu beriitit gezgir ar ku sersiri ho taa deete do goosiner do werti kaak Buñ yaa tale kaati. Do wer ñaar-ak, ta goytu serek min do jonji elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁵Min ñaar-ak, jon-ak astu pic amay dakina ar baala a paa kat, amay yaa ñaalinti. ¹⁶Kar kid gay, jorkiit daatko-ata. Ña astu doos cankuur ho amay kuuk amila min do biy ka jon-ak coltu atta. ¹⁷Min jon-ak taliig maanna-ak, ña dapintu. In dapinkoy taat in daatko-at, ña yeeptu taasine in koogin ku kooginti. Koogin-ak gay, ñuur kuuk karmiyaag *gaanuun ka Buñdi ho kuuk ooyit seen taat Iisa Masi gaariico.

¹⁸Hiyya, jon-ak daktu pey do bi ka barrer.

Gamin seer kuuk badam

13 Min ñaar-ak, nu taltu maan biida^{‡‡} amila min do amiydi. Maanna-ak kayiy peesira ho geepiyji gay

orok. Ay geep di gin kadumuul ka sultan ho do kay' kuuk peesir-ak gay, ñu siirco kaawin ku ware Buñdi. ²Maan biida-ak ar kerdew. Kar biy in asinji gay ar ku boorir. Jon-ak berjit gudurrey, seesji, in izinne dakina. ³Min kay' ku peesir-ak, rakki awirtu. Mut-ak ar yaa deenji deenji, kar ña astu coola. Min gee taliig ña coole, okinco, ñu ajbiytu ho ñu teestu aadin maan biida-aka. ⁴Do wer-ak, gee okinco teestu abdiyin jon-aka asaan ña berji gudurrey do maan biida-aka. Ho ñu abdiya pey maan biida-ak aman : « Waa ar maan biida-añka ? Waa yaa taasiniñji ? »

⁵Do wer-ak, ñu beriji botol taat ñaa pisiriye ho ñaa nige biy in Buñ. Ña gastu gudurre taat ñaa gine paa di nam koyin orok pood in seer. ⁶Ek di ña teestu nige biy in Buñ ho ña warig sinji. Ña warig pey wer kaak Buñ goyiyo, in ñuur kuuk goy kuwa ka samaaner. ⁷Ñu berji izinne taat ña taasine in gee ku Buñdi nam ñaaco nosire. Paa kat, ñaa goye kaaco ka gee okinco : gee kuuk min ay caaro, ay tamba, ay kaawo ho ay darre. ⁸Gee kuuk goy do adiy ka kidar okinco yaa abdiyinji. Ñuur okinco kuuk sinco ginno do maktumne ta gee kuuk yaa gase goye ka gaasdo. Min kilgiye ka duniiner, ñu bal siirin sinco do maktumne ta *Roñ Tamgi kaak ñu deetu.

⁹« Ya ku gin dengina, laañ denginko samaane ! ¹⁰Ya Buñ kat kaawe kadar ñuu obe gem dagaayne, ka seener ñuu obinji. Kar ya Buñ kaaw kadar ñuu dee gem in *seepine, ka seener ñuu deen in seepine. Do bi ñaar-ak ko, gee ku Buñdi yaa gaare subirruwco in imaanco. »

¹¹Min ñaar-ak, nu taltu pey maan biida ka pey amila min keder. Maanna-ak gin geepay seer ar ku Roñ Tamgi. Kar ña kaawa ar maan kaak ar jon-aka. ¹²Ña

^{††}12:12 'aaciyon' : Werin daarin, ñu kaawa a 'dagino'.

^{‡‡}13:1 'maan biida' : Werin daarin, ñu kolaag a 'maan biidira'.

gin gudurre ar ta maan biida kaak amil awalle min do amiydi-aka ho na goyiy do unji. Na kaawiico do gee ku duniiner aman : « Illa kuu abdiye maan biida ka awalle kaak mutuy ar yaa deenji deenji ho cool-aka. »¹³ Maan biida ka seerinkar gin gamin kuuk ajbay aale, nam na paay ak min ka samaaner do unjo ka geemir.¹⁴ In gamin kuuk ajbay kuuk na gintu do unji ka maan biida-aka, na galiig gee ku duniiner. Na kaawiico a nuu waye maan ar maan biida kaak awalle, naar kaak nu asidtu in seepine kar natke-aka.¹⁵ Nu berji gudurre do maan biida ka seerinkar a maan kaak nu waytu-ak yaa teese sikime. Hiyya, na teestu kaawe ho naa dee ay gem kaak pood abdiynji.¹⁶ Kar maan biida ka seerinkar-ak kaawiico do gee okinco a nuu diye tompo do pisinco ku meeda ho do unjinco, wala gee ku aginda wala ku naada, wala gay gamnar wala pokirna, wala ferrina wala horrina.

¹⁷ Nuur kuuk bal gine tompo-ak, ginno botol taat nuu gidiye maanna ho ya nu imil gamin ku gidiyir oki, ginno waan kaak yaaco gidiynco. Tompo naar-ak, na gin sin ku maan biida kaak awalle, sin-ak, ose kaak kuuniy in sinji.

¹⁸ Goyon neenduway. Ya goy gem kaak neenduwo, naa ibine baaco ta sin ku maan biida-aka. Ose kaak nu osgiy-ak gaara pey sin ku gemor. Ose naar-ak ko miy bijigiy in orok bijigiy in bijigiy (666).

Gee ku Bunji riya riyin ku marbinto

14 Min nu jaaliig pey kaar, nu tala *Ron Tamgi kuwa ka damba taat nu koliy *Siyon. Nuur kuuk goy in naar gay, gee miya in orok pood in pood alip (144.000). Okinco, nu diyco tompo do unjinco kaak gin sinji in sin ku Tacco.² Kar nu dortu pey gaay min kuwa ka samaaner. Gaay-at tongo ar amay

kuuk asa gidi-gidi-gidi ho ar buj kaak awnaw. Ta dora gala ar ale ka gonki.³ Kar gee kuuk nu diyco tompo ka Ron Tamgi do unjinco-ak, okinco, nu riya riy ta marbinto do unji ka sees ka sultan, do aginiydi, ho do gamin kuuk pood siikimaw-aku. Riy taat nu riy-at, waan gedarro riyinti, illa gee kuuk gin tompo ka Ron Tamgi-ak di gedar riyinti, nuur kuuk buj jilig min do duniiner.⁴ Gee nuur-ak, zinkico *cawar. Yiriy rakki, nu bal kanje in daadi. Nu aadig Ron Tamgi do ay wer kaak na baayio. Gee nuur-ak, Ron Tamgi intacco buj jilig awalle min do adiy ka kidar a nuu goye kunjin.⁵ Nu kaawdo raadine ho kaaw sa nu diygicodo.

Dubal ku Bunji subba

⁶ Min naar-ak, nu taltu pey *dubil ka Bunji kaak zewa kuwa. Na gin Kabarre ta Gala taat yaa goye tak-tak. Taar-at, naa gaarin do werin okinco, do ay darre, ay caaro, ay kaawo ho ay tamba.⁷ Dubil ka Bunji-ak kaawtu rada aman : « Karmiyon buj ho beronji darjine. Kar wiktin taar nece taat naa dukume seriin do geemir. Abdiyon naar kaak kilgiyig samaane in kida, barre in odin ku amiydi ! »

⁸ Kar nu taltu pey dubil ka Bunji ka seerinkar. Na diytu aman : « Nu idta, nu idta. Babiloon, hellin taat yaarko-an, nu idta. Gee kuuk min darrinay okinco see aaye in baaye kaak munjam-anja. »^{¶¶}

⁹ Kar nu taltu pey dubil ka Bunji ka subbinakar. Na diytu aman : « Talon ja ay gem kaak abdiya maan biida-aka in maan kaak nu waytu ar naar-aka ! Talon ay gem kaak gas tompoy ka maan biida do unji wal do pisinji.¹⁰ Gem naar-ak yaa seen taabin taat asa min do Bunji. Taabin taar-at ar dapinko ta Bunji taat na leeyit bal amse do *kordindir. Kar

^{¶¶}14:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 21.9.

gem-ak, ɲu acciɲ do aki. Ƴaa taabiye do wer ka aki iɲ mooy ku baruukiner do uɲco ka *dubal ku Buɲdi kuuk *cawar ho do uɲji ka *Roɲ Tamgi. ¹¹ Mooy ku taabinco-ak goy coona di elgin iɲ elgina. Ƴuur kuuk abdiy maan biida iɲ maan kaak ɲu waytu, ho iɲ ɲuur kuuk gas tompo oki, ɲu gasaado pey kayco taat ɲuu jammiye. Yiriyo aando, ɲu taabiya kon di. »

¹² Do bi ɲaar-aɲ ko, gee ku Buɲdi kuuk karmiya kaawoy ho kuuk goy bombo do botol ta Iisa Masi yaa gaare subirruwco.

¹³ Do wer-ak, nu dortu pey gaay min ka samaaner. Ta kaawiidu aman : « Siir aman : " Galal min diɲka do ɲuur kuuk mat do bi ka riy ta Buɲdi ! " Kar Ruwwin ta Buɲdi gay gaay aman : " Hii, ka seener, galal loco. Rasongu, ɲuu jammiye. Do jammiyiɲco-aɲ, riyco taat samaan ɲu gintu-an ucaado maala. " »

Wiktin ta sedindi

¹⁴ Kar nu taltu maan ka pey. Maanna-ak gay, ta uce portiko taat gin waan ar roɲ gemor kuwa. Waanna-ak maliy kadumuul ka daabner ka sultan, kar do pisinji, ɲa ob gool paad ɲata-ta-ta. ¹⁵ *Dubil ka Buɲdi ka pey amiltu min do *ger ka Buɲdi, kar ɲa kaawiji rada do ɲaar kaak goy kuwa ka ucer-at aman : « Icit goolan, ɲaa sedu. Wiktin ta sedindi nec ko ho gamin kuuk keder oki nee ko. »^{§§}

¹⁶ Hiyya, waan kaak goy kuwa ka ucer-at iciit gool-ata, ɲa dukumiig gamin kuuk keder nam ɲa gaasig kid okinji iɲ sede.

¹⁷ Kar nu taltu pey dubil ka Buɲdi ka pey. Ƴaar oki amil min do ger ka Buɲdi ho ɲa gin gool do pisinji kaak paad ɲata-ta.

¹⁸ Kar dubil ka Buɲdi ka pey kaak gin izinne do aki amil min do wer ka

ɲu giniy *satkin do Buɲdi. Wer-ak, ɲa koliig giji kaak ob gool do pisinji-aka ho ɲa diyiiji aman : « Obit goolan-anta ho ɲaa sedu maan ar roɲ ku karumder-aku. Ƴuur nee ko. » ¹⁹ Hiyya, dubil ka Buɲdi-ak iciit goolay, kar ɲa birtu sede. Min ɲa gaas iɲ sede, ɲa ɲaawtu do wer kaak ɲu miyiigu ka duktur. Dukitka-at gaara dapiɲko ta Buɲdi. ²⁰ Wer kaak ɲu miyi roɲ-ak kara min do helliner. Wiktin taat ɲu miyiigu-ak, baar kon di amilaw ho ɲu ɲaaliy ar amay ku baali. Baal-ak, bolikuiy yaa nece miy subba kilomeetir* ho ya pis aala baal ka baarir-ak, baar-ak nam isaaji layumne.

Dubal ku Buɲdi iyit taabin ta ba aaro

15 Min ɲaar-ak, nu taltu pey maan tatko ho kaak ajbay ka samaaner. *Dubal ku Buɲdi peesira iyaat taabin taat peesira taat asa ba aaro. Ya ta as ja kat Buɲ adiy yaa oole.

² Kar nu taltu pey maan ar barre kaak irɲa ɲarlin ho min do barre-ak amila ako. Do wer-ak, nu taltu oki gee kuuk nosirco do maan biida-ak iɲ maan kaak ɲu waytu-aka, ho kuuk pooc a ɲuuco diye tompo kaak gaara sinji. Ƴuur gay pey do bi ka barrer. Kar do pisinco gay, Buɲ berco maan ar gonko. ³ Ƴu riyiy riy ta Muusa, gay riyor ka Buɲdi, iɲ ta *Roɲ Tamgi aman :

« *Rabbin Buɲ gudurre okintiti do pisinji.

Riy taat ki giniy-an taar dakina ho ta ajbay.

Kiɲke ko Sultan ka darriniydi, gamin kuuk ki giniy-aɲ okiɲco ɲuur do botilco ho ɲuur ka seener.

⁴ Maa gemir kaak gingijido kolaw loci ?

§§14:15 Wer ka gasa kaawor do Zowel 4.13.

*14:20 'miy subba kilomeetir' : Awalle, ɲu geema iɲ maan kaak ɲu koliig 'estaad'. Estaad alip iɲ miy bijigi yaa nece ar kilomeetir miy subba.

Maa gemir kaak poocaaŋj bere darjine ?

Kiŋ keejiŋ di sellen.

Gee okiŋco ku darriniydi asa derse do unjiŋ.

Ijuu tale waraŋ riy taat ki giniy-an taar do botilti. »

⁵ Min ŋaar-ak, ger ka Buŋ ka kuwa astu pil pey, iŋ *kuraarin ta Buŋdi taat ŋu koliiy « tabernaakile ». ⁶ Kar nu taltu pey dubal ku Buŋdi kuuk peesira kuuk iyiiit taabiŋ taat peesir-ata. Iju amiltu min do *Ger ka Buŋdi. Iju is kesuun samaane portik kar ho do gongumino gay, ŋu duun karrab ka daabner. ⁷ Min gamin kuuk poof siikimaw-ak, rakki ber *kordindi ta daabner do ay dubil ka Buŋdi. Kordindi-at miin iŋ dapiŋko ta Buŋdi, ŋaar kaak goy elgiŋ iŋ elgina. ⁸ Do wer-ak, mooy miiniig ger ka Buŋdi. Mooy-ak gaara darjine iŋ gudurre ta Buŋdi. Waan unjaado do ger ŋaar-aka, illa taabiŋ taat peesira taat dubal ku Buŋdi iytu-an yaa gaasen ja.

Kordindin ku peesira

16 Min ŋaar-ak, nu dortu gaay tongo amila min do *ger ka Buŋdi. Gaay-at kaawiico do *dubal ku Buŋdi kuuk peesir-ak aman : « Baan, weeron keder *kordindin kuuk miin iŋ dapiŋko ta Buŋdi-ata. »

² Do wer-ak, dubil ka Buŋdi ka awalle weeriit tanji keder. Ek di mutay gubiran ho rada amiltu min do ziŋkico ku gee kuuk gin tompo ka maan biida-aka ho ku abdiya maan kaak ŋu waytu-aka.

³ Kar dubil ka Buŋdi ka seeriŋkar weeriit tanji do barrer. Ek di amay-ak raŋbiltu ar baar ku gem kaak mate. Hiyya, gamin okiŋco kuuk goy do amiydi-ak sa mattu.

⁴ Kar ŋaar ka subbiŋkar weeriit tanji do baalildi ho do odin ku amiydi. Ek di

amay-ak raŋbiltu oki baar. ⁵ Min ŋaar-ak, nu dortu dubil ka Buŋdi kaak gin izinne do amiydi kaawtu aman : « Kiŋ di Buŋ ka sellen, kiŋ kaak goy min awalle ho kaak goy diŋka, kiŋ kaak dukumit seriin iŋ botilti. ⁶ Do gee kuuk miŋ baar ku geenji ho ku nabiinnar-ak, pey ki berco baar ŋu seetu-anju. Hadi diŋ ŋu gasit kat tanco ! » ⁷ Kar nu dortu pey gaay taat kaawa min wer kaak ŋu giniy *satkin-ak aman : « Ka seener, gem kol *Rabbin Buŋ, kiŋ kaak gudurre okintiti do pisiŋji. Kiŋ kaak dukuma seriin iŋ botilti ho iŋ seene. »

⁸ Kar dubil ka Buŋdi ka poodiŋkar pakiit tanji do pati. Ampaa ko, pat tonguwti gaaytu nam ta eriig gee ar ako. ⁹ Tongaw-at nodkiig gee nadak-nadak ho ŋu teestu nige biŋkico iŋ Buŋ kaak iy-cot taabiŋ-anta. Iŋ taar-at sa, ŋu poocji bere darjine ho ŋu pooc jipte goyiŋco oki.

¹⁰ Kar ka beeyiŋkar pakiit kordindiy do wer kaak maan biida-ak goyiy ka seesji. Ek di wer ka meennuwi[†] gintu gondiko. Hiyya, gee kuuk ede-ak teestu umiŋ biŋkico asaan taabiŋco gin dakina.

¹¹ Min taabiŋco ginco dakina ho mutiyco oki radaagu, pey ŋu niga biŋkico iŋ Buŋ ka kuwa. Iŋ taar-at di oki, ŋu jiptigigdo goyiŋco.

¹² Kar ka bijigiŋkar weeriit kordindiy do barre kaak tatko ŋu koliiy Epraat. Ek di barre-ak amiyji ictu. Paa kat, sultinnay kuuk asa min coke ka pati asiy bire melen ya ŋu baa garta. ¹³ Min ŋaar-ak, nu taltu pey seetinnay subba. Ijuur gay, ar kaltam. Rakki amiltu min do biy ka maan kaak ar joŋ-aka. Ka rakki amiltu min do biy ka maan biida-aka. Kar ka pey gay amiltu min do biy ka nabiin[†]cer kaak raada-aka. ¹⁴ Ijuur ruwinnay ku aaridnar kuuk gingiy gamin kuuk abjay. Iju baawiico do sultinnay ku duniiner okiŋco a ŋuu ŋu-

[†]16:10 'meennuwi' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'minay'.

minco ɲu ɓaa garta. Garta taar-at yaa kuuniye yiriy taat yaarko. Yiriy taar-at ta meenji Buɲ kaak gudurre okintiti do pisinji.

¹⁵ Kar *Rabbin Iisa gay diytu aman : « Yaman, nun naa ase ar kokino ! Galal do ɲaar kaak goy mento ho do ɲaar kaak sorro kesuuney. Paa kat, wiktin taat naa ase, nu gasaagdo tukinka ho sokaɲ sa diyaagdo. »

¹⁶ *Seetinnay-ak ɲumiig sultinnay okinco do wer kaak ɲu koliy « Harmagedon » in kaaw ta *Yuudinnar.

¹⁷ Do wer-ak, dubil ka Buɲdi ka peesir-inkar pakiit kordindiy kuwa. Min ɲa pakiit di, nu dortu gaay tongo amila min do sees ka sultan kaak goy do ger ka Buɲdi aman : « Hiyya, diɲ ta nec kate ! » ¹⁸ Min ɲaar-ak buɲ iriɲtu cip-pit ho ɲa astu awaɲ dindirimi. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu liɲic. Min Buɲ kilgiyig gee yoo diɲka, yiriy rakki, ɲa bal azire ampa. ¹⁹ Min ɲaar-ak, kid cirtu caɲkuur. Hellin taat yaarko deedu werin subba ho hellinnan kuuk do dar-rinay okinco dim kamac-kamac. Buɲ bal rawtin hellin taat ɲu koliy Babiloon taat yaarko-ata. ɲa bertit see min kordindiy taat miin in dapin koy ho ɲa diytit aman : « Illa ka seenti. » ²⁰ Kid okinji kaak goy datik amiydi sawiltu baata ho dambinay sa sawiltu kiliw. ²¹ Kirdo aginda sollitu do kayco ku geemir. Rakki, oominkuwti yaa nece ar serip ta suwaal ta koor. Gee-ak niga pey biɲkico in Buɲ do bi ka taabin taat rad aale-ata.

Azbiɲca ta yaarko

17 Min ɲaar-ak, rakki min *dubil ka Buɲdi kuuk peesir-ak, astu kaaw aman : « As naaɲ gaare mamam Buɲ yaa taabiyyin azbiɲca taat yaarko-anta, taar taat goy do wer kaak amiyji dakina. ² Sultinnay kuuk do duniiner weytu

in taara ho gee ku duniiner aay ɓaayinti ar ɲu see aaye. »[‡]

³ Min ɲaar-ak, Ruwwin ta Buɲdi minintu ho dubil-ak iyiin do goosiner. Do goosiner-ak, nu tal daatik rakki taat ɲep maan biida. Maan biida-ak dindik buɲ. Kayiy peesira ho geepiyji orok. Do ziy okinji, ɲu siir siɲ ku ware Buɲdi.

⁴ Daatko-at gay is gamin kuuk kaalin aale. Ta is kesuune dindik buɲ, gamin dakina ku daabner, duurti in kaato. Do pisinti, ta ob *kordindi ta daabner. Kordindi-at miin in gamin kuuk samaanno kuuk ta giniy in azbinnuwti.

⁵ Kar siɲti gay, ɲu siirig do unti aman : « Babiloon taat yaarko, yaaco ta azbinnar ho in gamin kuuk jookumo ku duniiner. » Siɲ-ak gay gee ibanno baaco. ⁶ Daatko-at, nu taltu kadar ta see aaye in baar ku gee ku Buɲdi. Ta see baar ku gee kuuk ɲu deeyig asaan ɲu kaaw bal kolaw do bi ka Iisa Masi.

Min nu taliit pa-ak, nu ajbiyitu. ⁷ Kar *dubil ka Buɲdi-ak indintu aman : « Maa ginaaciɲ ki ajbiyiy ampa-aɲka ? Cokay, naaɲ imile baat ta daatko-anta ho in maan biida kaak ta ɲeptu. Maan biida-ak kayiy peesira ho geepiyji orok. ⁸ Maan biida kaak ki taltu-aɲ, awalle ɲa goy in odinay, kar diɲ gay ɲa mate. Yiriy rakki ɲa asa di amile min bee kaak sugulgul-aka ho gee kuuk siɲco ginno do maktumne taat bera goye ka gaasdo asiyy ajbiye. Kar ya ɲa amile oki, ɲaa ɓaayiy di mate. Do maktumne-at, Buɲ siir min kilgiye ka duniiner siɲ ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. »

⁹ Kar ɲa diytu pey aman : « Rason gee in ibiniɲco ɲuu ibiniɲ gamin-aɲku. Maan biida-ak gin kay peesira. Kay ku peesir-ak, ɲu dambinay kuuk peesira in sultinnay kuuk peesira. Dambinay kuuk peesir-ak, daatko-at goyco kuwa. ¹⁰ Kar min sultinnay kuuk peesir-ak gay, beey

[‡]17:2 Wer ka gase kaawor do Zeremi 51.7.

paay ko, rakki tiya meennuwi y diŋka, ho ka rakki gay yaa ase misa. Kar ya kaak ba aar as coka oki, ŋaa taayaado. ¹¹ Kar maan biida kaak goy awalle ho diŋ mat-ak, ŋa min sultinnay ku peesira ho ŋaar di sultan ka porpodinŋar. Gaasuway, illa iden di.

¹² « Kar geepay ku maan biida-ak, ŋu sultinnay kuuk orok kuuk bal coke misa. Ŋuu teen meennuwco sawa iŋ maan biida-aka, kar ŋu taayaado. ¹³ Sultinnay kuuk orok, okinco, kaawco rakki di. Iŋ gudurrico ho iŋ izinnico, ŋuu gaayin maan biida-ak do ay maan kaak ŋa rakiy gine. ¹⁴ Sultinnay-ak yaa taasiŋin *Roŋ Tamgi, kar ŋaar gay yaaco nosire, asaan ŋaar di *Rabbin ka rabbinniidi ho Sultan ka sultinniidi. Ŋaaco nosire iŋ ŋuur kuuk ŋa koltu ho ŋa doŋtu ho bal rase botiliy. »

¹⁵ Min ŋaar-ak, dubil ka Buŋdi-ak kaawiidu pey aman : « Amay kuuk ki taltu-aŋ, wer-ak ko azbiŋca-at goytu do bico, ŋu gee kuuk min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay wer kaak gee ŋu-miy dakina. ¹⁶ Kar geepay kuuk orok-aku iŋ maan biida-ak gay, ba aaro, ŋuu yilin azbiŋca-ata. Ŋuu sokin gaminti okinco nam taa dake tukinka. Kar ŋuu obin ŋuu teenti. Kar gamin kuuk dak gay, ŋu-uco ŋaame ako. ¹⁷ Buŋ kat diyit do gelbinco a ŋuu ginin maanna-aŋ ar kaak ŋa rakiyo. Paa kat, sultinnay-ak deet kaawco a ŋuu gaayin maan biida-ak do ay maanna nam gamin okinco kuuk Buŋ kaawtu yaa kuuniye.

¹⁸ « Ya do daatik taat ki taltu, taar ko hellin taat yaarko taat goy do kaaco ka sultinnay ku duniiner okinco. »

Buŋ idit hellin ta Babiloon

18 Min ŋaar-ak, nu taltu pey *du-bil ka Buŋdi ka pey asa min ka samaaner. Gudurrey dakina ho darjiney gay ceeriig kid okinji cuu. ² Ŋa kooltu rada aman : « Ŋu idta, ŋu idta. Babiloon

hellin ta yaarko-an, ŋu idta. Diŋ gay, ta gin ger ka aaridnar. Aaridna kuuk gallo okinco goy ede. Diid kuuk gee taggigdo iŋ kumin kuuk gee yilaagu sa, okinco goy eden di. ³ Do adiy ka kidar, gee okinco see min baayinti ho sultinnay sa baayit ko baaye. Kar taajirna ku duniiner sa gin gay gamnar iŋ gaminti kuuk samaan paka. »

⁴ Min ŋaar-ak, nu dortu gaay' ta pey min ka samaaner aman : « Kuŋ geendu-aŋku, amilonŋ kara min do hellin-anta, yampa, kuŋ sa yaa gine ar kaak ŋu giniy-aŋka. Taabin taat asa gale kaaco-an, yaako gale loko oki. ⁵ Amilonŋ asaan zunubinnico ŋuur gaaye nam ŋu ot ka samaaner ho Buŋ rawtaagdo gamin kuuk ŋu giniy iŋ botilcodo-aŋku. ⁶ Taabin taat ta taabiyyig gee, yaati yeepe do kaati. Gaare kaak ta gaariit do geemir-ak, loti gay ŋuuti gaarin paka. See kaak yuutu ta bertu do geemir-ak, loti gay beronti see kaak yuut paka. Ya ta ber rakki, kuŋ gay deelonti seer. ⁷ Awalle, ta gas gamin dakina kuuk samaan paka, ho diŋ gay taabin kat yaa gasinti. Awalle, siŋti ale, ho diŋ gay siŋti yaa cille maala. Ta kaawiy do atti aman : " Nun gay ar sultanca. Nun murgillo ho morkenŋ sa, nu aawaagdo tak-tak. " ⁸ Do bi ŋaar-ak ko, iŋ yiri y rakki di, taabin okintit yaati ase do kaati. Taabin-at ta raduw taat diya gee, morke, meya ho ak kat yaa idinti. *Rabbin Buŋ kaak yaati dukume seriinat, ŋaar gin gudurre ! »

⁹ Do adiy ka kidar, sultinnay okinco kuuk baay' munjam iŋ taara ho kuuk aawiig gaminti kuuk samaan paka-ak yaa tale mooy ku helliner taat eraw. Do bi kanti ko, zulinco yaa mine ho ŋuu morke. ¹⁰ Sultinnay-ak, min ŋu tal taabin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco unje ho ŋuu peye serek minninti. Do wer-ak, ŋuu koole aman : « Way duniine, way duniin-anta ! Talonŋ kat hellin ta Babiloon taat siŋti alaw ho gin gudurre-an kobir ako.

Inj pat rakki di, Buɲ dukumiitit seriine !
»

¹¹ Taajirna kuuk ɗo duniiner okiɲco yaa miɲe zuliɲco ho ɲuu morke ɗo bi kanti, asaan waan sa ginno pey tak-tak kaak yaa gidiiɲ gaminco : ¹² daabniico, poddinco, kaatinco, in ɗuurco. Waan gidayɗo pey toobinco kuuk waskinco ɲelel-ɲelel, toobinco kuuk dindik muzgiram wala dindik buɲ, ho toobinco kuuk gin lawa ɲomook. Ho ɲu gidayɗo pey atiyco kuuk gasɗo badam ho kuuk kaalne, gaminco kuuk ɲu siytu in saan ku garyir, ɲu garpitu in hadinne ka mirgiti, wal ɲuur kuuk ɲu siytu in atay wala in dambay. ¹³ Waan gidayɗo pey gaminco ar itirna, tapar kuuk ɗiya gala, maam ku *biɲdi, sewe, koo, kurgal, barkay, tamgi, pisay, wal puus ka pisiydi. ɲuur kuuk gidiiy berrina wala gee kuuk ɲu obtu maala gasaado pey waan ka gidiiyco. ¹⁴ Hiyya, taajirna-ak kaawiitit aman : « Gaminke okiɲco kuuk samaan paka-aku, ɲu eriig ɗo aki. Mallike okiɲji kaak ka gintu-ak baay bire ho ka gasaagɗo pey tak-tak. » ¹⁵ Do werak, min taajirna kuuk gas malle in suginco min eɗe-ak talit taabin taat ta taabiyyo, kolaw yaaco unje ho ɲuu peye serek minninti. Do werak, ɲuu miɲe zuliɲco ho ɲuu morke. ¹⁶ ɲuu koole aman : « Way duniine, way duniin anta ! Talon hellin taat yaarko-an id dakumac. Ta ɗuun zimilla waskinco ɲelel-ɲelel, in toobin muzgiram wal dindik buɲ ho pey ta is daabne, kaato in ɗuura. ¹⁷ In pat rakki di, gaminti okiɲco idtu ! »

Gee okiɲco kuuk gina riy ɗo amiydi oki yaa peye serek minninti, yoo ɲuur kuuk gina riy in markabin kuuk aginda in aginduwco in gee kuuk ɓaa marti in ɲuura oki. ¹⁸ Gee ɲuur-ak, min ɲu taliit hellin-at er gaase, ɲu kooltu aman : « Wayyayo, min ɗo duniiner pey ginno hellin yaarik ar taar-anta. » ¹⁹ Kar ɲu altu ko ale ho ɲu morkitu nam ɲu lee kid

ɗo kayco. Do aliɲco ɲu ɗiya aman : « Way duniine, way duniin-anta. Talon kat hellin taat yaarko-an ide. ɲuur okiɲco kuuk gina riy in markabna gasiig mallico minninti di ho ɗiɲ sa ta ide in pat rakki di. »

²⁰ Kuɲ goy ka samaaner, aaciyon ! Kuɲ gee ku Buɲdi, aaciyon ! Kuɲ *paliinna in nabiinna, aaciyon ! Buɲ dukumtit seriin ɗo gamin kuuk samaanno ta giniiko.

²¹ Min ɲaar-ak, ɗubil ka Buɲdi rakki kaak gin gudurre daktu ic dambi oom pakgig dukitka. Min ɲa iciiga, ɲa acciig durum ɗo barrer, kar ɲa ɗiytu aman : « ɲu accin oki hellin taat yaarko ta Babiloon durum ampa. Hiyya, ɲu talaatɗo pey tak-tak. ²² Yaman, Babiloon, min loke, waan doraado pey tak-tak palindina, gonkinay, suraarnay, wala perinna, ho hawin ta eygir oki, waan doraatɗo. Waan talaado pey gay panor, ²³ ho portikaw ta lampinar oki, waan talaatɗo. Koriya wala yillika ta obindi oki waan doraado. Taa gine pa, asaan min ɗo duniiner okintiti, taajirinke siɲco ale min ɲuur okiɲco ho ka tarig gee okiɲco ku darriniydi in olguwke. »

²⁴ Do hellin ta Babiloon-at ko, baar ku nabiinnar in ku gee ku Buɲdi ɲaaltu, ɲuur ko baar ku gee okiɲco kuuk ɲu deetu ɗo adiy ka kidar.

Riy ta nosiraw ka samaaner

19 Min ɲaar-ak, nu dortu hawin cayyi min ka samaaner ar ta gee dakina, ta kaawa aman : « *Alleluuya ! Ozilinter Buɲte ! ɲaar kaak gin jile, darjine, in gudurre ɗo pisinji. ² Seriinay kunjiɲ, ɲuur ka seener ho ɗo botilco. Buɲ dukumtit seriin ɗo azbiɲca taat yaarko taat nigig kida in azbinnuwti. Ho ɲaati peyin ɗo kaati ɗo dee kaak ta deeyig gay riyor ku Buɲdi. » ³ Kar hawin-at kaawa pey aman : « Alleluuya ! Ozilinter Buɲte ! Mooy ku hellin taat yaarko-

an coona di elgin in elgina. »⁴ Kar aginay kuuk orok seer in pood-aku, in gamin kuuk pood siikimaw-ak dersitu do unji ka Buḡ kaak goy ka seesji ho ḡu diyijji aman : « *Aamin. Alleluuya ! Ozilintḡ Buḡte ! »

Tee ka iidin ta obe ka Roḡ Tamgi

⁵ Nu dortu pey gaay amila min do sees ka Sultan aman : « Ozilintḡ Buḡte, kuḡ okinḡo gay riyor ku Buḡdi kuuk karmiyaaga, kuḡ gee kuuk aginda in kuuk ḡaada. »⁶ Nu dortu pey hawin cayyi ar ta gee dakina, ta gidi-gidi-gidi ar balal kuuk miine ho ta dindirimiindirimi ar awḡe ka buḡdi. Ta diya aman : « *Alleluuya ! Ozilintḡ Buḡte ! Ozilintḡ *Rabbinte kaak gudurre okintiti do pisinḡi. ḡaar kaak icit Meenuwiy do pisinḡi. ⁷ Aacyinte ho goyinte do galal. Berintḡi *darjine. Yiriy ta obe ka *Roḡ Tamgi as ko ho gemsoy sa siy ko ziti. ⁸ ḡu istit kesuun taat giteenti irḡaw, samaane, ho *cawar. » (Giteen-ak gaara gamin kuuk samaane gee ku Buḡdi giniyo.)

⁹ Kar *ḡubil ka Buḡdi-ak kaawiidu aman : « Siir aman : “ Galal do ḡuur kuuk ḡu koltu do iidin ta obe ka Roḡ Tamgi. ” » Kar ḡa kaawtu pey aman : « ḡuur-aḡ kaawin kuuk taḡ ku meenḡi Buḡ. »

¹⁰ Min ḡaar-ak, nu dersitu do unji a naa abdiyini. Kar ḡaar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak ginenna pa. Nun oki gay riyor ar kinḡe in siḡtaḡ kuuk obit bombo seen taat liisa Masi gaartu. Illa Buḡ keeji di kii abdiye ! »

Kaaw taat liisa Masi gaartu-an, taar ko baat ta kaaw taat nabiinna kaawtu.

Dalḡiy kaak pisoy portiko

¹¹ Min ḡaar-ak, nu taltu samaane pile ho pis portiko bayintu. Dalḡiyey gay sinḡi Sellen ho Taḡ. ḡa ḡukuma seriin in botilti ho ḡa taasiḡa oki pa. ¹² Odinay gizig ar ako ho ḡa maliy kadu-

muulna dakina ku sultinniidi. ḡu siirji sinḡ do ziy kuuk meenḡi di iban baaco. ¹³ Batkoy okiy in baar. ḡaar ko kaak ḡu koliy « Kaaw ta Buḡdi ». ¹⁴ Askirna kuuk ka samaaner aadaaga in pisay portikinay. Okinḡo, ḡu is kesuun taat giteenti samaane, portiko ho *cawar. ¹⁵ Min do biy amila *seepin kaak paad ḡata-ta-ta. In seepin-ak, ḡaa deen gee ku dariniydi. ḡaa toorinḡo in konḡin ka hadinner. Ar ḡu miyiy karumde ka dukitkar, ḡaa oryiḡ gee in dapinḡo ta Buḡdi, ḡaar kaak gudurre okintiti do pisinḡi. ¹⁶ ḡu siirig sinḡi ku pey do batkoy ho do tumkey aman : « Sultan ka sultinniidi ho Rabbin ka rabbinniidi. »

¹⁷ Kar nu taltu pey *ḡubil ka Buḡdi pey ḡatik pati. ḡa koliig rada okinḡo diid kuuk zewaw kuwa, ḡa diytu aman : « Asonḡ kuu tee tee kaak asa min do Buḡdi. ¹⁸ Taanḡ kum ka sultinniidi, ka agindaw ku askirnar in ka askirinco, ka pisiydi in ka dalḡiyco. Taanḡ kum ka gee okinḡo : kuuk ḡerrina in kuuk horrina, kuuk aginda in kuuk ḡaada. »

¹⁹ Kar nu taliig maan biida-ak ḡumtu in sultinnay ku duniiner in askirinco. ḡuu ḡaay taasiḡin dalḡiy kaak gin askirin do aaroy. ²⁰ Dalḡiy-ak in askir-nay obiig maan biida in nabiinḡe kaak raada-aka. Nabiinḡe-ak, ḡa ḡaar ko kaak gin gamin kuuk ajbay do unji ka maan biida-aka. Paa kat, ḡa jagiig gee kuuk ḡu diyo tompo ka maan biida-aka ho kuuk abdiyiy maan kaak ḡu waytu-aka. Min ḡu obiig seerco, ḡu oriig mento di do ak ta baruukiner. ²¹ Dalḡiy-ak in seepin kaak amila min do biy, ḡa deeyig okinḡo askirnay ku maan biida-aka. Hiyya, diid okinḡo paaytu, ḡu teetu ko tee kumco nam ḡu jubaw.

Elgin alip ku meennaw

20 Min ḡaar-ak, nu taltu *ḡubil ka Buḡdi rakki paaya min ka samaaner. Do pisinḡi, ḡa ob kerle kaak

ɲuu piliɲ bee kaak sugulɲul iɲ jinzir-rina kukumac-kukumac. ²ɲa obig maan kaak ar joɲ-ak bombo. ɲaar ko aal ka daayum kaak ɲu koliy « *Seetanne », wal « Diyaabul ». Min ɲa obga, ɲa ɲuuniig iɲ jinzirre a ɲaa goye elgin alip. ³Hiyya, ɲa acciig ɲo bee-aka ho ɲa ɲibiriig dec iɲ kerle ho ɲa ɲaariig min kuwa. Paa kat, ɲo elgin kuuk alip-ak, ɲa gediriyɲo pey ɲaa jagiɲ gee ku duniiner. Kar gay, ya elgin-ak bir di, ɲu pikiɲ ɲaa jaawe ɲak sooda.

⁴Ba aaro, nu taltu seesin ku sultan. Gee kuuk goyaaco gay, Buɲ berco izinne taat ɲuu ɲukume seriine. Kar nu taltu pey kellaam ku gee kuuk ɲu deetu, asaan ɲu obit bombo kaaw ta Buɲdi iɲ seen taat Iisa Masi gaariico. ɲu bal abdiye maan biida-ak iɲ maan kaak ɲu waytu ar ɲaara ho ɲu bal ooye a ɲuuco diye tompo ka maan biida, wala ɲo uɲninco, wala ɲo pisiɲco. Gee ɲuur-ak yaa nooye ho ɲuu teen meennaw iɲ Iisa Masi nam elgin alip. ⁵Nooye ɲaar-ak ko, nooye ka awalle. Gee kuuk bal nooye-ak, ɲuur yaa yoke ya elgin kuuk alip-ak bir ja. ⁶Galal ɲo kuuk hadir ɲo nooye kaak awalle-aka ! ɲuur geenji ku Buɲdi ko ho muut ta seeriɲkar ginno pey gudurre kaaco. ɲuu gine gay *satkiner ku Buɲdi iɲ ku Iisa Masi, ho ɲuu teen meennaw sawa iɲ Iisa Masi ɲo elgin alip.

Buɲ nosirji ɲo Seetanner

⁷Ya elgin kuuk alip-ak bir di, ɲuu imiliɲ Seetanne min ɲo ɲaɲaayner ⁸ho ɲa ɲaay galiɲ pey gee min darrinay kuuk ɲo adiy ka kiɲar okiɲji, ɲuur kuuk ɲu koliy Goog ho Magoog. ɲaa ɲumiɲco a ɲuu taasiɲe. Dakinuwo yaa nece ar yir ka ɲo baali. ⁹Min ɲu numtu, ɲu teriɲtu pey ɲo adiy ka kiɲar okiɲji. ɲu ɲaayiy ley-iɲ wer kaak gee ku Buɲdi goyiyo, taar-at ko hellin taat Buɲ elgiyo. Ya ɲu leyig di, ak yaa paaye min kuwa, taa idiɲ okiɲco. ¹⁰ɲaar Seetanne kaak jagiig gee-ak, ɲuu

accin ɲo ak ta baruukiner. Do wer ɲaar-ak ko, ɲu oriig maan biida iɲ nabiinɲe kaak raada-aka. Do wer-ak, ɲuu taabiye yiriyo aando, elgin iɲ elgina.

Seriin ta ba aaro

¹¹Kar nu taltu sees tatik ka sultan. Sees-ak portiko ho waan goyji kuwa. Kiɲa iɲ samaane sawil kiliw min ɲo uɲji ho waan sa talgiɲɲo pey tak-tak. ¹²Kar nu taltu pey gee kuuk mate, ku aginda iɲ ku ɲaada, okiɲco, ɲu pey ɲo uɲji ka sees ka sultan. Do wer-ak, ɲu piliig makaatamna. Kar ɲu pil maktumne ta pey, taar ko maktumne taat ɲu siirtu siɲ ku gee kuuk gas goye ka gaasɲo. Buɲ ɲukumco seriin ɲo gee kuuk mate ɲo ay maan kaak ɲu gintu ho kaak ɲu siirtu ɲo maktumner. ¹³Gee kuuk amay teeyig sa, amay pakgu kara. Muut sa rasiig geenti ho ba ool sa imiliig kunti kara. Buɲ ɲukumco seriin ɲo ay maan kaak ɲu gintu. ¹⁴Muutu iɲ ba oole gay, ɲu oriig ɲo koriy taat berel ta aki. Taaran ko muut ta seeriɲkar. ¹⁵Ya gem kaak ɲu bal siiriɲ siɲji ɲo maktumne ta goye ka gaasɲo, ɲuu accin ɲo koriy-ata.

Samaane iɲ kiɲa ku marbinto

21 Kar nu taltu samaane iɲ kiɲa kuuk marbinto. Samaane iɲ kiɲa kuuk awalle-ak, ɲuur sawle, yoo barre oki. ²Kar nu taltu hellin ta Buɲdi, taar-at ko Zeruzaleem ta marbinto taat Buɲ paaytu min kuwa. Ta ar gemso taat siy ziti ya ta ɲaa ɲaame iɲ ɲubilti. ³Nu dortu gaay ɲaɲa taat asa min sees ka Sultan aman : « ɲiɲka-aɲ, Buɲ siy ko weriy ɲatik geemir ho ɲaa goye iɲ ɲuura. ɲuu gine gee ku meenji ho Buɲ meenji sa, yaa goye iɲ ɲuura. ⁴ɲaa suudiɲ zuliɲco okiɲco. Muut sa goyaado pey, wala ale, wala morke, wala taabine, asaan duniin taat awalle, taar bir ko. »

⁵Hiyya, ɲaar kaak goy ka seesji-ak ictu kaawo aman : « Cokiyoɲ, ɲiɲ gamin ok-

inco nu ginaag marbinto. » Kar ɲa ɖiytu pey aman : « Siirig kaawnar-aŋku, ɲuur ka seener ho ginno raadin atta. »

⁶Kar ɲa ɖiytu pey aman : « ɖiŋka-aŋ ta nece, nun ko Alpa ho Omega, ka teesindi ho ka gaasuwa. Ya kaak ibin diyaaga, naaji bere amay maalan di kuuk bera goye ka gaasɔ. ⁷Do gem kaak nosire, naaji bere haginey, naa gine Buŋɖi ho ɲaar gay yaa gine roŋdu. ⁸Kar gay, do ɲuur kuuk bal nosire, ɲuu oriŋco do koriy ta ak ta baruukiner. Gee ɲuur-ak ko kuuk rasit imaanco, kuuk jookumo, kuuk imaanco oole, kuuk dee gee, kuuk ɖaay munjam, gay olgil, gay marginar ho gay raadindi. Taar-at ko muut ta seeriŋkar. »

Zeruzaleem ta marbinto

⁹Min *ɖubal ku Buŋɖi kuuk peesira kuuk obiig *kordindin kuuk peesira kuuk miin iŋ taabin ta Buŋɖi-ak, rakki asiidu kaaw aman : « As ki talin daacyi ta *Roŋ Tamgi taat daabinti obe. »

¹⁰Ruwwin ta Buŋɖi miinintu, ho ɖubil ka Buŋɖi-ak iyintu ka damba taat yaarko ho bolok. Kar ɲa gaariiduut hellin taat *cawar, taar Zeruzaleem taat Buŋ paaytu min kuwa. ¹¹Darjin ta Buŋɖi caapaata yoo hellin okintiti irɲa cuu nam diya odina ar dambi kaak kaalne ɲu koliy « jaspe ». ¹²Hellin taar-at, ɲu pinig durdurriti bolok ho ɖigira¹. Botiliyti orok iŋ seera ho ɖubal ku Buŋɖi orok iŋ seera sa pey do botilay-aku. Do ay botol, ɲu siir siŋ ku caar ka gee ku Israyeel kuuk orok iŋ seera. ¹³Do coke ka pati gin botilay subba. Iŋ gale ka pati gin botilay subba. Munsakne gin botilay subba ho watiine oki gin botilay subba. ¹⁴Durdurre ka hellin taar-at gin dulaayinna orok iŋ seer. Do dulaayinna-

ak, ɲu siir siŋ ku paliinnay ku Roŋ Tamgi kuuk orok iŋ seer-aku.

¹⁵Dubil ka Buŋɖi kaak kaawdu-ak gin maan ka geemindi ka daabner do pisinji. ɲa geemiit hellin-ata iŋ botiliti ho iŋ durdurriti. ¹⁶Hellin-at, uŋti, aarti, meeda iŋ ɲugila okiŋco sawa-sawa, ho bolukuwti, daatkuwti iŋ tuliti oki sawa-sawa di. Dubil ka Buŋɖi-ak geemiig werin okiŋco ho ay wer, ɲa geem orok iŋ seer alip (12000) estaad⁸. ¹⁷Dubil ka Buŋɖi-ak geemiig durdurre-aka. Durdurre-ak nec kociŋgil miya iŋ orok pood iŋ pood (144). ¹⁸ɲu pinig iŋ dambay kuuk kaalne ɲu koliy « jaspe ». Ho hellin-at, ɲu pinit iŋ daabne kaak horre kaak irɲa cuu ar sawwapa. ¹⁹Dulaayinna ku durdurre ka hellin-at, ɲu siirig iŋ ay biyaw ta dambay kuuk kaalne. Dulaayin taat awalle, ɲu siirit iŋ dambay kuuk ɲu koliy « jaspe », ta seeriŋkar iŋ « sapiir », ta subbiŋkar iŋ « kalse-duwaan », ta poodiŋkar iŋ « emerood », ²⁰ta beeyiŋkar iŋ « sardoniks », ta bi-jigiyiŋkar iŋ « sarduwaan », ta peesiriŋkar iŋ « krizoliit », ta porpodiŋkar iŋ « beril », ta parrikiŋkar iŋ « topaaz », ta orokiŋkar iŋ « krizopraaz », ta orok iŋ rakki iŋ « hiyaasent », ho ta orok iŋ seeriŋkar gay iŋ « ametist ». ²¹Botilay kuuk orok iŋ seer-ak, ɲuur ɖuur kuuk orok iŋ seera. Ay botol di gin ɖuure ɖuure. Botol taat berel ta ɖatik helliner, taar iŋ daabne kaak horre kaak irɲa cuu ar sawwapa.

²²Do hellin-at, nu bal tale *ger ka Buŋɖi asaan meenji Buŋ kaak gudurre okintiti do pisinji goy do wer-aka iŋ *Roŋ Tamgi. ²³Hellin-at wala raka caape ka pati wala ka koyer, asaan darjin ta Buŋɖi caapaat ko. Kar gay, Roŋ Tamgi-ak ko ar lampiti. ²⁴Gee ku dar-

¹21:12 'ɖigira' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'bakar'.

⁸21:16 'orok iŋ seer alip estaad (12000)' : Ya nece ar alip seer iŋ miy pood (2400) kilomeetir.

rinay okiŋco yaa jaawe do portikuwi
ho sultinnay kuuk do adiy ka kidar yaa
iyiŋ mallico do hellin-ata. ²⁵ Botilay ku
hellin-at dibiraado in yiriyo. Ho min
aando ginno-ak gay, ŋu dibiraagdo tak-
tak. ²⁶ Ŋuuti iyin mallico in gamin ok-
iŋco kuuk ŋu gintu do duniiner. ²⁷ Maan
kaak gallo unjaado tak-tak do hellin-
ata, wala gem kaak gina gamin kuuk
jookumo, wala gay raadindi. Illa ŋuur
kuuk siŋco siir do maktumne ta goye ka
gaasdo. Taar ko ta Roŋ Tamgi.

22 Hiyya, *dubil ka Buŋdi-ak gaari-
iduug barre kaak naala min do
baay ta sees ka Buŋdi in ka Roŋ Tamgi.
Barre-ak, amiyi inŋaw barlin ho bera
goye ka gaasdo. ² Ŋu aadiy min botol
taat berel taat datik helliner, kar barre-
ak deed werin seera. Et kaak bera goye
ka gaasdo goy datikco. Et-ak do elgol, ŋa
wiya dees orok in seera. Ay koy di, ŋa
wiyo. Kar tapirji gay coola gee ku dar-
riniydi. ³ Suruupin sa goyaado pey tak-
tak.

Sees ka Buŋdi in Roŋ Tamgi di yaa
goye do hellin-ata ho gay riyor ku Buŋdi
gay yaa abdiyiŋji. ⁴ Ŋuu talin kat wi-
jeeney ho ŋuu siirin siŋ ku Buŋdi do un-
inco. ⁵ Do wer-ak, aando sa goyaado ho
waan sa rakaado pey portikaw ta lamp-
inar wala ta pati, asaan *Rabbin Buŋ yaa
caapin portikuwi loco. Hiyya, ŋuu teen
meennaw elgin in elgina.

Iisa gaay ko yeepe

⁶ Kar *dubil ka Buŋdi-ak kaawiidu
aman : « Kaawin-aŋ, ŋuur ka seener,
ginno raadine. *Rabbin Buŋ, ŋaar ko
berco Ruwwin do nabiinna, ŋa naamiig
dubiley a ŋaaco gaarin do gay riyor
maan kaak yaa ase neginda. »

⁷ Iisa Masi diya aman : « Cokiyon !
Nu gaay ko yeepe. Galal do kuuk obig
bombo do aditco kaawin kuuk asa min
do Buŋdi kuuk siir do maktumne-anta. »

⁸ Nun Yaaya ko talig gamin-aŋ in odi-
nar ho nu dorig in deŋginar. Min nu dori-
igu ho nu taliigu, nu dersitu do unji ka
dubil ka Buŋdi-ak a naa abdiyiŋji. ⁹ Kar
ŋaar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak
ginenno pa. Nun sa gay riyor ar kinke
in siŋtan kuuk nabiinna ho kuuk obig
bombo kaawin kuuk do maktumne-anta.
Illa Buŋ keeji di, kii abdiye ! »

¹⁰ Kar ŋa diytu pey aman : « Imilig
kara kaawin kuuk asa min do Buŋdi
kuuk siir do maktumne-anta. Dak cig-
ilincodo, asaan wiktin taar gaay ko nece.
¹¹ Ya gem gina gamin kuuk in botilcodo,
rasig ŋaa gine in unji. Ya gem gina gamin
kuuk cawarro, rasig ŋaa ginen di. Ya
gem gina sellen, rasig ŋaa gine do sell-
in kuwi. Ho ya gem goy *cawar do unji
ka Buŋdi, rasig ŋaa baa in taar-at di. »

¹² Iisa diytu pey aman : « Cokiyon ! Nu
gaay ko yeepe. Naa kappiye do ay gemo
do riyoy taat ŋa gintu. ¹³ Nun Alpa ho
Omega, kaak awalle ho kaak ba aaro, ka
teesindi ho ka gaasuwa. »

¹⁴ Galal do gee kuuk acit kesuunco.
Ŋuuco bere botol ŋu baay tee roŋ ku
et kaak bera goye ka gaasdo ho ŋuuco
rase pey botol ŋu baay unje do helliner.
¹⁵ Kar ŋuur kan kuuk maala, in gay ol-
gil, gee kuuk jookumo, gay dee geemir,
gay marginar, gee kuuk el raade ho gay
raadiner, okiŋco, ŋu unjaado tak-tak !

¹⁶ « Ŋaar nun Iisa Masi kat naamiig du-
bilel a ŋaako gaarin gamin-aŋ do kun
kuuk goy do *Egliznar. Nun ko caar kaak
amila min Dawuud. Ŋa nun ko Belbel ka
datik kawtira. »

¹⁷ Ruwwin ta Buŋdi in daacya ta *Roŋ
Tamgi kolaag aman : « Asu ! » Ŋaar kaak
dorig kaawin-aŋ oki kolaag aman : « Asu
! »

Ŋaar kaak ibin diyaag sa, ŋaa ase.
Ŋaar kaak raka see amay kuuk bera goye
ka gaasdo sa, ŋaa ase ŋaa see maalan di.

Gaasuw ta kaawor

¹⁸ Nun Yaaya ko kaawaako do kuɗ ok-iɗko kuuk dorig kaawin kuuk asa min do Buɗdi kuuk siir do maktumne-anta. Ya waan kaak gaayaati do kaaw-anta, Buɗ yaaji gaayin taabin taat ɗu siirtu do maktumner. ¹⁹ Ya gem kat imil maan min do kaaw-anta, Buɗ yaa imilin haginey min

do et kaak bera goye ka gaasdo ho ɗa uɗ-jaado do hellin ta Buɗdi ar taat ɗu siirtu do maktumner.

²⁰ Iisa Masi kaak gaarit seen-an diya aman : « Ka seener, nu gaay yeepe. »

Nun Yaaya gay ooy aman : « *Aamin, *Rabbin Iisa asu. »

²¹ Rabbin Iisa yaako barkiyiɗko okiɗko.